Meineke

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
Ξ Υ Γ Γ Ρ Α Φ Η.

Mit

erklärenden Anmerkungen

herausgegeben

von

K. W. Krüger.

Zweiten Bandes erstes Heft. Fünftes und sechstes Buch.

Zweite Auflage.

[illegible]

Berlin.
K. W. Krüger's Verlagsbuchhandlung.

1858.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΞΥΓΓΡΑΦΗ.

Mit

erklärenden Anmerkungen

herausgegeben

von

K. W. Krüger.

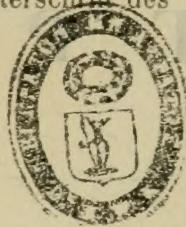
Zweiten Bandes erstes Heft, fünftes und sechstes Buch.

Zweite Auflage.

Berlin.
K. W. Krüger's Verlagsbuchhandlung.

1858.

Alle rechtmässigen Exemplare dieses Werkes führen hier den Stempel und die eigenhändige Namensunterschrift des Verfassers.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ε.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέ- 1
χρι Πυθίων. καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ
Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱε-
ρῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως ᾗ πρότε- 2
ρόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὀρθῶς
ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύττιον Φαρνάκου δόντος
αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ᾤκησαν, οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο.

Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία ἐξέπλευσε 2
μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χι-
λίους καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριά-
κοντα. σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προς-
λαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων
λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ, 2

C. 1. § 1. *αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων* der jährige Vertrag war erloschen und es war wieder Krieg bis zu den Pythien. (Hl.) vgl. (Kr. zu) Clinton F. H. p. 214 s. u. Clarisse Spec. hist. lit. p. 52 ss. Dem *μέν* entspricht nicht *Κλέων δέ* 2, 1, sondern die nächstfolgende Erzählung. vgl. 5, 71, 1 u. Reg. zu Xen. An. unter *μέν*. — *ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ* noch während des Waffenstillstandes 4, 117 ff. Clarisse p. 55. — *κατὰ παλαιάν τινα. κατὰ δή τινα παλαιάν* Suidas, Phot. u. Etym. M. vgl. Clarisse p. 57 u. zu 1, 24, 1. — *ἱερῶσθαι, ἱερῶς ἀνακεῖσθαι τῷ θεῷ.* (Sch.) *ἱεροὺς νενομίσθαι* Phot. p. 81. Ueber die Sache Boeckh Staatshaush. I S. 540. II S. 82. Mythisches bei Plut. *π. τῶν ἐκλελ. χρηστηρίων* 5.

§ 2. *τοῦτο*, dass sie die Delier nicht weggeschafft; *τό* Reiske bei Abr. p. 491. — *ᾗ. ἥν* Reiske eb., Dobree u. eine Hs. Jenes wird mit *ἀνελόντες* zu verbinden sein: durch welche sie — weggeschafft und damit recht, dazu Genügendes, gethan zu haben glaubten. Es ist nicht, wie Gö., Hk. u. Pp. meinten (vgl. Kr. z. Dion. p. 119), nach Spr. 60, 5, 2, sondern nach 51, 9, 2 zu erklären. — *πρότερον* 1, 8, 1. 3, 104, 1. (Huds.) — *Φαρνάκου*, Statthalter der daskylitischen Satrapie. Kr. z. Dion. p. 353 u. Stud. 1 S. 95. — *ᾤκησαν.* zu 1, 8, 1. — *ὥρμητο* dazu geneigt war. vgl. 6, 78, 4. (Bl.) Schwerlich richtig; wohl vielmehr: aufgebrochen war. vgl. 8, 23, 1. (Arn.) vgl. 4, 48, 5. 74, 2.

C. 2. § 1. *σχὼν ἐς.* zu 1, 110, 2. — *τῶν Τορωναίων* verbinden Manche mit *λιμένα.*

αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ
ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ πεζῇ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν,
ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα ἐς τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περι-
τείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας,
ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον, καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τεί-
3 χους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελί-
δας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ προσβαλόντων
τῶν Ἀθηναίων ἠμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέ-
πλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε
νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρῆμον τὴν πόλιν καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκο-
2 μένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτὸ δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ
δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην
καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεί, κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ
τείχους ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων
καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον καὶ Πασιτε-
3 λίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμε-
νος δὲ καθ' ὁδὸν ἑαλωκυῖαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μά-
λιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τρο-

---

§ 2. *ἐξ αὐτοῦ* steht nie temporal wie *ἐκ τούτου*. — *ἀπ'* für *ὑπ'* Kr. Bruchst. vgl. 1, 125, 1. — *ὅτι οὔτε* für *ὅτι οὐδέ* Pp. Observv. p. 136. — *ἀξιόμαχος* widerstandsfähig, „ohne Dativ oder *πρός* mit dem Ac. auch 4, 57, 2." (Bl.) Das Wort gebrauchen von guten Schriftstellern eben nur Her. u. Thuk. vgl. zu 8, 80, 1. — *τῇ* vor *πεζῇ* wird wohl in mehr als Einer Hs. fehlen. Statthaft wäre es nur, wenn man annehmen dürfte dass die Reiter nicht ausgeschifft worden; und auch dann würde man *τῇ μὲν πεζῇ στρατιᾷ* erwarten. Kr. z. Dion. p. 318 u. Stud. 2 S. 177 f. — *ἐς τόν* für *τόν* Bekker. vgl. 5, 3, 1. — *περιπλεῖν.* zu *ἐπιδεῖν* 4, 132, 3. — *προσπεριέβαλε* ausser der alten Mauer um die Stadt aufführte. vgl. 8, 40, 3. — *ἐντός, τῆς πόλεως δηλονότι.* (Sch.) — *ποιῆσαι.* zu 1, 109, 3. vgl. 6, 67, 2. — *καὶ διελών* wie er auch etc. Spr. 59, 2, 6. — *τοῦ τείχους.* Spr. 47, 15, 3. vgl. zu 2, 75, 4. — *αὐτήν* für *αὐτά.* Spr. 61, 7, 1. Durch die neue Mauer und Niederreissung des zwischen dieser liegenden Theiles der alten wurden Stadt und Vorstadt ein fester Ort.

C. 3. § 1. *ἐς αὐτό, τὸ περιτείχισμα.* (Pp.) — *ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων.* zu *ὁ Ἀθηναῖος* 3, 102, 2. — *ἐβιάζοντο, ὑπὸ τῆς βίας τῶν Ἀθηναίων ἡττῶντο οἱ περὶ τὸν Πασιτελίδαν.* (Sch.) — *ἐς. αἱ ἐς* eine Hs., auch mir eingefallen, doch nicht nöthig, da man *αἱ νῆες* bloss auf die *ναῦς δέκα* beziehen kann. — *ἐρῆμον* entblösst von Vertheidigern. (Hl.) Oefter so auch bei Thuk. — *Πασιτελίδας* 4, 132, 6? — *τοῦ τειχίσματος, τοῦ καινοῦ τείχους, τοῦ περιτειχίσματος.* (Sch.) — *τὴν πόλιν, ἥτις ἦν ἐν τῷ παλαιῷ τείχει.* (Sch.)

§ 2. *οἱ ἀπό.* zu 3, 90, 3. — *αὐτοβοεί* kann seinem Begriffe und dem Sprachgebrauche des Thuk. gemäss (zu 2, 81, 3) nicht mit *ξυνεσπεσών* sondern nur mit *ἑλόντες* verbunden werden. Kr. z. Dion. p. 296 u. Stud. 2 S. 178 f. — *τοῦ παλαιοῦ τείχους. τείχους τοῦ παλαιοῦ* eine gute Hs. Ich würde *τοῦ τ. τοῦ π.* erwarten. — *ζῶντας* ist Prädicat: *οἱ ἄλλοι δὲ οὓς ἔλαβον ζῶντες ἦσαν.* vgl. 1, 113, 2. 4, 101, 3 u. zu 1, 75, 2. — *Πασιτελίδαν.* zu 1, 132, 3.

§ 3. *μή,* in sofern das Vorhergehende ein Hinderniss andeutet. Spr.

παῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα τὸ δὲ πρὸς τῷ τειχί-
σματι, καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν,
αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοποννησίους καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμ-
παντας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ αὐτοῖς τὸ 4
μὲν Πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθεν, τὸ
δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἷλον
δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐ-
τὸν χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων φυλακὴν καταστησάμενος τῆς
Τορώνης ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθων ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

Φαίαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου τρίτος αὐτὸς Ἀθηναίων πεμπόντων 4
ναυσὶ δύο ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτὴς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον
ἐξέπλευσεν. Λεοντῖνοι γὰρ ἀπελθόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ
τὴν ξύμβασιν πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν
ἐπενόει ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι Συρακοσίους τε ἐπά- 2
γονται καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν ἐπλανήθησαν ὡς ἕκα-
στοι, οἱ δὲ δυνατοὶ ὁμολογήσαντες Συρακοσίοις καὶ τὴν πόλιν ἐκλι-
πόντες καὶ ἐρημώσαντες Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστε- 3
ρον πάλιν αὐτῶν τινες διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συ-
ρακουσῶν Φωκαίας τε τῆς πόλεώς τι τῆς Λεοντίνων χωρίον καλού-
μενον καταλαμβάνουσι καὶ Βρικιννίας, ὃν ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ
τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτοὺς καὶ κα-

---

67, 12, 3. — *φθάσαι*, vor der Eroberung. (Hk.) — *δύο*, eins für die Seesoldaten, eins für die Landtruppen. (Bl.) — *γυναῖκας*. zu 1, 89, 3. — *καὶ εἴ τις*. Spr. 59, 2, 4. 60, 10, 1. vgl. 3, 35. — *ξύμπαντας* ohne Artikel. zu 1, 107, 4.

§ 4. *αὐτοῖς*, *τοῖς Πελοποννησίοις καὶ Χαλκιδεῦσιν*, Dativ des Interesses. (Sch.?) Gew. bezieht man *αὐτοῖς* auf die Athener, wobei der Dativ sehr abnorm wäre. — *τὸ Πελοποννήσιον*, *οἱ Πελοποννήσιοι*. (A. Ps.) Spr. 43, 4, 17. vgl. 8, 2, 3 u. Xen. An. 4, 8, 18: *οἱ κατὰ τὸ Ἀρκαδικὸν πελτασταί*. — *ἀνὴρ λυθείς*. zu 2, 103. Ueber die Fügung Spr. 56, 9, 1. — *καταστησάμενος*. zu 4, 54, 4.

C. 4. § 1. *αὐτός*. zu 1, 46, 2. — *πεμπόντων*. zu *ἐχόντων* 1, 89, 2. — *μετὰ τὴν ξύμβασιν* 4, 65, 2. (Ds.) — *ἐπεγράψαντο*, *ἑτέρους ἐπὶ τοῖς οὖσιν ἐνεγράψαντο εἰς τὴν πολιτείαν*. (Sch.) — *ἀναδάσασθαι*, *ἐξ ὑπαρχῆς δασμὸν καὶ μερισμὸν ποιῆσαι*. (Sch.) Ein antikes und daher in der att. Prosa ziemlich seltenes Wort. Spr. B. 2 § 39 unter *δατέομαι*. *Ἀναδασμὸς γῆς* findet sich auch bei den Rednern.

§ 2. *οἱ δυνατοί*. zu 1, 24, 3. — *ἐπάγονται*. zu 2, 2, 2. — *ὡς ἕκαστοι*. zu 1, 3, 4. — *ὁμολογήσαντες*, *συνθέμενοι*. (Sch.) — *ἐρημώσαντες*, *καταλιπόντες ἐρήμην*. (Sch.) zerstörten Ps. Dem Begriffe gemäss ist wohl nur jenes. — *ἐπὶ πολιτείᾳ*, *ἐπ' ἴσῃ πολιτείᾳ τῶν Συρακοσίων*. (Sch.) Ueber *ἐπί* zu 5, 31, 2.

§ 3. *μὴ ἀρέσκεσθαι* unzufrieden sein, ohne Zusatz (*τινί*) auch 5, 37, 3. (Pp.) Gew. gebraucht die att. Prosa nur das Activ. — *ἀπολιπόντες*. zu 3, 10, 1 u. Schömann z. Isä. p. 299. — *χωρίον* Bezirk. — *ὅν*, dem Prädicat assimilirt. Spr. 63, 6. vgl. Heindorf zu Plat. Prot. 121. — *Φωκαίας* für *Φωκέας* einige gute Hsn. — *τῶν τοῦ δήμου*. zu 4, 130, 3. —

καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι
τὸν Φαίακα πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι
ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, Σικελιώτας κοινῇ, ὡς Συ-
ρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆ-
μον τῶν Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαριναίους
πείθει καὶ Ἀκραγαντίνους, ἐν δὲ Γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγμα-
τος οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς,
ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην καὶ ἅμα ἐν τῇ παρό-
5 *δῳ καὶ ἐς τὰς Βρικιννίας ἐλθὼν καὶ παραθαρσύνας ἀπέπλει. ἐν δὲ*
τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν καὶ πάλιν ἀναχωρήσει καὶ ἐν τῃ
Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Λο-
κρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, οἳ μετὰ
τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν στασιασάντων Μεσσηνίων καὶ ἐπαγα-
γομένων τῶν ἑτέρων Λοκροὺς ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν καὶ ἐγένετο Μεσ-
σήνη Λοκρῶν τινα χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομι-
ζομένοις οὐκ ἠδίκησεν· ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμο-
λογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμά-
χων, ὅτε Σικελιῶται ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις, οὐδ'
ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἰτωνέας καὶ Μελαίους πόλε-
μος, ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς Ἀθή-
νας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

τότε § 2. — ***καταστάντες.*** zu 1, 49, 2. — ***ἐπολέμουν***, *πρὸς τοὺς Συρακοσίους.* (Sch.)

§ 4. ***τοὺς — ξυμμάχους***, die chalkidischen Städte und die Kamarinäer. vgl. 3, 86 etc. (Pp.) — ***ἢν δύνωνται*** bezieht sich nur auf *τοὺς ἄλλους*, wozu der schon in *εἴ πως* liegende Gedanke erneuert wird. — ***κοινῇ*** ist mit *ἐπιστρατεῦσαι*, dies mit *πείσαντες* zu verbinden. (Sch.) — ***ὡς*** durch die Vorstellung dass. — ***δύναμιν*** (gefährliche) Obmacht.

§ 5. ***ἀντιστάντος.*** zu 5, 38, 5: *ἀντέστη τὸ πρᾶγμα.* (Pp.) Ungewöhnlich. — ***οὐκέτι.*** zu 4, 96, 1. — ***ἐπὶ τοὺς*** in freundlichem Sinne, wie öfter z. B. bei *ἐλθεῖν* noch 4, 85, 3; bei *ἐκπλεῖν* 1, 37, 2. (Herbst S. 46.) vgl. zu 1, 5, 1 u. Kr. z. Her. 7, 172, 1. — ***ἄν.*** Spr. 54, 6, 6. — ***πείθειν.*** Der Inf. bei *αἰσθάνομαι* ist viel seltener als bei den Spr. 56, 7, 9 erwähnten Verben. vgl. 6, 59, 3.

C. 5. § 1. ***παρακομιδῇ*** Fahrt längs den Küsten (Italiens bei der Hinreise). vgl. 7, 28, 1. — ***ἐχρημάτισε.*** zu 1, 87, 4. (Dr.) — ***τοῖς Ἀ.*** Spr. 48, 12, 4. — ***ἐποίκοις*** verdächtigt Dobree. — ***ἐκπεπτωκόσιν.*** Spr. 50, 10, 3. vgl. 4, 87, 2. 7, 32, 1 u. Kr. de auth. p. 42. — ***τῶν ἑτέρων*** die eine Partei. (Va.) zu 3, 73. 4, 44, 1. — ***καὶ ἐγένετο.*** Spr. 59, 2, 6. — ***Λοκρῶν.*** Spr. 47, 6, 7.

§ 2. ***τοῖς κομιζομένοις.*** *ἀποκομιζομένοις* Bk. Allein über *κομίζεσθαι* zu 2, 73, 2; über den Artikel Spr. 50, 11, 21 u. Kr. Stud. 2 p. 177. Doch würd' ich mit Dobree und Arn. *τοῖς* lieber entbehren. — ***ὁμολογία*** hier von Verabredung, Präliminarien. — ***ὅτε Σ. ξυνηλλάσσοντο*** 4, 65. — ***οὐδ' ἂν τότε, ἐσπείσαντο.*** Spr. 69, 7, 2. — ***κατεῖχεν*** bedrängt hätte, bei Thuk. so nur hier; ähnlich auch sonst eben nicht häufig. — ***ἀποίκους***, *ἑαυτῶν, τῶν Λοκρῶν.* (Sch.)

Ὁ δὲ Κλέων ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν 6
Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠιόνος Σταγείρῳ μὲν προσβάλλει, Ἀν-
δρίων ἀποικίᾳ, καὶ οὐχ εἷλεν, Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμ-
βάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως παρα- 2
γένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν Θρᾴκην ἄλλους παρὰ
Πολλῆν τὸν Ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ Θρᾷκας ὡς πλείστους,
αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἠιόνι. Βρασίδας δὲ πυνθανόμενος 3
ταῦτα ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ· ἔστι δὲ τὸ χωρίον
τοῦτο Ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον
τῆς Ἀμφιπόλεως, καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλα-
θεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσεδέχετο ποι-
ήσειν αὐτόν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, τῇ πα-
ρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θρᾷκάς τε 4
μισθωτοὺς πεντακοσίους καὶ χιλίους καὶ τοὺς Ἠδῶνας πάντας παρα-
καλῶν, πελταστὰς καὶ ἱππέας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους
πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δ' ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠ-
θροίσθη δισχίλιοι μάλιστα καὶ ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων
Βρασίδας μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χι-
λίους, οἱ δ' ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο. ὁ δὲ 7
Κλέων τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρα-
σίδας προσεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἕδρᾳ,

C. 6. § 1. *ὡς.* vgl. 3, 69, 1. 5, 10, 8. 8, 31, 1. (Kr. z. Dion. p. 332.) — *τότε* 5, 3, 4. — *ὁρμώμενος.* zu 1, 64, 2. — *τήν* mit Bezug auf die Erwähnung 4, 107, 2. (Middleton.)

§ 2. *κατὰ τὸ ξυμμαχικόν.* zu 1, 107, 4; über die Sache 4, 132, 1. (Hk.) — *μισθοῦ ἥκειν* 4, 124, 4. Spr. 47, 17, 3.

§ 3. *καὶ αὐτός* bezieht sich nur auf *ἐκάθητο,* nicht auf *ἀνθ* — noch auf *ἐπὶ Κερδυλίῳ.* (Ba.) zu 1, 50, 4. 6, 75, 2. Theilweise ähnlich 5, 8, 1. 7, 73, 2 u. Arr. An. 5, 1, 6. — *Κερδύλιον* an der Westseite des Strymon, etwas über eine Viertelmeile entfernt, während die Stadt auf einer Anhöhe der Ostseite des Flusses lag, der hier einen Halbkreis bildete. zu 4, 102, 2. Ueber die Brücke 4, 103, 4. — *αὐτόθεν,* das zweite, gehört zu *οὐκ ἂν ἔλαθεν:* er würde von dort aus bemerkt worden sein. (Pp.) Es wird (mit einigen Hsn. und Va.) zu streichen sein. (Kr. Bruchst.) vgl. Haase p. 98, der *αὐτόν* aus zwei Hsn. wünscht. — *προσεδέχετο, ὁ Βρασίδας.* (Sch.) — *ὑπεριδόντα* mit Geringschätzung. vgl. 6, 104, 4. — *ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν* verband schon der Sch. richtig nicht mit *ὁρμώμενος* sondern mit *ἀναβήσεσθαι,* das als Epexegem zu *ποιήσειν* zu nehmen ist. vgl. Matth Spr. § 476. (Kr. z. Dion. p. 291.) Heindorf zu Plat. Phäd. § 50. (Pp.) vgl. Gr. 57, 10, 8. — *σφῶν, τῶν Λακεδαιμονίων.* (Sch.) Spr. 58, 4, 3. — *πλῆθος.* zu 4, 10, 4. vgl. 6, 104, 4. — *τῇ παρούσῃ στρατιᾷ, οὐ περιμείναντα πάντας.* (Sch.) vgl. 5, 7, 2.

§ 4. *ξύμπαν.* zu 1, 107, 4. — *μάλιστα.* zu 1, 13, 2. — *ἐς.* Spr. 60, 8, 1; über das Hyperbaton Kr. z. Dion. p. 319. — *ἐτετάχατο.* zu 3, 13, 4.

§ 6. *δισχίλιοι.* Spr. 60, 2, 3. — *Ἕλληνες.* vgl. 5, 10, 9. (Pp.)

C. 7. § 1. *τέως μέν.* Kr. zu Xen. An. 4, 2, 12. Noch 6, 61, 6. — *ἔπειτα* ohne *δέ.* Kr. zu Xen. An. 1, 3, 2. — *τῇ ἕδρᾳ, τῇ διατριβῇ καὶ τῇ*

ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν καὶ τόλ-
μαν μετὰ οἵας ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο καὶ οἴκοθεν
ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν καὶ οὐ βουλόμενος
αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι ἀναλαβὼν ἦγεν·
2*καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ᾧπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπίστευσέ*
τι φρονεῖν· ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, κατὰ
θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν
περιέμενεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται, περισχήσων, ἀλλ'
3*ὡς κύκλῳ περιστὰς βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας*
ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατὸν αὐτὸς ἐθεᾶτο
τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ Θρᾴκῃ
ὡς ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· καὶ γὰρ οὐδὲ
ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς οὔτε κατὰ πύλας ἐξῄει, κεκλῃ-
μέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥστε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐ κατῆλθεν ἔχων, ἁ-
8*μαρτεῖν ἐδόκει· ἑλεῖν γὰρ ἂν τὴν πόλιν διὰ τὸ ἐρῆμον. ὁ δὲ Βρα-*

ἀργίᾳ. (Sch.) *καθέδρα* 2, 18, 3. Her. 9, 41, 1: *περιημέκτεε τῇ ἕδρῃ.* (Gö.) — ***πρὸς οἵαν μετὰ οἵας.*** Spr. 51, 14, 1. vgl. 7, 75, 6. (Bl.) — ***οἴκοθεν*** steht schärfer betont vor *ὡς.* zu 3, 88, 2. — ***ξυνῆλθον.*** *ξυνεξῆλθον* Dobree, Haase p. 99 u. Ullrich Beitr. z. Krit. des Th. 1 S. 12. zu 3, 111, 1. — ***διὰ τό*** verdächtigt Ba. Pp. erklärt es als Mischung aus *αὐτοὺς ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους* und *αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθῆσθαι.* Diese Mischung hat dem Geschmacke Mehrerer zugesagt. Ich erkläre *διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ* wegen des (Verweilens) an demselben Orte. vgl. zu *ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον* 1, 2, 2. Van Velsen Schedae critt. p. 13 ss. vermisst nach *βαρύνεσθαι* etwa *ἀτολμοτέρους γίγνεσθαι.* — ***καθημένους*** bei ihrer Unthätigkeit. zu 4, 124, 4.

§ 2. ***ᾧπερ*** verbindet Arn. mit *ἐπίστευσε,* ich mit *εὐτυχήσας,* für das dies Object nöthiger ist. — ***τῷ τρόπῳ*** dem Charakter, unbesonnen darauf loszugehen. (Sch.) — ***ἐς τὴν Πύλον.*** gegen Sphakteria würde man erwarten; doch jener Name umfasst die nahe gelegene Insel mit. (Pp.) So öfter bei Ar. — ***τι φρονεῖν*** einige Einsicht zu besitzen, wie 6, 89, 5. Kr. zu Xen. An. 6, 1, 18. — ***κατὰ θέαν*** zur Schau, Recognoscirung, wie 5, 9, 2. 10, 2. vgl. 6, 31, 1. (Pp.) — ***τήν*** die 5, 6, 2 erwähnte. — ***τῷ ἀσφαλεῖ*** durch die Sicherheit welche das nachrückende Hauptheer gewähren möchte. (Ps.) vgl. 6, 55, 4. (Arn.) — ***ἀναγκάζηται,*** *πολεμεῖν.* (Sch.) — ***περισχήσων,*** *ὑπερσχήσων καὶ νικήσων.* (Sch.) um obzusiegen. vgl. 8, 105, 1. (St.) Eine sonst ungewöhnliche Bedeutung. Pugnaturus superaturusque Va. Und das nackte *ἀναγκάζηται* lässt allerdings den ersten Begriff vermissen. — ***περιστάς.*** *περιστήσας* der Sch. u. Va.?

§ 3. ***τῇ Θρᾴκῃ*** für *τὴν Θρᾴκην* die besten Hsn.: gegen Thr., um es als *ὁρμητήριον* gegen dasselbe zu benutzen. (Dobree.) zu 5, 33, 1. — ***οὐδέ*** gehört hier wohl zu dem ganzen Gedanken. vgl. Dem. 8, 24. 31, 11. zum nächsten Worte, gleichfalls nach *καὶ γάρ,* bei Isokr. 6, 39, Plat. Symp. 183, e. — ***ἐφαίνετο οὔτε.*** Ueber die Stellung zu *παράδειγμα* 3, 39, 3. — ***μηχανὰς ὅτι.*** Spr. 54, 17, 7. — ***οὐ κατῆλθεν.*** *οὐκ ἀπῆλθεν* schlechte Hsn. *οὐκ ἀνῆλθεν* Bk., was Hk. vorgeschlagen aber aufgegeben hatte. *οὐκ ἦλθεν* Kr. Arnold bezieht *κατῆλθεν* auf das Herabkommen von dem Hügel. vgl. 5, 10, 2. (?) — ***ἑλεῖν.*** Spr. 69, 14, 5. — ***ἐρῆμον*** Entblössung von Vertheidigern. (Hl.) *ἐρημία* 8, 71, 2.

σίδας εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς
ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου ἐσέρχεται ἐς τὴν Ἀμφίπολιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν
καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν αὑτοῦ
παρασκευὴν καὶ νομίζων ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει, ἀντίπαλα
γάρ πως ἦν, ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι — τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστρά- 2
τευε καθαρὸν ἐξῆλθε καὶ Λημνίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κράτιστον — τέχνῃ
δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό τε
πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ᾽ ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν
ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ ἀπὸ
τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ 3
ἑκατὸν ὁπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδᾳ προστάξας ἐβουλεύετο ἐπι-
χειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν νομίζων
αὐτοὺς ὁμοίως ἀπολαβεῖν αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐ-
τοῖς ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας καὶ βουλόμε-
νος παραθαρσῦναι τε καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι ἔλεγε τοιάδε.

"Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι ἀεὶ διὰ 9
τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε Ἴωσι μάχεσθαι, ὧν
εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον· τὴν δὲ ἐπι-
χείρησιν ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι διδάξω, ἵνα μὴ τό [τε] κατ᾽

C. 8. § 1. *κινουμένους.* zu 7, 4, 5. — *καὶ αὐτός.* Gedacht wird *καὶ αὐτὸς ἐκινεῖτο καὶ καταβάς.* zu 5, 6, 3. — *δεδιὼς τὴν αὑτοῦ π., οὐ θαρρῶν τῇ ἰδίᾳ παρασκευῇ.* (Sch.) — *εἶναι, τοὺς ἑαυτοῦ δηλονότι.* (Sch.) Leicht ergänzbar aus *τὴν αὑτοῦ παρασκευήν*, wenn nicht vielmehr nach Spr. 58, 4, 3 zu erklären ist. Unnöthig also Ps. *ὑποδεέστερος.* Spr. 58, 4, 3. — — *ἀντίπαλα.* Spr. 43, 4, 13. vgl. 4, 117, 3. — *τῷ ἀξιώματι, δυνάμει.* (Sch.) an Gehalt, Tüchtigkeit, in diesem Sinne nicht gewöhnlich.

§ 2. *ὅπερ.* Spr. 43, 4, 17. vgl. 3, 108, 2. — *καθαρόν, οὐχὶ συγκλύδων (ἐπηλύδων) οὐδὲ ἐπικούρων ἀλλ᾽ αὐτῶν τῶν πολιτῶν.* (Sch.) Der Kern Va. u. A. Kr. z. Her. 1, 211. vgl. Dion C. 41, 55. — *ἀναγκαίαν, εὐτελῆ καὶ οὐκ ἐκ παρασκευῆς.* (Sch.) wie man sie durch Eile gedrängt hatte beschaffen können. vgl. 6, 37, 3. (Gb.) nothdürftige nach Schöm. z. Isä. p. 279. Wohl richtig. Dion C. 56, 36: *τῷ τε πατρὶ ἅμα ἱκανῶς ἐτιμώρησε καὶ ὑμῖν ἀναγκαίως ἐπεκούρησεν.* — *προόψεως αὐτῶν* vorhergegangene Erblickung der Seinigen von Seiten der Feinde. vgl. zu 2, 89, 6. — *μή. τῆς* Reiske. Zu *ὄντος* gezogen (vgl. zu 1, 91, 4) giebt es den Sinn: und ohne Verachtung wegen des Nichtvorhandenen, der Mängel in der Bewaffnung. Doch vielleicht ist *μή*, von Va. nicht übersetzt, aus dem Sch.: *καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ φανεροῦ* eingeschlichen.

§ 3. *Κλεαρίδᾳ προστάξας, μετὰ Κλεαρίδα τάξας.* (Sch.) vgl. 6, 42 u. 7, 29, 1. — *ἐβουλεύετο.* zu 2, 74, 1. — *ἀπολαβεῖν μεμονωμένους, ἄνευ τῶν ἄλλων λαβεῖν συμμάχων.* (Sch.) Das *ἀπο* — entspricht dem lat. se —, durch *μεμονωμένους* gedeutet, was als Glossem verdächtig scheinen kann. — *ἡ βοήθεια, ἡ παρὰ τοῦ Περδίκκου καὶ τοῦ Πόλλη.* (Sch.) 5, 6, 2.

C. 9. § 1. *ὅτι, ἥκομεν.* (Ds.) — *ἐλευθέρας.* Spr. 57, 9, 2. — *Δωριῆς.* Spr. 50, 8, 4. — *κρείσσους.* zu 1, 124, 1. — *δεδηλωμένον.* Spr. 56, 8, 1. — *τὴν ἐπιχείρησιν, τὴν ἐπίθεσιν τὴν κατὰ τῶν πολεμίων.* (Sch.) — *τήν* die bevorstehende. zu 3, 105, 4. — *τό τε. τό γε* Reiske bei Abr. p. 500.

ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐνδεὲς φαινόμενον ἀτολμίαν παρά-
2 σχῃ. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν
ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην ἀναβῆναί τε πρὸς
3 τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. ὅστις
δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν καὶ ἅμα πρὸς
τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς
μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος,
πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖτο· καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἃ
τὸν πολέμιον μάλιστ᾽ ἄν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ᾽ ἂν ὠφελή-
4 σειεν. ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ
τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀ-
νειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης καὶ πρὶν ξυνταχθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν,
ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ᾽ ἐμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἢν δύνωμαι, προσπε-
5 σοῦμαι δρόμῳ, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα· σὺ δὲ Κλεαρίδα ὕστερον,
ὅταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσκείμενον καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτούς,
τοὺς μετὰ σεαυτοῦ, τούς τ᾽ Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους,
ἄγων αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχι-

---

Bk. hat *τέ* nach einigen Hsn. eingeklammert; doch s. zu 2, 2, 3. — *κατ᾽ ὀλίγον.* *ἵνα μηδεὶς ὑμῶν διὰ τὸ κατ᾽ ὀλίγους ὑμᾶς μέλλειν ἐξιέναι τῆς πόλεως καὶ μὴ ἅπαντας ἀθρόους κινδυνεύειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἀξιόμαχον νομίσας τὴν παρασκευήν, ἀτολμότερος γένηται.* (Sch.) zu 4, 10, 4. — *ἐνδεές.* unzulänglich zum Siege.

§ 2. *γάρ* nämlich, bezogen auf *διδάξω.* — *ἂν ἐλπίσαντας.* Spr. 54, 6, 6. vgl. eb. 3, 10. — *ἐλπίσαντας ὡς.* So auch Eur. El. 919. (Matth. Gr. 534 A. 3.) vgl. 8, 54, 1 u. zu 3, 88, 2. — *ἀτάκτως.* Ein Adverbium bei *τετραμμένος* ist ungewöhnlich. vgl. jedoch Xen. Hier. 9, 7: *ἐρρωμένως τρεπόμενοι.* (Bl.)

§ 3. *κάλλιστα.* Dem. 4, 5: *εἶδε τοῦτο καλῶς.* vgl. Schäfer zu Soph. Oed. T. 1008. — *ἰδὼν καὶ ἅμα πρός* mit Erspähung und zugleich nach Massgabe; über *καί* Spr. 59, 2, 3; über *πρός* Spr. 68, 39, 5. — *ἀντιπαραταχθέντος.* zu *μελετῶντι* 1, 142, 4. — *ὀρθοῖτο.* vgl. 3, 30, 2 u. zu 2, 60, 2 u. 6, 9, 2. — *τὰ κλέμματα, τὰ στρατηγήματα.* (Sch.) Doch nur durch eine Art Kleptik ausgeführte. vgl. Kr. zu Xen. An. 4, 6, 14. — *ἔχει, παρέχει.* (Sch.) zu 1, 9, 1. — *ἃ ἀπατήσας.* Kr. zu Xen. An. 5, 7, 6. So gehört der Ac. des Rel. nur zum Particip Dem. 3, 34. 6, 28. (Kr. Rec. 1827.) Spr. 51, 9, 2. — *ἄν.* Spr. 69, 7, 3. — *μέγιστα.* zu 8, 66, 4.

§ 4. *ὑπαπιέναι* unvermerkt abziehen. zu 3, 111, 1. — *πλέον.* zu 3, 67, 3. — *τοῦ μένοντος.* zu 1, 142, 4. vgl. Haase p. 40. — *ἐξ ὧν* nach Massgabe wie. vgl. zu 3, 37, 2. — *φαίνονται* wie bei *ὡς.* Spr. 55, 4, 3. — *τῷ ἀνειμένῳ.* zu 1, 6, 2. — *ξυνταχθῆναι τὴν δόξαν* sententiam componere Va. Wohl nur sich fassen. Dem *ἀνειμένῳ* entspräche besser *ξυνταθῆναι.* Plat. Euthyd. 288, d: *ἐὰν ἐλεήσαντέ με καὶ οἰκτείραντε συντεταμένον καὶ σπουδάζοντα καὶ αὐτὼ σπουδάσητον.* vgl. Lex. Plat. in *συντεταμένως.* Auch Xen. Hell. 4, 8, 22 vermuthe ich *συντεταμένος.* vgl. zu 7, 71, 1. — *μᾶλλον,* als jetzt. — *δόξαν* Herz(haftigkeit), Entschlossenheit gegen die Gefahr. vgl. 7, 66, 3. 71, 3. — *δρόμῳ* im Sturmschritt. zu 4, 96, 1.

§ 5. *προσκείμενον.* zu 7, 29, 2. — *ἐπεκθεῖν.* Spr. 55, 1, 5. zu

στα ξυμμῖξαι. ἐλπὶς γὰρ μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι· τὸ γὰρ
ἐπιὸν ὕστερον δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου.
καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκός, ὄντα Σπαρτιάτην, 6
καὶ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι ἀκολουθήσατε ἀνδρείως, καὶ νομίσατε
εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι καὶ τοῖς ἄρ-
χουσι πείθεσθαι, καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευ- 7
θερίαν τε ὑπάρχειν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκλῆσθαι ἢ Ἀθη-
ναίων [τε] δούλοις, ἤν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως
πράξητε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε, τοῖς δὲ λοιποῖς
Ἕλλησι κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλα-
κισθῆτε, ὁρῶντες περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν, ἐγώ τε δείξω οὐ παραινέ-
σαι οἷός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν."
Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἰπὼν τήν τε ἔξοδον παρεσκευάζετο 10
αὐτὸς καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας
καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥσπερ εἴρητο ἐπεξίοιεν. τῷ δὲ Κλέωνι, 2
φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου καταβάντος καὶ ἐν τῇ
πόλει, ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν, περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς θυομένου
καὶ ταῦτα πράσσοντος ἀγγέλλεται, προὐκεχωρήκει γὰρ τότε κατὰ τὴν

4, 32, 4. — *οὕτω*, *δηλονότι ποιούντων ἡμῶν.* (Sch.) — *φοβηθῆναι.* Spr. 53, 1, 10. vgl. 2, 80, 1 u. zu 2, 73, 2. — *τὸ ἐπιόν*, *οἱ ἐπιόντες.* (Sch.) vgl. zu 7, 43, 7.

§ 6. *εἰκός*, *γίγνεσθαι.* Spr. 55, 4, 11. — *εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν* um mit Erfolg Krieg zu führen seien erforderlich, gleichsam Bestandtheile, die Quelle davon. Her. 5, 92, 13: *τοιοῦτό ἐστι ἡ τυραννὶς καὶ τοιούτων ἔργων.* Aristot. Eud. 6, 11: *ἡ μυρεψικὴ τέχνη δοκεῖ ἡδονῆς εἶναι.* Spr. 47, 6, 9. — *τό* nach *καί* streichen Reiske und Bk. Dann hängen die folgenden Infinitive von *ἐθέλειν* ab. Das *τό* beibehalten ist *πολεμεῖν* zu ergänzen. Denn Hingebung, alacritatem, kann *ἐθέλειν* für sich nicht wohl heissen. — *αἰσχύνεσθαι.* zu 2, 43, 1. — *καὶ τοῖς.* *καὶ τὸ τοῖς* Kr. Bruchst.

§ 7. *κεκλῆσθαι* hängt gleichfalls von *ὑπάρχειν* ab. (Va.) es werde euch zu Theil zu heissen. vgl. 1, (82, 5.) 124, 1. 2, 64, 4. 7, 63, 1 u. Spr. 59, 2, 3. — *Ἀθηναίων τε.* Wenn das *τέ* nicht mit einigen Hsn. zu streichen ist, so muss es wohl dem *δέ* nach *τοῖς* entsprechen. — *ἢν τὰ ἄριστα πράξητε* wenn ihr noch am glücklichsten wegkommet. Spr. 46, 5, 11. Kr. zu Xen. An. 6. 2, 8. „Dion. Arch. 4, 58: *εἰ τὰ κράτιστα πράξειαν, χρημάτων ἀφαιρέσεις.*" (Bl.) vgl. zu 4, 63, 3. — *ἄνευ ἀ. ἢ θ.* epexegetisch zu *τὰ ἄριστα:* nämlich ohne. — *θανάτωσις* wird noch aus Plut. angeführt. — *δουλείαν* ist an *δούλοις* anzufügen: und zwar Sklaven in einer drückenderen Knechtschaft zu heissen. Spr. 46, 4, 6. So schon Bl. vgl. 5, 34, 2. — *κωλυταῖς γ.* zu 3, 23, 3. Abhängig noch von *ὑπάρχειν;* erg. *ὑμῖν*, wie oben bei *γενομένοις.* — *ἐπεξελθεῖν.* zu 3, 108, 2.

C. 10. § 1. *τὴν ἔξοδον.* Xen. Hell. 5, 4, 35: *παρεσκευάζετο εἰς τὴν ἔξοδον.* (Bl.) Bei Thuk. meist ohne, seltener mit *ἐς.*

§ 2. *αὐτοῦ*, *Βρασίδου.* (Sch.) — *καταβάντος.* aus *φανερὸς ἐγένετο καταβὰς καὶ θυόμενος καὶ πράσσων.* (Ps.) — *ἔξωθεν*, mit dem Vorhergehenden zu verbinden, steht wie 5, 6, 3 *κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν.* (Hk.) — *ταῦτα*, die Anstalten zum Ausfalle. (Hudson.) Bei der Nähe des *θυομένου* kann man *ταῦτα* doch nur hierauf beziehen. Auch ist *ταῦτα πράσσοντος* nicht müssig.

θέαν, ὅτι ἥ τε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑ-
3 *ποφαίνονται. ὁ δὲ ἀκούσας ἐπῆλθεν· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρίν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν καὶ οἰόμενος φθήσεσθαι ἀπελθὼν σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν καὶ παρήγγειλε τοῖς ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ'*
4 *ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἠιόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολῇ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν καὶ τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δοὺς ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἀν τούτῳ Βρασίδας ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ*
5 *τοῖς ἄλλοις· „Ὅτι οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μενοῦσιν, δῆλοι δὴ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν· οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιόντας. ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοιγέτω μοι*
6 *ἃς εἴρηται καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα θαρσοῦντες.“ καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἐξελθὼν ἔθει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν ᾗπερ νῦν κατὰ*

Denn aus der Geschäftigkeit dabei war auf das Opfer und dessen Zweck zu schliessen. Die Bemerkung der Anstalten zum Ausfalle wird erst im Folgenden erwähnt. — *φανερά*, erg. *ἐστί*. Spr. 62, 1, 2. — *ὑπό* unter — hin, entlang. — *πόδες* Geräusch Hl.? Hawkins erklärt sich den Ausdruck so: ein hinangeschlichener Späher habe durch eine Lücke zwischen dem Thore und dem Wege gesehen.

§ 3. *ἐπῆλθεν*, dahin wo der Bote gewesen. (Pp.) — *τοὺς βοηθούς* 5, 6, 2. (Pp.) — *ἀναχώρησιν. ἀναχωρεῖν* oder *ἀναχωρῆσαι* wäre regelmässiger. vgl. 5, 71, 3. Doch s. Passow in *σημαίνω*. — *τοῖς* streicht Kr. Bruchst. vgl. jedoch Stud. 2 S. 177. Der Sinn: er befahl dass sie nach dem linken Flügel zu abmarschirend sich langsam nach Eon zurückziehen sollten.

§ 4. *σχολῇ* für *σχολή* zwei Hsn. — *αὐτός* im Gegensatze zu dem linken Flügel, der zuerst hatte abmarschiren sollen. — *ἐπιστρέψας ἐπὶ τό* will Kampe. Ueber das fünfte B. S. 43. — *γυμνά*. zu 3, 23, 4. — *δούς*. Arrian Takt. p. 84: *τὰ γυμνὰ οὕτω παραδίδοται τοῖς πολεμίοις*. — *τὸν καιρὸν καί* —. Spr. 59, 2, 3. — *τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ* 5, 8, 3.

§ 5. *μενοῦσι, δῆλοι δή* für *μένουσι. δῆλοι δέ* Kr. Bruchst. Bei der Vulgata müsste gestellt sein: *ὅτι οὐ μένουσιν ἡμᾶς οἱ ἄνδρες*. Plut. Crass. 25: *βοήσας ὡς οὐ μένουσιν οἱ ἄνδρες, ἤλαυνεν*. — *οἱ ἄνδρες*. zu 6, 34, 8. — *ἐπιόντας*. War eine solche Erläuterung nöthig? Passender war sie als Zusatz des Schriftstellers. Doch ist sie wohl ein Glossem. — *τις*. Spr. 51, 16, 7 u. 54, 4, 1. — *ἀνοίγειν* sagt Thuk. öfter, nie *ἀνοιγνύναι*. (Pp.) 4, 68, 3. 74, 1. 104, 2. 111, 2. 130, 3 u. Lobeck zu Soph. Aj. 344. — *μοι* für *ἐμοί*, wie sonst so beim Imperativ, so viel ich weiss, immer und kaum anders denkbar. — *ἃς εἴρηται, ἀνοίγειν*. Spr. 55, 4, 11. Ueber die Thore § 6.

§ 6. *ὁ μέν, ὁ Βρασίδας*. (Sch.) Es entspricht *καὶ ὁ Κλεαρίδας* § 7. zu 1, 20, 1. — *καί* vor *τάς* ist mir verdächtig. — *τοῦ μακροῦ τείχους*. vgl. 4, 102, 2. (Bl.) — *τότε. τοῦ τότε*? im Ggs. zu der spätern Mauer 4, 103, 4. — *ἔθει δρόμῳ*. zu 4, 67, 5. — *εὐθεῖαν. εὐθὺς ἄνω* will Kampe eb. p. 44.

τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἕστηκεν, καὶ προσβαλὼν
τοῖς Ἀθηναίοις, πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ καὶ τὴν
τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα τρέπει. καὶ 7
ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰς Θρᾳκίας πύλας ἐπεξελθὼν
τῷ στρατῷ ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκήτῳ [καὶ] ἐξαπίνης ἀμφο-
τέρωθεν τοὺς Ἀθηναίους θορυβηθῆναι, καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας
αὐτῶν, τὸ πρὸς τὴν Ἠιόνα, ὅπερ δὴ καὶ προκεχωρήκει, εὐθὺς ἀπορρα-
γὲν ἔφυγεν· καὶ ὁ Βρασίδας ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐπιπαριὼν τῷ 8
δεξιῷ τιτρώσκεται, καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνον-
ται, οἱ δὲ πλησίον ἄραντες ἀπήνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων
ἔμενε μᾶλλον, καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν,
εὐθὺς φεύγων καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ ἀποθνήσκει,
οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντες ὁπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον τόν τε Κλεαρίδαν 9
ἠμύνοντο καὶ δὶς ἢ τρὶς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν
ἥ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες
καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη 10
τῶν Ἀθηναίων, φυγὸν χαλεπῶς καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ
ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς
ἵππου καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Ἠιόνα.
οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης καὶ διασώσαντες ἐς τὴν 11
πόλιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν· καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μεθ'
ἑαυτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησεν. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀνα-
χωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως νεκρούς τε ἐσκύλευσε
καὶ τροπαῖον ἔστησεν. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι 11
πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς

— *καρτερώτατον.* vgl. 5, 7, 3. — *ἰόντι.* zu 1, 24, 1. — *σφετέρᾳ.* Spr. 58, 4, 3. vgl. 3, 95, 2. 7, 1, 5. 8, 1. 38, 2.

§ 7. *τῷ στρατῷ ἐπ.* zu 4, 116, 1. — *τῷ ἀδοκήτῳ.* zu 6, 34, 6. 8. — *καί* vor *ἐξαπίνης* fehlt in zwei Hsn. Wenn es echt ist, verbindet es *τῷ ἀδοκήτῳ* und *ἀμφοτέρωθεν.* Doch vgl. 4, 36, 2. — *ἀπορραγέν, ἀποσπασθὲν τῆς ἄλλης τάξεως.* (Sch.)

§ 8. *ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ* längs dem rechten Flügel der Athener hinziehend. zu 4, 94, 2 u. Kr. zu Xen. An. 3, 4, 30. Anders Kampe eb. S. 44 f. Der Dativ hier wohl weil der Begriff des *ἐπι-* (gegen) vorherrscht: *πλησιάζων ἐπετίθετο τῷ δεξιῷ.* (Sch.) — *τιτρώσκεται.* Plut. π. τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδ. τιμ. 1: *ὁ Βρασίδας, ὡς ἔοικεν, ἐξελκύσας τὸ δόρυ τοῦ σώματος αὐτῷ τούτῳ τὸν βαλόντα πατάξας ἀνεῖλεν.* — *ἔμενε* für *ἔμενέ τε* drei gute Hsn.; vielleicht *ἔμενέ τι.* — *ὡς.* zu 5, 6, 1.

§ 9. *αὐτοῦ* ist der Stellung wegen als Adverbium zu nehmen. zu 3, 91, 1. vgl. 7, 16, 1. 64, 1. — *τὸν λόφον* wohl den 5, 7, 3. (Pp.) — *καὶ δίς* sogar zweimal ist hier anstössig. Eine Hs. *ἢ δίς*, eine *καὶ δίς καὶ τρίς.* (Pp.)

§ 10. *δέ. δή* Kr. — *ὁδούς.* Ar. Ri. 72. Thuk. 3, 24, 1. 5, 58, 3. vgl. Kr. Her. 5, 15. 9, 69.

§ 11. *νεκρούς.* zu 1, 54, 2.

νῦν ἀγορᾶς οὔσης· καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφιπολῖται, περιέρξαντες αὐτοῦ
τὸ μνημεῖον, ὡς ἥρωΐ τε ἐντέμνουσι καὶ τιμὰς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ
2 *ἐτησίους θυσίας καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν, καταβαλόν-*
τες τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που
ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως περιέσεσθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασί-
δαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι καὶ ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν
Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες, τὸν
δὲ Ἅγνωνα κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι
3 *ξυμφόρως οὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀ-*
θηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν περὶ ἑξακοσίους, τῶν
δ' ἐναντίων ἑπτά, διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυ-
χίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν
ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου τὰ
περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο.

12 *Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας Λακεδαιμόνιοι ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὁπλιτῶν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι καθίσταντο ὅ τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.*

13 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς μέχρι μὲν Πιερίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν, κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο*

C. 11. § 1. *οὔσης.* zu *ἐκπεπτωκόσιν* 5, 5, 1. — *περιέρξαντες. περιείρξαντες* nur Eine Hs. Spr. B. 2 § 39 unter *εἴργω* u. vgl. Lob. Soph. Aj. 593. — *ἐντέμνουσιν, ἐναγίζουσιν, ἐναγίσματα προσφέρουσιν.* (Sch.) *Ἔντομα τὰ σφάγια κυρίως τὰ τοῖς νεκροῖς ἐναγιζόμενα διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ἀποτέμνεσθαι τὰς κεφαλάς· οὕτω γαρ θύουσι τοῖς χθονίοις· τοῖς δὲ οὐρανίοις ἄνω ἀναστρέφοντες τὸν τράχηλον σφάζουσιν.* Sch. Apoll. Rh. 1, 587. (Bl.)

§ 2. *Ἁγνώνεια* wohl nur die dem Hagnon als *οἰκιστής* (4, 102, 2) erbauten *μνημεῖα.* (Ds.) Vielleicht bestimmte so genannte Gebäude. — *εἴ τι — περιέσεσθαι* was irgend, wenn erhalten, als Erinnerungszeichen an die Gründung durch ihn hätte bestehen mögen. (Steph.) — *μνημόσυνον.* Kr. z. Her. 1, 185, 1. — *σωτῆρά τε,* als ob folgen sollte *χρῆναι θεραπεύειν.* vgl. 5, 28, 2. 29, 3. 44, 1. 6, 14. 61, 4. 7, 80, 1 u. Schömann z. Isä. p. 325. — *πολέμιον τῶν* Feindseligkeit gegen die. — *θεραπεύοντες.* zu 6, 61, 4. — *οὐκ ἂν — ἔχειν, οὔτε συμφέρειν τοῖς Ἀμφιπολίταις τιμᾶσθαι τὸν Ἅγνωνα, διὰ τὸ κολακεύειν τοὺς Λακεδαιμονίους, οὔτε ἡδὺ ἦν τοῖς Ἀμφιπολίταις τιμᾶν αὐτόν.* (Sch.) — *ὁμοίως ξυμφόρως* nicht eben so vortheilhaft wie wenn Brasidas geehrt würde. — *τάς* die angedeuteten, dem *οἰκιστής* gebührenden.

§ 3. *περί.* Spr. 60, 8, 1. — *τοιαύτης,* wie sie erzählt ist. — *προεκφοβησις* find' ich erst bei Dion C. wieder. (Bl.) — *οἱ μέν, οἱ Ἀθηναῖοι.* (Sch.) — *κατεστήσαντο* richteten ihren Interessen gemäss ein, den oligarchischen. Kr. z. Arr. An. 5, 20, 7.

C. 12. *ὁπλιτῶν.* Spr. 47, 8, 1. — *Ἡράκλειαν* 8, 92 f.

ἐπ' οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν εἶναι ἔτι τῶν τε Ἀθηναίων ἥσσῃ ἀπεληλυθότων καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξήεσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας. ξυνέβη τε εὐθὺς 14
μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπὶ τῷ Δηλίῳ καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ᾗπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδάς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι· καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδίεσαν σφῶν μὴ διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι ἐπὶ πλέον ἀποστῶσιν, μετεμέλοντό τε ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν· οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι παρὰ γνώμην 2
μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω γεγένητο τῇ Σπάρτῃ, καὶ ληστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου καὶ Κυθήρων, αὐτομολούντων τε τῶν Εἱλώτων καὶ ἀεὶ προσδοκίας οὔσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες τοῖς ἔξω πίσυνοι πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ πρότερον, νεω-

---

C. 13. *καιρόν* das Heer nach Thrake zu führen. (Pp.) — *ἥσσῃ* mit, nach einer Niederlage. vgl. 8, 27, 5. — *ἀξιόχρεων*, *δυνατῶν*. (Sch.) zu 4, 30, 2. Dem. 3, 27: *οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι.* (Bl.) — *αὐτῶν* sie selbst, Ramphias mit den Seinigen. (Sch.) — *κἀκεῖνος. καί* mit Bezug auf den Gedanken: wie auch sie darauf sannen, jedoch an der Ausführung verzweifelnd. (Ba.) — *τὴν γνώμην ἔχοντες* ihre Gedanken richtend. vgl. 5, 14, 1. 73, 4 mit 3, 25, 2. 5, 44, 1. 48, 2.

C. 14. § 1. *ἐκ* für *τὴν ἐκ.* zu 1, 18, 3. — *ὥστε*, wie bei Her. nach *συνήνεικε.* Kr. dort zu 1, 73, 2. — *εἶχον* statt *ἔχειν.* zu 2, 47, 2. — *πληγέντες.* zu 3, 18, 2. — *δι' ὀλίγου*, *μετ' ὀλίγον.* (Sch.) zu 2, 94, 3. — *ἐλπίδα τῆς.* zu 2, 89, 8. — *ῥώμης* Macht, wie 7, 63, 3. (Bl.) — *ᾗπερ*, *ἐλπίδι* aus welchem Vertrauen. Der Da. wie 2, 42, 3. 44, 2. 6, 77, 2. — *πρότερον* 4, 21. — *καθυπέρτεροι*, *τῶν Λακεδαιμονίων.* (Sch.) Der Ausdruck, bei Attikern selten, findet sich auch 7, 56, 1 u. Xen. Mem. 4, 6, 14, Her. 1, 65. 67. 68. 7, 51. 233 u. *κατυπέρτατος* 4, 199. vgl. Spr. B. 2 § 23, 5, 3. — *ἐδεδίεσαν.* Spr. 40 u. *δει-.* — *σφῶν.* zu 1, 25, 2. für *τοῦ ἑαυτῶν.* zu 2, 65, 9. Ueber die Anticipation zu *τοὺς Ἀ. μή* 4, 1, 1. — *ἐπὶ πλέον* weiter, mehr. vgl. 4, 98, 3 u. Kr. z. Her. 5, 51, 2. 6, 42, 1. — *ὅτι* nach *μεταμέλει*, *μεταμέλομαι* ist selten. Spr. 56, 7, 12. Xen. Kyr. 5, 3, 6: *οὐχ ὅτι ἀπέκτεινά σου τὸν υἱὸν μεταμέλει μοι.* — *καλῶς παρασχόν*, *καλῶς ἐξόν*, *καιροῦ ἐπιτηδείου παρατυχόντος.* (Sch.) zu 1, 120, 3.

§ 2. *οἱ δ' αὖ Λ.*, *μετεμέλοντο.* (Sch.) Wohl vielmehr *πρὸς τὴν εἰρήνην τὴν γνώμην εἶχον.* (Ein andrer Sch.) — *ᾤοντο* 2, 81, 2. (Bl.) — *τῇ νήσῳ*, *τῇ Σφακτηρίᾳ.* (Sch.) zu 4, 108, 5. — *ληστευομένης* 4, 41, 2 f. 54 f. (Pp.) — *μή.* zu 2, 93, 2. — *τοῖς ἔξω* auf die auswärts befindlichen, entlaufenen. (Sch.) — *πίσυνοι.* zu 2, 89, 4. — *πρὸς τὰ παρόντα.* zu 4, 80, 1. vgl. Eur. Hipp. 718. 868. — *πρότερον* 1, 101 ff.

στερίσωσιν. ξυνέβαινε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἀργείους αὐτοῖς τὰς τριακον-
ταέτεις σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι καὶ ἄλλας οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ
Ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυν(οσ)ουρίαν γῆν ἀποδώσει. ὥστ' ἀδύ-
νατα εἶναι ἐφαίνετο Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε
ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς
15 Ἀργείους· ὅπερ καὶ ἐγένετο. ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις
ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Λακεδαιμονίοις
ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι· ἦσαν γὰρ οἱ
2 Σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο
μὲν οὖν καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν, ἀλλ' οἱ Ἀθη-
ναῖοι οὔ πως ἤθελον, εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφα-
λέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες
νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους, ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ
16 ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι. ἐπειδὴ δὲ
καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο καὶ ἐτεθνήκει
Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ

---

§ 3. *τάς* der, wie den Zeitgenossen bekannt war, vor fast 30 Jahren geschlossene. — *τριακοντούτεις* für *τριακονταετεῖς* (*τριακονταέτεις*) nur Eine Hs.; doch vgl. 1, 23, 4. 115, 1. 2, 2, 1. (Pp.) *τριακοντουτίς* 1, 87, 4. — *ἐξόδῳ*, *λήξει*. (Sch.) vgl. 5, 28, 2. Xen. Hell. 5, 4, 4: *Ἀφροδίσια ἄγουσιν ἐπ' ἐξόδῳ τῆς ἀρχῆς.* — *τις*, die Lakedämonier. Spr. 51, 16, 8. — *ὥστε* bezieht sich nicht auf den letzten Satz sondern auf die ganze vorhergehende Erörterung § 2, namentlich auf das über die Widerstandskräfte Athens und die inneren Bedrängnisse Spartas Gesagte. „Erwarten würde man etwa *ὥστ' ἐπεὶ ἀδύνατα — πολεμεῖν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον.*“ (Arn.) — *ἀδύνατα*. zu 1, 1, 2.

C. 15. § 1. *ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν κομίσασθαι.* Spr. 61, 6, 8. vgl. Plat. Krit. 52, b: *οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι.* — *τῶν ἐκ. οἱ ἐκ τῆς νήσου* war der feste Ausdruck für die von der Insel (Sphakteria) nach Athen gebrachten Gefangenen. vgl. 4, 19, 1. 108, 5. 5, 24, 2. 35, 3. 43, 2. mit *ληφθέντες* 5, 34, 3 u. Ar. Wo. 186. vgl. zu 2, 34, 3. — *αὐτῶν*. zu 4, 126, 3. — *ὁμοίως*, *ὁμοίων* Reiske bei Abr. p. 502: den ersten, Vornehmsten, ähnlich; *ὁμοίοις* Bekker u. Haase p. V; *τῶν ὁμοίων* Kr., *σφίσι ξυγγενεῖς* als verfehltes Glossem streichend. Das *σφίσι* bezieht Arndt de pron. refl. I p. 37 auf die Obrigkeiten. vgl. Xen. Hell. 5, 3, 13. Erwähnung der *ὅμοιοι* oder *ὁμότιμοι* ahnet auch Arn.; das *καί* setzt nach *ὁμοίως* I. C. G. Winkelmann Lycurgus p. 54. — *ξυγγενεῖς*. *εὐγενεῖς* Driessen de prior. V libr. Thuc. p. 42 ss.

§ 2. *οὔ πως* für *οὔπω* die besten Hsn. Suidas: *οὔπως, οὐδένα τρόπον, καὶ Θουκυδίδης ἐν ε' καὶ Ὅμηρος.* (Pp.) Kr. z. Her. 7, 106. — *εὖ φερόμενοι*. zu 2, 60, 2. — *ἐπὶ τῇ ἴσῃ*, *ὥστε τὸ προσῆκον μόνον ἔχειν, ἀλλὰ δηλονότι καὶ περιττότερον.* (Sch.) zu 1, 27, 1. — *ἐνδεξομένους*, die Anträge. *ἐνδεξαμένους* Martins Hs. u. Thomas; *δεξαμένους* einige Hsn. vgl. 6, 20, 1. An den meisten Stellen könnte man den Ao. durch blosse Aenderung des *ο* herstellen, wie Lys. 31, 21, Isokr. 8, 81, Plat. Apol. 30, c, Xen. Mem. 2, 2, 3, muss wohl auch, wie Dem. 18, 168. Doch widerstreben andre, wie 9, 70: *πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται.* Xen. Cyr. 1, 4, 23: *εἱστήκεσαν ὡς ἂν στησομένους.* vgl. Spr. 64, 3, 3 mit 54, 6, 6. — *ἐνιαύσιον*. zu 6, 54, 6. — *τοῦ πλείονος*. zu 4, 117, 2.

εἰρήνῃ, ὁ μὲν διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ
γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν καὶ
ἀπιστότερος διαβάλλων, τότε δὴ οἱ ἐν ἑκατέρᾳ τῇ πόλει σπεύδοντες 2
τὰ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν, Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου, βασιλεὺς Λα-
κεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος
ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο, Νικίας μέν, βουλό- 3
μενος, ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν καὶ ἠξιοῦτο, διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ
ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι
καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν
διεγένετο, νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν καὶ ὅστις ἐλά-
χιστα τύχῃ αὑτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον τὴν εἰρήνην παρέχειν·
Πλειστοάναξ δέ, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου 4
καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν,
ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα
ξυμβαίνοι. τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖ- 5
σαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ ὥστε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ
πολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις, Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα ἐκ
τῆς ἀλλοτρίας ἐς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν, εἰ δὲ μή, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ

C. 16. § 1. *ὁ μέν, ὁ Βρασίδας.* (Sch.) Spr. 50, 1, 2. — *κακουργῶν.* Ar. Ri. 803: *ὁ δῆμος ὑπὸ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ὁμίχλης ἃ πανουργεῖς οὐ καθορᾷ σου.* (Bl.) Unruhe verhindert ruhige und besonnene Prüfung.

§ 2. *τότε δή* für *τότε δέ* zwei schlechte Hsn. Verschieden sind die Fälle Spr. 69, 16, 2; ähnlich *ἐπειδὴ δέ — οὕτω δή* 3, 98, 1. — *οἱ ἐν* aus einigen Hsn. zugefügt empfahl schon Kist. Man sage nicht *σπεύδειν τινί τι* bemerkt Pp. — *τὴν ἡγεμονίαν* den ersten Rang für sich; *τὴν ὁμολογίαν* L. Dindorf. Spr. 46, 6, 3. — *πλεῖστα.* zu 2, 11, 5.

§ 3. *ἀπαθής, εὐτυχής.* (Sch.) — *ἠξιοῦτο* geehrt wurde. Porson zu Eur. Hek. 319. (Dobree.) Diese Bedeutung ist in der (attischen) Prosa sehr selten. — *καὶ τῷ. κἂν τῷ* Dobree. Passender als *ἐν* wäre *ἐς*; doch s. Spr. 48, 4, 1 E. — *ὅστις, τούτῳ ὅστις.* (Ba.) Spr. 51, 13, 5. — *παραδίδωσι,* wie 6, 23, 3.

§ 4. *δέ, προεθυμεῖτο* aus § 2. — *ἐς ἐνθυμίαν προβαλλόμενος* der immer zur Beherzigung vorgehalten, vorgerückt wurde. *ἐνθυμία* findet sich sehr selten, wohl nie sonst bei den Frühern „Dion C. p. 195, 2: *καὶ ἐπιθειάζοντες καὶ ἐς ἐνθύμιον αὐτοῦ* [l. *ἐνθυμίαν αὐτὸν*] *προβάλλοντες.*" (Bl.) — *πταίειν* mit *τὶ* auch Dion C 36, 28. vgl. zu 4, 18, 3. — *παρανομηθεῖσαν, ἤγουν παρανόμως δοθεῖσαν αὐτῷ.* (Sch.) vgl. 2, 21, 1. Spr. 52, 3, 4.

§ 5. *τὴν πρόμαντιν, ἤγουν τὴν προαγορεύουσαν ἐκ μαντείας.* (Sch.) von der Pythia auch Her. 6, 66. 7, 111 u. a. — *ἐπὶ πολύ, πολλάκις.* (Sch.) Eig. lange Zeit hin. Spr. 68, 42, 1. — *θεωροῖς ἀφικνουμένοις* wenn sie (die sogenannten vier Pythier) als (das Orakel zu befragen abgesandte) Theoren hinkamen. — *ἡμιθέου, τοῦ Ἡρακλέους.* (Sch.) — *τὸ σπέρμα, τὸν ἀπόγονον.* (Sch.) In diesem Sinne poetisch. (Bl.) — *ἀναφέρειν, κατάγειν.* (Sch.) Veranlasst durch den Begriff Samen, den man trägt, führt. — *εὐλάκαν τὴν ὕννιν Λακεδαιμόνιοι λέγουσιν· ἔνιοι δὲ τὴν δίκελλαν.* (Sch.) Der Sinn: *λιμὸν ἔσεσθαι καὶ πολλοῦ σφόδρα τὸν σῖτον ὠνήσεσθαι, ὥσπερ ἀργυροῖς ἐργαλείοις χρωμένους.* (Sch.) Sprüchwörtlich *ἀργυρέα λιμός.* vgl. Lobeck

6εὐλάξειν· χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν
ἐς Λύκαιον διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώρων δοκοῦσαν ἀνα-
χώρησιν καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ
τῷ Λακεδαιμονίων, ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ
θυσίαις καταγαγεῖν ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες τοὺς
17βασιλέας καθίσταντο. ἀχθόμενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ καὶ νομίζων
ἐν εἰρήνῃ μὲν οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου καὶ ἅμα τῶν Λακεδαι-
μονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος
εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προὔχοντας ἀπὸ
2τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι, προὐθυμήθη τὴν ξύμβασιν. καὶ τόν τε
χειμῶνα τοῦτον ᾖεσαν ἐς λόγους καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη παρασκευή τε
προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις
ὡς ἐπὶ τειχισμόν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν, καὶ ἐπειδὴ
ἐκ τῶν συνόδων ἅμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις ξυνε-
χωρεῖτο ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας τὴν εἰρήνην ποι-

---

Aglaoph. p. 843 s. — *εὐλάξειν*, *ἀρόσειν*. (Sch.) Von dem (dorischen oder poetischen) Ausdrucke findet sich sonst kein Beispiel. — *χρόνῳ.* zu 4, 85, 1.

§ 6. *προτρέψαι* habe sie bewogen, hängt von *ἐπῃτιῶντο* ab. (Pp.) — *ποτέ* 1, 114, 2. 2, 21, 1. *τότε* Kr. z. Dion. p. 297, was, hier verdrängt, unten eingefälscht sein könnte. — *δοκοῦσαν*, wie 2, 21, 1. vgl. 3, 10, 1. (Dr.) *δόκησιν* mehrere Hsn. *δοκοῦσαν ἕως* (aus *δοκήσεως* Bk.) andere; *λῆψιν* erklären die Sch. vgl. 2, 21, 1. 3, 10, 1. (Dr.) — *ἥμισυ. τοῦ τόπου καθ' ὃν ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν τὸ μὲν ἥμισυ ἦν ἱερόν, τὸ δὲ ἥμισυ βέβηλον.* (Sch.) Mit *εἶναι* hiesse es *ἥμισυ τῆς οἰκίας ἦν τοῦ ἱεροῦ.* zu 1, 134, 2; über *ἥμισυ* ohne Artikel zu 1, 8, 1. „Der geheiligte Theil als Zufluchtsort, der andre als gewöhnlicher Aufenthalt, um Profanation zu vermeiden.“ (Arn.) — *τότε* gehört zu *οἰκοῦντα.* (Va.) vgl. 3, 87, 2. (Pp.) — *τῷ. τῶν* andre Hsn. wofür Pp. 1, 9, 2. 5, 11, 2. vgl. 1, 26, 1 anführt; dagegen *ἔχθος τό* 1, 103, 2. 4, 1, 1. 7, 57, 6. Spr. 50, 8, 1 u. 11. — *δέοντι.* zu 4, 102, 2.

C. 17. § 1. *τούς* die in Sphakteria gefangenen. — *ἀνεπίληπτος* unantastbar, hier durch Beschuldigung. (Sch.) Kr. z. Xen. An. 7, 6, 37 lat. Ausg. — *ἀνάγκην εἶναι* es sei unvermeidlich. (Ba.) — *ἀπό* in Folge von. vgl. 4, 98, 4. 7, 71, 3. Herbst p. 52. — *ξύμβασιν.* Spr. 46, 6, 3. vgl. 8, 90, 2 mit 5, 39, 2. 6, 39, 2. 8, 6, 1.

§ 2. *καὶ τόν τε.* Spr. 69, 32, 11 u. Kr. zu Xen. An. 1, 8, 1 lat. Ausg. — *ἐς λόγους ἔρχεσθαι, ἰέναι* ist der feste Ausdruck von Zusammenkünften zu Unterhandlungen, wie bei Th. noch 3, 80, 1. 4, 74, 1. 5, 37, 1. *ξυνῄεσαν* 4, 119, 2. vgl. Her. 1, 82, 2. Sonst auch *ἀφικνεῖσθαι.* — *πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη.* zu 1, 135, 1; *τό* wegen des Ggs. zu *τὸν χειμῶνα.* — *προεπανεσείσθη, προηπειλήθη.* (Sch.) *ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀνασειόντων τὸ ξίφος ἐπί τινα.* (Ds.) So *ἐπανάσεισις* 4, 126, 4. (Dobree.) *Προ* — hat den Begriff des Vorhaltens, wie in *προσείω* 6, 86, 1. — *ἀπὸ τῶν* von Seiten der. vgl. zu 3, 36, 5. — *περιαγγελλομένη* herum, den verschiedenen Staaten, aufgetragen. zu 2, 85, 2. — *ὡς ἐπὶ τειχισμόν* zum Mauerbau, noch unbestimmt ob zur *ἐπιτείχισις* oder *περιτείχισις.* vgl. 8, 34, 2. Unnöthig also ist die Conjectur *ὡς ἐς ἐπιτειχισμόν.* (Pp.) Das *ὡς ἐπὶ τ.* ist mit *παρασκευή* zu verbinden. — *δικαιώσεις, αἰτήματα δίκαια.* (Sch.) zu 1, 141, 1. — *προενεγκόντων* vorbrachten. zu 3, 62, 4. Her. 9, 46, 2: *αὐτοῖσιν ἡμῖν ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα τάπερ ὑμεῖς φθάσαντες προφέρετε.* vgl. Kr. dort zu 9, 5. — *ὥστε.* zu 1, 28, 3. — *τήν* über den sie verhandelten.

εῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους — ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν 3
οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίᾳ ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων καὶ
οὐ προδόντων ἔχειν τὸ χωρίον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν
Νίσαιαν — τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λα-
κεδαιμόνιοι καὶ ψηφισαμένων πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ Ἠλεί-
ων καὶ Μεγαρέων τῶν ἄλλων ὥστε καταλύεσθαι, τούτοις δὲ οὐκ ἤρε-
σκε τὰ πρασσόμενα, ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς
Ἀθηναίους καὶ ὤμοσαν, ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.
"Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμα- 18
χοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πόλεις. περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν
κοινῶν, θύειν [καὶ ἰέναι] καὶ μαντεύεσθαι καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια
τὸν βουλόμενον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' ἱερὸν
καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Δελφοὺς αὐτονόμους
εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς καὶ αὐτοδίκους καὶ αὐτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυ-
τῶν κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθη- 2
ναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς
ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν
καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε
Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμά-
χους μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ
τοὺς ξυμμάχους μήτε τέχνῃ μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι διάφο- 3

---

§ 3. *ἀνταπαιτεῖν* noch 3, 58, 1, sonst wohl nicht bei den Frühern. — *οὐ βίᾳ* 3, 52, 2. — *καὶ οὐ προδόντων*, erg. *τινῶν*. Wenn aber auch dies auszudrücken war, wesshalb nicht *οὐδὲ προδοσίᾳ* oder *οὐδὲ προδόντων* nach *βίᾳ*, wie Va. übersetzt? — *τὴν Νίσαιαν*, *ἔφασαν ἔχειν*. — *τῶν ἄλλων* gehört zu *ψηφισαμένων*. (Ps.) Va., der es mit *Μεγαρέων* verband, hat wohl als Gegensatz die von Nisäa gedacht. — *ὥστε*. zu 6, 88, 9. — *τούτοις*, den genannten vier Staaten. — *ἐκεῖνοί τε*. zu 4, 36, 3. (Kr. z. Dion. p. 269.)

C. 18. § 1. *περί*. zu 4, 118, 1. — *θύειν* fehlt bei Va. Die Infinitive hängen, wie auch § 2. 4. 5. 7 u. 8, von *σπονδὰς ἐποιήσαντο* ab; doch können sie auch absolut stehen, wie 5, 23, 1 ff. — *ἰέναι* hingehen, besuchen würde man vor *θύειν* erwarten. (Arn.) Wohl mit *καί* zu streichen. — *θεωρεῖν*, *θεωροὺς πέμπειν*. (Sch.) Dieser Bedeutung widerstrebt die Endung *έω* und der Sprachgebrauch. (Pp.) — *αὐτοτελεῖς*, *μὴ ἄλλοις συντελοῦντας*. (Sch.) Stob. *ἐκλ. φυσ.* II, 54: *τέλος τὸ ἀνάλωμα, καθ' ὃ λέγεταί τις αὐτοτελὴς καὶ εὐτελής*. (Bl.) Ggs. Steuern an andre Staaten. vgl. zu 2, 15, 2. — *τὸ ἱερόν*. zu 4, 90, 1. — *αὐτοδίκους*, *μὴ ὑπ' ἄλλων κρινομένους*. (Sch.) wie etwa Athens Bundesgenossen. zu 1, 77, 1. — *αὐτῶν* über sich selbst, die Bewohner des *ἱερόν*. Spr. 47, 26, 9. — *τῆς γῆς* d. h. über die Bevölkerung desselben.

§ 2. *ἔτη*. zu 4, 118, 7. — *ἀβλαβεῖς* ohne Gefährde. (Hl.) Activisch. vgl. 5, 47, 1. — *πημονῇ*, *κακῷ* § 4, ein veraltetes, poetisches Wort, auch bei Thuk. nur in Documenten. vgl. 5, 47, 2. (Pp.) — *μήτε τέχνῃ μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ* in keiner Art und Weise. So werden beide Wörter oft verbunden. Kr. zu Xen. An. 4, 5, 16. In dieser festen Formel sagte man wohl eig. ohne das erste *μήτε* bloss *τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ*. vgl. 5, 47, 2. 10 u. Dem. 59, 17. Aenderung ist jedoch bedenklich. Dem. 24, 150: *οὔτε τέχνῃ οὔτε μηχανῇ οὐδεμιᾷ*. vgl. Lys. 13, 95.

ρον ἢ πρὸς ἀλλήλους, δικαίῳ χρήσθων καὶ ὅρκοις καθ' ὅ τι ἂν ξυν-
θῶνται. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι
Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξέ-
4στω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας. τὰς
δὲ πόλεις φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου αὐτονόμους εἶναι.
ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ
κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ
αἵδε, Ἄργιλος, Στάγειρος, Ἄκανθος, Σκῶλος, Ὄλυνθος, Σπάρτωλος.
5ξυμμάχους δ' εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων μήτε Ἀθηναίων·
ἢν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἐξέστω ξυμ-
μάχους ποιεῖσθαι αὐτοὺς Ἀθηναίοις. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους
καὶ Σιγγαίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ
6Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι
Πάνακτον. ἀποδόντων δὲ καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον
καὶ Κύθηρα καὶ Μεθώνην καὶ Πτελεὸν καὶ Ἀταλάντην καὶ τοὺς ἄν-
δρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ ἄλλο-
7θί που ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ· καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ
πολιορκουμένους Πελοποννησίων ἀφεῖναι καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακε-
δαιμονίων ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμψεν
καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν
τῷ δημοσίῳ ἢ ἄλλοθί που ης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀπο-
δόντων δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὕστινας ἔχουσιν Ἀθη-
8ναίων καὶ τῶν ξυμμάχων κατὰ ταὐτά. Σκιωναίων δὲ καὶ Τορωναίων
καὶ Σερμυλίων καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους
βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς.
ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμ-

---

§ 3. *δικαίῳ. δίκαις* einige Hsn., wie Thuk. sonst *δίκην, δίκας* und *διάφορα* verbindet, 1, 78, 3. 140, 3. (Dr.) Weniger anstössig wäre *τῷ δικαίῳ.* (Arn.) Wohl: eines Rechtsverfahrens, näher bestimmt durch *καθ' ὅ τι ἂν ξυνθῶνται.* — *αὐτούς* die Einwohner selbst. — *καὶ ἔχοντας.* zu 2, 68, 1. 8, 55, 3.

§ 4. *τὸν ἐπ' Ἀριστείδου, ταχθέντα δηλονότι.* (Sch.) zu 1, 96, 2. Dieser Tribut galt nur als Bundescontingent, nicht als Abgabe. — *ἀποδιδόντων.* Spr. 47, 4, 2. — *ἐπειδή* seit. (Va.) vgl. 1, 6, 2.

§ 5. *αὐτούς* ist kaum erträglich; *αὐτονόμους?* oder gestrichen. — *καθάπερ* unter denselben Bedingungen wie, also auch autonom. Kr. z. Dion. p. 347 u. Böckh Staatsh. 1 p. 537 zweite Aufl.

§ 6. *Κορυφάσιον* 4, 3, 2. (Ds.) — *ἐν τῷ δημοσίῳ, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ.* (Sch. u. Hesych.) Lakonisch nach Schneider zu Xen. Hell. 7, 4, 36. — *τῷ Ἀ.* Andre *τῶν Ἀ.* zu 5, 16, 6. — *ὅσης, χώρας ὅσης.* vgl. § 7. Xen. An. 3, 5, 15: *δι' ἧςπερ ἥκοιεν.*

§ 7. *τοὺς ἐν Σ.* 4, 122. 133, 2. — *τοὺς ἄλλους* 4, 123. — *κατὰ ταὐτά* eben so. vgl. 8, 18, 2 u. Plat. Ges. 767, d: *ἕτερον ἀνθαιρεῖσθαι κατὰ ταὐτά.*

§ 8. *Σκιωναίων δέ* was aber die Sk. anbetrifft. Xen. Oek. 11,

μάχους κατὰ πόλεις. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν
μέγιστον ἐξ ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος ἔστω ὅδε· "ἐμμενῶ ταῖς ξυν- 9
θήκαις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε δικαίως καὶ ἀδόλως." ἔστω δὲ Λα-
κεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταὐτὰ ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους,
τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στῆ- 10
σαι Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει καὶ
ἐν Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὁποτεροιοῦν
καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις χρωμένοις εὔορκον εἶναι ἀμφοτέροις
ταύτῃ μεταθεῖναι ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακε-
δαιμονίοις."

Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας Ἀρτεμισίου μηνὸς τε- 19
τάρτῃ φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις ἄρχων Ἀλκαῖος Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς
ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον δὲ οἵδε καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν (Πλει-
στοάναξ, Ἆγις,) Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος,
Δάϊθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄντιππος, Τέλλις, Ἀλ-
κινίδας, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ οἵδε, Λάμπων, 2

11: τῆς δὲ χρηματίσεως καὶ μετὰ ταῦτα ἀρκέσει ἀκούειν. vgl. Spr. 47, 3, 3 u. Heind. zu Plat. Gorg. 139. — *τὸν μέγιστον*, τὸν ἰσχυρότατον. (Sch.) vgl. 4, 86, 1. 5, 47, 10. (Pp.) — *ἑκάτεροι*, die Athener, wie auch die Lakedämonier, von denen es freilch § 9 noch besonders erwähnt wird. Eine Nachlässigkeit, wenn das Wort nicht zu streichen ist. — *ἑξ.* ἓξ ἑξ? oder eine andre Zahl? Dass nur ein unbestimmtes τινές zu denken sei ist wenig wahrscheinlich.

§ 9. *ἐμμενῶ* für ἐμμένω F. Ps. vgl. 5, 47, 10: ἐμμενῶ καὶ οὐ παραβήσομαι.

§ 10. *στήλας* mit der Inschrift der Bedingungen. Kr. Stud. S. 82. 117 ff. — *Ἰσθμοῖ* für Ἰσθμῷ F. Ps. Spr. 46, 1, 4. — *ἐν* vor Ἀθήναις fehlt in vielen und guten Hsn. vgl. jedoch 5, 23, 5. (Wasse.) — *Ἀθήναις*. Ἀθήνησι eine gute Hs., was ohne ἐν richtig wäre. Spr. 46, 1, 2 ff. — *ἐν πόλει* auf der Burg. zu 2, 15, 4. Ohne Artikel. Spr. 50, 2, 15. — *ὅτου* für εἴτου oder οἱ τοῦ nur eine (schlechte) Hs., wohl auch die Martinsche. Es wird durch καί mit εἴ τι verbunden: wenn sie etwas vergessen haben und in Bezug auf welchen Punct sie es vergessen haben. Umgekehrt minder hart 4, 128, 3. Bedenklich wäre καὶ ὅτου πέρι für καὶ ὁτουοῦν πέρι worüber auch immer zu nehmen. Denn verschieden sind doch (die seltenen) Stellen wie Plat. Hipp. 282, d: πλέον ἀργύριον ἀπὸ σοφίας εἴργασται ἢ ἄλλος δημιουργὸς ἀφ' ἧστινος τέχνης. vgl. Spr. 51, 15, 1. — *λόγοις δικαίοις χρωμένοις* indem sie auf eine dem Rechte gemässe Weise darüber verhandelten. — *μεταθεῖναι* umzuändern. Kr. Stud. 2 p. 241. — *Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις* könnten verdächtig scheinen, da man die Bundesgenossen hier nicht füglich habe ausschliessen können; allein s. 5, 29, 3. 4.

C. 19. § 1. *ἄρχει τῶν σπονδῶν ἔφορος* es beginnt den Vertrag das Ephorat, er beginnt unter dem Ephorat. vgl. 4, 118, 8. — *Ἀρτεμισίου*. Ideler Handbuch der Chron. 1 S. 363. A. H. O. Müller De in. b. Pel. p. 24 s. — *ὤμνυον*. Spr. 36, 9, 2. vgl. 5, 23, 4. 24. — *οἵδε* ist vielleicht nach μέν zu setzen. vgl. 4, 119, 1. 5, 24, 1. — *Πλειστοάναξ, Ἆγις* sind wegen des gleichen Anfanges ausgefallen. (Arn. zu 5, 24, 1.) Denn auch 5, 24, 1 (vgl. 23, 4) sind von jeder Seite dieselben siebzehn. — *Δάϊθος*. Δάιδος einige Hsn., Δάιος eine, wohl richtig. — *Λάφιλος* für Λάμφιλος Hl.

Ἰσθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

20 Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι
ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτόδεκα ἐτῶν διελθόντων καὶ ἡμε-
ρῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς τὴν Ἀτ-
2τικὴν καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις κατὰ
τοὺς χρόνους καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος
τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων
πιστεύσας μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν οἷς καὶ ἀρχομένοις καὶ με-
3σοῦσι καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ ἐπεγένετό τι. κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας
ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυ-

---

Dies ist wohl ungriechisch und aus *Λάμπων* § 2 entstanden. vgl. 5, 24, 1. *Πάμφιλος* Bl. Uebers.

§ 2. *Θεαγένης* für *Θεογένης* mehrere gute Hsn. — *Ἀριστοκράτης* für *Ἀριστοκοίτης* Kr. z. Dion. p. 331. vgl. 5, 24, 1.

C. 20. § 1. *ἐκ* nach. (Sch.) Spr. 68, 17, 7. — *τῶν ἀστικῶν, τῶν ἐν ἄστει, τῶν μεγάλων*, gefeiert um die Mitte des Elaphebolion. Aeschin. 2, 61. 3, 69. — *αὐτόδεκα, ὁλοκλήρων, πρὸς ἀκρίβειαν.* (Sch.) gerade zehn. Dem. 18, 242: *αὐτοτραγικὸς πίθηκος.* — *παρενεγκουσῶν, παρελθουσῶν.* (Sch.) nach Verlauf Ps. So auch Buttm. Mid. p. 127. Allein da wäre eins von beiden Participien überflüssig. Also: mit einem Unterschiede von, drunter oder drüber, nach Schneider Lex. (Pp.) Dion C. 43, 26: *ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἡμέρας ἐμβαλών, ὅσαι παρέφερον.* Dion. Arch. 1, 28: *τούτων ἡ γλῶσσα ὀλίγον παραφέρει.* (Bl.) vgl. Schäfer z. Plut. 5 p. 481. u. 5, 26, 3. Einen Ueberschuss von wenigen Tagen versteht Voemel De in. b. Pel. p. 6 s. vgl. Müller De in. b. Pel. p. 33 s. — *ἢ ὡς* als ob *ὕστερον* vorherginge: zehn Jahre später als da. (Ba) vgl. zu 4, 90, 3. — *ἡ ἐσβολὴ ἐς. ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς* einige gute Hsn. vgl. Spr. 50, 9, 9. Kr. z. Dion. p. 153 u. Stud. 2 S. 78. Müller S. 34 verdächtigt die Worte *ἡ ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀ. καί.*

§ 2. *καὶ μὴ — μᾶλλον.* Hier steckt wohl ein Fehler, vielleicht des Schriftstellers. Pp. will *τῶν* nach *ὀνομάτων* einschieben, *τῶν ἑκασταχοῦ — τινός* von *ὀνομάτων*, dieses von *ἀπαρίθμησιν*, *ἀπαρίθμησιν* noch von *κατά* abhängen lassen: man berechne nach den Zeiten und nicht nach der Aufzählung der zu Merkmalen des früher Geschehenen dienenden Namen derer die in den einzelnen Staaten die höchsten Stellen bekleiden oder eine Ehrenstelle einnehmen mehr (oder eher) Vertrauen schenkend. Mehrfach unbefriedigend. — *ἀπαρίθμησιν* lässt der Sch. von *πιστεύσας* abhängen. Das Wort auch bei Dion C. 49, 39. 51, 1. 19, weist Pape noch in einem Scholion nach; *ἐξαρίθμησις* in demselben Gedanken Dion C. 66, 17. vgl. 43, 46. — *σημαινόντων, σημασίαν καὶ δήλωσιν διδόντων.* (Sch.) — *οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν* denn es ist damit (z. B. mit Erwähnung des Archons) nicht genau bestimmt. — *οἷς ἀρχομένοις* unter welchen anfangenden, d. h. ob unter dem Anfang der Magistratur, der Da. von *ἐγένετο* abhängig. — *ὅπως ἔτυχέ τῳ* unter welchem andern Zeitpuncte irgend, z. B. bald nach dem Anfange, gegen das Ende etc. (Hk.) Zu *ἔτυχέ τῳ* ergänze man *ἐπιγενόμενον.* Spr. 56, 4, 2 u. 16. vgl. 5, 56, 4. 8, 95, 2.

§ 3. *γέγραπται*, in diesem Werke. — *ἐξ — ἔχοντος* da aus den Halbtheilen beider, d. h. indem der Sommer die eine, der Winter die an-

τοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος δέκα μὲν θέρη ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ
πολέμῳ τῷδε γεγενημένους.
Λακεδαιμόνιοι δέ, ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἃ εἶχον, τούς 21
τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν καὶ πέμ-
ψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης πρέσβεις Ἰσχαγόραν καὶ Μηνᾶν καὶ Φιλο-
χαρίδαν ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀ-
θηναίοις καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδάς, ὡς εἴρητο ἑκάστοις, δέχεσθαι.
οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας 2
παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσιν, λέγων ὡς οὐ δυ-
νατὸς εἴη βίᾳ ἐκείνων παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ
πρέσβεων αὐτόθεν ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἢν κατη-
γορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο, καὶ ἅμα βουλόμενος
εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία, ἐπειδὴ εὗρε κατειλημμένας,
αὐτὸς μὲν πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ κελευόντων μά-
λιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μή, ὁπόσοι Πελοποννησίων
ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο. οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λα- 22
κεδαίμονι αὐτοῦ ἔτυχον ὄντες καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπον-
δὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ τῇ αὐτῇ προφάσει
ᾗπερ καὶ τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἢν μή τινας
δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν 2

---

dere Hälfte ausmacht, das Jahr seinen Betrag hat, daraus besteht. (St.) Dobree u. A. construiren: ἑκατέρου ἔχοντος ἐξ ἡμισείας τὴν δύναμιν τοῦ ἐνιαυτοῦ, wobei sie ἐξ ἡμισείας zur Hälfte übersetzen. — δύναμιν Summe auch 2, 97, 3 u. 6, 46, 2. (Dobree.) — τῷ πρώτῳ, dem später sog. Archidamischen. zu 1, 1, 1.

C. 21. § 1. ἔλαχον erhielten durchs Loos die Bestimmung. Mit dem Inf. wie 5, 35, 2. Her. 1, 94, 4. 6, 109, 1. — πρότεροι gehört zu ἀποδιδόναι. vgl. 5, 35, 2 u. Spr. 57, 5, 3. — ἀφίεσαν. zu 2, 49, 1. — τοὺς ἄλλους, die thrakischen Bundesgenossen 5, 18, 4. 5. (Sch. u. Pp.) — εἴρητο, συνεφωνήθη. (Sch.) nach 5, 18, 3 ff. vgl. zu 25, 2. — ἐπιτηδείας zuträglich, wie 5, 112, 2. vgl. 2, 2, 4 u. zu 1, 19.

§ 2. βίᾳ. zu 1, 43, 2. — ἐκείνων, τῶν Χαλκιδέων. (Sch.) — μετακινητή, ἤγουν δυνατὴ κινηθῆναι. (Sch.) umzustossen sei. (Hl.) in Bezug auf einzelne Puncte. — κατειλημμένας, ἰσχυρὰς τὰς σπονδάς. (Sch.) festgestellt; κατειλημμένους, was Pp. nicht für nöthig hält, hatte ich schon vor länger als fünfunddreissig Jahren beigeschrieben, vielleicht auch irgendwo mitgetheilt. Gegen die gew. La., bemerkt Haase p. 66, spreche die Beziehung auf das entfernte σπονδάς, statt, wie μετακινητή, auf ὁμολογίας, und der Gebrauch des Thuk., der καταλαμβάνειν so nur von Menschen hat 1, 9, 1. 4, 86, 1. Keine Ausnahme sei 8, 63, 2, wo τὰ ἐν τῷ στρατεύματι so v. a. στρατιῶται seien. — μάλιστα μέν wo möglich. zu 1, 82, 1.

C. 22. § 1. αὐτοῦ für αὐτοί Kr. Xen. Hell. 7, 4, 36: ἐν τῇ Τεγέᾳ αὐτοῦ. Thuk. 8, 28, 5: ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ. 5, 83, 1: ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν. (Kr. z. Dion. p. 280 u. Stud. 2 p. 179.) vgl. zu 3, 81, 2. — ποιεῖσθαι, αὐτάς. (Ps.) — τὸ πρῶτον wohl mit Bezug auf 5, 17, 3. — προφάσει. zu 3, 111, 1. — δέξασθαι. Spr. 53, 1, 10 u. Reisig z. Soph. Oed. K. p. 191. — τούτων, τῶν γενομένων. (Sch.)

ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιοῦντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τούς τε Ἀργείους, ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων ἐπισπένδεσθαι, νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μάλιστ' ἂν ἡσυχάζειν· πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἐξῆν, χωρεῖν. παρόντων οὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ γενομένων λόγων ξυνέβησαν καὶ ἐγένοντο ὅρκοι καὶ ξυμμαχία ἥδε.

23 "Κατὰ τάδε ξύμμαχοι ἔσονται Λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη.
ἤν τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων καὶ κακῶς
ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ
2 ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δῃώσαντες
οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθη-
ναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω
τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. καὶ ἤν
τινες ἐς τὴν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι καὶ κακῶς ποιῶσιν, Ἀθη-
ναίους ὠφελεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ
3 κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην
τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμ-
φοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως
καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστῆται, ἐπικουρεῖν

---

§ 2. **ἐπισπένδεσθαι**, *ἄλλας σπονδὰς σπένδεσθαι* 5, 14, 3; *ἐπι* — dazu, ferner. — **νομίσαντες αὐτούς** ist Wiederholung des *νομίζοντες τοὺς Ἀργείους*. (Sch.) Die Epanalepsis (Spr. 65, 9, 2) ist bei einem so kurzen Zwischensatze durch nichts gerechtfertigt. Doch mag die Schuld dem Schriftsteller aufgebürdet werden. — **οὐ** als ob *ἥκιστα* nicht vorherginge. — **γὰρ ἂν** denn sonst, wenn die Athener nicht durch einen Vertrag sie aufzunehmen gehindert wären. (Va.) zu 1, 11, 1 u. Reg. in *γάρ*. — **χωρεῖν**, *τοὺς Πελοποννησίους*. (Sch.) *τοὺς ἄλλους Π.* Pp. Der Sache nach möchte man lieber *τοὺς Ἀργείους* denken. — **λόγων**, *συμβατικῶν*. (Sch.)

C. 23. § 1. **Κατὰ τάδε** zieht man sonst zum vorigen C.; doch s. 5, 47, 3. 77, 1. 79, 1. 8, 37, 1. vgl. 18, 1. — *δέ* nach *ἤν* ist mit Böhme gestrichen. vgl. 5, 47, 3. (8, 18, 1. 37, 1.) Kr. zu 5, 47, 1. — **Λακεδαιμόνιοι.** Ausgefallen ist *καὶ Ἀθηναῖοι*. (F. Ps.) Vielleicht *Ἀθηναῖοι καί* vor *Λακ.* vgl. 5, 18, 1. 47, 1. — **ὠφελεῖν**, *βοηθεῖν*, selten so. (Bl.) — **Λακεδαιμονίους**, das zweite, verdächtigt Schäfer zu Eur. Or. 793. (Pp.) vgl. § 2. — **τρόπῳ — δυνατόν** auf die kräftigste Weise auf die sie ihren Mitteln nach könnten. vgl. § 2. (3.) 5, 47, 3. 5. Plat. Rep. 458, e: *γάμους ποιήσομεν ἱεροὺς εἰς δύναμιν ὅτι μάλιστα.*

§ 2. **τὴν πόλιν**, *τῶν δῃωσάντων*. (Sch.) — **καταλύειν.** zu 8, 58, 5. vgl. Kr. zu Xen. An. 1, 1, 10. — **πόλεε**, wie § 3 und (bei Bekker) Isokr. 12, 156. 157, dagegen *πόλη* 4, 17. 8, 116, wie *φύση* Plat. Rep. 410, e. — **εἶναι.** Xen. Hell. 4, 4, 8: *πάντα εἶναι ἀδόλως.* Spr. 62, 2, 3. — **Ἀθηναίους** verband man sonst mit dem Vorhergehenden.

§ 3. **ἡ δουλεία**, *ἤγουν τὸ πλῆθος τῶν δούλων, οἱ Εἵλωτες.* (Sch.) So *θεραπηίη* Her. 1, 199, 1 u. dort Kr. Ein doch, besonders in *δουλεία*, ziemlich seltener Gebrauch. — **ἐπανιστῆται.** zu 1, 115, 4.

Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. ὀμοῦνται 4
δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνυον ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ κατ' ἐνιαυτὸν Λακεδαιμονίους μὲν ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια, Ἀθηναίους δὲ ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς τὰ Ὑακίνθια. στή- 5
λην δὲ ἑκατέρους στῆσαι τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ, τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθηνᾷ. ἢν δέ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ τι ἂν δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι.“

Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε, Πλειστοάναξ, Ἄ- 24
γις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάϊθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄντιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

Αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον, 2
καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται.

Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων 25
καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκαετῆ πόλεμον ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι ἐφόρου, Ἀλκαίου δ' ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν, οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ τῶν ἐν Πε- 2
λοποννήσῳ πόλεών τινες διεκίνουν τὰ πεπραγμένα καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαίμονα. καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι προϊόντος τοῦ χρόνου ὕποπτοι ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἃ εἴρητο. καὶ 3

---

§ 4. *τὰς ἄλλας* 5, 18. — *ἑκατέρων* hängt von *οἵπερ* ab. — *τὰ Διονύσια, τὰ ἐν ἄστει.* zu 5, 20, 1. — *τὰ Ὑακίνθια*, die im Hekatombäon gefeiert wurden. Manso Sparta 3, 2 S. 200 f. (Nicht unbestritten.)

§ 5. *παρ' Ἀ.* neben der Statue des A. vgl. 2, 13, 4 u. die Erkl. zu Her. 5, 80. — *πόλει.* zu 5, 18, 10. — *προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν.* vgl. 5, 18. 10. 29, 3. 47, 13, Pol. 22, 26, 27. ohne *τὶ* 7, 9, 17. vgl. Heindorf zu Plat. Theät. 31 u. Stallbaum z. Rep. 1, 12. Andok. 3, 40: *ἔξεστιν ἀφελεῖν.* Mit *τὶ* entgegengesetzt stehen beide Begriffe auch Plat. Krat. 432, a u. Phäd. 95, e.

C. 24. § 1. *Ζευξίδας. Ζευξίλας* viele Hsn., keine jedoch 5, 19, 1. vgl. *Ζευξίδαμος.* — *Λάφιλος* für *Λάμφιλος* eine Hs. zu 5, 19, 1. — *Δάϊθος* eb.

§ 2. *μετὰ τὰς σπονδάς* 5, 18. — *τοὺς ἐκ.* zu 5, 15, 1. — *τῆς νήσου*, Sphakteria. (Wasse.) zu 5, 15, 1. — *ξυνεχῶς* ohne Unterbrechung, wie jetzt eine eintrat.

C. 25. § 2. *τινές*, Mantinea 5, 29, 1; Elis 31, 1. (Pp.) — *διεκίνουν* suchten zu zerstören. (Hl.) — *ἔστιν ἐν οἷς.* Spr. 61, 5, 3. — *ἐκ τῶν ξυγκειμένων* verdächtigt Kr. Bruchst. — *εἴρητο, ἐν ταῖς σπονδαῖς.* (Sch.) Erg. *ποιεῖν.*

ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀνακωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα· ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα
6 *ἔτη σπονδὰς αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης, Ἀθηναῖος, ἑξῆς, ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, μέχρι οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν*
2 *Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διῄρηται ἀθρείτω καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ον εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ οὔτε*
3 *ἀπέδοσαν πάντα οὔτ' ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο, ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι οὐδὲν ησσον πολέμιοι ἦσαν, Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκαετεῖ καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακωχῇ καὶ τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ εὑρήσει τις τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας· καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν*

---

§ 3. *ἕξ. ἑπτά* Acacius und Kr., *δέκα. δ', τέσσαρας* Kr. z. Clinton F. H. 414. vgl. Clarisse p. 102. Ullrich Beiträge zur Erkl. des Thuk. S. 153 ff. sucht *ἓξ καὶ τέσσαρας* als das Richtige zu erweisen. — *ἀπέσχοντο μή.* Xen. *ἱππ.* 9, 5: *τῶν ἀπεχομένων μὴ ἱππεύειν.* Spr. 67, 12, 3. — *ἑκατέρων. ἀλλήλων* wäre das Uebliche. zu 1, 44, 1. — *στρατεῦσαι*, was zuerst die Athener 6, 105, 1 ff. verschuldeten. — *ἔξωθεν* in sofern von Aussen her auf die Beschädigten gewirkt wird. — *μετ' ἀνακωχῆς* unter Waffenruhe. (Ba.) per. (Va.) zu 1, 40, 3 u. über *μετά* zu 1, 18, 7. — *ἀναγκασθέντες.* zu 4, 25, 1.

C. 26. § 1. *κατέλαβον. κατέβαλον* zwei Hsn.; nicht übel. Plut. Lys. 14: *καββαλόντες τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰ μακρὰ σκέλη.* Xen. Hell. 2, 2, 20: *τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντες.* (Dr.) — *ἐς τοῦτο* bis zu diesem Zeitpuncte, wie *ἐς τόδε* Her. 4, 10, 2. So ziemlich selten. vgl. Spr. 43, 4, 7.

§ 2. *διὰ μέσου.* zu 4, 20, 1. Eben so local Her. 1, 104, 1: *τὸ διὰ μέσου ἔθνος.* — *μή* steht (ungewöhnlich) nach *τὶς*, um die Negation für *ἀξιώσει* zu verschärfen. vgl. Haase p. 3. — *δικαιώσει, δικαίως κρινεῖ.* (Sch.) — *τοῖς τε.* Dem *τέ* entspricht *ἔξω τε.* (Arn.) — *τοῖς ἔργοις ὡς διῄρηται* wie er, *ἡ διὰ μέσου ξύμβασις,* durch die Thatsachen von dem frühern und spätern Kriege geschieden ist, gleichfalls durch Thätlichkeiten bezeichnet, also nicht wesentlich verschieden. Schlechtere Hsn. haben *διείρηται.* vgl. Schömann z. Isä. p. 468. — *αὐτήν* kann man nach Spr. 61, 7, 1 erklären. Plat. Euthyphr. 2, a: *οὐ δίκην αὐτὴν καλοῦσιν ἀλλὰ γραφήν.* — *οὔτ'. οὐδ'* wünscht Bekker. — *ἃ ξυνέθεντο, ἀποδιδόναι καὶ ἀποδέχεσθαι.* Spr. 55, 4, 11.

§ 3. *ἔξω.* zu 1, 9, 3. — *τὸν Μαντινικόν* 5, 33 ff. (Pp.) — *Ἐπιδαύριον* 5, 53 ff. (Ds.) — *ἐγένοντο.* zu 1, 58, 1. — *πολέμιοι ἦσαν, καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην.* (Sch.) — *δεχήμερον* den man alle zehn Tage erneuerte. (Dodwell.) vgl. 5, 32, 4. 5. 6, 7, 4. 10, 2. — *πολέμῳ*, der später *ὁ Δεκελεικός* genannt wurde. vgl. zu 1, 1, 1. — *παρενεγκούσας, προσθε-*

τι ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν· ἀεὶ γὰρ ἔγωγε μέ- 4
μνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησεν, προ-
φερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπε-
βίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων
τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι· καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν 5
ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν καὶ γενομένῳ
παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων
διὰ τὴν φυγήν, καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἴσθεσθαι. τὴν οὖν
μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν καὶ τὰ ἔπειτα
ὡς ἐπολεμήθη ἐξηγήσομαι.

Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ ὕστερον αἱ 27
ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλή-
θησαν ἐς αὐτά, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι 2
ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον, Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον λόγους
ποιοῦνται πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων ὡς χρή, ἐπειδὴ Λα-
κεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου
σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποί-
ηνται, ὁρᾶν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψη-
φίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τέ ἐστι
καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι
ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν, ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐ- 3

μένας. (Sch.) zu 5, 20, 1. Einen Ueberschuss von vierundzwanzig nach Vömel De in. b. Pel. p. 7. — *ἀπὸ χρησμῶν*, *ὡρμημένοις ἀπὸ χρησμῶν.* (Ds.) auf Prophezeiungen hin, auf P. gestützt. — *ἐχυρῶς* sicher, eintreffend. (Va.) — *ξυμβάν.* Ar. Ri. 220: *χρησμοί τε ξυμβαίνουσι καὶ τὸ Πυθικόν.* Abhängig von *εὑρήσει.*

§ 4. *προφερόμενον.* vgl. 7, 69, 3. Her. 5, 63, 1? Nach Passow so nur bei Spätern. — *ἐπεβίων.* zu 2, 65 3. — *αἰσθανόμενος.* zu 1, 71, 4. — *τῇ ἡλικίᾳ.* Kr. Leben des Th. S. 9 f. Epikr. Nachtr. S. 14 ff. u. Ullrich Beiträge S. 128 ff. — *εἴσομαι.* Spr. 38, 7, 5.

§ 5. *φεύγειν.* Kr. Leben des Th. S. 47 ff. — *παρ' ἀμφοτέροις*, *τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων.* (Sch.) Man würde den Ge. erwarten. Aehnlich Xen. Oek. 4, 5: *ἐξ ὁπόσων περ ἐθνῶν δασμοὺς λαμβάνει, τέταχε τῷ ἄρχοντι ἑκάστῳ εἰς ὁπόσους δεῖ διδόναι τροφὴν ἱππέας.* Kr. z. Dion. p. 46. — *τι.* Spr. 51, 16, 10. — *αἴσθεσθαι* für *αἰσθέσθαι* mit drei der besten Hsn. Bk. vgl. Spr. § 40 u. d. W. — *τά*, die 5, 20, 3. 24, 2 erwähnten. (Blume Animadvv. p. 10.) — *ξύγχυσιν.* zu 1, 146. — *ὡς.* zu 1, 1, 1.

C. 27. § 1. *αἱ ξυμμαχίαι.* Der Plural in sofern auch Bundesgenossen sie annahmen 5, 25, 1. 48. — *καὶ αἱ.* Hier fängt der Nachsatz an: kehrten auch die. (Hk.) Wenn nicht mit Kampe (Ueber das 5 Buch des Th. S. 52) *καί* vor *οἱ μέν* zu streichen und dort der Nachsatz zu beginnen ist. — *ἐς αὐτά* zu den Verhandlungen darüber nach Sparta.

§ 2. *πρῶτον* gehört zum ganzen Gedanken: das erste was sie thaten war dass sie. Kr. Stud. 2 S. 179 f. — *ἐν τέλει.* zu 1, 10, 6. — *ἀγαθῷ*, *συμφέροντι.* (Sch.) — *δίκας.* vgl. 5, 79, 1. (Pp.) vgl. zu 1, 28, 1. — *ἴσας καὶ ὁμοίας.* zu 1, 27, 1. — *ἀλλήλων.* zu 1, 44, 1. — *ὥστε.* zu 1, 28, 8. — *ἐπιμαχεῖν.* zu 1, 44, 1.

τοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ κατα-
φανεῖς γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος· ἔφασαν δὲ πολλοὺς
προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι δι-
28 δάξαντες ταῦτα ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες
ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους ἔς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν
δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα πρὸς οὓς τὸν
βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι πλὴν Ἀθηναίων καὶ
Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τοῦ Ἀρ-
2 γείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον ὁρῶντες τόν
τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον, ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς
αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν, καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου ἡγή-
3 σεσθαι· κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἥ τε Λακεδαίμων μάλιστα δὴ
κακῶς ἤκουσε καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι ἄριστα
ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, ἀμφοτέροις
δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες ἐκκαρπωσάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως
29 ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων, Μαν-
τινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες
τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας

---

§ 3. *ἀρχήν* in Ansehung der Macht. — *αὐτοκράτορας, ἀνάθεσιν τῶν ὅλων πραγμάτων ἔχοντας.* (Sch.) zu 2, 65, 2. — *τούς.* zu 4, 118, 9. — *τοῦ μή —, ἵνα μὴ φωραθῶσιν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ συνθέμενοι τοῖς Ἀργείοις.* (Sch.) zu 1, 4, 2. — *τοὺς μὴ πείσαντας, ἐὰν μὴ πείσωσι.* (Sch.) Ueber den Artikel zu 3, 81, 3. Abgesandte die vor dem Volke der Argeier auftraten konnten nicht unbekannt bleiben und hatten persönliche Gefahren von Seiten der Lakedämonier zu befürchten, wenn die Verbindung mit Argos fehlschlug. — *προσχωρήσεσθαι, τοῖς Ἀργείοις.* (Sch.)

C. 28. § 1. *οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες, τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων* 5, 27, 2. (Ba.) — *ἀνήνεγκαν ἐς* brachten an, vor. Kr. z. Her. 1, 157. — *ἐψηφίσαντο* nahmen die Vorschläge durch Beschluss an. — *ποιεῖσθαι, ἐψηφίσαντο,* hier bloss in der Bedeutung beschlossen. (Pp.) Spr. 65, 11, 9. — *μηδετέροις* hängt von *σπείσασθαι* ab. (Va.) — *ἐξεῖναι, ἐψηφίσαντο.* (Hudson.) — *ἄνευ.* zu 1, 91, 4. — *τοῦ Ἀ.* für *τῶν Ἀ.* einige gute Hsn. Kr. Spr. 50, 8, 11.

§ 2. *τε.* zu 5, 11, 2. vgl. 6, 15, 1. — *ἐπ' ἐξόδῳ, ἐπὶ τέλους.* (Sch.) zu 5, 14, 3. — *ἡγήσεσθαι, ἡγεμόνες ἔσεσθαι.* (Sch.)

§ 3. *μάλιστα δή, ὑπερβαλλόντως.* (Sch.) zu 1, 1, 2. — *ἤκουσε. ἤκουε?* — *ὑπερώφθη, ἐξουδενώθη.* (Sch.) vgl. zu 7, 42, 3. — *διὰ τὰς ξυμφοράς* 5, 14, 2. (Pp.) — *ἄριστα ἔσχον* waren in den besten Zustand gelangt; oder *εἶχον?* — *τοῖς πᾶσιν* in allen Dingen, Stücken, wie 7, 50, 3. (Pp.) Kr. z. Her. 1, 1, 2. — *ξυναράμενοι τοῦ.* zu 2, 71, 2. — *Ἀττικοῦ* gegen die Athener, wie 5, 31. 3. vgl. 1, 128. 2. 2, 95, 2. (5, 29, 1.) zu 1, 24. 4. — *ἀμφοτέροις. τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις.* (Sch.) — *μᾶλλον* vielmehr gehört zu *ἐκκαρπωσάμενοι.* (Ps.) — *ἐκκαρπωσάμενοι, τοὺς καρποὺς καὶ τὰς προσόδους λαβόντες ἀπὸ τῆς γῆς ἀκεραίους.* (Sch.) — *ἐθέλοντας* erg. *προσχωρεῖν* als Passiv zu *προσδέχεσθαι.* Spr. 55, 4, 11. vgl. 4, 81, 1 u. Her. 8, 102, 1.

κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ 2
ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ
σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο, πόλιν τε
μεγάλην νομίζοντες καὶ Λακεδαιμονίοις αἰεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην
τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων καὶ ἡ ἄλλη Πε-
λοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίσαν- 3
τες πλέον τέ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτοὺς καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους
ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες ἐν ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀτ-
τικαῖς ἐγέγραπτο εὔορκον εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ τι ἂν ἀμφοῖν
τοῖν πολέοιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα 4
μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ
μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον
γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φο-
βούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι
ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.

Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννή- 30
σῳ καθεστῶτα καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους καὶ αὐ-
τοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν
Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον, καὶ ᾐτιῶντο τήν τε ἐσή-

---

C. 29. § 1. *μέρος τι*, wohl *ἡ Παρρασική* 5, 33, 1. (Hk.) — *κατέστραπτο.* Spr. 52, 10, 11. — *ὑπήκοον.* Spr. 57, 4, 2.

§ 2. *περιόψεσθαι σφᾶς, ἐπιτρέψειν τοῖς Μαντινεῦσιν.* (Sch.) zu 1, 35, 3. — *ἄρχειν, τῶν κατεστραμμένων.* (Sch.) – *ἐπειδὴ καί* sowohl aus andern Gründen als auch weil. Spr. 69, 32, 17. — *ἦγον, οἱ Λακεδαιμόνιοι.* (Sch.) — *ὥσπερ καὶ αὐτοί, ἐδημοκρατοῦντο.* vgl. 5, 44, 1. 7, 55, 2. Xen. Kyr. 8, 4. 21: *τῷ εὖ δεδειπνηκότι, ὥσπερ καὶ ἐγὼ νῦν, ἄδειπνος ἂν συναρμόζοι.* vgl. Spr. 62, 4, 1. — *θροῦν.* zu 4, 66, 2. — *τοῦτο, τὸ προσελθεῖν τοῖς Ἀργείοις.* (Sch.)

§ 3. *πλέον τι εἰδότας*, wie 7, 49, 4. (Bl.) 6, 90, 1. (Pp.) wo es gleichfalls die Kunde herrschsüchtiger Absichten bezeichnet. — *τε.* zu 5, 11, 2. — *μεταστῆναι.* zu 1, 107, 4. — *δι' ὀργῆς.* zu 2, 60, 3. — *ἐν ἄλλοις* in andern Dingen, in Bezug auf dieselben. zu 2, 18, 3. – *Ἀττικαῖς* mit den Athenern, wie 5, 36, 2. *Ἀθηναίων* 5, 30, 2. 4. 40, 2. 3 u. zu 1, 35, 1; mit *πρός* 5, 40, 2. 46, 5. — *εὔορκον* 5, 18, 10. 23, 5. (Wasse)

§ 4. *γράμμα* Vertragsbestimmung. Passows Lex. u. d. W. — *διαθορυβεῖν* wird noch aus Spätern angeführt. — *μή.* zu 2, 13, 1. — *εἶναι, ἐνόμιζον* aus *ὑποψίαν.* (Hk.) Spr. 65, 11, 7. Der Inf. entspricht dem *ἦν* Spr. 53, 2, 7. — *πᾶσι γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν* die Erlaubniss zu Aenderungen allen garantirt worden wäre. (Va.) — *πρὸς τοὺς Ἀργείους* gehört zu *ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.* (Dr.) Anders jedoch Haase p. 110, wie auch 2, 59, 1.

C. 30. § 1. *διδασκάλους.* Aeschin. 1, 172: *τοιούτων εἰσηγητὴς αὐτῷ καὶ διδάσκαλος ἔργων ἐγένετο.* vgl. Aeschyl. Sieben 555 u. Eum. 554. (Bl.) — *προκαταλαβεῖν* verhüten, vorbauen. (Va.) zu 3, 3, 2. — *τὸ μέλλον* die beabsichtigte Verbindung mit Argos. (Sch.) — *ᾐτιῶντο* machten ihnen Vorwürfe über. (Sch.) vgl. 1, 123, 1. 133. — *ἐσήγησιν* Angabe, Anstiftung. (Ps.) So das Verbum 3, 20, 1. 4, 76, 2. vgl. 6, 99, 2. 7, 73, 1.

2 γησιν τοῦ παντὸς καὶ εἰ Ἀργείοις, σφῶν ἀποστάντες, ξύμμαχοι ἔσον-
ται, παραβήσεσθαί τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν
ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδάς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὅ τι
ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι θεῶν ἢ ἡρώων
3 κώλυμα ᾖ. Κορίνθιοι δὲ παρόντων σφίσι τῶν ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ'
αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδάς — παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον
— ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄν-
τικρυς, ὅτι οὔτε Σόλλιον σφίσιν ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων οὔτε Ἀνα-
κτόριον, εἴ τέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι, πρόσχημα δὲ ποιούμενοι
4 τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης μὴ προδώσειν· ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε,
ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὔ-
κουν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν οὐκ ἐσιόντες ἐς
τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς· θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες ἐκείνοις οὐκ
5 ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρῆσθαι δ' ὅτι ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων
κώλυμα ᾖ· φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν
τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας
6 μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσειν ὅ τι ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ
μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, ἔτυχον δὲ παρόν-
τες ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους

Xen. Hier. 9, 10.: ὁ ἀγαθόν τι εἰσηγούμενος οὐκ ἀτίμητος ἔσται. Das Substantiv wohl nur bei Spätern, wie Dion C. 38, 1.

§ 2. *καὶ εἰ, καὶ ἠτιῶντο εἰ* für den Fall dass. (Sch.) Spr. 65, 5, 7. vgl. 4, 85, 2. — *σφῶν, τῶν Λακεδαιμονίων.* (Sch.) — *τὰς Ἀθηναίων σπ.* zu 1, 35, 1. vgl. 5, 30, 4. 40, 2. 3. Mit *πρός* 5, (40, 2.) 46, 5. — *εἰρημένον, ὁρισθέντος.* (Sch.) Spr. 56, 9, 5. vgl. zu 1, 125. — *κύριον, κεκυρωμένον, βέβαιον.* (Sch.) Zu beziehen ist dies auf den peloponnesischen Bundesvertrag. vgl. 5, 47, 10. — *τὸ πλῆθος.* zu 1, 125.

§ 3. *Σόλλιον. Σόλλειον* viele u. gute Hsn.; doch vgl. 3, 95, 1, wo alle *Σόλλιον* oder *Σόλιον* haben. — *ἀπέλαβον, οἱ Κορίνθιοι.* (Sch.) Vielmehr *οἱ Λακεδαιμόνιοι*, wie 5, 35, 5, wegen *σφίσιν.* Spr. 51, 2, 3. vgl. jedoch zu 2, 65, 9. — *εἴ τε.* zu 1, 35, 2. — *τι.* zu 4, 58. — *πρόσχημα.* zu 1, 96, 1. — *προδώσειν.* Spr. 61, 6, 8.

§ 4. *ὕστερον. κοινῇ* entbehr' ich ungern. — *οὔκουν — ἔφασαν* sie verletzten also nicht, erklärten sie, die eidliche Verpflichtung gegen ihre Verbündeten, insbesondere die Lakedämonier als Hegemonen. (Va.) — *ἐσιέναι* so noch 5, 35, 2. 40, 2. 46, 2. 4. *ἐσῆλθον* 5, 48. Bei Andern wohl nicht so. — *θεῶν πίστεις, θεῶν ὅρκους ἐπὶ πίστει.* (Sch.) Aehnlich *ὅρκοι θεῶν* Xen. An. 2, 5, 7. 3, 1, 22. 2, 10. — *ἐκείνοις* den Verbündeten in Thrake. (Va.)

§ 5. *ὅτι, κύριον ἔσται ὅ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται.* aus § 2. (Hk.) Thuk. schrieb wohl: *ὅ τι δ' εἰρῆσθαι — ᾖ, φαίνεσθαι σφίσιν.* Spr. 51, 13, 13. — *τῶν παλαιῶν ὅρκων, τῶν πρὸς τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης.* (Sch.) Vielmehr *τῶν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους.* (Bl.) Ich möchte beide verstehen. — *Ἀργείων. Ἀργείας* mehrere u. einige gute Hsn. vgl. jedoch 3, 86, 1. 5, 11, 2. 25, 1. 32, 5. 44, 1. 45, 1. 46, 2. 78. 82, 4. 8, 6, 1. (6, 38, 2.) vgl. zu 5, 29, 3. — *ποιήσειν, εἶπον.* (Va.)

ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν καὶ μὴ μέλλειν· οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλο-
γον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἥκειν.

Ἦλθε δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία εὐθὺς καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κο- 31
ρινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον, ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς Ἄργος ἐλθόντες, κα-
θάπερ προείρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐ- 2
τύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου
ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις καὶ Ἠλείων παρακληθέντων
ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς καταλυσάντων
τὸν πόλεμον, Ἠλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τά-
λαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττι- 3
κοῦ πολέμου ἀπέφερον, ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου
οἱ Ἠλεῖοι ἐπηνάγκαζον· οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους.
καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης ὑποτοπήσαντες οἱ Ἠλεῖοι μὴ
ἴσον ἕξειν ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ 4
Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας καὶ
ἀδικεῖν Ἠλείους, καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ φρουρὰν ὁπλι-
τῶν ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλεῖοι, νομίζοντες πόλιν σφῶν
ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὴν ξυνθήκην προ-
φέροντες ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό

---

§ 6. *ἰέναι ἐς τὴν ξ.* zu 3, 91, 1. vgl. jedoch zu 1, 78, 2. — *σφίσι, τοῖς Κορινθίοις.* (Sch.) — *ἥκειν, τοὺς Κορινθίους.* (Sch.)

C. 31. § 1. *ἐποιήσαντο. ἐποιήσατο* mehrere Hsn. — *καθάπερ προείρητο* wie vorher bestimmt war, wohl daheim, erg. *ἰέναι.* Auf 5, 28, 1 kann es sich nicht wohl beziehen.

§ 2. *παρακληθέντων.* Spr. 47, 4, 2. — *ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, ἐπὶ τῷ καρποῦσθαι τὸ ἥμισυ τῆς γῆς.* (Sch.) Arr. An. 2, 1, 4: *κατιέναι ἐπὶ τοῖς ἡμίσεσι τῶν τότε ὄντων.* Ueber *ἐπί* 5, 4, 2. Her. 4, 159, 1 u. Spr. 68, 41, 8; über *γῆς* 47, 28, 9. — *καταλυσάντων* für *καὶ λυσάντων* zwei Hsn., wie ich conjicirt hatte: wenn sie beigelegt hätten. *Λύειν πόλεμον* hat Thuk. nie gesagt, und wer sonst? — *νεμομένοις.* zu 1, 2, 1. — *αὐτοῖς. αὐτοί?* Sonst nämlich gingen die Vorschläge von den Besteuerten aus. zu 1, 99, 3. Oder ist *τοῖς Λεπρεάταις* zu streichen? — *τάλαντον. τάλαντα ε'* Bl.

§ 3. *διὰ πρόφασιν. προφάσει* 3, 86, 2. — *ἐπηνάγκαζον, ἀποφέρειν.* (Sch.) hielten sie dazu an. Spr. 55, 4, 11. — *ἐπιτρέπειν δίκην, δίαιταν,* wie *ἐπιτροπή* sind die eig. Ausdrücke in dieser Sache. vgl. 4, 83, 2, Sch. zu 1, 28, 2, Harpokr. in *ἐπιτροπή* u. Bud. comm. p. 150. (Dr.) vgl. 7, 18, 4. Ueber den Da. Spr. 52, 3, 5. — *ἴσον, τὸ δίκαιον.* (Sch.) zu 4, 59, 3. — *ἀνέντες τὴν ἐπιτροπήν, παυσάμενοι τοῦ ἐπιτρέψαι τὴν δίκην Λακεδαιμονίοις.* (Sch.) Sonst scheint die Phrase nicht vorzukommen. (Bl.) vgl. 8, 63, 3. *οὐκ ἐμμείναντες τῇ ἐπιτροπῇ* § 4.

§ 4. *οὐδὲν ἧσσον* nichtsdestoweniger (Va.), obgleich die Eleer die schiedsrichterliche Entscheidung aufgegeben hatten. — *ξυνθήκην.* Es musste also vor dem Anfange des Krieges darüber unter den Peloponnesiern ein besonderer Vertrag [zur Garantie] geschlossen sein. (Pp.) Sonderbar jedoch dass nicht auch die Korinthier 5, 30, 3 sich darauf beriefen. (Bl.) — *προφέροντες.* zu 3, 64, 2. — *τινές* Jegliche. Spr. 51, 16, 7? Statthaft

τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται
πρὸς τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ οὗτοι
5 ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς μετ' ἐκείνους καὶ οἱ
ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς
τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ
νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν, αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις,
ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

32 Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν
Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ
γυναῖκας ἠνδραπόδισαν καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι, Δη-
λίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μά-
2 χαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ
Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι
ὄντες, ἔρχονται ἐς Τεγέαν ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα
μέρος ὄν, καὶ εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελο-
3 πόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακε-
δαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες ἀνεῖσαν
τῆς φιλονεικίας καὶ ὠρρώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προς-
χωρῇ. ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἐδέοντο σφῶν τε καὶ Ἀρ-
4 γείων γίγνεσθαι ξυμμάχους καὶ τἆλλα κοινῇ πράσσειν· τάς τε δεχη-
μέρους ἐπισπονδάς, αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους

---

wäre *οἵτινες*. zu 5, 18, 10. — *ἐξελθεῖν*, *τοῦ πολέμου* (Sch.) — *προείρητο*, den hier nicht wieder erwähnten Gesandten § 1.

§ 5. *τὸ αὐτὸ λέγοντες*, *τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες.* (Sch.) eben die Sprache führend (Hl.), wie die Korinthier u. A., über die Lakedämonier sich beschwerend. — *περιορώμενοι* vernachlässigt Va. Spr. 52, 10, 11; doch unpassend; mit Aufmerksamkeit und Achtung behandelt Ds.: aber 4, 124, 4 ist doch verschieden und das Wort sonst von Thuk. nicht passiv gebraucht. vgl. Haase p. 106. Ansprechend streicht Dobree *ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων* und verbindet *ἡσύχαζον περιορώμενοι.* vgl. zu 4, 71, 1. Haase vermuthet *τὰ ἀπό* für *ὑπό.* vgl. 1, 127, 1. 7, 77, 4. 8, 51, 2. 48, 2. 56, 2. 5, 37, 3 u. Pflugk zu Eur. Her. 23. — *αὐτοῖς* da sie selbst.

C. 32. § 1. *παῖδας.* zu 1, 89, 3. — *ἀπέκτειναν.* vgl. 4, 122. (Pp.) — *νέμεσθαι.* zu 1, 2, 1. vgl. Böckh Staatsh. 1 S. 559. — *ἐνθυμούμενοι τάς τε — καὶ τοῦ.* Spr. 47, 11, 1. — *ταῖς μάχαις*, bei Delion und Amphipolis. (Pp.)

§ 2. *Τεγέαν. Τέγεαν* accentuirt man gew. hier u. 5, 62, 1. 64, 1. 2. 74, 1. 76, 1. Doch s. Göttling Accentlehre p. 128. (Pp.) — *ἀποστήσοντες*, *τὴν Τεγέαν.* — *μέγα μέρος*, *τῆς Πελοποννήσου.* (Sch.) Ueber *μέρος* zu 2, 20, 2. — *ὄν.* Spr. 63, 6 A. — *προσγένοιτο*, *προσκτηθείη.* (Sch.) vgl. 2, 87, 4. 6, 6, 1. — *ἅπασαν* ohne Artikel, wie 7, 15, 1. Her. 2, 91, 2. Spr. 50, 11, 9.

§ 3. *ἀνεῖσαν τῆς.* Spr. 47, 13. vgl. 7, 43, 7. Ar. Frie. 318: *τῆς βοῆς ἀνήσετε.* Her. 9, 33: *μετίεσαν τῆς χρησμοσύνης.* — *φιλονεικίας.* zu 1, 41, 3. — *ἐς.* Spr. 68, 21, 2 u. Kr. zu Xen. An. 1, 1, 11. vgl. 5, 64, 3.

§ 4. *ἐπισπονδάς*, ein *ἅπαξ εἰρημένον* (Bl.); über *ἐπι* — nach — Spr.

οὐ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε καὶ σφίσι ποιῆσαι, ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ δεομένων τῶν Κορινθίων περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμα- 5
χίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον, ἐλθόντες δὲ Ἀθήναζε μετὰ Κορινθίων οὐχ εὕροντο τὰς δεχημέρους σπονδάς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις εἶναι σπονδάς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσιν· Κορινθίοις δὲ ἀνακωχὴ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλει- 33
στοάνακτος τοῦ Παυσανίου, Λακεδαιμονίων βασιλέως, ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρρασίους, Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρρασικῇ κείμενον ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λα- 2
κεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν Παρρασίων ἐδῄουν, οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρουν· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παρρασίοις πόλεις ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τούς τε Παρρασίους αὐτονόμους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ Θρᾴκης 34
μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἵλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βού-

---

68, 46, 17. vgl. zu 5, 22, 2. — *τούτων* verdächtigt Dobree; doch s. Spr. 50, 11, 21 u. Kr. zu Xen. An. 7, 5, 3. — *αὐτῶν* für *σφῶν.* zu 1, 95, 2.

§ 5. *ξυμμαχίας*, das zu schliessende. — *ἐπισχεῖν* abwarten. (Va.) mit *περί* auch 8, 5, 2. (Pp.) vgl. Her. 8, 5, 1. 23. — *εὕροντο.* Spr. 52, 10, 1. vgl. 1, 31, 2. 58, 1. — *ἀξιούντων*, *ἀπειπεῖν τὰς δεχημέρους σπονδάς.* (Ps.) — *αἰτιωμένων. ᾐτιῶντο οἱ Κορίνθιοι δηλονότι τοὺς Βοιωτοὺς ὅτι συνέθεντο αὐτοῖς ἀπειπεῖν τὰς πρὸς Ἀθηναίους σπονδάς.* (Sch.) Va. u Hl. lassen *ξυνθέσθαι* von *ἀξιούντων* abhängen. Für einen Vertrag schliessen ohne nähere Bestimmung findet sich *συντίθεσθαι* auch sonst. vgl. Lex. Xen. — *ἄσπονδος* nicht durch einen förmlichen Vertrag begründet, wohl auch nicht verabredet.

C. 33. § 1. *τῆς Ἀρκαδίας.* Spr. 47, 5, 5. — *ἐπικαλεσαμένων*, *τῶν Παρρασίων.* (Sch.) — *κείμενον ἐπὶ τῇ Σ.*, *ἐπιτετειχισμένον ὥστε βλάπτειν τὴν Σκιρῖτιν.* (Sch.) vgl. (zu) 5, 51, 1. 8, 60, 1.

§ 2. *τὴν πόλιν* ihre (eigne) Stadt. (Hl.) — *τὴν ξυμμαχίαν* das Land, die Plätze der Verbündeten. vgl. 4, 118, 3; das parrhasische Gebiet. (Sch.) u. zu 3, 92, 3.

C. 34. § 1. *τῶν ἀπό.* Spr. 50, 8, 14. — *μετά*, *τῶν μετά* Kr. Bruchst. — *τοὺς μετὰ Β. Εἵλωτας* 4, 80, 3. — *μαχεσαμένους.* Spr. 50, 10, 3. —

*λωνται, καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν νεοδαμωδῶν ἐς Λέ-
πρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἠλείας, ὄντες
2 ἤδη διάφοροι Ἠλείοις· τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ
ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασ-
σωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας
ἔχοντας ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν μήτε
πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ
ἐπίτιμοι ἐγένοντο.*

35 *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἄθῳ Δικτιδιῆς εἷλον,
Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον.*

*Καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ
Πελοποννησίοις, ὑπώπτευον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ
τε Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ
2 ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι
ἀποδιδόναι καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀποδεδώκεσαν, οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης πα-
ρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους οὐδὲ Βοιωτοὺς οὐδὲ Κο-
ρινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ' Ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι,
κοινῇ ἀναγκάσουσιν· χρόνους τε προὔθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς ἐν οἷς
3 χρῆν τοὺς μὴ ἐσιόντας ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶν-
τες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον ὑπετόπευον τοὺς Λακεδαιμο-
νίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι, ὥστε οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν
ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀπο-*

νεοδαμωδῶν. vgl. 7, 58, 3. Heloten die schon einige Zeit frei gewesen nach Müller Dor. 2 S. 45. Ueber die Betonung des Ge. Göttling Acc. S. 327. — *ἐπὶ τῆς.* zu 1, 60, 2. — *Λακωνικῆς.* zu 1, 25, 1.

§ 2. *τοὺς ἐκ.* zu 5, 15, 1. — *νομίσαντες καὶ ὄντες* indem sie glaubten und wenn sie wären. Spr. 56, 14, 1. — *ἐλασσωθήσεσθαι* auch Dem. 21, 66; *ἐλασσώσεσθαι* unten 5, 104. 105, 2. — *τινάς, ἐνίους,* auf die *ἀτίμους* bezogen. (Va.) — *ἀτιμίαν* ist an *ἀτίμους* anzuschliessen, wie *δουλείαν* an *δούλοις* 5, 9, 7. — *πριαμένους — κυρίους εἶναι* noch auf eine rechtsgültige Art etwas kaufen oder verkaufen könnten. (Hl.)

C. 35. § 1. *ἐπιμιξίαι.* Spr. 44, 3, 5. So *ὁμιλίαι* Isokr. 15, 48. Plat. Rep. 611, e. — *τῇ Ἄθῳ. τῷ Ἄθῳ* schlechte Hsn. vgl. 4, 109, 1. 5, 3, 4. Vielleicht jedoch war das Wort Fem. als Bezeichnung der Landschaft. (Hk) — *Δικτιδιῆς. Διῆς* Gatterer, *Ἄθω ἀκτῇ* Didot, gegen 5, 82, 1? *οἱ Χαλκιδῆς* Pp. vgl. Böckh Staatsh. 2 S. 682. 691. — *ὑπώπτευον ἀλλήλους.* vgl. 8, 39, 2 u. zu 4, 51. — *οὐκ ἀπόδοσιν.* zu 1, 137, 4.

§ 2. *πρότεροι.* zu 5, 21, 1. — *τὰ ἄλλα. τἄλλα* eine Hs. — *παρεῖχον δεχομένους* bewirkten die Annahme Va.; *ἀπεδείκνυον* Ds. Ungewöhnlich ist die Verbindung mit dem Particip. — *προὔθεντο, ἔταξαν.* (Sch.) — *ἄνευ ξυγγραφῆς, συμφωνίας γεγραμμένης.* (Sch.) — *ἐσιόντας, εἰς τὰς σπονδάς.* (Sch.)

§ 3. *ὑπετόπευον.* zu 2, 5, 3. — *αὐτῶν* fehlt in schlechten Hsn.; Eine

δεδωκότες, τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιή-
σειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιη- 4
κέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι
καὶ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρα-
τεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν ὥστε παραδοῦναι,
Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν 5
καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰ-
χμάλωτοι κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μή,
Μεσσηνίους γε καὶ τοὺς Εἵλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς
ἀπὸ Θρᾴκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται.
πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἔπεισαν 6
τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλ-
λους Εἵλωτάς [τε καὶ] ὅσοι ηὐτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κα-
τῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας· τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο
ἡσυχία ἦν καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος — ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι καὶ 36
οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο ἄρχοντες ἤδη καί τινες αὐτῶν καὶ
ἐναντίοι σπονδαῖς — ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος καὶ
παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ πολλὰ ἐν ἀλ-
λήλοις εἰπόντων καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς
Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν
ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, λόγους ποιοῦνται
ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταὐτά τε γιγνώσκειν καὶ πειρᾶσθαι
Βοιωτούς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ
Βοιωτῶν Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους· οὕτω γὰρ ἥκιστ' 2
ἂν ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν· ἑλέσθαι

αὐτοί. — τά τε ἄλλα, χωρία 5, 18, 6. — εἰρημένα, τεταγμένα. (Sch.) erg. ποιεῖν. Kr. zu Xen. An. 4, 1, 14.

§ 4. καὶ εἴ του und aus andern Orten deren sie etwa. Spr. 60, 10, 1. Doch kann man diesen Satz auch, καὶ τοὺς — ἀπαγαγεῖν als διὰ μέσου genommen, an ἀποδοῦναι anschliessen.

§ 5. ἀπολαβεῖν von den Böotern (5, 3, 4) für die Athener zurückzuerhalten. vgl. 5, 30, 3. — κομιεῖν für κομίσαι. zu 1, 27, 2. — γε καί für τε καί Reiske b. Abr. p. 519. — ὥσπερ καὶ αὐτοί, ἐξήγαγον. Spr. 62, 4, 1.

§ 6. ὥστε. zu 2, 2, 4. — τε καὶ streicht Kr. Sollte hier noch auf häusliche Sklaven Lakonikas hingewiesen werden, so müsste ὅσοι für ὅσοι ἄλλοι stehen: die andern, nämlich Heloten und so viele sonst. vgl. 6, 71, 2. Doch so nur bei καί, wohl nie bei τε καί. — ἔφοδοι. zu 1, 6, 1.

C. 36. § 1. ἐναντίοι σπονδαῖς Verträgen mit Athen abgeneigt. Kr. zu Xen. An. 2, 3, 7. (Pp.) — ξυμμαχίδος. zu 1, 110, 2. — ἐν. zu 4, 25, 6. — οὐδέν. zu 2, 5, 4. — ἀπῄεσαν, οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Κορίνθιοι. (Sch.) — οὗτοι οἵπερ, wie Her. 7, 170, 3. 8, 124, 2. — ταὐτά für ταῦτα Hl. u. Reiske: gleichgesinnt zu sein, dieselben Interessen zu verfolgen. (Bd.) — αὐτούς selbst. — αὖθις. zu 6, 90, 1. 7, 42, 5.

§ 2. ἥκιστ' ἂν für ἥκιστα Pp. u. Elmsley. — ἑλέσθαι — γενέσθαι

γὰρ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας καὶ διαλύσεως τῶν
3 σπονδῶν Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ
Ἄργος ἀεὶ ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι
φίλιον γενέσθαι, ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω ἂν
εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδῶσι Λακε-
δαιμονίοις, ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον, ἢν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾷον κα-
37 θιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον. καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι
ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου καὶ ὅσοι
φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινά,
ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης
ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδὸν καὶ ξυγγενόμενοι ἐς λόγους ἦλ-
θον, εἴ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ
2 Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς· νομίζειν γὰρ ἂν τούτου προχωρήσαντος ῥᾳδίως
ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιν-
το, κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν
3 Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκεν· κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τού-
των ὧνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν.
καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον,
4 εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτοὺς ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ

---

denn die Lakedämonier würden der Feindschaft mit den Athenern und der Brechung des Vertrages die Freundschaft und Bundesgenossenschaft mit den Argeiern vorziehen, d. h. wenn sie diese erlangten, so würden sie es nicht achten darüber mit den Athenern zu brechen. (Ps. u. Bd.) Das ἂν aus dem vorigen Satze kann auch hier gedacht werden. Kr. zu Xen. An. 4, 6, 13.

§ 3. *καλῶς*, *βεβαίως*. (Sch.) auf anständige Weise, ohne dafür das kynurische Gebiet hinzugeben. (Arn.) Ein Sch. verbindet es mit *ἠπίσταντο*. vgl. Kr. zu Dion. p. 296. Doch wäre das Hyperbaton hart. Dobree vermuthet *κἄλλως*, eine doch nicht prosaische Krasis: *καὶ ἄλλως* Kr. Bruchst.; *πάντως?* vgl. 5, 41, 3. — *ἡγούμενοι* will man auf *ἠπίσταντο* (*Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης*) beziehen und dabei alle Lakedämonier gedacht wissen: hier sehr hart. Es könnte gesetzt sein als ob *ὡς ἐπεθύμουν οἱ Λακ.* vorherginge; passender wäre jedoch *ἡγουμένους*. (Kr. Bruchst.) vgl. Stud. 2 p. 203 f. — *ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως*, *ἐδέοντο Βοιωτοὺς οὕτω ποιῆσαι ὅπως*. (Sch.) Sommer in Jahns Jahrb. 24, 2 S. 133 verglich Soph. Aj. 557: *δεῖ σ' ὅπως*, unzureichend: ich vermuthe *ᾐτοῦντο*.

C. 37. § 1. *ἐπεσταλμένοι*. *ἀντὶ τοῦ τούτων ἐντεταλμένων αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἐφόρων*. (Sch.) Spr. 52, 4, 1. Doch wird dies Wort selbst sonst nicht leicht so im Passiv vorkommen. — *κοινά* Staats-Behörden. vgl. 5, 38, 2 u. Xen. An. 5, 6, 27. — *τῆς μεγίστης*, *τῶν ἀρτυνῶν* vermuthlich 7, 47, 11. (Bl.)

§ 2. *ἄνδρες τῆς*. Spr. 47, 9. — *κοινῷ λόγῳ χρωμένους*, *ὁμοφρονοῦντας δηλονότι Ἀργείους τε καὶ Κορινθίους καὶ Βοιωτούς*. (Sch.) vgl. zu 4, 64, 2. — *εἴ τινα πρὸς ἄλλον*. zu 1, 3, 4.

§ 3. *οἱ ἐκ τῆς Λ.*, *οἱ περὶ τὸν Κλεόβουλον δηλονότι*. (Sch.) — *αὐτοῖς*, *τοῖς τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσι καὶ τοῖς Κορινθίοις*. (Sch.) Abhängig von *ἐπεστάλκεσαν*. (Va.)

οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος
καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων· καὶ οἱ βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό
τε καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐ-
τοῖς τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς
Ἀργείους [ἐς] τὰ ὁμοῖα σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις 5
παρῆσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι· καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμ-
ψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ βοιωτάρχαι καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι
ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος.

Ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς βοιωτάρχαις καὶ Κορινθίοις καὶ 38
Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεσιν ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις ἦ
μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμυνεῖν τῷ δεομένῳ καὶ μὴ πολεμήσειν
τῳ μηδὲ ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης, καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιω- 2
τοὺς καὶ Μεγαρέας, τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν, πρὸς τοὺς Ἀργείους σπέν-
δεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι οἱ βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς
τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσιν,
καὶ παρῄνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπ' ὠφελίᾳ
σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προς- 3
δέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς
ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ 4
βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε ἐφόρων Κλεόβουλος
καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων
γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι,

---

§ 4. *τὰ ἐκ τῆς Λ.* die aus L. mitgegebenen Aufträge 5, 36, 1 ff. vgl. 5, 38, 4. — *τὰ ἀπό.* zu 5, 31, 5. — *τοὺς φίλους τῶν* ihre Freunde aus der Zahl der. (Ps.) zu 5, 67, 3. — *τῶν αὐτῶν*, Verbindung der Böoter mit den Argeiern. (Pp.) — *ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν* auf ähnliche Zwecke hinstreben, eodem properare Ps. Das *ἐς* verdächtigt Kr. Bruchst. Spr. 46, 6, 3.

§ 5. *τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι* zur Annahme der Vorschläge § 1 auffordernd. vgl. zu 4, 20, 1 mit 2, 72, 3 u. 73, 1. (Dr.)

C. 38. § 1. *ἐν τῷ π.* zu 3, 82, 7. — *ἀμυνεῖν* für *ἀμύνειν* Bekker. — *τῷ δεομένῳ* dem von ihnen der Hülfe bedürfe. (Va.) Ueber den Singular zu 4, 92, 5. vgl. 5, 39, 2. 80, 1.

§ 2. *τὸ αὐτὸ ἐποίουν, ἤγουν τὴν κοινὴν πρᾶξιν ἐποίησαν.* (Sch.) sie handelten einstimmig. (Hl.) Das *ἐποίουν* durch *ἔπρασσον* zu erklären ist unstatthaft. Mir scheint die Stelle verfälscht. Va.: idem ii inter se ipsi fecerant. Ungenügend *ἐπόθουν* für *ἐποίουν* Kr. Bruchst. — *σπένδεσθαι* von *ἐδόκει* regiert. (Va.) — *ταῖς* den bekanntlich bestehenden. So *οἱ ὀγδοήκοντα* und *οἱ ἑξακόσιοι* 5, 47, 11. (Blume Animadvv. p. 10.) — *ὠφελίᾳ, συμμαχίᾳ.* (Sch.) vgl. § 1 u. zu 1, 3, 2. — *σφίσι* gehört zu *ξυνομνύναι.* (Ps.) — *ξυνομνύναι.* zu 1, 71, 4.

§ 3. *ἀφεστῶσι*, in sofern sie mit den Argeiern, den Feinden Spartas, sich verbündet hatten. (Ds.)

§ 4. *μετὰ τῶν Λ. γίγνεσθαι.* Pp. hält für passender mit Va. *ξυμμάχους* zu ergänzen als mit Ds. den Ausdruck für sich zu nehmen, wie *μετά*

οἰόμενοι τὴν βουλήν, κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι ξπροδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον, οἱ δὲ βοιωτάρχαι μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

39 *Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι Ἀθηναίων φρουρούντων ἐπιδραμόντες εἷλον.*

Μετὰ δὲ ταῦτα — ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς [τε] Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων — ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵν' ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δέ, εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτούς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς

τινος εἶναι. vgl. zu 4, 125, 1. Ich ziehe dieses vor. — **σφίσιν.** *σφεῖς* Bk. Es schwebt hier das Subject von *ψηφιεῖσθαι* als Hauptsubject vor. vgl. 4, 113, 2. (Arn.) Arndt De pron. refl. I p. 34 bezieht *σφίσι* zu *προδιαγνόντες* gefügt auf die Böotarchen: quae ipsi secum antea deliberata (*σφίσι προδιαγνόντες*) suasissent. Ich billige *σφεῖς*.

§ 5. **ἀντέστη,** *ἄλλως ἀπέβη, ἐκωλύθη.* (Sch.) vgl. 5, 4, 5. — **καί** vor **τήν** gehört zum ganzen Satze, insbesondere zu *πρὸς Ἀργείους.* vgl. § 1. (Pp.) — **ἐσήνεγκαν** stellten einen Antrag. Spr. 52, 1, 2. Mit einem Ac. 8, 67, 1. 2. vgl. Her. 3, 80, 4. 82, 1. — **οὕς,** **πέμπειν.** Spr. 55, 4, 11. — **ὑπέσχοντο** 5, 37, 4. (Ds.)

C. 39. § 1. **Ἀ. φρουρούντων.** zu 1, 89, 2. — **τε** scheint verdächtig. (Kampe obss. cr. p. 8.) — **ἀλλήλων** von *ἅ* in *ὧν* regiert. Spr. 47, 9, 5.

§ 2. **ἰδίαν** auch 5, 40, 1. separatim Va. an beiden Stellen, *ἰδίᾳ* 5, 42, 3. — **εἰρημένον — πολεμεῖν.** Diese Bedingung, auch 5, 46, 2 erwähnt, dürfte C. 23 ausgefallen sein. — **τὸ Π.** auch 5, 40, 1. 2 u. 42, 1, Plut. Alk. 14, *ἡ Πάνακτος* Plut. Nik. 10. (Dr.). *ὁ Π.* Menander bei Harpokr. u. Suid. (Wasse.) vgl. Phot. p. 274. (Pp.) — **συγχέαι** *ὅρκους* Eur. Hipp. 1063, *νόμιμα* Her. 7, 136, *τὰς ψήφους* Isae. 5, 18. (Valck. z. Eur. Hipp. 1062.) So *συγχεῖν τὰ νόμιμα* Ant. 4, α, 1. 6. 4, β, 7, *τὸν θεσμόν* Dem. 23, 62, *τὰ σύμβολα* 21, 173. vgl. zu 1, 146. — **τὰ ἐς** für *τὰς ἐς* die besten Hsn.: die Verbindung mit. So *προὐθυμήθη τὴν ξύμβασιν* 5, 17, 1. (Pp.) 5, 46, 1: *ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους.* (Arn.) Spr. 46, 6, 3. — **ἤδη καί.** *καὶ ἤδη?* Sonst freilich *καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη.* vgl. (zu) 4, 135, 1. 5, 81, 2 u. 8, 108, 1. — **καὶ πρὸς ἔαρ.** *ὄντος* ergänzt Gb. Vielmehr: sie machten ein Bündniss am Ende des Win-

ἔαρ· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς 40
οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν οὓς ἔφασαν πέμψειν οὐχ ἧκον, τό τε
Πάνακτον ᾔσθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην
τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι καὶ
ἐς Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ· τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς 2
ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό τε Πάνακτον καθελεῖν καὶ ἐς
τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα,
ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι,
πρότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς
Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀ- 3
ποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι καὶ φοβούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις
καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσιν, πρότερον οὐ
δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδάς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς
Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λα-
κεδαίμονα πρέσβεις Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προσφιλέστα-
τοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαι-
μονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ 41

---

ters und gegen den Frühling zu. (Pp.?) Va. verbindet es mit dem Folgenden. — *καθῃρεῖτο, ὑπὸ Βοιωτῶν.* (Sch.)

C. 40. § 1. *ἔφασαν* 5, 37, 4. (Pp.) — *ἧκον* Kr. Bruchst. *ἵκοντο* oder *ἥκοντο* die Hsn. Das — *το* ist aus dem folgenden *τό* entstanden. Spr. § 40 u. *ἱκνέομαι.* Auch Thuk. gebraucht das Simplex *ἱκνεῖσθαι* in der eig. Bedeutung nirgends. vgl. zu 1, 99, 3.

§ 2. *ὥστε οὐδέ. ὥστε οὐ* mit dem Inf. auch 8, 76, 6, Eur. Phön. 1358, Hel. 108, Plat. Apol. 26, d, Lys. 21, 18, Isokr. 12, 255, Isä. 11, 27, Dem. 9, 48. 18, 283. (Pp.) — *ἐκ τῶν* wegen der zwischen Athen und Sparta bestehenden. (Bl.) — *αὐτοῖς* aus der Seele des Schriftstellers auf die Argeier bezogen. vgl. zu 1, 95, 2. — *εἶναι, ἐξεῖναι.* zu 4, 98, 5.

§ 3. *ἀποροῦντες ταῦτα.* So *ἀπορεῖν τι* Xen. Hell. 6, 1, 4 und selbst *ἀπορέειν τὴν ἐξαγωγήν* Her. 4, 179, 2, *τὴν ἔλασιν* 3, 4, 2, *ἀπορῶ τὴν αἰτίαν* Aristot. Thierg. 7. (St. u. Bl.) Spr. 46, 5, 4. vgl. 6, 3 u. 48, 15, 7. — *Τεγεάταις καὶ Β.* Kr. — *ἐν φρονήματι ὄντες, διανοίᾳ ἐπηρμένῃ ἐλπίζοντες.* (Ps.) Ungewöhnlich so. — *αὐτοῖς, τοῖς Λακεδαιμονίοις.* — *ἡγούμενοι ἡσυχίαν ἔχειν* entschlossen sich ruhig zu verhalten. (Hl.) vgl. Spr. 55, 3, 15. Zw. 2, 42, 3. Zwar könnte man mit dem Sch. *κράτιστα* als Prädicat fassen; doch scheint der Plural nicht eben so wie bei *εἶναι* auch bei *ἡγεῖσθαι* und ähnlichen Verben üblich zu sein. (Pp.) S. jedoch 3, 16, 2 u. 8, 56, 5. (Bö.) u. vgl. dial. Synt. 44, 3, 9. — *ἐκ τῶν παρόντων.* zu 3, 29, 2. — *ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, καθὼς ἂν συγχωρῇ ὁ καιρός.* (Sch.) So gefasst erscheint es mit dem Vorhergehenden verbunden pleonastisch nach *ἐκ τῶν παρόντων* (?), mit dem Folgenden unpassend (Ba.: wie man sich darüber vereinigen könne); also *ξυγχωρεῖ* impersonal, ein nicht erwiesener Gebrauch. (Pp.) Statthaft wäre *ἐγχωρῇ.*

οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμο-
νίους ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ
Ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν [σφίσι] γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ
ἰδιώτην περὶ τῆς Κυν(οσ)ουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται, μεθο-
ρίας οὔσης — ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην πόλιν, νέμονται
2 δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι — ἔπειτα δ' οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆ-
σθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἑτοῖ-
μοι εἶναι, οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαι-
μονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεν-
τήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὁποτεροισοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης
μήτε πολέμου Λακεδαίμονι καὶ Ἄργει, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύ-
της, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν, δι-
ώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων.
3 τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα
— ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλιον ἔχειν — ξυνεχώρησαν
ἐφ' οἷς ἠξίουν καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν
τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἄργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς
δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια τοὺς ὅρ-
42 κους ποιησομένους. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν· ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ
ᾧ οἱ Ἀργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων Ἀν-
δρομένης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ
τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι,
2 τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον εὗρον, ἐπὶ
προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ

C. 41. § 1. *αὐτῶν*, τῶν Ἀργείων. (Sch.) — *δίκης ἐπιτροπήν*. Schömann Antiq. jur. publ. Gr. 6, 2. (Pp.) — ᾧ für ὅτῳ. (Pp.) zu 8, 50, 5. — *σφίσι*, von Va. nicht übersetzt, dürfte aus der vorigen Zeile eingefälscht sein. — *μεθορία*. zu 2, 27, 2. — *νέμονται*, τὴν νομὴν καὶ τὸ κέρδος ἔχουσιν. (Sch.) zu 1, 2, 1.

§ 2. *ἀλλ'*, λεγόντων aus ἐώντων. (Va.) — *ἑτοῖμοι*, der No., weil im Vorhergehenden ὡς οὐκ εἴων ἀλλ' ἔλεγον enthalten ist. zu 8, 48, 6. — *ἐπηγάγοντο* gewannen, vermochten. vgl. 5, 45, 1. — *ὁποτεροισοῦν*. Spr. 60, 10, 2. — *προκαλεσαμένοις*, die Andern zum Kampfe. (Ae. Ps.) — *Ἄργει*. Dass die Dative mit οὔσης zu verbinden seien, nicht mit διαμάχεσθαι sah schon Va. — *πρότερόν ποτε*, im Zeitalter des Krösos, um 555 v. Ch. G. (Bd.) Her. 1, 82. — *αὐτοὶ ἑκάτεροι*. zu 1, 105, 4.

§ 3. *ταῦτα*. Spr. 61, 7, 4. — *φίλιον* für φίλον einige schlechte Hsn. vgl. jedoch Kr. z. Dion. p. 296. — *ἐφ' οἷς ἠξίουν*, ἐπὶ τούτοις ἐφ' οἷς οἱ Ἀργεῖοι συγχωρεῖν ἠξίουν τοὺς Λακεδαιμονίους. — *ξυνεγράψαντο*, συνθήκην ἔγγραφον δεδώκασι. (Sch.) — *τέλος ἔχειν*, κύριον εἶναι. (Pp.) vgl. zu 4, 118, 7. — *δεῖξαι*, τὴν συγγραφήν. (Sch.) zu übergeben. Kr. zu Xen. An. 1, 6, 3. — *ἀρέσκοντα ᾖ*. zu 1, 38, 2.

C. 42. § 1. *Ἀνδρομένης* für Ἀνδρομέδης hier u. § 2 die besten Hsn.

§ 2. *ἐπὶ προφάσει*. zu 3, 75, 3. — *ἐκ διαφορᾶς*. zu 4, 83, 3. —

αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τοὺς δ' ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένην ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπέδοσαν, τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι· πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες, 3
ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι, ὥστε χαλεπῶς [πρὸς] τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς 43
Ἀθηναίους οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ὢν ἔτι τότε νέος ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλ- 2
λον χωρεῖν, οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, αὐτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς

νέμειν beweiden. (Sch.) — *καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι* auch dies, die Ueberlassung des geschleiften Ortes, sei zurückgeben.

§ 3. *δεινὰ ἐποίουν*, *ἐδεινοπάθουν*. (Sch.) So auch das Activ, z. B. Andok. 1, 63. (Bd.) vgl. Kr. z. Her. 2, 121, 11. [Dem.] 25, 60: *αἰτιωμένου καὶ δεινὰ ποιοῦντος τἀνθρώπου*. — *ὀρθόν* auch 5, 46, 2, *ἑστώς* Plut. Alc. 14. vgl. Nic. 10. (Gb.) u. Her. 9, 13. (Bl.) — *καὶ πυνθανόμενοι*. Da dies *καί* dem *τέ* nach *τοῦ* entspricht, so müsste es concinner heissen: *καὶ ὅτι, ὥσπερ ἐπυνθάνοντο*. — *ἰδίᾳ*, *ἄνευ τῶν Ἀθηναίων*. (Sch.) — *φάσκοντες* 5, 35, 2. (Ds.) — *ἐξελελοίπεσαν*, *(οὐκ) ἐποίησαν, ἐάσαντες τὴν συνθήκην*. (Sch.) vgl. 5, 35, 2. (Pp.) — *ξυνθήκης* hängt von *ὅσα* ab. — *πρός*, von Va. nicht anerkannt, wird zu streichen sein.

C. 43. § 1. *οἱ* gehört zu *βουλόμενοι*; anders Haase p. 95. — *αὖ* ihrerseits, wie Kleobulos und Xenares zu Sparta. (Arn.) — *ἡλικίᾳ*, etwa dreissig Jahre alt. Krüger zu Clintons F. H. unter 423, 2. — *ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει* nach dem in andern Städten üblichen Massstabe. (Hl.) zu 4, 84, 2. — *ἀξιώματι προγόνων*, *εὐγενείᾳ*. (Sch.)

§ 2. *καί* vor *ἄμεινον* bezeichnet den Gegensatz zu dem zweiten Grunde. — *οὐ μέντοι ἀλλά* doch nicht dies allein war es sondern. (Bl.) Plat. Phäd. 62, b: *Δόξειεν οὕτω γ' εἶναι ἄλογον· οὐ μέντοι ἀλλ' ἴσως ἔχει τινὰ λόγον*. (Hoogeween De part. p. 476.) Viel häufiger so *οὐ μὴν ἀλλά*. Spr. 67, 14, 2. — *φρονήματι*, *ὄγκῳ, ἐπάρσει*. (Sch.) aus verletztem Stolze (vgl. 4, 64, 1) widerstrebte er eifrig sich anstrengend. — *αὐτόν*, ein betontes ihn. vgl. Spr. 51, 1, 3. — *καὶ κατά* und gemäss, wie er es danach erwarten konnte. (Va.) — *τοῦ πάππου*, *Ἀλκιβιάδου τοῦ παλαιοῦ*. Heindorf zu Plat. Euthyd. 10. vgl. 6, 89, 1.

*νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. παν-
ταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι τό τε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους
φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα Ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι
ἐξέλωσι καὶ αὖθις ἐπ' Ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδε-
σθαι αὐτούς· καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς
Ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους
ἥκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος καὶ αὐτὸς ξυμ-
44πράξων τὰ μάλιστα. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας καὶ
ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' Ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν
ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς
Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ σφίσι περὶ
τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους μᾶλ-
λον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ
καὶ δημοκρατουμένην, ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν
τὴν κατὰ θάλασσαν ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἢν καθιστῶνται ἐς πόλε-
2μον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμ-
μαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ οἱ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς. ἀφίκοντο
δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι
τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας καὶ Λέων καὶ Ἔνδιος, δείσαντες μὴ τήν
τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ποιήσωνται καὶ ἅμα
Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτου καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας
45ἀπολογησόμενοι ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Ἀθηναίων ἐποιήσαντο. καὶ λέ-
γοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τούτων καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ
πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν μὴ καὶ ἢν
ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος καὶ ἀπωσθῇ ἡ*

---

§ 3. *πανταχόθεν.* zu 8, 2, 3. — *ἐλασσοῦσθαι* zurückgesetzt zu sein. — *τό τε.* Es entspricht *καὶ τότε.* (Ps.) Zu beziehen ist dies auf die Verhandlungen des funfzigjährigen Vertrages. (Dr.) — *βεβαίους* zuverlässig, treu. (St.) vgl. 2, 102, 1. 3, 11, 1. (Dr.) 7, 77, 6. 8, 21, 2. — *σφίσι, τοῖς Ἀθηναίοις.* (Sch.) — *ἐξέλωσι* überwältigten. zu 3, 113, 4. (Dr.) vgl. 8, 46, 4. — *τούτου ἕνεκα* steht eben so nach *ἵνα* Xen. An. 2, 3, 13. — *προκαλουμένους* ist das Fu. — *ἐπὶ τὴν ξ.* gehört zu *προκαλουμένους.* — *ὡς ὄντος καὶ ξυμπράξων.* Spr. 56, 14, 2.

C. 44. § 1. *τε.* zu 5, 11, 2. — *καὶ ἐπειδή.* Spr. 59, 2, 4. vgl. 5, 55, 3 u. 58, 1. — *μετ' Ἀ.* mit Genehmigung der A. (Abr. u. Hl.) zu 3, 66, 1. vgl. 4, 104, 2. — *τὴν τῶν Β.* die von den Lakedämoniern mit den B. geschlossene 5, 39, 2. (Hk.) — *σφίσι, τοῖς Ἀργείοις.* (Sch.) — *τὴν γνώμην εἶχον.* zu 3, 25, 2. — *ἀπὸ παλαιοῦ* noch 1, 2, 3. *ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου* 2, 15, 1. 4. — *ὥσπερ καὶ αὐτοί.* zu 5, 29, 2.

§ 2. *περὶ τῆς* über die beabsichtigte. — *δείσαντες,* auf die Gesandten bezogen was von allen Lak. gilt. (Pp.) wie Xen An. 5, 5, 7. — *τήν τε* als ob etwa folgen sollte *τήν τε Πύλον ἀντὶ Πανάκτου οὐκ ἀποδιδῶσιν ἀπαιτοῦσιν αὐτοῖς.* (Hk.)

C. 45. § 1. *ξυμβῆναι.* Spr. 55, 3, 3. zu 4, 81, 1. — *καὶ ἤν. ἢν καί* Pp., auch mir eingefallen. — *ἐπαγάγωνται, καταπείσωσι.* (Sch.)

Ἀργείων ξυμμαχία. μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιά- 2
δης· τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει, πίστιν αὐτοῖς δούς, ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν — πείσειν γὰρ αὐτὸς Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν — καὶ τἆλλα ξυναλλάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς Νικίου τε ἀποστῆσαι ταῦτα 3
ἔπραττε καὶ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταὐτά, τοὺς Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς 4
τὸν δῆμον παρελθόντες καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν, ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ, αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων ἐσήκουόν τε καὶ ἑτοῖμοι ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους ποιεῖσθαι· σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων 46
αὐτῶν ἠπατημένων καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅ τι διανοοῦνται, λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ,

---

§ 2. *δέ.* δή Kr. — **τοιόνδε τι.** Kr. zu Xen. An. 4, 7, 10 lat. Ausg. — **πίστιν,** ὅρκον βέβαιον. (Sch.) So hat es auch Plut. Alk. 14 u. Nic. 10 gefasst. (Pp.) — **μὴ ὁμολογήσωσιν,** μὴ φανερῶς εἴπωσιν. (Sch.) vgl. Spr. 67, 1, 5. — **ἀποδώσειν** bewirken dass wiedergegeben werde. (Ba.) — **πείσειν.** Spr. 65, 11, 9. — **καὶ νῦν.** καί gehört nicht zu νῦν sondern zum ganzen Satze: er werde eben so gut auch das bewirken als er jetzt widerspreche und durch Widerspruch es verhindere. vgl. Spr. 69, 32, 13. — **ἀντιλέγειν.** Spr. 55, 4, 9.

§ 3. **Νικίου,** ἤγουν τῆς φιλίας τοῦ Νικίου. (Sch.) — **ἔπραττε.** ἔπρασσε Hk., wohl richtig. — **καὶ ὅπως.** Spr. 59, 2, 4. — **ἀληθές** könnte wohl Glossem von ὑγιές sein, was Plut. Alk. 14 hat; sincerum Va. (Kr. Bruchst.) vgl. zu 3, 75, 3. — **οὐδέποτε ταὐτά.** zu 4, 50, 1.

§ 4. **ἐς.** Spr. 68, 24, 2. — **καταβοῶντος.** Kr. z. Her. 6, 85, 1. — **παραγαγόντες.** zu 3, 68, 1. — **σεισμοῦ — ἀνεβλήθη.** zu 3, 89, 1. Verspottet von Ar. Ach. 170. Ekkl. 791. (Bl.)

C. 46. § 1. **τῇ ὑστεραίᾳ** die am folgenden Tage gehaltene. (Ps.) zu 1, 44, 1. — **ἠπατημένων καὶ ἠπατημένος.** Spr. 56, 14, 2. — **τὰ πρὸς Ἀργείους,** ἤγουν τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀργείων. (Sch.) zu 2, 76, 1 u. 5, 39, 2. — **αὐτούς,** τοὺς Λακεδαιμονίους. (Sch.) — **εἰδέναι.** Spr. 38, 7, 5. — **λέγων ἀναβάλλεσθαι** aufzuschieben heissend. (Arn.) vgl. Spr. 56, 3, 13. Doch vgl. Kr. z. Arr. 7, 23, 7. Man kann auch erklären: äussernd dass aufgeschoben werde (Spr. 52, 10, 11) und dass mithin die Beschleunigung des Krieges nicht zu betreiben sei. — **ἐν τῷ σφετέρῳ καλῷ** unter für sie, die Athener, ehrenvollen Verhältnissen. vgl. 6, 11, 5 u. 85, 3. Freilich möchte man wegen *εὖ ἑστώτων* § 2 *καλόν* lieber günstig, glücklich erklären. vgl. 5, 59, 4. 60, 2, wenn nur *ἀπρεπές*, wie Hl. angenommen, unglücklich heissen könnte. Nun aber wird an die Schmach des Unglücks zu denken sein. vgl. 5, 28, 3.

2 ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι· σφίσι μὲν γὰρ
εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσα-
σθαι τὴν εὐπραγίαν, ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν ὅτι τάχιστα εὕρημα εἶναι
διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύ-
σοντας Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάνακτόν τε ὀρθὸν
ἀποδιδόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν
μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμ-
3 βαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη
ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι, ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ
τούτου ἕνεκα. εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες ἀπέπεμ-
4 ψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν καὶ ἀ-
παγγειλάντων τά τε ἄλλα καὶ τέλος εἰπόντων ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν
ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ
Ἀργείους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ
Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ
τὸν Ξενάρη τὸν ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς
5 γνώμης ἦσαν, τοὺς δὲ ὅρκους δεομένου Νικίου ἀνενεώσαντο· ἐφοβεῖτο
γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ καὶ διαβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐγένετο,
αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαν-
τός τε αὐτοῦ ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος
πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον, καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον
γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου,
ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.
47 "Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαν-

---

§ 2. *εὖ ἑστώτων, εὖ φερομένων.* (Sch.) Kr. z. Her. 1, 155, 2. — *ὡς.* Spr. 49, 10. Noch eben so 4, 14. 3. 62, 3. — *ἐπὶ πλεῖστον,* hier von der Zeit, wie 6, 54, 5. Spr. 43, 4, 8. — *διασώσασθαι* ohne sie durch erneuerten Krieg aufs Spiel zu setzen. — *εὕρημα.* Zeune u. Kr. zu Xen. An. 2, 3, 18 gr. Ausgabe. — *ὧν.* Spr. 47, 9, 2. — *εἴρητο.* zu 5, 39, 2.

§ 3. *ὅτι.* Spr. 55, 4, 10. — *σφεῖς* bei *ὅτι* wie 5, 65, 6 u. Xen. An. 7, 5, 9; öfter beim Inf. (ohne *ὅτι*). Der No. wie 4, 114, 5. — *ἂν πεποιῆσθαι* gemacht haben würden (Ps), *ἐπεποίηντο ἄν.* Spr. 54, 6, 6. — *ὡς* wie, denn. Spr. 55, 4, 9. — *πάντα.* Spr. 58, 4, 5. — *τοὺς περί.* Spr. 50, 5, 6.

§ 4. *τά τε.* zu 5. 11, 2 — *Βοιωτοῖς* mit *ξυμμαχίαν* zu verbinden (vgl. § 2, wo der Ge., u. zu 5. 5, 1) scheint doch die Stellung zu widerstreben. (Arn.) Es ist also wohl ein Dativ des Interesses. (Dr.) — *μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς* im Fall diese dem funzigjährigen Frieden nicht beiträten. (Hl.) — *ἐπικρατεῖν ταῦτα γίγνεσθαι* es durchsetzen dass dies geschah. (Ps.) vgl. 6, 74, 2. (Pp.) — *τὸν Ξενάρη τόν.* Spr. 50, 7, 9. vgl. 6, 81. — *γνώμης.* zu 1, 113, 2.

§ 5. *πάντα ἀτελῆ ἔχων, παντάπασιν ἄπρακτος.* (Gb.) — *ἐκ τῆς Λ. π.* dass er von L. dort Ausgerichtetes mitbringe. vgl. 5, 83, 1. — *δι' ὀργῆς εἶχον, τὸ πρᾶγμα?* Sonst mit e. persönlichen Object 2, 37, 2. 64, 1. 5, 29, 3.

C. 47. § 1. *Ἀθηναῖοι.* Einschiebung zwischen Zahlen. zu 3, 87, 2.

τινῆς καὶ Ἠλεῖοι ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν
ἑκάτεροι ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.
ὅπλα [δὲ] μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργείους καὶ Ἠλεί- 2
ους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμ-
μάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους
ἐπὶ Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους τέχνῃ
μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους καὶ 3
Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ἑκατὸν ἔτη· ἢν πολέμιοι ἴωσιν
ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαν-
τινέας Ἀθήναζε, καθ' ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, τρόπῳ ὁποίῳ
ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχων- 4
ται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ
Ἠλείοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων
τούτων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν
μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναί- 5
ους ἐς Ἄργος καὶ Μαντίνειαν καὶ Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν
γῆν τὴν Ἠλείων ἢ τὴν Μαντινέων ἢ τὴν Ἀργείων, καθ' ὅ τι ἂν ἐ-
παγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ
κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην 6
τὴν πόλιν Ἀθηναίοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλείοις καὶ
κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξ-
εῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς
πόλεσιν. ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς 7
σφετέρας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν ἕκαστοι [μηδὲ
κατὰ θάλασσαν], ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν τὴν δίο-
δον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων καὶ Μαντινέων καὶ Ἠλείων. τοῖς 8
δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα

Hier, um die Athener als die eine Partei zu scheiden. — *ἑκάτεροι*, die Athener und als zweite Partei die Argeier etc. (Ds.)

§ 2. *δέ* fehlt in Einer Hs., vielleicht aus § 7 (oder 5, 18, 2?) entstanden. zu 5, 23, 1. — *πημονῇ*. zu 5, 18, 2. — *μηδέ*. zu 5, 18, 2.

§ 3. *τάδε*. *τε τάδε* oder *δὲ τάδε* zwei schlechte Hsn. *τάδε δέ*, worauf eine Hs. führt, halt' ich für nöthig. — *εἶναι*. zu 5, 18, 1. — *ἐπαγγέλλωσιν*, *ζητῶσιν*. (Sch.) entbieten. vgl. § 5. 8. 6, 56, 1. Her. 1, 70, 1. 77, 2. u. zu 3, 16, 3.

§ 3. *τρόπῳ — δυνατόν*. zu 5, 23, 1.

§ 4. *ταύτην τὴν πόλιν*. zu 5, 23, 2.

§ 7. *μηδὲ κατὰ θάλασσαν* wird zu streichen sein, da sonst 5, 56, 2 ungehörig wäre. Auch ist es an sich verkehrt. — *ἢν μή* erg. *διιῶσιν*. (Pp.) Vielmehr *ἐῶσιν*. Allein diese Ergänzung, nach *εἰ μή* nicht eben selten (Spr. 65. 5, 12), wäre nach *ἢν μή* ungewöhnlich Doch führt Pp. Dem. 24, 45 f u. Athen. 14, 20 an, aus Gesetzen. Also wohl ein antiker Gebrauch. — *δίοδον*, eig. nur auf *γῆς* beziehbar, bezogen doch später die Argeier auch auf *θάλασσαν* 5, 56, 2.

*ἡμερῶν σῖτον, ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν,
καὶ ἀπιοῦσι κατὰ ταὐτά· ἢν δὲ πλέονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατιᾷ
χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ καὶ
ψιλῷ καὶ τοξότῃ τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ
9 δ' ἱππεῖ δραχμὴν Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη τὴν ἡγε-
μονίαν ἐχέτω, ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ᾖ· ἢν δέ ποι δόξῃ ταῖς
πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι πάσαις ταῖς
πόλεσιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν ὑπέρ τε σφῶν αὐ-
τῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι καὶ οἱ
10 ξύμμαχοι τούτων κατὰ πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον
ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε·
"ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ
ἀδόλως καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ." ὀμνύντων
δὲ Ἀθήνησι μὲν ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ
11 πρυτάνεις· ἐν Ἄργει δὲ ἡ βουλὴ καὶ οἱ ὀγδοήκοντα καὶ οἱ ἀρτῦναι,
ἐξορκούντων δὲ οἱ ὀγδοήκοντα· ἐν δὲ Μαντινείᾳ οἱ δημιουργοὶ καὶ ἡ
βουλὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ καὶ οἱ πολέμαρ-
χοι· ἐν δὲ Ἤλιδι οἱ δημιουργοὶ [καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες] καὶ οἱ ἑξα-
12 κόσιοι, ἐξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦ-
σθαι δὲ τοὺς ὅρκους Ἀθηναίους μὲν ἰόντας ἐς Ἦλιν καὶ ἐς Μαντί-*

---

§ 8. *ἐπήν* seit, von wo an. vgl. zu 1, 6, 2. Diese Form findet sich auch 8, 58, 4 u. 5, gleichfalls nur in einem Document, ferner bei Ar. Vögel 983. 1355, Lys. 1175, Xen. Kyr. 3, 2, 1, An. 2, 4, 3. (Pp.) Spr. 69, 26. — *ἔλθῃ, ἡ βοήθεια* aus *βοηθοῦσιν*. (Ps.) — *κατὰ ταὐτά, σῖτον παρεχέτω.* (Pp.) — *τῷ* jedem. Kr. zu Xen. An. 1, 3, 21. — *τρεῖς*, also fünf attische. Denn die äginetische Drachme betrug zehn attische Obolen. Poll. 9, 76. 86. (Arn.) vgl. Böckh Metrol. S. 82. 84.

§ 9. *αὐτῆς* Kr., *αὐτῆς* Dr. u. Reiske b. Abr. p. 529. *αὐτῇ* die Hsn.

§ 10. *κατά* auf — herab d. h. bei, wie Andok. 1, 98 u. Ar. Frösche 101. Spr. 68, 24, 1. — *ἱερῶν τελείων.* Ausgewachsene und überhaupt mangellose Opferthiere darzubringen war bei allen Opfern üblich. Hier also sind wohl vollständige Opfer gemeint, wie Hekatomben, die der kleine Sch. zu Il. α, 65 *τελείας θυσίας* nennt. vgl. Gräv. zu Luc. Philops. p. 341. (Dr.) Für die erste Erklärung (ausgewachsene) vergleicht Arn. Her. 1, 183, 1, wo *τὰ τέλεα τῶν προβάτων* und *γαλαθηνά* entgegengesetzt sind; Bl. Plat. Ges. 834, c. Ael. V. G. 7, 13 u. a. — *ἐμμενῶ* für *ἐμμένω* Fr. Port. zu 5, 18, 9. — *ἐξορκούντων* es sollen vereiden. (Ps.) — *ἔνδημοι ἀρχαί* stehen den *ὑπερορίοις* entgegen Aesch. 1, 21. (Dr.) vgl. Aristot. Pol. 3, 9, 8. (Arn.)

§ 11. *οἱ ὀγδ.* die bekannte Behörde der. zu 5, 38, 2. — *οἱ δημιουργοί.* zu 1, 56. Von diesen und den im Folgenden erwähnten Obrigkeiten ist wenig oder nichts bekannt. — *οἱ ἀρτῦναι* für *αἱ ἀρτ.* Dr. Denn dass es mehrere Behörden dieses Namens gegeben ist kaum denkbar. (Pp.) — *τέλη.* zu 4, 118, 7. vgl. Böckh Corp. inscrr. 1 p. 31. Doch zweifle ich ob der Ausdruck je irgendwo speciell Name einer bestimmten Behörde gewesen sei und halte ihn hier für ein Glossem von *δημιουργοί.* Auch findet sich *τὰ τέλη ἔχειν* sonst wenigstens bei Thuk. nicht und vielleicht nirgends.

νειαν καὶ ἐς Ἄργος τριάκοντα ἡμέραις πρὸ Ὀλυμπίων, Ἀργείους δὲ
καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ἰόντας Ἀθήναζε δέκα ἡμέραις πρὸ Πανα-
θηναίων τῶν μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ 13
τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθηναί-
ους μὲν ἐν πόλει, Ἀργείους δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ,
Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καταθέντων δὲ καὶ
Ὀλυμπίασι στήλην χαλκῆν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ
ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις προσθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις,
ὅ τι [δ'] ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύ-
ριον εἶναι."

Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι αυται ἐγένοντο, καὶ αἱ τῶν 48
Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἕνεκα οὐδ' ὑφ' ἑ-
τέρων. Κορίνθιοι δέ, Ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι, οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐ-
τάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου Ἠλείοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαν-
τινεῦσι ξυμμαχίας τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώ-
μοσαν, ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν ἀλ-
λήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως
ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν τὴν
γνώμην εἶχον.

Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου οἷς Ἀνδροσθένης Ἀρκὰς 49
παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἠλείων
εἴρχθησαν ὥστε μὴ θύειν μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην
αὐτοῖς ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φά-
σκοντες σφῶν ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν καὶ ἐς Λέπρεον

---

§ 12. Ὀλυμπίων. Ideler Chron. 1 S. 366 f. — Παναθήναια τὰ μεγάλα wurden am 28 Hekatombäon gefeiert. Clinton F. H. p. 324 s. Ueber die Sache vgl. Böckh Staatsh. 2 S. 7 (166 der ersten Ausg.).

§ 13. πόλει. zu 5, 18, 10. — ἐν τοῦ. zu καὶ ἐν 1, 9, 3. — ἀγορᾷ. Spr. 50, 2, 15. — καταθεῖναι für στῆσαι στήλην 5, 18, 10. 23, 5 ungewöhnlich. (Pp.) — δ' verdächtigt mit Recht Bk.; Va. las es nicht. vgl. zu 5, 23, 5. — προσθεῖναι. zu 5, 18, 1.

C. 48. ξυμμαχίαι. zu 5, 27, 1. — αὗται für οὕτως Kr. Bruchst. vgl. 8, 59 u. zu 3, 28, 2. — οὐδ' ὑφ' ἑτέρων. zu 2, 67, 5. — ξυμμαχίας, die oben nicht erwähnt ist. (Pp.) — πολεμεῖν — βοηθεῖν. zu 1, 44, 1 E. — μέν. Spr. 59, 1, 11. vgl. 4, 32, 1. 5, 67, 3.

C. 49. § 1. οἷς. zu 3, 8. — ἐν τῷ. ἔκτῳ einige Hsn. u. der Sch. Doch steht ἐν ähnlich 7, 11, 1. (Arn.) 1, 77, 1: ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. Isä. 6, 4: ἐν μιᾷ ψήφῳ καὶ ἑνὶ ἀγῶνι οἴεται ἀδελφοὺς καταστήσειν ἐκείνῳ τοὺς οὐδὲν αὐτῷ προσήκοντας. Ant. 5, 59: σύ με ἐν ἀφανεῖ λόγῳ ζητεῖς ἀπολέσαι. eb. 85: οὐ προκαταγνώσεσθέ μου ἐν τῷδε τῷ λόγῳ τὸν φόνον. Ar. Plut. 647: ἐν τοῖς λεγομένοις εἴσει ταχύ. Lys. 13, 12: Κλεοφῶντα ἀπέκτειναν ἐν τῇ προφάσει ταύτῃ. — σφῶν für σφᾶς Gö., Dobree u. Bk. wahrscheinlich von Abschreibern geändert, die nicht sahen dass der Ge. von Φύρκον τεῖχος abhängt, wie αὐτῶν von Λέπρεον. zu 3, 102, 1. „vgl. 8, 96, 2:

2αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ κατα-
δίκη δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ
ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες ἀντέλεγον μὴ δι-
καίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς Λακεδαί-
3μονα τὰς σπονδάς, ὅτ' ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν πα-
ρ' αὑτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι — πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς
ἐπαγγέλλουσιν — καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων, ὡς
ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπε-
λάμβανον οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ
ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι,
4καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου
εἴχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι μὴ ἂν πεισθῆναι, εἰ δὲ βούλονται σφίσι
Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὑτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου καὶ ὃ
50τῷ θεῷ γίγνεται αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον,
αὖθις τάδε ἠξίουν, Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀνα-
βάντας δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦν-
ται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἦ μὴν ἀπο-
2δώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, Λακεδαι-
μόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ [θυσίας καὶ ἀγώνων] καὶ οἴκοι ἔθυον,

---

εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν." (Gö.) — *ἐς Λέπρεον* 5, 31, 4. — *αὑτῶν* für *αὐτῶν* Bekker. — *σπονδαῖς.* Plut. Lyk. 23: *ἡ Ὀλυμπιακὴ ἐκεχειρία.*

§ 2. *μναῖ.* Spr. 60, 2, 2. Zwei Minen waren im Peloponnes das Lösegeld für einen Gefangenen. Her. 6, 79. Erschienen die 1000 Hopliten als Gefangene des beleidigten Gottes? (Arn.) — *ἦσαν.* Spr. 63, 6. — *καταδεδικάσθαι*, erg. *τὴν καταδίκην*, oder nach Spr. 61, 5. 6. vgl. 52, 4, 4.

§ 3. *τὴν — εἶναι* erklärten dass der Stillstand, der bei ihnen angekündigt zu werden pflege, bei ihnen schon statt gefunden. (Pp.) — *αὑτοῖς* für *αὐτοῖς* Bekker. — *ὑπελάμβανον*, *ἀντέλεγον, ἐκ διαδοχῆς ἀπεκρίνοντο.* (Sch.) Lys. 13, 82: *εἰ τῇ ἐπὶ Φυλὴν ὁδῷ ἀπολογίᾳ χρῆται, ὑπολαμβάνειν χρὴ εἰ Ἄνυτος αὐτῷ ἐγένετο αἴτιος μὴ ἀποθανεῖν.* — *οὐ χρεὼν — αὐτούς* es würde überflüssig gewesen sein die Abkündigung noch in Lakedämon vorzunehmen, wenn sie, die Eleer, wirklich geglaubt dass sie, die Lakedämonier, sich bereits vergangen hätten. (Hl.) Haase p. 55 verbindet *ἤδη* (schon damals) mit *ἐνόμιζον.* — *οὐχ ὡς νομίζοντας* nicht als hätten sie, die Eleer, es geglaubt, sondern als hätten sie es nicht geglaubt. vgl. Spr. 67, 10, 4. — *τοῦτο*, *τὸ ἐπαγγεῖλαι.* — *καὶ ὅπλα — ἐπενεγκεῖν* und sie, die Lakedämonier, hätten auch von der Zeit an nach keiner Seite hin Feindseligkeiten unternommen. (Hl.)

§ 4. *εἴχετο* bestanden auf. Her. 7, 5, 1: *τοιούτου λόγου εἴχετο.* 7, 6, 1: *τῶν αὐτέων λόγων ἐχόμενος.* — *μή.* Spr. 68, 7, 4. — *ἂν πεισθῆναι* als ob *ἔλεγον* vorherginge: sie, die Eleer, erklärten dass sie sich nicht überreden liessen dass sie, die Lakedämonier, nicht Unrecht gethan. (Ps.) — *αὑτῶν* für *αὐτῶν* Bekker. — *ἀφιέναι* erg. *ἔφασαν* aus *λόγου εἴχοντο.* — *γίγνεται*, *ὀφείλεται.* (Sch.)

C. 50. § 1. *ἀναβάντας* für *ἀναβάντες* Bekker gegen alle Hsn. nach Pp. — *ἀπομόσαι*, *κυρῶσαι δι' ὅρκου.* (Sch.)

§ 2. *θυσίας* nimmt man als Apposition; allein es ist wohl ein Ge. der

*οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐθεώρουν πλὴν Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι,
δεδιότες μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον·
ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Ἀθη-
ναίων ἱππῆς, οἳ ἐν Ἄργει ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. δέος δ' ἐγένετο τῇ* 3
*πανηγύρει μέγα μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε
καὶ ἐπειδὴ καὶ Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, Λακεδαιμόνιος, ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ
τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους καὶ
ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγω-
νίσεως προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δη-
λῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα· ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο
πάντες καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν* 4
*τε καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμ-
πια Ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ
σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες, καὶ πολ-
λῶν λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου
διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.*

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχῖνι 51
*μάχη ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Δόλοπας καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλῶν
τινας. προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν· οὐ
γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη. καὶ εὐθύς* 2
*τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες,
καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος,
Λακεδαιμόνιος, ἄρχων αὐτῶν, ἀπέθανεν, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι*

Relation: sie wurden vom Heiligthum rücksichtlich der Opfer ausgeschlossen. Doch ist *θυσίας καὶ ἀγώνων* vielleicht ein Glossem aus 5, 49, 1. — *ἐθεώρουν, τῆς θεωρίας μετεῖχον.* (Sch.) — *αὐτοῖς.* Spr. 48, 9, 1. — *Ἄργει* hat wohl den Namen eines näher liegenden Ortes verdrängt. (Kr. Bruchst.)

§ 3. *ὑπό.* Spr. 52, 3, 3. — *ῥαβδούχων*, den Kampfrichtern, *Ἑλλανοδίκαι* Paus. 6, 2, 1. vgl. Schol. zu Ar. Frie. 733. (Br.) Andre, wie Valck. z. Her. 8, 59, verstehen Lictoren als Diener der Hellanodiken. Doch vgl. die Erkl. zu Plat Prot. 338, a. — *ζεύγους, ἅρματος.* (Sch.) Gespann. — *δημοσίου* Gemeinwesen, ohne Artikel, wie 6, 31, 3. (zw 5.) vgl. 5, 18, 6. 7 u. Aristot. Pol. 2, 5, 4. — *κατὰ — ἀγωνίσεως, διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι Λακεδαιμονίοις ἀγωνίζεσθαι.* (Sch.) Ueber *οὐ* zu 1, 137, 4. — *ἀγώνισις* findet sich noch bei Prokopios öfter. (Abr.) — *ἀγῶνα* Kampfplatz, wie Od. *θ*, 260. (Ps.) So *μάχη* Xen. An. 2, 2, 6 u. *δρόμος* 4. 8, 26. — *ἀνέδησε, ἐστεφάνωσε.* (Sch.) — *ἦν.* Spr. 54, 6, 3.

§ 4. *αὐτοῖς, τοῖς Λακεδαιμονίοις.* (Sch.) in Bezug auf sie, ungestört von ihnen. (Pp.) Arn. bezieht es auf *πάντες.* — *τέλος* zuletzt, nicht bloss gleich nach *καί* oder vor *δέ.* vgl. 2, 100, 4. 7, 44, 7. 8, 56, 5.

C. 51. § 1. *ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ, ἐπὶ βλάβῃ ἄλλης τινὸς γῆς.* (Sch.) zu 3, 92, 3 u. 5, 33, 1.

§ 2. *ἠναντιοῦντο* 3, 92, 1. 93, 2. (Dr.) — *ὁ Κνίδιος* der Sohn des Knidis. Hl. Der Name ist wohl verfälscht. (Palmer.) *Κινάδωνος*?

τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

52 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἀρχομένου τὴν Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυβουμένων Ἀθηναῖοι λάβωσιν· Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς.*

2 *Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων ὁπλιτῶν καὶ τοξοτῶν καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν βοηθήσαντες διεκώλυσαν.*

53 *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθαέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων Ἐπιδαύριοι· κυριώτατοι δὲ*

C. 52. § 1. *τόν.* zu 3, 25, 1. — *δείσαντες δὴ τό* ohne *παρέλαβον?* So las vielleicht Va. Sonst würde gestellt sein: *παρέλαβον δὲ τὸ χ. δείσαντες.* Die Fälschung mochte der nicht gefasste Ac. veranlassen, über den Kr. zu Xen. An. 3, 5, 18. — *τὰ κατά* in Bezug auf die Angelegenheiten in. zu 3, 6, 2.

§ 2. *μετ' ὀλίγων καὶ παραλαβών.* zu *καί* 1, 26, 3. — *αὐτόθεν, ἀπὸ Πελοποννήσου.* (Sch.) vgl. zu 3, 7, 3. — *ξυμμάχων, τινὰς δηλονότι.* (Sch.) — *τείχη, μακρά.* Kr. Stud. 1 S. 169 A. 2. — *καθεῖναι.* zu 4, 103, 4. — *ἦν.* Spr. 53, 2, 7. — *ἕτερον. ἕτερα* würde man erwarten. vgl. jedoch zu 4, 69, 2. Pp. denkt an ein Castell wegen *ἐπὶ τῷ*, wobei doch auch die andre Erklärung statthaft scheint. — *ἐν βλάβῃ* nachtheilig. Plat. Rep. 373: *ἰατρῶν ἐν χρείαις ἐσόμεθα οὕτω διαιτώμενοι.* And. 2, 22: *πάνυ ἄν μοι τοῦτο ἐν μεγάλῃ ἡδονῇ γένοιτο.* Aehnlich *ἐν διαβολῇ, ἐν ἐγκλήματι γίγνεσθαι* Lys. 19, 34 u. Dem. 18, 251. — *τειχισθέν, τὸ Ῥίον,* wohl nicht auch auf Paträ zu beziehen. — *βοηθεῖν* heisst bei Her. u. Thuk. öfter ausziehen zur Abwehr vgl. 8, 55, 1, besonders mit *ἐπί τινας* und *ἐπί* oder *ἔς τι.* zu 8, 11, 1.

C. 53. § 1. *προφάσει. πρόφασιν* Dobree; vgl zu 3, 111, 1. Der Gebrauch dieses absoluten Ac. oder Da. ist sonst bei Attikern nicht eben sehr gewöhnlich. — *μέν.* Dem entspricht *ἐδόκει δέ.* (Bl.) — *Πυθαέως* für *Πυθέως* Wesseling zu Diod. 12, 78; *Πυθαιέως* Valckenaer Epist. ad Roev. p. 74; *Πυθαιῶς* Dobree. — *ἀπαγαγεῖν* abführen, entrichten. (Ba.) Als Schuldiges. So *φόρον, δασμὸν ἀπάγειν* Ar. We. 707, Ach. 643, Xen. Kyr. 2, 4, 12 (§ 14 *ἀποδιδόναι*) u. 3, 1, 10. Eben so *ἀποπέμπειν.* (Bl.) Spr. 68, 46, 6. — *κυριώτατοι.* Spr. 49, 7, 1. vgl. 2, 62, 2 u. 4, 18, 1. — *βοταμίων* Weide, pascua Va. Hutgeld Böckh Staatsh. 1 S. 415. *παραποταμίων* einige Hsn.: am Flusse gelegene Ländereien, als Neutrum. (Pp.) *βωταμίων* will G. Hermann im Philol. 1 p. 370: „Neglexerant Epidaurii victimam mittere pro conservando sibi jure communium sacrorum. Eadem ratio intercedebat inter Asinaeos et Hermionenses, ut docet Corpus Inscr. p. 593 inscr. 1193."

τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι· ἐδόκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπίδαυ- 2
ρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς
τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι
τὴν βοήθειαν ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο
οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπίδαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἐσ-
πραξιν ἐσβαλοῦντες. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς 54
αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας πρὸς τὸ
Λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου· ᾔδει δὲ οὐ-
δεὶς ὅποι στρατεύουσιν, οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐ- 2
τοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ προὐχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴ-
κου καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα, Καρνεῖος
δ' ἦν μήν, ἱερομήνια Δωριεῦσι, παρασκευάζεσθαι ὡς στρατευσομένους.
Ἀργεῖοι δ' ἀναχωρησάντων αὐτῶν τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελ- 3
θόντες τετράδι φθίνοντος καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάντα τὸν
χρόνον ἐσέβαλλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν καὶ ἐδῄουν. Ἐπιδαύριοι δὲ τοὺς
ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινες οἱ μὲν τὸν μῆνα προὐφασίσαντο,
οἱ δὲ καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες ἡσύχαζον. καὶ κα- 55
θ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ οἱ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρε-
σβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ

---

§ 2. *ἄνευ τῆς αἰτίας* ohne die angegebene Beschuldigung. — *ἕνεκα ἡσυχίας*, um es durch eine drohendere Stellung in Ruhe zu halten. (Hl.) — *βραχυτέραν*, *διὰ βραχέος (βραχυτέρου) διαστήματος.* (Sch.) — *ἔσεσθαι.* Ueber die harte Verbindung zu *βλάπτειν* 4, 3, 3. — *ἢ περιπλεῖν.* zu 4, 66, 2. — *τοῖς Ἀθηναίοις* gehört zu *βραχυτέραν ἔσεσθαι.* (Hk.)

C. 54. § 1. *αἱ πόλεις*, *αἱ Λακωνικαί.* (Sch.) — *ἐπέμφθησαν* Leute, Truppen dazu geschickt waren. (Va.)

§ 2. *διαβατήρια*, *τὰ ἱερὰ (τὰ) εἰς διάβασιν.* (Sch. zu 5, 55, 3.) Hier wohl Opfer für den Uebergang nicht über einen Fluss sondern über die Grenze. (Hl.) — *προὐχώρει*, *καλὰ ἦν.* (Sch.) Kr. z. Xen. An. 6, 2, 21. — *τὸν μέλλοντα*, *μῆνα δηλονότι.* (Sch.) — *Καρνεῖος*, der dem attischen Metageitnion entsprach. Corsini F. A. 2 p. 452 s. — *ἱερομήνια.* *ἱερομηνία* einige Hsn. vgl. zu 3, 56, 1. 65, 1. *τοῦ γὰρ Καρνείου πολλὰς ἔχοντος ἱερὰς ἡμέρας ἢ καὶ πάσας ἱερὰς μᾶλλον οὐκ ἐστρατεύοντο.* (Sch.)

§ 3. *μηνός* gehört zu dem ersten *τοῦ*. Gemeint ist der lakonische *Ἑκατομβεύς*. vgl. Ideler Chron. 1 S. 363. — *ἄγοντες* vorrückend Va., obgleich sie feierten Ps., wobei *καί* für *καίπερ* doch kaum erträglich wäre. — *πάντα τὸν χρόνον*, während der Festtage der Lakedämonier. (Hk.) Mit dem Vorhergehenden verbindet diese Worte Bk. Keine Erklärung genügt; ich vermuthe eine Lücke. — *ἐσέβαλλον* für *ἐσέβαλον* wenige Hsn. Der Ao. ist aus 5, 55, 2 entstanden, wo er passt. — *τινες οἱ μέν* für *οἱ μέν τινες* Abr. Diese Erklärung scheint mir unstatthaft, vielmehr *τινές* auf beide Sätze sich zu beziehen. bezeichnend dass dieselben doch nicht alle Bundesgenossen umfassen, indem zu denken ist: manche kamen wohl auch. Aehnlich zu erklären sind denn wohl auch die sonst noch angeführten Stellen, 7, 86, 4? Plat. Gorg. 499, c, Prot. 343, d, Rep. 463, b, 560, a. — *οἱ δὲ καί* andre aber auch. Spr. 50, 1, 9. — *ἡσύχαζον*, wohl um noch andre Verbündete zu erwarten. (Bl.)

C. 55. § 1. *ἐν τῇ* im Gebiet von. (Ps.) — *τῶν*, den eingeladenen. —

γιγνομένων λόγων Εὐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς
ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς
δ' Ἐπιδαυρίους καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ τοὺς Ἀργείους μεθ' ὅπλων
2 *ἀντιτετάχθαι· διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας*
τὰ στρατόπεδα καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ πεισθέν-
τες ᾤχοντο καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον
δὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες οὐδ' ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀρ-
3 *γεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν*
δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας, καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα τὰ διαβατή-
ρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δέ, τεμόντες τῆς Ἐπιδαυ-
ρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος, ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς
χίλιοι ἐβοήθησαν ὁπλῖται καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός· πυθόμενοι δὲ
τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει,
ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθεν.
56 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι λαθόντες Ἀθηναί-*
ους φρουρούς τε τριακοσίους καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάλασ-
2 *σαν ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους*
ἐπεκάλουν ὅτι, γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστους
μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ
εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσση-
3 *νίους καὶ Εἵλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Ἀθηναῖοι δὲ Ἀλκιβιάδου πεί-*

ὁμολογεῖν und *ὁμολογεῖσθαι*, das Medium, stehen oft so, wie Dem. 18, 14. (Pp.) — *ξυγκαθῆσθαι* von Berathenden, wie Xen. An. 5, 7, 21. Hell. 2, 4, 23. 7, 3, 5. (Bl.)

§ 2. *ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας* von beiden Parteien, von Seiten der Staaten die es mit Argos wie derer die es mit Epidauros hielten, hingegangene Männer. (A. Ps. u. Hk.) vgl. Kr. zu Xen. An. 1, 3, 14. — *ᾤχοντο, οἱ πρέσβεις δηλονότι.* (Sch.) Vorher würde man freilich *πεισθέντων* erwarten. Doch vgl. Spr. 56, 9, 2 u. Xen. An. 2, 2, 8. — *τὸ αὐτό.* zu 3, 91, 2. — *ὥς.* zu 1, 44, 2. — *ξυμβῆναι.* zu 4, 81, 1.

§ 3. *τὰ διαβατήρια.* zu 5, 54, 2. 116, 1. — *ἐγένετο, καλὰ δηλονότι.* (Sch.) Kr. zu Xen. An. 2, 2, 3. — *ὥς τό.* Spr. 69, 63, 5. — *πυθόμενοι* will Ps., *δέ* streichend, mit *ἐβοήθησαν* verbinden und so übersetzt Va. — *ἐξεστρατεῦσθαι* den Feldzug beendigt hätten erklären Enenkel u. A.; Einige suchen diese Bedeutung in *ἐξ*, Andere im Perfect; letzteres schwerlich mit Recht; für jenes könnte man vergleichen auswirthschaften, aushandeln etc. Da jedoch das Wort sonst nirgends so vorkommt, so wird wohl das *δέ* zu streichen sein. — *καὶ ὥς.* zu 5, 44, 1. Nur ist freilich dieser Fall härter, da das Particip und der Satz nicht gleichartige Gedanken enthalten. Vielleicht ist *καί* aus *καὶ ὡς οὐδ'* § 3 A. entstanden, wie Aehnliches nicht selten vorkommt.

C. 56. § 1. *ἐς*, wie in *ἐς Ἴλιον* 1, 12, 2. Spr. 68, 21, 3.

§ 2. *γεγραμμένον.* zu 1, 125. Ueber die Sache 5, 47, 7. — *ἐν ταῖς σπ.* 5, 47, 7. — *ἀδικήσεσθαι* lautet das passive Fu. regelmässig, wie 6, 87, 4. Iphig. A. 1437, Isokr. 2, 16, Plat. Gorg. 509, Xen. Kyr. 3, 2, 18, Dem. 20, 164. 21, 30. 220. 23, 115. — *αὐτοί* sie, betont, die Argeier nämlich. Spr. 51, 1, 3.

σαντος τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λα-
κεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἵλω-
τας λῃΐζεσθαι, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον πολε- 4
μούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ πα-
ρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαί, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τι-
νὲς διεφθείροντο· καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη κλί- 5
μακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον, ὡς ἐρήμου οὔ-
σης διὰ τὸν πόλεμον βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ
χειμὼν ἐτελεύτα καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς 57
οἵ τε Ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν καὶ τἄλλα ἐν τῇ Πε-
λοποννήσῳ τὰ μὲν ἀφεστήκει τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε, νομίσαντες, εἰ
μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά, ἐστρά-
τευον αὐτοὶ καὶ οἱ Εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' Ἄργος· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ
Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τε- 2
γεᾶται καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ'
ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐς Φλιοῦντα
ξυνελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλιοι ὁπλῖται καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ
καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι καὶ ἅμιπποι ἴσοι, Κορίνθιοι δὲ δισχίλιοι ὁπλῖ-
ται, οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἕκαστοι, Φλιάσιοι δὲ πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων
ἦν [τὸ στράτευμα].

---

§ 3. *Λακωνικῇ*, ἣν ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσαν τὰς Λακωνικὰς σπονδάς. (Sch.) Gemeint ist die 5, 18, 10. — *ὑπέγραψαν.* Ar. Lys. 513: ἐν τῇ στήλῃ παραγράψαι. (Kr. z. Dion. p. 351.) Bei entschiedenem Bruche pflegte man τὰς στήλας καθαιρεῖν. Kr. zu Arr. An 2, 1, 4. — *Κρανίων* 5, 35, 6. — *λῃΐζεσθαι*, ὥστε λῃΐζεσθαι. (Sch.) Spr. 55, 3, 20.

§ 4. *ἐκ παρασκευῆς*, ἤγουν ἐκ φανερᾶς παρατάξεως. (Sch.) Etwas verschieden 4, 94, 1. — *τύχοιεν.* zu 5, 20, 2.

§ 5. *πρὸς ἔαρ.* zu 4, 135. — *ἐρήμου.* Man erwartete die Truppen zum Schutz von Ortschaften und Festen gegen Befehdungen derselben versendet zu finden. (Arn.) — *βίᾳ.* καὶ βίᾳ?

C. 57. § 1. *τἄλλα* die übrigen Staaten. vgl. 5. 59. 1. Kr. zu ταῦτα Xen. An. 1, 7, 9. — *προκαταλήψονται* vorbauen würden. Einige gute Hsn. καταλήψονται. vgl. jedoch 3, 2. 2. 3, 2. 46, 4. 6, 18, 3; mit einem Ac. 1, 57, 3. 5, 30, 1. — *τὰ μέν*, Ἦλις καὶ Μαντίνεια. (Sch.) — *ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι* würde weiter um sich greifen. (Hl.) — *αὐτά*, τὸ ἀποστῆναι καὶ τὸ μὴ καλῶς ἔχειν.

§ 2. *ὅσοι ἄλλοι* 5. 67, 2. (Pp.) — *οἱ ἔξωθεν*, Πελοποννήσου δηλονότι. (Sch.) — *ἅμιπποι* Fusssoldaten die, jeder einem Reiter zugetheilt, nach Erfordern ihn zu Fuss begleiteten oder sich auf dessen Pferd schwangen. Die Erkl. zu Xen. Hell. 7, 5, 23. „vgl. Caes. b. g. 1, 48. b. c. 3, 84." (Arn.) — *οἱ ἄλλοι* 5, 58, 4. — *ὡς* wie d. h. mit solchen oder solchen Truppen, mehr oder minder zahlreich. — *ἐκείνων*, τῶν Φλιασίων. Kr. z. Xen. An. 1, 2, 15. — *τὸ στράτευμα* verdächtigt Kr. Bruchst. zu 5, 67, 3.

58 Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τό τε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λα-
κεδαιμονίων καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προς-
μίξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί· ἐβοήθησαν δ' αὐ-
τοῖς καὶ Μαντινῆς ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους καὶ Ἠλείων
2 τρισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν
Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον. καὶ
οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο
μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἆγις τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν καὶ λαθὼν
3 ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι
αἰσθόμενοι ἅμα ἕῳ ἐχώρουν πρῶτον μὲν ἐς Ἄργος, ἔπειτα ᾗ προσε-
δέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν
κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτρά-
πετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ Ἐπιδαυ-
4 ρίοις ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν καὶ κατέβη ἐς τὸ Ἀργεῖον πεδίον· καὶ
Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς
δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας
ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ Ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως, εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ
σφᾶς ἰόντες ἐς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο.

59 Καὶ ὁ μὲν οὕτω διατάξας καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον ἐδῄου Σά-
μινθόν τε καὶ ἄλλα· οἱ δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ
τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλιασίων καὶ Κορινθίων στρατο-
πέδῳ τῶν μὲν Φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων
2 αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγα-
ρῆς καὶ οἱ Σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας
καὶ τοὺς Ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον, ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ
ἑαυτῶν δῃούμενα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ

C. 58. § 1. *τό τε* für *τότε* Hl. — *καὶ ἐπειδή.* zu 5, 44, 1.

§ 2. *μεμονωμένοις, ἐρήμοις συμμάχων.* (Sch.)

§ 3. *ἐς Ἄργος* nach Argos zu. (Bl.) — *μετὰ τῶν ξυμμάχων* steht in einigen guten Hsn. vor *τοὺς Λακ.*, dadurch mir verdächtig. — *κατά* nach — zu, neben *ἐπί* 7, 80, 2. — *ἥν* erg. *τρέψεσθαι.* Spr. 55, 4, 11. — *παραγγείλας* nachdem er die Befehle dazu ertheilt hatte. Spr. 52, 1, 2. 60, 7, 4. vgl. 5, 72, 1. — *Ἀργεῖον* für *Ἀργείων?* nach Thuk. Weise, wie in *Θριάσιον πεδίον* 2, 19, 2. 20, 2. 21, 1. (Dobree.) vgl. 2, 102, 2. (Pp., der ungehörig *Μαιάνδρου πεδίον* dagegen anführt.)

§ 4. *ὄρθιον. ὄρθριον* die besten Hsn., wofür *ὄρθριοι* zu sagen wäre. (Ba.) Als Adj. zweier Endungen steht *ὄρθιος* auch Eur. Hel. 632. vgl. Plut. Alex. 33? — *ἐκάθηντο. καθῆντο* oder *κάθηντο* die besten Hsn. Aber sonst ist die erste Form bei Thuk. sicher 3, 97, 2. 4, 44, 3. 5, 6, 4. — *σφᾶς, τοὺς περὶ τὸν Ἆγιν.* (Dobree.) zu 3, 111, 2.

C. 59. § 1. *ἡμέρας ἤδη.* zu 1, 30, 4. — *αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους* sie selbst in nicht viel grösserer Zahl. vgl. 5, 115, 1. Liv. 21, 29: victi amplius ducenti ceciderunt. (Arn.) Aehnlich 5, 67, 3.

§ 2. *καταβάντες, οἱ Ἀργεῖοι.* (Sch.)

οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀργεῖοι· ἐκ μὲν 3
γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶργον τῆς πόλεως καὶ οἱ μετ' αὐτῶν,
καθύπερθεν δὲ Κορίνθιοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Πελληνῆς, τὸ δὲ πρὸς Νε-
μέας Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆ-
σαν· οὐ γάρ πω οἱ Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἧκον. τὸ μὲν οὖν 4
πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν
ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι καὶ τοὺς Λακεδαιμο-
νίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὑτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων 5
δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Ἀλκί-
φρων, πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόν-
των προσελθόντες Ἄγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἑτοίμους γὰρ
εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπι-
καλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπον-
δὰς ποιησαμένους. καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν Ἀργείων ἀφ' ἑαυ- 60
τῶν καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος εἶπον· καὶ ὁ Ἆγις δεξάμενος
τοὺς λόγους αὐτός, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων οὐδὲ αὐτὸς βουλευσά-
μενος ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπέν-
δεται τέσσαρας μῆνας ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ 2
ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθύς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων.

---

§ 3. *καθύπερθεν* für *καθύπερθε* mehrere Hsn. So auch *ὕπερθεν* vor einem Consonanten Xen. Mem. 1, 4, 11. vgl. Lobeck zu Soph. Aj. 441. — *τὸ πρός* an der Seite nach. vgl. 4, 108, 1. 6, 2, 3. Kr. zu Xen. An. 6, 2, 3. Ueber den Ge. zu 1, 62, 1. vgl. Her. 4, 33, 1. 7, 126. 176, 2. 8, 130, 2.

§ 4. *οὐχ οὕτω* nicht so gar, nicht eben. vgl. 2, 11, 4 u. Ullrich Beitr. z. Krit. 3 S. 8. Nahe läge *οὐδ' οὕτω*: obgleich sie eingeschlossen und ohne Reiterei waren. vgl. Kr. zu Xen. An. 4, 8, 3. — *ἐν καλῷ*. zu 5, 46, 1. — *ἐδόκει* mit dem No. u. dann dem Ac. c. inf., wie Xen. An. 1, 4, 18. 3, 1, 11. Doch kann nach *καί* auch *τὸ πλῆθος* als Subject gedacht werden. — *ἡ μάχη*. zu 3, 105, 4.

§ 5. *Θράσυλλος*. *Θρασύλος* einige Hsn. vgl. Schömann z. Isä. p. 354 u. Göttling Acc. S. 186. — *τῶν* bezeichnet wohl dass sie überhaupt jährlich fünf Strategen hatten. vgl. 6, 72, 2. Arn. vergleicht dazu die *πέντε λόχους* 5, 72, 3. Die heimische Benennung war wohl *λοχαγοί*. Kr. zu Xen. An. 5, 10, 11. — *ξυνιόντων*. zu 4, 94, 2. — *προσελθόντες* für *προσελθόντε* viele und gute Hsn. — *ποιεῖν*, von *διελεγέσθην*, in sofern es ein *εἶπον, ἐκέλευσαν* enthält, regiert; eine bei *διαλέγεσθαι* sonst nicht leicht vorkommende Construction. Spr. 55, 3, 13. Ueber das Activ zu 2, 86, 4 u. Spr. 52, 8, 1.

C. 60. § 1. *μέν* steht mit Bezug auf die Missbilligung der übrigen Argeier § 4. — *ἀφ' ἑαυτῶν*. Spr. 68, 16, 7. — *αὐτός* allein. (Ps.) auf eigne Hand. — *οὐδ' αὐτός* auch er nicht, wie auch die beiden Argeier nicht. — *ἀλλ' ἤ*. Spr. 69, 4, 6. Gebraucht als ob *πλειόνων* ohne *τῶν* vorherginge. „So *ἤ* Soph. Antig. 313 u. Oed. K. 795: *ἐν τῷ λέγειν κακ' ἂν λάβοις τὰ πλείον' ἢ σωτήρια.*“ (Matth. Gr. § 266.) vgl. 6, 10, 1. Eur. Hipp. 471: *τὰ πλείω χρηστὰ τῶν κακῶν ἔχεις.*

§ 2. *ξυμμάχων* dürfte zu streichen sein. Denn auch die Spartiaten und sie vorzugsweise kamen hier in Betracht. Oder schrieb Thuk. *ξυναρχόν-*

οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλῃμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν οὐδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρα-
3 *σκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν· ὤφθη δὲ μάλιστα ἕως ἔτι ἦν ἁθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν καὶ Ἀρκάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι καὶ Μεγαρῆς, καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ ἀλλὰ κἂν ἄλλῃ ἔτι προσγενο-*
4 *μένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν ἀνεχώρουν τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι· Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμο-*
5 *νίους διαπεφευγέναι· πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατιᾶς δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.*

των? (ξυμβούλων?) — *διὰ τὸν νόμον* 5, 66, 2. vgl. 63, 3. (Hk.) — *ἐν αἰτίᾳ.* zu 1, 35, 2. — *παρατυχόν. παρασχόν* § 4. zu 1, 76, 3. — *αὐτῶν, τῶν Ἀργείων*, die man als Hauptbegriff, auch durch *ξυμβαλεῖν* angeregt, leicht denken kann.

§ 3. *τοῦτο.* zu *κίνησις* 1, 1, 2. — *κάλλιστον.* Auch schöner als das bei Platäa? Den Worten nach doch wohl. Denn dass nur von einem hellenischen Heere gegen Hellenen die Rede sei (Ds.) wird durch nichts angedeutet. Pp. urgirt dass *κάλλιστον*, nicht *μέγιστον* gesagt sei. — *τῶν μέχρι τοῦδε.* zu *ἀξιολογώτατον τῶν* 1, 1, 1. — *ἐν Ν.* in N. und der Umgegend. *Ζητεῖται πῶς τριχῇ διαιρεθέντος τοῦ τῶν Πελοποννησίων στρατεύματος εἰς Φλιοῦντα καὶ ἑνὸς μόνου μέρους τὴν ἐπὶ Νεμέαν ἰόντος, τῶν δὲ ἄλλων ἄλλαις χρησαμένων ὁδοῖς καὶ οὐδαμοῦ συμμίξαντων ἔφη ἀθρόους αὐτοὺς ὦφθαι περὶ Νεμέαν. Μήποτε δὲ μετὰ τὰς σπονδὰς ἀναχωροῦντα τὰ τρία μέρη ὀπίσω ἐπὶ Φλιοῦντα ἐν Νεμέᾳ πάντα ἐγένετο· εὔπορος γὰρ ἥδε ἡ ὁδός· καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἐγγύθεν πάντας ἥξειν ἐπὶ τὴν μάχην προσδεχόμενοι προαπήντων εἰς τὴν Νεμέαν.* (Sch.) — *ἐν ᾧ* auf welchem Puncte; bei der temporalen Bedeutung müsste *παρῆσαν* für *ἦσαν* folgen. — *κἄν* für *καί* Bk. Man löse auf: *καὶ ἄλλῃ ἂν ἀξιόμαχοι ἐδόκουν εἶναι, εἰ προσεγένετο.* Spr. 69, 7, 1.

§ 4. *οὕτως* ziehe ich zum Vorhergehenden d. h. zum ganzen Gedanken, wie Xen. An. 3, 1, 10. Kr. De auth. p. 62. — *μὴ ἂν — παρασχόν* da sich ihnen nie eine schönere, günstigere Gelegenheit hätte darbieten können. (Ps.) zu 1, 120, 3; über *μή* zu 1, 76, 1 und über *ἄν* Spr. 54, 6, 6. Doch hätte man hier gern noch einen Inf. wie etwa *κρατεῖν*.

§ 5. *ἂν γίγνεσθαι.* Spr. 54, 6, 6. vgl. eb. 10, 3. — *ἀπὸ στρατιᾶς. ἀπὸ στρατείας* zwei schlechte, *ἀποστρατείας* zwei gute Hsn. vgl. zu 1, 3, 4. — *ἐσιέναι*, in die Stadt. (Va.) — *τόν* den dort befindlichen. — *περιγίγνεται, σώζεται.* (Sch.) vgl. 8, 95, 4 etc.

Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν καὶ τρια- 61
κοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι
— ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους
— ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον βουλο-
μένους χρηματίσαι, πρὶν [ἢ] Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι, ἔτι γὰρ παρῆσαν,
κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευ- 2
τοῦ παρόντος, ἔν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρ-
θῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν, ἐν
καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς, ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαν- 3
τες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ὀρχομενὸν τὸν
Ἀρκαδικὸν πάντες πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πεισθέντες ὑπε-
λείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθε-
ζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο,
βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς Ἀρκαδίας
ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομένιοι δείσαν- 4
τες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος καὶ ὡς
οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί
τε εἶναι καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι Μαντινεῦσι καὶ οὓς κατέ-
θεντο Λακεδαιμόνιοι παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο ἔχοντες ἤδη τὸν Ὀρ- 62
χομενὸν ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ' ὅ τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοι-

---

C. 61. § 1. *ὅμως*, obgleich unzufrieden damit. (Ps.) vgl. Kr. zu Xen. An. 2, 2, 17 lat. A. — *χρηματίσαι.* zu 1, 87, 4. — *πρὶν ἤ* spricht Elmsl. zu Eur. Med. 179 den attischen Dichtern ab; auch dem Thuk. Reisig zum Oed. K. comm. cr. 36; wohl mit Recht; s. jedoch Herm. zu Elmsl. Med. 1024. (Pp.) Vielleicht ist *πρὶν δή* zu schreiben. vgl. 1, 118, 2. 132, 6. 3, 29, 1. 104, 7. 7, 39, 2. 71, 4. Das blosse *πρίν* mit dem Indicativ nur 1, 51, 1. 2, 65, 2. 8, 105, 2. (Haase p. 88.) Auch 3, 101, 2 u. 5, 10, 9.

§ 2. *παρόντος* bei der Volksversammlung. Erwarten möchte man *παρελθόντος* oder *προηγοροῦντος.* Pp. vermuthet dass *δι'* ausgefallen sei. vgl. Kr. z. Her. 7, 203. — *οὐκ ὀρθῶς*, gegen 5, 47, 6. (Bl.) — *καὶ γένοιντο* schon, auch nur geschlossen seien (Spr. 69, 32, 19), geschweige denn gehalten würden. — *χρῆναι.* Spr. 65, 11, 6.

§ 3. *πείσαντες*, *οἱ Ἀθηναῖοι*, obgleich *ἐχώρουν πάντες* folgt. (Hk.) Spr. 56, 9, 1. — *ἐκ τῶν λόγων.* Luk. Kat. 26: *ἐκ τοῦ λόγου δείξω.* Opfer 3: *κατεδυσώπησεν αὐτὸν ἐκ τῶν λόγων.* Plut. Rom. 14: *πεπεισμένον ἔκ τινων λογίων.* (Dr.) — *ὅμως.* Falsch stand vor *ὅμως* ein Komma. Der Sinn: auch überredet dennoch, wie Soph. Oed. K. 666: *ὅμως δὲ κἀμοῦ μὴ παρόντος οἶδ' ὅτι τοὐμὸν φυλάξει σ' ὄνομα μὴ πάσχειν κακῶς.* vgl. Reisig enarr. 659 u. Spr. 55, 13, 3. — *ἔπειτα ὕστερον.* *ἔπειτα μεθύστερον* Hym. Dem. 205. (Werfer Act. Mon. 1 p. 268.) — *ἄλλως τε* sowohl aus andern Gründen. — *καὶ ἦσαν.* Auch hier ist dem Particip ein selbständiger Satz angefügt. Spr. 59, 2, 4. Doch ist die Stelle gerade in dieser Weise ungewöhnlich. — *κείμενοι, κατατεθειμένοι.* (Abr.) Spr. 38, 5, 3. Doch dürfte man *κατακείμενοι* erwarten. zu 3, 28, 3. 4, 57, 4.

§ 4. *καὶ ὡς, καὶ δείσαντες, ὡς.* — *προαπόλωνται*, bevor sie Hülfe erhielten. (Ps.) — *Μαντινεῦσι.* vgl. 5, 77, 1. (Hk.) — *οὕς*, Parrhasier meint Didot. vgl. 5, 33, 2.

πῶν. καὶ Ἠλεῖοι μὲν ἐπὶ Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τε-
2*γέαν· καὶ προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσιν. καὶ*
οἱ μὲν Ἠλεῖοι ὀργισθέντες, ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώ-
ρησαν ἐπ' οἴκου, οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντι-
νείᾳ ὡς ἐπὶ Τεγέαν ἰόντες. καί τινες αὐτοῖς καὶ αὐτῶν Τεγεατῶν ἐν
τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα.

63 *Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἄργους τὰς τετραμήνους*
σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἆγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον οὐ χειρωσάμενον
σφίσιν Ἄργος, παρασχὸν καλῶς ὡς οὔπω πρότερον [αὐτοὶ ἐνόμιζον].
ἀθρόους γὰρ τοσούτους ξυμμάχους καὶ τοιούτους οὐ ῥᾴδιον εἶναι λα-
2*βεῖν. ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ὀρχομενοῦ ἠγγέλλετο ἑαλωκέναι, πολλῷ δὴ*
μᾶλλον ἐχαλέπαινον καὶ ἐβούλευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς παρὰ τὸν τρόπον
τὸν ἑαυτῶν ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι καὶ δέκα μυριάσι
3*δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρῃτεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν· ἔργῳ γὰρ*
ἀγαθῷ ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος, ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ
τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον,
νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι ὃς οὔπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς·
δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν
64*μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως. ἐν τούτῳ δ' ἀφι-*
κνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι, εἰ μὴ
παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς Ἀργείους καὶ
τοὺς ξυμμάχους καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν
Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἱλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα
καὶ οἵα οὔπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας·
2*καὶ τοῖς μὲν Ἀρκάδων σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖ-*

C. 62. § 1. ***ἐπὶ Λ.***, ***ἰέναι*** wie auch § 2. (Va.) — ***προσέθεντο***, ***συνῆλθον τῇ γνώμῃ***. (Sch.) vgl. zu 6, 50, 1.

§ 2. ***ἐνεδίδοσαν.*** zu 4, 76, 2.

C. 63. § 1. ***ἐξ*** aus dem Gebiete von. — ***σφίσιν.*** zu 4, 28, 4. — ***αὐτοὶ ἐνόμιζον*** könnte fehlen und muss wohl.

§ 2. ***ἑαλωκέναι.*** Spr. 61, 6, 8. — ***ἐβούλευον.*** zu 4, 41, 1. — ***παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν*** 1, 132, 5. (Hudson.)

§ 3. ***ῥύσεσθαι.*** ***λύσεσθαι*** will Dobree. vgl. ***ἀπολύεσθαι*** 5, 75, 2. 8, 87, 1. *ἔγκλημα λῦσαι* 1, 42, 3. Freilich ist das Wort mehr poetisch und findet sich sonst bei Thuk. nicht, wohl aber bei spätern Geschichtschreibern. (Pp.) Oefter auch bei Her., hier vielleicht als der von Agis selbst gebrauchte Ausdruck. vgl. zu *ἄτρακτος* 4, 40, 2. Der Sch. erklärt: ***ἀπολύσειν***; wieder gut machen Schneider; *ἀνάληψις* 5, 65, 2. — *ἤ.* zu 1, 78, 3. — ***ποιεῖν.*** zu 4, 50, 3. — ***ἐπέσχον.*** zu 2, 76, 1. — ***τῷ παρόντι***, ***τῷ τότε καιρῷ, ὅτε ὠργίζοντο.*** (Sch.) diesem Anlasse. — ***μὴ κύριον εἶναι*** erg. *βασιλέα ὁ νόμος ἐκέλευε.* „vgl. 2, 24, 2." (Pp.) — ***πόλεως.*** ***πολεμίας*** Lindau Spicil. p. 10 u. Haase p. 89.

C. 64. § 1. *γίγνεται.* Spr. 52, 8, 1. — ***Ὀρέσθειον*** für ***Ὀρέστειον*** hier u. § 2 die besten Hsn. vgl. 4, 134, 1. Einen Orestheus als Gründer erwähnt Paus. 8, 3, 1. Doch leitet schon Eur. Or. 1647 den Ort vom Orestes ab.

§ 2. ***Ἀρκάδων***, ***ἐκ τῶν Ἀ.*** (Sch.) zu ***τῶν Ἀθηναίων*** 1, 126, 6. — ***κατὰ***

σιν ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς Τεγέαν, αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν, ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐς Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι 3
δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας καὶ Λοκρούς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς Μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πολεμίαν· ξυνέκληε γὰρ διὰ μέσου· ὅμως δὲ ἠπείγοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους ἐσέβαλον ἐς τὴν Μαντινικήν, καὶ στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ ἐδῄουν τὴν γῆν.

Οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὡς εἶδον αὐτούς, καταλαβόντες 65
χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς ἐπῄεσαν· καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ ἀκον- 2
τίου βολῆς ἐχώρησαν, ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Ἄγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλομένην εἶναι. ὁ δέ, εἴτε καὶ διὰ τὸ 3
ἐπιβόημα εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος πρὶν ξυμμῖξαι ἀπῆγεν. καὶ ἀφικόμενος

πόδας. zu 3, 98, 2. — *αὐτῶν* für *αὑτῶν* Bk. — *σφῶν αὐτῶν.* Spr. 51, 2, 10. — *τὸ πρεσβύτερον* ohne Ergänzung des *μέρος* nach Spr. 43, 4, 17.

§ 3. *οἱ ξύμμαχοι. οἱ ξ. οἱ?* vgl. § 2 A. u. 4. — *ἐξ ὀλίγου, ἐξαίφνης.* (Sch.) zu 2, 11, 3. — *ἐγίγνετο, ἐλθεῖν.* (Sch.) es, die Aufforderung, kam ihnen plötzlich. (Enenkel u. Hl.) Spr. 61, 5, 6. — *μὴ — περιμείνασι* wofern sie nicht versammelt waren und einander erst abgewartet hatten (Va.) Spr. 67, 8 u. 9. — *ξυνέκληε, ἀπέκλειε.* (Sch.) Der Sinn ist wohl: es lag, zusammenhängend, ununterbrochen. Oder schrieb Thuk. etwas Anderes? — *διὰ μέσου, ἐν μέσῳ οὖσα.* (Sch.) Dion C. 55, 20: *πολλὴ γῆ διὰ μέσου ἐστίν.* Her. 1. 104: *τὸ διὰ μέσου ἔθνος.* vgl. Dion. Arch. 11, 16 u. Plut. Pel. 16.

C. 65. § 2. *σφᾶς.* Spr. 58, 4, 3. — *κακόν*, den Vertrag 5, 60, 1. Die Redensart ist sprüchwörtlich. Soph. b. Stob. 4, 37: *ἐνταῦθα μέντοι πάντα τἀνθρώπων νοσεῖ, κακοῖς ὅταν θέλωσιν ἰᾶσθαι κακά.* vgl. Lob. zu Soph. Aj. 362. — *ἐπαιτίου* zum Vorwurf gemacht. (Sch.) Der Ge. hängt von *ἀνάληψιν* ab. — *ἀνάληψιν, θεραπείαν, κατόρθωσιν.* (Sch.) vgl. zu 5, 63, 3. — *βουλομένην* bezwecke. Das Wort, bei Thuk. sonst nicht so von Sachen, hier nur weil gedacht wird: er wolle mit seinem unzeitigen Eifer den Rückzug wieder gut machen.

§ 3. *εἴτε καί — εἴτε καί.* zu 6, 60, 2. — *ἐπιβόημα* scheint sonst nicht vorzukommen. — *αὐτῷ* ihm von selbst. Spr. 51, 6, 8. — *ἢ κατὰ τὸ αὐτό* verdächtigt Dobree. *ἢ καὶ τὸ αὐτό* Kampe z. fünften B. S. 52: oder auch eben derselbe Gedanke. Nach der gew. La. ist wohl zu erklären: als dem angefangenen Verfahren Gemässes. Der Sch.: *ἧπερ τὸ αὐτό.*

πρὸς τὴν Τεγεᾶτιν τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν ἐς τὴν Μαντινικήν, περὶ οὗπερ
ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ Μαντινῆς καὶ Τεγεᾶ-
4*ται πολεμοῦσιν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν*
τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὰν πύθωνται, καταβιβάσαι, τοὺς Ἀργείους
5*καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ*
μὲν τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν· οἱ δ'
Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου
6*[αἰφνιδίῳ] αὐτῶν ἀναχωρήσει οὐκ εἶχον ὅ τι εἰκάσωσιν· εἶτ' ἐπειδὴ*
ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυψαν καὶ σφεῖς ἡσύχαζον καὶ οὐκ ἐπη-
κολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον τό
τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι,
καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν οἱ
7*μὲν σώζονται σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν*
μὲν τὸ παραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ

— *ἐξέτρεπεν, μετωχέτευεν.* (Sch.) — *δόξαν.* Spr. 56, 9, 5. — *τὰ πολλά* kann hier wegen *ὡς* nur mehrentheils heissen. Spr. 69, 63, 5. Pp. verdächtigt das *τά.* — *ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ, εἰς ὁποτέραν (ἂν) πόλιν ῥέῃ.* (Sch.) — *πολεμοῦσιν, ἀλλήλοις δηλονότι.* (Sch.)

§ 4. *ἐβούλετο — ξυμμάχους* er wollte die auf dem Hügel befindlichen, die Argeier und ihre Verbündeten, von dem Hügel, indem (wenn) sie gegen die Ableitung des Wassers, sobald sie davon vernommen, heranzögen, was er erwartete, herabzukommen nöthigen. (Ps.) Kr. Stud. 2 S. 180 f. Ueber *τοὺς ἀπό* Spr. 50, 8, 14. Doch könnte *τούς* auch nach der A. zu 3, 81, 3 erklärt werden. — *τοῦ λόφου* bezieht sich auf das *χωρίον ἐρυμνόν* § 1. — *καταβιβάσαι, ἀντὶ τοῦ ἀνάγκην αὐτοῖς τοῦ καταβῆναι παρασχεῖν.* (Sch.) — *τοὺς Ἀργείους.* Spr. 57, 7. — *τήν.* zu 3, 105, 4.

§ 5. *ἐξέτρεπεν, τὸ ὕδωρ.* zu 1, 114, 2. — *ἐξ ὀλίγου* bei geringer Entfernung. vgl. § 1. (A. Ps.) Mit Bezug auf *μέχρι μὲν λίθου* etc. § 2, wie *αἰφνιδίῳ* auf *κατὰ τάχος* § 3. (Abr.) — *αἰφνιδίῳ* fehlt in einer Hs. Als Glossem zu *ἐξ ὀλίγου* verdächtigt es Dr. vgl. zu 2, 11, 3. „So erklärt der Schol. *ἐξ ὀλίγου* 5. 64, 3 durch *ἐξαίφνης*; eben so *δι' ὀλίγου* 5, 66, 1." (Hk.) — *εἰκάσωσιν.* zu 2, 4, 4. — *εἶτ'. ἔπειτ'?* Denn *εἶτ' ἐπειδή* ist mir sonst woher nicht erinnerlich; mehrfach findet sich *ἔπειτ' ἐπειδή.* zu 8, 67, 2. Auch steht sonst bei Thuk. regelmässig so *ἔπειτα.* Kr. z. Dion. p. 94. *Εἶτα* hat er vielleicht nie gebraucht. Denn auch 4, 58, 1 u. 8, 44, 2 vermuth' ich *ἔπειτα.*

§ 6. *ἀπέκρυψαν, ἑαυτοὺς δηλονότι. ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν πλοϊζομένων καὶ οὐκέτι ὁρωμένων λέγεται.* (Sch.) Zu ergänzen ist vielmehr *αὐτούς, τοὺς Ἀργείους.* Wie man nämlich von Schiffenden sagt *ἀποκρύψαι γῆν*, wenn sie das Land nicht mehr sehen können, so auch von Menschen. Luk. Wahre Gesch. 2, 38: *ἐφεύγομεν. ἐπεὶ δ' ἀπεκρύψαμεν αὐτούς, ἰώμεθα τοὺς τραυματίας.* (Dr.) vgl. Plat. Prot. 338, a u. dort Heindorf. (Gö.) — *σφεῖς, οἱ Ἀργεῖοι.* (Sch.) für *αὐτοί* ist ausser der or. obl. ungewöhnlich. (Pp.) Spr. 51, 1, 3. Dieser No. ist überhaupt nicht so gar häufig. — *ἐν αἰτίᾳ εἶχον, ἐμέμφοντο.* (Sch.) zu 1, 35, 2. — *τὸ πρότερον* gehört zu *ἀφεθῆναι.* — *καλῶς ληφθέντας, εὐκαίρως καὶ βεβαίως ἀποληφθέντας.* (Sch.) — *ἀφεθῆναι.* Spr. 50, 6, 6. — *νῦν ὅτι.* Spr. 54, 17, 7. Das *ὅτι* heisst hier weil. — *οἱ μέν, οἱ Λακεδαιμόνιοι.* (Sch.) — *σφεῖς, οἱ Ἀργεῖοι.* (Sch.)

*προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πο-
λεμίους.*
Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο, ὡς 66
*ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἢν περιτύχωσιν· οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕ-
δατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες ὁρῶσι
δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τε ἤδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου
προεληλυθότας. μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι, ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ
τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ* 2
*αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τὸν
ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον.
βασιλέως γὰρ ἄγοντος ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολε-* 3
*μάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς, ἐκεῖνοι δὲ τοῖς
πεντηκοντῆρσιν, αὖθις δ' οὗτοι τοῖς ἐνωμοτάρχαις καὶ οὗτοι τῇ ἐνω-
μοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἤν τι βούλωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι
καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται· σχεδὸν γάρ τι πᾶν πλὴν ὀλίγου τὸ στρατό-
πεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί, καὶ τὸ ἐπιμελὲς
τοῦ δρωμένου πολλοῖς προσήκει. τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιρῖ-* 67

C. 66. § 1. *περιτύχωσιν, τοῖς Λακεδαιμονίοις.* (Sch.) — *ὁρῶσι.* Es wird wohl *ὡς ὁρῶσι* zu lesen und vor *μάλιστα* nur ein Komma zu setzen sein, um die Rede angemessen zu machen. (Kr. Bruchst.) Gebilligt von Kampe p. 45. Denn *μάλιστα δέ* mit einigen Hsn. genügt nicht und wäre ungehörig gestellt. *Λακεδαιμόνιοι* wiederholt ist eben nicht anstössig. — *δι' ὀλίγου.* zu 2, 89, 7. — *ἐς ὃ ἐμέμνηντο, μετὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων μνήμην.* (Sch.) Das *ἐς ὅ* für *ἕως* ist eig. Herodoteisch. Dial. Synt. 54, 16, 2. — *ἐξεπλάγησαν. ἐξεφάνησαν* zeigten sich nie in einem glänzendern Lichte Kampe eb. Doch dies kann *ἐκφαίνεσθαι* schlechtweg wohl nicht bezeichnen.

§ 2. *διὰ βραχείας.* Vorher vermisse ich den Gedanken: Hier aber zeigte sich die Vortrefflichkeit ihrer militärischen Verfassung. (Kr. Bruchst.) — *παρασκευή, ἐφόπλισις.* (Sch.) — *ὑπὸ σπουδῆς, σπουδῇ, κατὰ σπουδήν,* wie 3, 33, 3. 8, 107, 1. (Pp.) — *κόσμον, σύνταξιν.* (Sch.) — *τὸν ἑαυτῶν* die bei ihnen gewöhnliche. (Hl.) — *ἕκαστα ἐξ.* zu 3, 55, 2. — *ὑπ'. ἀπ'* Dobree, erklärend, wie auch Haase: Alles geht von ihm aus. Bei der Bedeutung regiert werden sagte man in der That wohl nur: *πάντα ἄρχομαι.* vgl. Xen. Ag. 2, 16, nicht *πάντα ἄρχεται ὑπ' ἐμοῦ.* Indess scheint doch der Begriff des Anfangens hier auch nicht recht an seiner Stelle und ich vermuthe daher *ἄρχονται.*

§ 3. *πεντηκοντήρ* auch Xen. An. 3, 4, 21, während Xen. sonst *πεντηκοστήρ* gebraucht. (Kr. Ind. ad Xen. An.) — *παραγγέλσεις* mündlich durch die Officiere (nicht durch Heroldsruf) mitgetheilte Befehle. Kr. zu Xen. An. 4, 1, 5. Unterschieden sind sie hier von allgemeinen Verfügungen, *τὸ δέον* § 2. — *βούλωνται. δέωνται?* — *κατὰ τὰ αὐτά* in derselben Reihenfolge, vom Könige an die Polemarchen etc. (Ps.) — *χωροῦσι.* Eur. Iph. T. 1358: *λόγοι ἐχώρουν.* Her. 1, 122, 2: *ἐντεῦθεν ἡ φάτις αὕτη κεχώρηκε.* (Passows Lex.) — *ταχεῖαι.* Spr. 57, 5, 4. — *ἐπέρχονται* gehen hin durch die Truppentheile. — *σχεδόν τι.* zu 3, 68, 3. — *ὀλίγου* eines geringen Theiles. Spr. 43, 4, 17. — *τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου, ἡ ἐπιμέλεια τῶν γινομένων.* (Sch.) vgl. zu 5, 102.

C. 67. § 1. *κέρας εὐώνυμον* als linker Flügel. (Pp.) Anders Diod.

ται αὐτοῖς καθίσταντο, ἀεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων
ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Βρασίδειοι
2 στρατιῶται καὶ νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν· ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι
αὐτοὶ ἑξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους καὶ παρ' αὐτοὺς Ἀρκάδων Ἡραιῆς,
μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ Τεγεᾶται καὶ Λα-
κεδαιμονίων ὀλίγοι, τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκα-
3 τέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο· οἱ δ' ἐναντίοι
[αὐτοῖς] δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον
ἐγίγνετο, παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν, ἔπειτα Ἀργείων
οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον
δημοσίᾳ παρεῖχεν, καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐ-
τοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται, ἔπειτα Ἀθηναῖοι
ἔσχατοι τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

68 Τάξις μὲν ἥδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους ἑκατέρων ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς· τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν

15, 32 und Andere. — *Σκιρῖται*, offenbar Fussvolk, nicht Reiter. (Abr.) — *μόνοι Λ.* allein unter den L. (Ps.) Obgleich ursprünglich Arkader, wurden sie doch jetzt (5, 33, 1) zu Lakonika gerechnet. (Clinton F. H. p. 403.) — *ἐπὶ σφῶν αὐτῶν.* Spr. 68, 40, 6. — *αὐτοῖς.* Wegen des Da. ist wohl nicht *καθίσταντο* zu denken, sondern *ἦσαν* zu ergänzen. zu 1, 48, 3. (Pp.) — *οἱ ἐπὶ Θρᾴκης* die in Thrake gewesenen. Erwarten würde man *οἱ ἀπὸ Θ.*, wie Haase p. 61 lesen will. vgl. 5, 34, 1. 35, 5. Allein der Ausdruck war den Truppen geblieben auch als er nicht mehr passte. vgl. zu 1, 89, 1.

§ 2. *Τεγεᾶται.* Ueber deren Ansprüche auf diesen Flügel Her. 9, 26. (Bl.)

§ 3. *μέν.* zu 5, 48. — *αὐτοῖς.* Einen Da. hat Thuk. wohl nie so dem *ἐναντίοι* beigefügt. — *Μαντινῆς.* Spr. 57, 8. — *ἔργον* dürfte Glossem sein. vgl. 4, 28, 4. 5, 64, 3 u. zu 5, 57, 2 E. — *παρά.* Spr. 68, 36, 1. — *ἦσαν* dürfte zu streichen sein. zu 1, 48, 3. Dann ist *παρά* mit dem Ac. (sonst *αὐτοῖς*) minder anstössig, indem auch *ἔστασαν* vorschweben könnte. vgl. Xen. An. 1, 8, 5. — *οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων* ihre Verbündeten aus Arkadien. (Pp.) Spr. 47, 9. vgl. 5, 37, 4 u. über die Sache 5, 81, 1. — *οἱ χίλιοι λογάδες.* vgl. 5, 72, 2. 73, 4 u. 5. Ein stehendes Heer in Miniatur, erlesen aus Jünglingen der reichern Classen, und daher später Handhabe der Aristokratie. vgl. Diod. 12, 80. Plut. Alk. 15, Paus. 2, 20, 1. Aristot. Pol. 5, 3, 5. (Arn.) — *ἄσκησιν παρεῖχε*, ἤσκει αὐτούς, ἤ, ὥς τινες, ἐξουσίαν παρεῖχε τοῦ ἀσκεῖν αὐτούς. (Sch.) Plut. Pel. 18: *οἷς ἡ πόλις ἄσκησιν καὶ δίαιταν ἐν τῇ Καδμείᾳ στρατοπεδευομένοις παρεῖχεν.* vgl. Diod. 12, 75: *ἀπολύσαντες αὐτοὺς καὶ τῆς ἄλλης λειτουργίας καὶ τροφὰς δημοσίας χορηγοῦντες προσέταξαν γυμνάζεσθαι συνεχεῖς μελέτας.* (Sintenis zu Plut. Them. p. LXVIII.) — *τῶν ἐς τὸν πόλεμον*, *τῶν πολεμικῶν.* (Sch.)

C. 68. § 1. *καθ' ἑκάστους ἑκατέρων* nach den einzelnen Völkerschaften beider Theile, von jeder besonders. — *ἂν ἐδυνάμην*, *εἰ ἐπεχείρουν.* Spr. 54, 3, 10. Auch ohne *ἄν* hätte er *ἐδυνάμην*, nicht *δύναμαι* gesagt. zu *ξυνέγραψε* 1, 1, 1. — *διὰ — κρυπτόν*, *διὰ τὸ ἔθος εἶναι Λακε-*

δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη ἠπιστεῖτο. ἐκ 2
μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε
παραγενόμενον πλῆθος. λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτὰ ἄνευ Σκιριτῶν,
ὄντων ἑξακοσίων, ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες καὶ
ἐν τῇ πεντηκοστύϊ ἐνωμοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν 3
τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες
ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο, ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν
ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν πλὴν Σκιριτῶν τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες
πεντήκοντα ἄνδρες ἡ πρώτη τάξις ἦν.

Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ' ἑκά- 69
στους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο, Μαντινεῦσι μὲν
ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας,
τὴν μὲν μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὖθις πειρᾶσθαι·
Ἀργείοις δέ, ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ 2
ποτὲ ἰσομοιρίας μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι καὶ ἄνδρας
ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι·
τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων

δαιμονίοις πάντα κρύφα πράττειν. (Sch.) — *τῶν δ' αὖ* die Anzahl der andern Völkerschaften auf beiden Seiten. — *ἀνθρώπειον.* zu 1, 37, 3. — *κομπῶδες.* vgl. 6, 17, 4. Das seltene Wort kann Bl. nur aus Spätern nachweisen. — *ἐς τά.* Spr. 50, 9, 9. — *πλήθη* verdächtigt Kr. Bruchst. Denn nicht bloss auf die Massen erstreckt sich die Prahlerei. Vgl. jedoch 6, 17, 4. Nach 17, 4: Dann ist *τὸ πλῆθος* aus dem Vorigen zu ergänzen.

§ 3 *ζυγῷ* Glied, vorzugsweise das erste: in der Front. vgl. Arr. Takt. p. 24. — *βάθος.* Raphel. ad Arr. exp. 1, 2, 4. — *ἐπὶ πᾶν.* zu 2, 51, 1. — *ἐπὶ ὀκτώ* acht Mann hoch. Spr. 68, 40, 6. Dieselbe Tiefe Xen. An. 7, 1, 23. Hell. 3, 2, 16. — *ἐβούλετο.* Einige Willkür war gestattet, in sofern von den folgenden Gliedern der Enomotie einzelne vielleicht weniger als vier Mann enthalten konnten. — *παρὰ ἅπαν* die ganze Front hin. vgl. 4, 35, 2. — *ἄνδρες.* Spr. 60, 2, 3.

C. 69. § 1. *ξυνιέναι, ἀλλήλοις τὰ στρατεύματα.* (Sch.) zu 4, 94, 2. — *ὅτι* nicht weil, sondern dass, zu *παραινέσεις* Mahnungen gehörig, wie (neben dem Inf.) § 2. — *ἀρχῆς*, über ihre Bundesgenossen *ὧν ἄρχουσιν* 5, 47, 1. (Ds.) vgl. 5, 29, 1. — *δουλεία* Abhängigkeit von Sparta. zu 2, 63, 1. — *τὴν μέν, τὴν ἀρχήν.* (Sch.) — *μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, μὴ ἀφαιρεθῆναι πειρασαμένοις.* (Sch.) Ueber den Ac. Spr. 52, 4, 6. „Zum Part. erg. *τῆς ἀρχῆς.*" (Ps) Es gehört also *μή* bloss zu *ἀφαιρεθῆναι*, wobei es freilich eig. nach *πειρασαμένοις* stehen sollte. Spr. 67, 8, 4. vgl. Her. 4, 125, 2: *ἐς τοὺς Ἀγαθύρσους οὐκ ἔτι ἀπειπαντας ἀπικνέοντο.* Der Dativ steht in Bezug auf ein bei *ἔσται* zu denkendes *αὐτοῖς.* Ueber den Inf. hier u. *ἀνέχεσθαι* § 2 Spr. 61, 6, 9. vgl. zu 5, 101. 6, 69, 4.

§ 2. *δέ*, erg. *παραινέσεις ἐγίγνοντο ὅτι ἡ μάχη ἔσται.* — *ἡγεμονίας*, unter den Pelopiden. Her. 7, 148 f. vgl. Diod. 12, 75. (Hk.) — *ἰσομοιρία* mit den Lakedämoniern, nach der Einwanderung der Herakliden und Dorier. Gleichen Einfluss, gleiches Ansehen erklären Arn. u. Bl. mit Bezug auf die Her. 1, 82 erwähnte Zeit. — *διὰ παντός* für immer. (Ps.) — *ἀστυγείτονας.* zu *κατὰ τὸ ὅμορον* 6, 88, 1. — *τοῖς δὲ Ἀ.*, *παραινέσεις*

ἀγωνιζομένους μηδενὸς λείπεσθαι, καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαι-
μονίους νικήσαντες τήν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσιν, καὶ
3 οὐ μή ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ
ξυμμάχοις τοιαῦτα παρῃνέθη, Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκάστους τε καὶ
μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο τὴν πα-
ρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο, εἰδότες ἔργων ἐκ
πολλοῦ μελέτην πλείω σῴζουσαν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν
70 παραίνεσιν. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμ-
μαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ
ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων, οὐ τοῦ θείου χάριν, ἀλ-
λ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες προέλθοιεν καὶ μὴ διασπασθείη
αὐτοῖς ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

ἐγίγνοντο. vgl. zu *ὅτι* § 1. — *λείπεσθαι.* zu 1, 10, 4. — *οὐ μὴ ἔλθῃ.* Spr. 53, 7, 6. Der Satz ist wie ein frei stehender ausgedrückt, für den *ὅτι* nur als Anführungszeichen gilt.

§ 3. *Λακεδαιμόνιοι δέ.* Kr. Bruchst. vermisst *καὶ οἱ ξύμμαχοι,* ohne welches auch der Gegensatz *καθ' ἑκάστους τε καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς* keine rechte Beziehung hat. Doch ist hier und im Folgenden wohl noch Mehreres gefälscht. Kampe z. fünften B. S. 49 f. schlägt, Besseres wünschend, einstweilen vor: *δὲ καθ' ἑκάστους τε τῶν ξυμμάχων καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς τῶν πολεμικῶν νόμων ὧν ἠπίσταντο.* Vielleicht ist *τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων* nach *βραδέως* 5, 70, 1 zu versetzen. — *νόμων. νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ᾄσματα ἅπερ ᾖδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι· ἦν δὲ προτρεπτικά.* (Sch.) Aber doch nur zum Angriffe, von dem erst C. 70 gesprochen wird. Auch wäre zu Reden Musik ein schlechtgewähltes Accompagnement. Es wird also der Sinn sein: mit, nach den kriegerischen Bräuchen eines jeden Volkes. — *ἐν σφίσιν — ἐποιοῦντο.* Man construire: *ἐν σφίσιν αὐτοῖς, ἀγαθοῖς οὖσιν, ἐποιοῦντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης* (d. h. *τοῦ μεμνῆσθαι*) *ἐκείνων ὧν ἠπίσταντο* (d. h. *τῆς μελέτης αὐτῶν*). (Hk., Dobree u. Pp.) Ueber *ἐν σφίσιν αὐτοῖς* zu 4, 25, 6. Ich zweifele ob die Stelle unverfälscht ist. Vielleicht schrieb Thuk. *ἀγαθοῖς ἀγαθὴν οὖσαν,* wobei *παρακέλευσιν* auch zu *ἐποιοῦντο* zu denken: von dem wovon sie wussten, dass die Ermahnung zur Erinnerung daran (vgl 8, 76, 2 u. zu 4, 59, 3), dessen eingedenk zu sein, Tapferen dienlich sei, machten sie dieselbe, sprachen sie aus. (Kr. Bruchst.) Kampe eb. will *ὡς ἀγαθοῖς ἱκανὴν οὖσαν.* Genügen möchte *ἀρκοῦσαν.* — *εἰδότες.* Den Gedanken erläutert Xen. Kyr. 3, 3, 50 ff. (Kr. z. Dion. p. 4.) — *ἐκ πολλοῦ.* Spr. 43, 4, 8. — *δι' ὀλίγου.* zu 4, 95, 1.

C. 70. *ξύνοδος.* zu 6, 69, 3. — *ἐντόνως, ἰσχυρῶς.* (Sch.) Xen. Hell. 2, 4, 23: *ἐντόνως ἔλεγον.* — *ὀργῇ.* zu 7, 68, 1. — *χωροῦντες.* Spr. 56, 9, 4. — *ὑπό.* Spr. 68, 43, 1. Xen. Hell. 2, 2, 23: *τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων.* „Die *αὐληταί* waren eine Kaste nach Her. 6, 60.“ (Arn.) — *νόμῳ. νόμον* die besten Hsn., *ὁμοῦ* einige; *νόμον* wohl durch die falsche Erklärung von *νόμων* 5, 69, 3 veranlasst; *νόμῳ* ist zu *ἐγκαθεστώτων* nicht wohl entbehrlich. — *τοῦ θείου χάριν* des religiösen Cultus halber. (Ps.) vgl. Gell. 1, 11, 1: non ex aliquo ritu religionum neque rei divinae gratia. (Hudson.) — *ὁμαλῶς, ἠρεμαίως.* (Sch.) gleichmässig, im Gleichschritt? und die gerade Linie erhaltend. Kr. zu Xen. An. 1, 8, 14. — *μετὰ ῥυθμοῦ. ἐν ῥυθμῷ* Xen. An. 5, 4, 14. *πρὸς ῥυθμόν* Diod. 5, 34. — *προσόδοις* Anrücken zum Kampfe. Kr. Her. 7, 212. — *ποιεῖν* thun, leiden. vgl. 5, 71, 1. u. Ar. Plut. 1204: *καὶ μὴν πολὺ τῶν ἄλλων χυτρῶν τἀναντία αὗται ποιοῦσιν.* (Dr.)

Ξυνιόντων δ' ἔτι Ἆγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. 71
τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο· ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὑ-
τῶν ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν
ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ, διὰ τὸ φοβουμένους προστέλ-
λειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου
ἀσπίδι καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως εὐσκεπαστότατον
εἶναι· καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ 2
κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύ-
μνωσιν, ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περι-
έσχον μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τῷ κέρᾳ τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ
Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα
εἶχον. δείσας δὲ Ἆγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον καὶ νομίσας 3
ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις
ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν, ἐς δὲ
τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν

C. 71. § 1. *τοιόνδε.* zu 4, 67, 2. — *ἐβουλεύσατο.* zu 2, 74, 1. — *ποιεῖ μέν.* Es entspricht *καὶ τότε* § 2. (Ba.) zu 5, 1, 1. — *τοῦτο.* Spr. 51, 7, 3. vgl. 6, 92, 4. — *κέρατα.* Thuk. sagt sonst nur *κέρως, κέρᾳ, κέρα.* (Pp. Var. zu 7, 6.) Spr. 18, 9, 1. Vielleicht zu streichen. — *αὑτῶν* für *αὐτῶν* Ba. Spr. 47, 9, 18 u. 50, 9, 8 vgl. zu 4, 43, 3. — *περιίσχουσι* reichen hinaus. (Hl.) vgl. § 2. 3 u. zu 3, 107, 3. — *ἐξωθεῖται* drängen sich fort, steht zu *ποιεῖ* epexegetisch. Spr. 59, 1, 5. — *προστέλλειν* vorschieben, nach der Rechten hin. Andre wollen *προσστέλλειν.* Kampe eb. verlangt *ὑποστέλλειν.* Doch „vgl. Dion C. 40, 23: *ταῖς τῶν παραστατῶν ἀσπίσι τὰς γυμνώσεις σφῶν προστέλλειν.*" (Pp.) — *τὰ γυμνά.* zu 3, 23, 4. — *ξυγκλήσεως* des Schliessens an den Nebenmann rechts. Ael. Takt. 11: *τεταγμένος ὁ ἀνὴρ κατέχει πήχεις τέσσαρας, πεπυκνωμένος δὲ κατέχει πήχεις δύο, συνησπικὼς δὲ κατέχει πῆχυν. ὁ δὲ συνασπισμὸς γίνεται πρὸς τὸ τὴν πολεμίων ἔφοδον πεφραγμένως ὑποστῆναι.* vgl. Arr. Tak. p. 32 s. — *εὐσκεπαστότερον?* So las vielleicht der Sch., hinzufügend: *ἤπερ τὸ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων.* Das Wort wird noch aus Dion C. 49, 30 angeführt. Ueber das Neu. Spr. 43, 4, 13.

§ 2. *ἡγεῖται τῆς αἰτίας ταύτης* der erste Veranlasser dazu ist. — *πρωτοστάτης* Flügelmann. (Hl.) Poll. 1, 127. (Hudson.) Sonst der vorderste einer Reihe. Arr. Takt. p. 20. — *ἐξαλλάττειν — γύμνωσιν, μὴ κατὰ δόρυ τοῦ ἐναντίου ἔχειν τὰ γυμνὰ τοῦ σώματος.* (Sch.) Seine Blösse, die rechte Seite, den Feinden zu entziehen. vgl. Herm. zu Eur. Phö. 1415. Mit *ττ* haben das Wort alle Hsn. mit *σσ* Hk. u. A. *Γύμνωσις* wird noch aus Spätern angeführt. — *καὶ τότε* und so auch damals. vgl. 7, 29, 4 u. zu 4, 67, 5. — *περιέσχον τῶν Σ.* überflügelten die S. vgl. § 1 u. 3. 3, 108, 1. 5, 73, 1. 8, 104. 3. Ueber den Ge. vgl. Spr. 47, 19. Doch findet sich *περιέχειν* selbst mit dem Ge. so vielleicht sonst nirgends. — *τῷ κέρᾳ* mit ihrem Flügel. zu 3, 108, 1.

§ 3. *σφῶν.* zu 3. 111, 2. — *ἐπεξαγαγόντας ἐπ* — gegen die Feinde (Ba.), die Mantineer, *ἐξ* — aus ihrer dermaligen Stellung. vgl. 2, 21, 3. „7, 52, 2. *ἐπεξαγωγὴ τοῦ κέρως* 8, 105. 3." (Hk.) 8, 104, 3. (Bl.) — *ἐξισῶσαι, τὸ εὐώνυμον.* Pp. nimmt es intransitiv, wie 6, 87, 5. Ueber den Inf. bei *σημαίνειν* Kr. z. Her. 5, 35, 1. 6, 78. — *τὸ διάκενον, τὸ ἐν μέσῳ κενόν.* (Sch.) vgl. 5, 72, 2 u. 4, 135, 1. — *λόχους* hängt von *ἔχουσι* ab. (Kr. z. Dion. p.

πολεμάρχων Ἱππονοΐδα καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν καὶ ἐσβαλόν-
τας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι
72 καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον τετάξεσθαι. ξυνέβη οὖν
αὐτῷ, ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὀλίγου παραγγείλαντι, τόν τε
Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ
τοῦτο τὸ αἰτίαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆ-
ναι, καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ
ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμί-
2 ξαι μὴ δυνηθῆναι ἔτι μηδὲ τούτους ξυγκλῇσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ
κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε τῇ ἀνδρίᾳ
ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγενόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς
ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας
καὶ τοὺς Βρασιδείους, καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι
αὐτῶν καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ
ξυγκλῃσθὲν τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν

---

290 u. Stud. 2 S. 157.) zu 3, 26, 1. — *τῶν πολεμάρχων* hängt von den Eigennamen ab. Spr. 47, 9, 1. — *ἐσβαλόντας* eingerückt. — *πληρῶσαι*, τὸ διάκενον δηλονότι. (Sch.) — *ἑαυτῶν*. Spr. 58, 4, 3. — *βεβαιότερον τετάξεσθαι*, ἐν ἀσφαλείᾳ ἔσεσθαι, ὡς ἂν μὴ δυνάμενον κυκλωθῆναι. (Sch.)

C. 72. § 1. *ἐξ ὀλίγου*. zu 2, 11, 3. — *ἀλλὰ — μαλακισθῆναι*, eine beiläufig erwähnte Thatsache aus späterer Zeit, dem Gedanken nach parenthetisch, der Construction nach an ξυνέβη (ohne αὐτῷ, „wie 1, 95, 3." Arn.) angefügt. (Ba.) Die Insubordination mochte als eine Art Feigheit (*μαλακισθῆναι*) erscheinen. Ein ähnlicher Ungehorsam Her. 9, 53 ff. — *φθάσαι τῇ προσμίξει* ist eine mir nicht bekannte Construction. Vielleicht ist *τῇ προσμίξει*, ein bei Frühern wohl sonst nicht vorkommendes Wort, als Glossem zu streichen. — *αὐτοῦ*, τοῦ Ἄγιδος. (Sch.) — *ἐπὶ* streicht Kampe S. 47, ein Komma nach *προσμίξαι* setzend, womit er *τοὺς Σκιρίτας* als Subjectsaccusativ, von *ξυνέβη* abhängig, verbindet. — *ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας* kann der Stellung nach nicht füglich anders als mit *κελεύσαντος* verbunden werden (Spr. 62, 3, 2): und als die beiden Lochen, nachdem er sie an die Stelle der Skiriten beordert hatte, nicht hinkamen, geschah es dass sie wiederum zu ihnen, denen um den Agis (Spr. 58, 4, 3), zu stossen nicht mehr vermochten und diese nicht zusammenschlossen. Anders Pp., der nach *αὐτοῦ* mit Ba. und vor *μή* interpungirt: und als er, da jene Lochen nicht zu den Skiriten kamen, diesen, den Skiriten, befahl wieder an sie, die um den Agis, heranzurücken, geschah es dass auch diese nicht wieder sich anschliessen und die Schlachtlinie ausfüllen konnten. — *τούτους*, die Skiriten. (Pp.) — *ξυγκλῇσαι* intransitiv, wiewohl etwas verschieden, auch 4, 35, 1. (Pp.)

§ 2. *τῇ ἐμπειρίᾳ* an Erfahrung, weil sie *πανδημεί* zugleich mit den Heloten ausgezogen waren 5, 64, 1, Brasidas wenigstens vor der Schlacht bei Amphipolis auf seine Truppen nicht besonders gerechnet hatte 5, 8, 1, während die Feinde erlesene Truppen besassen. Vgl. 5, 67, 3. (Hk.) Unzureichend; ich vermuthe *ἀπορίᾳ*. (Kr. Bruchst.) Dies billigt Kampe S. 47. — *ἔδειξαν περιγενόμενοι*. Spr. 56, 7, 5. Kampe will, wie Pp., *ἄν* nach *ἧσσον* einschieben. Man denke: sie zeigten durch den Erfolg etc. — *ἐν χερσίν*. zu 4, 43, 2. — *αὐτῶν τοὺς Σ.* zu 4, 126, 3. — *οἱ χ. λογάδες* 5, 67, 3.

*καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἁμάξας καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων
ἀπέκτεινάν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ* 3
*δ' ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ βασιλεὺς Ἆγις
ἦν καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι οἱ ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν
[τε] Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε λόχοις ὠνομασμένοις καὶ
Κλεωναίοις καὶ Ὀρνεάταις καὶ Ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις ἔτρε-
ψαν οὐδὲ ἐς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῄεσαν οἱ
Λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ἐνδόντας καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας τοῦ
μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν. ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀρ-* 73
*γείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκά-
τερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν ἐκυκλοῦτο
τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυ-
νος περιειστήκει, τῇ μὲν κυκλουμένους τῇ δὲ ἤδη ἡσσημένους. καὶ* 2
*μάλιστ' ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρόν-
τες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Ἆγιν, ὡς ᾔσθετο τὸ εὐώ-
νυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς
χιλίους, παραγγεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμε-
νον. καὶ γενομένου τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς παρῆλθε* 3

---

§ 3. ***ἱππῆς.*** *οἱ ἱππῆς* Kr. Bruchst. Spr. 50, 12, 3. Gebilligt von Pp. — ***καλούμενοι.*** Denn sie waren nur Ritter, nicht beritten nach Strabo 10 p. 481. (Larcher.) vgl. Hermann Die gr. Staatsalterth. § 29. (Pp.) — ***πέντε.*** *τοῖς πέντε?* — ***πέντε λόχοις.*** Sonst *Πεντελόχοις*, auch der Sch., wofür *ὠνομασμένοις* zu sprechen scheint. Bekannt ist von ihnen sonst nichts. — ***οὐδέ.*** zu 3, 57, 1. — ***ἐς*** für *εἰς* Hk. — ***ἐς χεῖρας ὑπομένειν*** zum Handgemenge abwarten; *ὑπομένειν ὥστε ἐς χεῖρας δέχεσθαι* wäre das Gewöhnliche. vgl. die Lex. unter *χείρ.* — ***τοὺς πολλούς.*** zu 3, 32, 1. — ***καταπατηθέντας*** — zertreten über der gar zu grossen Eilfertigkeit vom Feinde nicht erreicht zu werden. (Hl.) Für *τοῦ* jedoch will Arn. wohl richtig *τῷ.* — ***ἐγκατάληψις*** ist sehr selten.

C. 73. § 1. ***καὶ ξυμ. καὶ τῶν ξυμ.?*** nach dem, wie mich dünkt, constanten usus des Thuk. (Kampe p. 48.) — ***ἤδη — ἑκάτερα.*** *ἤδη οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ θάτερα* oder *ἤδη ἅμα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι* Kampe eb. — ***παρερρήγνυντο ἐφ' ἑκάτερα*** an beiden Seiten wurden sie (die übrige Schlachtlinie) durch Absprengen von der Hauptlinie entblösst, es entstand eine Lücke, sowohl bei den *χιλίοις* § 2. vgl. 5, 67, 3 als bei den Athenern. Arr. An. 1, 16, 1: *ὡς τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἵππου.* vgl. eb. 2, 10, 4. 11, 1. Plut. Brut. 42: *εἰς τὰ γυμνὰ καὶ παραρρηγνύμενα τῆς ἐναντίας φάλαγγος, ᾗ τὸ δεξιὸν ἀπεσπάσθη πρὸς τὴν δίωξιν, ὠσάμενοι.* Dion. Arch. 3, 24: *τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ῥωμαίων ἐψιλωμένον τῆς συμμαχίας παρερρήγνυτό τε καὶ σφόδρα ἐπόνει.* vgl. eb. 9, 11. — ***ἤδη.*** *δή* ohne *ἅμα* Arr. An. 1, 16, 1 in der Reminiscenz; wohl beides richtig. Das *ἅμα* ist wohl ein Glossem zu *καί.* — ***καὶ ἐφ' ἑκάτερα.*** *καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα?* wie bei Arrian; doch nicht nothwendig. Das *καί* wie bei *ἀμφότερος* 6, 80, 1. vgl. zu 4, 96, 4. — ***σφῶν*** auf das collective *τὸ δεξιόν* bezogen: mit dem überflügelnden Theile von sich. Spr. 58, 4, 1. — ***περιειστήκει.*** zu 3, 54, 3 u. 4, 34, 3.

§ 2. ***σφῶν.*** zu 3, 111, 2. — ***ἐπί,*** zur Hülfe. zu 5, 4, 5.

καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν καὶ
4 τῶν Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν· οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμ-
μαχοι καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναν-
τίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τούς τε σφετέρους νενικημένους
5 καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐς φυγὴν ἐτράποντο. καὶ τῶν
μὲν Μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων
τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βίαιος οὐδὲ μα-
κρὰ ἦν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι χρονίους τὰς
μάχας καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας καὶ
οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις.

74 Καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἐγένετο πλεί-
στου δὴ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων
πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολεμίων
νεκρῶν τὰ ὅπλα τροπαῖον εὐθὺς ἵστασαν καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον
καὶ τοὺς αὑτῶν ἀνείλοντο καὶ ἀπήγαγον ἐς Τεγέαν, οὗπερ ἐτάφησαν,
2 καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀργείων
μὲν καὶ Ὀρνεατῶν καὶ Κλεωναίων ἑπτακόσιοι, Μαντινέων δὲ διακό-
σιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφό-

---

§ 3. *σφῶν*. zu 1, 30, 3. — *καὶ τῶν*. καὶ Ἀρκάδας καὶ τῶν?

§ 5. *καὶ πλείους*. οἱ πλείους einige schlechte Hsn. zu 3, 11, 1. 4, 10, 2. — *τὸ πολύ*. zu 4, 113, 1. — *βίαιος*. zu 2, 33, 3. — *χρονίους*. zu 1. 12, 1. — *τῷ μένειν* durch Standhalten. — *ἐπὶ πολύ*. Plut. Pel. 17: ἐγένετο οὐκ ἐπὶ πολὺν τόπον ἡ δίωξις.

C. 74. § 1. *καὶ ὅτι*. ἢ ὅτι, wie 7, 86, 4, vermuthet Dr. dort. — *ἐγγύτατα*. Spr. 62, 2, 4. — *πλείστου δή* für πλείστου δέ die besten Hsn.; das folgende δή verdächtigt dabei Bekker; ich möchte das erste streichen. — *χρόνου*. Spr. 47, 2, 2. — *ὑπό*. ἀπό Kr. Bruchst. — *ξυνελθοῦσα* dem Ausdrucke nach auf μάχη, dem Begriffe nach auf die Truppen bezogen. (Ds.) Arn. u. Bl. vergleichen τῆς μάχης συνεστεώσης Her. 1, 74, 1. — *τῶν νεκρῶν* lässt Haase p. 7 s. von προ — abhängen, unter τὰ ὅπλα die der Lakedämonier denkend; mir nicht wahrscheinlich. Denn an einen erneuerten Angriff der Feinde war kaum zu denken. Auch kann προτίθεσθαί τινός τι nur gesagt werden wenn unmittelbarer Schutz beabsichtigt wird, wie πέπλον ὀμμάτων προθέσθαι Eur. Iph. T. 1218. Wo ein blosses Hinstellen zu eventuellem Gebrauch bezeichnet würde, müsste gesagt werden wie Her. 9, 52: ἔθεντο πρὸ τοῦ ἱροῦ τὰ ὅπλα. Anstössig wäre mir auch die Stellung. Ausstellung der erbeuteten Waffen war sehr natürlich, wenn auch sonst wo nichts davon erwähnt wird. — *ἵστασαν* so 6, 70, 3. (Pp.) ἵστατο Xen. Hell. 7, 5, 13. In der Regel τροπαῖον ἔστησαν oder ἐστήσαντο, da man meist nicht eben die Verrichtung der Sache bezeichnen mag. — *ἐσκύλευον*. Das vorhergegangene Sammeln der feindlichen Waffen war eig. kein σκυλεύειν; dazu rechnete man nur was Einzelnen als Beute zufiel. Her. 9, 80, 1: ἀπὸ τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον ψέλιά τε καὶ στρεπτοὺς καὶ τοὺς ἀκινάκας, ἐόντας χρυσέους, ἐπεὶ ἐσθῆτός γε ποικίλης λόγος ἐγίνετο οὐδεὶς. Verboten war es den Lakedämoniern während der Schlacht. Herm. Alt. § 30 A. 1.

§ 2. *Αἰγινήταις*, attischen Ansiedlern 2, 27, 1. 7, 57, 2. (Arn.) vgl. Böckh Staatshaush. I S. 562 f. — *ἀμφότεροι* 5, 61, 1. Androt. b. Schol. zu

τεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμμαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.

Τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς 75 ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους ἐβοήθησεν, καὶ μέχρι μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην ἀπεχώρησεν. καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω Ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέστρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες, 2 Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα, τὴν ἑορτὴν ἦγον. καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορὰν καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο, τύχῃ μέν, ὡς ἐδόκουν, κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες.

Τῇ δὲ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους 3 πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργείαν ὡς ἐρῆμον οὖσαν καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας τῶν Ἀργείων ἐξελθόντων διαφθεῖραι πολλούς. καὶ Ἠλείων τρισχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον 4 τῆς μάχης καὶ Ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστρά-

---

Ar. Vö. 13. (Kr. z. Dion. p. 318.) — οὐκ ἐταλαιπώρησαν, οὐ κακῶς ἔσχον ἐν τῷ πολέμῳ. (Sch.) Der Ausdruck hier befremdender als 5, 73, 2. — καὶ ἀξ. τι eine auch (nur), eben der Rede werthe Anzahl. zu 4, 48, 5. vgl. 2, 54, 4. (Arn.) vgl. Her. 2, 85. — ἀπογενέσθαι. zu 2, 34, 1. — αὐτῶν sollte der betonten Stellung nach nur von περὶ τριακοσίους abhängen, ist aber in unbetonter Bedeutung auch bei πυθέσθαι zu denken: von ihnen selbst, von denen die Wahrheit zu erfahren etc. — περί. Spr. 60, 8, 1.

C. 75. § 1. ὁ ἕτερος. Nach dem Gesetze Her. 5, 75, 2 musste einer der Könige daheim bleiben. (Hudson.) vgl. Xen. Hell 5, 3, 10. — τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους, die Agis 5, 64, 2 zurückgeschickt hatte. (Ds.) Ueber τέ zu 1, 7, 2. — τοὺς ξυμμάχους 5, 64, 3. (Ds.) — ἀπέστρεψαν für ἀπέτρεψαν die meisten Hsn. vgl. 4, 97, 2. (Dr.)

§ 2. ἐτύγχανον. zu 1, 58, 1. — ἦγον, ἑώρταζον. (Sch.) vgl. § 4. 4, 5, 1. 5, 76, 1. 82, 3. — ἐς in Bezug auf. vgl. 8, 88, 1. (Dr.) Spr. 68, 21, 8. — τῇ νήσῳ, Sphakteria. zu 5, 15, 1. — ἄλλην. Spr. 50, 4, 11. — βραδυτῆτα. vgl. 1, 71, 3. (Hk.) — ὡς ἐδόκουν. Spr. 55, 4, 3. — τούτῳ. Spr. 61, 7, 1. — κακίζεσθαι scheint Thuk. nur für geschmäht werden gebraucht zu haben, wie 1, 105, 5. 2, 21, 3. (Pp.) Das ist hier doch wenig passend. Auch aus Platon weist Ast neben zwei Stellen mit dieser Bedeutung von der andern (sich schlecht beweisen) nur eine nach, Menex. 247, c. — οἱ αὐτοί, wie in früheren Zeiten.

§ 3. προτέρᾳ für προτεραίᾳ die besten Hsn. So Ho. Il. φ, 5, Od. π, 50. Aristot. Polit. 5, 10, 2, Poll. 1, 65. (St.) Mehr bei Herbst S. 36 f. vgl. Herm. Vig. 61. — τῆς μάχης. Spr. 47, 27, 9. vgl. Her. 5, 56 u. Kr. zu Xen. An. 6, 2, 9. — ἐρῆμον, τοῦ στρατεύματος. (Sch.) — ἐξελθόντων αὐτῶν διαφθεῖραι eine Anzahl zum Theil guter Hsn.; τῶν Ἀργείων ist dann mit φύλακας zu verbinden, während es bei der aufgenommenen La. Subject des abs. Ge. ist. Gemeint ist der Abzug nach Mantinea. Doch vermuth' ich ἐξελθόντες. vgl. zu 6, 7, 2. — πολλούς. τοὺς πολλούς möchte man mit Dobree

τευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Ἐπίδαυρον, ἕως οἱ Λα-
5 κεδαιμόνιοι Κάρνεια ἦγον, καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον. καὶ
οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο, Ἀθηναῖοι δέ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν
ἄκραν τὸ Ἡραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες
ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. καὶ
τὸ θέρος ἐτελεύτα.

76 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου εὐθὺς οἱ Λακεδαιμό-
νιοι, [ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον,] ἐξεστράτευσαν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τε-
γέαν λόγους προὔπεμπον ἐς τὸ Ἄργος ξυμβατηρίους. ἦσαν δὲ αὐτοῖς
πρότερόν τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι καὶ βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει
καταλῦσαι, καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον ἐδύναντο πεί-
2 θειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβούλοντο δὲ πρῶτον σπονδὰς
ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν,
καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ ἀφικνεῖται, πρόξενος ὢν
Ἀργείων, Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω
φέρων ἐς τὸ Ἄργος, τὸν μὲν καθ' ὅ τι εἰ βούλονται πολεμεῖν, τὸν
3 δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας, ἔτυχε γὰρ

---

erwarten. vgl. Kr. z. Dion. p. 305. Allein es ist aufzulösen: *πολλοὶ ἦσαν οἱ φύλακες οὓς διέφθειραν.* Spr. 50, 11, 1. Nicht ganz ähnlich glaubt Pp. 7, 37, 3.

§ 4. *διελόμενοι.* zu 5, 114.

§ 5. *ἐξεπαύσαντο, ἀπέκαμον τοῦ περιτειχίζειν.* (Sch.) Ein seltenes Wort. — *προσετάχθησαν.* zu 1, 136, 2. — *τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον.* Spr. 50, 7, 2. — *ξυγκαταλείπειν φρουράν* eine gemeinschaftliche Besatzung zusammen zurücklassen. (Ba.) vgl. 5, 80, 3. Dies Verbum scheint sonst nicht vorzukommen.

C. 76. § 1. *ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον*, dürfte von Jemand nach 5, 75, 2 u. 4 eingefälscht sein. vgl. zu *Καρνεῖος* 5, 54, 2. Anstössig wäre der müssige Zusatz selbst bei der Annahme dass Thuk. den Winter mit der herbstlichen Tag- und Nachtgleiche anfangen lasse, was auch Müller De in. b. pel. p. 11 annimmt. — *λόγους* Vorschläge. — *ξυμβατήριος*, auch § 3, findet sich wohl erst bei Spätern wieder, auch bei Dion C. 41, 47. — *πρότερόν τε.* Dem *τέ* entspricht *καί* vor *ἐπειδή.* — *ἐπιτήδειοι.* zu 1, 60, 2. — *καὶ βουλόμενοι. οἱ βουλόμενοι* Kr. Bruchst. — *τὸν δῆμον*, *τὴν δημοκρατίαν.* (Sch.) vgl. 3, 81, 3. 5, 81, 2. 8, 54, 3. 65, 1. 68, 1. 4 u. zu 1, 107, 3; daneben auch in dieser Verbindung *δημοκρατία* 8, 63, 2.

§ 2. *ποιήσαντες.* Spr. 52, 8, 1. So 8, 36, 2. vgl. zu 2, 29, 4. 86, 4. 5, 32, 4. 38, 5. u. Elmsley zu Ar. Ach. 58. — *ξυμμαχίαν* erg. *ποιεῖν* oder *καί* vor *οὕτως* ist pleonastisch. (Ba.) Letzteres wird bei einem attischen Prosaiker, zumal so, nicht statthaft sein; ersteres ist nicht hart, da auch bloss *ξυμμαχίαν ἐβούλοντο* gesagt werden konnte. vgl. 6, 82, 4. Da jedoch *αὖθις* ohne Conjunction anstössig ist, so dürfte das *καί* vor *οὕτως* wohl vor *αὖθις* zu stellen sein. vgl. 1, 112, 3. — *λόγω* Aufträge, Erklärungen. — *καθ' ὅ τι* erg. *ἔσται*, wie auch zu *ὡς.* (Hk.) Dobree will beide *εἰ* streichen. Wir sprächen wohl allenfalls ohne Ergänzung mit ähnlicher Kürze: den einen (dass) wie, wenn etc.

καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρών, οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσοντες, ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς Ἀργείους προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε.

77 "Καττάδε δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων ξυμβαλέσθαι ποττὼς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς Ὀρχομενίοις καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας, καὶ ἐξ Ἐπιδαύρου ἐκβῶντας καὶ τὸ τεῖχος ἀναιροῦντας. αἰ δέ κα μὴ εἴκωντι τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ Ἐπιδαύρου, πολε- 2 μίους εἶμεν τοῖς Ἀργείοις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις. καὶ αἴ τινα τοὶ Λακεδαιμόνιοι παῖδα ἔχωντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσι πάσαις. περὶ δὲ τῶ σιῶ σύματος ἐμενλῆν τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον, δόμεν δὲ αὐτοὺς

---

§ 3. *τοῖς Λ. πράσσοντες.* zu 3, 4, 4. — *ἐκ τοῦ φανεροῦ.* zu 4, 79, 2. — *τολμῶντες.* zu 2, 43, 1. vgl. 6, 56, 3. (Pp.)

C. 77. § 1. *καττάδε, Δωριστὶ ἀντὶ τοῦ κατὰ τάδε* (Sch.) Spr. B. 2. § 8, 3, 9. — *ἐκκλησίᾳ. ἁλίᾳ* vermuthet Ahrens De dial. dor. p. 480. — *ξυμβαλέσθαι* sich zu vergleichen, pacisci Va. vgl. § 4. Eine sehr seltene Bedeutung. (Bl.) — *ποττώς, πρὸς τούς.* Spr. B. 2 § 8, 3, 9. — *παῖδας* Kinder übersetzt man. vgl. 5, 61, 3. Vielleicht sind Sklaven gemeint. Bei der erstern Erklärung ist *ἀποδιδόναι* so wie 5, 45, 2 zu fassen. — *τὼς ἄνδρας τοῖς Μ.* Nirgends vorher erwähnt. — *τὼς ἐν Μαντινείᾳ,* die arkadischen Geisseln die von Orchomenos nach Mantinea gebracht waren 5, 61, 3 f. (Hobbes.) — *Ἐπιδαύρου* für — *ρω* hier und § 2 die meisten und besten Hsn. Gemeint ist das Gebiet von Ep. zu 5, 56, 1. „vgl. 5, 80, 3." (Pp.) — *ἐκβῶντας, ἐκβαίνοντας.* Spr. B. 2 § 39 in *βάω.* — *τὸ τεῖχος, τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον* 5, 75, 5. (Hk.) 80, 3. (Arn.) — *ἀναιροῦντας.* Uncontrahirt *κοινανεόντων* 5, 79, 1; *ἀναιρεῦντας* möchte man vermuthen. (Pp.) *ἀναιριόντας* Ahrens; *καταιρ-?*

§ 2. *κα.* Spr. B. 2 § 2, 3, 4. — *εἴκωντι, εἴκωσι,* weichen, abziehen. Eb. § 33, 1, 7. — *Ἀθηναῖοι. Ἀσαναῖοι* Ahrens. Spr. B. 2 § 4, 3, 4. — *ἐξ* bei *εἴκειν* ist selten. (Bl.) Tyrt. 2, 12, 42: *εἴκουσ' ἐκ χώρης.* (Valck. zu Her. 2, 80.) — *πολεμίως* Ahrens. — *εἶμεν* die besten Hsn.; sonst *ἦμεν,* nicht schlechter. vgl. Matth. Spr. § 217 p. 505. (Pp.) Spr. B. 2 § 38, 2, 6. — *ἔχωντι. ἔχοντι* die meisten Hsn. Spr. B. 2 § 54, 12, 2. — *ἀποδόμεν.* Spr. 36, 1, 12. — *πολίεσι. πολίεσσι* hier eine, mehrere u. gute Hsn. 5, 79, 3. Spr. B. 2 § 18 5, 7. — *σιῶ, θεοῦ.* Spr. B. 2 § 4, 3, 4. — *τῶ* ist vielleicht nach *σιῶ* zuzufügen. Denn da von einem bestimmten Gotte die Rede ist, so bedarf auch *σιῶ* des Artikels. Ueber die Einschiebung dieses Ge. zu *περί* 1, 139, 1. 6, 33, 1. 7, 31, 4. vgl. 1, 32, 2. 2, 13, 2. Valck. ad Adon. p. 284 wollte *τῶ τῶ σιῶ* gegen Spr. 50, 8, 11. — *σύματος, θύματος;* über die Sache vgl. 5, 53, 1. (Hl.) — *ἐμενλῆν* Bekker wie es scheint aus den besten Hsn., deren einige *ἔμεν λῆν, αἰ μὲν λῆν* u. A. haben, *εἶμεν λῆν* Hl., Reiske, Valckenaer. Hl. übersetzt: die Epidaurier sollen sich mit einem Eide verpflichten, welchen sie ihnen selbst abnehmen wollten. Bekker in der Ausg. von 1821 wünscht: *αἰ μὲν λῆν τὼς Ἐπιδαυρίως, ὅρκον δόμεναι αὐτοῖς ὀμόσαι.* Ahrens liest *αἰ μὲν λῆν, τοῖς Ἐ. ὅρκον δόμεν· αἰ δέ, αὐτὼς ὀμόσαι,* wenn sie wollen, mögen sie (die Argeier) den E. einen Eid übertragen, wenn aber nicht, selbst schwören. Schwerlich richtig.
— *αὐτούς, αὐτοῖς* einige H

ϑομόσαι. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμους εἶμεν πάσας καττὰ πάτρια. αἰ δέ κα τῶν ἐκτὸς Πελοποννάσου τις ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γᾶν ἴῃ ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἀμοθεὶ ἁβουλευσαμένους, ὅπᾳ κα δικαιότατα δοκῇ τοῖς Πελοποννασίοις. ὅσοι δ' ἐκτὸς Πελοποννάσω τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τῷ αὐτῷ ἐσοῦνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοί ἐντι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις, οἴκαδ' ἀπιάλλην."

78 Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκου· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ὥστε τὴν Μαντινέων καὶ τὴν Ἀθηναίων καὶ Ἠλείων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείους σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε.

79 "Καττάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν εἶμεν πεντήκοντα ἔτη ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις, δίκας διδόντας καττὰ πάτρια· ταὶ δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ κοινανεόντων τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶν ξυμμαχιᾶν αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες,

---

§ 3. *αὐτονόμως* Ahrens. — *ἀλέξην* Ahrens. — *ἀμοθεί* bestätigen Theognost. Ann. Ox. II, 165, 7 u. Phavorin. p. 103, 32 Dind. Da Hesych. *μόθος* durch *στάσις* erklärt, so scheint es für *ἀστασιάστως* zu stehen. (Ahrens.) Die gew. La. *ἀμόθι* erklärt auch Lobeck z. Buttm. ausführl. Spr. § 116, 22 durch *ὁμοῦ*. Didot vergleicht *κοινῇ* 5, 47, 9 u. *ἅμα* 80, 1. Pp. wünscht überall zu deuten: ubique vel quovis modo. — *βουλευσαμένως* Ahrens.

§ 4. *ὅσσοι* Ahrens. — *ἐντί, εἰσίν.* Spr. B. 2 § 38, 2, 2. — *ἐν τῷ αὐτῷ* in demselben Vertragsverhältnisse. (Va.) vgl. 5, 79, 2. — *ἐσοῦνται. ἐσσοῦνται* einige gute Hsn., *ἐσσιόνται* Ahrens. — *ἐπιδείξαντας* nachdem die Lakedämonier und Argeier den Vertrag vorgelegt, wolle man. (Ps.) — *τι δοκῇ* für *τι καὶ* (*κα* Hk.) *ἄλλο δοκῇ* die besten Hsn.; *μὴ δοκῇ* eine Hs. als Var. — *ἀπιάλλην*, *ἀποπέμπειν.* (Hesych.) *ἐπιπέμπειν, στέλλειν.* (Sch.) Herm. zu Ar. Wo. 1301. Ueber den eig. äolischen Infinitiv Spr. 2 B. § 33, 1, 8. Das Compositum ist sonst woher nicht nachgewiesen; über *ἰάλλω* s. die Lex. Ich denke nicht an die Heimsendung der Gesandten, sondern der von den Bundesgenossen etwa gemachten Erinnerungen und Ausstellungen.

C. 78. *πρῶτον.* zu 5, 27, 2. Ggs. *μετὰ δὲ τοῦτο οὐ πολλῷ ὕστερον.* — *παρ'.* zu *ἐπί* 1, 5, 1. — *ἀφέντας*, wie 1, 102, 3. 5, 115, 1.

C. 79. § 1. *ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις.* zu 5, 27, 2. Hier scheint von Streitigkeiten der Privaten die Rede zu sein. vgl. § 3. (Pp.) — *διδόντας* für *διδοῦσι* als ob *σπονδὰς ποιεῖσθαι* vorherginge. (Hk.) Ueber die Redensart zu 1, 28, 2. 5, 27, 2. — *κοινανεόντων* für *κοινᾶν ἐόντων* Valckenaer ad Eur. Phoe. 196, *κοινανεόντω* Ahrens. vgl. p. 296. Ueber die Form Spr. B. 2 § 21 unter *κοινών.* — *τᾶς ξυμμαχίας* Bekker. Doch vgl. 5, 27, 1 u. 48. (Pp.) Herbst S. 5 f. — *αὐτοπόλιες.* Vielleicht ein dorisches Wort, sonst wohl nirgends vorkommend. (Bl.) Aehnlich *αὐτοτελεῖς καὶ αὐτόδικοι* 5, 18, 1. (Pp.) *αὐτοπολῖται* Xen. Hell. 5, 2, 14.

τὰν αὐτῶν ἔχοντες, καττὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας.
2 οσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσω Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοί ἐντι ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσοῦνται τοῖσπερ καὶ τοὶ Λακεδαιμόνιοι· καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσοῦνται τῷπερ καὶ τοὶ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἰ δέ ποι στρατιᾶς δέῃ κοινᾶς, βουλεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ Ἀργείως ὅπᾳ κα δικαιότατα κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις. 3 αἰ δέ τινι τᾶν πολίων ᾖ ἀμφίλογα, ἢ τᾶν ἐντὸς ἢ τᾶν ἐκτὸς Πελοποννάσου, αἴτε περὶ ὅρων αἴτε περὶ ἄλλου τινός, διακριθῆμεν. αἰ δέ τις τῶν ξυμμάχων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν ἐλθεῖν ἄντινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσι δοκείοι. τοῖς δὲ ἔταις καττὰ πάτρια δικάζεσθαι.“

80 Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο· καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. κοινῇ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι ἐψηφίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρ' Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελοποννήσου ἐξίωσι τὰ τείχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῳ μηδὲ πολεμεῖν ἀλλ' ἢ ἅμα. 2 καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία καὶ ὡς Περδίκκαν ἔπεμψαν ἀμφότεροι πρέσβεις καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφί-

---

§ 2. *ὅσσοι* einige gute Hsn. — *τοῖς αὐτοῖς.* zu 5, 77, 4. — *ἐσσοῦνται* einige gute Hsn., auch im Folgenden. — *τοῖσπερ.* Spr. 51, 11, 1. — *δέ ποι.* *δέσποι* zwei gute Hsn., *δέ ποις* Ahrens. vgl. p. 367. Ueber *ποί* vgl. Xen. An. 5, 1, 8. — *στρατιᾶς.* *στρατείας* A. Ps. — *δέῃ.* *δέοι* Boissonnade. vgl. Böckh Corp. inscrr. p. 29. (Pp.) — *βουλεύεσθαι* und die Inf. § 3 hängen von *ἔδοξε* § 1 ab. (Pp.) — *ὅπα κα* erg. *κρίνωντι*, wenn dies nicht vielmehr für *κρίναντας* herzustellen ist. (Pp.) Vgl. jedoch (über *ὡς ἄν*) Spr. 69, 7, 2 u. Kr. zu Xen. An. 5, 7, 22. „Gemeint sind die zu jeder Expedition erforderlichen Leistungen der einzelnen Staaten.“ (Hk.)

§ 3. *ᾖ ἀμφίλογα* über irgend einen Besitz Streit statt finde. — *διακριθῆμεν* es soll durch den Weg Rechtens entschieden werden. (Ps.) Spr. B. 2 § 30, 2, 6. Arr. An. 1, 27, 4. *ἐκέλευσεν ὑπὲρ τῆς χώρας διακριθῆναι.* (Bl.) vgl. Lex. Dem. — *πόλι* Ahrens. Spr. B. 2 § 18, 5. — *ἐρίζοι* haderte, nicht über Besitz sondern z. B. über Beleidigungen, Beeinträchtigungen. — *ἐς πόλιν* — *δοκοίη* so solle man sich, um das Zerwürfniss entscheiden zu lassen, an eine Stadt wenden die man beiden streitenden Städten für gleich günstig, für unparteiisch, halte. (Va.) — *ἄμφω* wird sonst regelmässig mit dem Dual des Namens verbunden. Spr. 44, 2, 2. — *δοκείοι* Pp. u. Bk. *δοκειοῖ* oder *δοκείη* die Hsn. — *τοῖς ἔταις* den Bürgern als Privatleuten, bourgeois. vgl. Böckh Corp. inscrr. p. 81. Pp. vermuthet *τοὺς ἔτας* nach dem Sch.: *τοὺς πολιτευομένους ἐν μιᾷ ἑκάστῃ πόλει δι' ἀλλήλων λύειν τὰ διάφορα.* Denn der Sprachgebrauch scheine nicht zu gestatten *δικάζεσθαι*, wofür Valckenaer *δίκας ἔσεσθαι* vermuthete, als Passiv zu erklären: solle Recht gesprochen werden. Uebrigens wird hiemit das Processiren bei den Gerichten eines andern Staates untersagt.

C. 80. § 1. *αὕτη.* zu 3, 28, 2. — *ἄλλο.* *ἄλλως* möchte man erwarten; doch s. Kr. z. Dion. p. 267 u. zu Xen. An. 3, 2, 32. (Pp.) — *διελύσαντο* verglichen sich über. (Hl.) vgl. 1, 140, 4. 145. — *τιθέμενοι*, *διατιθέμενοι, οἰκονομοῦντες.* (Sch.) zu 1, 25, 1. — *τῳ.* zu 5, 38, 1.

§ 2. *ἔφερον* verwalteten Ps.; vielmehr ertrugen, wie in *βαρέως φέρειν.* vgl. zu 1, 31, 1. — *ἀμφότεροι*, *Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι.* (Sch.)

σιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι
καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἄργους.
καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τούς τε παλαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο καὶ ἄλλους
3 ὤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις,
τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁρῶντες ὀλίγοι
πρὸς πλείους ὄντες τοὺς ξυμφύλακας ἔπεμψαν Δημοσθένην τοὺς σφε-
τέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ ἀφικόμενος καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν
ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρουρικόν, ἀπέκλῃσε
τὰς πύλας· καὶ ὕστερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐ-
81 τοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα. μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων
ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέ-
χοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ
2 τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. καὶ Λακε-
δαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρατεύσαντες τά·τ' ἐν Σι-
κυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες
καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφότεροι ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν
καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἔαρ
ἤδη ταῦτα ἦν τοῦ χειμῶνος λήγοντος, καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος
τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

— *ξυνομόσαι.* zu 1, 71, 4. — *διενοεῖτο, ἀποστῆναι.* (Sch.) zu 1, 1, 1 E. — *ἑώρα, ἀποστάντας.* (Sch.) Spr. 56, 16 A. vgl. zu 1, 78, 3. — *ἐξ Ἄργους* 2, 99, 2. — *Χαλκιδεῦσι.* vgl. 5, 30, 4. Die Lakedämonier werden schon nach dem Abfalle 1, 58, 1 einen Vertrag mit ihnen geschlossen haben. (Pp.)

§ 3. *τὸ ἐξ Ἐ. τεῖχος ἐκλιπεῖν.* Her. 7, 37: *ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐξ οὐρανοῦ ἕδρην.* Oder auch: das in der Nähe von E. gelegene Castell. vgl. über *ἐκ* zu 1, 64, 1. 7, 31, 1. (Arn.) Jenes ist richtig. Spr. 50, 8, 14. Nicht anstössig ist dass der Ortsname die Landschaft mit umfasst.. — *τεῖχος.* zu 5, 77, 1. — *ὄντες* für *ὄντας* Abr. Spr. 56, 7, 5. — *ἐξάξοντα.* Keine gemiedene Kakophonie. Lobeck Parall. p. 12. — *πρόφασιν.* zu 3, 111, 1. — *ποιήσας.* zu 2, 86, 4. — *τὸ ἄλλο,* die nicht attischen *ξυμφύλακας.* vgl. 5, 75, 4 f. — *φρουρικόν* für *φρούριον* nur einige schlechtere Hsn. Dieses scheint nicht wie praesidium auch Besatzungstruppen bezeichnet zu haben; jenes findet sich auch bei Dion C. 56, 42. (Dr. u. Pp.) Streichen wollte es Kr. Bruchst. — *ἀπέκλῃσε τὰς πύλας* sagt auch Xen. An. 7, 1, 12. 6, 24. (Bl.) — *αὐτοί* von selbst. (Ba.)

C. 81. § 1. *ἐκ τῆς.* Spr. 50, 9, 9. — *τῆς ξυμμαχίας, τῶν Ἀθηναίων.* (Sch.) — *ξυνέβησαν.* vgl. Xen. Hell. 5, 2, 2. (Pp.) — *τῶν πόλεων.* vgl. 5, 33, 1 u. 2. 58, 1. 61, 3. 67, 3. (Arn.)

§ 2. *Ἀργεῖοι* ist nur zu *ξυστρατεύσαντες* und *κατέστησαν*, nicht auch zu *ἐλθόντες* Subject. Spr. 56, 9, 1. — *χίλιοι.* vgl. zu 5, 67, 3. (Arn.) Böckh Staatsh. 1 S. 392. — *ἐς ὀλίγους* zu einer oligarchischen Verfassung. zu 2, 37, 1. — *μᾶλλον, ἢ πρότερον.* (Ds.) Dies würde eine betontere Stellung des *μᾶλλον* erfordern. Der Ggs. ist also wohl: eine mehr oligarchische als demokratische Verfassung. vgl. 8, 53, 4. — *ξυναμφότεροι,* wie schon Ps. wollte, für *ξυναμφότερα* einige (schlechte) Hsn. — *κατέλυσαν,* mit Hülfe der *χίλιοι λογάδες.* zu 5, 67, 3. — *ἐπιτηδεία.* zu 1, 19. — *ἦν.* zu 4, 135, 1.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Διῆς τε οἱ ἐν Ἄθῳ ἀπέστησαν Ἀ- 82
θηναίων πρὸς Χαλκιδέας, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ οὐκ ἐπιτη-
δείως πρότερον ἔχοντα καθίσταντο. καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος, κατ' ὀλί-
γον ξυνιστάμενός τε καὶ ἀναθαρσήσας, ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, τηρή-
σαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων· καὶ μάχης γε- 2
νομένης ἐν τῇ πόλει ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε
τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο
οἱ φίλοι, οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος, ἀναβαλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας
ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι προελθεῖν 3
μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν δεομένων τῶν διαπεφευγότων, ἀναχωρήσαντες δὲ
ἐπ' οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλθόντων πρέσβεων
ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει [ἀγγέλων] καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων
τε τῶν ξυμμάχων καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων ἔγνωσαν μὲν
ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἄργος, δια-
τριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ, 4
φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν
πάλιν προσαγόμενός τε καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελήσειν, τει-
χίζει μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς γῆς εἴργωνται, ἡ κατὰ
θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ.
ξυνῄδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων.

C. 82. § 1. *Διῆς* für *Δικτιδῆς* mehrere gute u. einige schlechte Hsn. vgl. Böckh Staatsh. 2 S. 682. — *ἐπιτηδείως, συμφερόντως τοῖς Λακεδαιμονίοις.* (Sch.) zu 1, 19. — *κατ' ὀλίγον* nach und nach Ba. So scheint Thuk. den Ausdruck nie gebraucht zu haben. vgl. zu 4, 10, 4. — *ξυνιστάμενος.* zu 2, 88, 1. So öfter von politischen Umtrieben, wie 8, 89, 2. vgl. 8, 66, 1. 2, 73, 3. Ar. Ri. 862: *ἔπαυσα τοὺς ξυνωμότας· καί μ' οὐ λέληθεν οὐδὲν ἐν τῇ πόλει ξυνιστάμενον.* — *ἀναθαρσήσας, ἀναλαβόντες αὖθις ἐλπίδας ἀγαθάς.* (Sch.) Spr. 53, 5, 2. vgl. 58, 4, 1. — *ἐπέθεντο. ἐπέθετο* oder auch die Participia im Plural, wie 5, 60, 4, wäre regelmässig. (Pp.) Ich nehme die Participia appositiv. — *τηρήσαντες* nachdem sie abgewartet, womit nicht vereinbar Paus. 2, 20, 1. (Bl.) — *αὐτάς.* zu 2, 3, 3. — *τὰς γυμνοπαιδίας,* im Anfange des Hekatombäon. Manso Sparta 1, 2 S. 213 f.

§ 2. *οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος* sie kamen längere Zeit nicht, blieben eine Zeit lang aus. (Va.) Die Stelle ist wohl verfälscht. zu 4, 42, 3. 103, 3. Kampe z. fünften B. S. 50 bessert: *οὐκ ἦλθον, νῦν δ' ἐκπλαγέντες ἀναβαλόμενοι τάς.*

§ 3. *δεομένων* obgleich sie baten. (Sch.) — *ἀγγέλων* verdächtigen F. u. A. Ps., als Botschafter erklärt Hl. Vielleicht ist es hier zu streichen und vorher für *πρέσβεων* herzustellen. — *ἀφ' ἑ.* von beiden Seiten. zu 3, 36, 5. — *διατριβὴ καὶ μέλλησις* verbindet auch Plut. Publ. 21. Mar. 15. vgl. Brut. 43.

§ 4. *προσαγόμενος, οἰκειούμενος.* (Sch.) Sonst gew. so mit einem persönlichen Ac.; *ὀλίγους ἐς φιλίαν* 3, 32, 1. — *μέγιστον.* Spr. 46, 5, 7. vgl. zu 7, 24, 3 u. 8, 66, 4. — *ἄν.* zu 2, 80, 5. — *μακρὰ τείχη.* zu 5, 52, 2. — *ἐπαγωγή* scheint in diesem Sinne (über *ἐπάγεσθαι* so zu 1, 81, 1) sonst nicht vorzukommen. — *ξυνῄδεσαν. ξυνῄνεσαν?* Denn was soll jenes besagen? — *τινές.* Spr. 47, 9, 20 u. Kr. zu Xen. An. 2, 5, 32. Anders

καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες καὶ οἰκέται, ἐτεί-
χιζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες καὶ λιθουργοί.
καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.
83 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι ὡς ᾔσθοντο τειχι-*
ζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν
Κορινθίων· ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν πρασ-
σόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων
2 *βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν οὐ πρου-*
χώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ καταβαλόντες
καὶ Ὑσιάς, χωρίον τῆς Ἀργείας, λαβόντες καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαν-
τας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πό-
3 *λεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν καὶ*
δῃώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπεδέχοντο· οἱ γὰρ πολ-
4 *λοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. κατέκλῃσαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος*
καὶ Μακεδονίαν Ἀθηναῖοι, Περδίκκᾳ ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς Ἀρ-
γείους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην ξυνωμοσίαν καὶ ὅτι παρασκευα-
σαμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης καὶ
Ἀμφίπολιν Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος ἐψεύσατο τὴν ξυμ-
μαχίαν καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπάραντος· πολέμιος
οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος
τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

---

oben 5, 25, 2. — *καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες.* Kr. z. Her. 1, 59, 3. — *τέκτονες.* Ueber *ξύλα* beim Mauerbau 6, 99, 1. (Bl.)

C. 83. § 1. *ὑπῆρχε.* Spr. 56, 3, 1. Mit *ἐκ* auch 7, 28, 3. — *αὐτόθεν.* Theokr. 25, 170: *Ἄργεος ἐξ ἱεροῖο αὐτόθεν.* (Valckenaer z. Her. 4, 134.) Her. 8, 64: *αὐτόθεν ἐκ Σαλαμῖνος.* Plut. Tib. Gr. 8: *αὐτόθεν ἐξ Ἰταλίας.* Ar. Ach. 116: *οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ εἰσὶν ἐνθένδ' αὐτόθεν.* (Kr. z. Dion. p. 280.) vgl. zu 5, 22, 1. u. Herbst S. 58 ff.

§ 2. *προϋπάρχειν* vorbereitet zu sein, durch die *πράσσοντας αὐτοῖς.* — *οἰκοδομούμενα* welche gebaut wurden.

§ 3. *ὅτι* bezieht sich auf *δῃώσαντες*, nicht auf *ἀπῆλθον.* — *κατῴκηντο.* zu 1, 120, 2.

§ 4. *κατέκλῃσαν. κατελῄσαν* Kr. Bruchst. vgl. zu 3, 85, 1. *ἐγκατέκλεισαν* Valck. z. Her. 6, 133. *Κατακλείειν γῆν* u. Ae. war den Griechen fremd, was freilich Böckh Staatsh. 1 S. 77 nicht glaubt. — *καὶ* stellt das Ereigniss bloss dem vorhergehenden entgegen. — *Μακεδονίαν* für *Μακεδονίας* eine Hs., *Μακεδόνας* Gö. So las wohl der Sch.: *τουτέστι τῶν εἰσαγωγίμων ἢ τῆς θαλάττης αὐτοὺς ἀπέκλεισαν.* — *Περδίκκᾳ ἐπικαλοῦντες* für *Περδίκκαν, ἐπικαλοῦντες* Gö. — *τὴν γενομένην* 5, 80, 2. — *ξυνωμοσίαν, ἔνορκον ξυμμαχίαν.* (Sch.) zu 3, 64, 2. — *καὶ ὅτι.* Spr. 59, 2, 4. — *ἐψεύσατο τήν.* zu 3, 66, 2. vgl. Her. 6, 32. — *διελύθη.* Es war also wohl, vermuthlich gegen das Ende des Winters, wirklich ein Heer hingeschickt. vgl. Böckh Staatsh. 2 S. 38. — *ἀπάραντος, ἀντὶ τοῦ ἀναπεισθέντος.* (Sch.) Er scheint *ἐπαρθέντος* gelesen zu haben. zu 4, 26, 4? *Ἀπαίρειν* gebraucht Thuk. so nur von Schiffen. *ἀποστάντος* Pp. *οὐ παρόντος* Kr. vgl. 3, 6, 1. 4, 8, 2. 8, 2, 2. — *οὗτος* für *οὕτως* mehrere, z. Th. gute Hsn.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς Ἄργος 84
ναυσὶν εἴκοσιν Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ
Λακεδαιμονίων φρονεῖν ἔλαβε, τριακοσίους ἄνδρας, καὶ κατέθεντο αὐ-
τοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους ὧν ἦρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν 2
νῆσον Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριάκοντα, Χίαις δὲ
ἓξ, Λεσβίαιν δὲ δυοῖν, καὶ ὁπλίταις ἑαυτῶν μὲν διακοσίοις καὶ χιλίοις
καὶ τοξόταις τριακοσίοις καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι, τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ
νησιωτῶν ὁπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ Μήλιοι 3
Λακεδαιμονίων μέν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπα-
κούειν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες
ἡσύχαζον, ἔπειτα, ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Ἀθηναῖοι δῃοῦντες τὴν
γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν 4
γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοί, Κλεομήδης τε ὁ Λυ-
κομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους
πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ
πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον
περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε.

„Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνε- 85
χεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐς ἅπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν
ἀπατηθῶσιν, γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ἡμῶν ἡ ἐς τοὺς ὀλί-
γους ἀγωγή, ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕ- 2
καστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτη-

---

C. 84. § 1. *τε* bezieht sich auf *καί* vor *ἐπί* § 2. — *φρονεῖν.* zu 3, 68, 2.

§ 2. *Λεσβίαιν. Λεσβίαις* viele und gute Hsn. Spr. 44, 2, 3. Doch ist dies wohl durch *Χίαις* veranlasst. (Bl.) — *καὶ νησιωτῶν.* Spr. 69, 32, 2.

§ 3. *οὐκ ἤθελον.* vgl. 3, 91, 2. — *οὐδετέρων* neutral. Der Sch.: *γράφεται μεθ' ἑτέρων*; er wollte sagen *οὐδὲ μεθ' ἑτέρων.* Und dies oder *ξύμμαχοι* hinzugefügt erwartet man. (Pp.) zu 2, 67, 5; über den blossen Ge. 47, 6, 4. vgl. 3, 86, 1. Plut. Pyrrh. 31: *τὴν πόλιν ἐᾶν μηδετέρου γενομένην.*

§ 4. *ἐς*, sonst *ἐν* bei diesem Verbum, jenes das Hingekommen sein andeutend. — *ταύτῃ*, die durch *ἐς πόλεμον κατέστησαν* angedeutete.

C. 85. § 1. *ὅπως δή* eben, offenbar damit. — *ῥῆσις, διεξοδικὸς λόγος.* Tim. p. 228 u. dort Ruhnken. — *ἐπαγωγά.* zu 4, 88. — *ἀνέλεγκτα* Unwiderlegtes, nicht sogleich bei jedem einzelnen Puncte Abgelehntes. — *ἐς ἅπαξ* mit einem Male, im Ggs. zu einer Discussion. Spr. 66, 1, 3. — *φρονεῖ* bezweckt. (Sch.) Ungewöhnlich. Valck. z. Her. 4, 131. — *ἡμῶν* für *ὑμῶν* mit einer Hs. Reiske u. Kr. z. Dion. p. 172. — *καθήμενοι.* zu 5, 55, 1. — *ἔτι. ὃ ἔτι* will lieber G. Herm. Philol. 1 p. 370. So las vielleicht der Schol. vgl. Spr. 43, 4, 10.

§ 2. *καὶ μηδ' ὑμεῖς* und auch ihr nicht, wie wir es nicht sollen. — *ἑνὶ λόγῳ, ξυνεχεῖ ῥήσει* § 1. Falsch *ἐν ὀλίγῳ* die meisten und besten Hsn. (Kr. z. Dion. p. 172 s.) — *ἐπιτηδείως* gehörig, treffend, richtig. Her. 6, 97: *οὐκ ἐπιτήδεια καταγνόντες κατ' ἐμοῦ.* vgl. unten 8, 66, 2. — *ὑπολαμ-*

δείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. καὶ πρῶτον, εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν εἴπατε.“ οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο·

86 „Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου, παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα, διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἥκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν.“

87 ΑΘ. Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε περὶ σωτηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν.

88 ΜΗΛ. Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι· ἡ μέντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστιν καὶ ὁ λόγος ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

89 ΑΘ. Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχό-

---

βάνοντες. zu 5, 49, 3. — *κρίνετε* sagt euer Gutachten darüber. (Hl.) über jeden einzelnen Punct, *καθ' ἕκαστον*. — *ὡς λέγομεν* die vorgeschlagene Art zu verhandeln. — *ξύνεδροι*. zu 4, 22, 1.

C. 86. *ἐπιείκεια*, *εὐγνωμοσύνη*. (Sch.) Humanität. zu 4, 19, 2. vgl. 3, 40, 1. — *τοῦ διδάσκειν* die sich darin beweist dass man belehrt. — *οὐ ψέγεται* wird von uns nicht getadelt Hl.; ist nicht zu tadeln Va. Dion. Arch. 7, 28 p. 1375: *ἡ ἰσομοιρία τῆς τύχης οὐ ψέγεται*. (Kr. z. Dion. p. 173.) Plut. Geschwätz. 4: *οὐ ψέγεται τῷ* (l. *τὸ*) *πίνειν, εἰ προσείη τῷ πίνειν τὸ σιωπᾶν*. (Bl.) — *τὰ τοῦ πολέμου* die kriegerischen Anstalten. (Hl.) — *αὐτοῦ*, *τῆς ἐπιεικείας τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν*. (So auch Dion.) Spr. 58, 3, 6. — *ἐξ αὐτοῦ* aus der Unterredung. — *περιγενομένοις τῷ δικαίῳ* wenn wir bei der Discussion in der Vertretung unseres Rechtes obgesiegt. — *δι' αὐτό*. zu 1, 2, 1. — *μὴ ἐνδοῦσι* wenn wir nicht nachgeben, uns nicht unterwerfen. vgl. 4, 19, 3. 8, 54, 1.

C. 87. *ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι* um argwöhnische Vermuthungen über das Bestehende in Betracht zu ziehen. — *ἄλλο τι ἤ*. Spr. 62, 3, 7. vgl. 3, 85, 2. — *ξυνήκειν* bei Thuk. nur hier, überhaupt selten, von Personen bei den Frühern sonst wohl nie. — *ἐκ τῶν π.* zu 3, 29, 2. — *βουλεύσοντες*, wie 5, 111, 1. vgl. Zusätze zu 3, 42, 5.

C. 88. *ξυγγνώμη — τρέπεσθαι*. zu 4, 114, 5. Her. 1, 39: *συγγνώμη περὶ ἐμὲ φυλακὴν ἔχειν*. Spr. 61, 7, 5 u. Schäfer z. Dem. 5. p. 696. — *ἐν τῷ τοιῷδε*, zu 2, 36, 1. — *καθεστῶτας* Menschen die sich befinden. (Ps.) Spr. 55, 2, 6. vgl. Kr. z. Dion. p. 174 u. Stud. 2 S. 181. — *δοκοῦντας* milder für *ὑπονοοῦντας*. (Kr. z. Dion. p. 174.) Doch erscheint das Wort so seltsam dass ich *ὑπονοοῦντας* vermuthe. — *καί* vor *περί* als ob folgen sollte *καὶ τὸν λόγον — ἐχέτω*. vgl. zu 3, 39, 3. 6, 24, 1.

C. 89. §. 1. *ὀνομάτων καλῶν*, *λέξεων εὐπρεπῶν*. (Sch.) *οὐ καλλιεπούμεθα* 6, 83, 2. (Kr. z. Dion. p. 17 u. 175.) — *τὸν Μ. καταλύσαντες*, *τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες* 6, 83, 2. vgl. 1, 69, 3. — *ἐπεξερχόμεθα*. zu

μεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν, οὔθ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν ἢ ὅτι Λα-
κεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδι-
κήκατε λέγοντας οἴεσθαι πείσειν, τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς 2
φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν
ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ
προὔχοντες πράσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσιν.

ΜΗΛ. Ἡμεῖς μὲν δὴ νομίζομέν γε χρήσιμον — ἀνάγκη γάρ, 90
ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε —
μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνο-
μένῳ εἶναι τὰ εἰκότα [δίκαια] καί τι καὶ ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς πείσαντά
τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ με-
γίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε.

3, 38, 1, — *ἄπιστον* nicht überzeugend. (Kr. ind. zu Dion.) Zu beziehen ist es wohl auf das verbundene *λόγων μῆκος*, also fast für *ἀπίστων*. — *ἀξιοῦμεν — πείσειν*. Man verbinde: *ἀξιοῦμεν ὑμᾶς οἴεσθαι πείσειν* (*ἡμᾶς*), *λέγοντας ἢ ὅτι*. (Sch.) — *οὐ ξυνεστρατεύσατε*, *τοῖς Λακεδαιμονίοις*. (Sch.) Man denke dabei *ὅμως* vor *οὐ*. (Ba.)

§. 2. *τὰ δυνατὰ — διαπράσσεσθαι* dass ihr euch zu dem was nach Massgabe dessen was wir beide wirklich denken möglich und thunlich ist verstehet. (Hl.) Doch heisst *διαπράσσεσθαι*, von *ἀξιοῦμεν* abhängig, hier wohl: zu erlangen versuchen. — *ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας* (ihr) wissende gegenüber (uns) wissenden. — *δίκαια — κρίνεται* Gerechtes wird in der menschlichen Erörterung (Kr. ind. z. Dion. in *λόγος*) nur bei den gleichen Zwangsmitteln (*ὅταν ἴσην ἰσχὺν ἔχωσι* Sch.) in Anschlag gebracht, gilt als Entscheidungsgrund. — *ἀπό*. zu 1, 91, 4. — *πράσσουσι*, wie 5, 105, 1. vgl. 3, 71. u. a. (Herbst 8, 44 f.) Ueber die Sache „1, 76, 2." (Bl.) u. Kr. z. Dion. p. 176.

C. 90. *ἡμεῖς μὲν δή* für *ἦ μὲν δή* Pp., *ἡμεῖς δή* der Rand einer Hs. *ἦ μὲν δέ*, nach *γέ* ein Komma gesetzt und *χρήσιμον* (erg. *ἐστίν* als Nachsatz gedacht. G. Herm. Phil. 1 p. 370 s. — *χρήσιμον*. Es ist weder *ἡμῖν* noch *ὑμῖν* dabei zu denken, wie aus *καὶ πρὸς ὑμῶν* — hervorgeht (Sch. u. Pp.) — *παρὰ τό* mit Beseitigung des. (Ba.) — *ὑπέθεσθε* habt angeregt. (Ba.) Des Mediums wegen wohl: ihr habt als Basis festgestellt. Gestellt wünsch' ich es nach *οὕτως*, da sonst *τὸ ξυμφέρον* nach *γάρ* zu ergänzen kaum erträglich ist. — *τὸ κοινὸν ἀγαθόν*, *τουτέστι τὸ πρᾴως τοῖς ἀσθενεστέροις χρῆσθαι*. (Sch) Vielmehr ist die Befolgung des Rechtes und der Billigkeit hier das Gemeingut. (Abr.). — *εἶναι* gewährt werde. vgl. 3, 39, 6. (Dr.) Dobree nimmt *εἶναι* für *ἐξεῖναι* (zu 4, 8, 3) und lässt *ὠφεληθῆναι* davon abhängen, *τὰ εἰκότα* mit *πείσαντα* verbindend. Warum nicht mit *ὠφεληθῆναι*? — *δίκαια* streicht Herm. ebendas. als Glossem. — *ἐντός* für *ἐκτός* die besten Hsn. Der Sinn: *δεῖ μᾶλλον τῆς φιλανθρωπίας ἤπερ τοῦ πρὸς ἀκρίβειαν δικαίου τυγχάνειν τοὺς ἥττανος*. (Sch.) zu 4, 8, 3. — *πείσαντα* für *πείσοντα* F. Ps. u. zwei schlechte Hsn.: es ist nützlich dass Jemand auch etwas mehr als dem strengen Rechte gemäss ist Begünstigung erfahre, nachdem er seine Gegner überredet, sie ihm zu gewähren. So fehlt bei *πείθειν* oft das Object. Kr. zu Xen. An. 3, 1, 26. Hier steht das Wort mit Bezug auf die von den Meliern beabsichtigte Ueberredung der Athener; sonst könnte man *παίσαντα* (Kr. Bruchst.) vermuthen. — *πρὸς ὑμῶν*. zu 2, 86, 3. — *ὅσῳ*. zu 1, 68, 2. — *ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ* in Folge der, durch die grösste Strafe (gegen euch). mit *παράδειγμα γένοισθε* zu verbinden.

91 *ΑΘ. Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἢν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυ-
μοῦμεν τὴν τελευτήν· οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακε-
δαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν — ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμο-
νίους ἡμῖν ὁ ἀγών — ἀλλ' ἢν οἱ ὑπήκοοί που τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ
2 ἐπιθέμενοι κρατήσωσιν. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύ-
εσθαι· ὡς δὲ ἐπ' ὠφελίᾳ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς καὶ ἐπὶ
σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώ-
σομεν, βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφο-
τέροις σωθῆναι.*

92 *ΜΗΛ. Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὥσπερ
καὶ ὑμῖν ἄρξαι;*

93 *ΑΘ. Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν ὑπακοῦσαι ἂν
γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς κερδαίνοιμεν ἄν.*

94 *ΜΗΛ. Ὥστε δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ
πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ αν δέξαισθε;*

(Sch.) — *σφαλέντες*, wenn ihr überwunden worden. vgl. 2, 60. 2. (65, 4.) 6, 24. 2. 33. 6. 8. 86, 5. — *παράδειγμα.* zu 3, 39, 3. Vor schwebt: wenn ihr gegen uns hart verfahret. „vgl. 3, 84, 3." (Bl.)

C. 91. § 1. *δέ.* vgl. 5, 106. Kr. zu Xen. An. 6, 4, 10. — *παυθῇ, καταλυθῇ.* (Sch.) vgl. 1, 81, 2. — *ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν.* Sehr ungewöhnlich. Eur. El. 831: *τί χρῆμ' ἀθυμεῖς;* (Bl.) Aehnliches bei *ἀπορῶ* zu 5, 40, 3. Der Gedanke: wir fürchten nicht grausame Sieger zu finden. — *οὗτοι* Spr. 51, 7, 5. Ullrich Beitr. zur Kritik 3 S. 8 zweifelt ob dieser Gebrauch sich sonst bei Thuk. finde und ist geneigt *οὕτω* zu lesen. Vgl. zu 5, 59, 4. Anderer Art sei das epanaleptische *οὗτος* 1, 80, 2. 4, 44, 3. 8, 61, 2. — *δεινοί. πάντες γὰρ οἱ ἄρχειν εἰωθότες ἑτέρων οὐ χαλεπῶς τοῖς νικηθεῖσι προσφέρονται.* (Sch.) Wenn nämlich die Besiegten selbst über Andere geherrscht haben. *Παρὰ τοῖς τυράννοις οὐ μισοῦνται τύραννοι.* (Dion. über Thuk. 39, 4.) — *οὐ πρὸς Λ.*, sondern für unsere Herrschaft. Pp. erklärt: Wir haben jetzt keinen Kampf gegen die L. — *νικηθεῖσιν, (ἔστι — ἀγών,)* für *νικηθεῖσιν. ἔστι — ἀγών*, — Hk. Anstössig bleibt *δέ*, wofür vielleicht *τε* zu lesen. — *ἀλλ' ἤν, ἀλλὰ δεινόν, ἤν.* (Sch. u. St.) Spr. 59, 2, 4. vgl. 5, 109. — *αὐτοί* von selbst. Ueber die Sache Zusätze zu 3, 40, 4.

§. 2. *ἀφείσθω* sei überlassen. vgl. Schömann z. Isä. p. 342. — *κινδυνεύεσθαι.* zu 1, 73, 2. — *τούς.* Spr. 50, 11, 1. — *ἀπόνως* ohne Erschwerung von eurer Seite. (St.) — *ἄρξαι* die Herrschaft erlangen. Spr. 53, 5, 2. vgl. 5, 97. vgl. Reg. unter *ἄρχειν.* Eben so *δουλεῦσαι* unterthan werden 5, 92. 100 u. *ὑπακοῦσαι* 93. — *ἀμφοτέροις, καὶ ἡμῖν καὶ ὑμῖν.* (Sch.)

C. 92. *ξυμβαίη*, wie 6, 34, 8. (Ps.) vgl. dort Kr. — *καί.* Spr. 69, 32, 13.

C. 93. *ἂν γένοιτο* zu Theil würde. (Ps.) Kr. z. Xen. An. 1, 9, 13. — *κερδαίνοι ἄν.* vgl. 3, 46, 3 (Bl.)

C. 94. *δέ* nach *ὥστε* fehlt in den besten Hsn., ist jedoch nicht wohl entbehrlich: unter der Bedingung aber dass — würdet ihr uns nicht annehmen? (Ps.) würdet ihr das nicht annehmen? (Haase.) Oder man müsste mit Dr. erklären: also würdet ihr euch nicht gefallen lassen dass wir —. vgl. Luc. Todtengespr. 15, 3: *οὐκ ἂν δέξαιντο ἀνελθεῖν.* Doch hat das *ὥστε*, wenn auch in der Frage nicht anstössig (Spr.

ΑΘ. *Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν ὅσον ἡ φι-* 95
λία μὲν ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος δυνάμεως παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον.

ΜΗΛ. *Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκός, ὥστε τούς* 96
τε μὴ προσήκοντας καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασιν;

ΑΘ. *Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύνα-* 97
μιν δὲ τοὺς μὲν περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ ἐπιέναι· ὥστε ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἄρξαι καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυκρατόρων καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες εἰ μὴ περιγένοισθε.

ΜΗΛ. *Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; — δεῖ γὰρ αὖ* 98
καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες τῷ

65, 3, 1), in der Entgegnung etwas Ungefügiges. — *δέξαισθε* für *δέξοισθε* Bekker. vgl. Herm. de part. *ἄν* 3, 7 p. 166.

C. 95. *οὐ γάρ* nein; denn nicht. (Ps.) Spr. 69, 14. 7. vgl. 5, 99. — *ἡ φιλία μέν. ἡ φιλία, ἡ μέν?* So las vielleicht Va. Doch steht *φιλία* so zwischen beiden Sätzen dass es leicht als doppelt gedacht vorschweben kann. Ueber den Gedanken vgl. 3, 37, 2. 39, 5. (Kr. z. Dion. p. 178.) Gemeint ist Freundschaft ohne Unterwerfung, Hass nach Unterjochung. Oderint, dum metuant.

C. 96. *σκοποῦσι — τιθέασιν* erwägen eure Unterthanen das Naturgemässe so dass sie die euch nichts Angehenden, nicht Angehörigen, z. B Colonisten Anderer, und alle die, grösstentheils Colonisten von euch, und, zum Theil schon abgefallen, überwältigt sind in dieselbe Kategorie setzen, aus demselben Gesichtspuncte betrachten. (Sch.) — *οἱ πολλοί.* zu 3, 32, 1.

C. 97. *δικαιώματι* an Rechtsgründen für ihre Sache. (St.) zu 1, 41, 1. Haase p. 46 will *δικαίωμά τι* oder erklären: den Andern um einen Rechtsgrund nachstehen. vgl. Plat. Men. 87, a: *ἐλλείπειν τοιούτῳ χωρίῳ.* u. dort Wex. — *γάρ* ja wohl; denn. Spr. 69, 14. 7. — *οὐδετέρους, οὔτε ἡμετέρους ἀποίκους ἀποστάντας οὔτε τοὺς μὴ προσήκοντας.* (Sch.) — *ἐλλείπειν* steht wohl als mit *ἐλασσοῦσθαι* synonym mit dem Dativ: so *ἐλλιπῆ εἶναι προθυμίᾳ. τόλμῃ* 6, 69, 2. (Pp.) Sonst liesse sich *ἐλλιπεῖς* vermuthen. (Kr. Bruchst.) — *κατὰ δύναμιν, δι' ἰσχύν.* (Sch.) — *τοὺς μέν, τοὺς μὴ καταστραφέντας.* (Sch.) Wohl eig. *τοὺς μὴ προσήκοντας.* — *περιγίγνεσθαι, μένειν ἐλευθέρους.* (Sch.) — *ἔξω καὶ τοῦ* noch ausserdem dass. Oder *ἔξω τοῦ καί?* (Kr. Bruchst.) zu 1, 9, 3. — *τὸ ἀσφαλές* Vortheile für unsere Sicherheit, wie *ἀσφάλεια* 5, 98. Sch.: *ἀσφάλεια προσέσται ὡς ἂν μὴ καταφρονουμένοις ὑπὸ τῶν συμμάχων.* — *ἄλλως — περιγένοισθε* zumal wenn sich zeigt, dass ihr als Inselbewohner uns als Seeherrschern und als schwächere denn Andere uns nicht widerstehen könnet. (Enenkel.) was denn für die zum Abfall Geneigten eine neue Warnung sein wird. Doch für *ἀσθενέστεροι* erwart' ich *ἀσφαλέστεροι.* — *μή* streicht Kampe. Ueber das fünfte Buch S. 51. (?) Es steckt hier wohl ein grösserer Fehler, wie auch Arn. meint.

C. 98. *ἐκείνῳ* bezieht sich auf das folgende *ὅσοι γάρ.* (Didot.) — *καὶ ἐνταῦθα,* wie schon 5, 90. — *τῶν δικαίων λόγων* von den Gründen des Rechtes. vgl. 1, 76, 2. — *ἐκβιβάσαντες, ἐκκρούσαντες.* (Sch.) zurück-

ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. — ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσιν, πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες ἡγήσωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν; κἀν τούτῳ τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσαντας γενέσθαι ἄκοντας ἐπάγεσθε;

99 ΑΘ. Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινοτέρους ὅσοι ἠπειρῶταί που ὄντες τῷ ἐλευθέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τε τοὺς ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστ' ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προὖπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

100 ΜΗΛ. Ἦ που ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε μὴ παυθῆναι ἀρχῆς καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη ἀπαλλαγῆναι τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπεξελθεῖν.

---

weisen, bezogen auf 5, 89. — *τῷ ὑμετέρῳ ξ. ὑπακούειν* uns eurem Interesse fügen (Va.), diesem gemäss die Sache zu erörtern. Ungewöhnlich so. Ueber das Possessiv zu 4, 87, 2. — *καὶ ἡμᾶς* — es ist nöthig dass auch wir unser Interesse erörternd, wofern dasselbe mit dem eurigen zusammenfällt, dadurch euch zu überreden versuchen. (Va.) — *ξυμβαῖνον.* Spr. 56, 4, 4. Erg. *χρήσιμον.* (Ps.) — *μηδετέροις, μήτε τοῖς Ἀθηναίοις μήτε τοῖς Λακεδαιμονίοις* (Sch.) — *πῶς οὐ π.* wie ist es möglich dass ihr sie euch **nicht** verfeinden solltet? d. h. ihr werdet sie euch nothwendig verfeinden. — *ἐν τούτῳ.* zu (2, 8. 3.) 4, 14, 2. 7, 30, 2. — *ἐς τάδε, τὰ ἡμέτερα πάθη.* (Sch.) — *μεγαλύνετε, αὐξήσετε.* (Sch.) durch die Bereitwilligkeit der Neutralen gegen euch Partei zu nehmen. — *μελλήσαντας* für *μελλήσοντας* Reiske bei Abr. p. 558. *διανοηθέντας* Sch. Wohl auch wegen *μηδέ* nothwendig. — *γενέσθαι.* Spr. 53, 8, 4. vgl. Lob. z. Phryn. p. 745 s. (Pp.) — *ἐπάγεσθε* zieht sie euch als Feinde zu, über den Hals, wie noch 6, 10, 1.

C. 99. *τῷ ἐλευθέρῳ* wegen ihrer Freiheit, weil sie frei sind. (St.) vgl. 5, 106. — *διαμέλλησιν* Verzögerung, Lässigkeit. (St.) Sonst wo scheint das Wort nicht vorzukommen. — *ἀλλά* bezieht sich auf den Comparativ. (Matth. Gr. § 455,) Spr. 49, 2, 6. — *τε τούς* für *τέ που* Kr. Bruchst. — *ἀνάρκτους* die noch nicht von uns beherrscht werden. — *τῷ ἀναγκαίῳ, τῇ ἀνάγκῃ, τῇ δουλείᾳ.* (Sch.) durch den Druck. (Ba.) — *πλεῖστα ἐπιτρέψαντες.* Her. 3, 36, 1.: *μὴ πάντα ἡλικίῃ καὶ θυμῷ ἐπίτρεπε.* (Arn.) — *τῷ ἀλογίστῳ* schlechte Berechnung ihrer Mittel zur Erhebung gegen uns.

C. 100. *ἦ που ἄρα* wirklich wohl demnach. (Hoogeween u. *ἦπου* 11.) *ἦ τἄρα* will Elmsley zu Eur. Her. 651. — *παυθῆναι* hängt von *τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται* ab, in sofern dies den Begriff des Anstrebens einschliesst. (Matth. §. 542, 1b, γ.) — *ἀρχῆς*, aus *παύω τινὰ ἀρχῆς* wie 3, 40, 4. vgl. 5, 16, 3. Anders 5, 91. — *ἀπαλλαγῆναι, ὑπὲρ τοῦ ἀπ. τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς.* (Sch.) — *παρακινδύνευσις* wird noch aus Dion. Arch. 1, 57 nachgewiesen, *ἀποκινδύνευσις* unten 7, 76, 4, *κινδύνευσις* steht wohl nirgends. — *δειλία, ἂν εἴη.* Spr. 62, 1, 3. — *ἐπεξελθεῖν, εἰς τέλος ἐργάσασθαι.* (Sch.) zu 1, 70, 4.

ΑΘ. Οὐκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε· οὐ γὰρ περὶ ἀνδρα- 101
γαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μὴ αἰσχύνην ὀφλεῖν, περὶ δὲ σω-
τηρίας μᾶλλον ἡ βουλὴ πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.

ΜΗΛ. Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας 102
τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἑκατέρων πλῆθος. καὶ
ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ
στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.

ΑΘ. Ἐλπὶς δέ, κινδύνου παραμύθιον οὖσα, τοὺς μὲν ἀπὸ περι- 103
ουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλεν· τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ
ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι, δάπανος γὰρ φύσει, ἅμα τε γιγνώσκεται σφα-
λέντων καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν οὐκ ἐλλείπει.

C. 101. *οὐκ, ἤν.* zu 3, 66, 2. — *ἀπὸ τοῦ ἴσου* bei gleichen Mitteln. vgl. zu 1, 136, 3. 2, 89, 1. 5, 104. — *ὀφλεῖν* Bekker, *ὄφλειν* die Hsn. wie Dem. 29, 34. 31, 12. 32, 26. 27. *ὄφλων* 24, 50. 55. 80. 81. 25, 65 u. öfter bei demselben. (Pp.) vgl. Lob. zum Buttmann u. *ὀφλισκάνω*. Die Begriffe *περὶ ἀνδραγαθίας* und *περὶ σωτηρίας* sind proleptisch von den Infinitiven zu den Substantiven gerückt, vgl. Spr. 61, 6, 9. — *πολλῷ*. Die ungewöhnliche Stellung hebt den Begriff, wie in vielen Fällen.

C. 102. *πολέμων* für *πολεμίων* eine Hs. u. Va. wie 2, 11, 3; über den Gedanken 1, 78, 2. (Kr. z. Dion. p. 178.) — *κοινοτέρας* gemeinschaftlichere d. h. gleichmässiger den Einen wie den Andern betreffende, mag er stark oder schwach sein. Lys. 2, 10: *τὰς ἐν τῷ πολέμῳ τύχας κοινὰς ἁπάντων ἀνθρώπων νομίζοντες.* Plut. Nik. 27: *κοιναὶ αἱ τύχαι τοῦ πολέμου.* (Kr. eb.) *ξυνὸς Ἐνυάλιος* Il. σ, 309. Mars communis. (Abr.) Bezogen auf *ἀπὸ τοῦ ἴσου* 5, 101. (Dobree.). — *ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἑκατέρων πλῆθος* als man nach der verschiedenen Macht beider Theile erwarten sollte. vgl. Spr. 49, 4. Denn oft siegt der Schwächere. — *εὐθύς* gehört zu *εἶξαι*. (Sch.) zu *ἀνέλπιστον* nach Bl. — *μετὰ τοῦ δρωμένου* bei kräftigem Verfahren. (Ps.). Ueber *μετά* zu 1, 18, 7; über das Particip zu 1, 142, 4. *τὸ δρώμενον* selbst 5, 66, 3. 6, 16, 3. (Arr. An. 5, 7, 5. Takt. p. 82.) *τὸ τιμώμενον* 2, 63, 1. — *στῆναι ὀρθῶς* sich aufrecht zu erhalten. So *στῆναι ἐς ὀρθόν* Soph. Oed. T. 50. (Bl.) Fremdartig scheint mir das Adverbium; ich vermuthe *ὀρθούς*. Erg. *ἡμᾶς*. vgl. Xen. An. 4, 8, 20.

C. 103. *κινδύνου* für *κινδύνῳ* Sch. und einige Citate. Bei Plat. Rep. p. 329, e ist der Da. ein persönlicher. Sonst ist der Ge. regelmässig, wie Plat. Ges. p. 632, e: *παραμύθια ποιήσασθαι τῆς ὁδοῦ.* Den Da. hätte sich so höchstens ein Dichter erlaubt. — *ἀπὸ περιουσίας* bei überflüssigen, sehr reichlichen Mitteln (Ps.); über *ἀπό* zu 1, 91, 4, über *περιουσία* 1, 123, 2. *ἐκ περιουσίας νεῶν* 7, 13, 1. 8, 45, 3. — *οὐ καθεῖλε, οὐ κατέλυσε παντελῶς.* (Sch.) zu 1, 4. Hier fast dichterische Färbung. „Eur. Herk. 1396: *τοὺς σθένοντας καθαιροῦσιν τύχαι.* vgl. [Simonides bei] Plat. Prot. 344, c" (Bl.) Ueber den Ao. Spr. 53, 10, 2. — *ἐς ἅπαν* völlig, ganz und gar. Raphel. zu Arr. An. 4, 11, 15. (8.) — *ἀναρριπτοῦσι* aufs Spiel setzen. Men. 66: *δεδογμένον τὸ πρᾶγμ', ἀνερρίφθω κύβος.* Dion. Arch. 3, 23 p. 475: *τὸν ὑπὲρ ἁπάντων ἀναρρῖψαι κύβον.* — *δάπανος, δαπανηρά.* (Sch.) Etwas verschieden „Pind. Isth. 5, 57: *δαπάναι ἐλπίδων.*" (Bl.) Gemeint sind die Verluste die sie bringt. So wieder erst bei Spätern. — *σφαλέντων.* Spr. 47, 4, 3. — *καὶ ἐν — ἐλλείπει* und lässt denen die ihr zu viel vertraut, Alles aufs Spiel gesetzt haben, nichts übrig in dessen Besitz man sich künftig vor ihr, nachdem man sie als trüglich kennen gelernt

2 ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες μὴ βούλεσθε παθεῖν, μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώζεσθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλίπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.

104 *ΜΗΛ.* Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς, εὖ ἴστε, νομίζομεν πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστάμεθα, τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μή του ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ οὐ παντάπασιν οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα.

105 *ΑΘ.* Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι· οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν. ἡγούμεθα γάρ τό τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειον δὲ σαφῶς διὰ

---

hat, hüten könnte. (Kr. z. Dion. p. 179.) *Καὶ* verbindet *οὐκ ἐλλείπει* mit *ἅμα τε γιγνώσκεται;* über das Fu. Spr. 53, 7, 8. Für *οὐκ ἐλλείπει* vermuthet Bk. *οὐκέτι λείπει;* und allerdings findet sich *ἐλλείπειν* so nicht leicht. Aehnlich jedoch Soph. El. 736: *ὁρᾷ μόνον νιν ἐλλελειμμένον.* vgl. dort Herm. (Kr. Stud. 2. S. 181 ff.)

§. 2. *ῥοπῆς, κινήσεως.* (Sch.) Eur. Hipp. 1163: *δέδορκε μέντοι φῶς ἐπὶ σμικρᾶς ῥοπῆς.* (Bl.) vgl. die Lex. — *ἀνθρωπείως* durch menschliche Mittel. (St.) — *λυμαίνεται.* Spr. 52, 1, 2. *τοὺς ἀνθρώπους* fügt Dion. p. 914 hinzu.

C. 104. *ἴστε* ist Imperativ. (Ps.) — *εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι* ergänzen Andere, *ἡ δύναμις καὶ ἡ τύχη* Ds., bloss *ἡ τύχη* ich: wenn das Glück bei ungleichen Mitteln walten wird. — *ἐκ.* Spr. 68, 17, 9. vgl. zu 5, 112, 2. — *ἐλασσώσεσθαι.* zu 5, 34, 3. — *ἵστασθαι πρός τινα* hier wie bei Liban. *ὑποθ.* zu Dem. *π. εἰρ.* im feindlichen Sinne, sonst im freundlichen. (Pp.) — *τῷ ἐλλείποντι, τῇ ἀσθενείᾳ.* (Sch.). Der Dativ hängt von *προσέσεσθαι* ab. (Hk.) — *ἡμῖν* mit *ξυμμαχίαν* verbunden (Hk.) wäre müssig; ich ziehe es gleichfalls zu *προσέσεσθαι.* So zwei Dative Eur. Hel. 248: *τί σοι παράσχω δῆτα τῷ τεθνηκότι.* — *αἰσχύνῃ, δι' αἰσχύνην* Dion. p. 914.

C. 105. §. 1. *τὸ θεῖον. τοῦ θείου?* (eben so § 2?) Oder man muss, freilich hart, erklären: *πρὸς μὲν τὸ θεῖον τῆς πρὸς τοῦ θείου εὐμενείας* in Bezug auf die Götter glauben wir dass wir rücksichtlich ihres Wohlwollens nicht im Nachtheil sein werden. Den Ge. wird man nach Spr. 47, 21 erklären müssen. (Kr. z. Dion. p. 180.) Aehnlich *νικᾶν τοῦ κλήρου.* Dem. 43, 31. vgl. 44, 12. — *τῆς ἀνθρωπείας* gehört sowohl zu *νομίσεως* als zu *βουλήσεως.* vgl. zu 2, 44, 1: wir begehen weder noch thun wir etwas das im Widerspruch stände einerseits mit den menschlichen Religionssatzungen in den auf die Gottheit bezüglichen Dingen, andrerseits mit den menschlichen Bestrebungen in dem was sie für sich selbst zu erringen trachten. (Kr. z. Dion. p. 180 s.) — *νομίσεως εἶπε διὰ τὰ νενομισμένα.* (Sch.) Poll. 5, 126: *ἡ νόμισις τὸ ὄνομα σκληρόν.* Auch Thuk. hat es nicht weiter gebraucht; bei Dion. C. 59, 9. Der Bedeutung Ansicht widerstrebt doch wohl das *ἐς.* — *δόξῃ* nach herkömmlicher Ansicht, org. *οὐ ἂν κρατῇ ἄρχειν.*

παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας οὗ ἂν κρατῇ ἄρχειν· καὶ ἡμεῖς οὔτε 2
θέντες τὸν νόμον οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες καὶ ἐσόμενον ἐς ἀεὶ καταλείψοντες χρώμεθα αὐτῷ, εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν καὶ ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους δρῶντας ἂν αὐτό. καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐ- 3
τοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέρονται ξυνελὼν μάλιστ᾽ ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν τὰ μὲν ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἡ τοιαύτη διάνοια.

ΜΗΛ. Ἡμεῖς δὲ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν 106
τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν, Μηλίους, ἀποίκους ὄντας, μὴ βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφελίμους.

(Ps.) Kr. z. Dion. p. 181 s. — *τὸ ἀνθρώπειον.* zu 4, 61, 4. — *δέ* für *τε*. Kr. Sonst stände *τό τε ἀνθρ.* — *σαφῶς* sichtlich, im Ggs. zu *δόξῃ*. — *διὰ παντός.* zu 1, 38, 1. (Bl.) — *ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας* aus einem unwiderstehlichen Naturtriebe das Recht des Stärkern auszuüben.

§. 2. *θέντες.* Her. 7, 8, 1: *οὔτ᾽ αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθείς, παραδεξάμενός τε αὐτῷ χρήσομαι.* (Wasse.) — *ἂν — ἄν.* Spr. 69, 7, 3. — *ἡμῖν.* Spr. 48, 13, 8. — *αὐτό* bezieht sich auf *χρώμεθα αὐτῷ.* zu 1, 69, 2. — *ἐκ τοῦ εἰκότος.* zu 4, 17, 4. — *ἐλασσώσεσθαι.* Spr. 55, 3, 18. — *τῆς δόξης* hängt von *τὸ ἄφρον* ab. (Ba.) Mit *ἐς*: Hoffnung auf. Ungewöhnlich. vgl. zu 3, 14. — *ἣν* hängt von *πιστεύετε* ab, nach der Analogie von *πίστιν πιστεύειν.* (Ps.) *ᾗ* will Reiske. — *δή* mit Zurückweisung auf *αἰσχύνῃ* 5, 104. — *τὸ ἀπειρόκακον.* Nur noch bei Eur. Alk. 926: *παρ᾽ εὐτυχῆ σοι πότμον ἦλθεν ἀπειροκάκῳ τόδ᾽ ἄλγος.* (Bl.) An unserer Stelle bezieht sich das *-κακον* auf sittliche Schlechtigkeit, in sofern die Erfahrung lehrt dass die Menschen meist nach ihrem Vortheile, nicht nach dem Gebote der Ehre und des Rechtes handeln.

§ 3. *πλεῖστα*, zu 1, 3, 4. — *πρὸς τοὺς ἄλλους*, zu *προσφέρονται* gehörig, steht des Gegensatzes halber voran. — *ἄν*, auch das erste gehört zu *δηλώσειεν.* — *ξυνελών.* zu 1, 70, 5. — *ὅτι* bezieht sich auf ein in *δηλώσειεν* enthaltenes *λέγων.* — *ὧν ἴσμεν*, *πάντων ἀνθρώπων ὧν ἴσμεν.* (Sch.) zu 1, 18, 2. — *πρός* vortheilhaft. (St.) vgl. zu 2, 86, 3. — *νῦν* gehört wohl zum ganzen Satze d. h. zu *οὐκ (ἔστιν).* — *ἀλόγου* unwahrscheinlich. vgl. 6, 46, 2 u. zu 1, 32, 2. — *ἡ.* Spr. 50, 4, 6. — *τοιαύτη* wie die der Lakedämonier.

C. 106. *ἤδη. δή* Kr. Bruchst. — *καὶ μάλιστα.* Spr. 69, 32, 18. — *πιστεύομεν.* Das Komma ist vielleicht hier zu setzen: wir aber haben eben in Bezug auf diesen Punct, das eigennützige Verfahren der Lakedämonier, gerade am meisten Vertrauen, dass sie nämlich ihres Interesses wegen. Ueber den Da. vgl. 5, 99. Doch dürfte *τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν* ein Glossem sein.

107 *ΑΘ.* Οὔκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετ' ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι· ὃ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.

108 *ΜΗΛ.* Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους [τε] ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ' ἂν ἐγχειρίσασθαι αὐτοὺς καὶ βεβαιοτέρους ἢ [ἐς] ἄλλους νομιεῖν, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἑτέρων ἐσμέν.

109 *ΑΘ.* Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προύχῃ· ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκοποῦσιν. τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται, ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι.

110 *ΜΗΛ.* Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἡ λῆψις ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων ἡ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπῆλθεν· καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειοτέρας [ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς] ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

C. 107. *οὔκουν — εἶναι* ihr glaubet also nicht dass der Nutzen mit der Sicherheit verbunden, nur was gefahrlos auch nützlich sei. (Pp.) *Συμφέρει μὲν τὸ μετ' ἀσφαλείας ἕκαστα πράττειν, τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον διὰ κινδύνων περιγίγνεται.* (Sch.) — *δρᾶσθαι. δρᾶσαι* die besten Hsn. falsch. Hier als allgemeiner Gedanke zu fassen. — *ὅ, μετὰ κινδύνου δρᾶν.* (Pp.)

C. 108. *τε* ist Ppn. und mir verdächtig. — *ἐγχειρίσασθαι, ἀναδέξασθαι.* (Sch.). Ein ungewöhnlicher Ausdruck. — *βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλλους* für sichrere, weniger gefahrvolle Gefahren als die für Andere unternommenen erklärt Scholefield (vgl. 3, 39, 6), weder dem Sinne noch der Sprache angemessen. Ich möchte *ἐς* mit Dobree streichen und mit Hl. deuten: sie werden mehr auf uns, d. h. unsre Leistungen und unsere Treue, als auf Andere bauen. Sichtlich bezieht sich auf diese Stelle *τὸ ἐχυρόν* 5, 109. — *ὅσῳ.* Spr. 51, 10, 5, — *πρὸς τὰ ἔργα* in Bezug auf thatsächliche Leistungen. — *τῆς γνώμης τῷ ξυγγενεῖ* wegen der Verwandtschaftlichkeit der Gesinnung, in sofern diese in gemeinsamer Abstammung gegründet ist. (St.)

C. 109. *τὸ ἐχυρόν* die Zuverlässigkeit, das bauen Können auf die zur Hülfe Rufenden. vgl. zu 5, 108, Prädicat: über den Artikel Spr. 50, 4, 14. — *ἀλλ' ἤν.* Umschreibung des Subjects durch einen Satz. Spr. 60, 10, 1. vgl. zu 5, 91, 1. — *τις.* zu 5, 38, 1. — *τῶν ἔργων δυνάμει.* 1, 52, 2.: *ἢ ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν.* vgl. 1, 25, 4. 6, 46, 2. — *καὶ πλεῖον.* zu 3, 11, 1. 4, 10, 2. — *πλεῖόν τι.* zu 3, 67, 3. — *καὶ μετά* nicht nur mit dieser sondern auch mit. — *περαιωθῆναι.* zu *δουλεῦσαι* 1, 81, 2.

C. 110. *ἄλλους*, Verbündete die eine Flotte besitzen. — *πολύ.* zu 7, 13, 3. — *δι' οὗ* auf welchem. zu 1, 2, 1. — *τῶν κρατούντων* von Seiten der Seebeherrscher, für dieselben. (Sch.) zu 1, 18, 2. — *ἀπορώτερος.* zu 3, 89, 4. — *ἡ λῆψις, τὸ συλλαβεῖν αὐτούς, τοὺς βοηθοῦντας.* (Sch.) — *μή.* Spr. 67, 4, 2. — *ἐπῆλθε* hinkam, wie 8, 54, 3. (Arn.) — *περὶ τῆς*

ΑΘ. Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν, καὶ 111
οὐκ ἀνεπιστήμοσιν ὅτι οὐδ᾽ ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι
δι᾽ ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες περὶ
σωτηρίας βουλεύσειν οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν
πιστεύσαντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι, ἀλλ᾽ ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα ἐλ- 2
πιζόμενα μέλλεται, τὰ δ᾽ ὑπάρχοντα βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτετα-
γμένα περιγίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ
μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέστερον γνώσεσθε.
οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ προύπτοις κινδύνοις πλεῖστα 3
διαφθείρουσαν ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. πολλοῖς γὰρ προορω-
μένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται τὸ αἰσχρὸν καλούμενον ὀνόματος ἐπαγωγοῦ
δυνάμει ἐπεσπάσατο ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέ-
στοις ἑκόντας περιπεσεῖν καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετ᾽ ἀνοίας ἢ τύχης

μὴ προσηκούσης um irgend ein euch nichts angehendes Land, nicht bloss auf Melos zu beziehen, wobei *οὐ* stehen müsste. (Arn.) — *ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς* von Va. nicht übersetzt verdächtigen Arn. u. Pp. *ξυμμμαχίας τε καὶ γῆς* Haase p. 90 s. Allein *καὶ γῆς* so gestellt und ohne Zusatz wäre eine ungeschickte Bezeichnung Attikas. Vielleicht nicht zu kühn wäre *οἰκείας τε καὶ ξυμ. γῆς*. Für *καὶ γῆς* will Küppers Curae crit. p. 21 f. *ἐκ καινῆς*, wobei *τε* anstössig wäre.

C. 111. §. 1. *τούτων — ὅτι* von diesen Dingen (Einfällen in Attica) könnte wohl etwas geschehen auch für euch, in Bezug auch auf euch, wie schon für Andere, als schon (*καί*) erfahren habende und nicht unkundige dass, d. h. wenn auch etwas der Art geschehen möchte, so habt doch auch ihr schon die Erfahrung gemacht und wisset wohl dass. Kr. Rec. 1829 Stud. 2 S. 225 f. — *φήσαντες* 5, 88. — *οὐδ᾽ ἀπὸ μιᾶς*. Spr. 24, 2, 2; über die Sache 1, 105, 4. — *ᾧ. ὅτῳ? — νομίσαιεν*. zu 3, 49, 3.

§ 2. *ὑμῶν — μέλλεται* eure kräftigsten Stützen, auf Hoffnungen beruhend, werden beabsichtigt, man geht damit um euch zu unterstützen. (St.) Ueber das Passiv von *μέλλω* Kr. zu Xen. An. 3, 1, 47 lat. Ausg. Aehnlich Soph. Oed. K. 1628: *πάλαι τἀπὸ σοῦ βραδύνεται*. — *βραχέα περιγίγνεσθαι* sind zu geringfügig als dass ihr glücklich davon kommen könntet. (St. u. Pp.) Ueber *βραχέα* mit dem Inf. Spr. 49, 1. — *πρὸς τὰ ἀ.* gegenüber (verglichen mit) der euch entgegen stehenden Macht. (Hk.) Mit *βραχέα* zu verbinden. vgl. 2, 35, 2, 8, 6, 4. — *μεταστησάμενοι*. zu 1, 79, 1. — *ἔτι* gehört zu *γνώσεσθε*. (Ps.)

§. 3. *αἰσχροῖς*. *ἐσχάτοις* Reiske; leichter wäre *ἄκροις*. (Kr. Bruchst.) Der Sch. erklärt *ποιητικὸν αἰσχύνης*, schmachbringende, wenn man sie nicht bestehe (Ba.), um die Unabhängigkeit zu behaupten; Hk.: thörichte, in sofern Thorheit schimpflich ist. — *πολλοῖς* hängt von *ἐπεσπάσατο* ab, welches in *περιπεσεῖν* das nähere Object hat: vielen zog das sogenannte Schimpfliche es zu dass sie — hinein geriethen. (Dr.) — *ἔτι. ἤδη? — τὸ αἰσχρὸν κ.* Die sog. Schande. (Hl.). — *ἐπαγωγοῦ*, *ἐπισπαστικοῦ*. (Sch.) verführerisch, in sofern es auf Erhaltung der Ehre dringt. — *ἐπεσπάσατο*. Das Medium bedeutet wohl durch seine Kraft zuziehen. (Pp.) — *ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος* überwältigt von dem Worte Schande durch die Furcht vor demselben. vgl. § 4 u. zu 4, 37. — *ἔργῳ* in der That, nicht bloss einem Worte oder der Idee nach. — *ἢ τύ-*

4 προσλαβεῖν. ὃ ὑμεῖς, ἢν εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε, καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶσθαι μέτρια προκαλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελεῖς, καὶ δοθείσης αἱρέσεως πολέμου πέρι καὶ ἀσφαλείας μὴ τὰ χείρω φιλονει-
5 κῆσαι· ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προσφέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους μέτριοί εἰσιν, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἣν μιᾶς πέρι καὶ ἐς μίαν βουλὴν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν ἔσται.

112 Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων· οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἐδόξεν αὐτοῖς παραπλήσια καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε. „οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ Ἀθηναῖοι, οὔτ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἤδη
2 οἰκουμένης τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ τε μέχρι τοῦδε σωζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ Λακεδαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες πειρασόμεθα σώζεσθαι. προκα-

---

χης, ἢ μετὰ τύχης: sie gerathen in grössere Schmach durch Unverstand als durch Unglück. (Va.) Spr. 68, 9. Doch ist hier die Nichtwiederholung des *μετά* auffallend und wohl mit dem Sch. *τύχῃ* zu lesen. „Aehnlich ein Da. nach *μετά* 1, 59, 3." (Pp.) vgl. 5, 104 g. E. — *προσλαβεῖν.* zu 4, 61, 1.

§ 4. *πόλεώς τε.* Dem *τέ* entspricht *καί* vor *δοθείσης.* — *μέτρια.* Spr. 46, 5, 4. vgl. zu 4, 20, 1. — *ξυμμάχους γενέσθαι* ist Epexegem zu *μέτρια προκαλουμένης.* Spr. 57, 10, 7. — *τὰ χείρω φιλονεικῆσαι* hartnäckig auf dem Schlechteren bestehen, euch für den Krieg entscheidend. „Plat. Prot. 360. e: *φιλονεικεῖν μοι δοκεῖς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον.* Der Inf. hängt von *οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε* ab."

§ 5. *ὡς* da. — *προσφέρονται, ὁμιλοῦσιν.* (Sch.) — *μεταστάντων ἡμῶν* auch nachdem wir abgetreten sind, wie Her. 8, 81. u. Xen. An. 2, 3, 21. vgl. zu 1, 79, 1. — *ἣν — ἔσται.* Der Gedanke muss wohl sein: ihr habt nur Ein Vaterland und diese Eine Berathung wird über dessen Wohl oder Wehe entscheiden. Aber die Worte sind eben so unerklärlich als ungenügend die Verbesserungsvorschläge. — *ἥν. ἣ* Ps., *ἧς* Hl. — *ἣν μιᾶς πέρι. ἣ μιᾶς ἐπὶ ῥοπῆς* Dobree, *ἣν ὑμᾶς περιποιῆσαι ἐς μίαν* Haase p. 91 s. — *ἐς* streicht Ritschl, bei Küppers p. 24. *ἧς* und *ἴστε* (als Ipv.) für *ἔσται* aufnehmend, „ohne *ἄν* nach *κατορθώσασαν*?" (Pp.). — *τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν. τυχοῦσά τε καὶ μὴ κατορθώσασα* Pp. Ueber *τυχεῖν* zu 3, 39, 7; über *τε καί* zu 2, 35, 1. — *ἔσται. ἴστε* einige Hsn. u. Va., *ἵσταται* Dobree, *ἵστατε* Döderlein, *ἂν κάθησθε* und oben *ἧς* Kr.

C. 112. §. 1. *μετεχώρησαν, μετέστησαν* 5, 111, 5. (Pp.) vgl. die Lex. — *ἐκ τῶν λόγων* aus der Unterredung. (Va.) vgl. 5, 113. (Pp.) — *κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι* allein zurückgeblieben. (Ps.) Spr. 68, 25, 4. — *παραπλήσια καὶ ἀντέλεγον* Aehnliches wie sie den Athenern bei der Unterredung entgegnet hatten (F. Ps.); über *καί* zu 7, 70, 1: über das Ipf. Spr. 53, 2, 3.

§. 2. *ἐκ τοῦ θείου* ist mit *σωζούσῃ* zu verbinden. (Va.) Spr. 50, 10, 2. Ueber *ἐκ* zu 5, 104. — *καὶ Λακεδαιμονίων.* Spr. 69, 32, 2. — *τιμωρίᾳ.* zu 1, 25, 1. — *προκαλούμεθα ὑμᾶς* heisst in Bezug auf *εἶναι*: wir

λούμεθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι, σπονδὰς ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις."

Οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, δια- 113
λυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων ἔφασαν· "ἀλλ' οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλεῖστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε."

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ στράτευμα· 114
οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτράποντο καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους. καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον.

Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλια- 115
σίαν καὶ λοχισθέντες ὑπό τε Φλιασίων καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον· καὶ Λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ' ὣς ἀφέντες ἐπολέμουν αὐτοῖς, ἐκήρυξαν δὲ εἴ τις βούλεται παρὰ σφῶν Ἀθηναίους λῄζεσθαι. καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν 2
ἰδίων τινῶν διαφόρων ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννή-

---

bieten euch an (sein zu dürfen); in Bezug auf *ἀναχωρῆσαι*: wir fordern euch auf. Eben so zweierlei Infinitive nach *προειπεῖν* 1, 26, 3 u. Her. 2, 115, 3. — *ἐπιτήδειοι. ἐπιτήδειαι?* Denn *ἡ ἐπιτήδειος* findet sich bei Attikern wohl nie; geändert Eu. Tr. 514.

C. 113. *διαλυόμενοι* scheidend. (Ps.) vgl. Her. 8, 56 mit 7, 177. — *ἀλλ' οὖν* doch in der That. Spr. 69, 52, 1. — *ἀπό* gemäss, danach zu urtheilen. Spr. 68, 16, 7. — *ὡς δοκεῖτε.* Spr. 55, 4, 3. — *τὰ μέλλοντα* die erwartete Hülfe. vgl. 5, 111, 1. (Ds.) Spr. 55, 4, 4. — *σαφέστερα κρίνετε* für sicherer haltet. (Va.) — *τῷ βούλεσθαι* weil ihr es herbeiwünschet. (Sch. u. Ps.) vgl. zu 3, 3, 1. — *ἤδη* zieh' ich zu *γίγνεται.* vgl. 2, 61, 2. 3, 2, 2. 6, 38, 4. Verschieden 2, 42, 3. — *παραβεβλημένοι, ἐπιτρέψαντες παραβόλως.* (Sch.) — *πλεῖστον.* zu 3, 36, 2.

C. 114. *ἐτράποντο, ἐτρέποντο* die meisten Hsn., wofür Arn. *καθίστη* 2, 75, 1 vergleicht. — *διελόμενοι, τὸ ἔργον, τὴν περιτείχισιν.* (Ps.) vgl. 2, 78, 1. 5, 75, 4. — *πόλεις* 5, 84, 2. (Ds.) — *σφῶν αὐτῶν.* Spr. 51, 2, 10.

C. 115. § 1. *Ἀργεῖοι* für *Ἀργείων.* zu 5, 59, 1. — *τὸν χρόνον τὸν αὐτόν.* Ungewöhnliche Stellung, wie 7, 39, 1. Dem. 8, 14 u. Xen. Kyr. 4, 4, 10: *χώραν τὴν αὐτὴν ἐργάσεσθε καὶ γυναιξὶ ταῖς αὐταῖς συνοικήσετε.* (Pp.) Dort wird jedoch, wie 1, 140, 1, diese Stellung durch den Gegensatz mehr gerechtfertigt als hier. Spr. 50, 11, 15. vgl. zu 1, 2, 2 E. — *Ἀθηναῖοι* ist wohl zu streichen, da die Heloten 5, 56, 3 gemeint sind. (Kr. Bruchst.) — *οὐδ'.* Spr. 67, 8, 4. — *εἴ τις.* zu 4, 37. — *παρὰ σφῶν* aus ihrer Mitte.

§ 2. *διαφόρων* für *διαφορῶν* Bekker. *τὰ ἴδια διάφορα* 2, 37, 1. vgl.

σιοι ἡσύχαζον. εἷλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν προσβαλόντες νυκτός, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρήσιμα ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἄμεινον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

116 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι μελλήσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια [ἱερὰ] ἐν τοῖς ὁρίοις οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποτοπήσαντες τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δ' αὐτοὺς καὶ
2 διέφυγον. καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἷλον τῶν Ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ προδοσίας τινὸς ἀφ' ἑαυτῶν, ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις ὥστ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους ἡβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν. τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ᾤκησαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

ΣΤ.

1 Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εὐρυμέδοντος ἐπὶ Σικελίαν πλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο, ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρ-

---

auch zu 1, 68, 2. (Pp.) — ἀγοράν Markt im Lager der Athener. (Dr.) vgl. 1, 62, 1. 3, 6, 2. (Arn.) — χρήσιμα für χρήμασι zwei Hsn. u. Va.

C. 116. § 1. μελλήσαντες. Spr. § 40 unter μέλλω. — ἱερά fügen Thuk. (5, 54, 2. 55, 3) u. Xen. sonst so nicht hinzu. — ἐγίγνετο. zu 5, 55, 3. — μέλλησιν Vorhaben. (Ps.)

§ 2. καθ'. καί? — τοῦ περιτειχίσματος lässt Pp. sowohl von τὶ als partitiv von εἷλον abhängen; unstatthaft. Es scheint προσβαλόντες ausgefallen zu sein. (Kr. Bruchst.) — πολλῶν τῶν. Spr. 50, 11, 1. — ὡς ταῦτα ἐγίγνετο verdächtigt Pp. wegen der Stellung u. des Ipfs. — καί vor κατά verbindet ἐλθούσης und πολιορκούμενοι. zu 1, 65, 1. — ἀφ' ἑαυτῶν aus ihrer Mitte. — ἐκείνους, τοὺς Ἀθηναίους. (Sch.) zu 4, 37. — βουλεῦσαι. ὁποῖον ἄν τι βούλωνται (3, 28, 1) oder Aehnliches (4, 37) dürfte ausgefallen sein. — ᾤκησαν. zu 1, 8, 1. Mehrere Hsn. ᾤκισαν.

C. 1. μείζονι τῆς. Spr. 47, 27, 1. — μετὰ Λάχητος 3, 86, 1. — Εὐρυμέδοντος 4, 2, 1. — καταστρέψασθαι, Σικελίαν. zu 1, 114, 2. —

βάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινι ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνῃροῦντο ἢ τὸν
πρὸς Πελοποννησίους. Σικελίας γὰρ περίπλους μέν ἐστιν ὁλκάδι οὐ
πολλῷ τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν καὶ τοσαύτη οὖσα ἐν εἴκοσι στα-
δίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἤπειρος εἶναι·
ᾠκίσθη δὲ ἥδε τὸ ἀρχαῖον καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. πα- 2
λαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ Λαι-
στρυγόνες οἰκῆσαι, ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλ-
θον ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ὡς 2
ἕκαστός πῃ γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι
φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι διὰ τὸ αὐ-
τόχθονες εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται, Ἴβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ
τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. καὶ 3
ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλου-
μένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου
δὲ ἁλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς πλοίοις ἀφι-
κνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὅμοροι τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες ξύμ-
παντες μὲν Ἔλυμοι ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἔρυξ τε καὶ Ἔγεστα.
προσξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας τότε 4

καὶ ὅτι mit einem Genitiv, *τοῦ πλήθους*, verbunden, wie mit einem Dativ 6, 2, 6. 31, 6. vgl. Spr. 59, 2, 4. — *Σικελίας. Σικελία?* zu 2, 97, 1. — *τινί.* Spr. 51, 16, 4. „Herod. 1, 181, 1: *οὐ πολλῷ τεῳ ἀσθενέστερον.*" (Bl) — *γάρ,* in sofern aus dem Umfange u. der Bevölkerung die Grösse des Krieges hervorgeht. — *περίπλους.* Quinct. institt. or. 1, 10, 40: Plurimum refert cujus sit formae ille circuitus; reprehensique a geometris sunt historici qui magnitudines insularum satis significari navigationis ambitu crediderunt. Nam ut quaeque forma perfectissima, ita capacissima est. (Ac.) vgl. Pol. 9, 21. — *ἔλασσον.* Spr. 49, 2, 3. — *ὀκτὼ ἡμερῶν.* Spr. 47, 8, 1. Ueber die Sache Kr. z. Her. 4, 86, 1. — *ἐν μέτρῳ,* wie wir ähnlich sagen könnten: in einer Entfernung von — liegt. — *τῆς θαλάσσης.* 8, 95, 2: *διέχει θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους.* (Pp.) *μέτρον (τῆς) θαλάσσης* auch bei Dion C. 59, 17. 26. vgl. zu 2, 86, 2. — *εἶναι* für *οὖσα* mit einer Hs. u. mehrern Nachahmungen zieht jetzt auch Pp. vor. vgl. zu 3, 1 u. Jacobs z. Ach. T. p. 727.

C. 2. § 1. *ἥδε* für *ὧδε* die meisten und besten Hsn.: bevölkert wurde diese Insel schon in alten Zeiten. — *ἔσχε* erhielt. Spr. 53, 5, 1. — *τὰ ξύμπαντα.* Spr. 50, 11, 13. — *παλαιότατοι.* zu 1, 4, 1.

§ 2. *ὡς.* Schäfer zu Soph. Oed. K. 1124: *καὶ σοὶ θεοὶ πόροιεν ὡς ἐγὼ θέλω.* (Bl.) — *πρῶτοι.* Spr. 58, 5, 3. — *ἐνοικισάμενοι. ἐνοικίσθῃ* Her. 1, 68, 4. Sonst scheint das Wort in der guten attischen Prosa nicht vorzukommen. — *Ἴβηρες,* inconcinn; erwarten würde man *ὕστεροι, Ἴβηρες.* — *ὑπό.* Spr. 52, 3, 1. vgl. 1, 8, 2. 6, 2, 2. — *Σικανοῦ π.* sehr zweifelhaft ob der Sicoris, jetzt Segre. Hierüber und über andere der hier vorkommenden (zweifelhaften) Angaben Schlegels Werke B. 12 S. 471 f.

§ 3. *τὰ πρὸς ἑσπέραν.* zu 5, 59, 3. — *ἁλισκομένου.* zu 1, 23, 2. — *διαφυγόντες* glücklich durchgekommen. zu 4, 131, 2. — *οἰκήσαντες.* Spr. 53, 5, 2. zu 1, 8, 1.

§ 4. *τῶν ἀπό.* Spr. 50, 8, 14. — *ὡς μὲν — λέγεται* gehört zu *ἐπὶ*

*χειμῶνι ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέν-
τες. Σικελοὶ δ' ἐξ Ἰταλίας, ἐνταῦθα γὰρ ᾤκουν, διέβησαν ἐς Σικε-
λίαν, φεύγοντες Ὄπικας, ὡς μὲν εἰκὸς καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τη-
ρήσαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως*
5 *ὅπως ἐσπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί, καὶ ἡ
χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ βασιλέως τινὸς Σικελῶν, τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος,
οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρατὸς πο-
λὺς τούς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ ἀνέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ
καὶ ἑσπέρια αὐτῆς καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν
καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν, ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν,
ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν Ἕλληνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν· ἔτι δὲ καὶ*
6 *νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ
Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ
ἀπολαβόντες καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια ἐμπορίας ἕνεκεν τῆς πρὸς τοὺς
Σικελούς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεισέπλεον,
ἐκλιπόντες τὰ πλείω Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἐγγὺς τῶν
Ἐλύμων ξυνοικήσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχίᾳ τε πίσυνοι τῇ τῶν Ἐλύ-
μων καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδὼν Σικελίας ἀπέχει.
βάρβαροι μὲν οὖν τοσοίδε Σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν.*
3 *Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θου-
κλέους οἰκιστοῦ Νάξον ᾤκισαν καὶ Ἀπόλλωνος ἀρχηγέτου βωμόν, ὅστις*

σχεδιῶν. (Hl.) Kr. zu Xen. An. 1, 6, 7. — *τηρήσαντες, φυλάξαντες κατιόντα τὸν ῥοῦν* Dion. Arch. 1, 22. (Hudson.) — *κατιόντος τοῦ ἀ.* als der Wind (vom Lande) herwehte. zu 2, 25, 3. — *ἂν δέ*, gestellt wie 6, 10, 2 u. *ἄν τε* 2, 63, 2. Erg. *διαβαῖεν*, aber im Sinne der Vergangenheit. Poet. Synt. 54, 11, 3. vgl. Kr. De auth. p. 53.

§ 5. *Ἰταλοῦ.* Ein fabelhafter König. (Schlegels Werke B. 12 S. 454) — *οὕτως* möchte ich, wenn nicht *Ἰταλία* mit zwei Hsn. u. Va. zu streichen ist, lieber nach Spr. 56, 10, 3 erklären als *Ἰταλία* für ein Epexegem halten; vgl. jedoch Kr. zu Xen. An. 4, 8, 22. — *στρατὸς πολύς* ist Apposition. (Ba.) Nach griechischer Redeweise vielmehr Prädicat, wie *οἱ Σικελοὶ ἦλθον πολλοί.* vgl. Spr. 50, 11, 1. — *ἀνέστειλαν* für *ἀπέστειλαν* Bekker; vom Zurückdrängen des Meeres *ἀποστέλλειν* 3, 89, 3. Dagegen „Isokr. 12, 44: *τοὺς βαρβάρους ἀνέστειλαν ἀπὸ τῆς θαλάσσης.*“ (Arn.) — *ἐποίησαν καλεῖσθαι.* Spr. 55, 3, 11. — *ἔχοντες* was sie besassen. — *ἐπεί* seitdem. zu 1, 6, 2.

§ 6. *περί* in — umher. (Ba.) Spr. 68, 33, 1. — *ἀπολαβόντες* nachdem sie abgesondert besetzt hatten. zu 1, 7, 1. — *νησίδια*, die Aegaten u. a. (Bl.) — *ἕνεκεν. ἕνεκα,* was nach Thom. M. Thuk. immer gebraucht hätte, einige, schlechte Hsn. — *πολλοί.* Spr. 50, 11, 1. — *κατὰ θάλασσαν,* Ggs. zu § 4. (Pp.) — *ἐπεισέπλεον. ἐπεσέπλεον* nur eine Hs. zu 2, 38, 1. — *ξυνοικήσαντες.* zu § 3. 6, 5, 2 u. 1, 8, 1. *ξυνοικίσαντες* einige Hsn. — *πίσυνοι.* zu 2, 89, 4. — *καὶ ὅτι.* zu 6, 1. — *πλοῦν* Strecke von Seefahrt. vgl. 4, 104, 3. 6, 49, 3. 97, 2. 7, 50, 2. — *τοσοίδε* für *τοσοῦτοι* auch 7, 58, 1. 59, 1.

C. 3. § 1. *πρῶτοι. πρῶτον* viele, auch gute Hsn.; aus *πρῶτον θύουσι* entstanden. — *ᾤκισαν* für *ᾤκησαν* mehrere, auch gute Hsn. vgl. jedoch Kr. Stud. 2 S. 129. Im J. 734 v. Ch. G. nach Clinton F. H. p. 264 s. — *ἀρχη-*

νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἱδρύσαντο, ἐφ' ᾧ, ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσιν. Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρ- 2
χίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου ᾤκισεν, Σικελοὺς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυζομένῃ ἡ πόλις ἡ ἐντός ἐστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ 3
Συρακούσας οἰκισθείσας Λεοντίνους τε πολέμῳ, τοὺς Σικελοὺς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσιν καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις 4
ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακύου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν καὶ Θάψον οἰκίσας αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει, οἱ δ' ἄλλοι 2
ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες Ὕβλωνος βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγησαμένου Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκήσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος, τυράννου Συρακοσίων, ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκῆσαι, Πάμμι- 3

γέτου des Führers, Beschützers der Ansiedelung. vgl. Stob. 74, 61 u. Heind. zu Plat. Lys. 5. — ὅστις. Spr. 51, 8, 3.

§ 2. Συράκουσαι ist neuere Form, Συράκοσσαι ältere. Göttling Acc. S. 144 u. z. Aristot. Pol. 293. — τοῦ ἐχομένου im nächsten, in der Regel so nur örtlich. — τῶν Ἡρακλειδῶν. Spr. 47, 9, 1. — νήσου, Ortygia, wiewohl meist nur Νᾶσος von den Doriern und Livius genannt. — περικλυζομένῃ sonst ohne, mit einem ι subscr. Bekker. — ἐγένετο. Hier ist die ganze Stadt Subject. zu 1, 100, 3. Denn καί vor ἡ ἔξω hat nur auf προστειχισθεῖσα, nicht auf πολυάνθρωπος Bezug.

§ 3. οἰκισθείσας. Spr. 56, 10, 2. „οἴκισιν 6, 4, 3." (Pp.) vgl. 6, 4, 4. 5, 3. — αὐτοί für sich einen eigenen, nicht auch den Thukles als solchen anerkennend.

C. 4. § 1. Παντακύου für Πανταγίου die besten Hsn. Doch heisst er bei Andern Πανταγίας. Ueber das Fehlen des Artikels Spr. 50, 7, 1. — Τρώτιλον. Πρώτιλον mehrere, z. Th. gute Hsn. — ἐς Λεοντίνους, weil ξυμπολιτεύσας den Begriff μετοικήσας andeutet (Pp.), worauf auch αὐτόθεν sich bezieht.

§ 2. ἀναστάντες vertrieben, wahrscheinlich durch Sikeler, etwa Feinde des Hyblon. — τὴν χώραν. Das Gebiet von Thapsos oder von Megara? Dieses meint Bd. und erklärt προδοῦναι übergeben, was Bl. durch Polyb. 32, 13, 5. 36, 1, 1 ungenügend belegt. Auch Ullrich Beitr. z. Krit. 3 S. 10 nimmt προδόντος wie δόντος 5, 1, 2 und vergleicht Xen. Hell. 1, 5, 7: τόν τε προοφειλόμενον [μισθὸν] ἀπέδωκε καὶ ἔτι μηνὸς προέδωκεν. Eine mir unklare Aehnlichkeit. Richtiger wohl versteht Hl. jenes und deutet προδοῦναι Preis geben, aufgeben. vgl. 3, 55, 2. 5, 106. Der kleine Fürst scheint sich mit den Megarern als Führer (καθηγησαμένου) verbunden zu haben, weil mächtigere Nachbaren auch ihn bedrängten. — Μεγαρέας, wie Λίνδιοι § 3.

§ 3. ὕστερον ἤ mit dem Inf. ist selten. Schöm. z. Isä. p. 211. Ueber πρότερον ἤ zu 1, 69, 4. — αὐτούς. Es sind dieselben so lange sie von demselben Geschlechte sind. zu 1, 2, 2. Für αὐτούς eine wenig verbürgte Variante αὐτοί. Spr. 55, 2, 3. — οἰκῆσαι für οἰκίσαι fast alle Hsn., gebilligt

λον πέμψαντες ἐς Σελινοῦντα κτίζουσιν, καὶ ἐκ Μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν ξυγκατῴκισεν. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου καὶ Ἔντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἴκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη Λίνδιοι καλεῖται· νόμιμα δὲ
4 Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἴκισιν Γελῷοι Ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν
5 καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῴων δόντες. Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ, Χαλκιδικῆς πόλεως, λῃστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πλῆθος ἐλθὸν ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος.
6 ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί, τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· ὕστερον δ' αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλλων Ἰώ-
5 νων ἐκπίπτουσιν, οἳ Μήδους φεύγοντες προσέβαλον Σικελίᾳ, τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας, Ῥηγίνων τύραννος, οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν καὶ τὴν πόλιν αὐτὸς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσήνην ἀπὸ τῆς

---

von Dr. u. Pp. Denn sonst müsse *οἰκισθῆναι* stehen. Dagegen glaubt Ullrich eb. S. 10 f., von der Gründung einer hellenischen Stadt werde (nur) *οἰκίζειν* gesagt. Warum nicht auch von der Niederlassung *οἰκῆσαι*? — ***Πάμμιλον.*** *Πάμιλλον* einige gute Hsn., *Πάμμηλον* Reiske. Göttling Acc. S. 189 glaubt *Πάμμιλος* aus *Πανόμιλος* verkürzt. — ***ἐς*** vor *Σελινοῦντα* (*Ἑλινοῦντα* die besten Hsn.) verdächtigte Dr.; aber *Σελινοῦντα* ist proleptisch der Ort wo später Selinus stand. vgl. zu 1, 2, 3 E.; über die Ergänzung des Ac. zu *κτίζουσι* Spr. 60, 5, 5 u. zu 1, 114, 2. — ***καὶ ἐκ Μ.*** und zwar aus dem M. im eigentlichen Hellas. Ueber *καί* für *ὅς* vergleicht Hertlein Obss. in Xen. Hell. 1, 7, 4: *ἐπιστολὴν ἐπεδείκνυε μαρτύριον, καὶ ἔπεμψαν* etc. u. Plut. über die Klugheit der Thiere 19: *κουρεύς τις θαυμάσιόν τι χρῆμα πολυφώνου πίττης ἔτρεφε, καὶ ἀνθρώπου ῥήματα καὶ θηρείους φθόγγους ἀνταπεδίδου.* — ***ἐπελθών***, nach der 1, 24, 1 erwähnten Sitte. — ***ξυγκατῴκισε*** half gründen; dass er auch aus seiner Vaterstadt Ansiedler dazu mitgebracht ist aus dem Worte nicht zu schliessen. — ***μετὰ Σ. οἴκησιν.*** Ueber das Fehlen des Artikels bei epochenmässigen Bestimmungen zu 1, 12, 2. — ***ἡ πόλις***, *ἀκρόπολις*. zu 2, 15, 4. (Bl. u. Arn.) — ***καὶ ὅ.*** Spr. 60, 6, 4. — ***καλεῖται.*** *καλοῦνται* scheint eine Hs. gehabt zu haben.

§ 4. ***ἐγγύτατα***, wie 6, 5, 3. Kr. zu Xen. An. 4, 2, 28.

§ 5. ***ἀπό*** von — aus, wie 6, 5, 2. Her. 7, 95: *Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων.* — ***ξυγκατενείμαντο*** theilten mit ihnen. (Passow.) Ein seltenes Wort. — ***ὁ μέν*** geht auf *Κραταιμένης* nach Paus. 4, 23, 3.

§ 6. ***ὄνομα.*** Spr. 46, 13 u. 52, 4, 6 u. zu 1, 122, 4. — ***τὴν ἰδέαν*** ist hinzugefügt, weil dieser Begriff in — *ειδές* verwischt ist. vgl. Lobeck Paralipp. p. 537. — ***αὐτοί***, die Kymäer und Chalkidier. (Arn.) — ***προσέβαλον*** legten an, wie 8, 12, 1. 14, 1. 33, 1. vgl. 101, 1 u. 6, 44, 2 u. Spr. 52, 2, 7.

C. 5. § 1. ***αὐτός*** für *αὐτοῖς* Dobree u. Bekker. — ***τὴν πόλιν ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας*** materialer Genitiv: *ἡ πόλις ἣν ᾤκισεν ἦν ξυμ-*

ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασεν. καὶ Ἱμέρα ἀπὸ Ζάγκλης 2
ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου καὶ Σίμου καὶ Σάκωνος, καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ
πλεῖστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρα-
κουσῶν φυγάδες στάσει νικηθέντες, οἱ Μυλητίδαι καλούμενοι· καὶ
φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ Δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ
τὰ Χαλκιδικὰ ἐκράτησεν. Ἄκραι δὲ καὶ Κασμέναι ὑπὸ Συρακοσίων 3
ᾠκίσθησαν, Ἄκραι μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ Συρακούσας, Κασμέ-
ναι δ' ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἄκρας. καὶ Καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συ-
ρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν
μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ
Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συ- 4
ρακοσίων δι' ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον, Γέλας τύραννος,
λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαρι-
ναίων αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος κατῴκισε Καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ
Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γελῴων.

Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ᾤκει καὶ ἐπὶ το- 6
σήνδε οὖσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν
τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρξειν, βοηθεῖν δὲ ἅμα εὐπρε-
πῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι καὶ τοῖς προσγεγενημένοις ξυμ-
μάχοις, μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμησαν Ἐγεσταίων [τε] πρέσβεις παρόν- 2
τες καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς Σελινουν-
τίοις ἐς πόλεμον καθέστασαν περί τε γαμικῶν τινων καὶ περὶ γῆς ἀμ-

---

μίκτων ἀνθρώπων. Spr. 47, 8, 3. vgl. Dial. Synt. 47, 8, 3. — ***τὸ ἀρχαῖον*** für *ἀρχαίας* oder ein wirkliches Adverbium beim Artikel ist ungew. (Pp.) Analog dem Falle wo eine Präposition (etwa *κατά*) zugefügt wäre. Spr. 50, 8, 13. vgl. 2, 16: *ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας.* — ***ἀντονομάζειν*** so nur noch bei Dion C. 293, 95. (Bl.)

§ 2. ***Χαλκιδεῖς μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον*** die meisten welche kamen waren zwar Chalkidier. (Hl.) Spr. 50, 11, 1. — ***ξυνῴκησαν.*** zu 6, 2, 6; einige Hsn. *ξυνῴκισαν.* — ***στάσει νικηθέντες*** durch eine Gegenpartei besiegt. (Ps.) Her. 1, 150: *στάσει ἑσσωθέντες.* — ***μεταξύ*** ein Mittelding. Spr. 66, 1, 2. — ***Δωρίδος.*** zu 3, 112, 3.

§ 4. ***Ἱπποκράτης,*** der von 498 bis 491 regierte. Clinton F. H. p. 266 s. Ueber die ungew. Einschiebung Kr. Stud. 2 S. 169. — ***λύτρα*** als Lösegeld. Ov. Met. 2, 695: nitidam cape praemia vaccam. (Ba.) Widerspruch gegen Her. 7, 154. — ***Γελῴων*** für *Γέλωνος* Dodwell zu Ol. 79, 4.

C. 6. § 1. ***ὥρμηντο.*** Kr. z. Her. 6, 65, 1. — ***προφάσει.*** zu 1, 23, 5. — ***ἄρξειν.*** zu 1, 27, 2. — ***εὐπρεπῶς,*** *εὐπροφασίστως.* (Sch.) indem sie dies als anständigen Vorwand gebrauchten. zu 1, 37, 3. 4, 60, 1. — ***τοῖς ἑ. ξυγγενέσι,*** *τοῖς Χαλκιδεῦσι.* (Sch.) — ***τοῖς προσγεγενημένοις*** den ausser den Stammverwandten Hinzugekommenen, wie den Akragantinern 5, 4, 5. (Hk.)

§ 2. ***Ἐγεσταίων τέ.*** Das *τέ* steht als ob noch Anregungen Anderer, *τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς,* folgen sollten. (Sommer.) Wohl ein blosses Hyperbaton des *τέ*, wenn dies nicht zu streichen ist. — ***προθυμότερον*** als in andern Angelegenheiten. Spr. 49, 6. — ***ἐς πόλεμον καθέστασαν*** auch 3,

φισβητήτου, καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου Λεοντίνων οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμῦναι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακόσιοι Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μή ποτε μεγάλῃ παρασκευῇ Δωριῆς τε Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσιν· σῶφρον δ᾿ εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακοσίοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς ἐψηφίσαντο πρέσβεις πέμψαι πρῶτον ἐς τὴν Ἔγεσταν περί τε τῶν χρημάτων σκεψομένους εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασίν, ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς Σελινουντίους ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους.

86, 1. *κατέστησαν* 1, 23, 5. 5, 25, 8. 84, 3. — *ἀμφισβητήτου. ἀμφισβητησίμου* Lobeck Paralipp. p. 494, was die Attiker sonst gebrauchen. Thuk. hat sonst keins von beiden; „das erstere Dion. H. u. Paus." (Bl.) — *ἐπαγόμενοι. ἐπαγαγόμενοι?* — *κατεῖργον.* zu 4, 98, 4. Her. 6, 102: *κατέργοντες πολλόν.*

§ 3. *ἐπί.* Spr. 68, 40, 4. — *προτέρου* beziehe ich nicht mit Ullrich Beitr. z. Erkl. S. 13 auf den Archidamischen Krieg, sondern auf den früher in Sikelien geführten. — *Λεοντίνων* verbindet Va. mit *πολέμου*, wofür die Stellung mehr spricht. vgl. Spr. 47, 7, 5 u. zu 1, 24, 4; Bd. mit *ξυμμαχίαν.* Also wohl: Bündniss der Egestäer mit den Leontinern. Denn dass ein solches statt gefunden, scheinen die Worte *τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν* vgl. § 4 anzudeuten. „Ueber die Einschiebung zu 3, 90, 3." (Bö.) — *ἀναμιμνήσκοντες*, um den frühern Vorgang zu einer abermaligen Intervention als Grund und selbst als Verpflichtung geltend zu machen. Ueber die Ac. Spr. 47, 11, 3. — *πέμψαντας* für *πέμψαντες* eine Hs. — *κεφάλαιον* als Hauptsache dass. — *Λεοντίνους ἀναστήσαντες* 5, 4, 2. — *διαφθείροντες. διαφθείραντες* Va. Aber *σχήσουσι* kann heissen: in Besitz nehmen werden. Spr. 53, 7. — *τὴν ἅπασαν.* Spr. 50, 11, 12. vgl. 6, 16, 6. — *κίνδυνον μή.* Kr. zu Xen. An. 4, 1, 6. — *Δωριεῖς Δωριεῦσι, Συρακούσιοι τοῖς Πελοποννησίοις.* (Sch.) — *κατὰ τὸ ξυγγενές.* zu 1, 6, 3. — *τοῖς ἐκπέμψασι, τοῖς Κορινθίοις.* (Sch.) — *ἐκείνων, τῶν Ἀθηναίων.* (Sch.)

§ 4. *σφῶν, τῶν Ἐγεσταίων.* (Sch.) — *τόν, τὸν μέλλοντα.* (Sch.) Spr. 50, 2, 2. — *ἀκούειν* mit einem Ge. sowohl der Sache als der Person verbunden ist selten, noch bei Dem. 18, 9. (zw. Plat. Gorg. 516, d.) vgl. Dial. Synt. 47, 10, 7. Hier jedoch könnte der folg. Ge. auch ein absoluter sein. — *ἐν ταῖς ἐκκλησίαις* ist mit *ἀκούοντες* zu verbinden. (Va.) — *τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς*, Alkibiades und dessen Anhänger. (Winsem.) — *πέμψαι* für *πέμψαντες* eine Hs. — *κοινῷ* öffentlicher Schatz. zu 1, 80, 3. — *τὰ τοῦ πολέμου* die Kriegsangelegenheiten. vgl. 6, 15, 3. Concinner wäre *περὶ τοῦ πολέμου.* (Hk.) — *πρὸς τούς. τοῦ πρός* Kr. Bruchst.

Καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς τὴν Σικε- 7
λίαν· Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν
Κορινθίων στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολ-
λὴν καὶ σῖτον ἀνεκομίσαντό τινα ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς Ὀρνεὰς
κατοικίσαντες τοὺς Ἀργείων φυγάδας καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρα-
καταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους, καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον ὥστε μὴ 2
ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ
ἐπ' οἶκον. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα
καὶ ἑξακοσίοις ὁπλίταις οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾷ
ἐξελθόντες τοὺς ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν· ὑπὸ δὲ νύκτα
αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἄποθεν ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρ-
νεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ Ἀργεῖοι, ὡς ᾔσθοντο, κατασκάψαντες τὰς 3
Ὀρνεὰς ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ' οἶκον.

Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὅμορον Μακεδονίᾳ ἱππέας κατὰ θάλασσαν
κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι
φυγάδας ἐκακούργουν τὴν Περδίκκου. Λακεδαιμόνιοι δὲ πέμψαντες 4
παρὰ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέ-
ρους σπονδάς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ· οἱ δ' οὐκ ἤθελον. καὶ
ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ
τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις 8
ἧκον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἐγεσταῖοι μετ' αὐτῶν ἄγοντες ἑξήκοντα
τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθόν, ἃς ἐ-

---

Oder *τοῦ πρὸς τούς.* — *ἐν ὅτῳ* in welcher Lage. Spr. 43, 4, 22. vgl. Kr. zu Xen. An. 3, 1, 15. — *εἰσομένους.* Spr. 38, 7, 5.

C. 7. § 1. *τῆς γῆς.* Spr. 47, 28, 9. — *τινα* zu *ζεύγη* gezogen wäre bedeutungslos; es ist also, wohl auch der Stellung wegen, mit *σῖτον* zu verbinden. Manches was man hieher ziehen könnte ist doch verschieden, wie Dem. 6, 26: *παρ' ἃ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσί τι πράξουσιν.* — *κατοικίσαντες* zu einem *ἐπιτείχισμα.* — *τοὺς Ἀ. φυγάδας* 5, 83, 3. 116, 1. (Pp.) — *τῆς ἄλλης* im Gegensatze zu den Verbannten.

§ 2. *τινὰ χρόνον* auf, für eine gewisse Zeit. (Va.) So noch der Ac. bei *σπένδεσθαι* 2, 73, 2. 4, 63, 2. 5, 60, 1. (Her. 7, 148, 2.) bei *σπονδὰς ποιεῖσθαι* 5, 41, 2. 47, 1. *εἶναι* 5, 18, 2. 79, 1 vgl. 4, 118, 7 u. 8. 5, 47, 3. Spr. 46, 3. — *τὴν ἀλλήλων.* Spr. 51, 3 A. — *ἐξελθόντες* für *ἐξελθόντων* Va. u. A. Ps. Dies ist durch das vorhergehende *ἐλθόντων* entstanden. (vgl. 5, 75, 3?) — *ἄποθεν.* zu 4, 120, 2. — *οἱ ἐκ.* Spr. 50, 8, 14.

§ 3. *ἀνεχώρησαν.* Ueber die Stellung vgl. 1, 87, 3. Kr. z. Dion. p. 25 u. zu Xen. An. 7, 8, 16. — *Μακεδόνων φυγάδας.* vgl. 1, 59. 2, 95, 2 f. (Pp.)

§ 4. *δεχημέρους* alle zehn Tage erneuerte. zu 5, 26, 3.

C. 8. § 1. *ἧκον.* Kr. zu Xen. An. 2, 1, 9. — *ὡς* verbinde ich nicht mit *μισθόν* sondern mit dem Zahlworte. — *ἐς* für. vgl. 2, 65, 8. 8, 3, 1 u. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 27. Aehnlich wie *ἐς τὸν πόλεμον* 6, 6, 4. vgl. 4, 116, 2. — *μηνός.* Spr. 47, 8, 1. — *μισθόν.* Böckh Staatsh. 1 S. 382. (297.)

2 μελλον δεήσεσθαι πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ καὶ περὶ τῶν χρημάτων ὡς εἴη ἑτοῖμα ἔν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν Ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ Λεοντίνους, ἥν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τἄλλα τὰ ἐν τῇ
3 Σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἂν γιγνώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίοις. μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγίγνετο, καθ' ὅ τι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι καὶ τοῖς στρατηγοῖς εἴ του προσδέοιντο ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ᾑρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἁπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο καὶ παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε.

9 „Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἥδε ξυνελέγη, καθ' ὅ τι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἀλ-
2 λοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε

---

§ 2. *ποιήσαντες.* zu 1, 67, 2. — *ἐπαγωγά* verlockend. zu 4, 88. Hier ist es Prädicat: *τὰ ἄλλα ἃ ἔλεγον ἐπαγωγὰ ἦν.* Spr. 50, 11, 1. — *τοῖς κοινοῖς* für *τῷ κοινῷ* die besten u. meisten Hsn. Die öffentlichen Gelder mochten sich an mehreren Orten befinden. „Eben so gebraucht den Plu. Polyb. 1, 59.“ (Pp.) — *αὐτοκράτορας.* vgl. 6, 26, 1. — *βοηθούς* Spr. 57, 4, 3. zu 4, 2, 2. — *ξυγκατοικίσαι.* Inf. der Absicht, wie 6, 69, 4. 5 u. Xen. Hell. 1, 1, 22, mit *βοηθούς* verbunden nach Spr. 59, 2, 3. vgl. 5, 2, 2 u. zu 4, 132, 3. — *ἤν τι — πολέμου* wenn ihnen etwas von dem Kriege übrig bliebe, d. h. wenn sie neben dem Hauptzwecke auch dazu die Mittel behielten; *περιουσία γένηται τῇ νίκῃ.* (Sch.) — *ἄριστα* für das beste, hier nicht Adv. zu 1, 126, 5.

§ 3. *πέμπτῃ.* Spr. 50, 2, 16. — *καθότι* wie (ausgerüstet), in Bezug auf den Begriff der Berathung der in *ἐκκλησία* liegt. (Ps.) — *εἴ του* was etwa. Denn der Satz ist Object und entspricht dem *τὴν παρασκευήν.* Spr. 60, 10, 1. vgl. zu 5, 3, 3. — *ἀκούσιος*, wie *ἄσμενος* 6, 12, 2, *ἄκων* 34, 6. Spr. 57, 5, 2. — *μὲν — δέ* einerseits — andrerseits. (Ba.) — *προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ* unter einem unerheblichen und bloss scheinbaren Vorwande. (Hl.) Der Da. wie 6, 79, 2. (Pp.) — *τοιάδε*, nicht *τάδε*, weil Thuk. die Rede nicht wortgetreu wiedergeben konnte, 5, 84, 4. 7, 10, 1. (Wasse.) vgl. 1, 139, 4. 4, 91, 1. 7, 60, 4 etc., wie (Dr.) zu 1, 31, 3.

C. 9. § 1. *τῆς ἡμετέρας*, der Strategen: *ἀντὶ τοῦ πῶς χρὴ ἡμῖν τοῖς στρατηγοῖς τὴν παρασκευὴν ἀθροισθῆναι.* (Sch.) — *ἄμεινον.* Spr. 49, 6. — *καὶ μή, χρῆναι.* (Va.) — *οὕτω*, wie ihr gethan habet. (Kampe Nic. or. expl. p. 8.) — *ἀλλοφύλοις*, *τοῖς Ἐγεσταίοις.* (Sch.) — *οὐ*, das *προσήκοντα* aufhebend. Spr. 67, 4, 1. vgl. 8, 3.

καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ἧσσον ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι
ὀρρωδῶ, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι ὃς ἂν καὶ τοῦ σώμα-
τός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ
τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι. ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ πρό-
τερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην οὔτε νῦν, ἀλλὰ ᾗ ἂν
γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθε- 3
νὴς ἄν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα σῴζειν παραινοίην καὶ μὴ
τοῖς ἑτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὡς δὲ οὔτε ἐν
καιρῷ σπεύδετε οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμησθε, ταῦτα διδάξω.
φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας καὶ ἑτέρους 10
ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς
γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον, αἳ ἡσυχαζόντων μὲν ὑμῶν
ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται — οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰ
καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων — σφαλέντων δέ που ἀξιόχρεῳ δυνάμει ταχεῖαν

---

§. 2. *καίτοι.* Der Zusammenhang: wenn aber ich Bedenklichkeiten anrege, so muss dies um so gewichtiger scheinen, da ich. — *ἐκ τοῦ τοιούτου* in Folge solch einer Unternehmung. vgl. 8, 47, 1. 51, 2 u. Spr. 50, 4, 6. — *περὶ τῷ.* Spr. 68, 32 A. vgl. zu 1, 60, 1. Plat. Phäd. 114, e: *θαρρεῖν χρὴ περὶ τῇ αὑτοῦ ψυχῇ.* vgl. Theät. 148. Dagegen And. 2, 7: *οὐ περὶ ἐμοῦ μόνου ὀρρωδεῖν.* — *νομίζων* wiewohl ich übrigens der Meinung bin. (Ps.) vgl. zu 1, 69, 4. — *ὁμοίως. ὅμως* Ba. — *ὁμοίως ἀγαθόν* in gleicher Weise gut (Ps.), nicht schlechter als der furchtlose. Bei Vielen galt Nikias für furchtsam; also hier wohl mit auch eine beiläufige Selbstvertheidigung. — *δι' ἑαυτόν.* Spr. 68, 23 A. — *ὀρθοῦσθαι, εὐτυχεῖν.* (Sch.) zu 2, 60, 2. vgl. 8, 64, 3. — *ὅμως δέ,* obgleich ich mich für den Krieg interessiren könnte. (Ba.). — *οὔτε νῦν, παρὰ γνώμην ἐρῶ* aus *εἶπον.* Umgekehrt Xen. An. 7, 7, 13: *προερῶν ἅπερ αὐτῷ.* Spr. 62, 4, 1. — *ἀλλὰ ᾗ. ἀλλ' ᾗ ἃ* Reiske. *ἀλλ' ᾗ* ohne *ἃ* eine Hs. vgl. zu 6, 8, 2.

§. 3. *πρός* in Betracht. Spr. 68, 39, 6. — *τοὺς τρόπους,* geschildert 1, 70, 2 ff. — *τοῖς ἑτοίμοις* mit dem Vorhandenen, es aufs Spiel setzend. zu 1, 70, 3. u. zu 2, 65, 4. — *ῥᾴδια* statt *ῥᾴδιον.* Spr. 55. 3, 7. — *κατασχεῖν, κτήσασθαι.* (Sch.) Spr. 53, 5, 2. — *ἐφ' ἃ* wozu, was zu erlangen. vgl. 4, 18, 1. 6, 24, 2. 69, 5. 78, 4. 7, 15, 1. vgl. 3, 111, 1 u. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 2. — *ὥρμησθε.* zu 6, 78, 4.

C. 10. §. 1. *δεῦρο. δεύτερον* die meisten und besten Hsn., die aber auch vorher *ὑμᾶς* haben. Kampe p. 10 billigt *δεύτερον,* erklärend: gleich nachher, vgl. 8, 22, 1 u. Il. τ, 371. Diese Stellen sind etwas verschieden; *δεῦρο* steht im Ggs. zu den etwa nach Sikelien zu schickenden Feinden. — *ἐπαγαγέσθαι* euch auf den Hals zu ziehen. (Hl.) zu 5, 98. Ueber die Zweideutigkeit Spr. 55, 4, 1. — *ὀνόματι, μέχρις ὀνόματος, τουτέστιν οὐ βέβαιοι.* (Sch.) Spr. 46, 4, 3. Mit dem Ggs. *ἔργῳ* 8, 89, 3 u. Dion C. 54, 24. — *οὕτω, ὥστε μὴ βεβαίους αὐτὰς τυγχάνειν.* (Sch.). — *ἐνθένδε ἄνδρες* Männer von hier. (Sch.) vgl. 6, 38, 1. Spr. 50, 8, 15. Gemeint ist Alkibiades mit seinem Anhange. — *ἔπραξαν* haben behandelt, durch mancherlei Ränke. (Dr.) — *αὐτά* für *αὐτάς* die besten Hsn., *τὰ περὶ τὰς σπονδάς.* vgl zu *ἀληθῆ* 3, 3, 1. (Schömann zu Isae. p. 443.) *αὐτάς* würde *ἐπέραξαν* erfordern. — *ἐκ τῶν* aus der Zahl der. Spr. 68, 17, 9. Gemeint sind vorzugsweise Kleobulos und Xenares 5, 36 ff. (Sch.) — *σφαλέντων.* Spr. 47, 4, 2 u. 8. — *δέ που.* Das *δέ* haben nur einige schlechte Hsn. — *τήν.* Spr

τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται, οἷς πρῶτον μὲν διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐγένετο,
2 ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἳ οὐδὲ ταύτην πω τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ' οἱ μὲν ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημέροις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ κατέχονται. τάχα ἂν δ' ἴσως, εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν, ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ ἂν ξυνεπίθοιντο μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμή-
3 σαντο ξυμμάχους γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε χρὴ σκοπεῖν τινα αὐτὰ καὶ μὴ μετεώρῳ τε πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύειν καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι πρὶν ἣν ἔχομεν βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θρᾴκης, ἔτη τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἀφ' ἡμῶν, ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἠπείρους ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις ὡς ἀδικουμένοις ὀξέως βοηθοῦμεν, ὑφ' ὧν δ' αὐτοί, πάλαι ἀφεστώτων, ἀδικούμεθα ἔτι, μέλλομεν ἀμύνεσθαι;

50, 11, 1. — *διά* auf Veranlassung. Spr. 68, 22, 4. — *ἐκ τοῦ αἰσχίονος* von einer schmachvolleren Lage aus. vgl. 1, 39, 1. *Αὐτοὶ γὰρ ἐδεήθησαν διὰ τὸ πταῖσαι.* (Sch.) vgl. 4, 117, 3. Ueber den Artikel zu 5, 60, 1. — *κατ' ἀνάγκην* nothgedrungen, eine Erläuterung des *ἐκ τοῦ αἰσχίονος.* zu 4, 63, 3. — *ἔπειτα — ἔχομεν*, dem relativen Satz ein selbständiger angefügt. Spr. 59, 2, 6. — *ἀμφισβητούμενα* 5, 35. (Hk.) u. 42, 3. (Pp.)

§. 2. *οὐχ οἱ ἀ.* die mächtigsten. zu 1, 5, 1. — *πολεμοῦσιν*, *Κορίνθιοι.* (Sch.) 5, 32, 5. (Ds.) Oder die Diktidier 5, 35, 1 und Perdikkas 5, 83, 4? — *οἱ δὲ καί.* Spr. 69, 32, 15. (Kr. Stud. 2, S. 227). — *καὶ διὰ τό. διὰ τὸ καί* Kampe p. 12, Anstoss nehmend an *καί* neben *καὶ αὐτοί.* — *δεχημέροις σπονδαῖς.* zu 5, 26, 3. — *καὶ αὐτοί*, wie die Lakedämonier *κατέχονται* (ohne *δεχημέροις σπονδαῖς*). zu 5, 26, 3. — *ἂν δ'* für *δ' ἂν* die besten Hsn. zu 6, 2, 4. — *ἴσως* neben *τάχα* auch 6, 34. 2. 78, 3 vgl. Wolf zu Dem. Lept. 15. (Pp.) — *δίχα*, *διῃρημένων εἰς δύο μέρη.* (Sch.) einen Theil hier, einen in Sikelien. — *ὅπερ.* Spr. 46, 6, 3. vgl. 6, 79, 2 mit 1, 141, 5. 5, 16, 2 u. 6, 39, 2. — *καὶ πάνυ.* Spr. 69, 32, 18. — *ξυνεπίθοιντο. ξυνεπιθεῖντο* nur schlechte Hsn. — *πρό.* Spr. 68, 15, 2. vgl. 3, 40, 6.

§ 3. *τινά* man, wir, wie 6, 11, 1. 48, 2. (Didot.) Spr. 51, 16, 8. — *αὐτά* diese Verhältnisse. zu 4, 64, 1. — *μετεώρῳ*, *τῆς πόλεως ἡμῶν οὐκ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὁρμούσης. μετενήνεκται δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν πλοίων τῶν μήπω ὡρμισμένων.* (Sch.) — *τε πόλει. τῇ πόλει* Kr. Bruchst., wofür einigermassen das Sch. spricht: *τῆς πόλεως ἡμῶν οὐκ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὁρμούσης.* (Pp.) vgl. 6, 47, 2. Ueber den Da. zu 2, 65, 4. — *πρίν* ohne *ἄν.* Spr. 54, 17, 3. vgl. Reg. unter *πρίν.* — *εἰ Χ. γε.* Ein Beweis scheint wenigstens darin zu liegen dass die Ch. Spr. 65, 5, 7. — *ἐπί.* Spr. 68, 40, 2. — *ἀφεστῶτες* 1, 58, 1. (Pp.) — *ἠπείρους* festländische Gegenden. — *ἐνδοιαστῶς*, *οὐ βεβαίως.* (Sch). vgl. 8, 87, 4. Her. 7, 174 u. *οἱ ἐνδοιάζοντες φίλοι* 6, 91, 4. vgl. zu 1, 122, 3. — *δή*, *δῆθεν.* (Sch.) Dagegen ist die Stellung; also: eben, gerade, mit Ironie. — *βοηθοῦμεν.* Spr. 53, 1, 9. — *ὑφ' ὧν.* Spr. 51, 13, 2. — *αὐτοί* für *αὐτῶν* Reiske. — *ἔτι*, sonst zu *μέλλομεν* gezogen, gehört wohl zu *ἀδικούμεθα* als Gegensatz zu *πάλαι*, wie vorher *ἔτι ἀχείρωτοί εἰσιν.* — *ἀμύνεσθαι;* Sonst steht hier ein Punct und nach *βοηθοῦμεν* ein Kolon.

καίτοι τοὺς μὲν κατεργασάμενοι κἂν κατάσχοιμεν· τῶν δ' εἰ καὶ κρατή- 11
σαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων χαλεπῶς ἂν ἄρχειν δυναίμεθα.
ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἰέναι ὧν κρατήσας τε μὴ κατασχήσει τις καὶ
μὴ κατορθώσας μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. Σικε- 2
λιῶται δ' ἄν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοὶ
ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν Συρακόσιοι, ὅπερ οἱ Ἐγεσταῖοι μά-
λιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσιν. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως Λακεδαιμονίων
ἕκαστοι χάριτι, ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι· ᾧ 3
γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς
ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. ἡμᾶς
δ' ἂν οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἶεν, εἰ μὴ ἀφικοί-
μεθα, ἔπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν δύναμιν δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν·
εἰ δὲ σφαλείημέν τι, τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπί-
θοιντο. τὰ γὰρ διὰ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα καὶ τὰ 4
πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα. ὅπερ νῦν ὑμεῖς ὦ Ἀθηναῖοι ἐς Λακε-

---

C. 11. § 1. *κατεργασάμενοι* überwältigen, wie 4, 85, 2. 6, 33, 5. 86, 2. Her. 8, 100, 1. — *τῶν δέ, τῶν Σικελιωτῶν.* (Sch.) — *διὰ πολλοῦ* die weit entfernt. vgl. § 4. 3, 94, 4 u. zu 2, 29, 3. — *ὧν* ist zu beiden Verben Object, wie der Ge. 7, 5, 3 E. Spr. 60, 5, 2. — *τε — καί.* Spr. 69, 59, 1. Ueber die Verbindung des selbständigen Satzes mit dem relativen Spr. 59, 2, 6. vgl. Kr. zu Blumes Lyk. 3, 5. — *ἐν τῷ ὁμοίῳ* in der gleichen Lage. (Hl.) Spr. 43, 4, 4 u. 22. Ueber *καί* als Spr. 69, 32, 5. vgl. 6, 21, 2. *ὁμοίως καὶ πρίν* 7, 28, 4. — *ἔσται.* Dann nämlich werden wir ausser den gemachten Opfern noch neue Feinde haben 6, 10, 1.

§. 2. *ἄν — ἄν.* Spr. 69, 7, 3. — *καὶ ἔτι* sogar noch. (Va.) *οὔτε νῦν εἰσι δεινοί, καὶ ἔτι ἧττον ἔσονται δεινοί.* (Sch.) — *ἄρξειαν* die Herrschaft erlangt haben möchten. Spr. 53, 5, 2. vgl. zu 5, 91, 2. — *ὅπερ ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι,* wie *ὃν φόβον ἡμᾶς ἐκφοβοῦσιν.* Spr. 46, 11, 2. Ueber die Sache 6, 6, 3. — *ἕκαστοι* einzelne Staaten; oder *ὡς ἕκαστοι?* — *ἐκείνως, ἤγουν εἰ ἀρχθεῖεν ὑπὸ Συρακουσίων.* (Sch.) zu 1, 77, 2. 3, 46, 2. — *ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχήν* eine herrschende Macht gegen die andere, die Syrakosier gegen die Athener. Spr. 50, 4, 9. — *στρατεῦσαι.* Spr. 53, 1, 10. vgl. zu 1, 81, 2.

§ 3. *ἀφέλωνται. ἀφέλοιντο?* „Erg. *ἡμᾶς.* vgl. 8, 76, 3.“ (Pp.) Spr. 60, 7, 1. — *τῶν αὐτῶν, τῶν Πελοποννησίων.* (Sch.) — *διὰ τοῦ αὐτοῦ, τρόπου.* (Sch.) Nämlich als angebliche Befreier der Hellenen. (Pp.) *Διὰ τρόπου* findet sich sonst bei Thuk. schwerlich und überhaupt wohl selten; *τρόπου* nicht zu ergänzen wäre unstatthaft, da man *διὰ τούτου, διὰ τοῦ αὐτοῦ* substantivirt so nicht sagte. Verschieden *δι' αὐτοῦ.* 6, 15, 1. — *ἡμᾶς.* Spr. 46, 10, 1. *μάλιστα μέν* am meisten, anders als es gewöhnlich steht. Spr. 65, 5, 12. zu 1, 32, 1 u. 6, 16, 5. — *δείξαντες, ἐπιδείξαντες* 6, 47, 2. (Ds.) — *δι' ὀλίγου, ταχέως.* (Sch.) Passender verbindet Hl. es mit *δείξαντες* in der Nähe zeigen, um sie mehr als durch den blossen Ruf zu schrecken. zu 2, 89, 7. — *ὑπεριδόντες, καταφρονήσαντες ἡμῶν.* (Sch.) zu 5, 6, 3. 43, 2. von Sachen 4, 62, 2. 6, 18. 4. — *ἐπίθοιντο. ἐπιθεῖντο* schlechte Hsn.

§ 4. *τὰ διὰ πλείστου* das Entlegenste. vgl. 3, 94, 4 und zu 4, 115, 3. Spr. 50, 5, 8 u. 68, 22, 3. Tac. A. 1, 47: major e longinquo reverentia. (Didot.) Agric. 30: omne ignotum pro magnifico est. (Hk.) Liv. 28, 44: major ignotarum rerum est terror. (Pp.) — *πεῖραν τῆς δόξης διδόναι* Erprobung des Rufes gewähren, in wiefern demselben die wirkliche Macht entspricht. (vgl. Plut. Galba 20.) — *ὅπερ* will Ba., *τὰ γὰρ — δόντα*

δαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε, διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν
πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε τὸ πρῶτον περιγεγενῆσθαι καταφρονήσαντες ἤδη καὶ
Σικελίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς τὰς τύχας τῶν ἐναντίων ἐπαίρεσθαι,
ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν· μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο
τι ἡγήσασθαι ἢ διὰ τὸ αἰσχρὸν σκοπεῖν ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν, ἢν δύ-
νωνται, σφήλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται, ὅσῳ καὶ περὶ
πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς μελετῶσιν. ὥστε οὐ περὶ τῶν
ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων ἡμῖν, ἀνδρῶν βαρβάρων, ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦ-
12 μεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσαν ὀξέως φυλαξώμεθα.
καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου
βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥστε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ηὐξῆ-
σθαι, καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε [εἶναι] ἀναλοῦν καὶ μὴ ὑπὲρ

---

parenthetisch denkend, auf *ὑπεριδόντες ἂν ἐπίθοιντο* beziehen. Unleidlich! Mir scheint ein Satz ausgefallen zu sein, etwa: Je mehr man frühere Ueberschätzung bemerkt, desto grössere Missachtung pflegt einzutreten. (Kr. Bruchst.) — *ὅπερ ἐς Λ. πεπόνθατε* wie es euch in Bezug auf die L. ergangen ist. zu 4, 17, 3. vgl. 1, 80, 1. 6, 13, 2. 104, 4. — *παρὰ γνώμην, παρ' ἐλπίδα.* (Sch.) vgl. 4, 40, 1. 127. 1. — *αὐτῶν* hängt von *περιγεγενῆσθαι* ab. (Sch.) — *πρὸς ἅ* in Bezug auf das was. vgl. 6, 64, 3 u. Spr. 51, 13. 6. Doch kann man auch auflösen: *πρὸς ταῦτα πρὸς ἅ*. Spr. 51, 13, 7. vgl. Lyk. Leokr. 129: *εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες εἰς ὃ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσιν.* Bezeichnet wird der Lakedämonier Ueberlegenheit im Landkriege. vgl. 1, 143, 4. 4, 12, 3. — *ἐφίεσθε*, epexegetisch. Spr. 59, 1, 5. vgl. zu 2, 60, 3 u. Heindorf zu Plat. Phäd. 36. Die besten Hsn. haben *ἐφίεσθαι*, was, von Kampe S. 15 vertheidigt, sich doch nur hart an *ὅπερ πεπόνθατε* anschliessen liesse.

§ 5. *πρὸς τάς* in Bezug auf, hier so viel als *διὰ τάς*, wie 8, 2, 1. vgl. mit 5, 14, 2. — *τύχας* Unfälle, wie 1, 84, 3. — *τὰς διανοίας, δηλονότι τῶν πολεμίων.* (Sch.) Also: über die Pläne, Entwürfe der Feinde obsiegend, an Einsicht ihnen darin überlegen, unbesorgt, zuversichtlich sein. vgl. 1. 84, 3. 140. 2. 144, 1 u. zu 6, 31, 1. — *θαρσεῖν* für *θαρρεῖν* Gö. nach Thuk. Weise. — *μηδὲ — σκοπεῖν, μὴ νομίζετε* [= *ἡγήσασθε*] *Λ. ἄλλο τι σκοπεῖν ἢ διὰ τὸ αἰσχρῶς ἐσπεῖσθαι σπεύδειν.* (Sch.) — *ἄλλο τι.* Spr. 62, 3, 7. — *ἔτι καὶ νῦν*, dem Frieden zu Trotz. — *ἀπρεπές, ἀδοξίαν.* (Sch.) vgl. 5, 46, 1. (Pp.) — *εὖ θήσονται. ἀναμαχέσονται.* (Sch.) wohl bestellen, abthun. zu 1, 75, 2. (76, 1.) Eig. ist hier eine Brachylogie für: *τὰ ἑαυτῶν, ἀπρεπῆ ὄντα, εὖ θήσονται.* — *ὅσῳ* da. Spr. 51, 10, 5 u. zu 1, 68. 2. — *περὶ πλείστου, ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα.* (Sch.) Spr. 68, 31, 5. — *διὰ πλείστου, ἐν πλείστῳ χρόνῳ.* (Sch.) vgl. zu 1, 77, 4. 4, 95, 1. — *μελετῶσιν, θηρῶνται.* (Sch.) anstreben. — *δι' ὀλιγαρχίας* unter einer Oligarchie. zu 4, 8, 6. 30, 1. Dem. 15, 19: *οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν.* vgl. Ind. Dem. — *ἐπιβουλεύουσαν, ἡμῖν δηλονότι.* (Sch.) — *ὀξέως* gehört wohl zu *φυλαξώμεθα.* (Bl.) vgl. 6, 10, 3. — *φυλαξώμεθα. φυλαξόμεθα* eine Hs.

C. 12. § 1. *λελωφήκαμεν.* Soph. Aj. 61: *τοῦδ' ἐλώφησεν πόνου.* (Bl.) vgl. Lex. Plat. Ein (in der att. Prosa) ziemlich seltenes Wort, bei Thuk. nur noch und anders 2, 49, 2 u. 7, 77, 3. — *τοῖς σώμασιν.* vgl. 6, 26, 2. Der Artikel nur hier, wo eine bestimmte Hinweisung vorliegt, nicht bei *χρήμασι*, wo nicht bestimmte Gelder bezeichnet werden. (Kampe S. 15.) — *εἶναι*,

ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τό τε ψεύσασθαι κα-
λῶς χρήσιμον καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτῶν λόγους μόνον παρα-
σχομένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι ἢ πταίσαντάς
που τοὺς φίλους ξυναπολέσαι. εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς 2
παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώ-
τερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας,
διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ
ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι, νομί-
σατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν τὰ δὲ ἴδια ἀνα-
λοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ βουλεύσασθαί
τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι. οὓς ἐγὼ ὁρῶν νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ 13

ἐξεῖναι. (Sch. u. Reiz z. Vig. 177 p 750.) vgl. 4, 24, 3. 5, 40, 2. 7, 11, 3. (Pp.) Unpassend; ich lasse es mit Hk. von μεμνῆσθαι abhängen, aus dem etwa νομίζειν vorschwebte, ein Uebergang wie öfter. Bl. vermuthet οἶμαι. Es mit einigen Hsn. zu streichen wäre bedenklich. — φυγάδων. Mit Bezug auf die Leontiner. vgl. 6, 19 u. Plut. Nic. 12. — τῶνδε. Spr. 50, 11, 22. — καλῶς, ἤτοι πιθανῶς. (Sch.) zu 1, 5, 2. — τοῦ πέλας. Spr. 44, 1, 6 u. zu 1, 32, 3. — κινδύνῳ durch, mit Gefahr, auf κατορθώσαντας und πταίσαντας zu beziehen. (Ds.) vgl. § 2. — αὑτῶν Bekker. αὐτῶν für αὐτούς die besten Hsn. Der Sinn: von sich, aus ihren Mitteln. (Wex Ep. crit. p. 10?) — ξυναπολέσαι für ξυναπολέσθαι Reiske. Der Inf. hängt noch von χρήσιμον ab. Da dies aber in der gewöhnlichen Bedeutung nicht mehr passt, so erklärt es Ds. ἐν χρήσει ὄν, σύνηθες und Pp. meint dass es wenig-tens zu ξυναπολέσαι in diesem Sinne zu denken sei. Doch diese Erklärung scheint weder dem Sprachgebrauche des Th. noch anderer Attiker gemäss zu sein. Es schwebte hier wohl allgemein aus χρήσιμον ein οὐδὲν διαφέρει vor. Oder ist χρήσιμον zu streichen und οἷόν τε für οἷς τό τε zu lesen?

§ 2. εἴ τε. Spr. 69, 25, 2 u. zu 1, 35, 2. — τις. ταῦτα διὰ τὸν συστράτηγον Ἀλκιβιάδην. (Sch.) — ἄσμενος αἱρεθείς. zu 6, 8, 3. — ἄλλως τε ist an παραινεῖ anzuschliessen. — ἐς τό, ἀντὶ τοῦ ἢ ὥστε. (Sch.) vgl. 7, 67, 3. — ἱπποτροφίας, mit der er als Strateg besonders glänzend zu prunken gedenkt. Ein doch auch ungeschickter Sinn. Die Deutung: um für die Zukunft Mittel zur Hippotrophie zu erwerben, sucht hier was im folg. Satze enthalten ist. Sonst vermuthete ich: ἀπὸ τῆς στρατηγίας ὥσπερ ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας. Ueber die Sache zu 6, 15, 2. — διὰ δὲ π., d. h. zur Bestreitung seines Aufwandes. „Ueber diesen Athen. 12 p. 534.“ (Bl.) — ὠφεληθῇ ἐκ, wie Lys. 21, 18. 27, 7. Dem. 52, 11: ἐκ τοῦ πράγματος (οὐδὲν) ζημιώσομαι. — ἐμπαράσχητε gewähret; ἐμ — scheint hier in der Bedeutung wie in ἔνεστι syn. mit ἔξεστι zu stehen. „vgl. 7, 56. 3.“ (Pp.) — ἐλλαμπρύνεσθαι, ἐναλαζονεύεσθαι. (Sch.) vgl. 6, 16, 3 u. Lennep z. Phal. 88 p. 255. — οἷον geeigenschaftet [Jüngeren um]. vgl. Spr. 55, 3, 5. [Auf fällt jedoch der Da.] — νεωτέρως für νεωτέρῳ Kr.: mit jugendlicher Leidenschaft. Plat. Ges. 10 S. 907 m.: προθυμία νεωτέρως εἰπεῖν ἡμῖν γέγονεν. Der Da. ist sprachwidrig. — βουλεύσασθαι, περὶ αὐτοῦ. (Sch.) — μεταχειρίσαι. zu 1, 13, 2.

C. 13. § 1. οὓς bezieht Wex eb. auf τοιούτους (den Alkibiades) und setzt nach ἐγώ und καθημένους Kommata. Hart! Ba. u. Pp. erklären es durch οἵους. Ich vermuthe ὡς. Kr. zu Xen. An. 5, 8, 10. — ἐγώ. Spr. 51, 1, 2. vgl. 6,

παρακελευστοὺς καθημένους φοβοῦμαι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρα-
κελεύομαι μὴ καταισχυνθῆναι, εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ
2 δόξῃ, ἐὰν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι, μηδ᾽, ὅπερ ἂν αὐτοὶ
πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας ὅτι ἐπιθυμίᾳ μὲν
ἐλάχιστα κατορθοῦνται προνοίᾳ δὲ πλεῖστα, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς πατρί-
δος ὡς μέγιστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούσης ἀντιχειροτονεῖν
καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας οἷσπερ νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς
ἡμᾶς οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ, παρὰ γῆν ἤν τις πλέῃ, καὶ
τῷ Σικελικῷ, διὰ πελάγους, τὰ αὑτῶν νεμομένους καθ᾽ αὑτοὺς καὶ ξυμ-
3 φέρεσθαι. τοῖς δ᾽ Ἐγεσταίοις ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων καὶ
ξυνῆψαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν
καὶ καταλύεσθαι. καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι, ὥσπερ εἰώ-
θαμεν, οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμυνοῦμεν, ὠφελίας δ᾽ αὐτοὶ δεη-

---

34, 6 u. Kr. zu Xen. An. 5, 8, 23. — *παρακελευστούς*, *παρακεκλημένους*. (Sch.) Dion C. 52, 15? Wohl *ἑταῖροι* des Alkibiades. Ueber den Accent Lobeck Parall. p. 489. *παρακελευστάς* Reiske u. Kr. Bruchst., weil sonst *ἀντιπαρακελεύομαι* beziehungslos ist, wesshalb Abr. *παρακελευστούς* activ deutete, dies unstatthaft. — *καταισχυνθῆναι* aus Ehrgefühl scheu zu werden, so dass sie gegen den Krieg zu stimmen nicht wagen, aus Furcht dass etc. (St.) — *τῶνδε* lässt St. von *τῳ* abhängen, dies auf die Jüngern beziehend. Wenn man *τις* nicht auf die Aeltern beziehe, scheine es, meint Pp., dass der Singular *δόξῃ* nicht habe gesetzt werden können. vgl. jedoch Spr. 61, 4, 1. Indess spricht für diese Erklärung *τῶνδε*, das nicht füglich auf die Aelteren gehen kann. — *ὅπως μή* nach *φοβεῖσθαι* Xen. Mem. 2, 9, 2 u. Plat. Euthyphr. 4, e. Doch hier gehört es zu *καταισχυνθῆναι*. (Engelhardt zu Plat. Euthyphr. 4.) — *δόξῃ*. *δόξει* eine Hs. — *ἐὰν* für *ἂν* war hier, wie 6, 18, 7 (u. 8, 75, 3) zu geben. Kr. z. Dion. p. 274 s. vgl. zu 4, 46, 2. — *μαλακὸς εἶναι*, indem er sich gegen das Unternehmen erklärt.

§ 2. *αὐτοί*, *οἱ νεώτεροι*. (Ps.) — *τῶν ἀπόντων*. Theop. bei Athen. 6, 261, a: *τῶν μὲν ὑπαρχόντων ἠμέλουν, τῶν δ᾽ ἀπόντων ἐπεθύμουν*. (Bl.) — *ἐλάχιστα* ist der Ac. So *πλεῖστα ὀρθοῦσθαι* 3, 30, 2. 42, 4. *τὰ πλείω* 3, 37, 5. (Pp.) — *κατορθοῦνται*, *οἱ ἄνθρωποι*. (Ba.) Spr. 61, 4, 7. vgl. zu 2, 60, 2. Gö. will *κατορθοῦται*. Auch findet sich *κατορθοῦσθαι* bei Thuk. sonst nur passiv. 2, 65, 4. 4, 76, 4. — *τῶν πρίν*. Spr. 47, 28, 10 u. zu 1, 1, 1. — *ἀναρριπτούσης*. zu 4, 85, 2. — *νῦν* erg. *χρῶνται*. — *οὐ μεμπτοῖς* über die wir uns nicht beschweren dürfen, mit denen wir zufrieden sein können. vgl. (7, 15, 1.) Her. 7, 48 u. Arr. An. 5, 25, 3. — *παρὰ γῆν ἤν*. Vor *παρά* das Komma dachte schon St. vgl. 6, 18, 4. 49, 2 u. Spr. 54, 17, 7. — *τῷ Σικελικῷ*, *πόντῳ* aus *κόλπῳ*. Ueber dessen Umfang Strabo 2, 5 p. 123. (Pp.) — *διὰ πελάγους, ἤν τις πλέῃ*. (St.) — *τὰ αὑτῶν νεμομένους* im Genuss ihrer Besitzthümer. zu 1, 2, 1. — *καθ᾽ αὑτούς*. zu 4, 65, 1. — *ξυμφέρεσθαι* ihre Angelegenheiten ausmachen. (St.) So findet sich das Wort selten, doch Her. 1, 196 u. bei Dion C. 146, 23. 424, 11. (Bl.)

§ 3. *εἰπεῖν* hängt gleichfalls von *ἀντιπαρακελεύομαι* ab. — *καί* vor *ξυνῆψαν* entspricht dem *καί* vor *καταλύεσθαι*. Spr. 69, 32, 13. — *τό* für *τόν* eine Hs. u. Va. — *μετὰ σφῶν αὐτῶν* auf ihre eigne Hand, ohne uns; skoptisch. — *οἷς ἀμυνοῦμεν* solche Menschen denen wir helfen müssen. Spr. 53, 7, 7 u. 8. — *ὠφελίας* für *ὠφελείας* Bekker. — *δ᾽*. zu *τε* — *καί* 6, 11, 1. — *αὐτοί*. zu 4, 61, 3.

θέντες οὐ τευξόμεθα. καὶ σὺ ὦ πρύτανι ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοι προσή- 14
κειν κήδεσθαί τε τῆς πόλεως καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθός,
ἐπιψήφιζε καὶ γνώμας προτίθει αὖθις Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀρρω-
δεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ μετὰ τοσῶνδ' ἂν
μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως βουλευσαμένης ἰατρὸς ἂν γενέ-
σθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ' εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ
ὡς πλεῖστα ἢ ἑκὼν εἶναι μηδὲν βλάψῃ."

Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπεν, τῶν δὲ Ἀθηναίων παριόντες οἱ μὲν 15
πλεῖστοι στρατεύειν παρῄνουν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δέ
τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιά-
δης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὢν καὶ ἐς
τἆλλα διάφορος τὰ πολιτικὰ καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μά-
λιστα στρατηγῆσαί τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι' αὐτοῦ
καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι καὶ τὰ ἴδια ἅμα εὐτυχήσας χρήμασί τε καὶ
δόξῃ ὠφελήσειν. ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυ- 2
μίαις μείζοσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρῆτο ἔς τε τὰς ἱπ-
ποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον τὴν

C. 14. *ταῦτα* darüber. Kr. zu Xen. An. 5, 1, 14. — *κήδεσθαί τε. κ. τι* möchte man erwarten; doch s. zu 5, 11, 2. — *ἐπιψήφιζε* berufe das Volk zur Abstimmung. vgl. 1, 87, 1. (Dr.) Auch hiezu gehört *αὖθις*. (Kr. Hal. Rec. 1820.) — *γνώμας προτίθει* lege es zur Besprechung vor. zu 1, 139, 3. — *ἀναψηφίσαι*, *αὖθις ἐπιψηφίσαι*. (Va.) — *τὸ λύειν* ist Subjectsac. (St.) Dann würde aber doch zu erwarten sein *αὐτὸς δὲ τῆς πόλεως*. Auch findet sich *αἰτίαν ἔχειν* (in der Prosa) wohl nur mit einem persönlichen Subject. Daher denke ich *ἕξεις τὸ λύειν αἰτίαν*, *τὸ λύειν σοι αἰτία ἔσται*. vgl. 4, 114, 5. „Plat. Lach. p. 190, e: *ἐγὼ αἴτιος τὸ σὲ ἀποκρίνασθαι*." (Matth. Gr. § 543, 3.) — *τοὺς νόμους*. vgl. 3, 37, 3 u. Schoem. De com. p. 128 s. — *μή*. Spr. 67, 7, 4. Dem Verbum entrückt, wie 6, 29, 2. — *κακῶς* vor *βουλευσαμένης* wird nach den besten Hsn. gestrichen. Vielleicht lautete das Gesetz etwa: *τῆς πόλεως βουλευσαμένης μὴ ἐξεῖναι ἀναψηφίζειν*. — *ἰατρός*, *πόλει παρασχὼν φάρμακον σωτηρίας* Eur. Phö. 893. (Bl.) — *ὃς ἄν*. Spr. 51, 13, 11 u. zu 2, 44, 1. 6, 16, 4. — *ἑκὼν εἶναι*. Spr. 55, 1, 1. vgl. 2, 89, 5. 7, 81, 3.

C. 15. § 1. *μέν*. zu 1, 48, 2. — *παριών* vollkommen in demselben Sinne wie sonst *παρελθών* auch 1, 67, 3. 139, 4. (Ullrich Beitr. z. Krit. 3 S. 6.) Hier und an den übrigen Stellen steht der Plural: das wirkliche Aufgetretensein eines Einzelnen hätte auch hier durch *παρελθών* bezeichnet werden müssen. Anders *οὐ παριών* 8, 68, 2. Beides mit Unterschied 1, 67, 3. — *οἱ δέ τινες*. Spr. 50, 1, 9. vgl. Kr. zu Xen. An. 2, 3, 15. — *τῷ τε Ν.* *τέ* bezieht sich auf *καί* vor *μάλιστα*, gestellt als ob *ἐπιθυμῶν* nicht hinzugefügt werden sollte. (Hk.) zu 5, 11, 2. — *τἆλλα — τὰ πολιτικά*. Spr. 50, 9, 2. vgl. 1, 90, 4. — *διαβόλως*, *ἤγουν ἐπὶ διαβολῇ καὶ κατηγορίᾳ*. (Sch.) Dion C. 46, 1: *καὶ πρός ἔτι καὶ ἐμοῦ διαβόλως ἐμνημόνευσεν*. (Bl.) So steht, unserm schlecht machen entsprechend, *(προ)διαβάλλειν* 6, 75, 3. 83, 3, *διαβολή* 87, 1. 90, 1. — *ἐμνήσθη* 6, 12, 2. — *αὐτοῦ*, *τοῦ στρατηγῆσαι*. (Ps.) *αὑτοῦ* eine Hs. — *τὰ ἴδια* seinen Privatinteressen.

§ 2. *ὑπό*. Spr. 68, 43, 2. vgl. zu 1, 130, 1. — *ἢ κατά*. Spr. 49, 4, vgl. 2, 50, 1. 7, 75, 4. — *οὐσίαν*, das (viel später) von Manchen, sehr überschätzt, auf 100 Talente veranschlagt wurde. Lys. 19, 52. — *αἱ ἱπποτρο-*

3 *τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥκιστα. φοβηθέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ*
τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας ἐς τὴν δίαιταν
καὶ τῆς διανοίας ὧν καθ' ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς
τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμιοι καθέστασαν, καὶ δημοσίᾳ κράτιστα
διαθέντι τὰ τοῦ πολέμου ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθε-
σθέντες καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες οὐ διὰ μακροῦ ἔσφηλαν τὴν πόλιν.
τότε δ' οὖν παρελθὼν τοῖς Ἀθηναίοις παρῄνει τοιάδε.
16 *"Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων ὦ Ἀθηναῖοι ἄρχειν — ἀνάγκη*
γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδή μου Νικίας καθήψατο — καὶ ἄξιος
ἅμα νομίζω εἶναι. ὧν γὰρ πέρι ἐπιβόητός εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις
2 *μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφελίαν. οἱ γὰρ*
Ἕλληνες καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ
διαπρεπεῖ τῆς Ὀλυμπίαζε θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν κατα-
πεπολεμῆσθαι, διότι ἅρματα μὲν ἑπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης

φίαι τῶν μακρὰς οὐσίαις κεκτημένων εἰσίν. Aristot. Pol. 6, 4, 3. vgl. Isokr. 16, 33, Dem. 13, 320. 42, 24 u. Sch. zu Pind. I. 3, 32. (Bl.) Ueber diese u. a. Luxusarten Plat. Lys. 205, c.

§ 3. *τῆς τε — δίαιταν, τὸ παρανόμως διαιτᾶσθαι ἢ τὸ παρανόμως τῷ ἑαυτοῦ σώματι χρῆσθαι κατὰ τὰς διατριβάς.* (Sch.) — *παρανομία* Ueberhebung, wie 1, 132, 2. 6, 28, 2 u. Andok. g. Alk. 30. vgl. zu *ἴσον* 6, 16, 4. Anders deutete es Plut. Alk. 6. — *ἐς τήν.* Spr. 50, 9, 9. Eingeschoben 6, 28, 2. — *ὧν* hängt wie *διανοίας* von *μέγεθος* ab: seines Geistes hohes Streben in den Dingen die. Spr. 47, 9, 6. Her. 6, 2: *ὑπέδυνε τῶν Ἰώνων τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πρὸς Δαρεῖον πολέμου.* — *καθ' ἓν ἕκαστον* jedes für sich, einzeln, stets so gestellt. Dem. 2, 24: *σεσώκατε πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει.* vgl. Kr. Stud. 2 S. 236. — *ἐν ὅτῳ γίγνοιτο* an welchem Geschäft, Unternehmen er als Leiter Theil nahm. — *διαθέντι* für *διαθέντα* nur eine Hs., *διαθέντος* eine am Rande, was freilich correcter wäre, da dieser Da. neben *τοῖς ἐπιτηδεύμασι* ungefügig mit *ἀχθεσθέντες* verbunden wird, wenn nicht *εὖνοι* oder Aehnliches nach *πολέμου* ausgefallen ist. Den Da. *τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ* zu deuten: wegen seiner Lebensweise (Bö.) scheint unzulässig. — *ἐπιτρέψαντες, τὰ τοῦ πολέμου.* (Sch.) — *διὰ μακροῦ* nach langer Zwischenzeit, noch 6, 91, 2. Spr. 68, 22, 3. — *τοῖς Ἀθηναίοις* zwingt die Stellung mit *παρελθών* zu verbinden. vgl. 6, 19. 32, 3. 35. 72, 1.

C. 16. § 1. *καὶ προσήκει.* zu 2, 60, 1. — *ἑτέρων.* Spr. 47, 27, 1 u. zu 1, 85, 2. Seine Ansprüche (*προσήκει*) entwickelt er § 1—5; seine Würdigkeit § 6. — *ἐντεῦθεν.* Spr. 47, 13, 9. — *ἐπιβόητος, ὁ μοχθηρὰν ἔχων φήμην.* Ammon. p. 42. Ein seltenes Wort, das Dion C. einige Male gebraucht. (Bl.) vgl. § 6. — *ταῦτα.* Spr. 51, 5, 1 E.

§ 2. *μείζω* für *μεγάλην* als ob *τῆς δυνάμεως* vorherginge. (Bl.) — *τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ, διαπρέψαντος ἐμοῦ.* (Sch.) Der Ausdruck ist ungewöhnlich; über *ἐμός* Spr. 51, 4, 7. vgl. 2, 61, 2. Er bezieht sich auch auf das Gefolge und den sonstigen Aufwand bei der Festschau, wahrscheinlich Ol. 89. — *καταπεπολεμῆσθαι. καταπεπολεμήσεσθαι?* — *ἅρματα.* Dass vier Wörter hinter einander auf (ein kurzes) *α* endigen ist denn doch wohl nur zufällig, hier gewiss nicht kakophon. vgl. Lobeck Parall. p. 54. — *καθῆκα.* Lob. z Phryn. p. 398. (Gö.) Plut. Ages. 20: *ἅρμα καθεῖσαν Ὀλυμπίασιν ἀγωνίσασθαι.* vgl. Kr.

πρότερον, ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην καὶ τἆλλα
ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. νόμῳ μὲν γὰρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα, 3
ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὖ ἐν τῇ
πόλει χορηγίαις ἢ ἄλλῳ τῳ λαμπρύνομαι, τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται
φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὕτη ἰσχὺς φαίνεται. καὶ οὐκ ἄχρη- 4
στος ἥδ' ἡ ἄνοια ὃς ἂν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον ἀλλὰ καὶ
τὴν πόλιν ὠφελῇ, οὐδέ γε ἄδικον ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον
εἶναι, ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ.
ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνε-
χέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων
τὰ ὁμοῖα ἀνταξιούτω. οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμ- 5
πρότητι προέσχον ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς

---

zu Xen. An. 4, 8, 27. — *ἐνίκησα, πρῶτος ἐγενόμην* Isokr. 16, 34. Her. 6, 122: *ἵππῳ νικήσας, τεθρίππῳ δὲ δεύτερος γενόμενος.* — *τέταρτος. τρίτος* Isokr. u. Eur. bei Plut. Alk. 11. — *ἀξίως.* Isokr. eb.: *ἐν ταῖς θυσίαις καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς περὶ τὴν ἑορτὴν δαπάναις ἀφειδῶς διέκειτο καὶ μεγαλοπρεπῶς.* vgl. die Erkl. zu Athen. 1, 3 (C. 5).

§ 3. *νόμῳ* dem Herkommen nach. (Hl.?) — *τιμὴ τὰ τ.* Il. η, 97: *λώβη τάδε γ' ἔσσεται.* Spr. 61, 7, 5. — *τοῦ δρωμένου.* zu 5, 102. — *καὶ ὅσα αὖ.* zu 1, 91, 4. — *ἄλλῳ τῳ, ἑκουσίοις ἑορτασίμοις ἀναλώμασι.* (Sch.) Gymnasiarchien und Trierarchien erwähnt Isokr. 16, 35. — *λαμπρύνομαι.* vgl. 6, 12, 2. — *αὕτη* für *αὐτή* gute Hsn. Spr. 61, 7.

§ 4. *ἥδ' ἡ ἄνοια* für *ἡ διάνοια* Sch., Muret u. einige Hsn. vgl. 6, 17, 1. Der starke Ausdruck war vom Nikias zwar nicht öffentlich ausgesprochen, aber sonst gewiss vielfach vom Alkibiades ausgesagt. *Εἰρωνεύεται ὁ Ἀ. λέγων ὅτι εἰ καὶ ἀνόητος φαίνομαί τισιν, ἀλλ' οὖν τῇ πόλει οὐκ ἄχρηστός ἐστί μου ἡ ἄνοια, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος.* (Sch.) — *ὃς ἄν.* zu 6, 14. — *τέλεσι, δαπάναις.* (Sch.) vgl. 4, 60, 2. — *φρονοῦντα* ist nicht Subject sondern zu dem aus dem Vorhergehenden zu denkenden Subject Apposition: dass er, eingebildet auf sich. Spr. 55, 2, 6. Daher habe ich nach *ὠφελῇ* nur ein Komma gesetzt. — *πρός* mit. Spr. 68, 39, 4. — *πρὸς οὐδένα* neben *οὐδὲ πρὸς ἕνα.* Spr. 24, 2, 2. Getrennt finden sich *οὐδείς* und *μηδείς* bei Thuk. so wohl nur 5, 111, 1; wohl nie bei Herodot u. den Tragikern; überall wohl nie die Plurale *οὐδένας* etc. — *ἴσον* ist Gegensatz der *παρανομία* 6, 15, 3. — *ἰσομοιρεῖ* (mit Bezug auf *ἴσον*) Gleichheit des Antheils hat, in sofern Niemand ihm von seinem Unglück etwas abnimmt, es ihm tragen hilft. (Va.) Dion. Arch. 7, 14: *ἰσομοιρεῖν οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἀπέφαινον τοῖς πένησι τοὺς εὐπόρους.* — *προσαγορευόμεθα* wir werden freundlich angeredet. (St.) also mittelbar für: wir werden geachtet. (Sch.) Weniger befremden würde *προσηγορούμεθα.* — *ἐν τῷ ὁμοίῳ, ὁμοίως.* Spr. 43, 4, 5 u. zu 4, 106, 1. — *εὐπραγεῖν* ist bei den Frühern selten. — *ὑπερφρονούμενος.* Spr. 56, 6, 1. Das Wort ist milder als *καταφρονούμενος* und stärker als *ὑπερορώμενος.* vgl. 3, 39, 5 u. 6, 68, 2. — *τὰ ἴσα νέμων*, indem er sich mit dem Unglücklichen oder Geringeren gleich stellt. (Sch.) — *ἀνταξιούτω* verlange gegentheilig von den Höhern oder Glücklichern für sich. Das Wort wohl nur hier.

§ 5. *τοὺς τοιούτους*, dem Alkibiades Aehnliche. — *ἔν τινος, ἔν τινος πράγματος.* (Sch.) — *προέσχον, κρείττους ἐγένοντο.* (Sch.) — *ἐν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ* in ihrem Zeitalter. (Hl.) Spr. 68, 25, 1 E. Diod. 3, 66: *μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου.* Her. 6, 109: *μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον.* — *λυπηρούς* lästig als sie verdunkelnde, *ἐπειδὴ καὶ ὁ φθό-*

ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας, τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων προσποίησίν τε ξυγγενείας τισὶ καὶ μὴ οὖσαν καταλιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὦσι πατρίδος, ταύτῃ αὔχησιν ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων οὐδ'
6 *ἁμαρτόντων, ἀλλ' ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πραξάντων. ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβοώμενος τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἁπάντων ἀγωνίσασθαι· ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως*
17 *θαρσοῦσιν. καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια, παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι, ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὡμίλησε καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένῃ ἔπεισεν. καὶ νῦν μὴ πεφόβησθε αὐτήν, ἀλλ' ἕως ἐγώ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελίᾳ. καὶ τὸν ἐς τὴν Σι-*

νος λύπη κατὰ τὸ γένος ἐστί. (Sch.) vgl. 2, 45, 1. (Pp.) — *μὲν μάλιστα.* Die gew. Stellung wäre *μάλιστα μὲν ἐν τοῖς ὁμοίοις.* Doch auch jene Stellung findet sich hin und wieder. Kr. zu Xen. An. 7, 7, 19 lat. Ausg. vgl. Soph. Phil. 1285. — *ξυνόντας* mit denen sie verkehren. (Ps.) Erg. *λυπηροὺς ὄντας.* (Sch.) — *τῶν ἀνθρώπων* hängt von *τισί* ab. (Haase Uebers.) — *προσποίησιν — καταλιπόντας* Ansprüche auf Verwandtschaft, selbst wenn sie unbegründet sind, zurücklassen. — *σφετέρων* ihnen Angehörige. — *καλὰ πράσσειν* hier von glänzenden Thaten. Sonst anders. Kr. zu Xen. An. 6, 2, 8 lat. Ausg. — *αὔχησιν* hat auch Thuk. nur hier; sonst findet es sich wohl nirgends.

§ 6. *ὧν, καλῶν,* nach solchem Ruhme. — *ἐπιβοώμενος.* zu § 1. — *μεταχειρίζω.* zu 1, 13, 2. — *τὰ δυνατώτατα* Argeier, Mantineer, Eleer 5, 46 ff. 52. — *ξυστήσας.* vgl. 6, 85, 3. Her. 6, 74: *συνιστὰς τοὺς Ἀρκάδας ἐπὶ τῇ Σπάρτῃ.* (Bl.) — *ἐς μίαν ἡ.* Spr. 68, 21, 10. vgl. 4, 89, 1. — *κατέστησα, ἠνάγκασα.* (Sch.) 5, 54 ff. — *τῶν ἁπάντων.* zu 6, 6, 3. — *ἀγωνίσασθαι.* Her. 5, 94: *κρατήσας αὐτοῦ κατέστησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν ἑαυτοῦ νόθον.* Isocr. 7, 37: *τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἐπέστησαν ἐπιμελεῖσθαι τῆς εὐκοσμίας.* — *καὶ περιγενόμενοι.* Spr. 56, 13, 2. — *καί* könnte verdächtig scheinen als schon in *οὐδέ* enthalten. Xen. An. 7, 6, 35: *πραγματευόμενος οὐδὲ νῦν πω πέπαυμαι.* Doch vgl. Plat. Hipp. 293, c: *καὶ οὐδέπω καὶ τήμερον, φήσει, οἷός τ' εἶ.*

C. 17. § 1. *ταῦτα — ὡμίλησε* diese Verhandlungen, d. h. so erfolgreiche, hat meine Jugend und meine, wie es scheint, wie ich beschuldigt werde, widernatürliche, alles Mass überschreitende, Unvernunft gegen die Macht der Peloponnesier mit angemessenen Worten geführt. Spr. 46, 5, 4. vgl. 2, 37, 3 u. Schoem. z. Isae. p. 412. — *ὀργῇ* mit Feuereifer, ardore. vgl. zu 1, 140, 1. 7, 68, 1, wie *λόγοις,* wegen der Stellung des *τέ* auf Alkibiades zu beziehen. — *πίστιν* Zuversicht bei mir und Andern. zu 1, 120, 4. — *παρασχομένῃ.* Das *ι* subscr. habe ich nach zwei guten Hsn. hinzugefügt. — *ἔπεισεν,* als Redner, wie 5, 61, 2. 5, 52, 2. — *ἔπεισεν.* — *ἕως* für *ἔπεισε καὶ νῦν μὴ πεφοβῆσθαι αὐτήν. ἀλλ' ἕως* J. G. Schneider u. Bekker (nach Reiske?). — *καὶ νῦν* und so (demnach) auch jetzt. Spr. 69, 32, 8. vgl. 6, 36, 2. 83, 2. 89, 2. (7, 15, 1.) — *αὐτήν, τὴν νεότητα ἢ τὴν ἄνοιαν.* (Sch.) Richtig, weil auch *μετ' αὐτῆς* sich darauf bezieht. — *εὐτυχής* auch noch 5, 16, 1. 7, 77, 2. (Pp.) — *ἀποχρήσασθε* gebraucht reichlich. zu 1, 68, 4. — *ἑκατέρου ὠφελίᾳ* Nutzen von

κελίαν πλοῦν μὴ μεταγιγνώσκετε ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον.
ὄχλοις τε γὰρ ξυμμίκτοις πολυανδροῦσιν αἱ πόλεις καὶ ῥᾳδίας ἔχουσι 2
τῶν πολιτειῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς. καὶ οὐδεὶς δι' αὐτὸ ὡς
περὶ οἰκείας πατρίδος οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται οὔτε
τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαῖς· ὅ τι δὲ ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέ-
γων πείθειν οἴεται ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλλην γῆν,
μὴ κατορθώσας, οἰκήσειν, ταῦτα ἑτοιμάζεται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοι- 3
οῦτον ὅμιλον οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοι-
νῶς τρέπεσθαι· ταχὺ δ' ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴ τι καθ' ἡδονὴν λέγοιτο,
προσχωροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. καὶ 4
μὴν οὐδ' ὁπλῖται οὔτ' ἐκείνοις ὅσοι περ κομποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλ-

---

beiden, Brauchbarkeit beider. zu *Δωριέων* 1, 18, 2. Sonst pflegt der Ge. bei *ὠφελία* ein objectiver zu sein, zw. 3, 82, 5. — *μεταγιγνώσκετε.* zu 3, 40, 1. — *ὡς* als, desshalb weil.

§ 2. *ξυμμίκτοις,* also ohne Einheit der Gesinnung und der Interessen. vgl. § 3. — *πολυανδροῦσιν.* Ein sehr seltenes Wort, nachgebraucht von Dion C. u. Josephos. (Bl.) — *αἱ πόλεις, τῆς Σικελίας.* (Sch.) Eben so 7, 13, 2. 25, 7. 32, 1. — *τάς.* Spr. 50, 11, 1. — *ἐπιδοχάς, τὸ ἐγγράφειν ῥᾳδίως τοῖς πολιτείαις ξένους τε καὶ φυγάδας.* (Sch.) Von Annahme ganz neuer Verfassungen erklärt es Gö. Doch ist das Wort, das erst bei Spätern wieder und anders vorkommt, so gebraucht mir anstössig und es könnte wohl vorher *πολιτῶν* ausgefallen sein; oder bloss zu denken? — *δι' αὐτό, διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ τὰς ἐπιδοχὰς τῆς πολιτείας.* (Sch.) vgl. zu 1, 2, 1. — *ὡς περί. ὥσπερ* die besten Hsn. Jenes ist gesetzt als ob *ἀγωνιούμενοι* vorschwebte. vgl. Kr. zu Xen. An. 3, 2, 15. — *τὰ ἐν* muss mit St. für den No. genommen werden. (Dr.) Ueber die Stellung des *οὔτε* zu 3, 39, 3. vgl. zu 6, 37, 1. — *νομίμοις, οὐ ταῖς νομιζομέναις ἀλλὰ ταῖς ἱκαναῖς. οὕτω καὶ νόμιμον ῥήτορα τὸν ἱκανὸν καὶ νόμιμον ἀθλητήν φαμεν.* (Sch.) Aehnlich *δίκαιος,* justus, legitimus; doch *μονίμοις* Ds., auch mir eingefallen. — *κατασκευαῖς.* zu 1, 10, 2. — *ὅ τι* bezieht sich als Collectiv auf *ταῦτα.* Xen. Kyr. 1, 6, 11: *ὅ τι δ' ἂν πρὸς τοῖς εἰρημένοις λαμβάνῃ τις, ταῦτα τιμὴν νομιοῦσι.* (Pp.) Spr. 58, 4, 5. — *στασιάζων* steht variirt dem *ἐκ τοῦ πείθειν* entgegen. (Sch.) vgl. 7, 70, 4 u. Spr. 59, 2, 3. — *λαβὼν — οἰκήσειν.* Gefügiger wäre *λαβεῖν — οἰκήσων.* Allein die Stelle heisst: was jeder entweder durch Ueberredung mit Worten oder durch Bürgerfehde von dem Gemeingut erhalten habend, sich, wenn er unglücklich gewesen, in einem anderen Lande anzusiedeln gemeint ist etc. d. h. womit er, nachdem er es — erhalten hat etc. (Sch. u. Ba.) Ueber das nur zu *λαβών* gehörige *ὅ τι* Spr. 51, 9, 2. — *ἑτοιμάζεται* schafft er sich an, aber mit dem Nebenbegriffe des leicht beweglichen, wegzuschaffenden Besitzthumes.

§. 3. *τὸν τοιοῦτον.* Spr. 50, 4, 6. — *μιᾷ γνώμῃ, ὁμονοοῦντας.* (Sch.) vgl. 1, 122, 2. (Pp.) — *κοινῶς, ὁμοφρονοῦντας.* (Sch.) Doch etwas mehr. vgl. 2, 42, 2. 4, 61, 4. — *ὡς ἕκαστοι.* zu 1, 3, 4. — *καθ' ἡδονήν* nach Behagen. zu 2, 37, 2. — *προσχωροῖεν* sie dürften sich uns anschliessen ist sowohl zum Hauptsatze als zu *ὡς ἕκαστοι* zu denken. zu 1, 3, 4. vgl. zu 2, 21, 3. — *ἄλλως τε καί.* Spr. 69, 5. — *πυνθανόμεθα.* Spr. 53, 1, 2.

§ 4. *ἐκείνοις, εἰσίν.* — *ὅσοιπερ κομποῦνται* für *ὅσοι περικομποῦνται* die besten Hsn. „vgl. 5, 68, 1: *διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ*

ληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες ὅσους ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίθμουν,
ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐν τῷδε τῷ πο-
λέμῳ ἱκανῶς ὡπλίσθη. τά τε οὖν ἐκεῖ, ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι,
5 τοιαῦτα καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται· βαρβάρους τε γὰρ πολλοὺς ἕξομεν
οἳ Συρακοσίων μίσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς· καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπι-
κωλύσει, ἢν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλεύησθε. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐ-
τοὺς τούτους οὕσπερ νῦν φασι πολεμίους ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν
καὶ προσέτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ
6 ἄλλῳ τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. καὶ νῦν οὔτε ἀνέλ-
πιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴ τε καὶ πάνυ
ἔρρωνται, τὸ μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν,

---

οἰκεῖα πλήθη.“ (Arn.) – τοσοῦτοι, ὁπλῖται. Doch können auch bloss Menschen gedacht werden, ungeachtet der Stellung des ὁπλῖται. zu παράδειγμα 3, 39, 3. — ὅσους für ὅσοι, das aus dem vorhergehenden ὅσοι entstanden, einige Hsn. — μέγιστον. Spr. 46, 5, 7. zu 3, 36, 2. — αὐτοὺς ἐψευσμένη sie erlogen, erdichtet hat. Xen. An. 5, 6, 35: τὰ χρήματα ἃ ὑπέσχοντο Τιμασίωνι καὶ Θώρακι ἐψευσμένοι ἦσαν. (Pp.) vgl. zu 3, 66, 2. Ueber die geringe Wahrhaftigkeit der Hellenen s. Kr. Stud. 1 S. 78. — ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ist nach der Auffassung des Thuk. gesagt. Denn die Athener konnten doch nicht daran denken auch die folgenden Begebenheiten mit dem sog. Archidamischen Kriege zusammenzufassen. Ja sie hatten jetzt eig. seit sechs Jahren Frieden. (Ullrich Beiträge z. Erkl. S. 57 f. u. 106.) — τά τε ἐκεῖ, entgegengesetzt καὶ τὰ ἐνθάδε. (Hl.) — ἐξ ὧν zu urtheilen nach dem was. Kr. zu Xen. An. 1, 9, 28. — ἀκοῇ αἰσθάνομαι. vgl. 6, 20, 1 u. zu 53, 3. Ueber das Pr. Spr. 53, 1, 2. — εὐπορώτερα, εὐκαταμηχανώτερα. (Sch.)

§ 5. βαρβάρους τε setzt voraus dass nach αὐτοῖς noch etwas über die Hellenen gesagt worden, vielleicht auch von den Karthagern. (Kr. Stud. 2 S. 132 u. 184.) vgl. 6, 88, 7. Hk. u. A. wollen bloss τέ tilgen. — ἕξομεν wir werden gewinnen. Spr. 53, 7. — ἐπικωλύειν, sehr selten, findet sich noch Xen. Oek. 8, 4 u. Soph. Phil. 1242. (Herm.) — φασί. Man könnte φησί vermuthen. vgl. 6, 10, 1. Bei φασί sind mit dem Sch. οἱ περὶ τὸν Νικίαν zu denken. vgl. 6, 37, 1. — τὴν ἀρχήν, wie 6, 18, 2. Spr. 50, 2, 3.

§ 6. καὶ νῦν — ἐγένοντο und jetzt, wie jetzt die Sachen stehen (vgl. 1, 143, 4), haben die Lakedämonier nie weniger Hoffnung gegen uns gefasst. (St.) οὐδὲν μᾶλλον ἀπηλπίκασι Πελοποννήσιοι τοῦ ἡμᾶς καταλῦσαι. (Sch.) Ἀνέλπιστος findet sich freilich auch activ 3, 30, 1. 8, 1, 2, wiewohl in verschiedener Weise. Der Einwand dass Thuk. das Wort nur von Sachen passiv gebrauche ist nicht erheblich, da nach dieser Erklärung bei Πελοποννήσιοι ein Angriff der Peloponnesier zu denken wäre. Eben so vereinzelt 4, 103, 4: ἀπροσδόκητος προσπεσών. Doch sinngemässer glaubte ich erklären zu dürfen: und so sind auch jetzt die P. nie weniger gegen uns zu erwarten, ein Angriff derselben gegen uns nie weniger zu fürchten, gewesen. (Kr. z. Dion. p. 267 s.) Einen ähnlichen Gedanken suchte auch Pp.'s Conjectur εὐέλπιστοι. — εἴ τε. Spr. 69, 25, 2. — ἔρρωνται Muth und Entschlossenheit haben. zu 2, 8, 1. 3. 4, 72, 1. 8, 78, 1. Allein der Indicativ ist offenbar unpassend. Daher vermuthete ich z. Dion. p. 267 s. 270, es sei als Conjunctiv zu nehmen, wo es denn nach der Analogie von μεμνῶμαι ἐρρῶνται zu accentuiren wäre. Dies oder ἐρρῷντο wollte schon Abr. p. 580. — τὸ ἐσβάλλειν ist an ἱκανοί anzuschliessen. Spr. 46, 4, 4. Ueber den Artikel zu 2, 53, 2. – ἀντίπαλον gewachsen. zu 1, 122, 2.

ἱκανοί εἰσιν, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν· ὑπόλοιπον γὰρ
ἡμῖν ἐστιν ἀντίπαλον ναυτικόν. ὥστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς ἢ αὐτοὶ 18
ἀποκνοῖμεν ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους σκηπτόμενοι μὴ βοηθοῖμεν;
οἷς χρεών, ἐπειδή γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν, καὶ μὴ ἀντιτιθέναι
ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι προσεθέμεθα
αὐτούς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπηροὶ ὄντες δεῦρο κωλύω-
σιν αὐτοὺς ἐπιέναι. τήν τε ἀρχὴν οὕτως ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ 2
ὅσοι δὴ ἄλλοι ἦρξαν, παραγιγνόμενοι προθύμως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις
ἢ Ἕλλησιν ἐπικαλουμένοις, ἐπεὶ εἴγε ἡσυχάζοιεν πάντες ἢ φυλοκρινοῖεν
οἷς χρεὼν βοηθεῖν, βραχὺ ἄν τι προσκτώμενοι αὐτῇ περὶ αὐτῆς ἂν
ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸν γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντας 3
τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ ἔπεισι προκαταλαμβάνει. καὶ οὐκ
ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐπει-
δή περ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν τοὺς δὲ μὴ ἀνιέ-
ναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐ-
τοὶ ἄλλων ἄρχοιμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς 4

C. 18. § 1. *ἢ* vor *αὐτοί* würde man vor *λέγοντες* erwarten, da dies dem *σκηπτόμενοι* entgegen steht. zu 6, 24, 1. Gedacht ist als Gegensatz: welche einleuchtende Gründe sind es durch die wir (uns selbst) von dem Unternehmen abzustehen überreden oder die wir bei den dortigen Bundesgenossen auch nur vorwenden könnten, um uns zu entschuldigen dass wir sie nicht unterstützen. — *σκηπτόμενοι*, *προφασιζόμενοι*. (Sch.) — *μή*, gegen Spr. 67, 2. Dem. 23, 75: *πῶς ἂν δίκαια ταὐτὰ καὶ μὴ γένοιτο;* Xen. Mem. 3, 1, 10: *τί οὐ σκοποῦμεν πῶς ἂν αὐτῶν μὴ διαμαρτάνοιμεν;* — *ἐπειδή γε καί.* Spr. 69, 32, 17. — *ξυνωμόσαμεν* uns eidlich mit ihnen verbunden haben. zu 1, 71, 4. vgl. Her. 7, 235 u. *ξυνωμόται* 7, 148. — *ὅτι — ἡμῖν*, *ἐπήμυναν*. Spr. 62, 4, 1. zu 3, 64, 1. — *προσεθέμεθα*, *ξυμμάχους ἐποιησάμεθα*. (Sch.) Valck. zu Her. 5, 69. (Bl.) — *ἡμῶν*. Spr. 47, 10.

§ 2. *οὕτως —, παραγιγνόμενοι.* Spr. 59, 1, 7. vgl. 3, 20, 3. — *φυλοκρινοῖεν* für *φιλοκρινοῖεν* die besten Hsn Bk. Anecd. p. 17: *φυλοκρινεῖν κυρίως μὲν τὸ τὰς φυλὰς τὰς ἐν ταῖς πόλεσι διακρίνειν, σημαίνει δὲ καὶ τὸ ἄλλο τι διατάττειν καὶ διακρίνειν.* Hier mit Bezug auf die Stammverschiedenheit. (Gö.) Doch ist es mehr als zweifelhaft ob das Wort in der eig. Bedeutung je vorkommt. (Abr. u. Bl.) So dürfte denn auch jene Beziehung unsicher sein. (Kr.) vgl. Hesych. Etym. u Poll. 8, 110. (Abr.) — *αὐτῇ*, *τῇ ἀρχῇ*. — *κινδυνεύοιμεν.* Von dem allgemeinen Gedanken (*κινδυνεύοιεν*) geht er auf die zunächst berücksichtigten Athener über; eine nicht seltene Vermischung. vgl. das Register unter Uebergang u. Kr. zu Xen. An. 2, 4, 26.

§ 3. *τὸν προύχοντά τις*, pluralisch. zu 2, 37, 1. 4, 92, 5. 5, 38, 1. — *ὅπως μή* für *μὴ ὅπως* Eine Hs. *μή πως* Hk.? *ὅπως* streicht Pp.? Spr. 54, 8, 5. — *ἔπεισι.* Spr. 38, 3, 3. — *προκαταλαμβάνει* nimmt ihn vorweg und verhütet es so. vgl. zu 1, 33, 3. — *ταμιεύεσθαι* abmessen. Kr. zu Xen. An. 2, 5, 18. — *ἐν τῷδε* auf dieser Stufe der Macht. Spr. 43, 4, 4. — *ἀνιέναι* die Herrschaft über sie aufzugeben. zu 1, 75, 2. — *διὰ τὸ — εἶναι*, *διὰ τὸ κινδυνεύειν ἂν ἀρχθῆναι ἡμᾶς ὑφ' ἑτέρων.* (Sch.) Ueber den Ao. Spr. 53, 5, 2; über den Inf. *ἀρχθῆναι* 50, 6, 4 (vgl. 2, 8, 3); über *ἄν* 69, 7, 1; über *αὐτοῖς* uns selbst 51, 6, 4. vgl. zu 3, 54, 1.

§ 4. *ἐκ τοῦ αὐτοῦ* durch dasselbe Verhalten. Spr. 43, 4, 23. — *ἐπι-*

ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὅμοιον μεταλή-
ψεσθε. λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐπ' ἐκεῖνα ἢν ἴωμεν,
ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε στορέσωμεν τὸ φρόνημα,
εἰ δόξομεν ὑπεριδόντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν
5*πλεῦσαι, καὶ ἅμα ἢ τῆς Ἑλλάδος τῶν ἐκεῖ προσγενομένων πάσης τῷ*
εἰκότι ἄρξομεν, ἢ κακώσομέν γε Συρακοσίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ
ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα. τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ μένειν, ἤν τι προχωρῇ,
καὶ ἀπελθεῖν αἱ νῆες παρέξουσιν· ναυκράτορες γὰρ ἐσόμεθα καὶ ξυμ-
6*πάντων Σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη*
καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποτρέψῃ, τῷ δὲ εἰω-
θότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἅμα νέοι γεραιτέροις βουλεύ-

---

σκεπτέον, ἐπιτηδευτέον. (Sch.) zu erzielen. — *ἐπ' ἐκεῖνα ἤν.* Spr. 54, 17, 7. — *τοῖς ἄλλοις* wie den Andern, den Lakedämoniern. Spr. 48, 13, 9. — *ἐπιτηδεύματα* politisches Verhalten. vgl. 1, 32, 2. — *ἐς τὸ ὅμοιον μεταλήψεσθε* zu der gleichen Beschaffenheit umwandeln wollet. zu 1, 120, 3. — *τάδε, τὰ ἐνταῦθα πράγματα.* (Sch.) zu 1, 144, 6. — *ἵνα Π. τε* als ob folgen sollte *καὶ ἅμα ἄρξωμεν,* von *ἵνα* abhängig. (Matth. § 632, 4. p. 1529.) vgl. zu 1, 82, 2. u. Her. 4, 148. — *στορέσωμεν, στορέσαι τὴν ὀργήν* Aesch. Pro. 190. (Abr.) Lyk Leokr. 109: *Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.* Nachahmungen bei Plut. Nik. 9. Ueber die Bosheit des Her. 6 etc. Aehnlich wohl Ar. Ritter 481: *ἐγώ σε νὴ τὸν Ἡρακλέα παραστορῶ.* — *ὑπεριδόντες — πλεῦσαι* so viel als *ὑπεριδεῖν* (zu 6, 11, 3) *ὥστε καὶ ἐπὶ Σ. πλεῦσαι.* Nach *ὑπεριδόντες* folgte sonst noch *καὶ οὐκ ἀγαπήσαντες* nicht zufrieden mit, was jedoch die meisten und besten Hsn. auslassen. vgl. Heindorf zu Plat. Euthyd. 81.

§ 5. *τῷ εἰκότι* der Wahrscheinlichkeit nach. Bei Thuk. so nur hier und mir auch sonst woher nicht erinnerlich. Anders 2, 89, 4. — *ἐν ᾧ, τῷ κακῶσαι Συρακουσίους.* (Sch.) — *ὠφελήσομαι* passiv auch 7, 67, 3 steht bei den Attikern ziemlich eben so oft als *ὠφεληθήσομαι*, z. Th. mit zweifelhafter La. — *τὸ δ' ἀσφαλές* was aber Sicherheit ist, gewährt. Spr. 57, 10, 12. Kr. z. Dion. p. 158. Pp. verbindet: *παρέξουσι τὸ ἀσφαλές (τοῦ) μένειν*, was wegen *τό* sprachwidrig ist. — *προχωρῇ* für *προσχωρῇ* Reiske, Valla und zwei (schlechte) Hsn. Nicht das Anschliessen Einzelner (*προχωρεῖ τι*), sondern ein von Stattengehen überhaupt genügte. vgl. 2, 5, 1: *εἴ τι ἄρα μὴ προχωρήσειεν.* 1, 111, 1 u. 6, 74, 2: *προὐχώρει οὐδέν.* — *παρέξουσι· ναυκράτορες* für *παρέξουσιν· αὐτοκράτορες* Valckenaer z. Her. 5, 36. vgl. Th. 5, 97. 109. — *καὶ ξυμπάντων.* Spr. 69, 32, 18 u. über den Ge. Spr. 47, 26, 8.

§. 6. *ἡ Νικίου τῶν λ. ἀ.* die Unthätigkeit empfehlenden Worte des Nikias. (St. u. Abr. p. 41.) Also nicht nach Spr. 47, 9, 8. — *διάστασις, ἤτοι ἀντίστασις* oder *ἀντὶ τοῦ στάσις.* (Sch.) Active Bedeutung hat es wohl so wenig als *ἀπόστασις* 1, 122, 1. So könnte *διαστασίασις* stehen, was (vielleicht an einigen Stellen verdrängt) verloren gegangen ist. — *τοῖς νέοις*, weil auch *ἡ Νικίου τῶν λόγων* zu *διάστασις* gehört und also *τῶν νέων* unklar wäre: die durch Nikias Worte gesuchte Zwietracht für die Jünglinge gegen die Alten. (St.) Spr. 48, 12, 8. Kr. z. Dion. p. 328. — *ἐς*, wie bei *ἔχθρα* 2, 68, 5. vgl. zu 2, 65, 1. — *ἀποτρέψῃ* für *ἀποστρέψῃ* Kr. Rec. N. 3 Jan. 1828 (Stud. 2 S. 132) u. Pp. vgl. 6, 8, 3 u. 19. *Ἀποστρέφειν* wird in uneigentlicher Bedeutung wohl nirgends zu dulden sein. —

οντες ἐς τάδε ἦραν αὐτά, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγα-
γεῖν τὴν πόλιν, καὶ νομίσατε νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων 7
μηδὲν δύνασθαι, ὁμοῦ δὲ τό τε φαῦλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ
ἀκριβὲς ἂν ξυγκραθὲν μάλιστ' ἂν ἰσχύειν, καὶ τὴν πόλιν, ἐὰν μὲν ἡ-
συχάζῃ, τρίψεσθαί τε αὐτὴν περὶ αὑτὴν ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάν-
των τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι, ἀγωνιζομένην δὲ ἀεὶ προσλήψεσθαί
τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξύνη-
θες ἕξειν. παράπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἄν μοι 8
δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφα-
λέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἢν καὶ
χείρω ᾖ, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν."

Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκεί- 19
νου τε καὶ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Λεοντίνων φυγάδων, οἳ παρελθόντες

ἐς τάδε zu der jetzigen Macht. zu 1, 144, 5. — *νέοι* ist eingeschoben, um durch die ungew. Stellung den Ggs. zu heben. — *αὐτά*, ihre Herrschaft. zu 1, 144, 5. — *τῷ αὐτῷ τρόπῳ* ist Erneuerung des *τῷ εἰωθότι κόσμῳ*, was mehr nur zu *βουλεύοντες* als zu *προαγαγεῖν* passt. Aehnlich *τὸν αὐτὸν τρόπον* — *οὕτω* Dem. 20, 2. — *προαγαγεῖν* weiter führen, erheben. zu 1, 75, 2.

§ 7. *φαῦλον* in Bezug auf die Jugend (Ba.), wohl nicht ohne Ironie mit Rücksicht auf Nikias Aeusserungen. — *τὸ πάνυ ἀκριβές* von genau erwägender Berechnung der Alten. — *ξυγκραθέν*. Eur. Aeol. 2: *οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἐσθλὰ καὶ κακά, ἀλλ' ἔστι τις σύγκρασις ὥστ' ἔχειν καλῶς*. (Bl.) — *ἐάν* für *ἄν* Kr. zu 6, 13, 1. — *τρίψεσθαι* werde sich abnutzen, verzehren. (Va.) vgl. zu 8, 46, 2. Dasselbe Fu. passiv 7, 42, 6. — *περὶ αὑτήν*. 8, 46, 2: *περὶ ἑαυτοὺς κατατρῖψαι τοὺς Ἕλληνας*. vgl. zu 1, 69, 4. — *ὥσπερ καὶ ἄλλο τι*. vgl. 1, 142, 4. Kr. zu Xen. An. 1, 3, 15. Man denke hinzu: *ἀργὸν κείμενον*. (Sch.) — *πάντων*, *πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων*. (Sch.) — *ἐγγηράσεσθαι*. So senescere civitatem otio Liv. 1, 22. vgl. Sal. Cat. 21. (Ba.) Das mediale Fu. *γηράσεσθαι* Ar. Ri. 1308. *συγγηράσομαι* Eur. Stob. 71, 5, *γηράσω* Plat. Rep. 393 e, Ges. 949, Simonides Frag. 1. — *ἀγωνιζομένην* — *ἐμπειρίαν* kämpfend aber, sich übend im Kampfe, werde sie, die Geschicklichkeit, die Erfahrung, Uebung, noch dazu gewinnen, zu sich selbst. vgl. zu 4, 61, 1. — *τὸ ἀμύνεσθαι ξύνηθες ἕξειν* die Vertheidigung in Uebung haben. — *οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον* ist wohl lieber mit *ξύνηθες ἕξειν* als mit *ἀμύνεσθαι* zu verbinden. (Sch. u. Ba.)

§ 8. *παρὰ πᾶν* überhaupt. (Va.) So 6, 80, 1. Anders 5, 68, 3. — *γιγνώσκω δοκεῖν* ich bin entschieden zu glauben. (Arn.) Immer hart. Vielleicht ist *ἐμοί* für *μοί* zu lesen und *ἐμοὶ δοκεῖν* nur auf *τάχιστ' ἄν* zu beziehen: meines Erachtens am schnellsten. Aesch. Pers. 242: *ἀλλ' ἐμοὶ δοκεῖν ταχ' εἴσῃ πάντα νημερτῆ λόγον*. vgl. Reiz z. Vig. n. 154. — *ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ* durch den Uebergang zur Unthätigkeit, *ἀπραγμοσύνην ἀντὶ πολυπραγμοσύνης μεταλαμβάνουσαν*. vgl. 6, 76, 4 u. zu 6, 87, 5. — *ἀσφαλέστατα*. vgl. 6, 92, 5 u. Dem. 23, 102: *ὑμῖν ὑπάρχει μεγίστοις οὖσιν ἀσφαλῶς οἰκεῖν*. — *τοῖς ἤθεσι διαφόρως* im Zwiespalt mit ihren Sitten. Isä. 1, 10: *ᾧ ζῶν διάφορος ἦν*. Spr. 48, 13, 4.

C. 19. *τοιαῦτα μέν*. *τοιαῦτα δέ* will Bekker, wohl richtig. vgl. zu 1, 43, 2. — *Λεοντίνων*. *τῶν Λεοντίνων* könnte man vermuthen, da *φυγάδων* nicht zu *Ἐγεσταίων* gehört. Aber man übersetze: und einige leontinische Ver-

ἐδέοντό τε καὶ τῶν ὁρκίων ὑπομιμνήσκοντες ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὥρμηντο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψειεν, παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειεν, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτούς, παρελθὼν αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

20 "Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς ὦ Ἀθηναῖοι ὡρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα, ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἃ γιγνώσκω σημανῶ. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας καὶ οὐθ' ὑπηκόους ἀλλήλων οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ᾗ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥᾴω μετάστασιν χωροίη, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξαμένας, τό
2 τε πλῆθος ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ πολλάς [τὰς Ἑλληνίδας]. πλὴν γὰρ Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίνων ξυγγενὲς προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτὰ αἱ παρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν,
3 Σελινοῦς καὶ Συράκουσαι. πολλοὶ μὲν γὰρ ὁπλῖται ἔνεισι καὶ τοξόται καὶ ἀκοντισταί, πολλαὶ δὲ τριήρεις καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρή-

---

bannte. Der Ausdruck ist wie *φυγὰς Σάμιος* Xen. An. 1, 7, 5. — ***τῶν ὁρκίων***, die sie einander bei dem Abschlusse des Bündnisses geleistet. (Ds.) — ***ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων***, *τοῖς αὐτοῖς χρώμενος λόγοις*. (Sch.) Spr. 68, 16, 7. — ***μεταστήσειεν*** zu einer andern Ansicht brächte. — ***αὐτοῖς***. zu 6, 15, 3.

C. 20. § 1. ***ξυνενέγκοι*** es möge gedeihen, gelingen, der eig. Ausdruck in solchen Fällen. Dem. 9, 76: *ὅτι ὑμῖν δόξει, τοῦτ', ὦ πάντες θεοί, συνενέγκοι*. vgl. eb. 3, 36. 4, 51. — ***ἐπὶ τῷ***. zu 1, 70, 2. vgl. Schöm. z. Isä. p. 238. — ***σημαίνειν*** von einem Redner auch 1, 72, 2. 2, 45, 2. 7, 66, 1. In der att. Prosa so nicht gewöhnlich. vgl. Kr. z. Her. 1, 75, 1. — ***ὑπήκοοι*** könnten durch den Köder der Befreiung von uns angelockt werden. — ***οὔτε***. *οὐδέ* Bekker. — ***μεταβολῆς***, Befreiung von Herrschern, *ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ* 6, 76, 4. Anders 7, 55, 2. — ***δουλείας*** Abhängigkeit. zu 2, 63, 1. — *ῥᾴω* erleichterten. — ***μετάστασιν*** einen aus Umwälzung hervorgegangenen Zustand. zu 4, 74, 4. — ***οὐδ' ἄν***. *οὔτ' ἄν* Benedict u. Bekker. — ***εἰκότως*** natürlicher Weise. (Hl.), wie man erwarten darf. — ***προσδεξαμένους*** für *προσδεξομένους* die besten Hsn. Spr. 54, 6, 6. zu 5, 15, 2. — ***ὡς ἐν***. Spr. 69, 63, 6. vgl. Kr. zu Xen. An. 4, 3, 31. — ***πολλάς*** schliesst sich an *ἐπὶ πόλεις* an. (Sch.) — ***τὰς Ἑλληνίδας*** könnte wohl als Glossem zu *πόλεις* hier eingeschlichen sein. (Kr. Bruchst.) Dass der Zusatz bedeuten könne: nur die hellenischen gerechnet, wäre einem Hellenen wohl nicht eingefallen.

§ 2. ***Λεοντίνων***. Spr. 47, 7, 5. — ***προσέσεσθαι*** sich uns anschliessen werden. vgl. 5, 104. Oefter analog *προσγίγνεσθαι*. — ***ἑπτά***, *Συράκουσαι. Σελινοῦς, Γέλα, Ἀκράγας, Μεσσήνη. Ἱμέρα, Καμάρινα*. (Sch.) — *αἱ* für *καὶ* Kr. So Va.? — ***τοῖς πᾶσιν*** in allen Dingen, wie 2, 11, 4. vgl. zu 5, 28, 3. — ***ὁμοιοτρόπως***. vgl. 7, 55, 2. 8, 96, 4. Beispiele dieses Adv. führt Bl. aus Spätern an; bei echten Attikern findet sich vielleicht selbst das Adj. nicht weiter als bei Thuk. a. d. a. St. u. 1, 6, 4. 3, 10, 1. vgl. jetzt Keil z. Passows Lex. u. d. W. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 254. — ***ἐπὶ ἅς***. Spr. 51, 13, 7. — ***μᾶλλον*** als gegen die übrigen.

*ματά τ' ἔχουσι τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐστι Σελινουν-
τίοις· Συρακοσίοις δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ ἐσφέρεται. ᾧ
δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτῳ
οἰκείῳ καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται. πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυ-* 21
*τικῆς καὶ φαύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν,
εἴπερ βουλόμεθα ἄξιον τῆς διανοίας δρᾶν καὶ μὴ ὑπὸ ἱππέων πολλῶν
εἴργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι
καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι ἢ Ἐγεσταῖοι
ᾧ ἀμυνούμεθα ἱππικόν· αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν ἢ ὕστερον
ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους· αὐτόθεν δὲ* 2
παρασκευῇ ἀξιόχρεῳ ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας

---

§ 3. *ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἤγουν κοινά. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὰ κοινὰ χρήματα ἐν τοῖς ἱεροῖς ταμιεύειν.* (Sch.) Aber auch die Schätze der Tempel selbst sind mit zu verstehen. Doch konnte *τὰ δὲ κοινά* vor *τὰ δὲ καί* leicht ausfallen. Die *κοινά* hier nicht bestimmt erwähnt zu sehen wäre sehr auffallend. vgl. 6, 6, 4. 8, 2. Bis hieher war so gestellt als sollte *ἐστὶ τοῖς Σελινουντίοις* nicht zugefügt werden. vgl. zu 5, 11, 2. — *ἀπαρχὴ ἐσφέρεται. ἀπ' ἀρχῆς φέρεται* die besten Hsn.: werden Gelder gesteuert wegen ihrer Herrschaft (Sch. u. Dr.), wobei man aber die Präposition verdächtigen möchte, um *ἀρχῆς* mit dem vorhergehenden *ἀπό* zu verbinden. Ba. erklärt *ἀπ' ἀρχῆς* von alter Zeit her, mit Bezug auf die nun angehäuften Schätze. Diese Bedeutung, die auch Böckh Staatshaush. 2 S. 624 annimmt, ist wohl unzulässig. Verschieden Pind. P. 8, 25. Eur. Phö. 1595. Für *ἀπαρχή* eine Tantieme von den Erzeugnissen vergleicht Bl. Plat. Ges. 7 p. 806 d: *γεωργίαι ἐκδεδομέναι δούλοις ἀπαρχὴν τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀποτελοῦσιν.* — *ᾧ, ἐν ᾧ.* (Sch.) Spr. 48, 15, 9. — *ἵππους, τοῦθ' ἔστιν ὅτι ἵππους.* Spr. 51, 13, 13. — *οἰκείῳ, ἤγουν ἐκ τῆς οἰκείας γῆς.* (Sch.) — *οὐκ ἐπακτῷ,* während die Athener meist von Einfuhr lebten. vgl. 7, 28, 1. Dem. 18, 87: *σίτῳ πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ' ἐπεισακτῷ.* (Pp.) eb. 20, 20. vgl. zu 1, 81, 1.

C. 21. § 1. *φαῦλος,* zweier Endungen, wie auch Eu. Skyr. 2; häufiger dreier, wie 6, 31, 2. vgl. zu 4, 9, 1. Bezeichnen wird es auch hier die Qualität. vgl. 6, 31, 2. Denn mit den Seesoldaten nahm man es weniger genau. — *ἀλλά,* erg. *δεῖ,* das vorher: es bedarf, hier und zu *ἐπιέναι* § 2: es ist nöthig bedeutet. (Abr.) Spr. 59, 2, 3. — *ἄξιον* ohne *τι* die besten Hsn. Spr. 43, 4, 10. Dem. 20, 47: *πῶς οὐχ ὑπέρδεινον ποιήσομεν.* vgl. 4, 50, 3 u. Kr. zu Xen. An. 3, 2, 37. — *τῆς γῆς* wohl nicht: an der Landung, sondern: an der Fouragirung auf dem Lande. vgl. 7, 11, 3. (Bl.) vgl 3. 86, 3. (Pp.) — *εἰ ξυστῶσιν* falls sie, wie zu erwarten ist, sich mit einander vereinigen sollten. Spr. 54, 12, 3. vgl. Herm. de part. *ἄν* p. 96 s. Dion. Arch. 8, 26: *πάντα ὑπὸ δέους συνίστασθαι φιλεῖ τὰ διάφορα.* — *ἀντιπαράσχωσιν* gegen sie stellen, *ἱππικόν.* (Bl.) Ein sehr seltenes Wort. (Bl.) Doch auch Dem. 21, 123 u. bei Spätern. — *ᾧ ἀμυνούμεθα.* Spr. 53, 7, 8. — *ἢ ἐπιμεταπέμπεσθαι* oder Truppen, namentlich Reiterei, nachkommen zu lassen. (St.) Ein sehr seltenes Wort. (Bl.) vgl. 7, 7, 3. — *ἀσκέπτως* ohne Bedacht.

§ 2. *αὐτόθεν, ἤγουν ἐκ τοῦ ἡμετέρου τόπου.* (Sch.) vgl. 6, 22, 2. 3. Also im Gegensatz der von Sikelioten nicht mit Gewissheit zu erwartenden Hülfe; schon jetzt, sofort Va. u. Herm. z. Vig 224, wie Xen. Hell. 2, 2, 13. 3, 4, 20. 7, 5, 3 Für diese Erklärung macht Bonitz Beitr. z. Erkl des Thuk. S. 32 den Ggs. des *ὕστερον* und *μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων* geltend. — *ἐπιέναι, δεῖ* aus § 1. — *πολύ* weit zu 1, 15, 2. — *ἡμετέρας αὐτῶν.* Spr.

αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι καὶ εἰ ἐν τοῖς τῇδε [ὑπηκόοις ξύμμαχοι] ἤλθετε ἐπί τινα, ὅθεν ῥᾴδιαι αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλ' ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτήσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμερινῶν ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν."

22 „Ὁπλίτας τε οὖν πολλούς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων καὶ ἤν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνώμεθα ἢ πεῖσαι ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι, καὶ τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων ἱππικὸν ἀντέχωσιν, ναυσί

51, 2, 10. Der Begriff des αὐτῶν ist hier ziemlich erloschen, wie 8, 25, 3. Lys. 13, 45. 28, 7. Isä. 7, 30. 8, 1. 10, 17. (Arndt De pron. refl. 1 p. 8) Doch auch sonst, und nicht bloss bei der dritten Person (σφετέρους αὐτῶν), eben so. vgl. 1, 82, 2. 2, 72, 2. Plat. Menex. 245, c: καὶ ναῦς καὶ τείχη ἔχοντες καὶ τὰς ἡμετέρας αὐτῶν ἀποικίας. Lys. 13, 97: τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν φίλοις τετιμωρηκότες ἔσεσθε. Isokr. 20, 22: ἐνσημανεῖσθε Λοχίτῃ τὴν ὀργὴν τὴν ὑμετέραν αὐτῶν. — *καὶ στρατευσόμενοι* schliesst sich dem πολύ an. Spr. 59, 2, 3. Doch ist das καί vielleicht zu streichen und vorher πολύ τι zu lesen. — *ἐν τῷ ὁμοίῳ*. zu 6, 11, 1. — *στρατευσόμενοι*. στρατευσάμενοι die besten Hsn., von Herm. a. d. a. St. mit Abr. als Fut. ex. aufgefasst, was mir unzulässig scheint. — *καὶ εἰ* für καὶ οὐκ Gö. vgl. 6, 64, 2. καὶ ὅτε F. u. A Ps. Bloss οὐκ strich Herm. z. Vig. 224.; dass aber in solcher Verbindung die Conjunction fehlen könnte wüsste ich nicht zu erweisen. — *τοῖς τῇδε*. Spr. 50, 7, 2. — *ὑπηκόοις ξύμμαχοι* streicht Kr. — *τινά* für τινάς, der Singular massenhaft, wie 6, 22, 1. zu 2, 37, 1. — *αἱ κομιδαί*, αἱ πορίσεις. (Sch.) die Transporte. — *ὧν προσέδει* dessen was man nachträglich bedürfte. Ueber das Ipf. Spr. 53, 2, 7 E. — *ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν* in ein völlig fremdes Land, aus (ἡ γῆ) πᾶσά ἐστιν ἀλλοτρία. Spr. 50, 11, 10. vgl. 6, 37, 3. Her. 1, 52: ἀνέθηκε σάκος τε χρύσεον πᾶν ὁμοίως καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσέην. 9, 70, 2: τὴν φάτνην τῶν ἵππων ἐοῦσαν χαλκέην πᾶσαν Plat. Prot. p. 317, b: τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν ἐλήλυθα. — *ἀπαρτήσαντες*. ἀπαρτήσοντες mehrere gute Hsn. Allein hier ist der Ao ungleich passender als oben: ihr werdet — Krieg führen, euch entfernt habend, ἀντὶ τοῦ ἀπαρτηθέντες, ἀπελθόντες καὶ πολὺ τῆς οἰκείας χωρισθέντες. (Sch.) Dem. 4, 12: οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις. vgl. Diod. 3, 68 u. Lennep z. Phal. 50. An schliesst sich das Particip an στρατευσόμενοι: στρατεύσεσθε ἀπαρτήσαντες. Spr. 56, 14, 2. Entgegengesetzt wird es durch ἀλλά dem οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ. Spr. 59, 2, 3. — *οὐδ' ἄγγελον* verbindet Herm. Aber kaum bewähren dies Stellen wie Xen. An. 5, 6, 22. 7, 7, 10; und selbst wohl nicht Mem. 4, 6, 7: οὐδὲ μὰ Δί' ἔμοιγε πολλοστὸν μέρος αὐτῶν. Also vielleicht: sogar in vier Monaten nicht, οὐδέ negativ wie καί bei Zahlen affirmativ. Spr. 69, 32, 18 u Kr. Her. 1, 95, 1. Ueber die Sache Kr. Stud. S. 221. — *τῶν χειμερινῶν*. Her. 2, 68, 1: τοὺς χειμεριωτάτους μῆνας τέσσερας. Eur. ungew. Bruchst. 96: ὀρθῶς Εὐριπίδης διορίζεται θέρους τέσσαρας μῆνας καὶ χειμῶνος ἴσους, φίλης δ' ὀπώρας διπτύχους ἦρός τ' ἴσους. Dies war die populäre, nicht die Thukydidische Berechnung.

C. 22. § 1. *ἡμῶν αὐτῶν*. Spr. 51, 2, 10. — *τῶν τε ὑπηκόων* sowohl der (von den) unterworfenen, appositiv zu ξυμμάχων, vgl. 6, 43, 2. 69, 5. 7, 20, 2. 57, 3. (Dobree.) — *καὶ ἤν*. Spr. 60, 10, 1. — *τινά*. zu 6, 21, 2. — *ἐκ Π.* z. B. der Argeier und Mantineer. (Ds.) — *ἀντέχειν πρός τι* wird noch aus Spätern angeführt; gew. ἀντέχειν τινί.

§ 2. *ναυσί τε*. ναυσὶ δέ wünscht Bekker, ich auch. Es entspricht dem

τε καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τα ἐπιτήδεια ῥᾷον ἐσκομιζώμεθα, τὸν δὲ καὶ
αὐτόθεν σῖτον ἐν ὁλκάσι, πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθάς, ἄγειν, καὶ σι-
τοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος ἠναγκασμένους ἐμμίσθους, ἵνα, ἤν
που ὑπὸ ἀπλοίας ἀπολαμβανώμεθα, ἔχῃ ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια, πολλὴ 3
γὰρ οὖσα οὐ πάσης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι, τά τε ἄλλα ὅσον δυνα-
τὸν ἑτοιμάσασθαι καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι, μάλιστα δὲ χρήματα
αὐτόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ' Ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἑτοῖμα,
νομίσατε καὶ λόγῳ ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι. ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐν- 23
θένδε μὴ ἀντίπαλον μόνον παρασκευασάμενοι, πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον

ὁπλίτας τε. — *καὶ πολύ.* Spr. 69, 32, 18. — *περιεῖναι, δοκεῖ χρῆναι* aus § 1. — *ἵνα καί* sowohl aus andern Gründen als auch damit. Spr. 69, 32, 17. — *καὶ αὐτόθεν* ist mit *ἄγειν* zu verbinden, weil *ὁ καὶ αὐτόθεν σῖτος, ὁ καὶ μέγας ἀνήρ* ungriechisch ist. Es dürfte also das *τὸν δέ* vorbereitend dem epexegetisch folgenden *σῖτον* vorausgeschickt sein, etwa wie Eur. bei Lyk. g. Leokr. 100, 42: *ἄρξουσιν ἄλλων, τὴν δ' ἐγὼ σώσω πόλιν* sie aber werde ich retten, die Stadt. vgl. 1, 68, 4. Ar. We. 1376: *ὁ δ' ὄπισθεν οὐχὶ πρωκτός ἐστιν οὑτοσί.* Her. 2, 86, 2: *τὰ μὲν αὐτοῦ ἐξάγοντες, τὰ δὲ ἐγχέοντες φάρμακα.* Dial. Synt. 50, 1, 7. Doch ist mir aus der att. Prosa Aehnliches nicht erinnerlich. Daher vermuthete ich: *τὰ δὲ καὶ αὐτόθεν, σῖτον* —; das *σῖτον* als Prädicat zu *πυροὺς καὶ κριθάς* gezogen. Thomas S 643 f. will: *τῶν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὁλκάσι.* Allein der partitive Ge. wäre hier seltsam. — *πεφρυγμένας κριθάς. κάγχρυς* vermuthet Pierson, weil Möris p. 213 sagt: *κάγχρυς Ἀττικῶς, κριθαὶ πεφρυγμέναι Ἑλληνικῶς,* ohne etwas darauf zu geben. (Beck.) — *πρὸς μέρος* im Verhältniss zu der einzuschiffenden Menschenmenge Dr.; verhältnissmäsig gleich viele aus jeder Mühle, *ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος,* z. B. aus jeder zwei, Böckh Staatsh. d. Ath. 1, 23 p. 308 (395); Gut Dobree: im Verhältniss zu den in der Mühle befindlichen Sklaven, also z. B. einen von zehnen. vgl. Reiske Ind. Dem. u. *πρός* p. 437 Schäfer. — *ἠναγκασμένους* gepresste, indem man die Besitzer sie zu stellen zwang. Die Verbindung wie Plat. Apol. 36, e: *τί πρέπει ἀνδρὶ πένητι εὐεργέτῃ;* Phaed. 87, b: *περὶ ἀνθρώπου ὑφάντου πρεσβύτου λέγει.* — *ἀπολαμβανώμεθα.* Her. 2, 115: *ὑπ' ἀνέμων ἀπολαμφθέντες.* vgl. Dorvill. z. Char. p. 363 u. Lex. Xen. s. v. — *ἐπιτήδεια, βρώσιμα καὶ πόσιμα.* (Sch.)

§ 3. *πολλὴ οὖσα* für *πολλὴν οὖσαν* durch Anticipation als Nominativ dem *ἔσται* angefügt Spr. 61, 6, 8. So Matth. Gr. § 316, b. der eben so als Nominativ erklärt Soph. Oed. T. 393: *καίτοι τό γ' αἴνιγμ' οὐχὶ τοὐπιόντος ἦν ἀνδρὸς διειπεῖν.* vgl. noch OK. 752, Thuk. 2, 97, 2, [Plat.] Alk. β, 147, b. — *ὑποδέξασθαι* aufnehmen, auch die Lebensmittel beschaffend. „vgl. 6, 42." (Bl.) — *ἑτοιμάσασθαι, δοκεῖ χρῆναι* aus § 1. — *ἐπὶ ἑτέροις.* Spr. 68, 41, 9. — *αὐτόθεν, ἤγουν ἐκ τοῦ ἡμετέρου τόπου.* (Sch.) — *τὰ δὲ παρ' Ἐγεσταίων, παρ' Ἐγεσταίων δὲ τὰ παρ' Ἐγεσταίοις.* Spr. 50, 8, 14. — *λόγῳ, ταῖς δ' ἀληθείαις οὔ.* (Sch.) vgl. 6, 46, 1.

C. 23. § 1. *αὐτοί* im Gegensatz zu den Egestäern u. A. — *ἀντίπαλον* eine gewachsene Macht. (Pp.) Spr. 46, 5, 7 u. zu 1, 3, 4. Doch wird diese Ausdrucksweise sonst wohl nicht ganz eben so vorkommen; regelmässig wäre *ἀντίπαλα*; dem *ὑπερβάλλοντες* entspräche mehr *ἀντίπαλοι.* — *πλήν γε πρὸς τὸ — ὁπλιτικόν* ausgenommen gegen die Hoplitenmacht. Denn eine Hoplitenmacht die den Sikelioten gewachsen hinüberzuführen musste man offenbar verzichten. (Sch. u. Ds.) vgl. 6, 37, 2. (Pp.) — *τὸ μάχιμον* die Kampffähigen, Combattanten, wie Xen. Kyr. 5, 4, 46. Spr. 43, 4, 17.

αὐτῶν τὸ ὁπλιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι, μόλις οὕτως οἷοί
2 τε ἐσόμεθα τῶν μὲν κρατεῖν τὰ δὲ καὶ διασῶσαι. πόλιν τε νομίσαι χρὴ
ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις οἰκιοῦντας ἰέναι, οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ
ᾗ ἂν κατάσχωσιν εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς ἢ εἰδέναι ὅτι, ἢν σφάλλωνται,
3 πάντα πολέμια ἕξουσιν. ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς
δέον εὖ βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι, χαλεπὸν δὲ ἀνθρώ-
πους ὄντας, ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκπλεῖν,
παρασκευῇ δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλὴς [ἐκπλεῦσαι]. ταῦτα γὰρ τῇ
τε ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευσομένοις
σωτήρια. εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ, παρίημι αὐτῷ τὴν ἀρχήν."

24 Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ πλήθει
τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν ἢ εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστα
οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι· οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξηρέ-
θησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο, καὶ

— *τὸ ὁπλιτικόν* ist hier eig. Adj. Spr. 50, 8, 6. — *ὑπερβάλλοντες, παρασκευασάμενοι* überlegen gerüstet, wie *διαφέροντες* 3, 39, 5. — *τοῖς πᾶσι* in allen Stücken. zu 6, 20, 2. — *οὕτως* auch so, selbst bei Ueberlegenheit. (Ill.) — *τῶν μέν, ἤγουν τῶν πολεμίων.* (Sch.) Besser wird es als Neutrum gedacht. — *τὰ δέ*, die Herrschaft in der Heimath Hk.; wohl vielmehr die verbündeten Sikelioten. — *καί* auch nur. Spr. 69, 32, 19.

§ 2. *πόλιν* — ihr müsset euch vorstellen als ob ihr [sie] eine neue Stadt zu gründen hinginget. (Ba.) Eben so wie dazu müsset ihr zu dem Angriffe gegen Syrakus mit Allem ausgestattet sein. vgl. 7, 75, 4. Doch vermisst Pp. bei dieser Erklärung *ὡς*, was doch nicht unentbehrlich scheint. Die *κατοίκισις Λεοντίνων* 6, 33, 2. 77, 1 (vgl. 6, 3, 2) kann durch *οἰκίζειν* nicht bezeichnet werden. — *κρατεῖν τῆς γῆς.* Ggs. *εἴργεσθαι* 6, 21, 1, — *οἰκιοῦντας* für *οἰκειοῦντας* Hk., wie einige Hsn. corr.; andere *οἰκιοῦντες.* — *οὕς* bezieht sich auf das bei *νομίσαι* vorschwebende *αὐτούς*, die Hingeschickten. Die Erg. *ἡμᾶς* würde *κατάσχωμεν* erfordern. Spr. 63, 1, 2. — *εἰδέναι* überzeugt, gewärtig sein. Luc. Hermot. 36: *πάντων ὁμοίως ἀκουστέον ἢ εἰδέναι ὅτι πρὸς χάριν δικάζειν δόξομεν.* (Fritzsche ad Luc. p. 72 s.)

§ 3. *εὖ* fehlt in einigen u. den besten Hsn., scheint aber mir unentbehrlich. — *πλείω.* Spr. 46, 5, 4. So *εὐτυχεῖν τἆλλα* 2, 61, 1, *τὰ παρόντα*, 4, 17, 3, *ἱκανὰ τοῖς πολεμίοις εὐτύχηται* 7, 77, 3. Kr. z. Her. 3, 40, 1 u. 7, 190. — *εὐτυχῆσαι*, um nämlich etwas auszurichten. vgl. zu 4, 10, 4. — *χαλεπὸν δέ, πολλὰ εὖ βουλεύσασθαι καὶ ἔτι πλείω εὐτυχῆσαι.* — *ἀνθρώπους* ist Prädicat: Wesen die Menschen sind. Spr. 55, 2. 6. — *ἀπὸ τῶν εἰκότων* menschlichen Berechnungen nach, wie Plat. Ges. 941, e. 950, d. — *ἐκπλεῦσαι*, von Va nicht übersetzt und aus *ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι* 6, 24, 1 entstanden, streicht Kr. Rec. 1828 (Stud. 2 S. 137): auch Dobree *ἀσφαλεῖ* lesend. — *παρίημι.* Kr. zu Xen. An. 5, 7, 10: *παρίημι, ἀρχέτω.* vgl. Her. 7, 161, 2 (Bl.).

C. 24. § 1. *τῶν πραγμάτων* der Erfordernisse. — *ἢ ἀποτρέψαι*, gestellt als ob etwa folgen sollte *ἢ ἐκπλεύσαντας ἀσφαλεῖς ἔσεσθαι.* vgl. 4, 27, 3. 6, 18, 1. 8, (39, 2.) 46, 1. — *μάλιστα. μάλιστ' ἂν* Pp., Dobree u. Bekker. vgl. jedoch 3, 24, 1. 4, 52, 3 u. zu 1, 81, 2. — *οὕτως. οὕτω γ'?* — *τὸ ἐπιθυμοῦν, τὴν ἐπιθυμίαν.* (Sch.) Spr. 43, 4, 28 u. zu 1, 90, 2. — *ἐξηρέθησαν, ἐξέβαλον.* (Sch.) Xen. An. 2, 5, 4: *ὅπως ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν.* Ueber das Passiv Spr. 52, 4, 1. — *ὀχλῶδες μὲν ἤτοι τὸ περισκελὲς καὶ ὀχληρὸν ἢ τὸ πολύ.* (Sch.) Wohl das Trossvolle.

τοὐναντίον περιέστη αὐτῷ· εὖ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν 2
δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦ-
σαι· τοῖς μὲν [γὰρ] πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ' ἃ ἔπλεον
ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε
ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι·
ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν 3
καὶ προσκτήσασθαι δύναμιν, ὅθεν ἀΐδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. ὥστε
διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκεν,
δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει ἡσυχίαν
ἦγεν. καὶ τέλος παρελθών τις τῶν Ἀθηναίων καὶ παρακαλέσας τὸν 25
Νικίαν οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ' ἐναν-
τίον ἁπάντων ἤδη λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφί-
σωνται. ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ' 2

---

§ 2. *τοὐναντίον περιέστη αὐτῷ* das Gegentheil von dem was er erwartete, Abwendung des Zuges, ergab sich für ihn. [Dem.] 13, 35: *τοῦτο καὶ ὑμῖν περιέστηκε.* — *νῦν δή* jetzt eben, hier so v. a. jetzt vollends, wesshalb Dobree *νῦν γε* oder *νῦν γε δή* vermuthete; „ähnlich jedoch Xen. Kyr. 4, 1, 23 u. Plat. Lach. 179, a.“ (Pp.) — *καὶ πολλή.* Spr. 69, 32, 18. — *τοῖς πᾶσι.* Bei *ὁμοίως* steht *πάντες*, da gerade hier kein Zusammenfassen der Gesammtheit gedacht wird, in der Regel ohne Artikel. zu 1, 5, 2. Mit demselben wird gedacht sein: alle Einzelnen in der Gesammtheit. vgl. 2, 49, 5. — *ἐκπλεῦσαι.* Spr. 50, 6, 6. — *γάρ* würde man nicht vermissen; jetzt ist mit dem Sch. *ἔρως ἐνέπεσε* wiederholt zu denken. (Pp.) vgl. 6, 68, 4. Kr. Bruchst. streicht es. vgl. Stud. 2 S. 216. — *ὡς.* Spr. 69, 63, 3. — *ἐφ' ἅ.* zu 6, 9, 3. — *ἢ καταστρεψομένοις ἢ σφαλεῖσαν.* zu 4, 5, 1. Ueber *ὡς σφαλεῖσαν* Spr. 56, 9, 10. — *ἔπλεον, ἔμελλον πλεῖν.* (Gb.) Spr. 53, 2, 2. — *ἄν. γ' ἄν* Kr. Bruchst. Sehr passend. (Pp.) — *ἡλικία* ist oft das dienstfähige Alter, *ἡ στρατιωτική* Xen. Kyr. 6, 2, 37, *ἡ στρατεύσιμος* Hell. 6, 5, 12. *στρατεύσιμα ἔτη* Kyr. 1, 2, 4. vgl. Poll. 1, 177 u. 2, 11. — *ἀπούσης, γῆς* erg. der Sch., bei diesem Particip und dieser Verbindung kaum zulässig. Der Ausdruck ist nur etwas kühn: der Anblick des weit Entlegenen. — *πόθῳ καὶ ὄντες.* Spr. 59, 2, 3. — *θεωρίας, ἱστορίας.* (Sch.) — *εὐέλπιδες ὄντες* als ob *πλεῖν ἐβούλοντο, ἐπεθύμησαν* vorherginge. (Abr.) vgl. zu 3, 36, 2.

§ 3. *ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος.* Aus *εὐέλπιδες ὄντες* schwebt *ἤλπισαν* vor. (Hk.) — *καί.* Spr. 69, 32, 3. — *στρατιώτης* ohne Artikel hier collectiv zu nehmen, wie miles (Spr. 44, 1, 2), ist kaum statthaft. Richtig der Sch.: *ἤγουν τὸ στρατιωτικὸν πλῆθος*, also *ὁ στρατιώτης ὅμιλος* militärische Masse. Spr. 57, 1, 2 Plut. Per. 12: *τὸν θητικὸν ὄχλον καὶ ἰδιώτην συντεταγμένον εἶχεν.* Doch will Dobree *καί* streichen und *στρατιώτης* mit *οἴσειν* verbinden zu Ar. Plut. 314. — *προσκτήσασθαι.* Spr. 53, 6, 9. Herbst S. 16 u. Reg. unter Inf. 6 g. E. — *ἀργύριον*, als *μισθὸς* und *σιτηρέσιον.* — *οἴσειν.* zu 3, 17, 2. — *ὅθεν ὑπάρξειν*, wie 8, 72, 2. Spr. 55, 4, 9. — *τῶν πλειόνων* ist Neutrum. Spr. 50, 2, 8.

C. 25. § 1. *τις*, Demostratos nach Plut. Nik. 12. (Bl.) vgl. Alk. 18. — *τῶν Ἀθηναίων* scheint müssig; *τῶν δημαγωγῶν* Kr. Bruchst. — *παρακαλέσας* wandte sich an. (Hl.) — *ψηφίσωνται.* Spr. 54, 7, 1.

§ 2. *εἶπεν ὅτι. εἶπε δ' ὅτι* Kr. Bruchst., belobt von Pp. Herodi. 8, 6, 2: *ἄκων μὲν ἔφερε δέ.* Dion C. 54, 16: *ἄκων μὲν εἶπε δ' οὖν τινα.* 49, 1: *ἄκων*

ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο, ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι
μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι, αὐτῶν δ' Ἀθηναίων ἔσε-
σθαι ὁπλιταγωγοὺς ὅσαι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων
3 μεταπεμπτέας εἶναι, ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν
ξυμμάχων πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν, ἢν δέ τι δύνωνται, καὶ
πλείοσιν· τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον καὶ τοξοτῶν τῶν
αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης καὶ σφενδονητῶν καὶ ἤν τι ἄλλο πρέπον δοκῇ
26 εἶναι, ἑτοιμασάμενοι ἄξειν. ἀκούσαντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο
εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παν-
τὸς πλοῦ τοὺς στρατηγοὺς πράσσειν ᾗ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι Ἀθη-
2 ναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμά-
χους ἔπεμπον καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιοῦντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ
πόλις ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου ἔς τε ἡλικίας
πλῆθος ἐπιγεγενημένης καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν διὰ τὴν ἐκεχειρίαν,
ὥστε ῥᾷον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.
27 Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων
— εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν
ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς — μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖστοι περιεκόπησαν

μὲν ὑπέσχετο δ' οὔ. Eur. Phön. 1421: *ἄκων μὲν ἐξέτεινε δ' εἰς ἧπαρ ξίφος.* vgl. Wyttenbach z. Jul. p. 196 Sch. Das blosse *ἄκων μέν* Plut. Alk. 18 war hier nicht zu vergleichen. Nach dem Sch. entspräche dem *μέν* erst *μέντοι.* — *ὅσα δοκεῖν.* Ar. Frieden 857: *ὅσα γ' ὧδ' ἰδεῖν, τὰ νῦν τάδε πράττει.* Wolken 434: *ὅσ' ἐμαυτῷ στρεψοδικῆσαι.* (Reisig Comm. ad Soph. Oed. C. 147.) „Wespen 1288: *ὅσον μόνον εἰδέναι.*“ (Bl.) Zu erklären ist der Inf. aus Spr. 55, 3, 5. — *ἔλασσον.* Spr. 49, 2, 3. Das Adj. § 3. — *πλευστέα.* Spr. 44, 4, 2 u. zu 1, 88. — *αὐτῶν* ohne Artikel, wie 6, 30, 2. Spr. 50, 11, 16. zu 1, 27, 3. — *εἶναι, αὐτῶν δ' Ἀ. ἔσεσθαι. εἶναι αὐτῶν Ἀθηναίων, ὧν ἔσεσθαι* Kr. vgl. 6, 31, 3. 43, 1. Va. übersetzt *Ἀττικαῖς* nach *εἶναι.*

§ 3. *δέ τι. δ' ἔτι* Abr. u. Dobree. — *τι* etwa, irgend. „7, 29, 1: *τοὺς πολεμίους, ἤν τι δύνηται, ἀπ' αὐτῶν βλάψαι.*“ (Abr.) vgl. Kr. zu Xen. An. 3, 4, 23. — *καὶ πλείοσιν* mit noch mehrern. Spr. 69, 32, 18. zu 5, 73, 5. — *ὡς* wie bei Zahlwörtern. Spr. 69, 63, 5. — *κατὰ λόγον* nach Verhältniss. — *τῶν αὐτόθεν* 2, 13, 7. (Pp.) — *Κρητῶν* 6, 43, 2. — *σφενδονητῶν, Ῥοδίων* 6, 43, 2. (Pp.) — *ἑτοιμασάμενοι* bei *εἶπε* wie wenn *εἶπον* vorherginge. vgl. 6, 64, 5. 7, 48, 1 u. Spr. 58, 4, 3.

C. 26. § 2. *καταλόγους ἐποιοῦντο, κατέλεγον.* Spr. 52, 8, 1. — *ἀνειλήφει ἑαυτήν,* wie Isokr. 6, 40 u. 104: *ἐν τῷ πολέμῳ προδυστυχήσασαι πάλιν αὑτὰς ἀνέλαβον.* Ueber die Sache Böckh Staatsh. 2 S. 477 ff. (587 ff.) — *ἡλικίας* junger, dienstfähiger Mannschaft, wie oft. vgl. 3, 67, 2. 7, 64, 2. 8, 1, 2. Lys. 2, 49 etc. — *ἐπιγεγενημένης, αὐξηθείσης.* (Sch.) Richtiger Hl.: wieder herangewachsen. — *χρημάτων,* 7000 Talente nach den Rednern; doch s. Kr. Stud. 2 S. 253. — *ἄθροισις* findet sich sonst in der att. Prosa wohl nicht.

C. 27. § 1. *κατὰ τὸ ἐπιχώριον* nach Landesbrauch kann wegen der Stellung nicht mit *ἡ τετράγωνος ἐργασία* verbunden werden. — *ἡ τετράγωνος ἐργασία* eine auffallende, doch nicht zu verdächtigende Apposition: es sind diese, die bekannten viereckigen Figuren, zahlreich. — **περιεκόπησαν** wurden verstümmelt. (Hl.) — *τὰ πρόσωπα. ἰστέον*

τα πρόσωπα. καὶ τοὺς δράσαντας ᾔδει οὐδείς, ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις 2
δημοσίᾳ οὗτοί τε ἐζητοῦντο, καὶ πρὸς ἔτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἴ τις ἄλλο τι
οἶδεν ἀσέβημα γεγενημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ
ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον· τοῦ τε γὰρ
ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι καὶ ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων
καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι. μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ τινων 28
καὶ ἀκολούθων περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδέν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περι-
κοπαί τινες πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέ-
ναι, καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ᾽ ὕβρει, ὧν καὶ
τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο. καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ 2
Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι, ἐμποδὼν ὄντι σφίσι μὴ αὐτοῖς τοῦ δήμου βε-
βαίως προεστάναι, καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν
εἶναι, ἐμεγάλυνον καὶ ἐβόων ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τά τε μυστικὰ
καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὅ τι οὐ μετ᾽
ἐκείνου ἐπράχθη, ἐπιλέγοντες τεκμήρια τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπι-
τηδεύματα οὐ δημοτικὴν παρανομίαν. ὁ δ᾽ ἔν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ 29
μηνύματα ἀπελογεῖτο, καὶ ἑτοῖμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι, εἴ τι
τούτων εἰργασμένος ἦν — ἤδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο

ὅτι Πανσανίας ἐν τῇ διαπεπονημένῃ αὐτῷ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων συναγωγῇ τοὺς τραχήλους καὶ τὰ αἰδοῖα τοὺς Ἑρμᾶς περικοπῆναί φησι καὶ τοὺς τοῦτο δράσαντας Ἑρμοκοπίδας καλεῖσθαι. (Sch.)

§ 2. *μεγάλοις*, hundert Minen nach Andok. 1, 40. vgl. 27. — *μηνύτροις*, *δώροις ἐπὶ μηνύσει.* (Sch.) — *μειζόνως ἐλάμβανον* nahmen es als etwas Wichtigeres auf. zu 3, 56, 2. — *οἰωνός.* Wahrscheinlich war der Unfug ein Manöver der Aristokratie, eben zu diesem Zwecke verübt. (Bl.) — *ἐπί*, wie 6, 60, 1. vgl. 28, 1. Der vollere Ausdruck wäre *ἀπὸ ξυνωμοσίας ἐπὶ νεωτέροις πράγμασι*, wie Plut. Alk. 18 u. 20 spricht. Denn wegen kann *ἐπί* hier wohl nicht heissen. — *ξυνωμοσία* mit dem Ge. ist ungewöhnlich, erklärbar, weil man *ξυνομνύναι τι* sagte, wie auch *τὸ πρᾶγμα ξυνομώμοται* Ar. Lys. 1007. vgl. Spr. 47, 7, 2.

C. 28. § 1. *ἀπό.* Spr. 52, 5, 1. zu 3, 36, 5 u. zu 6, 45, 1. vgl. Herbst S. 50. — *ἀκολούθων*, *ἤγουν δούλων.* (Sch.) pedissequorum, die eben als solche dabei gewesen sein mochten. (Dr.) *θεράποντα* nennt Andok. 1, 12. — *μετ᾽ οἴνου* in der Trunkenheit. Lys. 4, 7: *μετ᾽ οἴνου ἐλθόντες.* vgl. *παροινία.* — *μυστήρια ποιεῖν* von verspottender Nachahmung, wie And. 1, 11 u. Lys. 14, 42. *μυστηρίων ἀπομιμήσεις* Plut. Alk. 19. vgl. 22. — *ἐφ᾽ ὕβρει* zur Verhöhnung durch freche Handlungen. Meier der att. Proc. S. 320 ff. — *ὧν*, beider Verbrechen.

§ 2. *ὑπολαμβάνοντες*, *προσδεχόμενοι αὐτὰ ὥστε πιστεύειν.* (Sch.) ergreifend. (Pp.) — *ἐμποδών.* Spr. 66, 1, 5. — *μὴ αὐτοῖς* dass nicht sie, sondern er. Spr. 51, 6, 4 u. 67, 12, 3. — *καὶ νομίσαντες* ist mit *ὑπολαμβάνοντες* zu verbinden; über den Ao. Spr. 53, 5, 2. — *ἐμεγάλυνον*, *ἤγουν εἰς μέγεθος ᾖρον τὸ ἔγκλημα.* (Sch.) — *ἐπιλέγοντες*, *ἤγουν ἐπιβοῶντες ἐκείνῳ.* (Sch.) Es heisst dazu, zum Beleg, sagend. — *οὐ δημοτικήν*, *ἤγουν τὴν ἔξω τοῦ ἔθους τῆς δημοκρατίας.* (Sch.) — *παρανομίαν.* zu 6, 15, 3.

C. 29. § 1. *τὰ τῆς* die Erfordernisse der, wie 5, 65, 2. — *εἴ τι εἰρ-*

— καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο, δίκην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρ-
2 χειν. καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος πέρι αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι,
ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ, καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ
τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνῶσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύ-
3 ματι. οἱ δ' ἐχθροί, δεδιότες τό τε στράτευμα μὴ εὔνουν ἔχῃ, ἢν
ἤδη ἀγωνίζηται, ὅ τε δῆμος μὴ μαλακίζηται, θεραπεύων, ὅτι δι' ἐκεῖ-
νον οἵ τ' Ἀργεῖοι ξυνεστράτευον καὶ τῶν Μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον
καὶ ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες, οἳ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν
αὐτὸν καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀναγωγήν, ἐλθόντα δὲ κρίνεσθαι ἐν ἡμέ-
ραις ῥηταῖς, βουλόμενοι ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἣν ἔμελλον ῥᾷον αὐτοῦ
ἀπόντος ποριεῖν, μετάπεμπτον κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε
πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην.

30 Μετὰ δὲ ταῦτα θέρους μεσοῦντος ἤδη ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς
τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις καὶ τοῖς σιτα-
γωγοῖς ὁλκάσι καὶ τοῖς πλοίοις καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο
πρότερον εἴρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ
2 ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἰόνιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι καὶ εἴ τι-
νες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ
ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπλήρουν τὰς ναῦς ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ
ἄλλος ὅμιλος ἅπας, ὡς εἰπεῖν, ὁ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀστῶν καὶ ξένων,

---

γαστο. Der Ind. mit Bezug auf die positive Beschuldigung. Lys. 3, 33: *τὸ παιδίον μηνῦσαι ἱκανὸν ἦν εἴ τι ἐγὼ ἐξημάρτανον.* — *ἄρχειν*, *στρατηγεῖν.*

§ 2. *αὐτοῦ* ist mir verdächtig, vielleicht aus § 3 zugefügt. — *ἀποδέχεσθαι*, *δέχεσθαι ὡς βεβαίας.* (Sch.) — *πρὶν διαγνῶσι.* zu 6, 10, 3. — *ἐπί.* Spr. 68, 41, 4.

§ 3. *ἔχῃ. ᾖ* der Sch. — *ἀγωνίζηται*, vor Gericht, wie noch 8, 68, 2: *τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ ὠφελεῖν.* — *ὅ τε δῆμος.* *τόν τε δῆμον* ist nicht gesagt (Spr. 61, 6, 5), um die Verbindung mit *θεραπεύων* zu verhüten. — *μαλακίζηται*, *περὶ τὴν κρίσιν ἀμβλύτερος γένηται* Plut. Alk. 19. vgl. zu 3, 40, 6. (Dr.) — *θεραπεύων ὅτι* indem es sich ihm desshalb gefällig bewiese weil. — *τινές* 6, 43, 2. (Pp.) — *ἀπέτρεπον* lehnten sein Begehren ab. — *ἀπέσπευδον*, *ἤγουν ἀπερρίπτουν μετὰ σπουδῆς.* (Sch.) vgl. Kr. z. Her. 6, 109, 3. — *ἐνιέντες* anstiftend. (Va.) „Nachgebraucht von Dion C. 203, 25" (Bl.); bei Attikern sonst schwerlich so vorkommend, nur ähnlich *ἐγκέλευστος* Xen. An. 1, 3, 13. vgl. dort Kr. zu 7, 6, 41 lat. A. — *ἔλεγον πλεῖν αὐτόν.* Spr. 55, 3, 13 u. zu 1, 28, 3. — *ἀναγωγήν*, *ἀγωγήν* die besten Hsn. doch s. zu 4, 29, 1. 6, 30, 1. 32, 1, Dem. 49, 6. 45. 53, 5 u. Pol. 1, 46, 7. 10. — *ἐλθόντα* heimgekehrt. zu 1, 117, 2. — *ἐν.* zu 4, 76, 3. — *ἐκ.* Spr. 68, 17, 7. — *διαβολῆς.* zu 6, 15, 1.

C. 30. § 1. *ἐς τήν.* Spr. 50, 9, 9. — *τοῖς πλοίοις*, *τοῖς μικροῖς, ἃ δὴ καὶ λεπτὰ ἄλλοθι εἶπεν.* (Sch.) zu 7, 40, 5. Entgegengesetzt den *ναυσίν* 2, 84, 1. 4, 116, 1. 6, 65, 3; den *ὁλκάσιν* 6, 30, 1. 44, 1. 7, 7, 3. 23, 2. — *καὶ ὅση.* Spr. 51, 13, 5. — *ἄκραν Ἰαπυγίαν.* Spr. 50, 7, 2. — *τὸν Ἰόνιον.* Spr. 43, 3, 2. vgl. 6, 34, 4. 104, 2. 7, 33, 3. (Pp.) — *διαβαλοῦσιν*, *διαπεραιωσομένοις.* (Sch.) vgl. 6, 44, 1. Kr. z. Her. 9, 114.

§ 2. *καὶ εἴ τινες.* Spr. 60, 10, 1. — *ἅμα ἕῳ* ist auch mit *καταβάντες* zu verbinden. (Kist.) — *ὡς εἰπεῖν.* Spr. 55, 1, 2 u. zu 1, 1, 2.

οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν 3
ἑταίρους οἱ δὲ ξυγγενεῖς οἱ δὲ υἱεῖς, καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο. καὶ ἐν τῷ πα- 31
ρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥώμῃ, διὰ τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν ἑώρων, τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἧκεν ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη τῶν ἐς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὁπλιτῶν καὶ ἡ ἐς 2
Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτίδαιαν μετὰ Ἅγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γὰρ χίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἱππῆς καὶ τριήρεις ἑκατὸν καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν· ἀλλὰ ἐπί τε βραχεῖ πλῷ ὡρμήθησαν καὶ παρασκευῇ φαύλῃ· οὗτος δὲ ὁ στόλος ὡς χρόνιός τε 3

---

§ 3. *οἱ μὲν ἐπιχώριοι.* Es entspricht *οἱ δὲ ξένοι* 6, 31, 1. (Abr.) vgl. Kr. z. Dion. p. 31. — *καὶ — τε.* Spr. 69, 32, 11. — *τὰ μέν, τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν.* (Sch.) — *ὡς* ist an *ἐλπίδος* angefügt. — *εἴ ποτε ὄψοιντο* ob sie jemals wiedersehen würden, an *ὀλοφυρμῶν* anzuschliessen, was den Begriff der Ungewissheit mitenthält. (Ps.) — *πλοῦν.* Spr. 46, 5.

C. 31. § 1. *μετὰ κινδύνων* unter (bevorstehenden) Gefahren. zu 1, 18, 7 u. Kr. Stud. 2 S. 146. — *αὐτοὺς ἐσῄει.* Spr. 48, 11, 4. — *ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν,* von Cobet Var. lectt. p. 291 verdächtigt, vertheidigt Herbst S. 54 ff. — *ἑκάστων* ist Neutrum. — *τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν,* wie 4, 34, 1. vgl. 6, 49, 1. (Kr. z. Dion. p. 135.) — *κατὰ θέαν.* zu 5, 7, 2. — *ὡς ἐπὶ — διάνοιαν* um was nur eine bedeutende und nicht ausführbare Idee (vgl. zu 6, 11, 5) schien verwirklicht zu sehen. Der Sch.: *μεῖζόν τι τῆς ὑπολήψεως.* — *παρασκευὴ αὕτη ἐγένετο, αὕτη (ἡ παρασκευὴ) ἐγένετο παρασκευή.* Spr. 61, 7. zu 1, 1, 2 u. 98, 2. — *πρώτη — Ἑλληνικῇ* nimmt Ps. zusammen: die zuerst aus Einem Staate mit einer griechischen Macht auszog. Besser St.: sie zuerst von allen bis auf diese Zeit zog aus Einer Stadt mit einer griechischen Macht am kostspieligsten und prächtigsten gerüstet aus. Doch bleibt *πρώτη* anstössig; *ἡ πρώτη* Dobree: die zuerst. Spr 57, 5, 3. Ich vermuthe *πολυτελεστάτῃ* und *ἐκπρεπεστάτῃ* als Dative und verbinde *τῶν* mit *πρώτη:* sie wurde, zeigte sich, in sofern sie mit der kostspieligsten und prächtigsten Hellenenmacht Eines Staates ausgezogen als die erste unter allen die bis zu dieser Zeit aufgestellt worden. Denn z. B. bei Salamis waren die Geschwader vieler Staaten vereinigt gewesen. Selten so erscheinen *ἐς* oder *μέχρι* bis beim Artikel. Her. 5, 114: *ἐποίευν ταῦτα καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ.*

§ 2. *ἡ ἐς Ἐπίδαυρον* 2, 56, 1. — *ἡ αὐτή* 2, 58, 1. — *πολλοί.* Und doch werden sie 2, 56, 1 nicht erwähnt. Vielleicht *ἄλλοι.* (Kr. Bruchst.) 2, 40, 1: *καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις.* Pp. bezieht es auf *τετράκις — Ἀθηναίων.* — *ἐπὶ* zum Behuf Spr. 68, 41, 7. — *παρασκευῇ* ist nicht auch an *ἐπὶ* anzuschliessen. (Ba.)

§ 3. *ὁ στόλος, ὡρμήθη* denkt Hk. Dies passt aber hier nicht recht.

ἐσόμενος καὶ κατ' ἀμφότερα, οὗ ἂν δέῃ, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐξαρτυθείς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθέν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἑκάστῳ διδόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς ἑξήκοντα μὲν ταχείας τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγοὺς καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν δὲ τριηράρχων ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις καὶ τἆλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς
4 *μάλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυναυτεῖν, τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν καὶ ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ*

Die Rede scheint vielmehr durch Zwischengedanken anakoluthisch geworden zu sein, gewissermassen aufgenommen § 6 *καὶ ὁ στόλος.* vgl. Thomas 1 S. 649 f. Zu *χρόνιος* heisst *στόλος* Expedition, zu *ἐξαρτυθείς* Rüstung. Aehnlich *στρατιά* 1, 9, 3. — *κατ' ἀμφότερα,* für See- und Landunternehmungen. vgl. 7, 50, 2. — *οὗ ἂν δέῃ* utra (ratione) opus ei fuisset Ps.; wegen des Singulars und auch sonst unpassend; *οὗ* heisst hier wohl wo: je nachdem man irgendwo des Einen oder des Andern bedürfte. Pp. erklärt: quocunque opus est. — *τὸ μὲν ναυτικόν.* Dem entspricht *τὸ δὲ πεζόν* § 4. — *ἐκπονηθέν. ἤγουν ἀπαρτισθέν, μετὰ πορισμοῦ συσταθέν.* (Sch.) — *δραχμήν,* sonst gew. nur drei Obolen. Böckh Staatsh. 1 S. 382. — *ναύτῃ.* Hier scheinen auch die Ruderer zu den *ναύταις* gerechnet zu werden. (Manso Sparta 2 S. 457 f.) — *κενάς,* ohne Takelwerk u. dgl. was die Trierarchen zu beschaffen hatten. Böckh 1 S. 713. 720. Anders 1, 27, 3. — *ὁπλιταγωγούς.* Böckh 1 S. 386 ff. vgl. zu 1, 116, 1. — *ὑπηρεσίαι* sind *ὁ κυβερνήτης, ὁ κελευστής* etc. vgl. m. Anm. zu Dem. 50, 7. (Dobree.) Thomas p. 658 f. 680 versteht die Matrosen, welche die Bedienung am Steuer, am Takelwerk, die Aufsicht über die Ruderer etc. gehabt, vgl. Poll. 1, 95 ff. Böckh 1 S. 386 f. vgl. zu 1, 143, 1. — *τῶν δέ* für *τῶν* Hl., wie auch der Sch. las, bestätigt von zwei Hsn. — *ἐπιφοράς, ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιδόσεις.* (Sch.) Zuschüsse. vgl. Papes u. Passows Lex. u. Böckh Staatsh. 2 S. 634. — *ἐκ δημοσίου,* ohne Artikel wie *ἐν δημοσίῳ* 5, 18, 6, *ἐν κοινῷ* 1, 80, 3. (Pp.) vgl. zu 5, 50, 3. — *οἱ θρανῖται μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐρέττοντες πλείονα κόπον ἔχουσι τῶν ἄλλων. διὰ τοῦτο τούτοις μόνοις* (?) *ἐπιδόσεις ἐποιοῦντο οἱ τριήραρχοι, οὐχὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἐρέταις.* (Sch.) vgl. Böckh 1 S. 386. — *τῶν ναυτῶν.* Spr. 47, 9. — *καὶ ταῖς* und den übrigen. Spr. 69, 32, 2. — *τἆλλα* im Uebrigen. (Ps.) — *σημείοις, σημεῖα λέγει τὰς ἔξωθεν καταγραφὰς τῶν τριήρων.* (Sch.) Ar. Frösche 933: *ἱππαλεκτρυὼν σημεῖον ἐν ταῖς ναυσὶν ἐνεγέγραπτο.* (Bl.) Von den *σημείοις, παρασήμοις, ἐπισήμοις,* Abbildungen von Göttern, Heroen, Thieren etc., gleichsam Wappen der Schiffe, wurden diese benannt. Ruhnken de tutelis et ins. nav. p 5 u. 42. — *κατασκευαῖς* Geräthschaften zur Ausstattung des Schiffes. vgl. zu 2, 97, 3. — *χρησαμένων* schafften sich an. zu 1, 6, 3. — *ἐς τὰ μακρότατα, ἐπὶ τὸ πλεῖστον.* (Sch.) aufs äusserste. (Hk.) Ungewöhnlich; über *ἐς τὰ μέγιστα* zu 4, 86, 4. — *αὐτῷ τινι* man (jeder) selbst. zu 1, 40, 4.

§ 4. *καταλόγοις χρηστοῖς* durch gewissenhafte Aushebungen der Tüchtigsten. Dass es sonst dabei oft frevelhaft hergegangen rügt Ar. Ritter 1369 ff. u. Frieden 1179 f. Aehnlich der Sch.: *ἀκριβέσιν, ἀληθέσιν, βεβασανισμένοις.* — *ὅπλων — σπουδῇ,* eine etwas ungewöhnliche Verbindung; etwas verschieden doch *σπουδαὶ λόγων* Eur. Hek. 132. — *σκευῶν* Anzug. (Ps.)

προὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν
γενέσθαι, ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐ-
πίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας ἢ ἐπὶ πολεμί-
ους παρασκευήν. εἰ γάρ τις ἐλογίσατο τήν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν 5
[δημοσίαν] καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως ὅσα τε
ἤδη προσετετελέκει καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς ἀπέστελλεν, τῶν
δὲ ἰδιωτῶν ἅ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριήραρχος ἐς τὴν ναῦν ἀνα-
λώκει καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν καὶ ἄνευ
τοῦ ἐκ τοῦ δημοσίου μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον ὡς
ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ στρατιώτης ἢ
ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τάλαντα ηὑρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ
πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ ἧσσον τόλμης τε θάμβει καὶ 6
ὄψεως λαμπρότητι περιβόητος ἐγένετο ἢ στρατιᾶς πρὸς οὓς ἐπῄεσαν

---

vgl. 1, 130, 1. — *ἁμιλληθέν.* Dieser Ao. scheint bei den Attikern nur activ zu stehen. wie Plat. Ges. 968, b, Eur. Hik. 195, Hel. 165. 387, Kykl. 628, *ἐξαμιλλήσασθαι* Hel. 1471. — *ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη* in jedem Dinge dem ein jeder vorgesetzt war. (Sch.) vgl. 7, 70, 3. (Pp.) Dort steht *ἐν ᾧ*. wie ich auch hier wünschte. Spr. 51, 13, 7. Dass man *τις ἕκαστος* wie *ἕκαστός τις* gesagt ist mir nicht erinnerlich. Zw. 7, 75, 5. Einstweilen halt' ich *ἕκαστος* für ein Glossem zu *τὶς*. Nicht übersetzt hat es Va. (Kr. Bruchst.) Thomas 1 S. 661 u. Küppers curae. critt. p. 24 wollen *εἷς ἕκαστος*. Allein jeder Einzelne passt hier nicht. vgl. 1, 77, 4. 2, 60, 3. 6, 31, 3. 41, 1. 7, 69, 2. 8, 89, 4. — *ἐς τούς* vor den, mit *ἐπίδειξιν* zu verbinden. vgl. Spr. 68, 21, 6. Luc. Traum 3: *πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἐπίδειξιν.* (Fritzsche ad Luc. p. 240.) — *εἰκάσθη ἐπίδειξις* schien gleich einer Ausstellung, einem Schaugepränge. vgl. 1, 10, 3; mit *εἶναι* Xen. An. 1, 6, 1. — *ἐξουσία* Macht. zu 3, 45, 3.

§ 5. *δημοσίαν*, was Va. nicht übersetzt, verdächtigt Kr. Rec. Jan. 1828 (Stud. 2 S. 137 vgl. 78); so auch Pp. vgl. Franke Quaestt. Aeschin. p. 15. Doch s. Spr. 50, 9, 8. Indess wäre dies bei Thuk. die einzige Stelle der Art. Denn 6, 46, 3 sind *καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων* appositiv zu nehmen. vgl. 5, 77, 3. 8, 28, 4, auch an diesen Stellen zwei Begriffe. Thomas S. 662 will *τὴν δημοσίαν.* — *προστετελέκει. προτετελέκει* Dr. u. Reiske. Indess könnte dies wohl heissen: auf die Sache, den Zug, verwendet hatte. So, jedoch zw., *προσαναλίσκειν* Xen. An. 6, 2, 8, wie hier der Sch. erklärt. — *τις* ein Jeder. (Va.) — *τριήραρχος* collectiv, wie Xen. An. 7, 6, 7: *δαρεικὸν ἕκαστος οἴσει τοῦ μηνὸς ὑμῶν, λοχαγὸς δὲ τὸ διπλοῦν, στρατηγὸς δὲ τὸ τετραπλοῦν.* vgl Kr. zu 3, 5, 7 u. Spr. 44, 1, 2. — *χωρίς* ausserdem. zu 1, 61, 3. — *τοῦ ἐκ τοῦ* für *τοῦ ἐκ* die besten Hsn. — *χρόνιον.* zu 1, 12, 1. — *στρατείαν. στρατιάν* viele und einige gute Hsn. — *μεταβολῇ*, *ὠνήσεως δή.* (Sch.) Umsatz. „Sauppe zu Xen. Mem. 3, 7, 6." (Pp.) Das Substantiv scheint sonst so nicht vorzukommen. (Bl.) Ueber die Sache vgl. 7, 13, 3. — *τὰ πάντα* im Ganzen. Spr. 50, 11, 13 u. zu 1, 100, 1.

§ 6. *τόλμης θάμβει, ἔκπληξιν παρασχὼν διὰ τὴν τόλμαν.* (Sch.) durch das Erstaunliche, die staunenswürdige Kühnheit des Wagnisses, Unternehmens. *Θάμβος* von Thuk. nur hier, von Platon in dem poetischen Phadr. 254, c gebraucht, ist dichterisch; hin und wieder bei Spätern, besonders bei Plutarch, wie Cäs. 32: *θάμβει τόλμης.* — *στρατιᾶς* — *ὑπερβολῇ*, *στρατιᾶς ὑπερβολῇ τούτων πρὸς οὓς ἐπῄεσαν*, Ueberlegenheit an Truppen über

ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ ἐπὶ με-
γίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη.
32 *Ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη ὅσα*
ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξεσθαι, τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς
δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἑκάστην, ξύμ-
παντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο, κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν
τὸ στράτευμα καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἵ τε ἐπιβάται
2 *καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπεύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ*
τῆς γῆς τῶν τε πολιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσιν. παιω-
νίσαντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως τὸ
πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἅμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ οἱ
μὲν ἐς Κέρκυραν, ἔνθα περ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων
ξυνελέγετο, ἠπείγοντο ἀφικέσθαι.
3 *Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ*
ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν, ἀλλὰ καὶ γενο-
μένης ἐκκλησίας ἐλέχθησαν τοιοίδε λόγοι ἀπό τε ἄλλων, τῶν μὲν πι-

---

die etc. zu 2, 65, 7. Spr. 51, 13, 4 vgl. Dem. 22, 52: *τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐποιήσατο ἐκείνων τῆς αὐτοῦ βδελυρίας.* vgl. Kr. De auth. p. 26, 71 u. zu 3, 12, 2. — *μέγιστος, οὐ χρόνου, ἀλλὰ τόπου.* (Sch.) — *ἤδη. δή* Ba. u. Bk. vgl. jedoch 7, 55, 2. — *ἐλπίδι τῶν μ.*, wie 8, 81, 2. vgl. zu 2, 89, 8. — *πρὸς τὰ ὑπάρχοντα* in Vergleich gegen das Gegenwärtige, nach Massgabe des Gegenwärtigen, mit Bezug entweder auf die Grösse der jetzigen Herrschaft der Athener oder auf die Zurüstungen die sie damals vor Augen hatten. (Hl.) Letzteres meinen Dr. u. A. Mir scheint *ὑπάρχοντα* nur die erstere Deutung zu gestatten, auch 6, 33, 3; *μείζονα ἐλπίσαντες τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως.* (Sch.) „Ueber *πρός* vgl. 5, 9, 3. u. 4, 39, 2." (Dr.) Spr. 68, 39, 5.

C. 32. § 1. *ἐσέκειτο, ἐπετέθειτο.* (Sch.) Ppf. Ps. zu *ἐστίθεσθαι.* Spr. 38, 5, 3. vgl. 52, 10, 11. Ueblicher ist freilich *ἐντίθεσθαι,* wiewohl bei Thuk. keiner dieser Ausdrücke weiter vorkommt. Doch findet sich *ἐστίθεσθαι* auch bei Xen. Hell. 1, 6, 20, wo Brodäus auch *ἐντ.* vermuthet, was Schneidern ohne Grund grundlos schien. — *ὑπεσημάνθη. ὑπ-* fast so v. a. *προ-*. (Abr.) — *ὑπὸ κήρυκος*, indem ein Herold die Worte vorsagte. (Hk.) vgl. Pflugk z. Eur. Alc. 737. (Pp.) Spr. 68, 43, 1. — *οἱ ἄρχοντες* die Officiere. Kr. Ind. zu Xen. An. in v. Diese Nominative bilden eine Apposition. Spr. 56, 9, 1 u. zu 1, 49, 3. — *σπένδοντες.* Aehnliches bei Arr. An. 1, 11, 6. 6, 3, 1. 19, 5 u. bei A.

§ 2. *ὁ ἐκ τῆς γῆς*, wegen der Beziehung auf die Flotte, den Standpunct des Betrachtenden. vgl. 7, 71, 1 u. Spr. 50, 8, 17. — *καὶ εἴ τις.* Spr. 60, 10, 1. vgl. zu 5, 3, 3. — *σφίσιν.* zu 1, 20, 1. — *ἐπὶ κέρως* in langem Zuge. zu 2, 90, 3. vgl. 6, 50, 3 u. 8, 104, 1. — *ἅμιλλαν ἐποιοῦντο* wetteiferten im Schiffen. (Va.) *τῶν τριήρων ἅμιλλαν γινομένην* Her. 7, 44. *τριήρων ἅμιλλαι* Isokr. 9, 1, *ἀνθαμιλλᾶσθαι ἐς τὴν γῆν* Xen. Hell. 6, 2, 28. (Bl.) — *ἤδη* demnächst. zu 2, 35, 3. vgl. 6, 51, 2.

§ 3. *ἐπί.* Spr. 68, 42, 1. — *καί* gehört nur zu *γενομένης ἐκκλησίας:* nachdem auch eine Volksversammlung gehalten worden. — *τοιοίδε,* wie die folgenden des Hermokrates und Athenagoras. (Hk.) — *ἐλέχθησαν — ἄλλων*, gestellt als ob *καὶ ἀπὸ Ἑρμοκράτους* (ohne Verbum) folgen

στευόντων τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ τὰ
ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς
σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρῄνει τοιάδε.
"Ἄπιστα μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές, δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ 33
ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν, καὶ γιγνώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δο-
κοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν
ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι· ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεὶς ἐπισχήσω
κινδυνευούσης τῆς πόλεως, πείθων γε ἐμαυτὸν σαφέστερόν τι ἑτέρου
εἰδὼς λέγειν. Ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς, ὃ πάνυ θαυμάζετε, πολλῇ 2
στρατιᾷ ὥρμηνται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζῇ, πρόφασιν μὲν Ἐγεσταίων
ξυμμαχίᾳ καὶ Λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμίᾳ,
μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖεν, ῥᾳ-
δίως καὶ τἆλλα ἕξειν. ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾶτε ἀπὸ τῶν 3
ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτούς, καὶ μήτε καταφρο-
νήσαντες ἄφρακτοι ληφθήσεσθε μήτε ἀπιστήσαντες τοῦ ξύμπαντος ἀμε-
λήσετε. εἰ δέ τῳ καὶ πιστά, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. 4
οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τ' ἔσονται ἢ πάσχειν, οὔθ' ὅτι μεγάλῳ
στόλῳ ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας

---

sollte. zu 1, 129, 1. — *ἀπό.* Spr. 52, 5, 1 u. vgl. zu 3, 36, 5. — *στρατιᾶς* für *στρατείας* die besten Hsn. zu 1, 3, 4. — *παρελθὼν αὐτοῖς.* zu 6, 15, 3. — *ὡς οἰόμενος* verbindet Pp. vgl. 7, 40, 2. Es heisst das *ὡς* dann eig. wie, mit der Haltung eines Mannes der. Nur ähnlich 4, 114, 4.

C. 33. § 1. *τὰ περὶ τοῦ.* Kr. zu Xen. An. 2, 5, 37. „vgl. 8, 14, 2." (Pp.) — *περὶ — τῆς ἀληθείας.* Spr. 47, 9, 19 u. zu 5, 77, 2. — *ὅτι.* Spr. 56, 7, 12. — *λέγοντες*, etwa als Vermuthungen, bloss auf Gründe gestützt. — *οὐ καταφοβηθεὶς ἐπισχήσω.* Spr. 67, 8, 4. Der Sinn: ich werde nicht aus Furcht vor dem Vorwurfe der Unvernunft zurückhalten, schweigen. (Sch.) — *πείθω ἐμαυτόν* ist häufig, wie Andok. 1, 70, Isokr. 5, 22, Dem. 5, 3. 19, 99. 23, 19. 24, 6, Aesch. 1, 45, Xen. Oek. 20, 15. vgl. Lex. Plat. u. *πείθω.* Spr. 52, 10, 9.

§ 2. *πεζῇ* Bk. aus einer Hs. für *πεζικῇ* was Thom. M. für *ποιητικώτερον* erklärt und Bekker auch nach einer guten Hs. 7, 7, 2. 16, 1 geändert hat. — *πρόφασιν* vorgeblich. Spr. 46, 3, 5. zu 3, 111, 1. — *ξυμμαχίᾳ* wegen der Verbindung, *κατοικίσει* zur Wiederherstellung. (Ba.) Ueber den Da., der auch bei *κατοικίσει* eig. caussal ist: wegen, vgl. Spr. 48, 15, 5. Ueber dies Wort vgl. 6, 77, 1. So bezeichnet *κατοικίζειν* mit einem persönlichen Object das Ansiedeln, namentlich auch zurückgeführter Verbannter, wie 6, 48, 2. (79, 1.) 84 2. *ἐς τὴν ἑαυτῶν* 6, 50, 3. *ἐς τὴν οἰκείαν* 6, 63, 3. Ggs. *ἐξοικίζειν*, *ἀναστάτους ποιεῖν* 6, 76, 2. — *τὸ δ' ἀληθές* in Wahrheit, bei Spätern öfter, wie Diod. 23, 2 Dion. Arch. 15, 9. Plut. Pyrrh. 23, am häufigsten bei Dion C. — *σχοῖεν* erlangt, unterworfen hätten.

§ 3. *ὡς* in der Voraussetzung dass, wie 4, 123, 4. Spr. 56, 12, 2 u. Kr. zu Xen. An. 1, 3, 6. — *ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων* ist mit *ἀμυνεῖσθε* zu verbinden: wie ihr mit den vorhandenen Mitteln. vgl. zu 7, 76. „Die Stellung wie 3, 39, 1. (2) 6, 36, 1." (Pp.) — *κάλλιστα*, *ἤγουν ἀνδρικώτατα καὶ φρονιμώτατα.* (Sch.) — *ἄφρακτοι* ungerüstet. vgl. 3, 39, 2.

§ 4. *εἴ τῳ καί.* zu 3, 46, 1. — *πιστά*, *τὰ τῆς ἐφόδου τῶν Ἀθηναίων.* (Sch.) *δόξω λέγειν* aus § 1 ergänzt Ps., zu entfernt: *ἐστίν* Ba. vgl. Spr. 43, 4, 13 u. 62, 1, 4. — *πλείω.* Spr. 46, 5, 5. vgl zu 8, 66, 4. — *ἀνωφελεῖς*

πολὺ ἄμεινον — μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν —
5*καὶ ἣν ἄρα ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται ἀπώ-*
σωμεν — οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι —
κάλλιστον δὴ ἔργων ἡμῖν ξυμβήσεται καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι
γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυ-
6*τῶν ἀπάραντες κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους τῶν ἐνοικούντων καὶ*
ἀστυγειτόνων ἔρχονται — πάντα γὰρ ὑπὸ δέους ξυνίσταται — ἤν τε
δι᾽ ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσιν, τοῖς ἐπιβου-
λευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν, ὅμως
καταλείπουσιν. ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ Μήδου παρὰ
λόγον πολλὰ σφαλέντος, ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἐπ᾽ Ἀθήνας ᾔει ηὐξήθησαν,
καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι.“

34 *„Θαρσοῦντες οὖν τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα καὶ ἐς τοὺς Σι-*
κελοὺς πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ
ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι, ἔς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν
πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως
2*ἢ ξυμμαχίαν ποιώμεθα ἡμῖν ἢ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους. δοκεῖ δέ*
μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι· οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐ-
τοῖς, ἀλλ᾽ αἰεὶ διὰ φόβου εἰσὶ μή ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν

---

schädlich, gefährlich. (Ba.) Aehnlich *ξυμφορώτατοι* u. *ὠφέλουν* 8, 96, 4, *ὠφέλησαν* 8, 66, 4. Unnöthig also *ἀνωφελές*. (Dobree.) vgl zu 6, 84, 3. Ueber die *μείωσις* zu 2, 91, 3. — *ἄμεινον* als wenn sie mit geringer Macht kämen.

§ 5. *ἣν ἄρα*. Spr. 69, 8 A. — *κατεργασώμεθα*. zu 6, 11, 1. — *ἀπράκτους* activ, wie immer bei Thuk., an sechzehn Stellen. — *γε* gar. — *ὧν προσδέχονται*, *τοῦ ἑλεῖν ἡμᾶς*. (Sch.) zu 4, 104, 2. — *ἔργων* für *ἔργον* mehrere gute Hsn. Doch ist diese Ausdrucksweise dem Th. wohl fremd. (Hk.) Indess s. zu 2, 42, 3. — *ἀπάραντες*. zu 5, 83, 4.

§ 6. *ξυνίσταται*. zu 4, 78, 5. vgl. 6, 37, 3. 7, 15, 1. (Bl.) — *ἤν τε*, entspricht dem *οὔτε*. Sonst so *οὔτε — εἴ τε*. zu 1, 35, 2. — *αὐτοῖς*. *αὐτοί* Kr. Stud. 2 S. 132. Der Sch.: *αὐτὸς περὶ ἑαυτῷ πταίσας*. vgl. zu 1, 69, 4. — *τά*. Spr. 50, 2, 8. — *πταίσωσιν*. *πταίωσιν* mehrere der besten Hsn. Ueber den Ausdruck zu 4, 18, 3. — *ὅπερ* als ob *ἔπαθον* folgen sollte. (Gö.) vgl. zu 4, 125, 1. — *παρὰ λόγον*, *παρὰ δόξαν*. (Sch.) wider Berechnung. vgl. 1, 65, 1. 140, 2. 2, 64, 2. 91, 3. 4, 26, 3. 55, 4. 65, 4. 7, 71, 6. Ggs. *κατὰ λόγον* 3, 39, 4. — *ἐπὶ τῷ ὀνόματι* auf den Namen, in Folge der Meinung. (Hl.) Dion C. 77, 9? Der blosse Da. 6, 80, 4.

C. 34. § 1. *τὰ αὐτοῦ*, *ἤγουν τὰ ἐν τῷδε τῷ τόπῳ*. (Sch.) vgl. 2, 38. — *βεβαιωσώμεθα*, *βεβαίους φίλους ποιήσωμεν*. (Sch.) zu 4, 70, 3. — *τοῖς δέ*. *τοῖς αὐτονόμοις* 6, 88. (Pp.) — *τὴν ἄλλην Σ.*, *τὴν ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκουμένην*. (Sch.) *τοὺς Σικελιώτας*. (Pp.) — *ξυμμαχίαν ποιώμεθα* für *ξυμμάχους αὐτοὺς ποιώμεθα*, ungewöhnlich. (Dr.) Thuk. schrieb wohl *ξυμμαχίας π.* vgl. zu 5, 79, 1. — *ἡμῖν* für *ἡμῖν αὐτοῖς* wie *σφίσιν* für *σφίσιν αὐτοῖς*. (Pp.) Spr. 51, 2, 1 u. Arndt De pron. refl. 2 p. 14. — *δέχωνται*, *οἱ Ἰταλιῶται* aus *Ἰταλίαν*. (Hk.) Spr. 58, 4, 2.

§ 2. *ἄμεινον*. Spr. 49, 6. vgl. 6, 9, 1. — *ἀνέλπιστον*, *ἄφοβον*. (Sch) zu 1, 1, 1. — *διὰ φόβου εἰσί*, *φοβοῦνται*. (Sch.) vgl. 6, 59, 2. Her. 1,

ἔλθωσιν, ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, εἰ τάδε προήσονται, κἂν σφεῖς
ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἤτοι κρύφα γε ἢ φανερῶς ἢ ἐξ ἑνός γέ
του τρόπου ἀμῦναι. δυνατοὶ δ' εἰσὶ μάλιστα τῶν νῦν, βουληθέντες· χρυ- 3
σὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον κέκτηνται, ὅθεν ὅ τε πόλεμος καὶ τἆλλα εὐ-
πορεῖ. πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἐς Κόρινθον, δεόμενοι
δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὃ δὲ μάλιστα ἐγώ 4
τε νομίζω ἐπίκαιρον ὑμεῖς τε διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον ἥκιστ' ἂν ὀξέως πεί-
θοισθε, ὅμως εἰρήσεται. Σικελιῶται γὰρ εἰ θέλοιμεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μή,
ὅτι πλεῖστοι μεθ' ἡμῶν, καθελκύσαντες ἅπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ
δυοῖν μηνοῖν τροφῆς ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ ἄκραν Ἰαπυ-
γίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῆς Σικελίας πρότερον ἔσται
ὁ ἀγὼν ἢ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν Ἰόνιον, μάλιστ' ἂν αὐτοὺς ἐκ-
πλήξαιμεν καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν ὅτι ὁρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας
χώρας φύλακες — ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς Τάρας — τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς

206, 1: *δι' ἡσυχίης εἶναι.* Spr. 68, 22, 2. — *τάχ' ἂν ἴσως.* zu 6, 10, 2. — *τάδε. τὰ καθ' ἡμᾶς.* (Sch.) — *ἤτοι — γε.* zu 2, 40, 2. — *κρύφα. λάθρα τῶν Ἀθηναίων.* (Sch.) Ueber das ausser bei Thuk. seltene Wort zu 1, 67, 2. — *ἐξ* ähnlich 8, 66, 2. *ἐκ τοῦ τρόπου τούτου* Isä. 2, 12. *μηδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου* Isokr. 5, 3. Dem. 14, 10. Viel häufiger *ἐκ παντὸς τρόπου*, wie 6, 92, 3. Andok. 3, 16. Lys. 16, 1 etc. — *του* für *τινός* auch in der Stellung des Artikels, wie 7, 77, 6. Ar. Plut. 674. — *ἐξ*, wie 6, 92, 3. Das nächst vorhergehende *ἢ* verdächtigt Ba. und schon der Sch.: *παρὰ γὰρ τὸ κρύφα ἢ φανερῶς ἀπαμῦναι τρίτον οὐδέν ἐστιν.*

§ 3. *ὅθεν — εὐπορεῖ. καὶ ἐν πολέμῳ δύναμιν ἔχει μεγίστην καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις τὰ χρήματα.* (Sch.) reichliche Mittel findet. Eine kühne Sprechweise. Personificirt wird der Krieg auch 1, 122, 1. 2, 36, 3. 6, 41, 2. vgl 3, 82, 2: *ὁ πόλεμος ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν βίαιος διδάσκαλος.* — *τὸν ἐκεῖ*, nicht für *ἐκεῖ τόν*, da der Krieg dort mehr nur rastete als beendigt war. vgl. 6, 36, 3. 73 u. 88, 9. — *κινεῖν* an-, aufzuregen. vgl. 6, 36, 2.

§ 4. *τε — τε.* vgl. zu 4, 36, 3 u. Xen. An. 2, 5, 41. — *νομίζω ἐπίκαιρον.* Spr. 55, 4, 4. — *διὰ τὸ ξυνεχὲς ἥσυχον, διὰ τὸ σύνηθες ἡμῖν εἶναι τὸ ἡσυχάζειν.* (Sch.) vgl. 6, 55, 4 u. zu 1, 37, 3. — *πείθοισθε.* Auch hiezu gehört *ὅ*. (Ps.) — *Σικελιῶται* wir Sikelioten, sonst mit dem Artikel. Spr. 50, 8, 4. — *θέλοιμεν.* vielleicht *ἐθέλοιμεν.* (Pp.) Spr. 40 unter *ἐθέλω* u. zu 2, 51, 3 — *καθελκύσαντες*, ins Meer, wie 2, 93, 2. 3, 94, 3 u. 6, 50, 3. vgl. zu 6, 44, 3. — *δυοῖν μηνοῖν.* Spr. 47, 8, 1. — *ὀξέως* bereitwillig. zu 2, 11, 6. — *περὶ τῇ Σικελίᾳ* um, bei S. Passender wäre *περὶ τῆς Σικελίας.* (Dr.) Doch gebrauchte vielleicht auch die att. Prosa *περί* mit dem Dativ ähnlich. Plat. Prot. 314, a: *ὅρα μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύῃς καὶ κινδυνεύῃς.* (Pp.) Allein dies ist sprüchwörtlich, aus der antiken Sprache erhalten. Aehnlich noch Ant. 2, 6: *ἀνάγκη κινδυνεύοντα περὶ αὑτῷ καί πού τι καὶ ἐξαμαρτεῖν.* vgl. zu 6, 9, 2. Indess hab' ich doch *τῆς Σικελίας* geschrieben. Denn die Sprache gestattet nicht mit der Ein Mal gesetzten Präposition zwei verschiedene Casus zu verbinden; und von *ἀγών* kann der Ge. nicht abhängen. vgl. Kr. z. Her. 4, 122. — *ὁρμώμεθα μέν.* Man könnte *ἡμεῖς* vermissen; aber dann müsste *ἐκείνοις δὲ τὸ πέλαγος* folgen. (Ba.) Anders Kr. zu Xen. An. 3, 4, 41. vgl. besonders oben 3, 56, 2. — *ἐκ φιλίας χώρας. τῶν Ταραντίνων.* (Dr.) — *φύλακες* als Wächter für unser Land. (Sch.) Spr. 57, 3. Dem. 1, 28: *οἱ ἐν ἡλικίᾳ τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν κτησάμενοι φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας γίγνονται.* (Bl.) — *ὑποδέχεται.* Spr. 58,

*πολὺ περαιοῦσθαι μετὰ πάσης τῆς παρασκευῆς, χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ
μῆκος ἐν τάξει μεῖναι, καὶ ἡμῖν ἂν εὐεπίθετος εἴη βραδεῖά τε καὶ κατ'
5 ὀλίγον προσπίπτουσα. εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι ἀθροωτέρῳ κουφί-
σαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν κώπαις χρήσαιντο, ἐπιθοίμεθ' ἂν κεκμη-
κόσιν, εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα· οἱ
δὲ μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ περαιωθέντες ἀποροῖεν ἂν κατὰ
χωρία ἐρῆμα, καὶ ἢ μένοντες πολιορκοῖντο ἂν ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν
τήν τε ἄλλην παρασκευὴν ἀπολίποιεν ἂν καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν
6 βέβαια ἔχοντες, εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστ' ἔγωγε τούτῳ τῷ
λογισμῷ ἡγοῦμαι ἀποκληομένους αὐτοὺς οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ Κερκύρας,
ἀλλ' ἢ διαβουλευσαμένους καὶ κατασκοπαῖς χρωμένους, ὁπόσοι τ' ἐσμὲν
καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέντας
τῷ ἀδοκήτῳ καταλῦσαι ἂν τὸν πλοῦν, ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου*

1, 6. vgl. 4, 95, 2. — *πολὺ περαιοῦσθαι.* Spr. 55, 3, 7. — *διὰ πλοῦ μῆκος* ohne Artikel, wie Plat. Rep. 444, e: *ἐς ἀρετῆς κτῆσιν.* Symp. 196, b: *περὶ ἀρετῆς ἔρωτος.* vgl. Kr. z. Dion. p. 168. — *εὐεπίθετος, εὐεπιχείρητος.* (Sch.) *εὔκολος εἰς ἐπίθεσιν.* (Thom. M.) — *εἴη, ἡ παρασκευή.* (Sch.) so v. a. *ἡ δύναμις αὐτῶν.* (Sch.) — *βραδεῖα* ist prädicativ mit *προσπίπτουσα* zu verbinden: langsam anfallend. (Hl.) Spr. 57, 5, 2. — *κατ' ὀλίγον* für *κατὰ λόγον* einige Hsn. u. der Sch.: *οὐκ ἀθρόα.* einem geringen Theile nach. zu 4, 10, 4.

§ 5. *τῷ ταχυναυτοῦντι* mit dem schnellsegelnden Theile der Flotte. (Ps.) Spr. 43, 4, 17. Das Wort hat auch Polyb. 1, 25, 3. — *ἀθροωτέρῳ, ὄντι, γενομένῳ* (Pp.) Gegensätzlicher wäre *ἀθροώτεροι.* (Kr. Bruchst.) — *κουφίσαντες, ἤτοι κοῦφοι ὄντες ἢ καταλιπόντες ὀπίσω τὴν [πᾶσαν] παρασκευήν* (Sch.) nachdem sie (die Schnellsegler) gelichtet, die gepäckartige Belastung auf Frachtschiffe gebracht. — *εἰ μέν.* Zwei Bedingungssätze bei einem Nachsatze: wenn sie angriffen, so würden wir, falls sie. Spr. 54, 12, 8. — *μὴ δοκοίη, ἐπιτίθεσθαι.* (Ps.) Als Gegensatz würde man erwarten: *εἰ δὲ ἱστίοις;* aber dies und noch Anderes umfasst der gewählte Ausdruck. — *καὶ ὑποχωρῆσαι* wie anzugreifen so auch. — *ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ,* die sie nämlich *κουφίσαντες* erwarten würden (*ὡς*). — *ἀποροῖεν ἄν, τῶν ἐπιτηδείων.* (Sch.) — *πολιορκοῖντο ἄν* würden durch unsere auflauernden Schiffe von Zufuhr abgeschnitten werden. — *παραπλεῖν,* längs der italischen Küste. — *τὴν ἄλλην.* Spr. 50, 4, 11. — *παρασκευήν* gepäckartige Belastung, Werkzeuge aller Art etc. wie 6, 37, 3. — *τὰ τῶν — ἔχοντες, οὐκ εἰδότες βεβαίως εἰ αἱ πόλεις.* (Sch.) zu 3, 82, 3. — *ὑποδέξοιντο, αὐτούς.* (Sch.) — *ἀθυμοῖεν.* Auch hiezu gehört das *ἄν* nach *ἀπολίποιεν.* Spr. 69, 7, 4. Denn das nach *οὐκ* stehende hieher zu ziehen gestattet die Stellung schwerlich.

§ 6. *τούτῳ τῷ λογισμῷ,* mit Bezug auf *ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν* § 4 gesagt, ist mit *ἀποκληομένους* zu verbinden: durch diese Berechnung zurückgehalten. Ps.) — *ἀποκληομένους* für *ἀποκλειομένους* Bekker. — *ἐξωσθῆναι ἕως χειμὼν ἐπέπεσε* sagt Appian. 1, 773. (Bl.) Her. 1, 31, 2: *ἐκκληιόμενοι τῇ ὥρῃ.* exclusus Caes. b. g. 7, 11. (Arn.) — *ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα* sie würden durch den Zeitverlauf in den Winter gedrängt werden, unter den erwähnten Zögerungen würde sie der Winter überraschen. — *τῷ ἀδοκήτῳ.* zu § 8. Ausser den dort angeführten Stellen hat Thuk. das Wort noch 6, 47, 2. 7, 29, 4. 43, 6, *ἀδοκήτως*

τῶν στρατηγῶν, ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἄκοντος ἡγουμένου καὶ ἀσμένου ἂν
πρόφασιν λαβόντος, εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη. ἀγγελλοίμεθα 7
δ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλεῖον· τῶν δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ
αἱ γνῶμαι ἵστανται καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι
προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνοῦνται μᾶλλον πεφόβηνται, ἰσοκινδύνους ἡγού-
μενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι πάθοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ
ἀμυνουμένοις, δικαίως κατεγνωκότες ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμο-
νίων ἐφθείρομεν· εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἀδοκήτῳ 8
μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει. πείθεσθε
οὖν, μάλιστα μὲν ταῦτα τολμήσαντες, εἰ δὲ μή, ὅτι τάχιστα τἆλλα ἐς
τὸν πόλεμον ἑτοιμάζειν, καὶ παραστῆναι παντὶ τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς

8, 45, 5. 4, 17, 3. Sonst scheint es der att. Prosa fremd; öfter haben es die Tragiker u. die Spätern. — *ἐγώ.* zu 6, 13, 1. — *ἄκοντος.* Spr. 57, 5, 2. Gemeint ist Nikias. (Sch.) — *ἀξιόχρεων*, *ἀξιόμαχον, βέβαιον, πιστὸν εἰς ἀξιομαχίαν.* (Sch.) — *ἀφ' ἡμῶν*, wie 7, 13, 3. vgl. 4, 126, 5.

§ 7. *ἀγγελλοίμεθα ἂν ἐπὶ τὸ πλεῖον* wir, unsere Rüstungen, würden vergrössert (rücksichtlich der Anzahl) berichtet werden. So *ἐπὶ τὸ πλέον διηγησάμενος* 6, 54, 1. vgl. Plat. Ges. 697, b: *ἐπὶ πλέον εἰπεῖν.* Wie *ἐπὶ πλέον* an diesen Stellen den Ac., so vertritt es an unserer den Nominativ des Prädicats. Mithin ist die Construction wie Eur. Hek. 591: *ἀγγελθεῖσά μοι γενναῖος.* Xen. Hell. 6, 4, 21: *πρότερον ὀφθεὶς ἢ ἀγγελθεὶς ὅπῃ πορεύοιτο.* — *εὖ οἶδ' ὅτι* schliesst Bk. hier, § 8 u. 6, 38, 1 in Parenthesen ein. vgl. Xen. Hell. 6, 1, 4. Sogar dem Satze nachgestellt findet sich diese Formel Ar. The. 12, Lys. 154, (Frö. 601), Plut. 183. 838. 889. vgl. Wo. 1175, We. 1348. — *πρός.* zu 1, 140, 1: *πρὸς τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρέπονται.* — *ἵστανται* richten sich, wie Segel nach dem Winde. (Ba.) vgl. zu 4, 56, 4. — *προεπιχειρεῖν* findet sich erst bei Spätern wieder. (Bl.) — *τοὺς — προδηλοῦντας* die welche dem Angriffe zuvorkommen, wie wir es sollten, oder wenigstens doch den Angreifenden voraus zu erkennen geben. (Hl.) Ueber den Gedanken vgl. 4, 92, 5. — *ἰσοκινδύνους*, *ἤτοι ἐν ὁμοίῳ κινδύνῳ καταστήσοντας ἢ ἰσοπαλεῖς.* (Sch.) der Gefahr gewachsen meint Ba. Eig. ist doch wohl die erste Erklärung des Sch. die richtige, d. h. nicht in grösserer Gefahr schwebend als sie. Dass dies Wort sehr selten und nur von Dion C. nachgebraucht sei bemerkt Bl. 41, 55: *ἀπ' ἀντιπάλου πλεονεξίας καὶ ἰσόρροποι ἀλλήλοις καὶ ἰσοκίνδυνοι ἐγίγνοντο.* — *ὅπερ*, *τὸ πεφοβῆσθαι.* (Ba.) — *δικαίως* wollten einige griechische Erklärer zu *ἐπέρχονται* ziehen, also doch wohl als Epiphonem für sich nehmen. Spr. 66, 1, 8. — *κατεγνωκότες* uns abschätzig beurtheilend. (Ps.) Ungew. so.

§ 8. *παρὰ γνώμην*, *παρὰ τὴν δόξαν αὐτῶν.* (Sch.) — *τολμήσαντας*, *θαρρήσαντας.* (Sch.) Spr. 52, 1, 2 u. zu 2, 43, 1. — *τῷ ἀδοκήτῳ*, *τῷ ἀπροσδοκήτους ἡμᾶς αὐτοῖς ἀντιτάξασθαι.* (Sch.) vgl. § 6. 4, 36, 2. 5, 10, 7. „*τῷ οὐκ εἰκότι* 2, 89, 4.“ (Bl.) — *τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς* die der Wirklichkeit gemässe. vgl. 6, 47, 2. — *μάλιστα μέν.* Spr. 65, 5, 12 u. zu 1, 32, 1. — *ταῦτα*, *τὸ ἀντεξορμῆσαι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους.* (Sch.) Es hängt aber wohl von *ἑτοιμάζειν* ab. Schömann Obss. p. 15 wollte *ταῦτα* mit *πείθεσθε* verbinden und *τολμήσαντες* epexegetisch nehmen, wobei denn auch *ἑτοιμάζειν* mit Pp. imperativisch zu nehmen wäre. Doch steckt hier wohl ein Fehler. — *τἆλλα*, was nöthig auch wenn sie ihnen nicht entgegen zögen. — *παραστῆναι παντί* es glaube Jeder. zu 4, 61, 2 u. über den Inf. Spr. 55, 1, 5. So auch Matth. Gr. § 546, b. Den Inf. von *πείθεσθαι* abhängen zu

ἐπιόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι, τὸ δ' ἤδη, τὰς μετὰ φόβου παρασκευὰς ἀσφαλεστάτας νομίσαντας, ὡς ἐπὶ κινδύνου πράσσειν χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται καὶ ἐν πλῷ εὖ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσὶ καὶ ὅσον οὔπω πάρεισιν."

35 Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπεν, τῶν δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδ' ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγει, τοῖς δέ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς ὅ τι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν. ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονοῦντες ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ' αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε.

36 "Τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλός ἐστιν ἢ τῇ πόλει οὐκ εὔνους· τοὺς δ' ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας τῆς μὲν τόλμης οὐ θαυμάζω, τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴ-

---

lassen wäre zu hart. — *καταφρονεῖν τούς*, wie 8, 82, 1. Spr. 47, 24, 3. So noch Eur. Bacch. 503. (Matthiä.) — *ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ* in der Stärke der Gegenanstalten meint Hl. vgl. 2, 41, 1. 4, 67, 1. Allein *ἀλκή* fordert die Erklärung: in der Kraft der Handlungen, der Leistungen. Ueber die Stellung zu *καὶ ἐν* 1, 9, 3; über den Gedanken 2, 11, 3 u. Her. 7, 49, 3. — *ἤδη* sofort (vgl. 6, 80, 5. 90, 1. 91, 1. 93, 3) gehört zu *πράσσειν*. — *ὡς ἐπὶ κινδύνου* wie bei obschwebender Gefahr. „Xen. ἱππ. 4, 5: *ἐπὶ κινδύνων ἐλαύνειν.*" (Bl.) Aehnlich *ἐφ' ἡσυχίας* Dem. 45, 14, öfter *ἐπὶ σχολῆς* u. A. vgl. Haase p. 64 s. — *ξυμβῆναι*. Plat. Rep. 329, d: *καὶ γῆρας καὶ νεότης χαλεπὴ τῷ τοιούτῳ ξυμβαίνει.* Spr. 56, 4, 4. — *οἱ ἄνδρες*, die Feinde. vgl. 5, 10, 5 u. zu 4, 27, 4. — *ὅσον οὔπω*. Spr. 67, 14, 4 u. zu 1, 36, 2.

C. 35. *οἱ μέν*, *ἐρίζοντες*, *ἐριστικῶς λέγοντες*. (Pp.) Spr. 56, 9, 3. Noch härter Eur. Phön. 1462: *ἦν δ' ἔρις στρατηλάταις, οἱ μὲν πατάξαι πρόσθε Πολυνείκην δορί.* — *τοῖς δέ. ἐδόκει* schien ergänzt A. Ps., der *οἱ δέ* vorschlägt, *ἦν ἔρις* Abr. — *αὐτούς*, *τοὺς Συρακοσίους*, also für *σφᾶς*. (Pp.) zu 5, 32, 4. — *ὅ τι*. *ὅτου* Kr. Stud. 2 S. 132: ohne dass sie etwas Grösseres als dies dagegen erlitten. Jenes hiesse: ohne dass sie dieses, dasselbe, gesteigert, in höherem Grade, dagegen erlitten. — *ἐς γέλωτα*. Ar. Wesp. 1260: *κᾆτ' ἐς γέλων τὸ πρᾶγμ' ἔτρεψας*. Her. 7, 105: *Ξέρξης ἐς γέλωτα ἔτρεψε.* (Bl.) — *τὸ π.* Spr. 50, 11, 1. — *δήμου προστάτης* steht oft von dem bedeutendsten Demagogen, ohne ein Amt zu bezeichnen. zu 3, 70, 2. vgl. 3, 75, 2. 4, 46, 3. mit 3, 82, 1. 8, 89, 4. — *πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς*, *δυνάμενος πείθειν τοὺς πολλούς*. (Sch.) vgl. 3, 36, 5. 4, 21, 3.

C. 36. § 1. *τοὺς μὲν Ἀ.*, wegen des Ggs. zu *τοὺς δ' ἀγγέλλοντας* dem Relativ vorangestellt. (Ba.) zu 6, 33, 3. Den Hexameter bemerkt Pp. Verse lassen sich bei allen Schriftstellern nachweisen, ohne Anstoss, wenn sie sich nicht als solche aufdrängen. — *κακῶς φρονῆσαι* auf thörichte Entschliessungen fallen. (Hl.) Spr. 53, 5, 2. — *καὶ — γενέσθαι* giebt an worin das *κακῶς φρονῆσαι* bestehe. Für *καί* wäre *ὥστε* üblicher. In familiärer Sprache wir ähnlich, z. B. ich bin nicht so thöricht und —. (Ba.) Doch weist das *οὕτω* wohl vielmehr auf die Rede des Hermokrates zurück: so thöricht werden hieher zu kommen und etc. — *τόλμης*. Spr. 47, 21. Der

ονται ἔνδηλοι εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς 2
ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπηλυγά-
ζωνται. καὶ νῦν αὗται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται· οὐκ ἀπὸ ταὐτο-
μάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν οἵπερ ἀεὶ τάδε κινοῦσι ξύγκεινται. ἡμεῖς δὲ ἢν 3
εὖ βουλεύησθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ
εἰκότα, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι, ὥσπερ ἐγὼ
Ἀθηναίους ἀξιῶ, δράσειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε
ὑπολιπόντας καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως καταλελυμένους ἐπ'
ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἑκόντας ἐλθεῖν, ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἴομαι
αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται καὶ
οὕτω μεγάλαι. εἰ δὲ δή, ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι 37
Σικελίαν Πελοποννήσου διαπολεμῆσαι ὅσῳ κατὰ πάντα ἄμεινον ἐξήρτυται,
τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς, ὥς φασιν, ἐπιούσης,
καὶ εἰ δὶς τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εἶναι, οἷς γ' ἐπίσταμαι οὔθ' 2

Gedanke ist burlesk: sie sind nicht tapfer, aber dumm; dem plebejischen Redner gemäss. Oder bezieht sich τόλμης auf die Keckheit mit einem solchen Gerüchte das Volk einschüchtern zu wollen? — ἔνδηλοι rücksichtlich ihrer selbstischen Zwecke. vgl. 4, 41, 3.

§ 2. ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ἐς φόβον ἐμβαλεῖν [ἐμβάλλειν]. (Sch.) vgl. zu 4, 75, 2. — τὸ σφέτερον ihr Interesse oder ihre Gesinnung. Besser jedoch τὸν σφέτερον der Sch., Erotian u. Va. (Ba.) — ἐπηλυγάζωνται, ἐπικρύπτωνται. (Sch.) beschatten, verdecken. Dr. u. Ruhnken z. Tim. p. 117. — καὶ νῦν. zu 6, 17, 1. — τοῦτο δύνανται haben den Gehalt, es ist so viel daran. Sonst bezieht sich dieser Ausdruck regelmässig auf die Tendenz (Ind. Plat. u. Dem.). die hier durch οἵπερ κινοῦσι beiläufig angedeutet wird. vgl. Stallbaum z. Plat. Rep. p. 377, c. Zu τοῦτο ist der folgende Satz Epexegem. Spr. 59, 1, 5. vgl. Kr. zu Xen. An. 5, 4, 34 u. Pp. z. Kyr. 1, 6, 19. — ἀπὸ τοὐτομάτου, ἐξ ἀλόγου συμπτώματος. (Sch.) Spr. 68, 16, 11. Aesch. 1, 127: ἀψευδής τις ἀπὸ ταὐτομάτου πλανᾶται φήμη κατὰ τὴν πόλιν. 2, 145: φήμη ἐστὶν ὅταν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν αὐτόματον ἐκ μηδεμιᾶς προφάσεως λέγῃ τινὰ ὡς γεγενημένην πρᾶξιν. (Bl.) — ἐκ. Spr. 68, 17, 9. Plat. Rep. 364, b: δύναμις ἐκ θεῶν πορίζομένη. Anders Schömann z. Isä. p. 349. — τάδε unsere Verhältnisse. — ξύγκεινται sind gemacht, nämlich αἱ ἀγγελίαι. vgl. zu 1, 22, 3.

§ 3. ἐξ ὧν. zu 1, 1, 2. — δεινοί, συνετοί, φρόνιμοι. (Sch.) Aristot. Ἠθ. μεγ. 1, 34: τῆς δεινότητος καὶ τοῦ δεινοῦ (ἐστι) σκέψασθαι ἐκ τίνων ἂν ἕκαστον γένοιτο τῶν πρακτῶν (πρακτέων?) καὶ τὸ ταῦτα πορίσασθαι. — ὥσπερ ἀξιῶ, δεινοὺς καὶ πολλῶν ἐμπείρους εἶναι, wenn nicht οἵουσπερ ἀ. erg. δρᾶν zu lesen ist. (Kr. Bruchst.) vgl. 3. 14. — πολλῶν. πολέμων Lennep z. Phal. 35. Isokr. 12, 90: ἄνδρα δεινὸν καὶ πολλῶν ἔμπειρον. (Bl.) — καταλελυμένους ἀντὶ τοῦ καταλελυκότας. (Sch.) Ohne Object 1, 81, 2. 4, 18, 3. 5, 15, 2. 17, 3. 8, 58, 5. Her. 7, 146: καταλυσάμενοι τὰς ἔχθρας. vgl eb. 6. — ἐκείνους, ein betontes sie. zu 5, 57, 2. vgl. zu 4, 37.

C. 37. § 1. ὥσπερ λέγονται. Spr. 55, 4, 2. — διαπολεμῆσαι, διενεγκεῖν τὸν πόλεμον, περιγενέσθαι διὰ τοῦ πολέμου. (Sch.) — κατὰ πάντα auch 5, 72, 2. 6, 49, 2. 7, 58, 4. 87, 6. — ἄμεινον, τῆς Πελοποννήσου. (Sch.) — αὐτὴν allein. Spr. 51, 6, 7. — τῆς νῦν στρατιᾶς ἐπιούσης. Ein Hyperbaton. (Ba.) zu 1, 11, 3. Der Ge. hängt von κρείσσω ab. (Va.) — φασίν. zu 6, 17, 5. — δὶς τοσαύτη noch ein Mal so gross, wie Isokr.

ἵππους ἀκολουθήσοντας οὐδ' αὐτόθεν ποριsθησομένους εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρ' Ἐγεσταίων, οὔθ' ὁπλίτας ἰσοπληθεῖς τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας· μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, τήν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε ποριsθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὖσαν. ὥστε [παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω] μόλις ἂν μοι δοκοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν ἔλθοιεν ἔχοντες καὶ ὅμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι, ἦ πού γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ — ξυστήσεται γάρ — στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι καὶ ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων

4, 108, Plat. Ges. 677. Nur dichterisch ist *δὶς τόσος*, bei Dem. 24, 217 jetzt *δὶς ὅσος*. Sonst *ἕτερος τοσοῦτος*, das aber auch wie § 3 eben so gross, viel bedeuten kann. vgl. Kr. Stud. 2 S. 251. So *πολλάκις τοσοῦτος* Plat. Rep. p. 330, b.

§ 2. *οἷς* bezieht sich auf *στρατιᾶς*. Spr. 58, 4, 1. — *γε*. Spr. 69, 15, 1. vgl. 3, 39, 6. 4, 61, 1. 6, 79, 1. 8, 76, 5. — *ἵππους*. Die dreissig 6, 43, 2 sind nicht der Rede werth. — *οὔθ'* für *οὐδ'* Hk. — *αὐτόθεν ἐκ τῆς Σικελίας*. (Sch.) — *ὁπλίτας, ἀκολουθήσοντας*. (Pp.) Das *οὐδὲ αὐτόθεν ποριsθησομένους* ist gleichsam *διὰ μέσου*. — *ἰσοπληθεῖς*, ein nicht häufiges Wort. — *ἐλθόντας* abgegangen, da sie abgegangen sein werden. vgl. 4, 85, 4 E. (Pp.) — *καὶ αὐταῖς* sogar bloss mit. (Ps.) — *κούφαις* wenn sie unbepackt sind (Ps.), weiter nichts als die Schiffmannschaft führen. (Ds.) vgl. zu 1, 49, 4 u. 6, 34, 5. — *πλοῦν* wie 6, 30, 3. — *παρασκευήν* erg. *κομισθῆναι* hier in passiver Bedeutung: es ist gross, schwer, dass sie transportirt werde. Abr. nahm *μέγα — κομισθῆναι* als Parenthese und liess *τήν τε — οὖσαν* von *ἐπίσταμαι* abhängen, wogegen wenigstens *τε οὐκ* nicht spräche. vgl. zu 1, 5, 2.

§ 3. *ὥστε* ist mit *δοκοῦσιν* zu verbinden. (Sch.) — *παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω*, *παρὰ τοσοῦτον διαφέρομαι τοῖς τὰ ἕτερα διαγγέλλουσι*. (Sch.) Arn. erklärt: so sehr, so fest urtheile ich, und vergleicht *παρὰ τοσοῦτον νικηθείς*. Aber in solchen Formeln heisst doch *παρά* eig. um. Ich zweifle an der Richtigkeit der La. Die neuerdings gemachten Verbesserungsvorschläge sind unbrauchbar, auch von Velsens *δίχα γιγνώσκω*. — *ἑτέραν τοσαύτην*. zu § 1. — *ὅμορον*. *ὅμοροι* eine Hs., wie ich vermuthet hatte. vgl. 6, 2, 3. — *οἰκήσαντες*. zu 6, 2, 3. — *οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι* völliger Vernichtung entgehen. (Ps.) — *ἦ πού γε δή* geschweige denn. zu 1, 142, 1. — *πάσῃ*. zu 6, 21, 2. — *ξυστήσεται γάρ*, erg. *ἡ Σικελία*, nach Reiske und Ba. in Parenthese gesetzt. — *στρατοπέδῳ τε* und in einem Lager, angeschlossen an *ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ*, beides dem *διαφθαρῆναι* anzufügen. (Didot.) Der Dativ ist auch durch mit übersetzbar. Spr. 48, 15, 18; und so könnte auch *στρατοπέδῳ τε καὶ ἐξιόντες* verbunden werden. Spr. 59, 2, 3. — *ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι* das von Schiffen aus errichtet ist; Andre: das aus Schiffen besteht. — *καὶ ἐκ — παρασκευῆς*. Dass dies nicht mit *ἐκ νεῶν*, sondern mit *ἐξιόντες* zu verbinden sei verräth die Wiederholung des *ἐκ*. — *σκηνιδίων*, das Deminutiv (nur hier) verächtlich. — *ἀναγκαίας*, *οὐ τῆς ἐκ περιουσίας ἀλλὰ τῆς οὐδὲ αὐτάρκους*. (Sch.) nothdürftig. zu 5, 8, 2. — *παρασκευῆς*. vgl. 7, 55, 2 u. zu 4, 94, 1. — *ὑπό*, *εἰργόμενοι τῆς γῆς ὑπό*. (Sch.) vor, wie 7, 78, 4. (Pp.) Spr. 68, 43, 3. — *τὸ δὲ ξύμπαν*. Spr. 46, 3, 3. vgl. 1, 145. 3, 92, 3. 4, 63, 2. (zw. 64, 2.) Für *δέ* wird Haase hier, wie 7, 77, 7, *τέ* vermuthen. vgl. zu 3, 82, 5. — *οὐδ'*

ἱππέων ἐξιόντες. τὸ δὲ ξύμπαν οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσούτῳ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω."

"Ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἵ τε Ἀθηναῖοι γιγνώσκοντες τὰ 38
σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ' ὅτι σώζουσι καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε
ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν, οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον ἀλλ' ἀεὶ ἐπίσταμαι
ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἢ ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτοὺς τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ 2
δέδοικα μέντοι μή ποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν· ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαί τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελθεῖν. τοιγάρτοι δι' αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὑτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδί-
κους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἤν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἕπεσθαι, μή ποτε ἐφ' 3
ἡμῶν τι περιιδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους, χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ ὧν βούλονται μὲν δύνανται δ' οὔ — τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ὧν δρᾷ μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρή, εἴπερ

ἂν — ἡγοῦμαι, *οὐδ' ἂν ἀποβῆναι αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν νομίζω δυνήσεσθαι.* (Sch.) vgl. jedoch zu 6, 23, 2. syn. *κατέχειν* 3, 6, 2. Gegen diese Erklärung (Didots), meint Pp., spreche *οὐκ ἐπὶ — ἐξιόντες*, was schon diesen Gedanken enthalte. Indess macht das *ἐπὶ πολύ* einen wesentlichen Unterschied und die Phrase kann die von dem Schol. gesuchte Bedeutung nicht haben.

C. 38. § 1. *ταῦτα* gehört bloss zu *γιγνώσκοντες*. vgl. zu *σωτῆρά τε* 5, 11, 2. — *ἐνθένδε ἄνδρες*, von der Gegenpartei, wie 6, 10, 1. — *σώζουσι* suchen (bloss) zu erhalten. — *οὔτε ἂν γενόμενα*. *οὐχ οἷά τε γενέσθαι.* (Sch.) Spr. 69, 7, 1. — *λογοποιοῦσιν*, *ψευδέσι λόγοις συντιθέασιν.* (Sch.) Theophr. Char. 7: *ἡ λογοποιία ἐστὶ σύνθεσις ψευδῶν λόγων καὶ πράξεων ὧν βούλεται ὁ λογοποιῶν.* (Bl.) — *αὐτούς* selbst.

§ 2. *καὶ — μέντοι*. Spr. 69, 36 A. — *δέ*, *γάρ*. zu 1, 77, 2. (Pp.) — *κακοί*. *διὰ κακίαν ἀδύνατοί ἐσμεν.* (Sch.) ungeschickt. Her. 6, 108, 2: *τιμωρέειν οὐ κακοί.* Soph. Oed. T. 545: *μανθάνειν ἐγὼ κακὸς σοῦ.* Spr. 55, 3, 3. — *πρὶν ὦμεν*. zu 6, 10, 3. Andre setzen vor *ἡμεῖς* ein Komma und denken *ὦμεν* zwei Mal. — *ἐπεξελθεῖν*, *αὐτοῖς.* (Sch.) verfolgen. 3, 38, 1: *ὁ παθὼν τῷ δράσαντι ἐπεξέρχεται.* — *πολλάς*. *πολλάκις* Kr. Bruchst. — *τυραννίδας δέ*. *τυραννίδας τε* Kr. Bruchst. — *δυναστείας*, *ὀλίγων ἀνδρῶν* 3, 62, 2. vgl. dort Kr.

§ 3. *περιιδεῖν γενέσθαι*. Spr. 56, 6, 3 u. zu 1, 35, 3. — *ἐφ' ἡμῶν* zu unsrer Zeit. Spr. 68, 40, 4. — *ὑμᾶς τοὺς πολλούς*, *τὸ ὑμέτερον πλῆθος.* (St.) Spr. 50, 8, 2. Dem. 8, 1: *ὑμᾶς τοὺς πολλοὺς δεῖ ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν.* (Pp.) — *αὐτοφώρους*, *ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβάνων. χαλεπὸν γὰρ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἔχειν αὐτούς.* (Sch.) — *ἐπιτυγχάνειν* sie darauf zu betreffen. (Hl.) — *καὶ ὧν* hangt von *κολάζων* ab: für das was. (Sch.) Spr. 47, 21 u. zu 2, 74, 2. — *τὸν ἐχθρόν*. Der Singular collectiv, wie noch 3, 40, 5. „Eur. Tem. 9: *τὸ δὲ στρατηγεῖν τοῦτ' ἐγὼ κρίνω καλῶς, γνῶναι τὸν ἐχθρὸν ᾗ μάλισθ' ἁλώσιμος.*" (Bl.) So auch bei Thuk. *ὁ πολέμιος*. zu 2, 41, 2. — *ὧν δρᾷ — τῆς διανοίας προαμύνεσθαι* im Voraus von — abwehren Passow; vielmehr: sich in Rücksicht auf (vgl. zu 1, 96, 1) — vorher hüten, synonym mit *προφυλάττεσθαι*, wie 3, 12, 2. — *εἴπερ — προπείσεται* wenn anders auch wer sich

καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται — τοὺς δ' αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ καὶ διδάσκων· μάλιστα γὰρ δοκῶ ἄν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βούλεσθε, ὦ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔννομον· ὁ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς
39 δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι; φήσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὔτ' ἴσον εἶναι, τοὺς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους. ἐγὼ δέ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὠνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος, ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλεῦσαι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς, κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς, καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ
2 μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν

---

nicht vorher gehütet hat vorher zu leiden erwarten muss, also synonym mit *ἐπείπερ καί*. (Va.) — *τοὺς ὀλίγους* die Oligarchen. Spr. 50, 4, 12. — *ἐλέγχων*, *ἤγουν φανερῶς δεικνύων*. (Sch.) Ueber den doppelten Ac. Spr. 46, 11, 2. Plat. Lys. 222: *τοῦτό γε ᾠόμεθα ἐξελέγξαι ἡμᾶς αὐτούς*. Dem. 45, 5: *οὗτος πάντα ἐξελεγχθήσεται*.

§ 4. *καὶ δῆτα*, angefangen als sollte ein affirmativer Satz folgen. vgl. Ar. Ach. 68. 142. Xen. Oek. 11, 4. Plat. Prot. 310. Euthyphr. 11 etc. Denn sonst müsste *δῆτα* nach *βούλεσθε* stehen. — *ὅ*. Spr. 51, 13, 13. — *τί καί*. Spr. 69, 32. 16. — *ὦ νεώτεροι*. Die jungen Adlichen waren in allen Zeiten die heftigsten Gegner der Macht und Interessen der Gemeinen. (Arn.) Denn was wären sie ohne Privilegien? — *ἤδη*, vor dem nach dem Gesetze erforderlichen Alter. 6, 12, 2: *νεώτερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν*. (Bl.) — *ὁ νόμος*, *ὁ εἴργων τῆς ἀρχῆς τοὺς νεωτέρους*. (Sch.) — *δύνασθαι*, *ἄρχειν*, *διὰ τὴν ἡλικίαν*. (Sch.) — *ἀτιμάζειν* um zurückzusetzen, nicht auch von *ἐκ* regiert, sondern von *ἐτέθη*. (Ba.) Eben so hart als die Ergänzung des *τοῦ* oder *ἐκ τοῦ*. Reiske vermuthet *ἀτιμάζων*, wie in dem Sch. steht; ich: *ἐτέθη ἢ δυναμένους ἀτιμάζει*. — *ἀλλά* oder. Spr. 69, 4, 4. vgl. 1, 80, 3. — *ἰσονομεῖσθαι*, *ἰσότιμοι εἶναι*. (Sch.) Das Wort scheint sonst nicht vorzukommen; doch *ἐξισονομεῖσθαι* bei Hesych. 1 p. 842. (Bl.) An schliesst sich dies noch an *τί καὶ βούλεσθε;* (Sch.) — *τοὺς αὐτούς*, *τοὺς ἴσους καὶ ὁμοίους*, *τοὺς ἐν ἴσῳ ὄντας*. (Hk.) Nämlich Bürger.

C. 39. § 1. *φήσει* kenn' ich in dieser Formel nur noch aus Jos. B. J. 3, 8, 5. Sonst *ἐρεῖ τις*. (Bl.) — *ξυνετόν*. zu 3, 37, 1. So schon Otanes bei Her. 3, 81, 1: *ὁμίλου ἀχρηίου οὐδέν ἐστι ἀξυνετώτερον οὔτε ὑβριστότερον*. — *οὔτ' ἴσον*. als Gleichheit der Ungleichen. Plin. Ep. 9, 5, 3: nihil est ipsa aequalitate inaequalius. vgl. eb. 2, 12, 5. — *τὰ χρήματα* ist mir der Stellung wegen verdächtig. vgl. Spr. 52, 1, 2. — *ἄρχειν ἄριστα βελτίστους* seien am besten zu regieren die geschicktesten. (Va.) Spr. 55, 3, 3. — *ξύμπαν* eine, die ganze Masse der Bürger. (Va.) vgl. 6, 89, 5. — *βουλεῦσαι*. Zusätze zu 3, 42, 5. — *κρῖναι*. Plin. Ep. 7, 17, 10: Quibus singulis judicii parum, omnibus plurimum. Aristot. Pol. 3, 10, 5: *κρίνει ἄμεινον ὄχλος πολλὰ ἢ εἷς ὅστις οὖν. Ἔτι μᾶλλον ἀδιάφθορον τὸ πολύ, καθάπερ ὕδωρ τὸ πλεῖον, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀλίγων ἀδιαφθορώτερον. τοῦ δὲ ἑνὸς ὑπ' ὀργῆς κρατηθέντος ἤ τινος ἑτέρου πάθους τοιούτου ἀναγκαῖον διεφθάρθαι τὴν κρίσιν*. — *ταῦτα* — *ἰσομοιρεῖν* und diese Menschenclassen (Spr. 43, 4, 15) haben sowohl nach den einzelnen Theilen als im

κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσιν, τῶν δ' ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ
μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει· ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ
οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν. ἀλλ' ἔτι
καὶ νῦν, ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες,
ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες
τολμᾶτε· ἀλλ' ἤτοι μαθόντες γε ἢ μεταγνόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμ- 40
πασι κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καὶ ἴσον καὶ πλέον οἱ
ἀγαθοὶ ὑμῶν [ἧπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος] μετασχεῖν, εἰ δ' ἄλλα
βουλήσεσθε, καὶ τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ τῶν τοιῶν- 2
δε ἀγγελιῶν ὡς πρὸς αἰσθομένους καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας ἀπαλλάγητε.
ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως
αὑτῆς, καὶ στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά· καὶ εἰ μή τι
αὐτῶν ἀληθές ἐστιν, ὥσπερ οὐκ οἴομαι, οὐ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγε-

---

Ganzen in der Demokratie Gleichheit der Rechte. (Sch.) Ueber die Sache vgl. Her. 3, 80, 4. (Bl.) — *μέρη. τὰ μέρη* einige gute Hsn.

§ 2. *καὶ ξύμπαν.* Spr. 69, 32, 18. vgl. über *ἀλλά* ohne zugehöriges *καί* 69, 4, 3. — *ἀφελομένη ἔχει.* Spr. 56, 3, 6. — *ἅ, τὸ πλεονεκτεῖν καὶ τὸ ξύμπαν ἀφελομένους ἔχειν.* Ueber den Ac. Spr. 46, 6, 3 u. zu 5, 17, 1. — *οἱ δυνάμενοι, οἱ ὀλιγαρχικοί.* (Sch.) Sonst auch *οἱ δυνατοί.* Kr. zu Dion. p. 270. vgl. Spr. 52, 1, 2. — *ἀδύνατα κατασχεῖν.* Spr. 55, 3, 7 u. über den Ao. 53, 5, 2. — *ἔτι καὶ νῦν* bezieht sich dem Gedanken nach auf *ἤτοι* — *αὔξετε* 6, 40. 1. (Hobbes u. Dobree.) Diesem Satze ist der nachfolgende *εἰ μὴ* — *τολμᾶτε* nach griechischer Weise coordinirt, da er ihm eigentlich subordinirt sein müsste: *ἀλλ' ἐπειδὴ — τολμᾶτε, ἔτι καὶ νῦν ἤτοι —.* Spr. 65, 10 A. u. zu *ἡμῖν δέ* 3, 10, 1. vgl. zu *τίθεται* 1, 6, 4. — *ἀξυνετώτατοι* bezeichnet den Mangel an Geistesschärfe (zu 1, 75, 1), *ἀμαθέστατοι* den Mangel an Belehrung und Bildung, hier auch Unbelehrbarkeit. vgl. Buttmann zu Plat. Men. 27 Im Folgenden würde die Concinnität etwa erfordern: *εἰ μὲν μὴ μανθάνετε κ. σπ., ἀμαθέστατοί ἐστε, εἰ δὲ μανθάνετε (ἴστε καὶ ὅμως τολμᾶτε), ἀδικώτατοι.* — *κακά.* Spr. 46, 6, 3. — *σπεύδοντες.* Spr. 56, 7, 5.

C. 40. § 1. *μεταγνόντες* mit Bezug auf *ἀδικώτατοι:* lasst ab von euren ungerechten Bestrebungen. — *τὸ κοινόν, τὸ κοινῶς ὠφέλιμον.* (Sch.) — *ἡγησάμενοι.* Spr. 53, 5, 2. vgl. 1, 39, 2. — *τοῦτο μετασχεῖν.* Spr. 47, 15, 1. Aufzulösen: *τοῦτο ὃ μετέσχομεν ἴσον καὶ πλέον ἐστίν.* Spr. 57, 3, 7. Ueber den Ac. eb. 47, 15, 1; Ao. eb. 53, 5, 1. — *οἱ ἀγαθοί* epithetisch zu dem in *ἡγησάμενοι* liegenden *ὑμεῖς* (Spr. 50, 8, 3) als Subject des Infinitivs. Spr. 55, 2, 1. — *ἧπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος* wird schon durch *ἧπερ* verdächtigt. Dial. Synt. 69, 36. *Τὸ τῆς πόλεως πλῆθος* hat Thuk. nie gesagt; anders 3, 47, 1. — *τοῦ παντός,* durch Verbannung. — *κινδυνεῦσαι.* Man denke noch *ἄν* aus dem Vorigen. Spr. 69, 7, 4.

§ 2. *τοιῶνδε* 36, 1 f. — *ὡς πρός,* indem *τῶν ἀγγελιῶν ἀπαλλάγητε* ein *μὴ ἀπαγγείλητε μὴ λέξητε* enthält. — *ἐπιτρέψοντας,* die Nachrichten und was man durch sie zu erreichen strebt. — *ἀπαλλάγητε* lasset ab. Ar. Plut. 316: *τῶν σκωμμάτων ἀπαλλαγέντες.* (Dr.) — *ἔρχονται.* Spr. 53, 1, 8. Plat. Phädr. 241 f.: *τὸν ποταμὸν τοῦτον διαβὰς ἀπέρχομαι.* vgl. Xen. An. 7, 1, 31. — *στρατηγοί, πεντεκαίδεκα* 6, 72, 2. — *εἰ μή — ἔστιν, εἰ μὴ ἔρχονται Ἀθηναῖοι.* (Sch. u. Hk.) vgl. § 3. Für *μή τι* erwartet Arn. *μηδέν.* Doch *τι αὐτῶν* heisst: Manches (Jedes) davon, wie 5, 26, 5. 6, 90, 3. 92, 1. vgl. 6, 47, 2. — *οὐκ οἴομαι* ich bezweifle dass sie kommen werden; *οὖν* für *οὐκ* Franz z. Lys. p. 258.

λίας καταπλαγεῖσα καὶ ἑλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας αὐθαίρετον δουλείαν
3 *ἐπιβαλεῖται, αὐτὴ δ' ἐφ' αὑτῆς σκοποῦσα τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν*
ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ ἐκ
τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέ-
πειν πειράσεται σώζειν."

41 *Τοιαῦτα μὲν Ἀθηναγόρας εἶπεν, τῶν δὲ στρατηγῶν εἷς ἀναστὰς*
ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἴασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα
ἔλεξε τοιάδε. "διαβολὰς μὲν οὐ σῶφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους
οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι, πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον
ὁρᾶν, ὅπως εἷς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας
2 *παρασκευασόμεθα ἀμύνεσθαι. καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ, οὐδεμία*
βλάβη τοῦ τε τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τοῖς
ἄλλοις οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται — τὴν δὲ ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέτασιν αὐ-
τῶν ἡμεῖς ἕξομεν — καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῶν ἅμα ἔς τε
κατασκοπὴν καὶ ἤν τι ἄλλο φαίνηται ἐπιτήδειον. τὰ δὲ καὶ ἐπιμεμε-
λήμεθα ἤδη καὶ ὅ τι ἂν αἰσθώμεθα ἐς ὑμᾶς οἴσομεν." καὶ οἱ μὲν
Συρακόσιοι τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλ-
λόγου.

42 *Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι*
ἅπαντες ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος καὶ ξύν-

---

§ 3. *αὐτή.* Spr. 51, 2, 12. — *ἐφ' αὑτῆς.* Spr. 68, 40, 6. — *ἀφ' ὑμῶν.* zu 1, 37, 1; über die Nichtwiederholung des *τούς* Spr. 50, 9, 9 u. Kr. Stud. 2 S. 78. vgl. 3, 46, 2? — *ὡς* gehört zu *ἔργα.* Spr. 57, 3, 2. — *ἔργα* thatsächliche Versuche gegen eure Freiheit. — *δυναμένους, ἴσα ἔργοις δύνασθαι.* (Sch.) — *ἐκ δὲ* — *ἐπιτρέπειν* dadurch dass sie thatsächlich sich hütend euch nicht gewähren lässt, nicht gestattet eure Bestrebungen durchzusetzen. (Ps.) zu 1, 71, 1.

C. 41. § 1. *οὐδένα εἴασε.* Die Strategen hatten also die Leitung der Volksversammlung. — *πρός* in Bezug auf. (Va.) vgl. 3, 43, 3. 44, 3. 54, 1. 4, 126, 1. 6, 9, 3. — *τινάς. τινά* möchte man erwarten. vgl. zu 3, 36, 4. — *πρός* auf. Plat. Ges. 693, b: *πρὸς ταῦτα βλέποντα δεῖ νομοθετεῖν.*

§ 2. *βλάβη τοῦ.* Aehnlich *ἑκατέρου ὠφελία* 6, 17, 1. — *δεήσῃ, ἀμύνεσθαι.* — *τοῦ τε. τοῦ γε* Abr. *τέ* ist auf *καί* vor *τῶν πρός* zu beziehen. (Ds.) — *ἀγάλλεται* prunkt, kühn vom Kriege. vgl. zu 6, 34, 3. — *τὴν δ'* — *ἕξομεν* parenthetisch. (Ds.) Sonst stand nach *ἀγάλλεται* ein Punct und man verband also *τῶν διαπομπῶν* mit *ἐπιμέλειαν.* — *διαπομπῶν* der Gesandtschaften nach verschiedenen Orten (vgl. 6, 34, 1), abhängig von *βλάβη.* Das Wort wird noch aus App. Bürgerkr. 5, 71 angeführt. — *ἤν τι ἄλλο, ἐς ἄλλο τι ὃ ἄν.* — *τὰ δέ.* Xen. Mem. 2, 9, 4: *τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελεῖτο.* Spr. 47, 11, 4. — *ἐπιμεμελήμεθα* ein seltenes Perf. Spr. § 40 unter *μέλει.* — *ἐς ὑμᾶς οἴσομεν* werden wir vor euch bringen, zur Berathung. Oder *ἀνοίσομεν*? zu 5, 28, 1. Verschieden ist doch „Aesch. Cho. 648: *πρὸς οὕσπερ ἥκω καὶ φέρω καινοὺς λόγους.*" (Abr.) — *διελύθησαν ἐκ* schieden aus. Kr. z. Her. 8, 56.

C. 42. *ἅπαντες* vereinigt beide. — *ἐπεξέτασιν* eine zweite Musterung. (Ps.) Eine Nachmusterung, in Bezug auf frühere mit minderer Genauigkeit vorgenommene, vielleicht nur theilweise. Das Wort scheint sonst

ταξιν, ὥσπερ ἔμελλον ὁρμιεῖσθαί τε καὶ στρατοπεδεύεσθαι, οἱ στρα-
τηγοὶ ἐποιήσαντο, καὶ τρία μέρη νείμαντες ἓν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα
μήτε ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτηδείων
ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρός τε τἆλλα εὐκοσμότεροι καὶ ῥᾴους ἄρχειν
ὦσι, κατὰ τέλη στρατηγῷ προστεταγμένοι· ἔπειτα δὲ προὔπεμψαν
καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς, εἰσομένας αἵτινες σφᾶς
τῶν πόλεων δέξονται. καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιστά-
μενοι καταπλέωσιν. μετὰ δὲ ταῦτα τοσῇδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθη- 43
ναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραιοῦντο, τριήρεσι
μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ δυοῖν Ῥοδίοιν
πεντηκοντόροιν — τούτων Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατόν, ὧν αἱ μὲν ἑξή-
κοντα ταχεῖαι αἱ δ' ἄλλαι στρατιώτιδες, τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων
καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων — ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν ἑκατὸν καὶ
πεντακισχιλίοις — καὶ τούτων Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι 2
μὲν καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν,
ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' Ἀρ-
γείων, πεντακόσιοι, καὶ Μαντινέων καὶ μισθοφόρων, πεντήκοντα καὶ
διακόσιοι — τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις —

---

nicht vorzukommen. — *ξύνταξιν* Anordnung. — ***στρατοπεδεύεσθαι.*** *στρατοπεδεύσεσθαι* Kr. Bruchst. vgl. jedoch Schneider zu Plat. Rep. 342, a." (Pp.) u. Herbst S. 17. — *τρία μέρη* in drei Theile. Spr. 46, 14. — *ἕν* für *ἐν* Reiske u. Valckenaer zu Her. 7, 49. — ***ἐκλήρωσαν*** loosten zu, wie üblich war. vgl. 6, 62, 1. 8, 30, 1. (Kr. z. Dion. p. 279.) — ***ἅμα πλέοντες*** für *ἀναπλέοντες* St. u. Valckenaer nach Va. Eine Gl. *ὁμοῦ.* — ***καταγωγαῖς*** Landungen. (Kuhn z. Poll. 1, 99.) — ***εὐκοσμότεροι,*** *εὐτακτότεροι.* (Sch.) — ***κατὰ τέλη,*** *κατὰ τάξεις.* (Sch.) zu 1, 48, 2. — ***προστεταγμένοι*** zugetheilt. zu 5, 8, 3. — ***προαπαντᾶν,*** *τῷ στόλῳ.* (Sch.) vgl 6, 46, 1 u. zu 4, 92, 5.

C. 43. § 1. ***τοσῇδε*** mit dem Artikel nach Spr. 57, 3, 5. Mit einer folgenden Apposition, wie *τοιῇδε* Her. 1, 195. vgl. dort Kr. u. zu 5, 49, 3. Aehnlich *ὅδε* oben 2, 9, 1. — ***ταῖς πάσαις.*** Spr. 50, 11, 13. — ***Ῥοδίοιν.*** *Ῥοδίαιν* eine Hs. u. eine verbessert. Doch *Ῥοδίους ναῦς* Memnon bei Phot. Bibl. 2 p. 224 col 2. (Pp.) Indess sind bei den attischen Prosaikern die von Eigennamen gebildeten Adjectiva auf *ιος* gew. dreier Endungen. vgl. Spr. 58, 1, 3. — ***αἱ μέν,*** weil der Gegensatz *αἱ ἄλλαι* die Bestimmung giebt. Spr. 50, 4, 10. vgl zu 1, 116, 1. — ***στρατιώτιδες,*** *στρατιώτας τοὺς πεζομαχήσοντας ἄγουσαι.* (Sch.) Auch *ὁπλιταγωγοί* 6, 31, 3. (Pr.) zu 1, 116, 1. — ***εἰσομένας.*** Ein zweiter Grund 6, 44, 4. 46, 1. (Pp.) — ***Χίων,*** *ἦν ναυτικὸν Χίων.*

§ 2. ***τούτων Ἀθηναίων ἦσαν*** unter diesen waren von den Athenern — ***ἐκ καταλόγου.*** Böckh Staatsh. 1 S. 650. — ***θῆτες.*** Eb. vgl. S. 361. 387. 390. — ***ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον,*** *οἱ δὲ ἄλλοι οἳ ξυνεστράτευον ξύμμαχοι ἦσαν.* Spr. 50, 11, 1. — ***τῶν ὑπηκόων*** aus der Zahl der Unterthanen, von *ξύμμαχοι* regiert. Spr. 47, 9. Eben so *οἱ δὲ Ἀ.* die andern aus der Zahl der A. Nach *ὑπηκόων* ist wohl *πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ δισχίλιοι* ausgefallen. Denn es ist nicht wahrscheinlich dass Thuk. nur diese Zahl nicht erwähnt habe. — ***Μαντινῆς καὶ ἄλλοι Ἀρκά-***

*καὶ τούτων Κρῆτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν — καὶ σφενδονήταις Ῥοδίων
ἑπτακοσίοις καὶ Μεγαρεῦσι ψιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἱπ-
παγωγῷ μιᾷ, τριάκοντα ἀγούσῃ ἱππέας.*

44 *Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει, τούτοις
δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὁλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοί, καὶ τοὺς
σιτοποιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ τέκτονας καὶ ὅσα ἐς τειχισμὸν
ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατόν, ἃ ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει·
πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὁλκάδες ἑκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ
στρατιᾷ ἐμπορίας ἕνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε
2 τὸν Ἰόνιον κόλπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρός τε ἄ-
κραν Ἰαπυγίαν καὶ πρὸς Τάραντα καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν, παρεκο-
μίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ
οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ, Τάραντος δὲ καὶ Λοκρῶν οὐδὲ τού-
3 τοις, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον, τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον. καὶ ἐνταῦθα
ἤδη ἠθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ὡς αὐτοὺς εἴσω οὐκ ἐδέχοντο,
στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς
καὶ ἀγορὰν παρεῖχον καὶ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν. καὶ πρός
[τε] τοὺς Ῥηγίνους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες Χαλκιδέας ὄντας Χαλ-*

δων μισθοφόροι 7, 57, 8. Ueber *καί* zu 1, 80, 2. — *οἱ ὀγδοήκοντα.* Spr. 50, 2, 8.

C. 44. § 1. *τοσαύτη.* Spr. 57, 3, 5. Aehnlich *τοιαύτη* 4, 77, 1. — *τούτοις*, auf die in *παρασκευή* gedachten Menschen bezogen. (Ba.) Spr. 58, 4, 1. vgl. zu 5, 8, 1. — *ὁλκάδες, διεπλεον.* Sonst steht nach *διέπλει* ein Punct, wobei auch hier *ξυνηκολούθουν* als Verbum (Hk.) oder *ξυνέπλει* zwei Mal zu denken wäre. — *καὶ τούς. αἱ τούς?* — *ἅ* fehlt in zwei Hsn., was Dr. billigt. — *ἐξ ἀνάγκης*, wahrscheinlich Privatleuten gehörige, von Staatswegen dazu gepresste, *ἠναγκασμένα* 6, 22, 2. (Dr.) — *ἑκούσιος* als Fe. findet sich etwa an einem Dutzend Stellen guter Attiker; einige weniger habe ich von *ἑκουσία* angemerkt. vgl. 7, 57, 7 u. 8, 27, 3. — *ξυνδιέβαλε, ξυνδιεπεραιώθη* (Sch.) In dieser Bedeutung wohl nur hier; über *διαβάλλειν* zu 6, 30, 1.

§ 2. *ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν*, durch *καί* an *πρὸς Τάραντα* angefügt. und andere anderswohin wie jegliche es bewerkstelligen konnten. (Va. u St.) — *εὐπόρησαν, προσβάλλειν.* (Ds. u. Pp.) — *παρεκομίζοντο, παραπλέοντες ἐκομίζοντο.* (Sch.) Der Ac. wie bei *παραπλεῖν* 6, 47, 2. — *ἀγορᾷ, ἀγορὰν παρεχουσῶν.* (Jacobs.) vgl 4, 103, 3. 6, 50, 1. 2. Xen. An 7, 2, 6. Arr. An. 2, 25, 4. — *ἕως ἀφίκοντο* ist auf *οὐ δεχομένων* zu beziehen.

§ 3. *ἤδη* sodann, demnächst, nach *ἐνταῦθα* 4, 35, 1. 7, 44, 1; nach *οὕτως* 5, 38, 2. 76, 2. 6, 48, 2. 49, 3, nach *ἔπειτα* 8, 46, 4. vgl. 1, 118, 1. 5, 81, 2 u. zu 6, 32, 2. — *ἐδέχοντο, οἱ πολῖται, οἱ Ῥηγῖνοι.* — *ἐν τῷ τῆς Ἀ. ἐν τῆς Ἀ. τῷ?* vgl. 3, 81, 4. 96, 1. 5, 47, 13 bis vgl. 3, 70, 3; dagegen 3, 75, 2, vielleicht auch zu ändern. — *ἱερῷ.* zu 4, 90, 2. — *παρεῖχον, οἱ Ῥηγῖνοι δηλονότι.* (Sch.) — *ἀνελκύσαντες, ἤγουν ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν.* (Sch.) vgl. 3, 89, 3. 6, 104, 3. 7, 1, 3 etc. u. zu 6, 34, 4. — *πρός τε.* Thuk., meint Arn., habe angefangen als solle § 4 folgen *καὶ πρὸς τὰ πράγματα ἐσκόπουν.* Sauppe Epist. crit. p. 87 will *πρὸς δέ*, an sich unpassend; auch müsste ein betonter Begriff vorhergehen, etwa *καὶ πρὸς τοὺς Ῥηγίνους δέ.* Eher möchte das *τέ* mit zwei Hsn. zu streichen sein. — *λόγους ἐποιήσαντο* unterhandelten, wie 2, 101, 1. 5, 41, 1.

κιδεῦσιν οὖσι Λεοντίνοις βοηθεῖν· οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. 4 οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς προπλόους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν 45 κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆές εἰσιν καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ καὶ οὐκέτι ἠπίστουν. καὶ ἔς 2 τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἐς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς ἐσεκόμιζον, τά τε ἐν τῇ πόλει ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἐστίν, καὶ τἆλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίσταντο.

Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς 46 Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τἆλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἃ ὑπέσχοντο, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν, ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον ἀντεκεκρούκει καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ σφί-

§ 4. *οὐδὲ μεθ' ἑτέρων. οὔτε μετὰ τῶν Ἀθηναίων οὔτε μετὰ τῶν Συρακουσίων.* (Sch.) Spr. 24, 2, 2 u. zu 2, 67, 5. — *πρὸς τὰ — προσοίσονται* wie sie sich in Bezug auf die — benehmen sollten. vgl. 5, 105, 3 u. zu 4, 18, 2. — *προπλόους* vorausgeschickte. vgl. Mor. zu Isokr. Paneg. 26 § 92. (Pp.) Das Wort ist auch Xen. Hell. 5, 1, 27 wieder herzustellen. Gemeint sind die 6, 42 erwähnten. vgl. 6. 46, 1. (Bl.) Dion C. 50, 9. App. Bürg. 5, 85. 87. 98. *ναῦς ἐπίπλους* Pol. 1, 50, 6. — *Ἰταλιώταις.* Spr. 41. 9, 5. — *περί.* Spr. 61, 6, 4. — *τῶν χρημάτων* 6, 6, 4. 8, 2. — *ἔστιν. ὑπάρχει* 6, 6, 4. (Pp.) vgl. 6, 46, 1. — *ἔλεγον* gesagt hatten, *ὑπέσχοντο* 6, 46, 1. zu *παρεσκευάζοντο* 2, 23, 1.

C. 45. § 1. *ἀπό.* zu 6, 28, 1. — *σαφῆ.* Soph. El. 1223: *ἔκμαθ' εἰ σαφῆ λέγω.* So wohl auch eb. 41: *ὅπως ἂν εἰδὼς ἡμῖν ἀγγείλῃς σαφῆ.* (Bl.) — *ὡς ἐπὶ τούτοις* wie auf den Grund, in Folge dieser Thatsachen, „in der Voraussetzung dass dieselben eingetreten seien. Aehnlich § 2." (Arn.) vgl. 7, 73, 3 u. zu 1, 65, 1? — *γνώμῃ* Eifer. (Va.)

§ 2. *ἔνθα, εἴς τινας.* (Sch.) *ἐς τά* Kr. Bruchst. Wenigstens wird *ἔνθα* sonst so nicht leicht vorkommen. — *πρὸς δὲ τούς* an andere Sikeler aber. Spr. 50, 1, 13. — *περιπόλια* für *περίπλοια* nur einige schlechte Hsn., doch richtig. zu 3, 99. — *ἐντελῆ* im gehörigen Zustande. — *ὡς ἐπὶ ταχεῖ, ὡς ἐν συντόμῳ ἐσομένῳ.* (Sch.) vgl. 4, 55, 2 Dion C. 51, 6: *ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ παρεσκευάζοντο.* — *ὅσον οὐ* fast. zu 1, 36, 2.

C. 46. § 1. *αἱ ἐκ* die aus — zurückkehrenden. wie 8, 89, 1. zu 3, 5, 1. — *αἱ πρόπλοι* 6, 44, 4. — *ἀντεκεκρούκει, παρὰ γνώμην ἀπηντήκει. ἀποβεβήκει.* (Sch.) Dem. 18, 198: *ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν οἷον οὐκ ἔδει.* (Bl.) Das uns hart klingende Perf. haben auch Plat. Phädr. 228, e, Dem. 21, 206. 33, 7. 37, 15. — *καὶ οἱ Ῥηγῖνοι, ἀντεκεκρούκεσαν.* (Va.) — *οὐκ ἐθελήσαντες.* Spr. 50, 11, 3 u. 56, 10, 2. vgl. 6, 80, 2 u. zu 1, 2, 2. — *ἤρξαντο* unternommen hatten. (Va.) — *εἰκὸς ἦν, ξυστρατεύειν δηλονότι τοῖς Ἀθηναίοις.* (Sch.) *πείθειν* erg. Va., ich *ἐθελῆσαι, ἐθέλειν.*

2σιν ἀεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ παρὰ
τῶν Ἐγεσταίων, τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι τοι-
όνδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων
ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἐς τε τὸ ἐν Ἔρυκι
ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιά-
λας τε καὶ οἰνοχόας καὶ θυμιατήρια καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην,
ἃ ὄντα ἀργυρᾶ πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημά-
3των παρείχετο· καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν τά τε ἐξ
αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες καὶ τὰ
ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων αἰτησάμενοι ἐσέ-
φερον ἐς τὰς ἑστιάσεις ὡς οἰκεῖα ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων μεγά-
4λην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις παρεῖχεν, καὶ ἀφι-
κόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας διεθρόησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν.

Καὶ οἱ μὲν αὐτοί τε ἀπατηθέντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαν-
τες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἐγέστῃ τὰ χρήματα,
47πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς
τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο, καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελι-
νοῦντα πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν, καὶ ἢν μὲν
παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βου-
λεύεσθαι, εἰ δὲ μή, ταῖς ἑξήκοντα ναυσίν, ὅσας περ ᾐτήσαντο, ἀξιοῦν

---

§ 2. *Νικίᾳ* 6, 22, 3. (Ds.) — *προσδεχομένῳ ἦν.* Spr. 48, 6, 4. vgl. 2, 60, 1 u. Kr. z. Arr. 1, 22, 1. — *τὰ παρὰ τῶν Ἐ.* das von Egesta her über das dort Befundene Gemeldete. zu 6, 22, 3. — *τοῖν ἑτέροιν,* *Ἀλκιβιάδῃ καὶ Λαμάχῳ.* (Sch.) — *καὶ ἀλογώτερα. ἔτι μᾶλλον παρὰ γνώμην.* (Jacobs.) Ueber *καὶ* Spr 69, 32, 18. — *ἐκτεχνᾶσθαι* scheint sonst nicht vorzukommen. — *τότε* 6, 8, 1. (Ds.) — *οἱ πρῶτοι πρ.* 6, 6, 4. 8, 2. (Hk.) — *αὐτοῖς* ist zu fassen wie 6, 34, 2. Spr. 48, 9, 1. vgl. 3, 5, 3. — *ἔς τε.* Dem *τέ* entspricht das *καὶ* vor *ἰδίᾳ.* (Pp.) — *κατασκευή* Geräthe. zu 2, 97, 3. vgl. Koraes zu Plut. Dion 15 (auch bei Schäfer). — *πολλῷ — παρείχετο, ὀλίγα τῇ δυνάμει ὄντα μεγάλην φαντασίαν παρεῖχε.* (Sch.) — *πλείω, τῆς δυνάμεως.* (Jacobs.) — *ἀπὸ* bei. Spr. 68, 16, 7. vgl. 1, 49, 5. 5, 103, 1. — *δυνάμεως* Betrag. zu 5, 20, 3 u. 109.

§ 3. *ξένισις.* *τραχύ* nach Poll. 6, 7 u. ein dem Thuk. eigenthümliches Wort. Lobeck z. Phryn. p. 351. — *χρυσᾶ,* ohne Artikel. zu 6, 31, 5. — *αἰτησάμενοι. χρησάμενοι* (liehen sich). *τὸ δὲ αἰτήσαντες ἀντὶ τοῦ λαβόντες ἄνευ τοῦ μέλλειν ἀποδώσειν.* (Sch.) Spr. 52, 10. 5. — *ὡς ἐπὶ τὸ πολύ* meistentheils. zu 1, 12, 1. — *τοῖς ἐκ.* Spr. 50, 8, 16. vgl. 6. 46, 1. — *παρεῖχε, ταῦτα.* Spr. 47, 4. 2. (Ds.) Wenn nicht *παρεῖχον* zu lesen ist.

§ 4. *διεθρόησαν* verbreiteten das Gerücht, bei Thuk. nur noch 8, 91, 1. bei Xen. nur Hell. 1, 6, 4. Auch *θροῦς* ist nicht allgemein üblich, bei Thuk. 4, 66, 2. 5. 7, 1. 29, 2. 30, 1. 8, 79. 1. vgl. Lex. Xen. — *διῆλθεν ὁ λόγος.* Kr. zu Xen. An. 1, 4, 7 lat. Ausg. — *τά* die verheissenen. — *ὑπό.* Plat. Apol. 38, c: *ὄνομα ἕξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων λοιδορεῖν τὴν πόλιν.* (Jacobs.) Spr. 52, 3, 3. — *πρός,* wie 6, 47, 1. vgl. Spr. 68, 39, 5 u. Kr. zu Xen. An 1, 3, 19.

C. 47. § 1. *γνώμη* zu 2, 12, 2. — *ἐφ' ὅπερ* wozu. zu 1, 59. Kr. z. Dion. p. LVI u. Stud. 2 S. 183. — *ὅσασπερ* 6, 8, 1. (Ds.)

διδόναι αὐτοὺς τροφήν, καὶ παραμείναντας Σελινουντίους ἢ βίᾳ ἢ 2
ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω, παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πό-
λεις καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώ-
σαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν
οἴκαδε, ἢν μή τι δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἢ Λεοντίνους οἷοί
τε ὦσιν ὠφελῆσαι ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τῇ
πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν. Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη 48
χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχρῶς καὶ ἀπράκτως ἀπελ-
θεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι πλὴν Σελινοῦντος καὶ
Συρακουσῶν τὰς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν
ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον
καὶ στρατιὰν ἔχωσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους — ἐν πόρῳ γὰρ 2
μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐ-
φόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι —· προσαγαγομένους δὲ
τὰς πόλεις, εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσαις
καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν, ἢν μὴ οἱ μὲν Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ
δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι 49
πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποι-
εῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τ' εἰσὶ καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ
γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον εἶναι· ἢν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἐς

---

§ 2. **παραμείναντας**, *τοὺς Ἀθηναίους.* (Sch.) — **αὐτοῖς**, *τοῖς Ἐγεσταίοις.* (Sch.) — **παραπλεῖν.** mit dem Ac. wie 6, 62, 2. 104, 3. 7, 56, 1. Spr. 46, 6, 8. — **ἐπιδείξαντες.** vgl. 6, 11, 3. (Ds.) — **δι' ὀλίγου**, *διὰ ταχέων.* (Sch.) zu 1, 77, 4 u. 4, 95, 1. — **ἀπό.** zu 6, 34, 8. — **τῇ πόλει** gehört zu *κινδυνεύειν.* (Sch.) zu 6, 9, 3. — **οἰκεῖα**, im Gegensatze zu dem Vermögen der Egestäer. — **κινδυνεύειν** hängt gleichfalls noch von *ἢν γνώμη* ab. (Gö.)

C. 48. § 1. **ἀπράκτως.** *ἀπράκτους* Pp. u. Kr. Bruchst. vgl. 1, 111, 1. 3, 113, 3. 4, 22, 3. 61, 5. 99. 5, 38, 5. 56. 5. 6. 85, 3. 86, 4. Spr. 57, 5. vgl. 59, 2, 3 u. zu *ἀπαράσκευοι* 3, 4, 1. Das Adv. gebraucht Thuk. sonst weder so noch überhaupt irgendwie. — **ἐπικηρυκεύεσθαι** mit *ἐς* hat Thuk. nur hier; mit *πρός* bei einem persönlichen Object 4, 108, 3. 7, 49, 1. 8, 70, 2; mit *ὡς* 7, 48, 3; häufiger mit dem Dativ. — **τὰς ἄλλας** würde man nach *πόλεις* erwarten; ähnlich nach *πλήν* — steht *τῶν ἄλλων* 5, 17, 3. wie *οἱ λοιποί* nach *ὅσοι μή* — 5, 10, 10. (Bö.) — **ἔχωσι**, *ἀπὸ τούτων τῶν πόλεων.* (Sch.) *οἱ Ἀθηναῖοι.* — **πείθειν.** Spr. 53, 1, 7.

§ 2. **πόρῳ**, *περαιώσει.* (Sch.) zu 1, 120, 2. — **προσβολῇ.** zu 4. 1. 1. — **ἐφόρμησιν.** *ἐφόρμισιν* einige Hsn.; dieses: Ankerplatz dabei, scheint jedoch sonst nicht vorzukommen; jenes: Standort um von demselben aus Angriffe gegen die Feinde zu unternehmen. zu 2, 89, 7. — **μεθ' ὧν**, *τίνας ἕξουσι συμμάχους.* (Sch.) — **τις.** zu 6, 10, 3. vgl. 3, 55, 2. — **ἤδη.** zu 6, 44, 3. — **οἱ μέν.** die Selinuntier. Spr. 50, 1, 2. — **Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν** sich mit den E. aussöhnten. vgl. 3, 52, 1. 4, 128, 4. 5, 80, 1. 81, 1. 8, 98, 2. — **κατοικίζειν**, *τοὺς Ἀθηναίους* als Subject.

C. 49. § 1. **ἄντικρυς** geradezu, zu *πλεῖν* gehörig. (Hl.) vgl. zu 2, 4, 3. — **τὴν μάχην** die zu erwartende Schlacht. zu 3, 105, 4. vgl. 4, 68, 5. 5, 65, 4. 8, 103, 2. — **εἰσί**, *οἱ Συρακόσιοι.* Spr. 58, 4. 2. — **χρονίζειν** noch 8, 16, 3 u. Plat. Phädr. p. 255, b; in der att. Prosa sonst wohl

ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ ὄψει κατα-
2 *φρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἢν προσπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς προσ-*
δέχονται, μάλιστ᾽ ἂν σφᾶς περιγενέσθαι καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς
ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει — πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι — καὶ τῇ
προσδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα δ᾽ ἂν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης.
εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀποληφθῆναι ἔξω διὰ τὸ
ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ ἥξειν, καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν τὴν στρατιὰν οὐκ
3 *ἀπορήσειν χρημάτων, ἢν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται. τούς τε*
ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν καὶ
σφίσι προσιέναι καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατή-
σουσιν. ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ ἐφορμηθέντας Μέγαρα
ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἃ ἦν ἐρῆμα, ἀπέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν
πολὺν οὔτε ὁδόν.

---

nicht. — *ἀνθρώπους* würde ich lieber entbehren. Spr. 55, 2. 6. — *καὶ τῇ ὄψει* auch beim Anblick Va. u A. Allein dabei vermisst man *ἐν*. Kr. Spr. 48, 2, 6. (Pp.) Es wird also *τῇ γνώμῃ καὶ τῇ ὄψει ἀναθαρσοῦντας* zu verbinden sein. vgl. zu 4, 34, 1. Kr. z. Dion. p. 135. Indess könnte man *τῇ ὄψει* allenfalls dynamisch fassen: durch den Anblick verachten.

§ 2. *αἰφνίδιοι. αἰφνίδιον* die besten Hsn.: gegen den Sprachgebrauch. zu 4, 75, 3. Vielleicht verführte die falsche La dieser Stelle Spätere *αἰφνίδιον* adverbial zu gebrauchen. zu 4, 112, 1. vgl. App. Pun. 8, 97, Mak. 9, 9, 5, Syr. 19, Plut. *Π. τῆς Ῥωμ. τύχης* 10. *Πολιτ. παραγγ.* 12. Stob. 105, 62. — *προσδέχονται, οἱ Συρακόσιοι.* (Ps.) — *σφᾶς. σφεῖς* Bekker, vielleicht weil der No. *πλεῖστοι* folgt. Auf ein singulares Subject bezogen steht *σφᾶς* öfter. zu 3, 111, 2. — *κατὰ πάντα.* zu 6, 37, 1. — *αὐτούς, τοὺς Συρακουσίους.* (Sch.) — *πλεῖστοι.* zu *ἑτοιμασάμενοι* 6, 25, 3. vgl. zu *οὐ σφεῖς* 4, 114, 5. — *μάλιστα — μάχης. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκφοβῆσαι αὐτοὺς τῷ προσδοκῆσαι αὐτίκα ἐν κινδύνῳ διαμαχήσεσθαι.* (Sch.) — *ἀποληφθῆναι. ἀπολειφθῆναι* einige Hsn., wofür eher *ὑπολειφθῆναι* zu erwarten wäre. (Pp.) Ueber jenes zu 2, 4, 4. Nicht nöthig ist *κἂν ἐν* für *καὶ ἐν.* vgl. Spr. 53, 1, 10 u. zu *δουλεῦσαι* 1, 81, 2. — *ἔξω* verdächtigt Kr. Bruchst. Doch vgl. 1, 134, 2. Pp. will lieber *ἐν τοῖς ἀγροῖς* streichen. — *μή.* Spr. 67, 12, 3 u. zu 1, 10, 1. — *ἐσκομιζομένων αὐτῶν* während (wenn gleich Hl.) sie ihre Habe hinein brächten. vgl. 2, 18, 3. (Arn) Ich verbinde dies als dem *καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς* entsprechend mit dem Vorhergehenden (vgl. über die Verbindung Spr. 59, 2, 3), setze nach *αὐτῶν* ein Kolon und lese dann: *τὴν στρατιὰν δ᾽ οὐκ* —. (Kr. Bruchst.)

§ 3. *ἤδη μᾶλλον.* zu 1, 3, 2. — *προσιέναι* würden sich zuwenden, wie 1, 39, 3. 40, 4. 4, 85, 3. 6, 91, 4. Bestimmter und häufiger *προσχωρεῖν.* — *περισκοποῦντας.* vgl. 4, 71, 1. — *ἐφορμηθέντας* nachdem sie sich dorthin, nach Megara, gewendet; *ἐφορμισθέντας* Schäfer Ind. ad Pors. Advers. p. 345, dem auch Pp. folgt, obschon er bemerkt dass Thuk. sonst nur den Ao. *ὁρμίσασθαι* gebraucht. Auch Arn. billigt in der dritten Ausg. *ἐφορμισθέντας*, da der Sinn sein müsse: Wenn sie von der Schaustellung ihrer Macht vor Syrakus zurückgekehrt seien und ihre Schiffe ans Land gebracht hätten, müssten sie Megara zur Hauptstation der Flotte machen. — *ἐρῆμα* 6, 4, 2. (Hk.) — *ἀπέχοντα — ὁδόν, οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης πολὺ ἀπέχοντα.* (Sch.) zu 6, 2, 6. — *πολύν.* Kr. zu An. 4, 7, 14: *ὄνοι πολλοὶ καὶ πρόβατα.* Unten 6, 97, 2: *οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει.*

Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὅμως προσέθετο καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκι- 50
βιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ αὑτοῦ νηῒ διαπλεύσας
ἐς Μεσσήνην καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτούς,
ὡς οὐκ ἔπειθεν ἀλλ' ἀπεκρίναντο πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν
δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες 2
ἑξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες πα-
ρέπλεον ἐς Νάξον, τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ
ἕνα σφῶν αὐτῶν. Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει παρέπλεον ἐς Κα-
τάνην. καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο — ἐνῆσαν γὰρ αὐ- 3
τόθι ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι —, ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν Τη-
ρίαν ποταμόν, καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ Συρακούσας ἔπλεον,
ἐπὶ κέρως ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς· δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμψαν
ἐς τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν
ἐστι καθειλκυσμένον, καὶ κηρῦξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι
Ἀθηναῖοι ἥκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμ-
μαχίαν καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων 4
ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐ-
κηρύχθη καὶ κατεσκέψαντο τήν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ περὶ
τὴν χώραν ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμωμένοις πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πά-
λιν ἐς Κατάνην. καὶ ἐκκλησίας γενομένης τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέ- 51
χοντο οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐσελθόντας ἐκέλευον εἴ τι
βούλονται εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει

C. 50. § 1. *ὅμως.* Spr. 56, 13, 3 u. Schäfer z. Plut V p. 121. — *προσέθετο* stimmte bei. zu 1, 20, 4 u. 5, 62, 1. — *καί* vor *αὐτός* fehlt in den besten Hsn. — *τῇ αὑτοῦ.* Wohl sein eignes. vgl. 6, 60, 5. So hatte sein Vater eine Triere gestellt bei Herod. 8, 17 u. Plut. Alk. 1. (Bl.) — *ἂν οὐ.* Spr. 69, 7, 5. vgl. Aesch. Hik. 363, Soph. Oed. K. 951, Eur. Med. 575, Or. 691, Tro. 416, Ar. Frö. 96, Ly. 825, Plut. 501, Wo. 1384, Dem. 19, 9, Xen. An. 2, 3, 18.

§ 2. *ξυμπληρώσαντες* bezieht Bl. auf das Zusammenbringen aus den drei Abtheilungen 6, 42; aus der ganzen Zahl Va. — *ἕνα.* Welchen? wusste Thuk. wohl nicht.

§ 3. *βουλόμενοι, φρονοῦντες.* (Sch.) Ungewöhnlich. Dion C. 46, 32: *τὰ τοῦ Ἀντωνίου βουλόμενοι.* vgl. zu 6, 74, 2. — *ἐπὶ κέρως.* zu 6, 32, 2. Hk. u. Bk. verbinden es mit *ἔπλεον.* Aber dann ist *ἔχοντες* nicht recht erklärlich; hingegen *ἐπὶ κέρως ἔχοντες* hat seinen Gegensatz in *προὔπεμψαν.* — *τὰς ἄλλας. πλὴν τῶν δέκα.* (Sch.) Spr. 50, 4, 10. — *τὸν μέγαν λιμένα, τῶν Συρακουσῶν δηλονότι.* (Sch.) — *πλεῦσαι.* Spr. 55, 3, 20 u. zu 6, 8, 2. — *προσπλεύσαντας, πρὸς τὴν πόλιν.* (Ps.) Erg. *τοὺς ἐν ταῖς ναυσίν.* — *ἑαυτῶν, τῶν Λεοντινῶν.* Spr. 51, 2, 6. — *ξυμμαχίαν παλαιάν* 3, 86, 2. — *ξυγγένειαν* wegen *ξυμμαχίαν* für das bei Thuk. übliche *κατὰ τὸ ξυγγενές.* zu 1, 6, 3.

§ 4. *Ἀθηναίους* für *Ἀθηναίων* eine schlechte Hs. u. Va. vgl. Kr. z. Di. u. p. 259. (Pp.) Spr. 68, 8. — *τοὺς λιμένας, τὸν μέγαν* (Reg. u. *Συράκουσαι*). *τὸν ἐλάσσω* 7, 22, 1. Trogiliorum portum erwahnt Liv. 25, 23. — *πολεμητέα.* Spr. 44, 4, 2 u. zu 1, 88.

C. 51. § 1. *βούλονται.* Spr. 65, 11, 3 u. Kr. zu Xen. An. 2, 1, 14 lat.

πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνῳκοδο-
μημένην κακῶς ἔλαθον διελόντες καὶ ἐσελθόντες ἠγόραζον ἐς τὴν πό-
2 λιν. τῶν δὲ Καταναίων οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες, ὡς
εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον οὐ
πολλοί τινες, οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις
καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο
διαπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραν-
τες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον.
52 Ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἔκ τε Καμαρίνης ὡς εἰ ἔλθοιεν, προσχω-
ροῖεν ἂν καὶ ὅτι Συρακόσιοι πληροῦσι ναυτικόν. ἁπάσῃ οὖν τῇ στρα-
τιᾷ παρέπλευσαν πρῶτον μὲν ἐπὶ Συρακούσας· καὶ ὡς οὐδὲν εὗρον
ναυτικὸν πληρούμενον, παρεκομίζοντο αὖθις ἐπὶ Καμαρίνης καὶ σχόν-
2 τες ἐς τὸν αἰγιαλὸν ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες
σφίσι τὰ ὅρκια εἶναι μιᾷ νηῒ καταπλεόντων Ἀθηναίων δέχεσθαι, ἢν
μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι ἀπέπλεον·
καὶ ἀποβάντες κατά τι τῆς Συρακοσίας καὶ ἁρπαγὴν ποιησάμενοι καὶ
τῶν Συρακοσίων ἱππέων βοηθησάντων καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐσκεδα-
53 σμένους διαφθειράντων ἀπεκομίσθησαν ἐς Κατάνην. καὶ καταλαμβά-
νουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἥκουσαν ἐπί τε Ἀλκιβιά-
δην, ὡς κελεύσοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ
ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ, μεμηνυμένων περὶ

Ausg. — *ἐνῳκοδομημένην*, *τῷ τείχει*, eingesetzt. (Hl.) — *κακῶς*, *ἀτέχνως*, *σαθρῶς*. (Sch.) — *ἠγόραζον*, *ἐν τῇ ἀγορᾷ διέτριβον*. (Sch.) Andere: kauften. vgl. Luc. Tox. 57. — *ἐς τὴν πόλιν* gehört zu *ἐσελθόντες*. Kr z. Dion p. 319.

§ 2. *φρονοῦντες*. zu 3, 68, 2. — *τινες*. zu 6, 94, 3. wo es vorangeht. — *διαπλεύσαντες* für *πλεύσαντες* aus einer guten Hs. Bekker. — *πάσῃ ἤδη* schon mit dem ganzen, nicht, wie 6, 50, 2, bloss mit einem Theile.

C. 52. § 1. *ἔκ τε Καμαρίνης*. Es folgt *καὶ ὅτι Συρακόσιοι* statt *καὶ ἐκ Συρακουσῶν ὅτι*. (Pp.?) — *πληροῦσι*, *ναυτῶν*. (Sch.) — *παρεκομίζοντο αὖθις* schifften sie wiederum, wie auf dem Wege bis dahin, längs der Küste hin. (Hk.) — *σχόντες*. zu 1. 110, 2.

§ 2. *τὰ ὅρκια* der geschlossene Vertrag bestimme (vgl zu 6, 19), wohl mit Bezug auf 4, 65, 2. Hk. bezieht die Stelle auf *τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος ξυμμαχίαν* 6, 6, 3. vgl. 3, 86. 6, 75, 2. 79, 1. 82, 1. *μιᾷ* nur wenn sie mit Einem. (Ps.) vgl. 2, 7, 2. — *καταπλεόντων*. Spr. 47, 4, 2. — *ἢν μή*, *πλείοσι δὲ μή*. *ἢν μή*. — *μεταπέμπωσι*. Spr. 52, 10, 6 u. zu 1, 112, 1. — *ἄπρακτοι*. zu 1, 111, 1. — *γενόμενοι*, *οἱ Ἀθηναῖοι*. (Sch.) Der Ausdruck wie 2, 59, 1. 4, 89, 2. vgl. zu 3. 30, 1. — *τι* ein Punct, Ort, wie Xen. An. 1, 10, 16. 2, 4, 4. Spr. 43, 4, 2 — *ἁρπαγὴν ποιησάμενοι*, wie 7, 29, 2. — *ποιησάμενοι καὶ βοηθησάντων*. Spr. 56, 14, 2.

C. 53. § 1. *ναῦν* möchte man mit einer (schlechten) Hs. entfernt wünschen, da sonst in der Regel bloss *ἡ Σαλαμινία* gesagt wird. (Dr.) vgl. 6, 61, 4. u. die St. zu 3, 33, 1. *ἡ Πάραλος ναῦς* 8, 74, 1. — *κελεύσοντας*, *τοὺς ἐν τῇ Σαλαμινίᾳ πλέοντας*. (A. Ps.) Spr. 58, 4, 1. — *μεμηνυμένων*, *αὐτῶν*, auf *τινάς* bezogen. — *μεμηνυμένων περὶ* (denunciirt) *τῶν μυστη-*

τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ 2
γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἧσσον ζήτησιν
ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δρασθέν-
των, καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτὰς ἀλλὰ πάντα ὑπόπτως ἀποδε-
χόμενοι, διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν
ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον ἡγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ 3
πρᾶγμα καὶ εὑρεῖν ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν τινὰ καὶ χρηστὸν δο-
κοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα ἀνέλεγκτον διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆ-
μος ἀκοῇ τὴν Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν τε-
λευτῶσαν γενομένην καὶ πρὸς ἔτι οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν καὶ Ἁρμοδίου κα-
ταλυθεῖσαν ἀλλ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο αἰεὶ καὶ πάντα ὑπόπτως
ἐλάμβανεν.

Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα δι' ἐρωτικὴν ξυν- 54
τυχίαν ἐπεχειρήθη, ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος ἀποφανῶ οὔτε
τοὺς ἄλλους οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέρων τυράννων
οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ 2
γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι οὐχ Ἵππαρχος, ὥσπερ οἱ πολλοὶ
οἴονται, ἀλλ' Ἱππίας πρεσβύτατος ὢν ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ
Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ Ἀριστογείτων, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν, μέ-

---

ρίων da sie wegen der Mysterien angegeben waren. (Abr.) Eine Art Prolepsis. Spr. 61, 6, 4. — ἀσεβούντων mit einer Art Perfectbedeutung, wie ἀδικεῖν. Spr. 53, 1, 3. — τῶν δέ. Spr. 50, 1, 12. — καί. Spr. 69, 32, 15.

§ 2. οὐ δοκιμάζοντες, οὐ διακρίνοντες πότερον ψεύδονται ἢ ἀληθεύουσιν. (Sch.) — πάντα für πάντας die besten Hsn. — ὑπόπτως. ἀνυπόπτως Lindau; ὁμοίως πᾶσι πιστεύοντες Sch. (Pp.) Mit Verdacht gegen die Denunciirten. — ἀποδεχόμενοι aufnehmend, deutend. (Pp.) Gehör gebend, darauf eingehend, wie 3, 3, 1. 6, 29, 2. 41, 1. vgl. 1, 44, 1. So 6, 53, 3: πάντα ὑπόπτως λαμβάνειν. — ἀνθρώπων πίστιν. Plat. Phädr. 275, a: διὰ πίστιν γραφῆς. Spr. 47, 7, 5.

§ 3. βασανίσαι genau zu untersuchen. (Va.) — ἀνέλεγκτον ohne Untersuchung. (Ps.) ungeprüft: διὰ τὸ μὴ πιστεῦσαι τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς τοὺς ἐν αἰτίᾳ γενομένους ἀπολῦσαι ἀνεξετάστως. (Sch.) — ἀκοῇ. ἐξ ἀκοῆς. (Sch.) vgl. 6, 60, 1. 4, 126, 3. ἀκοῇ εἰδέναι 1, 4, 1. 6, 55. 1. 7, 87, 5. Ant. 5, 74. vgl. 75, νομίσαι Th. 4, 81, 2. — ὑφ' ἑαυτῶν, ὑπ' Ἀθηναίων κοινῇ. (Sch.) Spr. 58, 4, 1. — τελευτῶσαν zuletzt. Spr. 56, 8, 5. — ἐλάμβανεν, ἀπεδέχετο § 2. vgl. zu 3, 56, 2 u. Kr. Stud. 2 S. 238. Ueber die Sache z. Dion. p. 364 s.

C. 54. § 1. δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν, δι' ἔρωτος σύμβασιν. (Sch.) vgl. zu 1. 33, 1. — ἐπὶ πλέον διηγησάμενος, μακροτέρᾳ διηγήσει χρησάμενος. (Sch.) zu 6, 34, 7.

§ 2. γηραιοῦ aus γηραιὸς ἐτελεύτησεν. Spr. 57, 3. Er starb 527 v. Ch. G. nach Clinton. — ἀκριβὲς οὐδέν. Kr Stud. 1 S. 78. — ἔσχε erhielt. Spr. 53, 5, 2. — ὥρᾳ gemäss der Zeit. — λαμπροῦ, ἐπιφανεστάτου. (Sch.) — ἀνὴρ τῶν ἀστῶν. Spr. 47, 9. vgl. 7, 43, 8. — μέσος, οὔτε ἐπιφανὴς οὔτε ἄδοξος. (Sch.) Plut. Cam. 25: τῶν μέσων κατὰ γένος πολιτῶν. (Bl.) Mit Bezug auf Vermögen versteht den Ausdruck Dr. vgl Aristot. Pol. 4, 9, 10. 10, 4 u. Plut. Sol. 1: οὐσίᾳ καὶ δυνάμει μέσος τῶν πολιτῶν, οἰκίας δὲ πρώτης κατὰ γένος. wo doch mit auch politische Bedeutsamkeit in Anschlag

3 σος πολίτης, ἐραστὴς ὢν εἶχεν αὐτόν. πειραθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος ὑπὸ
Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου καὶ οὐ πεισθεὶς καταγορεύει τῷ Ἀριστο-
γείτονι. ὁ δὲ ἐρωτικῶς περιαλγήσας καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἱππάρχου δύ-
ναμιν μὴ βίᾳ προσαγάγηται αὐτὸν ἐπιβουλεύει εὐθὺς ὡς ἀπὸ τῆς ὑ-
4 παρχούσης ἀξιώσεως κατάλυσιν τῇ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἵππαρ-
χος ὡς αὖθις πειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν
οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ἐν τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ πα-
ρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπα-
5 χθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλούς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως κατεστήσατο· καὶ ἐπε-
τήδευσαν ἐπὶ πλεῖστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀ-
θηναίους εἰκοστὴν μόνον πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων τήν τε πόλιν
αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν καὶ τοὺς πολέμους διέφερον καὶ ἐς τὰ ἱερὰ

---

kommt. „Μέσος ἀνὴρ Μῆδος Her. 1, 107." (Bl.) — εἶχεν. Diog. L. 2, 75: ἔχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι. Ter. Andr. 1, 1, 58: quis Chrysidem habuit. (Wassc.) vgl. dort Ruhnken.

§ 3. πειραθείς, ἐρωτικὴν πεῖραν δεξάμενος. (Sch.) So πειρᾶν γυναῖκα, τὸ λόγους περὶ συνουσίας προσφέρειν, καὶ πειραθῆναι τὸ ἀκοῦσαι λόγους τοιούτους. Suid. vgl. Ruhnken zu Tim. p. 210. — ἐρωτικῶς nach der Weise Verliebter. (Ps.) — περιαλγήσας, περιπαθὴς γεγονώς. (Sch.) von heftigem Schmerze ergriffen. (Ps.) zu 4, 14, 2. — ἐπιβουλεύειν mit dem Ac. auch 3, 109, 3. 7, 51, 1. 8, 60, 1; „τινὶ θάνατον Her. 3, 122, 1. 8, 132, 1." (Bl.) vgl. Wyttenbach z. Jul. p. 185. — ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως, ὡς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν· ἦν γὰρ μέσος πολίτης. (Sch.) so weil er es seinem Range nach vermochte; über ὡς Spr. 69, 63, 6; über ἀπό 68, 16, 7. vgl. zu 1, 91, 4, über ἀξίωσις zu 1, 69, 2.

§ 4. τρόπῳ für τόπῳ Levesque u. Kr. Bruchst., da die Sache öffentlich geschah 6, 56, 1. zu 1, 8, 3. Nachahmend Dion C. 43, 13: ἐν τρόπῳ δή τινι ἀφανεῖ ὑπεξῄει. (Pp.) Plut. Arat. 52: ἐν ἀδήλῳ τρόπῳ τοῦτο πρᾶξαι. — ὡς οὐ διὰ τοῦτο, ὡς δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν καὶ οὐ διὰ τὸ μὴ τυχεῖν αὐτοῦ. (Sch.) — δή angeblich. Spr. 69, 17, 2. — προπηλακιῶν. zu 2, 18, 1. Sonst gew. mit ὡς. Jacobs z Ach. T. p 413. — οὐδὲ γάρ denn auch hier wollte er nicht offenbar ungerecht handeln, wie er auch nicht. — ἀνεπιφθόνως, οὐ μεμπτῶς. (Sch.) — κατεστήσατο, τὴν ἀρχήν. (Hl.)

§ 5. ἐπὶ πλεῖστον hier von der Zeit. (Sch.) Spr. 43, 4, 8. zu 5, 46, 2. — δή zeigt an dass eine Vergleichung mit andern Tyrannen gemeint ist. zu 1, 1, 2. — τύραννοι οὗτοι als Tyrannen, von Tyrannen haben diese. Spr. 50, 11, 22. Her. 5, 20, 1: γυναῖκας ταύτας ἄπετε. Der Sinn: keine andere Tyrannen haben so lange als diese. Doch gebrauchte man τύραννος wohl auch, wie βασιλεύς, ohne Artikel. vgl. Xen. Hier. 8, 10 u. Plat. Rep. 569, b? — ἀρετήν, δικαιοσύνην. (Sch.) Diese kommt hier freilich vorzugsweise, aber doch nicht allein in Betracht. — τὴν εἰκοστήν. Böckh Staatsh. 1 S. 444. — τῶν γιγνομένων vom Ertrage, z. B. des Ackerbaues. Dem. 18, 145: ἐξῄγετο τῶν ἐκ τῆς χώρας γιγνομένων οὐδέν. Xen. Mem. 2, 9, 4: σῖτον ἢ ἔλαιον ἢ οἶνον ἢ ἔρια ἢ ἄλλο τι τῶν ἐν ἀγρῷ γινομένων χρησίμων (l. χρήσιμον) πρὸς τὸν βίον. vgl. Her. 1, 160, 2. — αὐτῶν von πόλεως regiert wäre nichtig, allenfalls passend nur αὐτοῖς; ich nehme es als Ge. des Preises: dafür, für diese gesteuerten Gelder. Spr. 47, 17, 3. — διέφερον, διήνυον. (Sch.) führten durch. (Ba.) zu 1, 11, 2. — ἐς τὰ ἱερά, weil dabei ein vorhergehendes Hinbewegen zu den Tempeln vorschwebt. Lys. 6, 5: θύειν εἰς ταύτην τὴν πανήγυριν. (Abr.) vgl. Schömann z. Isä. p. 314.

ἔθνον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτὴ ἡ πόλις τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο, 6
πλὴν καθ' ὅσον ἀεί τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι.
καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἦρξαν τὴν ἐνιαυσίαν Ἀθηναίοις ἀρχὴν καὶ Πει-
σίστρατος ὁ Ἱππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ πάππου ἔχων τοὔ-
νομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρχων ἀνέθηκε
καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίου. καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προς- 7
οικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μεῖζον μῆκος [τοῦ βωμοῦ] ἠ-
φάνισε τοὐπίγραμμα· τοῦ δ' ἐν Πυθίου ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν ἀμυ-
δροῖς γράμμασι λέγον τάδε·

μνῆμα τόδ' ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἱππίου υἱός
θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν, εἰδὼς μὲν καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστε- 55
ρον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ' ἄν τις καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ
αὐτῷ μόνῳ φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὅ τε βωμὸς
σημαίνει καὶ ἡ στήλη ἡ περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας, ἡ ἐν τῇ Ἀθη-
ναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἱππάρχου οὐδεὶς 2
παῖς γέγραπται, Ἱππίου δὲ πέντε, οἳ αὐτῷ ἐκ Μυρρίνης τῆς Καλλίου
τοῦ Ὑπερεχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον
πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν
πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεοικότως διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ

---

§ 6. *αὐτή* im Gegensatze zu den Tyrannen: nicht diese sondern die Stadt selbst handhabte die Gesetze. Selfgovernment. — *πλὴν καθ' ὅσον* ausser in wiefern auch 6, 82, 2. 88, 1. (Bl.) — *κειμένοις*. Spr. 38, 5, 3. — *τινὰ ἐπεμέλοντο εἶναι.* Xen. Mem. 4, 7, 1: *αὐτάρκεις αὐτοὺς εἶναι ἐπεμελεῖτο.* (Pp.) Eine sehr seltene Sprechweise. — *ἐνιαυσίαν* für *ἐνιαύσιον* die besten Hsn., obschon dies Adj. zweier Endungen ist 4, 117, 1. 5. 1, 1. 15, 2; dreier Her. 4, 180, Eur. Hipp. 37, Hik. 407, Plat. Ges. 779, e u. Xen. Ag. 2, 1. — *Ἀθηναίοις*. Spr. 47, 20, 2 u. zu 1, 93, 2. — *ὅς* verdächtigt Bekker; wohl richtig, wenn auch *Πεισίστρατος* sich an *ἦρξαν* anschliessen könnte. Indess dabei würde man *ὃς καί* erwarten. — *τῶν. τὸν τῶν* Ba. — *Πύθιος* hiess auch der im Pythion verehrte Gott und daher *ἐν Πυθίου*. Spr. 43, 3, 6. Plat. Gorg. 472, a: *οὗ ἐστιν ἐν Πυθίου τοῦτο τὸ καλὸν ἀνάθημα.* Schömann z. Isä. p. 311.

§ 7. *τῷ μέν* ist mit *προσοικοδομήσας* zu verbinden. — *τοῦ βωμοῦ* würde man nicht vermissen. (Kr. Bruchst.) Nach Abr. es mit *τοὐπίγραμμα* zu verbinden widerstrebt die betonte Stellung. — *δῆλόν ἐστι, τοὐπίγραμμα.*

C. 55. § 1. *πρεσβύτατος* von den Söhnen des Peisistratos. — *ἰσχυρίζομαι* versichere, sonst gew. *διισχυρίζομαι.* Plat. Rep. 533, a: *ὅτι τοιοῦτόν τι ἰδεῖν ἰσχυριστέον.* vgl. dort Schneider. — *τούτῳ, τῷ ῥηθησομένῳ.* (Sch.) zu 5, 71, 1. — *μόνῳ. μόνον* die besten Hsn., hier schwerlich zu rechtfertigen. — *ἡ περί* für *περί* Bekker. Kr. Stud. 2 S. 78. Doch könnte auch das erste *ἡ* gestrichen werden.

§ 2. *οὐδέ.* Spr. 69, 50 E. — *Μυρρίνης. Μυρσίνης* Pp. — *ἦν.* Spr. 53, 2, 4. — *αὐτῇ* für *πρώτῃ* eine Variante u. Va: in ipso titulari lapide. — *ἀπεοικότως. ἀπεικότως* ist doch wohl nach Thom. M. u. Phav. zu lesen. vgl. 1, 73, 1. 2, 8, 1 u. 8, 68, 4. Ueber die Redeweise Spr. 66, 1, 8. — *πρεσβεύειν, πρεσβύτατος εἶναι.* (Sch.) — *ἀπ' αὐτοῦ* nächst ihm, dem Peisistratos. (Hl.) — *τυραννεῦσαι* Tyrann geworden sein. Spr. 53, 5, 2.

τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἱππίας τὸ
παραχρῆμα ῥᾳδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἵππαρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὢν
4 *ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον*
ξύνηθες τοῖς μὲν πολίταις φοβερόν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές,
πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε, καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς
νεώτερος ὢν ἠπόρησεν ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὡμιλήκει, τῇ ἀρχῇ.
Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη τοῦ πάθους τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν
δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν.
56 *Τὸν δ' οὖν Ἁρμόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διενοεῖτο,*
προὐπηλάκισεν· ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην, ἐπαγγείλαντες ἥκειν κα-
νοῦν οἴσουσαν ἐν πομπῇ τινι, ἀπήλασαν, λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν
2 *ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἁρμοδίου*
πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. καὶ
αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο,
περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕπο-
πτον ἐγίγνετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψοντας

---

§ 3. *οὐ μὴν οὐδέ.* zu 2, 97, 5. — ***καθίστατο***, *ἄρχων.* (Hk.) vgl. 8, 90, 2.

§ 4. *καί* vor *διά* entspricht dem *καί* vor *οὐχ.* (Hk.) — ***διὰ τὸ — ἀκριβές.*** *διὰ τὸ ἐκ μικροῦ χρόνου τοῖς μὲν πολίταις συνήθειαν ἐμπεποιηκέναι τοῦ φοβεῖσθαι αὐτόν. τοῖς δὲ δορυφόροις τοῦ φυλάττειν ἐπιμελῶς αὐτόν.* (Sch.) Ueber das auch zu *ἀκριβές* gehörige *σύνηθες* zu 6, 34, 4. — ***ἀκριβές*** versteht Va. von sorgsamer Haltung und Pflege; besser Hl. von strenger Zucht. Also Disciplin und pünctliche Subordination. — ***ἐπικούρους*** Trabanten, natürlich Soldtruppen. vgl. 6, 58, 2 u. Her. 1, 64. — ***τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς***, *τῇ περιουσίᾳ τῆς ἀσφαλείας.* (Ba.) zu 5, 7, 2. Ueber den Artikel *τῷ* Spr. 50, 11, 1. — ***κατεκράτησε*** gewann die Oberhand über die Verschworenen. — *ἐν ᾧ. ἐν πράγματι ᾧ.* das *ἐν* an *ἠπόρησεν*, *ᾧ* an *ὡμιλήκει* angefügt: er bewies sich nicht unentschieden und unsicher in der Herrschaft, wie in einer Sache mit der er nicht früher vertraut geworden. (Ps.) Spr. 51, 13, 7. Plat. Prot. 313, a: *ὃ περὶ πλείονος ἡγῇ, τὴν ψυχήν.* vgl. dort Heindorf. Ueber *ὁμιλεῖν* vgl 6, 70, 1 u. Her. 7, 214: *τῇ χώρῃ πολλὰ ὁμιληκώς.* — ***τοῦ πάθους τῇ δυστυχίᾳ***, *διὰ τὴν συμπεσοῦσαν αὐτῷ δυστυχίαν.* (Sch.) zu 4, 65, 4. — ***ὀνομασθέντα***, *ὀνομαστὸν γενόμενον.* (Sch.) Ueber den Ac. Spr. 55, 2, 7. vgl. 7, 57, 9. — ***τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος*** den Ruf der von ihm geführten Tyrannis, *ὑποληφθῆναι ὅτι ἐτυράννησεν.* (Sch.) — ***ἐς τὰ ἔπειτα*** in Bezug auf die folgenden Zeiten, in welchem Sinne ich doch *ἐς τὸ ἔ.* erwarte. vgl. 4, 18, 3. 64, 3. — ***προσλαβεῖν*** gewinnen. zu 6, 18, 7.

C. 56. § 1. ***δ' οὖν***, zurückweisend auf 6, 54, 4. vgl. Kr. Stud. 2 S. 128. — ***ἀπαρνηθέντα***, *ἀρνησάμενον ὁμιλῆσαι τῷ πειρῶντι.* (Sch.) nachdem er abgelehnt hatte. Den medialen Aorist hat von attischen Prosaikern nur Aesch. 2, 69. 3, 224. — ***πείρασιν***, ein sehr seltenes Wort, noch aus Dion C. angeführt. — ***ὥσπερ.*** zu *ὡς* 6, 2, 4. — ***ἀδελφὴν — κόρην.*** Spr. 57, 1, 1. — ***ἐπαγγείλαντες***, *προστάξαντες.* (Sch.) Subject ist *Ἱππίας καὶ Ἵππαρχος.* (Ba.) — ***κανοῦν.*** vgl. die Lex. unter *κανηφόρος* u. Perizon. z. Ael. V. G. 11, 8. — ***τὴν ἀρχήν.*** Spr. 46, 3, 2. vgl. 4, 98, 1.

§ 2. ***Παναθήναια.*** zu 5, 47, 12. — ***ἐν ὅπλοις***, *μετ' ἀσπίδος καὶ δόρατος* 6, 58, 2. (Hudson.) — ***τὴν πομπήν.*** Spr. 46, 5, 2. Ueber die Phrase Jacobitz zu Luk. Jup. Trag. 22. — ***πέμψοντας*** für *πέμψαντας* einige Hsn.

ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς, ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθὺς 3
τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους· ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμο-
κότες ἀσφαλείας ἕνεκα· ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότας, εἰ καὶ
ὁποσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἔχοντάς γε ὅπλα ἐθελήσειν
σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν. καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἱππίας μὲν 57
ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει ὡς
ἕκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προϊέναι, ὁ δὲ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογεί-
των ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια ἐς τὸ ἔργον προῄεσαν. καὶ ὡς εἶδόν 2
τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ, ἦν δὲ πᾶ-
σιν εὐπρόσοδος ὁ Ἱππίας, ἔδεισαν καὶ ἐνόμισαν μεμηνῦσθαί τε καὶ
ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς καὶ δι' ὅν-
περ πάντα ἐκινδύνευον ἐβούλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρήσε-
σθαι, καὶ ὥσπερ εἶχον ὥρμησαν εἴσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον τῷ 3
Ἱππάρχῳ παρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, καὶ εὐθὺς ἀπερισκέπτως
προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρι-
σμένος, ἔτυπτον καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους
τὸ αὐτίκα διαφεύγει, ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου καὶ ὕ-
στερον ληφθεὶς οὐ ῥᾳδίως διετέθη· Ἁρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα

---

§ 3. ***αὐτούς***, Harmodios und Aristogeiton, betont wegen des Gegensatzes. Spr. 51, 6, 3. — ***ξυνεπαμύνειν***, ein seltenes Wort, noch aus Appian nachgewiesen. — ***τὰ πρός*** die Angriffe gegen; der Ac. *τά* hängt von ***ξυνεπαμύνειν*** ab. Spr. 46, 5, 4 u. zu 4, 83, 4. — *ἐκείνους*, ***τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ.*** (Ba.) — *ἀσφαλείας.* Je mehr Theilnehmer, desto eher findet sich ein Verräther. — *ἕνεκα* für ***οὕνεκα*** einige Hsn. Dass Thuk. gerade an dieser einen Stelle ***οὕνεκα*** geschrieben ist denn doch nicht wahrscheinlich, wenn gleich es jetzt noch an einzelnen Stellen attischer Prosaiker aufgenommen ist. — ***καὶ ὁποσοιοῦν*** wie viele, d. h. wie wenige, auch immer. Spr. 51, 15, 3 u. zu 1, 77, 2. — ***τολμήσειαν*** das Unternehmen angefangen hätten. zu 2, 43, 1.

C. 57. § 1. *ἔξω*, ***τῆς πόλεως.*** (Sch.) *ἐν τῷ ἔξω Κ.?*

§ 2. ***σφίσι.*** Spr. 48, 12, 5. — ***οἰκείως***, ***φιλικῶς.*** (Sch.) — ***ὁ Ἱππίας*** ist wiederholt, damit man nicht auch hier *τινά* als Subject denke. — ***τὸν λυπήσαντα, τὸν Ἵππαρχον.*** (Sch.) — ***πάντα.*** Spr. 46, 5, 4, vgl. 6, 78, 4. — ***πρότερον προ-*** pleonastisch, wie Aehnliches öfter. zu 1, 23, 4 u. 29, 1. — ***προτιμωρήσεσθαι*** für ***προτιμωρήσασθαι*** die besten Hsn. Spr. 53, 7, 10 u. zu 1, 27, 2.

§ 3. ***ὥσπερ εἶχον*** stehenden Fusses. zu 3, 30, 1. — ***τῶν πυλῶν***, des Dipylon. — ***παρά.*** *περί* Arn. u. eine Hs. vgl. jedoch 8, 102, 2 u. Spr. 68, 36, 3. — ***καὶ εὐθύς*** für *εὐθύς* eine Hs., ***εὐθὺς δ'*** F. Ps. — ***ἀπερισκέπτως.*** zu 4, 10, 1. — *ὡς ἄν*, ***περιπέσοιεν.*** Spr. 69, 7, 2 u. Kr. zu Xen. An. 5, 7, 22 lat. Ausg. — *ὁ δέ* fügt das Particip dem Ge. an. Spr. 59, 2, 3. — ***ὑβρισμένος*** weil beschimpft. — *ὁ μέν* — *ὁ Ἀριστογείτων.* Spr. 50, 1, 11. vgl 2, 29, 2. 7, 86, 2. 8, 42, 2. (Bö.) — ***οὐ ῥᾳδίως, χαλεπῶς, οὐκ εὐκόλως ἀνῃρέθη.*** (Sch.) ***κακῶς*** Hesych. u. Phot. Aehnlich Diod. Excerpt. Peiresc. p. 557 Wess. u. Exc. Val. p. 36, 25 Dind. vgl. Dion Chrys. 1 p. 468 R.: ***μηδὲ ῥᾳδίου γε θανάτου τυχεῖν.*** (Hertlein Ms.) — *διετέθη, ἀνῃρέθη.* (Sch.) wurde zugerichtet.

58ἀπόλλυται. ἀγγελθέντος δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτούς, ἄποθεν ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν ἐκέλευσεν αὐτούς, δείξας τι χωρίον, ἀπελ-
2θεῖν ἐς αὐτὸ ἄνευ τῶν ὅπλων. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν, ὁ δὲ τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὅπλα ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὐθὺς οὓς ἐπῃτιᾶτο καὶ εἴ τις εὑρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν.

59 Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἥ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἁρμοδίῳ καὶ
2Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη, καὶ ὁ Ἱππίας διὰ φόβον ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο εἴ ποθεν
3ἀσφάλειάν τινα ὁρῴη μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἱπποκλου γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην, Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ, ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν ἐπίγραμμα ἔχον τόδε·

C. 58. § 1. ἀγγελθέντος. Spr. 47, 4, 4 u. zu 1, 74, 1. — τὸ γενόμενον, τὸν γενόμενον φόνον. (Sch.) — τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας die schwer bewaffneten Geleiter. Spr. 57, 1, 3. Πομπεύς scheint sonst nach Homer nicht vorzukommen. — πρότερον ἢ αἰσθέσθαι. zu 1, 69, 4. vgl. 7, 63, 1. 8, 45, 5. — ἀδήλως, ὥστε ἄδηλος εἶναι. (Ba.) Spr. 66, 1, 9. — τῇ ὄψει gehört zu ἀδήλως; τὴν ὄψιν vermuthet Bl.; Arn. will τὴν ὄψιν zu πλασάμενος denken. Doch kann das Verbum auch ohne Object heissen: seine Haltung, sein Wesen verstellen. Dem. 45, 68: τοῖς πεπλασμένοις ὀκνήσειεν ἄν τις προσελθεῖν. mit dem Ggs. ἁπλῶς ὡς πεφύκασι βαδίζειν. — πρὸς τὴν ξυμφοράν gehört nicht bloss zu πλασάμενος, sondern zu ἀδήλως πλασάμενος: unbemerkbar in seinen Zügen verstellte er sich bezüglich des Vorfalles, ἀσύγχυτον τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν τηρήσας καὶ μὴ ὑπεμφαίνουσαν τεκμήριον τοῦ πάθους. (Sch.) — δείξας. zu 1, 87, 2.

§ 2. ἀνεχώρησαν gingen zurück von den Waffen. — ὑπολαβεῖν, ὑφαρπάσαι. (Sch.) — καὶ εἴ τις. zu 6, 32, 2. — μετὰ γάρ denn nur mit. (Hl.) — ἀσπίδος. Spr. 44, 1, 7 u. zu 2, 70, 2. — ποιεῖν. πέμπειν eine Hs. u. d. Zeile, von Pp. gebilligt, da man ποιεῖσθαι erwarten würde.

C. 59. § 1. ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς wegen der plötzlich entstandenen Besorgniss dass sie verrathen seien. „vgl. 8, 1, 5." (Bl.)

§ 2. χαλεπωτέρα. vgl. Her. 6, 123. (Bl.) — διὰ φόβον ὤν. zu 6, 34, 2. — ἀσφάλειαν Sicherung, Schutzmittel. (St.) Sicherheitsort. (Sch. u. Hl.) — μεταβολῆς γενομένης bei eingetretener Umwälzung. (St.)

§ 3. γοῦν. δ' οὖν Kr. Bruchst. Hertlein Ms. erklärt: dies, τὸ πρὸς τὰ ἔξω διασκοπεῖσθαι etc., lässt sich wenigstens daraus schliessen dass er etc. vgl. Ullrich Beitr. z. Krit. 2 S. 19. — παιδί. Spr. 47, 5, 4. — Ἀθηναῖος ὤν. So spricht der athenische Stolz sich öfter aus. Valckenaer z. Her. 7, 161. — αἰσθανόμενος — δύνασθαι. zu 5, 4, 5. — αὐτούς er und die Seinigen. Spr. 58, 4, 3 u. Kr. zu Xen. An. 1, 10, 4. — μέγα. Spr. 46, 5, 6. — ἐπίγραμμα, des Simonides nach Aristot. Rhet. 1, 9, 31. (Hudson.)

ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ 4
Ἱππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις,
ἣ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων
παίδων τ' οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἱππίας ἔτι Ἀθηναίων καὶ παυθεὶς ἐν τῷ 5 τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν φευγόντων ἐχώρει ὑπόσπονδος ἔς τε Σίγειον καὶ παρ' Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλέα Δαρεῖον, ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ, ἤδη γέρων ὤν, μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.

Ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων καὶ μιμνησκόμενος 60 ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπρᾶχθαι. καὶ ὡς αὐτῶν διὰ 2 τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν, ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἷς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινος εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι εἴτε καὶ οὔ· ἐπ' ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται, τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε

---

§ 4. τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ unter seinen Zeitgenossen. Spr. 47, 28, 13 u. 68, 40, 4. — Ἱππίου eine Tochter des Hippias. Dial. 47, 5, 4. — Ἀρχιδίκη wird der Name Dem. 44, 9 geschrieben. — ἀδελφῶν. Bekannt ist nur Einer, Peisistratos 6, 54, 6. (Hk.) — ἤρθη. Aesch. Ag. 575: ἦ κάρτα πρὸς γυναικὸς αἴρεσθαι κέαρ. (Bl.)

§ 5. ἔτι, ἤγουν μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἱππάρχου. (Sch.) — ὑπὸ Λ. καὶ Ἀ. Her. 5, 55 ff. — ὑπόσπονδος, τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. (Sch.) Die Bedingung Her. 5, 65, 1. — ἐς Σίγειον. vgl. Her. 5, 94 f. (Arn.)

C. 60. § 1. ὧν. zu 1, 42, 1. Hier wird 6, 53, 3 wieder aufgenommen. (Pp.) — ὁ δῆμος ὁ. Spr. 50, 8, 11. — μιμνησκόμενος auch [Plat.] Axioch. p. 368, a. Oefter findet sich das Präsens u. Impf. in Compositen. — ὑπόπτης. Ael. v. G. 4, 18: ὑπόπτης ὢν ἐς πάντας ὁ Διονύσιος. (Dr.) Das Wort ist selten, im Chor Soph. Phil. 136; bei Xen. von Pferden. vgl. die Lex. — ἐς. zu 4, 51. — ἐπί. zu 6, 28, 2.

§ 2. τὸ τοιοῦτον. vgl. 6, 33, 6. — οὐκ ἐν παύλῃ, οὐδεμία ἀπόπαυσις τοῦ συλλαμβάνειν τοὺς ἄνδρας καὶ ζήτησιν ποιεῖσθαι τῶν γενομένων. (Sch.) Die Ausdrucksweise ist mir sonst woher nicht erinnerlich, doch wohl erträglich. — ἐν παύλῃ. ἀνάπαυλα Reiske und Toup. — ἐφαίνετο, τὸ πρᾶγμα. Spr. 61, 5, 6 u. zu 1, 6, 4. 137, 4. — ἐπεδίδοσαν ἐς. vgl. die Lex. u. d. W. — πλείους. τὸ πλείους? da das vorige τό hart auch für den Inf. gelten würde und den blossen Infinitiv mit ἐπεδίδοσαν zu verbinden sprachwidrig wäre. — ἐνταῦθα. Spr. 65, 9, 1. vgl Xen. An. 2, 6, 3. 3, 4, 25. — εἷς, der Redner Andokides — τινος, Namens Charmides nach Andok. 1, 48, Timaeos nach Plut. Alk. 21. — εἴτε ἄρα. Plat. Phäd. 70, c: σκεψώμεθα αὐτὸ τῇδέ πῃ, εἴτε ἄρα ἐν Ἅιδου εἰσὶν αἱ ψυχαὶ εἴτε καὶ οὔ. — καί. Spr. 69, 32, 13. vgl. 5, 65, 3. — τά ist mir verdächtig. — οὔ, οὐκ ὄντα. — ἐπ' ἀμφότερα εἰκάζεται für beide Meinungen werden Vermuthungen aufgestellt. vgl. zu 1, 83, 2. So ἐπ' ἀμφότερα λέγεσθαι bei Her. 2, 125, 2. 3, 87. —

ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρασάντων τὸ ἔργον. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι· βεβαιοτέραν γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μηνύει τὸ τῶν Ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος [ὁ τῶν Ἀθηναίων] ἄσμενος λαβών, ὡς ᾤετο, τὸ σαφὲς καὶ δεινὸν ποιούμενοι πρότερον, εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μηνυτὴν εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ ὅσων μὴ κατηγορήκει ἔλυσαν, τοὺς δὲ καταιτιαθέντας κρίσεις ποιήσαντες τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἀν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρηντο, ἡ μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ὠφέλητο.

61 Περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν ᾤοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ

οὔτε τότε, εἶχεν εἰπεῖν. Spr. 62, 4, 2 u. zu 1, 86, 2. — *λέγων δέ, ὁ συνδεσμώτης.* (Sch.) durch die Vorstellung aber. — *εἰ μὴ καί*, ungewöhnliche Stellung für *εἰ καὶ μή*, wie eine Hs. hat. Dion. Arch. 8, 30: *εἰ μὴ καὶ τοσαῦτα.* vgl. Schwebel z. Onosand. p. 22. (Bl.) vgl. zu 3, 46, 1. vgl. zu 2, 11, 4. — *ἄδειαν ποιησάμενον* nachdem er sich Straflosigkeit verschafft hätte. (Ps.) die dem Angeber wenn er nicht trog, gewährt wurde. Sluiter Lectt. And. p. 57. — *παῦσαι τὰς ὑποψίας* Xen. An. 2, 5, 2. (Bl.)

§ 3. *μετ' ἀδείας, ἄδειαν ποιησαμένῳ.* vgl. Fritzsche ad Luc. p. 138. — *διά.* Spr. 68, 22, 2. — *ἐλθεῖν* für *ἐλθόντι* als ob *ἀσφαλέστερον* vorherginge. Spr. 69, 30, 2 u. zu 4, 66, 2. vgl. 5, 53, 2. — *τὸ τῶν Ἑ.* den Vorfall mit den H., die Verstümmelung der H., wie 6, 61, 1. — *ἄσμενος. ἀσμένως* Kr. Stud. 2 S. 238. zu 3, 56, 2. Plut. Kleom. 35: *τοῦτο ἀσμένως ἔλαβεν.* — *ὡς ᾤετο* gehört zu *τὸ σαφές.* (Ba.) vgl. 6, 61, 1 u. Kr. zu Xen. An. 1, 6, 7. — *ποιούμενοι, ἡγούμενοι.* zu 1, 102, 3. Ueber den Plu. Spr. 58, 4, 1. vgl. 4, 106, 2. 6, 61, 2 u. Kr. De auth. p. 30 s.

§ 4. *μή.* Spr. 68, 4, 2. — *ἐπανεῖπον, τουτέστιν ὑπέσχοντο καὶ ἐκήρυξαν.* (Sch.) Sonst wo habe ich das Wort nicht gefunden. (Bl.) Das Pr. dazu *ἐπαναγορεύειν* hat Ar. Vö. 1072: *ἐπαναγορεύεται, ἢν ἀποκτείνῃ τις ὑμῶν Διαγόραν τὸν Μήλιον, λαμβάνειν τάλαντον.* — *ἀργύριον*, ein Talent. — *εἰ ἀδίκως* ob sie nicht mit Unrecht. Spr. 65, 1, 8 u. Kr. zu Xen. An. 3, 2, 22 lat. Ausg. — *ὠφέλητο. οὐ γὰρ ὑπώπτευον ἔτι ἀλλήλους.* (Sch.)

C. 61. § 1. *ἐναγόντων.* zu 1, 67, 2. 8, 26, 1. — *χαλεπῶς ἐλάμβανον* nahmen es mit Gehässigkeit auf. zu 3, 56, 2 u. Stud. 2 S. 238. — *σαφές. σαφῶς* einige Hsn. — *μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας* unter denselben Beweggründen und unter, wegen, der Verschwörung; über *λόγος* zu 1, 102, 3; über *μετά* zu 1, 18, 7. vgl. 6, 28, 1: *περικοπαὶ μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέναι.* „Der Artikel mit Bezug auf die Erwähnung 6, 60, 1.“ (Ilk.) — *καὶ τῆς. κατὰ τῆς* Küppers p. 24 s. Wenn etwas zu ändern wäre, so würde ich lieber *καί* streichen. — *ἐπὶ τῷ*

δήμῳ ἀπ' ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. καὶ γάρ τις καὶ στρατιὰ Λακε- 2
δαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἐν ᾧ περὶ ταῦτα
ἐθορυβοῦντο, μέχρι Ἰσθμοῦ παρελθοῦσα, πρὸς Βοιωτούς τι πράσσον-
τες. ἐδόκει οὖν ἐκείνου πράξαντος καὶ οὐ Βοιωτῶν ἕνεκα ἀπὸ ξυνθή-
ματος ἥκειν, καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλα-
βόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καί τινα μίαν νύκτα καὶ 3
κατέδαρθον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. οἵ τε ξένοι τοῦ Ἀλκι-
βιάδου οἱ ἐν Ἄργει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν τῷ δήμῳ
ἐπιτίθεσθαι, καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κει-
μένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῷ Ἀργείων δήμῳ διὰ ταῦτα δια-
χρήσασθαι. πανταχόθεν τε περιεστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην.
ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι πέμπουσιν οὕτω 4
τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπί τε ἐκεῖνον καὶ ὧν πέρι ἄλ-
λων ἐμεμήνυτο. εἴρητο δὲ προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν,
ξυλλαμβάνειν δὲ μή, θεραπεύοντες τό τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ

δήμῳ, *ἐπὶ δήμου καταλύσει* 6, 28, 2. (Gb.) Ar. Ri. 236: *ἐπὶ τῷ δήμῳ ξυνόμνυτον.* (Hertlein Ms.) Kr. z. Dion. p. 364 s. 15. — *ἀπ' ἐκ.* zu 1, 17, 1.

§ 2. *καὶ γὰρ καί* auch 4, 108, 3. 6, 103, 4. 8, 64, 2, Her. 6, 108, 1. 7, 236, 1, Lys. 29, 9. 11, Plat. Prot. 314, a, 317, b, Xen. An. 2, 2, 15, Mem. 2, 1, 3, wo es zw., u. Dem. 19, 267. vgl. Spr. 69, 32, 21. — *στρατιὰ Λ.* Ueber die Furcht vor demselben Kr. z. Dion. p. 365. 383. — *πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες* mit den Boeotern (gegen die Athener) irgend etwas betreibend. (Va.) Aber was? und wie mit einem Heere? „So noch *πράσσειν πρός τινα* 3, 28, 2. 4, 68, 3. 74, 1. 103, 3. 114, 3." (Dr.) — *ἀπὸ ξυνθήματος* nach einer Verabredung. zu 4, 67, 5. — *δή* wähnten sie.

§ 3. *τινα* nicht: ungefähr, wie 3, 68, 2, sondern: eine nicht näher bestimmbare. Verschieden ist Soph. OT. 246 f. — *κατέδαρθον* sie schliefen dort wie in einem Allarmhause, um sogleich auf Erfordern versammelt und bewaffnet ausrücken zu können. — *ἐν πόλει.* Spr. 50, 2, 15. — *ἐν ὅπλοις.* Die Schilde und Speere waren, wie in einem Lager, auf einem freien Raume des *τέμενος* aufgestellt, während die Männer nahe zur Hand in einigen der heiligen Gebäude oder auf dem Boden ruhten. (Arn.) vgl. zu 1, 111, 1. — *ὑπωπτεύθησαν.* 3, 43, 1: *ὑποπτεύεταί τις κέρδους ἕνεκα λέγειν.* — *ἐπιτίθεσθαι* Angriffe zu betreiben. Spr. 53, 1, 6. *ἄν* zugefügt wünscht Pp. Doch vgl. Spr. 53, 1, 6. — *τοὺς ὁμήρους* 5, 84, 1. — *κειμένους.* zu 5, 61, 3. — *διαχρήσεσθαι* die besten Hsn. — *πανταχόθεν*, wegen des zu Athen verübten Unfuges, wegen Erscheinung der Lakedämonier, wegen der Nachrichten von Argos. (Ds.) — *περιέστη* ohne Object. zu 7, 70, 6. — *ἐς* ist an *ὑποψία* anzuschliessen. vgl. 6, 60, 1 u. zu 4, 27, 3. Nicht für die Verbindung mit *περιεστήκει* spricht 7, 18, 4. vgl. zu 7, 70, 6.

§ 4. *οὕτω.* Spr. 56, 12, 4. — *ναῦν.* zu 6, 53, 1. — *ἐπὶ ἐκεῖνον.* Spr. 68, 42, 2. — *ὧν πέρι*, *ἐπὶ τούτους περὶ ὧν.* Spr. 51, 13, 5 u. 7. — *θεραπεύοντες* Sorge tragend für (vgl. 1, 19. 4, 67, 3. 5, 11, 2 u. 7, 70, 3); der No. als ob *εἰρήκεσαν* vorherginge. Spr. 56, 9, 4. „vgl. 5, 70, 1." (Arn.) — *τό τε.* Pp. zweifelt ob zu construiren sei *θεραπεύοντες τὸ μὴ θορυβεῖν πρὸς* — oder *θεραπεύοντες μὴ θορυβεῖν τὸ πρὸς* —. Im letzteren Falle wäre *τὸ πρὸς τούς* für *τὰ ἐν τοῖς* kaum erträglich; aber auch im erstern ist es unpassend. Also ist *τὸ πρὸς τοὺς ἐν Σ.* mit dem Sch. (?) für sich zu neh-

στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου νο-
5*μίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεὼς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δείσαντες*
6*τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ᾤχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἤδη φυγὰς ὢν οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.*

62 *Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξύμπαντι ἐπὶ Σελινοῦντος καὶ Ἐγέστης, βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ Ἐγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελινουντίων τὰ πράγματα καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς Ἐγεσταίους.*
2*παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐς Ἱμέραν, ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς*

---

men, das *τό* von *θεραπεύοντες* regiert: sie schonten das Verhältniss zu denen in S.; *τέ* steht hier als sollte *βουλόμενοι* nicht folgen. zu 5, 11, 2. — *πρός* gestrichen wäre die Rede bei Weitem üblicher. (Pp.) — *στρατιώτας τε* nehme ich als Apposition zu *τοὺς ἐν τῇ Σ.* zu 3, 92, 4. — *μὴ θορυβεῖν*, *ὥστε μηδένα θόρυβον συλληφθέντος τοῦ Ἀλκιβιάδου μήτε ἀπὸ τῶν Ἀττικῶν στρατιωτῶν ἀγανακτούντων γενέσθαι μήτε ἀπὸ τῶν πολεμίων καταφρονησάντων.* (Sch.) Spr. 61, 6, 9. vgl. 7, 70, 3. — *σφᾶς*. *σφίσι* Lindau, Kr. Rec. 1828 (Stud. 2. S. 132) u. Dobree. Gö. verdächtigt *πεισθῆναι σφᾶς*, was in zwei Hsn. fehlt. vgl. auch Arndt de pron. refl. 1 p. 34.

§ 5. *οὐ φανεροί* verschwunden, wie nur noch [Dem.] 49, 19. (Bl.) vgl. *ἀφανίζειν*. — *τό*, was wie sie wussten ihnen bevorstand. vgl. zu 2, 53, 2. Philem. 83, 1: *ἂν ὀκνῇς τὸ μανθάνειν, ἀνεπικούρητον σεαυτοῦ τὸν βίον λήσει ποιῶν.* — *ἐπὶ διαβολῇ*, *προδεδιαβεβλημένοι.* (Sch) Pp. meint *ἐπί* könne hier nicht nach heissen. Warum nicht wie unser auf? Andok. 1, 30: *σωθῆναι ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ.*

§ 6. *οἱ ἐκ.* zu 6, 46, 3. — *τέως μέν.* zu 5, 71. — *πλοίου*, *φορτηγικοῦ* 6, 88, 10. — *Θουρία* ist wohl hier nicht das Gebiet, welches 7, 35, 1 *ἡ Θουριὰς γῆ* heisst, sondern die Stadt, die nach Steph. Byz. *Θουρία* (auch auf einer Münze), *Θούριον* und *Θούριοι* genannt wurde. vgl. 6, 104, 2. (Arn.) — *ἐρήμη δίκη ἐστὶν ὅταν μὴ παρόντων ἀμφοτέρων τῶν προσόντων ὁ δικαστὴς τὴν ψῆφον ἐνέγκῃ κατὰ τοῦ ἀπόντος.* Bekker Anecd. 1 p. 245. Contumacialverfahren.

C. 62. § 1. *λαχών.* zu 6, 42. — *ἑκάτερος.* Spr. 56, 9, 2. — *ξύμπαντι* für *ξὺν παντί* Kr. vgl. 3, 95, 1. Das *ξύν* scheint Thuk. so nie hinzugefügt zu haben. — *τὰ χρήματα*, die dreissig Talente 6, 46, 1. — *τὰ διάφορα* 6, 6, 2.

§ 2. *ἐν ἀριστερᾷ.* *λαβόντες* ist 7, 1, 1 zugefügt. — *τὴν Σικελίαν.* *τῆς Σικελίας* Reiske, was mit *μέρος* zu verbinden wäre, dies noch von *παρα-*

Σικελίας Ἑλλὰς πόλις ἐστίν· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο αὐτούς, παρεκομί-
ζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἱροῦσιν Ὕκκαρα, πόλισμα Σικανικὸν μὲν 3
Ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ παραθαλασσίδιον. καὶ ἀνδραποδίσαν-
τες τὴν πόλιν παρέδοσαν Ἐγεσταίοις, παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱππῆς,
αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν ἕως ἀφίκοντο
ἐς Κατάνην, αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας 4
δὲ εὐθὺς ἐξ Ὑκκάρων ἐπὶ Ἐγέστης παραπλεύσας καὶ τἆλλα χρηματί-
σας καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν ἐς τὸ στράτευμα· καὶ τἀν-
δράποδα ἀπέδοσαν καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα.
καὶ ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν κελεύον-
τες πέμπειν· τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ἐπὶ Ὕβλαν τὴν Γε-
λεᾶτιν, πολεμίαν οὖσαν, καὶ οὐχ εἷλον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν ἔφοδον οἱ Ἀθηναῖοι 63
ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐ-
κείνους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν
προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατά τε [τὴν] ἡμέραν
ἑκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον καὶ ἐπειδὴ πλέοντες τά τε ἐπ' 2
ἐκεῖνα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο καὶ πρὸς τὴν Ὕβλαν
ἐλθόντες καὶ πειράσαντες οὐχ εἷλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν καὶ

πλεῖν regiert. — Ἑλλὰς πόλις auch Her. 5, 93. 7, 22. 115. Ἑλλὰς γλῶσσα eb. 6, 98, 3. 8, 135, 2. 9, 16, 1. (Lex. Her.) Bei Xen. u. A. Ἑλληνίς. — ἐδέχοντο, οἱ Ἱμεραῖοι. (Sch.) Spr. 58, 4, 1. vgl. 50, 5, 3.

§ 3. παραθαλασσίδιος wird noch aus Dion C. 54, 9 angeführt; über ἐπιθαλασσίδιος mehrere Stellen hier bei Abr. — αὐτῶν. Spr. 47, 9.

§ 4. εὐθύς, bevor sie nach Katane zogen. (Dobree.) — χρηματίζειν verhandeln. zu 1, 87, 4. — παρεῖναι ἐς noch 6, 88, 10. 5, 70, 1. (Gö.) Kr. zu Xen. An. 1, 1, 2. — ἀπέδοσαν lieferten sie ab, damit sie zum gemeinsamen Vortheil verkauft würden? vgl. 7, 85, 2. (Arn.) ἀπέδοντο Bk. Spr. 52, 10, 6. Erg. οἱ Ἀθηναῖοι. — ἐγένοντο es kamen heraus als Ertrag. Kr. zu Xen. An. 5, 3, 4. Ueber den Plu. zu 1, 58, 1. — ἐς τῶν Σικελῶν τούς für ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν Kr. Rec. 1828 (Stud. 2 S. 132). vgl. 7, 32, 1 u. Spr. 47, 9, 19. Ueber den Ge. zu 5, 67, 3. So nie eingeschoben. — τῇ ἡμισείᾳ τῆς. Spr. 47, 28, 9.

C. 63. § 1. ὡς ἰόντες erg. παρεσκευάζοντο. vgl. zu 5, 62, 2. Ueber die Stellung Kr. z. Dion. p. 25. — πρός, κατά. (Ba.) Diese Erklärung passt nur zu προσδοκίαν; πρὸς τὸν πρῶτον φόβον wird wohl heissen: auf die erste Furcht, d. h. mit Benutzung derselben. vgl. 6, 49, 1. — τήν nach τε ist mir verdächtig. vgl. 2, 85, 3. κατ' ἔτος ἕκαστον 1, 56, 1. 2, 31, 3. 3, 58, 3. 4, 66, 1. Verdächtig ist 2, 42, 2. Wo Thuk. sonst den Artikel bei ἕκαστος zufügt (1, 22, 2. 3, 50, 3. 82, 2. 5, 47, 8. 49, 2. 6, 31, 3) ist eine bestimmte Hinweisung sichtbar.

§ 2. πλέοντες τά wie πλεῖν τὴν θάλασσαν. Spr. 46, 6, 3. Pp. vermuthet παραπλέοντες, Reiske wollte ἔς τε τά für τά τε, Dobree τε ἐς τἀπέκεινα, Arn. τότε ἐς τἀπέκεινα. — τὰ ἐπ' ἐκεῖνα die jenseitigen Gegenden, Küsten. „Her. 3, 115: θάλασσά ἐστι τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Εὐρώπης." (Bl.) Spr. 43, 4, 3 u. Kr. zu Xen. An. 5, 4, 3 lat. Ausg. — πολὺ ἀπό weit entfernt von. vgl. 6, 68, 3. — πειράσαντες. zu 1, 61, 3. — ἐπειδή für ἐπειδή γε

ἠξίουν τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσήσας ποιεῖν, ἄγειν
3 σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται. ἱππῆς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατάσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοῖς μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ ἢ Λεοντίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦν-
64 τες. ἃ γιγνώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν
2 ἐν ἐπιτηδείῳ καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες [καὶ] εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν ἢ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθείησαν — τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς τοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἱππέας, πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἱππέων, βλάπτειν ἂν μεγάλα, οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ὑπὸ τῶν
3 ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου· ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες οἳ ξυνείποντο — τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχα-
4 νῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκήσει οὐχ ἧσσον ἐπιτήδειον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνὴρ καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἥκειν ἔφη ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνό-

---

die besten Hsn. — *οὐκ ἐκεῖνοι.* Spr. 67, 10, 1. Ueber die Pron. Arndt De pron. refl. 1 p. 44. 47.

§ 3. *τῶν Συρ.* Ueber die Entfernung des Ge. von *ἱππῆς*, eine besonders bei Thuk. häufige Weise, vgl. Reg. u. Genitiv 2, f u. Kr. z. Dion. p. 120. — *ἐφυβρίζειν* kömmt (zufällig) sonst in der att. Prosa wohl nicht vor. — *καὶ εἰ. καὶ ἐφύβριζον εἰ* d. h. *ἐφυβρίζοντες ἔλεγον, ἠρώτων εἰ.* Spr. 59, 2, 4. — *αὐτοῖς. αὐτοὶ* Bk. doch s. Kr. z. Dion. p. 340. vgl. 1, 19. (Pp.) Spr. 51, 2, 7.

C. 64. § 1. *ἄγειν, ποιῆσαι προελθεῖν.* (Sch.) — *ἐν τοσούτῳ,* nicht *ἐν τούτῳ,* weil angedeutet wird: hinreichende Zeit zu gewinnen um in derselben. Doch ist diese Formel sehr selten, zw. bei Xen. Kyr. 2, 2, 4. — *ἐπιτηδείῳ.* zu 2, 81, 3. vgl. 6, 66, 1.

§ 2. *ἄν.* Spr. 54, 6, 6. — *δυνηθέντες, στρατόπεδον καταλαβεῖν.* (Sch.) Spr. 56, 7, 5. — *καὶ εἰ ἐκ. εἰ ἐκ* oder *ἢ εἰ ἐκ* Reiske; *καὶ* ignoriren der Sch. und Va. — *γνωσθείησαν.* Spr. 30, 9, 2 u. zu 1, 38, 1. — *τοὺς ψιλοὺς καὶ τὸν ὄχλον* sind die Objectsac. (Sch.) — *τοὺς* vor *σφῶν* ist hier gegen den sonstigen Gebrauch des Thuk. hinzugefügt. zu 1, 25, 2. Auch passt es nicht recht. Spr. 50, 8, 11. — *Συρακοσίων* hängt von *τοὺς ἱππέας* ab. (Sch.) — *δ' οὐ παρόντων.* Spr. 56, 14, 2. — *βλάπτειν,* abhängig von einem aus *εἰδότες* vorschwebenden *ἐνόμιζον.* vgl. Reg. u. Ergänzung u. Spr. 65, 11, 7. — *ἄν.* Spr. 69, 7, 3. — *οὕτω δέ,* auf die § 1 angegebene Weise aber glaubten sie. (Hl.) — *ὅθεν* kurz für *ὅθεν ἐπιχειροῦντες.* — *βλάψονται* passiv, wie 1, 81, 2. Spr. 39, 11 A. — *ἄξια.* zu 6, 33, 4.

§ 3. *αὐτούς, τοὺς στρατηγούς.* (Sch.) — *τοιόνδε τι.* zu 3, 97, 1. — *οὖν.* Spr. 69, 52, 3 u. zu 3, 95, 1. — *πρὸς ἅ, πρὸς ταῦτα ἃ* in Bezug auf das was, *πρὸς τὸ καταλαβεῖν στρατόπεδον.* (Sch.) vgl. zu 6, 11, 4. — *οἱ στρατηγοὶ* schon § 1, der Zwischensätze wegen wiederholt.

§ 4. *τῇ δοκήσει* dem Anschein nach; ein der gew. Prosa fremdes Wort. zu 2, 35, 2. Der Da. wie 3, 45, 1. — *ἐπιτήδειον.* zu 1, 60, 2. —

ματα ἐγίγνωσκον καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας
τῶν σφίσιν εὐνόων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίζεσθαι ἀπὸ τῶν 5
ὅπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ
ἅμα ἕῳ ἐπὶ τὸ στράτευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλῄσειν αὐτοὺς παρὰ
σφίσι καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ῥᾳδίως τὸ στράτευμα προς-
βαλόντας τῷ σταυρώματι αἱρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας
πολλοὺς Καταναίων, καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη, ἀφ᾽ ὧν αὐτὸς ἥκειν.

Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς τὰ ἄλλα 65
θαρσεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων ἰέναι [παρεσκευάσθαι]
ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ ἀπερισκεπτότερον
καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι ᾗ παρέσονται ἀπέστειλαν αὐτόν, καὶ 2
αὐτοί — ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς
παρῆσαν — προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι Συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ
ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέ-
θεντο ἥξειν ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ηὐλίσαντο ἐπὶ τῷ
Συμαίθῳ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐ- 3
τοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἑαυτῶν καὶ
ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ
τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ 4

ἠπίσταντο, αὐτούς, nach griechischer Weise für *οὕς* aus *ὧν*. Spr. 60, 6, 2. — *εὐνόων* für *εὔνων*. Die aufgelösten Formen sind auch in der att. Prosa nicht selten. Lob. z. Phryn. p. 142.

§ 5. *ἀπὸ τῶν ὅπλων* entfernt von den Waffen, dem Lager. zu 1, 111, 1. — *ἐκεῖνοι, οἱ Συρακόσιοι.* (Sch.) — *ἐν ἡ. ῥητῇ.* zu 4, 76, 3. — *αὐτοί* sie, die Katanäer; über den No. zu 6, 25, 3. — *αὐτούς* für *τούς* die besten Hsn. — *παρὰ σφίσιν*, in der Stadt. (Hl.) — *τὸ στράτευμα* verdächtigen Bl. u. Pp. — *τῷ σταυρώματι.*' Andere u. gute Hsn. *τῷ στρατεύματι.* Dies selbst ein Glossem gab zu der Verbesserung *σταυρώματι* den Anlass. vgl. 6, 100, 2. (Thomas 2 S. 32.) Arn. billigt *στρατεύματι* und will vorher *τὸ στράτευμα* streichen. vgl. 6, 63, 3. — *αἱρήσειν* würden überwältigen. — *ταῦτα τούς.* Spr. 50, 10, 1 und hier Pp. — *ξυνδρᾶν* scheint in der att. Prosa sonst nicht vorzukommen. — *ἡτοιμάσθαι, ταῦτα.* zu 1, 46, 1. vgl. 7, 62, 1. — *ἀφ᾽ ὧν* auf *τοὺς ξυνδράσοντας* bezogen. Der Satz vorher steht *διὰ μέσου.* vgl. zu 1, 102, 2 u. 6, 68, 4. — *ἥκειν.* Spr. 55, 4, 9.

C. 65. § 1. *μετὰ τοῦ* ausserdem dass. (Ba.) wie Dem. 5, 5 — *εἶναι ἐν διανοίᾳ, διανοεῖσθαι.* (Sch.) Sonst woher kenn' ich die Phrase nicht. (Bl.) — *παρεσκευάσθαι* verdächtigen Acacius u. Dobree, wie auch ich es schon längst als Glossem von *ἡτοιμάσθαι* 6, 64, 5 angemerkt. Haase p. 57 will es nach *θαρσεῖν* stellen. — *ἀπερισκεπτότερον* als es ohne die Zuversicht und das Vorhaben der Fall gewesen wäre. (Hl. u. Ba.)

§ 2. *ἤδη γάρ* giebt den Grund an warum alle Syrakosier ausziehen konnten, indem die Selinuntier als Besatzung zurückblieben. — *ἄλλοι* 6, 67, 3. (Pp.) — *ἑτοῖμα αὐτοῖς* würde man vor *ἦν* erwarten. (Ba.) — *τά.* zu 6, 29, 1. — *αἱ ἡμέραι*, weil den Marsch mitgerechnet mehrere Tage erfordert wurden. (Gö.)

§ 3. *ὅσοι, πάντας ὅσοι.* Spr. 51, 13, 2. — *ἢ ἄλλος τις. ἢ εἴ ἄλλος τις* würden wir erwarten. zu 4, 128, 3. — *πλοῖα.* zu 6, 30, 1.

οἵ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον ὡς τὸ
στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσε-
λάσαντες ἐς τὴν Κατάνην καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν
ἀνῆκται ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες ἤδη
66 *ἀποτρεπόμενοι ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν. ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι,*
μακρᾶς οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ' ἡσυχίαν καθῖσαν τὸ στράτευμα
ἐς χωρίον ἐπιτήδειον καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βού-
λοιντο καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἥκιστ' ἂν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ
ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γὰρ τειχία τε καὶ οἰκίαι εἶρ-
2 *γον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνοί. καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα*
κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν παρά τε τὰς ναῦς σταύ-
ρωμα ἔπηξαν καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρυμά τε, ᾗ εὐεφοδώτατον ἦν τοῖς
πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὤρθωσαν καὶ τὴν
3 *τοῦ Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ ἐκ μὲν τῆς πό-*
λεως οὐδεὶς ἐξιὼν ἐκώλυεν, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων
προσεβοήθησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ
προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον,

---

§ 4. *ἐς τό* für *ἐς τόν* eine Hs. Zu diesem *τόπον* zu ergänzen verbietet der Sprachgebrauch (Spr. 43, 3, 2); *μέγαν λιμένα* mit einigen Hsn. u. Va. hinzugefügt würde mit *ἐκβαίνειν* nicht stimmen. Das Neu. so 6, 66, 1. 75, 1. vgl. 6, 64, 3: *περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίου.* (Dr.) Spr. 43, 4, 2 u. 50, 5, 12. — *τό* vor *στρατόπεδον* ist aus den besten Hsn. hinzugefügt. Es weist auf 6, 64. 1 zurück. (Benedict.) vgl. jedoch zu 2, 81, 3. — *ἀνῆκται, ἀνέπλευσαν.* (Sch.) — *ἤδη.* zu 6, 44, 3. — *ἀποτρεπόμενοι. ἀποτραπόμενοι* eine (schlechte) Hs.

C. 66. § 1. *αὐτοῖς, τοῖς Συρακοσίοις.* (Hl.) — *καθῖσαν. καθεῖσαν* vermuthet hier u. 7, 82, 3 Göttling Accentl. S. 48, was ich so nicht gebraucht wüsste. vgl. Spr. § 40 unter *ἵζω.* — *ἐπιτήδειον, ἁρμόδιον ἐνστρατοπεδεύσασθαι.* (Sch.) — *ἄρξειν ἔμελλον* anfangen konnten. (Va.) — *ἂν λυπήσειν.* vgl. zu 2, 80, 5 u. Kr. zu Xen. An. 2, 3, 18. — *τῇ μέν.* Spr. 50, 1. 16 — *παρὰ δὲ τό* neben einer andern Strecke; über die Stellung Spr. 50, 1, 14. „vgl. 3, 61, 1. 82, 7." (Arn.)

§ 2. *ἔρυμα τε. ἔρυμά τι* Kr. Bruchst. — *εὐεφοδώτατον. ἐφοδώτατον* die besten Hsn. Aber dies kann wohl so wenig als *ἄνοδος, κάθοδος, πάροδος* Adjectiv sein. (Didot.) Daher vermuthet Bk. *εὐοδώτατον.* Dass dies oder *εὐεφοδώτατον* keineswegs widersinnig sei, wie Abresch meint, zeigt Xen. Hell. 6, 5, 24, wo ebenfalls dem *δυσεμβολώτατος* das folgende *εὐπροσοδώτατος* nicht widerspricht. Der Superlativ sagt hier viel weniger als der Positiv: noch am leichtesten zugänglich. (Hertlein Ms.) Mehrfachen Bedenken unterliegt was man für *ἐφοδώτατον* anführt, wie Polyän 1, 49, 3, wo *ἐπί* vor *τόν* ausgefallen ist, vgl. Xen. An. 3, 4, 41, oder gar *ἔφορμος* 3, 76. — *λογάδην, ἐπιλέκτοις.* (Sch.) zu 4, 4, 1. vgl. Spr. 50, 8, 19.

§ 3. *παρασκευαζομένων, αὐτῶν.* Spr. 47, 4, 3. — *οὐδείς* für *οὐθείς* nur einige schlechte Hsn. — *ἐκώλυεν. ἐκώλυε τὸ πρῶτον?* Wenigstens ist so etwas zu denken. — *προσεβοήθησαν* zogen dahin. vgl. 2, 25, 3. 4. 8, 24, 3. 55, 1. — *ἔπειτα δ' ὕστερον* sodann später. zu 2, 9, 1. — *ἀντιπροϊέναι* dürfte nicht oft vorkommen; andre Hsn. *ἀντιπροσῄεσαν.* Lex. Xen.

ἔπειτα δέ, ὡς οὐκ ἀντιπροῄεσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες
τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν ηὐλίσαντο.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ὡς 67
ἐς μάχην καὶ ξυνετάξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ
Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι.
καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν, τετα- 2
γμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτὼ
καὶ τοῦτο τεταγμένον· οἷς εἴρητο, ᾗ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῇ μά-
λιστα, ἐφορῶντας παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων
τῶν ἐπιτάκτων ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἔταξαν τοὺς μὲν ὁπλίτας 3
ἐφ' ἑκκαίδεκα, ὄντας πανδημεὶ Συρακοσίους καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρῆ-
σαν — ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ
Γελῴων ἱππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους, καὶ Καμαριναίων ἱππῆς
ὅσον εἴκοσι καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα — τοὺς δὲ ἱππέας ἐπετάξαντο 4
ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἔλασσον ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους, παρὰ δ'
αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέροις
ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας κατά τε ἔθνη, ἐπιπαριὼν ἕκαστα, καὶ ξύμπασι
τοιάδε παρεκελεύετο.

"Πολλῇ μὲν παραινέσει ὦ ἄνδρες τί δεῖ χρῆσθαι, οἳ πάρεσμεν 68
ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ
εἶναι θάρσος παρασχεῖν ἢ καλῶς λεχθέντες λόγοι μετὰ ἀσθενοῦς στρα-

---

C. 67. § 1. *δεξιὸν κέρας* steht gewöhnlicher mit dem Artikel als ohne ihn, wie noch 2, 90, 1. 4. 93, 4. 5, 67, 3. vgl. Spr. 50, 2, 13. Nie ohne ihn erscheint bei Thuk. *εὐώνυμον κέρας*, ausser prädicativ 5, 67, 1. — *τὸ ἄλλο* die übrige Schlachtlinie. zu 3, 107, 4.

§ 2. *ἐν τῷ πρόσθεν* vorn, eine Strecke voraus, wie 7, 78, 3. 81, 3. — *ἦν*. Hier ist ein Komma gesetzt nach Fritzsche Quaestt. Luc. p. 85. — *ἐπὶ ὀκτώ*. zu 4, 94, 1. vgl. zu 4, 93, 4. — *ἐπὶ ταῖς εὐναῖς* am Lager Va., bei dem Schifflager Hl. — *ἐν πλαισίῳ*, *ἐν σχήματι τετραγώνῳ*. (Sch.) vgl. Kr. zu Xen. An. 3, 2, 36 lat. Ausg. — *καὶ τοῦτο* gleichfalls. (Va.) vgl. 7, 57, 8 u. Spr. 51, 7, 12. – *οἷς*. Spr. 58, 4, 1. — *μάλιστα* verband schon Va. mit *πονῇ*, nicht mit *ἐφορῶντας*. — *ἐφορῶντας* im Auge habend. Kr. zu Xen. An. 6, 1, 14. — *ἐντὸς ἐποιήσαντο* stellten sie in die Mitte des *πλαίσιον*. vgl. zu 2, 83, 4. Ueber dies Verfahren Kr. z. Xen. An. 3, 3, 36. „vgl. oben 4, 125, 2." (Arn.) — *τῶν ἐπιτάκτων*, *τῶν ὄπισθεν ἐπιτεταγμένων παρὰ ταῖς εὐναῖς*. (Sch.) Betont ist nach einigen guten Handschriften; die meisten *ἐπιτακτῶν*. vgl. Lobeck Parall. p. 491.

§ 3. *πανδημεὶ Σ.* die S mit der gesammten kriegsfähigen Volksmasse. vgl. 6, 68, 2 u. Clinton Fasti Hell. p. 417, g. — *μάλιστα* mit der grössten Anzahl. — *τὸ ξύμπαν* die Gesammtmasse der Selinuntier und Geloer.

§ 4. *ἐπετάξαντο* stellten sie nach dem andern Theile der Linie auf: nach, aber nicht hinter sondern neben. — *προτέροις*. Spr. 57, 5, 3. — *κατὰ ἔθνη*. Spr. 60, 8, 4. — *ἐπιπαριών* zu den Abtheilungen längs denselben gehend. zu 4, 94, 2.

C. 68. § 1. *οἵ* da wir, aber auf ein vorschwebendes *ἡμᾶς* bezüglich. — *τὸν αὐτόν* im Gegensatze zu den verschiedenen Völkerschaften. (Ba.) — *καλῶς*. vgl. 5, 69, 3.

2 τοπέδου. ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοί ἐσμεν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε ἀμυνομένους καὶ οὐκ ἀπολέκτους ὥσπερ καὶ ἡμᾶς. καὶ πρὸς ἔτι Σικελιώτας, οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς ὑπομενοῦσι
3 δ' οὔ, διὰ τὸ τὴν ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι καὶ πρὸς γῇ οὐδεμιᾷ φιλίᾳ, ἥντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοὐναντίον ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς ἢ οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐτοῖς εὖ οἶδ' ὅτι παρακε-
4 λεύονται· οἱ μὲν γὰρ ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών, ἐγὼ δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ ἢ μὴ ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἱππῆς πολλοὶ ἐπικείσονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας μνησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι τῶν πολεμίων."

69 Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακελευσάμενος ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον εὐθύς, οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπροσδόκητοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς ἤδη μαχούμενοι, καί τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὔσης καὶ ἀπεληλύθεσαν· οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ ὑστέ-

---

§ 2. *πάντα τινά.* Spr. 51, 16, 11 u. zu 3, 13, 6. — *πρὸς ἄνδρας.* Vor schwebt *ἰόντας* auf *πάντα τινά* bezogen. Spr. 69, 5 A. u. zu 7, 75, 6. — *πανδημεί,* also nicht mit erlesener Mannschaft, *οὐκ ἀπολέκτους.* (Bl.) — *ἀμυνομένους. ἀμυνουμένοις* könnte man vermuthen; doch vgl. Spr. 53, 1, 6. — *ὥσπερ καὶ ἡμᾶς.* Spr. 62, 4, 3. vgl. 1, 69, 4 u. über *καί* Spr. 69, 32, 13. — *ὑπερφρονοῦσιν ἡμᾶς.* Spr. 47, 23, 1. vgl. 3, 39, 5.

§ 3. *παραστήτω, δεδόχθω.* (Sch.) zu 4, 61, 2. — *πολύ.* zu 6, 63, 2. — *τῆς ἡμετέρας αὐτῶν.* Spr. 51, 2, 10. Reflexiv ausschliessend, wie gew., z. B. 6, 83, 2. 88, 7? (Arndt De pron. refl. 1 p. 8.) — *εἶναι, αὐτόν, ἡμᾶς.* (Va.) — *ἥντινα μή* wofern ihr nicht ein solches. (St.) Spr. 67, 4, 2. — *ὑπομιμνήσκω* ohne *ἐγώ,* weil hier der Ggs. noch nicht gedacht wird, wie 3, 56, 2. vgl. zu 6, 34, 4. — *σφίσιν αὐτοῖς.* zu 4, 25, 6.

§ 4. *οἱ μὲν γάρ, παρακελεύονται.* Spr. 69, 14, 5. — *πατρίδος* ohne Artikel, wie 6, 69, 4. 7, 61, 1. Spr. 50, 3, 8. — *οὐκ ἐν πατρίδι* so viel als *ἐν πολεμίᾳ.* Spr. 67, 1, 4. Kr. Stud. 2 S. 176. *ἐν οὐ πατρίδι* Dobree. Indess ähnlich findet sich *οὐκ ἐν καιρῷ, οὐκ εἰς μακράν* etc. Spr. 67, 10, 4. — *ἐξ* streicht Reiske. — *ἐξ ἧς* gehört dem Gedanken nach, für den *κρατεῖν δεῖ ἢ* gleichsam *διὰ μέσου* stehen, zu *ἀποχωρεῖν.* (St.) vgl. zu 6, 64, 5. — *πολλοί.* Spr. 50, 11, 1. — *ἡγησάμενοι* ist mit *μνησθέντες* verbunden und *ἐπέλθετε* zwischengestellt. vgl. 4, 90, 2. 6, 83, 1 u. zu 1, 19. Ueber den Ao. Spr. 53, 5, 2. — *τῶν, ἢ τούς.* Spr. 47, 27, 1.

C. 69. § 1. *ἐπῆγε, κατὰ τῶν πολεμίων δηλονότι.* (Sch.) — *ἀπροσδόκητος* activ auch 2, 33, 3. 93, 3. 4, 72, 2. 7, 29, 2. 39, 2: passiv 2, 5, 2. 61, 3. 91, 3. 3, 39, 4. 4, 103, 4. 7, 46. 8, 23, 2. Die Verbindung mit *ὡς* und dem Particip kenn' ich sonst woher nicht. — *καί τινες — καί.* Spr. 69, 32, 20 u. zu 1, 75, 2. — *ἀπεληλύθεσαν* für *ἐπεληλύθεσαν* Ps. Reiske u. zwei Hsn. — *οἱ δέ* beziehen der Sch. u. A. auf *τινές:* diese aber, also, was schon das *καί* nicht gestattet. vgl. Spr. 50, 1, 4 u. 69, 32, 15. Diesen Gedanken gäbe *οἳ δή,* was Va. vielleicht hatte. Allein es ist gar wohl denkbar dass einige (*τινές*) ganz fortgegangen, Andere auch (*οἱ δὲ καί*) bloss

ριζον μέν, ὡς δὲ ἕκαστός πῃ τοῖς πλείοσι προσμίξειεν καθίσταντο. οὐ 2
γὰρ δὴ προθυμίᾳ ἐλλιπεῖς ἦσαν οὐδὲ τόλμῃ οὔτ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὔτ' ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρίᾳ οὐχ ἥσσους ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι, τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προὐδίδοσαν. ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς Ἀθηναίους προ- 3
τέρους ἐπελθεῖν καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα εὐθὺς ἀντεπῄεσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἵ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται προὐμάχοντο καὶ τροπὰς οἵας εἰκὸς ψιλοὺς ἀλλήλων ἐποίουν· ἔπειτα δὲ μάντεις τε σφάγια προὔφερον τὰ νομιζόμενα καὶ σαλπιγκταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις, οἱ δ' ἐχώρουν, Συρακόσιοι μὲν περί τε πατρίδος μαχούμενοι καὶ τῆς 4
ἰδίας ἕκαστος τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας τὸ δὲ μέλλον ἐλευθερίας, τῶν δ' ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περί τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἡσσώμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ 5
αὐτόνομοι ξυγκτήσασθαί τε ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἦλθον καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες πάλιν ἐπιδεῖν· τὸ δ' ὑπήκοον τῶν ξυμμά-

---

weit entfernt waren, so dass sie sich zwar verspäteten, aber doch noch eintreten konnten.

§ 2. *ἐλλιπεῖς*, *ἤγουν ἧττους τῶν Ἀθηναίων.* (Sch.) vgl. 4, 63, 1. — *οὐχ ἥσσους.* Wäre hier *ἦσαν* zu denken, so müsste etwa folgen: *ταύτης* oder *τῆς ἐπιστήμης δὲ τῷ ἐλλείποντι.* Demnach ist zu verbinden *οὐχ ἥσσους* (*ὄντες*) — *τῷ ἐλλείποντι προὐδίδοσαν*; *μέν* aber und *δέ* stehen in zusammenhängender Construction. Spr. 69, 16, 4. — *ὅσον ἀντέχοι* so weit vorhielt, ausreichte. — *ἐπιστήμη*, *πολεμική.* (Sch.) — *τῷ ἐλλείποντι*, *τῇ ἐλλείψει.* (Sch.) vgl. zu 5, 97. — *τὴν βούλησιν προὐδίδοσαν* verriethen ihren Willen, leisteten nicht ihm Entsprechendes. Ein kühner Ausdruck (*παρακεκινδυνευμένον*). „vgl. jedoch Schömann z. Plut. Kleom. 38." (Pp.) — *ἄκοντες* bei *βούλησιν* bildet ein Oxymoron. (Ba.)

§ 3. *ὅμως δέ* weist zurück auf *ἀπροσδόκητοι μέν*, das hier durch *οὐκ ἂν — ἐπελθεῖν* erneuert wird. Denn *ὅμως* nach Spr. 56, 13, 3 zu erklären dürfte das *δέ* nicht gestatten. — *λιθοβόλοι*, *οἱ ἐκ χειρὸς τοῖς λίθοις βάλλοντες* Diod. 17, 68: die aus freier Hand Steine werfen. vgl. Arrian Takt. p. 12. 95 u. Kr. zu Xen. An. 5, 2, 14. — *εἰκός*, *ποιεῖν* aus *ἐποίουν.* Spr. 55, 4. 11. „vgl. 4, 26, 2." (Bö.) — *ἀλλήλων.* Spr. 47, 9, 5. — *σφάγια προὔφερον*, *ἔμπροσθεν τῆς στρατιᾶς ἐσφαγιάζοντο.* (Sch.) — *τὰ νομιζόμενα*, *τὰ κατ' ἔθος νόμιμον γινόμενα.* (Sch.) — *ξύνοδον ἐπώτρυνον*, *παρώρμων πρὸς τὸ ξυμμίξαι.* (Sch.) Die ganze Redensart (mit dem Da.) ist ungewöhnlich. (Bl.) Verschieden ist Od. χ, 152. *Ξύνοδος* eben so 3, 107, 3. 5, 70. 71, 1.

§ 4. *τῆς ἰδίας.* Ueber die Stellung zu 2, 44, 1. — *τὸ αὐτίκα.* Spr. 50. 5, 13. vgl. 4. 107, 1. — *τὸ δέ.* *ἐς δὲ τό?* So *ἐς τὸ μέλλον* 3, 44, 2. 48. Wo bloss *τὸ μέλλον*? — *περὶ τῆς ἀ.*, *μαχούμενοι.* (Matth. § 589, γ.) — *σχεῖν.* Spr. 61, 6, 9 u. zu 5, 69, 1. — *ἡσσώμενοι*, *διὰ τοῦ ἡττηθῆναι.* (Sch.) Spr. 53, 1, 3.

§ 5. *ξυγκτήσασθαι* ist an *μαχούμενοι* § 4 anzuschliessen. Spr. 55, 13, 16. — *ἐκείνοις*, *τοῖς Ἀθηναίοις.* (Sch.) — *ἐφ' ἅ.* zu 6, 9, 3. — *ἐπιδεῖν.* vgl. 7, 61, 1. — *τὸ ὑπήκοον.* Spr. 43, 4, 17. So auch Dion C. 47, 22. Herodi. 1, 2, 8: *φιλεῖ πως ἀεὶ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τῆς τοῦ ἄρχοντος γνώμης*

*χων μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρα-
τῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκα-*
70*ταστρεψαμένοις ῥᾷον αὐτοῖς ὑπακούσεται. γενομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς
μάχης ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις, καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς
γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολύ, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχο-
μένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὡμιληκόσι καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ*
2*φόβου, τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ μὲν γιγνόμενα καὶ ὥρᾳ ἔτους περαί-
νεσθαι δοκεῖν, τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμέ-
νους παρέχειν. ὠσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὐώνυμον κέρας
τῶν Συρακοσίων καὶ μετ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐ-
τοὺς παρερρήγνυτο ἤδη καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν Συρακοσίων καὶ*
3*ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι —
οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσσητοι εἶργον καὶ
ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέ-
στελλον — ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε πάλιν ἐπα-*
4*νεχώρουν καὶ τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀθροισθέντες ἐς
τὴν Ἑλωρινὴν ὁδὸν καὶ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι ἐς τε τὸ
Ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακήν, δείσαντες μὴ
οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι, καὶ οἱ λοιποὶ*

βιοῦν. — *μέγιστον.* Spr. 57, 10, 12 u. zu 1, 142, 1. — *τὸ πρόθυμον ἔχειν* auch Eur. Iph. T. 989, *παρέχεσθαι* 4, 85, 2. (Bl.) — *καὶ εἰ, καὶ περὶ τούτου τὸ πρόθυμον εἶχον εἰ.* — *ξυγκαταστρεψαμένοις* wenn sie, die Bundesgenossen, ihnen, den Athenern, hätten unterwerfen helfen. (Ba.) *ξυγκαταστρεψάμενοι* eine Hs. — *ὑπακούσεται.* *τὸ ὑπήκοον* als Subject zu nehmen ist für unthunlich erklärt worden, weil vorher die Plurale *κρατῶσι* und *εἶχον* gesetzt seien; allein s. 7, 34, 2: *ὁ πεζός, ἑκατέρωθεν προσβεβοηθηκότες, — παρετέτακτο.* Aehnliches bei Pp. 1, 1 p. 96. (Hertlein Ms.) *ὑπακουσθήσεται* ahnete Ds. Der Sch.: *ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον τῶν συναγωνισαμένων ἄρχοιεν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ῥᾳδίως ὑπακούσονται.* Bö. will *ὑπακούειν ἔσται.*

C. 70. § 1. *ἐν χερσί, ἐκ χειρὸς μαχομένων μετὰ τὸ παύσασθαι τοὺς λιθοβόλους καὶ τοὺς σφενδονήτας.* (Sch.) — *ὕδωρ.* Spr. 61, 4, 4. — *ὡμιληκόσι.* *πλεῖστα πολέμοις ὁμιλεῖν* auch Plut. Luc. 28. (Pp.) zu 6, 55, 4. — *ξυνεπιλαβέσθαι, αἴτιον τοῦ φόβου γενέσθαι.* (Sch.) Wohl. eig.: Theil nehmen an, nämlich befördernd. Mit einem persönlichen Subject 1, 115, 2. 3, 74, 1. 8, 26, 1. 92, 6 u. zu 3, 36, 2. Arn. vergleicht Milton Parad. lost 6, 656: their armour help'd their harm.

§ 2. *ὥρᾳ ἔτους* der Jahreszeit gemäss; anders 2, 52, 1. — *δοκεῖν* hängt der Fügung nach von *ὥστε*, dem Sinne nach von *ξυνέβη* ab. — *σφᾶς.* Spr. 51, 2, 6. — *παρερρήγνυτο.* zu 5, 73, 1. — *τὸ κατά* die entgegen Stehenden. Kr. zu Xen. 1, 8, 21. — *κατέστη.* zu 4, 68, 1.

§ 3. *ἐπὶ πολύ.* zu 5, 73, 5. — *αὐτῶν, τῶν Ἀθηναίων.* (Sch.) — *προδιώκειν* vorwärts verfolgen „auch Xen. An. 3, 3, 10. Selten." (Bl.) — *ἀνέστελλον* trieben sie zurück. zu 3, 98, 1. — *ὅσον* so weit als, wie Xen. An. 3, 3, 15. — *ἵστασαν.* zu 5, 74, 1.

§ 4. *ἐκ τῶν παρόντων.* Spr. 68, 17, 10 u. zu 3, 29, 2. Mit *ὡς* noch 4, 17, 1. vgl. zu 2, 3, 3. — *ὅμως*, obgleich besiegt. (Bl. u. Arn.) zu 5, 61, 1. — *σφῶν αὐτῶν* aus ihrer eigenen Mitte. Spr. 47, 9. — *τῶν χρημάτων.* Spr. 47, 15, 3. — *κινήσωσι* angriffen. zu 1, 143, 1.

ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ 71
ἦλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες ηὐλίσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς — ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους — τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν — ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα — καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκῦλα ἔχοντες ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην· χειμών τε γὰρ ἦν 2
καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι οὔπω ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται, καὶ χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται καὶ παρ' Ἀθηναίων ἔλθῃ, τῶν τε πόλεών τινας προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, (καὶ) τά τε ἄλλα καὶ σῖτον καὶ ὅσων δέοι παρασκευάσωνται ὡς ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις.

Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον καὶ Κα- 72
τάνην διαχειμάσοντες, Συρακόσιοι δὲ τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τἆλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γενόμενος καὶ ἀνδρίᾳ ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε καὶ οὐκ εἴα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι· τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐ- 2
τῶν οὐχ ἡσσῆσθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἄλλως τε (καὶ) τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων

C. 71. § 1. *ξυγκομίσαντες.* Eben so Plut. Ag. 19, *συνενεγκεῖν* Xen. An. 6, 2, 9. (Dr.) vgl. Lyk. 45. — *περί.* Spr. 60, 8, 1. — *ξυνέλεξαν,* damit sie nach Athen zurückgebracht (im Kerameikos) bestattet würden. (Dr.) vgl. 2, 34, 3. (Hk.) Aesch. Ag. 423: *ἀντὶ φωτῶν τεύχη καὶ σποδὸς εἰς ἑκάστου δόμους ἀφικνεῖται.* (Bö.)

§ 2. *αὐτόθεν* (das erste): vom Olympieion oder von dem grossen Hafen aus. (Hk.) — *μεταπέμψωσιν.* zu 1, 112, 1. — *ἱπποκρατεῖν* findet sich noch bei Spätern; das Passiv vielleicht noch bei Synesios. (Bl.) Analog *δημοκρατεῖσθαι.* — *καὶ — δέ.* zu 1, 132, 4. — *ἔλθῃ, χρήματα.* Kr. zu Xen. An. 4, 8, 24. — *καὶ τά* für *τά* Kr. — *καὶ ὅσων.* zu 3, 2, 1. — *ἐς.* zu 4, 89, 1.

C. 72. § 1. *Κατάνην καὶ Νάξον* sollte eig. stehen. vgl. 6, 74, 1 u. 2. zu 3, 29, 1. (Pp.) — *ἐποίουν.* zu 1, 67, 2. — *αὐτοῖς.* zu 6, 15, 3. — *ξύνεσιν.* vgl. Her. 7, 86: *ἤλαυνον καμήλους ταχυτῆτα οὐ λειπομένας ἵππων.* mit der Var. *ταχυτῆτι.* — *οὐδενὸς λειπόμενος.* Spr. 47, 19 u. zu 1, 10, 2. — *οὐκ εἴα.* Spr. 67, 1, 2. vgl. 1, 127, 2. — *τῷ γεγενημένῳ* wegen des Geschehenen. Spr. 48, 15, 5. vgl. zu 3, 98, 4 u. Her. 1, 118: *τῷ πεποιημένῳ ἔκαμνον μεγάλως.* — *ἐνδιδόναι* sich schwach zeigen, wie 7, 66, 3. vgl. zu 2, 12, 1.

§ 2. *ἡσσῆσθαι.* Spr. 65, 11, 7. 8, 66, 3: *ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις.* „2, 87, 2: *τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικηθέν.*" (Bl.) — *λειφθῆναι, ἡττηθῆναι.* (Sch.) — *ὅσον, λειφθῆναι.* Spr. 55, 4, 11. — *εἶναι.* Spr. 55, 4, 9. — *ἄλλως τε.* Bei Thuk. sonst immer vollständig *ἄλλως τε καί.* (Hk.) vgl. Herm. z. Vig. 232 u. Buttm. zu Plat. Men. 20. (Pp.) *καί,* was ich mit Haase p. 113 für

ἐμπειρίᾳ, ἰδιώτας, ὡς εἰπεῖν, χειροτέχναις, ἀνταγωνισαμένους. μέγα
δὲ βλάψαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ τὴν πολυαρχίαν —
ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς — τῶν τε πολλῶν τὴν
3 ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἢν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ γένωνται ἔμπειροι
καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ παρασκευάσωσι τὸ ὁπλιτικόν, οἷς τε ὅπλα
μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες, ὅπως ὡς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ με-
λέτῃ προσαναγκάζοντες, [ἔφη] κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναν-
τίων, ἀνδρίας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δ' ἐς τὰ ἔργα προσ-
4 γενομένης· ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά, τὴν μὲν μετὰ κινδύνων
μελετωμένην, τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς
ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τούς τε στρατηγοὺς καὶ ὀλίγους
καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἑλέσθαι καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸ ὅρκιον ἦ μὴν
ἐάσειν ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται· οὕτω γὰρ ἅ τε κρύπτεσθαι δεῖ
μᾶλλον ἂν στέγεσθαι καὶ τἆλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως πα-
73 ρασκευασθῆναι. καὶ οἱ Συρακόσιοι αὐτοῦ ἀκούσαντες ἐψηφίσαντό τε
πάντα ὡς ἐκέλευε καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἵλοντο τὸν Ἑρμοκράτην
καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου, τούτους
τρεῖς, καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέ-

---

nothwendig halte, hat eine Hs. u. eine unter der Zeile. — *ἐμπειρίᾳ* ist mit *πρώτοις* zu verbinden. (Sch.) — *ὡς εἰπεῖν* fast möchte man sagen, zu *χειροτέχναις* gehörig. zu 1, 1, 2. — *χειροτέχναις* für *χειροτέχνας* St. u. eine Hs. corr.: als Laien gegen Soldaten von Handwerk. „vgl. Dion C. 50, 16." (Bl.) — *πεντεκαίδεκα οἱ*. Spr. 50, 11, 1. — *οἱ*. vgl. § 4 u. zu *τῶν*. 5, 59, 5. — *ἀξύντακτον ἀναρχίαν* der Ordnung und Subordination sich entziehende Zügellosigkeit.

§ 3. *προσαναγκάζειν* mit dem Da. ist sehr selten. (Bl.) — *ἔφη*, durch die betonte Stellung verdächtig, möcht' ich streichen. — *προσγενομένης* wenn sie würde hinzugekommen sein, verbunden mit *ὑπαρχούσης* da sie vorhanden sei. Spr. 56, 14, 1.

§ 4. *αὐτά*. Spr. 58, 3, 5. — *τὴν μέν, τὴν εὐταξίαν*. (Sch.) vgl. 1, 84, 3. — *μετὰ κινδύνων*. zu 1, 18, 7. — *εὐψυχίαν* für *ἀνδρίαν* wie in ähnlicher Weise *ἀμαθεῖς* für *ἀπαιδεύτους* Dem. 20, 119. — *αὐτὴν ἑαυτῆς*. Spr. 51, 2. 12; über den Ge. Spr. 49, 3. — *μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης*, *μετὰ τοῦ πεποιθέναι τῇ ἐπιστήμῃ*. (Sch.) Veget. 1: scientia rei bellicae nutrit audaciam. Nemo facere metuit quod se bene fecisse confidit. (Ac.) vgl. 2, 40, 4 E.? — *ἔσεσθαι* statt *ἐσομένην*. Aehnlich Her. 6, 134, 1: *Μιλτιάδῃ ἐλθεῖν ἐς λόγους γυναῖκα, ἐοῦσαν μὲν Παρίην γένος, οὔνομα δέ οἱ εἶναι Τιμοῦν*. Etwas verschieden die Stellen oben zu 4, 3, 3. Gleichartig die Uebergänge vom Particip z. Indicativ. vgl. Kr. z. Her. 6, 134, 1. Spr. 59, 2, 5 u. Dal. Synt. eb. A. 4. — *τοὺς στρατηγούς*. Der Artikel wie § 2 aus: *οἱ στρατηγοὶ ὀλίγοι αἱροῦνται*. — *τό* den üblichen. (Arn.) Aber das war er offenbar nicht. Also: folgenden. Spr. 50, 2, 7. — *ὅρκιον*, im Sing. bei Attikern selten. Kr. z. Her. 1, 141, 3. — *ὅπῃ* auf welche Weise, so gut als. — *δεῖ*. *δεῖν* Kr. Bruchst. — *στέγεσθαι* so ist mehr poetisch. In demselben Gedanken Xen. An. 5, 9, 18: *εἴ τι δέοι λανθάνειν μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι*. — *ἀπροφασίστως*. zu 2, 8, 1.

C. 73. *ἐκέλευε*. zu 1, 72, 3. — *τούτους τρεῖς* nur diese drei, im

στειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς ἢ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἧσσον ὠφελίαν ἄλλην ἐπιπέμπωσιν.

Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἔπλευσεν εὐθὺς 74
ἐπὶ Μεσσήνην ὡς προδοθησομένην. καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο οὐκ ἐγένετο· Ἀλκιβιάδης γὰρ ὅτ' ἀπῄει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσήνῃ ξυνειδὼς τὸ μέλλον· οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν 2
πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ τρεῖς καὶ δέκα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐχειμάζοντο καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον καὶ προὐχώρει οὐδέν, ἀπελθόντες ἐς Νάξον καὶ σταύρωμα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι αὐτοῦ διεχείμαζον· καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται.

Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός τε τῇ πόλει, 75
τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν, ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, ἢν ἄρα

Gegensatze zu den funfzehn 6, 72, 2. — ξυμμαχία Bundestruppen. (Ps.) Xen. Hell. 4, 8, 24: ξυμμαχίαν ἔπεμπον Εὐαγόρᾳ. 6, 1, 13: ἱκανὴν πέμπειν συμμαχίαν ὡς ἐμοὶ πολεμεῖν. — τὸν πόλεμον. zu 6, 34, 3. — βεβαιότερον entschiedener. vgl. 6, 91, 5. 8, 24, 4; vom Frieden 4, 19, 2. 6, 36, 3. Unten σαφέστερον, φανερώτερον ποιεῖσθαι (zu 6, 88, 9), das ἐκ τοῦ προφανοῦς mit umfassend. — ἐκ τοῦ προφανοῦς. Spr. 43, 4, 5 u. zu 3, 43, 2. — ἀπαγάγωσιν, wie 1, 109, 1. So ἀποσπᾶν Xen. Hell. 1, 3, 17. — ὠφελίαν Hülfstruppen. vgl. 1, 26, 1. 6, 80, 1. 88, 9. 93, 2, wo synonym τιμωρία. Sonst so nicht üblich. — ἐπιπέμπειν noch dazu schicken, nachsenden, wie 7, 15, 1. Spr. 68, 46, 17.

C. 74. § 1. ἃ μὲν ἐπράσσετο, τὰ τῆς προδοσίας δηλονότι. (Sch.) Dem entspricht ἡμέρας δέ § 2. (Arn.) — τὸ μέλλον den Anschlag Messene durch Verrath zu erobern. (Ps.)

§ 2. τοὺς ἄνδρας, τοὺς ὑπόπτους ὡς προδιδόντας. (Sch.) — πρότερον vor der Ausführung. — ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι. zu 5, 46, 4. — οἱ ταῦτα βουλόμενοι, οἱ μὴ βουλόμενοι δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους. (Sch.) Ueber den Plural ταῦτα Spr. 44, 4, 3; über den Ausdruck 2, 79, 2. 4, 78, 3. Oder auch οἱ τὰ τῶν Συρακοσίων βουλόμενοι. vgl. 6, 50, 3. Ueber die Verbindung dieses Subjects mit dem umfassenderen στασιάζοντες Spr. 56, 9, 1. Oder ist nach στασιάζοντες ein Komma zu setzen? Jetzt halt' ich καὶ τότε für eingefälscht. — περί. Spr. 68, 4, 2. — προὐχώρει οὐδέν zu 6, 18, 5. — Θρᾷκας vor καὶ σταύρωμα ist schon von Fr. Ps. verdächtigt; ἀθράκτως vermuthet Thomas 2 S. 14 f.

C. 75. § 1. ἐντός in die Ringmauer, diese um ihn fortziehend. zu 5, 2, 2. — ποιησάμενοι. ποιησόμενοι Kr. Bruchst. — παρὰ — ὁρῶν längs der ganzen nach Epipolä zu gelegenen Strecke. (Va.) vgl. 6, 97, 4. 101, 1 u. zu 2, 55, 1. — δι' ἐλάσσονος bei einem geringe-

σφάλλωνται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ ἄλλο·
2 καὶ τὴν θάλασσαν προεσταύρωσαν πανταχῇ ῃ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ
τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας ἐστράτευσαν παν-
δημεὶ ἐπὶ τὴν Κατάνην, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ τὰς τῶν
Ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἀνεχώρησαν
ἐπ' οἴκου. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν κατὰ
τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύεσθαι, εἴ πως προσα-
3 γάγοιντο αὐτούς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί· ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐ-
τοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως σφίσι μήτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μά-
χην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν, ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύ-
νειν, ὁρῶντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, προσχωρῶσι
δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ
μὲν Συρακουσῶν Ἑρμοκράτους καὶ ἄλλων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ
τῶν Ἀθηναίων Εὐφήμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης ξυλλόγου γενο-
μένου τῶν Καμαριναίων βουλόμενος προδιαβαλεῖν τοὺς Ἀθηναίους
ἔλεγε τοιάδε.

76 "Οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ὦ Καμαριναῖοι, μὴ
αὐτὴν καταπλαγῆτε δείσαντες ἐπρεσβευσάμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς
μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρίν τι καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς
πείσωσιν. ἥκουσι γὰρ ἐς τὴν Σικελίαν προφάσει μὲν ᾗ πυνθάνεσθε,
2 διανοίᾳ δὲ ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν· καί μοι δοκοῦσιν οὐ Λεοντίνους

---

ren Raume, Umfange. vgl. 7, 4, 5 u. zu 2, 29, 3. — *τὰ Μέγαρα, ἐτείχιζον.* vgl. Reg. u. Verbum. — *φρούριον*, *ὥστε εἶναι φρούριον.* (Pp.) vgl. zu 2, 32. — *προεσταύρωσαν.* zu 4, 9, 1. — *πανταχῇ*, ausgenommen doch 6, 97, 1. (Pp.) — *ἀποβάσεις* Landungsplätze. vgl. 4, 8, 5. 13, 1.

§ 2. *ἐπὶ Λάχητος*, *ἀντὶ τοῦ ἄρχοντος Λάχητος.* (Sch.) zu 6, 6, 3. Ueber die Sache vgl. 3, 86, 2. (Hk.) — *εἰ.* Spr. 65, 1, 10. — *ἀντιπρεσβεύεσθαι*, ein seltenes Wort. vgl. Pape. (?) — *καὶ αὐτοί.* zu 5, 6, 3.

§ 3. *τὴν πρώτην* 6, 67, 3. — *πέμψαι ἃ ἔπεμψαν.* Kr. z. Her. 2, 49, 1. — *μὴ οὐκέτι.* Spr. 54, 8, 9 u. 10. vgl. zu 2, 13, 1. — *ἐν τῇ μάχῃ* verdächtigt Kr. Bruchst. — *προσχωρῶσι.* *ἀπὸ κοινοῦ τὸ μή.* (Sch.) — *κατά* ist mit *προσχωρῶσι* zu verbinden. — *ξυλλόγου.* zu 2, 22, 1.

C. 76. § 1. *δύναμιν* hängt von *δείσαντες* ab. Spr. 61, 6, 6. Einmal an diese Fügung gewöhnt behielt man sie auch bei wenn das Verbum nach dem abhängigen Satze folgt, wie 2, 62, 1. Ar. Plut. 56: *σὺ σαυτὸν ὅστις εἶ φράσον.* vgl. Wolken 961. 1115 u. Frösche 907. — *ἀπ' αὐτῶν* ist mit *λόγους* zu verbinden. (Ba.) *ἀπὸ κοινοῦ τὸ δείσαντες, ἵνα ᾖ δείσαντες τὴν τῶν Ἀθηναίων περὶ τοὺς λόγους δεινότητα.* (Sch.) — *καὶ ἡμῶν* auch von uns, wie von ihnen. Das *πρὶν — ἀκοῦσαι* meint Ba. nach Va. u. A., müsse erst nach *μή* gedacht werden. Indess man kann dieser Härte entgehen: die von ihnen noch bevor ihr auch uns angehört vorzutragenden Worte. Aber *μέλλοντας* ist anstössig und wohl zu streichen. Denn mit *μέλλοντας* haben wir einen Ausdruck dem Aehnliches ich nicht nachzuweisen wüsste. Ueber *τοὺς ἀπ' αὐτῶν λόγους* vgl. zu 1, 37, 1. — *προφάσει.* zu 3, 111, 1. vgl. 6, 79, 2. — *διανοίᾳ*, *νόῳ* Her. 2, 100, 2. (Pp.) — *ἥν*, ohne Assimilation. Spr. 51, 10, 1 u. zu 1, 50, 1.

βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὔλο-
γον τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίζειν,
καὶ Λεοντίνων μέν, Χαλκιδέων ὄντων κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι,
Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι, δουλωσαμένους
ἔχειν. τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται· 3
ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἑκόντων τῶν τε Ἰώνων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν
ἦσαν ξύμμαχοι ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου τιμωρίᾳ, τοὺς μὲν λειποστρατίαν,
τοὺς δ' ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δ' ὡς ἑκάστοις τινὰ [εἶχον] αἰ-
τίαν εὐπρεπῆ ἐπενεγκόντες κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθε- 4
ρίας ἄρα οὔτε οὗτοι τῶν Ἑλλήνων οὔθ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν τῷ
Μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδου-
λώσεως, οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ ἀξυνετωτέρου κακοξυνετω-

---

§ 2. *εὔλογον* Raison, Consequenz. zu 4, 61, 5. vgl. 6, 84, 3. 85, 1. — *τὰς ἐκεῖ πόλεις*, wie Aegina, Skione. — *δουλωσαμένους*. Spr. 52, 10, 1. Ueber das Wort zu 1, 98, 2. — *ἔχειν*. Spr. 56, 3, 6. vgl. 1, 29, 3. 6, 39, 2 mit 4, 113, 2.

§ 3. *ἰδέᾳ, τρόπῳ, διανοίᾳ*. (Sch.) Kr. z. Her. 6, 100, 1. — *ἐκεῖνα* die Herrschaft im eigentlichen Hellas. vgl. zu 1, 144, 5. — *ἔσχον*. Spr. 53, 2, 1 u. Reg. u. *ἔχειν*. — *πειρῶνται, σχεῖν*. Spr. 55, 4, 11. — *ἑκόντων τῶν*, wie 1, 96, 1. Spr. 50, 11, 1. — *καὶ ὅσοι* und aller die sonst. Spr. 51, 13, 5. vgl. zu 6, 71, 2 E. 88, 7. vgl. 1, 95, 1. — *ἀπὸ σφῶν ἦσαν, ἄποικοι ἦσαν αὐτῶν*. (Sch.) vgl. 2, 15, 3 u. 7, 57, 4. (Pp. u. Arn.) zu 6, 4, 5. Dabei aber vermisst man die Erwähnung der nicht stammverwandten Bundesgenossen; vielleicht *ἄλλοι σφῶν ἦσαν*. (Kr. Bruchst.) vgl. jedoch 6, 82, 3. (Hk.) Dagegen 6, 77, 1. Anstössig bleibt auch der Ausdruck *ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι*. — *σφῶν, τῶν Ἀθηναίων*. — *ξύμμαχοι* gehört zu *ὅσοι*: so viel Verbündete als? (Ps.) — *λειποστρατίαν* für *λιποστρατίαν* einige Hsn. vgl. zu 1, 99, 1. — *ὡς* scheinbar, angeblich. Spr. 69, 63, 4. — *τοὺς μέν* hängt, wie *τοὺς δέ*, von *κατεστρέψαντο* ab und zu *ἐπενεγκόντες* ist *αὐτοῖς* zu denken. (Ps.) — *ἐπ' ἀλλήλους*, wie die Samier und Milesier 1, 115. (Pp.) — *στρατεύειν* hängt wie *λειποστρατίαν* von *ἐπενεγκόντες* ab, oder vielmehr von *αἰτίαν ἐπενεγκόντες*, so viel als *αἰτιασάμενοι*. Spr. 50, 6, 6. Ein ähnlicher Wechsel 6, 80, 5. — *τοῖς δ'* für *τοὺς δέ*, da hier *ὡς ἑκάστοις* einwirkt. (Abr.) vgl. 6, 77, 2 u. Kr. z. Dion. p. 119. Ueber die Sache 1, 99. — *εἶχον*, *ἐπιφέρειν* aus *ἐπενεγκόντες*. Doch dürfte es zu streichen sein. (Kr. Bruchst.) zu 1, 3, 4. — *εὐπρεπῆ, πιθανήν*. (Sch.) zu 1, 37, 3.

§ 4. *ἄρα* ist ähnlich gestellt Lyk. 78: *ῥᾴδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν*. — *τῶν. τῆς τῶν*? vgl. 6, 83, 2. — *περί* ist ungewöhnlich hart von *καταδουλώσεως* getrennt; ohne Anstoss wenn *δὲ τῆς* folgte. Nicht vergleichbar 2, 44, 1. Angefangen ist als sollte (ohne *ἐπί*) *μεταβολῆς* folgen. Concinner wäre *ἀλλ' οἱ μὲν περὶ τῆς σφίσι μὴ ἐκείνῳ δέ*. — *οἱ μὲν* —, *Ἀθηναῖοι μὲν περὶ τοῦ ἑαυτοῖς ἀλλὰ μὴ τῷ Μήδῳ καταδουλωθῆναι τοὺς Ἕλληνας*. (Sch.) — *σφίσιν*. Spr. 48, 12, 4. — *καταδουλώσεως* passt nur zu *σφίσιν*, bei *ἐκείνῳ* schwebt *καταδεδουλῶσθαι* vor. vgl. jedoch Plat. Ges. 776, d: *ἐλάττω ἡ Ἡρακλεωτῶν δουλεία τῆς τῶν Μαριανδυνῶν καταδουλώσεως ἔριν ἂν ἔχοι*. Ueber das Wort noch zu 3, 10, 2; bei Thuk. auch 5, 27, 2. 7, 66, 2; sonst selten. — *οἱ δ'* —, *οἱ δ' ἄλλοι Ἕλληνες ὑπὲρ τοῦ μεταλλάξαι δεσπότην*. (Sch.) *μεταβολή* heisst hier das Erlangen durch Wechsel. vgl. zu 6, 18, 8. Plut. Timol. 12: *μετ' ἐλπίδων χρηστῶν καὶ φιλανθρώπων ὑποσχέσεων εἰς μεταβολὴν δεσπότου καινοῦ τιθασσευόμενοι*. (Kr. z. Dion. p. LV.) — *οὐκ ἀξυνετωτέρου*

77τέρου δέ. ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν
πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλ-
λον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τ' ἐκεῖ
Ἑλλήνων ὡς ἐδουλώθησαν, οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν
ἐφ' ἡμᾶς ταὐτὰ παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικί-
σεις καὶ Ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα
προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες τάδε εἰσὶν οὐδ' Ἑλλησπόν-
τιοι καὶ νησιῶται, οἳ δεσπότην ἢ Μῆδον ἢ ἕνα γέ τινα ἀεὶ μεταβάλ-
λοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Δωριῆς ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Πελο-
2ποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ
πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν καὶ ὁρῶντες
αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος τρεπομένους ὥστε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν
διιστάναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, τοῖς
δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες δύνανται κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα

---

nicht unkluger für verschmitzter; eine Litotes. vgl. zu *ἀξύμφορον* 2, 91, 3. — *κακοξυνετωτέρου, πανουργοτέρου.* (Sch.) schlau zum Unglück der Bundesgenossen Hl. Ein der Paronomasie und des nachhaltigen Eindrucks halber gebildetes Wort.

C. 77. § 1. *ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ ἥκομεν* doch wir sind ja gewiss nicht gekommen, indem *ἀλλά* das Vorhergehende beseitigt, *γάρ* den Uebergang zu etwas Anderem begründet. Spr. 69, 14, 4. — *ἐν εἰδόσιν.* zu 1, 69, 3. — *παραδείγματα τῶν* warnende Beispiele (zu 3, 39, 3) an den; eine Anticipation. Spr. 61, 6, 4. — *ἐκεῖ. ἐκεῖσε* die besten Hsn., was doch erst bei Spätern für *ἐκεῖ* üblich ist. Markland zu Max. Tyr. 4, 5 und dagegen Lobeck z. Phryn. p. 44. (Kr. z. Dion. p. 199.) Bei Attikern wird überhaupt *ἐκεῖσε* für *ἐκεῖ* nicht zu dulden sein. — *σφίσιν αὐτοῖς.* zu 4, 25, 6. vgl. 6, 68, 3 u. 7, 44, 4. — *ταὐτά* für *ταῦτα* einige Hsn. vgl. jedoch Plut. Alex. 74: *ταῦτα ἐκεῖνα σοφίσματα τῶν Ἀριστοτέλους.* Timol. 12: *ταῦτα πάλιν ἥκειν πρὸς αὐτοὺς σοφίσματα καὶ δελεάσματα.* — *παρόντα,* ungefähr als ob *ὁρῶντες* statt *ἔχοντες παραδείγματα* vorherginge. (Kr. z. Dion. p. 199.) — *σοφίσματα* Vorspiegelungen. (Hl.) — *κατοικίσεις, ἐπικουρίας.* Der Plural weil die Gattungen von Sophismen zu bezeichnen sind. (Ba.) Dinge wie —. Ueber *κατοίκισις* zu 6, 23, 2. — *Ἐγεσταίων ἐπικουρίας.* Spr. 47, 7, 5. — *ξυστραφέντες* sonst in militärischem Sinne, hier allgemein von Verbindung, *ἤγουν συνταχθέντες.* (Sch.) vgl. 6, 91, 1. vgl. Pass. Lex. Eindringlicher wird die Rede, wenn wir hier einen etwas anakoluthischen Uebergang zur Frage annehmen. — *τάδε.* Spr. 61, 7, 6. vgl. Kr. z. Dion. p. 22. — *εἰσίν.* Spr. 63, 6. — *μεταβάλλοντες δουλοῦνται* durch Wechsel erhaltend sich in Knechtschaft bringen lassen. (Ba.) vgl. zu 6 18, 8 u. Stallbaum zu Plat. Phädr. 241, a: *μεταβαλὼν ἄλλον ἄρχοντα.* — *Δωριῆς.* zu 1, 124, 1.

§ 2. *μένομεν.* Spr. 53, 1, 9. — *ταύτῃ, τῷ κατὰ πόλεις δηλονότι ληφθῆναι ἰδίᾳ ἕκαστοι.* (Sch.) — *εἶδος* Art von Politik, wie 8, 56, 2. Ar. Plut. 317: *ἐπ' ἄλλ' εἶδος τρέπεσθε.* (Bl.) vgl. zu 3, 62, 2. — *διιστάναι* trennen, verfeinden. zu 4, 61, 1 u. 8, 96, 3. — *τοῖς δέ* für *τοὺς δέ*, dem nächsten *ὡς ἑκάστοις* assimilirt, wie dieses dem *λέγοντες* angefügt ist, wo wir *ὡς ἑκάστους* mit *κακουργεῖν* verbunden erwarten würden. Aehnlich A. Ps.: *τοῖς δὲ λέγοντές τι προσηνές, ὡς ἑκάστοις λέγειν δύνανται, κακουργεῖν.* vgl. zu 6, 77, 3. Spr. 60, 5, 2 u. Kr. de auth. An. p. 28. — *προσηνές* Verlocken-

τοῦ ἄποθεν ξυνοίκου προαπολλυμένου οὐ καὶ ἐς αὐτόν τινα ἥξειν τὸ δεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ' αὑτὸν δυστυχεῖν."

"Καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε τὸν μὲν Συρακόσιον, ἑαυτὸν δ' οὔ 78
πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος, τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἐρῆμος ἀγωνιεῖται· τόν τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσασθαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν ἢ καὶ φοβεῖται — ἀμ-

---

des, sonst in der att. Prosa wohl nirgends. — ἄποθεν. zu 4, 120, 2. — ξυνοίκου. Spr. 44, 1, 2 u. 6. — ἐς in das Gebiet. — αὐτόν τινα. zu 6, 31, 3. Auffallend bei einer Präposition. Man könnte αὐτόν τινι oder ἥξειν ohne ἐς vermuthen. vgl. 4, 10, 3: τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν. 6, 23, 2: πάντα πολέμια ἕξουσιν. Doch ist αὐτός τις zu selten, um darüber abzusprechen. — ἥξειν. 1, 120, 2: κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν. (Bl.) — πρὸ αὐτοῦ vor ihm. (Va.) Ueber die Stellung vor τόν Spr. 50, 10, 1. — καθ' αὑτόν für sich, allein. (Ps.) Aristot. Eth. Nik. 9, 9, 3: οὐδεὶς ἕλοιθ' ἂν καθ' αὑτὸν τὰ πάντ' ἔχειν ἀγαθά. (Arn.)

C. 78. § 1. παρέστηκε gew. mit δόξα oder wenigstens mit τοῦτο (ὡς κατηγορῶ) Lys. 12, 62; doch auch impersonal, wie Thuk. 6, 34, 8 u. Plat. Phad. p. 58, e. (Heindorf.) Mit τόδε und dem Inf. 6, 68, 3; impersonal mit ὡς und dem Indicativ 4. 61, 2. 95, 1. — τὸν Συρακόσιον. Spr. 44, 1, 4. vgl. § 2. 6, 84, 3 mit 4, 64, 2 u. Kr. z. Dion. p. 229. — οὔ. Spr. 67, 10, 2. — τῆς ἐμῆς erg. χώρας, nur mittelbar πόλεως. — ἐν ἴσῳ gleichmässig. vgl. 1, 133. 2, 53, 3. 60, 4. 61, 3. 4, 65, 4. 6, 87, 3; über δέ Spr. 49, 2, 6. Mit δέ jedoch ungewöhnlich. vgl. Men. Stob. 97, 2. Ueber die Ergänzung des περί Spr. 68, 9. — μαχούμενος. zu ἐντεθύμηται 1, 120, 4. — ὅσῳ. Spr. 51, 10, 5 u. zu 1, 68, 2. — οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ ἀγωνιεῖται er wird ohne dass ich vorher vernichtet bin, sondern indem er mich zum Verbündeten hat, kämpfen. (Va.) Ueber die Verbindung ungleichartiger Participia Spr. 56, 14, 2. Es ist als ob da stände ὄντος δὲ ξυμμάχου αὐτῷ. — ἐμοῦ, τοῦ Συρακουσίου δηλονότι. (Sch.) Das ich gebraucht der Gesandte als Repräsentant des Staates. So ἐμός § 2 u. 3. vgl. zu 1, 137, 4. — καὶ οὐκ ἐρῆμον und zwar einen nicht allein stehenden, sondern noch von andern Verbündeten unterstützten. (Benedict.) Andre Hsn. ἐρῆμος. vgl. 3, 11, 1.

§ 2. τόν τε, ἐνθυμηθήτω τε τόν. (Va.) — τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν die Feindschaft der Syrakosier gegen die Athener und deren Verbündete unter den Sikelioten. — κολάσασθαι, regiert von ἐνθυμηθήτω, in sofern dies ein νομιζέτω enthält. Ein ähnlicher Uebergang vom Particip zum Inf. 4, 27, 2. vgl. 6, 12, 1. Ueber das Medium Pp. zu Xen. Kyr. 1, 2, 7. (Pp.) — τῇ ἐμῇ προφάσει unter dem Vorwande dass es mir gelte. (Ps.) — ἐκείνου bezieht sich auf das in ἐνθυμηθήτω liegende Subject — φιλίαν. δουλείαν Reiske und Didot. — οὐχ. οὐς eine Anzahl guter Hsn. — οὐχ ἧσσον. Spr. 67, 1, 2 u. zu 1, 8, 1. — βεβαιώσασθαι sich, für sich befestigen, um ihre Symmachie zu vergrössern. zu 4, 70, 3. Also nur egoistische Bestrebungen nicht Interesse für die verbündeten Sikelioten. Pp. u. Dobree vermuthen βιάσασθαι. Ueber Haases Meinung s. man ihn selbst p. 93 ff. — εἴ τε. Spr. 69, 25, 2. — φθονεῖ, τοῖς Συρακουσίοις, ὁμοῦ δὲ δέ

φότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω —, διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας
κακωθῆναι μέν, ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται, περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα
τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει·
3 οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὁμοίως
ταμίαν γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρ-
θεὶς τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτε βουληθείη αὖθις φθο-
νῆσαι. ἀδύνατον δὲ προεμένῳ καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους, οὐ περὶ
τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων, ἐθελήσαντι προσλαβεῖν· λόγῳ
μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν δύναμιν σώζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὐτοῦ σω-
4 τηρίαν. καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὦ Καμαριναῖοι, ὁμόρους ὄντας
καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας, προορᾶσθαι αὐτὰ καὶ μὴ μαλακῶς,
ὥσπερ νῦν, ξυμμαχεῖν, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅπερ, εἰ
ἐς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δεόμενοι ἂν ἐπε-
καλεῖσθε, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακελευομένους, ὅπως μη-

---

δοικεν αὐτῶν τὸ μέγεθος. (Sch.) — *τάδε*, beneidet und gefürchtet zu werden. (Sch.) — *διὰ αὐτά.* zu 1, 2, 1. — *τὰ μείζω*, *οἱ μείζους.* (Sch.) Spr. 43, 4, 16. — *σωφρονισθῶμεν*, *ταπεινωθῶμεν.* (Sch.) zu 3, 65, 2. — *περιγενέσθαι*, *σωθῆναι.* (Sch.) zu 5, 111, 2. — *οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως*, *οὐ δυνατῶν ἀνθρώποις.* (Sch.) was nicht im Bereich menschlicher Macht liegt, ihr nicht erreichbar ist. — *βούλησιν ἐλπίζει* hofft die Erreichung eines Wunsches. vgl. Lobeck Parall p. 535. „vgl. 3, 39, 3: *ἐλπίσαντες ἐλάσσω τῆς βουλήσεως.*“ (Bl.)

§ 3. *τῆς τύχης*, *ἤγουν τῆς ἐκβάσεως τῶν πραγμάτων.* (Sch.) — *ταμίαν.* vgl. zu 6, 18, 3; *αὐτοκράτωρ* 4, 64, 1. Il. δ, 84: *Ζεύς, ὅστ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται.* (Bl.) Die Begierde nämlich kann man auf etwas hinlenken, den Ausgang aber nicht beherrschen. — *γνώμῃ. γνώμης?* vgl. 1, 33, 3. 6, 92, 1. Aber so auch neben *σφαλῆναι γνώμης* 4, 28, 4, *γνώμῃ* 4, 18, 1. (Pp.) So *διαψευσθῆναι τῇ προνοίᾳ* Pol. 11, 17, 1, *τοῖς λογισμοῖς* 16, 2, 5. vgl. Kr. z. Her. 1, 207, 5. 7. 9, 4 u. z. Arr. 1, 18, 7. Der Sch.: *εἰ ὧν ἐπιθυμεῖ, τούτων διαμάρτοι δυστυχήσας.* — *ὀλοφυρθείς* nehmen Enenkel und Ba. medial, wenn gleich Thuk. 2, 46. 7, 30, 3. 8, 81, 2 *ὀλοφύρασθαι* formirt. (Pp.) Für die passive Bedeutung spricht wohl auch der Dativ. — *τάχ' ἂν ἴσως.* zu 6, 10, 2. — *ἀδύνατον* dass er mich wieder in beneidenswerthen Umständen sehe (Pp.) und vorkommenden Falls von mir Schutz erhalte. — *προεμένῳ* wenn er mich jetzt Preis gegeben. zu 1, 120, 2. — *οὐ περὶ — ἔργων.* *διὰ μέσου κεῖται, ὡς ἄξιον ὂν ἀναδέχεσθαι κινδύνους οὐ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέποντας ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔργα.* (Sch.) Es schwebt bei *περί* wohl ein *ἀγωνιζομένους*, *διαφερομένους* vor. vgl. 4, 63, 3. Doch genügt auch *ὄντας* ergänzt, bezogen auf *κινδύνους.* So *κινδυνεύειν περί τινος* 1, 33, 1. 6, 9, 3. 18, 2. — *ὀνομάτων*, erklärt durch *λόγῳ μὲν γάρ.* (Sch.) — *προσλαβεῖν* sich zuziehen. zu 4, 61, 1. — *σωτηρίαν σώζειν*, wie conservare salutem populi Romani Cic. fam. 11, 7. (Bl.) Doch pikanter.

§ 4. *ἦν.* Spr. 53, 2, 7. Doch kann es sich auch auf die schon früher anzustellende Erwägung beziehen: es ist recht, wie ihr bedenken musstet. — *τὰ δεύτερα*, *μεθ' ἡμᾶς εὐθύς.* (Sch.) vgl. zu *πάντα* 6, 57, 2. — *αὐτοὺς — φαίνεσθαι.* Die Wortfolge ist: *αὐτοὺς δὲ (ὑμᾶς) μᾶλλον φαίνεσθαι παρακελευομένους ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν ἅπερ, εἰ οἱ Ἀθηναῖοι πρῶτον ἀφίκοντο ἐς τὴν Καμαριναίων, δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε.* (Fr. Ps.) — *ἅπερ* für *ἅπερ ἂν* die besten Hsn. Ueber den Ac. Spr. 47, 16, 7 u. zu 1, 32, 1 E. — *ἐκ τοῦ ὁμοίου* gleichmässig. vgl. 6, 87, 5 u. zu 1, 143, 3. — *ὅπως* dass näm-

δὲν ἐνδώσομεν, φαίνεσθαι. ἀλλ' οὐθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω οὐθ' οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὥρμησθε."

"Δειλίᾳ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρός τε ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἐπιόντας 79
θεραπεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους· ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴῃ, καὶ τοῖς γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοὶ ὥσπερ νῦν τοὺς πέλας ἀδικῶσιν, ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι, ὄντες Χαλκιδῆς, Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους, ἐθέλουσι ξυγκατοικίζειν. καὶ δεινὸν εἰ ἐκεῖνοι 2
μὲν τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως σωφρονοῦσιν, ὑμεῖς δ' εὐλόγῳ προφάσει τοὺς μὲν φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀμύνειν δὲ καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γὰρ ἢν ἡμεῖς ξυστῶμεν πάντες, δεινή ἐστιν, ἀλλ' ἤν, ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι, τἀναντία διαστῶμεν, ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ περιγενόμενοι ἔπραξαν ἃ ἐβούλοντο,

---

lich. (Pp.) — **ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν**, *μὴ μαλακίζεσθαι.* (Sch.) vgl. 3, 60. 7, 66, 3. — **ἐπὶ ταῦτα**, *τὰ εἰρημένα, τουτέστι τὸ λόγῳ μὲν βοηθεῖν καὶ συμμαχεῖν τοῖς Συρακουσίοις, ἔργῳ δὲ ἑαυτῷ.* (Sch.) — **ὥρμησθε** habt Anstalt gemacht. vgl. 6, 9, 3. 33, 2.

C. 79. § 1. **τὸ δίκαιον θεραπεύσετε**, *προβλήματι χρήσεσθε τῷ δικαίῳ δῆθεν, ἀξιοῦντες ὁμοίως ἡμῖν τε καὶ τοῖς Ἀθηναίοις προσφέρεσθαι.* (Sch.) vgl. 3, 56, 2. — **ἥν γε.** zu 6, 37, 2. — **ἐπὶ τοῖς**, *κατὰ τῶν.* (Sch.) zur Benachtheilung der. Spr. 68, 41, 7. — **τῶν ἐχθρῶν** steht des Gegensatzes wegen vor *ἤν τις.* vgl. 1, 10, 2. (Pp.) 6, 18, 4 u. zu 4, 85, 3. vgl. Xen. An. 2, 4, 6. 4, 3, 6. 6, 2, 15. Spr. 54, 17, 7. — **ἥν** für den Fall dass. — **βοηθεῖν** hängt von *ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε* ab. Spr. 50, 6, 6. vgl. zu 1, 44, 1. — **ὑπ' ἄλλων**, *λείπει τὸ ἐπιόντων ἀδικῶνται.* (Sch.) Das Passiv ist aus dem Activ zu ergänzen, hier freilich hart. vgl. 6, 88, 6? (Kr. Rec. 1820.) Vielleicht ist *ἀδικῶνται* ausgefallen. — **τοὺς πέλας** Andere. zu 1, 32, 1. — **ἐπεί**, was daraus hervorgeht dass. — **οἱ Ῥηγῖνοι** 6, 44, 3 f. — **ξυγκατοικίζειν**, *ἤγουν τοῖς Ἀθηναίοις.* (Sch.)

§ 2. **τὸ ἔργον** den Gehalt, den wirklichen Grund. vgl. Lobeck Parall. p. 526. — **δικαιώματος** Rechtsforderung, Rechtsgrund. zu 1, 41, 1. *καλὸν δὲ δικαίωμα τὸ φάσκειν διὰ τὸ ξυγγενὲς τοῖς Χαλκιδεῦσι βοηθεῖν.* (Sch.) — **ὑποπτεύοντες** durchschauend. — **ἀλόγως**, *ἀντὶ τοῦ παρὰ λόγον.* (Sch.) Ohne Raison. (Arn.) vgl. 2, 65, 6. 5, 104. 6, 84, 3. 8, 27, 2. Also anders als man es nach ihrer Abstammung erwarten sollte. „Neben *σωφρονεῖν* ein Oxymoron." (Ba.) — **εὐλόγῳ προφάσει**, *διὰ πρόφασιν πιθανήν.* (Sch.) zu 6, 8, 3. 76, 2. Der plausible, bloss scheinbare Grund ist die Berufung auf die Bundesgenossenschaft mit Athen; ein Gegensatz liegt weniger in den Gedanken als in den Worten *ἀλόγως* und *εὔλογος.* — *δὲ ἔτι. δέ τι?* Ueber *τι μᾶλλον* zu 1, 13, 1. 4, 21, 4. — **ἔτι μᾶλλον**, weil beide Dorier sind und zugleich Bewohner derselben Insel. (Ds.) — **ἀμύνειν δέ.** *δίκαιον δὲ ἀμύνειν ἡμῖν, τοῖς φύσει ξυγγενέσιν.* (Ps.) vgl. 6, 80, 1. — **μὴ φοβεῖσθαι**, als ob *εἰκός* statt *δίκαιον* vorherginge. (Ba.) Aehnlich *χρή* aus *οὐκ ἐνδέχεται* 1, 142, 4. — **ξυστῶμεν.** zu 6, 21, 1. 33, 6. 7, 33, 2. vgl. 6, 85, 3. — **ὅπερ σπεύδουσι.** zu 6, 10, 2. — **τἀναντία** umgekehrt. vgl. 3, 67, 3. 7, 48, 4 u. Spr. 46, 3, 3. — **διαστῶμεν.** zu 4, 61, 1. — **ἐπεί** bezeichnet den Grund des *οὐ δεινή ἐστιν.* — **ἐβούλοντο** für *ἠβούλοντο* eine Hs. zu 2, 2, 3.

80 *ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους. ὥστε οὐκ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν,*
ἰέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πελο-
ποννήσου παρεσομένης ὠφελίας, οἳ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παρὰ πᾶν
τὰ πολέμια· καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προμήθειαν δοκεῖν τῳ ἡμῖν μὲν
ἴσην εἶναι ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ ὡς καὶ ἀμφοτέρων ὄν-
τας ξυμμάχους βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον ὥσπερ τῷ δικαιώματί
2 *ἐστιν. εἰ γὰρ δι᾽ ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας ὅ τε παθὼν σφαλήσεται*
καὶ ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ τοῖς μὲν οὐκ
ἠμύνατε σωθῆναι, τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι
κάλλιον τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι προσθεμένους τήν τε
κοινὴν ὠφελίαν τῇ Σικελίᾳ φυλάξαι καὶ τοὺς Ἀθηναίους φίλους δὴ
3 *ὄντας μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν. ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ Συρακόσιοι ἐκδι-*
δάσκειν μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς οὔτε τοὺς ἄλλους περὶ
ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γιγνώσκετε· δεόμεθα δέ, καὶ μαρτυρόμεθα

C. 80. § 1. *ὄντας, ἡμᾶς.* (Sch.) — *ἰέναι ἐς.* zu 5, 36, 2. vgl. zu 3, 91, 1. — *ὠφελίας.* zu 6, 73. — *οἵ. Πελοποννήσιοι.* So *Μέγαρα οἵ* 6, 94, 1. *Κύπρος οἵ* Her. 5. 49, 4. vgl. Böckh Inscr. 1 p. 109, a. Spr. 58, 4, 1. — *παρὰ πᾶν* schreib' ich wegen 5, 68, 3 getrennt. Ueber die Zufügung des *τό*, das doch 6, 18, 8 fehlt, vgl. Keil Pass. Lex. u. *παράπαν.* — *τὰ πολέμια.* zu 4, 80, 2. — *καὶ μή, καὶ εἰκὸς μή.* (Dr.) — *τήν* verdächtigt Dobree. vgl. 6, 16, 3. — *προμήθειαν* oder *προμηθίαν* für *προθυμίαν* die besten Hsn. Den Artikel verdächtigt auch Ba. Allein man erkläre: jene bekannte d. h. vielfach angepriesene Vorsicht der Neutralität. — *δοκεῖν τῳ* für *δοκεῖν, τῷ* Dr. u. Reiske, regiert von *εἰκός.* — *δή* angeblich. Spr. 69, 17, 2. — *καὶ ἀμφοτέρους.* Spr. 69, 32, 18 u. Kr. zu Xen. An. 5, 5, 22. — *τὸ βοηθεῖν* ist Apposition zu *ἐκείνην τὴν προμήθειαν.* zu 1, 32, 3. — *ὥσπερ τῷ δικαιώματι, ὥσπερ λεγόμενον δικαιοφανές ἐστιν.* (Sch.)

§ 2. *δι᾽ ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας, διὰ τὸ ὑμᾶς μηδετέροις συμμαχεῖν.* (Sch.) zu 6, 46, 1. — *ὁ παθών, ὁ Συρακούσιος; ὁ κρατῶν, ὁ Ἀθηναῖος.* (Sch.) Ueber das Präsens Spr. 53, 1, 3. — *περιέσται, κρατήσει.* (Sch.) — *τί ἄλλο ἤ.* Spr. 62, 3, 7. vgl. Reg. u. *ἄλλος.* — *ἀπουσίᾳ, ἐκποδὼν ἀμφοτέροις στάντες.* (Sch.) Ggs. *παρουσία* 6, 86, 2. — *τοῖς μέν.* Der Plural, da *ὁ παθών* wie *ὁ κρατῶν* collectiv ist. — *ἠμύνατε.* Die Aoriste anticipiren die Zukunft, wie sonst gewöhnlich das Perfect. Spr. 53, 3, 4. vgl. 1, 140, 5. — *σωθῆναι.* Der Infinitiv ist abnorm gebraucht, weil *ἠμύνατε* den Begriff: ihr habt bewirkt einschliesst. Spr. 55, 3, 11. — *κακοὺς γενέσθαι,* wie unten *ἁμαρτεῖν* mit Bezug auf *τοὺς πέλας ἀδικεῖν* § 1. Als *τὸ δίκαιον θεραπεύοντες* eb. müsstet ihr doch eure Freunde von einer Ungerechtigkeit abhalten. Höhnender Sarkasmos. — *προσθεμένους* dass ihr verbunden mit. vgl. 5, 62, 1 u. zu 3, 11, 3. — *τὴν κοινὴν ὠφελίαν, τὴν ἐλευθερίαν τῶν Σικελιωτῶν.* (Sch.) — *φίλους δὴ ὄντας, προφασιζομένους εἶναι φίλους.* (Sch.) Richtig wenn *ὑμᾶς* zu *προφασιζομένους* als Subject gedacht wird: die eurem Vorgeben nach.

§ 3. *ξυνελόντες* zusammenfassend. zu 1, 70, 5. — *λέγομεν οἱ.* Spr. 50, 8, 3. — *οὐδὲν ἔργον, οὐ χαλεπὸν εἶναι.* (Sch.) Lex. Xen. u. *ἔργον* 20. Arn. erklärt mit Ba. u. Ds.: nichts fördern. vgl. Her. 3, 127: *ἔνθα σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν.* Das würde *τοῦ ἐκδιδάσκειν* erfordern. — *δεόμεθα δέ.* Concinner aber unkräftig wäre *δεῖσθαι δέ.* „Als Object schwebt vor: zu glauben dass, *ὅτι.*" (Abr.) Bl. erklärt: wir bedienen uns der

ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ Ἰώνων ἀεὶ πολε-
μίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν, Δωριῆς Δωριέων. καὶ εἰ καταστρέ- 4
ψονται ἡμᾶς Ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, τῷ
δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον
ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται· καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιεσόμεθα,
τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε. σκοπεῖτε 5
οὖν καὶ αἱρεῖσθε ἤδη ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν ἢ κἂν περι-
γενόμενοι μεθ' ἡμῶν τούσδε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν καὶ τὴν
πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν, μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην, διαφυγεῖν."

Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν, ὁ δ' Εὔφημος ὁ τῶν Ἀθη- 81
ναίων πρεσβευτὴς μετ' αὐτὸν τοιάδε.

"Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας ἀνανεώσει, 82
τοῦ δὲ Συρακοσίου καθαψαμένου ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν
ὡς εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι
οἱ Ἴωνες ἀεί ποτε πολέμιοι τοῖς Δωριεῦσίν εἰσιν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως. 2
ἡμεῖς γάρ, Ἴωνες ὄντες, Πελοποννησίοις, Δωριεῦσι καὶ πλείοσιν οὖσι
καὶ παροικοῦσιν, ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα,

---

Bitten. vgl. 3, 59, 2. — *εἰ μὴ πείσομεν* wenn wir euch nicht durch Gründe überzeugen sollten. — *Δωριέων*. Um dies mit *Δωριῆς* näher zu verbinden, ist *ὑπό* nicht wiederholt. (Ba.) Spr. 57, 10, 4.

§ 4. *τῷ αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται, τιμῆς καὶ δόξης αὐτοὶ μόνοι τεύξονται.* (Sch.) vgl. zu 6, 33, 6. *τιμηθήσομαι*, was Thomas M. p. 852. (349 Ritschl) missbilligt, steht noch Dem. 19, 223; allgemein üblich ist dafür bei den Attikern *τιμήσομαι*; dies auch oben 2, 87, 5. — *ἆθλον, οἷον ἐπινίκιον.* (Sch.) vgl. Kr. zu Xen. An. 3, 1, 21. — *τῆς αἰτίας* für die Verschuldung, dadurch dass ihr uns nicht unterstützt habt. — *τῶν* der bestandenen. Spr. 50, 2, 1.

§ 5. *τὴν ἀκινδύνως δουλείαν* ist um so eher erträglich, weil das Substantiv ein Verbale ist. Spr. 50, 8, 8 u. zu 1, 122, 3. vgl. Lex. Plat. u. *ἀληθῶς*. — *ἢ κἂν λαβεῖν* oder wählet (*αἱρεῖσθε*) möglicher Weise (*ἄν*) auch zu erhalten. (Arn.) Ueber den Inf. zu *στρατεύειν* 6, 76, 3. Beispiele des Inf. bei *αἱρεῖσθαι* 3, 59, 3. Xen. Ag. 2, 16. Mem. 2, 1, 13: *πείθουσιν ἑλέσθαι δουλεύειν ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν τοῖς κρείττοσιν.* — *τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν* das feindselige Verhältniss mit uns. „vgl. 2, 45, 1. 5, 105, 1. [?] Dem. 6, 3: *συμβουλεύειν διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες.*" (Pp.) — *μὴ ἄν*. Spr. 67, 8, 3.

C. 81. *ὁ Εὔφημος ὁ*. Spr. 50, 7, 8. vgl. 5, 46, 4 u. Kr. De auth. p. 61.

C. 82. § 1. *ἐπὶ τῆς*. Spr. 47, 9, 19. vgl. Reg. u. Genitiv 2, f. — *ἀνανέωσις* wird noch aus Polyb. u. Diod. nachgewiesen. — *περὶ τῆς ἀρχῆς*. Anticipation. Spr. 61, 6, 4. — *μέγιστον. κατὰ τὸ μέγιστον ὑποστίξαι χρή.* (Sch.) Für die gewöhnliche Interpunction spricht 1, 73, 3: *τεκμήριον μέγιστον*. (Sch.) — *εἶπεν* 6, 80, 3. — *ἀεί ποτε* immerdar. zu 1, 13, 3. — *ἔχει δὲ καί* für *καὶ ἔχει δέ*. (Ba.) Aufs Folgende kann es nicht füglich gehen; vielmehr: er hat es gesagt und es verhält sich auch so. Kr. zu Xen. An. 1, 1, 31.

§ 2. *πλείοσιν* als wir. (Va.) — *ἥκιστα*. *ἥκιστ' ἄν* mehrere u. einige der besten Hsn., vielleicht aus § 3. (Pp.) — *αὐτῶν* pleonastisch, wie *αὐτῷ* 4, 93, 2. Der Ge. nach dem Dativ, da *ὑπακούειν* beide Casus regiert. (Kr.

*καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονίων ἀρχῆς
καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνους ἡμῖν
ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον ἐν τῷ παρόντι μεῖζον
ἴσχυον, αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες κατα-
στάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἥκιστ' ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶ-
ναι, δύναμιν ἔχοντες ᾗ ἀμυνούμεθα, καὶ ὡς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν οὐδὲ
ἀδίκως καταστρεψάμενοι τούς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγγενεῖς
4 φασιν ὄντας ἡμᾶς Συρακόσιοι δεδουλῶσθαι. ἦλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μη-
τρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ τοῦ Μήδου καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες
τὰ οἰκεῖα φθεῖραι, ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δουλείαν δὲ
83 αὐτοί τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν. ἀνθ' ὧν ἄξιοί τε
ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν [τε] καὶ προθυμίαν ἀ-
πρόφασιστον παρεσχόμεθα ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διότι καὶ τῷ Μήδῳ
ἑτοίμως τοῦτο δρῶντες οὗτοι ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελο-
2 ποννησίους ἰσχύος ὀρεγόμενοι. καὶ οὐ καλλιεπούμεθα ὡς ἢ τὸν βάρ-
βαρον μόνοι καθελόντες εἰκότως ἄρχομεν, ἢ ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε
μᾶλλον ἢ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσαντες.*

---

z. Dion. p. 98.) — *μετὰ τὰ Μηδικά* gehört zu *ἀπηλλάγημεν.* (Va.) — *οὐδὲν προσῆκον,* wie 6, 84, 1. vgl. zu 3, 40, 4 u. Spr. 56, 9, 5. — *μᾶλλόν τι* ist mit *ἐπιτάσσειν* zu verbinden, aber nicht als Object (Hk.), was jenes nicht sein kann, dieses nicht nöthig hat: Befehle geben. Spr. 53, 1, 2. vgl. 1, 140, 4. — *πλὴν καθ' ὅσον.* zu 6, 54, 6.

§ 3. *ὄντων, Ἑλλήνων.* (Sch.) — *καταστάντες* geworden, wie 1, 75, 1. vgl. zu 1, 6, 3. — *οἰκοῦμεν* leben. (Arn.) Spr. 52, 1, 1. *οὐκ ἀδικοῦμεν* Reiske. — *ἀμυνούμεθα. ἀμυνόμεθα* die besten Hsn. Spr. 53, 7, 8. — *ἐς τὸ ἀκριβές, ἀκριβῶς.* (Ba.) *ὡς* für *ἐς* Kr. Bruchst. Der Sch.: *ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν.* So nachahmend Dion C. 46, 35. 51, 22: *ὡς τἀκριβὲς εἰπεῖν.* Spr. 55, 1, 2. — *φασιν* 6, 76, 3.

§ 4. *ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς.* Spr. 68, 6 A. u Kr. z. Dion p. 259 u. Herbst p. 31 f. — *δουλείαν. δουλεύειν* mit Reiske wäre üblicher. Denn nur von Substantivirungen, wie *τοῦτο, ταῦτα, ὅ, ἅ, τί,* findet sich ein Ac. bei *βούλεσθαι* öfter. vgl. Herbst p. 32 f. — *τὸ αὐτό, τὴν δουλείαν.* Spr. 58, 3, 7.

C. 83. § 1. *ἄξιοί τε ὄντες.* Diesem entspricht *ἅμα δέ — ὀρεγόμενοι,* der zweite Grund. (Ps.) Ueber *τε — δέ* Spr. 69, 16, 6; über die Stellung des *ἄρχομεν* hier u. § 2 zu 6, 68, 4. — *τε* vor *καί* streicht Kr. — *διότι καί.* Spr. 69, 32, 17. vgl. 4, 62, 3. 6, 87, 2. 89, 3. — *τῷ Μήδῳ* gehört zu *δρῶντες.* (Va.) Spr. 46, 12, 3. vgl. Plat. Ges. p. 713, d: *οἷον δρῶμεν τοῖς ποιμνίοισι.* Bei *δρᾶν* selten. — *τοῦτο, τὸ βλάπτειν.* — *οὗτοι, οἵ τε Ἴωνες καὶ νησιῶται.* — *τῆς* die erforderliche. (Pp.)

§ 2. *οὐ καλλιεπούμεθα* für *οὐκ ἄλλο ἑπόμεθα* einige Hsn. Jenes bei Plat. Apol. p. 17, b und Hipparch. p. 225, c.; *ὁ καλλιεπὴς Ἀγάθων* Ar. Thesm. 49. 60. (Valcken. diatr. p. 291.) *κεκαλλιεπημένοι λόγοι* Plat. Apol. 17, b. vgl. Aristot. Rhet. 3, 2. Doch steht es an unserer Stelle nicht vom Schmuck der Rede sondern von Beschönigung. vgl. 5, 89, 1: *μετ' ὀνομάτων καλῶν ἐπεξερχόμεθα.* (Kr. z. Dion. p. 165.) — *μόνοι.* Kr. Hist. phil. Stud. S. 85. (Pp.) Kr. z. Dion. p. 175. — *καθελόντες.* zu 5, 89. — *εἰκότως* der Natur der Sache gemäss. — *ἐπ' ἐλευθερίᾳ.* Spr. 68, 41, 7. vgl. 1, 121, 4. —

πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ
νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες ὁρῶμεν καὶ
ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα. ἀποφαίνομεν δὲ ἐξ ὧν οἵδε τε διαβάλλουσι 3
καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονοεῖτε, εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι λόγου μὲν ἡδονῇ τὸ παραυτίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐγχειρήσει ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας. τήν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν διὰ δέος ἔχειν καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ ἥκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες.“

„Ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προσῆκον ὑμῶν κηδόμεθα, γνοὺς 84
ὅτι σωζομένων ὑμῶν καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακοσίοις ἧσσον ἂν τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ προσήκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέ- 2
γιστα. διόπερ καὶ τοὺς Λεοντίνους εὔλογον κατοικίζειν, μὴ ὑπηκόους

τῶνδε, der Ioner etc. (Sch.) — ἀνεπίφθονον. zu 1, 75, 2. — τὴν προσήκουσαν seine eigene (St.), eig. die ihm zustehende, gebührende. vgl. 4, 92, 6. — καὶ νῦν. zu 6, 17, 1. — ταῦτα, τὸ ἡμᾶς παρεῖναι. Ueber den Plural Spr. 44, 4, 3. (Pp.) Der Sch.: ταῦτά ἐστιν ἃ διαβολῇ καθ' ἡμῶν λέγουσι Συρακούσιοι. ταὐτά Ba. u. eine Hs. Vielleicht schrieb Th. καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ταὐτά, wie auch Bl. vorschlägt, bemerkend dass mehrere Hsn. ἡμῖν für ὑμῖν haben.

§ 3. ἀποφαίνομεν, τοῦτο. (St.) — ἐπὶ τὸ φοβερώτερον zu grössern Schreckbildern als es der Wirklichkeit gemäss ist. zu 1, 10, 4 u. 6, 34, 7. „So ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ἀγγέλλεσθαι Dion. Arch. 1, 57. Dion C. 47, 24." (Bl.) u. 41, 6. ἐπὶ τὸ μεῖζον 41, 21. — ὑπονοεῖτε. δειλιᾶτε ἐξ ὑπονοίας. (Sch.) — εἰδότες schliesst sich an ἀποφαίνομεν an. (St.) — λόγου μὲν —, κἂν ἐν τῷ παρόντι ὑπὸ τῶν τερπνῶν λόγων ψυχαγωγηθῶσιν, ὅμως ὕστερον ἀκριβῶς ἐξετάζουσι καὶ ἀναλογίζονται ἕκαστα ὑπὲρ τοῦ τὰ συμφέροντα πράξειν. (Sch.) — τερπομένους, wie ihr an der lockenden Darstellung des Hermokrates einstweilen Behagen finden möget. — τῇ ἐγχειρήσει mit der That, wenn sie zum Werke schreiten. Bei Attikern scheint das Wort sonst nicht vorzukommen. — ἐκεῖ, im eigentlichen Hellas. — εἰρήκαμεν 6, 82, 2 oder 83, 1. (Pp.) An der ersten Stelle. — δέος λέγει τὸ περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας. ταύτης γὰρ ὀρεγόμενοι ὥρμησαν ἐπὶ τὸ ἄρχειν. (Sch.) Th. schrieb wohl διὰ δέους. zu 6, 34, 2. — διὰ τὸ αὐτό aus demselben Grunde. Der Sch. ergänzt δέος, was aber hier wiederholt sein würde. — καταστησόμενοι. vgl. 6, 85, 3 u. zu 4, 107, 1. — τοῦτο, τὸ δουλωθῆναι.

C. 84. § 1. οὐδὲν προσῆκον, ἡμᾶς ὑμῶν κήδεσθαι. (Pp.) vgl. zu 2, 46. — διὰ τὸ ἀντέχειν wird durch καί mit σωζομένων ὑμῶν verbunden: bei eurer Rettung und desshalb weil ihr widersteht. Spr. 59, 2, 3. — ἧσσον ἄν denkt Ps. so wohl zu πεμψάντων als zu βλαπτοίμεθα; doch kann jenes gefasst werden: dadurch dass sie schicken, eig. wenn sie geschickt haben würden. (Pp.) τουτέστιν οὐ πεμψάντων οὐκ ἂν βλαπτοίμεθα. (Sch.)

§ 2. προσήκετε gehöret ihr an, interessirt ihr. (Ps.) — τὰ μέγιστα aufs höchste, mit Bezug auf οὐδὲν προσῆκον. Spr. 46, 5, 4 u. 7. vgl. zu 1, 19. Phal. Br. 68: τὰ μέγιστα ᾤκτειρον αὐτόν, ἐφησθεῖεν ἄν. Doch ist die Phrase ungewöhnlich; von Verwandtschaft οἱ μάλιστα προσήκοντες Her.

ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους,
ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες τοῖσδε ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσιν.
3 τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὁ Χαλ-
κιδεύς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησι δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν,
ξύμφορος ἡμῖν ἀπαράσκευος ὢν καὶ χρήματα μόνον φέρων, τὰ δὲ
ἐνθάδε καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ὅτι μάλιστα αὐτονομούμενοι.
85 ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ ἢ πόλει ἀρχὴν ἐχούσῃ οὐδὲν ἄλογον ὅ τι ξυμφέρον
οὐδ' οἰκεῖον ὅ τι μὴ πιστόν· πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον
μετὰ καιροῦ γίγνεσθαι. καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἢν τοὺς
φίλους κακώσωμεν, ἀλλ' ἢν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀ-
2 δύνατοι ὦσιν. ἀπιστεῖν δὲ οὐ χρή· καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους ὡς
ἕκαστοι χρήσιμοι ἐξηγούμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθυμναίους νεῶν πα-
ροχῇ αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς χρημάτων βιαιότερον φορᾷ, ἄλλους
δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας καὶ εὐ-
λήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον.
3 ὥστε καὶ τἀνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτελοῦν καί, ὃ λέγομεν, ἐς Συρα-

---

3, 24. — *μὴ ὑπηκόους*, *μὴ ὡς ὑπηκόους*. (A. Ps.) — *ὥσπερ τούς*, *ὥσπερ εἰσὶν οἱ*. (A. Ps.) Spr. 62, 4, 3 u. zu 1, 69, 4. — *τοῖσδε*, *τοῖς Συρακοσίοις*. (Ps.)

§ 3. *τὰ ἐκεῖ*, *πρὸς τὸν ἐκεῖ πόλεμον*. (Sch.) Eig. in Bezug auf die dortigen Verhältnisse. — *καὶ αὐτοὶ* schon selbst. (Ba.) — *ὁ Χαλκιδεύς*. zu 6, 78, 1. — *ἀλόγως* ohne Raison, d. h. hier ohne Consequenz. Mit Bezug auf *οὐκ εὔλογον* 6, 76, 2. vgl. zu 6, 79, 2. — *φησί*, *Ἑρμοκράτης*. Spr. 53, 1, 2. — *ξύμφορος*, persönlich, wie *χρήσιμος* 6, 85, 2, *ὠφέλιμος* 4, 44, 1, *κρείττων* 3, 37, 3. vgl. Spr. 61, 5, 8 u. zu 6, 33, 4. — *ἀπαράσκευος ὤν*, namentlich ohne Flotte. — *αὐτονομούμενοι* erg. *ξύμφοροι ἡμῖν εἰσιν*.

C. 85. § 1. *οὐδὲν ἄλογον* hier wieder in Bezug auf politische Klugheit im Allgemeinen zu denken. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 326. — *οἰκεῖον* angehörig, mit Anspielung auf die Verwandtschaft der Chalkidier. (Bl.) — *πρὸς ἕκαστα* für *πρὸς ἑκάστους* nach Ds. Allein so würde doch *πρός* hier befremden; also doch wohl: in Bezug auf jegliche Vorkommnisse. — *μετὰ καιροῦ*, *ἐν καιρῷ*, *ἁρμοττόμενον τοῖς παροῦσι καιροῖς*. (Sch.) nach den Umständen. vgl. 8, 27, 2 u. zu 1, 36, 2. — *τοῦτο*, *ἤν*. Der Satz mit *ἤν* enthält das durch *τοῦτο* angekündigte Subject des *ὠφελεῖ*. Spr. 60, 10, 1.

§ 2. *τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους*. *τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις* die besten Hsn., was Pp. aufgenommen, weil *ἐξηγεῖσθε* sowohl des Da. (3, 55, 2) als des Ac. empfänglich sei. Wegen des Ac. in der Apposition zu hart. Ueber die Verbindung zu 1, 71, 4. — *ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι*, *ὡς χρήσιμον ἡμῖν ἑκάστους ἐξηγεῖσθαι*. vgl. zu 6, 84, 3. — *νεῶν παροχῇ*, *ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι* 7, 57, 4. Der Ausdruck findet sich sonst so nirgends. vgl. Palm z. Pass. Lex. u. *παροχή*. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 331. 335. — *χρημάτων βιαιότερον φορᾷ*, *χρήματα πρασσόμενοι ἄκοντας*. (Sch.) *Βιαιότερον* gehört zu *ἐξηγούμεθα*. — *ἄλλους*, wie die Zakynthier und Kephallenier 7, 57, 6. (Hk.) wohl auch die Aegineten 2, 27 und Kytherier 4, 54. — *ἐλευθέρως* in einem freien, unabhängigen Verhältnisse. Eine Hs. *ἐλευθέρους*. „vgl. 7, 63, 3: *κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες*.“ (Pp.) vgl. 6, 78, 4. Ueber die Sache Kr. Stud. 1 S. 193.

§ 3. *ὃ λέγομεν* wie gesagt. vgl. 6, 83, 3 u. Spr. 51, 13, 13. — *ἐς*

κοσίους δέος καθίστασθαι. ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ βίᾳ ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη δέ, ἢν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς· οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἓν ξυστᾶσα εὐμεταχείριστος, οὔθ' οἵδ' ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἶεν."

"Καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρό- 86 τερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον ἤ, εἰ περιοψόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ᾧπερ καὶ ἡμᾶς ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ' ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν ὑποπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μέν γε 2 οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκός τε πλοῦ καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρωτίδων· οἵδε δὲ οὐ

Σ. *δέος* als Schreckmittel (3, 45, 3) gegen die S., welche, selbst bedroht, die Athener der 6, 83, 3. 84, 1 f. u. 86, 1 erwähnten Furcht enthoben; *δέος ἐς* wie *φόβος ἐς* Xen. An. 1, 2, 18. Pp. lässt *δέος* noch von *πρός* abhängen und erklärt mit Ba.: propter metum de Syracusanis, aus mehrern Gründen unzulässig. — *ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ὑπόπτῳ* auf den Grund, unter dem Vorwande unserer Verdächtigkeit, dass unsere Absichten gefährlich seien. (Sch. u. Va.) zu 4, 87, 2. vgl. zu 6, 86, 4. — *ξυστήσαντες.* zu 6, 16, 6. — *βίᾳ ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν* verbindet Hk. mit *ἀπελθόντων.* Der Sch.: *ἤτοι βίᾳ κρατήσαντες ὑμῶν ἢ μόνους ἀπολαβόντες ἡμῶν ἀπράκτων ἀπελθόντων.* — *κατ' ἐρημίαν* wegen Mangels an Bundesgenossen, Isolirung. vgl. 1, 71, 4. — *ἄρξαι.* Spr. 53, 5, 2 u. zu 5, 91, 2. — *ἀνάγκη, τὸ ἄρξαι τοὺς Συρακουσίους τῆς ὅλης Σικελίας.* (Sch.) — *ξυστῆτε πρός.* zu 1, 1, 1. — *ἐς ἓν ξυστᾶσα, ἀθρόα.* (Sch.) — *εὐμεταχείριστος* leicht zu behandeln und zu bewältigen. (Ac.) vgl. Plut. Pomp. 20 u. Dion. Arch. 8, 6. (Bl.) Ggs. *δυσμεταχείριστος* Her. 7, 236, 2. (Arn.)

C. 86. § 1. *μή.* Spr. 67, 4, 2. — *ἐλέγχει, αὐτόν.* (Ps.) — *τὸ γὰρ πρότερον* 3, 86, 1. (Ds.) — *προσείοντες, προσποιοῦντες, ἐπανατεινόμενοι.* (Sch.) An sich unbestimmt: vorschütteln; ob zum Schrecken oder zum Locken ergiebt der hinzugefügte Begriff oder der Zusammenhang. Belege bei Ruhnken z. Tim. p. 137 u. den Erkl. zu u. St. „Ael. V. G. 12, 23: *γυμνὰ τὰ ξίφη καὶ τὰ δόρατα προσείοντες, ὥσπερ οὖν ἢ φοβῆσαι δυνάμενοι ἢ τρῶσαι.*" (Dr.) Eur. Herk. 1218: *τί μοι προσείων χεῖρα σημαίνεις φόνον.* (Bl.) vgl. zu 5, 17, 2. — *περιοψόμεθα γενέσθαι.* zu 1, 35, 3. — *ὅτι,* weil bei *ἤ* noch *τοῦτον* vorschwebt. Ueber die Stellung des *ὅτι.* Spr. 65, 1, 5 u. Kr. zu Xen. An. 1, 6, 2. — *μείζονι* als *τὸ πρότερον.* Andere verbinden *μείζονι πρός* nach Spr. 49, 2, 8; gegen § 2: *μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας.* — *ὑποπτεύεσθαι* mit Argwohn betrachtet werden. vgl. 4, 86, 2. 6, 87, 1. 92, 1.

§ 2. *ἡμεῖς, ἐσμέν.* Spr. 62, 1, 5. — *μέν γε.* zu 1, 40, 3. — *ἐμμεῖναι, ἐν τῇ Σικελίᾳ.* — *μὴ μεθ' ὑμῶν* ohne eure Hülfe. vgl. zu 3, 62, 3. Soph. Aj. 951: *οὐκ ἂν τάδ' ἔστη μὴ θεῶν μέτα.* Spr. 67, 9 u. zu 4, 87, 3. — *εἴ τε.* zu 3, 28, 1. — *γενόμενοι κακοί,* mit Bezug auf 6, 80, 2. — *διὰ μῆκος πλοῦ.* zu 6, 34, 4. — *ἀπορίᾳ — ἠπειρωτίδων, οὐ δυνάμενοι φυλάττειν πόλεις μεγάλας καὶ παρασκευὴν ἠπειρωτικὴν παρεσκευασμένας, τοῦτ' ἔστιν ἱππεῦσι καὶ πεζῷ ἰσχυούσας, αὐτοὶ ναυτικοὶ ὄντες.* (Sch.) 1, 35, 4: *ναυτικῆς καὶ*

στρατοπέδῳ πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν
ἀεί τε ἐπιβουλεύουσι καὶ ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἑκάστου, οὐκ ἀνιᾶσιν
3— ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη καὶ τὰ ἐς Λεοντίνους — καὶ νῦν τολμῶ-
σιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε
μὴ ὑπ' αὐτοὺς εἶναι παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺ δὲ ἐπὶ
ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρ-
4χουσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προδιδόναι, νομίσαι τε τοῖσδε
μὲν καὶ ἄνευ ξυμμάχων ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοίμην διὰ τὸ πλῆθος εἶναι
ὁδόν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρασχήσειν μετὰ τοσῆσδε ἐπικουρίας ἀμύ-
νασθαι· ἣν εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἄπρακτον ἐάσετε ἀπελθεῖν ἢ καὶ σφα-
λεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν
87ἔτι περανεῖ παραγενόμενον ὑμῖν. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς ὦ Καμαριναῖοι
ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναπείθεσθε μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν
πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις
2ὑπομνήσαντες ἀξιώσομεν πείθειν. φαμὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ,
ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε, ὅπως μὴ ὑπ'
αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ

οὐκ ἠπειρωτίδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης. (Dr.) Ueber den Da. neben einer Präposition zu 5, 111, 3. — *πόλει — παρουσίας* sondern mit einer Stadt die grösser ist als unsere anwesende Macht. (Sch. u. A. Ps.) Ein freilich harter Ausdruck. vgl. 4, 126, 2. — *ἐποικοῦντες, ἐφεδρεύοντες.* (Sch.) vgl. 7, 27, 2. Eine ungew. Bedeutung. — *ἀεί τε.* Es entspricht *καὶ νῦν.* (Bk.) — *ἑκάστου* zu irgend einem Unternehmen. (Abr.) — *ἀνιᾶσιν.* zu 4, 123, 2. Oder erg. *τὸν καιρόν?*

§ 3. *ἔδειξαν ἄλλα* ist gesagt wie *ἔδειξαν δείγματα ἄλλα* andre Proben. — *τὰ ἐς* ihr Verfahren gegen; *ἐς* ähnlich 2, 42, 2 u. zu 2, 65, 1. 68, 5. — *ἀνέχοντας, κωλύοντας* Bekker Anecd. p. 400. (Pp.) Wohl eig. aufrecht erhaltend. (St.) — *ὑπ' αὐτοὺς εἶναι.* Spr. 68, 45, 2. vgl. Herbst S. 27 f. — *ἀναισθήτους.* zu 1, 69, 3. — *πολύ.* Spr. 49, 7, 7. vgl. 1, 35, 2. Kr. zu Xen. An. 3, 1, 22 lat. A. u. Heindorf zu Plat. Phäd. 186. — *τὴν ὑπάρχουσαν ἀπ' ἀλλήλων* die uns und euch von einander stattfindende, kommende, Rettung. vgl. 4, 126, 5.

§ 4. *παρασχήσειν* es werde euch verstattet sein. zu 1, 120, 3. — *τῷ ὑπόπτῳ* mit Bezug auf *ὑποπτεύεσθαι* § 1. vgl. 6, 89, 1. Ueber den Da. zu 6, 72, 1. — *ἔτι, ποτέ.* (Sch.) vgl. Xen. Kyr. 4, 2, 10. (Pp.) So Thuk. 5, 103, 1. vgl Seidler zu Eur. El. 636. — *πολλοστὸν μόριον* für *πολλοστημόριον* die besten Hsn. Dies haben erst Spätere. S. die Lex.

C. 87. § 1. *ἀναπείθεσθε.* zu 1, 84, 2. — *οἱ ἄλλοι, ἀναπειθέσθων.* — *πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.* Spr. 50, 11, 11. Isokr. 15, 50: *ἀκηκόατε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.* vgl. Her. 8, 82. 9, 89, 1, Plat. Apol. 17. 20. 33, Lyk. 32, Dem. 23, 187. 32, 26. 39, 3. 45, 1. So schon (ohne Artikel) Il. ω, 407, Od. λ, 507, ρ, 122. Vereinzelt Soph. Tr. 453, *εἰπὲ πᾶν τἀληθές.* vgl. Her. 6, 69, 4. Plat. Symp. 217. — *περὶ ὧν, περὶ τούτων ἅ.* Spr. 51, 13, 7. — *ἀξιώσομεν πείθειν* wir werden den Anspruch machen, erwarten, euch dadurch zu überreden. vgl. 4, 58 u. 7, 15, 2.

§ 2. *ἄλλου.* zu 4, 92, 2. — *πολλὰ πράσσειν* deutet hier milder die den Athenern oft vorgerückte *πολυπραγμοσύνη* an. vgl. § 3; über den Ausdruck Ar. Frösche 228. 749, Frie. 1058, Her. 5, 33 u. Valckenaer zu Eur. Hipp. 785.

φυλασσόμεθα, ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν
ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι παρακληθέντες δὲ ἥκειν. καὶ ὑμεῖς μήθ' ὡς 3
δικασταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων μήθ' ὡς σωφρονισταί, ὃ χα-
λεπὸν ἤδη, ἀποτρέπειν πειρᾶσθε, καθ' ὅσον δέ τι ὑμῖν τῆς ἡμετέρας
πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέρει, τούτῳ ἀπολαβόντες
χρήσασθε, καὶ νομίσατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτά, πολὺ δὲ
πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν· ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ, κἂν 4
ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὅ τε οἰόμενος ἀδικήσεσθαι καὶ ὁ ἐπιβουλεύων διὰ
τὸ ἑτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα τῷ μὲν ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν,
τῷ δέ, εἰ ἥξομεν, μὴ ἀδεεῖς εἶναι κινδυνεύειν, ἀμφότεροι ἀναγκάζονται
ὁ μὲν ἄκων σωφρονεῖν, ὁ δ' ἀπραγμόνως σώζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν 5
κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ ἀπώ-

„Eur. Hik. 576: πράσσειν σὺ πόλλ' εἴωθας ἥ τε σὴ πόλις. τοίγαρ πονουσα πολλὰ πόλλ' εὐδαιμονεῖ." (Ac.) — **πολλὰ φυλασσόμεθα** vor Vielem uns hüten (müssen). (St.) vgl. 4, 11, 3. 61, 4. 6, 11, 5. 40, 3. (Dr.) *πολλοὺς φοβεῖσθαι.* (Sch.) — *ὑμῶν.* Spr. 47, 9, 11. vgl. 4, 125, 3. 5, 64, 2, zu 1, 126, 6 u. zu 4, 111, 2. — **οὐκ ἄκλητοι παρακληθέντες δέ.** Lobeck z. Soph. Aj. 239 u. Haase p. 59. vgl. 7, 44, 6.

§ 3. **τῶν ποιουμένων.** zu 3, 77, 2. — **σωφρονισταί.** zu 3, 65, 2. — **ὃ χαλεπὸν ἤδη** gehört zu *ἀποτρέπειν.* (Sch.) — **πολυπραγμοσύνης.** *πολυπραγμονεῖν λέγει τὸ πολλοῖς ἐπιχειρεῖν καὶ πολλαχοῦ.* (Sch.) ad multas res aggressionem earumque actionem Gell. N. A. 11, 16. (Ac.) — **τὸ αὐτό** bezieht sich auf *τὶ:* in sofern euch gewisse Richtungen unserer Vielgeschäftigkeit und zugleich (*τὸ αὐτό*, idem zu 4, 17, 1) unseres Charakters, aus denen jene hervorgehen, zuträglich sind. — **τούτῳ.** *τοῦτο?* Kr. z. Dion. p. 119. — **ἀπολαβόντες** ausheben, herausnehmen. (Ba.) Plat. Rep. 392, c: *ἀπολαβὼν μέρος τι πειράσομαί σοι ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι.* vgl. Lex. Plat. (Kr.) vgl. 1, 70, 5. (Bl.) Gemeint ist die bereitwillige Unterstützung Anderer. (Pp.) Oder vielmehr ganz unbestimmt, doch vorzugsweise, das § 4 Gesagte. — **αὐτά** diese Richtungen unsrer *πολυπραγμοσύνη*, bezogen auf *τὶ.* Spr. 58, 4, 5.

§ 4. **πᾶς.** der Paronomasie wegen eingeschoben. Kr. zu Xen. An. 5, 6, 2. — **κἂν** für *καί* Kr., nicht übel, da durch *καί* eine Steigerung zutritt. (Pp.) — **ὑπάρχομεν** wir sind zur Hand. (Arn.) vgl. 2, 5, 2. Gedacht wird dabei im Gegensatz ihre dermalige Anwesenheit in Sikelien. — **ἀδικήσεσθαι.** zu 5, 56, 2. — **ὑπεῖναι** subesse mit der Vorstellung des Verborgenen, vielleicht auch dessen worauf man sich stützt. (Ba.) vgl. Pass. Lex. — **ἐλπίδα** Erwartung (*προσδέχεσθαι* Sch.), Hoffnung zu *ἀντιτυχεῖν*, Furcht zu *κινδυνεύειν.* (Abr.) vgl. zu 1, 1, 1 u. 7, 61, 1. — **ἀντιτυχεῖν.** *ἀντι* — gegen die Feinde. An Ersatz für die Beeinträchtigung des Gegners denkt Hk. Ueber den Inf. Spr. 50, 6, 6. — **μὴ ἀδεεῖς εἶναι κινδυνεύειν** in Gefahr zu schweben nicht ohne Sorge (nicht unbedroht) zu sein, so dass *εἶναι* von *κινδυνεύειν* abhängt, nicht umgekehrt. Reiske und Dobree vermutheten *ἀδεές.* Dieser verglich Dem. 16, 22: *οὐ γὰρ ἔγωγ' ἀδεὲς τοῦθ' ὑπολαμβάνω τῇ πόλει. Κινδυνεύειν* könnte wohl ein Glossem sein. Der Plural scheint mir, wenn auch *ὁ μέν, ὁ δέ* sich auf ganze Classen beziehen, in einer solchen Verbindung doch sehr hart. Martins Hs. hat von neuerer Hand *ἀδεῆ; ἀδεεῖ* wäre leichter. — **ἀναγκάζονται** heisst zu *σώζεσθαι* finden sich veranlasst, in die Lage versetzt. zu 4, 25, 1. — **ὁ μέν** der letztere. Spr. 50, 1, 2. — **ἀπραγμόνως**, *χωρὶς πόνου.* (Sch.)

§ 5. **τῷ τε.** Man würde *τε τῷ* erwarten. (Arn.) Man kann auflösen:

σησθε, ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν τοῖς Συρακοσίοις, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτούς, καὶ ἀντεπιβουλεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε."

88 Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι ἐπεπόνθεσαν
τοιόνδε. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν, πλὴν καθ' ὅσον [εἰ] τὴν Σι-
κελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ
2 ὅμορον διάφοροι· δεδιότες δ' οὐχ ἧσσον τοὺς Συρακοσίους, ἐγγὺς ὄντας,
μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένωνται, τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους
ἱππέας ἔπεμψαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συ-
ρακοσίοις μᾶλλον ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ παρόντι,
ἵνα μηδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι νεῖμαι, ἐπειδὴ καὶ ἐπικρα-
3 τέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ
οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις, οὖσι
ξυμμάχοις σφῶν, πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὤν, εὔορκον δοκεῖν εἶναι
σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδ' ἑτέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἑκατέρων
ἀπῆλθον.
4 Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο ἐς τὸν πόλε-
μον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σι-

---

ἣ κοινὴ τῷ τι δεομένῳ καὶ ὑμῖν πάρεστιν. Spr. 50, 12, 1. — τῷ δεομένῳ jedem der ihrer bedarf. (Ps.) vgl. zu 5, 38, 1. — ἐξισώσαντες, ἐξισωθέντες καὶ ὁμοιωθέντες. (Sch.) Soph. El. 1194: μητρὶ δ' οὐδὲν ἐξισοῖ. (Abr.) vgl. Lobeck zu Soph. Aj. 268 p. 196 u. dagegen Reisig Conjectt. p. 152. — ἀντεπιβουλεῦσαι. τὸ προεπιβουλεῦσαι fügt Kr. Bruchst. hinzu, so dass ἀντεπιβουλεῦσαι noch zu ἀντὶ τοῦ zu ziehen wäre. vgl. 1, 33, 4 u. 3, 12, 2. Nicht fehlen kann der Artikel. — ἐκ τοῦ ὁμοίου. zu 1, 143, 3. — μεταλάβετε nehmt tauschend an. Isokr. 7, 71: ἀντὶ τῆς πολιτείας τῆς οὕτω πολλὰ καὶ καλὰ διαπεπραγμένης ἑτέραν ὑμᾶς πείθω μεταλαβεῖν. Plat. Prot. 355: ἄλλο ὄνομα μετείληφεν, ἀντὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἀγαθόν. vgl. Pol. 6, 57, 9.

C. 88. § 1. δέ. zu 1, 43, 2. — ἐπεπόνθεσαν, κατὰ ψυχὴν διετέθησαν. (Sch.) — τοιόνδε. zu 4, 67, 2. vgl. 5, 71, 1. — εἰ streicht Reiske. vgl. 6, 54, 6. 82, 2. Verschieden ist καθ' ὅ τι εἰ 5, 76, 2. (Pp.) Es ist wohl aus dem πλὴν εἰ des Sch. entstanden. (Hk.) — κατὰ τὸ ὅμορον. vgl. 1, 15, 2. 3. 5, 69, 2. solito inter accolas odio Tac. H. 5, 1. (Pp.)

§ 2. δεδιότες τοὺς Σ. μή. Spr. 61, 6, 5 u. zu 4, 1, 1. — τοὺς ὀλίγους die 6, 67, 3 erwähnten wenigen. (Ps.) καὶ τοξότας wird ausgefallen sein. (Kr. Bruchst.) — μᾶλλον als den Athenern. — ἔργῳ, ὡς. ἔργῳ δ' ὡς Kr. Bruchst. So Va. ἔργῳ, ὡς δ' ἂν Abr. Mit Bl. ἔργῳ ohne δέ zum Folgenden zu ziehen ist unstatthaft. — δοκῶσι νεῖμαι für δοκῶσιν εἶναι Dr. u. Valckenaer ad Eur. fragm. p. 77. Plat. Gorg. 492, c: πῶς οὐκ ἂν ἄθλιοι γεγονότες εἴησαν μηδὲν πλέον νέμοντες τοῖς φίλοις τοῖς αὑτῶν ἢ τοῖς ἐχθροῖς; (Bl.) Auch δοκῶσιν εὖνοι vermuthen Dr. u. Dobree. — ἐπικρατέστεροι, ein seltenes Wort, auch von Th. weiter nicht gebraucht, bei Dion C. öfter, auch 75, 6. — λόγῳ im Gegensatze zu ἔργῳ.

§ 3. μηδ' ἑτέροις für μηδετέροις einige Hsn. — δοκεῖν. δοκεῖ die besten Hsn.

§ 4. ἐν τῇ Νάξῳ 6, 74, 2. — τὰ πρός die Verhandlungen mit. Spr. 50, 5, 12. — τὰ καθ' ἑαυτούς. vgl. 1, 82, 2. (Bl.) — προσχωρήσονται. zu 1, 82, 5.

κελοὺς ἔπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὡς πλεῖστοι προσχωρήσονται. καὶ οἱ 5
μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν, ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακο-
σίων, οὐ πολλοὶ ἀφεστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἐχόντων αὐτό-
νομοι οὖσαι καὶ πρότερον ἀεὶ αἱ οἰκήσεις εὐθύς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν
Ἀθηναίων ἦσαν, καὶ σῖτόν τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι καὶ εἰσὶν
οἳ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρα- 6
τεύοντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων
φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων, ἀπεκωλύοντο. τόν τε χει-
μῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἐς τὴν Κατάνην καὶ τὸ στρατό-
πεδον ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακοσίων αὖθις ἀνορθώσαντες διεχεί-
μαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς Καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύ- 7
ναιντό τι ὠφελεῖσθαι, ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων
ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σι-
κελοῖς καὶ ἐς τὴν Ἔγεσταν πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς
πλείστους πέμπειν, καὶ τἆλλα ἐς τὸν περιτειχισμόν, πλινθία καὶ σίδη-
ρον, ἡτοίμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.
Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακοσίων ἀπο- 8
σταλέντες πρέσβεις τούς τε Ἰταλιώτας ἅμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο
πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκεί-
νοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κορίνθῳ ἐγένοντο, λό-
γους ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. καὶ οἱ Κο- 9
ρίνθιοι, εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύ-
νειν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως
καὶ ἐκείνους ξυναναπείθοιεν τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐς τὴν Σικελίαν ὠφελίαν τινὰ πέμπειν.

---

§ 5. *οἱ πρὸς τὰ πεδία* die nach den Ebenen zu wohnenden. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 25. — *μᾶλλον, ἢ ἐν τῇ μεσογείᾳ καὶ τοῖς ὀρεινοῖς.* (Pp.) vgl. 7, 79, 3. Aehnlich zu deuten ist wohl *μάλιστα* Xen. An. 4, 8, 24. — *οὐ πολλοί* für *οἱ πολλοί* Canter. — *μεσόγειαν* für *μεσόγαιαν* Martins Hs., gemäss dem Gebrauche des Th. vgl. 1, 100, 3. 120, 2. 2, 102, 1. 3, 95, 3. 7, 80, 3. — *καὶ πρότερον* schon früher. vgl. 8, 83, 1. — *ἀεὶ αἱ* für das blosse *ἀεὶ* Bk. — *οἰκήσεις* Wohnstätten, wie 1, 6, 1. — *ὀλίγοι. ὀλίγαι* wäre doch gefügiger. — *μετά.* zu 4, 125, 1. — *εἰσὶν οἵ.* Spr. 61, 5, 1.

§ 6. *τοὺς δὲ καί, προσαναγκάζειν.* Spr. 55, 4, 11 u. Kr. z. Dion. p. 118. — *ἀπεκωλύοντο* für *ἀπεκώλυον* Döderlein, Bekker u. Dobree.

§ 7. *ἔστιν ὧν.* Spr. 61, 5, 3. — *καὶ αὐτῶν* sogar selbst, aus freien Stücken. — *ἐκέλευον* ist vielleicht zu streichen. zu *περιαγγέλλουσαι* 1, 116, 1. — *καὶ ὅσα* und was sonst noch. zu 3, 2, 1. 6, 71, 2. 76, 3. — *ἔδει, ἑτοιμάζειν.* — *ἑξόμενοι.* zu 1, 49, 6.

§ 8. *ἀποσταλέντες* 6, 73. — *ἐπιβουλευόμενα* gegen sie angestiftet werde. Spr. 52, 4, 5. „vgl. 3, 96, 2." (Bl.)

§ 9. *ὥστε,* wie 5, 17, 3. 8, 79, 1. vgl. 7, 49, 1. 8, 20, 2. 63, 2. — *ἐκείνους, τοὺς Λακεδαιμονίους.* Spr. 58, 4, 1. — *τὸν αὐτοῦ πόλεμον.* zu 6, 34, 3. — *σαφέστερον, ἐπιφανέστερον.* (Sch) *φανερώτερον* 6, 91, 4. vgl. 105, 1 u. zu 6, 73.

10 καὶ οἵ τε ἐκ τῆς Κορίνθου πρέσβεις παρῆσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα
καὶ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων, περαιωθεὶς τότ' εὐθὺς ἐπὶ
πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας ἐς Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον,
ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαίμονα αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μετα-
πεμψάντων ὑπόσπονδος ἐλθών· ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ
11 τῶν Μαντινικῶν πρᾶξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμο-
νίων τούς τε Κορινθίους καὶ τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλ-
κιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων
τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς Συρα-
κούσας κωλύοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων
ὄντων παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης παρώξυνέ τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ
ἐξώρμησε λέγων τοιάδε.

89 „Ἀναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα
μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάσησθε. τῶν δὴ ἐμῶν προ-
γόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατά τι ἔγκλημα ἀπειπόντων αὐτὸς ἐγὼ
πάλιν ἀναλαμβάνων ἐθεράπευον ὑμᾶς ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου
2 ξυμφοράν. καὶ διατελοῦντός μου προθύμου ὑμεῖς πρὸς Ἀθηναίους
καταλλασσόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν, δι' ἐκείνων πράξαν-
τες, ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ πρός
τε τὰ Μαντινέων καὶ Ἀργείων τραπομένου καὶ ὅσα ἄλλα ἠναντιούμην·

---

§ 10. *τότ' εὐθύς* 6, 61, 6. (Hk.) vgl. zu 1, 101, 2. — *ἔπειτα ὕστερον.* zu 6, 66, 3. — *ὑπόσπονδος* unter Ausbedingung sicheren Geleites. (Hl.) Spr. 57, 5, 4. — *περὶ τῶν.* Spr. 68, 31, 1. Xen. An. 1. 6, 6: *τοῦτο πράξω περὶ Ὀρόντου.* — *τῶν Μαντινικῶν, τοῦ Μαντινικοῦ πολέμου* 5, 26, 8. vgl. 5. 43, 3. 61 ff. 6, 16, 6. 17, 1.

§ 11. *τὰ αὐτά* gehört sowohl zu *δεομένους* vgl. zu 6, 78, 4, als zu *πείθειν* vgl. zu 4, 22, 1. — *καὶ τῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν.* (Ba.) Spr. 69, 32, 2. vgl. Reg. *καί* 1 A. — *ἐν τέλει* Obrigkeiten. zu 1, 10, 6. — *κωλύοντας* für *κωλύσοντας* die besten Hsn.: als hindernde. vgl. 7, 25, 7 u. Kr. zu Xen. An. 4, 5, 8. — *παρώξυνε* reizte sie gegen die Athener an; *ἐξώρμησε* trieb sie zu einem Unternehmen an. (Ba.) vgl. 1, 67, 3. 84, 2.

C. 89. § 1. *τῆς ἐμῆς διαβολῆς* meiner persönlichen Verunglimpfung. (Hl.) zu Lakedämon. vgl. 6, 88, 10. (Ds.) vgl. 6, 90, 1 u. Spr. 47, 7, 8. — *ἐς ὑμᾶς.* Spr. 68, 21, 6. — *χεῖρον*, wie *οὐδὲν χεῖρον εἰδότας* 2, 43, 1. vgl. 6, 80, 3. 89, 5. — *τὰ κοινά* das über die Staatsinteressen zu Sagende. — *τῷ ὑπόπτῳ μου, ἤγουν διὰ τὸ ὑποπτεύειν (ὑμᾶς) με.* (Sch.) vgl. zu 6. 85, 3. — *δὴ ἐμῶν* für *δ' ἡμῶν* Va. u. Reiske bei Abr. p. 649. Unpassend ist *δέ* (Ps.) und *ἡμῶν* hätte eine unregelmässige Stellung. Spr. 47, 9, 12. vgl. Dial. Synt. 47, 9, 5. — *προξενίαν.* zu 5, 43, 2. — *ἀναλαμβάνων, ἀναλαμβάνειν ἐπιθυμῶν.* (Ae. Ps.) Spr. 53, 1, 6. — *ἄλλα* ist Ac., von *ἐθεράπευον* regiert. Spr. 46, 11, 2. — *τὴν ἐκ Π.* Spr. 50, 8, 17 u. zu 3, 102, 2. vgl. 7, 31, 1.

§ 2. *διατελοῦντος* ohne *ὄντος*: *διατελῶ πρόθυμος (ὤν).* Spr. 56, 5, 4 u. zu 1, 34, 2. — *τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς*, dem Nikias und Laches 5, 43, 2. (Ds.) — *περιέθετε.* zu 4, 87, 4. Antiph. 5, 18: *ὄνειδος ἐμοὶ περιέθεσαν.* Her. 3, 81, 2: *τούτοισι περιθέωμεν τὸ κράτος.* vgl. 1, 129, 2. 142, 8: *τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν περιτίθημι.* vgl. Thuk. 8, 43, 4. — *τὰ Μαντινέων* die Interessen, die Partei der M. Spr. 47, 5, 10. — *ὅσα ἄλλα.* Spr. 51, 10, 10.

ὑμῖν ἐβλάπτεσθε· καὶ νῦν, εἴ τις καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκό-
τως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω· ἢ εἴ τις, 3
διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον, χείρω με ἐνόμιζε, μηδ' οὕ-
τως ἡγήσηται ὀρθῶς ἄχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις ἀεί ποτε διάφο-
ροί ἐσμεν, πᾶν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ὠνόμασται·
καὶ ἀπ' ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἅμα 4
δὲ τῆς πόλεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν
ἕπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς
τὰ πολιτικὰ εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν οἳ ἐπὶ
τὰ πονηρότερα ἐξῆγον τὸν ὄχλον, οἵπερ καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ 5
τοῦ ξύμπαντος προέστημεν, δικαιοῦντες ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη ἡ πό-
λις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυν-
διασώζειν, ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγιγνώσκομεν οἱ φρονοῦντές τι,
καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιμι. ἀλλὰ περὶ ὁμο-

---

vgl. 46, 5. 4. Die Verbindung: ihr erlittet Schaden sowohl dadurch dass ich mich den Interessen der M. und A. zuwendete als darin worin ich sonst euch widerstrebte. (Ba.) Ueber *καί* Spr. 59, 2, 4. — *ἄλλα*, wie 5, 53 ff. (Ds.) — *εἴ τις καί.* zu 3, 46, 1. 6, 33, 4. — *οὐκ εἰκότως* unbilliger Weise, mit *ὠργίζετο* zu verbinden. (St.) Ueber *οὐκ* Spr. 67, 4, 1. — *μετὰ τοῦ ἀληθοῦς*, in sofern er meine Gründe euch zu zürnen als gewichtig anerkennt. — *ἀναπειθέσθω, μεταπειθέσθω.* (Sch.) So auch an einigen Stellen bei Platon. (Bl.)

§ 3. *διότι καί.* nicht bloss weil ich euch schadete, sondern auch weil. (Pp.) zu 6, 83, 1. — *τῷ δήμῳ προσεκείμην. τὰ τοῦ δήμου ἐφρόνουν.* (Sch.) vgl. 8, 89, 3 mit 7, 50, 4 u. 1, 93, 5. „So *ἀνδρί* Her. 6, 61, 2. *τῷ ὁμίλῳ* Dion. C. 254, 56." (Bl.) Gemeint ist nicht bloss die athenische sondern auch die argeiische Demokratie. (Ds.) — *μᾶλλον* als dem aristokratischen Princip und den Interessen aristokratischer Staaten. — *μηδ' οὕτως* auch aus diesem Grunde nicht. vgl. Kr. zu Xen. An. 4, 8, 3. — *ἐσμέν*, ich und meine Familie, die Alkmäoniden, mit Bezug auf deren Antheil an Vertreibung der Pisistratiden — *πᾶν τό.* Spr. 50, 4, 1. — *τῷ δυναστεύοντι* ist Neutrum. (Hl.) also auch auf Oligarchie beziehbar. Spr. 43, 4, 17. — *ἀπ' ἐκείνου*, von jenem Tyrannenhasse. — *προστασία.* zu 2, 80, 3. — *ἡμῖν* den Alkmäoniden. (Ds.) — *οἵπερ*, namentlich Androkles 8, 65, 2. (Thirlwall.)

§ 4. *τοῖς παροῦσιν ἕπεσθαι* sich den bestehenden Verhältnissen zu fügen. (Va.) — *τῆς ὑπαρχούσης ἀκολασίας μετριώτεροι* gemässigter als die herrschende Zügellosigkeit der athenischen Demokratie es mit sich brachte. (Ba.) zu 4, 61, 3. — *ἄλλοι*, unstreitig Demagogen. — *ἐπὶ τῶν πάλαι* im Zeitalter der Vorfahren. (Ps.) Spr. 68, 40, 4. — *ἐξῆγον.* zu 3, 45, 3.

§ 5. *τοῦ ξύμπαντος* dem ganzen Staate (Ps.), im Gegensatze zu einzelnen Factionen. „vgl. 6, 39, 1." (Arn.) — *δικαιοῦντες.* Kr. z. Her. 1, 89, 1. — *ἐν ᾧ — καὶ ὅπερ.* Hier *αὐτό* für *ὅπερ* zu sagen (Spr. 60, 6, 2) war, weil der correlate demonstrative Satz erst folgt, nicht wohl zulässig. vgl. Spr. eb. A. 4 u. 2, 43, 3. — *ὅπερ ἐδέξατό τις σχῆμα, τοῦτ' ἔστιν ἥντινα πολιτείαν παρέλαβεν.* (Sch.) vgl. Arr. An. 1, 9, 8. — *φρονοῦντές τι.* zu 5, 7, 2. — *οὐδενὸς — λοιδορήσαιμι.* Pp. ergänzt *γιγνώσκοιμι* zu *ἄν* und ein *ἄν* zu *λοιδορήσαιμι:* dürfte wohl ich nicht minder als irgend wer einsehen, je mehr ich schmähen könnte, d. h. je gerechteren Grund ich zu schmähen habe. Die Lücke, welche schon St. anerkannte, füllt der

*λογουμένης ἀνοίας οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν
οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων."*
90 *"Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυνέβη· περὶ δὲ ὧν
ὑμῖν τε βουλευτέον καὶ ἐμοί, εἴ τι πλέον οἶδα, ἐσηγητέον, μάθετε
ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μέν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας
καταστρεψόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὖθις καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα καὶ*
2 *τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσοντες. εἰ δὲ προχωρή-
σειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλο-
μεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομέ-
νην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι καὶ
Ἴβηρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμω-*
3 *τάτους, τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχού-
σης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα, αἷς τὴν Πελοπόννησον πέριξ πολιορ-
κοῦντες καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων τὰς μὲν βίᾳ
λαβόντες τὰς δ' ἐντειχισάμενοι, ῥᾳδίως ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν καὶ
μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ*

Sch. mit *αὐτὸς ἂν ἐγὼ οὐδενὸς χεῖρον λοιδορήσαιμι αὐτήν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ὑπ' αὐτῆς ἠδίκημαι.* Va.: ipse quo majore injuria affectus sum, eo magis vitupero. Vielleicht ist bloss *ἠδίκημαι* ausgefallen. Kr. Stud. 2 S. 184 f. Ueber *οὐδενὸς χεῖρον.* Spr. 47, 27, 3. — *ὁμολογουμένην ἄνοιαν τὴν δημοκρατίαν λέγει.* (Sch.) — *καὶ τό. καίτοι τό* Kr. Bruchst. Arn. glaubt diesen Satz an *δικαιοῦντες — ξυνδιασώζειν* anschliessen zu können. — *μεθιστάναι* umwandeln, wie 8, 66, 1.

C. 90. § 1. *ἐμάς* gegen mich. zu 6, 89, 1. — *τι πλέον οἶδα.* zu 5, 29, 3. vgl. 6, 91, 1. — *ἐσηγητέον* ist anzugeben. zu 3, 20, 1. — *αὖθις* demnächst. vgl. 6, 94, 2. Kr. z. Dion. p. 293 s. 26. vgl. zu 5, 36, 1. — *τῆς ἀρχῆς,* Sardinien, Corsika und vielleicht einige ihnen unterworfene Städte Afrikas. (Arn.) — *καὶ αὐτῶν* und sie selbst, im Gegensatze zu den ihnen Unterwürfigen, *ἀρχή.* (Sch.) zu 5, 69, 1. *καὶ Λιβύων* oder *καὶ Αἰγυπτίων* Reiske. Ueber die Sache Böckh Staatsh. 1 S. 402 Anm.

§ 2. *ἢ καί* oder auch nur. Spr. 69, 32, 19. — *ἤδη.* zu 6, 34, 8. — *ἐπιχειρήσειν.* vgl. zu 4, 122, 1. — *ἄλλους,* Kelten, nach O. Müller Etrusker 1 S. 154. (Gö.) — *βαρβάρων* verdächtigt Bk. Indess *ὁμολογουμένως νῦν* zu *μαχιμωτάτους* zu beziehen finde ich eben nicht hart, da das *βαρβάρων,* nur eine Nebenbestimmung dieses Wortes, mit gesenkter Betonung zu sprechen ist. — *μαχιμωτάτους. μαχιμωτάτων* eine (schlechte) Hs. u. Pp.

§ 3. *αἷς* fur *οἷς* Bk. nach Dr. u. Reiske. Vielleicht ist es zu streichen, da sonst nach *τριήρεις* für *τέ* wohl *δέ,* wie nur eine Hs. hat, stehen würde. (Kr. Bruchst.) — *καί* vor *τῷ* verbindet *πολιορκοῦντες* und *λαβόντες.* — *πέριξ.* 2, 7, 3: *πέριξ τὴν Πελοπόννησον καταπολεμεῖν.* — *πολιορκοῦντες* von einer Blockade, wie Her. 8, 28. — *ἐκ γῆς ἐφορμαῖς* Angriffe von der Landseite. (Dr.) Spr. 50, 8, 19. Das von Thuk. sonst nicht gebrauchte und überhaupt seltene Wort hat doch schon Homer Od. 22, 130: *μία δ' οἴη γίγνετ' ἐφορμή.* (Bl.) — *ἐντειχισάμενοι, περιτειχίσαντες ἢ φρούρια ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἐπιτειχίσαντες· ὃ καὶ μᾶλλον.* (Sch.) Richtiger wohl das Erstere. Circumvallare Va. u. A. — *καταπολεμήσειν, αὐτήν.* vgl. 2, 7, 3. — *καὶ τοῦ ξύμπαντος.* vgl. zu 6, 18, 5. 39, 2 u. 7, 28, 2. mit dem Artikel 3, 68, 3. — *τοῦ Ἑλληνικοῦ.* Spr. 43, 4, 17 u. Reg. u. *Ἑλληνικός.* — *ὥστε εὐπορώτε-*

σῖτον, ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαί τι αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενόμενα
ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθένδε προσόδου παρέξειν."
"Τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκρι- 91
βέστατα εἰδότος ὡς διενοήθημεν ἀκηκόατε· καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρα-
τηγοί, ἢν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς δέ, εἰ μὴ βοηθή-
σετε, οὐ περιέσται τἀκεῖ, μάθετε ἤδη. Σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι
μέν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοιντο.
Συρακόσιοι δὲ μόνοι μάχῃ τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι καὶ ναυσὶν ἅμα 2
κατειργόμενοι ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀν-
τίσχειν. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία
καὶ εὐθὺς καὶ Ἰταλία· καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ
ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἰέσθω 3
μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου, εἰ μὴ ποιήσετε
τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε οἵτινες
αὐτερέται κομισθέντες καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς, καὶ ὃ τῆς στρατιᾶς
ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν
τούς τε παρόντας ξυντάξῃ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας προσαναγκάσῃ· οὕτω 4
γὰρ οἵ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον καὶ οἱ ἐνδοιά-
ζοντες ἀδεέστερον προσίασιν. καὶ τὰ ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον

ρον γίγνεσθαι damit leichter ausgeführt würde. (Va.) vgl. 6, 92, 1. — εὐπόρως auch 8, 36, 1. vgl. Pass. Lex. u. εὔπορος g. E. — τι αὐτῶν jeder dieser Pläne. vgl. 6, 92, 1 u. zu 6, 40, 2. — τὰ προσγενόμενα ἐκεῖθεν χωρία für τὰ ἐκεῖ προσγενόμενα χωρία ἐκεῖθεν. Spr. 50, 8, 14.

C. 91. § 1. τὰ ἀκριβέστατα. Ohne Artikel § 5. vgl. 6, 93, 1. S. jedoch zu 1, 19. — ὅσοι. οἱ? Es waren ja doch nur zwei; ὡς οἱ Reiske u. eine Hs. — οὐ περιέσται, οὐ σωθήσεται. (Sch.) — ἀπ. μέν εἰσίν, ὅμως δέ für καίπερ ἀπ. ὅμως. Kr. zu Xen. An. 6, 3, 30. — ξυστραφέντες. zu 6, 77, 1.

§ 2. ἀντίσχειν für ἀντισχεῖν Kr. zu 1, 7, 2. — ἔχεται wird eingenommen werden Va. Im Präsens liegt das Unausbleibliche. Spr. 53, 1, 8 u. zu 1, 121, 3. — κίνδυνον ἐκεῖθεν Gefahr die von dorther droht. (Va.) Spr. 50. 8, 19. — διὰ μακροῦ. zu 6, 15, 3.

§ 3. ὥστε μὴ οἰέσθω. Spr. 65, 3, 1. vgl. 7, 63, 3. — βουλεύειν. Zus. zu 3, 42, 5. — εἰ μή bezieht sich auf den im Vorhergehenden nur enthaltenen Gedanken: der bedroht sein wird. — πέμψετε, epexegetisch zu τάδε ποιήσετε. (Pp.) Spr. 59, 1, 5. — οἵτινες. Spr. 58, 4, 1. vgl. 3, 4, 4 u. Kr. zu Xen. An. 4, 1, 20. — αὐτερέται. zu 1, 10, 6. — καὶ ὁπλιτεύσουσιν nicht bloss als Ruderer sondern auch als Hopliten dienen können. Spr. 53, 7, 8. — τῆς στρατιᾶς als das Heer dessen Absendung ich eben empfohlen habe. — ὡς ἄν. Spr. 54, 8, 4. Doch erwartete ich in dieser Verbindung ὅς ohne ἄν mit dem Indicativ des Futurs. Spr. 53, 7, 7. vgl. Kr. Stud. 2 S. 185. — τοὺς παρόντας die sich zum Dienste gestellt haben werden. — ξυντάξῃ organisire. (Arn.) — θέλοντας, παρεῖναι. (Ps.)

§ 4. ἐνδοιάζοντες. zu 1, 122, 3. — τά. zu 6, 84, 3. — ἐκπολεμεῖν Krieg anfangen, so dass ἐκ steht wie unser aus in ausschlagen für zuerst schlagen. Verschieden wäre da Xen. Hell. 5, 4, 20, wo es verfeinden

ἐκπολεμεῖν, ἵνα Συρακόσιοί τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμελεῖσθαι μᾶλλον
ἀντέχωσι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἧσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπω-
5 σιν. τειχίζειν δὲ χρὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα
ἀεὶ φοβοῦνται καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ δια-
πεπειρᾶσθαι. βεβαιότατα δ᾽ ἄν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ
ἃ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος
ἐπιφέροι· εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἑκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν
6 δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ᾽ ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ ὠφελού-
μενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρεὶς τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω.
οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκεύασται, τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς τὰ μὲν λη-
φθέντα τὰ δ᾽ αὐτόματα ἥξει· καὶ τὰς τοῦ Λαυρίου τῶν ἀργυρείων
μετάλλων προσόδους καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦν-
ται, εὐθὺς ἀποστερήσονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσό-
δου, ἧσσον διαφορουμένης, οἳ τὰ παρ᾽ ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ
κράτος πολεμεῖσθαι ὀλιγωρήσουσιν."

92 „Γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμότερον ἐν ὑμῖν ἐστιν ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ὥς γε δυνατά — καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι γνώμης — πάνυ θαρσῶ. καὶ χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων φιλόπολίς ποτε δοκῶν εἶναι νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι, οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου ἐς τὴν φυγα-

---

heissen soll vgl. zu 8, 57. 1. Reiske bei Abr. will *πολεμεῖν* oder *ἔτι πολεμεῖν*. — *ἐπιμελεῖσθαι*, *σφῶν* oder für die Sache. vgl. 7, 39, 2.

§ 5. *Δεκέλειαν* 7, 19, 2. — *τῆς Ἀττικῆς*. Spr. 47, 8, 5. — *μόνου* — *διαπεπειρᾶσθαι* dieses Bedrängniss, glauben sie, sei das einzige von den im Kriege vorkommenden was sie nicht erfahren, durchgemacht, hätten. (St.) — *αὐτοῦ*. Spr. 60, 6, 2. — *ἐπιφέρειν δουλείαν τινί* 3, 56, 2, *τιμωρίαν* Plat. Ges. 943, d. (Bl.) — *βεβαιότατα*. zu 4, 62, 2.

§ 6. *ἅ* gehört zu *ὠφελούμενοι*. vgl. § 6. Spr. 51, 9, 2 u. 52, 4, 8. — *ἐπιτειχίσει*. zu 1, 122, 1. — *κωλύσετε*, *ὠφελεῖσθαι*. (Ps.) Spr. 55, 4, 11 u. Kr. z. Dion. p. 118. — *οἷς κατεσκεύασται* womit ausgestattet ist. (St.) vgl. 8, 24, 3 u. Kr. zu Xen. An. 1, 9, 19. — *ἥξει*, namentlich Sklaven. vgl. 7, 27, 4. (Ds.) — *ἀπὸ γῆς*. Böckh Staatsh. 1 S. 416. — *δικαστηρίων*, *πολεμίων αὐτοῖς ἱδρυμένων ἐν τῇ χώρᾳ καὶ σχολὴν οὐ παρεχόντων δικάζεσθαι*. (Sch.) Die Sache ist bedenklich und man könnte *ἐργαστηρίων* vermuthen. vgl. jedoch Böckh eb. 1 S. 461. — *μάλιστα δέ*, *ἀποστερήσονται* oder *βλαφθήσονται* A. Ps., der denn das Folgende als absoluten Genitiv nimmt. Richtiger nimmt Hertlein einen Wechsel der Construction an. Spr. 47, 13, 10. „vgl. Eur. Tro. 375 f." (Bl.) — *διαφορουμένης*, *πεμπομένης, διηνεκῶς φερομένης*. (Sch.) Eine sonst nicht nachgewiesene Bedeutung. Arn. erklärt: nach Athen hinüberbringen, wofür Bl. 6, 100, 3 vergleicht. Ueber die Sache Böckh 1 S. 520. — *τά*. zu 3, 6, 2. — *ἤδη* endlich, mit Bezug auf früher Gewünschtes, wie 8, 2, 3. 46, 4. vgl. 5, 80, 1 u. zu 6, 44, 3. — *πολεμεῖσθαι*. Spr. 52, 3, 4. — *ὀλιγωρήσουσιν*, *τοῦ φέρειν τοὺς φόρους* aus *προσόδου* oder (mit Ps.) *τῶν Ἀθηναίων*.

C. 92. § 1. *ἐν ὑμῖν*. Spr. 68, 12, 6. — *καὶ οὐχ* — *γνώμης*, nach *θαρσῶ* erwartet, steht hier um das *δυνατά* zu urgiren. — *τῇ ἐμαυτοῦ*. Spr. 43, 3, 4. — *ἐγκρατῶς*, *καρτερῶς*. (Sch.) Selten so; *πολεμεῖν ἐγκρατῶς* App. 1, 93 u. 96. (Bl.) *ἀντέχεσθαι* Plut. C. Gracch. 11. vgl. oben 1, 76, 1. — *οὐδέ*,

δικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγάς τε γάρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων 2
πονηρίας καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας, ἢν πείθησθέ μοι, ὠφελίας· καὶ πο-
λεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλάψαντες ὑμεῖς ἢ οἱ τοὺς
φίλους ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλόπολι οὐκ ἐν ᾧ
ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. οὐδ' ἐπὶ πατρίδα 3
οὖσαν ἔτι ἡγοῦμαι νῦν ἰέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὖσαν ἀνακτᾶ-
σθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως
ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ' ὃς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν
πειραθῇ αὐτὴν ἀναλαβεῖν. οὕτως ἐμοί γε ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον 4
καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι ὦ Λακεδαιμόνιοι, γνόντας
τοῦτον δὴ τὸν ὑφ' ἁπάντων προβαλλόμενον λόγον, ὡς εἰ πολέμιός γε
ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, κἂν φίλος ὢν ἱκανῶς ὠφελοίην, ὅσῳ τὰ μὲν
Ἀθηναίων οἶδα τὰ δ' ὑμέτερα ᾔκαζον· καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαντας 5

ἀξιῶ. (A. Ps.) — *μου* gehört zu *λόγον*. Spr. 47, 9, 15. — *ἐς* in Bezug auf, als läge eben nur sie zum Grunde. vgl. zu 5, 75, 2. — *φυγαδικός* findet sich erst bei Spätern wieder.

§ 2. *φυγὰς τῆς ὑμετέρας ὠφελείας*, τοῦτ' ἔστιν οὐ φεύγω τὸ ὠφελεῖν ὑμᾶς. (Sch.) Eine ähnliche Dilogie 3, 13, 2. Der Ge. bei *φυγάς* auch 8, 6, 1. Eu. Med. 706: *Κρέων μ' ἐλαύνει φυγάδα γῆς Κορινθίας*. Plat. Alk. β, 142, a: *φυγάδες τῆς πόλεώς εἰσιν*. Ar. An 3, 22, 4: *φυγὰς τῆς αὑτοῦ ἀρχῆς πλανώμενος*. vgl. Plut. Ant. 69. *γῆς φυγαί Π. τοῦ πρώτου ψυχροῦ*. 20. — *τέ* entspricht dem *καί* vor *πολεμιώτεροι* Denn *καὶ οὐ* kann einem *τέ* nicht entsprechen. – *οἱ βλάψαντες ὑμεῖς*, ungewöhnliche Stellung, durch den Ggs. veranlasst. Spr. 50, 8, 2. — *ἢ οἱ*. Eig. musste für *ἢ οἱ* folgen *ἀλλ' οἱ* oder *καὶ οἱ τοὺς π. βλ.*, *ὑμεῖς, οὐ πολεμιώτεροι ἤ* gesagt werden. vgl. 4, 62, 1. (Pp.) Der Gedanke: *οὐχ οὕτως ὑμᾶς ἡγοῦμαι πολεμίους ὡς Ἀθηναίους. ὑμεῖς μὲν γὰρ εἴ τι ἐβλάψατε, ἐχθροὶ ὄντες ἐλυπήσατε, οἱ δ' Ἀθηναῖοι φίλον ὄντα κατηνάγκασαν ἐχθρὸν γενέσθαι*. (Sch.) — *τοὺς φίλους* für *τὸν φίλον*, andeutend dass sie auch an Andern so gethan. — *ἐν ᾧ*, *νῦν ἡνίκα*. (Sch.) wo, auch die Zeit mit andeutend. vgl. 7, 29, 4. vgl. zu 3, 39, 2. Ueber *ἀδικοῦμαι* 53, 1, 3. — *ἀλλ' ἐν ᾧ*, *ἀλλὰ τότε εἶχον ὅτε*. Spr. 62, 4, 2. — *ἐπολιτεύθην*, activ wie Lys. 26, 5, Isokr. 5, 5. 7, 15. (Pp.) Aesch. 2, 176, Dem. 18, 207, passiv Xen. Mem. 4, 4, 16, Plat. Ges. 693, e.

§ 3. *ἐπὶ πατρίδα οὖσαν*, *ἐπὶ γῆν ἣ πατρίς ἐστιν*. — *ἀπολέσας* amissa patria Just. 6, 1, 7. (Bl.) — *ἐκ παντὸς τρόπου*. zu 6, 34, 2. — *ἐπιθυμεῖν*, *αὐτῆς*. (Va.)

§ 4. *οὕτως* so, demnach, wie 1, 76, 2. (Pp.) — *ἐμοί γε*. *ἐμοί τε* Bk. gegen die Hsn. Es entspräche *καὶ αὐτούς* § 5. Jenes ist zu erklären: mir wenigstens, wenn auch nicht allen Verbannten. — *τοῦτον* wird wohl hier das Folgende bezeichnen (vgl. 6, 55. 1 u. zu 5, 71, 1); denn wo es das Bekannte, Berühmte bedeutet pflegt es nachzustehen. Spr. 51, 7, 7. Auch wäre dann *δή* wohl nicht statthaft. — *προβαλλόμενον* ist wohl eig. vom Vorhalten der Waffen (Kr zu Xen. An. 1, 2, 17) übertragen. vgl. Spr. 52, 10, 11. vgl. 1, 73, 2? 5, 16, 4? — *ὡς εἰ ἔβλαπτον*. Es steht die Erwähnung des vorliegenden Falles statt des allgemeinen Gedankens *ὡς ὅστις ἂν βλάψῃ — ὠφελοίη*. — *σφόδρα*. Man könnte *σφοδρά* vermuthen, wie *μεγάλα βλάπτειν* üblich ist; doch ähnlich *μάλιστα βλάπτειν* Isokr. 10, 7, Xen. Hell. 1, 6, 9, *μᾶλλον ὠφελεῖν* Isokr. 15, 47, *μάλιστα ὠφελεῖν* Eur. Rhes. 626, *πλέον, πλεῖστον ὠφελεῖν* Eur. Andr. 679. 681 u. Tem. 4. — *ὅσῳ*. Spr. 51, 10, 5 u. zu 1, 68, 2. — *ᾔκαζον* mit Bezug auf die Versteckheit der Lakedämonier: nur vermuthete, errieth, und euch dennoch schadete. vgl. 2, 54, 3.

περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατείαν, ἵνα τά τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε καὶ Ἀθηναίων τήν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλητε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε καὶ τῆς ἁπάσης Ἑλλάδος ἑκούσης καὶ οὐ βίᾳ κατ' εὔνοιαν δὲ ἡγῆσθε."

93 *Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες
δ' ἔτι καὶ περιορώμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐπερρώσθησαν διδάξαντος
ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκη-*
2*κοέναι· ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς Δεκελείας προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν
καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ
Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις
ἐκέλευον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ ἐκ*
3*τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστά τις ὠφελία ἥξει τοῖς ἐκεῖ. ὁ δὲ
δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευέν οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίνην,
τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι ὅσας διανοοῦνται πέμπειν, καὶ ὅταν
καιρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ
τῆς Λακεδαίμονος.*
4 *Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθηναίων ἣν
ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τήν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ καὶ*

---

§ 5. *διαφερόντων* fragliche Interessen, wie 1, 70, 1. — *μὴ ἀποκνεῖν, ἀξιῶ* aus § 4. Ueber den Ac. zu 3, 20, 2. — *ἵνα — σώσητε* damit ihr die dortige Macht, mit einem geringen Theile der eurigen zur Hülfe gekommen, (als) eine grosse rettet. Pp. nimmt *μεγάλα* proleptisch nach Spr. 57, 4, 2. Doch ist das verschieden; gut übersetzt er: gross erhaltet. — *καθέλητε.* zu 1, 4, 1. — *οἰκῆτε.* zu 6, 82, 3. — *ἑκούσης — δέ.* zu 6, 87, 2 E. — *ἡγῆσθε* für *ἡγήσησθε* zwei Hsn. u. die Ald. u. Bas.

C. 93. § 1. *μέλλοντες* zögernd. (St.) — *περιορώμενοι* abwartend. (Va.) vgl. 6, 103, 2. 4, 73, 1. 7, 33, 2. — *ἐπερρώσθησαν* wurden ermuthigt. vgl. 3, 6, 1. 4, 36, 2. 7, 2, 3. 7, 3. 17, 2. 8, 89, 1. 106, 4. (Kr. z. Dion. p. 271.) — *διδάξαντος αὐτοῦ καὶ νομίσαντες.* Spr. 56, 14, 2 u. zu 1, 65, 1.

§ 2. *πέμπειν, διενοοῦντο* aus *προσεῖχον τὸν νοῦν.* (Hk.) Oder der Da. *τοῖς ἐν τῇ Σ.* hängt von *προσεῖχον τὸν νοῦν* ab und der Infinitiv ist nach Spr. 61, 6, 8 zu erklären. (Arn.) — *τιμωρίαν, βοήθειαν.* (Sch.) zu 1, 25, 1. — *προστάξαντες.* zu 3, 26, 1. — *τοῖς Συρακοσίοις* für die S. Spr. 47, 20, 2. — *μετ' ἐκείνων καὶ τῶν K.* mit den Gesandten der Syrakosier und Korinthier die zu Sparta anwesend waren. (Hk.) vgl. 6, 88, 8 ff. (Pp.) — *ὅπῃ.* zu 1, 65, 2. — *ἐκ τῶν παρόντων.* zu 3, 29, 2. — *μάλιστα. κάλλιστα* eine gute Hs.

§ 3. *πέμπειν* könnte fehlen; doch vgl. Kr. z. Dion. p. 33. — *ἀνεχώρουν,* die Gesandten der Korinthier und Syrakosier. (Hk.) *ἀπεχώρουν* Pp.

§ 4. *ἡ*, die 6, 74, 2 abgeschickte. (Pp.) — *τήν τε τροφήν* die Verpflegungsgelder. (Ds.) So immer bei Thuk., *σιτηρέσιον* findet sich erst

τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ ἐν 94
τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου, ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀναστήσαντες Συρακόσιοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδῄωσαν τούς τε ἀγροὺς καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν 2
Συρακοσίων καὶ οὐχ ἑλόντες αὖθις καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν τό τε πεδίον ἀναβάντες ἐδῄουν καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν, καὶ τῶν Συρακοσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολ- 3
λοῖς καὶ ἀποκτείναντές τέ τινας καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα, Σικελῶν πόλισμα, καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ ἀπῄεσαν, πιμπράντες ἅμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων καὶ τῶν Ὑβλαίων. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην καταλαμβάνουσι τούς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίους ἄνευ τῶν ἵππων μετὰ σκευῆς, ὡς αὐτόθεν ἵππων πορισθησομένων καὶ ἱπποτοξότας τριάκοντα καὶ τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια.

Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος καὶ ἐπ' Ἄργος στρατεύσαντες Λακεδαιμόνιοι 95
μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμοῦ δὲ γενομένου ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν Θυρεᾶτιν, ὅμορον οὖσαν, λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον, ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἴκοσιν. καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, οὐ πολὺ ὕστερον, ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οὐ κατέσχεν, ἀλλὰ βοηθησάντων Θηβαίων οἱ μὲν ξυνελήφθησαν οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε.

Καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους, ὡς ἐπύθοντο τούς τε ἱπ- 96
πέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μέλλοντας ἤδη ἐπὶ σφᾶς ἰέναι, νο-

---

Xen. An. 5, 10, 4, σιταρχία erst bei Aristoteles. Der Artikel weist auf 6, 74, 2 zurück.

C. 94. § 1. **τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ** könnte Glossem sein. (Kr. Bruchst.) — **οὕς.** zu 6, 80, 1. — **πρότερον** 6, 4, 2. vgl. 49, 3. (Hk.)

§ 2. **τούς τε** für τε τούς Ba. In einigen Hsn. fehlt τε. — **ἔρυμά τι.** vgl 6, 75, 1. (Arn.) — **αὖθις.** zu 6. 90, 1. — **Τηρίαν** für Τηρέαν Hk. vgl. 6, 50, 3. — **τό.** τὸ τοῦ Τηρίου. (Pp.) zu 3, 98, 2.

§ 3. **τισὶν οὐ πολλοῖς,** wie 7, 1, 4 u. 8, 70, 2. (Pp.) Spr. 51, 16, 4. vgl. 6, 51, 2. — **τοὺς ἱππέας.** vgl. 6, 93, 4. (Pp.) — **τῶν** den erforderlichen. vgl. Xen. An. 7, 2, 8 u. Her. 4, 183, 2. — **σκευῆς** Reitzeug. Kr. zu Xen. An. 3, 3, 19. — **τριακόσια.** Böckh Staatsh. 2 S. 47.

C. 95. **σεισμοῦ.** zu 3, 89, 1. — **λείαν.** Kr. De auth. p. 29. — **ἔλασσον.** Spr. 49, 2, 3. — **τὰς ἀρχάς** die (höhern) Staatsämter. Kr. z. Dion. 269. — **οὐ κατέσχεν** bemächtigte sich derselben nicht oder erlangte nicht was es wollte. (St.) vgl. 7, 66, 2. (Arn.) — **Θηβαίων** für Ἀθηναίων einige Hsn. vgl. 4, 133, 1. — **ἐξέπεσον,** ἐξελθόντες ἔφυγον. (Sch.)

C. 96. § 1. **μέλλοντας,** τοὺς Ἀθηναίους. (Hl.) — **εὐθύς** gleich, in-

μίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου
ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως
σφᾶς, οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ, ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο τὰς προσ-
βάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταῦτα λάθωσι σφᾶς ἀναβάν-
2*τες οἱ πολέμιοι· οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξήρτηται*
γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τ' ἐστὶ καὶ ἐπι-
φανὲς πᾶν εἴσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων διὰ τὸ ἐπιπο-
3*λῆς τοῦ ἄλλου εἶναι Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐς*
τὸν λειμῶνα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμὸν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ — ἐτύγχανον
γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἑρμοκράτην στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες
τὴν ἀρχήν — ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο καὶ ἑξακοσίους λογάδας
τῶν ὁπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος, φυγὰς ἐξ Ἄν-
δρου, ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἴησαν φύλακες καὶ ἢν ἐς ἄλλο τι δέῃ,
97*ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς*
τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ ἐξητάζοντο, καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ
στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον,
ὃς ἀπέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους, καὶ τοὺς πεζοὺς ἀποβι-
2*βάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορμισάμενοι· ἔστι δὲ χερ-*

---

dem der Betrachter als aus der Stadt kommend gedacht wird. vgl. 4, 118, 4. 7, 22, 3. 8, 90, 4 u. Ar. Frö. 136: *ἀλλ' ὁ πλοῦς πολύς. εὐθὺς γὰρ ἐπὶ λίμνην μεγάλην ἥξεις πάνυ ἄβυσσον.* — ***σφᾶς***, *τοὺς Συρακουσίους.* (Sch.) Auch hier hätte Bk. *σφεῖς* vermuthen können. (Pp.) zu 3, 111, 2. — ***προσβάσεις***, *ἐφόδους.* (Sch.) vgl. 7, 45, 1. — ***αὐτῶν***, *τῶν Ἐπιπολῶν.* (Ps.) — ***ταῦτα*** für *ταύτας* die besten Hsn vgl. 2, 69.

§ 2. ***δυνηθῆναι***, *ἐνόμιζον* aus *διενοοῦντο.* vgl. 4, 3, 2. (Ps.) Spr. 65, 11, 7. Ueber die Ergänzung des *ἀναβῆναι.* Spr. 55, 4. 11. — ***ἐξήρτηται***, *ὑψηλόν ἐστι καὶ κρημνῶδες.* (Sch.) Die Erklärung passt nur auf *ἐξῆρται.* (Kr. Bruchst.) Der Sinn aber wird sein: die übrige Gegend schliesst sich an die steilen Anhöhen von Epipolä an, so dass sie von ihnen beherrscht wird. Bl. vergleicht Plut. Ant. 46: *τὰ μεγάλα πεδία τῶν λόφων τούτων ἐξήρτηται,* was doch hier, wie Sulla 20, einen Ge. bei sich hat. — ***ἐπικλινές*** abgedacht. (Va.) — ***εἴσω*** nach innen zu. (Va.) *ἔξωθεν* 5, 10, 2, mit geändertem Standpuncte. (Pp.) — ***ἐπιπολῆς*** *ἐπάνω* Möris, oberhalb, ist bei den ältern Schriftstellern Adverbium. Lob. z. Phryn. p. 126 s.

§ 3. ***παρὰ τόν.*** *τὸν παρὰ τόν* Kr. Bruchst. Die Präposition mit *ἐποιοῦντο* zu verbinden würde wegen der Parenthese hart sein; auch bedarf der vorhergehende Artikel einer Bestimmung. — ***τὸν Ἄναπον π.***, *ἀπέχοντα τῆς πόλεως δέκα σταδίους* Plut. Dion. 27. — ***οἱ περὶ τόν*** 6, 73. — ***ἐξέτασιν ὅπλων.*** zu 4, 74, 3. — ***ἑξακοσίους*** für *ἑπτακοσίους* Va. u. A. Ps. vgl. 6, 97, 3. 7, 43, 4. — ***τῶν τε Ἐ.*** — ***καὶ ἢν ἐς ἄ. τι.*** Spr. 59, 2, 4. vgl. 4, 69, 3. 128, 3. 6, 32, 2. — ***ταχύ*** gehört zu *παραγίγνωνται.* (Sch.) — ***ξυνεστῶτες***, *διὰ τὸ ξυνεστάναι.* (Sch.) über den Ausdruck Kr. zu Xen. An. 7, 6, 26. — ***παραγίγνωνται*** neben *εἴησαν.* Spr 54, 8, 3 u. zu 3, 22, 5.

C. 97. § 1. *τῇ, ἢ τῇ* Pp., *οἱ Συρακόσιοι* zu *ἐξητάζοντο* ergänzend. Dies billigend will von Velsen p. 22 ss. nach *ἐξητάζοντο* noch *ἀνήγοντο* einschieben. Ich glaube *τῇ — καί* aus einem Glossem entstanden. Dobree wollte *ἀνήγοντο* für *ἐξητάζοντο.* — ***ταῖς τε.*** *ταῖς δέ* Kr. Bruchst. vgl. jedoch 4, 23, 1. 7, 1, 5. 41, 2. (Pp.)

σόνησος μὲν ἐν στενῷ προύχουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψῳ διασταυρωσάμενος τὸν ἰσθμὸν ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἐχώρει εὐθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ 3
οἵ τε ἄλλοι, ὡς ἕκαστος τάχους εἶχεν, καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἑξακόσιοι· στάδιοι δὲ πρὶν προσμῖξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος ἐγίγνοντο αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσιν. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν· καὶ ὅ τε Διόμιλος ἀποθνήσκει καὶ τῶν ἄλλων ὡς τριακόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε 4
στήσαντες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῄεσαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν, ἐπ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν, ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὁπότε προΐοιεν ἢ μαχούμενοι ἢ τειχιοῦντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη.

Καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἔκ τε Ἐγέστης ἱππῆς τρια- 98
κόσιοι καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν ὡς ἑκατόν· καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἷς ἵππους τοὺς μὲν παρ' Ἐγεσταίων καὶ Καταναίων ἔλαβον τοὺς δ' ἐπρίαντο, καὶ ξύμπαντες πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι ἱππῆς ξυνελέγησαν. καὶ καταστή- 2
σαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα περ καθεζόμενοι ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν τοῖς Συρακοσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας· καὶ ἐ-

---

§ 2. *ἐν στενῷ ἰσθμῷ* eben so 4, 113, 2. (Pp.) vgl. 4, 120, 3. (Hk.) Das *ἐν* heisst hier wohl: an. — *προύχουσα*, wie 7, 4, 4. — *πλοῦν*. zu 6, 2, 6.

§ 3. *τάχους*. Spr. 47, 10, 5. — *προσμῖξαι* erkläre ich: herankommen. — *ἐκ τοῦ λ.* verbinde ich mit *ἐγίγνοντο*. — *ἐγίγνοντο αὐτοῖς* sie hatten zurückzulegen. (Hl.) vgl. 6, 99, 1. 101, 1. — *αὐτοῖς*, das zweite, geht auf die Athener, die schon bei *προσμῖξαι* vorschwebten. — *τοιούτῳ τρόπῳ*, in Eile und Verwirrung.

§ 4. *ὑποσπόνδους*. zu 1, 63, 3. — *ἐπικαταβάντες*. zu 4, 11, 1. vgl. 7, 23, 1. — *ἄκροις* ob: den äussersten oder höchsten, ist ungewiss. — *ὁρῶν*. zu 6, 75, 1. — *προΐοιεν* für *προσίοιεν* Fr. Ps. — *χρήμασιν* Güter, Gelder und Waaren. zu 3, 74, 2. — *ἀποθήκην* Niederlage, ein ziemlich seltenes, bei Attikern sonst wohl nicht vorkommendes Wort.

C. 98. § 1. *ξύμπαντες*. zu 1, 107, 4. — *ἱππῆς* ist nach Va. u. einer Hs. hinzugefügt.

§ 2. *ἵνα περ*. zu 4, 48, 5. — *ἐτείχισαν* vom Anfangen? Spr. 53, 5, 1. Ds. vermuthet *ἐτείχιζον*. — *τὸν κύκλον* die kreisförmige Belagerungsmauer, hier um Syke. (Didot.) vgl. 6, 99, 1. 3. 101, 1. 102, 1. 2. 3. Der Artikel ist hier deiktisch: die welche eben aufgeführt wurde. Arn.

3 πέξελθόντες μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντιπαρατασσομένων ἀλλήλοις οἱ τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ ὡς ἑώρων σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν πλὴν μέρους τινὸς τῶν ἱππέων· 4 οὗτοι δὲ ὑπομένοντες ἐκώλυον τοὺς Ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσκίδνασθαι μακροτέραν. καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν καὶ οἱ ἱππῆς μετ' αὐτῶν πάντες ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρακοσίων ἱππέας προσβαλόντες, καὶ ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν.

99 Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, οἱ δὲ λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρωγίλον καλούμενον, αἰεὶ ᾗπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτεί-2 χισμα. οἱ δὲ Συρακόσιοι οὐχ ἥκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένου μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον 3 ἄξειν τὸ τεῖχος, καὶ εἰ φθάσειαν, ἀποκλῄσεις γίγνεσθαι, καὶ ἅμα καὶ

---

denkt an ein kreisförmiges Werk vielleicht in der Mitte der Circumvallation. — *μὴ περιορᾶν*, *τὴν οἰκοδομίαν*.

§ 3. *ἀντιπαρατασσομένων* gehört zu *ἑώρων*, nicht zu *ἤγαγον*. — *ῥᾳδίως*, wie 7, 3, 2.

§ 4. *λιθοφορεῖν* scheint sonst nicht vorzukommen. — *ἀποσκίδνασθαι*, bei Thuk. so nur hier; *σκεδάννυσθαι* 2, 102, 3. vgl. Spr. 40 u. *σκεδάννυμι*. — *μακροτέραν*. Spr. 43, 3, 8. Für den seltenen Comparativ vergleicht Pp. Aristid. 1 p. 273: *μακροτέραν ἀπογίγνεσθαι*. Der Superlativ Xen. An. 7, 8, 20. — *φυλὴ μία*, *ἓν τάγμα ἀπὸ φυλῆς μιας*. (Sch.) Nach den bürgerlichen Stämmen wurden auch die Soldaten abgetheilt. vgl. Her. 6, 111, 1. Plut. Arist. 5. (Sigon. De rep. Ath. 5.) — *τῆς ἱππομαχίας*. Spr. 47, 7, 8. vgl. zu 2, 82.

C. 99. § 1. *τοῦ κύκλου* könnte von *τὸ πρὸς Βορέαν* abhängen: die nördlich von der Circumvallation gelegene Mauer (zu 2, 96, 4); allein es kann auch partitiv stehen: von der Circumvallation die gegen Norden gelegene Mauer, was die Stellung nicht hindert. vgl. Ullrich Beitr. z. Krit. S. 23 f. — *ξύλα*, zu Thürmen? (Bl.) zu einem Pfahlwerk (vallum) vor der Mauer? (Pp.) — *παρέβαλλον* warfen neben einander, in einer Reihe. (Hl.) vgl. 7, 2, 5. 5, 1. Zw. 2, 77, 2. So *παρώρυσσον* 6, 101. 1. Mehrere und gute Hsn. *παρέβαλον*, erklärlich wie *ἐτείχισαν* 6, 98, 2. — *ἐπὶ τὸν Τρωγίλον* bezieht sich auch auf *ἐτείχιζον*. (Arn.) — *καλούμενον ἀεί, ᾗπερ* interpungiren Bk. u. Pp. — *ἐγίγνετο*, *ἔμελλεν ἔσεσθαι*. (Sch.) zu 6, 97, 3. — *ἀποτείχισμα*. zu 1, 64, 1. 3, 94, 2. vgl. Ullrich Beitr. z. Krit. S. 23.

§ 2. *Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν* da von den Strategen Hermokrates. Spr. 47, 9, 1. — *ὑποτειχίζειν*. *οἱ Συρακόσιοι ὄρθιον τεῖχος διὰ μέσου τοῦ ἰσθμώδους ὑπετείχιζον, κώλυμα ἐσόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ δύνασθαι διατειχίσαι.* (Sch.) *ἐγκάρσιον τεῖχος* § 4.

§ 3. *καὶ εἰ*. *κἂν εἰ* Dobree. — *φθάσειαν*, *ὑποτειχίσαντες*. (A. Ps.) Arn. ergänzt *ἐδόκουν*. Pp. denkt: *τὸ τεῖχος ἀγαγόντες οἱ Ἀθηναῖοι* und zu *ἀποκλῄσεις*: *σφῶν*, *τῶν Συρακοσίων*. — *ἀπόκλησις* noch 4, 85, 2 u. bei Spätern. — *γίγνεσθαι* erg. *ἄμεινον ἐδόκει εἶναι* dass gemacht würden.

ἐν τούτῳ εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοὶ τῆς στρατιᾶς καὶ
φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους, ἐκείνους
δὲ ἂν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτεί-4
χιζον οὖν ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν
τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τάς τε ἐλάας ἐκ-
κόπτοντες τοῦ τεμένους καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες
τῶν Ἀθηναίων οὔπω ἐκ τῆς Θάψου περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν
λιμένα, ἀλλ' ἔτι οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν,
κατὰ γῆν δ' ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο.
Ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε ἐσταυ-100
ρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς
οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥᾷον
μάχωνται, καὶ ἅμα τὴν καθ' αὑτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν
Συρακόσιοι φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος ἀνε-
χώρησαν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τούς τε ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς
τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἠγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ
τηρήσαντες τούς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν μεσημ-
βρίᾳ καί τινας καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας καὶ τοὺς ἐν τῷ
σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογά-
δας καὶ τῶν ψιλῶν τινας ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους προὔταξαν θεῖν δρό-

---

— *ἐπιβοηθοῖεν*, οἱ Ἀθηναῖοι. — *ἀντιπέμπειν* entgegenschicken, in dieser Bedeutung nicht üblich. Auch giebt es kein *ἀντιέναι*, *ἀντέρχεσθαι*. Nicht vor kommt freilich *ἀντεπιπέμπειν*, wohl aber die analogen Wörter *ἀντεπιέναι*, *ἀντεπέρχεσθαι*. — *αὐτούς*. *αὐτοῖς* Bk., *αὐτοί* Arn., jetzt zweifelnd. Aber *ἐδόκει αὐτοὺς ἀντιπέμπειν* ist vielleicht richtig. Kr. zu Xen. An. 1, 10, 17. — *φθάνειν ἄν*. *φθάνειν αὐτοί* eine gute Hs. Abhängig von *ἐδόκουν* oder *ἐνόμιζον* aus *ἐδόκει*. Spr. 65, 11, 7 u. zu 4, 3, 3. — *τοῖς σταυροῖς* mit ihren Pallisaden. — *τὰς ἐφόδους*, *τὰ βάσιμα*. (Sch.) die Stellen an denen die Feinde sie leicht angreifen könnten. (Arn.) vgl. zu 1, 6, 1. — *ἂν* — *ἄν*. Reg. u. *ἂν* F.

§ 4. *κάτωθεν τοῦ* unterhalb der. Spr. 66, 3, 4. vgl. 3, 68, 2. Die Localität ist sehr zweifelhaft. — *τοῦ τεμένους*, des Apollon Temenites. Gross schreibt es Gö. vgl. Steph. Byz.: *Τέμενος τῆς Σικελίας ὑπὸ τὰς Ἐπιπολὰς πρὸς ταῖς Συρακούσαις*. Dagegen spricht hier der Artikel.

C. 100. § 1. *τοῦ ὑποτειχίσματος*, des 6, 99, 2 erwähnten. vgl. 6, 100, 3. — *ὅσα τε* als ob folgen sollte *καὶ ὅσα ᾠκοδομήθη*. — *δίχα*. Spr. 62, 2, 4. vgl. zu 1, 64, 1. — *τὴν περιτείχισιν ἐπειγόμενοι*. Spr. 46, 6, 3. vgl. zu 3, 2, 2. — *οἱ μέν* fängt den Nachsatz an. (Va. u. Ps.) — *Συρακόσιοι* las Va. nicht. — *ὑπονομηδόν*, *διὰ ὑπονόμων καὶ σωλήνων*. (Sch.) Rudera der Wasserleitung sind noch vorhanden. — *ποτοῦ ὕδατος* hängt von *οἵ* ab, in sofern dies die *ὀχετούς* vertritt. Spr. 47, 9, 5. vgl. eb. 8, 4. — *τηρήσαντες* — *ὄντας*. vgl. 1, 134, 2. 2, 83, 2. 8, 108, 3 u. Spr. 56, 7, 2. — *τοὺς ἄλλους Σ.* von der zurückgelassenen *φυλή* die übrigen ausgenommen *τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι*. (Arn.) — *σταύρωμα* Verpallisadirung vor dem *ὑποτείχισμα*; *σταυροί* 6, 99, 3. (Arn.) — *ἐκλεκτός* erscheint überall oxytonirt. (Lob. Parall. p. 495.) — *ὡπλισμένους* schwer bewaffnet. (Ds?) zu 4, 9, 1. — *θεῖν δρόμῳ*. zu 8, 111, 1. Ueber den Infinitiv Spr.

2 μῳ ἐξαπιναίως πρὸς τὸ ὑποτείχισμα, ἡ δ' ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα. καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι αἱροῦσι τὸ σταύρωμα· καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες κατέφυγον ἐς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην.
3 καὶ αὐτοῖς ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα ἡ πᾶσα στρατιὰ τήν τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτοὺς καὶ τροπαῖον ἔστησαν.

101 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἕλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὁρᾷ καὶ ᾗπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ τοῦ ἕλους ἐς τὸν λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὖθις ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ μέσου τοῦ ἕλους· καὶ τάφρον ἅμα παρώρυσσον, ὅπως μὴ οἷόν τε ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι.
2 οἱ δ', ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὖθις τῷ τῶν Συρακοσίων σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων, αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν καὶ διὰ τοῦ ἕλους, ᾗ πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον, θύρας καὶ ξύλα πλατέα ἐπιθέντες καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἱροῦσιν ἅμα ἕῳ τό τε σταύρωμα πλὴν ὀλίγου καὶ τὴν τάφρον, καὶ ὕστερον

55, 8, 20. vgl. Xen. An. 6, 3, 11: (τάξιν) τὴν μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἐπέτρεψεν ἐφέπεσθαι, τὴν δ' ἐπὶ τῷ μέσῳ ἐχώρισεν ἕπεσθαι.

§ 2. ἐπιβοηθοῖεν, οἱ ἐκ τῆς πόλεως. — τήν die den der Localität Kundigen bekannte. zu 3, 98, 2. — τὸ προτείχισμα. vgl. 6, 75, 1.

§ 3. ἐντὸς γίγνεσθαι auch Xen. An. 1, 10, 3. — τῶν Ἀ. τινές, die zugleich mit den 300 eingedrungen sein möchten. (Eng.) — τὴν ὑποτείχισιν das οἰκοδόμημα § 1 oder ἐγκάρσιον τεῖχος 6, 99, 4. (Didot.)

C. 101. § 1. ἀπὸ τοῦ κύκλου heisst wohl: von dem schon fertigen Theile der Belagerungsmauer aus. (Arn.) Wenn hier nicht ursprünglich ein Eigenname stand. Anders Ullrich Beitr. z. Krit. 3 S. 23. — τῶν Ἐπιπολῶν hängt von ταύτῃ ab. — ὁρᾷ. zu 6, 75, 1. — καί ist Ba. anstössig. — ᾗπερ — ἐγίγνετο. zu 6, 97, 3. Ueber das Relativ Spr. 60, 6, 4. — τοῦ ἕλους, τῆς Λυσιμελείας λίμνης καλουμένης 7, 53, 2. (Leake.) — αὖθις, nachdem es niedergerissen war 6, 100, 3. (Ds.) — παρώρυσσον. zu 6, 99, 1.

§ 2. τὸ πρὸς τὸν κρημνόν das an dem Felsen hin aufgeführte Werk? bis nach dem Felsen Arn. — αὖθις, wie 6, 100, 2. — τὸν τῶν Συρακοσίων ist wegen der Erwähnung von Thapsos hinzugefügt. — ὄρθρον. zu 3, 112, 2. — διὰ τοῦ ἕλους ist mit ἐπιθέντες zu verbinden. (Va.) Nicht sehr hart. — ᾗ πηλῶδες wo es, die Localität, sumpfig war. Spr. 43, 4, 13. vgl. 7, 84, 3. — διαβαδίζειν findet sich (zufällig) erst bei Spätern wieder. — καὶ ὕστερον καὶ τό für καὶ τό eine Hs. u. Va.

καὶ το ὑπολειφθὲν εἷλον. καὶ μάχη ἐγένετο καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ 3
Ἀθηναῖοι· καὶ τῶν Συρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες πρὸς
τὴν πόλιν ἔφυγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ παρὰ τὸν ποταμόν. καὶ
αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλῄσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν Ἀθηναίων
τριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ 4
οἱ Συρακόσιοι — ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα
— ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτοὺς
καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων· καὶ προσπεσόν-
των αὐτῶν ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ 5
Λάμαχος παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξοτῶν τε
οὐ πολλῶν καὶ τοὺς Ἀργείους παραλαβών, καὶ ἐπιδιαβὰς τάφρον τινὰ
καὶ μονωθεὶς μετ' ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων ἀποθνήσκει αὐτός τε καὶ
πέντε ἢ ἓξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ Συρακόσιοι εὐθὺς
κατὰ τάχος φθάνουσιν ἁρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές,
αὐτοὶ δὲ ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων
ἀπεχώρουν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον κατα- 102
φυγόντες ὡς ἑώρων ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοί τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως
ἀναθαρσήσαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς Ἀθηναίους, καὶ
μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς,
ἡγούμενοι ἐρῆμον αἱρήσειν. καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτείχισμα αὐ- 2
τῶν αἱροῦσι καὶ διεπόρθησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν
— ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ δι' ἀσθένειαν ὑπολελειμμένος· — τὰς γὰρ μη-
χανὰς καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρῆσαι
τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημίᾳ ἀν-

---

§ 3. ἐν vor αὐτῇ ist Pp. anstössig. Gew. ist freilich nur μάχῃ νικᾶν. Doch eben so Xen. Hell. 1, 7, 9: οὐκ ἀνελόμενοι τοὺς νικήσαντας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. Aehnlich oben 6, 75, 3: ἐν τῇ μάχῃ εὖ πρᾶξαι. Eine gute Hs. hat ἐν αὐτῇ nicht. — ἔφυγον. ἔφευγον eine Hs. — παρά längs. (Bd.)

§ 4. ἐσβάλλουσι. zu 2, 100, 3. — ξυνεφοβήθη. Ein seltenes Wort, von Dion C. nachgebraucht. (Bl.) — φυλή für φυλακή Dr. cohors Va.

§ 5. ἑαυτῶν. Spr. 58, 4, 3. vgl. 4, 29, 3. 5, 71, 3. 7, 3, 3. 53, 1 u. Kr. zu Xen. An. 1, 4, 41. — μετὰ — καὶ παραλαβών. Spr. 59, 2, 3 u. zu 1, 26, 3. — ἐπιδιαβαίνειν heisst: nach Jemand übergehen, im Ggs. zu διαβαίνειν Her. 4, 122. 6, 70, 1 u. (mit dem Da.) Xen. Hell. 5, 3, 4; hier jedoch wohl wie Arr. An. 2, 11, 2: „gegen die Feinde übergehen." (Abr.) — μονωθείς. Her. 6, 15: μετ' ὀλίγων ξυμμάχων μεμουνωμένοι. (Abr.) — ἐς τὸ ἀσφαλές auch 4, 126, 6.

C. 102. § 1. αὐτῶν ist partitiv von οἱ καταφυγόντες regiert. (Ps.) — κατά. vgl. 6, 70, 2. 4, 134, 1 u. zu 1, 48, 3. — αὑτῶν für αὐτῶν Bk., suorum Va. — τὸν κύκλον 6, 98, 2. 99, 1. (Didot.)

§ 2. τὸ μέν gehört eigentlich nur zu προτείχισμα: τὸ μὲν προτείχισμα δεκάπλεθρον ὄν. — αἱροῦσι καὶ διεπόρθησαν. Kr. De auth. p. 59 s. — διεκώλυσεν, αἱρεθῆναι καὶ διαπορθηθῆναι. (Ba.) Spr. 55, 4, 11 u. Kr. z. Dion. p. 118. — ἐρημίᾳ wegen Entblössung; δι' ἐρημίαν ohne ἀνδρῶν 8, 71, 2. vgl. Kr. zu Arr. 5, 17, 5. Der Ge. wie bei ἐρῆμος. So ἐν ἐρημίᾳ φίλων Xen. Mem. 2, 2, 14. vgl. Pass. Lex. u. ἐρημία.

3 δρῶν ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως· οὐ γὰρ ἔτι
προσῆλθον οἱ Συρακόσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλ' ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ
πρός τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη κάτωθεν τῶν Ἀθηναίων ἀποδιωξάν-
4 των τοὺς ἐκεῖ ἐπανῄει, καὶ αἱ νῆες ἅμ' αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου, ὥσπερ
εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν λιμένα. ἃ ὁρῶντες οἱ ἄνωθεν κατὰ
τάχος ἀπῄεσαν καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πό-
λιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ
γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν.

103 Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς
ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Συρακοσίοις καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ
αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος
καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώ-
δους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῷ τοὺς
Συρακοσίους. τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς Ἰταλίας
2 πανταχόθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς Ἀθη-
ναίοις, οἳ πρότερον περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρσηνίας νῆες πεντη-
κόντοροι τρεῖς. καὶ τἆλλα προὐχώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. καὶ γὰρ οἱ
Συρακόσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς
3 οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφελία οὐδεμία ἧκεν, τοὺς δὲ λόγους ἔν
τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικοὺς καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος
γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. καὶ κύρωσις μὲν
οὐδεμία ἐγίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων καὶ μᾶλλον ἢ
πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρός τε ἐκεῖνον καὶ πλείω ἔτι
4 κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν
ἐς ἀλλήλους εἶχον, καὶ τοὺς στρατηγούς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη
ἔπαυσαν, ὡς ἢ δυστυχίᾳ ἢ προδοσίᾳ τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ
ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν.

---

§ 3. *ξυνέβη οὕτως* dieses hatte die gehoffte Wirkung. (Hl.) *περιγενέσθαι* ergänzt Va.: ut servaretur. — *καὶ γάρ.* Spr. 69, 32, 21. — *ἀποδιωξάντων. ἀποδιωξόντων* viele u. gute Hsn., womit das *ἀπο* — nicht recht stimmt. zu 3, 108, 2.

§ 4. *εἴρητο* geheissen war 6, 101, 2. (Pp) vgl. 4, 111, 2. 5, 10, 7. 8, 22, 1; öfter mit hinzugefügtem Dativ. — *οἱ ἄνωθεν, ἄνωθεν οἱ ἄνω.* Spr. 50, 8, 15. — *ἀπῄεσαν. ἐπῄεσαν* die besten Hsn. Ueber die Stellung Kr. z. Dion. p. 25. — *μή.* Spr. 67, 7, 4. — *ἀπό.* zu 1, 91, 4.

C. 103. § 1. *καὶ αὐτόν* verdächtigt Kr. Bruchst. vgl. jedoch zu 4, 78, 4. — *τείχει διπλῷ* 7, 2, 4. vgl. 3, 21, 1.

§ 2. *περιεωρῶντο.* zu 6, 93, 1. — *ἐς ἐλπίδας* so dass sie Hoffnungen fassten. (Ps.) Ein ungewöhnlicher Ausdruck; *ἐς ἐλπίδας καθίστη* 8, 81, 2. — *ὠφελία.* zu 6, 73.

§ 3. *τοὺς λόγους.* Spr. 50, 11, 1. — *ἐν σφίσιν αὐτοῖς.* zu 6, 77, 1. — *ξυμβατικούς.* zu 8, 71, 1. — *κύρωσις, βεβαίωσις.* (Sch.) Ein seltenes Wort. vgl. Passows Lex. — *οἷα δέ,* erg. *λέγεσθαι.* vgl. zu 4, 26, 2. 6, 69, 3.

§ 4. *ὑπό.* Spr. 68, 43, 3. — *ἐς.* zu 6, 61, 3. — *τέ* entspricht dem *καί* vor *ἄλλους.*

Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Κορίν- 104
θου νῆες περὶ Λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ
τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναὶ καὶ
πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ
Συράκουσαί εἰσιν, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ
Γύλιππος, τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι αὐτὸς μὲν καὶ Πυ- 2
θὴν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν δυοῖν δὲ Κορινθίαιν
ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰόνιον ἐς Τάραντα, οἱ δὲ Κορίνθιοι
πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμπρακιώτιδας τρεῖς
προσπληρώσαντες ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος 3
ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος καὶ τὴν τοῦ
πατρὸς ἀνανεωσάμενος πολιτείαν καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέ-
σθαι ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἁρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου κατὰ τὸν
Τεριναῖον κόλπον, ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς, ἀπο-
φέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα τῷ Τά-
ραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος
ἀνελκύσας ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν προσπλέοντα 4
ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ λη-
στικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν, καὶ οὐδεμίαν φυλακήν πω
ἐποιεῖτο.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ Λακεδαι- 105
μόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσέβαλον αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῆς γῆς
τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν, καὶ Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοή-

---

C. 104. § 1. **αἱ ἀπὸ τῆς Κ. νῆες** 6, 93, 3. — **αἱ ἀγγελίαι.** Spr. 50, 11, 1. — **ἐφοίτων.** Von einer einzelnen Nachricht *ἦλθε* 1, 61, 1. 3, 33, 1; *ἀφικνεῖτο* 3, 33, 1. 5, 64, 1. 8, 15, 1; *παραγίγνεται* 8. 41, 1; *φοιτῶσιν ἀγγελίαι* u. Ae. bei Benseler zu Passows Lex. — **ἐπὶ τὸ αὐτό** zu derselben Angabe. vgl. 1, 79, 2. Der Sch: *ψευδεῖς μὲν σύμφωνοι δέ.* — **τῆς Σικελίας ἐλπίδα.** Spr. 47, 7, 6. vgl. Reg. u. *ἐλπίς*.

§ 2. **περιποιῆσαι,** *σῶσαι.* (Sch.) zu 2, 25, 2. — **πρὸς ταῖς — προσπληρώσαντες.** Aehnlich *προσπληροῦν ἔτι* 7, 34, 1. (Pp.)

§ 3. **πρεσβευσάμενος.** *πρεσβευτὴς ὢν αὐτός.* (Sch.) zu 1, 31, 3. — **πολιτείαν** wird wegen *ποτέ* heissen: Leben als Bürger, mit dem Bürgerrechte. — **παρέπλει τήν.** zu 6, 47, 2. — **ἁρπασθείς** für *ἀναρπασθείς* viele und gute Hsn. So Eur. Ky. 109: *ἀνέμων θύελλαι δεῦρό μ' ἥρπασαν βίᾳ.* vgl. Aesch. Ag. 613. (Bl.) Dagegen *ἀναρπάξασα θύελλα* öfter bei Ho. — **κατά** gegenüber. (Arn.) — **Τεριναῖον.** *Ταραντῖνον* Pp. Gö hält *κατὰ τὸν Τ. κόλπον* für ein Glossem. — **ἐκπνεῖ** herweht. — **μέγας.** Spr. 57, 5, 1. — **κατὰ βορέαν ἑστηκώς** im Norden stehend, d. h dauernd aus dem Norden kommend. Arr. An. 6, 21, 1: *οἱ ἐτήσιοι ἄνεμοι τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ κατὰ νότον μάλιστα ἄνεμον ἵστανται.* — **προσμίσγει,** *ἐλλιμενίζει.* (Sch.) Nicht ganz genau. vgl. 7, 70, 2.

§ 4. **ὑπερεῖδε,** *κατεφρόνησε.* (Sch.) zu 5, 6, 3. — **τὸ πλῆθος.** zu 4, 10, 4. — **λῃστικώτερον.** zu 1, 4, 1. — **παρεσκευασμένους.** *τοὺς μετὰ Γυλίππου.* Spr. 58, 4, 1 u. zu 1, 110, 2.

C. 105. § 1. **ἐς τὸ Ἀ.** in das Gebiet von A., wie § 3. zu 5, 56, 1.

θησαν, αἵπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα τὰς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους
2 *αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ λῃστείαις ἐκ Πύλου καὶ περὶ τὴν*
ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες μετά
τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ξυνεπολέμουν, καὶ πολλάκις Ἀργείων κε-
λευόντων ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν καὶ τὸ
3 *ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δῃώσαντας ἀπελθεῖν οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυ-*
θοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων ἀποβάντες ἐς Ἐ-
πίδαυρον τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρασιὰς καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς
καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς
τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν
Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀρ-
γεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ ἀπέ-
κτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

— *τῆς γῆς τὴν πολλήν.* Spr. 47, 28, 9. vgl. 2, 56, 2. 8, 3, 1. — *τὰς πρός* für *πρός* eine gute Hs. Ueber die Sache Kr. z. Dion. S. 351, 7.

§ 2. *ξυνεπολέμουν* für *ἐπολέμουν* eine gute Hs. Ueber die Verbindung *συν* — *μετά* vgl. 8, 13, 1. 24, 5. 28, 1 u. Sintenis zu Plut. Cat. 9. (Pp.) — *ὅσον* eben? ist dem *μόνον* synonym, wie 8, 92, 9 u. in *ὅσον οὐ.* vgl. Arr. An. 4, 6, 2. Ueber *ὅσα* zu 1, 111, 1. — *καὶ τὸ ἐλάχιστον.* Spr. 69, 32, 19.

§ 3. *Πρασιάς* für *Πρασιάν* Va. u. eine gute Hs. So 2, 56, 3. 7, 18, 4 und von dem attischen Orte 8, 95, 1. Doch findet sich bei Andern auch der Singular. (Pp.) — *ὅσα ἄλλα. ἄλλα ἅττα* dieselbe Hs. Doch kann auch jenes von *ἐς* abhängen. (Pp.) — *εὐπροφάσιστον, εὐέφορμον.* (Sch.) wohl, füglich vorzuschützend Ba. — *ἐς τοὺς Ἀ.* vgl. 1, 66.

Druckfehler sind bis jetzt ausser einigen abgesprungenen Zeichen oben, wie S. 24 Z. 11 *ον* für *ὄν*, 45, 11 u. 131, 3 *αυται* für *αὗται*, nur folgende bemerkt worden:

Im Text: 24, 4 l. 26 f. 6. 102, 10 setze man ein Kolon statt des Punctes.

In den Anmerkungen: 5, 6 l. *ἀντ-*. 5, 3 v. u. streiche man § 6 u. stelle die Zeile in § 4 vor *μάλιστα*. 10, 7 v. u. l. *ἐμοί* Kr., wie. 78, 8 f. v. u. betone man *παρακινδύνευσιν*. 112, 7 l. *ὅ, τι* für *ὅτι*. 114, 8 v. u. (Bl.) nach *ἴσους* ausgefallen.

Zu 5, 47, 7 war auch *τῆς γῆς* zu verdächtigen.

Gedruckt bei C. Feister in Berlin.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΞΥΓΓΡΑΦΗ.

Mit

erklärenden Anmerkungen

herausgegeben

von

K. W. Krüger.

Zweiten Bandes zweites Heft, siebentes und achtes Buch.

Zweite Auflage.

Berlin.
K. W. Krüger's Verlagsbuchhandlung.

1861.

Alle rechtmässigen Exemplare dieses Werkes führen hier den Stempel und die eigenhändige Namensunterschrift des Verfassers.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ζ΄.

Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν 1
τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους· καὶ πυνθα-
νόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ Συ-
ράκουσαί εἰσιν, ἀλλ᾽ ἔτι οἷόν τε κατὰ τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾷ ἀφικομέ-
νους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ᾽ ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν δια-
κινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι, εἴτ᾽ ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμέραν πρῶτον πλεύσαν-
τες καὶ αὐτούς τε ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν
πείθωσι, κατὰ γῆν ἔλθωσιν. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἱμέρας πλεῖν, 2
ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν οὔπω παρουσῶν ἐν τῷ
Ῥηγίῳ ἃς ὁ Νικίας ὅμως πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λοκροῖς εἶναι ἀ-
πέστειλεν. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦνται διὰ τοῦ
πορθμοῦ, καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ ἀφικνοῦνται ἐς Ἱμέραν.
ἐκεῖ δὲ ὄντες τούς τε Ἱμεραίους ἔπεισαν ξυμπολεμεῖν καὶ αὐτούς τε 3
ἕπεσθαι καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον
ὅπλα παρασχεῖν — τὰς γὰρ ναῦς ἀνείλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ — καὶ τοὺς
Σελινουντίους πέμψαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν [παν]στρατιᾷ ἔς τι χωρίον.
πέμψειν δέ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῷοι 4
καὶ τῶν Σικελῶν τινες, οἳ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν ἑτοῖμοι

C. 1. § 1. *ἀφικομένους*, σφᾶς. — *εἴτε διακινδυνεύσωσιν*. Spr. 54, 7, 1. — *ἐσπλεῦσαι*, ἐς Συρακούσας oder ἐς τὸν λιμένα τῶν Συρακοσίων. (Ps. u. Hk.) — *ἐκείνους*, τοὺς Ἱμεραίους δηλονότι. (Sch.) Spr. 58, 4, 1.

§ 2. *ὅμως*. τὸ ὅμως διὰ τοῦτο πρόσκειται ὅτι ἐν τῇ ἕκτῃ (104, 4) ὀλιγωρεῖν ἔφη τῆς φυλακῆς τοῦ κατάπλου. (Sch.) zu 5, 61, 1. — *σχόντες Ῥηγίῳ*. zu 3, 29, 1.

§ 3. *τούς τε Ἱ*. Dem entspricht καὶ τοὺς Σελινουντίους. vgl. Kr. zu Xen. An. 1, 9, 19. — *τοῖς ἐκ* in sofern sie aus den Schiffen gegangen jetzt am Lande befindlich waren. — *γάρ* giebt an wesshalb die Matrosen nicht auf den Schiffen nöthig gewesen. — *πέμψαντες*. Spr. 60, 7, 4. vgl. 1, 91, 2. — *πανστρατιᾷ*. στρατιᾷ die meisten und besten Hsn.

§ 4. *τινα αὐτοῖς*. τιν᾽ αὐτοῖς mehrere Hsn. Allein Thuk. hat sonst nirgends das α der Feminina und Masculina elidirt. (Pp.) Ueber τὶς zu 6, 94, 3. — *προθυμότερον*. προθυμότεροι? und ἑτοῖμοι gestrichen? (Kr. Bruchst.) — *προσχωρεῖν*. zu 8, 31, 1.

*ἦσαν τοῦ τε Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος, ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν
βασιλεύων τινῶν καὶ ὢν οὐκ ἀδύνατος τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν, καὶ
5 τοῦ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἥκειν. καὶ ὁ
μὲν Γύλιππος ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς
ὡπλισμένους, ἑπτακοσίους μάλιστα, Ἱμεραίους δὲ ὁπλίτας καὶ ψιλούς,
ξυναμφοτέρους χιλίους, καὶ ἱππέας ἑκατόν, καὶ Σελινουντίων [τέ] τι-
νας ψιλοὺς καὶ ἱππέας καὶ Γελῴων ὀλίγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους
2 τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς Συρακούσας· οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος
Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν ὡς εἶχον τάχους ἐβοήθουν καὶ Γόγ-
γυλος, εἷς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων, μιᾷ νηῒ τελευταῖος ὁρμηθεὶς
πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου,
2 καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλη-
σιάσειν διεκώλυσέ τε καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι
προσπλέουσι καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάν-
3 των ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἐπερρώσθησάν τε καὶ τῷ Γυλίπ-
πῳ εὐθὺς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον· ἤδη γὰρ καὶ ἐγγὺς
ὄντα ᾐσθάνοντο αὐτόν. ὁ δὲ Γέτα τό τε τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν
Σικελῶν ἑλὼν καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην ἀφικνεῖται πρὸς τὰς
4 Ἐπιπολάς· καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ
πρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθη-
ναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ ἐλθὼν ἐν ᾧ ἑπτὰ μὲν ἢ
ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἐπετετέλεστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα
διπλοῦν τεῖχος, πλὴν κατὰ βραχύ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν· τοῦτο*

---

§ 5. *τῶν τε.* zu *αἵ τε* 1, 7, 2. — *τῶν σφετέρων.* Spr. 58, 4, 3. vgl. zu 5, 10, 6. — [*τέ*] hat Bekker aus einigen Hsn. zugefügt; doch anstössig. — *τοὺς πάντας* bezieht sich bloss auf die Sikeler. (Hk.) vielleicht desshalb weil sie aus mehrern Stämmen waren zugefügt. (Pp.) im Ganzen. Spr. 50, 11, 13.

C. 2. § 1. *οἱ ἐκ.* Spr. 50, 8, 14. vgl. 2, 31, 1; über die Sache 6, 104, 1. — *τάχους.* Spr. 47, 10, 5. — *καὶ Γόγγυλος,* als ob vorherginge *τῶν Κορινθίων αἵ τε ἄλλαι νῆες.* (Pp.) — *τελευταῖος.* zu 4, 38, 2.

§ 2. *αὐτούς, τοὺς Συρακουσίους.* (Sch.) — *ἀποστειλάντων.* zu 1, 89, 2.

§ 3. *ἐπερρώσθησαν.* zu 6, 93, 1. — *ᾐσθάνοντο, ἤκουον.* (Sch.) vgl. 1, 26, 2. 2, 81, 1 etc. — *Γέτα. Γέτας, Γέγας,* andre Hsn., *Ἰέτας* Gö. u. Arn. „Doch vgl. Held zu Plut. Timol. 30." (Pp.) — *τό τε. τότε* Andere; *τε τό* Kr. Bruchst. Der Artikel wie 3, 103, 1? — *τῶν Σικελῶν* gehört zu *τεῖχος.*

§ 4. *τὸ πρῶτον, ἀνέβησαν* 6, 97, 2. (Hk.) Spr. 62, 4, 1. — *ἔτυχε. ἐτύγχανε* eine gute Hs. — *τοῦ καιροῦ* für *καιροῦ* dieselbe. vgl. 7, 69, 3. So haben temporale Genitive der Art in der attischen Prosa gewöhnlich den Artikel. Spr. 47, 10, 4 u. Lobeck z. Phryn. p. 279. Doch Dem. 2, 8: *καιροῦ μὲν δὴ πρὸς τοῦτο παρέστη Φιλίππῳ τὰ πράγματα.* (Arn.) — *ἑπτὰ μέν.* Dem entspricht *τῷ δὲ ἄλλῳ* § 5. (Pp.) — *σταδίων* hängt von *τεῖχος* ab. Spr. 47, 8, 1. — *ἐπετετέλεστο, ἀπετετέλεστο* eine Hs. — *διπλοῦν τεῖχος* 6, 103, 1. (Hk.) — *τὸ πρός* ist nicht an *τεῖχος* sondern an *βραχύ τι* anzuschliessen. (Va.) So folgt auf *τὶς* der Artikel 8, 98, 1. Sauppe zu Xen. Mem. 2, 8, 3. (Pp.) vgl. 2, 89, 4 u. zu 1, 140, 6.

δ' ἔτι ᾠκοδόμουν. τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον ἐπὶ 5
τὴν ἑτέραν θάλασσαν λίθοι τε παραβεβλημένοι τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν
καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ ἐξειργασμένα κατελείπετο. παρὰ
τοσοῦτον μὲν Συράκουσαι ἦλθον κινδύνου.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου καὶ τῶν Συρακοσίων 3
σφίσιν ἐπιόντων ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ
δὲ θέμενος τὰ ὅπλα ἐγγὺς κήρυκα προπέμπει αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βού-
λονται ἐξιέναι ἐκ τῆς Σικελίας πέντε ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα
αὑτῶν, ἑτοῖμος εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δ' ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο καὶ 2
οὐδὲν ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο
ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος, ὁρῶν τοὺς Συρακοσίους τα-
ρασσομένους καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον
ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς Ἀθηναίους, 3
ἀλλ' ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτῶν τείχει. ὡς δ' ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ
προσιόντας αὐτούς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμε-
νῖτιν καλουμένην καὶ αὐτοῦ ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἄγων τὴν μὲν 4
πλείστην τῆς στρατιᾶς παρέταξε πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ὅπως
μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε, μέρος δέ τι πέμψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ
Λάβδαλον αἱρεῖ καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ πάντας ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ
οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ
ἁλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐφορμοῦσα τῷ μεγάλῳ λιμένι.

---

§ 5. **τῷ ἄλλῳ — τῷ πλέονι** für den grössern Theil des Restes. (Pp.) vgl. zu 1, 2, 3. — **τοῦ κύκλου** ist entweder aus dem Sch. eingefälscht oder bezeichnet hier die ganze Circumvallationsmauer der Athener. (Pp.) — **κατελείπετο.** *κατελέλειπτο* Cobet v. l. p. 254. Herbst S. 39 f. erklärt: als Gylippos ankam, wurde Einiges halb fertig, Anderes sogar ganz fertig verlassen, zurückgelassen. — **παρὰ τοσοῦτον.** zu 3, 49, 3. — **μέν.** zu 2, 68, 5.

C. 3. § 1. **αἰφνιδίως.** zu 4, 75, 3. — **σφίσιν.** zu 4, 61, 3. — **τὸ πρῶτον** für *πρῶτον* eine gute Hs. Spr. 46, 3, 2. — **θέμενος.** zu 2, 2, 4. — **προπέμπει.** zu 1, 29, 1. Doch haben einige Hsn. *προσπέμπει*, was man in dieser Verbindung noch liest 3, 52, 2. 4, 114, 1. vgl. 2, 79, 2. 7, 35, 2. 8, 47, 2. — **ἐξιέναι** so 7, 47, 2. *ἔκπλους* 50, 3. — **πέντε ἡμερῶν.** Spr. 47, 2, 3. — **ἑτοῖμος εἶναι,** als ob *λέγων* vorherginge, mit Bezug auf das in *προπέμπει* liegende Hauptsubject. Doch ist *λέγοντα*, das 5, 41, 2 fehlt, wohl zu streichen, wie auch 3, 52, 2. vgl. 4, 37 u. 5, 115, 1.

§ 2. **ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο.** zu 4, 5, 1. — **ῥᾳδίως,** wie 6, 98, 3. — **οὐδὲν ἀπ.,** aus Verachtung. vgl. Plat. Nik. 19. (Bl.) — **μᾶλλον** mehr als es vorher darin stand. Oder wie 2, 96, 1? „in locum magis patentem." Valcken. z. Phal. p. XXI.

§ 3. **ἑαυτῶν** für *ἑαυτοῦ* eine gute Hs. Spr. 58, 4, 3 u. zu 6, 101, 5. — **τὴν Τ. κ.** Spr. 50, 12, 3.

§ 4. **τὴν πλείστην τῆς στρατιᾶς.** Spr. 47, 28, 9. vgl. 1, 30, 3 u. zu 6, 105, 1. — **τὸ φρούριον τὸ Λ.** Spr. 50, 7, 3. vgl. zu 1, 46, 3 u. 4, 113, 2. — **αἱρεῖ,** erg. *τὸ φρούριον τὸ Λ.* zu *ἐδῄουν* 1, 114, 2. — **τὸ χωρίον** könnte fehlen. zu *ἀφανές* 1, 63, 2. vgl. zu 6, 101, 2. — **τῷ μεγάλῳ** für *τῷ* eine gute Hs. u. Va.

4 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ
τῶν Ἐπιπολῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖ-
χος ἁπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί
2τε ὦσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀναβεβήκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ
ἐπὶ θαλάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος, ἦν γάρ τι τοῖς
Ἀθηναίοις τοῦ τείχους ἀσθενές, νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐπῄει
πρὸς αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι, ὡς ᾔσθοντο,
3ἀντεπῄεσαν· ὁ δὲ γνοὺς κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν.
ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον αὐτοὶ μὲν ταύτῃ
ἐφύλασσον, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τείχισμα ἤδη
διέταξαν ᾗπερ ἔμελλον ἕκαστοι φρουρεῖν.
4 Τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ Πλημμύριον καλούμενον τειχίσαι· ἔστι
δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προὔχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος
τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ, καὶ εἰ τειχισθείη, ῥᾷον αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκο-
5μιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι [τῷ
τῶν Συρακοσίων] ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ
λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς ποιήσεσθαι, ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται. προσεῖχέ

C. 4. § 1. *ἀπό* erklärt Ullrich Beitr. zur Kr. des Th. 3 S. 25 ff. durch entfernt von (vgl. jedoch zu 3, 51, 2), eine Erörterung der bezüglichen Mauern beifügend. Da mir so Vieles was über diese und andre Localitäten die Einen so, die Andern anders geurtheilt haben noch äusserst problematisch scheint, so dürfte es gerathen sein über solche Schwierigkeiten, deren Erörterung wenig fruchtbar ist, einstweilen hinwegzulesen. Meinen alten Wunsch für den Thuk. einen Spaziergang nach Syrakus zu machen hab' ich leider nicht ausführen können. — *ἄνω* nach oben zu gehört zu *ἐτείχιζον*. Doch glaubt Ullrich S. 27 man müsse es wegen *διὰ τῶν Ἐ.* durch oben erklären. — *πρὸς τὸ ἐγκάρσιον* ist mir verdächtig. vgl. 7, 11, 3. Dobree setzt vor *τεῖχος* ein Komma und vergleicht *πρὸς ὄρθιον* Xen. Hell. 2, 4, 15, *πρὸς ὄρθιον* u. *πρὸς ἄναντες* 5, 4, 54, *πρὸς τὸ σιμόν* 4, 3, 23. Diese Stellen sind doch verschieden. — *ἐγκάρσιον τεῖχος* 6, 99, 4. — *ἁπλοῦν, τεῖχος.* vgl. 7, 11, 3.

§ 2. *τὸ ἐπὶ θαλάσσῃ* 7, 2, 4. — *ἀσθενές* erklärt sich durch *ἐποικοδομήσαντες αὐτὸ ὑψηλότερον.* (Hk.) — *ἔξω, τοῦ τείχους.* (Sch.)

§ 3. *τοὺς σφετέρους.* zu 7, 1, 5. — *ὑψηλότερον* proleptisch. Spr. 57, 4, 2. — *ἄλλους.* Spr. 50, 4, 11. — *ἤδη*, wie § 6. vgl. 7, 6, 1.

§ 4. *Πλημμύριον. Πλημύριον* hier und an andern Stellen einige Hsn. — *λιμένος* hängt von *στόμα* ab. (Hl.) — *στενόν* 7, 59, 2. — *ῥᾷον* für *ῥᾴων* mehrere und gute Hsn. vgl. 7, 28, 1 u. Spr. 62, 2, 3. vgl. 4, 10, 3. (Arn.) — *ἐσκομιδή* nur noch 7, 24, 3.

§ 5. *δι' ἐλάσσονος.* zu 6, 75, 1. — *τῷ λιμένι*, doch wohl dem kleineren, *οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς* 7, 22, 2. — *τῷ τῶν Συρακοσίων.* Wozu dieser auch grammatisch anstössige Zusatz? Spr. 50, 8, 11. Vielleicht ist *ἐλάσσονι* vor *τῶν* ausgefallen oder *τῷ σμικρῷ* zu lesen. — *σφᾶς.* zu 3, 111, 2. — *ἐπαναγωγάς* für *ἐπαγωγάς* eine Hs. Dieses heisst Herbeiführung, wie *τῶν ἐπιτηδείων*, jenes Auslaufen, Anrücken. (Pp.) So jetzt noch 7, 34, 5. — *κινῶνται, οἱ Συρακόσιοι.* (Sch.) Ueber *κινεῖσθαι* 8, 100, 2. vgl. 5, 8, 1. (Didot.) Aehnlich 2, 81, 5. 5, 10, 4. 7, 50, 4. Spr. 52,

τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφί-
σιν, ἐπειδὴ Γύλιππος ἧκεν, ἀνελπιστότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρα- 6
τιὰν καὶ τὰς ναῦς ἐξετείχιζε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τά τε σκεύη
τὰ πλεῖστα ἔκειτο καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει καὶ αἱ
ταχεῖαι νῆες, ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον
κάκωσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν
καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἱππέων
τῶν Συρακοσίων κρατούντων τῆς γῆς διεφθείροντο· τρίτον γὰρ μέρος 7
τῶν ἱππέων τοῖς Συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ, ἵνα μὴ
κακουργήσοντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ πολίχνῃ ἐτετάχατο.
ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων ναῦς προσπλεούσας ὁ
Νικίας· καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἴρητο περί
τε Λοκροὺς καὶ Ῥήγιον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν
αὐτάς.

Ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν Ἐπιπολῶν τεῖχος, 5
τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεβάλοντο σφίσιν, ἅμα
δὲ παρέτασσεν ἐξάγων ἀεὶ πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς Συρακοσίους καὶ
τοὺς ξυμμάχους, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε 2
τῷ Γυλίππῳ καιρὸς εἶναι, ἦρχε τῆς ἐφόδου· καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι
ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν τειχισμάτων, ᾗ τῆς ἵππου τῶν Συρακοσίων οὐ-
δεμία χρῆσις ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν Συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμά-
χων καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων καὶ τῶν Ἀθηναίων τρο-
παῖον στησάντων ὁ μὲν Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα οὐκ ἔφη
τὸ ἁμάρτημα ἐκείνων ἀλλ' ἑαυτοῦ γενέσθαι· τῆς γὰρ ἵππου καὶ τῶν 3
ἀκοντιστῶν τὴν ὠφελίαν τῇ τάξει, ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας,

---

6, 1. — *προσεῖχε.* zu 1, 15, 1. — *ἤδη μᾶλλον.* zu 1, 3, 2. — *τὰ ἐκ.* Spr. 50, 8, 17.

§ 6. *στρατιάν* ein Corps. — *τῷ τε.* Durch *τε καὶ* (*ἐπὶ*) werden *χρώμενοι* und *ὁπότε ἐξέλθοιεν* verbunden. (Pp.) Spr. 59, 2, 3. — *ἐγγύθεν* wird durch *καί* mit *σπανίῳ* verbunden. zu 3, 4, 1. — *φρυγανισμόν* noch 7, 13, 2 u. bei Spätern. vgl. zu 3, 111, 1. — *γῆς. γῆς οἱ πολλοί* eine gute Hs. u. Va.

§ 7. *ἐπὶ τῇ.* zu 3, 78, 1. — *τῇ ἐν* der bei. (Pp.) — *ἐτετάχατο.* zu 3, 13, 4. — *τὰς λοιπάς* 7, 2, 1. 7, 1. (Pp.) — *ἐς φυλακὴν αὐτῶν* um ihnen aufzupassen. (Ps.) vgl. 7, 1, 2. 7, 1 u. 8, 80, 3. (Ba.) Doch kann *ἐς* verdächtig scheinen. vgl. 2, 26. — *τὴν προσβολήν.* zu 4, 1, 1. — *ναυλοχεῖν, ναῦς λοχᾶν καὶ ἐνεδρεύειν.* (Phot.) vgl. App. Bürg. 4, 82. (Arn.) Sonst anders. — *αὐτάς, τὰς Κορινθίων ναῦς.* (Va. u. St.)

C. 5. § 1. *τό*, die 7, 4, 1 erwähnte. — *προπαρεβάλλοντο. προ* — vorher, *παρα* — zu 6, 99, 1. Bei den Frühern scheint das Wort sonst nicht vorzukommen. — *σφίσιν.* zu 2, 65, 9. Beim Medium wie 4, 28, 4.

§ 2. *νεκρούς.* zu 1, 54, 2. — *ἐκείνων.* Spr. 47, 6, 1.

§ 3. *τῇ τάξει* verbindet Pp. nach Matth. § 418, e A. vgl. 428, 2 mit *ἀφελέσθαι*; ich mit *ὠφελίαν*, theils weil jene Construction aus attischen Prosaikern nicht belegt ist, theils der Stellung wegen. Kr. Stud. 2 S. 226. Warum *ὠφελία* nicht ebenso wohl wie *ὠφέλιμος* den Da. gestatten soll ist mir unklar.

ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν. καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν
αὐτοὺς ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἕξοντας, τῇ δὲ γνώμῃ οὐκ
ἀνεκτὸν ἐσόμενον, εἰ μὴ ἀξιώσουσι, Πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ Δω-
ριῆς, Ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων κρατήσαντες ἐξε-
6λάσασθαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις
ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι νομίζοντες καὶ εἰ ἐκεῖ-
νοι μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον σφίσιν εἶναι μὴ περιορᾶν
παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος — ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει
τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτὴν ἡ ἐκείνων τείχισις, καὶ εἰ
προέλθοι, ταὐτὸν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς νικᾶν τε μαχομένοις διὰ παντὸς
2καὶ μηδὲ μάχεσθαι — ἀντεπῄεσαν οὖν τοῖς Συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύ-
λιππος τοὺς μὲν ὁπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον [ἢ πρότερον] προ-
εξαγαγὼν ξυνέμισγεν αὐτοῖς, τοὺς δ' ἱππέας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ
πλαγίου τάξας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ᾗ τῶν τειχῶν
ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον. καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππῆς ἐν τῇ
μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρε-
3ψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακο-
σίων κατηράχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν
παροικοδομήσαντες [καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν],
ὥστε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνους τε καὶ παν-
τάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι.

— ἐντός. zu 2, 83, 4. (Pp.) — ποιήσας, τὴν τάξιν. — ἐπάξειν, αὐτούς 7, 6, 1. — οὐκ ἔλασσον, τῶν Ἀθηναίων. zu 1, 105, 4. — ἐσόμενον, noch zu ὡς gehörig. Spr. 56, 9, 7. vgl. eb. 14, 2. — ἀξιώσουσι. zu 1, 74, 2. — Ἰώνων, verächtliche Benennung. vgl. Her. 1, 143, 2. 5, 69 u. Ar. Ach. 104. (Dobree 2 p. 186.) zu 1, 124, 1. — ξυγκλύδες ist häufig. vgl. Bl. und Schneider zu Plat. Rep. 3 p. 105. (Pp.) Ueber den Ge. zu ὧν 6, 11, 1. — ἐξελάσασθαι. zu 4, 35, 3.

C. 6. § 1. παροικοδομούμενον dass sie längs der ihrigen, bis über diese hinaus, gebaut werde. vgl. [2, 75, 2], 7, 6, 3. 11, 3. — παρεληλύθει, ὑπερβεβήκει. (Sch.) vgl. § 3. — προέλθοι, ἡ τείχισις. — ταὐτόν — νικᾶν τε so erwirkte es ihnen demnächst dasselbe, half ihnen, den Athenern, nichts (eben so wenig) sowohl wenn sie siegten. (Abr. u. Dobree.) Arist. 1 p. 53: τὸ αὐτὸ ποιούντων Διονύσῳ μάχεσθαί τε καὶ πίνειν. vgl. 3 p. 659. (Abr.) Plut. Nik. 19: ὥστ' αὐτοῖς μηδὲν εἶναι πλέον κρατοῦσιν. vgl. § 3 u. 7, 11, 3. (Pp.) Ueber ποιεῖν zu 2, 89, 2; über ἤδη zu 7, 4, 3. — διὰ παντός. zu 1, 38, 1. — οὖν. zu 3, 95, 1 u. 6, 64, 3.

§ 2. ἢ πρότερον ist mir verdächtig. zu 1, 13, 1. — προεξαγαγών. προαγαγών die meisten u. besten Hsn. Jenes auch 7, 37, 1. 70, 1. [8, 25, 3.] (Kr. z. Dion. p. 25. 138.) — ἐκ πλαγίου, Ggs. κατὰ πρόσωπον und ὄπισθεν Xen. Kyr. 4, 1, 18. — κατ' αὐτούς. zu 1, 48, 3.

§ 3. δι' αὐτό. zu 1, 2, 1. — κατηράχθη. κατερράχθη die besten Hsn. Doch alle haben ἀπαράξωμεν 7, 63, 1. vgl. die Erkl. zu Her. 9, 69. Dagegen Dem. 54, 8: ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον und unter 8, 96, 2: ξυρράξουσιν. (Pp.) Kr. z. Arr. An. 5, 17, 2 lat. A. ἐσαράσσειν Her. 4, 128. 5, 116. — καὶ παρελθόντες, was in einer Hs. fehlt, und τὴν τῶν Ἀ. οἰκοδομίαν verdächtigt Bk. und auch Va. scheint es nicht gehabt zu haben, ein Glossem aus παρεληλύθει § 1? — καὶ παντάπασιν. Spr. 69, 32, 18. — ἀπεστερη-

Μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακήν — ἦρχε δ᾽ αὐτῶν Ἐρασινίδης Κορίνθιος — καὶ ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. καὶ 2 ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ᾤχετο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προσαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφεστήκει τοῦ πολέμου. πρέ- 3 σβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ τρόπῳ ᾧ ἂν [ἐν ὁλκάσιν ἢ πλοίοις ἢ ἄλλως ὅπως ἂν] προχωρῇ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἵ τε Συρακόσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσοντες, καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο. ὁ δὲ Νικίας, αἰσθόμενος τοῦτο καὶ ὁρῶν καθ᾽ ἡμέραν ἐπιδιδοῦσαν τήν 8 τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλων πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ᾽ ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι καὶ εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι 2 ἢ κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν ἢ καὶ μνήμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι ἢ τῷ

κέναι μή. Spr. 67, 12, 3. — ἄν. Spr. 69, 7, 1. Direct: οὐκ ἂν ἀποτειχίσειαν.

C. 7. § 1. αἵ τε. zu 1, 7, 2. Ueber die Sache vgl. 6, 93, 3. 104, 2. 7, 2, 1. — μέχρι. ἔτι Pp.

§ 2. πεζήν. zu 6, 33, 2. — ξυλλέξων streicht Cobet n. l. p. 67, auch das τέ weglassend z. Hyper. p. 62. — προσαξόμενος. zu 1, 99, 2. — εἴ τις. Spr. 60, 10, 1. vgl. (zu) 6, 8, 3. 30, 2. — ἀφεστήκει, wie 7, 18, 3. 8, 2, 1.

§ 3. ἄλλοι ausser denen 6, 73. (Ds.) — ἔτι, ausser den schon anwesenden. — τρόπῳ steht so vor dem Relativ Antiph. 6, 23: βασανίζειν τρόπῳ ὁποίῳ βούλοιτο. — ᾧ ἄν, προχωρῇ, das also doppelt zu denken ist. (Hk.) vgl. Hermann de part. ἄν p. 191. Doch verdächtigt Schäfer zum Dem. 1 p. 815 ἐν ὁλκάσιν — ὅπως ἄν und auch Bekker hat diese Worte jetzt eingeschlossen. Zwei Erklärungen bei Matth. Gr. 483 u. 600 E. — προχωρῇ. zu 1, 74, 4. — ὡς. Spr. 56, 12, 2. — ἐπιμεταπεμπομένων. zu 6, 21, 1. Nikias hatte in dieser Zeit wohl öfter Verstärkung verlangt. vgl. 7, 8, 1. — ἀνεπειρῶντο, ἐμελέτων. (Sch.) vgl. 7, 12, 3. 51, 2, Her. 6, 12, 3, Kallix. b. Athen. p. 204, b. (Bl.) vgl. Dem. 51, 6, Pol. 5, 2, 4. 10, 20, 6. 26, 7, 8. vgl. 1, 59, 12 u. Wesseling z. Diod. 13, 8. — πολύ. zu 3, 82, 3.

C. 8. § 1. καθ᾽ ἡμέραν. zu 1, 2, 1. — ἐπιδιδοῦσαν. Spr. 52, 2, 9. — τὴν σφετέραν. Spr. 58, 4, 3 u. zu 5, 10, 6. — ἀγγέλλων für ἀγγέλλοντας mehrere und gute Hsn. — τότε, ἔπεμπε, hier von der Vorbereitung. (Pp.) Spr. 53, 2, 1. — νομίζων streicht Cobet Hyper. p. 61. Dabei müsste man das Folgende auch (unpassend) zu ἀγγέλλων πολλάκις ziehen. — εἰ μή für ἢν μή einige Hsn. — μεταπέμψουσιν. zu 1, 112, 1. So und ἀποστελοῦσιν für μεταπέμψωσιν und ἀποστέλλωσιν viele und gute Hsn.

§ 2. κατὰ τοῦ für κατὰ τὴν τοῦ viele und die besten Hsn. — ἀδυνασία auch 8, 8, 3, Her. 3, 79, 1. 7, 172, 2, der 8, 111, 2 auch das üblichere ἀδυναμία hat. — μνήμης für γνώμης eine gute Hs. u. Va. „Letzteres ist aus

ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλεύσασθαι περὶ
3 τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες, οὓς ἀπέστειλε, τὰ γράμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἤδη ἔχων ἢ δι' ἑκουσίων κινδύνων ἐπεμελεῖτο.

9 Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι καὶ Εὐετίων, στρατηγὸς Ἀθηναίων, μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' Ἀμφίπολιν Θρᾳξὶ πολλοῖς τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν, ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει ὁρμώμενος ἐξ Ἱμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

10 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς εἶπον καὶ εἴ τίς τι ἐπηρώτα ἀπεκρίνοντο καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς ὁ τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις δηλοῦσαν τοιάδε.

11 "Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα ὦ Ἀθηναῖοι ἐν ἄλλαις [πολλαῖς] ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἧσσον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακοσίους, ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν, καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων ἐν οἷσπερ νῦν ἐσμεν ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἔκ τε Πελο-

---

γνώμην entstanden." (Pp.) — *πρὸς χάριν.* zu 3, 42, 5. — *οὐ.* Spr. 54, 8, 9. — *ἐν τῷ ἀγγέλῳ* in dem Boten, d. h. durch Schuld desselben. (St.) Aesch. Cho. 762: *ἐν ἀγγέλῳ γὰρ κρυπτὸς ὀρθοῦται λόγος.* (Abr.) vgl. Her. 8, 100, 3. (Arn.)

§ 3. *οὓς ἀπέστειλε* steht nicht attributiv, sondern epexegetisch zu *οἱ μέν*, wie *οἱ μὲν — οἱ ἀποσταλέντες.* (Pp.) Dies, schon von Hl. verdächtigt, und *καὶ ὅσα — εἰπεῖν* streicht Cobet Hyper. p. 61. — *δὲ τὰ κατά. δὲ κατά* einige Hsn. — *διὰ φυλακῆς* unter (defensiven) Vorsichtsmassregeln. zu 2, 81, 3. vgl. zu 1, 17, 1. 2, 22, 1. „Dion C. 47, 36: *διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἢ διὰ κινδύνων τὸ στρατόπεδον ἐποιοῦντο.*" (Bl.) — *μᾶλλον* hat nur eine gute Hs. u. Va., *ἢ δι'* einige, Sch. u. Va. Zu *διὰ κινδύνων* ist wieder *ἔχων* zu denken. vgl. zu 2, 22, 1. (Bl.) Pp. verbindet es instrumental mit *ἐπεμελεῖτο.* — *ἑκουσίων, αὐθαιρέτων* 1, 144, 1. 8, 27, 3. *ἐθελούσιος κίνδυνος* Xen. An. 6, 3, 14. (Bl.)

C. 9. *καί* gehört zum ganzen Gedanken: es geschah auch dies. vgl. 4, 54, 2. — *Περδίκκου.* Wie er mit den Athenern wieder ausgesöhnt worden hat Thuk. nicht erzählt. — *Θρᾳξί.* Spr. 48, 15, 18. Söldner Athens wie 4, 129, 2 u. Xen. Hell. 1, 3, 10. (Kr. z. Dion. p. 347.) vgl. das Reg. u. *Θρᾷκες.* — *ὁρμώμενος.* zu 1, 64, 2. —

C. 10. *ἀπὸ γλώσσης* mündlich. Her. 1, 123, 2: *ἐντειλάμενος ἀπὸ γλώσσης.* (Gb.) — *ὁ* ist wiederholt wegen des Ggs. zu andern Schreibern. (Arn.) „Nachweisungen über diese bei K. F. Hermann Staatalt. 127, 17." (Pp.) Am ausführlichsten Böckh Staatsh. 1 S. 253 ff, besonders 259 f. (Eng.)

C. 11. § 1. *πολλαῖς* hat Bekker nach einer Hs. u. Va. verdächtigt. — *ἐν ἐπιστολαῖς ἴστε* kurz für *ἐν ἐπιστολαῖς ἠγγελμένα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ἴστε.* Dem. 44, 60: *μεμαθήκατε ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ εἰρημένοις.* *Ἐπιστολαί* sind hier wohl wegen 7, 8, 2 (mündliche) Botschafter. — *οὐχ ἧσσον, ἢ πρότερον δηλονότι.* (Sch.) — *ἐν ᾧ* in welcher (gefahrvollen) Lage. Spr. 43, 4, 4 u.

ποννήσου καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὧν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν 2
πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἱππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀ-
κοντισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν
παυσάμενοι τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων ἡσυχάζο-
μεν — οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσασθαι ἀπα-
ναλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ ὁπλιτικοῦ — οἱ δὲ 3
παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἁπλοῦν, ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι
αὐτούς, ἢν μή τις τὸ παρατείχισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν
ἕλῃ. ξυμβέβηκέ τε πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτοὺς μᾶλλον,
ὅσα γε κατὰ γῆν, τοῦτο πάσχειν· οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ
τοὺς ἱππέας ἐξερχόμεθα. πεπόμφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέ- 12
σβεις ἐπ' ἄλλην στρατιὰν καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχε-
ται, τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀπὸ δὲ
τῶν ἔτι καὶ στρατιὰν πεζὴν καὶ ναυτικοῦ παρασκευήν, ἣν δύνηται,
ἄξων. διανοοῦνται γάρ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τῷ τε πεζῷ ἅμα τῶν 2
τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. καὶ δεινὸν μη-
δενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν,
ἧπερ κἀκεῖνοι πυνθάνονται, τὸ μὲν πρῶτον ἤκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇ
ξηρότητι καὶ τῶν πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἵ τε νῆες διά-
βροχοι, τοσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα ἔ-
φθαρται. τὰς μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελκύσαντας διαψῦξαι διὰ τὸ 3

---

22. vgl. 7, 14, 2 u. Kr. zu Xen. An. 3, 1, 15. — *ἔστιν ὧν.* Spr. 61, 5, 3. vgl. 3, 92, 4. 6, 88, 7.

§ 2. *νικᾶται.* Spr. 53, 1, 3. — *ὑστεραίᾳ*, wie Her. 9, 3: *ἡ βασιλέος αἵρεσις ἐς τὴν ὑστεραίην τοῦ Μαρδονίου ἐπιστρατηΐην δεκάμηνος ἐγένετο*, wo aber Bekker *ὑστέρην* aufgenommen hat. Hier heisst es wohl: in der am folgenden Tage gelieferten. Herbst S. 34. — *περιτειχισμός* wird noch aus Plut. Nik. 19 angeführt. — *οὐδὲ γάρ.* Spr. 69, 32, 21. — *χρήσασθαι.* *χρήσεσθαι* die besten Hsn. — *ἀπανάλωκε* nimmt weg, erfordert, sonst woher mir so nicht bekannt.

§ 3. *εἶναι* möglich sein. zu 4, 8, 3. — *ἢν μή τις* hat Thuk. nur hier. (Haase p. 3.) — *ὅσα.* Spr. 62, 1, 4. vgl. zu 4, 48, 5. — *κατὰ γῆν*, *ἐπεὶ ἔν γε τῷ κατὰ θάλατταν ἐπεκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι.* (Sch.) — *τῆς χώρας* hängt von *πολύ* ab: über eine grosse Strecke des L. Spr. 43, 4, 8 u. zu 2, 76, 3.

C. 12. § 1. *τὰς μὲν καί.* So nach den Hsn. auch Xen. Hell. 4, 1, 15: *θῆραι αἱ μὲν καὶ ἐν περιειργμένοις παραδείσοις, αἱ δὲ καὶ ἐν ἀναπεπταμένοις τόποις.* — *ἀπὸ δὲ τῶν.* Spr. 50, 1, 14.

§ 2. *ἐγώ* zu 6, 13, 1. — *πυνθάνομαι*, wie § 2. vgl. Spr. 53, 1, 2. — *πειρᾶν.* zu 1, 61, 3. — *ὅτι, διανοοῦνται πειρᾶν.* (Ps.) — *ἧπερ.* andre Hsn. *ὅπερ.* — *σωτηρίᾳ* Unversehrtheit. (Va.) — *κατὰ θ., πειρᾶν διανοοῦνται.* — *διάβροχοι* von der Nässe angegriffen. (Bl.) — *θαλασσεύουσαι, ἐν θαλάττῃ οὖσαι.* (Sch.) Wieder erst bei den Spätern. — *ἔφθαρται* erklart 7, 13, 2. (Pp.)

§ 3. *τὰς μέν.* Ggs. *τὰ δέ* 7, 13, 2. (Pp.) — *ἀνελκύσαντας, ἡμᾶς.* Spr. 55, 2, 6. — *διαψῦξαι, διακαθᾶραι.* (Sch.) Es scheint dasselbe zu sein was *ἀποξηρᾶναι.* (St.) So bei Luc. Charon 23, (Dr.) *ἀναψύχειν τὰς ναῦς*

ἀντιπάλους τῷ πλήθει καὶ ἔτι πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας ἀεὶ
προσδοκίαν παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται· φανεραὶ δ' εἰσὶν ἀναπειρώμε-
ναι καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ' ἐκείνοις καὶ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλ-
13*λον ἐξουσία· οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ἄλλοις. ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περι-*
ουσίας νεῶν μόλις τοῦτο ὑπῆρχε καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις, ὥσπερ νῦν,
πάσαις φυλάσσειν· εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως,
τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἕξομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν
2*ἐσκομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν καὶ ἔτι*
νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν [τῶν] μὲν διὰ φρυγανισμὸν καὶ ἁρπαγὴν
καὶ ὑδρείαν μακρὰν ὑπὸ τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ θεράποντες,
ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι, καὶ οἱ ξένοι οἱ μὲν
3*ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες εὐθὺς κατὰ τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν, οἱ δ' ὑπὸ*
μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι
μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ τἆλλα
ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεστῶτα ὁρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτομολίας προφά-
σει ἀπέρχονται, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι δύνανται· πολλὴ δ' ἡ Σικελία· εἰσὶ
δ' οἳ καί, αὐτοὶ ἐμπορευόμενοι, ἀνδράποδα Ὑκκαρικὰ ἀντεμβιβάσαι

Her. 7, 59. (Abr.) Ueber den Accent Lobeck Parall. p. 410. — *ἀντιπάλους* gewachsen. zu 2, 89, 4. — *ἔτι* für *ἐπί* eine Hs. u. Va.; die meisten und besten *ὅτι*. — *ἀναπειρώμεναι* für *ἀποπειρώμεναι* eine gute Hs. — *ἐκείνοις*. *ἐκείνους* mehrere der besten Hsn. Spr. 68, 41, 1 u. zu 2, 84, 2. — *ἀποξηρᾶναι ἐξουσία*. Spr. 50, 4, 4. — *σφετέρας*. Spr. 51, 4, 4. vgl. zu 1, 97, 1. 7, 23, 4. — *μᾶλλον* in höherem Grade, „major commoditas." Valck. z. Phal. p. XXI.

C. 13. § 1. *τοῦτο*, *τὸ διαψῦξαι*. — *καὶ μή* auch wenn wir nicht. (Ps.) — *εἰ ἀφαιρήσομεν*, dadurch dass wir Schiffe aufs Land ziehen. (Ds.) — *καὶ βρ.* auch nur. Spr. 69, 32, 19.

§ 2. *διὰ τόδε*, sonst *διὰ τοῦτο*. vgl. 1, 97, 2. — *καὶ ἔτι νῦν*, gestellt wie bei Athen. 11, 476, b, *καὶ ἔτι σήμερον* [Aeschin.] Briefe 10, 8. Aehnlich Her. 1, 92, 2: *καὶ ἔτι ἐς ἐμέ*, während es sonst bei demselben immer heisst *ἔτι καὶ ἐς ἐμέ*. (Hertlein Ms.) Einige Hsn. *καὶ νῦν ἔτι*. vgl. 2, 15, 4. 99, 4. 6, 2, 5. 91, 1. Kr. Bruchst. verdächtigt das *νῦν*. — *ναυτῶν τῶν μέν*. *ναυτῶν μέν* Pp. — *ἁρπαγὴν μακράν*, *διὰ τὸ ἐπὶ πολλοῦ διαστήματος ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξιέναι*. (Sch.) — *οἱ δὲ θεράποντες*. Uebergang vom Particip zum Verbum finitum (Ba.), wie 7, 15, 2. 47, 2. (Kr. z. Dion. p. 264.) — *ἐς ἀντίπαλα* ins Gleichgewicht. (Hl.) *εἰς ἀντίπαλον καθιστάναι* Dion C. 147, 69 u. Plut. Eigenlob 5. (Bl.) u. Per. 11. vgl. zu 4, 117, 3. — *ἀναγκαστοί* prädicativ: durch Zwang. Spr. 57, 5, 2. vgl. 7, 58, 4. — *τὰς πόλεις*, *τῶν Σικελῶν*. (Sch.) zu 6, 17, 2. vgl. 5, 54, 1. An Sikelien muss Jeder hier zunächst denken. — *ἀποχωροῦσιν*. *ἀπεχώρουν* eine gute Hs., was Pp. wegen *εὐθύς* vorzieht.

§ 3. *ἐπαρθέντες*, *ἐσβῆναι*. (Bl.) vielmehr *ἐσβάντες* aus *ἐπαρθέντες ἐσέβησαν*. — *τε δή* auch 4, 40, 1. 63, 2. (Dobree 1 p. 111.) — *ἐπ' αὐτομολίας προφάσει* kann man nach Belieben erklären, nämlich gar nicht. Wahrscheinlich stand hier ein ungewöhnliches Wort, *αὐτομαχίας*, *αὐτοτολμίας*. (Kr. Bruchst.) — *ὡς* wie etwa sonst. — *πολλή*, *ἤγουν εὐρύχωρος*. (Sch.) wie 5, 110. Plat. Phaed. 78, a: *πολλὴ ἡ Ἑλλάς*. vgl. dort Heindorf. — *οἳ καί*. Spr. 69, 32, 15. — *αὐτοί* für *αὐτοῦ* eine sehr gute Hs. — *ἐμπορευόμενοι* Handel treibend. (Hl.) vgl. 6, 31, 5. (Arn.) — *Ὑκκαρικά*. vgl. 6, 62, 3. — *ὑπέρ*.

ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται. ἐπισταμένοις δ' ὑμῖν γράφω ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ πληρώ- 14
ματος καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον τό τε μὴ οἷόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι τῷ στρατηγῷ — χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι — καὶ ὅτι οὐδ' ὁπόθεν ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν, ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν ὑπάρχει, ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν τά τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν οὖσαι 2
πόλεις ξύμμαχοι ἀδύνατοι, Νάξος καὶ Κατάνη. εἰ δὲ προσγενήσεται ἓν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χωρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ᾧ τ' ἐσμὲν καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, διαπεπολεμήσεται αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν [ὁ πόλεμος]."

Noch mehr pleonastisch Xen. An. 3, 1, 38: *ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ἀντικατεστάθησαν.* — *τὴν ἀκρίβειαν* den gehörigen Zustand. So *ἀκριβέστατα πληρώματα* Arr. An. 2, 21, 9. *ἀκριβῶς ὡπλισμένοι* Tak. p. 18.

C. 14. § 1. *βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος, οὐ πολλῷ χρόνῳ ἀκμάζει ἡ ναυτικὴ δύναμις.* (Sch.) vgl. 7, 12, 2. (Arn.) Ba. erklärt: tenue et exiguum numero (nobis) esse robur rei navalis, als ob *ἡ ἀκμὴ τοῦ πλ.* da stände. „Die *ἀκμή* steht der Schwäche entgegen." (Voemel de *ἀκμῇ* p. 9.) — *ἐξορμῶντες* von seinem Standorte aus in Bewegung setzend. (Dr.) — *ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν* das Rudern (die Rudermannschaft) in Ordnung haltend, leitend. (Ps.) vgl. Passows Lex. u. *συνέχειν.* „*Εἰρεσία* ist keine poetische Form. Steph. Thes. vgl. *παρεξειρεσία* 7, 34, 4." (Pp.) — *ἀπορώτατον, μείζονα πάντων τῶν εἰρημένων ἀπορίαν ἔχει.* (Sch.) — *τό τε.* Dem entspricht *καὶ ὅτι.* Spr. 59, 2, 4. — *οἷόν τε εἶναι ἐμοί.* Plat. Parm. 160, e: *εἶναι τῷ ἑνὶ οὐχ οἷόν τε, εἴπερ γε μὴ ἔστιν.* — *ταῦτα* bezieht sich nicht bloss auf die zunächst sondern auch auf die C. 13, 2 u. 3 erwähnten Uebelstände. (Pp.) — *ἐμοὶ τῷ στρ.* Spr. 50, 8, 8. — *χαλεπαὶ ἄρξαι.* Spr. 55, 3, 7. — *ὁπόθεν.* Spr. 51, 13, 8. vgl. Xen. An. 2, 4, 5. 3, 5, 3. 5, 10, 4. — *ἐπιπληρωσόμεθα, ἀναπληρώσομεν τὰ πληρώματα.* (Sch.) Spr. 53, 7, 8. *ἐπι* — nach, dazu, wie unser nachfüllen. Sonst nur und anders bei Spätern das Activ. — *ἀφ' ὧν, ἀπὸ τούτων ἅ,* von, mit den Mitteln, Mannschaften, mit denen. — *τά τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι* sowohl unsere vorhandenen Mittel als das was uns verloren geht hergenommen werde; d. h. wie wir von unserer mitgebrachten Macht, gleichsam dem Capital, diese Verluste bestreiten müssen, so muss uns das Uebrigbleibende ohne Ersatz für dieselben zum Dienste ausreichen. (So ungefähr Hl.) Ueber *τά τε* zu *αἵ τε* 1, 7, 2.

§ 2. *ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων. ὑμᾶς μὴ ἐπιβοηθοῦντας* würde man erwarten; allein der Ge. ist mit *ὁρῶντα* verbunden (Spr. 56, 14, 2) und *τέ* versetzt, wie in den Stellen bei Kr zu Xen. An. 1, 2, 21. — *διαπεπολεμήσεται* für *διαπολεμήσεται* einige Hs., debellatum est Va. Spr. 53, 9, 3. — *ἐκπολιορκηθέντων*, bezogen auf 7, 11, 3: *αὐτοὺς τοῦτο πάσχειν.* (Bö.) — *ὁ πόλεμος* hatte Va. nicht; auch wohl nicht der Sch.: *κατεργασθήσεται αὐτοῖς, διαπολεμήσεται ὁ πόλεμος.* So steht das Wort auch 7, 25, 7 ohne Subject. vgl. Spr. 61, 5, 6. (Kr. Bruchst.) Auch Cobet v. l. p. 117 eingefallen. Mit *ὁ πόλεμος:* der Krieg wird durchgeführt sein; ohne dies: es ist aus mit dem Kriege.

3 *"Τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, αἰτιωμένων δὲ ὕστερον, ἤν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὁμοῖον*
15 *ἐκβῇ, ἀσφαλέστερον ἡγησάμην τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι. καὶ νῦν ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ πρῶτον καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἐπειδὴ δὲ Σικελία τε ἅπασα ξυνίσταται καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος, αὐτοὶ βουλεύεσθε ἤδη ὡς τῶν γ' ἐνθάδε μηδὲ τοῖς παροῦσιν ἀνταρκούντων, ἀλλ' ἢ τούτους μεταπέμπειν δέον ἢ ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμπειν καὶ πεζὴν καὶ ναυτικήν, καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα, ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός εἰμι διὰ νόσον νεφρῖτιν*
2 *παραμένειν. ἀξιῶ δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν· καὶ γὰρ ὅτ' ἐρρώμην πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅ τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε, ὡς τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δ' ἐκ Πελοποννήσου σχολαίτερον μέν, ὅμως δ', ἢν μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς ὥσπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ φθήσονται."*

16 *Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλου, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες αὐτῆς τὸν μὲν Νικίαν οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτῷ, ἕως ἂν ἕτεροι ξυνάρχοντες αἱρεθέντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο*

---

§ 3. ὑ μ ᾶ ς vor *εἰδότας*, ein Glossem, fehlt in einigen guten Hsn. zu 1, 78, 3. vgl. 2, 61, 1. — ὁ μ ο ῖ ο ν den angenehmen Worten E n t s p r e c h e n d e s (Bl.). „vgl. 2, 54, 3." (Pp.) — ἡ γ η σ ά μ η ν. Spr. 53, 10, 1.

C. 15. § 1. ὡ ς. Kr. zu Xen. 1, 3, 6 (lat. A.) — *ἐφ' ἅ*, *ταῦτα ἐφ' ἅ* in B e z u g a u f d a s w o z u, zu dessen Ausführung, das *ταῦτα* als Ac. an *μὴ μεμπτός* angeschlossen. (St.) — μ ε μ π τ ῶ ν. zu 6, 13, 2. — Σ ι κ ε λ ί α ἅ π α σ α. Spr. 50, 11, 9. vgl. 5, 32, 2. — ξ υ ν ί σ τ α τ α ι. zu 6, 21, 1 u. 33, 6. — α ὐ τ ο ί, wie ich vermuthet hatte, eine sehr gute Hs. für das mit *προσδόκιμος* verbundene *αὐτοῖς*, was Va. nicht ausdrückt. — τ ο ῖ ς π α ρ ο ῦ σ ι ν, *πρὸς τοὺς ἐνθάδε πολεμίους*. (Sch.) Doch ist es das Neutrum. — ἀ ν τ α ρ κ ο ύ ν τ ω ν für *αὐταρκούντων* einige gute Hsn. u. Va., *πρὸς τὰ παρόντα ἀντέχειν δυναμένων* der Sch. — δ έ ο ν durch *ἀλλά* mit *ἀνταρκούντων* verbunden. Spr. 56, 14, 2. — ἐ π ι π έ μ π ε ι ν. zu 6, 73, 1. — ὡ ς d e n n. Soph. Phil. 53: *δεῖ σ' ὑπουργεῖν, ὡς ὑπηρέτης πάρει.* Heraklides bei Athen. p. 532, e: *μάλα συχνοὺς ἐδείπνισε Χάρης Ἀθηναίων τόθ', ὡς γενναῖος ἦν.* vgl. Kr. zu Xen. An. 5, 9, 30. vgl. 32.

§ 2. ἀ ξ ι ῶ, *ἄξιός εἰμι*. (Sch.) i c h g l a u b e z u v e r d i e n e n. zu 6. 87, 1. — ὑ μ ῶ ν. Kr. zu Xen. An. 1, 4, 15. — μ έ λ λ ε τ ε, *πράσσειν*. Spr. 55, 4, 11 u. Kr. z. Dion. p. 118. — ἐ ς ἀ ν α β ο λ ά ς. Her. 8, 21: *οὐκ ἐς ἀναβολὰς ἐποιοῦντο τὴν ἀναχώρησιν.* (Bl.) vgl. Pflugk zu Eur. Hel. 1297. (Hertlein.) — σ χ ο λ α ί τ ε ρ ο ν, *ποριουμένων*. (Bl.) Pp. will das Verbum lieber aus dem Folgenden denken; hier doch hart. — λ ή σ ο υ σ ι — φ θ ή σ ο ν τ α ι, *ποριούμενοι, οἱ πολέμιοι*. Spr. 56, 16 A. u. Kr. z. Dion. p. 118. Dabei ein Uebergang zum Verbum finitum. vgl. zu 7, 13, 2.

C. 16. § 1. π α ρ έ λ υ σ α ν, *ἀπήλλαξαν, μετέστησαν*. (Phot.) vgl. 8, 54, 2 u. die Lex. — ἐ κ ε ῖ dürfte Glossem sein. Doch vergleicht Pp. Soph. Oed. K.

προσείλοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον, ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ
ταλαιπωροίη, στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν ναυτικὴν καὶ
πεζὴν Ἀθηναίων τε ἐκ καταλόγου καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ ξυνάρχον- 2
τας αὐτῷ εἵλοντο Δημοσθένην τε τὸν Ἀλκισθένους καὶ Εὐρυμέδοντα
τὸν Θουκλέους. καὶ τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου τροπὰς
τὰς χειμερινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν μετὰ δέκα νεῶν, ἄγοντα
εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ
ὅτι ἥξει βοήθεια καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται· ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπο- 17
μένων παρεσκευάζετο τὸν ἔκπλουν ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος, στρα-
τιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς ξυμμάχους καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ
ναῦς καὶ ὁπλίτας ἑτοιμάζων. πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν Πελοπόννη-
σον οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ Κορίνθου
καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐς τὴν Σικελίαν περαιοῦσθαι. οἱ γὰρ Κορίν- 2
θιοι, ὡς αὐτοῖς οἱ πρέσβεις ἧκον καὶ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ βελτίω ἤγγελ-
λον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποι-
ήσασθαι, πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωντο, καὶ ἐν ὁλκάσι παρεσκευάζοντο
αὐτοί τε ἀποστελοῦντες ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν καὶ ἐκ τῆς ἄλλης
Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες. ναῦς τε 3
οἱ Κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπει-
ράσωσι πρὸς τὴν ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακήν, καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν
ἧσσον οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν
σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριήρων τὴν φυλακὴν ποιούμενοι.

78: *τῶν ἐνθάδ' αὐτοῦ.* Bei Herod. *αὐτοῦ ταύτῃ* und *αὐτοῦ τῇδε.* Kr. dort zu 5, 19. Verschiedenartiges bei Dobree 2 p. 149. — *ταλαιπωροίη* belästigt würde. (Hl.)

§ 2. *καὶ ἑκατόν* bietet eine sehr gute Hs. u. Va. vgl. jedoch Böckh Staatsh. 1 S. 401. „Indess ist es nicht glaublich dass Thuk. die kleinere Summe angeführt und die grössere verschwiegen hätte." (Eng.)

C. 17. § 1. *ὡς ποιησόμενος.* zu 3, 15, 1. — *στρατιὰν ἐπαγγέλλων* wie imperare milites, auch 8, 108, 3. (Arn.) zu 3, 16, 3. — *ἐς*, weil *ἐπαγγέλλων* ein *πέμψας* enthält. (Pp.) — *χρήματα.* vgl. Böckh C. inscrr. 1 p. 208. — *αὐτόθεν*, aus Attika. — *φυλάσσοιεν μηδένα περαιοῦσθαι.* zu 3, 23, 1.

§ 2. *βελτίω.* Eur. Hek. 423: *ἄγγελλε πασῶν ἀθλιωτάτην ἐμέ.* vgl. dort Pflugk u. Spr. 56, 7, 4. — *πέμψιν.* Ein seltenes Wort, bei Thuk. nur hier, bei Her. 8, 54, Dion C. 44. 41. 54, 24. — *παρεσκευάζοντο ἀποστελοῦντες.* zu 2, 18, 1. 91, 1. — *ἐς τὴν Σικελίαν* für *ἐν τῇ Σικελίᾳ* eine sehr gute Hs.; letzteres ist aus dem Anf. dieses § wiederholt. — *τῷ αὐτῷ τρόπῳ* ist hinzugefügt als wäre vorher gestellt *καὶ αὐτοί τε παρεσκευάζοντο ἐν ὁλκάσιν ἀποστελοῦντες.* (Pp.)

§ 3. *πειράσωσι — κωλύοιεν.* zu *ἤ καὶ β.* 3, 22, 5. — *φυλακήν*, wohl die zwanzig Schiffe 7, 19, 5. 31, 3, obschon Thuk. die Sache nicht so klar wie er sollte erzählt hat. (Hl. zu 7, 31.) Zwanzig dort auch sonst 2, 69. 80, 3. (Arn.) — *αὐτῶν* für *σφῶν*, obgleich *σφετέραν* folgt. „Notabilis locus." (Dobree 1 p. 123.) zu 1, 95, 2. — *σφετέραν*, *τῶν Κορινθίων.* zu 2, 61, 2. vgl. Haase p. 8 s. 11. 12.

18 *Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν οἱ Λακεδαι-*
μόνιοι, ὥσπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς καὶ τῶν Συρακοσίων καὶ Κοριν-
θίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐπυνθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν
2 *ἐς τὴν Σικελίαν, ὅπως δὴ ἐσβολῆς γενομένης διακωλυθῇ. καὶ ὁ Ἀλ-*
κιβιάδης προσκείμενος ἐδίδασκε τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν καὶ μὴ ἀνιέναι
τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη,
διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρός τε
σφᾶς καὶ Σικελιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπον-
3 *δὰς προτέρους λελυκέναι ἡγοῦντο αὐτούς· ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ*
σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι τε ἐς Πλάταιαν ἦλθον
Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς πρότερον ξυνθήκαις ὅπλα
μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας ἐθέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας
προκαλουμένων τῶν Ἀθηναίων. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως δυστυχεῖν τε
ἐνόμιζον καὶ ἐνεθυμοῦντο τήν τε περὶ Πύλον ξυμφορὰν καὶ εἴ τις
4 *ἄλλη αὐτοῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν*
ἐξ Ἄργους ὁρμώμενοι Ἐπιδαύρου τέ τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδῄω-
σαν καὶ ἐκ Πύλου ἅμα ἐλῄστευον, καὶ ὁσάκις περί του διαφοραὶ γέ-
νοιντο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκαλου-
μένων τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν, τότε δὴ οἱ Λακε-

---

C. 18. § 1. *καὶ τήν*, zurückweisend auf 6, 93, 1. (Pp.) — *προεδέδοκτο* 6, 93, 2. — *καὶ ἐναγόντων.* Man würde *καὶ ἐνῆγον* erwarten. vgl. Spr. 59, 2, 4. — *ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων.* zu 2, 86, 4. — *πυνθάνεσθαι* mit dem Ac. findet sich so bei Thuk. öfter, wie 1, 28, 1. 31, 2. 3, 26, 3. 5, 75, 1. vgl. Kr. zu Arr. An. 5, 2, 2. — *ἐς τήν. τὴν ἐς* könnte man vermuthen; doch vgl. zu *ἐκ* 1, 18, 3. — *ἐσβολῆς, τῶν Λακεδαιμονίων ἐς τὴν Ἀττικήν.* (Sch.)

§ 2. *ἐδίδασκε τειχίζειν* regte sie an dass sie befestigen sollten. vgl. 4, 46, 3. 83, 2. Ar. Vögel 550: *διδάσκω μίαν ὀρνίθων πόλιν εἶναι.* Spr. 55, 3, 11. — *ἀνιέναι. ἀνεῖναι* eine sehr gute Hs. — *ῥώμη* Ermuthigung. vgl. 7, 42, 3. 4, 29, 2 u. zu 2, 8, 1. — *πρός.* Erwarten möchte man *τόν τε πρὸς καὶ τὸν πρὸς Σ.* doch vgl. zu *δημοσίαν* 6, 31, 5. — *εὐκαθαιρετωτέρους, εὐχειροτέρους.* (Sch.) vgl. zu *καθῄρει* 1, 4. Das Wort findet sich noch bei Dion C. 47, 37.

§ 3. *παρανόμημα* wird noch aus Pol. u. Spätern angeführt. — *τε* bieten zwei gute Hsn. So auch *ὅτι τε* 6, 83, 1. — *ἐν σπονδαῖς, οὐσῶν σπονδῶν.* (Sch.) 2, 2, 1. — *εἰρημένον.* zu 1, 125, 1. — *ἐν ταῖς πρ. ξυνθήκαις*, im dreissigjährigen Vertrage. vgl. 1, 140, 3. 145. — *πρότερον.* zu 1, 23, 1. — *δίκας.* zu 1, 28, 2. — *ἐθέλωσι* für *θέλωσι* eine Hs. zu 2, 51, 3. — *καὶ ἐνεθυμοῦντο* und sie erwogen, daher ableitend. — *εἴ τις.* zu 7, 7, 2. — *γένοιτο*, iterativ. Der Optativ: „what had ever happened. vgl. 8, 66, 2 u. Eur. Med. 1216.“ (Dobree 1 p. 118.) Eine Hs. *ἐγένετο*, eine andere *ἐγεγόνει;* und *γένοιτο* könnte aus § 4 entstanden sein.

§ 4. *ἐξ Ἄργους* fügt eine gute Hs. hinzu; ex agro Va. „vgl. 6, 105, 3.“ (Arn.) — *ταῖς τριάκοντα ναυσί* erwähnt 6, 105, 1. (Bd.) — *ὁρμώμενοι. ὡρμημένοι* Kr. Bruchst. — *τέ τι* für *τι* eine gute Hs. — *ἐλῄστευον* für *ἐλῃστεύοντο* eine sehr gute Hs. Das Medium scheint man nicht gebraucht zu haben. (Pp.) — *ἐπιτρέπειν.* zu 5, 31, 3. — *τὸ αὐτό.* Spr. 51, 5, 1. — Verschiedenes zu 4, 17, 1. — *περιέστη.* zu 4, 12, 3.

δαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα, ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρ-
τητο, αὖθις ἐς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν
ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελλον 5
κατὰ τοὺς ξυμμάχους καὶ τἆλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον ἐς τὸν ἐπιτειχι-
σμόν, καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν
ἐπικουρίαν αὐτοί τε ἐπόριζον καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προση-
νάγκαζον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ
πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.
Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου πρωίτατα δὴ οἱ Λα- 19
κεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσέβαλον· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις
ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας
τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδῄωσαν, ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις
διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν 2
Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν [παραπλήσιον δὲ καὶ οὐ πολλῷ
πλέον καὶ] ἐπὶ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς
κρατίστοις [ἐς τὸ κακουργεῖν] ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος, ἐπιφανὲς μέχρι
τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννήσιοι 3
καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον, οἱ δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστελλον περὶ
τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοὺς ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν, Λακε-
δαιμόνιοι μὲν τῶν τε Εἱλώτων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους καὶ τῶν
νεοδαμωδῶν, ξυναμφοτέρων ἐς ἑξακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ἕκκριτον Σπαρ-
τιάτην ἄρχοντα, Βοιωτοὶ δὲ τριακοσίους ὁπλίτας, ὧν ἦρχον Ξένων τε
καὶ Νίκων, Θηβαῖοι, καὶ Ἡγήσανδρος, Θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς 4
πρῶτοι ὁρμήσαντες ἀπὸ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς ἐς τὸ πέλαγος
ἀφῆκαν· μετὰ δὲ τούτους Κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον πεντακοσίους

---

§ 5. *περιήγγελλον.* zu 2, 85, 2. — *τἆλλα.* Spr. 50, 4, 11. vgl. 2, 14. — *τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ* gehört wohl auch zu *ἐπόριζον*, wofür eine Hs. *ἐπορίζοντο.* (Pp.) — *προσηνάγκαζον.* zu 4, 87, 1.

C. 19. § 1. *πρωΐτατα* für *πρωιαίτατα* die besten Hsn. und Thomas M., der die Formation *πρωΐτερος, ίτατος* für besser erklärt als *πρωιαίτερος* und *αίτατος.* vgl. 8, 101, 2. (Dr.) Auch Xen. An. 3, 4, 1 haben drei der besten Hsn. *πρωΐτερον.* (Pp.) vgl. 7, 39, 1. — *περί.* Spr. 68, 33, 1 u zu 1, 5, 3. — *ἔπειτα* ohne *δέ.* zu 1, 98, 1. — *διελόμενοι.* zu 5, 114.

§ 2. *παραπλήσιον δὲ καὶ οὐ πολλῷ πλέον καί* scheinen aus Glossemen zu *μάλιστα* entstanden. Bei stimmt Driessen p. 30, der auch 3, 17, 1: *παραπλήσιαι — πολέμου* streicht. Zu erklären versucht beide Stellen Kämpf Quaestt. 1 p. 20 s. Pp. vermuthet *μεῖον* für *πλέον.* — *ἐπί. ἀπό* zwei Hsn. und Va. — *τοῖς κρατίστοις* den fruchtbarsten, einträglichsten Theilen. „vgl. 1, 2, 2." (Bl.) — *ἐς τὸ κακουργεῖν* halt' ich für Glossem zu *ἐπὶ τῷ.* Spr. 68, 41, 7. vgl. zu 3, 92, 3. 5, 33, 1.

§ 3. *ἀπέστελλον.* zu 2, 85, 2. vgl. 7, 20, 2. — *ταῖς ὁλκάσι* kann instrumental erklärt werden, wie § 5; doch *ἐν ὁλκάσι* 7, 7, 3. 17, 2. (Kr. Bruchst.) — *τοὺς ὁπλίτας*, die 7, 17, 2 erwähnten. — *τῶν* vor *Νεοδαμωδῶν* fehlt in den besten Hsn. — *ἐς* hat nur eine gute Hs.

§ 4. *πρώτοις. πρῶτοι* Reiz de incl. acc. p. 20 u. Dobree 1 p. 117. vgl. zu 4, 105, 1. — *ἀφῆκαν* stachen in See. Her. 7, 193: *ἐντεῦθεν ἔμελλον*

ὁπλίτας, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῆς Κορίνθου, τοὺς δὲ προσμισθωσάμενοι Ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον, Κορίνθιον, προστάξαντες ἀπέπεμ-5ψαν. ἀπέστειλαν δὲ καὶ Σικυώνιοι διακοσίους ὁπλίτας ὁμοῦ τοῖς Κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς Σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθώρμουν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν Ἀττικαῖς, ἕως περ αὐτοῖς οὗτοι οἱ ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀπῆραν, οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρῶτον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν.

20 Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἅμα τῆς Δεκελείας τῷ τειχισμῷ καὶ τοῦ ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου περί τε Πελοπόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν καὶ Χαρικλέα τὸν Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα, ᾧ εἴρητο καὶ ἐς Ἄργος ἀφικομένῳ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων [τε] ὁπλί-2τας ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸν Δημοσθένην ἐς τὴν Σικελίαν, ὥσπερ ἔμελλον, ἀπέστελλον ἑξήκοντα μὲν ναυσὶν Ἀθηναίων καὶ πέντε Χίαις, ὁπλίταις δὲ ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἑκασταχόθεν οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπηκόων, εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν 3πόλεμον, ξυμπορίσαντες. εἴρητο δ' αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικήν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιναν πλεύσας τοῦ στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελείπετο περιέμενε καὶ τὸν Χαρικλέα τοὺς Ἀργείους παραλαβεῖν.

21 Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ ἦρος καὶ

ἐς τὸ πέλαγος ἀφήσειν· ἐπὶ τούτου δὲ τῷ χώρῳ ὄνομα γέγονε Ἀφέται. (Abr.) vgl. Arr. An. 5, 7, 3. Ueber die Form Spr. 36, 8, 1. — *Ἀρκάδων* aus der Zahl der A. Spr. 47, 9. — *καί* vor *ἄρχοντα* verbindet dieses mit *ὁπλίτας*; *προστάξαντες* steht für sich. zu 3, 26, 1.

§ 5. *Σικυώνιοι, ἀναγκαστοί* 7, 58, 4. — *ἦρχε Σαργεύς. ἦρχεν Ἀγρεύς?* — *αἱ* die 7, 17, 3. 31, 3. — *ἀνθώρμουν.* zu 2, 86, 3. — *εἴκοσιν. εἴκοσι ταῖς?* — *ἕως περ* auch bei Dem. 54, 3. Plat. Men. 97 c. (Arn.) Protag. 325, a, Apol. 29, d, Phaedr. 243, e. — *αὐτοῖς οὗτοι* für *αὐτοῖς* eine gute Hs.; die übrigen *οὗτοι* oder *αὐτοῖς*. Für *αὐτοῖς* 3, 98, 1. 6, 34, 2. 105, 1. 7, 25, 4. (39, 2.) (Dr.) — *πρῶτον* für *πρότερον* zwei Hsn. zu 1, 59. — *μὴ μᾶλλον.* zu 1, 91, 1.

C. 20. § 1. *καὶ οἱ Ἀ.* auch die A., wie die Peloponnesier, feierten nicht, indem sie etc.; über das nächste *καί* Spr. 59, 2, 3. — *περί τε* für *περί* zwei Hsn. Es entspricht *καὶ τὸν Δημοσθένην*, wobei denn *τέ* nach *Ἀργείων* mit Reiske, Dobree 1 p. 123 u. A. zu streichen ist. — *κατὰ τὸ ξ.* zu 1, 107, 4. — *παρακαλεῖν. παραλαβεῖν* Kr. vgl. 7, 26, 1 etc. — *χρήσασθαι.* zu 1, 6, 3.

§ 2. *ἔμελλον.* 7, 17, 1. — *Χίαις* neben *Ἀθηναίων.* Kr. zu Arr. An. 2, 20, 2 lat. A. — *ὅσοις.* Spr. 49, 10, 4. — *καὶ ξυμπορίσαντες.* zu 1, 26, 3. Das Verbum wird nur noch aus Spätern angeführt.

§ 3. *περιπλέοντα.* Kr. zu Xen. An. 1, 2, 1 u. Lobeck zu Soph. Aj. 1006. — *εἰ* nachgestellt. zu 1, 10, 2. vgl. zu 6, 79, 1. — *παραλαβεῖν, ἀπὸ κοινοῦ τὸ περιέμενεν.* (Sch.)

ὁ Γύλιππος ἧκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε στρατιὰν ὅσην ἑκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο. καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακοσίους ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν· ἐλπίζειν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον 2
τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον κατεργάσασθαι. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης οὐχ ἥκιστα τοῦ ταῖς ναυσὶ μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρήσειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδ' ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδ ἀΐδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἠπειρώτας μᾶλλον τῶν Συρακοσίων ὄντας καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ Μήδων ναυτικοὺς γενέσθαι. καὶ πρὸς 3
ἄνδρας τολμηρούς, οἵους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας χαλεπωτάτους [ἂν] αὐτοῖς φαίνεσθαι· ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προύχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες καταφοβοῦσιν, καὶ σφᾶς ἂν τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν. καὶ Συρακοσίους 4
εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκήτως πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι πλέον τι διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν περιγενησομένους ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίων ἀπειρίαν βλάψοντας. ἰέναι οὖν ἐκέλευεν ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ καὶ μὴ ἀπο- 5
κνεῖν. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, τοῦ τε Γυλίππου καὶ Ἑρμοκράτους καὶ εἴ του ἄλλου πειθόντων, ὥρμηντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν· ὁ δὲ Γύλιππος ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν 22
ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἔμελλε προσβαλεῖν, αἱ δὲ τριήρεις τῶν Συρα-

---

C. 21. § 1. *ἧκεν* kehrte zurück. zu 6, 8, 1. — *ἀπόπειραν λαμβάνειν* auch Pol. 27, 4, 2 und bei einem Byzantiner; mit *ποιεῖσθαι* Her. 8, 9. (Bl.) Das Substantiv findet sich bei Attikern sonst wohl nicht.

§ 2. *ἀπ' αὐτοῦ, τοῦ ναυμαχεῖν.* (Sch.) zu 1, 68, 1. Ueber *ἀπό* vgl. 4, 21, 4. — *κατεργάσασθαι.* Spr. 53, 1, 10 u. Index u. Infinitiv 6. — *ξυνανέπειθε. ξυνέπειθε* die meisten Hsn. Jenes hat Thuk. noch 6, 88, 9, dieses doch andre gute Schriftsteller. (Dr.) — *τοῦ* vor *ταῖς ναυσί* fehlt in mehrern Hsn., freilich schlechtern; vielleicht *τό*? (Kr. Bruchst.) Arn. erklärt *τοῦ* wie *τοῦ ἰέναι* 1, 4. — *ἐπιχειρήσειν.* zu 1, 27, 2. *ἐπιχειρῆσαι* ohne *τό* oder *ἐπιχείρησιν* Dobree. vgl. 5, 91, 1, dies auch mir eingefallen. — *πρός.* Plat. Menex. 241, d: *ἐπιχειρεῖν πάλιν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.* (Abr.) vgl. Kr. zu Xen. An. 5, 1, 8. — *πάτριον.* Kr. zu Arr. An. 7, 23, 4. — *ὄντας καί.* zu 1, 1, 1.

§ 3. *πρὸς ἄνδρας* ist mit *ἀντιτολμῶντας* zu verbinden. (Ps.) — *οἵους.* Spr. 62, 4, 3 u. zu 1, 69, 4. — *ἀντιτολμῶντας.* zu 2, 89, 4. — *ἄν* fehlt in vielen und guten Hsn. — *ἔστιν ὅτε.* zu 1, 25, 4. — *τῷ* mit ihrer. Spr. 50, 2, 3. — *σφᾶς* für *αὐτοὺς ἐκείνους* nach Dobree 1 p. 123; *σφεῖς* will Bekker. zu 3, 111, 2. — *τὸ αὐτό, θράσος καὶ τόλμαν.* — *ὑποσχεῖν* darbieten. (Ba.) Eine ungewöhnliche Verbindung.

§ 4. *τῷ τολμῆσαι ἀντιστῆναι* gehört zu *περιγενησομένους.* — *πλέον τι* für *πλέον* eine gute Hs. zu 3, 67, 3. — *περιγενησομένους* hängt von *εἰδέναι* ab.

§ 5. *εἴ του ἄλλου.* Soph. Aj. 487: *ἐξέφυν πατρὸς εἴπερ τινὸς σθένοντος ἐν πλούτῳ Φρυγῶν.* (Pp.) Spr. 60, 10, 2 u. Kr. zu Arr. An. 3, 22, 2.

C. 22. § 1. *παρεσκευάσατο. παρεσκεύαστο* zwei Hsn. — *αὐτὸς μέν*

κοσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος πέντε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ με-
2*γάλου λιμένος ἐπέπλεον, αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα, ἐκ τοῦ ἐλάσ-*
σονος, ου ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς, περιέπλεον, βουλόμενοι πρὸς τὰς
ἐντὸς προσμῖξαι καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ Πλημμυρίῳ, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι
ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ' Ἀθηναῖοι διὰ τάχους ἀντιπληρώσαν-
τες ἑξήκοντα ναῦς ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριά-
κοντα τῶν Συρακοσίων τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ἐναυμάχουν, ταῖς
3*δ' ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου περιπλεούσας. καὶ εὐ-*
θὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον
ἀλλήλοις ἐπὶ πολύ, οἱ μὲν βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἔσπλουν, οἱ δὲ
κωλύειν.

23 *Ἐν τούτῳ δ' ὁ Γύλιππος τῶν ἐν τῷ Πλημμυρίῳ Ἀθηναίων πρὸς*
τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσε-
χόντων φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι, καὶ
αἱρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο, οὐχ ὑπομει-
2*νάντων τῶν φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳδίως ληφθέν. καὶ ἐκ*
μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα
καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐς τὸ στρατόπεδον ἐξεκομίζοντο· τῶν γὰρ
Συρακοσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων [τῇ ναυμαχίᾳ]
3*ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο*
τειχίσματα ἡλίσκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐτύγχανον ἤδη νι-
κώμενοι καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν
Συρακοσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι βιασάμεναι τὰς
τῶν Ἀθηναίων ναῦς οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον καὶ ταραχθεῖσαι περὶ

---

würde man vor *ἀγαγών* erwarten. Doch vgl. 2, 52, 3 u. zu *παράδειγμα* 3, 39, 3. — *ἀπὸ ξ.* zu 4, 67, 5.

§ 2. *αἱ δὲ πέντε* die andern aber, fünf, so dass die Zahl hier appositiv steht. (Hk.) vgl. 8, 15, 2. zu 4, 13, 2 u. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 3. Blume Animadvv. p. 12 s. will nach Ba. ohne Komma das *αἱ πέντε καὶ τεσ.* als bestimmbaren Theil der gedachten Summe (80) deuten und wie *ταῖς* § 2 erklären. — *καί* vor *περιέπλεον* ist mit einer guten Hs. u. Va. gestrichen. — *περιέπλεον*, um die *νῆσος* 6, 3, 2. — *πρὸς τὰς ἐντὸς προσμῖξαι*, *ταῖς ἰδίαις ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι συμμῖξαι.* (Sch.) — *ταῖς μέν.* Ueber den Artikel Spr. 50, 2, 8. (Kr. z. Dion. p. LXI.) zu 1, 116, 1 u. Blume p. 14. — *οἱ μέν*, *οἱ Συρακούσιοι.* (Sch.)

C. 23. § 1. *ἐπικαταβάντων. ἐπι* — gegen. (Abr.) zu 4, 11, 1. — *αἰφνιδίως*, *αἰφνίδιος προσπίπτει* 6, 49, 2. vgl. zu 4, 75, 3. Doch findet sich das Adv. auch 4, 96, 4. 5, 8, 3. 9, 5. 7, 3, 1. vgl. 2, 53, 1. — *πρῶτον.* zu 1, 32, 1.

§ 2. *πρώτου.* Spr. 50, 12, 1. vgl. 57, 5, 3. — *τὰ πλοῖα* 7, 4, 6. (Pp.) — *τὸ στρατόπεδον* das Schiffslager in einer Bucht des grossen Hafens mit drei Festen verbunden 7, 4, 6. vgl. 53, 1 u. 3. (Gö.) In der Nähe war das Landlager. — *γάρ* erläutert das *χαλεπῶς.* — *τῇ ναυμαχίᾳ* verdächtigt Kr. Bruchst. Anders zwei Da. zu 1, 116, 1.

§ 3. *οἱ ἐξ αὐτῶν*, *τῶν τειχισμάτων.* (Sch.) — *αἱ — αἱ.* Spr. 50, 9, 1. — *ναυμαχοῦσαι.* Ueber die Stellung Spr. 50, 10, 3 u. zu 1, 11, 3 E. vgl. 8, 53, 1. — *ναῦς* fehlt in einer Hs. — *οὐδενὶ κόσμῳ.* zu 2, 52, 1.

ἀλλήλας παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις· ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν 4
καὶ ὑφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς
τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτει-
ναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν, οὓς ἐζώγρησαν· τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς
νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες τῶν Συρακοσίων, καὶ
τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώ-
ρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως ἐπεπράγεσαν, 24
τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχη εἶχον καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν
τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν
κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν 2
τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοὶ καὶ χρήματα
πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἑάλω· ἅτε γὰρ ταμιείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων
τοῖς τείχεσι πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ δὲ
καὶ τριηράρχων, ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα τριήρων καὶ τἆλλα σκεύη
ἐγκατελήφθη καὶ τριήρεις ἀνειλκυσμέναι τρεῖς. μέγιστόν τε καὶ ἐν 3
τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ τοῦ Πλημ-
μυρίου λῆψις· οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγω-
γῆς τῶν ἐπιτηδείων — οἱ γὰρ Συρακόσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες
ἐκώλυον καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίγνοντο οἱ ἐσκομιδαί — ἔς τε τἆλλα
κατάπληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακόσιοι καὶ 25
Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν, Συρακόσιον, ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς
Πελοπόννησον ᾤχετο πρέσβεις ἄγουσα, ὅπως τά τε σφέτερα φράσωσιν

---

§ 4. *ἔτρεψαν*, *οἱ Ἀθηναῖοι.* (Sch.) — *καὶ ὑφ' ὧν.* Spr. 51, 13, 5. — *πλὴν ὅσον* ausser wie viel von Mannschaft, erg. *ἦν.* zu 4, 48, 5. — *οὕς.* Spr. 58, 4, 1. — *ἐκ* steht mit Bezug auf das Hinbringen zu den Athenern. — *σφετέρων*, als ob *τρεῖς ναῦς ἀπώλεσαν* folgte. vgl. zu 7, 12, 3. — *τῷ νησιδίῳ*, am Eingange des grossen Hafens, jetzt isola del Castelluccio. (Bd.)

C. 24. § 1. *οὕτως ἐπεπράγεσαν*, *οὕτως ἐδυστύχησαν.* (Sch.) Spr. 46, 5, 11. — *αὐτῶν*, *τῶν τειχέων.* (Ds.) wegen Eroberung der Festen. Spr. 47, 7, 3 u. zu 2, 82. — *τὰ δύο.* Spr. 50, 2, 8.

§ 2. *ἐν τῶν.* zu *καὶ ἐν* 1, 9, 3. — *τὰ ξύμπαντα.* Spr. 50, 11, 13. vgl. 6, 2, 1. 7, 30, 3. — *ἅτε* für *ὥστε* eine Hs. Dagegen Lobeck z. Phryn. p. 427. — *χρήματα* Waaren. zu 3, 74, 2. — *ἐπεί.* zu 1, 12, 1.

§ 3. *μέγιστον* hängt von *ἐκάκωσεν* ab. (Bd.) So *μέγιστον ἔβλαψε* 7, 44, 6, *μέγα βεβλάφθαι* Xen. Kyr. 5, 3, 30. (Pp.) zu 5, 82, 4 u. Plut. Ant. 68: *μέγιστον βλαβείς.* — *τε* für *δέ* eine gute Hs. — *ἐν τοῖς.* zu 1, 6, 2. — *οἱ ἔσπλοι τῆς ἐπαγωγῆς* die Einfahrt der Zufuhr der d. h. der zuzuführenden. So scheint *ἐπαγωγή* sonst nicht vorzukommen. vgl. zu 1, 81, 1. Pp. will *τῆς ἐπαγωγῆς* streichen. vgl. zu *ἐσπλεῖν* 2, 93, 3. — *ἐσκομιδαί*, *ἐσαγωγαὶ τῶν ἐπιτηδείων.* (Sch.) — *παρέσχε*, *ἡ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις.*

C. 25. § 1. *Συρακόσιον*, interpungirt nach Kr. z. Dion. p. 303. — *ὅπως* für *οἵπερ* eine gute Hs. Spr. 53, 7, 7. vgl. Herm. de part. *ἄν* 2, 12 p. 130. Oder man müsste *φράσουσιν*, wie Martins Hs. u. als Verbesserung zwei andre haben, und *ἐποτρυνοῦσι* lesen. Kr. Stud. 2 S. 49 u. 185. Keine

ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνωσι γίγνε-
2*σθαι· αἱ δ' ἕνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσαν, πυνθανόμενοι*
πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων προσπλεῖν. καὶ τῶν τε
πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν
3*τῇ Καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις ἑτοῖμα ἦν. ἔς τε*
Λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον, καὶ ὁρμουσῶν αὐτῶν κατέπλευσε μία τῶν
ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου ἄγουσα Θεσπιέων ὁπλίτας· καὶ ἀνα-
λαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς παρέπλεον ἐπ' οἴκου.
φυλάξαντες δ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς Μεγάροις
μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν, τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἐδυ-
νήθησαν, ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς Συρακούσας.
4 *Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι,*
οὓς οἱ Συρακόσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θα-
λάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέον-
τες μὴ βλάπτοιεν ἐμβάλλοντες. προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυριοφόρον
αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν καὶ παραφράγματα,
ἔκ τε τῶν ἀκάτων ὤνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς καὶ ἀνέκλων καὶ
5*κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔ-*
βαλλον· οἱ δ' ἐκ τῆς ὁλκάδος ἀντέβαλλον, καὶ τέλος τοὺς πολλοὺς τῶν

Beachtung verdient Bäumlein über die gr. Modi S. 195. Denn Isokr. 4, 44 ist nach Spr. 54, 7, 2 zu erklären. Eine wirkliche Auctorität ist Dobree, der I p. 121 es für kaum zweifelhaft erklärt dass nach *οἵπερ* das Futur stehen müsste. Doch ich bin es schon gewohnt dass H. Pp. sich gegen meine wohlerwogenen Ansichten nach guter deutscher Weise länger als zwanzig Jahre tapfer sperrt, wie z. B. auch gegen die Erklärung zu 4, 36, 3. — **ἐν ἐλπίσιν εἰσί**, wie § 7, mit *μεγάλαις* Xen. An. 1, 4, 17. vgl. oben 1, 74, 3 u. zu 4, 70, 3.

§ 2. **αἱ ἕνδεκα** die übrigen eilf. (Ps.) Spr. 50, 2, 8 u. zu 1, 116, 1. — **πυνθανόμενοι** für *πυνθανόμεναι* eine Hs. zu *εἰδότες* 1, 110, 2. Ich wüsste nicht dass ein Grieche *αἱ νῆες πυνθάνονται* oder Aehnliches gesagt. — **χρημάτων**, Nahrungsmittel und Kriegsbedarf. — **πλοίων ἐπιτυχοῦσαι.** zu 3, 3, 4.

§ 3. **τῶν ὁλκάδων** 7, 19, 3 f. — **φυλάξαντες αὐτούς**, *τηρήσαντες καιρὸν εἰς τὸ ἐπιθέσθαι αὐτοῖς.* (Sch.) — **ἐδυνήθησαν**, *λαμβάνειν.* Spr. 55, 4, 11 u. zu 3, 11, 3.

§ 4. **περί** um, über. vgl. 6, 16, 6. 8, 52, 2. — **ἐν τῷ λιμένι**, in dem grossen. — **σταυρῶν.** *σταυρωμάτων* eine gute Hs. — **τῶν παλαιῶν.** Die neuen waren in dem kleinen Hafen 7, 22, 2. — **προσαγαγόντες**, *τοῖς σταυρώμασι δηλονότι.* (Sch.) — **μυριοφόρον.** *μυριαμφόρον* Hl. u. Lobeck z. Phryn. S. 662. Der Sch.: *μεγάλην, δυναμένην δέξασθαι μυρίον φόρτον.* Arn. vertheidigt jenes und erklärt: ein Schiff das eine Last von 10000 Talenten tragen konnte (das Talent als Masseinheit genommen). vgl. 4, 118, 5. Her. 1, 194, 2. 2, 96, 2. — **παραφράγματα**, *παραπετάσματα.* (Sch.) hölzerne Brustwehren. vgl. Schn. zu Xen. Hell. 1, 6, 19. (Pp.) vgl. 4, 115, 2. (Dr.) — **ἐκ** von — aus. — **ὤνευον** wanden herauf. (Hl.) Sonst scheint *ὀνεύειν* nur bei Grammatikern vorzukommen. — **ἀνέκλων.** zu 2, 76, 3.

σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως
ἡ κρύφιος· ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσ-
σης κατέπηξαν, ὥστε δεινὸν ἦν προσπλεῦσαι, μὴ οὐ προϊδών τις ὥσπερ
περὶ ἕρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι
ἐξέπριον μισθοῦ. ὅμως δ' αὖθις οἱ Συρακόσιοι ἐσταύρωσαν. πολλὰ 6
δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους, οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων
καὶ ἀντιτεταγμένων, ἐμηχανῶντο καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παν-
τοίαις ἐχρῶντο.

Ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακόσιοι Κορινθίων 7
καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγέλλοντας τήν τε τοῦ Πλημ-
μυρίου λῆψιν καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύϊ
μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθεῖεν, τά τε ἄλλα αὖ δηλώσοντας
ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ
καὶ πεζῷ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ,
καὶ ἢν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες τὸ παρὸν στράτευμα
αὐτῶν, διαπεπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτ' ἔπρασσον.

Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα ὃ ἔδει ἔχον- 26
τα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης καὶ πλεύσας πρὸς
τὴν Πελοπόννησον τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Ἀ-
θηναίων ξυμμίσγει, καὶ παραλαβόντες τῶν Ἀργείων ὁπλίτας ἐπὶ τὰς
ναῦς ἔπλεον ἐς τὴν Λακωνικήν, καὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι τῆς 2
Λιμηρᾶς ἐδῄωσαν, ἔπειτα σχόντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς
Λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ
ἐδῄωσαν καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἵ τε Εἵλωτες

---

§ 5. *χαλεπωτάτη.* zu *δεινότατον* 2, 51, 2. — *τῆς σταυρώσεως* von der Verpfählung, den Pfählen. Ueber den Ge. Spr. 47, 28, 9. — *ἦσαν οὓς* wie *ἐνῆσαν οὓς* 8, 66, 4. Sonst sagt Thuk. *ἔστιν οὕς, οἷς, ὧν.* (Haase p. 72 s.) — *δεινόν* zugleich mit dem Inf. und *μή*, wie Xen. An. 1, 3, 17. vgl. dort Kr. — *ἕρμα* Klippe. vgl. Her. 7, 183. (Bl.) — *μισθοῦ.* Spr. 47, 17, 3.

§ 6. *ἐσταύρωσαν, σταυροὺς κατέπηξαν.* (Sch.)

§ 7. *τὰς πόλεις*, die sikelischen. (Ps) zu 6, 17, 2. — *Κορινθίων* aus der Zahl der anwesenden Korinthier. (Ps.) Spr. 47, 9. vgl. Index u. Genitiv 2, e. „Fremde schickten sie als mehr unparteiische Zeugen." (Ba.) — *ἀγγέλλοντας* für *ἀγγελοῦντας* die besten Hsn. zu 6, 88, 11. — *αὖ* andrerseits fehlt in mehrern Hsn. — *ἐπ' αὐτούς, τοὺς πολεμίους*, die Athener. (Gö.) — *ὡς — στρατιᾷ* da auch dio Athener mit einem andern Heere erwartet würden, d. h. die Ankunft eines neuen Heeres der A. (Ba.) — *διαπεπολεμησόμενον* für *διαπολεμησόμενον* eine gute Hs. u. Va. zu 7, 14, 2. Dagegen bemerkt Veitch (Ms.) dass die Griechen der classischen Periode sonst niemals das Particip des reduplicirten Futurs gebraucht. Das ist doch wohl nur eine (begreifliche) Zufälligkeit. Hier ist diese Form nothwendig. Die Verbindung wie *αὐταρκούντων* u. *δέον* 7, 15, 1.

C 26. § 1. *ὁ δὲ Δ.* vgl. 7, 20, 2. — *ταῖς τριάκοντα* 7, 20, 1.

§ 2. *Κυθήρων* hängt von *καταντικρύ*, *Λακωνικῆς* von *τὰ καταντικρύ* ab:

τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι καὶ ἅμα λῃσταὶ ἐξ αὐτοῦ,
3ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἁρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης
εὐθὺς ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον παρέπλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας,
ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τὸν ἐς τὴν Σικελίαν
πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς περιμείνας ἕως τὸ χωρίον
ἐξετείχισε καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστε-
ρον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.

27 Ἀφίκοντο δὲ καὶ τῶν Θρᾳκῶν τῶν μαχαιροφόρων τοῦ Διακοῦ γέ-
νους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους τούτου τριακόσιοι
καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ'
Ἀθηναῖοι, ὡς ὕστερον ἧκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν, ὅθεν ἦλθον, ἐς
2Θρᾴκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δεκελείας πόλεμον
αὐτοὺς πολυτελὲς ἐφαίνετο· δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμ-
βανεν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκέλεια τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρα-
τιᾶς, ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς ἀπὸ τῶν
πόλεων κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ ἐπῳκεῖτο, πολλὰ
ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρημάτων τ' ὀλέθρῳ
3καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγματα. πρότερον μὲν γὰρ βρα-

---

bei den Kythera gegenüber liegenden Theilen Lakonikas. — ἅμα hat nur eine gute Hs.

§ 3. ξυγκατέλαβε, σὺν τῷ Χαρικλεῖ. (Ds.) — παρέπλει für ἐπέπλει zwei Hsn., ἐπιπαρέπλει eine gute; ἀπέπλει Reiske. vgl. 7, 31, 1. Verschieden ist doch ἐπιπλεῖν 1, 51, 1 u. 3, 76. — τῶν ἐκεῖθεν. Spr. 50, 8, 15 u. zu 1, 62, 3. — ἕως. ὡς die besten Hsn., wobei das nächste καί zu streichen wäre. — ἐξετείχισεν, εἰς τέλος ἤγαγεν. (Sch.) vgl. 4, 4, 1. 45, 3. 7, 4, 6.

C. 27. § 1. τῶν vor Θρᾳκῶν fehlt in zwei Hsn. vgl. zu 7, 9. — τῶν μαχαιροφόρων 2, 96, 2. — τοῦ Δ. γένους hängt von Θρᾳκῶν ab. Spr. 47, 9. — τοῦ αὐτοῦ θέρους τούτου für ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ eine gute Hs. Dies wohl aus § 2 entstanden. — ὕστερον zu spät, nach Demosthenes Abfahrt. (Sch.) vgl. 7, 29, 1 u. zu 2, 80, 4.

§ 2. πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δ. πόλεμον gegen die von D. aus unternommenen Befehdungen. (Va.) Später ὁ Δεκελεικὸς πόλεμος. Kr. z. Dion. p. 246 u. Ullrich Beitr. z. Erkl. S. 8. 12. 15. 31. 41 u. Add. p. VII bis. — πολυτελές, πολυδάπανον, δαπανηρόν, πολλὰ τελοῦν. (Sch.) vgl. 7, 28, 1. — δραχμήν. Böckh Staatsh. 1 S. 378 f. u. 589. — τειχισθεῖσα, τῇ χώρᾳ ἐπῳκεῖτο, was freilich passender zum zweiten als zum ersten Satze erscheint, bei dem nur vorschwebt: von dem ganzen bei Dekelea gelagerten Heere wurde das Land befehdet. — ἀπό für ὑπό eine gute Hs., wie ich vermuthet hatte. — χρόνου. χρόνῳ Ba. bloss κατὰ διαδοχήν 7, 28, 2. 4, 8, 7. (Pp.) — ἐπιούσαις. κατεχομένη erwartet man, dem τειχισθεῖσα entsprechend, zugefügt. Die Unregelmässigkeit beseitigt ein Komma nach στρατιᾶς gesetzt. — τῇ χώρᾳ ist mit ἐπῳκεῖτο zu verbinden. vgl. 6, 86, 2. (Arn.) Denn zu ἐπιούσαις gezogen wäre es matt. — πρώτοις. πρῶτον eine Hs. u. Hk. vgl. zu 4, 105, 1. πρώτη will Dobree 1 p. 117. — ὀλέθρῳ, das ich auf Güter bezogen von guten Schriftstellern nicht gebraucht wüsste, scheint Glossem zu φθορά; Va. hatte es wohl nicht. (Kr. Bruchst. p. 52.) Nichts beweist ἀπώλλυντο 7, 18, 4. Oder ist κτηνῶν für χρημάτων zu lesen? Dion. Arch. 7, 1: κτηνῶν ὀλέθρῳ, neben βοσκημάτων φθορά eb. 7, 68. — φθορά bezieht sich auf die Einbusse an

χεῖαι γιγνόμεναι αἱ ἐσβολαὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον· τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων καὶ ὁτὲ μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὁτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο καὶ 4
ἀνδραπόδων πλέον ἢ δύο μυριάδες ηὐτομολήκεσαν, καὶ τούτων τὸ πολὺ μέρος χειροτέχναι, πρόβατά τε πάντα ἀπωλώλει καὶ ὑποζύγια· ἵπποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων, πρός τε τὴν Δεκέλειαν καταδρομὰς ποιουμένων καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ' ἐτιτρώσκοντο. ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὐβοίας, πρότερον 28
ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ κατὰ γῆν διὰ τῆς Δεκελείας θᾶσσον οὖσα, περὶ Σούνιον κατὰ θάλασσαν πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων ὁμοίως ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρούριον κατέστη. πρὸς 2
γὰρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες πλὴν τῶν ἱππέων οἱ μὲν ἐφ' ὅπλοις ποιούμενοι οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐτα-

---

Sklaven § 4. (Dr.) Mit wohl auch auf den anstrengenden und aufreibenden Dienst. 7, 28, 2. (Hl.)

§ 3. **ἐπικαθημένων**, αὐτῶν, τῶν πολεμίων. (Va.) — **ὁτέ.** Spr. 25, 10, 12. — **ἐξ ἀνάγκης** gedrängt durch die Nothwendigkeit (Ps. u. A.) sich Lebensmittel zu verschaffen. (Pp.) auf eine unwidertreibliche Art Hl. — **τῆς ἴσης** verbindet man mit φρουρᾶς und erklärt nach dem Sch. τῆς τεταγμένης die ordentliche, gewöhnliche. Dagegen Ps. τῆς ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλήθους ἀεὶ ξυνεστώσης. Vielleicht: indem mit gleicher Bedrängniss für die Athener nur eine Besatzungsschaar einfiel. Haase p. V hält die La. für verfälscht. — **ἐκ παρέργου.** zu 1, 142, 4.

§ 4. **χώρας**, τῆς καρπίμου. (Sch.) — **τό** bietet eine gute Hs. — **ἀπωλώλει** für ἀπολώλει einige gute Hsn. zu 4, 133, 1. vgl. Spr. 28, 6, 2. — **πάντα** hat hier eine gute Hs., die andern vor ἀπωλώλει. — **ὑποζύγια.** ζεύγη eine gute Hs. — **ὁσημέραι.** Spr. 51, 13, 15. vgl. 8, 64, 2. — **ἀπεχωλοῦντο.** So Xen. Hell. 7, 2, 19. vgl. Oek. 11, 17. Dafür τὰ σκέλεα διεφθάρησαν Her. 8, 28. (Bl.) — **ἀποκρότῳ**, τραχείᾳ. (Suid.) vgl. Xen. π. ἱππ. 7, 15, wo die Hsn. ἐπίκροτος bieten. vgl. Passows Lex. — **τε καί** verbindet ἐν γῇ ἀποκρότῳ und ξυνεχῶς, beide zu ταλαιπωροῦντες gehörig. (Ps.) Spr. 59, 2, 3 u. zu 1, 52, 2.

C. 28. § 1. **παρακομιδή.** zu 5, 5, 1. — **γῆν** für γῆς Schäfer u. eine Hs. Kr. zu Xen. An. 5, 6, 5. — **θᾶσσον.** θάσσων die besten Hsn. zu 7, 4, 4. — **περὶ Σούνιον** 8, 4, 1. — **ἐπακτῶν**, εἰσαγωγίμων ἐξ ἀλλοδαπῆς. (Sch.) zu 6, 20, 3 Der Ge. ist Prädicat: πάντα ὧν ἐδεῖτο ἐπακτὰ ἦν. Spr. 57, 3, 3. „Plat. Rep. 405, b: αἰσχρὸν δοκεῖ τὸ ἐπακτῷ παρ' ἄλλων τῷ δικαίῳ ἀναγκάζεσθαι χρῆσθαι.“ (Arn.)

§ 2. **ἐπάλξει.** zu 2, 13, 5. — **καὶ ξύμπαντες.** Spr. 69, 32, 18 u. zu 6, 90, 3. — **ἐφ' ὅπλοις** bei den Waffen, an den Lagerorten, wie 8, 69, 1 u. 2. vgl. zu 1, 111, 1. — **ποιούμενοι.** που eine Hs., πονούμενοι Bl. Uebers. u. Kr. Bruchst. Ba. u. zweifelnd Dobree ergänzen φυλακήν aus φυλάσσοντες. vgl. zu 1, 90, 2. Doch ist vielleicht νύκτα ποιεῖσθαι eine Nacht

ταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπίεζεν ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον, καὶ ἐς φιλονεικίαν καθέστασαν τοιαύτην ἣν πρὶν γενέσθαι ἠπίστησεν
3 *ἄν τις ἀκούσας. τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτειχισμῷ ὑπὸ Πελοποννησίων μηδ' ὣς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας, ἀλλ' ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν, πόλιν οὐδὲν ἐλάσσω αὐτήν γε καθ' αὑτὴν τῆς Ἀθηναίων, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ μὲν ἐνιαυτόν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν οὐδεὶς πλείω χρόνον ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτούς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐσβάλοιεν ἐς τὴν χώραν, ὥστε ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω*
4 *προσανείλοντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. δι' ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προσπιπτόντων ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασιν. καὶ*

---

hinbringen nicht unstatthaft. vgl. Abr. — *δύο*, den dekelischen und den sikelischen. (Sch.) — *ἐς φ. καθέστασαν*, wie 8, 76, 1. vgl. zu 4, 96, 4.

§ 3. *τὸ γὰρ — ἀποστῆναι*, *ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας ἀπὸ κοινοῦ.* (Sch.) Gegen diese Erklärung zu 1, 25, 3. Als Ausruf nimmt den Infinitiv Koraes. vgl. Spr. 55, 1, 6. Aehnlich Dobree, Heindorf zu Plat. Phaed. 110 p. 187 vergleichend. Allein dem widerstrebt der Gedanke, der eben so wenig an sich einem Ausrufe angemessen wäre als die Länge des Perioden ihn dazu eignet. Auch zweifle ich ob *γάρ* für diese Sprechweise eben so passend sei als *δέ*. Denn Plat. Phaed. 99, b ist zweifelhaft. Es scheint hier ein Mangel in der Rede zu sein, den wohl der Schriftsteller selbst verschuldet hat. Er mochte vergessen hinzuzufügen was ihm beim Anfange der Rede etwa vorschwebte: das schien aller Berechnung nach unmöglich zu sein. (Aehnlich Arn.) — *αὐτούς* selbst. (Va.) — *ἀντιπολιορκεῖν* kommt sonst wohl nicht vor. — *ἐλάσσω* eine gute Hs., *ἐλάσσονα* die übrigen gegen Thuk. Weise, wiewohl man *ἐχθίονα* findet 4, 86, 4. *πλείονα* 4, 128, 1, *πλέονα* 4, 82. 5, 47, 8. (Pp.) — *αὐτήν γε* für *αὐτήν τε* Hl. u. eine Hs. — *καθ' αὑτήν*, im Ggs. zu den Stadtgebieten, bei Athen ganz Attika. — *τῆς* für *τῶν* eine gute Hs. u. der Sch. — *Ἀθηναίων* für *Ἀθηνῶν* die besten Hsn. Spr. 50, 7, 7. — *παράλογον*. zu 1, 78, 1. — *ὅσον* in wiefern (Hk.) bezieht sich eben so wie *ὥστε* auf *τοσοῦτον*, und kann also nicht parenthetisch, wie auch Dobree wollte, genommen werden: eine so grosse Berechnungswidrigkeit dass (*ὥστε*), während (*ὅσον*). — *οἱ δὲ — οὐδείς*. Spr. 58, 4, 5. vgl. 57, 8. — *ἐτῶν* hängt von *χρόνον* ab. (Pp.) — *περιοίσειν* ausdauern werde. (Dr.) Eine ungewöhnliche Bedeutung, von Dion C. einige Male nachgeahmt. (Bl.) — *ἑπτακαιδεκάτῳ*. *ἑβδόμῳ καὶ δεκάτῳ* Kr. Bruchst. zu 4, 101, 1. Ueber die Berechnung vgl. Vömel de in. b. Pel. p. 8 u. E. Müller de in. b. P. p. 34. — *τετρυχωμένοι*. *τετρυμένοι* will hier u. 4, 60, 2 Cobet n. l. p. 148 s. — *ὑπάρχοντος ἐκ*. zu 5, 83, 1.

§ 4. *καὶ τῶν*. Dieser Genitiv kann unabhängig von *ὑπό* absolut genommen werden. Spr. 59, 2, 3. — *μεγάλων* ist Prädicat. Spr. 50, 11, 1. — *προσπιπτόντων*, *συμβαινόντων*. (Sch.) zu 1, 84, 3. — *ἀδύνατοι τοῖς χρήμασιν*, *ἤγουν ἐνδεεῖς χρημάτων*. (Sch.) Die sonst nicht vorkommende Ausdrucksweise scheint nach *ἀδύνατος τῷ σώματι* gebildet. (Bl.) Doch findet sich z. B. *χρημάτων δυνάμει δυνατώτεροι* 1, 25, 4 und *δυνάμενος τοῖς χρήμασιν* Lys. 6, 48. Der Artikel steht wohl possessiv. vgl. 7, 29, 1. — *τὴν εἰ-*

τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προσιέναι. αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν, αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.

Τοὺς οὖν Θρᾷκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας διὰ τὴν 29
παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν εὐθὺς ἀπέ-
πεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διιτρέφει καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν
τῷ παράπλῳ, ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου, καὶ τοὺς πολεμίους, ἤν τι
δύνηται, ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἔς τε τὴν Τάναγραν ἀπεβίβασεν 2
αὐτοὺς καὶ ἁρπαγήν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς
Εὐβοίας ἀφ' ἑσπέρας διέπλευσε τὸν Εὔριπον καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν
Βοιωτίαν ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν
πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ηὐλίσατο — ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ ἑκκαίδεκα
μάλιστα σταδίους — ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προσέκειτο, οὔσῃ οὐ
μεγάλῃ, καὶ αἱρεῖ, ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσὼν καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ ἄν
ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντα ἐπιθέσθαι, τοῦ
τείχους ἀσθενοῦς ὄντος καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πεπτωκότος, τοῦ δὲ βραχέος
ᾠκοδομημένου καὶ πυλῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεῳγμένων. ἐσπεσόν- 3
τες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρ-
θουν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνευον, φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας
οὔτε νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας ἑξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας
καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ πρὸς ἔτι καὶ ὑποζύγια καὶ ὅσα ἄλλα ἔμ-
ψυχα ἴδοιεν· τὸ γὰρ γένος τὸ τῶν Θρᾳκῶν, ὁμοῖα τοῖς μάλιστα τοῦ 4

κοστήν. Böckh St. 2 S. 588. — τῶν κατὰ θάλασσαν von der Aus- und Einfuhr zur See in den Staaten der unterwürfigen Bundesgenossen. (Böckh eb. 1 S. 440. vgl. 432 Anm.) — ὑπό, κατά. (Sch.) — ἐποίησαν richteten ein, setzten fest. — ὁμοίως καί zu 6, 11, 1. — ἦν· αἱ δέ interpungirt man; allein ὅσῳ afficirt auch diesen Satz: und je mehr. (Hl.) Kr. z. Lyk. 3, 5 (bei Blume) findet hier einen selbständigen Satz mit einem relativen verbunden.

C. 29. § 1. τῷ Δ. für den D., um noch mit ihm zu gehen. vgl. 7, 27, 1. (Arn.) — ἀπέπεμπον. zu ἀπέστελλον 2, 85, 2. — προστάξαντες. zu 5. 8, 3. — Διιτρέφει. Sonst auch Διοτρέφης geschrieben. Kr. z. Dion. p. 317. — ἅμα verbinde ich mit εἰπόντες. — ἤν τι. zu 6, 25, 3. — ἀπ' αὐτῶν, δι' αὐτῶν. (Sch.) eig. von — aus. — βλάψαι Spr. 55, 3, 13.

§ 2. ἔς τε für ἐς eine gute Hs. Dem τέ entspricht das καί vor ἐκ. — διέπλευσε. διαπλεύσας e. gute Hs. — ἀφ' ἑσπέρας. Kr. zu Xen. An. 6, 1, 23. — προσέκειτο. πλησιάσας ἐπέκειτο. (Sch.) vgl. 5, 9, 5. — οὐ hat nur eine gute Hs. — μή. Spr. 67, 12, 3. — τινα. τινας einige und ἐπαναβάντα mehrere Hsn. vgl. jedoch zu 2, 37, 1. — βραχέος ist prädicativ: niedrig, bis zu einer geringen Höhe, aufgebaut. vgl. 2, 76, 2 u. Hom. Il. ν, 683: τεῖχος ἐδέδμητο χθαμαλώτατον. (Bl.) — πυλῶν, τινῶν. (Sch.)

§ 3. ἑξῆς. zu 1, 20, 1. — ὅτῳ. Spr. 58, 4, 5.

§ 4. ὁμοῖα. zu 1, 25, 4. — τοῖς μάλιστα erg. φονικοῖς. vgl. Hem-

βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ, φονικώτατόν ἐστιν. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη καὶ ἰδέα πᾶσα καθειστήκει ὀλέθρου, καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτόθι καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες, κατέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἧσσον [μᾶλλον ἑτέρας] ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινή.

30 οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς Θρᾷκας οὐ πολὺ τήν τε λείαν ἀφείλοντο καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὔριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὗ αὐ-
2 τοῖς τὰ πλοῖα ἃ ἤγαγεν ὥρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους, οὔτε ἐπισταμένους νεῖν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων ἔξω τοξεύματος τὰ πλοῖα, ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτόπως οἱ Θρᾷκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικόν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προεκθέοντές τε καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο, καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν. μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἁρπα-
3 γὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες τῶν Θρᾳκῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων οἳ ξυνεβοήθησαν ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ καὶ Θηβαίων τῶν Βοιωταρχῶν Σκιρφώνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησσίων μέρος τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσὸν πάθει χρησαμένων οὐδενὸς ὡς ἐπὶ μεγέθει τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἧσσον ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ τοιαῦτα ξυνέβη.

---

sterh. z. Luc. Traum 2. (Abr.) — **ἐν ᾧ** wann. zu 6, 92, 2. — **καὶ τότε.** zu 5, 71, 2. — *ἄλλη τε.* Es entspricht *καὶ ἐπιπεσόντες.* — **παίδων** Knaben. Die Alten hatten wohl nicht Töchter- sondern nur Söhneschulen. [Dies eben so richtig (!!) wie das aristokratelnde Töchterschulen.] — **καὶ ἄρτι,** *καὶ ἐς ὃ ἄρτι.* Spr. 60, 6, 2 u. Index u. Satz. — **ξυμφορὰ αὕτη** Spr. 61, 7 u. zu *κίνησις* 1, 1, 2. — **ἧσσον** für *ἧσσων* einige Hsn.; über die Sprechweise Spr. 47, 27, 3. — **μᾶλλον ἑτέρας** ist Glossem. (Hl.) Das *μᾶλλον* will auch Dobree nach einigen Hsn. (nebst *ἑτέρας*) streichen. — **ἀδόκητος.** zu 6, 34, 6. 8.

C. 30. § 2. **τοὺς πλείστους,** nicht der Thraker überhaupt (vgl. § 3), sondern: die meisten der ihnen Getödteten fielen beim Einschiffen. (Abr.) Im Ggs. zu *ὀλίγοι αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν.* zu 4, 44, 2. (Arn.) — **οὔτε — τε** verbindet verschiedene Casus. Spr. 56, 14, 2. — **ὁρμισάντων.** *ἀνορμισάντων* eine Hs. u. der Rand des St. retraherent Va. — **τοξεύματος** für *τοῦ ζεύγματος* einige Hsn., der Sch. u. Va. — **ἐπεί** denn. — **οὐκ ἀτόπως,** *οὐκ ἀκόσμως.* (Sch.) — **προεκθέοντες** aus Reih' und Glied vorstürzend. (Campe.) Her. 9, 63: *προεξαΐσσοντες κατ' ἕνα καὶ δέκα καὶ πλεῦνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας.* (Bl.) vgl. zu *ἐπελθεῖν* 4, 32, 4. — **ἐν τούτῳ** dabei, bei dieser Art des Rückzuges. vgl. zu 2, 8, 3. „Oder in dieser Zeit?" (Pp.)

§ 3. **οἱ ξύμπαντες.** Spr. 50, 11, 13. — **ἐς εἴκοσι.** Spr. 60, 8, 1. — **Θηβαίων τῶν Βοιωταρχῶν Σκιρφώνδαν** von den Thebaeern den Skirphondas, einen der Boeotarchen. Spr. 47, 9 u. A. 1. Ueber die Sache 4, 91, 2. — **μέρος τι.** zu 1, 23, 3. — **χρησαμένων,** *τῶν Μυκαλησσίων δηλονότι.* (Sch.) *χρησαμένην* wollte Reiske. — **ὡς ἐπὶ μεγέθει** im Ver-

Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν 31
ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ Ἠλείων,
ἐν ᾗ οἱ Κορίνθιοι ὁπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐ-
τὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες ὕστερον λαβόντες ἄλλην
ἔπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον
καὶ Κεφαλληνίαν ὁπλίτας τε παρέλαβε καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν
Μεσσηνίων μετεπέμψατο, καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς Ἀκαρνα- 2
νίας διέβη, ἐς Ἀλυζίαν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ'
αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων,
ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη, καὶ
ἀγγέλλει τά τε ἄλλα καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὢν τὸ Πλημ-
μύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἑαλωκός. ἀφικνεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ' 3
αὐτούς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες
τῶν Κορινθίων αἱ σφίσιν ἀνθορμοῦσαι οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον
ναυμαχεῖν τε μέλλουσιν· πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ
ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε
καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης
καὶ ὁ Εὐρυμέδων τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον ξυμ-
πέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς 4
τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο, Εὐρυμέδων μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας
καὶ πεντεκαίδεκά [τε] ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτοὺς καὶ ὁπλίτας κα-
ταλεγόμενος — ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει ἀποτραπόμενος, ὥσπερ

---

gleich zu der Grösse der Stadt. (Ps.) Spr. 69, 63, 5. „*ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως* 3, 113, 4." (Pp.) Doch wird hier wohl *τοῦ πάθους* zu denken sein wegen *ἐπί*, das sich dem *ὀλοφύρασθαι* anschliesst — *μέν.* zu 2, 68, 5.

C. 31. § 1. *τότε* 7, 26, 3. — *ἐπί* für *ἐκ* Dodwell, einige Hsn. u. Va. — *μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν*, *ἐκ τῆς Λ. ἀποπλέων μετὰ τὴν ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισιν.* (Ba.) vgl. zu 6, 89, 1 [u. 5, 80, 3?] — *τῇ Ἠλείων.* Spr. 47, 5, 8. — *λαβών* nach *Ἠλείων* (eine Hs. *εὑρών*) ist nach den meisten Hsn. gestrichen. — *οἱ Κορίνθιοι ὁπλῖται* 7, 19, 5. vgl. 17, 2. — *τῶν Μεσσηνίων.* Spr. 47, 15, 3.

§ 2. *αὐτοί, ἤγουν οἱ Ἀθηναῖοι.* (Sch.) vgl. zu 1, 100, 3. — *περὶ ταῦτα, ἤγουν περὶ τὸ συλλέγειν δύναμιν.* (Sch.) Spr. 68, 33, 2. in diesen Gegenden Va. u. A. — *ἀποπλέων*, weil er den Zweck seiner Sendung erfüllt hatte. — *τότε* weist auf 7, 16, 2 zurück. (Hk.) vgl. zu 1, 101, 2. — *ἀπεπέμφθη*, von Athen. — *κατὰ πλοῦν.* zu 3, 32, 1. — *ἑαλωκός* 7, 23, 1.

§ 3. *Κόνων.* Kr. z. Dion. p. 349. — *αἱ πέντε καὶ εἴκοσι* 7, 19, 5. vgl. 17, 3. 34, 1. — *σφίσιν.* Spr. 58, 4, 3. vgl. Index u. Pronomina g. E. — *καταλύουσι τὸν πόλεμον* ungewöhnlich für: vom Kriege nicht ablassen. (A. Ps.) — *ὡς.* Spr. 56, 9, 4. — *δυοῖν δεούσας.* Vollständig *εἴκοσι* 7, 17, 1. 19, 5. Zwei mochten zu nicht erwähnten, weil nicht erwähnenswerthen, Zwecken versandt sein.

§ 4. *περί.* Spr. 47, 9, 19. Ueber *τὰ περί* mit dem Ac. vgl. 1, 110, 1. 2, 6, 2. — *ναῦς τε πεντεκαίδεκα* erwart' ich gestellt oder *τε* mit Reiske nach mehrern Hsn. gestrichen. — *αὐτούς.* Spr. 58, 4, 1. vgl. 1, 136, 1. — *ἀποτραπόμενος*, von der Heimfahrt. (Ps.) — *ᾑρέθη, ξυνάρχειν αὐτῷ.* (Sch.) vgl. 7, 16, 2.

*καὶ ᾑρέθη — Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων
σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων.*

32 *Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ Πλημμυρίου ἅλω-
σιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις ἐπειδὴ ἔπεισάν τε καὶ ξυναγεί-
ραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατόν, ὁ Νικίας προπυθόμενος πέμπει ἐς
τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν δίοδον ἔχοντας καὶ σφίσι ξυμμάχους, Κεντό-
ριπάς τε καὶ Ἀλικυαίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφήσουσι τοὺς πολε-
μίους ἀλλὰ ξυστραφέντες κωλύσουσι διελθεῖν· ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ
2 πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πο-
ρευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν οἱ Σικελοί, καθάπερ ἐδέοντο οἱ
Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ [τριχῇ] ποιησάμενοι ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαί-
φνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα καὶ τοὺς πρέ-
σβεις πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας,
33 ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἐκόμισεν ἐς τὰς Συρακούσας. καὶ περὶ
τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται αὐτοῖς βοηθοῦντες,
πεντακόσιοι μὲν ὁπλῖται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακό-
σιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελῷοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς καὶ ἀκον-
2 τιστὰς τετρακοσίους καὶ ἱππέας διακοσίους. σχεδὸν γάρ τι ἤδη πᾶσα
ἡ Σικελία πλὴν Ἀκραγαντίνων — οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν —
οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων οἱ πρότερον
περιορώμενοι ξυστάντες ἐβοήθουν.*

*Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγέ-
3 νετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν· ὁ δὲ Δημοσθένης*

C. 32. § 1. *τότε* 7, 25, 7. vgl. zu 4, 46, 1. (Arn.) — *οἰχόμενοι*, gestellt wie *ναυμαχοῦσαι* 7, 23, 3. vgl. zu 5, 5, 1. — *τὰς πόλεις*, namentlich Selinus und Himera. (Arn.) — *σφίσι* haben nur zwei Hsn. — *Κεντόριπας* hier als Name der Einwohner. vgl. Lobeck Parall. p. 292. 304. — *Ἀλικυαίους. Ἀγυριναίους* Cluver Sic. Ant. p. 309. 314. — *διαφήσουσι. διαφρήσουσι* [Bk. u.] Dobree, *διήσουσι* Pp. u. Arn. vgl. Kr. zu Xen. An. 3, 2, 23. — *πειράσειν* für *πειράσεσθαι.* zu 2, 72, 3. 4, 9, 3. — *τῆς ἑαυτῶν, χώρας.* Xen. An. 4, 8, 6: *ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἔρχονται.* vgl. zu 6, 92, 1.

§ 2. *τριχῇ* fehlt in sehr vielen und guten Hsn. — *ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης.* Spr. 59, 2, 3 u. zu 3, 4, 1.

C. 33. § 1. *αὐτοῖς* ist der Stellung wegen mit *ἀφικνοῦνται* zu verbinden. — *ναυτικὸν ἐς πέντε ναῦς, ἤγουν λαὸν πέντε νεῶν.* (Sch.) ein Geschwader von ungefähr fünf Schiffen Va., doch *ἐς* nicht ausdrückend. Der Sch. u. Andre erklären: Mannschaft, Ruderer für etc., wofür Pp. unzureichend 7, 48, 5 anführt.

§ 2. *σχεδόν τι.* Spr. 51, 16, 5 u. zu 3, 68, 3. — *ἡ Σικελία*, vorzugsweise die Sikelioten. — *οὐδὲ μεθ' ἑτέρων.* zu 2, 67, 5. — *οἱ δ' ἄλλοι* erneuert mit Rücksicht auf die Parenthese den Begriff *ἡ Σικελία.* vgl. 8, 29, 2 u. besonders 8, 70, 1. — *περιορώμενοι.* zu 6, 93, 1. — *ξυστάντες.* zu 6, 79, 2. — *ἐπέσχον τό* für *ἐπέσχοντο* einige Hsn. u. Dr. Soph. Ph. 881: *ὁρμώμεθ' ἐς ναῦν μηδ' ἐπίσχωμεν τὸ πλεῖν.* (Abr.) Dem. 21, 12: *τὸ λαμβάνειν δίκην ἐπέσχετε.* (Arn.) Das Medium gebraucht Th. nie. (Pp.) zu 2, 76, 1.

καὶ Εὐρυμέδων, ἑτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης ἔκ τε τῆς Κερκύρας
καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἰόνιον
ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν· καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν κατίσχουσιν ἐς τὰς Χοι-
ράδας νήσους Ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστάς τέ τινας τῶν Ἰαπύγων πεντή- 4
κοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθνους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς,
καὶ τῷ Ἄρτᾳ, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστάς, δυνάστης ὤν, παρέσχεν
αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνοῦνται ἐς Μεταπόν-
τιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμα- 5
χικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο καὶ ἀνα-
λαβόντες ταῦτα παρέπλευσαν ἐς Θουρίαν. καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ
στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας· καὶ βουλόμενοι 6
τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες εἴ τις ὑπελέλειπτο ἐξετάσαι
καὶ τοὺς Θουρίους πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα καὶ
ἐπειδή περ ἐν τούτῳ τύχης εἰσί, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους
τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ καὶ ἔπρασσον ταῦτα.

Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν ταῖς 34
πέντε καὶ εἴκοσι ναυσίν, οἵπερ τῶν ὁλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν
κομιδῆς ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι
ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσ-
σους εἶναι αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν τῆς
Ἀχαΐας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος ἐφ' 2
ᾧ ὥρμουν ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν προσβεβοηθηκὼς τῶν τε Κοριν-
θίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἐπὶ ταῖς προανεχούσαις ἄκραις πα-
ρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι· ἦρχε δὲ τοῦ ναυ-
τικοῦ Πολυάνθης, Κορίνθιος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου 3
τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισίν, ἦρχε δ' αὐτῶν Δίφιλος, ἐπέπλευσαν αὐ-

---

§ 3. *ἔκ τε* für *ἐκ* zwei gute Hsn. Nicht *τῆς ἐκ*. Kr. Stud. 2 S. 78. — *νήσους Ἰ.* zu 1, 30, 1.

§ 4. *Μεσσαπίου*. *Μεσαπίου* einige Hsn. zu 1, 101, 2. — *παρέσχε* für *παρέσχετο* die besten Hsn.

§ 5. *ἀναλαβόντες*. *παραλαβόντες* wäre passender. vgl. zu Arr. An. 4, 16, 3. — *Θουρίαν*, hier wohl die Stadt. zu 6, 61, 1. (Arn.)

§ 6. *εἴ τις*. *εἴ τι*? vgl. 7, 20, 3. — *εἴ τις ὑπελέλειπτο* gehört zu *ἀθροίσαντες*, nicht zu *ἐξετάσαι*. (Ds.) — *ἐπειδήπερ εἰσί*, dass sie nämlich entschieden gegen die Feinde der Athener gehandelt hätten. (Kist.) — *τύχης*. Spr. 47, 10, 3. — *τοὺς αὐτοὺς — νομίζειν*. zu 1, 44, 1.

C. 34. § 1. *καὶ οἱ* vor *περί* ist mit Dobree u. einer guten Hs. weggelassen. — *τὰς ἐν Ν. ναῦς*. Kr. z. Dion. p. 311. — *τῶν ὁλκάδων* hangt von *κομιδῆς* ab. vgl. 7, 17, 3. — *ὡς ἐπί*. zu 1, 48, 1.

§ 2. *αὐτοῖς* gehört zu *παρετέτακτο*. (Ba.) — *προσβεβοηθηκώς* für *προσβεβοηθηκότες* eine gute Hs. zu 6, 69, 5. — *τῶν αὐτόθεν*. zu 3, 7, 3. Gemeint sind wohl Andere als die Achaeer. vgl. 2, 9, 1 u. 3, 92, 4. — *προανεχούσαις* für *ἀνεχούσαις* dieselbe Hs. Sonst noch bei Spätern. Hier vielleicht eine Dittographie, da sonst *προέχειν* oder *ἀνέχειν* so üblich ist.

§ 3. *τριάκοντα καὶ τρισίν*. vgl. 7, 31, 3. 4. Vielleicht hatte Diphilos

τοῖς. καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον, ἔπειτα ἀρθέντος
αὐτοῖς τοῦ σημείου, ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθη-
4 ναίους καὶ ἐναυμάχουν. καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ
τῶν μὲν Κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, τῶν δ' Ἀθηναίων κα-
τέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς, ἑπτὰ δέ τινες ἄπλοι ἐγένοντο ἀντίπρῳροι
ἐμβαλλόμεναι καὶ ἀναρραγεῖσαι τὰς παρεξειρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων
5 νεῶν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. ναυμαχήσαν-
τες δὲ ἀντίπαλα μὲν καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὅμως δὲ
τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν Ἀθηναίων διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου
ἄπωσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκέτι ἐπα-
ναγωγήν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ'
6 ἄνδρες οὐδετέρων ἑάλωσαν· οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι
πρὸς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες ῥᾳδίως καὶ διεσῴζοντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων
οὐδεμία κατέδυ ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Ναύ-
πακτον οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους
τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν, καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ
7 ἡσσᾶσθαι δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν· οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι ἡγήσαντο
κρατεῖν εἰ μὴ καὶ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι

---

noch einige Schiffe zugeführt und den Konon abgelöst. — *ναυσί.* zu ἔτει 1, 87, 4. — *τοῦ σημείου.* zu 1, 49, 1. — *πολύν* verdächtigt Kr. Bruchst.

§ 4. *τινές.* Spr. 51, 16, 4. vgl. 8, 100, 5. — *ἄπλοι, ἀχρεῖοι πρὸς πλεῦσιν.* (Sch.) vgl. § 6 u. 60, 2. — *ἀντίπρῳροι. ἀντιπρῴροις* Kr. Bruchst. vgl. zu 7, 36, 3. — *ἐμβαλλόμεναι, ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τῶν πολεμίων νεῶν τυπτόμεναι.* (Sch.) Noch so das Passiv 7, 70, 6. vgl. 4, 14, 1. — *ἀναρραγεῖσαι, ἀντὶ τοῦ τρωθεῖσαι· ἐτρώθησαν δὲ ὑπὸ τῶν ἐπωτίδων.* (Sch.) Dion C. 49, 3: *τὰς παρεξειρεσίας αὐτῶν ἀναρρηγνύντες ἐτίτρωσκον.* — *παρεξειρεσία ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν πρῷραν (τὸ?) πρὸ τῶν κωπῶν, ὡς ἂν εἴποι τις τὸ πάρεξ τῆς εἰρεσίας.* (Sch.) zu 4, 12, 1. — *ἐπωτίδες εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν πρῴρας ἐξέχοντα ξύλα.* (Sch. u. ders. zu 7, 36, 2.) Sturmbalken Passow. Sie ragten wie Ohren an beiden Seiten des Vordertheils hervor und dienten theils zum Angriff, theils dazu den Stoss der feindlichen Schiffsschnäbel abzuwehren. vgl. 7, 36, 2. 62, 3, Eur. Iph. T. 1350. (Auch von App. Syr. 26 u. Bürg. 5, 107. 119 erwähnt. Hertlein Ms.) vgl. Bl.

§ 5. *ναυμαχήσαντες ἀντίπαλα* wie *ἀγχώμαλα* 7, 71, 4. Spr. 46, 5, 4. — *αὐτοὺς ἑκατέρους* für *αὐτοὶ ἑκάτεροι.* Spr. 55, 3, 3 und Lob. z. Phryn. p. 750. Ueber den Ausdruck zu 1, 105, 4. — *τοῦ ἀνέμου* durch den Wind; über die zwei Ge. Spr. 47, 9, 7 u. Index u. Genitiv 2, f. — *ἄπωσις* ist ein ungewöhnliches Wort. (Ba.) — *αὐτῶν, τῶν ναυαγίων.* — *οὐκέτι* nicht nochmals, *δευτέραν.* (Sch.) zu 4, 44, 1 und über die Verbindung mit einem Substantiv zu 1, 137, 4. — *ἐπαναγωγήν* für *ἐπαγωγήν* einige gute Hsn. *ἀνάπλευσιν.* (Sch.) zu 7, 4, 5. — *διεκρίθησαν.* zu 4, 25, 7.

§ 6 *καί* vor *διεσῴζοντο* haben viele und gute Hsn.: auch, aus eben diesem Grunde, weil sie nahe an der Küste kämpften. (Pp.) — *ῥᾳδίως* verdächtigt Benedict. — *δι' αὐτό* aus eben dem Grunde, zu *νομίσαντες* gehörig. (Ba.) zu 1, 2, 1. — *οἱ ἕτεροι.* zu 3, 73 u. Kr. Stud. 2 S. 67. — *νικᾶν, ἐνόμιζον.* (Sch.)

§ 7. *οἵ τε — οἵ τ'.* Kr. z. Dion. p. 39. — *καὶ πολύ* für *πολύ* zwei

ὅτι οὐ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες, ἀπέχον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν, ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα.

Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρατεύειν αὐτοῖς 35 οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις μὲν ὁπλίταις τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ ἦγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ Ὑλίᾳ πο- 2
ταμῷ καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιᾶται προσπέμψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες ηὐλίσαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ὑλίου· καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἴσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν 36 αὖθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτούς, φθάσαι βουλόμενοι ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό τε ἄλλο ναυτικὸν ὡς ἐκ τῆς 2
προτέρας ναυμαχίας τι πλέον ἐνεῖδον σχήσοντες, καὶ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον στεριφωτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πρῴραις παχείας, καὶ ἀντηρίδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέ-

---

gute Hsn. Spr. 69, 32, 18 u. zu 1, 25, 4. — *ὅτι οὐ* für *εἰ μή* eine gute Hs.; über *πολύ* Spr. 48, 15, 13.

C. 35. § 1. ***παρεσκευάσθησαν*** dazu bestimmt, vermocht waren. (Hl.) zu 3, 36, 4. Mit dem Inf. so nicht gewöhnlich. vgl. 3, 3, 2. Nicht selten jedoch das Medium, wie 1, 27, 2. 89, 3. 115, 5. 4, 79, 1. 5, 58, 2. 83, 4. 6, 41, 1. — ***ἐξετάσαντες***, *ἀκριβῶς ἀριθμήσαντες*. (Sch.)

§ 2. ***προσπέμψαντες***. *προπέμψαντες* A. Ps. zu 7, 3, 1. — ***βουλομένοις εἶναι***. Spr. 48, 6, 4 u. zu 2, 3, 2. — ***ἐπικαταβάντες***. *ἐπι* — hin, *κατα* — nach der Küste. zu 4, 11, 1. — ***ηὐλίσαντο πρὸς τὴν θ.*** Xen. Hell. 2, 2, 8: *πρὸς τὴν πόλιν ἐστρατοπέδευεν*. Hier könnte man freilich *πρός* mit *ἐπικαταβάντες* verbinden. vgl. zu *ἐς* 5, 84, 4 u. „*ἐς τὴν πόλιν* 6, 51, 1." (Bö.) — ***ἐς τὸ αὐτό***. zu 3, 91, 2. vgl. 5, 55, 2. 7, 36, 6. — ***ἀναβιβασάμενοι***, *τὸν στρατόν*. (Pp.) — [*πρός* verdächtigt Pp.]

C. 36. § 1. ***αὖθις***, wie 7, 22, 2 f. 23, 3 f. — ***τῇ ἄλλῃ***. Spr. 50, 4, 11. — ***τοῦ***. *τῇ τοῦ* ist nicht nothwendig. — ***ξυνέλεγον*** versammelt hatten. (Va.) Spr. 53, 2, 8 u. zu 2, 23, 1.

§ 2. ***παρεσκευάσαντο τό τε ἄλλο ναυτικόν*** sie hatten bei ihrem ganzen Seewesen solche Einrichtungen getroffen. (Hl.) Das *ἄλλο* steht im Gegensatze zu der Einrichtung der Vordertheile. (Pp.) — ***ὡς*** in solcher Weise bei der. (St.) — ***ἐκ τῆς*** in Folge ihrer Erfahrungen bei der. — ***πλέον σχήσοντες***, *τοῦτ' ἔστι πλεονεκτήσοντες*. (Sch.) Ggs. § 3. vgl. Zus. zu 3. 43, 3. u. Her. 4, 3, 1. — ***ἐνεῖδον*** eingesehen hatten, wie 7, 62, 1. Kr. zu Xen. An. 1, 3, 15. Dies Compositum mit dem Particip ist nicht gewöhnlich. — ***ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον*** verkürzten. (Va.) Ein ungewöhnlicher Ausdruck; ähnlich jedoch 8, 86, 5. (Bl.) — ***ὑπέτειναν***

*τειναν πρὸς τοὺς τοίχους ὡς ἓξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν, ᾧπερ
τρόπῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπισκευασά-
μενοι πρῴραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὰς
τῶν Ἀθηναίων ναῦς οὐχ ὁμοίως ἀντιναυπηγημένας, ἀλλὰ λεπτὰ
τὰ πρῴραθεν ἐχούσας διὰ τὸ μὴ ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ
περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον σχήσειν, καὶ τὴν ἐν
τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν,
4 πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι· ἀντίπρῳροι γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμενοι ἀναρ-
ρήξειν τὰ πρῴραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ παχέσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀ-
σθενῆ παίοντες τοῖς ἐμβόλοις. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν
ἐν στενοχωρίᾳ οὔτε περίπλουν οὔτε διέκπλουν, ᾧπερ τῆς τέχνης μά-
5 λιστα ἐπίστευον· αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ μὲν οὐ δώσειν, διεκ-
πλεῖν, τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν ὥστε μὴ περιπλεῖν. τῇ τε
πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι, τὸ ἀντίπρῳρον ξυγ-*

---

für *προὔτειναν* nach Pp. — *ἐντός τε καὶ ἔξωθεν* verbindet Hl. nicht mit *ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους*, sondern mit (*ὑπέτειναν*) *ὡς ἐπὶ ἓξ πήχεις*. Die Widerhalte seien durch eine Oeffnung in die Stirnwand des Schiffes hineingegangen und hätten sich dort etwa an einen Pfeiler in einem Winkel angeschlossen, dessen Schenkel ausser dem Schiffe an die schrägen an beiden Seiten des Schiffes befestigten und vorne zusammenlaufenden Sturmbalken (*ἐπωτίδας*) befestigt gewesen und dieselben folglich unterstützt hätten. vgl. Pol. 8, 6, 6. Dobree übersetzt: and for the length of six cubits (from the prow) they supported these cheeks (*ἐπωτίδας*) by a set of spars (*ἀντηρίδας*) that went from the cheeks to the ship's side both inside and outside the ship. — *πρῴραθεν*. Spr. 41, 12, 16. Es gehört zu *ἐπισκευασάμενοι*. (Sch. u. Ps.)

§ 3. *ἀντιναυπηγεῖσθαι* noch 7, 62, 3, sonst wohl nirgends. — *λεπτά, ἤγουν ἀσθενῆ*. (Sch.) — *ἀντιπρῴροις*. *ἀντιπρῴρους* Pp. Vielmehr wird § 4 auch *ἀντιπρῴροις* mit Reiske zu lesen sein: mit Angriffen bei denen Vordertheil gegen Vordertheil gekehrt ist, wie 7, 40, 4. Das angreifende Schiff ist immer *ἀντίπρῳρος*, sucht aber das feindliche von der Seite zu fassen. — *περίπλου*. *ἢ διέκπλου* scheint ausgefallen. (Kr. Bruchst.) vgl. § 4. 2, 84, 1 u. 3, 78, 1. — *οὐκ ἐν*. Spr. 67, 10, 4. *οὐκ ἐν πλείονι χρόνῳ τριῶν μηνῶν* Plut. Pomp. 28. *ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ* Thuk. 2, 49, 2, Dion. Arch. 6, 29, Luc. Esel 28, Plut. Tröst. des A. 17. vgl. zu 3, 67, 1. — *πολλῷ*. Spr. 43, 4, 2. — *πρὸς ἑαυτῶν, λυσιτελῆ αὐτοῖς δή*. (Sch.) zu 2, 86, 3.

§ 4. *αὐτοῖς*, *τοῖς Ἀθ. αὐτοί* ohne Komma wegen *τοῖς δὲ Ἀθ.* Dobree. — *κοῖλα καὶ ἀσθενῆ*, substantivirte Neutra, wie *τὰ πρῴραθεν* (*λεπτὰ ὄντα*). — *παίοντες* für *παρέχοντες* eine gute Hs., incurrentes Va. — *ἐμβόλοις*. *ἔμβολος χάλκωμα περιτεθειμένον κατὰ πρῴραν ταῖς ναυσίν*. (Sch.) vgl. Passows Lex. Gemeint sind die Schiffsschnäbel der Syrakosier. — *σφῶν, τῶν Συρακουσίων*. (Sch.) — *ἐν στενοχωρίᾳ*, im grossen Hafen. — *τῆς τέχνης* ist wohl ein (falsches) Glossem, auch durch die Stellung verdächtig. Kr. zu Xen. An. 1, 7, 13.

§ 5. *αὐτοί* —. Ueber die Stellung zu *παράδειγμα* 3, 39, 3. 7, 41, 2 u. Index u. *μέν*. — *διεκπλεῖν* ist Epexegem zu *τὸ μέν*. (Ps.) Spr. 57, 10, 7. Dies und *ὥστε μὴ περιπλεῖν* verdächtigt Cobet. Hyper. p. 61. Anstoss nahm schon Abr. — *δοκούσῃ*. Spr. 50, 12, 2. — *ξυγκροῦσαι*. *ξυγκρούσει* die meisten Hsn. Mir ist auch bei jener La. zwar nicht der Sinn aber doch

κροῦσαι, μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι· πλεῖστον γὰρ ἐν αὐτῷ σχήσειν·
τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε
ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι' ὀλίγου καὶ ἐς ὀλίγον, κατ' αὐτὸ τὸ στρα-
τόπεδον τὸ ἑαυτῶν — τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατήσειν — καὶ 6
ξυμφερομένους αὐτούς, ἤν πῃ βιάζωνται, ἐς ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς
τὸ αὐτό, προσπίπτοντας ἀλλήλοις ταράξεσθαι — ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μά-
λιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὔσης αὐτοῖς
ἐς πάντα τὸν λιμένα [τῆς] ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς Συρακοσίοις —
περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ 7
τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως τε καὶ
τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ στόματος οὐ
μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην τε καὶ δύνα- 37
μιν ἐπινοήσαντες καὶ ἅμα τεθαρσηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέ-
ρας ναυμαχίας ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσίν. καὶ τὸν
μὲν πεζὸν ὀλίγῳ πρότερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως Γύλιππος προεξαγαγὼν
προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ
ἑώρα· καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ 2

---

die Fügung undeutlich. Eher würde ich erwarten *τῷ ἀντίπρῳροι ξυγκροῦσαι.* (Kr. Bruchst.) Ex conjecturis Krügeriana maxime placet. (Pp.) — ***πλεῖστον.*** *πλεῖον* oder vielmehr *πλέον* Kr. Bruchst. Da auch *πλεῖον* Thukydideisch ist, so scheint er *πλέον* desshalb lieber zu wollen, weil dies in der Form *πλέον ἔχειν* regelmässig ist. (Pp.) Nicht übel Va.: am meisten dadurch überlegen zu sein. Doch wüsste ich den Superlativ in diesem Sinne sonst nicht gebraucht. — ***ἀνάκρουσις*** *ἐν ναυμαχίαις ἐλέγετο ἐπὶ τοῦ πρύμναν κρούεσθαι.* (Sch.) vgl. zu 1, 50, 4. (5.) u. 7, 40, 1. — ***ἐξωθουμένοις.*** zu 2, 90, 4. — ***καὶ ταύτην*** bezieht Bd. auf *ἀνάκρουσιν.* Allein da würde man *καὶ ταῦτα* erwarten. (?) Jenes ist also vielmehr auf das nähere *γῆν* zu beziehen. (Pp.) Indess *ἐς ὀλίγον* kann nur mit einem Begriffe der Bewegung verbunden werden. So § 6: *οὐκ οὔσης ἐς πάντα τὸν λιμένα ἀνακρούσεως.* vgl. zu 2, 84, 1. — ***δι' ὀλίγου*** in einem geringen Zwischenraume von dem Kampfplatze bis zur Küste. (Ps. u. Dobree.) zu 2, 89, 7. — ***τοῦ δ' — κρατήσειν*** sind parenthetisch zu nehmen. (Dobree.)

§ 6. ***αὐτούς,*** *τοὺς Ἀθηναίους.* (Sch.) — ***ἐς ὀλίγον*** auf einen beschränkten Raum hin, erklärt durch *κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν.* (Ps.) vgl. § 5 u. 2, 84, 1. — ***ταράξεσθαι.*** Spr. § 40 unter *ταράσσω.* — ***τῆς*** fehlt in vielen, auch guten Hsn. zu 1, 102, 1.

§ 7. ***εὐρυχ.*** zu 2, 83, 2. — ***ἐπίπλευσις*** scheint sonst nicht vorzukommen. — ***πολεμίου.*** Das *τέ* würde man vor *πολεμίου* erwarten. Doch vgl. Index u. *τέ.*

C. 37. § 1. ***πρός*** gemass, pro ratione Dobree. vgl. 5, 9, 3. (Arn.) ex Va. Spr. 68, 39, 5. — ***τεθαρσηκότες*** für *τεθαρρηκότες* eine gute Hs. zu 1, 69, 3. — ***ἐπεχείρουν,*** *τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι σὺν τῷ πεζῷ.* (Sch.) — ***τὸν ἐκ τῆς πόλεως.*** Entgegen stehen *οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου.* (Pp.) — ***αὐτοῦ,*** *τοῦ τείχους,* hängt von *καθ' ὅσον* ab: *κατὰ τοῦτο ὅσον αὐτοῦ.* vgl. 4, 18, 2. (Abr.) Beide Stellen sind verschieden; diese nach Spr. 51, 13, 6 zu erklären. — ***ἑώρα.*** zu 2, 55.

§ 2. ***οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀ.*** 7, 4, 7. — ***γυμνητεία*** für *γυμνητία* mehrere u. einige sehr gute Hsn. Das Wort kommt (anders) nur noch bei einem Spä-

οἱ ἱππῆς καὶ ἡ γυμνητεία τῶν Συρακοσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῄει
τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐπεξέπλεον τῶν Συρακοσίων
3 *καὶ ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ*
μόνῳ πειράσειν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω ἐθορυ-
βοῦντο, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν
ἀντιπαρετάσσοντο, οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ τῶν ἔξω
κατὰ τάχος χωροῦντας ἱππέας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπεξῄε-
σαν, ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοή-
θουν, καὶ ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανῆγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα
38 *ναῦς· καὶ τῶν Συρακοσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. τῆς δὲ ἡμέρας*
ἐπὶ πολὺ προσπλέοντες καὶ ἀνακρουόμενοι καὶ πειράσαντες ἀλλήλων
καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν
ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων [οἱ] Συρακόσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν· καὶ
ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθεν.
2 *Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες*
ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς
ναυμαχίας γενόμενα καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν τούς τε
τριηράρχους ἠνάγκαζεν ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τίς τι ἐπεπονήκει,
καὶ ὁλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ
3 *τῶν νεῶν ἀντὶ λιμένος κληστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. διαλειπού-*
σας δὲ τὰς ὁλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἀπ' ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως
εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη καταφυγὴ ἀσφαλὴς καὶ πάλιν καθ' ἡσυχίαν

---

tern vor. — *ἐκ τοῦ ἐπὶ θ.* Spr. 43, 4, 3 u. zu 1, 87, 2. vgl. Kr. zu Xen. An. 5, 4, 3. — *προσῄει* bloss nach *γυμνητεία* gerichtet, das noch dazu nur Apposition ist. (Pp.) Spr. 63, 4. vgl. 7. 44, 1. — *ἐπεξέπλεον* für *ἐξέπλεον* eine gute Hs. Es fehlt in den Lexiken. Doch steht auch *ἐπέκπλους* 8, 20, 1. (Pp.)

§ 3. *ἐπὶ τὰ τείχη* mit Andeutung des Hinaufgehens. Matth. 586, c. (Pp.) Eine in der Prosa ziemlich beschränkte Sprechweise. — *τὰ ἔξω* im Ggs. zu *ἐκ τῆς πόλεως* § 1. — *πολλούς, ὄντας.* Kr. zu Xen. An. 1, 10, 2. Nach § 2 vermiss' ich hier *καὶ ὁπλίτας.* — *ναῦς*, das letzte. *ναυσίν* Bk. u. Dobree. So *ἀνάγειν ναῦς* 8, 95, 2 und oft Her., wie 7, 100. 8, 57. 70. 76, 2. 79, 1. (Arn.) — *ὀγδοήκοντα* auch 7, 22, 1. Die eilf versenkten 7, 23, 4 waren also durch andre ersetzt. (Pp.)

C. 38. § 1. *τῆς ἡμέρας ἐπὶ πολύ*, wie 7, 39, 1. (Pp.) zu 7, 11, 3. — *οὐδέτεροι.* Spr. 56, 9, 1. — *παραλαβεῖν*, *κτήσασθαι.* (Sch.) abgewinnen. (Ba.) Her. 7, 211: *οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβεῖν τῆς ἐσόδου.* (Arn.) — *οἱ* fehlt in vielen, auch guten Hsn. — *καταδύσαντες* erg. *ἄξιόν τι λόγου παρέλαβον.* (Pp.) Wohl bloss *παρέλαβον.* — *διεκρίθησαν.* zu 4, 14, 3.

§ 2. *ὁποῖόν τι τὸ μέλλον*, *ὁποῖόν τί ἐστι τὸ μέλλον ὅ.* (Matth. § 472, 4 Anm.) Spr. 57, 3, 5. — *τὰ τῆς ναυμαχίας* verdächtigt Kr. Bruchst. pari eventu fuisse pugnatum Va. vgl. 5, 8, 1, nur scheinbar verschieden. — *ἐπεπονήκει, ἤγουν ἐπεπόνθει κατεαγυῖα.* (Sch.) — *προορμίζειν* vorn ankern lassen, scheint sonst nicht vorzukommen. — *σφετέρου.* zu 5, 10, 6. vgl. 7, 39, 2.

§ 3. *διαλειπούσας* für *διαλιπούσας* der Sch. u. St. Spr. 52, 2, 11. — *βιάζοιτο.* zu 4, 10, 3. — *καταφυγὴ* noch 7, 41, 1. vgl. zu 3, 23, 5.

ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην τὴν ἡμέραν διετέλεσαν οἱ
Ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Συρακόσιοι τῆς μὲν ὥρας πρωίτερον, τῇ δ' 39
ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς
Ἀθηναίοις, καὶ ἀντικαταστάντες ταῖς ναυσὶ τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις
ἐπὶ πολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων, πρὶν δὴ Ἀρίστων 2
ὁ Πυρρίχου, Κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ Συρακο-
σίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς
τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν [τῶν
πωλουμένων] μεταναστήσαντας ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίσαι, καὶ ὅσα
τις ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκεῖσε φέροντας ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως
αὐτοῦ ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσον-
ται, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις καὶ αὐθημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς Ἀθηναί-
οις ἐπιχειρῶσιν. καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον καὶ ἡ ἀγορὰ 40
παρεσκευάσθη, καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐξαίφνης πρύμναν κρουσάμενοι πά-
λιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν καὶ εὐθὺς ἐκβάντες αὐτοῦ ἄριστον ἐποι-
οῦντο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες αὐτοὺς ὡς ἡσσημένους σφῶν πρὸς 2
τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι καθ' ἡσυχίαν ἐκβάντες τά τε ἄλλα διεπράσ-
σοντο καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰ-
όμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δ' οἱ Συρακόσιοι πληρώσαντες τὰς
ναῦς ἐπέπλεον αὖθις· οἱ δὲ διὰ πολλοῦ θορύβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους 3
οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες μόλις ποτὲ ἀντανήγοντο. καὶ χρόνον μέν τινα
ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι· ἔπειτ' οὐκ ἐδόκει τοῖς Ἀθηναίοις
ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἁλίσκεσθαι ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτι

C. 39. § 1. *τῆς ὥρας*, wie *ὀψὲ τῆς ὥρας*. (Pp.) Spr. 47, 10, 4. — *τῇ αὐτῇ*. zu 5, 115, 1.

§ 2. *πρὶν δή*. zu 5, 61, 1. — *Ἀρίστων — ἄριστος*. zu 3, 70, 3. — *σφετέρους*, wie 7, 8, 1. — *τοὺς ἐν*. *τοὺς τῶν ἐν* Kr. 4, 2, 2: *τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι*. — *ἀγοράν*. zu 1, 62, 1. — *τῶν πωλουμένων* oder Aehnliches wüsst' ich nie so zugefügt. Xen. An. 5, 10, 8: *τὴν ἀγορὰν εἴσω ἀνεσκεύασαν*. vgl. zu 1, 62, 1. — *μεταστήσαντας ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίσαι* für *παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας* der Sch. u. einige Hsn. *Παρά* kann bei leblosen Dingen in Prosa nicht für *ἐπί* stehen. Spr. 68, 36, 1. Vielleicht ist *ἐπί* oder *παρὰ τὴν θάλασσαν* zu streichen und *μεταστῆσαι κομίσαντας* das Richtige. vgl. Kr. z. Dion. p. 290. „Denn in der hier erforderlichen Bedeutung scheint *μετανιστάναι* nie vorzukommen, wohl aber *μεθιστάναι*, wie Pol. 2, 17, 11." (Bl.) — *αὐτοῦ* für *αὐτοῖς* A. Ps. — *ἀριστοποιήσονται*, sie, die Befehlshaber, aber ihre Leute mit gedacht. vgl 8, 95, 2 Anf. (Arn.)

C. 40. § 1. *κρουσάμενοι*. Poll. 1, 125: *τὸ μὲν ἐς ἐμβολὴν ὑπαγαγεῖν εἰς τοὔπισω τὴν ναῦν ἀνακρούσασθαι. τὸ δὲ εἰς φυγὴν πρύμναν κρούσασθαι*. (Hk.) Doch § 2 steht *ἀνακρούσασθαι* als gleichbedeutend. (Pp.) zu 7, 36, 5 u. 1, 50, 5.

§ 2. *σφῶν* gehört zu *ἡσσημένους*. (Dobree 1 p. 123.) — *καθ' ἡσυχίαν*. zu 1, 74, 4. 2, 93, 2. — *ὡς οἰόμενοι*. zu 6, 32, 3.

§ 3 *διὰ θορύβου καὶ ἄσιτοι*. Spr. 59, 2, 3. — *μόλις* für *μόγις* eine oder einige Hsn. zu 1, 12, 3. — *διαμέλλοντας*. Spr. 55, 2, 7. — *ἁλίσκεσθαι* ist ungewöhnlich, (Bl.) *κατίσχεσθαι*? Aesch. Eum. 67: *ἁλοῦσαι*

4τάχιστα, καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύσεως ἐναυμάχουν. οἱ δὲ Συ-
ρακόσιοι δεξάμενοι καὶ ταῖς ναυσὶν ἀντιπρῴροις χρώμενοι, ὥσπερ διε-
νοήθησαν, τῶν ἐμβόλων τῇ παρασκευῇ ἀνερρήγνυσαν τὰς τῶν Ἀθη-
ναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξειρεσίας καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμά-
5των αὐτοῖς ἀκοντίζοντες μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς Ἀθηναίους, πολὺ δ'
ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν Συρακοσίων
καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν καὶ ἐς τὰ
41πλάγια παραπλέοντες καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες. τέλος
δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρακόσιοι ἐνίκη-
σαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὁλκάδων τὴν κατάφευξιν
ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον. αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων νῆες μέχρι
μὲν τῶν ὁλκάδων ἐπεδίωκον· ἔπειτ' αὐτοὺς αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἔσπλων
2αἱ ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ νῆες τῶν

ὕπνῳ ist jetzt anders unterpungirt. — ἐκ. zu 1, 72, 2. ἐκ παρακελεύσεως auch bei Dion C. 53, 21.

§ 4. **ταῖς** für ταῖς τε mehrere Hsn. — **ὥσπερ** *δ.* 7, 36, 4. — **ἐμβόλων** für ἐμβολῶν Abr. u. Dobree. Doch dieses kann, wenn auch nicht durch 7, 36, 4, so doch durch 2, 76, 3 vertheidigt werden. (Dobree u. Pp.) Kaum. — **παρεξειρεσίας.** zu 4, 12, 1. — **αὐτοῖς.** Spr. 48, 12, 1.

§ 5. **λεπτοῖς.** zu 2, 83, 4; den Trieren entgegengesetzt [Dem.] 17, 27. — **ἐς τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες,** ὑποδυόμενοι ὑπὸ τοὺς ταρσούς. (Sch.) Eben so Dion C. 50, 32. Aehnlich wie εἰσπίπτειν, ἐμπίπτειν. — **ταρσούς** das gesammte Ruderwerk mit Ausschluss der Steuerruder. Böckh Urkunden über das Seewesen S. 112 f. (Pp.) — **ἐς τὰ πλάγια παραπλέοντες** ist ein von dem Vorigen verschiedenes Manöver, dies zum Behuf des Schiessens. — **καί** vor ἐς verdächtigt Pp. — **αὐτῶν,** τῶν πλοίων. (Ps.) Ba. will es lieber auf τὰ πλάγια beziehen. — **ἐς τούς.** Spr. 47, 14, 1. Durch die hinlänglich weiten Ruderlöcher. vgl. Her. 5, 33, 2. (Arn.)

C. 41. § 1. **κατὰ κράτος** verbindet der Sch. mit ἐνίκησαν. vgl. 2, 87, 2. Doch auch κατὰ κράτος προσβάλλειν 4, 131, 1; ἐπικεῖσθαι 8, 1, 3. πολεμεῖν 1, 118, 3. 2, 54, 3. vgl. 4, 13, 2. 6, 91, 6. Und die Verbindung mit ναυμαχοῦντες ist hier natürlicher. — **διὰ τῶν ὁλκάδων** 7, 38, 2 f. — **κεραῖαι,** wohl Stangen die über die Schiffe hinausgelehnt und etwa mit einem Schwengel versehen waren, um die Delphine herabzuschnellen. (Hl.) Liv. 38, 5: tollenonibus libramenta plumbi incutiebant. (Ba.) Ueber den Accent Lobeck Paralip. p. 356. — **ὑπέρ.** αἱ ὑπέρ Kr. Bruchst. — **τῶν ἔσπλων** den Einfahrtslücken zwischen den Lastschiffen. (Ac.) — **ἀπό** ist mit ἠρμέναι zu verbinden. (Va.) vgl. Arr. An. 4, 29, 2. — **δελφινοφόροι.** ἐκ τῶν κεραιῶν δελφῖνες ἦσαν ἠρτημέναι μολίβδινοι, ὥστε ἐμβάλλεσθαι ταῖς προσπλεούσαις πολεμίαις ναυσίν· οἳ ἐμπίπτοντες αὐταῖς διέκοπτον τοὔδαφος αὐτῶν καὶ κατέδυον. (Sch.) (δελφὶς) σιδηροῦν κατασκεύασμα ἢ μολίβδινον εἰς δελφῖνα ἐσχηματισμένον· τοῦτο δὲ ἐκ τῆς κεραίας τοῦ ἱστοῦ αἱ ναυμαχοῦσαι ἠφίεσαν εἰς τὰς τῶν πολεμίων καὶ κατεδύοντο. (Sch. Ar. Ritter 759.) „Die Gestalt eines Delphins bezieht sich wohl auf den gespaltenen breiten und scharfen Schwanz desselben; und dieser war vermuthlich von Eisen mit einer schneidenden Schärfe. Um aber dieser Gattung einer doppelten Axt den nöthigen Schwung und Nachdruck durch die vermehrte Schwere zu geben, so war sie vielleicht in eine Masse von Blei gelöthet, welche den übrigen Körper des Delphins vorstellte. Dieses Instrument nun ward von der Höhe herunter gestürzt und spaltete das worauf es fiel." (Hl.) vgl. Saumaise z. Sol. 402 u. Scheffer de mil. nav. 2, 5. — **ἠρμέναι.** zu ναυμαχοῦσαι 7, 23, 3.

Συρακοσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμιξαν αὐτῶν ἐγγὺς καὶ διεφθά-
ρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἑάλω. καταδύσαντες δ' οἱ Συ-
ρακόσιοι τῶν Ἀθηναίων ἑπτὰ ναῦς καὶ κατατραυματίσαντες πολλάς,
ἄνδρας τε τοὺς μὲν ζωγρήσαντες τοὺς δὲ ἀποκτείναντες ἀπεχώρησαν,
καὶ τροπαῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔστησαν καὶ τὴν ἐλπίδα
ἤδη ἐχυρὰν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ καὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν
δὲ καὶ τὸν πεζὸν χειρώσεσθαι.

Καὶ οἱ μὲν ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖ-
θις, ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν 42
Ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα
μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς καὶ ὁπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἑαυτῶν
τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἕλληνας οὐκ ὀ-
λίγους καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκα-
νήν. καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐ- 2
τίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρας μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι
τοῦ κινδύνου, ὁρῶντες οὔτε διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἧσσον
στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα, τήν τε τῶν
Ἀθηναίων δύναμιν πανταχόσε πολλὴν φαινομένην· τῷ δὲ προτέρῳ 3
στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐκ κακῶν ῥώμη τις ἐγεγένητο. ὁ δὲ
Δημοσθένης ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τ' εἶναι
διατρίβειν οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν — ἀφικόμενος γὰρ τὸ
πρῶτον ὁ Νικίας φοβερός, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακούσαις
ἀλλ' ἐν Κατάνῃ διεχείμαζεν, ὑπερώφθη τε καὶ ἔφθασεν αὐτὸν ἐκ τῆς

---

§ 2. *ἑτέρα* ohne *ἡ* Va. Doch würde Thuk. ein anderes vielmehr durch *ἄλλη* ausgedrückt haben. Daher wird *διεφθάρησαν* nicht von völliger Vernichtung zu verstehen sein. vgl. zu 1, 29, 3. 4, 36, 3. — *κατατραυματίσαντες.* zu 4, 14, 1. — *καί* vor *πολύ* mehrere Hsn. zu 1, 25, 4. — *τροπαῖα τῶν ναυμαχιῶν.* Spr. 47, 7, 3 u. zu 2, 82. — *ταῖς μέν* gestellt als ob ohne *ἐδόκουν καί* bloss *τὸν δὲ πεζόν* folgen sollte. (Hk.) zu 7, 36, 5 A. — *τὸν πεζόν.* zu 1, 47, 2 u. z. Her. 7, 41, 1. — *κατ' ἀμφότερα, τῷ τε πεζῷ καὶ τῷ ναυτικῷ.* (A. Ps.) zu 7, 42, 6 E.

C. 42. § 1. *Ἀθηναίων.* *Ἀθηνῶν* Bekker. zu 2, 86, 4. — *τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα*, 65 − 10 + 1 + 15 + 2 = 73 nach 7, 20, 2. 31, 2. 3 u. 4. 33, 5. (Arn.) — *μάλιστα* fehlt in einigen guten Hsn. — *ταῖς ξενικαῖς* 7, 20, 2. 31, 4. 33, 5.

§ 2. *εἰ.* Spr. 65, 5, 7. — *πέρας τοῦ ἀπαλλαγῆναι* endliches Gelangen zur Befreiung. Dem. 40, 40: *τί ἂν ἦν πέρας ἡμῖν τοῦ διαλυθῆναι;* „Her. 2, 139, 1: *τελος δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς ὧδε ἔλεγον γενέσθαι.*" (Arn.) Eben so *ὀλέθρου πείρατα* bei Homer. Passows Lex. u. *πεῖρας* 3. vgl. zu 2, 49, 4. Lobeck Parall. p. 534 u. Heindorf zu Plat. Phaed. 104. — *ὁρῶντες.* zu 3, 36, 2. — *διὰ τὴν Δ.* als ob etwa ein Verbum wie gehindert worden etc. folgen sollte. — *ἴσον καὶ παραπλήσιον.* Lobeck Parall. p. 62. vgl. zu 1, 27, 1. — *ἐπεληλυθότα.* zu 1, 54, 4.

§ 3. *ὡς ἐκ κακῶν* wie es nach Unfällen möglich war. (Ba.) vgl. über *ὡς* Spr. 69, 63, 4; über *ἐκ* 68, 17, 7. — *ῥώμη.* zu 7, 18, 2. — *νομίσας.* zu 1, 124, 2. — *οὐχ οἷόν τε εἶναι* es sei nicht statthaft, man dürfe nicht. (Ps.) — *ὑπερώφθη, ἤγουν κατεφρονήθη.* (Sch.)

4 Πελοποννήσου στρατιᾷ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος, ἣν οὐδ' ἂν μετέπεμψαν
οἱ Συρακόσιοι, εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο· ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι
εἶναι ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἥσσους ὄντες καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν,
5 ὥστε μηδ' εἰ μετέπεμψαν ἔτι ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν — ταῦτα
οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης καὶ γιγνώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
παρόντι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβού-
λετο ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει.
καὶ ὁρῶν τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων, ᾧ ἐκώλυσαν περιτειχίσαι
σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἁπλοῦν [τε] ὂν καὶ εἰ κρατήσειέ τις τῶν τε
Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως καὶ αὖθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥᾳ-
δίως ἂν αὐτὸ ληφθέν — οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα — ἠ-
πείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ, καί [οἱ] ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέ-
6 μησιν· ἢ γὰρ κατορθώσας ἕξειν Συρακούσας ἢ ἀπάξειν τὴν στρατιὰν
καὶ οὐ τρίψεσθαι ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ
τὴν ξύμπασαν πόλιν. πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν
Συρακοσίων ἔτεμον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἄναπον καὶ τῷ στρατεύ-
ματι ἐπεκράτουν, ὥσπερ τὸ πρῶτον, τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς ναυσίν —
οὐδὲ γὰρ καθ' ἕτερα οἱ Συρακόσιοι ἀντεπεξῄεσαν ὅτι μὴ τοῖς ἱππεῦσι
43 καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου· — ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ
Δημοσθένει πρότερον ἀποπειρᾶσαι τοῦ παρατειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ
προσαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους

---

§ 4. *μηδ' εἰ.* Spr. 65, 5, 17.

§ 5. *ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν* erneuert die Begriffe *ἰδὼν καὶ νομίσας* § 3. Spr. 65, 9, 2 u. Kr. z. Arr. An. 1, 3, 6 lat. A. Ueber *οὖν* zu 3, 95, 1. — *μάλιστα δεινότατος* vorzugsweise in hohem Grade furchtbar. Kr. zu Xen. An. 7, 2, 22. — *ἐστι.* *ἔσται* Kr. zu Xen. An. 7, 2, 22 kl. A. — *ὅ τι τάχος* für *ὅτι τάχιστα* ist mehr poetisch, auch bei Th. nur hier vorkommend. vgl. Kr. z. Her. 5, 106, 4. — *ἀποχρήσασθαι.* zu 1, 68, 4. — *τῇ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει* der Schreck vor dem Heere. (St.) Spr. 47, 7, 5. — *τὸ παρατείχισμα* 7, 4, 1. 5, 1. 7, 1. — *σφᾶς.* Spr. 58, 4, 3 u. zu 1, 62, 2. — [*τε*] fehlt in einer sehr guten Hs. — *κρατήσειε* für *ἐπικρατήσειε* viele und gute Hsn. Letzteres wird mehr von persönlichen Objecten gesagt. Verschieden ist doch 1, 2, 1. — *τῶν Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως, κατὰ τὸν Εὐρύηλον* 6, 97, 2. 7, 43, 3. — *αὖθις* sodann. Kr. z. Dion. p. 293. (Pp.) zu 6, 90, 1. — *τοῦ στρατοπέδου,* eig. *τρία* 7, 43, 4. — *αὐτό, τὸ παρατείχισμα.* (Sch.) — *ὑπομεῖναι, ἐνόμιζεν* aus *ὁρῶν.* (Ps.) Spr. 65, 11, 7. — *οὐδείς* steht wie *τὶς* (zu 2, 37, 1) oft collectiv, wie auch *μηδείς* 1, 35, 4. vgl. Dem. 1, 19. 18, 304. — *οἱ* fehlt in vielen und guten Hsn. — *διαπολέμησιν* mit dem Artikel wäre Subject; ohne ihn gehört es dem Prädicat an. vgl. 7, 86, 1. 8, 81, 1. Das Wort findet Poll. 9, 142 mit Recht hart (*βιαιότερον*), da es wohl nur hier, das Simplex nie, *καταπολέμησις* nur bei einem Spätern vorkommt.

§ 6. *τρίψεσθαι* für *τρίβεσθαι* einige gute Hsn. zu 6, 18, 7. — *ἄλλως, ἤγουν ἀπράκτως.* (Sch.) zu 1, 109, 2. — *τε τούς.* *τε καὶ τούς* einige andere Hsn. — *οὐδὲ καθ' ἕτερα,* weder zu Wasser noch zu Lande, wie *κατ' ἀμφότερα* 7, 41, 3. vgl. zu 2, 67, 5. — *ὅτι μή.* zu 4, 26, 2.

*ἀμυνομένων αἱ μηχαναὶ καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλον-
τες ἀπεκρούοντο, οὐκέτι ἐδόκει διατρίβειν, ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν
καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει, καὶ τὴν ἐπιχείρησιν τῶν
Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα ἐδόκει εἶναι λαθεῖν προσ-* 2
*ελθόντας τε καὶ ἀναβάντας, παραγγείλας δὲ πέντε ἡμερῶν σιτία καὶ
τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν καὶ ἄλλην παρασκευὴν
[τοξευμάτων τε καὶ] ὅσα ἔδει, ἢν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν, αὐτὸς
μὲν ἀπὸ πρώτου ὕπνου καὶ Εὐρυμέδων καὶ Μένανδρος ἀναλαβὼν τὴν
πᾶσαν στρατιὰν ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς, Νικίας δ' ἐν τοῖς τείχεσιν
ὑπελείπετο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς ἤδη κατὰ τὸν Εὐρύηλον,* 3
*ᾗπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ πρῶτον ἀνέβη, λανθάνουσί τε τοὺς
φύλακας τῶν Συρακοσίων καὶ προσβάντες τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι
τῶν Συρακοσίων αἱροῦσι καὶ ἄνδρας τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν. οἱ* 4
*δὲ πλείους διαφυγόντες εὐθὺς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐ-
πιπολῶν τρία, ἓν μὲν τῶν Συρακοσίων, ἓν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν,
ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον καὶ τοῖς ἑξακοσίοις τῶν
Συρακοσίων, οἳ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύ-
λακες ἦσαν, ἔφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθὺς καὶ αὐτοῖς ὁ Δημο-* 5
*σθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν.
καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν, ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ
τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται· ἄλλοι δὲ τὸ
ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων, οὐχ ὑπομενόντων*

C. 43. § 1. *τοὺς ἄλλους* § 2 u. 7, 16, 1. — *καί* vor *τήν* boten viele u. gute Hsn. vgl. zu 2, 93, 3. — *τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐ.* Spr. 47, 7, 5. vgl. 1, 33, 3.

§ 2. *ἀδύνατα*, *ἀδύνατον* viele u gute Hsn. zu 1, 1, 2. — *προσελθόντας*, *τοὺς Ἀθηναίους*. (Sch.) — *πέντε ἡμερῶν σιτία*. Spr. 47, 8, 1 u. zu 1, 48, 1. — *παρασκευήν*, Maschinen, eiserne Werkzeuge etc. (Ba.) — *τοξευμάτων*. Hier erwart' ich ein oder kein anderes Wort. — *ἔδει, λαβεῖν*. Spr. 55, 4, 11. vgl. 4, 3, 1. 5, 2. — *ἀπό*, wie de, von — an. So *ἀφ' ἑσπέρας* 3, 112, 2. — *ἀναλαβών* dem Hauptsubject angefügt. Spr. 63, 4. — *τὴν πᾶσαν*, was eben zu dieser Expedition bestimmt war. Pp. vermuthet *τὴν πολλήν*. — *ὑπελείπετο* für *ὑπελέλειπτο* eine sehr gute Hs.

§ 3. *ἤδη* vor *κατά* boten eine gute Hs. u. Va. — *ᾗπερ* 6, 97, 2. — *ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Σ.* Spr. 47, 9, 5. — *ἄνδρας τῶν φυλάκων* wie *ἀνὴρ τῶν ἀστῶν* 6, 54, 2. 8, 71, 3. Spr. 47, 9. vgl. 7, 68, 2 u. Haase p. 100.

§ 4. *ἃ ἦν τρία*. Spr. 47, 28, 4. vgl. 4, 113, 2. — *ἐν προτειχίσμασιν* nach *τρία* ist mit vielen u. guten Hsn. gestrichen. — *τῶν ξυμμάχων*, der aus Hellas. (Ds.) — *πρῶτοι* 6, 96, 3.

§ 5. *ὁρμῇ τοῦ περαίνεσθαι* Streben auszuführen. Der Dativ wäre passender wenn folgte: etwas leisteten. vgl. 4, 34, 1. Dobree vermuthet *τό* für *τοῦ*: ut praesenti studio celeriter conficerent. vgl. *τὸ ἐπιβουλεύσασθαι* 3, 82, 4. (?) — *τό* will Gö. nach *πρώτης*. — *μὴ βραδεῖς γένωνται*, *μὴ ὑστέρωσιν*. (Sch.)? — *ἀπὸ τῆς πρώτης*, *ὁρμῆς δηλονότι*. (Sch.) zu 1, 77, 2. Kr. z. Dion. p. 302 nimmt ein Hyperbaton an; Bd. erklärt: den zunächst gelegenen, zuerst erreichbaren Theil des syrakosischen

6 τῶν φυλάκων, ᾖρουν τε καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ Συρακόσιοι
καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοήθουν, ἐκ τῶν
προτειχισμάτων, καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος ἐν νυκτὶ σφίσι γενο-
μένου προσέβαλλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοι καὶ βιασθέντες
7 ὑπ' αὐτῶν τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν
ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ
μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡς τάχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ ἀνέν-
των σφῶν τῆς ἐφόδου αὖθις ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς
ἀντέσχον, καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν κατέστησαν.

44 Καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἀ-
θηναῖοι, ἣν οὐδὲ πυθέσθαι ῥᾴδιον ἦν οὐδ' ἀφ' ἑτέρων ὅτῳ τρόπῳ
ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ σαφέστερα μέν, ὅμως δὲ οὐδὲ
ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόλις οἶ-
2 δεν· ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ, ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἔν γε τῷδε
τῷ πολέμῳ ἐγένετο, πῶς ἄν τις σαφῶς τι ᾔδει; ἦν μὲν γὰρ σελήνη
λαμπρά, ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν
τοῦ σώματος προορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὁπλῖ-
3 ται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν
Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δ' ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι
ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι

Festungswerkes. — *παρατείχισμα. προτείχισμα* Dunbar. — *ἀποσύρειν* scheint sonst so nicht vorzukommen.

§ 6. *προσέβαλλον. προσέβαλον* einige Hsn.

§ 7. *τοῦ μήπω μεμαχημένου* den Theil der noch nicht gekämpft hatte (Ac.), wie *τὸ μαχόμενον* 4, 96, 3. (Pp.) Spr. 43, 4, 17 u. Index u. Particip 3. — *διελθεῖν* durchdringen. (Va.) — *ἀνέντων τῆς.* Spr. 47, 13 u. zu 5, 32, 3. — *ξυστραφῶσιν, οἱ Συρακούσιοι.* (Sch.) — *κατέστησαν.* zu 4, 68, 1.

C. 44. § 1. *ἤδη.* zu 6, 44, 3. — *ἥν.* Anticipation (Spr. 61, 6), als ob *ἕκαστα* nicht hinzugefügt werden sollte. (Arn.) vgl. zu 7, 18, 1. — *οὐδ' ἀφ' ἑτέρων.* zu 2, 67, 5. Ein Beleg dass Th. von beiden Parteien Erkundigungen eingezogen. (Ba.) — *ξυνηνέχθη* sich begab, so bei Her. zuweilen, von Attikern fast nur Thuk. 1, 23, 1. 8, 83, 1. 84, 1. — *ἐν* bei, in einer Schlacht bei. — *σαφέστερα* gehört zu *οἶδεν.* (Va.) *σαφέστερον?* — *οὐδὲ ταῦτα. οὐδ' ἐνταῦθα* Kr. Bruchst. — *τὸ καθ' ἑαυτόν* was in seiner Umgebung vorgeht. Dion C. 47, 45: *(οὐδὲν) πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἔγνω.* vgl. zu 3, 108, 2. — *οἶδεν*, dem nähern *ἕκαστος* angefügt. (Ba.) Spr. 63, 1, 3.

§ 2. *ἔν γε.* Spr. 69, 15, 2. — *ᾔδει* für *εἰδείη* die besten Hsn.: wie hätte Jemand erkennen sollen? *εἰδείη* gab Jemand der den (schon mit *ἥ* anfangenden) Uebergang vom allgemeinen Satze zu dem vorliegenden Falle anstössig fand. vgl. zu 6, 92, 4 u. Kr. zu Xen. An. 2, 4, 26. — *ἐν σελήνῃ.* Achill. T. 3, 2: *ἑωρῶμεν ἑαυτοὺς ὡς ἐν σελήνῃ.* Ueber *πρὸς τὴν σελήνην* s. Fassow u. d. W. — *εἰκός* würden wir doppelt erfordern: *ὡς ἐν σελήνῃ εἰκός· εἰκὸς γάρ.* — *ὄψιν, θέαμα*, mit dem Ge., wie auch sonst hin und wieder. Lobeck Parall. p. 512. — *τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι* die Erkennung des Befreundeten angezweifelt wurde, unsicher war. (Ba.) — *ἀνεστρέφοντο.* Kr. zu Arr. An. 3, 11, 9 lat. A.

§ 3. *ἐφόδῳ, ὁρμῇ.* (Sch.) — *προσανιέναι* noch dazu hinange-

ἀναβεβήκει, τὸ δ' ἔτι προσανήει, ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ τι χρὴ
χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν, τῆς τροπῆς γεγενημένης, ἐτετάρακτο
πάντα καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ Συρακόσιοι 4
καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκελεύοντό τε, κραυγῇ οὐκ ὀλίγῃ χρώ-
μενοι, ἀδύνατον ὂν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῳ σημῆναι, καὶ ἅμα τοὺς προσφε-
ρομένους ἐδέχοντο, οἵ τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ πᾶν
τὸ ἐξ ἐναντίας, καὶ εἰ φίλιον εἴη τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων, πολέμιον 5
ἐνόμιζον, καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ξυνθήματος πυκνοῖς χρώμενοι διὰ
τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῳ γνωρίσαι σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν πα-
ρεῖχον, ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέ-
στησαν· τὸ δ' ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο διὰ τὸ κρατοῦντας αὐ-
τοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους ἧσσον ἀγνοεῖσθαι, ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιέν 6
τισι κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, διέφευγον αὐτούς, ἅτε ἐκείνων
ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα, εἰ δ' αὐτοὶ μὴ ἀποκρίνοιντο, διεφθείροντο.
μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψε καὶ ὁ παιωνισμός· ἀπὸ γὰρ ἀμ-
φοτέρων παραπλήσιος ὢν ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ 7
οἱ Κερκυραῖοι καὶ ὅσον Δωρικὸν μετ' Ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνί-
σειαν, φόβον παρεῖχε τοῖς Ἀθηναίοις, οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε

---

hen, wird auch aus Dion C. angeführt. — *ὅ τι* welchem Trupp. Es local zu nehmen ist sprachwidrig. — *τὰ πρόσθεν* die vorderen Theile des Heeres. (Ac.) — *ὑπὸ τῆς βοῆς*, *διὰ τὴν βοήν*. (Sch.) — *χαλεπὰ διαγνῶναι.* Spr. 55, 3, 7.

§ 4. *οἵ τε.* vgl. § 7 u. zu 7, 34, 7. — *ὄν.* Spr 56, 9, 7. — *τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο* hielten den Angriff der Andringenden aus. (St.) — *οἱ Ἀθηναῖοι, οἳ νεωστὶ ἀνεβεβήκεσαν.* (Dobree.) — *σφᾶς αὐτούς.* Spr. 51, 2, 16. vgl. zu 4, 25, 6 u. Arndt de pron. refl. 1 p. 11. — *πᾶν τό.* Spr. 50, 4, 1 u. 11, 11. — *ἐξ ἐναντίας* für *ἐναντίον* eine gute u. zwei andere Hsn. nebst dem Sch., wie 4, 33, 2. 35, 2. (Bk.) — *τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων*, nämlich von denen die bereits flüchtig wieder umkehrten. (Hl.) Also mit *φίλιον* zu verbinden. vgl. zu 5, 37, 4. 6, 43, 2. Andre fügen es zu *τὸ ἐξ ἐναντίας.*

§ 5. *τοῖς ἐρωτήμασι πυκνοῖς.* Spr. 50, 11, 1. *πυκνά* könnte auch stehen. zu 1, 3, 4 E. — *ξύνθημα λόγος ἐν πολέμῳ ἐπὶ γνωρισμῷ τῶν οἰκείων διδόμενος.* Etym. M. (Hudson.) Tac. H. 3, 22: crebris interrogationibus notum pugnae signum. vgl. Lips. mil. Rom. 4 ult. (Dr.) — *ἄλλῳ τῳ*, der Dativ wie bei *γιγνώσκειν* 1, 8, 1. 6, 55, 1, Xen. Kyr. 4, 2, 16 etc. — *γνωρίσαι*, *ἀλλήλους.*

§ 6. *τῶν πολεμίων* hängt von *τισίν* ab. (Sch.) — *διέφευγον, οἱ πολέμιοι.* (Sch.) — *ἐκείνων, τῶν Ἀθηναίων.* (Va.) zu 1, 132, 6. — *εἰ δ' αὐτοί. αὐτοὶ δ' εἰ* würd' ich erwarten. — *αὐτοί, κρείσσοσιν ἐντυχόντες.* (Dobree.) — *ἀποκρίνοιντο* für *ὑποκρίνοιντο* eine gute Hs. Doch bezeugen auch Grammatiker dass Th. wie Her. dieses für jenes gebraucht. „Object ist *τὸ τῶν Συρακοσίων ξύνθημα.*" (Dobree.) — *μέγιστον.* zu 7, 24, 3. Ueber den Pleonasmos zu 6, 87, 2. „vgl. 7, 85, 3." (Dobree.) — *ἔβλαψε καί* für *ἔβλαψεν* viele, auch gute Hsn. — *παιωνισμός.* zu 1, 50, 4. (5.)

§ 7. **παρεῖχε, τὸ παιωνίσαι.** (Ps.) — **οἱ πολέμιοι, ὁπότε παιωνίσειαν,**

τέλος ξυμπεσόντες αὐτοῖς κατὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἐταράχθησαν, φίλοι τε φίλοις καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες μόλις ἀπελύοντο. [8] *καὶ διωκόμενοι κατά τε τῶν κρημνῶν [οἱ] πολλοὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν πάλιν καταβάσεως, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σωζόμενοι ἄνωθεν καταβαῖεν, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας ἐς τὸ στρατόπεδον διεφύγγανον, οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες εἰσὶν οἳ διαμαρτόντες τῶν ὁδῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν· οὕς, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων περιελάσαντες διέφθειραν.*

45 *Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακόσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν, ἐπί τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ᾗ ἡ πρόσβασις καὶ κατὰ τὸ χωρίον ᾗ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτον ἀντέστησαν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη· οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἅλλεσθαι ψιλοὶ ἄνευ τῶν ἀσπίδων οἱ μὲν ἀπώλλυντο οἱ δ' ἐσώθησαν.*

46 *Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Συρακόσιοι ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκήτῳ εὐπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναρρωσθέντες, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο*

φόβον παρεῖχον. (Sch.) — ***αὐτοῖς*** für ***αὑτοῖς*** Bekker. — ***φίλοι — πολίταις*** gehören zu *ξυμπεσόντες αὐτοῖς*. (Va.) — ***κατέστησαν.*** zu 4, 96, 4.

§ 8. ***ἀπό*** bei ***εἶναι*** auch Xen. An. 2, 4, 13. — ***οἱ*** vor ***πολλοί*** dürfte aus ***οἱ μὲν πολλοί*** entstanden sein. (Kr. Bruchst.) multi Va. — ***τῆς πάλιν καταβάσεως.*** vgl. 7, 62, 3. Spr. 50, 8, 8. vgl. 9, 6. „So *πάλιν αὐτόμολοι* Xen. Hell. 7, 3, 10.“ (Bl.) — ***καταβαῖεν*** für *καταβαίνοιεν* eine gute u. zwei andere Hsn., der Sch u. Va. — ***οἱ μέν*** fehlt in mehrern, z. Th. guten Hsn. — ***ἐμπειρίᾳ μᾶλλον*** weil sie mehr als die übrigen kundig waren. (Va.) Doch wird *μᾶλλον* wohl zu *διεφύγγανον* gehören. zu ***νῦν*** 2, 44, 1. — ***διεφύγγανον.*** *φυγγάνω* Aesch. Prom. 511, Soph. El. 132, *ἀποφυγγάνειν* Dem. 23, 74, *διαφυγγάνω* Aeschin. 3, 10 u. Arr. An. 4, 4, 6. *ἐκφυγγάνω* Aesch. Prom. 523, *καταφυγγάνω* Aeschin. 3, 208 u. Her. 6, 16. (Abr. u. Kr.) — ***εἰσὶν οἵ*** appositiv wie *ἔνιοι*. — ***διέφθειραν.*** ***διέφθειρον*** mehrere gute Hsn.

C. 45. *ᾗ ἡ.* zu 4, 103, 1. — ***ἡ πρόσβασις*** der Zugang. (St.) Erg. ***ἦν.*** Spr. 62, 1, 4 u. 6. — ***πρῶτον*** für ***πρῶτοι*** mehrere u. gute Hsn. wie Va. Dies war 7, 43, 7 das Richtige. Spr. 57, 5, 3. — ***οὐκ ὀλίγοι***, 2000 nach Plut. Nik. 21. vgl. Diod. 13, 11. (Hudson.) — ***ὅπλα***, *ἀσπίδες* wie Xen. Hell. 2, 4, 25. (Dr.) Vielleicht war die Zahl der Gebliebenen nur nach der Summe der erbeuteten Schilde berechnet. — ***πλείω ἢ κατά.*** Spr. 49, 4 u. zu 6, 15, 2. — ***ἄνευ*** verdächtigt Hk., auch *τῶν ἀσπίδων* Cobet Hyper. p. 59. — ***ἀπώλλυντο.*** *ἀπώλοντο* Cob. eb.

C. 46. ***πάλιν αὖ.*** Spr. 69, 12 A. — ***ἀναρρωσθέντες*** wieder ermuthigt. Sonst (anders) bei Spätern. vgl. zu 2, 8, 1. — ***ὥσπερ καὶ πρότερον*** 7, 41, 2, mir verdächtig. — ***ὑπαγάγοιτο*** unterwerfe Ps.; ge-

τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο· Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν
ᾤχετο αὖθις, ἄξων στρατιὰν ἔτι, ὡς ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν
Ἀθηναίων αἱρήσειν βίᾳ, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη.
οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρός τε τὴν 47
γεγενημένην ξυμφορὰν καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ
πάντα ἀρρωστίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων οὐ κατορθοῦντες
καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ· νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο 2
κατ' ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθε-
νοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο
ἑλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν, τά τε ἄλλα [ὅτι] ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο.
τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν, ἀλλ' ἅπερ καὶ δια-
νοηθεὶς ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διακινδυνεῦσαι, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, ἀπιέναι ἐψη-
φίζετο καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι καὶ
τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. καὶ τῇ πό- 3
λει ὠφελιμώτερον ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζον-
τας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι ἢ Συρακοσίους, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι
χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς εἶναι
προσκαθῆσθαι.

Καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν· ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε 48
μὲν καὶ αὐτὸς πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβού-
λετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους

---

winne? Ungewöhnlich so; vgl. jedoch Kr. zu Xen. An. 2, 4, 3. — *αὖθις*, wie schon 7, 7, 2. — *ἔτι*, ausser dem schon erhaltenen. — *ἐν ἐλπίδι*. zu 4, 70, 3.

C. 47. § 1. *πρός* in Bezug auf. zu 1, 71, 4. vgl. 4, 87, 4. 6, 46, 4. (47, 1.) — *ἀρρωστίαν* Entmuthigung. (Ds.) Gegensatz von *ῥώμη*. zu 2, 8, 1. vgl. 3. 15 u. 8, 83, 1.

§ 2. *νόσῳ τε*. Dem entspricht *τά τε ἄλλα*. (Matth. 622 p. 1528.) — *κατ' ἀμφότερα* aus (folgenden) zwei Gründen. vgl. 8, 65, 2. — *τῆς ὥρας*. *μετοπώρου γὰρ ἦν ἡ ἀρχή* Plut. Nik. 22. (Huds.) zu 7, 50, 4. — *οὔσης — καὶ ἦν*. zu 1, 57, 2. 82, 2. — *ἄνθρωποι*. Spr. 50, 3, 6. zu 1, 41, 3 u. z. Dion. p. 110. — *χαλεπόν* grave, ungesund. Hes *ἔ. καὶ ἡ.* 557: *μεὶς χαλεπώτατος οὗτος χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.* (Bl.) — *ὅτι* wollte Reiske streichen (auch fehlt es in zwei Hsn.) oder *ἀνελπιστότατα* lesen; ich: *ἐφαίνετο, τῷ (γοῦν) Δημοσθένει.* — *διακινδυνεῦσαι*, *ἔφη* aus *ἐδόκει*. vgl. 4, 3, 2. (Arn.) Spr. 65, 11, 7. Pp. ergänzt das *ἔφη* aus *ἐψηφίζετο*. Der Inf. könnte auch von *ἐψηφίζετο* abhängen. — *ἐς*, wie 3, 36, 2. (Pp.) Spr. 68, 21, 4. — *ἀπιέναι* für *διεξιέναι* eine gute u. zwei andere Hsn.; die meisten *ἐξιέναι*. „vgl. 7, 48, 6.“ (Bk) — *τοῦ στρατεύματος* ist der partitive Ge. und *κρατεῖν* steht absolut (Hk.): wenigstens mit dem Theile des Heeres der aus den hinzugekommenen Schiffen bestände die Oberhand zu behaupten. Ich wünsche mit Reiske ein andres Wort, doch nicht *τοῦ περαιώματος*.

§ 3. *ἐπιτειχίζοντας*, Dekeleia. — *ἢ Συρακοσίους*, *ἢ πρὸς Σ.* (Sch.) Spr. 68, 9. vgl. Pp. — *οὓς εἶναι*. Spr. 55, 4, 9. — *οὐδ' αὖ*. zu 4, 87, 3.

C. 48. § 1. *πονηρά*. *πόνηρα* Andre. vgl. Göttling. Acc. S. 304 f. — *σφῶν*. Spr. 50, 11, 20 u. zu 1, 25, 2. vgl. zu 1, 32, 3. 144, 1. — *ἀσθενῆ*

μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι·
2 λαθεῖν γὰρ ἄν, ὁπότε βούλοιντο, τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων ἀφ' ὧν ἐπὶ πλέον ἢ οἱ ἄλλοι ᾐσθάνετο αὐτῶν ἐλπίδος τι ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἢν καρτερῶσι προσκαθήμενοι· χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσο-
3 κρατούντων. καὶ ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος τῷ μὲν ἔργῳ ἔτι ἐπ' ἀμφότερα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε, τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι ὅτι Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέ-
4 ξονται, ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τὰ πράγματα ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν

ἀποδεικνύναι. Spr. 55, 7, 4. — *μετὰ πολλῶν* ist wohl ein Glossem zu *ἐμφανῶς.* Denn von einer Zuziehung der Taxiarchen und Trierarchen finden wir keine Spur. — *καταγγέλτους γίγνεσθαι.* zu 3, 30, 1. — *ποιοῦντες.* zu 6, 25, 3 E. Doch ist auch das *τοῦτο ποιοῦντες*, von Va. nicht übersetzt, mir verdächtig.

§ 2. *τὸ δέ τι καί* zu 1, 107, 3. — *ἀφ' ὧν, ἀπὸ τούτων ἅ* vermöge dessen was. (Hl.) vgl. Spr 68, 16, 8. — *αὐτῶν* hängt von dem in *ἀφ' ὧν* enthaltenen *ἅ* ab. Spr. 47, 10, 2. — *προσκαθήμενοι.* Spr. 56, 6, 1. — *αὐτούς, τοὺς Συρακοσίους*, ist Objectsaccusativ. (Va.) Das Subject würde hier gar nicht oder im No. ausgedrückt worden sein. — *ἐπὶ πλέον* in grösserer Ausdehnung als vorher, latius Va. vgl. Her. 5, 51, 2. — *θαλασσοκρατούντων, σφῶν, τῶν Ἀθηναίων.* (Va.) Ueber den Ge. zu *διαβαλλόντων* 2, 83, 3. vgl. 5, 31, 2.

§ 3. *καὶ ἦν γάρ.* zu 1, 31, 2. — *βουλόμενον*, wie 7, 49, 1. (Abr.) Spr. 43, 3, 17. — *ἐνδοῦναι.* zu 4, 76, 2. — *ἐπεκηρυκεύετο* hier vom Schicken geheimer Sendlinge, *διάγγελοι* 7, 73, 4 (Ps.), wie 7, 49, 1. (Dr.) 8, 44, 1. (Pp.) vgl. Her. 1, 60. Subject ist *τὸ βουλόμενον.* vgl. zu 1, 72, 1. — *ὡς.* zu 6, 48, 1. — *ἀπανίστασθαι* zu 1, 61, 2. — *ἐπ' ἀμφότερα ἔχων* nach beiden Seiten geneigt, hin und her schwankend. (St.) *νοῦν* ergänzt Ba.: durch *διακείμενος* erklärt *ἔχων* Arn. vgl. Her. 6, 49: *ἐπὶ σφίσιν ἔχοντας δεδωκέναι?* — *διασκοπῶν, διστάζων.* (Sch.) — *ἀνεῖχε, οὐδεμιᾷ προσετίθετο γνώμῃ.* (Sch.) Also intransitiv. Dion C. 68, 12: *ἔτι διασκοπῶν ὅ τι πράξῃ ἀνεῖχε.* (Pp.) vgl. Spr. 52, 2, 3 u. zu 2, 13, 3. — *σφῶν.* Spr. 47, 10, 10. — *ἀποδέξονται.* zu 3, 57, 1. — *αὐτῶν* Spr. 51, 6, 3.

§ 4. *τοὺς αὐτούς* ist unklar; vielleicht *τοὺς αὐτοῦ* (Kr. Bruchst.): nicht die dort, in Sikelien, befindlichen, würden über sie, das Heer, beschliessen und, während sie die Lage der Dinge wie sie selbst, die Feldherren, sähen, nicht aber durch Ausstellungen Anderer vernommen hätten, ein Urtheil darüber fällen. Oder ist *ἐγνῶσθαι* für *γνώσεσθαι* zu lesen.— *αὐτῶν* verdächtigt Bk.; doch s. Spr. 51, 2, 7 und Arndt de pron. refl. 1 p. 30. — *ὥσπερ καὶ αὐτοί.* Spr. 62, 4, 1 u. zu 5, 29, 2. — *ἐπιτίμησις*, ein seltenes Wort, gebraucht auch Arr. An. 5, 7, 5 und Luci. 3, 164. (Bl.) Dreimal Diod. 5, 1. — *ἄν.* Spr. 54, 15, 4. (Pp.) — *εὖ, πιθανῶς.* (Sch.) vgl. 3, 38, 3. (Dr.) *εὖ διαβαλών* 3, 42, 2. *βούλομαί σ' εἰπεῖν κακῶς εὖ* Iph. A. 378.

τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη οἳ νῦν βοῶ-
σιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους τἀναντία βοήσεσθαι ὡς
ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὔκουν βούλε- 5
σθαι αὐτός γε, ἐπιστάμενος τὰς Ἀθηναίων φύσεις, ἐπ᾿ αἰσχρᾷ τε αἰ-
τίᾳ καὶ ἀδίκως ὑπ᾿ Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων
εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε Συρακοσίων ἔφη ὅμως
ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι· [καὶ] χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦν-
τας καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα ἀναλίσκοντας καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνι-
αυτὸν ἤδη βόσκοντας τὰ μὲν ἀπορεῖν τὰ δ᾿ ἔτι ἀμηχανήσειν· δισχί- 6
λιά τε γὰρ τάλαντα ἤδη ἀνηλωκέναι καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν, ἤν
τε καὶ ὁτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς τῷ μὴ διδόναι τροφήν,
φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ μᾶλλον ἢ δι᾿ ἀνάγκης,
ὥσπερ τὰ σφέτερα, ὄντα. τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους,
καὶ μὴ χρήμασιν, ὡς πολὺ κρείσσους εἰσί, νικηθέντας ἀπιέναι.

(Dobree 2 p. 83.) *διαβαλὼν εὖ* Her. 5, 50. (Abr.) — *τούτων* ist, da nicht *ἅ* sondern *ἐξ ὧν* vorhergeht, epanaleptisch (Spr. 51, 11, 2), nicht correlativ. So Isokr. 8, 32: *τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἔχομεν ἐν τῇ ψυχῇ, τούτοις κτώμεθα καὶ τὰς ἄλλας ὠφελείας.* vgl. Lys. 20, 30: *ὧν ὁ πατὴρ διαβάλλεται εἰς ὑμᾶς οὐ δικαίως, τούτων δεῖ ἡμᾶς ἕνεκα ἀπολέσθαι* vgl. zu 3, 64, 1. — *καὶ τούς* die ja sogar. (B.) vgl. 7, 68, 2. 7, 80, 3. (Pp.) — *ὑπό*. Spr. 68, 43, 3. — *καταπροδόντες* objectlos: als Verräther. Spr. 52, 1, 2. So *οἱ προδιδόντες* 2, 5, 4. 4, 103, 2. 104, 2.

§ 5. *εἰ δεῖ.* zu 2, 74, 1. Eur. Phö. 895: *τὸ μέλλον, εἰ χρή, πείσομαι.* (Dobree.) — *ἰδίᾳ* für seine Person. (Arn.) Doch damit wurde dem Heere nicht geholfen; vielleicht *ἤδη*. (Kr. Bruchst.) — *ὅμως*, so schlecht es auch mit ihnen selbst stände, doch. (Ps.) zu 5, 61, 1. — *καὶ* — *γάρ*. zu 1, 77, 1. *καί* fehlt in vielen Hsn. — *χρήμασι* gehört zu *ξενοτροφοῦντας*. — *ἐν* in, innerhalb, verschieden *ἀναλίσκειν εἰς* auf. — *περιπολίοις*. zu 3, 99. — *ἔτι* überdies. (Ps.) vgl. 6, 31, 2. 7, 7, 3. 46. Sonst könnte man *ἐπί* vermuthen. — *βόσκων*. Her. 6, 39: *πενταχοσίους βόσκων ἐπικούρους.* (Bl.) Hier minder verächtlich als Ar. Ritter 256. 1258. (Dr.) vgl. Thesm. 449 u. öfter, Eur. Her. 826, Phaeth. 9, Her. 1, 44, Arr. An. 7, 8, 6, Luc. Pseudol. 25. In der att. Prosa wird es von Menschen sonst eben nicht gebraucht. — *τὰ μὲν ἀπορεῖν*. zu 5, 40, 3. — *ἔτι* noch, künftig. zu 6, 86, 4.

§ 6. *τε γάρ* für *γάρ* zwei gute Hsn. — *προσοφείλειν* noch dazu schuldig sein, an rückständigen Zahlungen für Geräthe, Sold etc. (Bl.) vgl. Kaempf Quaestt. 3 p. 6. — *ἤν τε*. Kr. z. Dion. p. 268. — *καὶ ὁτιοῦν*. Spr. 52, 15, 3. — *τῆς νῦν παρασκευῆς* ist wohl Glossem zu *ὁτιοῦν*; Va. hat es nicht. (Kr. Br.) — *φθερεῖσθαι*. Spr. § 40 u. *φθείρειν*. — *δι᾿ ἀνάγκης* zwangspflichtige. (Sch.) — *τρίβειν*, *διατρίβειν καὶ παρέλκειν*. (Sch.) Dem. 23, 173: *τριβόντων τούτων καὶ οὐδὲν δίκαιον ὑμῖν ἐθελόντων πρᾶξαι.* (Bl.) — *χρήμασι* zieht Benedict zu *κρείσσους*, das Komma nach *μή* setzend. So übersetzte Hl., als Subject zu *εἰσί* richtig *οἱ Ἀθηναῖοι* denkend. Zu *νικηθέντας* könnte man *χρήμασι* nicht füglich auch denken: es müsste jenes auf die Niederlage der Athener bezogen werden. Pp. will: durch die Grösse der aufzuwendenden Summen besiegt. — *ὡς*. *ᾧ* eine gute und einige schlechte Hsn., was Pp. mit Hk. billigt. vgl. 1, 80, 3: *ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν.* Allein der Gedanke ist dann nicht recht gehörig. Eng. giebt aus einigen Hsn. *ὧν*, *χρήμασιν* mit *κρείσσους* verbindend. Allein das in dem Relativ enthaltene *τούτων* könnte man weder zu *νικηθέντες* ziehen,

49 *Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς
Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν καὶ ὅτι ἦν αὐ-
τόθι [που] τὸ βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ πράγματα καὶ
ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὥστε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς
2γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσήσει κρατηθείς. ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ
μὲν τοῦ προσκαθῆσθαι οὐδ' ὁπωσοῦν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν
τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος ἀλλὰ τρίβειν αὐτούς, ἔφη
χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν ἢ ἐς τὴν Κατάνην,
ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θρέψονται πορθοῦν-
3τες τὰ τῶν πολεμίων καὶ ἐκείνους βλάψουσι, ταῖς τε ναυσὶν ἐν πε-
λάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἣ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλόν ἐστι, τοὺς
ἀγῶνας ποιήσονται ἀλλ' ἐν εὐρυχωρίᾳ, ἐν ᾗ τά τε τῆς ἐμπειρίας χρή-
σιμα σφῶν ἔσται καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος καὶ
4περιγραπτοῦ ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες ἕξουσιν. τό τε ξύμπαν
εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ οἱ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλ' ὅτι
τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι· καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ
ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου ὄκνος τις καὶ μέλλη-*

---

da dies bei Thuk. und wohl überhaupt in der Prosa, den Ge. nicht gestattet (Dial. 47, 19, 1), noch auch zu *ἀπιέναι*, da bei *ἀπέρχεσθαι* und ähnlichen Verben ein persönlicher Genitiv nicht leicht ohne die Präposition stehen dürfte.

C. 49. § 1. ***ἰσχυρίζετο.*** zu 3, 44, 2. — ***που*** fehlt in vielen und guten Hsn. Es ist unpassend und wohl aus der letzten Sylbe eines über *αὐτόθι* geschriebenen *αὐτοῦ* entstanden. — ***τό***, weil es schon 7, 48, 3 erwähnt ist. (Pp.) Bl. u. Arn. wollen *τι*. — ***ὥστε.*** zu 7, 86, 6. — ***μή*** *μηδ'* viele und gute Hsn. — [*καὶ ἅμα μᾶλλον ταῖς γοῦν ναυσὶ θαρσῶν ἢ πρότερον ἐθάρσησε κρατηθείς* will De Velsen p. 46.] — ***γοῦν.*** *γ' ἂν* gute Hsn. — ***ἢ.*** *ᾗ* Ba., *τῇ* Reiske. *θαρρῶν ἢ* eine gute Hs. — ***θαρσήσει,*** *ἐθάρσησε* zwei gute Hsn., *θαρσήσας* eine. *θαρσήσας νῦν δηλονότι μᾶλλον ἢ πρότερον κρατηθεὶς καὶ νικηθείς.* (Sch.) — ***κρατηθείς.*** *κρατυνθείς* Ba., Reiske u. Dobree. fretus classe tunc magis quam antea quum victus esset Va. Hl. nimmt *θαρσήσει* für das (sonst nicht vorkommende) Substantiv: weil er von dem Vertrauen auf die Flotte mehr als je zuvor eingenommen war. Noch Unzulässigeres bieten Matth. § 359 A. 1 u. Andere.

§ 2. ***οὐδ' ὁπωσοῦν.*** zu 1, 77, 2. — ***ἐνεδέχετο.*** zu 3, 31, 2. — ***ψηφίσματος*** ist vielleicht zu streichen. (Ba. u. Kr.) injussu civitatis Va. vgl. zu 1, 91, 4. — ***αὐτούς.*** *αὐτοῦ?* — ***ἐς.*** zu 1, 87, 2. — ***θρέψονται*** für *τρέψονται* einige Hsn. und Schäfers Ausg.

§ 3. ***ἐν πελάγει*** auf offener, freier See, wie 7, 62, 2. vgl. 36, 7. — ***ἀλλ' ἐν εὐρυχωρίᾳ*** pleonastisch nach *ἐν πελάγει καί,* das doch desshalb nicht zu verdächtigen ist — ***χρήσιμα*** ist Prädicat. (Sch.) — ***σφῶν*** hängt von *ἐμπειρίας* ab. (Sch.) zu 1, 25, 2. — ***ἔσται.*** Nach *ἔσται* fügt Vat., einige a. Hsn. u. Va. *ὥσπερ νῦν* hinzu. — ***ἐπίπλους***, im Plu. auch 4, 11, 2. 8, 27, 4. (30, 2.) 38, 3. 44, 3. 100, 2. — ***ἐκ βραχέος.*** zu 3, 92, 3. — ***καταίροντας.*** zu 1, 37, 2.

§ 4. ***τό τε ξύμπαν εἰπεῖν.*** Spr. 55, 1, 2. vgl. 1, 138, 4 u. zu 6, 37, 3. — ***ἐν τῷ αὐτῷ.*** zu 4, 35, 1. — ***ἀλλ', ἀρέσκειν οἱ.*** (Va.) — ***ἤδη, ἐξανίστασθαι,*** was also zweimal zu denken ist. (Hk.) Haase p. 58 will *ἐξανίστασθαι* nach *ἤδη* stellen, Pp. wünscht *μέλλοντας.* — ***μέλλησις*** hat Thuk. öfter, Andre

σις ἐνεγένετο καὶ ἅμα ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ κατὰ χώραν ἔμενον.

Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρῆσαν ἐς τὰς Συρα- 50
κούσας, ὁ μὲν Σικανὸς ἁμαρτὼν τοῦ Ἀκράγαντος — ἐν Γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι ἡ τοῖς Συρακοσίοις στάσις ἐς φίλια ἐξεπεπτώκει —· ὁ δὲ Γύλιππος ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινοῦντα· ἀπενεχθέν- 2
τες γὰρ ἐς Λιβύην καὶ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας καὶ ἐν τῷ παράπλῳ Εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες καὶ νικήσαντες τοὺς Λίβυς καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον δύο ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦν ἀπέχει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα αὖθις τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρα- 3
τηγοί, ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζό-

---

selten. — *ἐνεγένετο.* ἐγένετο mehrere u. gute Hsn. zu 1, 113, 1. — *μή.* Spr. 54, 8, 10 u. zu 2, 13, 1. — *καὶ πλέον.* zu 6, 25, 3. — *εἰδώς.* zu 5, 29, 3. — *ἰσχυρίζηται* beharre. (St.) vgl. 4, 23, 1. 68, 6. (Dr.) — *διεμέλλησαν.* zu 1, 71, 1.

C. 50. § 1. *Γύλιππος* 7, 46. — *ἡ τοῖς Σ. στάσις* die für die S. wirkende Partei. (Ac. u. Dobree.) Der Da. commodi. (Pp.) Spr. 48, 12, 1. — *ἐς* verdächtigt Ba., *φίλια* billigend, was die besten Hsn. für *φιλίαν* haben. Wenig Ansprechendes bietet Ullrich Beitr. zur Erkl. S. 176 f. Vielleicht steckt hier ein Ortsname, etwa Phintia. — *τοῦ ἦρος* 7, 17, 2. (Ds.) — *ἀποσταλέντας.* Spr. 50, 10, 3 u. zu 7, 23, 3. vgl. 52, 2.

§ 2. *ἀπενεχθέντες.* ἀπενεχθέντων viele und gute Hsn., wegen *καὶ δόντων* hineincorrigirt. Spr. 56, 14, 2. Anders Kr. z. Dion. p. 371. — *τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας* Lotsen. (Abr.) — *πρὸς Σικελίαν* ist wohl aus dem Sch. eingeflickt und *Σελινοῦς* nach *πλοῦν* ausgefallen. (Kr. Bruchst.) *περ Σικελία* giebt Bö. — *Λίβυς.* Sonst *Λίβυας.* Kr. z. Arr. An. 3, 30, 8 lat. A. — *δύο* für *δυοῖν* viele und gute Hsn. Zur Erklärung denke man *πλοῦν* zweimal (wie *στόμα* 7, 59, 2): *ἐλάχιστον πλοῦν ἀπέχει πλοῦν δύο ἡμερῶν* die kürzeste Fahrt die es entfernt ist ist eine Fahrt von zwei Tagen. vgl. Spr. 47, 8. 3 u. zu 2, 97, 1. 4, 104, 3 u. 6, 2, 6. — *πλοῦν* für *πλοῦς* Dobree (vgl. 6, 49, 3) u. eine gute Hs. — *ἀπέχει* weiss ich so wenig als Pp. u. Arn. impersonal gebraucht für: es ist eine Entfernung. — *καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ* ist 7, 41, 2 E. nicht zugefügt. Doch ein ähnliches Epexegem 7, 59, 1.

§ 3. *ἐπὶ τὸ βέλτιον.* Din. 1, 65: *ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἂν τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἐλθεῖν.* vgl. Lex. Xen. *βελτίων* 6. — *τοῖς πᾶσι, κατὰ πάντα.* (Sch.) zu 5, 28, 3. 6, 20, 2. — *καθ' ἡ.* zu 1, 2, 1. — *ἴσχειν* so (wie *ἔχειν*) mit einem Adv. bei Thuk. nur hier und auch sonst selten. vgl. Passow u. d.

μενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο ἀλλ' ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἠδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου
4 *πᾶσι καὶ παρασκευάσασθαι ὅταν τις σημήνῃ. καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν, ἀποπλεῖν ἡ σελήνη ἐκλείπει· ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγούς, ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας, ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος, οὐδ' ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη, πρίν, ὡς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινηθείη. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο.*

51 *Οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι πολλῷ μᾶλλον ἐγηγερμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνω-*

W. 2 E. — *ἀναστάντες.* Spr. 56, 6, 4. — *ἀλλ' ἤ.* Spr. 69, 4, 6 u. Index u. *ἀλλά. ἄλλο εἰ.* ein *μή* vor *ψηφίζεσθαι* einschiebend, die besten Hsn. — ***παρεσκευάσασθαι.*** *παρεσκευάσθαι* Abr. *εὐτρεπεῖς εἶναι* Plut. Nik. 22. (Pp.) Auch mir eingefallen. — ***τις.*** Spr. 51, 16, 7. Gemeint sind die bezüglichen Befehlshaber. Ohne *τὶς* wäre *ὁ σαλπιγκτής* Subject. — ***σημήνῃ.*** Drei *η* hinter einander finden sich öfter. Lobeck Parall. p. 22.

§ 4. ***ἑτοῖμα ἦν.*** zu 2. 3, 3. — ***ἐκλείπει,*** am 27 Aug. nach 8 (bez. 10½) Uhr Abends nach Heis die Finstern. des pel. Kr. S. 11. — ***πανσέληνος.*** *πασσέληνος* Bk. — ***ἐνθύμιον ποιούμενοι,*** *ἐκλογισάμενοι, κατὰ νοῦν σχόντες τὸ τῆς σελήνης.* (Sch.) Her. 8, 54: *ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱερόν.* Eur. Herk. 722: *σοὶ τόδ' ἐστ' ἐνθύμιον.* (Bl.) vgl. Her. 2, 175, 3. Soph. Oed. T. 739, Eur. Ion 1347, Antiph. 2, *γ*, 10. 3, *α*, 2. *δ*, 9, Dion C. (39, 11. 44, 17.) 58, 6. App. Mak. 1, Syr. 43, Bürg. 5, 133. — ***καὶ ἄγαν,*** wie 4, 63, 3. „*ἄγαν* nach *τι* auch 7, 63, 2.“ (Bö.) Spr. 69, 32, 18. — ***θειασμῷ,*** *εὐχῇ καὶ μαντείᾳ.* (Sch.) Wohl nur noch (anders) bei Dion. Arch. 7, 68. „So *θειάζειν* 8, 1.“ (Pp.) — ***τῷ τοιούτῳ προσκείμενος,*** *τῷ τοιούτῳ φησὶν εἴδει τοῦ θειασμοῦ προσέχων, τῷ παραφυλάττειν τὰς ἐκλείψεις καὶ τὰ οὐράνια.* (Sch.) zu 1, 93, 5 u. 6, 89, 3. Aristot. Pol. 5, 9, 15: *ἧττόν φοβοῦνται, ἐὰν δεισιδαίμονα νομίζωσιν εἶναι τὸν ἄρχοντα καὶ φροντίζειν τῶν θεῶν.* Unsre Soldaten kümmern sich nicht um die Orthodoxie ihrer Befehlshaber, ja sie verspotten die Heuler in Uniform. Vernünftig Quinctilian institt. 1, 10, 47. — ***πρὶν μεῖναι.*** Spr. 54, 17, 6 u. zu 1, 39, 2. — *ὡς* für *ἃς* viele und gute Hsn. *ἃς ὡς* eine. — ***ἐξηγοῦντο.*** Der eigentliche Ausdruck von Zeichendeutern. Hemsterhuys z. Poll. 8, 124 u. Casaub. zu Theophr. Char. 17. (Dr.) — ***τρὶς ἐννέα,*** eine heilige Zahl. vgl. 5, 26, 4 u. So. Oed. K. 483. (Bl.) Schwer bedrängt hielt man so lange nicht aus. vgl. Clinton F. H. 413. — ***τρίς.*** *τρεῖς* einige Hsn.; und *ἐννέα* verdächtigte schon Dodwell. Indess dass sie später nicht wirklich sieben und zwanzig Tage blieben ist kein genügender Grund, da der Drang der Umstände sie zwang früher abzumarschiren. (Arn.) — ***ὅπως*** ist an *διαβουλεύσασθαι* anzuschliessen. (Sch.) Spr. 54, 6, 6. — ***ἡ μονή.*** zu 1, 131, 1.

C. 51. § 1. ***αὐτοί.*** *ὁ Γύλιππος? καὶ αὐτοί* hat hier keine rechte Beziehung. — ***ἐγηγερμένοι.*** *ἐπηρμένοι* eine sehr gute u. einige schlechtere Hsn. Jenes, hier minder ausdrucksvoll, findet sich bei Thuk. nie, dieses oft ähnlich. zu 2, 11, 2. — ***ἀνιέναι,*** wie 6, 18, 3. (Abr.) — ***τὰ τῶν Ἀ.,*** *ἀντὶ τοῦ τοὺς Ἀθηναίους, φεύγειν δηλονότι.* (Sch.) — ***κατεγνωκότων.*** zu 3, 45, 1. —

κότων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων εἶναι σφῶν μήτε [ταῖς] ναυσὶ μήτε τῷ πεζῷ — οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεῦσαι — καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ὡς τάχιστα καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο 2
ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτέρᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλιτῶν τινας καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐσόδου οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύουσι καὶ τῶν ὁπλιτῶν οὐ πολλούς. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ 52
ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακοσίων· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν, οὔσαις ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀνταπῆγον ναυσὶν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα καὶ προσμίξαντες ἐναυμάχουν· καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα, ἔχον- 2
τα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενον περικλῄσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων ἀπολαμβάνουσι κἀκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισπομένας· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ἤδη ναῦς τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν.

Ὁ δὲ Γύλιππος, ὁρῶν τὰς ναῦς τῶν πολεμίων νικωμένας καὶ ἔξω 53
τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βου-

---

κρεισσόνων. Spr. 55, 2, 5. — *σφῶν*, *τῶν Συρακουσίων*. (Sch.) als sie. — *ταῖς* fehlt in vielen u. guten Hsn.; *τῷ* nur in zweien. — *οὐ γὰρ ἂν* denn sonst. Spr. 54, 12, 9. — *ἂν ἐπιβουλεῦσαι*. Spr. 54, 6, 6; über den Ac. zu 6, 54, 3; über den Inf. Spr. 65, 11, 7 u. Index u. Ergänzung. — *καὶ βουλόμενοι* mit *ὡς κατεγνωκότων* verbunden. Spr. 56, 14, 2. — *ἄλλοσέ ποι* 7, 49, 2. — *προσπολεμεῖν*. Spr. 55, 3, 7.

§ 2. *ἀνεπειρῶντο* für *ἀνεπαύοντο* nur einige Hsn. u. der Sch. — *προτέρᾳ* für *προτεραίᾳ* viele u. gute Hsn. Letzteres ist unpassend, da hier noch kein anderer Tag bezeichnet ist. Der Gegensatz *τῇ δὲ ὑστεραίᾳ* 7, 52, 1. vgl. Herbst S. 36. — *πύλας*, in einer Verschanzung der Athener. (Hk.) — *ἐσόδου* für *ἐφόδου* eine gute u. einige a. Hsn.: der Eingang zu der Verschanzung der Athener. (Pp.) — *ἀπολλύουσι*. *ἀπολλύασι* eine Hs. zu 4, 25, 3. Ueber die Sache 7, 54.

C. 52. § 1. *ἀνταπῆγον ναυσίν*. *ναῦς* steht 7, 37, 3. vgl. 3, 16, 1. Doch intransitiv 8, 38, 3. 83, 1. 104, 1.

§ 2. *ἐπεξαγαγόντα*. *ἐξάγοντα* die meisten Hsn.; *ἐπεξάγοντα* eine gute. vgl. zu 5, 71, 3. — *τῷ πλῷ*. zu 1, 55, 3. — *πρῶτον τῶν Ἀ.* *τῶν Ἀ. πρῶτον* eine sehr gute Hs. — *καὶ μυχῷ* streicht Bothe. — *μετ' αὐτοῦ*. Kr. zu Xen. An. 1, 3, 9. vgl. Spr. 48, 7, 12 u. 7, 57, 8. — *ἐπισπομένας*. zu *ναυμαχοῦσαι* 7, 23, 3. — *ἤδη* nach einer guten Hs. hier, sonst vor *ναῦς*; eingeschoben wie 8, 26, 1. 56, 5. (Pp.)

C. 53. § 1. *τῶν σταυρωμάτων*. *τοῦ σταυρώματος* 7, 38, 2. (Pp.) — *καταφερομένας*. zu 7, 71, 5. — *βουλόμενος* mit dem blossen Inf. und

λόμενος διαφθείρειν τοὺς ἐκβαίνοντας καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοὺς Συρα-
κοσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς, φιλίας οὔσης, παρεβοήθει ἐπὶ τὴν χηλὴν
2 *μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς. καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρσηνοί — οὗτοι γὰρ*
ἐφύλασσον τοῖς Ἀθηναίοις ταύτῃ — ὁρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους
ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις τρέπουσι καὶ ἐσβάλ-
3 *λουσιν ἐς τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ πλεί-*
ονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων
καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἐς
μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν, καὶ ὁπλί-
τας τε οὐ πολλοὺς ἀπέκτειναν καὶ τὰς ναῦς τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν
τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δὲ δεούσας εἴκοσιν οἱ
Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας
4 *ἀπέκτειναν. καὶ ἐπὶ τὰς λοιπάς, ἐμπρῆσαι βουλόμενοι, ὁλκάδα παλαιὰν*
κληματίδων καὶ δᾳδὸς γεμίσαντες, ἦν γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνε-
μος οὔριος, ἀφεῖσαν τὴν ναῦν πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δεί-
σαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα καὶ
παύσαντες τὴν φλόγα καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα τοῦ κιν-
54 *δύνου ἀπηλλάγησαν. μετὰ δὲ τοῦτο Συρακόσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας*
τροπαῖον ἔστησαν καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως τῶν
ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον, Ἀθηναῖοι δὲ ἧς τε οἱ Τυρση-
νοὶ τροπῆς ἐποιήσαντο τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην καὶ ἧς αὐτοὶ τῷ
ἄλλῳ στρατοπέδῳ.
55 *Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς Συρακοσίοις λαμπρᾶς ἤδη καὶ τοῦ*

---

mit dem Acc. u. inf. wie *δοκεῖν* 4, 3, 3. vgl. 8, 27, 1. — *φιλίας* von Befreundeten besetzt. (Va.) Ggs. *πολεμίας* 7, 62, 4. — *χηλήν.* zu 1, 63, 1.

§ 2. *ταύτῃ* fehlt in vielen u. guten Hsn.; zu *ἐφύλασσον* statt zu *ὁρῶντες* zog es schon Va. — *ἐπεκβοηθεῖν* noch 8, 55, 3, sonst vielleicht nirgends. — *τήν*, das zweite gehört zu *καλουμένην.* Spr. 50, 12, 3. vgl. 7, 80, 3.

§ 3. *τοῦ.* Spr. 50, 11, 1. — *καὶ δείσαντες.* Ueber *καί* zu 1, 1, 1. — *περὶ ταῖς.* zu 1, 60, 1. — *δυοῖν δέ* für *δυοῖν* eine gute u. drei a. Hsn. wie Va. Spr. 24, 2, 9. — *εἴκοσιν οἱ* für *εἴκοσιν ἃς οἱ* eine gute Hs. u. Va.

§ 4. *κληματίδες αἱ ἐκ τῶν κλημάτων θέσμαι* Hesych. vgl. Jungerm. zu Poll. 7, 109. (Dr.) — *δᾷδα*, der Sing. collectiv, wie Pol. 1, 45, 12. (Bl.) vgl. zu *κέραμος* 2, 4, 1. — *κωλύματα* ist wohl eingefälscht; machinamenta ad ignem restinguendum Va. Oder *προκαλύμματα?* (Kr. Bruchst.) vgl. Arr. An. 2, 19, 4. (Bl.) Dion. Arch. 3, 56: *ἐμηχανῶντο ὅσα σβεστήρια τοῦ πυρὸς ἦν.* — *μή* weil *παύσαντες* ein Verhindern bezeichnet. Spr. 68, 12, 4.

C. 54. *οἱ* vor *Συρακόσιοι* ist mit einer sehr guten Hs. gestrichen, weil dies sonst eine zu starke Betonung erhielte. Spr. 68, 5, 4. — *τῆς ἄνω* wird wohl aus einem Glossem (*τῆς ἄνω ῥηθείσης*) entstanden sein. — *τῆς ἀπολήψεως* 7, 51, 2. — *Ἀθηναῖοι δέ, τροπαῖον ἔστησαν.* zu 1, 19. vgl. Index u. Verbum g. E. — *καὶ ἧς, καὶ τροπαῖον ἐστήσαντο ἧς.* Spr. 47, 7, 3 u. zu 2, 92, 3.

C. 55. § 1. *λαμπρᾶς* ist Prädicat: *ἡ νίκη ἣν ἐνίκησαν ἐγένετο λαμπρὰ νίκη.* (Pp.) Spr. 61, 7. *λαμπρῶς*, wie 1, 49, 6? (Kr. Bruchst.) Doch vgl. Luc.

ναυτικοῦ — πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους
ναῦς ἐπελθούσας — οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν καὶ
ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς στρατιᾶς ὁ με-
τάμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐπελθόντες, δη- 2
μοκρατουμέναις τε, ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη
ἐχούσαις, οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτ' ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ
διάφορον αὐτοῖς, ᾧ προσήγοντο ἄν, οὔτ' ἐκ παρασκευῆς πολλῷ κρείσ-
σους [ὄντας], σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τά τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν καὶ
ἐπειδή γε καὶ ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο, πολλῷ δὴ
μᾶλλον ἔτι. οἱ δὲ Συρακόσιοι τόν τε λιμένα εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς 56
καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλῄσειν, ὅπως μηκέτι, μηδ' εἰ βούλοιντο,
λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοὶ
σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους
κωλύσωσι, νομίζοντες, ὅπερ ἦν, ἀπό τε τῶν παρόντων πολὺ σφῶν κα-

---

w. Gesch. 1, 17. (Pp.) — *μέν.* Spr. 69, 35, 2. — *ἐπελθούσας.* Spr. 50, 10, 3. — *ἐν παντὶ ἀθυμίας* in völliger Entmuthigung. Plat. Rep. 579, b: *ἐν παντὶ κακοῦ εἴη.* vgl. Spr. 47, 10, 3. — *στρατιᾶς.* *στρατείας* Ps. doch s. zu 1, 3, 4. Ueber den Ge. Spr. 47, 25, 1. — *μετάμελος* Reue, erst von Spätern nachgebraucht, wie Dion C. 38, 31.

§ 2. *πόλεσι ταύταις μόναις.* Spr. 61, 7, 1. — *ἤδη* gehört zum ganzen Satze: jetzt, wie früher noch nie. zu 6, 31, 6. 91, 6. Ueber die Sache vgl. 8, 96, 4. Kr. z. Dion. p. 254. — *ὥσπερ καὶ αὐτοί.* zu 5, 29, 2. — *ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη.* *ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ μεγέθει* viele und gute Hsn., wobei mit Dr. *ἰσχυούσαις* für *ἐχούσαις* zu lesen wäre. vgl. 1, 2, 1. — *μεγέθη* ist kein seltener Plural. vgl. Ar. Frösche 1057, Plat. Prot. 356, Kriti. 115, Ges. 860, b. 861, e u. Dial. 46, 5, 1. Doch bemerkt Pp. dass sich sonst auch von der Grösse mehrerer Dinge nur der Singular finde, wie 1, 2, 1. — *ἐκ* gehört zu *μεταβολῆς.* (Sch.) — *ἐκ μεταβολῆς* vermittelst einer Umwandelung in Demokratien. — *τὸ διάφορον* ist wohl nicht Epexegem zu *τὶ* (Gö.), sondern zu erklären: *τὸ διάφορον ὃ αὐτοῖς ἐδύναντο ἐπενεγκεῖν οὐδὲν ἦν.* vgl. zu 1, 140, 6 u. 4, 27, 3; über die Sache 6, 17, 2. — *προσήγοντο ἄν, εἰ ἐδύναντο τοῦτο ἐπενεγκεῖν.* Spr. 54, 12, 9. vgl. 10, 3. Ueber *προσάγεσθαι* zu 1, 99, 2. 5, 82, 4. — *ἐκ παρασκευῆς.* zu 6, 37, 3. — *κρείσσους.* *λείπει τὸ ὄντες.* (Sch.) Dies *ὄντες* schieben hier einige Hsn. ein, woher Bk. *ὄντας* aufgenommen hat, mir unklar; *κρείσσονος* las, durch *μείζονος* erklärend, ein Sch. u. Va. Dies scheint mir richtig (Kr. Bruchst.) und *δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν* hier wieder zu denken in dem Sinne: ihnen nichts anzuhaben vermögend. Denn *προσάγεσθαι* zu ergänzen und *κρείσσους* für den Ac. zu nehmen duldet weder die Sprache noch die Sache. — *σφάλλεσθαι τὰ πλείω* auch 1, 69, 4. vgl. 6, 33, 6. *πολλά* 4, 18, 3. *τὶ* 1, 140, 2. 6, 11, 3. 8, 32, 3. vgl. 2, 87, 1. *πλεῖστον* 5, 113. Spr. 46, 5, 4 u. 6. Ueber den Artikel Spr. 50, 4, 12. vgl. eb. 2, 8. — *τὰ πρὸ αὐτῶν* vor der letzten Seeschlacht. vgl. 1, 1, 2. — *ἂν ᾤοντο.* Spr. 54, 3, 10. — *ἔτι* erg. *ἠπόρουν.* (Dr.) zu 1, 19. Sonst war *ἠθύμουν* zugefügt, was in den besten Hsn. fehlt.

C. 56. § 1. *διενοοῦντο κλῄσειν.* zu 1, 27, 2. — *μηδ' εἰ.* Spr. 65, 5, 17. — *κωλύσωσι, σωθῆναι.* Spr. 55, 4, 11 u. z. Dion. p. 118. — *ἀλλὰ καὶ ὅπως.* Spr. 59, 2, 4. — *ἀπὸ τῶν παρόντων* nach dem gegenwärtigen Stande der Dinge. Spr. 68, 16, 8. Sonst bei Th. immer *ἐκ*

θυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσιν
2ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι· τούς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς τοὺς μὲν ἐλευθεροῦσθαι τοὺς δὲ φόβου ἀπολύεσθαι — οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν ἔσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν — καὶ αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν αἴτιοι εἶναι ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τῶν ἔπειτα πολὺ
3θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀγὼν κατά τε ταῦτα καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων, καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὖ μόνον ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαί τε καὶ
4τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες. ἔθνη γὰρ πλεῖστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε, πλήν γε δὴ τοῦ ξύμπαντος λόγου τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων.

τῶν π. vgl. jedoch 2, 77, 1. — **καθυπέρτερα.** zu 5, 14, 1. — **ἐς τούς.** Spr. 68, 21, 6.

§ 2. **τούς τε.** Dem entspricht *καὶ αὐτοί.* (Pp.) — **ἐλευθεροῦσθαι.** Die Präsentia bezeichnen hier sofortiges Eintreten. Wie hier bei *εὐθύς*, so bei *αὐτίκα* Soph. Oed. K. 323: *αὐδῇ αὐτίκ' ἔξεστιν μαθεῖν*, wo man jedoch wie Xen. Symp. 4, 7 *αὐτίκα* auch zum Infinitiv ziehen kann. — **καὶ αὐτοὶ — θαυμασθήσεσθαι**, gleichfalls von *νομίζοντες* § 1 abhängig. Spr. 55, 2, 1. — **καὶ ὑπό** für *καί* die besten Hsn. So wird die Präposition wiederholt bei *καί* 7, 62, 1. 8, 75, 1; bei *τε–καί* 1, 97, 2. 105, 3. 7, 65. 8, 97, 3. (Pp.)

§ 3. **καὶ ἦν δέ** und wirklich auch war. zu 1, 132, 4. — **περιεγίγνοντο** ohne *ἄν* weil der Gedanke als eine, wenn auch fingirte, Thatsache vorschwebt. — **ἄλλων.** Spr. 50, 4, 11. — **πολλῶν ξυμμάχων**, *ξυμμάχων πολλῶν ὄντων.* — **μόνον**, *περιεγίγνοντο,* und nicht allein wurden dann sie Sieger. (St.) Aber das verringerte ja den Ruhm der Syrakosier; auch ist *μόνον* für *μόνοι* anstössig. Erklärbar scheint die Stelle nicht; geholfen würde ihr durch Streichen der Worte *καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὖ μόνον ἀλλὰ καί.* Leichter wäre freilich bloss *αὐτοί* in *αὐτό* zu ändern (Kr. Bruchst.), erg. *ἐγίγνετο, ἀλλὰ καὶ — περιεγίγνοντο*; doch hart. — **ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαι.** Dion. Arch. 3, 12 p. 441: *τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς προκινδυνεῦσαι τῶν κοινῶν παρέσχον.* (Bl.) Ueber *ἐμπαρέχειν*, das erst bei Spätern wieder vorkommt, zu 6, 12, 2. — **προκινδυνεῦσαι.** zu 1, 73, 3. — **τε** ist mir verdächtig. — **τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες**, *ἐπὶ μέγα ἐν τῷ ναυτικῷ προκόψαντες.* (Sch.) in Ansehung des Seewesens um ein Bedeutendes gefördert. vgl. zu 4, 60, 2. Pp. nimmt *προκόψαντες* transitiv, weil die Vortheile welche sie Andern gebracht angeführt würden. — **μέρος** verdächtigt Kr. Bruchst. Verschieden ist was Pp. vergleicht *μέρος μετέχειν*, zugebend dass sonst nur *προκόπτειν οὐδέν, πολύ, τὶ* u. Ac. vorkomme.

§ 4. **γάρ** bezieht sich auf *τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων*, nicht auch auf *τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν.* — **ἐπί** nach. (Hl.) — **μίαν.** zu 3, 39, 1. vgl. 1, 80, 2. — **ταύτην.** *ταῦτα* Kr. Bruchst., wie vielleicht der Sch. las. — **πλὴν τοῦ** ausgenommen die, das *πλεῖστα* beschränkend. — **λόγου**, *ἀριθμοῦ.* (Sch.) *λόγου τοῦ πρός* das Verhältniss welches statt fand zu. (Pp.) Kaum erträglich. Vielleicht *ὄχλου τοῦ — πρός* (Kr. Bruchst.) die Gesammtmasse die gegen — aufgeboten wurde. vgl. 7, 75, 5. Arn. erklärt nach

Τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι ἐπὶ Σικελίᾳ τε καὶ περὶ Σικελίας, τοῖς μὲν 57
ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν ἐλθόντες τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ Συ-
ρακούσαις ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν
μετ' ἀλλήλων στάντες, ἀλλ' ὡς ἕκαστος τῆς ξυντυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμ-
φέρον ἢ ἀνάγκῃ ἔσχεν. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοί, Ἴωνες ἐπὶ Δωριέας, 2
Συρακοσίους, ἑκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις
ἔτι χρώμενοι Λήμνιοι καὶ Ἴμβριοι καὶ Αἰγινῆται, οἳ τότε Αἴγιναν εἶ-
χον, καὶ ἔτι Ἑστιαιῆς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Ἑστίαιαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες,
ξυνεστράτευσαν. τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας 3
αὐτόνομοι, εἰσὶ δὲ καὶ οἳ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν
ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν Ἐρετριῆς καὶ Χαλκιδῆς καὶ Στυρῆς καὶ
Καρύστιοι ἀπ' Εὐβοίας ἦσαν, ἀπὸ δὲ νήσων Κεῖοι καὶ Ἄνδριοι καὶ
Τήνιοι, ἐκ δ' Ἰωνίας Μιλήσιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χῖοι. τούτων Χῖοι οὐχ 4
ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτόνομοι ξυνέσποντο. καὶ

---

dem Sch.: die sich an Athen und L. anschloss. vgl. 3, 11, 3: *πρὸς ὅ τι χρὴ στῆναι.* vgl. zu 4, 56, 4.

C. 57. § 1. **Σικελίᾳ** für *Σικελίαν* Kr. Bruchst.: um den Besitz Siceliens. vgl. 8, 54, 3. Spr. 68, 41, 7. — **ξυγκτησόμενοι** schliesst sich an *ἐλθόντες* an: *ἦλθον ξυγκτησόμενοι.* zu 1, 18, 3. Das Wort noch 6, 69, 4 u. aus Aristoteles angeführt. — **Συρακούσαις** für *Συρακούσας* Ba. Spr. 68, 41, 2. Arn. erklärt *ἐπολέμησαν* durch *ἐς πόλεμον* oder *μετὰ πολέμου ἦλθον.* — **ἐπολέμησαν.** zu 1, 124, 3. — **τι μᾶλλον.** zu 1, 13, 1 u. 4, 21, 4. vgl. 2, 22, 1. 8, 109, 2. — **κατὰ ξυγγένειαν.** zu 1, 6, 3. — **στάντες.** zu 1, 33, 3. — **ἕκαστος** für *ἑκάστοις*, von einer Hs. bestätigt, Kr., der auch *τῆς* in *τις* ändern wollte, zum Dion. p. 122. vgl. zu Xen. An. 6, 4, 12. Zwei Hsn. *ἕκαστοι.* Den Artikel gebrauchten bei *ἔχειν* und einem Adverbium mit dem Genitiv die frühern Schriftsteller nicht leicht ohne Deixis. — **ἀνάγκῃ** für *ἀνάγκης* mehrere Hsn., zum Theil ohne *ι.* *ἐξ ἀνάγκης* Sch. Ueber die Verbindung zu 5, 111, 3 g. E. u. 6, 86, 2. — **ἔσχεν** für *ἔσχον* die besten Hsn. Der Sinn: wie ein Jeder rücksichtlich des Zusammentreffens, seiner Theilnahme am Kampfe für die Einen oder die Andern, sei es einem Interesse gemäss oder durch ein Zwangsverhältniss, bestimmt war. Für die La. *ὡς ἑκάστοις τῆς — ἔσχεν* führt Arn. an Her. 7, 188, 2: *τοῖσι οὕτω εἶχε ὅρμου.* Wenn nur auch hier das Imperfect stände und *τῆς* fehlte.

§ 2. **ἑκόντες** hat Va. nicht übersetzt; *ἐπιόντες* Kr. Bruchst. Doch kann es im Gegensatz der Gezwungenen gedacht werden. vgl. § 5. 7 u. 9. — **αὐτοῖς** gehört zu *τῇ αὐτῇ.* (Hl.) Spr. 48, 13, 8. Doch könnte es auch für sie heissen. — **ἔτι** überdies, zu *ἦλθον* gehörig. — **τότε** 2, 27, 1. — **ξυνεστράτευσαν** zogen mit ins Feld; *ξυνεστράτευον* § 3 kriegten mit. — **οἱ ἐν. οἱ τὴν ἐν?** Oder *Ἑστίαιαν οἰκοῦντες* gestrichen. (Kr. Bruchst.) Pp. möchte auch *οἱ ἐν Εὐβοίᾳ* verdächtigen.

§ 3. **ἀπό** verbindet schon Va. mit *αὐτόνομοι*; zufolge Matth. § 573 E.; ich mit *ξυνεστράτευον.* — **δὲ καὶ οἵ** für *δ' οἱ καί* eine Anzahl auch guter Hsn. So hat Xen. Hell. 4, 8, 19 die beste *ἦσαν δὲ καὶ οἵ* für *ἦσαν δὲ οἳ καί.* (Pp.) Eben so Ael. v. G. 12, 23. vgl. zu 2, 49, 5. — **ἀπ'.** zu 6, 76, 3. — **ἀπὸ νήσων.** Spr. 50, 2, 15 u. Kr. z. Her. 8, 108, 2. — **Τήνιοι** für *Τήϊοι* Valckenaer z. Her. 7, 95 u. eine gute Hs.

§ 4. **τούτων** asyndetisch wie 2, 9, 3. 6, 43, 1. — **φόρου** hat eine gute Hs. nach *Χῖοι.* vgl. zu 1, 19. — **ναῦς παρέχοντες.** zu 6, 85, 2. — **τὸ πλεῖστον**

τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες ουτοι πάντες καὶ ἀπ' Ἀθηναίων πλὴν Καρυ-
στίων — οὗτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες — ὑπήκοοι δ' ὄντες καὶ ἀνάγκῃ ὅμως
Ἴωνές γε ἐπὶ Δωριέας ἠκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς Αἰολῆς, Μηθυ-
μναῖοι μὲν ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτε-
5λεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς τοῖς μετὰ Συ-
ρακοσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ
Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατὰ τὸ ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι, Δω-
ριῆς ἀμφότεροι, οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι, Κυθήριοι, ἐπὶ Λακε-
δαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετ' Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον, Ῥόδιοι
δέ, Ἀργεῖοι γένος, Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι Γελῴοις δὲ καὶ ἀποίκοις
ἑαυτῶν οὖσι, μετὰ Συρακοσίων στρατευομένοις, ἠναγκάζοντο πολεμεῖν.
6τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι
αὐτόνομοι μέν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι θα-
λάσσης ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο· Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον
Δωριῆς ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακο-
σίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες τῶν δὲ ξυγγενεῖς, ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ
εὐπρεποῦς, βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων οὐχ ἧσσον εἵποντο.
7καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐκ Ναυπάκτου καὶ ἐκ Πύλου, τότε

---

der Hauptmasse nach, da z. B. den Styrern, wie den Bewohnern der Kykladen, auch Menschen andern Stammes untermischt waren. (Pp.) — *πάντα* bei *πλεῖστον*, wie plerique omnes, auch Xen. Kyr. 6, 2, 28: *τὰ ἑφθὰ πάντα μεθ' ὕδατος τὰ πλεῖστα ἐσκεύασται.* (Schäfer z. Dem. 4 p. 657.) — *Ἀθηναίων.* *Ἀθηνῶν* Bk. u. Dobree. zu 2, 15, 3 u. 6, 76, 3 u. Her. 8, 46: *ἔθνος ἐὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ Ἀθηνέων*, wo Wesselings Aenderung *Ἀθηναίων* jetzt aufgenommen ist. — *ὅμως Ἴωνές γε* doch wenigstens als Joner, und in sofern mit Stammfeindschaft, wenn auch aus Zwang. (Ba.) — *γε* für *τε* Bd. u. eine gute Hs. Doch könnte hier wohl die Erwähnung der Naxier und der Chersonesiten ausgefallen sein. (Kr. Bruchst.) Ueber die nicht erwähnten Ephesier Kr. z. Dion. p. 338 s., Myusier und Priener p. 343, Karer etc. p. 343 ss. — *πρὸς δ'* erwart' ich hier ohne *αὐτοῖς*.

§ 5. *τοῖς μετά* für *μετά* Lindau. — *καταντικρύ* gegenüber. (St.) auf der Gegenseite, wie bei Homer *ἀντικρὺ μάχεσθαι.* Sonst so nicht üblich. — *Βοιωτοῖς, ἐμάχοντο.* — *εἰκότως* natürlich, nämlich aus Feindschaft. Sonst könnte man *ἑκόντες* vermuthen. — *κατὰ τό* für *κατ'* oder *κατά* Vat. u. einige andere Hsn. — *οἱ μὲν — Κυθήριοι.* Spr. 50, 1, 11 u. zu 6, 57, 3. — *ἅμα* ist mir anstössig, in solcher Verbindung nur (*μετά* oder) *σύν* üblich. — *ἔφερον. ἐπέφερον* eine sehr gute Hs. vgl. 5, 49, 3? — *καὶ ἀποίκοις* nicht bloss Doriern sondern auch Colonisten.

§ 6. *τῶν τε. τῶν δέ* eine sehr gute Hs. – *κατὰ τὸ νησιωτικόν* vermöge ihrer Lage als Insulaner. (Ba.) — *μᾶλλον* als die Bewohner des Festlandes. (Ps.) — *σαφῶς* anerkannter Massen, gehört zu *Κορίνθιοι.* (Va.) — *ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς. ἔλεγον, φησίν, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν, ἵν' εὐπρεπὴς ἀπολογισμὸς αὐτοῖς ᾖ.* (Sch.) zu 1, 37, 3. Beschönigung bedurfte der Kampf gegen die Mutter- und Schwesterstadt. — *βουλήσει* mit Willen, nicht ungern. — *ἔχθος τό.* zu 1, 103, 2. 5, 16, 6.

§ 7. *νῦν* würde man vor *Μεσσήνιοι* erwarten. vgl. 1, 2, 1 u. 2. 2, 99, 4. Doch auch 2, 29, 2: *τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης.* (Pp.) Voranstehend ist *νῦν* betonter. vgl. 1, 12, 2. — *νῦν καλούμενοι* jetzt nur sogenannte, ohne wirklich aus Messenien zu sein. — *ἐκ N.* für *ἐν Ναυπάκτῳ* eine gute

ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Με-
γαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις [οὖσι] κατὰ ξυμ-
φορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο
ἤδη. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον ἢ τῆς Λακε- 8
δαιμονίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας ὠφελίας Δω-
ριῆς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἠκολούθουν, Μαντινῆς δὲ
καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι ἐπὶ τοὺς ἀεὶ πολεμίους σφίσιν ἀπο-
δεικνυμένους εἰωθότες ἰέναι, καὶ τότε τοὺς μετὰ Κορινθίων ἐλθόντας
Ἀρκάδας οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος ἡγούμενοι πολεμίους, Κρῆτες δὲ καὶ
Αἰτωλοὶ μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες· ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τὴν Γέ- 9
λαν Ῥοδίοις ξυγκτίσαντας μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἐποίκους
ἑκόντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει,
τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ ξύμμαχοι ὄν-
τες ἐπεκούρησαν, καὶ οἵδε μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι· Ἰταλιωτῶν 10
δὲ Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν
καιρῶν κατειλημμένων ξυνεστράτευον καὶ Σικελιωτῶν Νάξιοι καὶ Κα-

---

Hs. u. Va. von 1550, der auch das folgende *καί* nicht hat. Dies gestrichen und etwa noch *οἱ* nach *καλούμενοι* eingeschoben wäre der Sinn: diejenigen Messenier die jetzt die Messenier aus N. heissen. (Kr. Bruchst.) — ***οὐ πολλοί*** 6, 43, 2. — ***παρελήφθησαν.*** zu 1, 111, 1. — ***Μεγαρεῦσι*** ist Prädicat zu *Σελινουντίοις* (Ps.), vorangestellt um den Gegensatz dass Megarer gegen Megarer gekämpft zu verschärfen. Doch ist die Stellung so zu hart und *οὖσι* wohl zu streichen. vgl. § 2 u. 5. — ***ξυμφορὰν*** *ἄρτι τὴν φυγὴν λέγει.* (Sch.) — ***ἑκούσιος.*** zu 6, 44, 1. — ***ἤδη.*** zu 6, 32, 2. vgl. zu 2, 96, 3.

§ 8. ***γάρ*** hat nur eine gute Hs. — ***ἕκαστοι,*** jede einzelne Stadt. „Eingeschoben wie 6, 69, 4. 7, 70, 7." (Bö.) vgl. 1, 7, 1. — ***ὠφελίας*** haben nur Va., zwei gute Hsn. u. zwei am Rande. — ***μετά.*** zu 7, 52, 2. — ***ἀεὶ*** jedes Mal gehört zu *ἀποδεικνυμένους.* (St.) zu 1, 2, 1. — ***πολεμίους*** ist Prädicat. Spr. 50, 12, 1. — ***ἰέναι.*** Erg. *ἠκολούθουν.* Das Particip bezeichnet den Beweggrund. — ***εἰωθότες ἰέναι*** für *ἰέναι εἰωθότες* eine gute Hs. — ***οὐδὲν ἧσσον*** als die nicht stammverwandten. (St.) — ***πολεμίους, ἠκολούθουν,*** was auch nach *πεισθέντες* zu denken ist.

§ 9. ***τοῖς Κρησὶ — ξυγκτίσαντας.*** Spr. 55, 2, 7. „vgl. 6, 55, 4 u. 7, 40, 3." (Dr.) Ueber die Sache 6, 4, 3. — ***ἐποίκους*** für *ἀποίκους* eine gute Hs. zu 2, 27, 1. — ***ἑκόντας*** für *ἄκοντας* Va., A. Ps. u. eine gute Hs. — ***μετά*** könnte man verdächtigen. zu 5, 6, 2 u. 7, 25, 5 E. Doch vgl. Plat. Theät. 161, d: *διδάσκαλος ἀξιοῦσθαι μετὰ μεγάλων μισθῶν.* — ***κέρδει*** Gewinnes halber. zu 1, 123, 2. — ***τὸ δὲ πλέον.*** zu 1, 90, 1. vgl. 8, 47, 2. — ***οἵδε,*** wie 7, 59, 1. zu 1, 2, 3 u. Index u. *ὅδε.* — ***ὁριζόμενοι*** schliesse ich an *ἐπεκούρησαν* an. vgl. 7, 58, 1; Bk. an *ξυνεστράτευον.*

§ 10. ***ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις*** in solchen, zur Theilnahme an fremden Kriegen nöthigenden, Drangsalen. (St.) Mein Zweifel an der Zulässigkeit der Verbindung des *ἐν* mit *κατειλημμένων* wünschte ich doch nicht bloss durch *ἀπολαμβάνεσθαι ἐν κακῷ* u. Ae. (Heindorf zu Plat. Gorg. 163) beseitigt. — ***τότε*** 7, 33, 5 f. (Kr. Rec. 27.) — ***κατειλημμένων.*** *κατειλημμένοι* eine Hs. u. Reiske; doch kann jenes abs. Ge. sein; erg. ***τῶν Θουρίων καὶ Μεταποντίων.*** (Hl.) Spr. 47, 4, 3. Indess mag der Ge., wie oft, dem vorhergehenden Ge. seinen Ursprung verdanken. Doch könnte man auch

ταναῖοι, βαρβάρων δὲ Ἐγεσταῖοι, οἵπερ ἐπηγάγοντο, καὶ Σικελῶν τὸ πλέον καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν τέ τινες κατὰ διαφορὰν Συρακοσίων καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι.

58 *Τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον· Συρακοσίοις δὲ*
ἀντεβοήθησαν Καμαριναῖοι μὲν ὅμοροι ὄντες καὶ Γελῷοι οἰκοῦντες
μετ' αὐτούς, ἔπειτα Ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων ἐν τῷ ἐπ' ἐκεῖνα ἱδρυ-
μένοι Σελινούντιοι, καὶ οἵδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος
τετραμμένον νεμόμενοι· Ἱμεραῖοι δ' ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν
πόντον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν, οὗτοι δὲ καὶ ἐξ αὐ-
2 *τοῦ μόνοι, ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ το-*
σάδε, Δωριῆς τε καὶ [οἱ] αὐτόνομοι πάντες, ξυνεμάχουν, βαρβάρων δὲ
3 *Σικελοὶ μόνοι, ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τῶν δ' ἔξω*
Σικελίας Ἑλλήνων Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμε-
νοι, νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους καὶ Εἵλωτας — δύναται δὲ τὸ νεο-
δαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι —, Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ
μόνοι παραγενόμενοι καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμπρακιῶται κατὰ τὸ ξυγγενές,
4 *ἐκ δὲ Ἀρκαδίας μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες καὶ Σικυώ-*
νιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου Βοιωτοί.
πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον
5 *κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὁπλῖ-*
ται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη.
καὶ πρὸς ἅπαντας αὖθις, ὡς εἰπεῖν, τοὺς ἄλλους Συρακόσιοι αὐτοὶ
πλείω ἐπορίσαντο διὰ μέγεθός τε πόλεως καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ

κατειληφότων vermuthen. zu 2, 18, 1. Dann würde durch den Ge. das *τοιαύταις* näher erklärt. — ***Σικελῶν*** für *Σικελιωτῶν* zwei Hsn. u. Va., wie schon Valckenaer z. Phal. p. XXIV. — ***Συρακοσίων***. Spr. 47, 7, 6.

C. 58. § 1. ***τοσάδε***. zu 6, 2, 6. — ***μέν***. zu 2, 68, 5. — ***ἐστράτευον*** zu *ὑπέσχοντο* 1, 58, 1. — ***μετ' αὐτούς***, räumlich. — ***ἡσυχαζόντων*** waren parteilos. (Va.) vgl. 7, 32, 2. 33, 2. (Pp.) — ***ἐν τῷ ἐπ' ἐκεῖνα*** jenseits Akragas. Spr. 43, 4, 3. vgl. 7, 64, 1. 8, 104, 4. — ***τετραμμένον***. zu 1, 11, 3 E. — ***μόνοι Ἕ***. sie die einzigen Hellenen sind die dort. vgl. 6, 62, 2. — ***οἰκοῦσιν· οὗτοι — αὐτοῦ μόνοι ἐβοήθησαν*** interpungirt man.

§ 2. ***οἱ αὐτόνομοι***. *αὐτόνομοι οἱ* Reiske; streichen will das *οἱ* Pp. mit Bk. — ***ἀφέστασαν*** 6, 88, 5 f. (Bö.) vgl. 6, 94, 3. 7, 1, 4. (Pp.)

§ 3. ***τοὺς ἄλλους***. *οἱ ἄλλοι οὓς παρέσχον Νεωδαμώδεις ἦσαν*. Spr. 50, 11, 1. — ***δύναται*** bedeutet, wie 6, 40, 3. (Hl.) Antiphanes 74, 7: *τί δύναται τὸ ῥηθέν;* Diphilos 39: *ὁ κονδύταλις οὗτος τί δύναται καὶ τί ἔστιν;* — ***νεοδαμῶδες***. zu 5, 34, 1. — ***μόνοι*** die einzigen die zugleich mit Schiffen und mit Landtruppen herbeigekommen. (Hk.)

§ 4. ***ἀναγκαστοί***. zu 7, 13, 2. Ueber die Sache 5, 81, 2. — ***πρός*** im Verhältniss zu. (Ba.) vgl. § 5. — ***κατὰ πάντα*** in allen Truppengattungen. zu 6, 37, 1.

§ 5. *ὁ* vor *ἄλλος* hat nur eine gute Hs. — ***ἄφθονος***. Spr. 50, 11, 1. — ***ὡς εἰπεῖν***. zu 1, 1, 2. — ***τε. τῆς*** oder ***τε τῆς***? wie 2, 38. vgl. 1, 110, 1. Oder fehlt der Artikel weil auch bei *μέγεθος*, wie in *διὰ μῆκος πλοῦ* 6, 86, 2? vgl. 34, 4. — ***καὶ ὅτι***. Spr. 59, 2, 3.

ἦσαν. καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι τοσαίδε ξυνελέγησαν, καὶ τότε 59
ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν.
Οἵ τε οὖν Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμισαν καλὸν
ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας ἑλεῖν
τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων, τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ'
ἕτερα αὐτούς, μήτε διὰ θαλάσσης μήτε τῷ πεζῷ, διαφυγεῖν. ἔκλῃον 2
οὖν τόν τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων
μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ ἀκάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρ-
μίζοντες, καὶ τἆλλα, ἢν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, πα-
ρεσκευάζοντο, καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις 60
τήν τε ἀπόκλῃσιν ὁρῶσι καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις
βουλευτέα ἐδόκει. καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι
πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε
αὐτίκα ἔτι εἶχον — προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσόμενοι
ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν — οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ ναυκρα-
τήσουσιν, ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δ' αὐταῖς 2
ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι ὅσον οἷόν τ' ἐλάχιστον τοῖς τε
σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενοῦσιν ἱκανὸν γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ

C. 59. § 1. *αἱ μὲν — ξυνελέγησαν* für *τοσαίδε ἦσαν αἱ ἑκατέρων ἐπικουρίαι αἳ ξυνελέγησαν.* Spr. 50, 11, 1. — *τε οὖν. δ' οὖν?* als Rückweisung auf 7, 56, 1 ff. vgl. Index u. *οὖν.* Pp. hält *δ' οὖν* nur für nothwendig, wenn *καὶ οἱ ξύμμαχοι* mit einer Anzahl von Hsn. gestrichen wird. Indess wäre *τέ – καί* auf einander bezogen hier kaum statthaft. — *καὶ οἱ ξύμμαχοι* lassen die meisten Hsn. aus. — *ἀγώνισμα. ἀγῶνα* viele u. gute Hsn. vgl. zu 7, 86, 2. — *ἕτερα. ἑκάτερα* die meisten Hsn., unzulässig. (Kr. z. Dion. p. 168.) Denn der Sinn würde sein: nicht einmal auf beiden Elementen. vgl. zu 2, 67, 5. — *διά.* zu 1, 2, 1. — *διαφυγεῖν* man würde noch *ἐᾶν* erwarten; doch ist es nicht nöthig: und dass nicht entkomme.

§ 2. *ἔκλῃον* begannen zu verschliessen, was sie nach Diod. 14, 13 in drei Tagen ausführten. (Arn.) — *σταδίων.* Spr. 47, 8, 3. vgl. 7, 50, 2 u. Kr. zu Xen. An. 4, 5, 25. — *πλαγίαις* mit queer gestellten. (Hl.), die Seiten, nicht die Vordertheile, den Feinden zugekehrt. (Ba.) — *ὀλίγον οὐδέν.* zu 2, 8, 1. — *ἐς οὐδέν* in Bezug auf keinen Punct, wie 7, 87, 6. vgl. 8, 15, 3. (Dr.)

C. 60. § 1. *ἀπόκλῃσιν.* zu 6, 99, 3. — *βουλευτέα.* zu 1, 88. — *οἱ ταξίαρχοι. νῦν διὰ τὸ ἄπορον καὶ τοὺς στρατηγοὺς οἱ ταξίαρχοι συνήγαγον, καθ' αὑτοὺς πρότερον βουλευόμενοι.* (Sch.) — *πρός* ist wohl an *ἐβουλεύσαντο* anzufügen (was Pp. billigt). vgl. zu 7, 47, 1. — *τῶν τε ἄλλων καὶ ὅτι.* Spr. 59, 2, 4. — *ἐπάγειν* ihnen Lebensmittel zuzuführen. zu 1, 81, 1. — *ἐβουλεύσαντο.* zu 2, 74, 1. — *τὰ ἄνω* 7, 2, 4, beim Tempel des Herakles nach Plut. Nik. 24, in dem später sog. Neapolis. (Arn.)

§ 2. *διατειχίσματι* für *διατείχισμά τι* eine gute Hs. u. Va. vgl. zu 3, 34, 2. — *ὅσον — γενέσθαι* ist Object zu *ἀπολαβόντες:* so viel Raum als in der geringsten Ausdehnung hinreichend werden mochte. — *ἀσθενοῦσιν* für *ἀσθενέσιν* eine gute Hs. Von Kranken wird bei guten Schriftstellern nur jenes gebraucht. (Bl.) Doch s. 7, 75, 2. (Bö.) — *γενέσθαι* hängt von *οἷόν τε* ab. — *φρουρεῖν* hängt, wie die folgenden Infinitive,

δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ τὰς ναῦς ἁπάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἁπλοώτεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι, καὶ διαναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν ᾗ ἂν τάχιστα μέλλωσί τινος χω-
3ρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ Ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μέν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν· ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον καὶ τἆλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης
4διανοίας ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἑτοῖμα ἦν, ὁρῶν τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας παρεκελεύσατό τε πρῶτον καὶ ἔλεξε τοιάδε.

61 „Ἄνδρες στρατιῶται Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται περί τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἑκάστοις οὐχ ἧσσον ἢ τοῖς πολεμίοις· ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσίν, ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρὴ οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλ-
2πίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε Ἀθη-

---

von *ἐβουλεύσαντο* ab. (Va.) — *ἁπάσας* für *πάσας* eine gute Hs. Pp. billigt *πάσας* wegen *ὅσαι*. — *δυναταί* dienstfähig. — *ἁπλοώτεραι* weniger seefähig. (Kist.) Spr. 23, 2, 4 u. Lobeck z. Phryn. p. 143. — *πάντα τινά*. zu 3, 13, 6. — *ἀντιλήψεσθαι*. zu 3, 22, 5.

§ 3. *ὡς — καί*. zu 2, 93, 3. — *ὑποκατέβησαν* sie gingen nach und nach hinab, in guter Ordnung. vgl. Her. 2, 15, 2. (Arn.) Xen. An. 7, 4, 11. Hell. 4, 6, 8. 11. (Bl.) — *καὶ ὁπωσοῦν*. zu 1, 77, 2. — *ἡλικίας*, *νεότητος*. (Sch.) zu 6, 24, 2. — *αἱ πᾶσαι*. Spr. 50, 11, 13. — *ἐπ'*. *ἐς* eine (schlechte) Hs., wie ich vermuthet hatte. Denn nur *ἐς* scheint bei *ἐςβιβάζειν* und *ἐμβιβάζειν* üblich zu sein. — *ἐξ ἀναγκαίου* von einer bedrängten Lage aus. (St.) Pp. vermisst dabei den Artikel; ich nicht. Ba. u. A. verbinden: aus einer bedrängten und einer solchen Gesinnung!! — *τοιαύτης*, die nahe an Verzweifelung grenzte.

§ 4. *καί* nach *ὁρῶν* ist mit einer guten Hs. gestrichen. Arn. erklärt es: auch die Soldaten wie die Befehlshaber. — *πολύ*, *λίαν*. (Sch.) Spr. 48, 15, 13.

C. 61. § 1. *ἄλλων*. Spr. 50, 4, 11 u. Kr. z. Dion. p. 139. — *πατρίδος*. zu 6, 68, 4. — *ἑκάστοις*. *ἑκάστῳ* eine gute Hs. u. Va. — *τῳ*. Spr. 51, 16, 10. — *πόλιν*. *πάλιν* eine Hs. Dies oder *πόλιν πάλιν* empfiehlt 6, 69, 5. Doch vgl. Xen. An. 3. 2, 39: *τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν*. (Pp.) — *πάσχειν*. zu 4, 17, 3. — *ἐλπίδα*. zu 1, 1, 1 u. zu 2, 85, 3. vgl. 6, 87, 4. — *φόβου*, *κακοῦ*, *δεινοῦ*. (Ba.) Vielmehr ist die Erwartung der Furcht so v. a. das was die Furcht, der Fürchtende, erwartet. So *πενίας ἐλπίς* 2, 42, 3. Dr.

ναίων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν
ξυμμάχων, ξυστρατευόμενοι ἀεί, μνήσθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις πα-
ραλόγων, καὶ τὸ τῆς τύχης κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι καὶ
ὡς ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους, ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν
ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε. ἃ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος 62
στενότητι πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι καὶ πρὸς τὴν
ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρασκευήν, οἷς πρότερον ἐβλαπτό-
μεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ τῶν παρόντων μετὰ τῶν κυβερνητῶν
ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπι- 2
βήσονται καὶ ὄχλος, ᾧ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν
ἐχρώμεθα διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύτητι τῶν
νεῶν, ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἠναγκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ πρόσ-
φορα ἔσται. εὕρηται δ' ἡμῖν ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι, καὶ πρὸς 3
τὰς τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας, ᾧπερ δὴ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα,

---

vergleicht Luc. Tyrannem. 11: *τίς ἐλπίς τοῦ φόβου;* — *ὁμοίαν.* *προσδοκῶσιν ὁμοίως* (*ὅμοια*) *ταῖς γεγενημέναις συμφοραῖς τὰ μέλλοντα.* (Sch.)

§ 2. *ξυμμάχων, πάρεστε.* — *παραλόγων.* zu 1, 78, 1. — *τὸ τῆς τύχης.* Spr. 47, 5, 10. vgl. 4, 18, 2 u. 4, 56, 1. *τὸ τῆς ξυμφορᾶς* 3, 59, 1. Ggs. *τὸ τῆς ἐπιστήμης* 7, 62, 2. — *ἐλπίσαντες* indem ihr die Hoffnung gefasst habt. zu 1, 107, 3. — *στῆναι.* zu 3, 11, 3 u. 4, 56, 4. — *καί* vor *ὡς* verdächtigt Pp.; es verbindet *ἐλπίσαντες* und *ὡς ἀναμαχούμενοι* so v. a. *καὶ προσδοκῶντες ἀναμαχεῖσθαι.* vgl. Spr. 56, 14, 1. — *ἀναμαχούμενοι* durch einen neuen Kampf die erlittene Niederlage wieder gut machen. Heindorf zu Plat. Hipp. M. 15 u. Wesseling zu Her. 5, 121. — *ὑμῶν αὐτῶν.* Spr. 47, 9, 5. vgl. 2, 45, 1. 67, 4.

C. 62. § 1. *ἀρωγά*, mehr dichterisch. (Ba.) Ebenfalls nur an einer Stelle bei Plat. Prot. 334, b. — *ἐνείδομεν.* zu 7, 36, 2. — *ἐπὶ τῇ* Behufs der, gegen die. Spr. 68, 41, 7. „Il. δ, 235: *οὐ γὰρ ἐπὶ ψευδέσσι πατὴρ Ζεὺς ἔσσετ' ἀρωγός.*“ (Bl.) — *ὄχλος* Gedränge; Masse kann es in der Prosa wohl nur von belebten Wesen heissen. vgl. 1, 49, 2, wo *πλῆθος* daneben steht. — *ἔσεσθαι* hängt von *μέλλοντα* ab. (Ba.) — *οἷς* bezieht sich auf *ὄχλον* und *παρασκευήν.* (Pp.) Spr. 58, 2 (3), 5. — *πρότερον* 7, 40, 5. — *καὶ ἡμῖν*, wie von den Syrakosiern (ihren Strategen). — *ἐκ τῶν παρόντων.* zu 3, 29, 2.

§ 2. *ἐν πελάγει.* zu 7, 49, 3. — *διὰ τὸ βλάπτειν ἄν* weil sie behindern, stören würde; das folgende *τό* ist Objectsac. (Ps.) — *ἐν δὲ — ἔσται*, *ἐν δὲ τῇ νῦν κατὰ ἀνάγκην ἀπὸ νεῶν γενησομένῃ πεζομαχίᾳ ἐπιτήδεια ἔσται.* (Sch.) vgl. 1, 49, 1. Doch ist *ἐνθάδε* örtlich; über *πρόσφορος* zu 1, 125. Zum Neutrum Pl. denke ich *ταῦτα* mit A. Ps.; für *πρόσφορον* erg. *χρῆσθαι* nimmt es Matth. § 437, 4. — *ἀπό.* zu 4, 10, 4. vgl. Haase p. 33.

§ 3. *ἡμῖν.* Va. scheint noch *ἄλλα τε* gelesen zu haben. (Pp.) — *χρή.* *μή* die meisten u. besten Hsn. — *χρή.* *χρῆν* Gö. — *ἀντιναυπηγεῖσθαι.* *ἀντιναυπηγῆσαι* einige Hsn., [vielleicht auch die Martinsche] u. d. Sch. Allein Thuk. hat *ναυπηγεῖν* nirgends, das Medium zwei Mal. (Pp.) 1, 31, 1. 6, 90, 3. Das Ps. 7, 36, 3 ist nach Spr. 52, 10, 11 erklärbar. Doch findet sich das Activ, wiewohl selten, neben dem Med. Plat. Alk. α p. 107. — *αὐτοῖς.* *ἀντὶ τοῦ τῶν Συρακουσίων.* (Sch.) Spr. 47, 12, 1. „Eingeschoben wie *ὑμᾶς* 1, 68, 1 u. Ae.“ (Bö.) — *ᾧπερ.* Spr. 58, 3, 6. — *δή* bot nur eine gute Hs.

χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αἳ σχήσουσι τὴν πάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προς-
4πεσούσης νεώς, ἣν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. ἐς τοῦτο
γὰρ δὴ ἠναγκάσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ τὸ μήτ'
αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μήτ' ἐκείνους ἐᾶν ὠφέλιμον φαίνεται, ἄλλως τε
63*καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ, πολεμίας οὔσης. ὧν*
χρὴ μεμνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι
ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεὼς μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι
ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρώματος ὁπλίτας ἀπαράξητε. καὶ
ταῦτα τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, ὅσῳ τῶν
ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο· ὑπάρχει δ' ἡμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω
2*τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε*
καὶ δέομαι μὴ ἐκπεπλῆχθαί τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τήν τε παρα-
σκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας καὶ τὰς ναῦς
πλείους, ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι
οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες ὑμῶν τῆς τε φωνῆς τῇ

— *χειρῶν σιδηρῶν.* vgl. 4, 25, 2. — *ἐπιβολαί, ἤγουν ἀντιλαβαὶ εὕρηνται ἡμῖν.* (Sch.) Eben so bei Spätern. (Bl.) — *τὴν πάλιν.* zu 7, 44, 8. — *τῆς νεώς* jedes beliebigen Schiffes, wie 7, 65. vgl. Spr. 50, 2, 4. — *τὰ ἐπὶ τούτοις* was demnächst erforderlich ist (Ps.), auf die feindlichen Schiffe überzusetzen und zu kämpfen. (Ba.) quae his consentanea sunt St. vgl. zu 1, 65, 1. — *ὑπουργεῖν* mit dem Ac. wie Soph. Phil. 15 *τὰ λοιπὰ ὑπηρετεῖν.*

§ 4. *ἐς τοῦτο ἠναγκάσμεθα.* Gewöhnlicher wäre *ἐς τοῦτο ἀνάγκης ἀφίγμεθα.* — *ἐᾶν, ἀνακρούεσθαι.* Spr. 55, 4, 11 u. zu 1, 70, 5. — *ἐπέχῃ.* zu 1, 48, 2 u. 2, 77, 2. — *πολεμίας.* zu *φιλίας* 7, 53, 1.

C. 63. § 1. *διαμάχεσθαι* ausdauernd bis zur Entscheidung kämpfen. vgl. 5, 41, 2. — *μὴ πρότερον ἤ* vereinzelt für *μὴ πρότερον πρὶν ἄν* mit dem Conjunctiv ist herodotisch. Dial. 54, 17, 9. — *ἀξιοῦν* für *ἄξιον* eine gute Hs. u. a wie Va. sich dazu verstehen. — *ἤ* für *ἣν μή* mehrere z. Th. sehr gute Hsn. Doch vgl. zu 2, 24, 2. — *τοὺς ἀπό.* Spr. 50, 8, 14. — *ἀπαράξητε, ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν θάλατταν καταβάλητε.* (Sch.) Her. 8, 90: *τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν.* (Bl.) zu 7, 6, 3. — *τῶν ναυτῶν.* zu 1, 85, 2. — *ὅσῳ.* zu 1, 82, 4. — *τῶν ἄνωθεν* der von oben her kämpfenden Epibaten. (St.) Aehnlich *ἀπό* § 2. — *μᾶλλον* gehört nicht zu *ὅσῳ* sondern bezeichnet: vielmehr als der Matrosen. — *ὑπάρχει.* zu *κεκλῆσθαι* 5, 9, 7. — *ἡμῖν* für *ὑμῖν* Bekker aus Hsn.? — *νῦν γε.* zu 1, 69, 2? — *τὰ πλείω ἐπικρατεῖν.* zu 4, 19, 2.

§ 2. *ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε, ἐν τῷ παραινεῖν.* (Sch.) Für *τῷδε* wäre *τούτῳ* regelmässiger. zu 7, 57, 9. — *τι ἄγαν.* zu 7, 50, 4. — *ἀπό. ἐπί* 7, 62, 1. (Pp.) Aber *ἀπό* bezeichnet mit die vom Verdeck ausgehende Wirksamkeit. Spr. 50, 8, 17. vgl. 2, 4, 1. 7, 40, 4. 70, 3 u. bes. eb. § 5. *ἐπί* 7, 62, 1. — *πλείους, ἤτοι τῶν πολεμίων νεῶν ἢ νῦν πλείους ἤπερ πρότερον.* (Sch.) Letzteres, wegen *νῦν.* — *ἐκείνην — διασώσασθαι. ἐνθυμεῖσθαί τε ἄξιόν ἐστιν ὅτι δεῖ διαφυλάξασθαι τὴν ἡδονήν. ἡδονὴν δὲ λέγει ἣν ἐπιφέρει, ἐπὶ τῷ θαυμάζεσθαί τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἔν τε τῷ μὴ ἀδικεῖσθαι αὐτοὶ καὶ ἐν τῷ φοβεροὶ τοῖς ὑπηκόοις φαίνεσθαι.* (Sch.) Ueber die Anticipation Spr. 61, 6, 2 u. zu 1, 1, 1; über *ἀξία* für *ἄξιον* Spr. 55, 3, 7; über das Med. 52, 10, 2. — *οἵ. τούτους οἵ.* Spr. 51, 13, 2. (*ὅτι οἵ* wollte Reiske.) Vor schwebt hier *ὑμᾶς* und daher *ἐθαυμάζεσθε* nach *οἵ.* Spr. 63, 1, 2. — *Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι. τοὺς μετοίκους λέγει.* (Sch.) Wohl mochten auch

ἐπιστήμῃ καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει ἐθαυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλ-
λάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι,
ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπηκόοις καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι [πολὺ πλεῖον],
μετείχετε. ὥστε κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες δι- 3
καίως αὐτὴν νῦν μὴ καταπροδίδοτε, καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων
τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι οὐ-
δείς, ἕως ἤκμαζε τὸ ναυτικόν, ἡμῖν ἠξίωσεν, ἀμύνασθε αὐτοὺς καὶ
δείξατε ὅτι καὶ μετ' ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη
κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης. τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν 64
πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω, ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἄλ-
λας ὁμοίας ταῖσδε οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε, εἴ τε ξυμβήσεταί
τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τούς τ' ἐνθάδε πολεμίους εὐθὺς ἐπ' ἐκεῖνα
πλευσουμένους καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπολοίπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους
τούς τ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ 2
Συρακοσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε οἵᾳ γνώμῃ ἐπήλθετε, οἱ
δ' ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. ὥστε ἐν ἑνὶ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι

Manche der Bundesgenossen attische Sprache und Sitte affectiren. — *ὑμῶν* hängt von *οἵ* ab. (Va.) Spr. 47, 28, 2. — *τῇ* wegen der. vgl. 4, 85, 2. — *ὠφελεῖσθαι, ἤγουν κερδαίνειν.* (Sch.) mit Bezug auf den Handel der Metoiken. — *ἔς τε. ἐς δέ* Reiske. — *τὸ φοβερὸν τοῖς* den Respect bei den. (Va.) — *μή* fehlt in den meisten Hsn.; Va. hat es. Doch ist es entbehrlich: in Bezug auf das Beleidigtwerden, in wiefern es statt fand oder nicht. Aehnlich *δύναμις* vom Mangel der Macht Xen. An. 1, 6, 7 u. dort Kr. — *πολὺ πλεῖον* (*πλέον* eine gute und zwei andre Hsn.) ist wohl ein Glossem zu *οὐκ ἔλασσον*, wie vermuthlich auch *ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον* zu *οὐδ' ἧσσον* 4, 114, 4. Bei einem Ggs. wäre *δέ* statt *τέ* erforderlich, wie Reiske conjicirte. Aber für die Worte gäbe es keine leidliche Erklärung.

§ 3. *ἐλευθέρως.* zu 6, 85, 2. — *δικαίως αὐτὴν νῦν μὴ καταπροδίδοτε* gerechter Weise müsset ihr sie nicht verrathen. Aehnlich Arn.: „*δικαίως* ist synonym mit *ὡς τὸ δίκαιον βούλεται.*“ Ueber den Imperativ nach *ὥστε* zu 6, 91, 3. Doch ist die La. unsicher; *ἄν* nach *δικαίως* nur mit einigen Hsn. weggelassen; *μή* fehlt in zweien; einige haben *καταπροδοίητε* für die ehemalige La. *καταπροδιδοῖτε*, die mit *μή* unvereinbar ist. — *καταφρονήσαντες* nachdem ihr Verachtung gefasst habet. Spr. 53, 5, 2 u. zu 8, 25, 3. — *ἤκμαζε.* zu 7, 14, 1. — *ἡμῖν* ziehe ich zu *ἀντιστῆναι.* — *ἠξίωσεν* sich unterfing. (Va.) — *ἀσθενείας. ἀρρωστίᾳ* 7, 47, 1. (Bl.) — *ἑτέρας* für *ἑτέρων.* (Ba.) vgl. 5, 26, 5 u. 7, 17, 3. (Kr. z. Dion. p. 45 f.) — *ῥώμης.* zu 5, 14, 1.

C. 64. § 1. *ὑμῶν*, wie *τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν* 4, 126, 3. vgl. 6, 62, 3. — *ἡλικίαν, ἄλλην ὁμοίαν τῇδε.* vgl. zu 3, 67, 2 u. 6, 24, 2. — *εἴ τε.* zu 3, 28, 1. — *ξυμβήσεταί τι ἄλλο. εὐφημότατα ᾐνίξατο τὴν ἧτταν.* (Sch.) vgl. Lobeck zu Soph. Aj. 516. Ueber die Construction zu 4, 79, 2. — *τούς τ'* —. *ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑπομιμνήσκω.* (Sch.) Also ein Wechsel der Construction. Spr. 56, 7, 1 u. 12. — *ἐπ' ἐκεῖνα*, nach unserm Lande. (A. Ps.) vgl. Her. 8, 50: *ἦκέ τε ἐς Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδῄου.* — *αὐτοῦ*, in Hellas.

§ 2. *οἱ μέν* appositiv zu dem in *γίγνοισθε* liegenden *ὑμεῖς* = *ὑμεῖς* (*ὑμῶν*) *οἱ μέν.* Spr. 50, 8, 3. vgl. eb. 1, 6. — *ὑπὸ Σ. ἐπὶ Σ*? Denn hier ist nur von Gefangenschaft die Rede. Spr. 68, 41, 9 u. Kr. zu Xen. An. 1, 1, 4. — *ἀμφοτέρων* ist wohl das Neu.: für eure eigne Freiheit und Athens

καθεστῶτες καρτερήσατε, εἴπερ ποτέ, καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ' ἑκάστους τε καὶ ξύμπαντες ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ὧν, εἴ τίς τι ἕτερος ἑτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμῃ ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος αὐτός τε αὑτῷ ὠφέλιμος γένοιτο καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος."

65 *Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα παρακελευσάμενος εὐθὺς ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς Συρακοσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευήν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, προηγγέλθη δ' αὐτοῖς καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν, καὶ πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο ὡς ἕκαστα καὶ πρὸς τοῦτο· τὰς γὰρ πρῴρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ ἑτοῖμα πάντα ἦν, παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος καὶ ἔλεξαν τοιάδε.*

66 *"Ὅτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα καὶ ὑπὲρ καλῶν τῶν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὦ Συρακόσιοι καὶ ξύμμαχοι, οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι — οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν προθύμως ἀντελάβεσθε —, καὶ*
2 *εἴ τις μὴ ἐπὶ ὅσον δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει,*

Unabhängigkeit. — *εἴπερ ποτέ.* Spr. 65, 5, 11. — *καθ' ἑκάστους.* Spr. 60, 8, 4. — *πεζοί.* Ich wünsche *πεζός.* Denn Thuk. gebraucht fast immer den Singular, den Plu. 6, 65, 4. 97, 1. (Dobree.) Noch öfter. S. Betant u. d. W. Doch wird hier *πεζός* richtig sein: ihre Infanterie. — *ἡ* vor *ὑπόλοιπος* fehlt in den besten Hsn. — *περὶ ὧν* im Kampfe dafür, zu *ἀποδειξάμενος* gehörig. (Ba.) — *προφέρει.* zu 1, 93, 2 u. 2, 89, 2. — *ἂν ἀποδειξάμενος.* zu 5, 15, 2. Als Object denke man: dies, *ὅτι προφέρει* (Hi.)

C. 65. *ἡ ἐπιβολή* als beabsichtigt. (Hk.) zu *τὴν* 2, 86, 3. *ἡ ἐπιβολή* mehrere Hsn. — *πρὸς τοῦτο, πρὸς τὴν ἀντιλαβὴν τῶν σιδηρῶν χειρῶν.* (Sch.) — *τῆς νεώς.* zu 7, 62, 3. So *ὁ ἀσκός* Xen. An. 3, 5, 11. — *ἄνω. τὰ ἄνω* eine Hs. u. Va. Doch kann der Ge. von *πολύ* abhängen. (Pp.) zu 7, 11, 3. — *κατεβύρσωσαν, βύρσας προσηλοῦντες πρὸς τὰ τειχίσματα* (?) *τῶν νεῶν.* Poll. 1, 120. Das Wort wird noch aus Plutarch angeführt. — *ὅπως ἂν* und *ὡς ἂν* mit dem Optativ finden sich bei Her. öfter, selten in der attischen Prosa. Herm. de part. *ἂν* 3, 4 p. 151 ss. Verschieden 7, 50, 4. — *ἀπολισθάνειν* findet sich bei Spätern wieder. — *πάντα* hat nur der Vat. hier, die übrigen vor *ἑτοῖμα.* Es könnte also verdächtig scheinen. zu 2, 3, 3. Doch vgl. 6, 65, 2. 7, 60, 4. — *οἱ στρατηγοί,* die der Syrakosier. vgl. 7, 69, 1. (Va.)

C. 66. § 1. *καλά* erg. *ἐστιν,* wie 4, 126, 1. (Pp.) 5, 10, 2. Spr. 62, 1, 4. — *τὰ προειργασμένα, ἡ προγεγενημένη νίκη.* (Sch.) — *ὑπὲρ καλῶν τῶν μελλόντων, καλά ἐστι τὰ μέλλοντα ὑπὲρ ὧν.* Spr. 50, 11, 1. — *οἵ.* Spr. 50, 8, 3. — *οὐδὲ γὰρ ἄν.* Spr. 54, 12, 9. — *αὐτῶν* an diese Dinge, die Vorbereitungen zum Kampfe. — *ἐπὶ ὅσον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον.* Spr. 51, 13, 7. — *σημανοῦμεν.* zu 6, 20, 1.

§ 2. *Ἀθηναίους* hängt von *ὑποστάντες* ab (zu 2, 61, 3), gehört jedoch dem Sinne nach auch zu *νενικήκατε.* Spr. 46, 11, 1 u. 60, 5, 2. — *ἔπειτ'.*

ἔπειτ', εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλά-
δος, καὶ ἀρχὴν τὴν ἤδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν
κεκτημένους πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, ᾧπερ πάντα
κατέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε ἤδη ναυμαχίας, τὴν δ' ἐκ τοῦ εἰκότος
νῦν νικήσετε. ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προὔχειν κολουθῶσι, τό 3
γ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστιν ἢ εἰ
μηδ' ᾠήθησαν τὸ πρῶτον, καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλ-
λόμενοι καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν· ὃ νῦν Ἀθηναίους
εἰκὸς πεπονθέναι. ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ᾧπερ καὶ ἀνε- 67
πιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, καὶ τῆς δοκή-
σεως προσγεγενημένης αὐτῷ [τὸ] κρατίστους εἶναι, εἰ τοὺς κρατίστους
ἐνικήσαμεν, διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς· τὰ δὲ πολλὰ πρὸς τὰς ἐπιχει-
ρήσεις ἡ μεγίστη ἐλπὶς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. τά 2
τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν τῷ μὲν ἡμετέρῳ
τρόπῳ ξυνήθη τέ ἐστι καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἐσό-
μεθα· οἱ δ', ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων
παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀκοντισταί, χερσαῖοι, ὡς

ἔπειτα δέ eine gute Hs. zu 1, 18, 6. — *τῆς Πελοποννήσου* hängt noch von *καταδουλώσει* ab. (Va.) Spr. 50, 1, 22 u. 68, 9. *τε* fügt hier eine gute Hs. hinzu. — *καί* vor *ἀρχήν* verbindet *ἐλθόντας* und *κεκτημένους*. (Ps.) — *ἤδη* bietet nur eine gute Hs. — *μεγίστην τῶν πρίν.* zu *τῶν προγεγενημένων* 1, 1, 1. — *κατέσχον.* zu 6, 95. vgl. zu 4, 92, 5. — *ἐκ τοῦ εἰκότος.* zu 4, 17, 4.

§ 3. *ᾧ. τούτῳ ᾧ* um das worin. Der Dativ bei *κολούειν* wie bei *βλάπτειν* 4, 73, 4. Spr. 48, 15, 9. — *κολουθῶσι* für *κολουσθῶσι* mit einigen Hsn. Bekker. vgl. Spr. 40 unter *κολούω*. Erklärt wird es vom Sch. *ἐλαττωθῶσιν.* — *τῆς δόξης, τοῦ φρονήματος.* (Sch.) zu 5, 9, 4. — *αὐτὸ ἑαυτοῦ.* Spr. 51, 2, 12 u. über den Ge. 49, 3. Mit folgendem *ἤ* wie Her. 2, 25, 3 u. 8, 86. — *ἢ εἰ, ἢ ἂν ἦν εἰ.* Spr. 54, 12, 11. — *ᾠήθησαν, προὔχειν.* (Bl.) — *τὸ πρῶτον, κατ' ἀρχάς.* (Sch.) Spr. 46, 3, 2. — *τῷ παρ' ἐλπίδα* durch das Unverhoffte des Begegnisses. zu 2, 89, 3 u. 4, 62, 2 — *τοῦ αὐχήματος* ist nach St. u. Ps. mit *σφαλλόμενοι* zu verbinden: in ihrer kecken Zuversicht sich täuschend, spe ob quam animos attollunt excidentes. (Kr. Stud. 2 S. 154.) Ueber das Wort zu 2, 62, 5. vgl. 7, 75, 6. — *καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν* sie zeigen sich sogar wider den Gehalt ihrer Macht schwach, schwächer als sie es danach nöthig hätten. (Bl. u. Kr. eb.) zu 6, 72, 1. *ταῖς ψυχαῖς ἐνδιδόναι* Diod. 17, 21.

C. 67. § 1. *ἡμῶν. ὑμῶν* die meisten u. besten Hsn. — *τὸ ὑπάρχον πρότερον* unser früherer Muth. (Ps.) Allein ihn kann der Ausdruck nicht füglich bezeichnen. Also wohl: unsere frühere Macht. — *ᾧπερ* mit welcher Macht. — *νῦν, ἐστίν.* (Ba.) Doch will Pp. mit einigen Hsn. das nächste *καί* und *ἡ* vor *ἐλπίς* streichen. — *τό* streicht Reiske (vgl. 4, 55, 3); *τοῦ* will Kr. Bruchst. Was als ähnlich angeführt wird ist verschieden oder unsicher. „vgl. jedoch Soph. Ant. 235: *τῆς ἐλπίδος γὰρ ἔρχομαι δεδραγμένος τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο.*“ (Pp.) — *τοὺς κρατίστους* die Tüchtigsten im Seewesen. — *τὰ πολλά.* zu 4, 56, 1.

§ 2. *ἀντιμίμησις* wohl sonst nirgends. — *ἀνάρμοστοι* ungewandt. — *ἕκαστον* für *τὴν ἑκάστην* Vat.; *τήν* fehlt noch in zwei Hsn. — *καθεστηκός* die übliche Weise. zu 1, 98, 2. — *χερσαῖοι ὡς εἰπεῖν*

εἰπεῖν, Ἀκαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, οἳ οὐδ᾽ ὅπως καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὑρήσουσιν, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες, οὐκ ἐν τῷ αὑτῶν τρόπῳ κινούμενοι, ταράξονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται, εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πεφόβηται· ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν τι ὧν βούλονται ἔσονται, ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ᾽ ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ᾽ ἀληθέστατον 4γνῶτε ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι· ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν, οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον ἢ τύχης ἀποκινδυνεύσει οὕτως ὅπως δύνανται, ἵν᾽ ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν ἢ κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, ὡς τῶν γε παρόντων οὐκ
68*ἂν πράξαντες χεῖρον. πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην καὶ τύχην ἀνδρῶν ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων ὀργῇ προσμίξωμεν, καὶ νομίσωμεν ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους οἳ ἂν ὡς*

---

so zu reden blosse Landgeschöpfe. (Hl.) *τοὺς ἀπείρους θαλάσσης λέγει.* (Sch.) Eur. Andr. 457: *ναύτην ἔθηκεν ἀντὶ χερσαίου κακόν.* (Bl.) Ggs. *θαλάσσιοι.* zu 1, 7, 2. — *ὅπως* ist wohl nicht mit *καθεζομένους* sondern mit *χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι* zu verbinden. (Ba.) vgl. Curt. 7, 9, 7. 9. — *καθεζομένους* in einer sitzenden, ruhigen, Stellung, bei der es ihnen an freiem Spielraum gebricht, den sie auf dem Lande zu haben gewohnt sind. (Ba.) — *σφαλοῦσι* werden sie in Gefahr bringen. (St.) *σφάλλειν ναῦς* kenne ich nur noch aus Plut. Them. u. Polyaen. 3, 11, 3. (Bl.) — *ἐν σφίσιν αὐτοῖς.* zu 4, 25, 6. — *ταράξονται.* Spr. 40 unter *ταράσσω.*

§ 3. *ἐπεί* denn bezieht sich auf *σφαλοῦσι.* vgl. zu 1, 12, 1. — *ἐν ὀλίγῳ.* zu 2, 84, 2. 4, 55, 4. — *ἐς τό.* zu 6, 12, 2. — *ἐς τό*, das zweite, würde nach der gewöhnlichen Sprechweise fehlen müssen. Spr. 55, 3, 7. 8. — *ἀφ᾽ ὧν* für *ἀπὸ τούτων ἅ*, nicht gewöhnlich, da *ἅ* der Nominativ wäre. Spr. 51, 10, 3. Ueber *ἀπό* zu 1, 71, 3.

§ 4. *ὑπερβαλλόντων.* zu 2, 35, 3. — *καὶ βιαζόμενοι.* Spr. 56, 14, 2. — *ἐς ἀπόνοιαν κ.* erklärt Arn.: *ἀπονενοημένων ἀνθρώπων ἐπιχειρουσιν.* Schwerlich zulässig. — *τύχης ἀποκινδυνεύσει.* zu 5, 100. *διακινδυνεῦσαι σπεύδοντες ἐπὶ τῇ τύχῃ τὸ μέλλον ποιοῦνται* Sch., der *ἀποκινδυνεῦσαι* vor sich haben mochte, was Dr. wohl mit Recht billigt. Der Inf. hinge von *ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν* ab. Spr. 55, 3, 16. Die Erklärung des (sonst nicht vorkommenden) *ἀποκινδυνεύσει*: ihr Glück riskirend (Kist. u. Arn.) ist mir nicht begreiflich. Möglich dass hier etwas ausgefallen ist. — *τῶν παρόντων, ἢ τὰ παρόντα ἐστίν.* (St.) Spr. 47, 27, 2. — *πράξαντες* für *πράξοντες* Dobree 1 p. 107 u. zwei Hsn. zu *ἐνδεξομένους* 5, 15, 2 u. 7, 64, 2. — *χεῖρον. χείρω* 7, 71, 1. Spr. 46, 5, 11.

C. 68. § 1. *πρός* gegenüber. — *ὀργῇ.* Zorn empfiehlt in einem solchen Falle auch Scipio bei Liv. 21, 41. (Ba.) vgl. 5, 70 u. zu 6, 17, 1. — *νομίσωμεν* wir wollen die Ansicht fassen. zu 7, 42, 3. — *πρὸς τοὺς ἐναντίους* gehört zu *ἀποπλῆσαι.* (Hl.) Anders Dobree: first, that it is perfectly justifiable conduct towards an enemy, when on thinks fit, by way of punishing an assailant, to satiate etc. — *οἳ ἄν* bezieht sich auf *νομιμώτατον:* es sei vollkommen rechtmässig wer (wenn man) gegen die Feinde. vgl. 2, 44, 1. Spr. 51, 13, 11. —

ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος δικαιώσωσιν ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης
τὸ θυμούμενον, ἅμα δ' ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν, τὸ
λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. ὡς δ' ἐχθροὶ καὶ ἔχθιστοι, πάντες ἴστε, 2
οἵ γ' ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον δουλωσόμενοι, ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν,
ἀνδράσι μὲν ἂν τὰ ἄλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ τὰ ἀπρε-
πέστατα, πόλει δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. ἀνθ' ὧν μὴ
μαλακισθῆναί τινα πρέπει, μηδὲ τὸ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς κέρδος
νομίσαι. τοῦτο μὲν γὰρ καὶ ἐὰν κρατήσωσιν ὁμοίως δράσουσιν· τὸ 3
δὲ πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ βουλόμεθα τούσδε τε κολασθῆναι καὶ
τῇ πάσῃ Σικελίᾳ καρπουμένῃ καὶ πρὶν ἐλευθερίαν βεβαιοτέραν παρα-
δοῦναι καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι οἳ ἂν ἐλάχιστα
ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες πλεῖστα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελῶσιν."

Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος τοιαῦτα 69
καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι ἀντεπλήρουν
τὰς ναῦς εὐθὺς ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾔσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας 2
ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπληγμένος καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος καὶ ὡς
ἐγγὺς ἤδη ἦν, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νομίσας,

---

ἐπὶ τιμωρίᾳ zur Bestrafung. — τοῦ προσπεσόντος des Angreifers. (Hl.) — δικαιώσωσιν. zu 1, 140, 2. — ἀποπλῆσαι. Aehnlich ἐκπιμπλάναι 3, 82, 8. (Pp.) vgl. Kr. zu Xen. An. 1, 7, 8. — τῆς γνώμης. zu 1, 90, 2. — τὸ θυμούμενον auch Eur. Hek. 299 (Bl.) u. Antiph. 2, γ, 3. (Dobree.) zu 1, 36, 1. — ἐγγενησόμενον dass es vergönnt sein werde. Kr. z. Her. 1, 132, 1. Eine gute Hs. ἐκγ., auch dies so üblich. vgl. Pape u. d. W. Ab hängt es von νομίσωμεν. (Matthiä § 632, 5 E.) vgl. Xen. An. 6, 4, 24. (Pp.) Dem. 14, 9: ἐγὼ νομίζω τὸν μὲν πόλεμον χαλεπὸν τῇ πόλει, τὸν δ' ἀγῶνα ῥᾴδιον ἂν συμβάντα. vgl. Dial. 56, 4, 4. — καί vor τό ist mit Reiske, Kr. Bruchst., Va. u. einer Hs. gestrichen. — τὸ λεγόμενον. Spr. 57, 10, 12. — πον ja, wohl.

§ 2. καί. zu 7, 48, 4. — ἔχθιστοι, εἰσίν. (Va.) Spr. 62, 1, 4. — οἵ γε, οἱ Ἀθηναῖοι. (Va.) — ἐν ᾧ, ἐν τῷ δουλώσασθαι ἡμᾶς. (Sch.) — τὰ ἄλγιστα, den Tod. — προσέθεσαν. zu 3, 82, 8. — τὰ ἀπρεπέστατα, τοὺς ἀνδραποδισμούς. (Sch.) — τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν, τὴν δουλείαν. (Sch.) — μή neben τινά, nicht μηδένα, weil jeder Begriff, besonders das μή, selbständig hervorzuheben ist. vgl. zu 1, 126, 1. 2, 15, 1. — μαλακισθῆναι. zu 2, 42, 3. — ἀκινδύνως ohne weitere Gefahr für uns. — κέρδος νομίσαι. Spr. 55, 4, 4. vgl. 3, 33, 3. 8, 66, 2. „ἡγεῖσθαι 2, 44, 3." (Bl.)

§ 3. πραξάντων. ἡμῶν fügt eine Hs. hinzu, aus einer falschen Erklärung, die, hier sehr hart, allgemein ist. Es ist αὐτῶν zu ergänzen (Spr. 47, 4, 3) und der Sinn: wenn sie, wie es sich erwarten lässt, ein Schicksal haben wie wir es wünschen; über πράττειν τι Spr. 46, 5, 11 u. zu 5, 9, 7. — τὸ κολασθῆναι, angefangen als sollte folgen καλὸς ἀγών ohne ὁ, dessen Hinzufügung die Entfernung veranlasste. — καὶ πρίν. ἣν καὶ πρίν? — ἐλευθερίαν hängt von καρπουμένῃ ab und ist zu βεβαιοτέραν wieder zu ergänzen. (A. Ps.) — ἀγών. zu 2, 89, 8. — ὠφελῶσι für ὠφελοῦσι eine gute Hs.

C. 69. § 1. καὶ αὐτοί, wie Nikias. — ᾔσθάνοντο, πληροῦντας τὰς ναῦς. (Sch.) Spr. 56, 16, 1. vgl. zu 1, 78, 3.

§ 2. ὅσον οὐκ. zu 1, 36, 2. — πάσχουσιν, οἱ ἄνθρωποι δηλονότι.

ὅπερ πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν
ἐνδεᾶ εἶναι καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὖθις τῶν τριη-
ράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων καὶ αὐτοὺς
3 *ὀνομαστὶ καὶ φυλήν, ἀξιῶν τό τε καθ' ἑαυτόν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότη-*
τός τι, μὴ προδιδόναι τινὰ καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετὰς ὧν ἐπιφανεῖς ἦ-
σαν οἱ πρόγονοι μὴ ἀφανίζειν, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπο-
μιμνήσκων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξου-
σίας, ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρω-
ποι, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι, εἴποιεν ἄν, καὶ
ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πα-
τρῴους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομί-
4 *ζοντες ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας*
παρῃνῆσθαι, ἀποχωρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ πα-
ρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυ-

---

(Sch.) Spr. 61, 4, 7. — ***τοῖς.*** Der Artikel wie in *ὁ μακρὸς χρόνος* etc. Her. 1, 32, 1. Soph. OK. 1215: ***πολλὰ μὲν αἱ μακραὶ ἁμέραι κατέθεντο δὴ λύπας ἐγγυτέρω.*** — *πάντα τε ἔργῳ.* Concinner wäre *ἔργῳ τε πάντα.* Jenes steht als ob der Ggs. *λόγῳ* nicht folgen sollte. — ***ἐνδεᾶ.*** Arr. Tak. p. 105: ***ὅπου τὸ (l. τι) ἐνδεὲς καταμανθάνοι, ἐκεῖνο εἴτω (l. ἴῳτο) καὶ θεραπεύοι.*** — ***λόγῳ*** wie 2, 46. — *αὐτοῖς*, ***τοῖς στρατηγοῖς.*** zu 1, 95, 2. Auf die Truppen bezogen wäre der blosse Da. unpassend. — ***πατρόθεν.*** Hom. Il. *κ*, 68: ***πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον.*** (Sch.) vgl. Polyb. 11, 15, 1, Arr. An. 2, 7, 7. 10, 2 u. Schömann z. Isae. p. 271. — ***φυλήν*** ohne Artikel. Spr. 50, 3, 8. Ueber *φυλή* zu 6, 98, 4.

§ 3. *τὸ καθ' ἑαυτόν*, ***τὴν οἰκείαν ἀρετήν.*** (Sch.) vgl. 2, 60, 2. Das *ἑαυτόν* bezieht sich auf ***τινά.*** — ***τι.*** zu 4, 130, 1. — ***ὧν. ἐκείνους ὧν.*** (Sch.) Spr. 51, 13, 2. — *ἀνεπιτάκτου*, *αὐτεξουσίου.* (Sch.) Ein seltenes Wort, nachgebraucht von Dion Cass. 1347, 3. (Bl.) vgl. 2, 37, 2. 39, 2. 3, 37, 1. Ggs. 2, 39, 2. vgl. zu 2, 37, 2. — ***ἐς.*** zu 2, 40, 4. — ***ἄλλα τε.*** Das *τέ* schliesst an das Vorhergehende an. — ***ἐν τῷ τ.*** zu 3, 81, 4. — ***ὄντες. ὄντος*** viele Hsn. vgl. Spr. 47, 10, 3. vgl. zu 7, 2, 4 u. Xen. An. 1, 7, 5. — ***πρός*** in Bezug auf. Spr. 68, 39, 5. Ueblicher würd' es fehlen. — ***τὸ δοκεῖν***, *μὴ δόξωσι τοῖς ἀκροαταῖς.* (Sch.) — *ἀρχαιολογεῖν* Veraltetes sagen, wie es etwa in der heroischen Zeit angebracht gewesen wäre. Wieder findet sich das Wort bei Spätern. — *φυλαξάμενοι*, *τι αὐτῶν εἰπεῖν.* (Sch.) Eigentlich ***λέγειν*** aus ***λέγων.*** — ***ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια*** für alle Fälle der Art Aehnliches, was man unter solchen Umständen überall gleichmässig ans Herz zu legen pflegt. (Hl.) Doch ist *παραπλήσια* wohl Prädicat zu *προφερόμενα*, dieses nicht Apposition zu jenem; und das Ganze Apposition zu *ὅσα — εἴποιεν ἄν*, indem das *καί* vor ***ὑπέρ*** nicht und heisst, sondern zu *ἁπάντων* zu ziehen ist: ***ἃ καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια προφέρεται.*** zu 4, 14, 4. — *ἐς γυναῖκας* in Bezug auf die Weiber, Berücksichtigung derselben empfehlend. vgl. Spr. 68, 21, 7. — *προφερόμενα.* zu 3, 64, 2. — *ἀλλ'* — ***ἐπιβοῶνται*** steht dem ***οὐ φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν*** entgegen, aber nicht dem Particip das Verbum finitum, da ja auch hier ein Particip, ***νομίζοντες*** dem *φυλαξάμενοι*, entspricht. Sehr kunstreich bringen Arn. u. Pp. in die regelmässige Stelle allerlei Unregelmässigkeiten, wie weiland in 4, 36, 3. — *ἐπί* bei. — ***ἐπιβοῶνται.*** zu 3, 59, 2.

§ 4. *ὡς ἐπί.* zu 1, 63, 1. — ***ἐπὶ πλεῖστον.*** Spr. 43, 4, 8 u. 68, 42, 1.

σὶν ὠφελία ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο· ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος — οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν — ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου εὐθὺς ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος καὶ τὸν παραλειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω.

Προεξαγαγόμενοι δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ παρα- 70
πλησίαις τὸν ἀριθμὸν καὶ πρότερον κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ὁ πεζὸς ἅμα αὐτοῖς παραβοηθῇ ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακο- 2
σίοις Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δ' οἱ [ἄλλοι] Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλῄσεις· μετὰ δὲ τοῦτο πανταχόθεν σφίσι τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο, καὶ ἦν καρτερὰ καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα τῶν προτέρων.

— **Εὐθύδημος.** *Εὔδημος* die meisten Hsn. — **στρατηγοί** als **Feldherren.** (Hl.) Spr. 57, 3. vgl. 6, 34, 4. — **τὸ ζεῦγμα** die **Versperrung**, gebildet von *τριήρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ ἀκάτοις* 7, 59, 2, ähnlich einer **Schiffbrücke**, welche die Griechen Zeugma nennen. vgl. Lips. Poliorc. 2 E. (Dr.) — **καί** vor *τόν* möcht' ich streichen und den folg. Ac. mit *βιάσασθαι* verbinden. — **παραλειφθέντα.** *περιλειφθέντα* Bk. *ὃ παρελέλειπτο ὥστε μὴ ἐζεῦχθαι.* (Sch.) Allein davon ist 7, 59, 2 nichts gesagt. Daher ist wohl mit einer Hs. und Va. *καταληφθέντα* zu lesen, wofür auch die ehemalige La. *καταλειφθέντα* spricht. (Pp.) — **διέκπλουν.** *ἔκπλουν* Pp. vgl. zu 1, 49, 2; *δὴ ἔκπλουν* Arn., wogegen Bl. Her. 4, 179 u. 7, 36, 2 anführt. — **βιάσασθαι.** zu 4, 9, 4.

C. 70. § 1. **προεξαγαγόμενοι.** *προεξαναγόμενοι* Dionys. u. Jacobs. Vom Fussvolk *προεξάγειν* 7, [6, 3.] 37, 1; nicht eben so von Schiffen *προεξάγεσθαι.* (Kr. z. Dion. p. 138.) *προ —, πρότερον ἢ οἱ Ἀθηναῖοι.* (Sch.) Wenn *προεξανάγεσθαι* sonst nicht vorkommt, so ist das kein erheblicher Einwand, da *ἐξάγειν, εσθαι* sich öfter findet. — **παραπλησίαις καί,** wie 5, 112, 1 u. 7, 71, 6. (Dr.) Spr. 69, 32, 5. — **τὸν ἀριθμόν.** Spr. 46, 4, 2. — **πρότερον** 7, 52, 1. (Kr. eb.) — **κύκλῳ** ist eingeschoben wie *ἄνω* 2, 83, 1. — **προσπίπτοιεν καὶ παραβοηθῇ.** Spr. 54, 8, 2. vgl. zu 3, 22, 5. Zu *παραβοηθῇ* denke man: wenn syrakosische Schiffe an die Küste gedrängt wurden. Dion. hat *παρεβοήθει*, was Arn. fordert. — **ἅμα αὐτοῖς** für *αὐτοῖς ἅμα* eine gute Hs. Vielleicht ist *ἅμα* zu streichen.

§ 2. **τὸ μέσον,** *ἔχοντες*, wobei aber nicht mehr klar vorschwebt dass *ἦρχον* das Verbum ist, sondern etwa *ἕστασαν.* zu 1, 48, 3. — **ἄλλοι** ist aus vielen und guten Hsn. hinzugefügt. Spr. 50, 4, 11. vgl. Kr. z. Dion. p. 138 s. — **πρὸς αὐτῷ.** Spr. 50, 10, 2 u. Kr. z. Dion. p. 139. Gemeint sind die zur Deckung des *ζεῦγμα* aufgestellten Kriegsschiffe § 1. — **τὰς κλῄσεις** die **Versperrung** durch die festgeankerten Fahrzeuge 7, 59, 2. Bl. versteht die Haltmittel (fastenings) durch welche die Schiffe verbunden worden. — **σφίσι,** *τοῖς Ἀθηναίοις.* (Sch.) Als ob *οἱ Ἀθηναῖοι ἐναυμάχουν* folgte. (Blume p. 18 s.) vgl. zu 4, 113, 2. — **προτέρων** für *πρότερον* viele und gute Hsn. vgl. jedoch zu 1, 23, 1.

3 πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπιπλεῖν
ὁπότε κελευσθείη ἐγίγνετο, πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν
καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους· οἵ τ' ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προσ-
πέσοι ναῦς νηΐ, μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης
τέχνης· πᾶς τέ τις ἐν ᾧ προσετέτακτο αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος
4 φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν — πλεῖσται γὰρ
δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν· βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφό-
τεραι διακόσιαι γενέσθαι — αἱ μὲν ἐμβολαὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνα-
κρούσεις καὶ διέκπλους ὀλίγαι ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προσβολαί, ὡς τύχοι
ναῦς νηῒ προσπεσοῦσα ἢ διὰ τὸ φεύγειν ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνό-
5 τεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσφέροιτο ναῦς οἱ ἀπὸ τῶν κατα-
στρωμάτων τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως ἐπ' αὐ-
τὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν, οἱ ἐπιβάται ἐς χεῖρας ἰόντες
6 ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ
διὰ τὴν στενοχωρίαν τὰ μὲν ἄλλοις ἐμβεβληκέναι τὰ δ' αὐτοὺς ἐμβε-
βλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην
ξυνηρτῆσθαι, καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν τῶν δ' ἐπιβου-
λήν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν, περιεστάναι, καὶ

---

§ 3. *ἀπό.* zu 4, 108, 5. — *ἡ ἀντιτέχνησις.* Der Artikel steht hier weil auf die *ἀντιτέχνησις* als eine in allen Seeschlachten vorgekommene hingewiesen wird. Kr. de auth. p. 43. Das Subst. wird noch aus Dion. Hal. (?) angeführt. — *ἀγωνισμός* findet sich noch bei Spätern. — *ἐθεράπευον, ἐπεμελοῦντο καὶ ἠγωνίζοντο.* (Sch.) zu 6, 61, 4. Mit dem Inf. so noch bei Spätern. Passow u. d. W. 2, b. — *τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος* das vom Verdeck aus zu Leistende. (St.) — *πᾶς τις.* Spr. 51, 16, 11. — *ἐν ᾧ, ἐν τούτῳ ᾧ.* Spr. 51, 13, 6. — *πρῶτος, ἀντὶ τοῦ ἔξοχος.* (Sch.)

§ 4. *βραχὺ ἀπέλιπον*, ungewöhnlich für *ὀλίγου ἐδέησαν.* vgl. Kr. z. Her. 7, 9, 2. — *διακόσιαι*, etwa 110 athenische 7, 60, 3, etwa 76 syrakosische 6, 52, 1 u. 70, 1. — *γενέσθαι.* Spr. 55, 3, 4. — *ἐμβολαί* sind Angriffe welche die Schiffe mit den Vordertheilen auf einander machen; *προσβολαί* solche die man machte um zu entern. (Hl. u. Ba.) Doch erklärt Jacobs letzteres zufällige Angriffe, welche Bedeutung das Wort durch das hinzugefügte *ὡς τύχοι — ἐπιπλέουσα* so wie durch die Ausnahme der *ἐμβολαί* erhält. (Pp.) — *διέκπλους* ohne Artikel. Spr. 58, 3, 1. vgl. 7, 71, 1 u. Kr. z. Dion. p. 140. — *φεύγειν. φυγεῖν* gute Hsn. Der Gegensatz ist hier wie 6, 17, 2: *ἢ ἐκ τοῦ λέγων πείθειν ἢ στασιάζων.* (Arn.) Spr. 59, 2, 3.

§ 5. *οἱ ἀπό.* Spr. 50, 8, 17. — *ἀκοντίοις.* zu 4, 94, 1. — *ἀφθόνως. ἀφθόνοις?* zu 7, 58, 5. — *ἀλλήλων.* Spr. 51, 3 A. — *ἐπιβαίνειν* gew. mit dem Ge. So noch Pind. N. 3, 20. (Matth. Gr. 402, 5, a.) vgl. Kr. zu Arr. An. 5, 1, 3.

§ 6. *ἐμβεβλῆσθαι.* zu 7, 34, 4. — *κατ' ἀνάγκην* im Gedränge. — *ξυνηρτῆσθαι, συμπεπλέχθαι.* (Sch.) — *τῶν μὲν φυλακήν* Wahrung gegen die einen. — *μὴ καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δέ*, nicht in Bezug auf einzelne Puncte, Gegenstände, sondern auf viele. (St.) — *περιεστάναι* eintreten. So *περιέστηκε κίνδυνος* 4, 34, 3. 5, 73, 1. 8, 15, 1, *δεινόν* 4, 10, 1, *φόβος* 8, 1, 2, *ὑποψία* 6, 61, 3 u. über den Da.

τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν [τῶν] νεῶν ξυμπιπτουσῶν ἔκπληξίν τε
ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν οἱ κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν.
πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς 7
κατά τε τὴν τέχνην καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐγίγνετο, τοῖς
μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες καὶ περὶ τῆς ἐς
τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ ποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι,
τοῖς δὲ Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς
διαφυγεῖν καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι.
καὶ οἱ στρατηγοὶ [πρὸς] ἔτι ἑκατέρων, εἴ τινά που ὁρῷεν μὴ κατ' 8
ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον
ἠρώτων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν οἰκειοτέραν ἤδη
τῆς οὐ δι' ὀλίγου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι ὑποχωροῦσιν, οἱ
δὲ Συρακόσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ
τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτοις αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν. ὅ τ' ἐκ τῆς γῆς 71
πεζὸς ἀμφοτέρων ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας πολὺν τὸν
ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ

---

zu 1, 76, 3; über den Ac. 3, 54, 3. — *τὸν κτύπον μέγαν.* Spr. 50, 11, 1. vgl. 7, 71, 1 u. zu 1, 49, 4. — *ἀπὸ* — gehört nicht bloss zu *μέγαν*, sondern zu *περιεστάναι τὸν κτύπον.* — *τῶν* fehlt in vielen u. den besten Hsn. — *ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς*, [τὸ?] *μὴ δύνασθαι ἀκούειν.* (Sch.)

§ 7. *ἡ* hat nur eine (gute) Hs. — *ἀφ' ἑκατέρων.* So *ἀπό* bei *γίγνεσθαι* 8, 14, 2. 93, 3. vgl. 7, 86, 4. — *κατά τε* für *κατά* eine gute Hs. und Dion. — *τὴν τέχνην λέγει τὴν ἰδίαν, τὴν κελευστικήν.* (Sch.) — *βιάζεσθαι, μετὰ βίας καὶ ἰσχύος ποιεῖσθαι.* (Sch.) Spr. 46, 6, 3. vgl. 4, 10, 5. Ueber den Inf. Spr. 55, 3, 13 u. Kr. zu Xen. An. 1, 8, 12. — *ἐπιβοῶντες* gehört zu *τοῖς κελευσταῖς*, als ob *οἱ κελευσταὶ παρεκελεύοντο* vorherginge. (Sch.) zu 3, 36, 2. — *περὶ τῆς*, als ob *ἀγωνίσασθαι* folgen sollte. zu 6, 17, 2. vgl. 6, 78, 3. 7, 64, 2. — *σωτηρία ἐς* glückliche Rückkehr nach. (Va.) — *εἴ ποτε.* Spr. 65, 5, 11. vgl. 4, 20, 1. 55, 3. 7, 64, 2. — *καί* wie in der Formel *εἴ τις καὶ ἄλλος.* Spr. 69, 32, 14. vgl. Kr. Index z. Dion. u. *ἄλλος.* — *αὖθις* künftig, wie 2, 48, 2. vgl. 1, 22, 3. 4, 55, 4. — *ἀντιλαβέσθαι*, etwa *τοῦ ἔργου.* Spr. 53, 1, 2. — *ἑκάστους.* zu 7, 57, 8.

§ 8. *πρὸς* (*ἔτι*) von dem *καί* getrennt ist sehr auffallend. Beim Thuk. wenigstens wüsst' ich keine ähnliche Stelle. Es wird also Glossem zu *ἔτι* sein. zu 7, 48, 5. — *μὴ κατ' ἀνάγκην* ohne dringenden Grund. (Va.) zu 4, 63, 3. — *ὀλίγου. ὀλίγου πόνου* eine gute Hs. wohl aus der Erklärung des Sch. vgl. zu 1, 77, 4. — *κεκτημένης* passiv. Spr. 40 unter *κτάομαι.* — *ὑποχωροῦσιν* für *ἀποχωροῦσιν* eine gute Hs. zu 2, 79, 5. „vgl. 1, 54, 4. 3, 78, 2." (Pp.) — *Ἀθηναίους.* Spr. 51, 12 A. u. Dial. 57, 10, 2. — *φεύγοντας* ist des Gegensatzes halber nochmals ausgedrückt. (Jacobs.)

C. 71. § 1. *ὁ ἐκ.* zu 6, 32, 2. — *ἰσορρόπου, ἰσοπαλοῦς.* (Sch.) — *ἀγῶνα, ἀγωνίαν.* — *ξύστασιν* Aufregung. Eur. Hipp. 983: *πάτερ, μένος μὲν ξύστασίς τε σῶν φρενῶν δεινή·* (Jacobs.) Eigentlich ist das Wort gleichfalls vom Kriegswesen entlehnt. Kr. z. Dion. p. 142. Im eig. Sinne Plut. Dem. 16 u. (neben *σύνταξις*) Ages. 15. Uneig. *ἠθῶν* Dion. Rhet. 10, 18. *τῆς ψυχῆς* Dion C. 43, 37. „49, 9: *ἀντιπάλου ἐπὶ πολὺ τῆς μάχης γενομένης ἰσορρόπῳ καὶ αὐτοὶ συστάσει τῆς γνώμης συνείχοντο.*" (Pp.) vgl. zu 5, 9, 4. — *ὁ αὐτόθεν, ὁ Συρακούσιος στρατός.* (Sch.) Ueber den Ausdruck zu 3, 7, 3; über die Ap-

τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες μὴ τῶν παρόντων
2*ἔτι χείρω πράξωσιν. πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς*
τὰς ναῦς ὅ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικὼς καὶ διὰ τὸ
ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο
ἔχειν. δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ
σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιέν πῃ τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας,
ἀνεθάρσησάν τε ἂν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς
3*σωτηρίας ἐτρέποντο, οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες ὀλοφυρμῷ τε*
ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν
γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο· ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντί-
παλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλ-
λης καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες
ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον· αἰεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον ἢ ἀπώλ-
4*λυντο. ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα*
ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες, κρατού-

---

position Spr. 56, 9, 1 u. zu 1, 49, 3. — *περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, ὑπὲρ τοῦ νικῆσαι κατὰ κράτος.* (Sch.) Ueber *τοῦ* zu 4, 17, 3 u. 30, 3. — *οἱ ἐπελθόντες* die zum Angriff Gekommenen, die Athener und ihre Bundesgenossen. vgl. 5, 109. 7, 55, 2. 64, 2. — *χείρω πράξωσιν.* zu 5, 9, 7. *χεῖρον* 7, 67, 4.

§ 2. *πάντων — ναῦς, πάσης τῆς ἐλπίδος αὐτοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν οὔσης.* (Sch.) ***Πάντα*** sind wohl eigentlich alle ihre Mittel. (Va.) Rettungsmittel. So *ἀνακεῖσθαι ἐς* Her. 1, 97, 1. 3, 31, 2. vgl. über *ἐς* Spr. 68, 21, 4 u. Lobeck zu Soph. Aj. 80. — *ἐοικώς. οὐδενὶ ἄλλῳ ἐοικώς* Arr. An. 6, 3, 3. *οὐδενὶ τῶν πρόσθεν ἀγώνων ἐοικώς* eb. 5, 17, 3. — *διὰ τό.* Dass *τό* nicht für *τοῦτο* stehen könne zeigt Kr z. Dion. p. 143 f. Bks. Vorschlag *δι' αὐτό*, von einer Hs. bestätigt, genügt zwar der Sprache, aber nicht dem Gedanken. Ba. wollte (nach dem Sch.?) *ἀνώμαλον* verdoppelt lesen; aber wahrscheinlich ist mehr ausgefallen. Kr. Stud. 2 S. 186 f. Dies glaubt auch Arn., der jedoch genügsamer nur verlangt: *διὰ τὸ ἀνώμαλον τῶν ξυμβαινόντων περὶ τὴν μάχην ἀνώμαλον καὶ τήν.* „vgl. *ἀνωμαλία τῶν συμβαινόντων* Diod. 20, 51." (Bö.) — *δι' ὀλίγου, σύνεγγυς.* (Sch.) zu 2, 89, 7. — *ἀνεθάρσησαν ἄν.* Spr. 53, 10, 3. — *ἀνάκλησις* scheint erst bei Spätern wieder vorzukommen. — *στερῆσαι.* Spr. 50, 6, 6.

§ 3. *τὸ ἡσσώμενον.* Spr. 43, 4, 17. — *ἀπό* gehört zu *τῆς ὄψεως.* vgl. zu 2, 13, 2. — *ἐδουλοῦντο.* zu 4, 34, 1. — *καί* steht bei *ἄλλοι* wie bei *οἱ δέ* vgl. § 5. (Kr. z. Dion. p. 145.) Spr. 69, 32, 15 u. Stud. 2 S. 226 f. — *ἀντίπαλόν τι, ἰσόρροπόν που ναυμαχίαν.* (Sch.) zu 2, 89, 4. — *διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, γενομένης δηλονότι ἀκρίτως τῆς ἁμίλλης.* (Sch.) wegen des entscheidungslos Fortdauernden des Kampfes. — *τοῖς σώμασιν — ξυναπονεύοντες, συνεξομοιοῦντες τὰ σώματα τῇ περὶ τῶν γιγνομένων προσδοκίᾳ ἀπένευον τῷ σώματι τῇδε κἀκεῖσε.* (Sch.) Das Verbum findet sich bei Spätern wieder. ***Τοῖς σώμασιν*** ist dynamisch: mit. (Ba.) — *ἴσα*, Ac. vom Verbum regiert. Spr. 46, 5, 4. — *τῇ δόξῃ* ihrer Auffassung. — *ἐν τοῖς.* zu 1, 6, 2. — *παρ' ὀλίγον, μόνον οὐκ.* (Sch) um Weniges, es fehlte wenig dass. Schömann zu Plut. Kle. 27, 3 E.

§ 4. *τῶν Ἀθηναίων* ist mir verdächtig; erträglich wäre es mit *ἀκοῦσαι* verbunden. — *ἀγχώμαλα.* zu 3, 49, 1 u. 4, 134, 2. Ueber den Ac. zu 7, 34, 5. — *ὀλοφυρμός.* Der Nominativ ist regelmässig Aesch. Pers. 411: *θάλασσα δ' οὐκέτ' ἦν ἰδεῖν ναυαγίων πλήθουσα.* (Jacobs.) Eigentlich wohl eine

μενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγ-
κάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπα-
σχον, πρίν γε δὴ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπὶ πολὺ ἀντισχού-
σης τῆς ναυμαχίας ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι λαμ-
πρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν
γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς ἄλλος ἄλλῃ, ὅσοι μὴ μετέωροι 5
ἑάλωσαν, κατενεχθέντες ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ πεζὸς οὐ-
κέτι διαφόρως ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες,
δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν,
οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους ἐς φυλακήν, ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλεῖ-
στοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς [καὶ] ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν. ἦν τε 6
ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. πα-
ραπλήσιά τε πεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ· διαφθαρεισῶν
γὰρ τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις προσαπώλλυντο αὐτοῖς καὶ οἱ ἐν
τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες, καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν
τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἢν μή τι παρὰ λόγον γίγνηται.

Anticipation. Spr. 61, 6, 8 u. zu 6, 22, 3. Ueblicher ist es den Begriff der hier bei *ἔστιν* als Subject erscheint als Object des Infinitivs zu setzen, wie Xen. An. 1, 5, 3: *τὰς ὠτίδας ἔστι λαμβάνειν.* 1, 9, 13: *ἦν ἰδεῖν ὀφθαλμῶν στερομένους ἀνθρώπους.* — *βοή* wünscht Elmsley zu Eur. Her. 833 vor *ὀλοφυρμός* gestellt. — *ἄλλα.* Ueber das Asyndeton Spr. 59, 1, 1 u. Kr. z. Dion. p. 145. — *πολυειδῆ.* Spr. 46, 5, 6. — *αὐτοῖς, τοῖς πεζοῖς τοῖς ἐν τῇ γῇ διατεταγμένοις,* von *παραπλήσια* regiert. (Va. u. A. Ps.) — *πρίν γε δή,* wie 1, 132, 6. vgl. zu 5, 61, 1 u. Spr. 54, 17, 6. — *λαμπρῶς.* zu 1, 49, 6. 2, 7, 1. — *διακελευσμός* wird noch aus Josephos angeführt.

§ 5. *τότε δέ* für *τότε δή* wohl nur wenige Hsn. — *ἄλλος. ἄλλοι?* weil jedes einzelne Schiff mit seiner Bemannung zu denken ist. — *κατενεχθέντες, ἤγουν πρὸς τὴν γῆν ἐλθόντες.* (Sch.) vgl. 7, 53, 1. Gewöhnlich: durch Stürme verschlagen werden. zu 1, 137, 2. — *ἐξέπεσον, ἐκ τῶν νεῶν.* (Pp.) — *οὐκέτι διαφόρως* nicht mehr sich verschiedenartig äussernd, wie § 3. „Es gehört zu *παρεβοήθουν.*" (Pp.) — *ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς,* sonst *μιᾷ ὁρμῇ.* vgl. Passow u. *ὁρμή* (?). Das *ἀπό* gebraucht Thuk. oft ungewöhnlich. — *δυσανασχετεῖν* ist nach Poll. 3, 130 ein Gebilde des Thuk., bei ihm nur hier, öfter bei den Spätern. Ueber den Ac. Spr. 48, 8, 1. vgl. 46, 4, 4. — *ἐπί.* zu 8, 11, 1. — *τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους* 7, 60, 2. (Pp.) — *ἄλλοι δὲ καί.* zu § 3. — *περί* mit dem Ac. bezeichnet hier das Object dem die Beschäftigung gilt. 4, 51: *μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν.* Aristot. Nikom. Eth. 6, 5, 1: *δοκεῖ φρονίμου ἀνδρὸς εἶναι τὸ δύνασθαι καλῶς βουλεύσασθαι περὶ τὰ αὑτῷ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα.* Wohl nicht hieher gehört Her. 2, 18, 1. — *καὶ ὅπῃ.* Spr. 59, 2, 4. Das *καί,* von Va. nicht übersetzt, verdächtigt Kr. z. Dion. p. 145 s.

§ 6. *οὐδεμιᾶς.* Spr. 47, 27, 3 u. zu 2, 94, 1. — *παραπλήσια καί.* zu 7, 70, 1. — *διαφθαρεισῶν.* zu 1, 29, 3. — *προσαπώλλυντο.* zu 4, 36, 3. — *οἱ ἐν.* Spr. 68, 12, 2 u. zu 4, 14, 1. — *διαβεβηκότες.* zu *κατεσχηκότος* 1, 11, 3. — *καὶ τότε.* Spr. 69, 32, 8. — *παρὰ λόγον* für *παράλογον* Dion. Thuk. gebraucht *παράλογος* nie als Adjectiv. vgl. zu 1, 65, 1. (Kr. z. Dion. p. 267.)

72 *Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέ-
ροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπι-
κρατήσαντες τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ ἀποπλεύ-
2σαντες πρὸς τὴν πόλιν τροπαῖον ἔστησαν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὑπὸ μεγέ-
θους τῶν παρόντων κακῶν νεκρῶν μὲν πέρι ἢ ναυαγίων οὐδ' ἐπενόουν
αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δη-
μοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν γνώμην ἐποιεῖτο πληρώσαντας ἔτι τὰς
λοιπὰς τῶν νεῶν βιάσασθαι, ἢν δύνωνται, ἅμα ἕῳ τὸν ἔκπλουν, λέγων
ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαί εἰσι νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἢ τοῖς πολεμίοις·
3ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, τοῖς δ' ἐναν-
τίοις ἐλάσσους ἢ πεντήκοντα. καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ
καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτῶν οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν διὰ
τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ
μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον,
73Ἑρμοκράτης δὲ ὁ Συρακόσιος ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν καὶ νο-
μίσας δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ὑποχωρήσασα καὶ
καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας βουλήσεται αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον
ποιεῖσθαι, ἐσηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχω-
ρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν, λέγων ταῦτα καὶ ἃ αὐτῷ ἐδόκει,
ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάντας Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τάς
τε ὁδοὺς ἀποικοδομῆσαι καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων προφθάσαντας
2φυλάσσειν. οἱ δὲ ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἧσσον ταῦτα ἐκεί-*

C. 72. § 1. *νεῶν*, attische funfzig, syrakosische sechsundzwanzig, nach § 3. vgl. zu 7, 70, 4. Etwas abweichend Diod. 13, 17 — *ἀμφοτέροις*. zu 4, 134, 2.

§ 2. *νεκρῶν πέρι*. Anticipation mit hinzugefügter Präposition, wie 5, 63, 2. Spr. 61, 6, 8. — *αἰτῆσαι ἀναίρεσιν* ist nur auf *νεκρῶν* beziehbar. — *ἐβουλεύοντο*. *ἐβούλοντο* eine gute Hs. vgl. jedoch zu 2, 74, 1. und 5, 8, 3. — *γνώμην ἐπ.* zu 1, 128, 5. — *πλείους* in grösserer Zahl. — *χρήσιμαι*. *χρήσιμοι* einige schlechte Hsn. vgl. 8, 76, 5, Xen. Mem. 3, 8, 8, Dem. 14, 2 u. vorherrschend bei Platon; *χρησίμη* Charm. 165, Dem. 15, 12, Isae. 6, 30 u. wohl stets bei Isokrates.

§ 3. *ὡς ἀναχωρήσοντες*. Aehnlich Plat. Ges. 755, b: *μηκέτι τὴν τηλικαύτην ἀρχὴν ὡς ἄρξων διανοηθήτω*.

C. 73. § 1. *ἐσηγεῖται*. zu 3, 20, 1. — *ἐλθών* hingegangen. Der Da. hängt von *ἐσηγεῖται* ab. Spr. 48, 10, 1. — *ἐν τέλει*. zu 1, 10, 6. — *περιιδεῖν*. zu 1, 35, 3. — *καὶ ἅ* für *ἃ καί* einige Hsn. u. wohl auch Va., andere *καὶ ἃ καί*. Ba. wollte *καὶ αὐτοῖς*, Dobree *καὶ ἅ* oder *ἃ καὶ Γυλίππῳ ἐδόκει* oder *αὐτῷ τῷ Γ.* Die zweite Vermuthung Dobree's halt' ich jetzt für richtig. Eben so ist ja wohl auch 7, 51, 1 *Γύλιππος* durch *αὐτός* verdrängt. Für *ταῦτα* ist vielleicht *ταὐτά* oder *τὰ αὐτά* herzustellen. Oder ist der Sinn· und was ihm schien dass man dagegen thun müsse? — *ἀποικοδομῆσαι*. *ἀποφράξαι διά τινος οἰκοδομῆς*. (Sch.) — *προφθάσαντας*. *διαλαβόντας* eine gute Hs. Vielleicht sind beide La. zu verbinden. Das erstere noch 3, 69, 2. 7, 73, 3. 8, 51, 1; dieses bei Thuk. sonst nirgends.

§ 2. *ξυνεγίγνωσκον*, *τὰ αὐτὰ ἐγίγνωσκον, τουτέστιν ὁμογνώμονες ἦσαν αὐτῷ*. (Sch.) vgl. 2, 60, 3. 8, 24, 5. Ueber den Pleonasmos mit *καὶ αὐτοί*

νου καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ
ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαυμένους καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης — ἔ-
τυχε γὰρ αὐτοῖς Ἡρακλεῖ ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὖσα — οὐ δο-
κεῖν ἂν ῥαδίως ἐθελῆσαι ὑπακοῦσαι· ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς
νίκης πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ πάντα
μᾶλλον ἐλπίζειν ἂν σφῶν πείθεσθαι αὐτοὺς ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν τῷ
παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο 3
ἄπορα καὶ οὐκέτι ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις
τάδε μηχανᾶται, δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προφθάσωσιν
ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων. πέμπει τῶν ἑ-
ταίρων τινὰς τῶν ἑαυτοῦ μετὰ ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρα-
τόπεδον, ἡνίκα ξυνεσκόταζεν, οἳ προσελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν 4
ἀκούσεσθαι καὶ ἀνακαλεσάμενοί τινας ὡς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτή-
δειοι — ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν — ἐκέλευον
φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στράτευμα ὡς Συρακοσίων
τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευα-
σάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπῆλθον, καὶ οἱ ἀκούσαντες
διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων· οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα 74
ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὣς
οὐκ εὐθὺς ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖ-

---

zu 5, 6, 3. — *ἀπό* von, nach. — *ἀναπεπαυμένους.* Das Pr. erfordert Pp. *πεπαυμένους* eine gute Hs. — *ἀναπεπαυμένους καὶ οὔσης.* Spr. 56, 14, 2. — *δοκεῖν*, *ἐγίγνωσκον* aus *ξυνεγίγνωσκον*. (Abr.) zu 2, 46. — *ὑπὸ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης* ob dem Erfreulichen des Sieges oder ob der Freude über den Sieg. (Ba.) Wohl das Letztere (vgl. 2, 51, 4), da *περιχαρής* objectiv nicht leicht vorkommt. So auch *πρὸς εὐπάθειαν ἐκ τοῦ περιχαροῦς τραπόμενοι* Plut. Cam. 20. Ueber den Ge. Spr. 47, 7, 5. — *πάντα.* zu 2, 21, 4. — *σφῶν πείθεσθαι.* Iph. A. 726: *τί χρῆμα; πείθεσθαι γὰρ εἴθισμαι σέθεν.* vgl. Schweighäuser zu Her. 1, 126, 3. Doch ist diese Construction den Attikern sonst fremd. [Dion C. 38. 43.] — *ἐξελθεῖν* hängt von *πείθεσθαι* ab. zu 3, 48.

§ 3. *οὐκέτι* für *οὐκ* die besten Hsn., andeutend dass Hermokrates mit fortgesetztem Dringen nichts ausgerichtet. (Hk.) vgl. zu 1, 91, 2. Doch ist es etwas seltsam und *ἔτι* könnte wohl aus *ἐπ* — entstanden sein. — *ἔπειθεν* redete zu. Spr. 53, 1, 7. — *ἐπὶ τούτοις* darauf. (Ps.) zum Behuf dieser Dinge. (Hl.) Wohl jenes. zu 6, 45, 1. — *μηχανᾶται· δεδιὼς — χωρίων, πέμπει* interpungirte man vor Bekker. Ueber das Asyndeton zu 2, 75, 4. vgl. 6, 64, 3.

§ 4. *ἐξ ὅσου* ähnlich wie *ἔνθεν* oder *ὅθεν* für *ἐκεῖσε ἔνθεν* oder *ὅθεν.* Spr. 51, 13, 9. — *διάγγελος* findet sich noch (anders) bei Spätern. Lex. bei Herm. de em. rat. p. 327: *ἐξάγγελος ὁ τὰ ἔσωθεν τοῖς ἔξω διαγγέλλων, ὃν Θουκυδίδης διάγγελον εἶπεν.* — *τῶν ἔνδοθεν* ist Neutrum. (Sch.) über *ἔνδοθεν* Spr. 50, 8, 15.

C. 74. § 1. *ἄγγελμα* wird noch aus Eur. u. Spätern angeführt. — *ἐπέσχον.* Spr. 52, 3, 2. — *καὶ ὣς* auch so, wie sie doch nach der erhaltenen Mahnung gesollt hätten. — *οὐκ* gehört bloss zu *εὐθύς*. Unpassen-

ναι, ὅπως ξυσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρη-
σιμώτατα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ
2 *ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια ἀφορμᾶσθαι. Συρα-*
κόσιοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ προεξελθόντες τάς τε ὁδοὺς τὰς
κατὰ τὴν χώραν, ᾗ εἰκὸς ἦν τοὺς Ἀθηναίους ἰέναι, ἀπεφράγνυσαν καὶ
τῶν ῥείθρων καὶ ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον καὶ ἐς ὑποδοχὴν
3 *τοῦ στρατεύματος ὡς κωλύσοντες ᾗ ἐδόκει ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ*
προσπλεύσαντες τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεῖλκον·
ἐνέπρησαν δέ τινας ὀλίγας, ὥσπερ διενοήθησαν, αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι,
τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυχίαν οὐδενὸς κωλύοντος ὡς ἑκάστην ποι ἐκπε-
πτωκυῖαν ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν.

75 *Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημοσθένει ἱκα-*
νῶς παρεσκευάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον
τῶν πραγμάτων, ὅτι τάς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν καὶ
ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες, ἀλλὰ καὶ
ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἑκάστῳ ἀλ-
2 *γεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων,*
ὁπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου
καθίστατο, καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς

---

der wäre *οὐδ' ὣς εὐθύς.* — *ὡς.* Spr. 69, 63, 4. — *ἐκ τῶν δ.* Spr. 68, 17, 10. vgl. zu 2, 3, 3. 4, 51. — *ἀναλαβόντες* für *ἀναλαβόντας* viele u. gute Hsn., als ob *ἔγνωσαν* oder *ἐψηφίσαντο* vorherginge. (Hk.) vgl. Spr. 45, 1, 3 u. zu 3, 36, 2. — *αὐτὰ ὅσα* gerade so viel als. (Va.?) Spr. 51, 5, 5.

§ 2. *προεξέρχεσθαι* findet sich noch bei Pol. u. Spätern. — *ἀπεφράγνυσαν.* Spr. 40 unter *φράγνυμι*, das der att. Prosa sonst fremd ist. — *τῶν* vor *ποταμῶν* ist mit Bk. nach einer guten Hs. gestrichen. — *ὑποδοχή* hier ungewöhnlich im feindlichen Sinne; im freundlichen 1, 139, 2.

§ 3. *τινάς.* Spr. 51, 16, 4. vgl. 3, 7, 3 u. 4, 46, 3 110, 2. — *ὥσπερ διενοήθησαν* 7, 60, 2. (Pp.) — *ὡς ἑκάστην.* zu 1, 3, 4. — *ἐκπεπτωκυῖαν.* zu 2, 92, 2. — *ἀναδησάμενοι*, *ἤγουν ἐξαρτήσαντες τῶν ἑαυτῶν νεῶν.* (Sch.) zu 1, 50, 1. — *ἐκόμιζον*, *οἱ Συρακόσιοι.*

C. 75. § 1. *παρεσκευάσθαι.* zu 1, 46, 1. — *καὶ ἡ.* zu 2, 93, 3. — *οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων* auf mehr als eine Weise, aus mehr als einer Ursache Ba., so dass als Subject noch *ἡ ἀνάστασις* zu denken wäre; wobei doch der Ge. nicht recht gehörig scheint. („Her. 5, 78: *δηλοῖ οὐ κατ' ἓν μοῦνον ἀλλὰ πανταχῇ ἡ ἰσηγορίη ὡς ἐστὶ χρῆμα σπουδαῖον.*“ Classen.) Besser nimmt Jacobs den ganzen Ausdruck als Subject: nicht bloss eine Einzelnheit der Vorgänge, die Gesammterscheinung dass sie etc. vgl. Spr. 60, 8, 4. Haase p. 29 s. denkt *ὅτι* — *ἀπεχώρουν* als Subject. — *πάσας. πεζοί* oder *πάσας πεζοί* Reiske. — *ἀντί* statt der Erfüllung einer. — *κινδυνεύοντες*, da hier *αὐτοί* Hauptbegriff ist. vgl. Spr. 63, 4, 2. — *αἰσθέσθαι.* *αἴσθεσθαι* Bk. nach einigen Hsn. zu 2, 93, 2.

§ 2. *κείμενον* todt da liegend. Kr. zu Xen. An. 1, 8, 27. — *μετὰ φόβου* mit Grauen. (Hl.) vor der göttlichen Strafe wegen nicht gewährter Bestattung? Wohl nur vor dem ihm selbst Bevorstehenden. — *οἱ ζῶντες* — *ἀσθενεῖς* die welche verwundet oder krank lebend zurück blieben. Spr. 50, 12, 1. vgl. zu 2, 5, 2. Ueber *ἀσθενής* zu 7, 60, 2.

πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι ἐς 3 ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά πού τις ἴδοι ἢ ἑταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐς ὅσον δύναιντο, εἴ τῳ δὲ προλίποι ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ [ὀλίγων] ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ὑπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα 4 πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ μὴ ῥαδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε καὶ μείζω ἢ κατὰ δάκρυα τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μὴ πάθωσιν. κατήφειά τέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ μικρᾷ· μυριάδες γὰρ 5 τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε ἄλλοι ἔφερον πάντες ὅ τι τις ἐδύνατο [ἕκαστος] χρήσιμον καὶ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππῆς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν ἀπορίᾳ ἀκολούθων οἱ δὲ ἀπιστίᾳ· ἀπηυ- 6 τομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ

---

§ 3. *ἀντιβολία* wird noch aus Eupol. u. Spätern angeführt; *ἀντιβόλησις* bei Platon. — *καθίστασαν.* zu 4, 75, 2. „Erg. *αὐτούς, τοὺς ἀποχωροῦντας.*" (Pp) — *ἐπιβοώμενοι.* zu 3, 59, 2. — *ἐκκρεμαννύμενοι.* Eur. Herk. 520: *δεῦρ' ὦ τέκν' ἐκκρήμνασθε πατρῴων πέπλων.* vgl. 627. (Didot.) — *ἐς* vor *ὅσον* hat nur eine gute Hs. — *τῳ.* Der Da. bei *προλείπειν* findet sich sonst in der guten Prosa vielleicht nicht. vgl. Eur. Or. 818. — *προλίποι* für *προλείποι* zwei gute Hsn. Ungew. in intr. Bed. vgl. Passow u. d. W. 3. Dem. 18, 302: *ὧν ἐνέλειπε τῇ πόλει, ταῦτα προσθεῖναι.* — *ῥώμη* Geisteskraft. vgl. 4, 29, 2 u. zu 2, 43, 3. — *ὀλίγων. πολλῶν* übersetzt Va. *συχνῶν* vermuthet Pp. Ich möcht' es streichen. — *ἐπιθειασμῶν, θείων ἐπικλήσεων.* (Sch.) zu 2, 75, 1. — *ὑπολειπόμενοι* für *ἀπολειπόμενοι* Bk. mit einer guten Hs. Ueber den Plural bei *τὶς* Spr. 58, 4, 5.

§ 4. *δάκρυσι.* Spr. 19, 2 u. B. 2 § 21 unter *δάκρυ.* — *μὴ ῥᾳδίως.* zu 2, 16. — *καίπερ.* Spr. 56, 13, 2. — *ἐκ πολεμίας, ἀφορμωμένους.* (Pp.) — *μείζω ἢ κατὰ δάκρυα.* Her. 3, 14: *μέζω κακὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν.* (Wassc.) Spr. 49, 4 u. zu 6, 15, 2. 7, 45. — *πεπονθότας.* Spr. 58, 4, 1. — *περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ, περὶ τῶν μελλόντων.* (Sch.) Spr. 61, 6, 4. — *μή* für *μή τι* eine gute Hs. — *κατήφεια.* Ein poetisches Wort, von spätern Mischprosaikern bei Plut. Lyk. 11 u. öfter, wie auch bei A. — *κατάμεμψις* Geringschätzung. vgl. 7, 77, 1. (Hk.) zu 2, 41, 2. — *οὐδὲν ἄλλο ἤ.* Spr. 62, 3, 7. — *μικρᾷ* für *σμικρᾷ* eine Hs. zu 4, 13, 3.

§ 5. *μυριάδες —.* Böckh Staatsh. 1 S. 372. vgl. Kr. z Dion. p. 309 s. — *ὄχλου.* Spr. 47, 8. vgl 3, 87, 2 u. Plut. Ages. 31: *μυριάδας ἑπτὰ τοῦ σύμπαντος ὄχλου συνεισβαλεῖν.* Aehnliches bei Kr. z. Her. 7, 184, 3. vgl. eb. 7, 20. — *ἔφερον πάντες* für *πάντες ἔφερον* eine gute Hs. — *ἕκαστος* für *κατὰ τό* eine gute Hs. Mir scheint es Glossem zu *τὶς.* (Kr. Bruchst.) Denn man sagte wohl *ἕκαστός τις,* aber schwerlich *τὶς — ἕκαστος.* vgl. zu 6, 31, 4. — *ἀκολούθων, ὑπηρετῶν.* (Sch.) Eben so von einem Packträger Isae. 5, 11; sonst gew. nur von Sklaven, die ihren Herren folgen. Ueber die Sache vgl. 3, 17, 2 u. Böckh Staatsh. 1 S. 377.

§ 6. *ἀπαυτομολεῖν* scheint sonst nicht vorzukommen. — *παραχρῆμα, ἐν τῷ τότε παρόντι.* (Sch.) erg. *ἀπηυτομόλουν.* Spr. 62, 4, 2. — *ἔφερον —*

οὐδὲ ταῦτα ἱκανά· σῖτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία καὶ ἡ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ' ὡς ῥᾳδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἵαν τελευ-
7τὴν καὶ ταπεινότητα ἀφῖκτο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο Ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἷς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἥκειν αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι, πεζούς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὁπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο.

76 *Ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριὼν ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάστοις καθ' οὓς γίγνοιτο ὑπὸ*

ἱκανά, οὐδὲ ταῦτα ἃ ἔφερον ἱκανὰ ἦν. Spr. 57, 3, 6. — *ἦν* haben mehrere gute Hsn. — *καὶ ἡ* für *καί* mehrere Hsn. Beides streichend will Dobree lesen: *ἰσομοιρία τῶν κακῶν ἔχουσα*, wie vielleicht Va. las. Pp. übersetzt: die Gemeinschaftlichkeit der Leiden, obgleich sie sonst einige Erleichterung hat, gewährt. vgl. zu 1, 9, 1. Der Sch.: *καὶ τὸ κοινωνεῖν πάντας ἐπ' ἴσης τῶν κακῶν καὶ οἷον ἴσου μέρους ἕκαστον αὐτῶν μετέχειν.* — *ἰσομοιρία κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν, τῆς τύχης* Dion. Arch. 7, 19 u. 28. Bei Attikern scheint das Wort sonst nicht vorzukommen. — *τὸ μετὰ πολλῶν* in der Erwägung dass man mit Vielen leide, die Gemeinsamkeit mit Vielen. Kr. Stud. 2 S. 153 f. Spr. 50, 5, 12. Es ist Object und *κούφισιν* Prädicat. Spr. 57, 3, 1. Das *τό* nimmt Dobree für *τὸ λεγόμενον:* illud scilicet pervulgatum, hoc sibi cum multis aliis accidere. — *κούφισις* wird noch aus Spätern angeführt. — *ῥᾳδία.* Spr. 55, 4, 4. — *ἄλλως τε καί, ἐνθυμουμένοις.* (Ba.) Spr. 51, 13, 17. vgl. 3, 55, 2. 6, 68, 2? — *ἐς οἵαν.* Spr. 51, 14, 1. vgl. 5. 7, 1. — *ἀφῖκτο. τὸ στράτευμα δηλονότι.* (Sch.) Oder vielmehr *τὸ στρατόπεδον.* (Pp.) *τὸ πρᾶγμα* denkt Hk. zu 1. 6, 4 u. Spr. 61, 5, 6. vgl. Kr. z. Her. 3, 71, 1.

§ 7. *τό*, wie 7, 55, 2. — *διάφορον* Umschlag. (Ps. u. Hl.) — *τῷ* vor *Ἑλληνικῷ*, auch von Dobree verdächtigt, hat Bk. gegen die Hsn. gestrichen, wie schon alte Erklärer wollten; *τῷ* Pp. vgl. 7, 77, 6: *τοῦ φιλίου.* — *οἷς.* Spr. 58, 4. 1. — *αὐτούς* folgt eben so auf einen Da. bezogen 3, 84, 3: *ἅπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σφαλεῖσι κἂν αὐτοὺς διασῴζεσθαι.* And. 1, 12: *ἔδοξε τοῖς πρυτάνεσι τοὺς μὲν ἀνοήτους μεταστήσασθαι αὐτοὺς δ' ἰέναι.* (Arndt de pron. refl. 2 p. 39.) — *δουλωσαμένους* für *δουλωσομένους* eine Hs. — *εὐχῆς* — *ἐξέπλεον* 6. 32, 1. 2. (Hudson.) — *παιάνων. παιώνων* mehrere, auch gute Hsn. — *πάλιν* zurück gehört zu *ἀφορμᾶσθαι.* (Hl.) — *τούτων* hängt von *ἐναντίοις* ab. (Ps.) Ueber die Stellung Spr. 50, 10, 1. — *ἐπιφημίσμασιν, οἰωνίσμασιν.* Hesych. (Dr.) Noch aus Josephos angeführt. — *πεζούς τε* für *πεζοὺς δέ* eine gute Hs. — *ναυβατῶν, ναύτης ἢ ἐπιβάτης.* (Sch.) zu 1, 121, 2. — *προσέχοντας* für *προσχόντας* eine gute Hs. — *ἐπικρεμαμένου.* zu 1, 18, 4.

C. 76 *ἐπιπαριών.* zu 4, 94, 2. — *ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐκ τῶν δυνατῶν.* (Sch.) vgl. 8, 1, 4. (Pp.) Es gehört zu den folgenden Verben. vgl. zu 6, 33, 3 u. 70, 4. — *ἔτι μᾶλλον* als 7, 60, 4. 69, 3 f. (Arn.) — *ἑκά-*

προθυμίας καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν τι.
"καὶ ἐκ τῶν παρόντων ὦ Ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι ἐλπίδα χρὴ ἔχειν· 77
ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων ἢ τοιῶνδε ἐσώθησαν· μηδὲ καταμέμφε-
σθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς μήτε ταῖς παρὰ τὴν
ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις. κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφέ- 2
ρων — ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου — οὔτ' εὐτυχίᾳ
δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατά τε τὸν ἴδιον βίον καὶ ἐς τὰ ἄλλα,
νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι πολλὰ
μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιῄτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ
ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἐλπὶς ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος, αἱ 3
δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσιν. τάχα δ' ἂν καὶ λωφήσειαν·
ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις εὐτύχηται καὶ εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι
ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως δὴ τετιμωρήμεθα. ἦλθον γάρ που καὶ 4
ἄλλοι τινὲς ἤδη ἐφ' ἑτέρους καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες ἀνεκτὰ ἔπαθον.
καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τά τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἕξειν —
οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμὲν ἢ φθόνου — καὶ ὁρῶντες

στοις, πρὸς ἑκάστους. (Ba.) — γεγωνίσκειν ist poetisch. Spr. B. 2 § 39 u. d. W. Dagegen Cobet n. l. p. 8 s. — τι eine gute Hs., die übrigen ἔτι zum folgenden C. gezogen.

C. 77. § 1. ἐκ τῶν παρόντων. zu 3, 29, 2. — ἤδη. εἰ δή Bothe. Das Asyndeton rechtfertigt sich durch die Aufgeregtheit des Redenden. Spr. 59, 1, 5. (Pp.) — τοιῶνδε erg. ἐκ. Die Präposition pflegt in solchem Falle meistens nicht zweimal gesetzt zu werden, was erhellt aus 1, 36, 2. 73, 2. 3, 44, 2. 5, 110. 111, 3. 6, 34, 4. 83, 2. 7, 57, 8. 8, 96, 2. Dem. 19, 84. Zweimal Thuk. 4, 19, 3. (Ullrich Beitr. z. Krit. 2 S. 15.) — καταμέμφεσθαι für καταμέμψασθαι eine gute Hs. vgl. 8, 106, 2. — ταῖς ξυμφοραῖς der Niederlagen halber. (Kr. z. Dion. p. LV.) Ueber den Da. Spr. 48, 15, 6. vgl. 1, 84, 2. zu 3, 98, 4 u zu χρώμενοι 4, 65, 4. — παρὰ τὴν ἀξίαν wider Verdienst. (Wasse.) wider Verschulden. vgl. § 3.

§ 2. οὐδενός. Spr. 47, 19. — προφέρων. zu 7, 64, 2. — διάκειμαι zugerichtet bin, gewöhnlicher von geistigen Zuständen. — ὑπό. Spr. 52, 3, 2. — εὐτυχίᾳ 6, 17, 1. — ὕστερός του, wie οὐδενὸς ὕστερος 1, 91, 4. — κατά τε für κατά eine gute Hs. u. der Schol. — ἐς τὰ ἄλλα, in Ansehung meiner politischen Bedeutsamkeit. — φαυλοτάτοις, ἀγεννέσιν. (Sch.) — αἰωροῦμαι schwebe. vgl. Her. 8, 100, 1. — νόμιμα positive Religionsgebräuche. — ἐς θεοὺς δεδιῄτημαι, εἰς θεῶν τιμὴν ἐπετήδευσα. (Sch.) — ἀνεπίφθονα. zu 1, 76, 1.

§ 3. ὅμως, obgleich ich in so grosser Gefahr schwebe wie die Unbedeutendsten. (Matthiä Gr. § 623.) — θρασεῖα für θαρσεῖα einige Hsn. — τοῦ μέλλοντος. zu 8, 81, 2. — οὐ κατ' ἀξίαν δή, ἀλλὰ μειζόνως. (Sch.) Vielmehr μειόνως. Gut nur Hl.: schrecken mich nicht so wie sie sonst wohl sollten. — λωφήσειαν. zu 2, 49, 2 u. 6. 12. 1. — εὐτύχηται, ἤγουν μετ' εὐτυχίας κατώρθωται. (Sch.) Spr. 52, 3, 4. — δή. ἤδη eine gute Hs. — τετιμωρήμεθα. Spr. 52, 10. 11.

§ 4. τά τε. Es entspricht καὶ ὁρῶντες. (Hk.) vgl. zu 5. 11, 2. — τὰ ἀπό. vgl. zu 8, 51, 2 u. Haase p. 108. — θεοῦ. θείου Kr. Bruchst.; ὁ θεός sagt Thuk. nur von einem bestimmten Gotte, z. B. dem Apollon. „vgl. 5, 104. 105, 1 u. 2. 112, 2." (Pp.) — ἠπιώτερα. zu 2, 59, 2. — ἀπ' αὐτῶν, in Folge

ὑμᾶς αὐτοὺς οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε μὴ κα-
5ταπέπληχθε ἄγαν, λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί τε πόλις εὐθύς ἐστε ὅποι
ἂν καθέζησθε καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ' ἂν ἐπιόν-
τας δέξαιτο ῥᾳδίως οὔτ' ἂν ἱδρυθέντας που ἐξαναστήσειεν. τὴν δὲ
πορείαν ὥστ' ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο
τι ἡγησάμενος ἕκαστος ἢ ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῇ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο
6καὶ πατρίδα καὶ τεῖχος κρατήσας ἕξειν. σπουδὴ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα
καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς ὁδοῦ — τὰ γὰρ ἐπιτήδεια βραχέα ἔχομεν — καὶ
ἢν ἀντιλαβώμεθά του φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν — οὗτοι γὰρ ἡμῖν
διὰ τὸ Συρακοσίων δέος ἔτι βέβαιοί εἰσιν — ἤδη νομίζετε ἐν τῷ ἐχυ-
ρῷ εἶναι. προπέπεμπται δ' ὡς αὐτοὺς καὶ ἀπαντᾶν εἰρημένον καὶ
7σιτία ἄλλα κομίζειν. τό τε ξύμπαν γνῶτε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἀ-
ναγκαῖόν τε ὂν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι ὡς μὴ ὄντος χωρίου
ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθείητε, καὶ ἢν νῦν διαφύγητε τοὺς
πολεμίους, οἵ τε ἄλλοι τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως καίπερ πεπτωκυῖαν ἐπα-
νορθώσοντες· ἄνδρες γὰρ πόλις καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί."
78 Ὁ μὲν Νικίας τοιάδε παρακελευόμενος ἅμα ἐπῄει τὸ στράτευμα
καὶ εἴ πῃ ὁρῴη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει χωροῦν, ξυνάγων καὶ
καθιστάς, καὶ ὁ Δημοσθένης οὐδὲν ἧσσον, τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτά
τε καὶ παραπλήσια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον, [πρῶ-
τον μὲν ἡγούμενον] τὸ Νικίου, ἐφεπόμενον δὲ τὸ Δημοσθένους· τοὺς

---

unserer Leiden. Va. u. A. erklären *ἀπὸ τῶν θεῶν*. — *οἷοι*. Spr. 61, 6, 2. — *καταπέπληχθε*. *καταπεπλῆχθαι* einige Hsn. u. Va., was billigend Ps. *ὁρῶντας* vorschlug.

§ 5. *δέξαιτο*. zu 7, 44, 4. — *ἂν* vor *ἀναγκασθῇ* hat nur eine gute Hs.

§ 6. *βραχέα*. zu 1, 14, 3. — *ἀντιλαβώμεθα*. zu 3, 22, 5. — *του* für *τοῦ* Va. zu 6, 34, 2. — *Συρακοσίων*. Spr. 47, 7, 1. — *ἐχυρῷ*, *ἀσφαλεῖ*. (Sch.) — *προπέπεμπται* für *προπέμπετε* eine Hs. — *εἰρημένον* indem ihnen angesagt, geheissen ist sowohl etc. zu 1, 125, 1. — *ἄλλα*. *ἅμα* Reiske; pariter Va. Oder *καὶ ἄλλα*? (Kr. Bruchst.) Das blosse *ἄλλα* stände im Gegensatze zu dem noch Vorhandenen.

§ 7. *τό τε* für *τὸ δέ* eine gute Hs. zu 6, 37, 3. — *οἱ ἄλλοι*, wie *οἱ πολλοί* 7, 66, 1. — *τε ὂν καὶ τευξόμενοι*, an *γνῶτε* angefügt. Spr. 56, 7, 5 u. 14, 2. — *σωθείητε*, *διασωθείητε* eine gute Hs. — *ἐπιδεῖν*. zu 7, 61, 1. — *ἄνδρες*. Eur. Phrix. 12: *αἱ γὰρ πόλεις εἴσ' ἄνδρες, οὐκ ἐρημία*. vgl. App. Pun. 8, 89, „Luc. Anach. 20 u. Valck. diatr. p. 217." (Dobree.) (Wunder) zu Soph. Oed. T. 56 u. Bl. hier.

C. 78. § 1. *ἅμα* gehört zu *παρακελευόμενος*. (Hk.) Spr. 56, 10, 3. — *ἐπῄει*. Eur. Phoe. 698: *Καδμείων πύλας φύλακάς τ' ἐπῆλθον*. — *καὶ* vor *εἴ* verbindet *παρακελευόμενος* mit *ξυνάγων*. vgl. zu 1, 19. — *οὐδὲν ἧσσον*, *ἐπῄει τὸ στράτευμα*. (Hl.) — *καθ' ἑαυτόν*. zu 3, 108, 2. — *τὸ δέ* ist substantivirtes Neutrum. Spr. 43, 4, 17. vgl. 3, 108, 2. — *πλαισίῳ*. zu 6, 67, 2. — *πρῶτον μὲν ἡγούμενον* hat eine gute Hs. u. eine andre. — *τὸ Νικίου* für *τοῦ Νικίου* mehrere u. gute Hsn. Spr. 50, 1, 11. Ueber die Entfernung der Apposition zu 4, 90, 1. vgl. 3, 104, 2. — *τὸ Δημοσθένους*,

δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλεῖστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὁπλῖται. καὶ 2
ἐπειδή τε ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ, εὗρον ἐπ'
αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ τρεψάμε-
νοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν· οἱ δὲ
Συρακόσιοι παριππεύοντές τε προσέκειντο καὶ ἐσακοντίζοντες οἱ ψιλοί.
καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα ηὐ-
λίσαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρῲ ἐπορεύοντο 3
καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι σταδίους, καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι
καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι
ἐδώδιμον — ᾠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος — καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέ-
ρεσθαι αὐτόθεν· ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια, ᾗ ἔμελλον
ἰέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες τὴν
δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν ἀπετείχιζον· ἦν δὲ λόφος καρτερὸς καὶ
ἑκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώδης, ἐκαλεῖτο δὲ Ἀκραῖον λέπας.
Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι προῄεσαν, καὶ οἱ τῶν Συρακοσίων 4
καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἱππῆς καὶ ἀκοντισταί, ὄντες πολλοί, ἑκατέρω-
θεν ἐκώλυον καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πο-
λὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ
στρατόπεδον. καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκέτι ὁμοίως εἶχον· οὐ γὰρ ἔτι ἀπο-
χωρεῖν οἷόν τ' ἦν ὑπὸ τῶν ἱππέων. πρῲ δὲ ἄραντες ἐπορεύοντο αὖ- 79
θις καὶ ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετειχισμένον καὶ
εὗρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτειχίσματος τὴν πεζὴν στρατιὰν πα-
ρατεταγμένην οὐκ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον.

---

das wohl ein eignes *πλαίσιον* bildete. Nicht glaubt dies Ba. — ***πλεῖστον.*** *ψιλόν* Kr. Bruchst. vgl. Xen. An. 3, 2, 36. vgl. jedoch zu 3, 1. — ***ἐντός*** innerhalb des *πλαισίου*, wie Xen. An. 3, 2, 36. (Dr.)

§ 2. ***ἐπειδή τε.*** Zu entsprechen scheint *οἱ δέ* § 3. (Hk.) Wenn *τέ* nicht zu streichen ist; *γε* will (unpassend) Sauppe epist. cr. p. 87. — ***τῇ*** dem bekannten. (Bl.) vgl. Index u. Artikel 3. — ***διαβάσει*** Uebergangsort. Kr. zu Xen. An. 1, 5, 12. — ***τῶν Συρ.*** Spr. 47, 15, 3. — ***παριππεύοντες*** längs der Marschcolonne hinreitend, wie § 4. Oft so bei Arrian. — ***προσέκειντο οἱ ἱππῆς καί*** mochte man erwarten. Doch ist der Zusatz entbehrlich. — ***ψιλοί,*** *ἀκοντισταί.* Kr. ind. z. Xen. An. u. d. W. lat. A.

§ 3. ***πρῲ*** für *πρωὶ* Bekker. zu 4, 6, 2. — ***ἄπεδον,*** *ὁμαλόν, ὁμόπεδον, ὡς καὶ ἄλοχος ἡ ὁμόλοχος.* (Sch.) Spr. 42, 1, 6. Oefter bei Her. und Spätern. — ***στάδια.*** Sonst sagt Thuk. nur *σταδίους*. (Phot.) Der No. Pl. scheint bei ihm nicht vorzukommen.

§ 4. ***αὐτούς*** eingeschoben wie *ὑμᾶς* 1, 68, 1. — ***ἑκατέρωθεν*** für *ἑκάτεροι* zu *ὄντες* gezogen, eine gute Hs., eine schlechtere u. Va. — ***ἀποχωρεῖν,*** *ἀποσκίδνασθαι ἀπὸ τοῦ στρατεύματος.* (Sch.) Eben nach Lebensmitteln. (Bl.) — ***ὑπό.*** zu 6, 37, 3.

C. 79. § 1. ***ἐβιάσαντο,*** *μετὰ βίας ἐπειράσαντο.* (A. Ps.) Eine in dieser Bedeutung nicht leicht vorkommende Construction. (Pp.) Mir ist *ἐλθεῖν* anstössig; Va. übersetzt es nicht. „Dasselbe Glossem Ev. Luc. 16, 16." (Bl.) vgl. jedoch 4, 29, 4. — ***οὐκ ἐπ'.*** zu *οὐκ ἐν* 7, 36, 3. — ***ἐπ' ὀ. ἀσπίδων,*** von der Tiefe. (Dr.) zu 4, 93, 4.

2καὶ προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος — διικνοῦντο γὰρ ῥᾷον οἱ ἄνωθεν — καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι ἀπεχώρουν πάλιν καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βρονταί τινες ἅμα γενόμεναι καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος φιλεῖ γίγνεσθαι· ἀφ᾽ ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα
3πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δ᾽ αὐτῶν ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς ἀποτειχιοῦντας αὖ ἐκ τοῦ ὄπισθεν αὐτοὺς ᾗ προεληλύθεσαν· ἀντιπέμψαντες δὲ κἀκεῖνοι σφῶν αὐτῶν τινας διεκώλυσαν. καὶ μετὰ τοῦτο πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι ηὐλίσαντο. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ προὐχώρουν, καὶ οἱ Συρακόσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι,
4ὑπεχώρουν, εἰ δ᾽ ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴ πως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα προελθόντες πέντε ἢ ἓξ σταδίους ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ· ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἀπ᾽ αὐτῶν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

80 Τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε τῶν τε ἐπιτηδείων πάντων ἀπορίᾳ ἤδη καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοὶ ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντας ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ᾗ διενοήθησαν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἢ οἱ Συρα-
2κόσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. ἦν δὲ ἡ ξύμπασα ὁδὸς αὕτη

§ 2. *ἐτειχομάχουν.* zu 1. 102, 1. vgl. 8, 103, 1. — *ἐπάντης* scheint sonst nicht vorzukommen. — *διικνοῦντο ἀντὶ τοῦ ἐξικνοῦντο βάλλοντες.* (Sch.) Ein seltenes Compositum, das z. B. Thuk. nur hier, Xen. nie gebraucht hat. — *οἱ ἄνωθεν.* Spr. 50, 8, 15. — *ἀπεχώρουν* für *ἀνεχώρουν* eine gute Hs. — *ἔτυχον δέ. ἔτυχον γάρ* eine gute Hs. u. vielleicht auch Va. — *ὕδωρ.* Spr. 62, 4, 4. — *πρός* gegen, wie 5, 81, 2. — *φιλεῖ γίγνεσθαι. ἐκ περιουσίας τοῦτο προσέρριπται.* (Sch.) Es könnte freilich Glossem sein. Spr. 56, 12, 2.

§ 3. *ἀποτειχιοῦντας.* Spr. 58, 4, 1. *ἀποτειχιοῦντες* einige gute Hsn. — *αὖ* hat nur eine gute Hs.: wie vorn 7. 78, 3. — *ἀντιπέμπειν* ihrerseits schicken. zu 6, 99, 3. — *τοῦτο* für *ταῦτα* eine gute Hs. — *μᾶλλον.* zu 6. 88, 5. vgl. 7, 52, 2. — *πανταχῇ κύκλῳ.* zu 3, 68, 2. — *ὑπεχώρουν.* zu 2, 79, 5 u. 7, 70, 8.

§ 4. *καὶ μάλιστα* erg. *ἐπέκειντο.* (Ba.) — *εἴ πως.* Spr. 65, 1, 10. — *κατὰ βραχύ.* zu 4, 96, 3. — *φοβήσειαν.* zu *ἐνδοῖεν* 2, 12, 1. — *ἐν τῷ, ἔτι ἐν τῷ.* (Pp.)

C. 80. § 1. *τε* fehlt in einer guten Hs. — *ἀπορίᾳ* für *ἀπορία* Kist. u. Va., *ἀπορίαι* eine gute Hs.: über *τέ* zu 5, 11, 2. — *καὶ κατατ.* giebt allerdings neben *ἀπορίᾳ* einen zweiten Grund an; doch sind Stellen wie 1, 110, 1 (*καὶ ἅμα*) nicht ganz ähnlich; ähnlicher 5, 60, 3 (*καὶ ἦσαν*). — *καύσαντας* für *καύσαντες* mehrere gute Hsn. Dieses ist wohl aus § 2 entstanden. — *ἢ οἱ. ἣ ᾗ οἱ?* doch s. zu 3, 22, 4. — *ἐτήρουν* aufpassten. (Hl.) Lys. 3, 34: *οὐκ ἐτήρησα αὐτὸν οὐ μόνον οἷόν τ᾽ ἦν λαβεῖν.* vgl. zu 6, 100, 1.

οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν καὶ τὰς ταύτῃ πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς, οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰοῦσιν, ἐμπίπτει ταραχή· καὶ τὸ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἡγεῖτο, ξυν- 3
έμενέ τε καὶ προὔλαβε πολλῷ, τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ τὸ πλέον, ἀπεσπάσθη τε καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἑλωρινὴν καλουμένην ἐπορεύοντο, ὅπως ἐπειδὴ γένοιντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας· ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτῃ, οὓς μετέπεμψαν, ἀπαντήσεσθαι. ἐπειδὴ δ' ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, εὗρον καὶ ἐνταῦθα φυλακήν τινα τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσάν τε καὶ ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε τὸν ποταμὸν καὶ ἐχώρουν αὖθις πρὸς ἄλλον ποταμόν, τὸν Ἐρινεόν· ταύτῃ γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον. ἐν τούτῳ δ' οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἥ τε ἡμέρα ἐγένετο 81
καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπεληλυθότας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον ἑκόντα ἀφεῖναι τοὺς Ἀθηναίους καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ῃ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὥραν. καὶ ὡς προσέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, 2
ὑστέροις τ' οὖσι καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσιν, ὡς τῆς

---

§ 2. **Κατάνης**, wohin sie früher (7, 49, 2. 60, 2) gewollt hatten. — *κατά* nach — zu. Spr. 68, 25, 1 u. zu 5, 58, 3. — *μέρος* fehlt in einer guten Hs. — *οἷον — ἐγγίγνεσθαι.* zu 4, 125, 1. — *φόβοι* im Plu. auch Xen. An. 4, 1, 23, Plat. Symp. 207, e, Phaed. 66, Ges. 870, Isokr. 2, 26, Lykurg 37. 43; *δέη* Lys. 6, 20. vgl. Spr. 44, 3, 4. Ueber die *πανικά* Kr. zu Xen. An. 2, 2, 19. — *ἀπό* streichen Reiske und Dobree. Ullrich Beitr. z. Kr. 3 S. 28 erklärt: wenn sie von nicht weit entfernten Feinden wegziehen.

§ 3. *ὥσπερ.* *ὅπερ* oder *ὅσπερ* Dobree 1 p. 69; doch vgl. 7, 81, 2 u. zu 5, 6, 1. — **ξυνέμενε** blieb zusammen. (St.) — **προὔλαβε** gewann einen Vorsprung. (Hl.) vgl. 4, 33, 3. — **πολλῷ** um eine ansehnliche Strecke. Spr. 48, 15, 9. Aehnlich *προέχειν ἡμέρᾳ καὶ νυκτί* 3, 49, 1. — **τὸ δέ. τοῦ δέ?** Spr. 47, 28, 3. — **καὶ τό.** zu *καὶ τούς* 7, 48, 4. — *τό* vor **πλέον** fehlt in einer guten Hs.; doch vgl. zu *καὶ τούς* 7, 48, 4. (Pp.) Spr. 50, 2, 8. — **τὴν Ἐ. κ.** zu 7, 53, 2. vgl. 6, 66, 3. — **ἐπί** für **παρά** eine gute Hs. „vgl. unten u. 7, 84 2 u. Kr. Lex. zu Xen. An. u. *γίγνεσθαι* g, β. — **τῷ ποταμῷ τῷ**, wie 7, 82, 3. (Pp.) Spr. 50, 7, 1. — **μετέπεμψαν.** *μετεπέμψαντο* eine gute Hs. zu 1, 112, 1. vgl. Herbst S. 39. — **τε** hat nur eine gute Hs. — **ταύτῃ, χωρεῖν.** Spr. 55, 4, 11.

C. 81. § 1. *ἡ ἡμέρα* der eben erwähnte Tag. vgl. 7, 80, 3. Sonst gebraucht auch Thuk. die Redensart immer ohne Artikel. — *ἀφεῖναι*, weil *ἐν αἰτίᾳ εἶχον* so viel ist als *ᾐτιῶντο.* Anders 2, 59, 1. (Ba.) Spr. 50, 6, 6.

§ 2. **καὶ ὡς** Vat., **καὶ ὥσπερ** die meisten Hsn. — **οὖσι. ἰοῦσι?** — **ὡς τῆς.**

*νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο, καὶ οἱ
ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥᾷον αὐτούς, δίχα δὴ ὄντας,
3καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ἐν τῷ πρό-
σθεν καὶ πεντήκοντα σταδίους· θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων
οὐ τὸ ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ ἑκόντας εἶναι καὶ μάχεσθαι σωτηρίαν,
ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους ὅσα ἀναγκάζον-
4ται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανέ τε τὰ πλείω ἐν πόνῳ ξυνεχεστέρῳ
ὢν διὰ τὸ ὑστέρῳ ἀναχωροῦντι αὐτῷ πρώτῳ ἐπικεῖσθαι τοὺς πολε-
μίους καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακοσίους διώκοντας οὐ προὐχώρει μᾶλ-
λον ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐ-
τῶν καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ [Ἀθηναῖοι]
5ἦσαν· ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν,
ὁδὸς δὲ ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν, ἐλάας δὲ οὐκ ὀλίγας εἶχεν, ἐβάλλοντο
περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις οἱ Συ-
6ρακόσιοι εἰκότως ἐχρῶντο· τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους*

---

zu *ὥσπερ* 7, 80. 3. - ***τῆς*** der 7, 80, 2 erwähnten. — ***τότε***, wie 7, 31, 2. (Arn.) auf 7, 80, 3. vgl. zu 1, 101, 2. — *ῥᾷον* als wenn sie geordnet gewesen wären. — *δίχα δὴ ὄντας*, ***ἤγουν κεχωρισμένους ἀπὸ τῶν μετὰ Νικίου.*** (Sch.) Es ist wohl nur auf die Trennung der Truppen des Demosthenes zu beziehen. vgl. Spr. 62, 2, 4. — *δή. ἤδη* eine gute Hs. u Va. — ***ξυνῆγον*** trieben sie zusammen. (Va.) vgl. 2, 84, 1. (Bl.) — ***ἐς ταὐτό, ἐς ὀλίγον χωρίον.*** (Sch.) Kr. zu Xen. An. 1, 8, 14.

§ 3. *ἑκατόν*, sonst sachwidrig nach ***πρόσθεν*** zugefügt, fehlt in vielen, auch guten Hsn., *καί* in einigen; doch über dieses Spr. 69, 32, 18 u. zu 1, 44, 1. — *θᾶσσόν τε.* Dem *τέ* entspricht *ὁ δέ* § 4. (Hk.) ***θᾶσσόν τι*** vermuthet Dobree, vgl. *ῥᾷόν τι* 7, 84, 1. — *ἐν τῷ τοιούτῳ* bei einer Lage wie die gegenwärtige. Spr. 50, 4, 6 u. zu 3, 81, 4. — *ἑκόντας εἶναι.* zu 6, 14. — *σωτηρίαν. σωτήριον?* So, nur falsch accentuirt, Vat. Xen. Mem. 3, 3, 10: *τὸ πείθεσθαί σοι κάλλιόν τε καὶ σωτηριώτερον αὐτοῖς ἔσται.* Für nicht nachweislich halt' ich eben so das Substantiv. — ***τοσαῦτα.*** Plat. Alk. *α*, 107, d: ***τούτοις δεῖ προσπαλαίειν τοσαῦτα ὅσα ἄμεινον.*** Spr. 46, 5, 4 u. zu 4, 126, 3. — *ὅσα* erg. *μάχεσθαι.* Spr. 55, 4, 11. Dobree vermuthet *ὅσ' ἂν ἀναγκάζωνται* oder *ὅσα ἀναγκάζοιντο.*

§ 4. ***τε*** will Dobree lieber hier als das nach *πόνῳ* streichen. — ***πόνῳ*** für *πόνῳ τε* eine gute Hs. — *ὑστέρῳ.* Spr. 57, 5, 3. — ***καὶ ἐν*** für *καί* dieselbe. — *Ἀθηναῖοι* ist überflüssig und unrichtig, da es nicht bloss Athener waren.

§ 5. *ἀνειληθέντες* zurückgedrängt. Arr. An. 4, 5, 8: ***ἀνείλουν ἐς τὸν ποταμόν.*** (Arn.) *συνειληθέντες* vermuthete Lob. z. Phryn. p. 29; ***συστραφέντες*** erklärt der Sch. — ***ἔνθεν τε. τε*** fehlt in einigen schlechten Hsn. und gewöhnlich sagte man *ἔνθεν καὶ ἔνθεν.* (Pp.) Doch ***ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν*** auch Plat. Kriti. 117, c u. 118, d. (Hertlein Ms.) — ***ἔνθεν*** erg. *ἦν* aus ***περιῆν.*** Spr. 62, 4, 1 u. zu 2, 46. — ***εἶχεν.*** Spr. 59, 2, 6. — ***τε*** nach ***ἐβάλλοντο*** ist mit einer guten Hs. gestrichen. — ***περισταδόν*** auch Her. 7, 225 u. Arr. An. 5, 17, 3. (Bl.) vgl. dort Kr. u. Spitzner zu Il. *ν*, 551. — ***ξυσταδόν, ἤγουν ἐκ τοῦ πλησίον.*** (Sch.) Herodi. 6, 7, 19: ***πρὸς τὴν συσταδὸν μάχην.*** (Bl.) ***συστάδην*** Pol. 3, 73, 8. 13, 3, 7. 16, 4, 13. Diod. 11, 7: ***συστάδην οὔσης τῆς μάχης.*** Ueber die Verbindung ohne Artikel Spr. 50, 8, 19. vgl. Index u. Adverbium. 4, 38, 4: ***ἡ μάχη οὐ σταδία ἦν.***

ἀπονενοημένους οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν Ἀθηναί-
ων, καὶ ἅμα φειδώ τέ τις ἐγίγνετο ἐπ' εὐπραγίᾳ ἤδη σαφεῖ μὴ προ-
αναλωθῆναί τῳ καὶ ἐνόμιζον καὶ ὣς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι
λήψεσθαι αὐτούς. ἐπειδὴ γοῦν δι' ἡμέρας βάλλοντες πανταχόθεν τοὺς 82
Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους ἑώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τοῖς τε
τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συ-
ρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι πρῶτον μέν, τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται,
ἐπ' ἐλευθερίᾳ ὡς σφᾶς ἀπιέναι· καὶ ἀπεχώρησάν τινες πόλεις οὐ πολ-
λαί. ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ 2
Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ
ἀποθανεῖν μηδένα μήτε βιαίως μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτά-
της ἐνδείᾳ διαίτης. καὶ παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς ἑξακισχί- 3
λιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατέθεσαν ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας
ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθὺς
ἀπεκόμιζον ἐς τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ταύτῃ τῇ ἡ-
μέρᾳ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρινεὸν καὶ διαβὰς πρὸς με-
τέωρόν τι καθῖσε τὴν στρατιάν.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν ἔλεγον ὅτι οἱ 83
μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτούς, κελεύοντες κἀκεῖνον

---

§ 6. **ἀπονενοημένους.** Xen. Hell. 7, 5, 12: *τοῖς ἀπονενοημένοις οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη.* (Bl.) — **φειδώ.** *ἐφείδετο αὐτός τις ἑαυτοῦ ὥστε μὴ προαναλωθῆναι.* Sch., der *τῴ* (manchem der Syrakosier) richtig mit *φειδώ τις ἐγένετο* zu verbinden scheint. (Pp.) Das Wort dürfte sonst nur bei Dichtern und Spätern vorkommen. — **ἐγίγνετο** für *ἐγένετο* eine gute Hs. — **προαναλωθῆναι** vor dem Genuss ihrer Vortheile aufgerieben würden. (Hl.) — **καὶ ὥς,** *χωρὶς τοῦ αὐτοὶ κινδυνεῦσαι καὶ προαναλωθῆναι.* (Sch.) — **ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ,** *ἤγουν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς μάχης.* (Sch.) zu 1, 109, 1. — **καταδαμασάμενοι,** poetisch. Spr. B. 2 § 39 unter *δάμνημι.*

C. 82. § 1. **γοῦν.** *δ' οὖν* Dobree, auch mir eingefallen. — **πρῶτον μέν,** gestellt als ob folgen sollte: *ἔπειτα εἰ ὁμολογίαν ποιεῖσθαι* etc. vgl. zu 3, 39, 3. — **τῶν νησιωτῶν εἰ.** zu 1, 10, 2 A. — **ἐπ' ἐλευθερίᾳ,** unter der Bedingung dass sie nicht *ἀνδράποδα* werden sollten. Spr. 68, 41, 7. — **ἀπιέναι.** Spr. 55, 3, 13. Doch ist es wohl, die Kommata nach *μέν* und *βούλεται* gestrichen, mit *κήρυγμα ποιοῦνται* zu verbinden. vgl. zu *ἑτοῖμος εἶναι* 7, 3, 1. — **τινες πόλεις,** *πόλεων τινῶν ἄνδρες.* Ueber *τινές* zu 6, 94, 3. vgl. 4, 72, 3.

§ 2. **ἔπειτα ὕστερον.** zu 2, 9, 1. — **ὥστε.** zu 1, 28, 3. — **ὅπλα** ohne Artikel ist hier auffallend, wenn nicht *καὶ χρήματα* ausgefallen ist. vgl. § 3.

§ 3. **οἱ πάντες.** Spr. 50, 11, 12 u. zu 1, 100, 1. — **ὑπτίας** von Schilden auch Ar. Ach. 583, Ly. 185 u. Xen. Hell. 5, 4, 18. vgl. Plut. Timol. 11: *τὴν χεῖρα νῦν μὲν ὑπτίαν, νῦν δὲ πρηνῆ προτείνας.* — **τέσσαρας.** Nicht mehr? Vielleicht hat das (müssige) *ἀσπίδας* eine Zahl verdrängt: *εἴκοσι καί?* — **ταύτῃ** für *αὐτῇ* Dobree u. eine gute Hs. — **ἀφικνοῦνται** vor *ἐπί* dieselbe, nach *αὐτοῦ* die übrigen Hsn. — **Ἐρινεόν,** den Demosthenes nicht erreichte, schon am Kakyparis gefangen 7, 80, 3. (Arn.)

C. 83. § 1. **παραδεδώκοιεν.** zu 2, 48, 1. — **κελεύοντες** gehört zu

τὸ αὐτὸ δρᾶν· ὁ δ' ἀπιστῶν σπένδεται ἱππέα πέμψαι σκεψόμενον.
ὡς δ' οἰχόμενος ἀπήγγειλε [πάλιν] παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυ-
λίππῳ καὶ Συρακοσίοις εἶναι ἑτοῖμος ὑπὲρ Ἀθηναίων ξυμβῆναι, ὅσα
ἀνάλωσαν χρήματα Συρακόσιοι ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτ' ἀποδοῦναι, ὥστε
2 τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιὰν ἀφεῖναι αὐτούς· μέχρι οὗ δ' ἂν τὰ χρήματα
ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. οἱ
δὲ Συρακόσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προς-
πεσόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὀψέ.
εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπο-
3 ρίᾳ. ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον ἔμελλον πορεύεσθαι.
καὶ ἀναλαμβάνουσί [τε] τὰ ὅπλα καὶ οἱ Συρακόσιοι αἰσθάνονται καὶ
ἐπαιώνισαν. γνόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι κατέθεντο
πάλιν πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν· οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων
84 βιασάμενοι ἐχώρουν τῆς νυκτὸς ᾗ ἐδύναντο. Νικίας δ' ἐπειδὴ ἡμέρα
ἐγένετο ἦγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέ-
κειντο τὸν αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες.
καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν
βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἱππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ
ἄλλου ὄχλου οἰόμενοι ῥᾷόν τι σφίσιν ἔσεσθαι, ἢν διαβῶσι τὸν ποτα-
2 μόν, ἅμα δ' ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίᾳ. ὡς δὲ γί-
γνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις
διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλόμενος καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλε-
πὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν· ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν

Συρακόσιοι. (Va.) — **πέμψαι.** zu *ἀποχωρεῖν* 3, 109, 2. — *δ'. δ' ὁ?* — **πάλιν** findet sich sonst auch bei Thuk. nicht dem *ἀπαγγέλλειν* beigefügt. — — **παραδεδωκότας**, *τοὺς μετὰ Δ. σφᾶς αὐτούς.* Spr. 56, 7, 3.

§ 2. **οὗ δ' ἄν.** *δ' οὗ ἄν* eine gute Hs. — **ἕνα κατὰ τάλαντον.** Denn ein Talent ungefähr war das Lösegeld eines Freien. Dorvill. z. Char. p. 286. (Gö.) — **καὶ τούτους** wie früher die Truppen des Demosthenes. (Ba.) — **μέχρι ὀψέ.** zu 3, 108, 3. — **πονήρως.** zu 7, 48, 1. „Dieselbe Phrase Xen. Kyr. 7, 5, 75.“ (Bl.) — **ἄλλων** fehlt in vielen und den besten Hsn.; Va. las es. Vielleicht *ἄλλων τῶν.* Ohne *ἄλλων* nach Spr. 69, 32, 2 zu erklären?

§ 3. **τὸ ἡσυχάζον** die Stille, Ruhe. Spr. 43, 4, 28. — **πορεύεσθαι** für *πορεύσεσθαι* mehrere Hsn. — **τε** ist mir verdächtig. — **κατέθεντο**, *τὰ ὅπλα.* (Sch.) — **οὗτοι.** Ueber sie 7, 85, 2. (Pp.) — **βιασάμενοι**, *διελθόντες σὺν βίᾳ.* (Sch.)

C. 84. § 1. **ἅμα μέν** gehört wenigstens der Sache nach zu *οἰόμενοι*, wofür *βιαζόμενοι — ὄχλου* den Grund angiebt. Pp. übersetzt: quia urgebantur, quum — sperarent. — **οἰόμενοι.** *οἰόμενοι δέ* eine Hs. — **ῥᾷον** halt' ich für das Adverbium. Aehnlich *εὖ γίγνεταί τι* Xen. An. 1, 7, 5. vgl. Spr. u. Di. 62, 2, 3. (2.) — **ὑπό** neben dem Da. zu 5, 111, 3. vgl. 6, 86, 2. Beides einem Particip angefügt. Spr. 59, 2, 3.

§ 2. **οὐδενὶ κ.** zu 2, 52, 1. — **πᾶς τις.** Spr. 51, 16, 11 u. zu 3, 13, 6. Durch *τε — καί* werden *πᾶς τις βουλόμενος* und *οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι* verbunden. Wie konnte man hier einen Wechsel der Structur finden?

ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτουν, περί τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακόσιοι, ἦν δὲ 3
κρημνῶδες, ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους καὶ ἐν κοίλῳ ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἵ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ᾑματωμένον καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ 85
ποταμῷ καὶ διεφθαρμένου τοῦ στρατεύματος τοῦ μὲν κατὰ τὸν ποταμόν, τοῦ δὲ καί, εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἱππέων, Νικίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις· καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἐκεῖνόν τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅ τι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στρατιώτας παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ 2
Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευεν· καὶ τούς τε λοιπούς, ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο, πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο, ξυνεκόμισαν ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους, οἳ [τὴν φυλακὴν] διεξῆλθον τῆς νυκτός, πέμψαντες τοὺς διωξομένους ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν ἀθροισθὲν τοῦ στρα-

---

— *περί* an, durchbohrt. (Bl.) Luc. *ῥητ. διδ.* 3: *πολλὰ τραύματα λαμβάνοντες περὶ τραχείαις ταῖς πέτραις.* Plut. Sulla 18: *κατὰ πρανοῦς φερόμενοι τοῖς δόρασι περιέπιπτον αὐτοὶ τοῖς ἑαυτῶν.* (Jacobs.) — *ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον, ἀντὶ τοῦ ἐμπλεκόμενοι κατέπιπτον.* (Sch.) Dies ist auf *σκεύεσι* wie *διεφθείροντο* auf *δορατίοις* zu beziehen. (Arn.) Das *ἐμπαλ.* ist selten. vgl. Lobeck Pathol. prol. p. 88. — *κατέρρεον* wurden stromabwärts fortgerissen. (Ps.)

§ 3. *ἐς τὰ ἐπὶ θ.* zu 1, 87, 2. „Da dies einen Begriff bildet, so ist die Stellung des *τέ* natürlich." (Arn.) — *κρημνῶδες.* zu 6, 101, 2. — *τοὺς πολλούς.* zu 3, 32, 1. — *κοίλῳ* mit abschüssigen Ufern. (Hl.) Polyb. 22, 20, 4: *ἐγεφύρωσε τὸν Σαγγάριον ποταμόν, τελέως κοῖλον ὄντα καὶ δύσβατον.* (Jacobs.) Wie Kaltwasser erklärt auch Nitzsch z. Od. Th. 3 S. 9 *κοῖλος ποταμός* von einem tiefgehenden, leeren, mit seichtem Wasser sein Bett nicht füllenden Strome. Gewiss richtig. Plut. Cam. 3: *οἱ δὲ ποταμοὶ πάντες ὥσπερ ἀεὶ κοῖλοι καὶ ταπεινοὶ διὰ θέρους ἐρρύησαν.* vgl. de Is. et. Os. 39, Plat. Quaestt. 7, 8 u. Athen. 9, 388, a, welche Stelle Pape unter *κοῖλος* unrichtig versteht. (Hertlein Ms.) vgl. Kr. zu Arr. An. 6, 18, 4 lat. A. — *ἐν σφίσιν αὐτοῖς.* zu 7, 67, 2. — *σφάζειν*, wie bei den Tragikern und Herodot mag auch die ältere attische Prosa für *σφάττειν* gebraucht haben. — *περιμάχητον λέγεται τὸ περιτίμιον, περὶ οὗ τινες ἀλλήλοις διαμάχονται, ἵνα τούτου κρατῶσι καὶ τοῦτο κτῶνται.* (Sch.) Ar. Thesm. 319. (Gram.)

C. 85. § 1. *πολλῶν*, 18000 nach Diod. 13, 19. (Wassc.) Wohl viel weniger. vgl. § 3. — *τοῦ δὲ καί.* Spr. 69, 32, 15. vgl. Kr. Stud. 2 S. 227. — *ὅ τι βούλονται.* zu 2, 4, 4. Ueber die Chronologie vgl. Müller de in. b. Pel. p. 12 s. u. 28, nach dem die Athener sich nicht vor dem 14 September ergaben.

§ 2. *ἀπεκρύψαντο, οἱ Συρακούσιοι.* (Sch.) verbargen für sich. (Pp.) um sie als Sklaven zu behalten oder zu verkaufen oder gegen Lösegeld frei zu lassen. — *τοὺς τριακοσίους* 7, 83, 3. (Pp.) — *τὴν φυλακήν* ist an sich nicht recht passend und der Ac. in diesem Sinne bei *διεξῆλθον* unzulässig. — *τοὺς διωξ.* Spr. 50, 4, 3. — *ξυνέλαβον.* Spr. 60, 5, 5 u. zu

3τεύματος ἐς τὸ κοινὸν οὐ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν πολύ, καὶ
διεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ὥσπερ τῶν
μετὰ Δημοσθένους ληφθέντων. μέρος δέ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανεν·
πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ [Σικε-
4λικῷ] πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς
κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ
δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ παραυτίκα, οἱ δὲ καὶ δουλεύσαντες
καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον· τούτοις δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην.
86 Ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τῶν τε αἰχμα-
λώτων ὅσους ἐδύναντο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες ἀνεχώ-
ρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμ-
μάχων ὁπόσους ἔλαβον κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην
εἶναι νομίσαντες τήρησιν, Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην ἄκοντος τοῦ
2Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζέν
οἱ εἶναι ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαιμο-
νίοις. ξυνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένην,
διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον·
3τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προὐθυ-
μήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι.
ἀνθ' ὧν οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς κἀκεῖνος οὐχ ἥ-
4κιστα διὰ τοῦτο πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν

ἐδῄουν 1, 114, 2. — *ἐς τὸ κοινόν* zu der Masse die der Gesammtheit gehörte. — *οὐ πολύ.* Denn von den mehr als 7000 (vgl. 7, 87, 4) waren 6000 mit Demosthenes gefangen 7, 82, 3.

§ 3. *διεπλήσθη* für *κατεπλήσθη* viele und die besten Hsn.; *δια* — bezieht sich auf die Vertheilung. Das Wort ist selten. vgl. die Lex. — *πᾶσα.* zu 3, 4, 2. — *ἀπό.* zu 4, 67, 5. — *οὐκ ὀλίγον.* Nach Plut. Nik. 27 wären viel mehr geblieben als gefangen. vgl. zu § 1 u. zu 7, 87, 4. — *οὐδενὸς ἐλάσσων.* zu 2, 94, 1. vgl. 8, 86, 3. Ueber den Pleonasmos zu 7, 44, 6. — *Σικελικῷ* streichen Dobree u. Kr. Bruchst. Denn die sonstigen Verluste im sikelischen Kriege waren mit diesem wenig vergleichbar und das Aeusserste was Thuk. mit Recht sagen konnte hat er unstreitig auch sagen wollen.

§ 4. *οἱ μὲν καί.* zu 7, 12, 1. — *δουλεύσαντες* Sklaven geworden. Spr. 53, 5, 2. — *καὶ διαδιδράσκοντες.* Spr. 56, 14, 1. — *ἀναχώρησις ἐς K.* Ein Beispiel Lys. 20, 24. (Hertlein Ms.)

C. 86. § 1. *ἀναλαβόντες. λαβόντες* mehrere und gute Hsn. — *τήν* vor *τήρησιν* ist mit vielen und guten Hsn. gestrichen. vgl. zu *διαπολέμησιν* 7, 42, 5. (Arn.) — *τήρησιν, φυλακήν.* (Sch.) — *ἄκοντος.* Spr. 47, 4, 6. — *τοῦ* hat nur eine gute Hs.

§ 2. *ἀγώνισμα, ἔπαθλον* Suid. zu Ar. Frö. 284: *λαβεῖν ἀγώνισμ' ἄξιόν τι τῆς ὁδοῦ.* Das Wort bezeichnet überhaupt ruhmvolle Bestrebungen und Leistungen. vgl. 7, 56, 1. 59, 1. 8, 17, 2. Synonym mit *δόξα* 3, 82, 7. (Dr.) vgl. 8, 12, 2. — *Δημοσθένην.* Spr. 50, 1, 11 u. zu 6, 57, 3. — *τῇ νήσῳ*, Sphakteria. zu 4, 24, 2. 55, 4.

§ 3. *τοὺς ἐκ τῆς νήσου.* zu 5, 15, 1. Der Ac. gehört zu *ἀφεθῆναι.* — *σπονδάς* 5, 18. vgl. 5, 16, 3. — *ὥστε* gehört zu *προὐθυμήθη.* (Sch.) vgl. zu 1, 119. — *διὰ τοῦτο* hat nur eine gute Hs., entbehrlich nach *ἀνθ' ὧν*, aber verdeutlichend.

Συρακοσίων τινές, ὡς ἐλέγετο, οἱ μὲν δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκε-
κοινολόγηντο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτο ταραχὴν σφίσιν ἐν εὐ-
πραγίᾳ ποιήσῃ, ἄλλοι δέ, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρήμασι
δὴ πείσας τινάς, ὅτι πλούσιος ἦν, ἀποδρᾷ καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν
τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν αὐτόν.
καὶ ὁ μὲν τοιαύτῃ ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων αἰτίᾳ ἐτεθνήκει, ἥκιστα
δὴ ἄξιος ὢν τῶν γ' ἐπ' ἐμοῦ Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι
διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν. τοὺς δ' ἐν ταῖς 87
λιθοτομίαις οἱ Συρακόσιοι χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχείρι-
σαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας καὶ ὀλίγῳ πολλοὺς οἵ τε ἥλιοι τὸ
πρῶτον καὶ τὸ πνῖγος ἔτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστέγαστον, καὶ αἱ νύκτες
ἐπιγιγνόμεναι τοὐναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἐς
ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον· πάντα τε ποιούντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν 2
τῷ αὐτῷ καὶ πρὸς ἔτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυννενημένων,
οἳ ἔκ τε τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέ-

---

§ 4. *ὡς ἐλέγετο*, nicht *ὡς ἐλέγοντο*, weil hier weniger die Personen als die Thatsache in Betracht zu ziehen. Spr. 55, 4, 2 u. 3. — *οἱ μέν* nach *τινές*. zu 5, 54, 3. Genauer gestellt wäre *δείσαντες οἱ μέν*. — *ἐκεκοινολόγηντο* nach 7, 48, 3. 49, 1. 73, 4. — *διὰ τὸ τοιοῦτο*, um eine solche Angabe über die verrätherischen Syrakosier zu erpressen, mit *βασανιζόμενος* zu verbinden. — *δή* hat nur eine gute Hs., mit der *τέ* nach *πείσαντες* gestrichen ist. — *πλούσιος*. Böckh Staatsh. 1 S. 628 f. — *ἀπ' αὐτοῦ*. zu 7, 70, 7. — *ἢ ὅτι*. zu 5, 74, 1. — *ἐγγύτατα* ist hier adjectivisch: *ἡ ἐγγὺς αἰτία*. Spr. 50, 8, 19. vgl. 1, 122, 3. 4, 31, 3 u. 7, 81, 5 E. — *ἐπ' ἐμοῦ* zu meiner Zeit. Kr. z. Her. 1, 5, 2. — *ἐς τοῦτο δ.* zu 1, 49, 6. — *πᾶσαν ἐς ἀρετήν* ist aus mehrern Hsn. hinzugefügt. Der Sinn: wegen seiner völligen, allseitigen, den in Bezug auf Tugend bestehenden sittlichen Ansichten (zu 6, 69, 3) gemässen Bestrebungen, namentlich rücksichtlich der Religiosität und Gesetzmässigkeit. (Pp.?) Aehnlich *ἐς τὸ θεῖον νόμισις* 5, 105, 1. (Didot.) — *ἐς τὸ θεῖον* nach *νενομισμένην* ist mit vielen und den besten Hsn. gestrichen.

C. 87. § 1. *μετεχείρισαν*, *περιεῖπον*. (Sch.) zu 1, 13, 2. — *καὶ ὀλίγῳ* und (verhältnissmässig) beschränktem ist aus einer guten Hs. zugefügt. — *οἱ ἥλιοι* im Plural von der Sonnenhitze auch bei Ael. v. Ge. 13, 1 u. Dion. Per. 40. (Dr.) vgl. Aristot. *π ζῴων ἱστ.* 8, 9. u. Spr. 44, 3, 6. „So *ψύχη, θάλπη, καύματα*.“ (Jacobs.) — *τὸ πρῶτον* steht wohl im Gegensatze zu der spätern, winterlichen Jahreszeit. — *πνῖγος* stickende Hitze. (Jacobs.) — *ἔτι* überdies. zu 7, 49, 5. — *ἀστέγαστον* Obdachlosigkeit. Ein seltenes Wort. — *τοὐναντίον* im Ggs. zu *οἱ ἥλιοι καὶ τὸ πνῖγος*. — *μετοπωριναί*. Spr. 50, 11, 1. — *μεταβολῇ*. Her. 2, 77, 1: *ἐν τῇσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίγνονται τῶν τε ἄλλων πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ὡρέων μάλιστα*. vgl. Aristot. Probl. 1, 1, 15 u. 27. — *ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον*. Ungewöhnlich; doch ähnlich Arr. An. 4, 8, 2: *ἐς τὸ βαρβαρικώτερον νενεωτέριστο*. 7, 13, 3: *μή τι νεωτερισθείη ἐς ὕβριν*. (Bl.)

§ 2. *πάντα ποιούντων. διὰ τὸ δύσφημον ἀπεσιώπησεν αὐτὰ ὀνομαστὶ εἰπεῖν. βούλεται δὲ λέγειν τὰ ὑποχωρήματα, ἅπερ οἱ ἰατροὶ σκύβαλα καὶ ἀποπατήματα εἰώθασι καλεῖν*. (Sch.) vgl. 4, 97, 3. (Hk.) u. Plut. Art 16. (Bl.) — *ἐν τῷ αὐτῷ*. zu 4, 35, 1. — *τὸ τοιοῦτον* ähnlicher Krankheits-

θνῃσκον, καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῷ ἅμα καὶ δίψει ἐπιέ-
3 ζοντο· ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος
καὶ δύο κοτύλας σίτου. ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπε-
4 πτωκότας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας
μὲν ἑβδομήκοντά τινας οὕτω διῃτήθησαν ἁθρόοι· ἔπειτα πλὴν Ἀθη-
ναίων καὶ εἴ τινες Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλ-
λους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβείᾳ μὲν χαλεπὸν
5 ἐξειπεῖν, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο
[Ἑλληνικὸν] τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν
δ' ἔμοιγε καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμ-
6 πρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχέστατον· κατὰ πάντα γὰρ πάν-
τως νικηθέντες καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες πανωλεθρίᾳ
δὴ τὸ λεγόμενον καὶ πεζὸς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἀπώλετο, καὶ
ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικε-
λίαν γενόμενα.

---

gründe. — *ἀνεκτός* als Fem. schon Il. 11, 610 u. bei Simonides bei Stob. 3 p. 63 Gaisf. (Pp.) vgl. Lobeck Paralipp. p. 482. — *λιμῷ.* vgl. Dem. 20, 42. (Hertlein Ms.) — *δίψει.* zu 2, 49, 3.

§ 3. *ἐδίδοσαν*, täglich. zu 4, 16, 2. — *ἐπί* für einen Zeitraum von. Spr. 68, 42, 1. „Nach dieser Zeit verkaufte man wahrscheinlich auch die nicht schon nach etwa siebenzig Tagen Verkauften § 4.“ (Arn.) — *κοτύλη* war ein Viertel Choinix. Ein sehr karges Mass. vgl. zu 4, 16, 2. — *ἄλλα τε ὅσα* für *ὅσα τε ἄλλα.* Spr. 51, 10, 10. — *ἐν.* Spr. 68, 12, 2. u. zu 4, 14, 1 u. 7, 71, 6. — *οὐδὲν ὅ τι οὐ.* Spr. 51, 10, 11 u. 67, 14, 1.

§ 4. *τινάς.* Spr. 51, 16, 4. vgl. Index u. *τὶς.* — *τοὺς ἄλλους.* zu 6, 48, 1. — *δὲ οἱ. δὲ καὶ οἱ* eine gute Hs. — *οἱ ξύμπαντες*, die Schaar des Demosthenes eingerechnet. zu 7, 85, 2. — *μέν* obgleich. zu 6, 91, 1. — *ἑπτακισχιλίων.* So auch Diod. 13, 19.

§ 5. *Ἑλληνικόν* ist müssig und mir etwas verdächtig. (Arn.) Mir sehr; entstanden aus *Ἑλληνικῶν.* — *δοκεῖν.* Spr. 33, 1, 3. vgl. 8, 64, 3.

§ 6. *κατὰ π.* zu 6, 37, 1. — *πάντα πάντως.* vgl. 8, 1, 2. Mehr Beispiele dieser Paronomasie bei Lobeck Parall. p. 57 f. — *ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδέν, ἐν παντὶ πράγματι μεγάλως.* (Sch.) zu 7, 59, 2. vgl. 2, 8, 1. — *κακοπαθήσαντες* für *κακοπαθησάντων* weil das Subject mit *πεζός* zusammenfällt und selbst bei *νῆες* auch *ναῦται* wenigstens mit gedacht werden. — *πανωλεθρίᾳ. πανώλεθρον κακόν* Her. 6, 85, 2. Das Substantiv, was nach dem *τὸ λεγόμενον* ein sehr übliches scheinen dürfte, findet sich erst bei Spätern wieder; das Adj. so bei Her. und att. Dichtern. — *τὸ λεγόμενον.* Spr. 57, 10, 12. — *ἀπώλετο.* zu *οἰδεν* 7, 44, 1. Ueber den Gesammtverlust Böckh Staatsh. 1 S. 372 f. u. Kr. z. Dion. p. 309, 4. — *ἀπονοστεῖν* noch bei Xen. An. 3, 5, 16, sonst in der attischen Prosa wohl nicht; noch weniger *ὑπονοστεῖν* 3, 89, 2. — *μέν.* zu 2, 68, 5. vgl. 7, 2, 5. 30, 3. 58, 1. — *περί.* zu 1, 5, 3. — *γενόμενα* erg. *ἦν.* zu 2, 54, 4 u. 4, 41, 4.

H.

Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστουν καὶ 1
τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγόσι καὶ σαφῶς
ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἄγαν πανσυδὶ διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνω-
σαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκ-
πλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμο-
λόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν
ὡς λήψονται Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε καὶ 2
περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δή.
ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν τε πολ-
λῶν καὶ ἱππέων καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἑτέραν ἑώρων ὑπάρχουσαν ἐβα-
ρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς οὐδὲ
χρήματα ἐν τῷ κοινῷ οὐδ' ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν
τῷ παρόντι σωθήσεσθαι, τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθὺς 3
σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε
καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους τότε δὴ καὶ
διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ
ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν ἀπο-

---

C. 1. § 1. *ἠγγέλθη, τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.* (Bl.) — **τοῖς πάνυ** den angesehensten (und also zuverlässigsten). (St.) So *οἱ πάνυ στρατηγοί* 8, 89, 2. vgl. Xen. Mem. 3, 5, 1. (Kr. Stud. 2 S. 72.) u. Hermann de ell. et pleon. p. 122. — **σαφῶς** als zuverlässig. zu 1, 91, 1. Zuerst von einem unglücklichen Barbier gemeldet. Plut. *π. ἀδολ.* 13. — *μή* schliesst sich an *ἠπίστουν* an. vgl. zu 1, 10, 1. — *γε ἄγαν* für *γε ἄν* eine gute Hs. So 1, 75, 1; *μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως.* (Bekker.) Die Steigerung des *πανσυδί* ist eben so wenig anstössig als neben einem Aeussersten ein Alleräusserstes. vgl. Spr. 23, 7, 7. Arn. vertheidigt *γε ἄν.* vgl. zu 2, 102, 5. — **πανσυδί** für *πανσυδεί* die besten Hsn., *πασσυδί* eine Hs. Dies erklärt Phot. 401, 14 für richtig, der es noch bei Pherekrates fand und durch *παντελῶς* erklärt. Oefter findet sich das Wort bei Dionys. Hal. u. Dion. C. — **τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τὸν ἔκπλουν.** So *συμπροθυμεῖσθαι ταῦτα* Xen. Kyr. 6, 1, 19. (Bl.) vgl. zu 5, 17, 1. — **τῶν ῥητόρων.** Kr. z. Dion. p. 272, 2. — **χρησμολόγοις.** zu 2, 8, 2. vgl. Kr. eb. A. 3. — **καὶ ὁπόσοι** und allen die sonst. zu 6, 88, 7. Spr. 51, 13, 5. — **θειάσαντες**, *θεῖά τινα φθεγξάμενοι.* (Sch.) Wieder findet es sich bei Spätern. vgl. die Lex. u. zu 7, 50, 4. — **ἐπήλπισαν**, *εἰς ἐλπίδας ἐνέβαλον.* (Sch.) App. Mithr. 68: *περὶ τῆς Ἀσίας αὐτὸν ἐπελπίζοντες.* (Arn.) vgl. die Lex.

§ 2. **περιειστήκει.** zu 4, 34, 3. vgl. zu 3, 54, 3. — **ἐπί.** Spr. 68, 41, 6. — **ἰδίᾳ ἕκαστος**, *ἀνδρῶν ξυγγενῶν* schwebt aus dem Folgenden vor. (Hk. u. Ds.) — **ἡλικίας** zu 3, 67, 2. u. 7, 64, 1. — **ἐν τῷ κοινῷ.** zu 1, 80, 3. — **ὑπηρεσίας.** zu 1, 143, 1. — **ἀνέλπιστοι.** zu 6, 17, 6.

§ 3. **σφίσιν.** Spr. 48, 4, 1. Verschieden *σφῶν* 8, 96, 2. — **τοσοῦτον**, wie *πολύ* 2, 93, 1. — **καὶ διπλασίως.** zu *καὶ δίς* 1, 44, 1. — **σφῶν**, *τῶν Ἀθηναίων.* (Sch.) — **μετ' αὐτῶν, ἐπικείσεσθαι.**

4 στάντας. ὅμως δὲ ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικόν, ὅθεν ἂν δύνωνται ξύλα ξυμπορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι καὶ μάλιστα τὴν Εὔβοιαν, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι καὶ ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ
5 τῶν παρόντων, ὡς ἂν καιρὸς ᾖ, προβουλεύσουσιν. πάντα τε πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεές, ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν, ἑτοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

2 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν εὐθὺς οἱ Ἕλληνες πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν, οἱ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι ὡς ἤν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς, οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἴη, ἀλλ' ἐθελοντὶ ἰτέον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, νομίσαντες κἂν ἐπὶ σφᾶς ἕκαστοι ἐλθεῖν αὐτούς, εἰ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ κατώρθωσαν, καὶ ἅμα [ἡγούμενοι] βραχὺν ἔσεσθαι
2 τὸν λοιπὸν πόλεμον, οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι· οἱ δ' αὖ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ξυμπροθυμηθέντες ἐπὶ πλέον [ἢ πρὶν] ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλιστα δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἑτοῖμοι ἦσαν καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι, διὰ τὸ

---

§ 4. *ὡς ἐκ τῶν ὑ.* zu 7, 76. — *ἐνδιδόναι.* zu 6, 72, 1. — *παρασκευάζεσθαι* würde man nach *ναυτικόν* erwarten. Doch vermisse ich vielmehr *καὶ πεζόν.* — *ὅθεν ἂν δύνωνται* gehört zu *ξυμπορισαμένους.* (Ps.) vgl. 7, 20, 2. — *ξύλα.* Kr. z. Dion. p. 274, 14 u. zu 4, 108, 1. — *ξυμπορ.* wie 8, 4. zu 7, 20, 2. — *τὰ τῶν ξυμμάχων.* zu 2, 13, 2. vgl. 8, 4. — *ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι.* zu 3, 3, 3. — *τῶν κατὰ τὴν πόλιν τι.* z. B. den Aufwand bei Festen, Opfern, Spielen. (Dr.) — *ἐς εὐτέλειαν.* 8, 4: *ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν.* (Dr.) 8, 86, 5: *ἐς εὐτέλειαν ξυντέτμηται.* (Abr.) — *σωφρονίσαι* ermässigen, beschränken. — *προβουλεύσουσιν* als Comité vorberathen sollten, ehe die Angelegenheiten andern Behörden und dem Volke vorgetragen würden. (A. Ps.) vgl. Aristot. Pol. 4, 11, 9. 12, 8, Ar. Ach. 755, Lys. 421. 467. 609 u. Kr. z. Dion. p. 273. 375. „vgl. Hermann gr. Staatsalt. 54, 5 u. 166, 11." (Pp.)

§ 5. *πάντα εὐτακτεῖν* in Allem fügsam zu sein. Spr. 46, 5, 4. — *πρός.* zu 6, 11, 5. 8, 39, 2. — *τὸ π. περιδεές.* zu 6, 59, 1. — *ὅπερ φ. δ. ποιεῖν.* zu 2, 65, 2. — *δῆμος.* zu 1, 107, 3. — *ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καί.* zu 2, 93, 3.

C. 2. § 1. *τὴν ἐκ.* zu 3, 102, 2. — *ἐπηρμένοι, ὑπερηφανευόμενοι, καὶ ἀντὶ τοῦ πρόχειροι καὶ εὐτρεπεῖς.* (Zon. p. 835.) zu 2, 11, 2. — *μηδετέρων, ἤγουν Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων.* (Sch.) Ueber *μή* Spr. 67, 8. — *ὡς* in der Meinung dass. Spr. 65, 8, 1. — *ἤν τις καὶ μή.* zu 5, 26, 2. „vgl. zu 3, 46, 1 u. 1, 140, 2." (Pp.) — *ἀποστατέον.* vgl. 7, 7, 2. — *ἐθελοντί* Th. nur hier und Spätere. — *νομίσαντας.* zu 1, 124, 2. — *κἂν ἐλθεῖν,* aus *κἂν ἦλθον.* Spr. 69, 7, 1, 4. — *ἡγούμενοι* haben nicht eine gute Hs. u. Va. — *εἶναι.* Spr. 55, 4, 9.

§ 2. *ξύμμαχοι* erg. *ἐπηρμένοι ἦσαν,* wovon das folgende Particip den Grund angiebt. — *ἐπὶ πλέον* mehr zu 5, 14, 1. vgl. zu 2, 51, 4. — *ἢ πρίν* ist wohl ein Glossem. — *ἀπαλλάξεσθαι.* zu *ξυμπροπέμψειν* 1, 27, 2. — *διὰ τάχους.* zu 1, 63, 2. — *αὐτῶν* gehört zu *ἀφίστασθαι.* (Ps.) —

*ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς ὡς
τό γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ τῶν Λακεδαι-
μονίων πόλις πᾶσί τε τούτοις ἐθάρσει καὶ μάλιστα ὅτι οἱ ἐκ τῆς Σι-
κελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει, κατ' ἀνάγκην ἤδη τοῦ ναυ-
τικοῦ προσγεγενημένου, ἅμα τῷ ἦρι, ὡς εἰκός, παρέσεσθαι ἔμελλον.
πανταχόθεν δ' εὔελπιδες ὄντες ἀπροφασίστως ἅπτεσθαι διενοοῦντο τοῦ* 3
*πολέμου, λογιζόμενοι καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῦ κινδύνων τε τοιούτων
ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων περιέστη
ἂν αὐτούς, εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλαβον, καὶ καθελόντες ἐκείνους αὐτοὶ
τῆς πάσης Ἑλλάδος ἤδη ἀσφαλῶς ἡγήσεσθαι. εὐθὺς οὖν Ἆγις μὲν* 3
*ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ ὁρμηθεὶς στρατῷ τινι ἐκ Δε-
κελείας τά τε τῶν ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικόν, καὶ τρα-
πόμενος ἐπὶ τοῦ Μηλιέως κόλπου Οἰταίων τε κατὰ τὴν παλαιὰν ἔ-* 2
*χθραν τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν χρήματα ἐπράξατο καὶ Ἀχαιοὺς
τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους μεμ-
φομένων καὶ ἀκόντων τῶν Θεσσαλῶν ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦ-
ναι καὶ χρήματα, καὶ κατέθετο τοὺς ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἔς τε τὴν*

ὀργῶντες. zu 2, 21, 3. „Ueber den Gedanken vgl. 4, 108, 3.“ (Arn.) — ***ὑπολείπειν λόγον*** die Möglichkeit der Behauptung einräumen. vgl. 8, 24, 4: *οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι.* Aehnlich steht *ὑπολείπειν λόγον* bei Antiph. 3, β, 4. (vgl. 5, 16.) Andok. 3, 18, Isokr. 4, 146, Isae. 1, 33. vgl. *ἀντιλογία* 2, 87, 2 u. Kr. z. Dion. p. 274 s. u. p LIXs. — ***αὐτοῖς*** kann, obgleich hier eingeschoben, doch mit *παρέσεσθαι* verbunden werden. zu *αὐτούς* 7, 78, 4. — ***κατ' ἀνάγκην ἤδη*** gehört zu *προσγεγενημένου:* da sie nothgedrungen auch zu einer Flotte gekommen seien. (Ps.) zu 4, 63, 3. Aehnlich Arn. Allein bei dieser Verbindung hätte *κατ' ἀνάγκην ἤδη* eine zu betonte Stellung und erschiene auch an sich als unpassend. Es wird also mit *παρέσεσθαι* zu verbinden und an eine moralische Verpflichtung zu denken sein, als Dank für die geleistete Hülfe. Ueber *ἤδη* zu 6, 91, 6. — ***τοῦ ναυτικοῦ*** verstehe auch ich von der sikelischen Flotte, die doch erst durch den Krieg gegen Syrakus eigentlich ins Leben gerufen war. Hinzugekommen war die Flotte zur Landmacht. Schwerlich ist an eventuelle Zwangsmassregeln durch die lakonische Flotte zu denken. Doch will so Ullrich Beitr. z. Kr. 3 S. 14—19. Gegen ihn auch Campe Rec. S. 178.

§ 3. ***πανταχόθεν.*** vgl. 2, 59, 2. 3, 53, 3. 5, 43, 3 u. zu 1, 124, 1. — ***ἀπροφασίστως***, *ἄνευ τῆς [του?] προφάσεως.* (Sch.) vgl. 1, 49, 5. 3, 82, 5. 6, 72, 4. 83, 1. — ***ἀπηλλάχθαι ἄν.*** zu 2, 102, 5. — ***τὸ Σικελικόν.*** Spr. 43, 4, 17 u. zu 5, 3, 4. — ***ἤδη.*** zu 6, 91, 6.

C. 3. § 1. ***ἠργυρολόγησεν.*** zu 2, 69. — ***ἐς τὸ ναυτικόν*** zur Anschaffung einer Flotte Va. Vielmehr: zur Erhaltung der Flotte. zu 6, 8, 1. — ***Μηλιέως.*** *Μηλιῶς* mehrere, auch gute Hsn. — ***Οἰταίων*** hängt von *τῆς λείας* ab. — ***κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν*** 3, 92, 1. (Bl.) — ***λεία*** Vieh, in antikem Sinne. (H. Müller.) So stehen Xen. Hell. 1, 3, 2 *λεία* und *χρήματα* synonym. (Arn.) vgl. die Lex. u. *ληίς.* Ueber den Ge. zu 6, 105, 1. — ***ἀπολαβών*** intercepit. Oder *ὑπολαβών?* — ***χρήματα***, als Lösegeld für das Geraubte. (Bl.) — ***τοὺς ἄλλους.*** vgl. Schömann Antiq. jur. publ. Gr. 6, 19, 2. (Pp.) — ***μεμφομένων***, *δηλαδὴ τοῖς Λακεδαιμονίοις.* (Sch.) wegen der Erpressung. Eine gute Hs. u. Va. *μεμφομένους.* Spr. 56, 14, 2. — ***ἀκόντων.*** Spr. 47, 4, 6. — ***τῶν*** hat nur eine gute Hs. — ***ἔς τε τήν,*** *Λακωνικήν.*

3ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προσάγειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο, καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν ἑκατέροις ἔταξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς πεντεκαίδεκα καὶ Κορινθίοις πεντεκαίδεκα, Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελληνεῦσι καὶ Σικυωνίοις δέκα, Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἑρμιονεῦσι δέκα· τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.

4 Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ διενοήθησαν, ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ τήν τε ναυπηγίαν, ξύλα ξυμπορισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου, καὶ τό τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες ὃ ἐνῳκοδόμησαν παραπλέοντες ἐς Σικελίαν καὶ τἆλλα, εἴ τί που ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν, μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται.

5 Πρασσόντων δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων καὶ ὄντων οὐδὲν ἄλλο ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου, πρῶτοι Εὐβοῆς ὡς Ἆγιν περὶ ἀποστάσεως [τῶν Ἀθηναίων] ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ. ὁ δὲ προσδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν μεταπέμπεται ἐκ Λακεδαίμονος Ἀλκαμένην τὸν Σθενελαΐδου καὶ Μέλανθον ἄρχοντας ὡς ἐς τὴν Εὔ-

---

(Pp.) — **προσάγειν**, die Thessaler oder deren *ὑπηκόους*? Wohl diese. (Ds.) *προσάγεσθαι*? zu 1, 99, 2 u. so stets bei Th. und wohl auch sonst.

§ 3. **τὴν πρ.**, *ἡ πρόσταξις ἣν ἐποιοῦντο ἦν.* Spr. 50, 11, 1. — **πρόσταξιν**, wie *προστάσσειν* Her. 7, 21; bei Thuk. sonst so weder dieses noch jenes. — **ἑξόμενοι.** zu 1, 49, 6.

C. 4. **ὥσπερ διενοήθησαν** 8, 1, 4. (Pp.) — **αὐτῷ** aus einer guten Hs. u. Va. — **τειχίσαντες** und *ἐκλιπόντες* erklärt Pp. durch *τῷ τειχίσαι, τῷ ἐκλιπεῖν* als dem *τήν τε ναυπηγίαν* entsprechend. Kaum statthaft. Ich vermuthe dass nach *ναυπηγίαν* etwa *καὶ τἆλλα* ausgefallen ist. — **ὅπως — περίπλου.** vgl. 7, 28, 1. (Didot.) — **τὸ ἐν τῇ Λ. τείχισμα** 7, 26, 2. 31, 1. (Dr.) — **τἆλλα** für *τὰ ἄλλα* eine gute Hs. — **τί που** für *πού τι* eine gute Hs. „vgl. 8, 69, 3." (Pp.) — **ξυστελλόμενοι** *ἀντὶ τοῦ συνάγοντες.* (Sch.) zu 8, 1, 4. Xen. *π. πόρων* 4, 3: *εἰς μεῖόν τι συστελλόμενος.* Dem. 18, 246: *ταῦθ' ὡς εἰς ἐλάχιστον συστεῖλαι.* (Bl.)

C. 5. § 1. **ὄντων — πολέμου** während sie nichts anders, in keiner andern Lage (vgl. 4, 120, 3. Bl.), als mit einer, wenn man anfängt, oder zur Zeit wo sie anfingen, stattfindenden Einrichtung beschäftigt waren. Ueber *οὐδὲν ἄλλο ἤ* Spr. 62, 3, 7; über *εἶναι ἐν* zu 2, 80, 2. Dobree will das *ἀρχομένων* streichen. *Παρασκευή* wäre hier kaum passend, da die ganze Art und Weise wie sie sich zu dem Kriege in Verfassung gesetzt, den Gang und die Führung desselben gleichsam begründet, zu bezeichnen ist. vgl. zu 2, 78, 3 u. „Isokr. 6, 87: *τὸν πόλεμον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον κατασκευάζοντες.*" (Arn.) Doch haben zwei schlechte Hsn. *παρασκευῇ*, was Arn. vorzieht. — **τῶν Ἀ.** von den A. Spr. 47, 25, 1. Da jedoch sonst der Ge. bei *ἀπόστασις* so nicht üblich ist, so wird er hier zu streichen sein. Auch hat ihn eine Hs. bloss am R. und Va. von 1550 nicht übersetzt. — **Ἀλκαμένην.** *Ἀλκαμένη* hier (u. § 2) die besten Hsn. ausser einer. vgl. 8, 8, 2. 10, 1. 3. (Dr.) zu 3, 107, 2. — **Σθενελαΐδου.** *Σθενελαΐδα* Cobet v. l. p. 369 u. n. l. p. 339. Doch Thuk. gebraucht oft die gew. Form. vgl. Herbst S. 63 f.

βοιαν· οἱ δ' ἦλθον ἔχοντες τῶν νεοδαμωδῶν ὡς τριακοσίους καὶ παρε-
σκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Λέσβιοι ἦλθον βου- 2
λόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι· καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν Βοιω-
τῶν ἀναπείθεται Ἆγις ὥστε Εὐβοίας μὲν πέρι ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ Λε-
σβίοις παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Ἀλκαμένην [τε] ἁρμοστὴν διδούς,
ὃς ἐς Εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε, καὶ δέκα μὲν Βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο
δέκα δὲ Ἆγις. καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ἐπράσσετο·
ὁ γὰρ Ἆγις ὅσον χρόνον ἦν περὶ Δεκέλειαν ἔχων τὴν μεθ' ἑαυτοῦ 3
δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἴ ποί τινα ἐβούλετο στρατιὰν καὶ
ξυναγείρειν καὶ χρήματα πράσσειν, καὶ πολὺ μᾶλλον, ὡς εἰπεῖν, κατὰ
τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει
Λακεδαιμονίων· δύναμιν γὰρ ἔχων εὐθὺς ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν.
καὶ ὁ μὲν τοῖς Λεσβίοις ἔπρασσε, Χῖοι δὲ καὶ Ἐρυθραῖοι ἀποστῆναι 4
καὶ αὐτοὶ ἑτοῖμοι ὄντες πρὸς μὲν Ἆγιν οὐκ ἐτράποντο, ἐς δὲ τὴν Λα-
κεδαίμονα. καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς βασιλεῖ Δαρείῳ τῷ Ἀρτα-
ξέρξου στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτὴς ἅμα μετ' αὐτῶν παρῆν·
ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τοὺς Πελοποννησίους καὶ ὑπισχνεῖτο
τροφὴν παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ ἐτύγχανε πεπραγμένος 5
τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι' Ἀθηναίους ἀπὸ τῶν Ἑλ-
ληνίδων πόλεων οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι ἐπωφείλησεν· τούς τε οὖν
φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖσθαι κακώσας τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἅμα
βασιλεῖ ξυμμάχους Λακεδαιμονίους ποιήσειν καὶ Ἀμόργην τὸν Πισ-

---

— *ἄρχοντας ὡς ἐς.* So *ἐς* 8, 9, 2. vgl. 8, 7, 2. — *τῶν νεοδαμωδῶν.* zu 5, 34, 1. — *τὴν διάβασιν, εἰς τὴν Εὔβοιαν δηλονότι.* (Sch.)

§ 2. *τῶν Βοιωτῶν,* als Stammverwandte 3, 2, 2. 8, 100, 3. (Pp.) — *ὥστε.* zu 2, 2, 4. — *ἐπισχεῖν.* zu 5, 32, 5. — *παρεσκεύαζε.* Uebergang zum unabhängigen Satze. zu *οὐ μέντοι* 2, 47, 2. — *Ἀλκαμένην τε.* Das *τέ* zu erklären scheint man annehmen zu müssen dass *διδούς* fast pleonastisch stehe. Auch diesen Ac. zieh' ich zu *παρεσκεύαζεν.* (Kr. z. Dion. p. 290.) Arn. meint es sei gesetzt als solle folgen *καὶ ναῦς δέκα μὲν αὐτὸς ὑποσχόμενος.* — *ἁρμοστήν.* zu 4, 132, 3 u. Kr. z. Dion. p. 280, 52. — *ὑπέσχοντο, τοῖς Λεσβίοις δηλονότι.* (Sch.) — *ἄνευ.* zu 1, 91, 4.

§ 3. *εἴ.* Spr. 60, 10, 1. — *ποι, ἀποστέλλειν.* (Kr. z. Dion. p. 286.) — *πράσσειν.* zu 1, 99, 1. — *ὡς εἰπεῖν.* zu 1, 1, 2. — *αὐτοῦ,* zu *ὑπήκουον* gehörig, erhält hier stehend die durch den Ggs. *τῶν ἐν τῇ π. Λ.* nothwendige Betonung. — *εὐθύς* für *αὐτός* eine gute Hs. u. Va.

§ 4. *τοῖς* für die zu 3, 4, 4 u. 4, 106, 2. — *ἔπρασσε, ἤγουν συνέπραττε.* (Sch.) — *Χῖοι,* deren Oligarchen. vgl. 9, 3. 14, 2. (Pp.) — *στρατηγός, κάρανος.* Kr. zu Xen. An. 1, 1, 2. — *τῶν κάτω* der Küstenbewohner Kleinasiens. vgl. 1, 137, 3 u. Kr. zu Xen. An. 1, 1, 2 gr. Ausg. — *ἐπήγετο.* zu 2, 2, 2.

§ 5. *πεπραγμένος ἀντὶ τοῦ ἀπῃτημένος.* (Sch.) Ps. des Mediums. Spr. 52, 10, 11. Dion C. 66, 8: *οὐ μόνον οὐδὲν εὕροντο, ἀλλὰ καὶ προσεπράσσοντο χρήματα.* Ueber den Ac. Spr. 52, 4, 6. — *ἐποφείλειν* noch schulden findet sich erst bei Spätern wieder. Ueber die Sache Kr. Stud. 1 S. 96 f. — *τόν* vor *Πισσούθνου* ist zu streichen oder nach dem Namen ein Komma zu setzen. (Pp.) Auch die gewöhnliche Verbindung ist statthaft. Spr. 50, 9, 8.

*σούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ Καρίαν, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε
βασιλεύς, ἢ ζῶντα ἄξειν ἢ ἀποκτεῖναι.*
6 *Οἱ μὲν οὖν Χῖοι καὶ Τισσαφέρνης κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον,
Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος, Μεγαρεύς, καὶ Τιμαγόρας ὁ Ἀθηνα-
γόρου, Κυζικηνός, φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι παρὰ Φαρναβάζῳ
τῷ Φαρνάκου κατοικοῦντες, ἀφικνοῦνται περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐς τὴν
Λακεδαίμονα πέμψαντος Φαρναβάζου, ὅπως ναῦς κομίσειαν ἐς τὸν
Ἑλλήσποντον, καὶ αὐτός, εἰ δύναιτο, ἅπερ ὁ Τισσαφέρνης προὐθυμεῖτο,
τάς τ' ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ πόλεις ἀποστήσειε τῶν Ἀθηναίων διὰ τοὺς
φόρους καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων
2 ποιήσειεν. πρασσόντων δὲ ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ
Φαρναβάζου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἅμιλλα ἐγίγνετο
τῶν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς τὴν Ἰωνίαν καὶ Χίον οἱ δ'
ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰν πείσουσι πέμπειν.
3 οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν Χίων καὶ Τισσαφέρνους παρὰ πολὺ
προσεδέξαντο μᾶλλον· ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς καὶ Ἀλκιβιάδης, Ἐνδίῳ
ἐφορεύοντι πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὤν, ὅθεν καὶ τοὔνομα Λα-
κωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν κατὰ τὴν ξενίαν ἔσχεν· Ἔνδιος γὰρ Ἀλκιβιά-
4 δου ἐκαλεῖτο. ὅμως δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν*

— *ἀφεστῶτα.* Kr. z. Dion. p. 353. — *περί.* zu 1, 5, 3. — *ἀποκτεῖναι* für *ἀποκτείνειν* eine gute Hs. Spr. 53, 1, 10. vgl. zu *προσκτήσασθαι* 6, 24, 3 u. Herbst S. 17 f.

C. 6. § 1. *κατὰ τὸ αὐτό, ἤγουν ὁμογνωμονοῦντες.* (Sch.) Aehnlich *κατὰ ταὐτὰ λέγειν* Her. 1, 1, 2. 6, 53, 1. — *φυγάδες τῆς ἑαυτῶν.* zu 6, 92, 2. — *Φαρνάκου.* zu 1, 129, 1. — *πέμψαντος Φ.* vgl. 5, 4, 1 u. zu 8, 28, 5. — *ἅπερ προὐθυμεῖτο.* zu 5, 17, 1. Für *ὁ* erwart' ich *καί.* — *διὰ ταχέων* vor *ποιήσειε* ist mit den besten Hsn. ausgelassen; einige *διὰ τὰ τῶν Χίων.* — *τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ,* der *Δασκυλῖτις σατραπεία.* Kr. z Dion. p. 353, 17 u. de auth. p. 7, 26. — *διὰ τοὺς φ.* wegen Erhaltung der. vgl. 8, 5. 5. — *ἀφ' ἑαυτοῦ* hier durch seine Vermittelung. (Ps.) Oder *ἐφ' ἑαυτοῦ?*

§ 2. *ἀπό.* Xen. An. 7, 2, 29: *ἔξω εἰσὶν ἀπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ πιστότατος ἑκάστῳ.* vgl. eb. 7, 6, 2: *ὁ στρατηγὸς ὁ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος.* — *τῶν ἐν. αὐτῶν ἐν?* Denn *οἱ ἐν Λ.* würde die Lakedaemonier bezeichnen. vgl. 5, 43, 1. (Haase p. 95 s.) Oder *ὄντων ἐν?*

§ 3. *τὰ τῶν* die Aufforderungen der. Anders 8, 9, 2. — *παρὰ πολύ* um Vieles, wie 1, 29, 3. 2, 89, 3. vgl. 7, 71, 3. Spr. 68, 36, 5. — *πατρικός* von den Vorfahren (*προγόνων*) her. vgl. 7, 69, 3. (Dr.) — *ἐς τὰ μάλιστα, ὑπερβαλλόντως.* (Sch.) vgl. 6, 104, 3 u. zu 1, 92. — *τοὔνομα.* Spr. 50, 11, 1. vgl. 1, 10, 7. (Pp.) — *αὐτῶν,* der Mitglieder dieser Familie. (Ds.) — *κατὰ τὴν ξενίαν* ist wohl Glossem zu *ὅθεν.* — *ἔσχεν* erhielt. Spr. 53, 5, 1. vgl. Index u. *ἔχειν.* — *γάρ* belegt das *Λακωνικόν.* — *Ἀλκιβιάδου* Sohn des A. Spr. 47, 6, 11. — *ἐκαλεῖτο.* Her. 6, 88: *Νικόδρομος, Κνοίθου καλεόμενος.* 7, 143, 1: *τῷ οὔνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο.* Eur. Aeg. 2: *τίς ἐσθ' ὁ φύσας; τοῦ κεκήρυξαι πατρός;* vgl. Soph. Tr. 1105. 1158, Bruchst. 107 u. Spr. 47, 6, 11. Es war also *καλεῖν* der eigentliche Ausdruck vom Beisetzen des Vaternamens. Dass aber

*Χίον πέμψαντες Φρῦνιν, ἄνδρα περίοικον, εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν
ὅσας περ ἔλεγον καὶ τἆλλα ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην
δόξαν, ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον, τούς
τε Χίους καὶ τοὺς Ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο καὶ τεσ-
σαράκοντα ναῦς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον ἢ
ἑξήκοντα ἀφ' ὧν οἱ Χῖοι ἔλεγον ὑπαρχουσῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον* 5
*δέκα τούτων αὐτοὶ ἔμελλον πέμψειν καὶ Μελαγκρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύ-
αρχος ἦν· ἔπειτα σεισμοῦ γενομένου ἀντὶ τοῦ Μελαγκρίδου Χαλκιδέα
ἔπεμπον καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακω-
νικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα καὶ ἑνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ
ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.*

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν 7
*Χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς καὶ δεδιότων μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ πρασσό-
μενα αἴσθωνται, πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο, ἀποπέμπου-
σιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄνδρας Σπαρτιάτας ἐς Κόρινθον τρεῖς, ὅπως ἀπὸ* 2
*τῆς ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας ὑπερενεγκόν-
τες τὰς ναῦς τὸν Ἰσθμὸν κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, καὶ ἃς ὁ
Ἆγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον καὶ τὰς ἄλλας· ἦσαν δὲ αἱ ξύμ-*

---

eine stereotype Folge der Namen Endios und Alkibiades stattgefunden (Arn.) mag ich nicht verbürgen.

§ 4. *ὅμως*, obgleich für die Chier gewonnen. — *εἰ* ob, an *κατάσκοπον*, so v. a. *κατασκεψόμενον*, angefügt. (Va.) — *αὐτοῖς*, *τοῖς Χίοις*. (Sch.) Spr. 58, 4, 1. — *πρός*. Spr. 68, 39, 5 u. zu 5, 111, 2. Ueber die Sache 8, 24, 4. 45, 4. — *ἀπαγγείλαντος*, *αὐτοῦ*. vgl. 3, 92, 4. (Dr.) Spr. 47, 4, 3. — *ἐκεῖ* wird sich mit auch auf die Erythraeer beziehen. Kr. z. Dion. p. 287, 4 u. Stud. 2 S. 227 f. — *ἀφ' ὧν*, *ἀπὸ τούτων ἅ*. (Hk.) nach dem was. Spr. 68, 16, 8. vgl. 4, 126, 3 u. Kr. z. Dion. p. 288.

§ 5. *τούτων*, *τῶν τεσσαράκοντα*. (Sch.) — *αὐτοί* für *αὐτοῖς* viele u. gute Hsn. Der Gegensatz: dreissig sollten von ihren Bundesgenossen zugefügt werden. (Hk.) Kr. z. Dion. p. 288. — *πέμψειν* für *πέμπειν* eine gute Hs. — *σεισμοῦ*. zu 3, 89, 1. *θεῖον ἡγησάμενοι* Xen. Hell. 3, 2, 24. — *Χαλκιδέα*, nur als Harmosten. Denn Nauarch wurde später Astyochos 8, 20, 1, während Chalkideus noch lebte 8, 24, 1. (Kr. eb.) — *ἔπεμπον* bestimmten zu schicken. vgl. 8, 12, 2. (Pp.) vgl. jedoch zu *ἀπέστελλον* 7, 19, 3. — *δέον*. *δέοντος* eine gute u. mehrere schlechte Hsn. gegen Spr. 24, 2, 9. Dass *ἑνὸς δέοντος* etc. ungriechisch und Xen. Hell. 1, 1, 5 *δεούσαις* zu lesen sei hat zuerst Kr. in den Berl. Jahrb. für wissenschaftl. Kritik Jan. 1829 S. 29 bemerkt.

C. 7. § 1. *ἅμα δὲ τῷ ἦρι* haben nur eine gute Hs. u. Va. — *τοῦ* für *τοῦ δ'* Bk. — *εὐθύς* sogleich, mit dem Eintritt des Frühlings, wie 4, 52, 1. vgl. 2, 47, 1. 5, 52, 1. (Gö. u. Pp.) — *ἐπειγομένων ἀντὶ τοῦ ἐπειγόντων*. (Sch.) 8, 9, 1. 82, 2 ist der Begriff selbstthätiger Mitwirkung klarer. So auch 6, 100, 1. (Arn.) vgl. zu 3, 2, 2. Das Activ hat Thuk. nirgends. — *καὶ δεδιότων*. Ueber *καί* zu 1, 1, 1. — *κρύφα*. zu 1, 67, 2. — *ἐς Κόρινθον* hat eine gute Hs. vor *ἄνδρας*.

§ 2. *ὑπερενεγκόντας* für *ὑπερενεγκόντες* vier Hsn. Erg. *αὐτούς*, *τοὺς ξυμμάχους*. (Kr. z. Dion. p. 289, 8.) Ueber den Ausdruck zu 3, 15. vgl. 8,

8πασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου οὐκ ἐκοινοῦντο τὸν στόλον ἐς τὴν Χίον οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν ἃ ἦλθον ἔχοντες ἐς τὴν ἀποστολήν, πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ' ὕστερον ἐφ' ἑαυτῶν
2διενοοῦντο ἄλλῳ στόλῳ πλεῖν· ὁ δὲ Ἆγις ἐπειδὴ ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὡρμημένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο, καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοῖς πλεῖν ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκεύαζεν, ἔπειτ' ἐς Λέσβον καὶ Ἀλ-
3καμένην ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Ἆγις διενοεῖτο, τὸ τελευταῖον δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι — προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου — διαφέρειν δὲ τὸν Ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποπλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας τὸν νοῦν μᾶλλον ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον ἐπιδιαφερομένας. καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο, καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολύ πω

8, 3. Ueber die Sache Kr. eb. p. 289 s. u. 299. — *ξυμμαχικῶν. ξυμμαχίδων?* wie 8, 23, 5. Doch s. Xen. Kyr. 3, 3, 12: *ἐδίδασκεν ᾗ ἕκαστον ἰσχυρὸν ἦν τῶν συμμαχικῶν.* (Kr. eb. 289, 9.) Wie nämlich von *ναυτικόν* Flotte, so steht auch von *ξυμμαχικόν* Bundescontingent der Plural. Spr. 43, 4, 18. Gut bemerkt Pp. dass von *ξυμμαχίς* der Ge. hier anstössig wäre für *ξυμμαχίδες.* vgl. 8, 23, 5. — *μιᾶς δέουσαι τεσσ.* Kr. z. Dion. p. 289.

C. 8. § 1. *ὑπέρ* im Namen. (Ac. u. Dr.) — *ἐκοινοῦντο* für *ἐκοινωνοῦντο* nur eine Hs. Doch wäre von diesem wohl nur *ἐκοινώνουν τοῦ στόλου* sprachgemäss. (vgl. Pp.) Jenes steht von gemeinsamer Theilnahme an etwas, wie Eur. b. Stob. 69, 19: *κεκοίνωνται ψόγον ταῖς οὐ κακαῖσιν αἱ κακαί.* Jon 608: *κοινουμένη τὰς συμφοράς σοι πρόσθεν ἀπολαχοῦσα νῦν αὐτὴ καθ' αὑτὴν τὴν τύχην οἴσει πικρῶς.* „Aehnlich *ξυγκοινοῦσθαι* 8, 75, 3." (Arn.) — *τὸν στόλον ἐς.* zu *ἐκ* 1, 18, 3. — *ἃ ἦλθον ἔχοντες.* zu 1, 9, 1. — *ἀποστολήν, τοῦ στόλου τῶν νεῶν* 8, 9, 3. (Bl.) Sonst noch bei Spätern. — *ἐφ' ἑαυτῶν, καθ' ἑαυτούς.* (Sch.) Spr. 68, 40, 6. — *ἄλλῳ* 8, 39, 1. (Pp.)

§ 2. *αὐτοῖς* für *αὐτούς* mehrere, auch gute Hsn. vgl. Kr. z. Dion. p. 289, 4. — *τάς*, die 8, 6, 5 erwähnten. — *παρεσκεύαζεν* für *παρεσκεύασεν* zwei gute Hsn. — *καὶ Ἀ. ἄρχοντα, ἔχοντας.* (Sch.) und zwar den A. zum Befehlshaber habend. Das *καί* fehlt in einer schlechten Hs. Vielleicht ist hier etwas ausgefallen. — *διενοεῖτο, πλεῖν* dass er schiffen solle. Spr. 55, 4, 11. vgl. Kr. z. Dion. p. 118.

§ 3. *τό* fehlt in einer guten Hs. Keins von beiden gebraucht Thuk. so. Denn 3, 56, 1 gehört nicht hieher. (Pp.) Bei Andern beides. vgl. Passows Lex. in *τελευταῖος.* Mit *τό* auch Isokr. 16, 40. — *ἀφικέσθαι*, was Va. nicht übersetzt, würde man nicht vermissen. (Kr. z. Dion. p. 290, 12.) — *προσετέτακτο.* zu 1, 136, 2. — *ἐς αὐτόν.* zu 8, 5, 1. — *τὰς ἡμισείας*, in der That mehr, 21 von den neun und dreissig § 2. *ἡμισείας* für *ἡμίσεας* eine gute Hs. — *τὸν νοῦν μᾶλλον* für *μᾶλλον τὸν νοῦν* eine gute Hs. Pp. vergleicht dagegen 7, 19, 5, unzureichend. — *ἢ τάς, ἢ πρὸς τάς.* zu 7, 47, 3. — *ἐπιδιαφερομένους* für *διαφ.* eine gute Hs.: *ἐπι* — nach den schon übergeschafften. Sonst kommt dies Compositum nicht vor. — *ἐκ τοῦ προφανοῦς.* zu 3, 43, 2. vgl. 8, 68, 1. — *ἐποιοῦντο, ποιεῖσθαι διενοοῦντο.* (Sch.) — *καταφρονήσαντες τῶν Ἀ. ἀδυνασίαν, φρονήσαντες ἀδυνασίαν κατὰ τῶν*

ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν οὐ προεθυμή- 9
θησαν ξυμπλεῖν πρὶν τὰ Ἴσθμια, ἃ τότε ἦν, διεορτάσωσιν. Ἆγις δὲ αὐτοῖς ἑτοῖμος ἦν ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδάς, ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρούντων δὲ τῶν 2
Κορινθίων ἀλλὰ διατριβῆς ἐγγιγνομένης οἱ Ἀθηναῖοι ᾔσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον καὶ πέμψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτην ἐπῃτιῶντο αὐτούς, καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ' ἔπεμψαν ἑπτά. αἴτιον δ' 3
ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δ' ὀλίγοι καὶ ξυνειδότες τό τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἥξειν, ὅτι διέτριβον.

Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπηγγέλθη- 10
σαν γάρ, ἐθεώρουν ἐς αὐτά, καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εὐθύς, ὅπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. οἱ δὲ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα

Ἀ. (Ba.) vgl. Her. 8, 10, 1? Spr. 47, 24, 1. Ueber den Ao. zu 7, 63, 3. — *ἀδυνασίαν.* zu 7, 8, 2. — *καί.* zu 2, 93, 3.

C. 9. § 1. *προεθυμήθησαν. προὐθ.* eine Hs. — *πρίν* ohne *ἄν*. Spr. 54, 17, 3. vgl. Ind. u. *πρίν*. — *ἑτοῖμος ἦν, συγγνώμην εἶχεν.* (Sch.) Es ist mehr in Bezug auf den Hauptbegriff *ποιήσασθαι* als auf den Nebengedanken *λύειν* gesetzt. Spr. 69, 16, 3. — *δή* demnach, ihrer Erklärung gemäss. (Arn.) — *σπονδάς.* zu 5, 49, 1. vgl. 8, 10, 1. — *ἑαυτοῦ ποιήσασθαι. ποιήσασθαι τὸν στόλον ὡς στόλον ἑαυτοῦ ἴδιον.* Doch kann der Sinn auch sein: den Zug zu seinem eigenen zu machen, sich persönlich anzueignen. Soph. Antig. 546: *μή μοι θάνῃς σὺ κοινὰ μηδ' ἃ μὴ ᾿θιγες ποιοῦ σεαυτῆς.* Dem. 23, 114: *τὴν χώραν ἐποιεῖθ' ἑαυτοῦ.* vgl. Spr. 47, 6, 11. Bei einer solchen Aneignung konnte die Korinthier kein Vorwurf treffen wegen Verletzung des Festfriedens.

§ 2. *ᾔσθοντο. ᾐσθάνοντο* eine gute Hs. — *μᾶλλον.* zu 1, 3, 2. — *τὸ πιστόν* ist Apposition zu *ναῦς:* Schiffe als Garantie. (St.) Der Artikel bezeichnet die gehörige, erforderliche. Spr. 50, 2, 4. — *ἐς τὸ ξυμμαχικόν* verbindet Dr. mit *τὸ πιστόν.* vgl. 3, 11, 1: *πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν.* Für *ξυμμαχία* stehe *τὸ ξυμμαχικόν* auch 3, 91, 1 u. Her. 9, 106, 3. Doch widerstrebt die Stellung; auch wäre das müssig. Besser Hl.: zu der vereinigten (verbündeten) Seemacht schicken.

§ 3. *αἴτιον —.* zu 4, 26, 3 u. 65, 4. — *καί* vor *ξυνειδότες* hat nur eine gute Hs. — *ἰσχυρόν.* zu 3. 6, 1.

C. 10. § 1. *ἐπηγγέλθησαν, αἱ σπονδαὶ δηλονότι.* (Sch.) *αἱ σπονδαί* fügen nach *γάρ* hinzu eine gute Hs. u. Va. Als Subject denkt St. *οἱ Ἀθηναῖοι*, Ps. *τὰ Ἴσθμια.* vgl. 5, 49, 2 u. über den Plural 1, 126, 3: *ἐπῆλθον Ὀλύμπια.* 5, 75, 2: *Κάρνεια ἐτύγχανον ὄντα.* (Pp.) Ueber die Zeit Kr. z. Dion. p. 316, der, wie auch Arn., an den Munychion oder Thargelion denkt. Immer in den Sommer setzt die Isthmien Herm. Antiq. sacr. 49, 14. 15. — *ἐς.* zu 3, 104, 3. — *ἀνεχώρησαν, οἱ θεωροὶ δηλονότι.* (Sch.) — *αἱ* die 8, 8, 3 erwähnten. — *οἱ δέ, οἱ Κορίνθιοι.* (Sch.)

2 Ἀλκαμένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ
προσπλεύσαντες ὑπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ' ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολού-
θησαν οἱ Πελοποννήσιοι ἀλλ' ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀ-
θηναῖοι· τὰς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν
ἔχοντες οὐ πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ
[καὶ τριάκοντα] παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς Πειραιὸν τῆς
Κορινθίας· ἔστι δὲ λιμὴν ἐρῆμος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς
3 Ἐπιδαυρίας. καὶ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύασι μετέωρον οἱ Πελοποννή-
σιοι, τὰς δὲ ἄλλας ξυναγαγόντες ὁρμίζουσιν. καὶ προσβαλόντων τῶν
Ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων
θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος, καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους
κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμέ-
11 νην ἀποκτείνουσιν· καὶ αὐτῶν τινες ἀπέθανον. διακριθέντες δὲ πρὸς
μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς
τὸ νησίδιον ὁρμίζονται ἐν ᾧ, οὐ πολὺ ἀπέχοντι, ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ
ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἔπεμπον. παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελο-
ποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε Κορίνθιοι, βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς,
2 καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι. καὶ ὁρῶντες τὴν φυ-
λακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὖσαν ἠπόρουν, καὶ ἐπενόησαν μὲν

---

§ 2. *αὐτοῖς.* Spr. 60, 5, 2. Kr. z. Dion. p. 119. — *ὑπῆγον* für *ἐπῆγον* eine gute Hs. *ὑπεχώρουν, ὅπως εἰς τὸ πέλαγος ἐκείνους προκαλέσωνται.* (Sch.) subducebant Va. vgl. zu 4, 126, 6. — *ἐπὶ πολύ* weithin. (Ps.) — *ἑπτά. ἐς ἑπτά* Westermann. — *καὶ τριάκοντα* erweist als eingefälscht Kr. eb. p. 309 ff. Ueber die nichtigen Einwendungen dagegen Stud. 2, 188—195. Dass man die Zahl mit *καταδιώκουσι* verbinden könne hätte Niemand einfallen sollen. Man vergisst nur zu oft dass Thuk. unter Andern auch ein vernünftiger Mensch war. — *Πειραιόν. Σπείραιον* Müller Dor. 2 S. 431. Gegen ihn vgl. Arn. Dass auch am Saronischen Meerbusen ein Peiraeon lag, dafür spricht sowohl die St. Xen. Ag. 2, 18, zu der man Weiskes Excurs vergleiche, als die Erwähnung von Oenoe und des Tempels der Here Hell. 4, 5, 5. vgl. Strabo 8, 6 p. 380. Auch lässt sich das Xen. Hell. 4, 5 6 ff. Erzählte nicht füglich mit der Lage des andern Peiraeon vereinigen. (Kr. Rec. 1827.) vgl. Kr. z. Dion. p. 276, 25. — *πρός.* zu 3, 72.

§ 3. *ἀπολλύασι. ἀπολλύουσι* schlechtere Hsn. — *καὶ κατὰ θ. ταῖς ναυσὶ καὶ ἀποβάντων.* Spr. 56, 14, 2. — *κατατραυματίζουσιν.* zu 4, 14, 1. — *καὶ αὐτῶν τινες. καὶ τινες καὶ αὐτῶν?* Zw. auch Arr. An. 4, 7, 1. Oder *καὶ αὐτῶν δέ τινες?* Doch vgl. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 2 (*καί*).

C. 11. § 1. *διακριθέντες.* zu 4, 14, 3. — *ἐφορμεῖν* zu beobachten. (Hl.) Kr. z. Dion. p. 313. — *νησίδιον*, jetzt Ovrio-nisi, Evreo-nisi (Hebräerinsel); nach Kiepert Aspis? — *βοηθεῖν ἐπί* mit dem Ac. eines localen Begriffes heisst zur Hülfe kommen nach. vgl. 3, 97, 3. 8, 15, 3. (Arn.) 4, 8, 1 u. 7, 71, 5. Aber die Schiffe könnten auch als Behälter von Personen gedacht werden. (Kr.) Doch ist die Erklärung hier richtig, da sie zu Fuss kommend nur für ihre gelandeten, nicht gegen die feindlichen kämpfen konnten. (Hk.) Wenigstens erst eingeschifft. Ueber die Sache Kr. Stud. 2 S. 192 f.

§ 2. *ἐπινοεῖν* mit dem Inf. auch 5, 4, 1. 7, 72, 2. — *παρατύχῃ.* zu 4, 19, 1.

καταχαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνελκύσαι καὶ τῷ πεζῷ
προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπι-
τηδεία. ἔπεμψε δ' αὐτοῖς καὶ Ἆγις αἰσθόμενος ταῦτα ἄνδρα Σπαρ-
τιάτην, Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι 3
αἱ νῆες ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ — εἴρητο γάρ, ὅταν γένηται
τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἱππέα πέμψαι — καὶ εὐθὺς τὰς
παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ'
αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν· ἔπειτα ὡρμημένων αὐτῶν τὰ περὶ τὴν ἐν 4
τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη, καὶ ἀθυμήσαντες, ὅτι
πρῶτον ἁπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ
τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν ἀλλὰ καί τινας προανηγμένας
μετακαλεῖν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὖθις Ἔνδιον καὶ τοὺς ἄλ- 12
λους ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθήσονταί τε πλεύ-
σαντες, πρὶν τὴν τῶν νεῶν ξυμφορὰν Χίους αἰσθέσθαι, καὶ αὐτὸς ὅτι
ἢν προσβάλῃ Ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσει τὰς πόλεις ἀφίστασθαι τήν τε τῶν
Ἀθηναίων ἀσθένειαν λέγων καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν·
πιστότερος γὰρ ἄλλων φανεῖσθαι. Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν 2
εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαί τε Ἰωνίαν καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι
Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι· ἐτύγχανε
γὰρ τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. καὶ ὁ μὲν πείσας τούς τε ἄλλους
ἐφόρους καὶ Ἔνδιον ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ
Λακεδαιμονίου καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο.

Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ αἱ ἀπὸ τῆς 13
Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες αἱ μετὰ Γυλίππου ξυνδιαπο-

---

§ 3. *Ἀλκαμένει* gehört zu *εἴρητο*. (Va.) — *τὰς παρὰ σφῶν.* Spr. 50, 8, 14. Der Artikel bezieht sich auf 8, 6, 5. — *ἄρχοντα* als Oberbefehlshaber. — *ἐβούλοντο. ἐβουλεύοντο* eine gute Hs.

§ 4. *ὡρμημένων* da sie sich zur Abfahrt angeschickt hatten, damit umgingen. (Ps.) vgl. 8, 40, 3. 47, 2. 60, 2. 73, 2. 86, 3. (Dobree.) — *τὴν ἐν τῷ Π. καταφυγήν.* vgl. Spr. 68, 12, 2. — *ἀθυμήσαντες* muthlos geworden. Spr. 53, 5, 2. — *προανάγειν*, *εσθαι* wohl erst wieder bei Spätern.

C. 12. § 1. *γνούς*, dies, die Sache, oft so ohne Object, wie auch ähnliche Verba. Haase p. 98. — *ἀποκνεῖν τόν.* zu 3, 20, 2. — *τε* ist aus einer guten Hs. zugefügt. — *τὴν τῶν νεῶν ξυμφοράν*, *τὴν πολιορκίαν τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν* 8, 14, 2. (Bö.) — *αὐτὸς ὅτι.* Ueber die Stellung zu 1, 144, 2. vgl. 2, 64, 3. — *ὅτι ἢν — πείσει* für *ὅταν — πείσειν* eine gute Hs. — *τε τῶν* für *τε* dieselbe u. einige a. — *ἀσθένειαν λέγων* für *λέγων ἀσθένειαν* eine gute Hs. — *λέγων* dadurch dass er vorstelle. — *πιστότερος* für *πιστότερον* Dr. u. eine gute Hs.

§ 2. *ἐκείνου.* So steht *ἐκείνων* für *σφῶν* 2, 11, 4. (Pp.) Passender aber ist es auf Endios bezogen und *ἀποστῆναι* verbessert; si deficeret Va. — *τῷ Ἄγιδι διάφορος.* Kr. z. Dion. p. 366, 21. vgl. p. 256.

C, 13. *αἱ* vor *ἀπό* fehlt in mehreren und den besten Hsn. Ueber diese Schiffe Kr. z. Dion. p. 299. — *ξυνδιαπολεμήσασαι* für *ξυμπολεμήσασαι*

λεμήσασαι· καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ
τῶν Ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μενίππου,
φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἱ λοιπαὶ πλὴν μιᾶς δια-
φυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.
14 *Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες ὅσοις τ' ἐπιτύχοιεν*
ξυνελάμβανον τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι καὶ προσβαλόντες πρῶτον
Κωρύκῳ τῆς ἠπείρου καὶ ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτοὺς αὐτοὶ μὲν προ-
ξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ καὶ κελευόντων καταπλεῖν
2 *μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ*
οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει· τοῖς δ' ὀλίγοις παρε-
σκεύαστο ὥστε βουλήν [τε] τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ γενομένων λόγων
ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ Ἀλκιβιάδου ὡς ἄλλαι [τε] νῆες πολλαὶ προς-
πλέουσι καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δη-
λωσάντων ἀφίστανται Χῖοι καὶ αὖθις Ἐρυθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ
3 *ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ Κλαζομενὰς ἀφιστᾶσιν. διαβάντες*
τε οἱ Κλαζομένιοι εὐθὺς ἐς τὴν ἤπειρον τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ
τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησῖδος ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν.
καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες ἐν τειχισμῷ τε πάντες ἦσαν καὶ παρασκευῇ πο-
15 *λέμου, ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται· καὶ*
νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ

---

eine gute Hs. vgl. 6, 105, 2. Ueber das erstere Passow u. d. W. — *κοπεῖσαι ἐπὶ τοῦ κακοπαθῆσαι καὶ οἱονεὶ κοπιᾶσαι εἴρηται.* (Sch.) vgl. zu 4, 14, 1. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 311, 9. — *νεῶν, αἱ* für *νεῶν. αἱ γάρ* nach einigen Hsn. zuerst Kr. in einer Rec. von 1820 (des Gailschen Thuk.) S. 935, mit Va. vor *καὶ περί* eine grössere Interpunction setzend.

C. 14. § 1. *τοῦ.* zu 1, 4. — *ἐξάγγελτοι.* zu 3, 30, 1. — *αὐτούς, τοὺς ἑαλωκότας.* (Sch.) — *προξυγγίγνεσθαι* wird noch aus Dion C. angeführt. — *κελευόντων, τούτων (τῶν Χίων).* Ueber das *καί* Spr. 56, 14, 2.

§ 2. *ἐν θαύματι ἦσαν.* So auch Her. 1, 68, 1. 4, 111. 129. Aus Attikern ist die Phrase mir weiter nicht erinnerlich. Das Subst. bei Thuk. nur hier. — *παρεσκεύαστο.* Spr. 61, 5, 6. — *βουλήν.* zu 3, 70, 3. — *τε. τέ* sollte man nach *παρεσκεύαστο* erwarten. (Pp.) Es ist wohl eingefälscht, wie auch das nach *ἄλλαι,* wo Burges *ἔτι* will. — *ξυλλεγομένην. ξυνειλεγμένην?* Kr. Bruchst. — *γενομένων* für *λεγομένων* eine gute Hs. vgl. 2, 5, 4. 5, 35, 6. 50, 4. 55, 1. 8, 93, 3. vgl. 92, 4. (Herbst S. 52.) Hier wäre *λεγομένων* (ohne Adjectiv) ungehörig, man müsste denn *λόγων* von ungegründeten Angaben verstehen. vgl. Lobeck Parall. p. 504. Verschieden ist wegen des zugefügten *καλῶς* 6, 68, 1. — *ἀπό.* zu 7, 70, 7. — *τὰ περὶ τῆς.* vgl. 8, 26, 2. 3. (Pp.) Kr. zu Xen. An. 2, 5, 37. — *αὖθις* demnächst. zu 6, 90, 1.

§ 3. *τε οἱ* für *δὲ οἱ* eine gute Hs. u. Va. — *τι* etwa. Kr. zu Xen. An. 3, 4, 23. — *δέοι.* Hier setzt Bk. ein Komma. — *σφίσιν αὐτοῖς.* zu 1, 128, 1. 2, 49, 3. 6, 63, 3. 7, 48, 4. vgl. Arndt de pron. refl. p. 30 s. — *ἐν τειχισμῷ τε πάντες* für *πάντες ἐν τειχισμῷ* eine gute Hs. Ueber die Phrase zu 2, 80, 2.

C. 15. § 1. *ἀγγελία τῆς Χίου.* zu 1, 61, 1. — *περιεστάναι.* zu

τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθεστη-
κυίας ἡσυχάζειν, τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου
ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰ-
πόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο
κινεῖν καὶ ναῦς πληροῦν οὐκ ὀλίγας, τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμου- 2
σῶν τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέμπειν, αἳ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν τὰς
μετὰ Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι ἀνακεχωρήκεσαν —
ἦρχε δ' αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου — ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον
βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρ-
μησιν. τάς τε τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν 3
τῷ Πειραιῷ ἀπαγαγόντες τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν
τοὺς δ' ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπελθου-
σῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων διὰ τάχους πληρώ-
σαντες ἀντέπεμψαν καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ
ἦν ἡ προθυμία καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ
τὴν Χίον.

Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σά- 16
μον καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν ἔπλευσεν ἐς Τέων καὶ ἡσυχάζειν
ἠξίου αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ
τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ὁ τῶν Κλαζομενίων
καὶ Ἐρυθραίων παρῄει. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης ἐξανήγετο 2
καὶ μετεωρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει, ὡς ἑώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ

3, 54, 3. — *τῆς μεγίστης τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων* 8, 40, 1. (Pp.) — *μεθεστηκυίας.* zu 1, 107, 4. — *τὰ χίλια τάλαντα* 2, 24, 1. Der Ac., eig. zu *κινεῖν* gehörig, steht hier indem gedacht wird: was die tausend Talente anbetrifft. — *ἔλυσαν. λύσαντες*, das *καί* vor *ἐψηφίσαντο* streichend Cobet n. l. p. 375. Glatter wäre das. Ueber die Sache Clinton F. H. 412 u. Böckh Staatsh. 1 S. 590. 2 S. 64 u. 74. — *τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι, κινεῖν*, wovon *τὰ χίλια τάλαντα* abhängt, aus dem Folgenden. (Sch.) Ueber die schon früher gebrauchten 100 Schiffe Kr. z. Dion. p. 310 s. — *ὑπό* ist mit *ἔλυσαν* zu verbinden. (Sch.) — *κινεῖν.* zu 1, 143, 1. — *οὐκ* für *μή* eine gute Hs.

§ 2. *τῶν* 8, 11, 1. — *ἐν τῷ Π.* bei dem P. vgl. 8, 17, 3. 24, 1. (Pp.) — *τὰς μὲν ὀκτώ* einige, nämlich acht. zu 4, 13, 2 u. 7, 22, 2. vgl. Kr. Stud. 2 S. 228. vgl. z. Dion. p. 312, 14. Pp. erklärt *τάς* wie 3, 3, 3. — *βοηθεῖν* gegen die Chier. (Hl.) vgl. § 3. (Didot.) — *ἐφόρμησιν.* zu 6, 48, 2.

§ 3. *τάς* 8, 9, 2. 10, 2. — *ἀντὶ πασῶν τῶν ἀ.* Kr. z. Dion. p. 312 u. Stud. 2 S. 193. — *ἦν ἡ* für *ἦν* eine gute Hs. — *ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδέν.* Ar. Ri. 388: *μηδὲν ὀλίγον ποίει.* vgl. zu 2, 8, 1. — *βοήθειαν* Auszug. (Sch.) zu 3, 24, 3. — *ἐπί* nach, zur Erhaltung des Besitzes. (Arn. zu 8, 11, 1.)

C. 16. § 1. *ταῖς* 8, 15, 2. — *αὐτούς, τοὺς Τηίους.* (Va.) — *ὁ τῶν* für *καὶ ὁ* eine gute Hs. — *παρῄει* marschirte längs der Küste, die Flotte begleitend. (Ds.) vgl. 8, 22, 2. (Kr. z. Dion. p. 294.)

§ 2. *ἐξανήγετο* für *προανήγετο* eine gute Hs. abscessit Va. — *ἐν τῷ. ἐς τό* erwartet man. Doch kann der Sinn sein: nachdem er sich auf hoher See eine Zeit lang aufgehalten hatte. — *πολλάς, οὔσας.* Spr. 56, 7, 4, vgl. Kr. de auth. p. 43.

τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου· αἱ δ' ἐδίωκον. τὸν δὲ
πεζὸν οἱ Τήιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι,
3 ἐσηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πεζοί, καὶ Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως
περιμένοντες· ὡς δ' ἐχρόνιζε, καθῄρουν αὐτοὶ τὸ τεῖχος ὃ ἀνῳκοδό-
μησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς Τηίων πόλεως [τὸ] πρὸς ἤπειρον, ξυγκαθῄ-
ρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοί, ὧν ἦρχεν
17 ὁ Στάγης, ὕπαρχος Τισσαφέρνους. Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ὡς
κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου
νεῶν τοὺς ναύτας ὁπλίσαντες ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν, ἀντιπληρώ-
σαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν ἔπλεον ἐς Μίλητον
2 ὡς ἀποστήσοντες· ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὢν ἐπιτήδειος τοῖς
προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τὰς ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς
προσαγαγόμενος αὐτοὺς καὶ τοῖς Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ καὶ
τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι,
ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίων δυνάμεως καὶ Χαλκιδέως
3 ἀποστήσας. λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ καὶ φθάσαντες οὐ
πολὺ τόν τε Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν
Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρὼν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστᾶσι τὴν Μί-
λητον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ἐπι-
πλεύσαντες, ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν Λάδῃ τῇ ἐπι-
κειμένῃ νήσῳ ἐφώρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία Λακεδαιμο-

---

§ 3. *ἐπέσχον.* zu 4, 124, 4. 5, 32, 5. — *πεζοί* für *πολλοί* eine gute Hs. u. Va. — *καὶ Χ.* auch des Ch. Ankunft. — *ἐχρόνιζε.* zu 6, 49, 1. — *αὐτοί. αὐτοί τε* Vat. — *ἀνῳκοδόμησαν. ἐνῳκοδόμησαν* Kr. Bruchst., wie auch Dobree 1 p. 112 vermuthet. Anders jenes 1, 89, 3. — *τῆς Τ. πόλεως* lässt Pp. mit Va. von (*τὸ τεῖχος*) *ὅ* abhängen; ich mit Hl. von *πρὸς ἤπειρον:* an der Landseite von Teos. zu 2, 96, 4. Es war doch wohl ein Castell. vgl. 8, 20, 2. Denn wie mag man an Niederreissung eines Theiles der Stadtmauer denken? — *τό* vor *πρός* hat nur eine gute Hs. — *Στάγης* für *ὁ Τάγης* Kr., bestätigt von einer guten Hs. vgl. Xen. Hell. 1, 2, 5. (Kr. z. Dion. 359, 53.)

C. 17. § 1. *ἐκ τῶν ἐκ.* zu 1, 54, 1. — *ναύτας, ὡς ἐς πεντακοσίους* 8, 32, 2. (Kr. z. Dion. p. 293.) — *ὁπλίσαντες.* zu 4, 9, 1. — *καταλιμπάνω* hat auch Machon beim Athen. 8, 26. (Pp.) *ἐκλιμπάνω* Eur. Med. 800 u. El. 909. Zurück liess man diese wohl zum Schutz der Aristokraten, zu deren Gunsten man auch wohl mit Demokraten die Schiffe bemannte. vgl. 3, 75, 2. (Kr. z. Dion. p. 293.) — *εἴκοσιν.* Kr. z. Dion. p. 299, wo Z. 25 viginti für decem zu lesen ist.

§ 2. *ἐπιτήδειος.* zu 1, 60, 2. — *τάς* für *τάς τε* eine gute Hs. Ueber die Sache 8, 23, 1. (Ds.) vgl. 8, 6, 4 f. — *προσαγαγόμενος.* zu 1, 99, 2. vgl. 5, 82, 4. 7, 7, 2. 55, 2. — *ὥσπερ ὑπέσχετο* 8, 12, 2. (Ds.) — *ἀγώνισμα.* zu 7, 86, 2. — *ἀποστήσας. ἀποστῆσαι* Pp. vgl. jedoch zu 2, 68, 2.

§ 3. *τὸ. τόν?* wie *τὸν πλεῖστον τοῦ πλοῦ.* vgl. *πλείω* 8, 39, 3. — *ξυνδιώκων* zugleich mit seinem Amtsgenossen verfolgend. (Ps.) — *κατὰ πόδας.* zu 4, 126, 6 u. 5, 64, 2. — *μιᾶς δεούσαις εἴκοσι.* Strombichides hatte acht nach 8, 15, 2 u. 16, 1, Thrasykles zwölf nach 8, 17, 3. Eins mag

νίοις ἡ πρώτη Μιλησίων εὐθὺς ἀποστάντων διὰ Τισσαφέρνους καὶ
Χαλκιδέως ἐγένετο ἥδε.

"Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρ- 18
νην Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασι-
λεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ
τούτων τῶν πόλεων ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα ἢ ἄλλο τι, κω-
λυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὅπως
μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι μήτ' ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πό- 2
λεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαι-
μόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους
μὴ ἐξέστω ποιεῖσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαι-
μονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως,
πολέμιοι ἔστωσαν καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις· καὶ ἤν τινες
ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστωσαν
βασιλεῖ κατὰ ταὐτά."

Ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο, μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Χῖοι εὐθὺς 19
δέκα ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς ἔπλευσαν ἐς Ἄναια, βουλόμενοι περί
τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι καὶ τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλ-
θούσης παρὰ Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν καὶ ὅτι Ἀ-
μόργης παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς ἱερόν· καὶ κα-
θορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἔτι Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων
ἀπ' Ἀθηνῶν προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἔφευγον μιᾷ μὲν νηὶ ἐς Ἔφε- 2
σον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι
λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων· αἱ δ' ἄλλαι ἐς τὴν
Τηίων πόλιν καταφεύγουσιν. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου
ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ Χῖοι, ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς
μετ' αὐτῶν Λέβεδον ἀπέστησαν καὶ αὖθις Ἐράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκα-
στοι ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.

---

also in Samos geblieben sein. Zwanzig wieder 8, 24, 1. (Pp.) — *ἥδε.* vgl. zu *αὕτη* 8, 19, 1.

C. 18. § 1. *ὁπόσην — ἔστω.* Ueber die Verfänglichkeit dieser Bedingung Kr. z. Dion. p. 357, 38. — *ὁπόσα.* Spr. 51, 13, 12. — *ἐφοίτα.* Kr. zu Xen. An. 4, 8, 25. So dies auch Dion C. 36, 6. vgl. Plut. Kim. 7. Brut. 41. — *κωλυόντων, ὅπως* sie sollen entgegenarbeiten, damit.

§ 2. *κατὰ ταὐτά.* zu 5, 18, 7.

C. 19. § 1. *αὕτη.* Spr. 61, 7, 2 u. zu 3, 28, 2. — *τοῦτο* für *ταῦτα* eine gute Hs. — *ἑτέρας,* Ggs. zu 8, 17, 1. (Pp.) — *Ἄναια.* zu 4, 75, 1. — *ἐλθούσης.* zu 6, 104, 1. — *ἀποπλεῖν* in sofern *ἀγγελία ἦλθεν* eine Aufforderung enthält (Spr. 50, 6, 6. vgl. 55, 3, 13), *καὶ ὅτι* in sofern es eine Nachricht bezeichnet. (Ba.) Pp. möchte *καὶ* mit Va. streichen. — *Ἀμόργης.* vgl. 8, 5, 5. 28, 2. 36, 1. Minder klar. (Kr. z. Dion. p. 353, 13.)

§ 2. *Ἔφεσον,* das schon abgefallen war. Kr. z. Dion. p. 338. — *ὁ πεζός,* unstreitig die Landtruppen der Erythraeer und Klazomenier 8, 16, 1. (Kr. z. Dion. p. 294.) — *μετ' αὐτῶν,* längs der Küste marschirend. (Kr. z. Dion. p. 294 u. Stud. 2 S. 195 f.)

20 *Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορμούμενοι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι αἰφνίδιον καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ τέσσαράς τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κεγχρειὰς τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὖθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαίμονος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία.*

2 *Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ καὶ Τισσαφέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος καὶ ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τέῳ τεῖχος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησεν. καὶ Διομέδων ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος ἐσπείσατο Τηίοις ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἐρὰς καὶ προσβαλών, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν.*

21 *Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ ἐπανάστασις*
[ὑπὸ] τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ
ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων ἐς διακοσίους μέν τινας τοὺς
2 *πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες*
καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν
αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διῴ-
κουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός,

---

C. 20. § 1. *αἱ* vermisst Pp. vor *καταδ.* — *τότε* 8, 10, 2. Kr. z. Dion. p. 297 u. Stud. 2 S. 193 ff. — *ἐφορμούμενοι.* zu 1, 142, 3. — *ἴσῳ ἀρ.* 8, 10, 2. — *ἐπέκπλους* scheint sonst nicht vorzukommen. zu 7, 37, 2. — *ἐπῆλθεν,* wie 3, 69, 1. (Abr. dilucc. p. 350.) — *ἤδη.* zu 6, 51, 2. — *πᾶσα.* Er befehligte also nicht bloss, wie Melankridas 8, 6, 5, lakonische Schiffe sondern auch die bundesgenossischen. Kr. z. Dion. p. 288 s. u. Stud. 2 S. 196. vgl. de auth. p. 14*).

§ 2. *τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ* 8, 16, 1. (Ds.) — *ἐπικαθελών, ἤγουν ἐκ δευτέρου.* (Sch.) nach (*ἐπί*) der (nicht vollständigen) Niederreissung. vgl. 8, 16, 3. Sonst scheint das Wort nicht vorzukommen. — *σφᾶς.* Spr. 58, 4, 3. vgl. 8, 23, 4.

C. 21. § 1. *ὑπό* vor *τοῦ δήμου* fehlt in einigen guten Hsn. Plat. Rep. 444, b: *ἐπανάστασις μέρους τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς.* (Kr. z. Dion. p. 328, 21.) — *τοῖς δυνατοῖς, κατὰ τῶν δυνατῶν.* (Sch.) Spr. 48, 12, 4. Ueber das Wort zu 1, 24, 3; über die Sache Kr. z. Dion. p. 329. — *ἐν* verdächtigt Kr. Bruchst.; doch s. 2, 31, 1. vgl. zu 7, 19, 3. — *ὁ δῆμος ὁ Σ.* Spr. 50, 8, 11. — *ἐς δ. τινάς.* Dem. 48, 17: *περὶ ἑξακοσίας τινὰς δραχμάς.* (Hertlein Ms.) vgl. 3, 111, 3. (Pp.)

§ 2. *αὐτοί* gehört auch zu *διῴκουν:* sie verwalteten allein. (Kr. z. Dion. p. 329, 23.) — *νειμάμενοι* nachdem sie in Besitz genommen. zu 1, 2, 1. vgl. Spr. 53, 5, 2. — *Ἀθηναίων τε. Ἀ. δέ?* Ueber die Verbindung Spr. 56, 14, 2. — *τὰ λοιπά* fernerhin Va. Plat. Tim. 27, b: *τὰ λοιπὰ ὥς περὶ πολιτῶν καὶ Ἀθηναίων ὄντων ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.* — *τοῖς γεωμόροις* den Landgüter Besitzenden. Kr. z. Dion. p. 270, 70. — *οὔτε ἄλλου οὐδενός* sollte eig. vor *τοῖς γεωμόροις* stehen. zu 3, 39, 3. — *ἐκδοῦναι* ihre Töchter auszugeben, zu verheirathen. (Ps.) Ueber das

οὔτε ἐκδοῦναι οὐδ' ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων οὐδ' ἐς ἐκείνους οὐδενὶ ἔτι
τοῦ δήμου ἐξῆν.

Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους οἱ Χῖοι, ὥσπερ ἤρξαντο, οὐδὲν 22
ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ τε Πελοποννησίων πλήθει παρόντες
ἀποστῆσαι τὰς πόλεις καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκιν-
δυνεύειν, στρατεύονται αὐτοί τε τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον,
ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, δεύτερον ἐπ' αὐτὴν ἰέναι καὶ
ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα Πελοποννησίων τε 2
τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῄει ἐπὶ Κλαζομενῶν
τε καὶ Κύμης· ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας Σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν Δει-
νιάδας περίοικος. καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι Μήθυμναν πρῶτον
ἀφιστᾶσι, καὶ καταλείπονται τέσσαρες νῆες ἐν αὐτῇ, καὶ αὖθις αἱ
λοιπαὶ Μυτιλήνην ἀφιστᾶσιν. Ἀστύοχος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος, 23
τέσσαρσι ναυσίν, ὥσπερ ὥρμητο, πλέων ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφικνεῖται
ἐς Χίον. καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος αἱ Ἀττικαὶ νῆες πέντε
καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐς Λέσβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διομέδων· Λέων
γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν. ἀναγαγό- 2
μενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψέ, καὶ προσλαβὼν
Χίαν ναῦν μίαν ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον, ὅπως ὠφελοίη, εἴ τι δύναιτο.
καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν Πύρραν, ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Ἔρεσον,

---

leicht ergänzbare Object die Erkl. z. Her. 5, 92, 3. (Kr. z. Dion. p. 329, 25.) Eben so *ἐκδίδοσθαι*, doch seltener nach Elmsley zu Eur. Med. 303. — **οὐδ' ἀγ.** für *οὔτ' ἀγ.* Bk.; nach einigen Hsn.? — **ἐς ἐκείνους** in ihre Familien. — **τοῦ δήμου.** zu 4, 130, 3. — **ἐξῆν**, erg. *ἐκδοῦναι οὐδ' ἀγαγέσθαι.*

C. 22. § 1. **προθυμίας** ist der materielle Genitiv: nichts von Eifer fehlen lassend. Spr. 47, 10, 2. Plat. Rep. 533, a: *τό γ' ἐμὸν οὐδὲν ἂν προθυμίας ἀπολείποι.* vgl. dort Stallbaum. — **πλήθει** mit einer Menge von Truppen. (Ps.) — **ἀποστῆσαι** um zum Abfalle zu bewegen, an *παρόντες* angefügt. (Hk.) Spr. 55, 3, 20. — **τρισκαίδεκα.** *τρισὶ καὶ δέκα* Kr. Bruchst. Spr. 24, 2, 6. So boten einige Hsn. 3, 69, 1, viele 3, 79, 1, eine gute 8, 88, 1. vgl. 2, 97, 2. 6, 74, 2. 8, 108, 1. Her. 1, 119, 1. Ar. Plut. 194. 846, Fric. 990, And. 3, 4, Isae. 8, 35, Dem. 9, 25, Xen. An. 1, 5, 5 etc. — **ὑπὸ τῶν Λ.** 8, 8, 2. vgl. Kr. z. Dion. p. 291. — **ἰέναι** steht appositiv zu *ὥσπερ.* vgl. zu 5, 6, 3. (Kr. z. Dion. p. 291, 16.)

§ 2. **τῶν αὐτόθεν.** zu 3, 7, 3. — **περίοικος.** Ein solcher auch als Befehlshaber von Schiffen Xen. An. 5, 1, 15. Doch auch dort nicht von lakonischen. — **καὶ καταλείπονται — ἀφιστᾶσιν** haben nur eine gute Hs. u. Va. Kr. z. Dion. p. 294 ss. Stud. 2 S. 229 f.

C. 23. § 1. **ὁ Λακ. ναύαρχος** ohne Komma. Kr. z. Dion. p. 303. vgl. 5, 3, 1. 8, 24, 1. 29, 3 u. zu 3, 102, 2. — **τέσσαρσι.** Kr. z. Dion. p. 298 s. u. eb. Anm. 47. — **ὥσπερ ὥρμητο,** desshalb nach Kenchreiae geschickt 8, 20, 1. (Ds.) vgl. zu 5, 1, 2 u. 8, 11, 4. Her. 6, 41, 1: *ὥσπερ ὡρμήθη, ἐκ Καρδίας πόλιος ἔπλεε διὰ τοῦ Μέλανος κόλπου.* — **τρίτην ἡ.** Aesch. 3, 77: *ἑβδόμην ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας.* (Hertl.) Spr. 46, 3, 1. — **πέντε.** *ἕξ* wegen *ἑκκαίδεκα* 8, 19, 1? Aber ein Schiff konnte ja irgend wohin versandt sein.

§ 2. **ἐς ὀψέ.** zu 3, 108, 3. — **τὴν Πύρραν.** Kr. z. Dion. p. 298.

ἔνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ Μυτιλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον, ἀπροσδόκητοι κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα τῶν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν καὶ ἀποβάντες τοὺς ἀντι-
3*στάντας μάχῃ νικήσαντες τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρεσίων καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ' Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἳ τότε καταλειφθεῖσαι καὶ ὡς ἡ Μυτιλήνη ἑάλω φεύγουσαι περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς — μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων — οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν Ἔρεσον ἀποστήσας καὶ ὁπλίσας καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν [ὁπλίτας] πεζῇ παραπέμπει*
4*ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν, ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας· καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει, ἐλπίζων τοὺς Μηθυμναίους θαρσήσειν τε ἰδόντας σφᾶς καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ Λέσβῳ πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν [πεζὸν] ἀναλαβὼν ἐς τὴν Χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλ-*
5*λήσποντον ἐμέλλησεν ἰέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχρειᾷ ξυμμαχίδων Πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἓξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τά τ' ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν κατεστήσαντο καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ Πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ αὖθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις.*

24 *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἵ τ' ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς Πάνορμον*

---

335. — *αὐτοβοεί.* zu 2, 81, 3. — *ὥσπερ ἔπλεον* steht, *ἀπροσδόκητοι* mit Bk. zum Folgenden gezogen, wie *ὥσπερ εἶχον.* (Pp.) Spr. 52, 2, 2. — *ἐκράτησαν* bemächtigten sich. Neun Schiffe mögen in Mytilene erobert sein 8, 22, 2. vgl. eb. § 1. (Kr. z. Dion. p. 301.) — *τοὺς ἀντιστάντας.* Kr. z. Dion. p. 297 s. — *ἔσχον.* zu 1, 103, 3.

§ 3. *τότε* 8, 22, 2. vgl. Kr. p. 297. — *τρεῖς.* Spr. 47, 28, 4 u. zu 7, 43, 4. — *ὁπλίσας, τοὺς Ἐρεσίους.* (Kr. z. Dion. p. 296, 40.) — *τοὺς ἀπό,* wie *τοῖς ἐκ* 7, 1, 3. vgl. Haase p. 33. — *ὁπλίτας* will Dobree streichen oder *ὁπλίσας* lesen. „Ueber die Sache vgl. 3, 27." (Arn.) — *παραπέμπει* für *παρέπλει* eine gute Hs., bestätigt von einer andern u. Va.: transmisit. Der Sinn: schickt längs der Küste. zu 4, 13, 1.

§ 4. *ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν* nach *παρέπλει* aus § 3 wiederholt ist mit einer guten Hs. u. Va. gestrichen. — *ἀπὸ τῶν νεῶν,* meint Pp., sei als Erklärung zu *τὸν ἑαυτοῦ στρατόν* eingefälscht; Kr. p. 298 (vgl. p. 295) glaubt, es beziehe sich auf eine ausgefallene Notiz 8, 22 E. vgl. Studien 2 S. 229 ff. Haases Meinung sehe man bei ihm selbst p. 31 ff. — *πεζόν.* Spr. 50, 9, 8. Doch hat dies Wort nur eine (gute) Hs. — *ἐμέλλησεν.* Spr. 40 unter *μέλλω.* Ueber die Sache 8, 22, 2.

§ 5. *ξυμμαχίδων* 8, 33, 1. (Pp.) — *ἕξ.* Kr. z. Dion. p. 298 s. — *κατεστήσαντο.* zu 4, 107, 1. — *τειχιζομένην* 8, 14, 3. Ueber die Stellung Spr. 50, 10, 3.

C. 24. § 1. *ταῖς εἴκοσι.* zu 8, 17, 3, vgl. Kr. z. Dion. p, 277 u. p.

τῆς Μιλησίας Χαλκιδέα τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων
παραβοηθήσαντα ἀποκτείνουσι καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον δια-
πλεύσαντες ἔστησαν, ὃ οἱ Μιλήσιοι ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς στα-
θὲν ἀνεῖλον· καὶ Λέων καὶ Διομέδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθη- 2
ναίων ναῦς, ἔκ τε Οἰνουσσῶν τῶν πρὸ Χίου νήσων καὶ ἐκ Σιδούσσης
καὶ ἐκ Πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου
ὁρμώμενοι τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο·
εἶχον δ' ἐπιβάτας τῶν ὁπλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἔν τε 3
Καρδαμύλῃ ἀποβάντες καὶ ἐν Βολίσσῳ τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν
Χίων μάχῃ νικήσαντες καὶ πολλοὺς διαφθείραντες ἀνάστατα ἐποίησαν
τὰ ταύτῃ χωρία, καὶ ἐν Φάναις αὖθις ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν καὶ τρίτῃ
ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξῄεσαν, οἱ
δὲ τὴν χώραν, καλῶς κατεσκευασμένην καὶ ἀπαθῆ οὖσαν ἀπὸ τῶν
Μηδικῶν μέχρι τότε, διεπόρθησαν. Χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμο- 4
νίους ὧν ἐγὼ ᾐσθόμην εὐδαιμονήσαντες ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ
ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυ-
ρώτερον. καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ
ἀσφαλέστερον πρᾶξαι, πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι ἢ μετὰ πολλῶν
τε καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον ξυγκινδυνεύσειν, καὶ τοὺς Ἀθη-
ναίους ᾐσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι μετὰ τὴν Σικελικὴν
ξυμφορὰν ὡς οὐ πάνυ πόνηρα σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη· εἰ δέ 5

316, 35. — *τὸν Λ. ἄρχοντα.* zu 8, 23, 1. — *τρίτῃ. τῇ τρίτῃ* einige Hsn.; doch s. Spr. 50, 2, 16. vgl. zu 1, 60, 2. — *διαπλεύσαντες*, nachdem sie vorher nach Miletos zurückgekehrt waren. (Abr.) — *κράτους, τοῦ κρατεῖν.* (Sch.)

§ 2. *Σιδούσσης.* Böckh Staatsh. 2· S. 728. — *τείχη. τείχη καθεῖλον* eine Hs. am Rande u. Va., *τείχη ἀπῆραν* eine gute Hs. — *ἀπό* von — aus, gelandet. Haase p. 32 s. — *ὁπλιτῶν. πολιτῶν?* vgl. Kr. z. Dion. p. 254. — *ἐκ καταλόγου.* zu 6, 43, 2. — *ἀναγκαστούς.* Verpflichtet als Epibaten zu dienen waren nur die Theten, nicht die höhern Classen, *οἱ ἐκ καταλόγου.* (Arn.)

§ 3. *ἔν τε Κ. καὶ ἐν Β.* möchte man mit *νικήσαντες* verbinden, da Thuk. sonst *ἀποβαίνειν ἔς* sagt. Dagegen aber spricht dies dass hier nur von einem Gefechte die Rede sein kann. (Pp.) Xen. Hell. 1, 3, 22: *ἐν τῷ ὄχλῳ ἀποβαινόντων ἐν Πειραιεῖ ἔλαθεν ἀποδράς.* — *Βολισσός* oxytonirt bei Steph. B., *Βολίσκῳ* eine gute Hs. — *προσβοηθήσαντες.* zu 6, 66, 3. — *οἱ δέ, οἱ Ἀθηναῖοι.* — *κατεσκευασμένην.* zu 6, 91, 6. — *μέχρι τότε.* Spr. 66, 1, 4.

§ 4. *εὐδαιμονήσαντες* wohlhabend geworden. Spr. 53, 5, 2. *ηὐδαιμόνησάν τε* eine gute Hs., *εὐδαιμόνησαν* Korays Ἄτακτ. 3 p. 73 u. Pp. — *ἐπὶ τὸ μεῖζον.* Kr. z. Dion. p. 86. vgl. zu 1, 10, 4. — *τόσῳ.* Spr. 25, 10, 4 u. zu 4, 28, 3. — *ἐκοσμοῦντο* gaben sich wohlgeordnete Verhältnisse. vgl. zu 4, 76, 1. — *εἰ.* Spr. 65, 5, 14. — *ἀσφαλέστερον. ἀσφαλέστατον* eine gute Hs. *παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον* ist so v. a. *ἧσσον ἀσφαλές.* — *ξυγκινδυνεύσειν* für *κινδυνεύσειν* Bekker, *ξυγκινδυνεύειν* eine gute Hs. — *ἀντιλέγοντας ὡς οὐ.* Spr. 67, 12, 2. vgl. 1, 77, 2. — *πόνηρα.* zu 7, 48, 1. 83, 2. — *βεβαίως* entschieden, unzweifelhaft. (Ba.) auf

τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν οἷς τὰ αὐτὰ ἔδοξε, τὰ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ ξυναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰργομένοις οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Ἀθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· οὓς αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν, Ἀστύοχον δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων νεῶν, αἳ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες ἐσκόπουν ὅπως μετριώτατα ἢ ὁμήρων λήψει ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ καταπαύσουσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἔπρασσον.

25 Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος χίλιοι ὁπλῖ-
ται Ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι Ἀργείων — τοὺς γὰρ πεν-
τακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὥπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι — καὶ
χίλιοι τῶν ξυμμάχων ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ
ὁπλιταγωγοί, Φρυνίχου καὶ Ὀνομακλέους καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούν-
των κατέπλευσαν ἐς Σάμον καὶ διαβάντες ἐς Μίλητον ἐστρατοπεδεύ-
2 σαντο. Μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες αὐτοί τε, ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ
μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες Πελοποννήσιοι καὶ Τισσαφέρνους τι ξενικὸν
ἐπικουρικόν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρὼν καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ ξυνέ-
3 βαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ
σφετέρῳ αὐτῶν κέρᾳ προεξᾴξαντες καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπ' Ἴω-

---

nicht wieder herzustellende Weise. (Pp.) Für ersteres 4, 126, 3. vgl. zu 4, 62, 2 u. 6, 73.

§ 5. *εἰ δέ τι. εἴτ' ἔτι* eine Hs. et si quid Va. Es ist also *εἴ τέ τι* zu lesen, da hier kein Gegensatz zum Vorhergehenden eintritt. Ueberhaupt gebraucht Thuk. in Satzverbindungen oft *τέ* wo Spätere *δέ*, das denn von den Abschreibern oft eingefälscht ist. (Kr. z. Dion. p. 268.) — *ξυναιρεθήσεσθαι. ξυναναιρεθήσεσθαι* eine gute Hs. Doch dies heisst: zugleich mit — vernichten, wie Lyk. 60; jenes: corripere, conficere, wie 2, 51, 2 u. Dion C. 37, 13. (Arn.) vgl. zu 2, 29, 4. Ueber den Inf. Spr. 57, 10, 7 u. Kr. z. Dion. p. 292. — *ξυνέγνωσαν.* zu 7, 73, 2. vgl. Passows Lex. u. d. W. — *εἰργομένοις.* Spr. 48, 5, 1. — *οὖν. γοῦν* eine gute Hs. *δ' οὖν* wünscht Bk. Bei stimmt Ullrich Beitr. z. Kr. 2 S. 19. — *τινές*, Demokraten. Kr. z. Dion. p. 293. — *οὕς. ὧν* Bl. Doch man ergänzt leicht *ἐγχειροῦντας ἀγαγεῖν τὴν πόλιν πρὸς Ἀθ.* vgl. 7, 69, 1. (Pp.) Die Verbindung dort ist eine ganz andere; hier wäre die Ergänzung sehr hart. Daher steht *οὕς* wohl, wenn es richtig ist, für *ὧν τὰ ἔργα.*

C. 25. § 1. *τούς* die eben erwähnten. — *ὁπλιταγωγοί.* zu 1, 116, 1.

§ 2. *οἱ μετὰ Χ. ἐ.* 8, 17, 1. (Gö.) Sie scheinen inzwischen von Chios nach Milet gekommen zu sein. Westermann versteht die Seeleute. (Pp.) — *τι* für *τό* die besten Hsn. — *ξενικόν* verdächtigt Schäfer z. Lamb. Bos. ell. Gr. p. 451. Allein es bezeichnet hier Ausländer, Barbaren nach § 4. Aehnlich 3, 109, 3: *τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικόν.* Xen. Hell. 6, 1, 5. (Pp.) u. Kr. z. Arr. An. 2, 7, 6 lat. A. — *ἐπικουρικόν.* zu 4, 52, 1. — *καὶ τοῖς* für *καί* eine gute Hs.

§ 3. *αὐτῶν.* zu 6, 21, 2. — *προεξᾴξαντες. προεξαΐξαντες* für *προεξάξαντες* eine gute Hs. Her. 9, 62: *προεξαΐσσοντες κατ' ἕνα ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας.* (L. Dindorf.) *προεξάρξαντες* wollte Lobeck z. Phryn. p. 287. — *καταφρονήσαντες. καταφρόνησιν σχόντες.* (Ba.) Spr. 53, 5, 2. zu 7, 63, 3. Streichen will es Cobet z. Hyper. p. 52. — *ὡς ἐπὶ Ἴωνας*, die von den

νάς τε καὶ οὐ δεξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν
Μιλησίων καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων ἀν-
δρῶν· Ἀθηναῖοι δὲ τούς τε Πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες καὶ
τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὠσάμενοι, τοῖς Μιλησίοις οὐ
ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν Ἀργείων τρο-
πῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων τὸ ἄλλο σφῶν ἡσσώμενον, πρὸς αὐτὴν
τὴν πόλιν τῶν Μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. καὶ 4
ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς Ἴωνας ἀμφοτέρωθεν τῶν Δωριέων
κρατῆσαι· τούς τε γὰρ κατὰ σφᾶς Πελοποννησίους οἱ Ἀθηναῖοι ἐνί-
κων καὶ τοὺς Ἀργείους οἱ Μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον τὸν πε-
ριτειχισμὸν ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χωρίου οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο,
νομίζοντες, εἰ προσαγάγοιντο Μίλητον, ῥᾳδίως ἂν σφίσι καὶ τἆλλα
προσχωρήσειν.

Ἐν τούτῳ δὲ περὶ δείλην ἤδη ὀψίαν ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ 26
Σικελίας καὶ Πελοποννήσου πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς ὅσον οὐ πα-
ρεῖναι. τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν, Ἑρμοκράτους τοῦ Συρακοσίου μάλιστα
ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως,
εἴκοσι νῆες Συρακοσίων ἦλθον καὶ Σελινούντιαι δύο, αἵ τε ἐκ Πελο- 2
ποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἑτοῖμαι ἤδη οὖσαι· καὶ Θηραμένει τῷ
Λακεδαιμονίῳ ξυναμφότεραι ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖ-
σαι κομίσαι, κατέπλευσαν ἐς Λέρον πρῶτον τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον·
ἔπειτα ἐκεῖθεν, αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Ἀθηναίους, ἐς τὸν Ἰα-
σικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μι-
λήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἵππῳ ἐς Τειχιοῦσσαν τῆς Μιλησίας, 3
οἵπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ηὐλίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς

Doriern verachteten. vgl. Ind. u. *Ἴωνες.* — ***οὐ ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων.*** Spr. 56, 14, 2 u. zu 1, 75, 1. — ***ἑώρων***, *οἱ Μιλήσιοι.* (Sch.) — ***τὸ ἄλλο.*** zu 1, 48, 2 u. 8, 42, 2. — ***πρός*** gehört zu *τίθενται.* (Ps. u. Hl.)

§ 4. ***ἀμφοτέρωθεν*** für *ἀμφοτέρων* eine gute Hs. u. Bekker. — ***Δωριέων.*** *Δωριῶν* Bekker mit einer Hs. „vgl. jedoch 1, 18, 2. 6, 80, 3." (Herbst S. 62.) — ***κατά.*** zu 1, 48, 3. — ***ἂν προσχωρήσειν.*** zu 2, 80, 5.

C. 26. § 1. ***ἤδη.*** zu 7, 52, 2. — ***τάς*** wird durch den Satz *τῶν τε γάρ* erklärt. (Arn.) so wie durch § 2. vgl. Kr. z. Her. 1, 144, 1. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 298 f. — ***Σικελίας καὶ Πελοποννήσου*** für *Πελ. καὶ Σικ.* eine gute Hs. — ***ὅσον οὐ.*** zu 1, 36, 2. — ***ἐνάγοντος*** —, *ἤγουν πείθοντος συνεφάψασθαι ὥστε καὶ τὴν ὑπολειπομένην δύναμιν τῶν Ἀθηναίων καταλῦσαι.* (Sch.) vgl. zu 1, 67, 2. — ***ξυνεπιλαβέσθαι.*** zu 6, 70, 1. — ***καὶ τῆς*** für *τῆς* eine gute Hs. — ***εἴκοσι — δύο.*** Kr. z. Dion. p. 278, 42.

§ 2. ***παρεσκευάζοντο.*** zu 2, 23, 1. vgl. 4, 2, 1. 24, 1. 129, 2. — ***ἑτοῖμαι*** für *ἑτοῖμοι* einige Hsn. zu 4, 21, 2. — ***οὖσαι.*** Ein Kolon für das Komma Hk. nach Va. — ***Θηραμένει.*** *Θηριμένει* zwei Hsn. — ***προσταχθεῖσαι.*** zu 5, 8, 3 u. Kr. z. Dion. p. 291, 13. — ***κομίσαι.*** Spr. 55, 3, 20. vgl. 8, 29, 2. — ***Λέρον*** für *Ἐλεόν* eine gute Hs. vgl. 8, 27, 1. — ***τὰ περὶ τῆς.*** vgl. § 3. 6, 32, 3 u. zu 6, 33, 1.

μάχης· παρῆν γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλησίοις καὶ
Τισσαφέρνει· καὶ αὐτοῖς παρῄνει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν Ἰωνίᾳ
καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ
27 καὶ μὴ περιιδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν. καὶ οἱ μὲν ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλον
βοηθήσειν· Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ὡς ἀπὸ τῆς
Λέρου ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν σαφῶς, βουλομένων τῶν ξυναρχόντων
ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν οὐκ ἔφη οὔτ' αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο οὔτ'
2 ἐκείνοις οὐδ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψειν. ὅπου γὰρ ἔξεστιν
ἐν ὑστέρῳ, σαφῶς εἰδότας πρὸς ὁπόσας τε ναῦς πολεμίας καὶ ὅσαις
πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις, ἱκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασα-
μένοις [ἔσται] ἀγωνίσασθαι, οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ [ὀνείδει] εἴξας ἀλό-
γως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῷ μετὰ
καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁτουοῦν τρόπου αἴσχιον ξυμβήσε-
3 σθαι ἢν ἡσσηθῶσιν· καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ ἀλλὰ καὶ
τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτειν, ἣ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμ-
φοραῖς ἐνδέχεσθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ' ἑκουσίαν, ἢ πάνυ

---

§ 3. *οἵπερ* oder *οἵπερ* für *ᾗπερ* mehrere Hsn. — *παρῆν* war zugegen gewesen. Spr. 53, 2, 8. — *ἀποτειχισθεῖσαν.* Spr. 56, 6, 2.

C. 27. § 1. *Λέρου* für *Δέρου* eine gute Hs. u. a. — *ὑπομείναντας ἀντὶ τοῦ ὑπομεινάντων.* (Sch.) Spr. 55, 2, 7. — *οὐδ'* für *οὔτ'* Bk. — *ἐς.* zu 4, 118, 1.

§ 2. *ὅπου* da, eben so 8, 96, 1. (Pp.) Kr. z. Her. 1, 68, 1. vgl. Isokr. 8, 24 u. Werfer in Actis Mon. 1 p. 118. — *ἐν ὑστέρῳ.* Spr. 48, 2, 3. So noch 3, 13, 2. 8, 68, 3. Arr. An. 6, 28, 6. Das allgemein übliche ist *ὑστέρῳ χρόνῳ, ἐν (τῷ) ὑ. χρ.* — *πρὸς ὁπόσας — σφετέραις, ἀγωνιστέον* aus *ἀγωνίσασθαι.* (Hl.) Ueber *ὅσαις ταῖς* Spr. 57, 3, 5. — *παρασκευασαμένοις παρασκευασαμένους* oder *παρεσκευασμένους* Dobree. — *ἔσται* ist mit Hl. zu streichen. Dobree will dies oder lieber *ἔξεστιν* beseitigen. Eng. nimmt es für eine Erneuerung des *ἔξεστιν*, wie ähnlich *νομίσαντες* 5, 22, 2. — *οὐδέποτε. ὅποι τε* (*ὅπου* Pp) *βούλονται οὐδέποτε* eine gute Hs. — *ὀνείδει* ist mir als Glossem verdächtig. vgl. § 3. 5, 105, 2. 111, 3. *οὐ μὴ δεῖ* Kr. Bruchst. Denn obschon *αἰσχρὸν ὄνειδος* „schimpflicher Vorwurf" (Ba.) an sich wohl gesagt werden konnte, so passt dies doch hier nicht, sondern bloss der Begriff Schimpf, Schande: *φεύγων ἀδοξίαν.* (Sch.) — *Ἀθηναίους* will Dobree mit einer Hs. streichen. Aber es steht prägnant: so anerkannte Seemänner wie die Athener. — *μετὰ καιροῦ.* zu 6, 85, 1. — *ἀλλὰ καί* sondern sogar, vielmehr. vgl. 1, 90, 2 u. Xen. An. 7, 3, 32. — *μετὰ ὁτουοῦν τρόπου* gehört zu *ἡσσηθῶσι.* (Va.) Ungew. hier *μετά.* (Pp.) des Ggs. wegen gewählt. — *αἴσχιον* schimpflicher besiegt zu werden als dem Kampfe auszuweichen.

§ 3. *καὶ τὴν πόλιν ἂν οὐ — παρασκευῆς, καὶ πάνυ γε ἀνάγκῃ, προτέρᾳ ποι ἐπιχειρεῖν, σπουδῇ μή* will Dobree. — *περιπίπτειν.* Hier ein Kolon gesetzt giebt ein unerträgliches Asyndeton für *ᾗ γάρ, ᾗ δέ.* — *ᾗ.* Sonst hat *ἐνδέχεσθαι* auch bei Thuk. den Ac. beim Inf. 1, 124, 2. 140, 2. 2, 87, 2. Der Da. findet sich eben so Xen. Hier. 4, 9: *τοῖς μὲν ἰδιώταις ἔξεστι τὰς δαπάνας συντέμνειν, τοῖς δὲ τυράννοις οὐκ ἐνδέχεται.* [Dem.] 26, 4: *ὑπολαμβάνω τοῖς μὲν ἐνδέχεσθαι καὶ παρὰ τὸν καιρὸν τὸ δίκαιον λαβεῖν, τοῖς δ' οὐκ ἐνδέχεσθαι.* vgl. Aristot. Pol. 4, 9, 2 u. 7, 2, 10. — *μόλις* für *μόγις* eine Hs. u. der Sch. vgl. zu 1, 12, 3. — *καθ' ἑκουσίαν* wie *ἐξ ἑκουσίας* Soph. Trach. 727 und

γε ἀνάγκῃ, προτέρᾳ ποι ἐπιχειρεῖν, ποῦ δεῖ μὴ βιαζομένῃ γε πρὸς αὐ-
θαιρέτους κινδύνους ἰέναι; ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυματίας 4
ἀναλαβόντας καὶ τὸν πεζὸν καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δ'
ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασι καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες,
ἀποπλεῖν ἐς Σάμον, κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς τοὺς
ἐπίπλους, ἤν που καιρὸς ᾖ, ποιεῖσθαι. ὡς δ' ἔπεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα· 5
καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον
ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ
μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀτελεῖ τῇ νίκῃ
ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν, καὶ οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τάχος καὶ πρὸς
ὀργὴν [τῆς ξυμφορᾶς] ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ Πε- 28
λοποννήσιοι ἅμα τῇ ἕῳ ἐκ τῆς Τειχιούσσης ἄραντες ἐπικατάγονται,
καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς Χίας ναῦς προσλα-
βόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας ἐβούλοντο
πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη ἃ ἐξείλοντο ἐς Τειχιοῦσσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλ- 2

---

sonst ἑκουσίᾳ Dem. 21, 42, [wo Bekker ἑκουσίους bietet]. (Lobeck z. Phryn. p. 4.) Dobree will es mit einigen (schlechten) Hsn. streichen. — ἢ πάνυ γε ἀνάγκῃ oder, falls sie einer zuverlässigen Rüstung ermangeln, höchstens aus dringender Noth. (Va.) — ποι. vgl. 5, 79, 2 u. Xen. An. 5, 1, 8. — ποῦ in welcher Lage. Arn. u. A. nehmen ποῦ für πῶς, eine etwas problematische Bedeutung. Herm. hat die Anm. zu Soph. Aj. 1261 später gestrichen und Dem. 18, 128 wie in den Stellen bei Elmsley zu Eur. Her. 371 ist die locale Bedeutung nicht verwischt. vgl. Passows Lex. in ποῦ. Ein zweiter Satz hier der dem relativen entspricht, als ob dieser sich nicht auf das Vorhergehende bezöge: eine Verkettung wie Soph. Ant. 696 ff., Oed. K. 89 ff., Phil. 456 ff. (vgl. 269 ff.) zu 1, 16 u. 3, 66, 2. — δεῖ für δή eine Hs. u. Va. δεῖν? Für ποῦ δή haben mehrere σπουδῇ; daher σπουδῇ Schneider, ohne rechtes Gefüge. Bei der La. ποῦ δή wäre ἐνδέχεσθαι auch hier zu denken. — μὴ βιαζομένῃ mit der nicht gezwungenen, was aber wegen αὐθαίρετος pleonastisch ist. Man würde erwarten: mit der nicht tüchtig gerüsteten.

§ 4. ὅσα ἦλθον ἔχοντες. zu 1, 9, 1. — ᾖ für εἴη Dobree u. eine gute Hs.

§ 5. καὶ ἔδρασε. zu 2, 93, 3. — οὐκ ἐς. οὐδ' ἐς Kr. Bruchst., gebilligt von Pp. — ἐς ὅσα κατέστη, wie in καταστῆναι ἐς ἀρχήν. Spr. 68, 21, 4. — ἀφ' ἑσπέρας. zu 3, 112, 2. vgl. 7, 29, 2. — ἀτελεῖ τῇ νίκῃ bei, nach einem unvollständigen Siege. Spr. 50, 11, 1. vgl. zu ἥσσῃ 5, 13. [Pp. vermisst ἐπ'.] — πρὸς ὀργήν. zu 2, 65, 5. — τῆς ξυμφορᾶς, wegen der nicht gerächten Niederlage 8, 25, 3. Ein Genitiv bei πρὸς ὀργήν ist mir sonst nicht erinnerlich.

C. 28. § 1. ἐπικατάγονται nach der Abfahrt der Athener landen sie bei Miletos. (Ps.) zu 3, 49, 3. Noch wird das Wort aus Spätern angeführt. — τὰς Χίας 8, 17, 1 ff. (Kist.) — ξυγκαταδιωχθείσας zugleich mit denen des Chalkideus verfolgt. Kr. z. Dion. p. 299 n. 54. Das Wort scheint nur hier vorzukommen. (Bö.) — σκεύη Gepäck, Geräthe, was man vor dem Kampfe zur Erleichterung der Schiffe ans Land brachte. vgl. 8, 27, 4. (Hk.) u. 43, 1. (Pp.) ἐξελομένοις τὰ μεγάλα ἱστία Xen. Hell. 1, 1, 13. vgl. 6, 2, 27. (Arn.) — ἐξείλοντο. Der eigentliche Ausdruck. vgl. 8, 90, 6, Her. 4, 196, Xen. An. 5, 1, 16. (Bl.) Lyk. 18: τὸν σῖτον ἐξείλοντο. — ἐς Τ. πάλιν gehört zu πλεῦσαι. (Sch.) Kr. z. Dion. p. 299, 54 u. 318, 46. vgl. 8, 33, 2.

θον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Ἴασον, ἐν
ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ Ἰά-
σῳ αἰφνίδιοι καὶ οὐ προσδεχομένων ἀλλ' ἢ Ἀττικὰς τὰς ναῦς εἶναι
3 *αἱροῦσιν· καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακόσιοι ἐπῃνέθησαν. καὶ*
τόν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες, Πισσούθνου νόθον υἱόν, ἀφεστῶτα
δὲ βασιλέως, παραδιδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν,
εἰ βούλεται, βασιλεῖ, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε, καὶ τὴν Ἴασον διεπόρθη-
σαν καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἡ στρατιὰ ἔλαβεν· παλαιόπλουτον γὰρ
4 *ἦν τὸ χωρίον. τούς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ*
σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες καὶ οὐκ ἀδικήσαντες ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ
πλεῖστοι ἐκ Πελοποννήσου· τό τε πόλισμα Τισσαφέρνει παραδόντες
καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα, καὶ δοῦλα καὶ ἐλεύθερα, ὧν καθ' ἕκαστον
στατῆρα Δαρεικὸν παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν
5 *ἐς τὴν Μίλητον. καὶ Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον ἄρχοντα*
Λακεδαιμονίων πεμψάντων ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι Ἐρυθρῶν, ἔχοντα
τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν, καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον
καθιστᾶσιν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

29 *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἴασον κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακήν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφήν, ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἑκάστῳ πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβολον διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται· ἢν δὲ κελεύῃ, δώσειν ἔφη*

---

§ 2. *κατεῖχε* sich hielt. (Va.) vgl. 8, 100, 2. (Bl.) 4, 32, 2 u. Theog. 262. (Arn.) — *αἰφνίδιοι.* zu 4, 75, 3. — *καὶ οὐ προσδεχομένων.* Spr. 59, 2, 3. — *ἀλλ' ἤ.* Spr. 69, 4, 6. — *τάς* (vor *ναῦς*) hat eine gute Hs.: die angedeuteten.

§ 3. *δέ.* Spr. 69, 16, 1 u. Dial. 69, 70, 2. — *βασιλεῖ.* Ar. Frie. 714: *τὴν Θεωρίαν ἀπάγαγε τῇ βουλῇ λαβών.* — *προσέταξε, βασιλεὺς δηλονότι.* (Sch.) 8, 5, 5. (Ds.) — *παλαιόπλουτος* scheint sonst nur bei Spätern vorzukommen. (Bl.) Bei den Frühern *ἀρχαιόπλουτος.*

§ 4. *ξυνέταξαν ἀντὶ τοῦ κατέταξαν εἰς τὸ ἴδιον στράτευμα.* (Sch.) — *καὶ δοῦλα καὶ ἐλεύθερα.* zu *δημοσίαν* 6, 31, 5. vgl. 7, 80, 2. — *ὧν* ist wohl der Ge. des Preises, dessen auch das Erkaufte empfänglich ist. Xen. Kyr. 3, 1, 37: *ἀπάγου τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας μηδὲν αὐτῶν καταθείς.* vgl. Ar. We. 1424. — *ξυνέβησαν λαβεῖν.* zu 1, 117, 3.

§ 5. *πεμψάντων.* vgl. 8, 6, 1 mit 7, 2, 2 u. zu *δόντος* 1, 138, 6. — *τὸ παρὰ Ἀμόργου.* vgl. Kr. Lex. zu Xen. An. u. *παρά* I, 7. — *ἐς τὴν Μ. αὐτοῦ* zu M. selbst. zu 5, 22, 1. vgl. Herbst S. 58 f.

C. 29. § 1. *ἐς φυλακήν* zu einem Posten. (Ba.) — *μηνός,* wie 6, 8, 1. Spr. 47, 8, 1. vgl. zu 1, 48, 1. — *ὑπέστη.* zu 4, 39, 2. Versprochen hatte er es durch seinen Gesandten 8, 5, 4. — *ἐς* bis zum Betrage. (Pp.) — *δραχμήν.* Kr. z. Dion. p. 354 ss. — *πάσαις ταῖς ναυσὶ ἀντὶ τοῦ τοῖς ἐν πάσαις ταῖς ναυσί.* (Sch.) Doch eigentlich für jedes Schiff. — *τοῦ λοιποῦ χρόνου.* Dem. 50, 42: *τοῦ λοιποῦ χρόνου ὅσα ἐδεῖτο εἰς τὴν ναῦν συνανήλισκον.* Spr. 47, 2, 3. — *δώσειν ἔφη* für *ἔφη δώσειν* eine gute Hs.

ἐντελῆ τὴν δραχμήν. Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ Συρακοσίου 2
στρατηγοῦ — ὁ γὰρ Θηραμένης, οὐ ναύαρχος ὢν ἀλλ' Ἀστυόχῳ πα-
ραδοῦναι τὰς ναῦς ξυμπλέων, μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ — ὅμως
δὲ [παρὰ πέντε ναῦς] πλέον ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθη-
σαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς
ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν
λόγον τοῦτον ἐδίδοτο.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίοις προσαφιγμέ- 30
ναι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριάκοντα καὶ στρα-
τηγοὶ Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου
καὶ τὰς ἄλλας πάσας ξυναγαγόντες, ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι ἐπὶ
μὲν τῇ Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν Χίον καὶ ναυτι-
κὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. καὶ ἐποίησαν οὕτως· Στρομβιχίδης μὲν γὰρ 2
καὶ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων τριάκοντα ναῦς ἔχοντες καὶ τῶν ἐς Μί-
λητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλιτῶν μέρος ἄγοντες ἐν ναυσὶν ὁπλιταγω-

---

§ 2. *τοῦ Συρακοσίου στρατηγοῦ.* zu 8, 23, 1. — *Θηραμένης.* *Θηριμένης* einige Hsn. — *παραδοῦναι* um zu übergeben. (Sch.) zu *κομίσαι* 8, 26, 2. vgl. zu 1, 128, 2. — *μαλακός, ἀργός.* (Sch.) lässig, nachgiebig. (St.) vgl. 8, 50, 4. — *ὅμως* obgleich Theramenes lässig war Kr. z. Dion. p. 354, 20; obgleich Tissaphernes nur drei Obolen bestimmt hatte Bl. — *δέ* steht nach der Parenthese, wie 7, 33, 2. vgl. Kr. zu Xen. An. 1, 8, 13. — *παρὰ πέντε ναῦς* auf je fünf Schiffe Dr. u. Böckh Staatshaush. der Ath. 1 S. 383 A. Allein die Art des Ausdruckes verglichen mit dem Folgenden *καὶ τοῖς ἄλλοις* wäre dann sehr seltsam. Nicht minder bei Dobrees Erklärung (nach Paulmier): nevertheless he agreed to give, over and above, five ships' pay for every 55. i. e. to pay for 55 as if there were 60. Der Sache nicht zu gedenken. Noch anders Haase p. 33. G. Hermann erklärt: auf jedes fünfte Schiff, wie *παρὰ πέντε ἡμέρας* alle fünf Tage heisse. Es werde also gesagt dass jedes Schiff abwechselnd etwas mehr erhalten hätte, d. h. nach jener Berechnung 200 Triobolen oder 600 Obolen. [Also abwechselnd auf jedem fünften Schiffe $3 + \frac{15}{5} = 6$ Obolen = 1 Drachme. (Pp.)] Aber auch da wäre die Art der Vertheilung wie die Angabe darüber befremdlich. Ich halte *παρὰ πέντε ναῦς* für ein Glossem zu *ἐς πέντε ναῦς* oder eine Verfälschung aus dem *γὰρ πέντε ναῦς.* „Krügers Vorschlag zur Tilgung dieser Worte hat mir viel Ansprechendes." (Böckh eb.) — *ὡμολογήθησαν.* Spr. 63, 1, 4. „vgl. 7, 27, 4." (Bö.) — *ἐς.* zu 6, 8, 1. — *καὶ πεντήκοντα* vor *τρία* ist mit Paulmier gestrichen.

C. 30. § 1. *τοῖς Ἀθηναίοις.* zu 1, 72, 1. vgl. Kr. z. Dion. p. 313 s. 17. Ueber die Zahl der Schiffe Kr. z. Dion. p. 315, wo Z. 6 quinque et vor triginta und Z. 7 quinque et vor viginti ausgefallen ist. — *προσαφικνεῖσθαι* wird noch aus einem Spätern angeführt. — *καὶ τάς* sowohl die. — *τὰς ἀπὸ Χίου* 8, 24, 2. — *καὶ τὰς ἄλλας* für *πάσας καὶ τὰς ἄλλας* eine gute Hs. Gemeint sind die zu geringfügigen Unternehmungen versandten. Kr. eb. „vgl. 8, 27, 4." (Arn.) — *διακληρωσάμενοι,* wie üblich. zu 6, 42.

§ 2. *Στρομβιχίδης.* Ueber dessen wiederholte Wahl Kr. z. Dion. p. 315. Wären zwei Strombichides gewesen, so würde Thuk. sie durch einen Zusatz unterschieden haben. — *τῶν χιλίων ὁπλιτῶν,* unstreitig der 8, 25, 1 erwähnten, wo (hauptsächlich dieser Stelle wegen) *καὶ πεντακόσιοι* zum Folgenden gehört. (Kr. z. Dion. p. 314, 19.) — *ἄγοντες* für *ἀγαγόντες* Kr. z. Dion. 314, 20, gebilligt von Pp., wenn es nicht nach Va. zu streichen sei.

γοῖς ἐπὶ Χίον λαχόντες ἔπλεον, οἱ δ' ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν καὶ ἐπίπλους τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο.

31 Ὁ δ' Ἀστύοχος ὡς τότ' ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν τοὺς
ὁμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν ἐπέσχεν, ἐπειδὴ ᾔσθετο τάς τε
μετὰ Θηραμένους ναῦς ἡκούσας καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω
ὄντα, λαβὼν δὲ ναῦς τάς τε Πελοποννησίων δέκα καὶ Χίας δέκα ἀνάγεται,
καὶ προσλαβὼν Πτελεὸν καὶ οὐχ ἑλὼν παρέπλευσεν ἐπὶ Κλαζομενάς,
καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίζεσθαι
ἐς τὸν Δαφνοῦντα καὶ προσχωρεῖν σφίσιν· ξυνεκέλευε δὲ καὶ Ταμώς,
2 Ἰωνίας ὕπαρχος ὤν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἐσβολὴν ποιησάμενος τῇ
πόλει, οὔσῃ ἀτειχίστῳ, καὶ οὐ δυνάμενος ἑλεῖν ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ
αὐτὸς μὲν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν
ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους, Μαράθουσσαν καὶ Πήλην
καὶ Δρυμοῦσσαν. καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων
ἡμέρας ἐμμείναντες διὰ τοὺς ἀνέμους ὀκτὼ τὰ μὲν διήρπασαν καὶ
ἀνάλωσαν, τὰ δ' ἐσβαλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην ὡς
32 Ἀστύοχον. ὄντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα Λεσβίων ἀφικνοῦνται πρέσβεις,
βουλόμενοι αὖθις ἀποστῆναι, καὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν, ὡς δ' οἵ τε

Eine gute Hs. ἀπολιπόντες. — οἱ ἄλλοι, Charminos, Phrynichos, Skironides. Denn Thrasykles 8, 17, 3 vgl. 19, 1 war wohl schon heimgekehrt, wie Leon und Diomedon 8, 54, 2. (Hk.) — ναυσίν ist mit μένοντες zu verbinden. (Va.) — ἐπίπλους für ἐπίπλουν Kr. z. Dion. p. 279, 48. vgl. 8, 38, 3 u. zu 7, 49, 3. Gebilligt von Pp.

C. 31. § 1. ὡς. zu 5, 6, 1. — τότε 8, 24, 6. — τὴν προδοσίαν, die man fürchtete. (Va.) — ἐπέσχεν. zu 2, 76, 1. — τάς τε 8, 26, 2. — Θηραμένους. Θηριμένους einige Hsn. — δέκα, vier 8, 24, 5, sechs 23, 5. (Arn.) vgl. Kr. z. Dion. p. 298. — τὰ Ἀ. φρονοῦντας. zu 3, 68, 2. — ἀνοικίζεσθαι. zu 1, 7, 2. Kr. z. Dion. p. 341 u. 447, b. Ueber die Sache Kr. Stud. 2 S. 196 f. — Δαφνοῦντα. Kr. z. Dion. p. 341. — προσχωρεῖν σφίσι ihre Partei zu ergreifen. (Ps.) vgl. 7, 1, 4. — σφίσι, τοῖς Πελοποννησίοις. (Hl.) Kr. Spr. 58, 4, 3. vgl. das Reg. u. Pronomen. Als Subject denke man τοὺς (ἄλλους) Κλαζομενίους. — ξυγκελεύειν ist ein seltenes Wort. — Ταμώς. Kr. zu Xen. An. 1, 4, 2. — ὕπαρχος Unterstatthalter. Kr. z. Dion. p. 359, 53.

§ 2. ἐσβολήν. προσβολήν Pp. u. Cobet n. l. p. 347. Denn einen Angriff auf eine Stadt kann jenes überhaupt nicht bezeichnen. vgl. jedoch zu 4, 25, 5. So auch „ἐσβάλλειν ἐς Κλαζομενάς Her. 1, 16, ἐς Μίλητον 1, 15, ἐς Ἐλευσῖνα 5, 76." (Bl.) — κατῆραν würde concinner fehlen. zu 1, 129, 1. — Δρυμοῦσσαν Hk. mit Steph. Byz. Δρύμουσσαν Bk., Δρύμυσσαν oder Δρίμυσσαν die Hsn. — ὑπεξέκειτο. zu 1, 89, 3 u. zu Her. 8, 41, 2. — ἐσβαλόμενοι, ἐς τὰς ναῦς. (Pp.) vgl. Her. 1, 1, 3. 6, 95, 2. Gewöhnlich ἐστίθεσθαι. — Φώκαιαν, das von Athen abgefallen war. Kr. z. Dion. p. 342. — Κύμην. eb. 343.

C. 32. § 1. ἀφικνοῦνται πρέσβεις für πρέσβεις ἀφικνοῦνται eine gute Hs. — βουλόμενοι. βουλομένων erwartet Gö. vgl. zu δείσαντες 5, 44, 2. — αὖθις hat nur eine gute Hs. „Schon früher abgefallen waren Methymna und Mytilene 8, 22, 2 und Eresos 23, 3, aber wieder unterjocht worden."

Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον
σφάλμα, ἄρας ἔπλει ἐπὶ τῆς Χίου. καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν ὕστε-
ρον ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. καὶ μετὰ τοῦτο Πεδά- 2
ριτος, τότε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου, γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς δια-
περαιοῦται αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον· ὑπῆρχον δ' αὐτῷ καὶ
ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδέως ἐς πεντακοσίους ξὺν
ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων Λεσβίων τὴν ἀπό- 3
στασιν προσφέρει τῷ τε Πεδαρίτῳ καὶ τοῖς Χίοις ὁ Ἀστύοχος τὸν
λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν ἀποστῆσαι τὴν Λέσβον· ἢ
γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν ἢ τοὺς Ἀθηναίους, ἤν τι σφάλ-
λωνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ ἐσήκουον, οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Πεδάριτος
ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ προήσειν. κἀκεῖνος λαβὼν τάς τε τῶν Κορινθίων 33
πέντε καὶ ἕκτην Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἑρμιονίδα καὶ ἃς αὐτὸς Λακω-
νικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ
ἀπειλήσας τοῖς Χίοις ἦ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν, ἤν τι δέωνται. καὶ
προσβαλὼν Κωρύκῳ τῆς Ἐρυθραίας ἐνηυλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σά- 2
μου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ
ἐπὶ θάτερα, λόφου διείργοντος, καθωρμίσαντο καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλή-
λους. ἐλθούσης δὲ παρὰ Πεδαρίτου ὑπὸ νύκτα ἐπιστολῆς ὡς Ἐρυ-
θραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς Ἐρυθρὰς ἥκου-
σιν ἀφειμένοι ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος εὐθὺς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν, καὶ
παρὰ τοσοῦτον ἐγένετ' αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. διαπλεύ- 3

(Pp.) Kr. z. Dion. p. 335. — *σφάλμα τὴν ἧσσαν λέγει.* (Sch.) vgl. 5, 14, 1. 17, 1. 8, 106, 2. — *χειμασθεισῶν, ἤγουν διασπαρεισῶν ὑπὸ χειμῶνος.* (Sch.) vgl. 2, 25, 3. 3, 69, 1. 6, 74, 2. 8, 80, 2. 99, 3. *καὶ πλανηθεισῶν* fügt eine gute Hs. hinzu.

§ 2. *τότε* 8, 28, 5. (Ds.) — *τῶν πέντε* 8, 6, 5. 8, 2. 11, 3. 12, 2. 17, 1. (Dr.) — *Χαλκιδέως* für *Χαλκιδέων* Dr. u. eine gute Hs. — *ὡς* vor *ἐς* habe ich nach einer guten Hs. gestrichen. Ueber die Sache 8, 17, 1. — *ἐς πεντακοσίους.* Spr. 60, 8, 1.

§ 3. *προσφέρει.* zu 1, 57, 3. — *ὁ Ἀστύοχος τόν* für *Ἀστύοχος* eine gute Hs. Der Artikel steht mit Bezug auf den Satz mit *ὡς*. (Pp.) — *σφᾶς.* *σφεῖς* Bk. zu 3, 111, 2. — *ἤν.* *κἄν* Bothe. — *τι.* *ἤν τι καί* Dobree wie Ar. Frösche 737. Ueber *τὶ* zu *σφάλλεσθαι* 7, 55, 2. — *προήσειν.* Das Activ findet sich selten so, etwas verschieden Xen. An. 7, 2, 15; ähnlicher Her. 1, 24, 2. 3, 137, 1..

C. 33. § 1. *πέντε, πέντε οὔσας.* (Kr. z. Dion. p. 298, 47.) zu 4, 13, 2 u. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 3. Arn. bezieht dies auf die sechs 8, 23, 5. — *ἅς.* zu *ἃ ἦλθεν* 1, 9, 1. Ueber die Schiffe Kr. z. Dion. p. 298, 47. — *τι.* Kr. Lex. zu Xen. An. u. *δεῖσθαι.*

§ 2. *ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα.* zu 7, 37, 2. — *διείργοντος* für *διείργοντο καί* Kr. Bruchst.: „paulo audacior, ceterum egregia conjectura.“ (Pp.) ad alterum tumuli latus quo detinebantur stationem habuerunt Va. Pol. 22, 21, 8 u. Plut. *γυν. ἀρεταί* p. 225 Tauchn.: *ποταμοῦ τινος ἐν μέσῳ διείργοντος.* vgl. Xen. An. 3, 1, 2. — *ὑπὸ νύκτα* hat nur eine gute Hs. — *ἀφειμένοι, ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.* (Sch.) — *παρὰ τοσοῦτον.* zu 4, 106, 3.

σας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος πρὸς αὐτὸν καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν
δοκούντων προδιδόναι, ὡς εὗρον ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων
ἐκ τῆς Σάμου προφασισθέν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας ἀπέπλευσαν ὁ
μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δ' ἐς τὴν Μίλητον [ἐκομίσθη], ὥσπερ διενοεῖτο.

34 Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ
Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων
μακραῖς καὶ ὡς εἶδον, ἐδίωκον· καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται καὶ
2 αἱ μὲν τῶν Χίων μόλις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀ-
θηναίων αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται καὶ ἐκπίπτουσι
πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες οἱ μὲν ἁλίσκονται οἱ δ' ἀπο-
θνήσκουσιν, αἱ δ' ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λι-
μένα, Φοινικοῦντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον
καθορμισάμενοι παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν.

35 Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἱπποκράτης ὁ Λα-
κεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρίαις ναυσίν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς
ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτός, μιᾷ δὲ Λακωνικῇ, μιᾷ δὲ Συρακοσίᾳ, κατα-
2 πλεῖ ἐς Κνίδον· ἡ δ' ἀφεστήκει ἤδη ἀπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐτοὺς
οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, ὡς ᾔσθοντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν
Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δέ, περὶ Τριόπιον οὔσαις, τὰς ἀπ' Αἰγύπτου
ὁλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν· ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς
Κνιδίας προὔχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δ' οἱ Ἀθηναῖοι

---

§ 3. *αὐτόν* für *αὐτῶν* eine gute Hs. u. Va. — *ἐπὶ — προφασισθέν* um den Leuten ihre Loslassung aus Samos zu verschaffen vorgeschützt, trügerisch versprochen. (Hl.) Spr. 39, 14, 2. — *ἐκομίσθη* streicht Kr. nach Va. Stud. 2 S. 137. Doch könnte auch *ἀπέπλευσαν* das eingefälschte sein. vgl. jedoch 8, 31, 2? Für *ὁ μέν* hat eine Hs. *καὶ ὁ μέν.*

C. 34. § 1. *περιπλέουσα. παραπλέουσα* oder *πλέουσα* Dobree. um das Vorgebirge Arginus. (Arn.) vgl. zu 4, 25, 5. — *κατ' Ἀργῖνον* verbindet Hl. mit *ἐπιτυγχάνει.* — *ὡς εἶδον, ἐδίωκον* für *ὥσπερ ἰδόντες [αὐτὰς] ἐπεδίωκον* eine gute Hs. — *τε* ist mir verdächtig. — *μόλις* für *μόγις* Bk.

§ 2. *καὶ ἐκπίπτουσι* und zwar stranden sie. zu 2, 92, 2. — *ἄνδρες οἱ ἄνδρες* Kr. vgl. 8, 35, 2. — *ἐς τὸν τειχισμόν.* (ὡς) *ἐς τὴν Χίον* Dobree. Das *τόν*, an dem Pp. Anstoss nimmt, bezeichnet wohl den beabsichtigten (zu 7, 65) auf Chios. vgl. 8, 38, 1. „Zu denken ist dabei an Beschaffung von *σίδηρος* etc 4, 69, 1." (Arn.)

C. 35. § 1. *ὁ.* zu 3, 25, 1. — *Θουρίαις.* Athens Anhänger waren Ol. 92, 1 aus Thurioi vertrieben nach Plut. L. der zehn Redner u. Lysias. (Wachsmuth Hell. Alt. 2, 1 S. 751.) — *Δωριεύς.* Kr. z. Dion. 306, 77. — *ἀπό. ὑπό* Paulmier; doch s. Kr. z. Dion. p. 344 u. Stud. 2 S. 197, womit ich auch die später dagegen gemachten Einwendungen beseitigt glaube. Unerwognes mag auf sich beruhen.

§ 2. *ᾔσθοντο*, die Ankunft jener. (Ps.) — *ταῖς ἡμισείαις τῶν* mit der Hälfte der. Spr. 47, 28, 1. — *περὶ Τρ. οὔσαις* in einer Stellung bei Tr. (Hk.) — *ὁλκάδας*, die wohl mit Getreide für die Athener befrachtet waren. Kr. z. Dion. p. 356, 34. vgl. 4, 53, 3 u. Dem. 56, 9. Ueber die Stellung Spr. 50, 10, 3 u. zu 7, 50, 1. — *ξυλλαμβάνειν* kapern. Kr. zu Xen. An. 5, 1, 15. — *ἱερόν* doch wohl Heiligthum, Tempel, wie sonst

καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ τῷ Τριοπίῳ φρου-
ρούσας ἓξ ναῦς· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο 3
ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἀτειχίστῳ
οὔσῃ, ὀλίγου εἷλον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ αὖθις προσέβαλλον, καὶ ὡς ἄμει-
νον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα καὶ ἐπεισελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ
τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων οὐκέθ' ὁμοίως ἔβλαπτον, ἀ-
πελθόντες καὶ δῃώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν ἐς τὴν Σάμον ἀπέ-
πλευσαν.

Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ἐς τὴν Μίλητον 36
ἐπὶ τὸ ναυτικὸν οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ
τὸ στρατόπεδον· καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως καὶ τὰ ἐκ τῆς
Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις, οἵ τε
Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρ- 2
νην ἐδόκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι αἱ πρὸς
Χαλκιδέα γενόμεναι ἐνδεεῖς εἶναι καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον καὶ ἄλλας,
ἔτι Θηραμένους παρόντος, ἐποίουν· καὶ εἰσὶν αἵδε.

"Ξυνθῆκαι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δα- 37
ρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοὺς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνην, σπονδὰς εἶναι
καὶ φιλίαν κατὰ τάδε. ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου
ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ
μηδὲ κακῷ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς
Λακεδαιμονίων, μηδὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε 2
Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δα-
ρεῖον βασιλέα μηδὲ ὧν βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς
ξυμμάχους ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τι δέωνται

---

in solcher Verbindung. In der Bedeutung heilig würde hier doch *ἱερά* stehen müssen. — *τῷ* hat nur eine gute Hs.

§ 3. *ὀλίγου.* zu 4, 124, 2. — *ἐπεισελθόντων.* zu 2, 38 u. 4, 92, 4. — *ἀπελθόντες* für *ἐπελθόντες* eine gute Hs.

C. 36. § 1. *Ἀστυόχου ἥκοντος* 8, 33, 3. (Ds.) — *ἔτι* noch; nicht mehr 8, 46, 5. (Pp.) — *τὰ χρήματα* 8, 28, 3. (Ds.) — *ὑπῆν, ὑπῆρχεν.* Her. 1, 31, 1: *βίος ἀρκέων ὑπῆν.* (Abr.) So sehr wenig üblich.

§ 2. *πρὸς δὲ τὸν Τ.* Die Stellung drückt aus was wir schleppend umschreiben: was aber den T. anbetrifft, so schien der erste Vertrag mit demselben. vgl. Spr. 50, 10, 1. — *ὅμως,* obgleich sie mit T. zufrieden sein konnten. — *αἱ πρῶται ξ.* 8, 18, 1 u. 2. — *ἐνδεεῖς.* Eur. Phö. 701: *πολλῷ γὰρ εὗρον ἐνδεεῖς διαλλαγάς.* (Bl.) — *πρός.* zu 2, 86, 3. — *μᾶλλον* als im Interesse des Tissaphernes. — *ἔτι* für *ἐπί* eine gute Hs. — *ἐποίουν.* zu 5, 76, 2.

C. 37. § 1. *ξυνθῆκαι* und das Komma nach *Τισσαφέρνην* streicht Cobet v. l. p. 291. Dagegen bemerkt Herbst S. 54 dass Thuk. *σπονδαί, ξυνθῆκαι* stets vor die Namen der Paciscirenden setze und *σπονδὰς εἶναι, γίγνεσθαι* meist nur mit dem Da. verbinde. — *παῖδας* hielt man ohne ausdrückliche Erwähnung nicht für mit verpflichtet. (Arn.) — *τούς* für *τοῦ* Bk. — *εἶναι.* zu 5, 18, 1. vgl. zu 4, 16, 1.

§ 2. *μηδὲ φόρους* für *μήτε φόρους* Bk. — *βασιλεύς* für *ὁ βασιλεύς*

Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι βασιλέως ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιοῦσι καλῶς ἔχειν. 3*τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. ὁπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ᾖ μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. ἢν δέ τις τῶν πόλεων ὁπόσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν, τοὺς ἄλλους κωλύειν καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ ἤν τις τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.“*

38 *Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας Θηραμένης μὲν παραδοὺς Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς ἀποπλέων ἐν κέλητι ἀφανίζεται, οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκότες ἐς τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ καὶ κρατοῦντες καὶ γῆς καὶ θαλάσσης Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερὸν καὶ λιμένας ἔχον καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον.* 2*οἱ δὲ Χῖοι, ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδαρίτου ἐπ' Ἀττικισμῷ τεθνεώτων καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ' ἀνάγκην ἐς ὀλίγον κατεχομένης ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις, ἡσύχαζον, καὶ οὔτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα οὔθ' οἱ μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο.* 3*ἐς μέντοι τὴν Μίλητον ἔπεμπον κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν· ὡς δ' οὐκ ἐσήκουεν, ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος*

---

eine gute u. eine schlechte Hs. — *τοῦτο — ἔχειν* das zu thun solle statthaft sein.

§ 3. *ὅσης ἄρχει* ist wohl mit Bezug auf die hellenischen Staaten Kleinasiens hinzugefügt. (Ba.) Ueberhaupt die *ἐπίκτητοι* im Ggs. zu den Stammländern. — *κωλυέτω*, der Ipv. nach dem Inf. wie 5, 18, 2 ff. 47, 8 ff. vgl. 23, 4. (Bö.) 8, 58, 3 u. 5.

C. 38. § 1. *Θηραμένης. Θηριμένης* einige Hsn. — *κέλητι.* zu 1, 53, 1. — *ἀφανίζεται* verschwindet spurlos, umgekommen man weiss nicht wie. vgl. 4, 80, 3. „von Ertrinkenden Xen. Hell. 1, 6, 33 u. Ael. v. G. 12, 61.“ (Thirlwall.) — *οἱ ἐκ τῆς Λ. Ἀ.* 8, 34, 2. — *ἐς τήν* für *τήν* Dr. Die Auslassung der Präposition wäre dichterisch. (Pp.) — *καί* vor *γῆς* hat nur eine gute Hs.

§ 2. *πολλαῖς?* 8, 24, 3. — *πεπληγμένοι.* zu 3, 18, 2. — *ἐν σφίσιν αὐτοῖς* 7, 67, 2. 84, 3. — *τοῦ Ἴωνος* Jons Sohn. Freinsheim zum Curt. 3, 13, 1. — *ἐς ὀλίγον κατεχομένης*, *ἤτοι ἀναγκαζομένης ὀλιγαρχεῖσθαι ἢ ἐπ' ὀλίγον πειθομένης ἢ ἀκροωμένης· ὃ καὶ μᾶλλον.* (Sch.) Die zweite Erklärung wird von St. vorgezogen, die erste von den Meisten angenommen. vgl. zu 2, 37, 1 u. über das Neu. Spr. 43, 4, 17. vgl. zu 4, 33, 1. „Plat. Pol. 303, a: *ἑνὸς καὶ πλήθους τὸ ὀλίγον μέσον.* (Arn.) — *κατεχομένης, κατειργομένης.* (Sch.)

§ 3. *οὐκ ἐσήκουεν*, nach der Drohung 8, 33, 1. Kr. z. Dion. p. 333.

καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθεστήκει τοῖς Ἀθηναίοις· αἱ δ' ἐκ
τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ,
ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον.

Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Φαρναβάζῳ 39
ὑπὸ Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασ-
σόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες
ἄρασαι ἔπλεον ἐπὶ Ἰωνίας περὶ ἡλίου τροπὰς καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐ-
τῶν Ἀντισθένης, Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ 2
ἕνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας
ὁ Ἀρκεσιλάου· καὶ εἴρητο αὐτοῖς ἐς Μίλητον ἀφικομένους τῶν τε
ἄλλων ξυνεπιμελεῖσθαι ᾗ μέλλει ἄριστα ἕξειν καὶ τὰς ναῦς ταύτας ἢ
αὐτὰς ἢ πλείους ἢ καὶ ἐλάσσους ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον,
ἢν δοκῇ, ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα
προστάξαντας, καὶ Ἀστύοχον, ἢν δοκῇ τοῖς ἕνδεκα ἀνδράσι, παύειν
τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένην δὲ καθιστάναι· πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδα-
ρίτου ἐπιστολὰς ὑπώπτευον αὐτόν. πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μα- 3
λέας πελάγιαι Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσὶ δέκα Ἀθη-
ναίων τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενὰς καὶ κατακαίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο
δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆες, ὅπερ
ἐγένετο, μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν
Κρήτην πλεύσαντες καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι ἐς
τὴν Καῦνον τῆς Ἀσίας κατῆραν. ἐντεῦθεν δή, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες,
ἀγγελίαν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆ-

---

— ὁ fehlt in einer guten Hs. — *ἐς τοῦτο κ.* zu 8, 68, 1. — *Σάμου* 8, 35, 3. — *αὐτοῖς, τοῖς Ἀθηναίοις.* (Sch.) Spr. 48, 12, 1. vgl. 3, 98, 1. (Arn.) — *μή.* Spr. 67, 4, 2. — *ἀντανάγοιεν, αἱ ἐν Μιλήτῳ δηλονότι νῆες.* (Sch.) zu 7, 52, 1. Ueber den Opt. Spr. 54, 17, 1.

C. 39. § 1. *ὑπό* vor *Καλλιγείτου* verdächtigt Pp. Ueber die Sache 8, 6, 1. 8, 1. — *τροπάς, τὰς χειμερινὰς δηλονότι.* (Sch.) — *ἐπέπλει* für *ἔπλει* eine gute Hs. zu 3, 16, 3.

§ 2. *ξυμβούλους.* zu 2, 85, 1. — *τὰς ναῦς ταύτας* würde man nach *αὐτάς* erwarten; vorangestellt, weil wenigstens *ναῦς* schon vor *ἤ* gehörte. vgl. zu 6, 24, 1. — *Κλέαρχον* 8, 8, 3. (Pp.) — *καθιστάναι, ναύαρχον.* (Sch.) — *πρὸς τάς, ἀντὶ τοῦ διὰ τάς.* (Sch.) vgl. 8, 50, 1. Eur. Med. 1358: *πρὸς ταῦτα καὶ λέαιναν, εἰ βούλει, κάλει.* Eigentlich auch hier in Bezug auf. vgl. zu 4, 80, 1 u. 8, 1, 4. — *ἐπιστολάς.* zu 1, 132, 6. — *ὑπώπτευον αὐτόν.* zu 4, 51.

§ 3. *πελάγιοι* über das hohe, freie Meer. vgl. 8, 44, 3. 60, 3 u. 101, 1. Ausser bei Thuk. selten so, noch Xen. Hell. 2, 1, 17. vgl. Dem. 50, 20. (Bl.) — *τὰς τρεῖς.* Spr. 50, 2, 8 u. zu 1, 116, 1. vgl. Blume Animadvv. p. 14 s. — *κενάς* zu *ἐρήμους* 1, 49, 4. — *ὅπερ ἐγένετο* 8, 41, 4. (Hk.) — *Σάμῳ* für *νήσῳ* eine gute Hs. — *πλείω τὸν πλοῦν, μακρότερον τὸν πλοῦν.* (Sch.) *τὸν πλείω?* zu 2, 90, 2. — *διὰ φυλακῆς* mit angewandter Vorsicht. (St.) Spr. 68, 22, 2. vgl. zu 4, 30, 1 u. 7, 8, 3. — *τοῦ ξ., ἵνα ξυμπαραληφθῶσι παρ' ἐκείνων.* (Sch.) zu 1, 4, 2. — *ξυμπαρακομίζειν* auch 8, 41, 1 wird noch aus Diod. 3, 21 angeführt. Das — *παρα* — erklärt Arn.: längs der Küste. zu 6, 44, 2.

40ναι. οἱ δὲ Χῖοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν ἧσσον,
καίπερ διαμέλλοντα τὸν Ἀστύοχον πέμποντες ἀγγέλους ἠξίουν σφίσι
πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσὶ καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν
μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἔκ τε θαλάσσης εἰργο-
2μένην καὶ κατὰ γῆν λῃστείας πορθουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις,
πολλοὶ ὄντες καὶ μιᾷ γε πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων πλεῖστοι γενόμενοι
καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι,
ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἱδρῦσθαι,
εὐθὺς αὐτομολίᾳ τε ἐχώρησαν οἱ πολλοὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ τὰ πλεῖστα
3κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ
Χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν κωλῦσαι τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου
καὶ ἀτελοῦς ὄντος καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προς-
περιβαλλομένου βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀστύοχος, καίπερ οὐ διανο-
ούμενος διὰ τὴν τότε ἀπειλήν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύ-
μους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν.

41 Ἐν τούτῳ δ' ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται ἀγγελία ὅτι αἱ ἑπτὰ
καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πάρεισιν· καὶ
νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τὰ ἄλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασ-
σοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους,
οἳ ἧκον κατάσκοποι αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθὺς ἀφεὶς τὸ ἐς
2τὴν Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ

C. 40. § 1. *διαμέλλοντα.* zu 1, 71, 1. — *πέμποντες. πέμψαντες* eine gute Hs.

§ 2. *μιᾷ γε πόλει.* Spr. 49, 10, 5. vgl. 1, 80, 2. — *πλεῖστοι. πλείονες οἰκέται ἦσαν ἐν Χίῳ ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ πόλει πλὴν (τῇ) Λακεδαιμονίων.* (Sch.) vgl. Kr. zu Clinton F. H. p. 411. (419.) ann. a. — *χαλεπωτέρως.* zu 2, 50. Spr. 23, 8. — *ἱδρῦσθαι* für *ἱδρύσθαι* Bekker. Kr. Stud. 2 S. 43. — *ἐχώρησαν οἱ* für *ἐχρήσαντο* die besten Hsn. „Der Ausdruck ist ungewöhnlich wie der 7, 13, 3. (Bl.) — *ἐπιστάμενοι τὴν χώραν, ἔμπειροι τῆς χώρας.* (Sch.)

§ 3. *κωλῦσαι, κωλύμην ποιεῖν.* (Sch.) Spr. 52, 1, 2. Doch vermuth' ich *κωλῦσαι τειχιζόμενον τὸ Δελφίνιον.* vgl. 2, 62, 3. Den Ge. hat man wegen des folgenden Ge. eingefälscht. vgl. Spr. 56, 14, 2. — *ἀτελοῦς,* vollendet 8, 55, 2. (Pp.) — *καὶ στρατοπέδῳ — προσπεριβαλλομένου* da, während von den Athenern sowohl um ihr Feldlager als um ihre Flotte noch (*προς-*) eine grössere Befestigung aufgeführt würde, vor Vollendung der Werke. (Hl.) vgl. 8, 55, 3. (Didot.) zu 1, 117, 1. (Pp.) vgl. 5, 2, 2. *Μέγα* ist wohl von der Höhe zu verstehen, wie 2, 76, 2. (Arn.) Diese Worte sind eine Bestimmung zu *ἀτελοῦς ὄντος.* — *οὐ διανοούμενος, βοηθεῖν.* (Ps.) zu 1, 1, 1. — *τότε* 8, 33, 1. (Kr. z. Dion. p. 297, 44.)

C. 41. § 1. *αἱ* die 8, 39, 1 erwähnten. — *νομίσας.* zu 1, 124, 2. — *ὕστερα εἶναι* unerheblicher sei, nachstehe. (Sch.) Sehr ungew. so. (Bl.) — *πρὸς τὸ — ξυμπαρακομίσαι, τοῦ παρακομίσαι τὰς ναῦς ὑπὲρ τοῦ θαλαττοκρατεῖν.* (Sch.) Ueber *πρός* in Vergleich zu. Spr. 49, 2, 8. — *κατάσκοποι αὐτοῦ,* um sein Verhalten zu beaufsichtigen. — *τὸ ἐς τὴν Χίον, πλεῖν.* (Va.) zu 2, 89, 3.

§ 2. *τὴν Μεροπίδα περιττῶς προσέθηκεν· ἄλλη γὰρ οὐκ ἔστι Κῶς.* (Sch.)

παράπλῳ ἀποβὰς τήν τε πόλιν, ἀτείχιστον οὖσαν καὶ ὑπὸ σεισμοῦ,
ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός [γε] δὴ ὧν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτω-
κυῖαν, ἐκπορθεῖ τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφευγότων, καὶ τὴν χώ-
ραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων· τούτους δὲ
ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς ἀναγκάζεται 3
ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ' ὥσπερ
εἶχε πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἴκοσιν ἃς ἔχων Χαρ-
μῖνος, εἷς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ
εἴκοσι ναῦς ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεούσας, ἐφ' ἅσπερ καὶ ὁ
Ἀστύοχος παρέπλει. ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μήλου τὸν 4
ἐπίπλουν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ
Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν· ἤδη γὰρ ᾐσθάνετο καὶ
ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς. ἐπέπλει οὖν ὥσπερ εἶχε πρὸς τὴν Σύμην 42
ὁ Ἀστύοχος, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώρους
τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννέφελα ὄντα
πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχὴν παρέσχεν. καὶ ἅμα τῇ 2
ἕῳ διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς
Ἀθηναίοις, τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι
πλανωμένου, ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι ναυσί, νομίσαντες, ἅσπερ ἐφύλασσον ναῦς,

---

So auch Strabo 15 p. 686 u. A. (Wasse.) — *τὴν πόλιν*, gleiches Namens. (Pp.) — *ὑπό*. Spr. 52, 3, 1. — *γε*. *τε* mehrere Hsn. Es wird zu streichen sein. Denn Thuk. wenigstens scheint beim Superlativ nur *δή*, nie *γὲ δή* gebraucht zu haben. Verschieden ist doch *πολλάκις γε δή* 2, 62, 1. — *τὴν χώραν λείαν ἐποιεῖτο*. Aehnlich unser: das Land wird ein Raub, eine Beute der Feinde. (Ba.) vgl. 8, 62, 2. (Dr.) Plut. Cor. 28: *τὰ σώματα λείαν ἐποιήσατο*. vgl. Dion C. 49, 37 u. Dial. 46, 18, 1. — *ἀφίει*. zu 2, 49, 1.

§ 3. *ἀναγκάζεται*, *πείθεται*. (Sch) zu 4, 25, 1. — *ὥσπερ εἶχε*. zu 3, 30, 1. — *εἴκοσιν*, *εἴκοσιν οὔσας*. zu 8, 33, 1. — *ἐκ*, ähnlich wie *ἀπό* 8, 6, 2. vgl. 6, 61, 6.

§ 4. *ἐπύθοντο*. zu 7, 18, 1. — *Μήλου* für *Μιλήτου* Kist. u. eine Hs. vgl. 8, 39, 3. Bestätigung geben auch die Worte *ἤδη γὰρ — αὐτάς*. (Hk.) — *περὶ τήν* das zweite, von Bothe verdächtigt, ist vielleicht um das Festland zu unterscheiden, zugefügt. (Pp.)

C. 42. § 1. *ἔκπυστος*. zu 3, 30, 1. — *περιλάβοιεν* ertappen, wie Her. 5, 23, 2 u. 8, 106, 1. (Bl.) Ueber den Opt. Ao. zu *ἐνδοῖεν* 2, 12, 1. — *τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ* wie *τὰ ἐκ Σικελίας* 4, 81, 2. (Arn.) Das Wetter kommt gleichsam vom Himmel herab. (Bl.) — *ξυννέφελα*. Das sehr seltene Wort wird von Steph. Thes. noch aus Alkiphron angeführt. (Bl.) Aehnlich *ἐπινέφελά ἐστιν*. Die Erkl. z. Her. 7, 37, 1. (Pp.) — *πλάνησιν*. Ein ungewöhnliches Wort. Lobeck z. Phryn. p. 351.

§ 2. *τοῦ μὲν — τοῦ εὐωνύμου*. Spr. 50, 2, 11 u. zu 6, 57, 3. — *τοῦ ἄλλου*, nicht *κέρως*, was bei *ἑτέρου* zu ergänzen wäre, sondern: der übrige Theil. (Ba.) vgl. 8, 25, 3. 55, 3 u. zu 1, 48, 2. 3, 107, 4. — *ταῖς* mit den 8, 41, 3 erwähnten.

3τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου ταύτας εἶναι. καὶ προσπεσόντες εὐθὺς κατέδυ-
σάν τε τρεῖς καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν,
μέχρι οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν καὶ
πανταχόθεν ἀπεκλῄοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες ἓξ μὲν
ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τεύτλουσσαν
4νῆσον, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Ἁλικαρνασόν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοπον-
νήσιοι ἐς Κνίδον κατάραντες καὶ ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου
ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς ξυμπάσαις πλεύσαντες καὶ τροπαῖον ἐν
43τῇ Σύμῃ στήσαντες πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο· οἱ δὲ Ἀθη-
ναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ᾔσθοντο τὰ τῆς ναυμα-
χίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτι-
κὸν οὐχ ὁρμήσαντες, οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ
Σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν καὶ Λωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες
ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Σάμον.
2 Ἅπασαι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες
ἐπεσκευάζοντό τε εἴ τι ἔδει καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρνην, παρεγένετο
γάρ, λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἕνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περί τε
τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλ-
λοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πο-
3λεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπον-
δὰς οὐδετέρας, οὔτε τὰς Χαλκιδέως οὔτε τὰς Θηραμένους, ἔφη καλῶς
ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι
4ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνεῖναι γὰρ καὶ νή-
σους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ τὰ μέχρι
Βοιωτῶν, καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς
Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι,
ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι, οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι

---

§ 3. *εὐθύς* verbindet Hk. mit *κατέδυσαν.* — *κατετραυμάτισαν.* zu 4, 14, 1. — *ἀπολλύασι. ἀπολλύουσι* einige Hsn. zu 4, 25, 3. — ***Τεύτλουσσαν*** oder ***Τευτλοῦσσαν*** für ***Τεύγλ.*** nach Steph. B. Hardouin u. Hemsterh. z. Luc. *δίκη φων.* 8. — *νῆσον. τὴν νῆσον*? vgl. jedoch Arr. An. 1, 19, 9. — *Ἁλικαρνασόν* mit einem *σ* einige Hsn.

§ 4. *κατάραντες καὶ ξυμμιγεισῶν.* Spr. 56, 14, 2.

C. 43. § 1. *οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκ.* parenthetisch, wobei *ὥρμησαν* vorschwebt. (Ba.) — *σκεύη.* zu 8, 28, 1. *σκεύη τριηρικά* Plut. Nik. 20.

§ 2. *ἅπασαι.* Kr. z. Dion. p. 300. — *εἴ τι* erg. *ἐπισκευάζεσθαι.* vgl. 6, 88, 7. — *οἱ ἕνδεκα ἄ.* 8, 39, 2. — *ὅτῳ τρόπῳ.* zu 1, 107, 3. — *ἀμφοτέροις, ἤγουν τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τῷ **Τισσαφέρνει.*** (Sch.) — *πολεμήσεται* passiv. zu 1, 68, 3.

§ 3. *οὔτε τὰς Χαλκιδέως* haben nur drei Hsn. u. Va. vgl. Kr. z. Dion. p. 357, 37. — *Θηραμένους. Θηριμένους* einige Hsn. — *πρόγονοι. οἱ βασιλέως* möchte man hier vermissen nach 8, 18, 1. vgl. jedoch 8, 37, 1. 52, 2.

§ 4. *ἐνεῖναι* für *ἐνῆν* Va. u. Bk. es liege in dem Vertrage. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 357, 38. — *νήσους ἁπάσας.* Spr. 50, 11, 9. — *τὰ μέχρι Β.* d. h. Boeotien eingeschlossen. zu 2, 96, 3. Plut. Them. 7: *ἐμήδιζε τὰ μέχρι Βοιωτίας.* — *περιθεῖναι.* zu 6, 89, 2. — *ἐπὶ τούτοις* auf solche

οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς καὶ ἄπρακτος, οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον ἐπικηρυκευομένων [ἀπὸ] τῶν 44
δυνατωτάτων ἀνδρῶν τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῷ προσάξεσθαι καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι Τισσαφέρνην μὴ αἰτοῦντες χρήματα τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες 2
οὖν εὐθὺς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου καὶ προσβαλόντες Καμείρῳ τῆς Ῥοδίας πρώτῃ ναυσὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλούς, οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πολέοιν, Λίνδου καὶ Ἰηλυσοῦ, Ῥοδίους ἔπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων. καὶ προσεχώρησε Ῥόδος Πελοποννησίοις. οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ταῖς ἐκ τῆς 3
Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἔπλευσαν μέν, βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι, ὑστερήσαντες δὲ οὐ πολλῷ τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην, ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον, ὕστερον δ' ἐκ τῆς Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κῶ καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς ἐπίπλους ποιούμενοι ἐπὶ τὴν Ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα, οἱ Πελοποννήσιοι, παρὰ τῶν Ῥοδίων, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον ἡμέρας ὀγδοήκοντα, ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον αὐτοὺς ἀνα- 45
στῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην τοῖς Πελοποννησίοις ὕποπτος ὢν καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαίμονος ὥστ'

Bedingungen. (Hl.) — *δι' ὀργῆς* entrüstet, wie 8, 56, 5, etwas verschieden 2, 11, 3. (Pp.)

C. 44. § 1. *ἐπικηρυκευομένων*, *τινῶν*. (Ba.) Spr. 47, 4, 3. — *ἀπό* geschickt von, wenn es nicht zu streichen ist, wofür der gew. Gebrauch des *ἐπικηρυκεύεσθαι* spricht. — *τε.* zu 5, 11, 2. — *ναυβατῶν.* zu 1, 121, 2.

§ 2. *πρώτῃ*, *πρῶτον* eine gute Hs. — *τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα.* Kr. z. Dion. p. 300 s. — *ἔφευγον*, *οἱ πολλοί. ἔφυγον* eine gute Hs. — *εἶτα. ἔπειτα?* zu 5, 65, 5. — *τοῖν* weist auf die folgenden Namen hin, wie *τούς* Xen. An. 5, 6, 9. Spr. 50, 2, 7. — *Ἰηλυσοῦ.* Göttling Acc. S. 214 statuirt eine Form *Ἰάλυσος* und *Ἰαλυσσός*. Das *η* ist eig. episch und ionisch. vgl. Passows Lex. u. *Ἰηλυσός*.

§ 3. *Σάμου. Σύμης* Kr. vgl. 8, 41, 4. (Kr. z. Dion. p 343, 145.) was billigend Didot auch kurz vorher *ἐς Σύμην* will. — *ἐπὶ τὴν Ῥόδον* verbindet Pp. mit beiden Verben; ich, wie schon Va., mit dem vorhergehenden. Sonst würde wohl *ἐπὶ τοὺς Ῥοδίους* stehen. Auch galt der Krieg mehr den Peloponnesiern. — *οἱ δέ*, die Peloponnesier. (Va.) — *ἐξέλεξαν* trieben ein. (Va.) So steht das Wort bei Dem. 4, 34. 19, 293 u. öfter. (Bl.)

C. 45. § 1. *ἔτι πρότερον.* Kr. z. Dion. p. 302 s. 68. — *ἀναστῆναι ἐς.* zu 1, 87, 2. — *ὢν καὶ ἀφικομένης.* Spr. 56, 14, 2. — *ἀπ'. παρ'* würde man erwarten. vgl. § 5 u. 8, 33, 2. Doch steht eben so *παρεῖναι ἀπό* 8, 51, 1. (Pp.) — *αὐτῶν*, *τῶν Πελοποννησίων*, näher bestimmt durch *ἐκ Λακε-*

ἀποκτεῖναι — ἦν γὰρ καὶ τῷ Ἄγιδι ἐχθρὸς καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαί-
2νετο — πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας παρὰ Τισσαφέρνην, ἔπειτα ἐκά-
κου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο μάλιστα τῶν Πελοποννησίων τὰ πρά-
γματα, καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος τήν τε μισθοφορὰν ξυνέτε-
μεν, [ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς] ὥστε τριώβολον καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς
δίδοσθαι, λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρνην πρὸς αὐτοὺς ὡς Ἀθηναῖοι
ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ τριώβολον τοῖς
3ἑαυτῶν διδόασιν, οὐ τοσοῦτον πενίᾳ ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται ἐκ
περιουσίας ὑβρίζοντες οἱ μὲν τὰ σώματα χείρω ἔχωσι, δαπανῶντες
ἐς τοιαῦτα ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολείπωσιν,
οὐχ ὑπολιπόντες ἐς ὁμηρείαν τὸν προσοφειλόμενον μισθόν· καὶ τοὺς
τριηράρχους καὶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν ὥστε δόντα
χρήματα αὐτὸν πεῖσαι, ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν Συ-
ρακοσίων· τούτων δὲ Ἑρμοκράτης, στρατηγὸς ὤν, ἠναντιοῦτο ὑπὲρ
4τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ. τάς τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν,

---

δαίμονος. (Hk.) — *ὥστε*. Spr. 65, 3, 1. — *τῷ Ἄ. ἐχθρός* 8, 12, 2. — *ὑποχωρεῖ, ἤγουν λάθρᾳ ἐχώρησε.* (Sch.) Spr. 68, 46, 18.

§ 2. *τήν τε.* Dem *τέ* entspricht *καί* vor *τοὺς τριηράρχους*. (Pp.) Eben so entfernt von seinem *καί* Xen. Kyr. 8, 1, 40 f. (Hertlein.) — *ξυνέτεμεν*, *εἰς ὀλίγον συνέστειλε.* (Sch.) vgl. zu 8, 86, 5. Xen. Hier. 4, 9: *τὰς δαπάνας συντέμνειν.* — *ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς* streicht Kr. p. 354 s. Nicht Treffendes entgegnen Gö. u. Pp. vgl. Kr. Stud. 2 S. 198 u. Böckh Staatsh. S. 382 f. — *χρόνου* verdächtigt Kr. Bruchst., da Thuk. sonst bloss *ἐκ πλείονος* sagt. zu 4, 42, 3. vgl. 4, 103, 3. 5, 82, 2. — *τοῖς ἑαυτοῦ*, *ναύταις δηλονότι.* (Sch.) Eig. nur: ihren Leuten. Spr. 47, 5, 2.

§ 3. *χείρω, ἤγουν ἄχρηστα ἐς μάχην ἢ ἀσθενῆ.* (Sch.) *χεῖρον* will Cobet v. l. p. 156 u. n. l. p. 270. Doch so 3, 82, 2: *ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσιν.* vgl. Herbst S. 25. — *τοιαῦτα. τὰ τοιαῦτα* Martins u. eine andre Hs. — *ἡ* vor *ἀσθένεια* würde man gern entbehren; vielleicht *δή*. Streichen will es Cobet Hyper. p. 56. Herbst S. 26 erklärt: die durch *χείρω* angedeutete „oder kurzweg: ihre Untüchtigkeit." — *ἀπολείπωσιν οὐχ ὑπολιπόντες* für *ἀπολείποντες* einige gute Hsn., zum Theil *ἀπολίπωσιν;* eine ohne *οὐ*, was schon Dr. streichen wollte. Wenn man auch *μή* vor *ἀπολείπωσιν* aus dem Vorigen ergänzt, so ergiebt sich doch damit keine genügende Erklärung. Mir scheinen die ähnlichen Wörter *ἀπολείπωσιν* und *ὑπολιπόντες* eine Lücke veranlasst zu haben. vgl. jedoch Haase S. 9 ff, der hiebei an einen Theil des Soldes denkt den man um die Soldaten zu fesseln ihnen einstweilen zurückgehalten. vgl. Polyän. 3, 9, 51 u. Veget. 2, 20. Ausführlich dagegen Kämpf Quaestt. 3 p. 4—11, der *ἀπολείπωσιν ὑπολιπόντες* etc. lesend erklärt: desererent, relicta stipendii parte nondum persoluta, ut quam pecuniam ducibus in dandis commeatibus satis firmum reditus militum pignus visam, ipsi opum abundantia luxuriantes tam parvi aestimarent, jacturam ejus ut nihil curarent. — [*προσοφ. προὐφ.* Cobet Hyper. p. 53. —] *τοὺς τρ. καὶ τοὺς στρ.* ist Object von *πεῖσαι* regiert. (Sch.) — *ὥστε*, das erste, streicht Reiske. — *ὥστε.* zu 2, 2, 4. — *τούτων.* Spr. 47, 9, 1. — *Ἑρμοκράτης* 8, 29, 2. — *στρατηγὸς ὤν* für *τε* eine gute Hs. u. Va. — *μόνος* vor *ὑπέρ* ist mit derselben gestrichen. — *παντός* für *ξύμπαντος* dieselbe.

§ 4. *τάς τε* knüpft wieder an § 2 an. (Pp.) — *ἀπήλασεν*, *Ἀλκιβιάδης.* —

αὐτὸς ἀντιλέγων ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνους ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντοι
εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρίᾳ δ' ὅμως σωζόμενοι
ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπὲρ τῆς ἐκείνων
ἐλευθερίας κινδυνεύειν· τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἳ ἐς Ἀθη-
ναίους πρότερον ἢ ἀποστῆναι ἀνάλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν καὶ τοσαῦτα καὶ
ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν. τόν τε Τισσαφέρ-
νην ἀπέφαινε νῦν μέν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, εἰκότως φει-
δόμενον, ἢν δέ ποτε τροφὴ καταβῇ παρὰ βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀπο-
δώσειν τὸν μισθὸν καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. παρῄνει δὲ 46
καὶ τῷ Τισσαφέρνει μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι διαλῦσαι τὸν πόλεμον, μηδὲ
βουληθῆναι κομίσαντα ἢ ναῦς Φοινίσσας ἅσπερ παρεσκευάζετο ἢ Ἕλ-
λησι πλείοσι μισθὸν πορίζοντα τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θα-
λάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δ' ἀμφοτέρους ἐᾶν δίχα τὴν ἀρχήν,
καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι ἀεὶ ἐπὶ τοὺς αὐτοῦ λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐπάγειν.
γενομένης δ' ἂν καθ' ἓν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς ἀπορεῖν ἂν 2
αὐτὸν οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἢν μὴ αὐτὸς βούληται με-
γάλῃ δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστάς ποτε διαγωνίσασθαι. εὐτελέστερα

αὐτός verbindet Va. richtig mit ἀντιλέγων. vgl. 8, 56, 4. — εἶεν. εἶεν εἰ Ba., wenn nicht im Folgenden ein Uebergang vom Particip zum Verbum fin. anzunehmen sei. vgl. Schäfer Dem. 2 p. 75. (Pp.) εἰσίν, εἰ Kr. Bruchst. Denn der Optativ ist kaum erträglich, da der Gedanke als völlig objectiv ausgesprochen wird. Anders wäre es wenn νομίζοι etc. gesagt wäre. — τοῖς σώμασι. zu τῇ πόλει 2, 65, 4. — ἐκείνων, σφῶν. Dobree 1 p. 123. zu 2, 11, 4 u. 4, 37.

§ 5. τὰς δ' ἄλλας im Ggs. zu οἱ μὲν Χῖοι sind die tributpflichtigen. Concinner wäre αἱ δ' ἄλλαι πόλεις ἀδικοῖεν ohne ἔφη. (Pp.) — πρότερον ἢ für πρότερον Dr. u. zwei Hsn. zu 1, 69, 4 u. 7, 63, 1. — καταβῇ. Kr. zu Xen. An. 4, 8, 25. κατα — aus Oberasien nach der Küste. — ἀποδώσειν, der Inf. die Idee bezeichnend neben dem prädicativen πολεμοῦντα. „Eben so ἔχον und εἶναι 2, 13, 5.“ (Pp.) vgl. den Index u. Uebergang. — τὰ εἰκότα. Spr. 46, 11, 2.

C. 46. § 1. διαλῦσαι τὸν πόλεμον für τὸν πόλεμον διαλῦσαι eine gute Hs. — βουληθῆναι sich zu entschliessen. Spr. 53, 5, 2. — κομίσαντα ἢ ναῦς Φοινίσσας. Eig. war ἢ ναῦς Φοινίσσας κομίσαντα zu stellen. (Pp.) vgl. zu 6, 24, 1. Aehnlich bei οὔτε 3, 39, 3 u. τέ 5, 11, 2. Ueber die Schiffe 8, 87, 1 ff. — Ἕλλησι für μελλήσει Reiske, Ba., einige Hs. u. Va. — ἐξεῖναι, εἶπεν aus παρῄνει. Spr. 65, 11, 7. — ἀεί giebt eine gute Hs. u. Va. — αὐτοῦ für αὐτούς einige gute Hsn. Es ist wohl Adverbium: dort, in Asien. Denn als Ge. ist es in keiner Weise zu rechtfertigen. Dobree vermuthet αὐτῶν, αὐτῷ oder ἀεί; αὐτῷ wollte auch Dr. — ἐπάγειν. zu 1, 107, 3.

§ 2. ἄν, auch das erste, gehört zu ἀπορεῖν. vgl. Index u. ἄν F. — καθ' ἕν. zu 3, 10, 3. — ἐς γῆν für γῆς, um zwei Genitive zu vermeiden. (Hertlein.) Ueber ἔς zu 1, 6, 1. — οἷς für οἷς τισιν. zu 1, 136, 3. (Pp.) mit deren Hülfe, der Da. von ξύν in ξυγκαθαιρήσει regiert. Ueber das Fu. Spr. 54, 7, 1. — ξυγκαθαιρήσει. Das Compositum noch so 6, 6, 3, im eig. Sinne 1, 90, 2; sonst vielleicht bei Attikern nirgends. — ἢν μή, als ob vorherginge: ὅπως καθαιρήσει. — ἀναστάς. ἀντιστάς Kr., wie schon Dobree. — εὐτελέστερα. ἀντίκειται τῷ πολυτελεῖ τὰ εὐτελέστερα. ἀδα-

δὲ τὰ δεινὰ βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ
3 ἀσφαλείας αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατρῖψαι. ἐπιτηδειοτέρους τ' ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς· ἧσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν· τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος καὶ ἐκείνῳ ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἕλ-
4 ληνες οἰκοῦσιν· τοὺς δὲ τοὐναντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν, καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους ἀπὸ μὲν σφῶν [τῶν Ἑλλήνων] ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων [τῶν βαρβάρων], ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερῶσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα [ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων] ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ διενοεῖτο τὸ πλέον
5 οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων [ἦν] εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα ὡς εὖ περὶ τούτων παραινοῦντι προσθεὶς

πανώτερα οὖν λέγει. (Sch.) — τὰ δεινά könnte Glossem sein. Bloss satius esse Va. Jedenfalls ist κατατρῖψαι Subject: die Gefahr sei minder kostspielig, wenn er die Hellenen durch einander aufreibe. (Va.) Jetzt glaub' ich dass εἶναι für τὰ δεινά zu lesen ist. vgl. zu πλώιμος 1, 7, 1 u. Index u. Neutrum. — περὶ ἑαυτούς. zu 6, 18, 7. — κατατρῖψαι. Xen. Oek. 1, 21: τοὺς οἴκους κατατρίβουσι. Mit φθορά synonym τριβή 8, 87, 4.

§ 3. ἐπιτηδειοτέρους vortheilhaftere für die Interessen des Königs. — τὸν λόγον den ausgesprochenen Zweck des Krieges, die Erhaltung ihrer Herrschaft. Wenn τέ dem folgenden καί entspräche, so würde es wohl nach τόν und vor diesem noch ein καί stehen. Demnach wird es ἐφίεσθαι und πολεμεῖν verbinden. — ξυμφορώτατον. ξυμφορωτέρους εἶναι βασιλεῖ. (Sch.) — πολεμεῖν verdächtigt Dobree, da es nicht für προσπολεμῆσαι stehen könne. vgl. 8, 96, 4. Auch mir verdächtig. — τοὺς μέν, τοὺς Ἀθηναίους. — ξυγκαταδουλοῦν gehört nur zu ἐκείνῳ, hier dem wichtigeren Begriffe; zu σφίσιν αὐτοῖς wird nur καταδουλοῦν gedacht. (Abr.) Das Wort noch bei Spätern. — μέρος zu streichen? oder τὸ μέρος: den sie betreffenden Theil? Oder die Seepartie, die Seeherrschaft überhaupt. „vgl. 2, 62, 2.“ (Pp.) — ἐκείνῳ, dem Tissaphernes. — τῇ. γῇ Haase p. 96.

§ 4. ἀπὸ σφῶν von ihnen, den Athenern, die Alkibiades durch σφῶν bezeichnet, weil er selbst ihnen angehört. Spr. 58, 4, 3. Dabei ist freilich τῶν Ἑλλήνων, zumal mit dem Artikel, sehr anstössig; verdächtigt schon von Valcken. z. Her. 5, 92, wie auch τῶν βαρβάρων, das im Vat. fehlt. Die Stellen zu 1, 144, 3 sind verschieden. — ἢν μή. ἢν δή Reiske. Pp. erklärt mit Hk.: „ausser wenn (nisi si) sie dieselben, die Athener, nicht überwältigten (everterint); sie würden also die Hellenen auch von den Barbaren befreien, wofern es ihnen nicht unmöglich geworden die Athener zu überwältigen. Ein zwiefaches μή, oder οὐ, jedes zu einem andern Begriffe gehörig, finde sich auch Lyk. Leokr. 140. Dem. 22, 18, Andok. 1, 22, Xen. Kyr. 3, 3, 24.“ Ich halte mit Arn. die Stelle für verdorben. Ueber αὐτούς für σφῶν zu 1, 95, 2. — ἐλευθερῶσαι. zu δουλεῦσαι 1, 81, 2. — ἀποτεμόμενον, στερήσαντα. (Sch.) So bei Her. 1, 82, 1, Pol. 9, 28, 7 u. Spätern. (Bl.) — ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ist mir verdächtig: möglichst geschwächt werden sollten Beide. — ἔπειτ' ἤδη. Spr. 56, 10, 3. vgl. zu 6, 91, 6. — τὸ πλέον. Spr. 49, 2, 5. vgl. 4, 20, 3 u. zu 1, 74, 3. — ἦν streicht Kr. Bruchst. So war auch Her. 9, 32, 2 ἐστί eingefälscht.

§ 5. προσθεὶς ἑαυτόν, wie 8, 50, 3. vgl. 3, 92, 1 u. 4, 86, 2. —

ἑαυτὸν ἐς πίστιν τήν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἴα, ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας φάσκων ναῦς ἥξειν καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι ἔφθειρε τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυράν, τά τε ἄλλα καταφανέστερον ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως ξυνεπολέμει.

Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ τῷ βασιλεῖ, 47
ὢν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων παρῄνει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ
κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα ἐπιθεραπεύων, εἰδώς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν,
ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν· πεῖσαι δ' ἂν ἐνόμιζε μάλιστα
ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῷ ἐπιτήδειος ὤν, ὅπερ
καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ οἱ ἐν 2
τῇ Σάμῳ [Ἀθηναίων στρατιῶται], τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται καὶ οὐ πονηρίᾳ οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλούσῃ κατελθὼν καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνην φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν, τὸ δὲ πλέον καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν Ἀθηναίων καὶ δυνατώτατοι ὥρμηντο ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν.

ἐς πίστιν zum Vertrauen auf die Klugheit der Rathschläge des A. — κακῶς, γλίσχρως Plut. Alk. 25. (Didot.) vgl. 8, 89, 1. — φάσκων ναῦς für ναῦς φάσκων eine gute Hs. — ἐκ περιόντος, ἤγουν ἐκ τοῦ ὑπερβάλλοντος. (Sch.) mit überlegenen Streitkräften. vgl. zu 5, 103, 1 u. 6, 55, 4. — ἀγωνιεῖσθαι, die verbündeten Peloponnesier und Perser. — ἀκμήν. zu 7, 14, 1. (Bl.) — καὶ πάνυ. Spr. 69, 32, 18. — τὰ ἄλλα hängt von ξυνεπολέμει ab nach Spr. 46, 5, 4. Der Sinn: auch im Uebrigen nahm er — zu augenfällig um es nicht zu verrathen — nicht bereitwillig an dem Kriege Theil, den Zwischensatz bloss auf οὐ προθύμως bezogen. — ξυνεπολέμει hat nur eine gute Hs. u. Va. Ohne das wäre mit Dr. πρόθυμος zu lesen.

C. 47. § 1. τῷ vor βασιλεῖ fehlt nur in einer schlechten Hs; ὁ βασιλεύς auch bei Xen. An. 2, 4, 4. 5, 38 (?), Hell. 7, 1, 37. 38, Dem. 19, 137, Antiphanes b. Athen. 3, 27, [Heraklides eb. 4, 2], Theopompos eb. 6, 60. vgl. Bornem. zu Xen. Mem. 3, 5, 26. (Pp.) — κάθοδον ἐς. Spr. 50, 9, 9. — ἐπιθεραπεύων, διορθούμενος, προμηθούμενος. (Zonaras p. 837.) zu 4, 67, 3. (Pp.) ἐπι — dazu, daneben. Das Wort findet sich noch 8, 84, 3 und bei Spätern. Ueber die Stellung zu θεραπεύοντες 1, 19. — εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν, τὴν πατρίδα εἰ μὴ ἐάσει διαφθαρῆναι. (Sch.) Kr. zu Her. 7, 213. — πεῖσαι, τοὺς Ἀθηναίους. (Sch.) — ἐκ τοῦ τοιούτου bei solchem Verfahren. zu 6, 9, 2.

§ 2. Ἀθηναίων στρατιῶται würde ich gern entbehren. (Kr. Bruchst.) — τὰ μὲν καί. zu 7, 12, 1. — προσπέμψαντος. προπέμψαντος einige Hsn. — ἐς τοὺς δυν. zu 4, 93, 2. — αὐτοῦ. αὑτοῦ? — ἐς τοὺς βελ. πρὸς τοὺς βελ. Cobet n. l. p. 347. Doch vgl. zu 8, 48, 2. Thuk. gebraucht auch sonst mehrfach ἐς wo die spätere Atthis πρός. vgl. Index u. ἐς. — βελτίστους Optimaten. (Ba.) Kr. z. Dion. p. 270. — ἐπὶ πονηρίᾳ im Ggs. zu βελτίστους, um den Schlechten, dem Pöbel, das Uebergewicht zu erhalten. — τὸ δὲ πλέον. zu 1, 90, 1. Durch μέν und δέ werden Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος, das sich gleichfalls an ὥρμηντο anschliesst, und ἀπὸ σφῶν αὐτῶν (Spr. 68, 16, 7) verbunden. Spr. 59, 2, 3.

48*καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐν-*
τεῦθεν ὕστερον ἦλθεν· τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου
ἐς λόγους ἦλθον, καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ Τισσαφέρνην μὲν πρῶτον,
ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο, οὕτω γὰρ
ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα, πολλὰς ἐλπίδας εἶχον αὐτοί τε ἑαυτοῖς
οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μά-
2*λιστα, ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσειν καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. ἔς*
τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους
ἐς ξυνωμοσίαν καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι
φίλος ἔσοιτο καὶ χρήματα παρέξοι Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος καὶ μὴ
δημοκρατουμένων.

Καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καί τι παραυτίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις,
διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ παρὰ βασιλέως μισθοῦ ἡσύχαζεν· οἱ
δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοίνωσαν, αὖθις
καὶ (ἐν) σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἑταιρικοῦ τῷ πλέονι τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλ-
3*κιβιάδου ἐσκόπουν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστά,*
Φρυνίχῳ δέ, στρατηγῷ ἔτι ὄντι, οὐδὲν ἤρεσκεν, ἀλλ' ὅ τε Ἀλκιβιάδης,
ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει
αὐτῷ, οὐδ' ἄλλο τι σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου
τὴν πόλιν μεταστήσας ὑπὸ τῶν ἑταίρων παρακληθεὶς κάτεισι, σφίσι

C. 48. § 1. *ἦλθεν* hat nur eine gute Hs., pervasit Va. Arn. und Pp. wollen lieber *ἐκινήθη* ergänzen. — *τῷ Ἀλκιβιάδῃ.* Spr. 48, 9, 1. — *ὑποτείνοντος*, *ὑπισχνουμένου.* (Sch.) Ar. Ach. 657. Her. 7, 158, 1: *ὑποτείνοντος τὰ ἐμπόρια συνελευθεροῦν.* (Valckenaer.) vgl. Jacobs z. Ach. Tat. p. 989. — *καί* nach *αὐτοῦ* ist mit einer guten Hs. ausgelassen. — *μὲν πρῶτον.* Kr. zu Xen. An. 1, 9, 5. vgl. Soph. Phi. 919. — *τε* entspricht dem *καί* vor *τῶν πολεμίων.* (Pp.) — *ἑαυτοῖς* für *αὐτοῖς* eine gute Hs., *αὑτοῖς* mehrere. — *οἵπερ — μάλιστα* sollte nach *πολιτῶν* stehen. (Ba.) *ὥσπερ?* Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 364, 11. — *ἐς ἑαυτούς* erneuert das *ἑαυτοῖς.* (Arn.) — *περιποιήσειν.* zu 2, 25, 2.

§ 2. *ἐλθόντες* zurückgekehrt. zu 1, 117, 2. Subject *οἱ διαβάντες ἐκ Σάμου* § 1. — *ξυνίστασαν.* zu 6, 16, 6. — *ἐς τούς.* Spr. 68, 21, 6. — *δημοκρατουμένων.* Spr. 47, 4, 3. — *τι παραυτίκα.* *τὸ παραυτίκα* oder *τι τὸ παραυτίκα* Kr. Bruchst., wohl weil *παραυτίκα* sonst bei Thuk. sofort heisst, während er *τὸ παραυτίκα* für *ἐν τῷ παρόντι* gebraucht. Doch findet sich auch so *ἡ π. λαμπρότης* 2, 64, 4. vgl. 7, 57, 8. (Pp.) u. 8, 82, 1. Diese Stellen beweisen nichts. — *παρά* hat nur eine gute Hs. — *ἐκοίνωσαν.* *ἐκοινώνησαν* gute Hsn. — *καὶ σφίσιν.* *κἂν σφίσιν* Dobree; *καὶ ἐν σφίσιν* Gö. u. wegen 8, 63, 3 Herbst S. 13, vgl. noch 4, 130, 5. 5, 69, 3. 6, 103, 3. 8, 76, 2. — *τοῦ ἑταιρικοῦ.* vgl. 3, 82, 5 u. 8, 92, 5. — *τὰ ἀπὸ τοῦ* die Vorschläge des. vgl. zu 1, 127.

§ 3. *οὐδ' ἄλλο* für *ἢ ἄλλο* Dobree u. eine gute Hs. — *ὅτῳ τρόπῳ.* zu 1, 107, 3. — *κόσμου*, *εὐταξίας.* (Sch.) zu 4, 76, 1. — *μεταστήσας.* zu 6, 98, 5. — *ἑταίρων.* *ἑτέρων* die meisten Hsn. u. Dobree. vgl. 8, 46, 1? zu 3, 73. — *παρακληθείς* streicht Cobet v. l. p. 56. vgl. 8, 68, 3: *ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν.* Doch vgl. Herbst S. 11 f. — *περιοπτέον*, *περιαρθρητέον, σκεπτέον.* (Sch.) vgl. 4, 124, 4.

δὲ περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα ὅπως μὴ στασιάσωσιν· τῷ τε βα- 4
σιλεῖ οὐκ εὔπορον εἶναι καὶ Πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ
ὄντων καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐ τὰς ἐλαχίστας, Ἀθη-
ναίοις προσθέμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἐξὸν Πελοποννη-
σίους, ὑφ' ὧν οὐδέν πω κακὸν πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι. τάς τε 5
ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπεσχῆσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ
αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν
οὔθ' αἱ ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσονται οὔθ' αἱ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι
ἔσονται· οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας
δουλεύειν μᾶλλον ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι τούτων ἐλευθέρους εἶναι·
τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν
σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς
τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι· καὶ τὸ 6
μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν
δὲ δῆμον σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι καὶ ἐκείνων σωφρονιστήν. καὶ
ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπισταμένας τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς
εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπ' Ἀλκιβιάδου

---

§ 4. *στασιάσωσι τῷ βασιλεῖ· οὐκ.* *στασιάσουσι. βασιλεῖ τ' οὐκ* Dobree. — *τῷ τε βασιλεῖ* für *τῷ βασιλεῖ* eine gute Hs., zwei *τῷ β. τε*, eine *τῷ β. δέ*. — *καί* nach *εἶναι* streicht Dobree: auch? — *ὁμοίως*, *ὥσπερ καὶ Ἀθηναίων, κρατούντων τῆς θαλάσσης.* (Sch.) — *ὄντων. ἰσχυόντων* Reiske. — *αὐτοῦ.* Spr. 47, 9, 12. vgl. eb. 18. — *οὐ τάς* für *οὐκ* eine gute Hs. — *προσθέμενον.* zu 3, 11, 3. — *οὐδέν πω κακόν* für *κακὸν οὐδέν* eine gute Hs.

§ 5. *ὑπεσχῆσθαι. ὑποσχήσεσθαι* Bö., weil noch kein Versprechen gemacht worden. — *δημοκρατήσονται.* zu 8, 75, 2. — *αἱ ἀφεστηκυῖαι.* Eignes Subject nach der Anticipation, aus *εὖ εἰδέναι ὅτι αἱ ξυμμαχίδες πόλεις οὔτε αἱ ἀφεστηκυῖαι.* Eine ungewöhnliche aber hier sehr natürliche Fügung. — *αἱ ὑπάρχουσαι* die es noch wären, nämlich *ξυμμαχίδες.* (Va.) — *ὁποτέρου* mit Bezug auf *ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας.* (Hl.) Spr. 58, 4, 6. — *τύχωσι.* Spr. 56, 4, 2. — *τοὺς καλοὺς κἀγαθούς* die Optimaten. (St.) Kr. z. Dion. p. 269, 70. Es ist Subject zu *παρέξειν.* (Hl.) — *αὐτούς*, *τοὺς ξυμμάχους*, Subject zu *νομιεῖν:* sie würden nicht glauben. vgl. § 6. — *ποριστάς* wohl in der gewöhnlichen Bedeutung *τοὺς περὶ πόρον χρημάτων εἰσηγουμένους.* (Sch. Ar. Frösche 1501.) Sie handelten besonders auf Kosten der Bundesgenossen. Böckh Staatsh. p. 225. — *ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ* die dem Volke Böses, Bedrückungen der Bundesgenossen, an die Hand gäben. (St.) So *εἰσηγεῖσθαι* anleiten Ar. Frösche 971. vgl. zu 5, 30, 1. Das Substantiv findet sich noch hin und wieder bei Spätern, wie Dion. Arch. 4, 12, Diod. 2, 38, Dion C. 46. 28. — *τὰ πλείω.* zu 4, 30, 3. — *αὐτούς* sie selbst, die Optimaten. (Va.) — *ὠφελεῖσθαι.* Spr. 52, 4, 8. vgl. 6, 12, 2 u. 88, 7.

§ 6. *ἐκείνοις. ἐκείνους* einige gute Hsn. Spr. 68, 41, 9. vgl. 4, 28, 1. — *εἶναι.* Spr. 55, 1, 1. — *ἄκριτοι* als ob *ὅτι νομιοῦσι* vorherginge. (Ba.) Aehnlich 5, 41, 2 *ἑτοῖμοι.* (Pp.) Ueber die Verbindung mit einem Adverbium zu 3, 4, 1. vgl. 3, 82, 2. 7, 4, 6. — *βιαιότερον*, da die Oligarchie überhaupt gewaltthätig ist. — *σωφρονιστήν.* zu 3, 65, 2. — *παρ'. ἀπ'* Dobree, vielleicht *ἄρ' ἀπ'.* — *τὰς πόλεις ὅτι.* Spr. 61, 6, 2. — *ἀπ' Ἀ.* zu 1,

49 *καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων ἀρέσκειν οὐδέν. οἱ δὲ ξυλλεγέντες*
τῶν ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει, τά τε πα-
ρόντα ἐδέχοντο καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους
παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου
πράσσοιεν καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως καὶ τὸν Τισσαφέρνην
50 *φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσειαν. γνοὺς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ*
τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐ-
τήν, δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν ὑφ' αὐτοῦ λεχθέντων μή, ἢν
2 *κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾷ, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι. πέμ-*
πει ὡς τὸν Ἀστύοχον τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε
περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πρά-
γματα φθείρει, Τισσαφέρνην Ἀθηναίοις φίλον ποιῶν, καὶ τἆλλα πάντα
σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην δ' εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου
3 *καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου κακόν τι βουλεύειν. ὁ δὲ Ἀστύ-*
οχος τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ οὐκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας ἰόντα,
οὐδὲ διενοεῖτο τιμωρεῖσθαι, ἀνελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν
καὶ παρὰ Τισσαφέρνην ἅμα [λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς
Σάμου καὶ] γίγνεται αὐτοῖς μηνυτής, προσέθηκέ τε, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ
ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων
4 *κοινοῦσθαι· διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μα-*

17, 1. vom A. ausgehend, wie § 2 nach Herbst S. 49. — *καὶ ἐν* auch, selbst in. (Ps.) Va. übersetzt *καί* gar nicht.

C. 49. *ξυνωμοσία* für *ξυμμαχία* Hk., Dobree u. A., auch mir eingefallen. vgl. 8, 48, 2. 69, 2. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 364 ss. u. Ullrich Beitr. z. Kr. 2 S. 31. — *τὰ παρόντα*, die eingeleitete Umwälzung 8, 47, 2. — *ἐδέχοντο.* zu 3, 31, 2 u. 8, 50, 1. vgl. 7, 49, 2.

C. 50. § 1. *ὅτι ἔσοιτο καὶ ὅτι ἐνδέξονται.* Spr. 54, 6, 2. — *πρός* wegen. vgl. 3, 40, 6. 4, 80, 1 u. zu 8, 39, 2. — *ἐναντίωσιν τῶν* Opposition durch das was. — *ὑφ' αὐτοῦ λεχθέντων* für *λεχθέντων ὑφ' αὐτοῦ* eine gute Hs. „vgl. jedoch Spr. 50, 10, 2." (Pp.) — *κωλυτήν.* zu 1, 35, 3. — *τοιόνδε τι.* zu 2, 75, 4.

§ 2. *τὸν Λ.* für *τῶν Λ.* einige Hsn. vgl. Kr. z. Dion. p. 302 s. 68 und über den zweiten Artikel zu 6, 81. — *ὄντα τότε. τότε ὄντα* eine gute Hs. — *κρύφα* ohne Vorwissen der Athener. (Arn.) — *ἐπιστείλας. ἐπιστολάς* Va., gewünscht von Kr. z. Dion. p. 367, 29, b. — *πάντα* hat nur eine gute Hs. — *ξυγγνώμην* verzeihlich. (Ba.) Spr. 61, 7, 5. — *πολεμίου*, wie Xen. Hell. 7, 3, 10. (Dobree 1 p. 120.) vgl. Kr. Ind. zu Xen. An. u. *ἐχθρός* lat. A. — *καὶ μετά* selbst mit. (Va.) — *τῆς πόλεως.* Spr. 47, 10.

§ 3. *ἐς χεῖρας* in seine Gewalt. (Va.) wie Xen. An. 1, 2, 26. (Pp.) — *τιμωρεῖσθαι*, wie er sollte nach 8, 45, 1. — *λέγει. ἀγγέλλει, ἀπαγγέλλει* mehrere Hsn.; mir ist der Satz bis *Σάμου καί* verdächtig. — *γίγνεται.* zu 3, 23, 3. vgl. 8, 51, 1. — *αὐτοῖς μηνυτής. αὐτὸς μηνυτής* Dr., eine Hs. u. Va. — *ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι* in Folge von Bestechung. vgl. 8, 45, 3. (Kr. z. Dion. p. 359, 48.) — *κοινοῦσθαι* haben nur zwei Hsn. u. Va. Dagegen bemerkt Arn.: mittheilen (imparting information) würde *κοινοῦν* heissen; auch spreche Thuk. hier, wie das Folgende zeige, nicht davon, sondern von einem Anschliessen an Tissaphernes Interessen. Ich erkläre: mit ihm gemeine Sache zu machen.

λακωτέρως ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εὐθὺς πέμπει κατὰ Φρυνίχου
γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας οἷα δέδρακε, [καὶ]
ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνήσκειν. θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος καὶ πάνυ, ἐν
τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἀποστέλλει αὖθις πρὸς τὸν
Ἀστύοχον, τά τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη καὶ νῦν 5
ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἑτοῖμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ
παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης
Σάμου ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη
περὶ τῆς ψυχῆς δι' ἐκείνους κινδυνεύοντι καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν
δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δ' Ἀστύ-
οχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. καὶ ὡς προῄσθετο αὐτὸν ὁ 51
Φρύνιχος ἀδικοῦντα καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ
τούτων ἐπιστολήν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γί-
γνεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου καὶ ἅμα
τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον ὁρμουσῶν ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ καὶ
ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τά-
χιστα καὶ τἆλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν· ἐστρατήγει δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς
πράσσων ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τὸν τειχισμόν τε παρεσκευάζοντο καὶ ἐκ 2
τοῦ τοιούτου, καὶ ὣς μέλλουσα, Σάμος θᾶσσον ἐτειχίσθη· αἱ δὲ παρὰ
τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἧκον ὅτι προδίδοταί τε
τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι.
δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων
προειδὼς τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ' ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν
ἔβλαψεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον ταὐτὰ ἐσαγγείλας.

---

§ 4. *περί* fehlt in zwei guten Hsn. — *μαλακωτέρως*. zu 2, 50 u. z. Her. 1, 122, 2. — *ἀνθήπτετο*, *ἀντέσχετο*. (Sch.) instabat Haase. — *οἷα* mit Bezug auf den im Vorhergehenden enthaltenen Begriff anzeigend. — *καί* vor *ἀξιῶν* mit Va. zu streichen? Oder ist vor *οἷα* ein Particip ausgefallen? — *καὶ πάνυ* verbindet Hl. gut mit *θορυβούμενος*. vgl. Spr. 69, 32, 18.

§ 5. *νῦν*. Ungern vermisst man *λέγων* oder ein ähnliches Particip. — *ᾧ* für *ὅτῳ*. vgl. 8, 46, 2 u. zu 1, 136, 3. (Pp.) vgl. 5, 41, 1. — *αὐτά*. zu 2, 43, 1. — *ἀνεπίφθονον*. zu 1, 76, 1. — *ἐκείνους*, Alkibiades, Tissaphernes und Astyochos. (Hk.) — *πᾶν* für *ἂν* einige der besten Hsn. — *αὐτόν*. *αὐτός* oder lieber mit einer Hs. u. Pp. Streichen will es Dobree. Spr. 51, 6, 3.

C. 51. § 1. *ἐξάγγελος ὁ τὰ ἔσω γεγονότα τοῖς ἔξω ἀγγέλλων*. (Hesych.) — *χρῆναι* hängt ab von einem in *ἐξάγγελος γίγνεται* enthaltenen *λέγει*. Spr. 65, 11, 7. — *πράσσων*. *πράσσειν* Reiske und Dobree. Ich erkläre: er betrieb dies der ihm zustehenden Befugniss gemäss. vgl. 5, 34, 2.

§ 2. *ἐκ τοῦ τοιούτου*, *διὰ τὸ τοιοῦτο· λέγει δὲ τὸ μήνυμα τὸ τοῦ Φρυνίχου*. (Sch.) — *καὶ ὥς* ohnehin. (Hl.) Spr. 9, 2, 2 u. Index u. *ὥς*. — *μέλλουσα*, *τειχίζεσθαι*. (Sch.) Kr. z. Dion. p. 118. — *τὰ ἀπὸ τῶν π.* die von den Feinden bevorstehenden Unternehmungen. zu 7, 77, 4. vgl. 8, 56, 2. — *ὡς ξυνειδότι* als einem mit den Feinden Einverstandenen. — *ἀνατιθέναι* aufbürden, zur Last legen. (Hl.) zu 2, 64, 2. — *ἀλλὰ καί*. zu 8, 27, 2. — *ξυνεμαρτύρησε*, für die Aussage des Phrynichos. — *ταὐτά* für *ταῦτα* Hl. — *ἐσαγγείλας* für *ἐξαγγείλας* eine gute Hs. zu 4, 27, 3.

52 *Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε καὶ*
ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελο-
ποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον
δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως, πεισθῆναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ
Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηραμένους σπονδῶν ᾔσθετο τῶν Πελο-
ποννησίων — ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ ὄντων
2 *αὐτῶν ἐγεγένητο — ἐν ᾗ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημέ-*
νον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν τοὺς Λακεδαιμονίους ἁπάσας τὰς πόλεις ἐπη-
λήθευσεν ὁ Λίχας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι κρατεῖν βασι-
λέα τῶν πόλεων ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον.
καὶ ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως
53 *τὸν Τισσαφέρνην θεραπεύων προσέκειτο· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου*
πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου ἀφικόμενοι ἐς
τὰς Ἀθήνας λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν,
μάλιστα δὲ ὡς ἐξείη αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην καταγαγοῦσι καὶ μὴ τὸν αὐ-
τὸν τρόπον δημοκρατουμένοις βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν καὶ Πελο-

---

C. 52. § 1. *παρεσκεύαζε.* zu 3, 36, 4. — *τῶν Ἀθηναίων, ἢ οἱ Ἀθηναῖοι.* Spr. 47, 27, 6. — *πεισθῆναι ὑπὸ Ἀλκιβιάδου μεταθέσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.* (Sch.) Allein dieser Gedanke erscheint hier ziemlich seltsam, da Tissaphernes längst überzeugt war dass er eher die Athener als die Peloponnesier zu unterstützen Grund habe. vgl. 8, 46, 4. Auch kann eine blosse Ueberzeugung der Art ohne ihr gemässes Verfahren zu nichts führen. Daher scheint mir die La. *πιστευθῆναι* von vielen, wenn gleich meist schlechteren Hsn. geboten und von Va. bestätigt, auch jetzt die richtige. Nach ihr wäre der Sinn: obgleich er die Peloponnesier fürchtete, und also ein Interesse daran hatte sie durch Theilnahme für Athen zu schwächen, so wollte er doch für jetzt noch sich ihr Vertrauen erhalten. vgl. Kr. z. Dion. p. 358, 41. — *ἄλλως τε καί* schliesst sich an *ἀνέπειθεν* an und bezeichnet also den Grund warum Alkibiades jetzt eher seinen Zweck zu erreichen hoffen durfte. — *τὴν ἐν τῇ Κ. διαφοράν* 8, 43, 2 f. — *περί* statt *τὴν περί.* Spr. 50, 9, 9. — *Θηραμένους. Θηριμένους* einige Hsn. — *Πελοποννησίων, (ἤδη — ἐγεγένητο,) ἐν ᾗ* für *Πελοποννησίων· ἤδη — ἐγεγένητο, ἐν τῇ (ᾗ)* Kist. — *ἐν τῇ Ῥόδῳ ὄντων αὐτῶν* ist hinzugefügt, damit man nicht glaube dass auch diese Vorgänge noch eingetreten seien *πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι* 8, 45, 1. (Hk.) — *ἐγεγένητο, ἡ διαφορά.* (Va.)

§ 2. *τοῦ. ὑπ'* könnte man vermuthen; doch vgl. Kr. z. Her. 4, 12 u. 8, 83. Mit Unrecht hab' ich eine ähnliche Stelle des Arr. verdächtigt. — *πρότερον* 8, 46, 4. — *ἁπάσας τάς* für *τὰς ἁπάσας* einige, auch gute Hsn. vgl. Spr. 50, 11, 11 f. — *ἐπηλήθευσεν.* zu 4, 85, 1. — *οὐ φάσκων.* Spr. 67, 1, 2. Ueber die Sache 8, 43, 3. — *ξυγκεῖσθαι κρατεῖν.* zu 4, 68, 4. — *καὶ πρ.* Spr. 69, 32, 13. — *οἱ πατέρες.* zu 8, 43, 3. — *τὸν Τισσαφέρνην* für *τῷ Τισσαφέρνει* mehrere gute Hsn. — *προσέκειτο* ohne Object auch 7, 18, 2. 78, 2. (Dr.) Doch s. Spr. 60, 5, 2 u. Kr. z. Dion. p. 119.

C. 53. § 1. *τῶν Ἀθηναίων* verdächtigt Dobree (u. Kr.), da sie nicht vom Heere, sondern *ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ* abgesandt worden 8, 49. „Vielleicht aus 8, 56, 1 eingefälscht?“ (Pp.) — *ἀποσταλέντες.* zu 7, 23, 3. — *κεφαλαιοῦντες, ἤγουν κεφαλαιωδῶς καὶ ξυντετμημένως λέγοντες.* (Sch.) aus vielen Argumenten (thatsächlichen und rationellen) das Wesentlichste zusammenfassend. 6, 91, 6: *πολλὰ παρεὶς τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω.* — *ὡς* als Kern der Sache aussprechend dass. — *μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον* wie

ποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς 2
δημοκρατίας καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβοώντων ὡς δεινὸν
εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ Κηρύκων
περὶ τῶν μυστικῶν, δι' ἅπερ ἔφυγε, μαρτυρομένων καὶ ἐπιθειαζόντων
μὴ κατάγειν ὁ Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν καὶ σχε-
τλιασμὸν ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, εἴ τινα ἐλ- 3
πίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους
σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρῴρους ἐχόντων καὶ πόλεις ξυμμαχίδας
πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων,
σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ
σφᾶς. ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν 4
αὐτοῖς ὅτι "τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομέν
τε σωφρονέστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν, ἵνα
πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεύς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλεῖον βουλεύσομεν
ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας — ὕστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ με-
ταθέσθαι, ἢν μή τι ἀρέσκῃ — Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν, ὃς μόνος
τῶν νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι." ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον 54
ἀκούων χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμε-
νος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δείσας καὶ ἅμα
ἐλπίζων ὡς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκεν. καὶ ἐψηφίσαντο πλεύσαντα 2

---

vorher. Unbedingte Aufhebung der Demokratie wagte man natürlich nicht zu beantragen.

§ 2. *διαβοώντων.* zu 8, 78, 1. — *Εὐμολπιδῶν καὶ Κηρύκων.* Herm. Antiq. sacr. § 55, 25. (Pp.) — *τῶν μυστικῶν* 6, 61, 1. (Pp.) — *μαρτυρομένων* erklärten, forderten feierlich, beschworen. vgl. 6, 80, 3. — *ἐπιθειαζόντων, ἤγουν θεῖά τινα ἐπιβοωμένων.* (Sch.) zu 2, 75, 1. — *μὴ κατάγειν.* Spr. 55, 3, 13. — *πρός* gegen, gegenüber (vgl. 7, 68, 1) ist wohl mit *παρελθών* zu verbinden. „Pol. 28, 7, 4: *πρὸς τὴν ἀντιλογίαν ἀνίσταντο πολλοί.*" (Bl.) — *σχετλιασμόν, ἤγουν δεινοπάθειαν.* (Sch.) — *αὐτῶν* nach *ἕκαστον* ist mit e. guten Hs. gestrichen. — *παράγων.* zu 3, 68, 1.

§ 3. *εἴ τινα* für *ἥντινα* eine gute Hs. u. Va. — *ἀντιπρῴρους* die ihnen die Spitze böten. (Hl.) Es ist aber prädicativ zu nehmen. vgl. 8, 75, 1. (Pp.) — *οὐκ ἐλάσσους.* 8, 52, 1: *πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν.* — *σφίσι δέ?* — *ὄντων, χρημάτων δηλονότι.* (Sch.) — *μεταστῆναι.* zu 1, 107, 4.

§ 4. *φαίησαν.* Spr. 36, 7, 1. — *δή. ἤδη* eine gute Hs., nicht übel, wie 4, 35, 1. — *σαφῶς.* zu 1, 91, 1. vgl. 8, 54, 1. — *ἡμῖν* für *ὑμῖν* zwei Hsn. — *τε.* Dem entspricht das *καί* vor *μὴ περί.* — *ἐς ὀλίγους τὰς ἀρχὰς ποιεῖν* auf Wenige die Staatsämter beschränken. (Va.) zu 2, 37, 1 u. 5, 81, 2. — *μᾶλλον* als seither. (Pp.) zu 1, 3, 2. — *τὰς ἀρχὰς ποιήσαιμεν* verdächtigen Ba. u. Dobree. Verschieden ist *περιποιεῖν* 8, 48, 1. — *ποιήσομεν* für *ποιήσαιμεν* Bk. u. Dobree. — *ἵνα πιστεύῃ.* Kr. z. Dion. p. 368, 32. vgl. 8, 48, 1. — *πλεῖον* für *πλέον* die besten Hsn. — *βουλεύσομεν* für *βουλεύωμεν* eine gute Hs. Hl. nahm *βουλεύσομεν* und *κατάξομεν* als eine selbständige Aufforderung. Dobree wollte *καὶ μὴ — ἀρέσκῃ* parenthetisch nehmen und also das Folgende wieder an *εἴ* anschliessen. — *μεταθέσθαι. μεταπεριθέσθαι* einige gute Hsn.

C. 54. § 1. *ἐλπίζων. ἐπελπίζων* die besten Hsn., was doch in der Bedeutung auf etwas hoffen erst bei den Spätern üblich ist. (Gö.) — *ὡς.*

τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον τοῦ Πεισάνδρου παρέλυσεν ὁ δῆμος τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην, ἀντέπεμψαν δὲ στρατη-
3 *γοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα. τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος, φάσκων Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην, διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἁπάσας ἐπελθὼν καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τἆλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται.*

55 *Ὁ δὲ Λέων καὶ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπίπλουν τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων, ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι καὶ τοὺς προσβοηθήσαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχῃ ἀπεχώρησαν ἐς τὴν Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο· εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴ ποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν.*

2 *Ἦλθε δ' ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται καὶ εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσίν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα.*
3 *οἱ δὲ διενοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάριτος αὐτός τε καὶ*

---

zu 5, 9, 2. — *μεταβαλεῖται* dass es die jetzt einzuführende Verfassung wieder werde umändern können. (Ba.) zu 1, 71, 4. — *ἐνέδωκεν.* zu 5, 86.

§ 2. *ὅπῃ ἂν δοκοίη.* Spr. 54, 15, 4. vgl. Schömann z. Isae. p. 306. — *παρέλυσεν ὁ δῆμος* für *παρέλυσε* die besten Hsn. zu 7, 16, 1. — *καὶ τόν. αὐτόν τε καὶ τόν?* — *στρατηγοὺς — Λέοντα.* Kr. z. Dion. 315, 29.

§ 3. *προδοῦναι*, weil er dem Amorges nicht zur Hülfe kam. (Kr. z. Dion. p. 368, 34.) — *ξυνωμοσίας* geheime Verbindungen, Klubs. Kr. z. Dion. p. 362 ff. Freimaurer? „Man vgl. den strengen Tadel des Thuk. gegen solche pleonektischen Sonderbündlereien 3, 82, 5" (Arn.) — *ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς* um das gerichtliche Verfahren und die Wahlen zu Aemtern ihren Interessen gemäss zu leiten. (Kr. z. Dion. p. 363, 5.) — *ἐπὶ τοῖς παροῦσιν* für die vorliegenden Zwecke. (Va.) Ueber *ἐπί* Spr. 68, 41, 7.

C. 55. § 1. *τῶν Ἀθηναίων* ist mir verdächtig, auch der Stellung wegen. — *τὰς ναῦς — ἀνειλκυσμένας* 8, 44, 3. — *ἢ ἐκ* für *ἐκ* Paulmier. vgl. 8, 60, 3. Ds. nimmt *ἐντεῦθεν* temporal. — *εὐφυλακτότερα* für *εὐφυλακτοτέρα* St. vgl. 3, 92, 5. (Pp) Spr. 43, 4, 13 u. 44, 4, 2. vgl. Index u. Neutrum.

§ 2. *τὸ τεῖχος* 8, 31, 1. 40, 3. — *διενοοῦντο βοηθήσειν.* zu 1, 27, 2.

§ 3. *αὐτός τε καὶ ἔχων.* Spr. 59, 2, 3. Plat. Rep. 398, a: *ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν αὐτός τε καὶ τὰ ποιήματα βουλόμενος ἐπιδείξασθαι.* vgl. zu 5, 18, 3.

τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων καὶ τοὺς Χίους πανστρατιᾷ προσβα-
λὼν τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι αἱρεῖ τέ τι αὐτοῦ καὶ
νεῶν τινων ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν· ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθη-
ναίων καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ
περὶ τὸν Πεδάριτον, καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει καὶ τῶν Χίων πολλοὶ
καὶ ὅπλα ἐλήφθη πολλά. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης 56
οἱ Χῖοι ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν
μέγας.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις ἀφικόμενοι ὡς
τὸν Τισσαφέρνην λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης 2
δέ — οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμέ-
νου τοὺς Πελοποννησίους μᾶλλον καὶ ἔτι βουλομένου, καθάπερ καὶ
ὑπ' ἐκείνου ἐδιδάσκετο, τρίβειν ἀμφοτέρους — τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε
εἶδος ὥστε τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων
μὴ ξυμβῆναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, 3
αὐτὸς μὲν διὰ τὸ δέος, ὁ δ' Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον καὶ ὣς
οὐ ξυμβασείοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι
πεῖσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει καὶ βουλομένῳ προσχωρῆσαι
τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἱκανὰ διδόναι. ᾔτει γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ 4
Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς ὑπὲρ παρόντος Τισσαφέρνους, ὥστε τὸ τῶν
Ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅ τι αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως αἴτιον
γενέσθαι· Ἰωνίαν τε γὰρ πᾶσαν ἠξίουν δίδοσθαι καὶ αὖθις νήσους τε
τὰς ἐπικειμένας καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων τέλος 5
'ν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ, δείσας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύνατος ὤν, ναῦς

— *τὸ ἐπικουρικόν* 8, 28, 5. (Pp.) — *ἐπεκβοηθεῖν.* zu 7, 53, 2. — *πρώτους.* Spr. 57, 5, 3. — *τὸ ἄλλο.* zu 8, 42, 2. — *αὐτός.* zu 4, 90, 1.

C. 56. § 1. *οἱ Χῖοι* mehrere gute Hsn.; die übrigen *οἱ μὲν Χῖοι* nach *ταῦτα* gestellt. vgl. Kr. z. Dion. p. 333, 57. — *ἢ πρότερον.* zu streichen? zu 1, 13, 1; doch noch 4, 66, 1. — *οἱ δὲ περὶ τὸν Π. π.* 8, 54, 1.

§ 2. *τὰ ἀπό.* zu 8, 51, 2. — *εἶδος, μηχανήν.* (Sch.) zu 6, 77, 2.

§ 3. *αὐτὸς μέν*, des Gegensatzes wegen hinzugefügt, sollte eig. fehlen. — *τό*, weil die Furcht schon durch *φοβουμένου* erwähnt ist. vgl. 8, 52, 1 u. über die Sache Kr. z. Dion. p. 358, 41. — *καὶ ὥς*, obgleich er beide Theile aufreiben wollte. (Ps.) Der Sch.: *καὶ εἰ τὰ μέγιστα λαμβάνοι;* wohl richtiger. — *ξυμβασείω. ξυμβησείω* will Pierson z. Moeris p. 14 nach der Analogie von *διαβησείω.* vgl. Lobeck zu Buttm. ausf. gr. Spr. 119, 13 S. 389. (Pp.) Doch steht *διαβασείω* bei Dion C. 40, 32. Sonst scheint *συμβασείω, -ησείω* nicht vorzukommen. — *ἀλλ' ὡς. ἀλλ' ἐβούλετο δοκεῖν τοὺς Ἀθ. μὴ ἱκανὰ διδόναι τῷ Τισσ. ὡς πεπεισμένῳ.* (Ba.) Ueber den Ac. nach dem No. beim Inf. zu 5, 59, 4. — *τοὺς Ἀθηναίους. τοῖς Ἀθηναίοις* viele, meist schlechtere Hsn. — *μὴ ἱκανὰ διδόναι* nicht genug bewilligen wollten. (St.)

§ 4. *ὑπερβάλλων* steigernd. — *τὸ τῶν* für *τῶν* eine gute Hs.: das Verfahren der. Ohne das *τό* hier müsste, wie Dobree wollte, *τό* vor *αἴτιον* stehen. — *ἠξίουν*, Tissaphernes und Alkibiades. (A. Ps.) *ἠξίου* einige Hsn. u. Va. — *ἄλλα. τὰ ἄλλα* oder *τἄλλα* die besten Hsn.

§ 5. *τέλος.* zu 5, 50, 4. — *ἤδη*, zu 7, 52, 2. — *ποιεῖσθαι καί* für

*ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτῶν γῆν ὅπῃ ἂν
καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι τι, ἀλλ' ἄπορα νομίσαντες
οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐξηπατῆσθαι, δι' ὀργῆς ἀπελ-
θόντες κομίζονται ἐς τὴν Σάμον.*

57 *Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι πα-
ρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελοποννησίους πάλιν τε
κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον καὶ ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἂν
δύνηται, τροφήν τε παρέχειν καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι, δε-
διὼς μή, ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις
ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν ἄνευ*
2 *ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα
μὴ τῆς τροφῆς ζητήσει πορθήσωσι τὴν ἤπειρον. πάντων οὖν τούτων
λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς Ἕλληνας πρὸς
ἀλλήλους, μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς Πελοποννησίους τροφήν τε αὐτοῖς
δίδωσι καὶ σπονδὰς τρίτας τάσδε σπένδεται.*

58 *„Τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος δὲ
Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ
Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Ἱεραμένην
καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ Λακε-*
2 *δαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων. χώραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας
ἐστί, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βα-
σιλεὺς ὅπως βούλεται. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ
ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ*

ποιησάμενον. Denn die Erlaubniss zum Schiffbau war ihm natürlich nicht erst von den Athenern zu bewilligen. Kr. hist. phil. Stud. S. 88. — *ἑαυτῶν, τῶν Ἀθηναίων; ἑαυτοῦ* die besten Hsn. (nicht Va.) Doch s. Kr. z. Dion. p. 369 u. Stud. S. 86 ff. — *ὅπῃ* für *ὅποι* die besten Hsn. — *οὐκέτι τι. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ξυγχωρούντων ἀκουστέον.* (Sch.) Vielmehr *οὐκ ἐναντιούμενοι* d. h. *ξυγχωροῦντες.* Das *τὶ* ist aus vielen und den besten Hsn. hinzugefügt. — *ἀλλ'. ἀλλ' ἢ* Lindau. — *ἄπορα.* zu *ἡγούμενοι* 5, 40, 3. — *δι' ὀργῆς.* zu 8, 43, 4.

C. 57. § 1. *βουλόμενον,* vielleicht nur die „schlecht Gesinnten" in Zaum zu halten. Kr. z. Dion. p. 338. Anders Manso Sparta 2 S. 278, e. — *ἐκπεπολεμῶσθαι* für *ἐκπεπολεμῆσθαι* eine gute Hs. zu 6, 91, 4. — *ναυσί* für Schiffe. vgl. 4, 6, 2. (Dr.) – *κενωθεισῶν, ἀπολιπόντων αὐτοὺς τῶν στρατιωτῶν [ναυτῶν] διὰ τὸ μὴ λαμβάνειν μισθόν.* (Sch.) Sonst scheint es so nicht vorzukommen. — *ἄνευ ἑαυτοῦ* heisst wider seinen Willen. (Pp.) Aber nur wenn es so viel ist als ohne seine Erlaubniss; hier: ohne sein Zuthun, so dass er dann nicht einmal Bewilligungen von ihnen hoffen durfte.

§ 2. *ὥσπερ* wie er denn. vgl. 7, 80, 3. (Pp.) — *οὖν.* zu 6, 64, 3 u. über die Wiederholung desselben Wortes Kr. z. Dion. p. 5.

C. 58. § 1. *Ἱεραμένην* erwähnt nur noch Xen. Hell. 2, 1, 9, hier wohl weil er Gemahl der Schwester des Dareios war genannt. (Arn.) — *τοὺς Φαρνάκου παῖδας,* wohl des ersten Pharnakes Nachkommen. Kr. z. Dion. p. 353, 17 u. Stud. 2 S. 199.

§ 2. *Ἀσία* galt als des Königs Eigenthum. Lys. 2, 21. 27, Isokr. 4,

τὴν Λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἢν δέ 3
τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως
χώραν, Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἤν τις ἐκ
τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους,
βασιλεὺς κωλυέτω. τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσα-
φέρνην παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα μέχρι ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως
ἔλθωσιν· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ βασιλέως 4
νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς, ἢν βούλωνται, τρέφειν ἐφ' ἑαυτοῖς
εἶναι. ἢν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν,
Τισσαφέρνην παρέχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευ-
τῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι, ὁπόσα ἂν
λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε Λακεδαιμονίων 5
νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολε-
μούντων, καθ' ὅ τι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς
ξυμμάχοις. ἢν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ
καταλύεσθαι."

Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἐγένοντο, καὶ μετὰ ταῦτα παρεσκευάζετο 59
Τισσαφέρνης τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἄξων, ὥσπερ εἴρητο, καὶ τἆλλα
ὅσα περ ὑπέσχετο καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι·
Βοιωτοὶ δὲ τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος Ὠρωπὸν εἷλον προδοσίᾳ 60
Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν δὲ Ἐρετριέων τε ἄνδρες καὶ

126, Plat. Lys. 209, d u. Kr. Stud. 1 S. 96. vgl. S. 80 u. 226. — *Λακεδαιμονίων. χώραν* fügen die besten Hsn. hinzu aus § 3.

§ 3. *τούς* vor (dem ersten) *Λακεδαιμονίους* ist mit einer guten Hs. gestrichen. — *κατὰ τὰ ξυγκείμενα.* Nach dem mit Theramenes geschlossenen Vertrage. (Ds.) Wohl nur allgemein mit Bezug auf 8, 37, 3: *τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν.* (Kr. z. Dion. p. 355.) Andre wollen dies auf 8, 29, 1 beziehen, wo doch nur (vgl. 8, 5, 4) von einem Versprechen, nicht von einem Vertrage die Rede ist. — *αἱ βασιλέως*, die Phoenikischen.

§ 4. *Λακεδαιμονίους.* Die Accusative sind Subject zu dem bei *ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι* zu ergänzenden *τρέφειν.* (Arn.) Blume p. 23 erklärt *ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι* von sich selbst abhangen, seinen freien Willen haben. Meines Wissens sagte man so nicht *ἐπ' ἐμαυτῷ εἰμι*; auch wäre das an sich unpassend. Kr. zu Xen. An. 1, 1, 4 lat. Ausg. Ich habe ein Komma nach *ναῦς* und das nach *τρέφειν* stehende vor dasselbe gesetzt. — *ἐπήν.* zu 5, 47, 8. — *τελευτῶντος* beim Ende. — *λάβωσιν* nach der Ankunft der persischen Flotte. (Dobree.)

§ 5. *καταλύειν, καταλύεσθαι, διαλλάττεσθαι.* (Sch.) Das Activ gebraucht Thuk. so nur noch 5, 23, 2; über das Medium zu 4, 18, 3. — *πρὸς Ἀθηναίους. τοῖς Ἀθηναίοις* mehrere gute Hsn. Doch *καταλύειν πρός τινα* 5, 47, 4. 6. (vgl. 8, 18, 2.) Xen. An. 1, 1, 10; mit dem Da. mir nicht bekannt. — *ἐν ὁμοίῳ* unter ähnlichen Bedingungen. zu 4, 106, 1.

C. 59. *αὗται. τοιαῦται* eine gute Hs. Allein es sind die eigenen Worte des Vertrages mitgetheilt. (Gö.) vgl. Spr. 61, 7, 2 u. zu 5, 48. — *ταῦτα. ταύτας* eine gute Hs. — *εἴρητο, ἐν ταῖς σπονδαῖς δηλονότι.* (Sch.) zu 8, 58, 4 u. 5.

C. 60. § 1. *Ὠρωπὸν εἷλον.* Kr. z. Dion. p. 281, 60. — *ἐμφρουρεῖν*

αὐτῶν Ὠρωπίων, ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας· ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ χωρίον ὂν ἀδύνατα ἦν Ἀθηναίων ἐχόντων μὴ οὐ μεγάλα
2 βλάπτειν καὶ Ἐρέτριαν καὶ τὴν ἄλλην Εὔβοιαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὠρωπὸν ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς, ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον ὥρμηντο καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς
3 Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ Τριόπιον καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεούσας· καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον οἱ δ' ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ἑώρων οὐκέτι ἄνευ ναυμαχίας οἷόν τ' [εἶναι] ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος καὶ εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

61 Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ Δερκυλίδας τε, ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιὰν ἔχων οὐ πολλὴν παρεπέμφθη πεζῇ ἐφ' Ἑλλησπόντου Ἄβυδον ἀποστήσων — εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι — καὶ οἱ Χῖοι ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοηθή-
2 σοι ναυμαχῆσαι, πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ, ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δ' ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε, ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, τοῦτον κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον ἄρχοντα καὶ ναῦς δώδεκα, αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε καὶ Συρακόσιαι τέσσαρες καὶ
3 μία Ἀναιῖτις καὶ μία Μιλησία καὶ Λέοντος μία. ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημεὶ καὶ καταλαβόντων τι ἐρυμνὸν χωρίον καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἓξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ

---

noch 4, 110, 2 u. bei Spätern. — *ἐπιβουλεύοντες.* zu 6, 54, 3. — *ἐπὶ τῇ Ἐ.*, *ἐπικείμενον τῇ Ἐ.* (Sch.) zu 5, 51, 1 u. 7, 19, 2. — *τὸ χωρίον* ist Subjectsac. zu *βλάπτειν.* (Ps.) — *μὴ οὐ.* Spr. 67, 12, 6 u. Herm. z. Vig. p. 797.

§ 2. *ἔχοντες. ἐχόντων?* Da jedoch die Eretrier es wohl mit besetzt hatten, so mag die La. richtig sein. (?) — *οἱ* die § 1 erwähnten.

§ 3. *περί* statt *περὶ τό* eine gute Hs. — *πελαγίας* gehört zu *πλεούσας: ἔπλεον πελάγιαι.* vgl. zu 8, 39, 3. — *ἀπὸ Χάλκης* 8, 55, 1. — *εἶναι* ist mir verdächtig, da *ὁρᾶν* bei Thuk. und wohl überhaupt bei attischen Schriftstellern mit dem Inf. schwerlich vorkommt, wohl aber mit dem blossen Adjectiv, wie 4, 13, 2. (vgl. 6, 51, 2.) Xen. Hell. 5, 1, 29. vgl. Spr. 56, 7, 4. — *ἐτελεύτα* hat hier eine gute Hs., die übrigen nach *ἔτος.* „vgl. jedoch 2, 70, 3." (Pp.)

C. 61. § 1. *παρεπέμφθη, ἐκ τῆς Μιλήτου* 8, 62, 1. (Pp.) — *Ἑλλησπόντου* für *Ἑλλήσποντον* eine gute Hs. — *εἰσί, οἱ Ἀβυδηνοί.* Spr. 58, 4, 1. — *ἐν ὅσῳ.* Spr. 43, 4, 7. vgl. 8, 87, 4 u. Her. 1, 174, 1.

§ 2. *ἐπιβάτης, οὐ τριήραρχος ἀλλ' ἄλλην ἀρχὴν ἔχων.* (Sch.) Bei den Lakedaemoniern wahrscheinlich Benennung eines Unterbefehlshabers. Kr. Dion. p. 300, 56 u. Stud. 2 S. 231 f. Dazu gehört wohl die zu *Ἀντισθένει* angemerkte Variante *ἀντὶ στρατηγοῦ.* De Velsen p. 25 will *ἐπιστάτης* vicarius, eine doch nicht nachweisliche Bedeutung. — *ξυνεξῆλθε. ξυνῆλθε* die besten Hsn. — *τοῦτον.* Spr. 51, 5, 1 u. zu 5, 91, 1. — *τὸν Π. θάνατον* 8, 55, 3. — *Θούριαι* 8, 35, 1. — *Ἀναιῖτις.* Kr. z. Dion. p. 328, 19.

§ 3. *τῶν νεῶν.* Spr. 50, 11, 1. Kr. z. Dion. p. 298, 47 erklärt die Zahl

τριάκοντα ἀναγαγομένων ἐναυμάχησαν· καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυ-
μαχίας οὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι,
ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο εὐ- 62
θὺς τοῦ Δερκυλίδου πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόντος Ἄβυδος ἐν
τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλίδαν καὶ Φαρνάβαζον καὶ
Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δ' ἐκ τῆς Χίου, πυ-
θόμενος, κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἴκο-
σιν, ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὁπλίτας ἄγουσαι, ἐπεξελθόντων τῶν 2
Λαμψακηνῶν μάχῃ κρατήσας καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον ἀτείχιστον
οὖσαν ἑλών, καὶ σκεύη μὲν καὶ ἀνδράποδα ἁρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς
δ' ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Ἄβυδον ἦλθεν. καὶ ὡς οὔτε
προσεχώρουν οὔτε προσβάλλων ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς
Ἀβύδου ἀποπλεύσας Σηστόν, πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἥν τότε Μῆδοι
εἶχον, καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου.

Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χῖοί τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο καὶ 63
οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος, πυθόμενος τὰ περὶ τῆς ναυμαχίας
καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, ἐθάρσησεν. καὶ
παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς Χίον κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς
καὶ ξυμπάσαις ἤδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον· καὶ ὡς αὐτῷ
διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς

---

nach der A. zu *τὰς μὲν ὀκτώ* 8, 15, 2. — *ναυμαχίας* ohne Artikel wie *πολιορκίας* 1, 102, 1. (Kr. Stud. 2 S. 138.) — *ἔλασσον ἔχοντες.* zu 1, 105, 4. — *καὶ ὀψέ* auch 4, 93, 1 u. Xen. An. 2, 2, 16. *ἤδη ἦν ὀψέ* 1, 50, 5. Das *καί* bezieht Ba. auf die (doch nicht erwähnten) anderweitigen Gründe zum Rückzuge. Aber es bildet wohl nur den Ggs. zu dem Factum. vgl. Kr. zu Xen. An. 1, 10, 15.

C. 62. § 1. *παρεξελθόντος. παρα* — längs der Küste. (Abr.) — *ἐν τῷ* an der Küste des. Kr. z. Xen. An. 4, 8, 22 lat. A. — *Στρομβιχίδης.* Ueber dessen Strategie Kr. z. Dion. p. 315, 29. — *τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν* von den zwei und dreissig 8, 61, 3, so dass also mehrere (8) bei Chios zurückblieben Kr. z. Dion. 317 s. u. 333. — *ὁπλίτας ἄγουσαι* könnte wohl ein Glossem sein.

§ 2. *ἁρπαγὴν ποιησάμενος.* Herodi. 1, 10, 2: *τὰ δὲ λοιπὰ ἁρπαγὴν ποιησάμενος.* (Bl.) vgl. zu 8, 41, 2. — *προσβάλλων* für *προσβαλών* eine gute Hs., jenes von wiederholten Angriffen. — *Σηστόν, ἐπικαιρότατα κειμένην τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ* Isokr. 15, 108. — *τότε* für *ποτέ* die meisten und besten Hsn., bezogen auf 1, 89, 2. (Kr. z. Dion. p. 297, 43.) zu 1, 101, 2.

C. 63. § 1. *μᾶλλον.* Kr. z. Dion. p. 317 s. — *οἱ ἐν τῇ Μ. καὶ ὁ Ἀ.* Spr. 69, 32, 2 u. Index *καί*, 1 Anf. (Kr. z. Dion. p. 301, 66.) — *τῆς ναυμαχίας* für *τὴν ναυμαχίαν* einige (gute) Hsn. vgl. 8, 26, 3 u. Plat. Phaed. p. 57: *τὰ περὶ τῆς δίκης ἐπύθεσθε.* vgl. dort Heindorf. — *τάς* die 8, 62, 1 erwähnten. — *ἀπεληλυθότα.* Spr. 58, 2, 2. vgl. zu 4, 112, 2 u. Xen. An. 1, 10, 1. — *ἐθάρσησεν.* Spr. 63, 4; über den Ao. Spr. 53, 5, 1. — *αὐτόθεν τάς.* Kr. z. Dion. p. 302 s. u. eb. A. 67. vgl. Stud. 2 S. 200 f. Was man neuerdings dagegen gesagt hat gründet sich auf Unerwiesenes. — *ξυμπάσαις ἤδη* mit seiner ganzen nun zusammengezogenen Flotte. (Kr. Stud. eb. u. z. Dion. p. 302, 68.) Ueber *ἤδη* zu 8, 20, 1.

2 τὴν Μίλητον. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελύετο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τά τ' ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προτρεψάντων τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχη-

---

§ 2. ὑπὸ γάρ. τὸ αἴτιον τῆς ὑποψίας. (Sch.) — ταῖς Ἀθήναις. τοῖς Ἀθηναίοις Kr. Denn aus dem Zusammenhange geht hervor dass Thuk. das erwähnte Misstrauen von Umtrieben unter den auf Samos befindlichen Athenern herleite, nicht von Vorgängen die geraume Zeit vorher in Athen selbst erfolgt waren. (Kr. z. Dion. p. 370, 40.) Wenn H. Pp. das Letztere behauptet, so muss er annehmen Thucydidem in proximis, ne turbarum imperii formae causa motarum seriem interrumperet, aliquantum redire. Aber wenn diese Worte sich auf Vorgänge zu Athen beziehen, welche Beziehung hat dann das γάρ nach ἐπειδή? Wenn man nicht annehmen will dass Thuk. nicht bloss im Nächstfolgenden etwas nachhole, sondern dass Alles was er etwa bis C. 74 erzählt vor dem erwähnten Versuche des Astyochos die Athener zu einer Schlacht zu veranlassen erfolgt sei, so sehe ich nicht die entfernteste Möglichkeit wie Hn. Pps. Ansicht sich behaupten liesse; eben so wenig als ich κατελέλυτο, zumal in Verbindung mit ἔτι πρότερον, hier denkbar finde. Was aber will H. Gö., wenn er mir einwendet: „Wie hätten die Athener auf Samos ohne Kunde von der zu Athen erfolgten Umwälzung sein können, da Peisandros, der Urheber der in der Stadt eingeleiteten Umwälzung, sich auf Samos befand?" Wird denn etwa Peisandros das Heer damit bekannt gemacht haben? Er hatte doch wohl gute Gründe über seine Umtriebe zu schweigen. (Kr. Stud. 2 S. 201 f.) — ἔτι πρότερον, vor dem Abgange des Astyochos. Clinton F. H. p. XLII, k. — κατελύετο. κατελέλυτο viele und mit die besten Hsn. vgl. Kr. z. Dion. p. 370, 40 u. Stud. 2 S. 201 f. — βεβαιότερον. βεβαιότερα Dobree. vgl. 4, 77, 2. 92, 1 f. 8, 65, 1. vgl. jedoch zu 5, 21, 2. — προτρεψάντων. προὔτρέψαντο Hk. u. eine gute Hs, dies oder προὔτρεψαν Dobree. Allein ich sehe nicht ein was bei dieser La. αὐτῶν bedeuten soll, was bei προτρεψάντων völlig klar ist, wenn man die Stelle nur ein wenig anders erklärt. Ich suche nämlich den Gegensatz zu dem τέ in τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι erst in dem καί zu ἐν σφίσιν αὐτοῖς und erkläre καὶ αὐτῶν durch sogar selbst. Die ganze Stelle fasse ich mithin so: nicht nur im Lager selbst versicherten sie sich der Verhältnisse noch mehr, da sogar die Samier selbst die Oligarchen der Athener anregten dass sie versuchen möchten mit ihnen eine oligarchische Verfassung anzunehmen, obgleich sie (die Samier) früher einen Aufstand gemacht hatten, um keine oligarchische Verfassung zu haben; sondern auch unter einander beschlossen diejenigen Athener welche sich (zu diesen Neuerungen) vereinigt hatten mit Aufgebung des Alkibiades dahin zu wirken dass sie — der Verhältnisse Meister blieben. Bei dieser Erklärung hat der Satz mit καίπερ eine sehr klare Beziehung, was bei der La. προὔτρέψαντο nicht so der Fall sein würde. Noch weniger kann ich den Ac. ἐπαναστάντας αὐτούς mit dieser La. vereinbaren. Denn wie die Worte da stehen, dächte ich, müsste sie doch Jeder der sie lieset in der Bedeutung: obgleich sie selbst gegen einander aufgestanden waren, auf τοὺς δυνατούς beziehen: sie selbst, nämlich die Oligarchen. Da dies aber sinnwidrig ist, so lässt H. Pp. das τοὺς δυνατούς den Ac. des Part. nur veranlassen und denkt bei αὐτούς sie, dieselben, τοὺς Σαμίους. Allein diese Weise ist so hart, hat in den dafür nachgewiesenen Stellen so wenig etwas Analoges, dass es sehr gewagt wäre sie als zulässig anzuerkennen. Nun aber giebt es noch

θῆναι, καίπερ ἐπαναστάντες αὐτοὶ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται, καὶ 3
ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι
ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μέν, ἐπειδή περ οὐ βούλεται, ἐᾶν — καὶ γὰρ
οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν —, αὐτοὺς δὲ ἐπὶ
σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθή-
σεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν, καὶ ἐσφέρειν
αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα καὶ ἤν τι ἄλλο δέῃ,
ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας.

Παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε 64
καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστελλον ἐπ᾽ οἴκου πράξοντας τά-
κεῖ, καὶ εἴρητο αὐτοῖς τῶν ὑπηκόων πόλεων αἷς ἂν προσίσχωσιν ὀλι-
γαρχίαν καθιστάναι· τοὺς δ᾽ ἡμίσεις ἐς τἆλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλ-
λους ἄλλῃ διέπεμπον καὶ Διοτρέφην, ὄντα περὶ Χίον, ᾑρημένον δὲ ἐς
τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος 2
ἐς τὴν Θάσον τὸν δῆμον κατέλυσεν. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ οἱ Θάσιοι
δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μετ᾽ Ἀθη-
ναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δ᾽ ἀπὸ Λακεδαιμο-
νίων ἐλευθερίαν ὁσημέραι προσδεχόμενοι· καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν

---

eine andere La.: *ἐπαναστάντες αὐτοί*, die so gut begründet ist, so viel Empfehlendes hat dass auch H. Pp. sonst sie billigte und nur jetzt sie der La. *προὐτρέψαντο* zu Liebe verworfen hat. Ich hielt sie früher und halte sie auch jetzt für richtig, da sie durch mehrere der von mir nachgewiesenen Stellen sprachlich hinreichend gerechtfertigt wird. Denn dass *ἐπαναστάντες*, dem Begriffe nach auf *Σαμίων* bezogen im No., der in solchen Fällen gleichsam als die rohe Form des Nomens zu fassen ist, stehen kann, beweisen Her. 1, 51, 1: *τῷ χρυσέῳ περιρραντηρίῳ ἐπιγέγραπται Λακεδαιμονίων, φαμένων εἶναι ἀνάθημα, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες.* Plat. Ges. 908, a: *δεσμωτηρίων ὄντων ἐν τῇ πόλει τριῶν, ἑνὸς περὶ τὸν τῶν νύκτωρ συλλεγομένων ξύλλογον, σωφρονιστήριον ἐπονομαζόμενον.* Ueber den No. nach dem Da. zu 3, 36, 2, nach dem Ac. die Erkl. zu Plat. Phaedr. 241, d. vgl. Spr. 45, 2, 3. (Kr. Stud. 2 S. 202 f.) De Velsen p. 27 ss. will lesen: *προὐτρέψαντο τοὺς δυνατωτάτους ὥστε —, καίπερ ἐπαναστήσαντες αὐτοὺς ἀλλήλοις.* — *ἐπαναστάντας ἑαυτοῖς, ἵνα* will Dobree. — *ὀλιγαρχῶνται.* Kr. z. Dion. p. 329, 30.

§ 3. *ἐν σφίσιν αὐτοῖς.* vgl. 5, 69, 3. 7, 67, 2. 84, 3. 8, 38, 2. 76, 2. 86, 5. 92, 8 u. zu 4, 25, 6. — *ἐσκέψαντο* dachten darauf. „Arist. 1 p. 249: *ἐσκέψαντο μεταστῆσαι πρὸς ἑαυτοὺς τὴν πόλιν.*“ (Abr.) Doch ist mir die Construction bei einem Attiker immer befremdlich und die La. verdächtig. — *ἐᾶν* aufzugeben. — *ἐπιτήδειον ἐλθεῖν.* Spr. 55, 3, 7 u. 10. — *αὐτούς.* Spr. 55, 2, 3. — *ἐπί.* Spr. 68, 40, 6. — *ἀνεθήσεται.* zu 5, 31, 3. — *ἀντέχειν. ἀνέχειν* Reiske u. Bl. vgl. 1, 141, 3. Doch lässt sich *τὰ τοῦ* erklären: in Bezug auf die Angelegenheiten des. Aehnlich *ἀντίσχειν* 1, 141, 5 und „*τἆλλα ἀντέχειν* 8, 86, 5.“ (Gö.) — *χρήματα καὶ ἤν.* Spr. 60, 10, 1.

C. 64. § 1. *ἀπέστελλον.* zu 2, 85, 2. 7, 19, 3. — *εἴρητο, προσετέτακτο.* (Sch.) — *τῶν πόλεων.* zu *ὑμῶν* 7, 63, 2. — *τἆλλα. τ᾽ ἄλλα* Bk. Ueber den Artikel Spr. 50, 9, 1. — *Διοτρέφην.* Kr. z. Dion. p. 317, 41. — *ᾑρημένον ἄρχειν.* Spr. 55, 3, 20. vgl. 6, 8, 3 u. Her. 1, 152, 1. — *ἐς* nach hin, für.

§ 2. *ὁσημέραι* für *ὅσαι ἡμέραι* einige gute Hsn. — *καὶ γὰρ καί.* zu 6, 61, 2. — *φυγή, φυγάδες.* (Sch.) wie Lys. 25, 21. Xen. Hell. 5, 2, 9. (Do–

ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ αὕτη
μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασσε ναῦς τε κο-
3 *μίσαι καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἃ ἐβού-*
λοντο, τήν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆ-
μον καταλελύσθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τἀναντία τοῖς τὴν ὀλι-
γαρχίαν καθιστᾶσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖν δέ μοι καὶ ἐν ἄλ-
λοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων· σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις καὶ
ἄδειαν τῶν πρασσομένων ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν
ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον αὐτονομίαν οὐ προτιμήσαντες.

65 *Οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον παραπλέοντές τε, ὥσπερ ἐδέδοκτο,*
τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυον καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων
καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας.
2 *καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ*
Ἀνδροκλέα τέ τινα, τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα, ξυστάντες τινὲς
τῶν νεωτέρων κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὅσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ
ἥκιστα ἐξήλασε, καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας ἕνεκα
καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον
ποιήσοντι χαριεῖσθαι, μᾶλλόν τι διέφθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπι-
3 *τηδείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνάλωσαν. λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ*

---

bree.) Isokr. 8, 123. (Arn.) vgl. Schneider zu Xen. Hell. 5, 2, 9 u. Bergmann zu Isokr. Areop. p. 172. (Pp.) — **ὑπό** bei *φυγή* wie bei *φεύγειν*. vgl. zu 1, 130, 1. — **ναῦς, τῶν Λακεδαιμονίων.** (Sch.) — **κομίσαι**, nach Thasos; über den Inf. Spr. 55, 3, 11. Eine nach *πράσσειν* bei Thuk. sonst nicht vorkommende Construction; mit *ὥστε* noch 5, 78. — **ἀποστῆσαι.** Kr. z. Dion. p. 348.

§ 3. **αὐτοῖς**, *τοῖς Θασίοις*. — **μάλιστα** gehört zu *ἐβούλοντο*. (Ps.) — **ὀρθοῦσθαι.** *ὀχυροῦσθαι* Pp. mit Bezug auf *ἐτείχιζον* § 2. Doch hat Thuk. *ὀχυροῦν* sonst nirgends. Vielleicht heisst jenes: in einen erwünschten Zustand versetzt werden. vgl. 6, 9, 2. — **τὸν ἐν. δῆμον** die Demokratie die sonst Widerstand geleistet haben würde. Spr. 53, 7, 9. — **τἀναντία** das Gegentheil von dem was sie erwarteten. (St.) — **τῶν Ἀθηναίων**, der partitive Ge. (Hudson.) hängt von *τοῖς καθιστᾶσι* ab. (Ps.) — **δοκεῖν** für *δοκεῖ* eine gute Hs. vgl. zu 7, 87, 5. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 371, 41. — **σωφροσύνην λαβοῦσαι**, *εὐβουλότεραι γενόμεναι.* (Sch.) Der *σωφροσύνη* rühmte sich besonders die Aristokratie. s. 3, 82, 8. (Arn.) vgl. 8, 53, 4. Die *ἀκολασία* galt für demokratisch nach 6, 89, 4. (Pp.) vgl. Her. 3, 81, 1. (Arn.) — **λαβοῦσαι.** 3, 62, 4: *τοὺς νόμους ἔλαβε.* (Pp.) — **ἄντικρυς**. zu 1, 122, 3. — **ἀπό** für *ὑπό* eine gute Hs. u. Dion. vgl. § 2. (Pp.) — **ὕπουλον**, da sie (als Köder wohl versprochen) nur scheinbar war. — **αὐτονομίαν** für *εὐνομίαν* viele und die besten Hsn. — **οὐ προτιμήσαντες**, *οὐ προτιμοτέραν σχόντες, οὐδὲν φροντίζοντες.* (Sch.)

C. 65. § 1. **ὥσπερ ἐδέδοκτο** 8, 64, 1. — **τοὺς δήμους** die Demokratien. Eben so der Plu. 3, 82, 1. — **ἔστιν ἀφ' ὧν.** zu 1, 23, 3. — **σφίσιν αὐτοῖς.** zu 7, 48, 4 u. zu 8, 14, 3. — **ἦλθον.** *ἧκον* eine gute Hs.

§ 2. **Ἀνδροκλέα τε.** Es entspricht *καὶ ἄλλους τινάς.* — **κατ' ἀμφότερα.** zu 7, 47, 2. — **τῆς τε δ. ἕνεκα καὶ οἰόμενοι.** Spr. 59, 2, 3. — **ἀνεπιτηδείους**, *τῇ ὀλιγαρχίᾳ δηλονότι.* (Sch.) vgl. 8, 70, 2.

§ 3. **ἐκ τοῦ φανεροῦ.** zu 4, 79, 2. — **προείργαστο.** *προσείργαστο*

προείργαστο αὐτοῖς ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις οἳ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί τε ὦσιν. ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ 66 ἕξειν γε τὴν πόλιν οἵπερ καὶ μεθιστάναι ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἡ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο· ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προύσκεπτο. ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς 2 ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιὼς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδείου τεθνήκει καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις οὔτ' εἰ ὑποπτεύοιντο, δικαίωσις ἐγίγνετο, ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος καὶ κατάπληξιν τοιαύτην ὥστε κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῴη, ἐνόμιζεν. καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον 3 ἡγούμενοι εἶναι ἢ ὅσον ἐτύγχανεν ὂν ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις, καὶ ἐξευ-

---

mehrere gute Hsn. Allein die Beziehung des *προς* — auf das eben Erwähnte ist nicht recht passend. — *ἄλλους*. Spr. 56, 18, 3 u. zu 1, 86, 2. Der Zweck war die Armen durch Entziehung der Besoldungen von den Staatsgeschäften und Gerichten zu entfernen. (Kr. z. Dion. p. 371, 43.) — *τῶν πραγμάτων* an der Verwaltung. (A. Ps.) vgl. Kr. z. Dion. p. 254, 38 u. 269, 70. „Eben so *μετέχειν τῶν πραγμάτων* Xen. Hell. 2, 3, 18." (Arn) — *καὶ τούτοις* und zwar denen. Kr. z. Her. 2, 7.

C. 66. § 1. *εὐπρεπές, πιθανόν*. (Sch.) zu 1, 37, 3. — *τοὺς πλείους*. Spr. 50, 4, 12. — *ἐπεὶ — ἔμελλον* denn verwalten wollten den Staat die welche ihn umwälzen wollten, keinesweges gesonnen einer Anzahl von 5000 Bürgern an der Verwaltung Antheil zu gewähren. (Kr. z. Dion. p. 372, 46) — *πόλιν, πολιτείαν* 8, 74, 3. (Kr. eb. p. 269.) vgl. 2, 20, 2. — *μεθιστάναι*. zu 4, 57, 4. vgl. 6, 89, 5. 8, 48, 3. *μεθίστασαν* eine gute Hs. — *ἔμελλον* ist zu beiden Infinitiven zu denken. (Kr. z. Dion. p. 372, 46.) vgl. Spr. 55, 4, 11 u. Ind. u. *μέλλειν*. — *ἀπὸ τοῦ κυάμου* durch das Bohnenloos erwählt [der Senat der 500]. vgl. 8, 69, 3 u. Xen. Mem. 1, 2, 9: *μωρῶν ἐστὶ τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθίστασθαι, κυβερνήτῃ δὲ μηδένα θέλειν κεχρῆσθαι κυαμευτῷ*. (Ba.) Der Singular ist material. Spr. 44, 1, 1. — *ἐβούλευον*. *ἐβουλεύοντο* die besten Hsn. vgl. die Zus. zu 3, 42, 5. — *ξυνεστῶσι, συνωμόταις*. (Sch.) vgl. § 2. 3. u. zu 5, 82, 1. — *οἱ λέγοντες, οἱ δημηγοροῦντες*. (Sch.) — *προύσκεπτο* für *προὐσκέπτετο* Ba. u. entschiedener Elmsley zu Eur. Her. 148. *προ* — *πρὶν ἐλθεῖν ἐς τὴν συλλογήν*. (Sch.)

§ 2. *δεδιώς*, *ἕκαστος* aus *οὐδείς*. vgl. zu 4, 10, 1, Kr. z. Dion. p. 116 und über das nächste *καί* zu 1, 1, 1. — *ἐπιτηδείου* geschickt. (Hl.) zu 5, 85, 2. Dion C. 51, 7: *ἐκ τρόπου δή τινος ἐπιτηδείου ἐφθάρησαν*. — *ἐτεθνήκει*. Spr. 53, 4, 2. — *ὑποπτεύεσθαι* der That beargwöhnt wurde. zu 6, 86, 1. Erg. *δρᾶσαι*. vgl. 6, 61, 3. Ueber den Opt. zu 7, 18, 3. — *δικαίωσις ἀντὶ τοῦ κόλασις ἢ εἰς δίκην ἀπαγωγὴ ἤτοι κρίσις*. (Sch.) Bei den Attikern ist diese Bedeutung sonst ziemlich verschollen; doch führt Harpokr. aus Lysias *δικαίωσις* für *δικαιολογία* an; und so gebraucht Her. (Kr. zu 1, 100) *δικαιοῦσθαι* für bestrafen. — *κέρδος ἐνόμιζεν*. zu 7, 68, 2.

§ 3. *τὸ ξυνεστηκός*. Spr. 43, 4, 17. — *ἢ ὅσον*. 8, 87, 5: *ἐλάσσους ἢ ὅσας*. (Pp.) — *ὄν* für *ὃ ἦν* A. Ps., von einer Hs. bestätigt. — *ἡσσῶντο*, τε-

ρεῖν αὐτὸ [ἀδύνατοι ὄντες] διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ διὰ τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαί τινι ἀγανακτήσαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον
4ἦν· ἢ γὰρ ἀγνῶτα ἂν εὗρεν ᾧ ἐρεῖ ἢ γνώριμον ἄπιστον. ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες ὑπόπτως προσῄεσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἄν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι· καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν καὶ πλεῖστα ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν, βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.

67 Ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον ἐλθόντες εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο. καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ξυλλέξαντες εἶπον γνώμην δέκα ἄνδρας ἑλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν καθ'
2ὅ τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται· ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέ-

---

ταπείνωτο. (Sch.) zu 6, 7?, 2. — *αὐτό*, *τὸ ξυνεστός* d. h. *τοὺς ξυνεστῶτας*; *αὐτοί* die besten Hsn. — *ἀδύνατοι ὄντες* würde man gern entbehren. (Pp.) — *τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν.* Spr. 47, 25, 1. Ggs. *γνῶσις* Plat. Rep. 477, a. — *κατὰ τὸ αὐτὸ τοῦτο* aus eben diesem Grunde. vgl. Her. 2, 169, 1. 3, 109, 2. 5, 3. — *προσολοφύρεσθαι* findet sich noch bei Spätern. Das *προς* — erklär' ich wie in *προσειπεῖν:* an Jemand gewendet. „Hor. ep. 11, 12: Querebar applorans tibi." (Bekker.) — *ἐπιβουλεύσαντα* kann Subject oder auch Object sein. (Hl.) Wegen des Artikels Kr. zu Xen. An. ?, 3, 23. Doch ist es wohl ersteres: durch genommene Gegenmassregeln sich vertheidigen. Doch wünsch' ich *ἐπιβουλεύσαντας.* — *ἀδύνατον*, *οὐκ ἀσφαλές.* (Sch.) Gewählt weniger mit Bezug auf *προσολοφύρασθαι* als auf *ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα*, die vorgezogene Erklärung bestätigend. — *ἂν εὗρεν.* Spr. 54, 3, 10. — *ᾧ ἐρεῖ.* Spr. 53, 7, 8.

§ 4. *ἀλλήλοις. ἀλλ' ἀλλήλοις?* Der Begriff ist nicht so betont dass er an der ersten Stelle stehen könnte. Kr. z. Her. 6, 14, 1. — *ὑπόπτως.* zu *ἀκουσίως* 2, 8, 1. — *οἱ τοῦ δήμου,* wie 5, 4, 3. zu 4, 130, 3. — *ὡς μετέχοντά τινα.* Spr. 56, 9, 10. — *τινα. πάντα τινά* Reiske. Doch s. Spr. 51, 16, 10. — *ἂν ᾤετο.* Spr. 54, 3, 10. — *τραπέσθαι. ἂν τρ.* Dobree 1 p. 107. Doch s. Spr. eb. u. zu 5, 9, 5. — *ἄπιστον. ἄπορον* Dobree, weil die *ἀπιστία* erst im Folgenden erwähnt wird. — *πρὸς τοὺς πολλούς* bei der Masse, dem Publicum. (Va.) — *πλεῖστα ὠφέλησαν.* Spr. 46, 5, 5. vgl. 6, 14. 7, 68, 3. 8, 68, 2. 96, 4, *πλείω* 2, 60, 2, *μέγιστα* 5, 9, 3. vgl. 6, 33, 4. — *ἐς τήν.* 4, 75, 2: *ὠφέλουν ἐς τὰ ναυτικά.* — *ὠφέλησαν* waren förderlich. zu *ἀνωφελεῖς* 6, 33, 4. — *βέβαιον* unzweifelhaft. (Ps.) Diese Zeile ist fast nur Wiederholung des schon Ausgesprochenen; eine Spur des Mangels der letzten Durchsicht. (Arn.) Wohl Glossem zu *τὸ ἄπιστον μέγιστον.*

C. 67. § 1. *δέκα. λ'* d. h. *τριάκοντα* C. F. Hermann. vgl. Wattenbach de quadring. Ath. fact. p. 38. vgl. jedoch Kr. z. Dion. p. 375, 58 u. dagegen Schömann Antiq. jur. publ. 5, 12, 2 u. wieder für Kr.'s Ansicht Eng. — *ξυγγραφέας.* Eine Behörde welche die neue Verfassung entwerfen (*συγγράφειν*) sollte. Kr. p. 375. — *ἐς τόν.* vgl. zu 5, 28, 1 u. 6, 41, 2. — *ἐς ἡ.* vgl. 8, 93, 3 u. Her. 1, 77, 2: *παρεῖναι ἐς χρόνον ῥητόν.* — *οἰκήσεται* verwaltet werden könnte. Spr. 53, 7, 8.

§ 2. *ἔπειτα ἐπειδή.* Eine nicht gemiedene Verbindung. Kr. z. Dion. p. 376, 59 u. Lobeck zu Soph. Aj. 61. — *ἡ* fehlt in den besten Hsn. fälschlich, da *ἡ ῥητὴ ἡμέρα* bezeichnet wird. (Pp.) — *ἐφῆκε, παρῆν.* (Sch.) zu

*κλησαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν — ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος
ἔξω πόλεως, ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα — καὶ ἐσήνεγκαν οἱ ξυγ-
γραφῆς ἄλλο μὲν οὐδέν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνει-
πεῖν γνώμην ἣν ἄν τις βούληται· ἢν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψηται
παρανόμων ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ βλάψῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν.
ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι* 3
*ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου μήτε μισθοφορεῖν, προέδρους τε ἑλέσθαι πέντε
ἄνδρας, τούτους δ' ἑλέσθαι ἑκατὸν ἄνδρας καὶ τῶν ἑκατὸν ἕκαστον
πρὸς ἑαυτὸν τρεῖς· ἐλθόντας δὲ αὐτούς, τετρακοσίους ὄντας, ἐς τὸ
βουλευτήριον ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτοκράτορας, καὶ
τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ. ἦν δὲ ὁ μὲν* 68
*τὴν γνώμην ταύτην εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τἆλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς
προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυν-
θεὶς ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθεὶς Ἀντι-
φῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος* 2
*καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος καὶ ἃ ἂν γνοίη εἰπεῖν, καὶ ἐς
μὲν δῆμον οὐ παριὼν οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑ-*

3, 72. — *ξυνέκλησαν* für *ξυνέλεξαν* die besten Hsn., wohl mit Bezug auf die Beschränktheit des Raumes, bei der nicht alle genügenden Platz fanden. Wattenbach p. 39 erklärt: praesidio sepserunt. Allein dies würde Thuk. wohl, wie 8, 69, 2, deutlicher ausgedrückt haben. Nicht zu vergleichen war *συνήλαυνον (σχοινίοις μεμιλτωμένοις)* Poll. 8, 104. Eher mag man an einschliessende *γέρρα* Hürden denken. vgl. Schömann de com. p. 64. — *ἔξω πόλεως.* Spr. 50, 2, 15. — *δέκα. δ' (τέσσαρας)* Meursius; doch s. Seidler und Reisig z. Soph. Oed. K. 15. (Pp.) — *ἐσήνεγκαν.* zu 5, 38, 5. — *ἄλλο μέν.* zu 1, 139, 3. — *τῶν Ἀθηναίων* hängt von *τὶς* ab. (Ba.) Von einem zu ergänzenden *τινί* meint Fritzsche Quaestt. Luc. p. 201. — *ἀνειπεῖν. ἀνατρέπειν* mehrere und gute Hsn. Beides scheint mir falsch. (Erste Aufl.) Wohl weil *ἀνειπεῖν* sonst von Herolden gesagt wird. (Pp.) *εἰπεῖν* Cobet Hyper. p. 47. — *παρανόμων.* Aesch. 3, 191: *τηνικαῦτα ὁ δῆμος κατελύθη ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον.* (Kr. z. Dion. p. 376, 60.) vgl. Dem. 24, 154, Kr. z. Dion. p. 375, 57 u. Herm. Staatsalt. § 132, 2.

§ 3. *ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου, ἤγουν ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ δημοτικῆς καταστάσεως.* (Sch.) zu 4, 76, 1. — *μισθοφορεῖν* 8, 65, 3. (Ds.) — *πρὸς ἑαυτόν,* sich beigesellend. — *τετρακοσίους.* Kr. z. Dion. p. 376, 61. — *ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν.* zu 1, 126, 5.

C. 68. § 1. *τὸ πρᾶγμα — τοῦτο* die Massregeln entwarf wodurch es so weit gedieh. (Hl.) vgl. 8, 38, 3. — *ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο* auf die Weise auf welche es bis dahin gedieh. (Ps.) zu der 8, 67, 3 erwähnten Umwälzung. vgl. 8, 68, 4. (Pp.) — *ὅτῳ. ὅτῳ δὴ* Reiske, wohl richtig. — *ἐκ πλείστου* seit sehr langer Zeit, wie 8, 90, 1. vgl. zu 1, 58, 1.

§ 2. *ἀνὴρ Ἀθηναίων.* zu 7, 43, 3. — *ἀρετῇ,* wenn man von seinem Aristokratismos und seinen „Handwerksidiotismen" (Diderot) absieht. In solchen Beziehungen verräth sich bei gar zu Vielen ‚la maudite race à laquelle nous appartenons.' (Friedrich d. Gr.) — *ὕστερος. δεύτερος* eine gute Hs. zu 1, 91, 4 u. 2, 97, 5. — *ἐνθυμηθῆναι.* zu 2, 60, 4. — *ἄν,* was in mehrern Hsn. fehlt, verdächtigen Pp. u. Dobree. vgl. Spr. 54, 15, 2. — *εἰπεῖν* vgl. § 4 u. zu 4, 84, 2. — *ἐς δῆμον.* zu 1, 107, 3. vgl. 5, 45, 4: *ἐς τὸν δ. παρελθών.* — *παριών.* zu 6, 15, 1. — *ἑκούσιος. ἑκουσίως* gute Hsn., gebilligt von Kr.

πόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγω-
νιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα εἷς ἀνὴρ ὅστις
3 *ξυμβουλεύσαιτό τι δυνάμενος ὠφελεῖν. καὶ αὐτὸς δέ, ἐπειδὴ τὰ τῶν*
τετρακοσίων ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο, ἄριστα
φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων, αἰτιαθεὶς ὡς ξυγκατέ-
στησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρέσχε δὲ καὶ ὁ Φρύνιχος
ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς
τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ ἐπιστάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς
τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπ
ὀλιγαρχίας κατελθεῖν· πολύ τε πρὸς τὰ δεινά, ἐπειδήπερ ὑπέστη, φε-
4 *ρεγγυώτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἅγνωνος ἐν τοῖς ξυγκατα-*
λύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτ' εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος·
ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον οὐκ ἀπεικό-
τως, καίπερ μέγα ὄν, προὐχώρησεν· χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων
δῆμον [ἐπ'] ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν
ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ
ἥμισυ τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα.

---

z. Dion. p. 38. — *ὑπόπτως τῷ πλήθει διακείμενος.* zu 1, 75, 1. — *δεινότητος.* zu 3, 37, 5. — *ἀγωνιζόμενος.* zu 6, 29, 3. — *πλεῖστα εἷς ἀνήρ.* Spr. 49, 10, 5. zu 3, 39, 1. vgl. zu 1, 80, 2. — *ὅστις* pluralisch auf *τοὺς ἀγωνιζομένους* bezogen. Spr. 58, 4, 5. — *ξυμβουλεύσαιτο.* Spr 52, 8, 7.

§ 3. *αὐτὸς δέ* für *αὐτός τε* Hk. zu 1, 9, 3. *αὐτός γε* Gö. — *ἐπειδὴ τὰ τῶν, ἐπειδὴ μετέστη ἡ δημοκρατία καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη μετὰ τῶν* die besten Hsn. Wohl von Th. herrühren dürfte *καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη*, aber nach *ἐκακοῦτο* gestellt. (Kr. z. Dion. p. 373, 54.) — *ἐν ὑστέρῳ.* zu 8, 27, 2 — *μεταπεσόντα* durch eine Gegenrevolution gestürzt. „Plat. Epist. 7 Anf. *μετέπεσε τὰ τῶν τριάκοντα καὶ πᾶσα ἡ τότε πολιτεία.*“ (Dr.) — *ὑπὲρ αὐτῶν τούτων* ist mit *ἀπολογησάμενος* zu verbinden. (Kr. eb.) — *αἰτιαθείς*, angeklagt vom Theramenes. Lys. 12, 67. Doch bezieht Ruhnken de Antiph. bei Reiske VII p. 819 dies auf einen andern Antiphon. (?) — *ὡς ξυγκατέστησε ταῦτα, τὰ τῶν τετρακοσίων.* (Kr. eb.) Ueber seine Rede *περὶ τῆς μεταστάσεως* vgl. Wattenbach p. 67. — *πάντων διαφερόντως προθυμότατον* auf eine vor allen ausgezeichnete Weise sehr eifrig. — *καὶ ἐπιστάμενος.* Ueber *καί* zu 1, 1, 1. — *ἔπραξε, Φρύνιχος.* 8, 50, 1. (Arn.) — *ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν*, so v. a. *ὑπ' ὀλιγαρχίας καταχθῆναι.* (Abr.) Spr. 52, 3, 1. *ἐπί* bietet keine Hs. — *πολύ* gehört zum Superlativ. Spr. 49 7, 7. vgl. zu 3, 56, 2. — *ὑπέστη, ὑπέσχετο.* (Sch.) Vielmehr: sich unterzogen hatte, suscepit Ps. — *φερεγγυώτατος* von zuverlässiger Hingebung. zu 3, 46, 1. In der att. Prosa scheint es, wie auch *ἐχέγγυος*, sonst nicht vorzukommen.

§ 4. *ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον* qu. del. (Dobree.) — *πρῶτος* einer der Vornehmsten. (Hl. u. Arn.) Schwerlich statthaft. Der erste mochte er sein rücksichtlich des äusserlichen Hervortretens. — *γνῶναι.* zu 2, 60, 4. — *ἐπ' ἔτει* für *ἔτει* viele und mit die besten Hsn. In der att. Prosa so nicht. Passows Lex. u. *ἐπί* II, 3. „Ueber die Zeit Clinton F. H. 411 u. Boeckh Inscrr. 2 p. 318.“ (Pp.) — *ἐπειδή.* zu 1, 6, 4. Ueber die Sache 6, 59, 5. — *ἐλευθερίαν* erkannte man nur in der Demokratie. Kr. z. Dion. p. 374, 56. — *καί* vor *οὐ* und zwar verdächtigt Kr. Bruchst. — *οὐ μόνον* bildet eine

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία οὐδενὸς ἀντειπόντος ἀλλὰ κυρώσασα ταῦτα 69
διελύθη, τοὺς τετρακοσίους ἤδη ὕστερον τρόπῳ τοιῷδε ἐς τὸ βουλευ-
τήριον ἐσήγαγον. ἦσαν [δ'] Ἀθηναῖοι πάντες αἰεὶ οἱ μὲν ἐπὶ τείχει
οἱ δ' ἐν τάξει τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα ἐφ' ὅπλοις. τῇ οὖν 2
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας εἴασαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀπελ-
θεῖν, τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο ἡσυχῇ μὴ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις
ἀλλ' ἄποθεν περιμένειν καὶ ἤν τις ἐνιστῆται τοῖς ποιουμένοις, λαβόν-
τας τὰ ὅπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι καὶ Κα-
ρυστίων τριακόσιοι καὶ Αἰγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς Ἀθηναῖοι ἔπεμ-
ψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς
ταῦτα προείρητο. τούτων δὲ διατεταγμένων οὕτως ἐλθόντες οἱ τετρα- 3
κόσιοι, μετὰ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ'
αὐτῶν [Ἕλληνες] νεανίσκοι, οἷς ἐχρῶντο εἴ τί που δέοι χειρουργεῖν,
ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς, οὖσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ,
καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι λαβοῦσι τὸν μισθόν· ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ
ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοὶ καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν.

Ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξῆλθε 70
καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον ἀλλ' ἡσύχαζον, οἱ [δὲ] τετρα-

---

feste Formel; *μή* ist des Inf. wegen gesetzt. Doch findet sich beim Particip *μὴ μόνον* 1, 82, 2. 3, 59, 1. (Pp.) vgl. 6, 88, 3. — *ὑπὲρ ἥμισυ.* zu 1, 8, 1.

C. 69. § 1. *ἀλλά* verbindet verschiedene Casus von Participien. Spr. 56, 14, 2. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 376, 62. — *ἤδη ὕστερον* hier eine gute Hs., die übrigen nach *τοιῷδε.* — *ἦσαν δ'.* Das *δέ* wünscht man gestrichen. Recht. vgl. 3, 20, 2. 52, 1. 8, 104, 1. (Pp.) 1, 89, 1. 2, 34, 1. 3, 104, 1. Es ist aus § 2 entstanden. — *Ἀθηναῖοι* für *Ἀθηναίων* die besten Hsn. — *ἐπὶ τείχει* ohne Artikel. 4, 133, 1: *Θεσπιέων τεῖχος περιεῖλον.* Ar. Thesm. 495: *ἀπὸ τείχους εἰσιών.* vgl. dort Fritzsche. (Hertlein Ms.) Spr. 50, 2, 15. — *τάξει, παρατάξει.* (Sch.) — *ἐφ' ὅπλοις.* zu 7, 28, 2. (Pp.)

§ 2. *ἡσυχῇ, κρύφα.* (Sch.) unbemerkbar. — *ἐνιστῆται* eintrete, um es zu hindern. — *ἦσαν δὲ καί* es waren aber (darunter) nicht bloss Athener, sondern auch. — *τῶν ἐποίκων, τινές.* Spr. 47, 15, 5. vgl. Kr. z. Her. 6, 58, 2. — *οὓς Ἀ. ἔ. οἰκήσοντας* (2, 27, 1) würde ich gern entbehren. (Kr. Bruchst.) — *ἑαυτῶν,* im Gegensatze zu denen der Athener. — *αὐτα, περιμένειν καὶ μὴ ἐπιτρέπειν.* Eine gute Hs. *τὰ αὐτά.*

§ 3. *οἱ* wird durch den relativen Satz erklärt. (Pp.) Spr. 50, 2, 7. — *Ἕλληνες* fehlt in mehrern Hsn., vielleicht gesetzt, damit man nicht an die skythischen Bogenschützen, eine Art Gensdarmerie, denke. (Wasse.) vgl. Kr. z. Dion. p. 376, 63. Oder *ἄλλοι?* — *τί που,* wie 1, 132, 2. zu 8, 4 u. Kr. zu Xen. An. 4, 5, 8 lat. A. — *χειρουργεῖν, διαχειρίσασθαί τινα καὶ ἀναιρεῖν.* (Sch.) — *κυάμου.* zu 8, 66, 1. — *τοῦ ὑπολοίπου* für die verflossene Zeit. (Ps.) Für den Rest des Jahres meint Böckh Staatsh. d. Ath. 1 p. 327. Aber wozu die unnöthige Ausgabe? Also für die übrige Zeit, wofür sie den Betrag noch nicht erhalten, den rückständigen Sold. Kr. zu Dion. p. 377, 64. Der Ge. hängt von *μισθόν* ab. Spr. 47, 8, 1.

C. 70. § 1. *οἱ δέ. οἱ δή* Kr. Das *δέ*, von Hk. verdächtigt, fehlt in einer Hs. Stellen wie 2, 65, 3 sind verschieden. Auf die vorliegende Weise hat Thuk. und wohl überhaupt die attische Prosa das *δέ* im Nachsatze nie

κόσιοι ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον τότε μὲν πρυτάνεις τε σφῶν αὐ-
τῶν ἀπεκλήρωσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεούς, εὐχαῖς καὶ θυσίαις κα-
θιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο, ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες
τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον τοῦ Ἀλ-
2*κιβιάδου ἕνεκα, τὰ δὲ ἄλλα ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄν-*
δρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξ-
αιρεθῆναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετέστησαν· πρός τε
Ἆγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἐπεκηρυκεύοντο,
λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ οὐκέτι
71*τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν. ὁ δὲ νομίζων [τὴν πόλιν οὐχ*
ἡσυχάζειν], οὐδ' εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παρα-
δώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάσειν, οὐδ' ἐν
τῷ παρόντι πάνυ τι πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, τοῖς
2*μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο, προς-*
μεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλὴν οὐ πολλῷ ὕ-
στερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων
κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας
αὐτοὺς μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν ᾗ βούλονται ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἂν

---

gebraucht. — **σφῶν**, *ἐκ σφῶν*. (Sch.) Spr. 47, 9. vgl. 6, 70, 4. — **ἀπεκλήρωσαν**, *ἤγουν διὰ κλήρου ἀποκατέστησαν*. (Sch.) — **ὅσα πρὸς τοὺς θεούς**, *ἦν* erforderlich war. Her. 1, 215: *ὅσα μὲν ἐς αἰχμάς, χαλκῷ χρέωνται*. (Arn.) Spr. 62, 1, 4. vgl. 4, 48, 5. 7, 11, 3. — **καθιστάμενοι ἐς** antretend. Kr. zu Xen. An. 1, 1, 3. Ueber die *εἰσιτήρια* die Erkl. z. Dem. p. 400, 25. — **πλὴν τοὺς φ. οὐ κατῆγον**, wie es sonst zu geschehen pflegte. Kr. z. Dion. p. 366, 25. — **τὰ δέ.** Das *δέ* steht mit Bezug auf das parenthetische *πλὴν — ἕνεκα*. vgl. 7, 33, 2. (Arn.) Index u. *δέ*. vgl. 1, 11, 1? — **ἔνεμον** verwalteten, bei Thuk. in diesem Sinne nur hier, öfter Her. u. Soph. Aesch. Hik. 655: *ὡς πόλις εὖ νέμοιτο*. Der gew. att. Prosa ist dieser Gebrauch wohl fremd. — **κατὰ κράτος** gewalthaberisch.

§ 2. **τινὰς οὐ πολλούς.** zu 6, 94, 3. Ueber die Sache vgl. Lys. 20, 8 f. — **ἐπιτήδειοι** geeignet, verdienend. Kr. zu Xen. An. 2, 3, 11 „u. Bremi zu Aesch. 3, 230." (Pp.) — **ὑπεξαιρεθῆναι** aus dem Wege geräumt zu werden. (Ps.) — **μετέστησαν** entfernten sie, nicht eben alle durch Verbannung; *μετεστήσαντο* viele u. auch gute Hsn.; allein Thuk. hat so nur das Activ 4, 57, 4. 8, 72, 2. „Das Medium jedoch Aesch. 3, 129: *τοὺς ἐναγεῖς μετεστήσαντο*." (Pp.) — **αὐτόν.** viele und auch gute Hsn. *αὐτοῖς*, sprachwidrig. Spr. 51, 2, 8. — **οὐκέτι**, dem nicht mehr waltenden. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 376, 62.

C. 71. § 1. **τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν** gestrichen und das nächste *οὐδέ* in *οὔτε* verwandelt würde der Stelle helfen. (Kr. z. Dion. p. 269 s.) Eben so Dobree, daneben aber irrig *οὐδ' ἂν* für *οὐκ ἄν*. — **εἴ τε.** zu 1, 35, 2 u. Index u. *εἴ*. — **σφῶν**, *τῶν Λακεδαιμονίων*. (A. Ps.) vgl. Spr. 51, 2, 3 u. zu 1, 20, 1 E. — **ἄν.** zu 2, 80, 5. — **ἡσυχάσειν.** zu 1, 142, 4. — **ἐν τῷ παρόντι** gehört zu *ταράσσεσθαι*. (Hl.) — **πάνυ τι.** Spr. 51, 16, 5. vgl. Kr. zu Xen. An. 5, 9, 26 lat. A. — **μή.** zu 1, 10, 1. — **οὐκέτι.** Spr. 67, 12, 6. vgl. 1, 141, 4. — **ταράσσεσθαι** Gö., *ταράττεσθαι* die Hsn. — **ξυμβατικόν** Versöhnliches, wie 8, 91, 1. *εἰρηναῖον* 1, 29, 3. Noch findet sich *ξυμβατικός* 6, 103, 3 und seit Polybios öfter, z. B. bei Plut. Aem. P. 6.

§ 2. **ᾗ.** *εἰ* die besten Hsn. — **βούλονται**, *οἱ Πελοποννήσιοι*. (Sch.) —

διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον·
τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν [λήψεως] οὐκ ἂν
ἁμαρτεῖν. ὡς δὲ προσέμιξέ τε ἐγγὺς καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν 3
οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐκίνησαν, τοὺς δ' ἱππέας ἐκπέμψαντες καὶ μέρος τι
τῶν ὁπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν ἄνδρας τε κατέβαλον αὐτῶν διὰ
τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν καὶ ὅπλων τινῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω
δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' 4
αὐτοῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον, τοὺς δ' ἐπελθόντας ὀλίγας
τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας ἀπέπεμψεν ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο
παρά τε τὸν Ἆγιν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἧσσον, κἀκείνου
μᾶλλον ἤδη προσδεχομένου καὶ παραινοῦντος ἐκπέμπουσι καὶ ἐς τὴν
Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι.

Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας παραμυθησομένους 72
τὸ στρατόπεδον καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως καὶ τῶν
πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων, πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶεν καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον οἱ πράσ-
σοντες· καίτοι οὐ πώποτε Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερ- 2
όριον ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας ἐν
ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. ἄλλα τ' ἐπιστείλαντες τὰ πρέποντ' εἰ-

---

αὐτοβοεί. zu 2, 81, 3. — *ἄν, αἱρεθῆναι, ἁλῶναι* aus *χειρωθῆναι*, wenn nicht vielmehr *γοῦν* für das folgende *γάρ* zu lesen ist. (Ba.) Gestrichen hat es Arn. — *τῶν γάρ. τῆς τῶν* eine Hs., womit die Stellung des *γάρ* unvereinbar ist. — *ἐρημίαν* Unbesetztheit. (Hl.) vgl. zu 6, 102, 2. — *λήψεως. τῆς λήψεως* Reiske. Vielleicht ist es ein Glossem. vgl. 3, 69, 2. 7, 50, 1.

§ 3. *προσέμιξεν ἐγγύς.* zu 4, 93, 1. — *τὰ ἔνδοθεν* den innern Zustand. (Ba.) — *οὐδ' ὁπωστιοῦν* auch nicht im Mindesten. (Va.) Spr. 51, 15, 3. — *ἐκίνησαν.* zu 4, 89, 3. — *ψιλῶν, ἀκοντιστῶν* nach 7, 78, 2. zu 3, 97, 2. — *ἄνδρας αὐτῶν.* zu 7, 43, 3. — *τε* ist aus einer guten Hs. zugefügt. — *κατέβαλον*, das Transitiv zu *πίπτειν*, syn. *ἀποκτείνειν* nach Hesych., bei Thuk. nur hier. Her. 4, 64, 1. 7, 211, 2. 9, 63: *ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων.* vgl. das Lex. Xen. — *οὕτω δή.* zu 1, 131, 1. — *γνούς. ἀπογνούς* Haase p. 97 s. Oder *ἐνδούς?*

§ 4. *τοὺς ἐπελθόντας* § 2. vgl. zu 1, 54, 4. — *κἀκείνου* für *καὶ ἐκείνου* eine gute Hs. — *μᾶλλον.* zu 1, 3, 2. — *πρέσβεις.* Nicht erwähnt findet sich ein Erfolg. (Kr. z. Dion. p. 382, 93.)

C. 72. § 1. *παραμυθησομένους* um zu beschwichtigen, wie 8, 86, 1. — *εἶεν. εἰσίν?* Oder bezeichnet der Opt. die Vorspiegelung? — *οἱ πράσσοντες* die Staatsangelegenheiten Betreibenden. (A. Ps.)

§ 2. *στρατείας. στρατιάς* viele, auch gute Hsn. zu 1, 3, 4. — *τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν* auswärtige Geschäfte theils für den Staat theils in Privatangelegenheiten. (Kr. z. Dion. p. 381, 84.) Zweier Endungen ist das Adj. auch Aesch. 1, 19. 2, 49; aber substantivirt *ἡ ὑπερορία* an ungefähr einem Dutzend Stellen von Attikern. — *ἐς οὐδὲν — βουλεύσοντας* sie seien zu keinem so wichtigen Geschäfte der Berathung halber gekommen. (Sch.) — *ἐν ᾧ π. ξυνελθεῖν*, *ὥστε ἀθρόους πεντακισχιλίους συνελθεῖν. δηλοῦται δὲ ἐντεῦθεν ὅτι οἱ τετρακόσιοι δημοκρατικωτέραν τῆς πρόσθεν ἐπηγγέλλοντο ποιήσειν τὴν πολιτείαν, πεντακισχιλίους κοινωνοὺς παραλαβόντες, ὅσοι οὐδεπώποτε πρότεροι βουλευσόμενοι συνῆλθον.* Ueber *ὅς* nach *οὕτω* Spr.

πεῖν ἀπέπεμψαν αὐτοὺς εὐθὺς μετὰ τὴν ἑαυτῶν κατάστασιν, δείσαν-
τες μή, ὅπερ ἐγένετο, ναυτικὸς ὄχλος οὔτ' αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρ-
χικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μὴ ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ μετα-
στήσωσιν.

73 Ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν
καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον ὅνπερ οἱ
τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες
τοῖς δυνατοῖς καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὖθις καὶ πεισθέντες
ὑπό τε τοῦ Πεισάνδρου, ὅτ' ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστώτων
Ἀθηναίων, ἐγένοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόται καὶ ἔμελλον τοῖς
2 ἄλλοις ὡς δήμῳ ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τέ τινα τῶν Ἀθη-
ναίων, μοχθηρὸν ἄνθρωπον, ὠστρακισμένον οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξι-
ώματος φόβον ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτεί-
νουσι μετὰ Χαρμίνου τε, ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καί τινων τῶν παρὰ
σφίσιν Ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοι-
3 αῦτα ξυνέπραξαν, τοῖς τε πλείοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθεσθαι. οἱ δὲ αἰσθό-
μενοι τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ Διομέδοντι — οὗτοι γὰρ οὐχ ἑ-
κόντες, διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν —
τὸ μέλλον σημαίνουσι καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ, τῷ μὲν τριη-
ραρχοῦντι τῷ δὲ ὁπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἳ ἐδόκουν ἀεὶ μάλιστα ἐναν-

---

51, 13, 10. vgl. Clinton F. H. 422 u. Böckh Staatsh. 1 S. 324. — *ξυνελθεῖν.* zu *πράξειν* 6, 24, 3. — *ἄλλα τε* für *καὶ τἄλλα* eine gute Hs. — *τὰ πρέποντ' εἰπεῖν* was zu sagen angemessen, erspriesslich war. Spr. 55, 3, 2. Ueber den Artikel Spr. 50, 9, 2. — *ἑαυτῶν* für *αὐτῶν* eine gute Hs. — *κατάστασιν* Amtsantritt. — *ἐγένετο. ἐγένετο, ὁ* Kr. — *ναυτικὸς ὄχλος.* Verrufen war die *ναυτικὴ ἀναρχία.* Eur. Hek. 607. — *κόσμῳ.* zu 4, 76, 1. — *σφᾶς τε μή.* Spr. 54, 17, 7. — *τοῦ κακοῦ*, der Kampf gegen die Oligarchie. — *μεταστήσωσιν, καταλύσωσιν.* (Sch.) Der Plu. neben *ἐθέλῃ.* Kr. zu Xen. An. 1, 7, 17.

C. 73. § 1. *ἐνεωτερίζετο τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν* es wurde an dem Umsturze der Oligarchie gearbeitet. — *ὅνπερ.* zu 1, 28, 2. — *τότε* 8, 21, 1. (Kr. z. Dion. p. 297, 44.) — *μεταβαλλόμενοι.* zu 1, 71, 4. — *καὶ τῶν, καὶ ὑπὸ τῶν,* wie 8, 78, 1. zu 1, 49, 2. — *ἐγένοντό τε καὶ ἔμελλον* für *ἐπεὶ ἐγένοντο ἔμελλον.* Spr. 65, 10 u. zu 3, 10, 1. — *τριακοσίους.* Spr. 60, 8, 1. — *ξυνωμόται. ξυνωμότας* zwei Hsn.

§ 2. *Ὑπέρβολον.* Kr. z. Dion. p. 378, 70. — *τε.* Dem *τέ* entspricht *καὶ ἄλλα.* — *τῶν Ἀθηναίων* hängt nicht von *τινά* sondern von *Ὑπέρβολον* ab. Spr. 49, 9, 1. — *διὰ δ. καὶ ἀ. φόβον.* Der sonst übliche Grund. — *διὰ αἰσχύνην τῆς πόλεως* weil er der Stadt Schande machte. (Hl.) — *μετὰ Χ.* unter Mitwirkung des Ch. (A. Ps.) vgl. 5, 29, 4. 6, 79, 2 u. zu 3, 66, 1. — *τῶν π.* hängt von *τινῶν* ab. — *μετ' αὐτῶν* neben *ξυν-.* zu 1, 23, 3 u. 6, 105, 2. — *τοῖς πλείοσι* der Mehrzahl, den Demokraten der Samier § 5.

§ 3. *τῶν στρατηγῶν Λέοντι.* Spr. 47, 9, 1. — *Θρασύλλῳ.* Das doppelte λ schützen besonders die Inschriften. Schömann Isae. p. 355. vgl. Böckh Inscr. 1 p. 347 s. — *ὁπλιτεύοντι ἀντὶ τοῦ ὁπλιτικοῦ ἄρχοντι.* (Sch.) *ὁπλίτῃ ὄντι* Kr. ind. zu Xen. An. lat. A. Den Begriff der Befehlshaberschaft hat

τιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσιν· καὶ οὐχ ἠξίουν περιιδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριωθεῖσαν, δι' ἣν μόνον ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ ἀκούσαντες τῶν τε στρατιω- 4 τῶν ἕνα ἕκαστον μετῄεσαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους, ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας [ἐν τῇ νηὶ πλέοντας] καὶ ἀεὶ δή ποτε ὀλιγαρχίᾳ, καὶ μὴ παρούσῃ, ἐπικειμένους· ὅ τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων αὐτοῖς ναῦς τινάς, ὁπότε ποι πλέοιεν, κατέλειπον φύλακας. ὥστ' ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθη- 5 σάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο οἱ τῶν Σαμίων πλείονες, καὶ τριάκοντα μέν τινας ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐζημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον.

Τὴν δὲ Πάραλον ναῦν καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα 74 Ἀθηναῖον, γενόμενον ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἵ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα· οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ 2 καταπλευσάντων αὐτῶν εὐθέως τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι, δύο ἢ τρεῖς, ἔδησαν, τοὺς δ' ἄλλους ἀφελόμενοι τὴν ναῦν καὶ μετεμβιβάσαντες ἐς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν. ὁ δὲ Χαιρέας εὐθύς, διαλαθών πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθὼν ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις, ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας, τὰ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι καὶ 3

---

das Wort doch wohl nie gehabt. vgl. Haase p. 34 s. — **τοῖς ξυνεστῶσι** der Verschwörung. (Va.) zu 8, 66, 1. — **αὐτούς**, die eben § 3 erwähnten Athener, Subject zu *περιιδεῖν; σφᾶς* die samischen Demokraten. (Sch.) — **ἀλλοτριοῦν** mit dem Da. auch Xen. Kyr. 6, 1, 16. (Pp.) Ueber *ἀλλότριος* mit dem Da. Spr. 48, 13, 5. Ueber das Particip Spr. 56, 6, 2. Die Oligarchie neigte sich immer zu Sparta. zu 1, 19. — **μέχρι νῦν** vor *ἡ ἀρχή*, Glossem zu *ἐς τοῦτο*, ist mit guten Hsn. gestrichen. vgl. 5, 26, 2.

§ 4. **μετῄεσαν** gingen an mit Bitten. (Sch.) vgl. 3, 70, 1. — **τοὺς Παράλους**, *τοὺς ἐκ τῆς νεὼς τῆς Παράλου.* (Sch.) vgl. § 5 u. 74, 2, Ar. Ly. 58, Frö. 1071, Aesch. 3, 162 u. Kr. z. Dion. p. 378, 71. — **πάντας**, während andre Schiffe theilweise von Sklaven bemannt waren. (Bl.) vgl. Böckh Staatsh. 1 p. 365 f. — **ἐν τῇ νηὶ πλέοντες** scheinen Glossem zu *τοὺς Παράλους*. Suidas: *Πάραλοι οἱ ἐν τῇ Παράλῳ νηὶ πλέοντες.* (Abr.) So auch Driessen p. 36 s. — **ἀεὶ δή ποτε.** zu 1, 13, 3. — **καὶ μὴ παρούσῃ**, *καὶ εἰ μὴ εἶναι* (*οὖσα*) *τύχοι.* (Sch.) — **ἐπικειμένους**, *ἀχθομένους.* (Sch.) vgl. 2, 49, 4 u. 59, 1. — **φύλακας**, *τῷ δήμῳ.* (Dobree.)

§ 5. **οἱ πλείονες**, *οἱ δημοκρατικοί.* (Sch.) Ueber die Stellung zu 1, 126, 6.

C. 74. § 1. **ναῦν.** zu 6, 53, 1. — **ἐπ' αὐτῆς.** Spr. 68, 41, 1. vgl. 7, 25, 1. — **ἐς τὴν μετάστασιν**, *ἤγουν ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν ὀλιγαρχίαν.* (Sch.) für den Sturz der Oligarchie im Heere. (Pp.) — **οὐ γάρ.** vgl. 8, 77. (Pp.)

§ 2. **μετεμβιβάζειν** wird noch aus Polyaen angeführt. — **ἄλλην.** Spr. 50, 4, 11. — **στρατιῶτιν.** zu 6, 43, 1. — **φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν.** vgl. 8, 86, 6. (Hl.) — **διαλαθών** durchgeschlichen. — **ἐπὶ τὸ μεῖζον.** zu 1, 10, 4. — **δεινώσας**, *ἤγουν εἰς τὰ δεινότατα τῷ λόγῳ ἐπάρας.* (Sch.) Das Wort wird noch aus Plutarch angeführt. — **Ἀθηνῶν** für *Ἀθηναίων* vielleicht nur zwei Hsn., wohl auch Va.

*ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν
καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται, καὶ διανοοῦνται, ὁπόσοι ἐν Σάμῳ
στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς
προσήκοντας λαβόντες εἴρξειν, ἵνα, ἢν μὴ ὑπακούωσι, τεθνήκωσιν·
75 καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν. οἱ δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοὺς
τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσαντας καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετα-
σχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν, ἔπειτα μέντοι ὑπὸ τῶν διὰ
μέσου κωλυθέντες καὶ διδαχθέντες, μὴ τῶν πολεμίων ἀντιπρῴρων
2 ἐγγὺς ἐφορμούντων ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ
τοῦτο, λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι μεταστῆσαι τὰ ἐν τῇ
Σάμῳ, ὅ τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλλος — οὗτοι γὰρ
μάλιστα προεστήκεσαν τῆς μεταβολῆς — ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρα-
τιώτας τοὺς μεγίστους ὅρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας
μάλιστα, ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς
Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν, καὶ τοῖς τετρακοσίοις πο-
3 λεμίοι τ' ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σα-
μίων πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα
καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται
τοῖς Σαμίοις, νομίζοντες οὔτ' ἐκείνοις ἀποστροφὴν σωτηρίας οὔτε σφί-*

---

§ 3. *ζημιοῦσι*, *οἱ τετρακόσιοι.* (Ps.) — *ἔστιν. οὐκ ἔστιν?* — *ἔχοντας.* zu 8, 66, 1. — *αὐτῶν*, *τῶν στρατιωτῶν.* — *διανοοῦνται*, *οἱ τετρακόσιοι.* — *τε* nach *ὁπόσοι* ist mit einer guten Hs. gestrichen. — *ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης.* zu 1, 113, 2. — *εἴρξειν. ἔρξειν* eine gute Hs. zu 5, 11, 1. Ueber den Inf. Fu. zu 1, 27, 2. — *ὑπακούωσι* für *ὑπακούσωσι* die besten Hsn. Subject hier *ὁπόσοι ἐν Σάμῳ στρατεύονται.* — *τεθνήκωσιν.* Spr. 40 u. *θνήσκω* u. 53, 3, 4. Subject *γυναῖκες καὶ παῖδες.*

C. 75. § 1. *ἐπί* gehört zu *ὥρμησαν*, wie 8, 84, 2. (Pp.) — *βάλλειν.* Spr. 55, 3, 20 u. zu 1, 128, 2. Erg. *τοῖς λίθοις.* Kr. zu Xen. An. 1, 3, 1. — *τῶν διὰ μέσου* der Parteilosen. Xen. Hell. 5, 4, 25: *ἐφοβοῦντο τοὺς διὰ μέσου.* (Dobree.) So auch Dion C. 40, 48. 44, 28; *οἱ διὰ μέσου ὄντες* 45, 8. *οἱ μηδετέρῳ μέρει προστιθέμενοι* das Schol. zu 3, 82, 9. Das *διά* bezeichnet die Scheidung. — *διδαχθέντες*, über die Lage der Dinge. (Ba.) — *ἀντιπρῴρων.* zu 8, 53, 3.

§ 2. *λαμπρῶς* ist hinzugefügt weil Schritte zur *μετάστασις* schon vorher gethan waren. 8, 73, 3 ff. 74, 1. (Pp.) vgl. zu 7, 71, 4. — *ὅ τε Θρ. ὁ.* zu 6, 81. — *Θράσυλλος* ohne Artikel. Kr. zu Xen. An. 2, 1, 8. — *τῆς μεταβολῆς*, *τῆς ἀπὸ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν.* (Sch.) — *ὥρκωσαν* mit zwei Ac. wie Ar. Lys. 187: *τίν' ὅρκον ὁρκώσεις ποθ' ἡμᾶς;* Spr. 46, 11. — *αὐτούς.* Spr. 51, 6, 9. — *δημοκρατήσεσθαι. δημοκρατηθήσεσθαι* die vier besten Hsn. Doch steht jene Form 8, 48, 5. (Pp.) u. Dem. 24, 99. — *διοίσειν.* zu 1, 11, 2. — *ἐπικηρυκεύεσθαι. ἐπικηρυκεύσεσθαι* Reiske u. Cobet n. l. p. 366. 406.

§ 3. *ξυνομνύναι ὅρκον* auch Her. 1, 176. — *Σαμίων* hängt von *οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ* ab. (Eng.) — *ἡλικίᾳ.* zu 6, 24, 2. — *ξυνεκοινώσαντο.* zu 8, 8, 1. Dies Compositum scheint sonst nicht vorzukommen. — *ἀποστροφὴν σωτηρίας* refugium salutis Ps. Eine sonst nicht leicht vorkommende Verbindung. (Bl.) Aehnliches jedoch bei Pflugk zu Eur. Hel. 1055.

σιν εἶναι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν, ἐάν τε οἱ ἐκ Μιλή-
του πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι.

Ἐς φιλονεικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτον οἱ μὲν τὴν 76
πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρ-
χεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾗ
τοὺς μὲν προτέρους στρατηγοὺς καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπε-
τόπευον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρα-
τηγούς, ὧν Θρασύβουλός τε καὶ Θράσυλλος ὑπῆρχον. καὶ παραι- 2
νέσεις ἄλλας τ' ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι καὶ ὡς οὐ
δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκεν· τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ
σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα πορimωτέρων μεθεστάναι. ἐχόντων
γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικόν, τὰς ἄλλας πόλεις ὧν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν
τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὡρμῶντο. πόλιν τε γὰρ 3
σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἣ παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε
τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς
τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι οὗπερ καὶ πρότερον.
καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς ἔχοντες τὰς ναῦς πορίζεσθαι τὰ ἐπιτή-
δεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' ἑαυτούς τε ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους 4

(Pp.) — ἐάν τε, das zweite, für ἄν τε eine gute Hs. zu 4, 46, 2. vgl. Kr. z. Dion. p. 274 s., 15. — οἱ ἐκ. zu 3, 29, 1.

C. 76. § 1. ἐς φ. καθέστασαν. zu 7, 28, 2. — οἱ μὲν τὴν πόλιν, οἱ ἐν Σάμῳ τὰς Ἀθήνας. (Sch.) — ἀναγκάζοντες zu zwingen versuchend. (A. Ps.) Es könnte wohl auch ein Glossem sein. Spr. 55, 3, 16. — οἱ δέ, οἱ ἐν Ἀθήναις. (Sch.) — ἐποίησαν. zu 1, 67, 2. — τοὺς μὲν πρ. στρατηγούς. Auch den Leon und Diomedon? (Wattenbach S. 52) Oder schrieb Thuk. vielleicht τῶν μὲν προτέρων στρατηγῶν καὶ τῶν τριηράρχων εἴ τινα? — ὑπετόπευον für ὑπώπτευον gute Hsn. zu 2, 5, 3. — ὧν. Spr. 47, 9, 2.

§ 2. ἐν σφίσιν αὐτοῖς. zu 5, 69, 3 u. 8, 63, 3. vgl. Herbst S. 14. — αὑτῶν für αὐτῶν Bk. Ab hängt es von ἀφέστηκε. (Ps.) — τοὺς ἐλάσσους. Spr. 50, 4, 12. — σφῶν τῶν. zu 1, 144, 3. — πορimωτέρων. εὐπορωτέρων ein Glossem Ar. Frösche 1429: μισῶ πολίτην — πόριμον αὑτῷ, τῇ πόλει δ' ἀμήχανον. (Bl.) Ar. Frie. 1030: φρονεῖν σοφῇ φρενὶ πορίμῳ τε τόλμῃ. Thesm. 776: ἐγχειρεῖν χρὴ ἔργῳ πορίμῳ. vgl. auch Aesch. Pro. 906. „Umschrieben § 3: δυνατώτεροι πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια.“ (Arn.) mittelreich. — μεθεστάναι abtrünnig seien. vgl. 8, 15, 1. 53, 3 u. zu 1, 107, 4. — ἐχόντων σφῶν für den Nominativ. (Pp.) Spr. 47, 4, 2. zu 2, 83, 3 u. 7, 48, 2. — καὶ εἰ als wenn. zu 6, 21, 2. — ἐκεῖθεν, ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν. (Ps.) — ὡρμῶντο für ὥρμηντο einige gute Hsn.

§ 3. πόλιν τε. Dem entspricht τούς τε πολεμίους. zu τε 6, 34, 4. — παρ' ἐλάχιστον ἦλθε. zu 4, 106, 3. Ueber die Sache Plut. Per. 28. — τὸ Ἀθηναίων. Ἀθηναίων τό? — ὅτε ἐπολέμησεν 1, 115, 5 ff. (Hk.) Vielleicht ist dies ein Glossem wodurch τότε verdrängt ist. vgl. Kr. z. Dion. p. 297, 43 s. — ἀφελέσθαι. zu 6, 11, 3. — ἀμύνεσθαι. ἀμυνεῖσθαι eine gute Hs. Doch vgl. Spr. 53, 1, 6. — οὗπερ, ἐξ οὗπερ. zu αἷς 1, 28, 2. — καὶ πρ. Spr. 69, 32, 13.

§ 4. ἑαυτούς τε. ἑαυτοὺς δέ Hk. τούς Sauppe Ep. cr. p. 86. — προκαθημένους, Ἀθηνῶν, zum Schutze Athens (πρό). (Hk.) Her. 8, 36: αὐτὸς

*καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, καὶ νῦν ἐς
τοιοῦτον καταστήσονται μὴ βουλομένων σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν
ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ καὶ δυνατώτεροι εἶναι εἴργειν ἐκείνους τῆς θα-
5λάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. βραχύ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον
ᾧ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι χρήσιμος ἦν,
καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι, οἵ γε μήτε ἀργύριον εἶχον ἔτι πέμπειν, ἀλλ'
αὐτοὶ ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστόν, οὗπερ ἕνεκα
6πόλις στρατοπέδων κρατεῖ· ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέ-
ναι τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὶ δὲ σώζειν καὶ ἐκείνους
πειράσεσθαι προσαναγκάζειν, ὥστε οὐδὲ τούτους οἵπερ ἂν βουλεύοιέν
τι χρηστὸν παρὰ σφίσι χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἢν αὐτῷ ἄδειάν
τε καὶ κάθοδον ποιήσωσιν, ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν
παρέξειν. τό τε μέγιστον, ἢν ἁπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς, το-
σοῦτον ἔχουσι ναυτικόν, πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις, ἐν αἷς καὶ πόλεις
77καὶ γῆν εὑρήσουσιν. τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες καὶ παρα-
θαρσύναντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν
ἧσσον. οἱ δ' ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον, οἱ δέκα*

ἱκανὸς εἶναι τῶν ἑωυτοῦ προκατῆσθαι. — *αὐτούς*, die zu Athen befindlichen Athener. (Dr.) — *ἔσπλου*, weil sonst die Feinde den Peiraieus blokiren würden. (Arn.) — *τοιοῦτον* für *τοσοῦτον* eine gute Hs. — *καταστήσονται. καταστήσεσθαι* Dobree. Der Uebergang ist auffallend; der Sinn scheint zu sein: sie, die zu Samos befindlichen Athener, würden jene, die zu Athen, wenn diese ihnen nicht die demokratische Verfassung wieder geben wollten, in eine solche Lage versetzen. Der Sch. erklärt: sie, die zu Samos befindlichen Athener, würden so mächtig sein. Haase p. 101 s. nimmt eine Lücke nach *καὶ νῦν* an, etwa: *ἔτι μᾶλλον ἐλπίδα εἶναι, ὡς προσλαβόντες καὶ τὸ τῶν Σαμίων κοινόν.* — *καί* nach *αὐτοί* fehlt im Sch. u. einer guten Hs.: sogar? — *ἢ ὑπ' ἐ. εἴργεσθαι*, hiezu denke man: in der Lage aus *δυνατώτεροι.*

§ 5. *οὐδὲν ἀπολωλεκέναι* sie, die auf Samos, hätten nichts verloren in denen die etc. (Arn.) — *οἵ γε* die ja (zu 6, 37, 2), auf *πόλιν* d. h. *τοὺς ἐν τῇ πόλει* bezogen. (Schömann.) Spr. 58, 4, 1 u. zu *οἷς* 1, 140, 6. — *μήτε.* Spr. 67, 4, 3. — *εἶχον ἔτι* für *ἔτι εἶχον* eine gute Hs. — *ἀλλ' αὐτοί.* Spr. 59, 2, 6.

§ 6. *τούτοις*, bezogen auf *βούλευμα*, doch als substantivirtes Neutrum. — *πατρίους. πατρῴους* viele, auch gute Hsn. Spr. 41, 11, 9. — *αὐτοί* für *αὐτούς* Dobree, Hk. u. eine gute Hs. — *σώζειν*, *τοὺς π. νόμους.* (Dobree.) — *προσαναγκάζειν*, *σώζειν* (*τοὺς πατρίους νόμους*). (Sch.) Spr. 55, 4, 11 u. zu 4, 87, 1. 7, 18, 5. — *ὥστε οὐδέ.* zu 5, 40, 2. — *οἵπερ. οὗπερ* die besten Hsn. — *βουλεύοιεν.* Zus. zu 3, 42, 5. — *παρὰ σφίσιν*, bei den Athenern auf Samos, verbindet Ps. richtig mit *βουλεύοιεν*, was die Stellung erfordert. — *ποιήσωσιν* verschafft haben würden. (Ba.) — *παρέξειν. πράξειν?* — *τό τε μέγιστον.* Spr. 57, 10, 12 u. zu 2, 65, 1. — *αὐτοῖς* für *σφίσιν*, aber aus der Seele des Schriftstellers. vgl. zu 1, 95, 2 u. Index u. *αὐτός* II. — *ἀποχωρήσεις* Zufluchtsörter, wie sonst *ἀποστροφή.* „Ein ähnlicher Gedanke 7, 77, 5." (Arn.)

C. 77. *καὶ τά* auch die. — *τὰ τοῦ π.* vgl. 5, 86. 6, 6, 4. 8, 63, 3. 82, 2. — *οἱ δέκα* 8, 72, 1. — *πρεσβευταί* für *πρέσβεις* hier und 8, 86, 1.

πρεσβευταί, ὡς ταῦτα, ἐν τῇ Δήλῳ ἤδη ὄντες, ᾐσθάνοντο, ἡσύχαζον
αὐτοῦ.

Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν Πελοπον- 78
νησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς διεβόων ὡς ὑπό
τε Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα, τοῦ μὲν οὐκ
ἐθέλοντος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔρρωντο μᾶλλον
καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε
λέγονται καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσίν, ἀλλὰ τὰς παρὰ 2
Τισσαφέρνους Φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον,
κινδυνεύσειν διατριβῆναι· τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην τάς τε ναῦς ταύτας
οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδοὺς κακοῖ τὸ
ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι ἀλλὰ ναυμαχεῖν. καὶ
μάλιστα οἱ Συρακόσιοι ἐνῆγον. αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀ- 79
στύοχος τὸν θροῦν καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὥστε διαναυμαχεῖν,
ἐπειδὴ καὶ ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχή, ἄραντες ταῖς
ναυσὶ πάσαις, οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατόν, καὶ τοὺς Μιλησίους πεζῇ
κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης παριέναι ἔπλεον ὡς πρὸς τὴν Μυκάλην.
οἱ δ' Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ Σάμου ναυσὶ δυοῖν καὶ ὀγδοήκοντα, αἳ ἔτυχον 2
ἐν Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὁρμοῦσαι — διέχει δ' ὀλίγον ταύτῃ ἡ Σάμος
τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν Μυκάλην — ὡς εἶδον τὰς τῶν Πελοποννησίων

(Ds.) Doch könnte man hier *οἱ δέκα πρεσβευταί* und 8, 86, 1 *ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρεσβευταί* verdächtigen. Indess vgl. Abr. dilucc. p. 495 u. die Erkl. z. Thom. Mag. p. 735 s. — *ἡσύχαζον* blieben, gingen nicht weiter. (Ps.) — *αὐτοῦ* ist aus mehrern und guten Hsn zugefügt.

C. 78. § 1. *τῶν Πελοποννησίων.* Ueber die Stellung zu 1, 126, 6. — *κατά*, wie sonst *ἐν*. vgl. Haase p. 43. — *διεβόων* kann wohl nur Verbreitung lauter Beschwerden bezeichnen. vgl. 8, 53, 2. — *ὑπό τε* für *ὑπό* zwei (gute) Hsn. zu 1, 49, 2. — *τοῦ μέν*, *τοῦ Ἀστυόχου.* (Sch.) Dem entspricht *τὸν δ' αὖ*, übergehend zu einem von *διεβόων* abhängigen Infinitiv. Kr. z. Dion. p. 264. — *πρότερον* 8, 30, 2. 44, 3. (Kr. eb. p. 265.) — *οὐδέπω* noch nicht, wie später 8, 79, 4. (Arn.) — *ἐν τῷ αὐτῷ.* zu 4, 35, 1.

§ 2. *ἄλλως ὄνομα* die ein leerer Name, bloss eine Vorspiegelung seien. Eur. Hel. 1421: *τὰ τῶν θανόντων οὐδέν, ἀλλ' ἄλλως πόνος.* vgl. zu 1, 109, 2. — *κινδυνεύσειν* hängt noch von *διεβόων* ab. (Dr.) — *διατριβῆναι, διαφθαρῆναι.* (Sch.) sie würden Gefahr laufen sich aufzureiben. (Hl.) vgl. 8, 87, 3. (Dr.) u. zu 8, 46, 2. (Kr. eb. p. 265.) vgl. Her. 7, 120. (Bl.) — *καὶ ὅτι.* Ein etwas harter Uebergang. „vgl. jedoch 5, 65, 6." (Pp.) Ueber die Stellung zu 8, 12, 1. — *κακοῖ, ἤγουν εἰς κακοπάθειαν ἐμβάλλει.* (Sch.) — *ναυμαχεῖν* für *διαναυμαχεῖν* eine gute Hs. Dies von einer Entscheidungsschlacht, wie 7, 60, 2. 8, 27, 1.

C. 79. § 1. *οἱ ξύμμαχοι. οἱ ξύμβουλοι?* Doch vgl. Kr. z. Dion. p. 303 s., 70. — *δόξαν.* Spr. 56, 9, 5. — *ἀπὸ ξυνόδου.* zu 1, 97, 1. — *ὥστε.* Xen. Kyr. 2, 2, 20: *ἢ οἴει ἂν ψηφίσασθαι τὸ πλῆθος συνελθὸν ὥστε μὴ ἴσων ἕκαστον τυγχάνειν;* Spr. 65, 3, 1. — *ἐσηγγέλλετο. ἐσήγγελτο* Cobet n. l. p. 423. — *δώδεκα καὶ ἑκατόν.* Kr. z. Dion. p. 303 s.

§ 2. *δύο καὶ ὀγδοήκοντα.* Kr. z. Dion. p. 317. — *πρὸς τὴν M.* an der Seite die nach M. zu liegt. (Va.) — *ὡς. καὶ ὡς* viele, auch gute

ναῦς προσπλεούσας, ὑπεχώρησαν ἐς τὴν Σάμον, οὐ νομίσαντες τῷ
3 πλήθει διακινδυνεῦσαι περὶ τοῦ παντὸς ἱκανοὶ εἶναι. καὶ ἅμα — προήσθοντο γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Μιλήτου ναυμαχησείοντας — προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἄβυδον ἀφικομέναις προσβοηθήσειν· προυπέπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐπὶ τῆς Σάμου ἀνεχώρησαν, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταπλεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης ἐστρατοπεδεύ-
4 σαντο καὶ τῶν Μιλησίων καὶ τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν τῇ Σάμῳ ἀγγέλλεται ὁ Στρομβιχίδης ταῖς ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶν ἀφιγμένος· καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτου. οἱ δ' Ἀθηναῖοι προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν ἐπίπλουν αὐτοὶ ποιοῦνται τῇ Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατόν, βουλόμενοι ναυμαχῆσαι· καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς τὴν Σάμον.

80 Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὁπόθεν τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἕξουσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρνους κακῶς διδόντος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσετάχθη, Κλέαρχον

Hsn.; gut wenn man vorher *αἵ* mit einer der besten u. Va. streicht. — *προσπλεούσας* für *ἐπιπλεούσας* eine gute Hs., *προσεπιπλεούσας* mehrere.

§ 3. *ἐκ τῆς Μ.* ist mit *προήσθοντο* zu verbinden. (Ds.) — *ναυμαχησείω* scheint sonst nicht vorzukommen. — *ταῖς ἐκ τῆς Χ.* 8, 62, 1. (Dr.) — *Ἄβυδον* für *Ἀβύδου* einige gute Hsn. Mit dem Ge. scheint *ἐπί* nur von Abgehenden, nicht von Ankommenden gebraucht zu sein. Denn 1, 60, 2 dürfte *ἐπὶ Θρᾴκης* für *ἐς τὰ ἐπὶ Θ.* stehen. (Pp.) — *προυπέπεμπτο* für *προὔπεμπτο* Ba. u. Hk. *προυπέμπετο* schlechte Hsn. — *ἀνεχώρησαν. ἀπεχώρησαν* mehrere Hsn. — *ἐπὶ τῆς* für *ἐπί* eine gute Hs. — *τῆς Μυκάλης.* vielmehr *τῇ Μυκάλῃ*, zu verbinden mit *ἐστρατοπεδεύοντο.* vgl. 1, 30, 1. 51, 3. (Pp.) — *ὁ πεζός, ἐστρατοπεδεύσατο.* Kr. z. Dion. p. 25.

§ 4. *ἀφιγμένος.* Spr. 56, 7, 3. — *ὀκτώ.* *ἕξ* erwartet man, da § 2 zwei und achtzig erwähnt sind und Strombichides nach 8, 62, 1 vier und zwanzig hatte. Doch mögen zwei von den Samiern oder von den bei Chios gebliebenen zugekommen sein. (Pp.) vgl. Kr. z. Dion. p. 317 s. — *ναυμαχῆσαι* für *διαναυμαχῆσαι* eine gute Hs.

C. 80. § 1. *ἐπειδή* nachdem, enge mit *μετὰ τοῦτο εὐθύς* zu verbinden. vgl. 1, 102, 3 u. 7, 69, 1. (Kr. z. Dion. p. 304, 71.) — *ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι* den versammelten Schiffen der Athener (8, 79, 4) nicht gewachsen. vgl. 5, 60, 3. Her. 7, 157, 2. 236, 1. 9, 90, 2. (Kr. eb.) mit ihren versammelten Schiffen, zu *ἀντανήγοντο* gezogen Ps. u. Arn., wobei man ein obgleich zu *ἀθρόαις* vermissen würde: mit ihren Schiffen obgleich sie alle zusammengezogen hatten. Auch bezieht sich *ἀθρόαις* am natürlichsten auf die Schiffe der Athener von deren Zusammenkunft eben gesprochen ist. Zu *ταῖς ναυσίν* etwa *τῶν Ἀθηναίων* und *ταῖς ἑαυτῶν* vor *ναυσί* vermiss' ich nicht. Ueber die Flotte Kr. z. Dion. p. 305 s. — *τοσαύταις* 8, 79, 1. — *ναυσί.* zu *τοῖς πολλοῖς* 4, 6, 2. — *κακῶς.* zu 8, 46, 5. — *τὸ πρῶτον* 8, 39, 2. (Ds.) Doch hindert *ἐκ τῆς Π.* wohl nicht es mit Kr. eb. p. 286, 2 auch auf 8, 8, 3 zu beziehen.

τὸν Ῥαμφίου ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπεκαλεῖτό τε γὰρ αὐτοὺς 2
ὁ Φαρνάβαζος καὶ τροφὴν ἑτοῖμος ἦν παρέχειν, καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς Ἀθηναίους, χειμασθεῖσαι καὶ αἱ μὲν Δῆλον λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον — Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς τὸν Ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν — αἱ δὲ μετὰ Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα ἐς τὸν Ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι Βυζάντιον αφιστᾶσιν. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμπου- 3
σιν αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ φυλακὴν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.

Οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, ἀεί 81
[τε] τῆς αὐτῆς γνώμης ἐχόμενος, ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, [καὶ] τέλος ἐπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνη κατῆγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν εἰ Τισσαφέρνην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν 2
τῆς φυγῆς ἐπῃτιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐς ἐλπίδας αὐτοὺς οὐ σμικρὰς τῶν τε μελλόν-

§ 2. *τε* hat nur eine gute Hs. — *ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι* erbot sich gegen sie durch Gesandte abzufallen. „vgl. 7, 83, 1." (Dr.) wo *εἶναι ἑτοῖμος* wohl zu streichen ist. — *αὗται.* Spr. 50, 11, 20 u. Index u. *οὗτος.* — *χειμασθεῖσαι καί. καὶ χειμασθεῖσαι* Kr. z. Dion. p. 305, 72. oder auch *καί* gestrichen, wobei die Parenthesenzeichen weg zu lassen und angefangen wäre als sollte folgen *ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἄρχων ἐκομίσθη.* Da jedoch auch für *καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι* eig. *καὶ ὕ. π. ἦλθον* stehen sollte, so hat hier wohl der Schriftsteller selbst gefehlt. — *αἱ πλείους* appositiv, wie 3, 23, 2. vgl. zu 2, 4, 1. — *δέκα.* Kr. z. Dion. p. 305.

§ 3. *φυλακήν.* zu 7, 4, 7. Ueber die Sache Kr. z. Dion. 318, 43. — *καί τις καί.* zu 1, 75, 2. — *βραχεῖα.* zu 2, 22, 2. — *ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.* zu 2, 97, 5.

C. 81. § 1. *οἱ προεστῶτες* 8, 75, 2. — *ἀεί. καὶ ἀεί* mehrere Hsn. Für *τέ* vermuthet Pp. *ποτέ.* Dobree verdächtigt es, daneben (nicht gut) *καὶ εἴ τις* vermuthend. — *αὐτῆς* für *αὐτοῦ* zwei Hsn. u. Va. — *ἐχόμενος.* zu 1, 140, 1. — *ὥστε* ist an *τῆς αὐτῆς γ. ἐ.* anzuschliessen. (Va.) — *καί* vor *τέλος* streicht Dobree. — *ἐπ'* für *ἀπ'* viele und gute Hsn. Doch s. 8, 97, 2. (Abr.) vgl. zu 1, 97, 1. (Dr.) Allein diese Stellen sind verschieden; *ἐπ' ἐκκλησίας* findet sich auch bei Memnon Herakl. G. 59, *ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας* bei Polyaen Strat. 5, 3, 2. (Haase p. 63.) — *ἔπεισε. ἔπεισαν* die besten Hsn., gut wenn vorher *μετέστη* stände. Object: zu seiner Ansicht. (Va.) zu 2, 44, 2. — *κατῆγεν. κατήγαγεν?* vgl. 2, 33, 2. (Pp.) — *μόνην σωτηρίαν* ohne Artikel. zu 7, 42, 5. — *μεταστήσειε* zu den Athenern hinüberzöge. vgl. zu 1, 107, 4.

§ 2. *τῶν* vor *πολιτικῶν* fehlt in vielen und den besten Hsn. — *ἐς ἐλπίδας.* zu 6, 103, 2. — *σμικράς* für *μικράς* eine gute Hs. — *τε* nach *ἐλπίδας* ist mit einer guten Hs. gestrichen; *γε* Reiske. Doch wozu hier die Be-

των καθίστη καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ
τῷ Τισσαφέρνει, ἵν' οἵ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐ-
τὸν καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν, καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώ-
τερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλεῖον θαρσοῖεν, οἵ τε πολέμιοι
τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπί-
3*δων ἐκπίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε, μέγιστα ἐπικομπῶν, ὁ Ἀλκι-*
βιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο ἦ μήν, ἕως ἄν τι τῶν ἑαυ-
τοῦ λείπηται, ἢν Ἀθηναίοις πιστεύσῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς,
οὐδ' ἢν δέῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαργυρίσαι, τάς τε
ἐν Ἀσπένδῳ ἤδη οὔσας Φοινίκων ναῦς κομιεῖν Ἀθηναίοις καὶ οὐ Πε-
λοποννησίοις· πιστεῦσαι δ' ἂν μόνως Ἀθηναίοις, εἰ αὐτὸς κατελθὼν
82*αὐτῷ ἀναδέξαιτο. οἱ δ', ἀκούσαντες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ στρα-*
τηγόν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο μετὰ τῶν προτέρων καὶ τὰ πράγματα
πάντα ἀνετίθεσαν, τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἕκαστος τῆς τε σωτηρίας
καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας οὐδενὸς ἂν ἠλλάξαντο, καὶ ἑτοῖμοι
ἤδη ἦσαν [κατὰ] τὸ αὐτίκα τούς τε παρόντας πολεμίους ἐκ τῶν λεχθέν-
2*των καταφρονεῖν καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. ὁ δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν*
Πειραιᾶ πλεῖν τοὺς ἐγγυτέρω πολεμίους ὑπολιπόντας καὶ πάνυ διεκώ-
λυσε, πολλῶν ἐπειγομένων· τὰ δὲ τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ
3*καὶ στρατηγὸς ᾕρητο, πλεύσας ὡς Τισσαφέρνην πράξειν. καὶ ἀπὸ*

---

schränkung? — *τῶν μελλόντων.* zu 2, 89, 8. vgl. 7, 77, 3. — *παρά. τὴν παρά?* Spr. 50, 9, 9. — *οἵ τε* zu beziehen auf *καὶ οἱ.* — *αὐτόν. αὐτόν* Bk. zweimal. — *ἄγοιεν* hielten; selten so. Eur. Bach. 225: *τὴν Ἀφροδίτην πρόσθ' ἄγει τοῦ Βακχίου.* Kr. z. Arr. An. 2, 16, 4 lat. A. — *ἐπὶ πλεῖον.* zu 8, 2, 2. — *τῷ Τ. διαβάλλοιντο* mit dem T. verunwilligt würden. (Hl.) vgl. 8, 83, 1. 109, 1. (Kist.) Pflugk zu Eur. Her. 423 u. Kr. z. Her. 6, 64. — *καὶ τῶν. καὶ ἀπὸ τῶν* die besten Hsn. „Dies wohl sprachwidrig." (Pp.)

§ 3. *οὖν* ohne *δ'* einige Hsn., gebilligt von Pp. — *ἐπικομπῶν, ἤγουν κομπωδῶς λέγων.* (Sch.) zu 4, 126, 6. Noch bei Dion C. (Bl.) — *πιστεύσῃ* für *πιστεύῃ* eine gute Hs. vgl. zu 8, 53, 4. — *ἐξαργυρίσαι* für *ἐξαργυρῶσαι* mehrere Hsn. und jene Form scheinen die Attiker ausschliesslich gebraucht zu haben. (Pp.) *ἐξαργυρίσαι, ἤγουν ἀργυρίου πωλῆσαι.* (Sch.) — *πιστεῦσαι* erg. *ἔφη* aus *ὑπισχνεῖτο.* Spr. 65, 11, 7. — *μόνως* Thuk. nur hier wie Xen. nur Kyr. 3, 2, 23. (Pp.) Oefter Aristoteles, hin und wieder Spätere. *μόνον* einige Hsn. — *αὐτός, Ἀλκιβιάδης.* (Sch.) Vor diesem Worte haben mehrere Hsn. *σῶς.* — *κατελθών,* aus der Verbannung zurückberufen. — *ἀναδέξαιτο* Gewähr für sie, die Athener, leistete. (St.)

C. 82. § 1. *ἀνετίθεσαν.* zu 2, 65, 2. — *οὐδενός.* Spr. 47, 17. — *ἂν ἠλλάξαντο* für *ἀντηλλάξαντο* mehrere Hsn., *ἂν ἀντηλλάξαντο* Pp. Das *ἂν* vermisste schon Dr. — *κατά. διά* einige Hsn. Die Präposition streichen will Pp. So *τὸ αὐτίκα* 2, 41, 2. 4, 107, 1. 6, 57, 3. 69, 4. Eben so *τὸ παραυτίκα.* Daneben *ἐς τὸ αὐτίκα* und *ἐν τῷ αὐτίκα*, wie *ἐν τῷ παραυτίκα* 7, 71, 6. — *πολεμίους καταφρονεῖν.* zu 6, 34, 8. — *καὶ πλεῖν* für *πλεῖν τε* eine gute Hs.

§ 2. *τὸ πλεῖν.* zu *τό* 2, 53, 2. — *καὶ πάνυ.* zu 1, 3, 2. — *διεκώλυσε.* vgl. 8, 86, 3. (Pp.)

ταύτης τῆς ἐκκλησίας εὐθὺς ᾤχετο, ἵνα δοκῇ πάντα μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ᾕρηται καὶ εὖ καὶ κακῶς οἷός τ' ἐστὶν αὐτὸν ἤδη ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοις δὲ τὸν Τισσαφέρνην.

Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι τὴν Ἀλκιβιά- 83
δου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ
μᾶλλον ἔτι διεβέβληντο. ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μί-
λητον τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν, ὡς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγαγόντες
ναυμαχῆσαι, πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἀρρωστό-
τερον γενόμενον καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων
διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι κατ' ἀλλήλους 2
οἷάπερ καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο καί τινες καὶ τῶν ἄλ-
λων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων [καὶ οὐ μόνον τὸ στρατιωτικόν], ὡς
οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν, τό τε διδόμενον βραχὺ καὶ οὐδὲ
τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχήσει ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν
τροφὴν ἕξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς· πάντων τε Ἀστύ-
οχον εἶναι αἴτιον, ἐπιφέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη. ὄν- 84
των δ' αὐτῶν ἐν τοιούτῳ ἀναλογισμῷ ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις θό-
ρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακοσίων καὶ Θουρίων ὅσῳ

---

§ 3. ἵνα. ἵνα δή corr. eine, ἵνα δέ mehrere Hsn. — ἤδη, das zweite, ist aus vielen und den besten Hsn. zugefügt. — τῷ μὲν T. durch den T. Der dynamische Dativ bei Personennamen ungewöhnlich steht hier, weil eig. τῷ Τισσαφέρνους φόβῳ vorschwebt.

C. 83. § 1. καὶ πρότερον. zu 6, 88, 5. vgl. zu 1, 18, 1. — διεβέβληντο. zu 8, 81, 2. (Hl.) — κατὰ τόν oder μετὰ τόν für καὶ τόν Dr. μετά Bk. κατά oder διά Reiske. — ἀνταναγαγόντες. zu 7, 52, 1. — ἀρρωστότερον. zu 7, 47, 1 — καί eadem opera (zugleich), wie 4, 92, 3. 99: ἀπιόντας καὶ ἀπολαβεῖν. vgl. Porson opusc. p. 382 s. (Dobree.) — ἐς τό. zu 6, 60, 2.

§ 2. κατ' für πρός eine gute Hs. unter, mit. zu 2, 88, 1. — οἷάπερ καί. Spr. 69, 32, 13. — πρότερον 8, 78, 1. (Pp.) — ἀξίων λόγου. ἀξιολόγων die besten Hsn. — καὶ οὐ μόνον τὸ στρ. ist hier doch anstössig pleonastisch und mir als Glossem verdächtig, zumal da bei Thuk. Pleonasmen der Art überhaupt selten sind. vgl. Haase p. 59. — τὸ στρατιωτικόν. Spr. 43, 3, 17. Eben so Plut. Kle. 33, Ant. 10. 16, Bru. 18. — ἢ διαναυμαχήσει. ἰδίᾳ oder ἴδια ναυμαχήσει drei der besten Hsn. ἤδη ναυμαχήσει Haase p. 3. — ὅθεν, εἰς τόπον ὅθεν. (Sch.) Spr. 51, 13, 9. vgl. Kr. zu Xen. An. 2, 3, 6. „Gemeint ist Pharnabazos 8, 80, 2." (H. Müller.) — ὡς dass nämlich, epexegetisch an ἀνελογίζοντο οἷάπερ καὶ πρότερον angefügt. — ἕξει. ἕξειν die besten Hsn. — ὀργάς. τὸ ἐπιφέρειν ὀργὰς ἐπὶ τοῦ χαρίζεσθαι καὶ συγχωρεῖν ἔταττον οἱ ἀρχαῖοι. μάρτυς Κρατῖνος λέγων τὴν μουσικὴν ἀκορέστους ἐπιφέρειν ὀργὰς βροτοῖς σώφροσιν. (Sch.) vgl. zu 1, 130, 2. Später ist die Redensart verschollen. — διὰ ἴδια κέρδη 8, 50, 3. (Didot.)

C. 84. § 1. ἀναλογισμός. zu 3, 36, 3. — γάρ fehlt in mehrern Hsn. — ὅσῳ. Spr. 48, 15, 10. — μάλιστα. Spr. 49, 7, 4. — καί entspricht

μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρα-
σύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπῄτουν. ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τέ τι
ἀπεκρίνατο καὶ ἠπείλησε, καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυ-
2 τοῦ ναύταις καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρα-
τιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν ἐγκραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστύ-
οχον ὥστε βάλλειν· ὁ δὲ προϊδὼν καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ
μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ
ἐν τῇ Μιλήτῳ ἐνῳκοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνους φρούριον οἱ Μι-
λήσιοι λάθρᾳ ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας αὐτοῦ ἐκβάλλου-
σιν· ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα καὶ οὐχ ἥκιστα
3 τοῖς Συρακοσίοις. ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆ-
ναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλησίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν
τῇ βασιλέως τὰ μέτρια καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ
θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα καὶ (δι') ἄλλα
τοιουτότροπα καὶ νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἴασαν θάψαι
85 οὗ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων. κατὰ δὴ τοιαύτην δια-
φορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων πρός τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν
Τισσαφέρνην, Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λα-
κεδαίμονος ἐπῆλθε καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ Ἀστύοχος
2 ἀπέπλει. ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν πα-
ρ' ἑαυτοῦ, Γαυλίτην ὄνομα, Κᾶρα δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε
Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου καὶ περὶ αὐτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον,
εἰδὼς τούς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῇ τῇ ἑαυτοῦ μάλιστα
καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαί-

---

dem *καί* vor *θρασύτατα* nach Spr. 69, 32, 13. — *τὸ πλῆθος.* Ist dies No. oder Ac.? (Pp.) Wohl der No. Zugefügt ist (das mir doch verdächtige) *πλῆθος*, weil sie zum Theil wohl auch Sklaven sein mochten. — *οἱ ναῦται* verdächtigt Hk. vgl. § 2. — *ἠπείλησεν. ἐπηπείλησεν?* — *ἐπανήρατο, ἐπανετείνατο ὡς πλήξων.* (Sch.) Ein ziemlich seltenes Wort. — *βακτηρίαν.* Die Aristokratie ist immer prügelsüchtig. vgl. Kr. zu Xen. An. 2, 3, 11 lat. A.

§ 2. *οἷα.* zu 2, 5, 2. — *ναῦται, ἀκρατεῖς δηλονότι.* (Ds.) vgl. zu 8, 72, 2. — *ἐγκραγόντες. ἐκραγέντες* die besten Hsn. unser losbrechen. vgl. Her. 6, 129, 2. (Pp.) — *ὥστε* ist wohl ein Glossem. zu 8, 75, 1. — *βωμόν.* zu 4, 96, 4. — *φρούριον*, eine Zwingburg. Kr. z. Dion. p. 338. „vgl. 8, 108, 3." (Pp.)

§ 3. *ἠρέσκετο.* zu 1, 35, 1. — *καὶ δουλεύειν. δουλεύειν καί* Kr. z. Dion. p. 359, 44. Pp. bezieht jenes auf *καὶ ἐπιθεραπεύειν.* Unpassend. Kr. Stud. 2 S. 204. — *τὰ μέτρια.* zu 4, 19, 3. — *ἐπιθεραπεύειν*, wie *θεραπεύειν* 1, 9, 2. *ἐπι* — noch dazu. zu 8, 47, 1. — *εὖ θῶνται.* zu 1, 82, 5. — *ἄλλα* für *δι' ἄλλα* eine gute Hs. — *τοιουτότροπα.* zu 2, 8, 2.

C. 85. § 1. *διάδοχος* so mit dem Ge. noch bei Dichtern. vgl. Passows Lex.

§ 2. *δίγλωσσον, ἤγουν καὶ τὴν βάρβαρον καὶ τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐπιστάμενον.* (Sch.) zu 4, 109, 3. — *τούς τε Μιλησίους. τῶν τε Μιλησίων?* oder *πρεσβευομένους?* „nach Sparta." (Ps.) — *καταβοῇ.* zu 1, 73, 1. — *ἑαυτοῦ* für *αὐτοῦ* oder *αὐτοῦ* zwei gute Hsn. *τῇ αὐτοῦ* für *τῇ αὐτοῦ* Hk. Spr.

νειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου
καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ ἀεί ποτε περὶ 3
τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως· καὶ τὰ τελευταῖα φυγόντος ἐκ Συρακου-
σῶν τοῦ Ἑρμοκράτους καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακο-
σίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δη-
μάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει
πολλῷ ἔτι μᾶλλον, καὶ κατηγόρει ἄλλα τε καὶ ὡς χρήματά ποτε αἰ-
τήσας αὐτὸν καὶ οὐ τυχὼν τὴν ἔχθραν οἱ πρόθοιτο. ὁ μὲν οὖν Ἀ- 4
στύοχος καὶ οἱ Μιλήσιοι καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λα-
κεδαίμονα, ὁ δ' Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει πάλιν ἤδη παρὰ τοῦ Τισσα-
φέρνους ἐς τὴν Σάμον.

Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρέσβευται, οὓς τότε 86
ἔπεμψαν παραμυθησομένους καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ,
ἀφικνοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐκκλησίας γενομένης λέγειν
ἐπεχείρουν. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελον ἀκούειν,
ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας, ἔπειτα μέντοι
μόλις ἡσυχάσαντες ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς οὔτ' ἐπὶ διαφθορᾷ 2
τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γίγνοιτο ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὐδ' ἵνα τοῖς
πολεμίοις παραδοθῇ — ἐξεῖναι γάρ, ὅτε ἐσέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων,
τοῦτο ποιῆσαι — τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει με-
θέξουσιν, οἵ τε οἰκεῖοι αὐτῶν οὐθ' ὑβρίζονται, ὥσπερ Χαιρέας διαβάλ-
λων ἀπήγγειλεν, οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις

47, 9, 12. — *ἐπαμφοτερίζοντα* zweideutig handle, auch den Gegnern Gunst beweisend. Ruhnken z. Tim. p. 107. (Abr.) Bekker An. 1 p. 41, 16. Schneider zu Aristot. Rep. 7, 12, 6. vgl. eb. 8, 2, 2 u. Plut. Mar. 40 u. Luc. 30. (Kr. z. Dion. p. 321, 61 u. Index u. d. W.) Lys. 22, Nik. 2, Alk. 25, Pherekr. 25.

§ 3. *αὐτόν*, den Tissaphernes, *αὐτῷ*, dem Hermokrates. (Kr. z. Dion. p. 321, 62.) — *περί.* zu 1, 139, 1. — *τὰ τελευταῖα.* zu 1, 24, 3. — *φυγόντος*, erst später. Xen. Hell. 1, 1, 27 ff. u. Kr. z. Dion. p. 322 s. — *αὐτόν* für *αὐτόν* Bk. *ἑαυτόν* einige Hsn. — *πρόθοιτο* für *προθεῖτο* die besten Hsn. Doch ist wohl *πρόσθοιτο* zu lesen. Her. 4, 65. 7, 229, 2: *οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι*, wo Arn. *προθέσθαι* will, was mir nicht recht erklärlich scheint. — *πάλιν*, wie schon 8, 81, 1. vgl. 82, 3. (Pp.)

C. 86. § 1. *τότε* 8, 72, 1. (Kr. z. Dion. p. 297, 44.) — *ἀναδιδάξοντας.* zu 1, 32, 1. — *ἀποκτείνειν ἐβόων.* Spr. 55, 3, 13 u. Kr. zu Xen. An. 1, 8, 12. — *τούς.* zu 3, 81, 3.

§ 2. *γίγνοιτο* für *γένοιτο* eine gute Hs. Es war ihnen vortheilhaft sie als eine noch nicht vollendete Thatsache vorzustellen. — *οὐθ' ἵνα. οὐδ' ἵνα* Pp., so dass dem vorigen *οὔτε* erst *τῶν τε* entspräche. -- *ἐξεῖναι* der Inf. zu *ἐξῆν* es wäre ihnen sonst möglich gewesen. Spr. 53, 2, 7. vgl. 54, 12, 9. — *ἐσέβαλον, οἱ Λακεδαιμόνιοι* 8, 71, 2; *ἐς* — mit Bezug auf das Stadtgebiet. zu 2, 100, 3 u. 8, 31, 2. — *τῶν πεντακισχιλίων μεθέξουσιν* in die Zahl der Fünftausend würden aufgenommen werden. (Ba.) Arn. vermisst *τῶν πραγμάτων.* — *ὅτι* nachgestellt. zu 1, 144, 2. — *ἐν τῷ μέρει.* zu 4, 11, 2. — *αὐτῶν, τῶν στρατιωτῶν.* (Sch.) — *ἀπήγγειλεν* 8, 74, 3. — *ἔχουσιν, ὑπομένουσιν.* So *κακὸν ἔχειν οὐδέν* Plut. T. 2 p.

3αὑτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων οὐδὲν
μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον,
μάλιστα δ' ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ ἐδόκει Ἀλκιβιάδης πρῶτον
τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι· ὡρμημένων γὰρ τῶν
ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτούς, ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν
4καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι, κωλυτὴς γενέσθαι. καὶ ἐν
τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἂν ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον,
ἐκεῖνος δὲ τοῦ τ' ἐπίπλου ἔπαυσε καὶ τοὺς ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργι-
ζομένους λοιδορῶν ἀπέτρεπεν. αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέ-
πεμπεν ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς μέντοι
τετρακοσίους ἀπαλλάσσειν ἐκέλευεν αὐτοὺς καὶ καθιστάναι τὴν βουλήν,
5ὥσπερ καὶ πρότερον, τοὺς πεντακοσίους· εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέ-
τμηται ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαινεῖν.
καὶ τἆλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις· πρὸς
μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σωζομένης τῆς πόλεως πολλὴν ἐλπίδα εἶναι καὶ
ξυμβῆναι, εἰ δ' ἅπαξ τὸ ἕτερον σφαλήσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ ἢ κεῖνοι,
οὐδ' ὅτῳ διαλλαγήσεταί τις ἔτι ἔσεσθαι.
6 Παρῆσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ
Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοηθεῖν· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐπαινέ-

161, b. (Abr.) zu 6, 77, 2. — **ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν** auf, in ihren Besitzungen. zu 4, 105, 2. vgl. Her. 6, 97: *ἄπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτέων.* vgl. eb. 1, 63.

§ 3. **πλεῖν** von *γνώμην ἔλεγον* regiert, hier: sie äusserten als Vorschlag. Kr. zu Xen. An. 1, 6, 9. Der Inf. als ob *ἔγνωσαν* da stände. vgl. Index u. Infinitiv 2 u. Kr. z. Her. 8, 49. — **πρῶτον** für *πρῶτος* mehrere Hsn. Auch später nämlich wirkte er rettend. Spr. 57, 5, 3. *Πρῶτος* neben *οὐδενὸς ἔλασσον* gäbe eine unleidliche Tautologie. — **οὐδενὸς ἔλασσον.** zu 2, 94, 1. — **σφᾶς αὐτούς**, die Athener in Attika. Doch wird *σφᾶς* zu streichen sein. — **ἐν ᾧ**, wobei, „*ὅπερ εἰ ἐποίησαν.*" (A. Ps.) vgl. Index u. *ὅς* g. E. — **σαφέστατα.** *σαφέστατ' ἂν* Dobree; doch s. Spr. 53, 10, 5. — **γενέσθαι** hängt noch von *ἐδόκει* ab. Spr. 69, 14, 5.

§ 4. **οὐδεὶς ἂν** für *οὐδ' ἂν εἷς* die besten Hsn., vielleicht mit Unrecht. — **κατασχεῖν**, wie 2, 65, 5. (Bl.) — **ἔπαυσε.** *παύσας* mehrere gute Hsn. — **κωλύοι.** *κωλύει* mehrere gute Hsn. — **ἀπαλλάσσειν ἐκέλευεν** für *ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν* eine gute Hs. „Concinner wäre *ἀπαλλάσσειν δέοι.*" (Bö.) — **τοὺς πεντακοσίους.** Spr. 50, 7, 4.

§ 5. **ἐς εὐτέλειαν.** zu 8, 1, 4. — **ξυντέτμηται.** zu 8, 45, 2. — **ἀντέχειν**, *ἤγουν ἀνθίστασθαι.* (Sch.) zu 8, 63, 3. — **σφᾶς αὐτούς**, *ἀλλήλους.* (Ds.) zu 8, 63, 3. — **καὶ ξυμβῆναι** nicht nur das Uebrige zu ordnen sondern auch sich auszusöhnen. — **τὸ ἕτερον.** Spr. 43, 4, 17. — **ἢ κεῖνοι** für *ἢ ἐκεῖνο* oder *ἢ ἐκεῖνοι* eine gute Hs. Häufig steht *κεῖνος* nach einem Vocal bei Rednern, wie nach *ἢ* Isokr. 5, 36. 8, 115. 10, 50, Dem. 18, 178. vgl. Bekker zu Dem. 4, 4, Lobeck z. Phryn. p. 7 u. Schneider zu Plat. Rep. 1 p. 154. (Pp.) — *ὅτῳ* fass' ich als Neutrum: so würde nichts (keine Partei) übrig bleiben mit der man sich auch nur versöhnen könne.

§ 6. **καὶ Ἀργείων**, wie der Athener § 1. (Pp.) — **ὥστε.** zu 7, 86, 3 u. 8, 79, 1. — **παρεῖναι.** Spr. 55, 3, 13. — **τότε** 8, 74, 2.

*σας αὐτοὺς καὶ εἰπὼν ὅταν τις καλῇ παρεῖναι οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφί-
κοντο δὲ οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ
στρατιώτιδι νηὶ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων περιπλεῖν Εὔβοιαν, καὶ ἄγοντες* 7
*Ἀθηναίων ἐς Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις
Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελησίαν [οἳ] ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέ-
οντες κατ' Ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς Ἀργείοις παρέ-
δοσαν ὡς τῶν οὐχ ἥκιστα καταλυσάντων τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ
οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ' ἄγοντες ἐκ τοῦ Ἄργους ἐς τὴν
Σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ᾗπερ εἶχον τριήρει.*

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν 87
*ᾧ μάλιστα διά τε τἆλλα καὶ διὰ τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον ἤχθοντο
αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι ὡς φανερῶς ἤδη ἀττικίζοντι, βουλόμενος, ὡς
ἐδόκει δή, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολάς, παρεσκευάζετο πο-
ρεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἄσπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμ-
πορεύεσθαι ἐκέλευεν· τῇ δὲ στρατιᾷ προστάξειν ἔφη Ταμών, ἑαυτοῦ* 2
*ὕπαρχον, ὥστε τροφὴν ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῇ διδόναι. λέγεται δὲ οὐ
κατὰ ταὐτό, οὐδὲ ῥᾴδιον εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθεν ἐς τὴν Ἄσπεν-
δον καὶ παρελθὼν οὐκ ἤγαγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ Φοίνισσαι
νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο
σαφές ἐστιν, διότι δὲ οὐκ ἦλθον πολλαχῇ εἰκάζεται. οἱ μὲν γάρ, ἵνα* 3
*διατρίβῃ ἀπελθών, ὥσπερ καὶ διενοήθη, τὰ τῶν Πελοποννησίων —
τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμώς, ᾧ προσετάχθη,
παρεῖχεν — οἱ δὲ ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον
ἐκχρηματίσαιτο ἀφεὶς — καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι*

---

§ 7. *ἀπό. τοὺς ἀπό?* 8, 71, 4. — *πεμπτούς. πέμπουσι* viele und die besten Hsn. Vielleicht ist es zu streichen. — *οἵ* ist mit Reiske zu streichen. — *κατ' Ἄ.* in die Gegend von A. vgl. 1, 13, 5. — *τῶν καταλυσάντων.* Spr. 47, 9, 2. — *οὐχ ἥκιστα.* zu 1, 3, 1. — *οὐκέτι.* zu 1, 9, 2. — *τούς* die § 1 erwähnten „der Argeier." (Dobree.)

C. 87. § 1. *διὰ τἆλλα* wegen der Besoldung und der nicht gehaltenen Versprechungen. (Ds.) — *διὰ τήν* für *τήν* eine gute Hs. — *ἀττικίζοντι, τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦντι.* (Sch.) — *ἀπολύεσθαι* beseitigen, sich rechtfertigen. vgl. 5, 75, 2. u. Ind. Dem. — *ἐπί* nach, um zu holen, wie § 5. zu 1, 116, 3 E. u. Index u. *ἐπί* III. — *Λίχαν.* Kr. z. Dion. p. 359, 53.

§ 2. *ἑαυτοῦ.* Spr. 51, 4, 8. — *κατὰ ταὐτό* übereinstimmend, wie Her. 1, 1, 2. vgl. eb. 6, 53, 1. — *ἤγαγε* für *ἦγε* eine gute Hs. — *αἱ Φ. νῆες.* Kr. z. Dion. p. 360, 55. — *πολλαχῇ, κατὰ πολλοὺς τρόπους.* (Sch.) Die verschiedenen Vermuthungen werden zu verbinden sein. (Kr. z. Dion. p. 360, 55.)

§ 3. *οἱ μὲν γάρ, εἰκάζουσιν,* dass sie nämlich (desshalb) nicht kamen. vgl. 6, 68, 4 u. Her. 8, 74. (Kr. Rec. 27 S. 132.) Eben dies erg. zu *οἱ δέ.* Vgl. auch Pp. Spr. 69, 14, 5. — *διατρίβῃ.* zu 8, 78, 2. — *διενοήθη* 8, 46, 4. (Bö.) — *ἐκχρηματίσαιτο ἀφείς* um für die Entlassung von ihnen Geld zu erpressen. (Matth. § 557 p. 1296.) vgl. zu *ὀνομάσας* 2, 68. 2. vgl. 8, 17, 2 E. Der Opt. neben dem Conj. wie 3, 22, 5. *Ἐκχρηματίζεσθαι* wird nur noch aus Dion C. nachgewiesen. — *καὶ γὰρ ὥς* denn auch so, auch wenn er kein Geld erhalten hätte Kr. z. Dion. p. 360, 55.

— ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τοῦ λέγεσθαι ὡς
οὐκ ἀδικεῖ ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρω-
4 μένας. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνακω-
χῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς μὲν ἐν ὅσῳ
παρῄει ἐκεῖσε καὶ διέμελλεν, ἀνισώσεως δέ, ὅπως μηδετέρους προσθέ-
μενος ἰσχυροτέρους ποιήσῃ, ἐπεὶ εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφα-
νὲς δήπου οὐκ ἐνδοιαστῶς· κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην
κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ
5 ὑποδεεστέρως τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν. καταφωρᾷ δὲ μάλιστα καὶ ἣν
εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας
βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι· ὁ δὲ χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι
ἔσχεν, οὔτ' ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων
πράξας. ἐς δ' οὖν τὴν Ἄσπενδον ᾗτινι δὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης

---

denn obgleich er sie bis Aspendos führte Pp. Dagegen Kr. Stud. 2 S. 232. Zu lesen ist wohl καὶ γὰρ καὶ ὥς. — ὡς, εἰκάζουσιν. Ergänzen muss man hier aber: dass er fortgegangen sei. Diese sehr anstössige Verschiedenheit verschwände, wenn man oben ἀπελθεῖν für ἀπελθών läse erg. αὐτόν. — καταβοῆς hier für Ruf zu nehmen veranlasst ἕνεκα, obschon das Wort sonst bei Thuk. nur Anklage heisst. zu 1, 73, 1. Doch könnte es wohl auch hier Anklage von Seiten des Tissaphernes gegen die Beschuldigungen der Peloponnesier bedeuten. — τοῦ für τό Pp., τῷ einige Hsn. — ἀλλὰ καί. zu 8, 27, 2. 51, 2.

§ 4. ἀνακωχῆς Hinhalten. (Va.?) zu 1, 40, 3. — φθορᾶς erneuert appositiv das τριβῆς, wie ἀνισώσεως das ἀνακωχῆς. (Ds.) — ἐκεῖσε, εἰς τὴν Ἄσπενδον. (Sch.) — διέμελλεν, ἤγουν ἐβράδυνεν. (Sch.) — ἀνίσωσις ist selten, noch aus Plat. Ges. p. 740, e angeführt. — προσθέμενος. zu 6, 80, 2. Erg. αὐτοῖς, τοῖς ἑτέροις. Spr. 60, 5, 3. — διαπολεμῆσαι ἂν Dobree, nach ἐβουλήθη ein Komma setzend. — ἐπιφανές glaubt Pp. stehe wie δηλονότι, οἶμαι, δοκεῖ ohne ὅτι ausser der Construction und ergänzt διεπολέμησεν ἄν. Beides unzulässig. Ich lese ἐπιφανείς (dies mit Reiske) und streiche γάρ. (Kr. Bruchst.) Das letztere halte ich auch jetzt für richtig und οὐκ ἐνδοιαστῶς zu ἔδωκεν gezogen streiche ich ἐπιφανὲς δήπου als Glossem, da andre Hsn. περιφανές, περὶ ἐπιφανές, περιφανῶς δήπου haben. Kämpf Quaestt. 3 p. 11 ss. setzt das Komma statt nach διαπολεμῆσαι nach ἐβουλήθη und hält Alles für richtig, während Dobree περιφανές lesend und eben so interpungirend, ein ἂν nach διαπολεμῆσαι einschiebt. — ἐνδοιαστῶς. zu 6, 10, 3. — κομίσας, τὸ ναυτικόν, wenn nicht τὰς ναῦς nach ἂν ausgefallen ist. — ἀντιπάλως, ἤγουν ἰσοπάλως. (Sch.) Dies Adv. (noch bei Dion C. 50, 34) hat Thuk. sonst nicht gebraucht; statthaft war auch ἀντίπαλοι. — ἐνδεεστέρως. zu 2, 35, 2.

§ 5. καταφωρᾷ für καταφθορά ein Anonymos, bestätigt von einigen Hsn., die jedoch meist καταφωρᾶν haben. Der Sinn: Ueberführung giebt der Vorwand wesswegen er die Flotte nicht herbeigeführt zu haben vorschützte. (Abr. u. Dobree.) Spr. 51, 12. — ἢ ὅσας. zu 8, 66, 3. — ἐν τούτῳ dabei, wenn er eine geringere Flotte herbeigeführt hätte. — ἔσχεν, παρέσχεν ἂν βασιλεῖ. (Sch.) hätte Gunst bei ihm erlangt. (Ba.) Eur. Hek. 830: ἢ τῶν ἐν εὐνῇ φιλτάτων ἀσπασμάτων χάριν τιν' ἕξει παῖς ἐμή, κείνης δ' ἐγώ. (Pp.) — ἀπ' ἐλασσόνων mit geringeren Mitteln. Spr. 68, 16, 7. vgl. Index u. ἀπό. „So ἀπὸ σμικρᾶς δαπάνης Ar. Ri. 538, ἀπὸ σμικροῦ Plut. 377.“ (Dr.) — δ' οὖν. zu 1, 3, 4. — ᾗτινι δή. Spr. 51, 15, 1. — ὡς vermeintlich. Spr. 69, 63, 4.

ἀφικνεῖται καὶ τοῖς Φοίνιξι ξυγγίγνεται· καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν
ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς κελεύσαντος αὐτοῦ Φίλιππον ἄνδρα Λακεδαιμόνιον
δύο τριήρεσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνην ᾔσθετο 88
παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς λαβὼν τρεῖς καὶ δέκα
ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν —
ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν Ἀθηναίοις τὰς Φοινίσσας ναῦς ἢ Πελοποννησίοις
γε κωλύσειν ἐλθεῖν — εἰδώς, ὡς εἰκός, ἐκ πλείονος τὴν Τισσαφέρνους
γνώμην ὅτι οὐκ ἄξειν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοποννη-
σίοις ἐς τὴν ἑαυτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν,
ὅπως μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν ἄρας
εὐθὺ τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

Οἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις 89
ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιά-
δου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπί-
δας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κἀκείνοις τὸ στράτευμα διαλλάξειν καὶ Πελο-
ποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν
μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλαγέντας πῃ ἀσφαλῶς
τοῦ πράγματος πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπέρρωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη 2
καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατη-
γῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένην τε
τὸν Ἅγνωνος καὶ Ἀριστοκράτην τὸν Σκελλίου καὶ ἄλλους, οἳ μετέ-
σχον μὲν ἐν τοῖς πρῶτοι τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δ', ὡς ἔφασαν,
τό τ' ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην [σπουδῇ πάνυ],

C. 88. *καί* bei *ἐπειδή* wie 6, 13, 3. — *ἔπλει.* Kr. z. Dion. p. 284, 80. — *τρεῖς καὶ δέκα* für *τρισκαίδεκα* eine gute Hs. zu 8, 22, 1. — *αὐτός. αὐτοῖς* das *Ἀθηναίοις* streichend Cobet Hyper. p. 51. Als Ggs. denke man: er (selbst) werde sie erhalten oder doch den Peloponnesiern sie entziehen. — *Πελοποννησίοις.* zu *αὐτοῖς* 6, 46, 2. vgl. 1, 107, 4. — *ἐκ πλείονος.* zu 4, 42, 3 u. 5, 82, 2. — *ἐς τήν.* zu 5, 75, 2 u. 6, 92, 1. — *ἑαυτοῦ* für *αὐτοῦ* eine gute Hs. — *δι' αὐτό.* zu 1, 2, 1. — *σφίσιν*, den Athenern. zu 1, 62, 2. — *καὶ Καύνου.* Dasselbe Hysteronproteron 8, 108, 1. (Abr) zu 6, 72, 1. — *ἄνω*, gen Osten. (Ds.)

C. 89. § 1. *οἱ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπανερχόμενοι.* (Ds.) zu 6, 46, 1. — *ἀπό. οἱ ἀπό?* Oder mit *τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες* zu streichen? — *τὰ παρὰ τοῦ.* Spr. 43, 4, 23 u. zu 4, 97, 2. — *ὅτι* nachgestellt. zu 1, 144, 2. — *ἐπέρρωσαν.* zu 6, 93, 1.

§ 2. *διεμέμφοντο* ähnlich unserm durchziehen. — *τῶν* aus der Zahl der. Spr. 47, 9. — *πάνυ.* zu 8, 1, 1. — *στρατηγῶν τῶν. στρατηγούντων* Bk. Verfälscht ist die Stelle jedenfalls; doch glaub' ich dass vielmehr ein *τῶν* vor *ἐν ἀρχαῖς* einzuschieben sei, vielleicht auch eins nach *πάνυ:* die angesehensten der Strategen- und der in (andern, Civil-) Aemtern Stehenden. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 377, 65 u. dagegen K. F. Hermann de temp. conv. Xen. p. 6, 10. — *Ἀριστοκράτην.* Kr. z. Dion. p. 382, 90 u. 91. — *ἐν πρώτοις. ἐν τοῖς πρώτοις* eine gute Hs, *ἐν τοῖς πρῶτοι* Bk. u. Dobree. vgl. zu 7, 19, 4. — *φοβούμενοι, μετέσχον,* jedoch nur aus Furcht. — *δέ, ὡς. δὲ ἀδεῶς* mehrere Hsn. — *σπουδῇ πάνυ* fügen viele und die besten Hsn. hinzu. *Σπουδῇ* findet sich bei Thuk. noch (anders)

3 τούς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευομένους [ἔπεμπον], μή τι ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, οὐ τὸ ἀπαλλάξειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο, ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλι-
4 γαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη ἀπόλλυται· πάντες γὰρ αὐθημερὸν ἀξιοῦσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι· ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης ῥᾷον τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρει. σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἰσχυρὰ ὄντα καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι· ἠγωνίζετο οὖν εἷς ἕκαστος αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι.

90 Οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων μάλιστα ἐναντίοι ὄντες τῷ τοιούτῳ εἴδει καὶ προ-

---

3, 49, 3 u. 8, 27, 3? (Pp.) — *ἔπεμπον* ist mit drei Hsn. u. Dobree zu streichen. Andere wollen vorher *οὕς τε* für *τούς τε*. Allein nicht die Gesandten, *τοὺς πρεσβεύοντας*, fürchtete man, sondern die Partei welche Gesandte schickte, *τοὺς πρεσβευομένους*, was auch Dobree so erklärt vgl. 8, 90, 2, *πρεσβευσόμενοι* vermuthend.

§ 3. *μή*. Spr. 61, 6, 5. — *ἄνευ τῶν πλειόνων* ohne Vorwissen oder Zustimmung der Majorität (Spr. 50, 4, 12) der verwaltungsberechtigten Bürger, was zu verhüten sie eben Theil genommen hätten. — *οὐ τό. οὐ τῷ* eine gute Hs., *οὕτω* ein Rand, *οὕτω γάρ* ein anderer; *οὕτοι* Pp. Doch steckt hier wohl ein bedeutenderer Fehler, dem auch Dobrees Vorschläge nicht abhelfen. Für hoffnungslos verfälscht hält die Stelle auch Arn. — *ἀπαλλάξειν. ἀπαλλαξείειν* Abr. u. Dobree aus dem Sch.: *ἔλεγον οὐχ ὅτι ἀπαλλακτικῶς ἔχουσι τῆς ὀλιγαρχίας, ὅπερ ἦν ἀληθές, ἀλλ' ὅτι φοβοῦνται τοὺς ἐν Σάμῳ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς ἀπιόντας ἐς Λακεδαίμονα πρέσβεις, μή τι οὗτοι κακὸν ἐργάσωνται τὴν πόλιν ὀλιγαρχίας γενομένης*. Dass dieser Inf. von *ἔφασαν* abhänge scheint mir unmöglich. Es wird etwas ausgefallen sein. — *τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν*, *ἤγουν τῆς ἀκριβοῦς ὀλιγαρχίας*. (Sch.) zu 2, 37, 1. — *ἰσαίτερος* auch Eur. Hik. 442, Xen. Hell. 7, 1, 14; *ἰσαίτατα* Plat. Ges. 744. Wohl nie *ἰσώτερος*, *τατος*. — *σχῆμα*, *πρόσχημα*. (Hudson.) Appian 2, 612, 96: *ἀμφότεροι τῷ τῆς πόλεως σχήματι τοῦτο ἔπρασσον*. (Bl.) Mehrere auch gute Hsn. *τὸ σχῆμα*; *πρόσχημα* will Herm. zu Eur. Iph. A. 991. — *πολιτικόν*, *δημοκρατικόν*. (Sch.) eine die Bürger zu gewinnen berechnete Form. — *τοιούτῳ. τοιούτῳ εἴδει* Sch. u. eine Hs., wohl aus 8, 90, 1, *τοιούτῳ τρόπῳ* mehrere. Der Sinn: sie gaben sich solchen Bestrebungen, Ränkemachereien, hin. — *προσέκειντο*. zu 1, 93, 5 u. 6, 89, 3. — *ἐν ᾧπερ καί* wobei, wodurch eben.

§ 4. *οὐχ ὅπως*. zu 1, 35, 3. — *ἐκ δὲ — φέρει* wo aber bei einer Demokratie (eig. aus einer demokratischen Masse) Wahl statt gefunden erträgt man leichter das Ergebniss, etwanige Zurücksetzung, indem man nicht von Gleichen (zu 1, 141, 1) zurückgesetzt ist, sondern von einer theils unwissenden theils leidenschaftlichen Menge, theils auch vom Loose abhängt. — *τοῦ Ἀλκιβιάδου* wird zu streichen sein. — *καὶ ὅτι*, *καὶ τοῦτο ὅτι*. Spr. 59, 2, 3. — *ὑπερβολήν* nach *ἕκαστος* ist mit den besten Hsn. gestrichen. — *γενέσθαι*. zu *ἀνταποφῆναι* 3, 38, 2.

C. 90. § 1. *τῶν τετρακοσίων*. Ueber die Stellung zu 1, 126, 6. — *εἴδει*, *καταστάσει*. (Sch.) zu 3, 62, 2. — *ποτέ* fehlt in einigen (schlechtern)

ἑστῶτες Φρύνιχός τε, ὃς καὶ στρατηγήσας ἐν τῇ Σάμῳ [ποτὲ] τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ Ἀρίσταρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος καὶ Ἀντιφῶν καὶ ἄλλοι οἱ δυνατώτατοι πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν 2
ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ τὴν ὁμολογίαν προὐθυμοῦντο καὶ τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ καλουμένῃ τεῖχος ἐποιοῦντο, πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντες τούς τε πολλοὺς καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι μεταβαλλομένους. καὶ ἀπέστει- 3
λαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ, ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἀνεκτός, ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ᾠκοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ τεῖχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη, ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' 4
αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἢν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἠετιωνεία καὶ παρ' αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἔσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρό- 5
τερον πρὸς ἤπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥστε καθεζομένων ἐς αὐτὸ ἀνθρώπων ὀλίγων ἄρχειν τοῦ γε ἔσπλου· ἐπ' αὐτὸν γὰρ τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα τό τε

Hsn. und ist Glossem zum folgenden *τότε* (Abr.) statthaft wäre nur *τότε*. — *τότε* 8, 48, 3. 50, 1 ff. — *ἐν τοῖς μάλιστα* erg. *ἐναντίοις οὖσι*. (Dr.) Spr. 49, 10, 6. vgl. zu 7, 29, 4. — *ἐκ πλείστου*. zu 8, 68, 1.

§ 2. *κατέστησαν* eingetreten waren als Mitglieder der Vierhundert. (St.) — *πρέσβεις*. Kr. z. Dion. p. 382, 93. — *σφῶν*. Spr. 47, 9. — *ὁμολογίαν* für *ὀλιγαρχίαν* eine gute Hs. Aussöhnung mit Sparta vgl. § 3. (Arn.) Ueber den Ac. zu 5, 17, 1. — *Ἠετιωνείᾳ*. *Ἠετιωνίᾳ* mehrere gute Hsn., einige § 4, wie auch 8, 92, 2 u. 4. vgl. Lobeck z. Soph. Aj. p. 116. — *τε μᾶλλον*. *τι μᾶλλον?* So schon Reiske. Doch kann man die vorhergehenden Verba ergänzen, wobei freilich *καί* zu erwarten wäre. — *ἦλθον* zurückgekehrt waren 8, 89, 1. — *μεταβαλλομένους*. zu 1, 71, 4.

§ 3. *αὐτοῦ*, *ἤγουν ἐν Ἀθήναις*. (Sch.) — *τὰ ἐκ τῆς Σ.* das von S. her Drohende. vgl. Index u. *ἐκ*. — *καὶ ὁπωσοῦν*. Plat. Ges. 905, d: *ἐπάκουε, εἰ νοῦν καὶ ὁπωσοῦν ἔχεις*. vgl. Spr. 51, 15, 3. — *ἀνεκτός*. *τουτέστιν ᾡτινιοῦν ἀνεκτῷ τρόπῳ* Sch., der also *ἀνεκτῶς*, was mehrere gute Hsn. bieten, ohne *ὅστις* las. Kr. z. Dion. p. 383, 94 u. Stud. 2 S. 204 f.

§ 4. *ἡ γνώμη* die Absicht, ähnlich Xen. An. 1, 8, 10. — *αὕτη* ist Subject, *ἡ γνώμη* Prädicat. zu 3, 28, 2. Bezogen wird *αὕτη* (wie § 5 *οὕτω*) auf das Folgende. zu 6, 92, 4. — *ἵνα* als ob vorherginge: sie thaten dies in der Absicht. „Ueber die Sache Xen. Hell. 2, 3, 46." (Bl.) — *ναυσί*. zu 2, 7, 2 E. — *χηλή*. zu 1, 63, 1.

§ 5. *ἐτειχίζετο, τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ τεῖχος*. (Pp.) — *τοῦ γε*. *τοῦ τε* die meisten u. besten Hsn, bloss *τοῦ* einige. — *ἐπ' αὐτόν*. So (bei *τελευτᾶν*) spricht Thuk. nur hier, wo vielleicht *ἐς αὐτόν* zu lesen ist. vgl. 4, 109, 1. (Ullrich Beitr. z. Kr. 1 S. 21.) — *τὸν ἐπὶ — τόν*. Ueber den Artikel Spr. 50, 9, 1. vgl. Kr. z. Dion. p. 124. — *τὸν ἕτερον* den einen von den

παλαιὸν τὸ πρὸς ἤπειρον καὶ τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τεῖχος τειχιζόμενον
6 πρὸς θάλασσαν. διῳκοδόμησαν δὲ καὶ στοάν, ἥπερ ἦν μεγίστη καὶ
ἐγγύτατα τούτου εὐθὺς ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἦρχον αὐτοὶ
αὐτῆς, ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε καὶ
τὸν ἐσπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι καὶ ἐντεῦθεν προαιροῦντας πωλεῖν.
91 Ταῦτ' οὖν ἐκ πλείονός τε ὁ Θηραμένης διεθρόει καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς
Λακεδαίμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβα-
τικόν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι.
ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγχανον Εὐβοέων ἐπικαλουμένων
κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες, ὧν ἦσαν
καὶ ἐκ Τάραντος καὶ Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαί τινες, ὁρμοῦ-
σαι ἤδη ἐπὶ Λᾷ τῆς Λακωνικῆς καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν
2 Εὔβοιαν πλοῦν· ἦρχε δ' αὐτῶν Ἀγησανδρίδας Ἀγησάνδρου, Σπαρτιά-
της· ἃς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοίᾳ μᾶλλον ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν
Ἠετιώνειαν προσπλεῖν, καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται, λήσειν διαφθα-
ρέντας. ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ
3 οὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκεῖνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο
ὀλιγαρχούμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μή, τάς τε ναῦς καὶ
τὰ τείχη ἔχοντες αὐτονομεῖσθαι, ἐξειργόμενοι δὲ καὶ τούτου μὴ οὖν
ὑπὸ τοῦ δήμου γε αὖθις γενομένου αὐτοὶ πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα

Thürmen die von beiden Seiten den Eingang schützten, den an der Seite von Eetionea. (Arn.) — *τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τεῖχος* für *τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τοῦ τείχους* eine gute Hs. u. Va. Bei der alten La. müsste nicht *τοῦ τείχους*, sondern, wie Reiske wollte, *τοῦ παλαιοῦ (τείχους)* stehen. (Pp.) — *τεῖχος. τεῖχος τό* Pp.

§ 6. *διῳκοδόμησαν.* zu 4, 69, 2. Nach Böckh Staatsh. 1 S. 84 „entweder in zwei Theile getrennt oder durch eine Mauer von der anstossenden Gegend getrennt." Wohl jenes. Didot vergleicht *διατείχισμα* 3, 34, 2. — *στοάν.* Sch. Ar. Ekkl. 14: *τὰ μὲν ταμεῖα ἐν οἷς ὁ σῖτος στοὰς λέγουσι· καὶ γὰρ παραμήκη.* vgl. Poll. 9, 44. Oefter werden *στοαί* als Waffenniederlagen erwähnt, Xen. Hell. 5, 4, 8, Polyb. 5, 8, 9. Kr. z. Arr. An. 1, 23, 2 lat. A. u. Böckh Staatsh. 1 S. 123. — *τὸν ἐσπλέοντα* für *ἐπιπλέοντα* eine gute Hs. vgl. zu 3, 51, 2. — *ἐξαιρεῖσθαι, ἐκβάλλειν, ἐκκομίζεσθαι.* (Sch.) zu 8, 28, 1.

C. 91. § 1. *ἐκ πλείονος.* zu 8, 45, 2. Auch hier las man sonst *τε χρόνου.* — *τε ὁ* für *ὁ* eine gute Hs. — *διεθρόει.* zu 6, 46, 4. — *καὶ ἐπειδή, καὶ διεθρόει ἐπειδή.* (Ba.) — *τοῖς ξύμπασι* für alle Athener, sondern bloss für die Oligarchen. (Hk.) vgl. Ullrich Beitr. z. Kr. 2 S. 42. — *κινδυνεύσειν* werde Gefahr bringen. — *ἐκ* vor *Λοκρῶν* ist mit einer guten Hs. gestrichen. *Λᾷ* hat nur dieselbe.

§ 2. *Εὐβοίᾳ* für *Εὐβοεῦσι* und daher auch hier der Da. des Interesse zulässig. — *διαφθαρέντας. διαφθαρέντες?* da der Redende selbst dem Subjectbegriffe (*σφεῖς*) angehört. zu 6, 25, 3. — *ἦν ἀπό* es ging aus von (Ps.), sie arbeiteten darauf hin. — *τι καί. καί τι?* — *ἐχόντων* hatten, erlitten. (Ps.) So *αἰτίαν ἔχειν* 4, 114, 5. (Arn.) zu 3, 13, 6. — *τοῦ. τὸ τοῦ?* Dobree 1 p. 67.

§ 3. *τάς τε. τάς γε* Reiske. — *οὖν. γοῦν?* Jenes kenn' ich in solcher Verbindung nicht. — *δήμου γε* für *δήμου τε* Sch. u. Hk. Dobree will: *δήμῳ*

διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους ἐσαγαγόμενοι ἄνευ τειχῶν καὶ
νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὁπωσοῦν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι
σφῶν ἄδεια ἔσται. διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον καὶ 92
ἐσόδους καὶ ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως καὶ
φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι.

Πρότερον μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λε-
γόμενα ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἥκων ἐκ τῆς ἐς Λακεδαίμονα 2
πρεσβείας πληγεὶς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περιπόλων [τινὸς] ἐξ ἐπιβουλῆς
ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελ-
θὼν ἀπέθανε παραχρῆμα, καὶ ὁ μὲν πατάξας διέφυγεν, ὁ δὲ ξυνερ-
γός, Ἀργεῖος ἄνθρωπος, ληφθεὶς καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τε-
τρακοσίων οὐδενὸς ὄνομα τοῦ κελεύσαντος εἶπεν, οὐδὲ ἄλλο τι ἢ
ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε
κατ' οἰκίας ξυνιόντας, τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου 3
καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ Ἀριστοκράτης καὶ ὅσοι ἄλλοι
τῶν τετρακοσίων αὐτῶν καὶ τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες ᾔεσαν ἐπὶ
τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λᾶς αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευ-
κυῖαι καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον τὴν Αἴγιναν καταδεδραμήκε-
σαν· καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐπ' Εὔβοιαν πλεούσας αὐ- 4
τὰς ἐς Αἴγιναν κατακολπίσαι καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ
παρακληθεῖσαι ἥκοιεν ἐφ' οἷσπερ καὶ αὐτὸς ἀεὶ κατηγόρει· οὐκέτι οὖν
οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων καὶ
ὑποψιῶν προσγενομένων καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων· οἱ 5

— *γενόμενοι*, wohl richtig, da *δῆμος γίγνεται* so schwerlich gesagt werden konnte. — *ἀλλὰ καί* sondern selbst, sogar. — *καὶ ὁπωσοῦν*. zu 1, 77, 2. „*Ἔχειν* hängt von *ξυμβῆναι* ab.“ (Bl.) zu 1, 117, 3.

C. 92. § 1. *ἐπεισαγωγάς*. *ἐπεσ*. Bk. Einlassorte.

§ 2. *πληγείς* —. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 384, 97 u. Wattenbach p. 60, 2. — *περιπόλων*. zu 4, 67, 2. — *τινός*. Zu *ἀνὴρ τῶν* — pflegt Thuk. *τὶς* nicht zuzufügen. — *ἐξ ἐπιβουλῆς* nach einem überlegten Plane. Wesseling zu Diod. 13, 27. — *ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ* ist nicht Zeitangabe, wie *ἐν* zeigt. (Ba.) Daher verdächtigt Cobet Hyper. p. 56 den Artikel mit Unrecht. — *καὶ οὐ — ἀπελθών* ist wohl ein fremder Zusatz. — *τοῦ κελεύσαντος* für *κελεύσαντος* die besten Hsn. Der Artikel steht hier wie in *οὐδεὶς ἦν ὁ κελεύσας, οὐδένα ὠνόμασε τὸν κελεύσαντα.* Spr. 50, 4, 3. — *ἐς τοῦ π.* in die Wohnung des P. Spr. 43, 3, 6. — *κατ' οἰκίας* in einzelne Häuser. vgl. Index u. *κατά*.

§ 3. *ἀπ' αὐτοῦ* aus dieser Sache. (Va.) *μετὰ τὸν φόνον τοῦ Φρυνίχου.* (Sch.) zu 1, 68, 1. — *νεωτέρου*. zu 1, 132, 5. — *τῶν τετ. τῶν τε τετ.?* — *τῶν ἔξωθεν*, derer die nicht zu den Vierhundert gehörten. (Sch.) — *ᾔεσαν ἐπί*. vgl. § 4 (*ἥπτοντο*) u. 10 u. zu 1, 89, 1.

§ 4. *εἰς Αἴγιναν κατακολπίσαι*, *εἰς τὸν τῆς Αἰγίνης κόλπον πλεῦσαι.* (Sch.) vgl. Pol. 34, 12, 10. (Schneider.) Noch bei Späteren. — *καί* vor *αὐτός* gehört zu *οἷσπερ*: eben. zu 4, 56, 2. — *στασιωτικῶν*. zu 4, 130, 3. — *ὑποψιῶν*. Der Plu. auch Xen. An. 2, 5, 2. — *προσγενομένων*. *προγενομένων?*

γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἠετιωνείας τεῖχος ὁπλῖται οἰκοδομοῦντες,
ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης ἦν, ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων,
ξυλλαμβάνουσιν Ἀλεξικλέα, στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ
μάλιστα πρὸς τοὺς ἑταίρους τετραμμένον, καὶ ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες
6εἷρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς ἅμα καὶ ἄλλοι καὶ Ἕρμων τις τῶν
περιπόλων τῶν Μουνυχίασι τεταγμένων ἄρχων· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν
ὁπλιτῶν τὸ στῖφος ταῦτα ἐβούλετο.

Ὡς δ' ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις — ἔτυχον δ' ἐν τῷ βουλευτηρίῳ
ξυγκαθήμενοι — εὐθύς, πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτ' ἦν, ἑτοῖμοι ἦσαν
7ἐς τὰ ὅπλα ἰέναι καὶ τῷ Θηραμένει καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπείλουν. ὁ δ' ἀπο-
λογούμενος ἑτοῖμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμενος ἰέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν
ἕνα τῶν στρατηγῶν, ὃς ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων, ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ· ἐβοή-
θει δὲ καὶ Ἀρίσταρχος καὶ τῶν ἱππέων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος πολὺς
καὶ ἐκπληκτικός· οἵ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη ᾤοντο τόν τε Πειραιᾶ
κατειλῆφθαι καὶ τὸν ξυνειλημμένον τεθνάναι, οἵ τ' ἐν τῷ Πειραιεῖ
8τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεος ὅσον οὔπω ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. μόλις δὲ τῶν τε
πρεσβυτέρων διακωλυόντων τοὺς ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας καὶ ἐπὶ τὰ
ὅπλα φερομένους καὶ Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου τοῦ προξένου τῆς
πόλεως παρόντος καὶ προθύμως ἐμποδὼν τε ἑκάστοις γιγνομένου καὶ
ἐπιβοωμένου μὴ ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων ἀπολέσαι τὴν πα-
9τρίδα, ἡσύχασάν τε καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηρα-
μένης ἐλθὼν ἐς τὸν Πειραιᾶ — ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγός — ὅσον
καὶ ἀπὸ βοῆς ἕνεκα ὠργίζετο τοῖς ὁπλίταις· ὁ δ' Ἀρίσταρχος καὶ οἱ
ἐναντίοι τῷ ἀληθεῖ ἐχαλέπαινον. οἱ δὲ ὁπλῖται ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ

---

§ 5. *οἰκοδομοῦντες,* zu *κατεσχηκότος* 1, 11, 3. — *φυλήν.* zu 6, 98, 4. — *στρατηγόν.* zu 8, 89, 2. — *ἑταίρους* die besten Hsn.; *ἑτέρους* sonst, was sehr wohl erklärlich wäre. zu 3, 73. vgl. Kr. z. Dion. p. 385, 99 u. Stud. 2 S. 233.

§ 6. *ξυνεπελάβοντο.* zu 6, 70, 1. — *τὸ δὲ μέγιστον.* zu 2, 65, 1. — *ταῦτα. ταὐτά* St. doch s. bald darauf, 2, 79, 2. 6, 74, 2. vgl. 4, 113, 1. 8, 84, 2. (Haase p. 56.) — *πλὴν ὅσοις μή. πλὴν μὴ ὅσοις* Haase, wenn man *μή* nicht streichen wolle? — *βουλομένοις.* zu 2, 3, 2. — *ταῦτ',* der Sturz der Demokraten. — *ἐς τὰ ὅπλα.* Gewöhnlich *ἐπὶ τὰ ὅπλα.* Bei *ἐς* wird der Platz bezeichnet.

§ 7. *ξυναφαιρησόμενος, τὸν Ἀλεξικλέα.* (Ps.) — *ἐκπληκτικός, ἤγουν ἔκπληξιν ποιῶν.* (Sch.) — *οἵ τε.* zu 7, 34, 7. — *τὸν ξυνειλημμένον, Ἀλεξικλέα* § 5.

§ 8. *μόλις* für *μόγις* Pp. zu 1, 12, 3. — *παρόντος.* Denn gew. lebte er natürlich in Pharsalos. — *ἐγγύς. ἔτι* die besten Hsn.

§ 9. *ὅσον.* zu 6, 105, 2. — *ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα* verbindet auch Xen. Hell. 2, 4, 31. (Wassc.) *ὅσον ἀπὸ βοῆς* Dion C. 40, 62 u. 51, 9. so weit es durch Geschrei möglich war, bloss mit Schreien, nicht durch die That. (Wyttenbach.) vgl. Hermann zu Soph. Phil. 550. Das *καί* eben haben die besten Hsn. — *καὶ ἀπό. γε ἀπό?* Dion C. 51, 9: *ὅσον γε ἀπὸ βοῆς.* (Pp.) — *ἀληθεῖ* für *πλήθει* mehrere Hsn. u. Va.: re vera. Doch zweifelt Pp. ob *τῷ ἀληθεῖ* eben so gebraucht worden sei wie *τῇ ἀληθείᾳ.* Allein Th. ge-

πλεῖστοι τῷ ἔργῳ καὶ οὐ μετεμέλοντο, καὶ τὸν Θηραμένην ἠρώτων εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν. ὁ δέ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη 10
ξυνδοκεῖν. καὶ ἐντεῦθεν εὐθὺς ἀναβάντες οἵ τε ὁπλῖται καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων κατέσκαπτον τὸ τείχισμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις ὡς χρή, ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύπτοντο γὰρ 11
ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ ἄντικρυς δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν ὀνομάζειν, φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι καὶ πρός τινα εἰπών τίς τι ἀγνοίᾳ σφαλῇ. καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον τοὺς πεντακισχιλίους οὔτ' εἶναι οὔτε μὴ ὄντας δήλους εἶναι, τὸ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτους ἄντικρυς ἂν δῆμον ἡγούμενοι, τὸ δ' αὖ ἀφανὲς φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ 93
τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὁπλῖται τόν τε Ἀλεξικλέα, ὃν ξυνέλαβον, ἀφέντες καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ θέατρον ἐλθόντες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἐξεκλησίασαν, καὶ δόξαν αὐτοῖς εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ καὶ ἔθεντο ἐν τῷ Ἀνακείῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τε- 2

---

braucht die Neutra der Adjectiva mehrfach in ungewöhnlicher Weise; vereinzelt ist auch *μετὰ τοῦ ἀληθοῦς* 6, 89, 2; und der Gegensatz fordert diese La. (Kr. Stud. 2 S. 205.) Vielleicht ist *τῇ ἀληθείᾳ* zu lesen. — *ὁμόσε ἐχώρουν τῷ ἔργῳ, ἤγουν ἐβούλοντο συμπλακῆναι.* (Sch.) Aber der Da. ist hier doch nicht passend, da er keine Widerstand leistende Sache bezeichnet. Vielleicht stand *τῷ ἔργῳ* an der Stelle des *τῷ ἀληθεῖ.* — *καὶ εἰ, δοκεῖ.* (Kr. z. Dion. p. 386, 101.) Für *καὶ* vermuthet Pp. *ἤ*, Reiske *ἢ καί.* Allein hier heisst *εἰ* ob nicht. zu 1, 2, 1.

§ 10. *καὶ* vor *ἑαυτῷ* als ob bloss *δοκεῖν* folgen sollte. Eben so in derselben Formel, doch ohne ein vorhergehendes *καί*, bei Ar. Vö. 1629 u. Lys. 167. (Kr. z. Dion. p. 386, 102.) vgl. Lex. Plat. u. *συνδοκεῖν.* — *τὸ ἔργον, τὸ κατασκάπτειν τὸ τεῖχος.* (Sch.)

§ 11. *ὅμως*, obgleich auf die Demokratie hinarbeitend, dennoch. (A. Ps.) Spr. 56, 13, 3. — *μή.* zu 2, 53, 1. — *ἄντικρυς* zieht der Sch. zu *ὀνομάζειν*, ich zu *δῆμον.* zu 1, 122, 3. — *ὦσι, οἱ πεντακισχίλιοι*, dass sie erwählt seien. (Ps.) — *πρός τινα, ὅς ἐστι τῶν πεντακισχιλίων, ἀγνοῶν ὅτι ἐστὶν εἷς ἐκείνων, ἐν κινδύνῳ γένηται.* (Sch.) vgl. 8, 66, 3 f. u. Kr. z. Dion. p. 372, 46 u. 386. — *εἰπών τι, ὅτι ὀρέγεται δημοκρατίας.* (Sch.) — *μὴ ὄντας δ. ε.* dass ihre Nichtexistenz offenbar sei. (Va.) — *ἄν* möcht' ich streichen, auch der Stellung wegen; Pp. ergänzt *εἶναι.* — *δῆμον* ohne *εἶναι.* zu 2, 44, 3. Daneben *παρέξειν.* — *ἐς* ähnlich bei *ὑποψίᾳ.* zu 6, 61, 3. bei *ὀργή.* zu 2, 65, 1.

C. 93. § 1. *τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ* fügen die besten Hsn. u. Va. nach *Διονυσιακόν* hinzu. vgl. Kr. z. Dion. p. 386 s. 104 u. Böckh in d. Abhdl. der Ak. 1816 S. 74. — *ἐξεκλησίασαν* für *ἐξεκκλησίασαν* eine Hs. vgl. Dem. 21, 193, *ἐξεκλησίαζον* Lys. 13, 73. 76 u. Xen. Hell. 5, 3, 16. *ἠκκλησίαζον* Dem. 18, 265. 19, 60. Wohl fehlerhaft ist *ἐκκλησίαζον* Lys. 12, 73. — *δόξαν.* zu 5, 63, 3. — *Ἀνακείῳ, Διοσκούρων ναῷ· ἄνακες γὰρ οἱ Διόσκουροι.* (Sch.)

τρακοσίων τινὲς ᾑρημένοι πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγοντό τε καὶ ἔπει-
θον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς αὐτούς τε ἡσυχάζειν καὶ τοὺς ἄλ-
λους παρακατέχειν, λέγοντες τούς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν καὶ ἐκ
τούτων ἐν μέρει, ᾗ ἂν τοῖς πεντακισχιλίοις δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσε-
σθαι, τέως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν μηδ' ἐς τοὺς πολεμίους
3 *ἀνῶσαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολ-*
λοὺς λόγων γιγνομένων ἠπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβεῖτο μάλι-
στα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ· ξυνεχώρησάν τε ὥστ' ἐς ἡμέραν ῥη-
94 *τὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὁμονοίας. ἐπειδὴ δὲ*
ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία καὶ ὅσον οὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν,
ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἀγησανδρίδας ἀπὸ
τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμῖνα παραπλεῖν· καὶ πᾶς τις τῶν πολλῶν
αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ
τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐ-
2 *δόκει καταπεπτωκέναι. ὁ δὲ Ἀγησανδρίδας τάχα μέν τι καὶ ἀπὸ ξυγ-*
κειμένου λόγου περί τε τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφετο, εἰκὸς
δ' αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι' ἐλπί-
3 *δος ὡς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο, ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι,*
ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν
ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐχ ἑκὰς ἀλλὰ

---

§ 2. *ἀνὴρ ἀνδρί.* zu 2, 103. — *ἐπιεικεῖς* Gemässigte. (Bl.) zu 3, 4, 2. — *παρακατέχειν* bei sich ruhig zu erhalten. Das Wort findet sich öfter bei Pol. u. Spätern. — *διαφθείρειν, λέγοντες,* hier in der Bedeutung auffordernd. zu 1, 28, 3. — *ἐς* für *εἰς* Gö. — *ἀνῶσαι, ἀνατραπεῖσαν ἐς τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας ἐμβάλλειν.* (A. Ps.) Das Wort ist selten; so sonst nirgends.

§ 3. *τὸ πᾶν.* Spr. 50, 11, 12. — *ἀπό.* zu 7, 70, 7. — *περί.* zu 1, 60, 1. — *πολιτικοῦ, πολιτείας.* (Sch.) Wohl mehr Bürgerschaft im Ggs. zu den Hopliten allein. vgl. Passows Lex. u. d. W. b. — *ἐς.* Kr. zu Xen. An. 1, 7, 1. — *Διονυσίῳ*, dem in der Stadt. Schömann de com. p. 57, 24.

C. 94. § 1. *ἐπῆλθεν,* als ob *ἡ ἡμέρα τῆς ἐκκλησίας* folgte. zu 3, 72. — *ἐν Διονύσου.* Spr. 43, 3, 6. — *αἱ* die 8, 91, 1 erwähnten. — *πολλῶν* für *ὁπλιτῶν* eine gute Hs. u. V. *πολλῶν ὁπλιτῶν* viele Hsn. Kr. z. Dion. p. 387, 106. — *πάλαι* 8, 91, 1 u. 2. — *χρησίμως* heilsam für die Stadt.

§ 2. *τάχα μέν τι.* Spr. 51, 16, 5. — *ἀπὸ ξυγκειμένου.* Spr. 68, 16, 8. vgl. zu 3, 70, 2. — *λόγου* kann verdächtig scheinen; ex composito Va. (Kr. Bruchst.) — *στασιασμόν.* zu 4, 130, 1. — *ἐς δέον* zu Pass, zu rechter Zeit, wie Dem. 20, 26. 41. vgl. eb. 4, 14. — *ἀνέχειν.* zu 2, 18, 3.

§ 3. *δ' αὖ*, ohne *αὖ* eine gute Hs., *δ' οὖν* für passender hält Bekker. Ullrich krit. Beitr. 2 S. 18 bezieht das *δ' αὖ* auf § 1: *αἱ δύο καὶ τεσσ.* etc. — *ὡς τοῦ — ὄντος* in der Meinung dass der einheimische Kampf, die Gefahr von Seiten der Vierhundert, grösser sei als die von den Feinden, nicht fern sondern an dem Hafen selbst, dessen sich die Vierhundert, wie man argwöhnte, bemächtigen wollten, um ihn den Feinden zu überliefern. (Kr. z. Dion. p. 387, 106.) Gegen die compacte Schaar meiner Gegner Kr. Stud. 2 S. 233 f. u. Ullrich Beitr. z. Kr. 2 S. 1—20. — *ἰδίου. οἰκεῖος πόλεμος* Plat. Menex. 243, e. Ullrich S. 3 vergleicht 2, 65, 9 u. 4, 63, 2. Campe Rec. S. 177 versteht: einen Athen unmittelbar, gleichsam persön-

πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δέ τινες ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν.

Αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι καὶ περιβαλοῦ- 95
σαι Σούνιον ὁρμίζονται μεταξὺ Θορικοῦ τε καὶ Πρασιῶν, ὕστερον
δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὠρωπόν. Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τάχος καὶ ἀξυγκρο-
τήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε στα-
σιαζούσης καὶ περὶ τοῦ μεγίστου ἐν τάχει βουλόμενοι βοηθῆσαι —
Εὔβοια γὰρ αὐτοῖς ἀποκεκλῃμένης τῆς Ἀττικῆς πάντα ἦν — πέμ-
πουσι Θυμοχάρην στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρέτριαν, ὧν ἀφικομένων
ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις ἓξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ
εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο· ὁ γὰρ Ἀγησανδρίδας ἀριστοποιησά- 2
μενος ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνῆγε τὰς ναῦς, ἀπέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς
τῆς τῶν Ἐρετριέων πόλεως θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους. ὡς
οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσι
παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι· οἱ δ' ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀ-
γορᾶς ἄριστον ἐπισιτιζόμενοι — οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνοίας τῶν
Ἐρετριέων — ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ
πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες καὶ ἐξαναγκάσειαν

---

lich, nicht etwa bloss dessen *ἀρχή* bedrohenden. — **πολέμου**, nicht *στάσεως*, da die Vierhundert auf die Hülfe der Lakedaemonier rechneten. Ullrich eb. S. 3 ff. — **παρούσας.** *ὁρμούσας?*

C. 95. § 1. **περιβαλοῦσαι.** Nach der Analogie von *διαβάλλειν*, aber ungewöhnlich. (Pp.) Noch Thuk. 6, 44, 1 u. bei Dion C. — **Θορικοῦ** für *Θορίκου* einige Hsn. vgl. Göttling Acc. S. 222. (Pp.) — **Πρασιῶν** für *Πρασίων* Bk. — **ἀξυγκροτήτοις** nicht eingeübt. (Br.) Dem. 2, 17: *συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου.* (Pp.) vgl. Pol. 1, 61, 3 u. Dion C. 38, 45. (Arn.) *συγκροτεῖν ναυτικόν* 47, 30. 48, 7, *ναῦς* 48, 30, *δύναμιν* 38, 45. 48, 13. „Die Metapher meinen der Sch. zu Soph. Ant. 430 u. Dorvill. z. Char. p. 86 sei von gehämmerten Metallen entlehnt." (Pp.) Das Wort findet sich (anders) noch bei Dion. Hal. — **πόλεως.** *τῆς πόλεως?* doch s. 1, 10, 3. Indess könnten auch wir etwa sagen: bei einer zwieträchtigen Stadt. — **ἐν τάχει** hier eine gute Hs., nach *βουλόμενοι* die übrigen. — **πάντα ἦν.** Spr. 43, 4, 14 u. Herm. z. Vig. 95. — **Θυμοχάρην** für *Θυμόχαριν* die besten Hsn.

§ 2. **ἀνῆγε** für *ἀνήγαγε* eine gute Hs. vgl. zu 3, 16, 1. — **ἀπέχει** für *διέχει* die besten Hsn., vielleicht mit Unrecht. — **Ἐρετριέων.** *Ἐρετριῶν* eine gute Hs. — **θαλάσσης.** *ἤγουν οἱ ἑξήκοντα στάδιοι πάντες θάλαττά εἰσιν.* (Sch.) vgl. zu 2, 86, 2. — **μέτρον.** Xen. Hell. 3, 2, 10: *μετρῶν εὗρε τοῦ ἰσθμοῦ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα στάδια.* lies *μέτρον.* — **ἑξήκοντα** auch nach Strabo 9, 1 p. 403. (Pp.) — **ἄριστον.** Spr. 46, 6. Doch ist diese Verbindung ungewöhnlich. — **οὐδὲν — Ἐρετριέων** sollte eigentlich vor *ὅπως* stehen. — **ἀπὸ προνοίας,** *ἀντὶ τοῦ ἀπὸ γνώμης καὶ παρασκευῆς.* (Sch.) — **ἔσχατα.** *ἐσχατιᾷ* vermuthet Valckenaer zu Theokr. Adon. T. 2 p. 61. Heindorf. (Gö.) Jenes ist zu vergleichen mit *ἐπ' ἐκεῖνα, ἐπὶ τάδε, ἐπὶ δεξιά.* (Pp.) Ohne Artikel. zu 3, 106, 2. — **σχολῇ πληρουμένων.** *βραδέως πληρουμένων τῶν νεῶν.* (Sch.) — **ἐξαναγκάσειαν.** *ἀναγκάσειαν* die vier besten Hsn. — **τύχοιεν.** Spr. 56, 4, 2.

3 τοὺς Ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δ' αὐτοῖς
ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας, ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ
τοιαύτης δὴ παρασκευῆς οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγαγόμενοι καὶ ναυμαχήσαν-
τες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ἐρετριέων ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὅμως καὶ
ἀντέσχον, ἔπειτ' ἐς φυγὴν τραπόμενοι καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν. καὶ
ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἐρετριέων ὡς φιλίαν καταφεύ-
4 γουσι χαλεπώτατα ἔπραξαν, φονευόμενοι ὑπ' αὐτῶν· οἳ δὲ ἐς τὸ ἐπι-
τείχισμα τὸ ἐν τῇ Ἐρετριαίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, περιγίγνονται καὶ ὅσαι
ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. λαβόντες δ' οἱ Πελοποννήσιοι δύο
καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἄνδρας τοὺς μὲν ἀποκτείναντες
τοὺς δὲ ζωγρήσαντες τροπαῖον ἔστησαν. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ Εὔ-
βοιάν τε, ἅπασαν ἀποστήσαντες πλὴν Ὠρεοῦ — ταύτην δὲ αὐτοὶ Ἀθη-
ναῖοι εἶχον — καὶ τἆλλα τὰ περὶ αὐτὴν καθίσταντο.

96 Τοῖς δ' Ἀθηναίοις ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν γεγενημένα,
ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ
ξυμφορά, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτ' ἄλλο οὐδέν πω οὕτως
ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφεστηκότος, ἄλλων
2 τε νεῶν οὐκ οὐσῶν οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν τε στασιαζόντων
καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυρράξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ
ἐπεγεγένητο, ἐν ᾗ ναῦς τε καὶ τὸ μέγιστον Εὔβοιαν ἀπολωλέκεσαν,
ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς Ἀττικῆς ὠφελοῦντο, πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν;
μάλιστα δ' αὐτοὺς καὶ δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβει εἰ οἱ πολέμιοι τολμή-

---

§ 3. *σημεῖον ἤρθη.* zu 1, 49, 1. — *χρή. χρείη* Dobree 1 p. 118. *χρῆν*? — *διὰ τοιαύτης*, wie 4, 8, 6. (Kr. z. Dion. p. 295, 35.) zu 1, 138, 3. — *ἀναγαγόμενοι* für *ἀναγόμενοι* Vat. — *ὑπέρ.* zu 1, 112, 2. — *ὅμως*, ungeachtet der schlechten Rüstung. (Ps.) Kr. zu Xen. An. 2, 2, 17 lat. A.

§ 4. *οἳ δέ* für *οἱ δέ* Va. [u. St.?], so dass hier *καταφεύγουσι* zu ergänzen und *περιγίγνονται* Nachsatz ist. (Hk.) Dies gehört auch zu dem satzlichen Subject *καὶ ὅσαι* etc. — *ἐπιτείχισμα. τείχισμα* eine gute Hs. Doch s. zu 1, 122, 1. — *Ἐρετριαίᾳ* für *Ἐρετρίᾳ* Bk. aus einer schlechten Hs. Doch kann *ἐν* im Gebiet von heissen. vgl. Index unter *ἐν.* — *αὐτοί.* zu 4, 113, 2. — *ὕστερον οὐ πολλῷ* für *οὐ πολλῷ ὕστερον* eine gute Hs. zu 1, 18, 5. — *τε* verdächtigt Pp. Kr. setzt hier ein Komma. — *εἶχον* nach Vertreibung der Hestiäer. (Kr. z. Dion. p. 388, 108.) — *τἆλλα* ist noch Obj. Gemeint sind wohl die benachbarten Inseln; vielleicht auch einige der gegenüber liegenden Küstenstriche. — *καθίσταντο.* zu 4, 107, 1.

C. 96. § 1. *ἦλθε τὰ γεγενημένα, ἦλθε τὸ μήνυμα τῶν γενομένων.* (Sch.) Dem. 3, 5: *ἦλθεν ἀμφότερα.* (Hertlein.) Ein Inf. als Subject Xen. Hell. 3, 4, 27: *ἔρχεται (αὐτῷ) ἄρχειν.* — *τῶν πρίν.* zu 1, 1, 1. — *παρέστη.* zu 4, 61, 2. — *ὅπου.* zu 8, 27, 2. — *τῶν.* Spr. 50, 4, 3.

§ 2. *αὐτῶν τε.* Das *τε* fehlt in mehrern Hsn. — *ἄδηλον ὂν ὁπότε.* zu 1, 2, 1. — *ξυρράξουσι.* zu 7, 6, 3. — *τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἡ ξ. ᾗ ἐπ. τοσαύτη ἦν.* Spr. 57, 3, 5. Ueber die Häufung der Elaute Lobeck Parall. p. 23. — *τὸ μέγιστον.* zu 2, 65, 1. — *ἀπολωλέκεσαν. ἀπωλωλέκεσαν* eine Hs. — *ἢ τῆς.* zu *τοιῶνδε* 7, 77, 1. — *πῶς οὐκ ἠθύμουν.* Spr. 54, 1, 3. — *ἐγγυτάτου.* Spr. 23, 9, 4. Ueber *διά* zu 2, 29, 3. — *εἰ*

σουσι νενικηκότες εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ, ἐρῆμον ὄντα νεῶν,
πλεῖν· καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι. ὅπερ ἄν, εἰ τολ- 3
μηρότεροι ἦσαν, ῥᾳδίως ἂν ἐποίησαν, καὶ ἢ διέστησαν ἂν ἔτι μᾶλλον
τὴν πόλιν ἐφορμοῦντες ἢ εἰ ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας
ναῦς ἠνάγκασαν ἄν, καίπερ πολεμίας οὔσας τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τοῖς σφε-
τέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι· καὶ ἐν τούτῳ Ἑλλή-
σποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς καὶ Ἰωνία καὶ αἱ νῆσοι καὶ τὰ μέχρι Εὐ-
βοίας καὶ ὡς εἰπεῖν ἡ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ 4
Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι
ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς· διάφοροι γὰρ πλεῖστον ὄντες
τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀξεῖς οἱ δὲ βραδεῖς, καὶ οἱ μὲν ἐπιχειρηταὶ οἱ δὲ
ἄτολμοι, ἄλλως τε καὶ ἐν ἀρχῇ ναυτικῇ πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν
δ' οἱ Συρακόσιοι· μάλιστα γὰρ ὁμοιότροποι γενόμενοι ἄριστα καὶ προσε-
πολέμησαν.

Ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγγελμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως 97
ἐπλήρουν καὶ ἐκκλησίαν ξυνέλεγον, μίαν μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς
τὴν Πύκνα καλουμένην, οὗπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν, ἐν ᾗπερ καὶ τοὺς
τετρακοσίους καταπαύσαντες τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πρά-
γματα παραδοῦναι — εἶναι δὲ αὐτῶν ὁπόσοι καὶ ὅπλα παρέχονται —
καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ· εἰ δὲ μή, ἐπάρατον ἐποιή-

---

die Befürchtung des Falles dass. — εὐθύς. εὐθύ Lobeck z. Phryn. p. 144. — σφῶν hängt von Πειραιᾶ ab. zu 5, 49, 1. σφίσιν 8, 1, 3. — ὅσον οὐκ ἤδη auch Xen. Hell. 6, 2, 16 u. 24.

§ 3. ἂν — ἄν. Spr. 69, 7, 3. — διέστησαν, εἰς στάσιν ἐνέβαλον. (Sch.) zu 6, 77, 2. — ἢ εἰ für ἢ oder εἰ Bekker. — καὶ τάς sogar die. — ἂν ἦν αὐτοῖς hätte ihnen, den Lakedaemoniern, gehört, wäre ihnen zugefallen. (Va.) Spr. 48, 3, 1. „vgl. 4, 65, 1. (Pp.) — τὰ μέχρι. zu 8, 43, 4. — Εὐβοίας. Βοιωτίας eine gute Hs.

§ 4. ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι. zu 6, 84, 3. — διάφοροι. Mehr darüber 1, 70, 2. — πλεῖστον für μάλιστα ist in der guten Prosa nicht gewöhnlich, auch bei Thuk. nur hier. Dial. 49, 10, 4. — οἱ μὲν — ἄτολμοι halt' ich für ein ungeschicktes Einschiebsel nach 1, 70, 2 f. — ἐν vor ἀρχῇ hat nur eine gute Hs. — ὠφέλουν beide, die Lakedaemonier den Athenern und diese sich selbst, eben durch die genannten Eigenschaften. vgl. zu 6, 33, 4. (Pp.) — οἱ Συρακόσιοι. vgl. 7, 21, 3 u. 55, 2. (Kr. z. Dion. p. 254, 34.)

C. 97. § 1. δ' οὖν weist zurück auf 8, 96, 1. (Ds.) — ὅμως, wenn gleich bestürzt. (Ps.) — τότε gehört wohl zu εὐθύς. — Πύκνα für Πνύκα die besten Hsn. Spr. § 20 u. Πνύξ. — οὗπερ. zu 1, 134, 3 u. zu 2, 99, 1. — εἰώθεσαν, ἐκκλησίας ξυλλέγειν. zu 1, 132, 5. Ueber die Sache Schömann de com. p. 53 ss. (Kr. z. Dion. p. 376, 59.) — εἶναι sollten zur Aufnahme unter die 5000 berechtigt sein. Denn die Zahl war an sich viel grösser. Lys. 20, 13. (Arn.) vgl. 8, 86, 2 u. Böckh Staatsh. 1 S. 373. — ὅπλα παρέχονται als Schwerbewaffnete dienten. (Kr. z. Dion. p. 254, 38.) — μηδεμιᾷ ἀρχῇ. μηδεμιᾶς ἀρχῆς Pp. Auch mir (schon vor 1820) eingefallen, da φέρειν nicht für διδόναι stehen kann. Ἄρχοντες waren auch die Richter und die Ekklesiasten. Aristot. Pol. 3, 1, 5. (Thirlwall.) — εἰ δὲ μή. Spr. 65, 5, 12. — ἐπάρατον ist substantivirtes Neutrum.

2σαντο. ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τἆλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γ' ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες· μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο, καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων γενομένων τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ κατιέναι, καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων.

98 Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον καὶ Ἀλέξικλέα καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα ὑπεξέρχονται ἐς τὴν Δεκέλειαν· Ἀρίσταρχος δ' αὐτῶν μόνος, ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν, λαβὼν κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους ἐχώρει 2πρὸς τὴν Οἰνόην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας τεῖχος, ἐπολιόρκουν δ' αὐτὸ διὰ ξυμφορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόης γενομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι, ἐθελοντηδὸν προσπαρακαλέσαντες τοὺς Βοιωτούς. κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρχος ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τἆλλα ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίοις κἀκείνους δεῖ Βοιωτοῖς 3τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβεβάσθαι. οἱ δέ, πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ Οἰνόην ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο.

99 Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ

---

§ 2. *πυκναί.* zu 1, 23, 3. — *ἀφ' ὧν* in Folge deren. (Herbst S. 52.) zu 8, 81, 1. — *νομοθέτας*, ausserordentliche. Schömann de com. p. 270. (Kr. z. Dion. p. 389.) — *πρῶτον* nächstfolgende. — *ἐπὶ ἐμοῦ* zu meiner Zeit, wie Her. 1, 5, 2. Spr. 68, 40, 4. — *ἥ τε ἐς — ξύγκρασις* die Mischung der oligarchischen und demokratischen Elemente. Dem *τέ* enspricht das *καί* vor *ἐκ*, ein Hyperbaton. zu 5, 11, 2. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 254, 38. — *τῶν πραγμάτων.* Spr. 50, 11, 2. — *ἀνήνεγκε* brachte empor, gab neue Kräfte. Ungewöhnlich. vgl. Her. 3, 22, 2? — *ἀνθάπτεσθαι τῶν πρ.* die Angelegenheiten zu betreiben, sowohl die bürgerlichen als die militairischen.

C. 98. § 1. *καὶ ὅσοι.* zu *καὶ ἅ* 3, 2, 1. — *ἦσαν τῆς.* Spr. 47, 9, 2. — *Ἀρίσταρχος.* Kr. z. Dion. p. 339, 114. — *τοξότας*, wahrscheinlich von den Skythen. (Dr.) — *τινὰς τούς.* zu 7, 2, 4.

§ 2. *ἦν* für *ἐστι.* Spr. 53, 2, 4. Dobree vermuthet: *Οἰνόην Ἀθηναίων*, wenn nicht *ἦν δὲ — τεῖχος* zu streichen sei. — *διαφθορᾶς* hängt von *ξυμφοράν* ab. 1, 33, 1: *ἡ ξυντυχία τῆς ἡμετέρας χρείας.* (Gö.) vgl. 3, 111, 5. (Arn.) — *ἐθελοντηδόν* mit Bezug auf das in *προσπαρακαλεῖν* liegende *προσέρχεσθαι.* Das Wort ist ungewöhnlich. Lobeck z. Phryn. p. 6. — *προσπαρακαλέσαντες.* zu 1, 67, 2. — *τἆλλα.* zu 2, 5, 4. — *ξυμβεβάσθαι* es sei ein Vertrag geschlossen. Spr. 61, 5, 6 u. über die Form zu 1, 123, 3.

§ 3. *ὑπόσπονδοι.* zu 6, 88, 10.

C. 99. § 1. *οἱ ἐν τῇ Μ. Πελοποννήσιοι.* Kr. z. Dion. p. 337 s.

Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε ὅτ' ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον παρῄει προσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης τέως που ἧκον, ὅ τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ καὶ ἄλλος, Ἱπποκράτης, ἀνὴρ Σπαρτιάτης καὶ ὢν ἐν Φασήλιδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο πάντα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρνους, Φαρνάβαζός τ' ἐπε- 2
καλεῖτο αὐτοὺς καὶ ἦν πρόθυμος κομίσας τὰς ναῦς καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ' αὐτοῦ, οὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα ἔπλει ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. πρότερον δ' ἐν τῷ αὐτῷ θέρει 3
τῷδε ἑκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐσέπλευσαν, αἳ καὶ τῆς Χερσονήσου τι μέρος κατέδραμον. χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον. ὁ δὲ Θράσυλλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐπειδὴ ἐπύθετο 100
αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶν εὐθὺς πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος, μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος δ' ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξειν 2
αὐτοῦ σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν, αὐτὸς δ' ἐς τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας ἄλφιτά τε καὶ τἆλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευεν, ὡς ἢν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου

Das Subject wird nach den Zwischensätzen erneuert durch *οὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος* § 2, vgl. zu 4, 74, 1. — ***τῶν***, weil nicht bloss ***Ταμώς*** 8, 87, 1, sondern ***οἱ περὶ Ταμών*** vorschwebt. — ***τότε*** 8, 87, 1 f. — ***οὐδέ.*** zu 6, 55, 2. — ***Φίλιππος*** 8, 87, 5. — ***Μινδάρῳ*** 8, 85, 1. — ***ἄλλος.*** *ἄλλοις* Reiske. — ***Ἱπποκράτης***, der 8, 35, 1. 107, 2 erwähnte? (Pp.) — ***καὶ ὤν.*** *κατοικῶν* Kr. Bruchst.

§ 2. ***τὰς ναῦς***, der Peloponnesier. — ***καὶ αὐτός*** auch er, erklärt durch ***ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης.*** — ***τὰς λοιπάς***, die noch nicht abgefallenen hellenischen Städte. — ***ἐλπίζων*** auf *Φαρνάβαζος* bezogen. — ***πλέον τι σχήσειν.*** Zus. zu 4, 43, 3. — ***ἀπ' αὐτοῦ.*** zu 1, 68, 1. vgl. 2, 18, 2. 8, 92, 3. — ***πολλῷ κόσμῳ.*** zu 2, 52, 1. — ***ἀπό.*** zu 2, 90, 3. — ***τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα.*** Kr. z. Dion. p. 305 s. u. 320. „Wenn die zwei Schiffe des Philippos nicht (ohne ihn) zurückgekommen sind, so müssen sie durch andre anderswoher ersetzt sein oder Thuk. sich verrechnet haben.“ (Arn.)

§ 3. ***πρότερον — κατέδραμον***, parenthetisch eingeschoben. (Hk.) Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 305. — ***ἐσέπλευσαν*** für ***ἐπέπλευσαν*** oder ***ἀπέπλευσαν*** einige Hsn. — ***αἳ καί*** für ***καί*** eine gute Hs. — ***ὑπὸ ἀπλοίας.*** zu 2, 85, 4.

C. 100. § 1. ***φθάσῃ***, *Μίνδαρος*.

§ 2. ***καθέξειν***, ***ἐνδιατρίψειν.*** (Sch.) vgl. zu 8, 28, 2; transitiv fasst es Hl., wofür ***κινοῖντο*** spricht. — ***τἆλλα*** für *τὰ ἄλλα* eine Hs. Vielleicht ***τἆλλα τά***, wie wohl auch 4, 69, 1. 7, 83, 2. vgl. 1, 90, 4. 6, 15, 1, Xen. An. 7, 1, 13. — ***γίγνηται.*** ***ἐγγίγνηται?*** zu 1, 113, 1. vgl. 7, 49, 4.

στοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. ἅμα δέ, Ἔρεσος γὰρ τῆς Λέσβου
ἀφειστήκει, ἐβούλετο ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυ-
μναίων γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες διακομίσαντες ἔκ τε τῆς
Κύμης προσεταιριστοὺς ὁπλίτας ὡς πεντήκοντα καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠπεί-
ρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάνδρου Θηβαίου
κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμένου προσέβαλον πρώτῃ Μηθύμνῃ, καὶ ἀπο-
κρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρου-
ροὺς προελθόντας, αὖθις ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες καὶ διὰ τοῦ ὄρους
4 κομισθέντες ἀφιστᾶσι τὴν Ἔρεσον. πλεύσας οὖν ὁ Θράσυλλος ἐπ' αὐ-
τὴν πάσαις ταῖς ναυσὶ διενοεῖτο προσβολὴν ποιεῖσθαι. προαφιγμένος
δ' αὐτόσε ἦν καὶ ὁ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὡς ἠγ-
γέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις· ὑστερήσας δ' ἐπὶ τὴν
5 Ἔρεσον ἐφώρμει ἐλθών. προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου
τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι καὶ αἱ Μηθυμναῖαι· καὶ αἱ
πᾶσαι νῆες παρῆσαν ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρε-
σκευάζοντο ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ τρόπῳ, ἢν δύνων-
ται, αἱρήσοντες τὴν Ἔρεσον.

101 Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελοποννησίων
νῆες ἐπισιτισάμεναι δυοῖν ἡμέραις, καὶ λαβόντες παρὰ τῶν Χίων τρεῖς
τεσσαρακοστὰς ἕκαστος Χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς
Χίου, (οὐ) πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρέσῳ ναυσίν,
ἀλλ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον. καὶ
προσβαλόντες τῆς Φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν Καρτερίοις λιμένα καὶ ἀριστοποιη-

---

§ 3. *γάρ.* zu 1, 87, 1. — *τῆς Λέσβου* hängt von *Ἔρεσος* ab. (Hl. u. Dobree.) Spr. 47, 5, 5. — *ἐξελεῖν, αὐτήν.* zu *ἐδῄουν* 1, 114, 2. — *οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι.* zu 1, 5, 1. Gemeint sind Optimaten. (Kr. z. Dion. p. 336, 80.) — *προσεταιριστούς,* [*εἰς*] *συμμάχους ληφθέντας.* (Sch.) Ein sehr seltenes Wort, substantivisch bei Dion C. 335, 20. (Bl.) — *ξύμπασιν.* zu 6, 62, 1. — *κατὰ τὸ ξυγγενές.* zu 1, 6, 3. Ueber die Sache zu 3, 2, 2. — *πρώτῃ.* Spr. 57, 5, 3. vgl. 2, 80, 5 u. 8, 44, 2. — *αὖθις. καὶ αὖθις* Reiske. zu 6, 90, 1. Zu *ἀφιστᾶσι* zieht es Kr. z. Dion. p. 293, 26. — *τοῦ ὄρους. τὰ ὄρεια* Xen. Hell. 4, 8, 29? (Kr. z. Dion. 298, 46.) Nahe bei Methymna lag der Lepetymnos.

§ 4. *προαφικνεῖσθαι* noch 4, 2, 1 und bei Josephos. — *ὡς* für *ὅτε* eine gute Hs. — *αὕτη.* Spr. 50, 12, 20. — *ὑστερήσας, Θρασύβουλος οὐ φθάσας τὴν ἀπόστασιν.* (Ds.) zu 2, 80, 4. — *ἐφώρμει ἐλθών.* Ueber das Hyperbaton Kr. z. Dion. p. 318, 46.

§ 5. *τινὲς δύο.* zu 7, 34, 4. — *καὶ αἱ Μ. καὶ Μ. έ* d. h. *πέντε* Dobree. Kr. z. Dion. p. 318 s. — *αἱ πᾶσαι.* zu 1, 100, 1. — *ἀφ' ὧν τῷ σ. π., ἀφ' ὧν δηλαδὴ νεῶν τοὺς στρατιώτας παραλαβόντες παρεσκευάζοντο.* (Sch.) So *οἱ ἀπὸ τῶν νεῶν* 3, 90, 3. vgl. Haase p. 33.

C. 101. § 1. *καὶ αἱ ἐκ. καὶ ἐκ* die besten Hsn., von denen eine *αἱ* vor *νῆες* hat. — *δυοῖν* für *δυσίν* Lobeck zu Soph. Aj. p. 471. — *λαβόντες, οἱ ναῦται.* (Ps.) — *τεσσαρακοστάς, ἀρχαῖα νομίσματα καὶ ἐπιχώρια.* (Sch.) Vielleicht ein Vierzigstel des Stater, gleich drei Obolen. (Arn.) — *ἕκαστος.* Spr. 57, 8. — *Χίου, οὐ* für *Χίου* Hk. u. Dobree. vgl. Kr. z. Dion. p. 306. — *προσβαλόντες.* zu 6, 4, 6. — *τῆς Φωκαΐδος.* Spr. 47, 5, 5. — *Ἀρ-*

σάμενοι παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργεννούσαις τῆς ἠπείρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. ἐντεῦθεν δ' ἔτι πολλῆς νυ- 2
κτὸς παραπλεύσαντες καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς Ἁρματοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης ἀριστοποιησάμενοι διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Λάρισσαν καὶ Ἁμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτῃ χωρία ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοίτειον ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου, πρωίτερον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δ' αἳ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν καὶ ἄλλοσε τῶν ταύτῃ χωρίων. οἱ δ' 102
Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῷ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἵ τε φρυκτωροὶ ἐσήμαινον καὶ ᾐσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες τῇ Χερσονήσῳ παρέπλεον ἐπ' Ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἑκκαίδεκα 2
ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσιν· τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἕῳ κατιδόντες τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιούμενοι οὐ φθάνουσι πάσαις, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἴμβρου καὶ Λήμνου διέφυγον, τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιοῦντα.

γεννούσαις für *Ἀργινούσαις* die besten Hsn.; mit zwei *σ* eine, richtig nach Schäfer z. Plut. 4 p. 411. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 306 s. — ***τῆς ἠπείρου*** verdächtigt Kr. z. Dion. eb als aus § 2 entstanden.

§ 2. ***ἔτι πολλῆς νυκτός*** noch tief in der Nacht. (Va.) zu 4, 110, 1. *νυκτὸς ἔτι πολλῆς* Dion. Arch. 4, 11, *πολλῆς ἔτι νυκτός* eb. 5, 7. vgl. Kr. z. Arr. An. 1, 6, 9 lat. A. — ***παραπλεύσαντες.*** *τὴν Κυμαίαν* fügen gute Hsn. hinzu aus § 1; *τὴν Καναίαν* vermuthete sonst Pp.; auch *παραπλεύσαντες καί* verdächtigt Kr. z. Dion. p. 307. — ***Λεκτόν*** für *Λέκτον* einige Hsn. vgl. Spitzner z. Il. ξ, 283. (Pp.) — ***Λάρισσαν.*** *Λάρισαν* Pp. vgl. 2, 22, 3 u. 4, 78, 2. — ***Ῥοίτειον*** für *Ῥοίτιον* eine gute Hs. — ***ἤδη τοῦ Ἑ.*** was schon zum H. gehört. (Va.) zu 2, 96, 3. — ***πρωίτερον.*** zu 7, 19, 1. *πρῳαίτερον* Bk. — ***εἰσὶ δ' αἳ καί.*** zu 2, 49, 5.

C. 102. § 1. ***δυοῖν δ. ε.*** Kr. z. Dion. p. 318, 43. — ***φρυκτωροί.*** zu 2, 94, 1. 3, 22, 5. 80, 2. — ***ὑπομίξαντες,*** *ἐγγίσαντες.* (Sch.) Sonst woher so mir nicht bekannt. — ***ἐκπλεῦσαι,*** *ἀντὶ τοῦ ἐκπλεύσαντες διαφυγεῖν.* (Sch.) So 3, 34, 2 *ὑπεξελθόντες τούτους.* (Scholefield.) vgl. Kr. z. Her. 5, 103. 104. — ***τὰς τῶν π. ναῦς*** will Dobree streichen oder *φθάσαντες* vor *ἐκπλεῦσαι* einschieben.

§ 2. ***τὰς ἑκκαίδεκα*** 8, 99, 3. (Ds.) Kr. z. Dion. p. 305. — ***προειρημένης φυλακῆς*** obschon ihnen Achtsamkeit vorher anempfohlen war. — ***τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ,*** *ὑπὸ τοῦ φιλίου ἐπίπλου, τουτέστιν ὑπὸ τοῦ στόλου τοῦ μετὰ Μινδάρου, ὅπως παραφυλάττωσι τοὺς Ἀθηναίους, ὑπὲρ τοῦ μὴ λαθεῖν αὐτοὺς ἐκπλεύσαντας.* (Sch.) So *ἐπίπλους* für *ἐπιπλέοντες* 2, 90, 2. (Gö.) Hier doch hart. — ***ἀνακῶς*** *ἀντὶ τοῦ προνοητικῶς καὶ φυλακτικῶς.* (Sch.) Jonisch, wie bei Her. 8, 109. (Wasse.) eb. 1, 24, 4 u. Plat. Kom. 200. vgl. Kr. z. Dion. p. 298, 45. — ***δίωξιν.*** *δίωσιν* Herbst Rückk. des Alk. S. 38. — ***ποιουμένου*** für *ποιούμενοι* Kr. z. Dion. p. 319, 51 u. Dobree. — ***φθάνουσι,*** im Entkommen. — ***πάσαις*** für *πᾶσαι* Reiske u. eine gute Hs.: mit allen. — ***Ἴμβρου*** für *ἠπείρου* einige Hsn. — ***ὕσταται.*** Spr. 57, 5, 3. — ***παρά.*** zu 6, 57, 3. Dobree vermuthet *περί.*

3 καὶ μίαν μὲν ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου αὐτοῖς ἀν-
δράσι λαμβάνουσι, δύο δ' ἑτέρας ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν
103 πρὸς τῇ Ἴμβρῳ κενὴν κατακαίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο ταῖς τε ἐξ Ἀβύ-
δου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα πολιορ-
κήσαντες Ἐλαιοῦντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευ-
σαν ἐς Ἄβυδον.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν σκοπῶν καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς
λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τει-
χομαχοῦντες, ὡς ᾔσθοντο, εὐθὺς ἀπολιπόντες τὴν Ἔρεσον κατὰ τάχος
2 ἐβοήθουν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων
αἱροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι
περιέπεσον αὐτοῖς, καὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἀφικόμενοι ὁρμίζονται ἐς τὸν
Ἐλαιοῦντα καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἴμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται καὶ ἐς
τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο. μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυ-
104 μάχουν τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι
παρ' αὐτὴν τὴν γῆν ἐπὶ τῆς Σηστοῦ, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι
ἐκ τῆς Ἀβύδου ἀντανῆγον καὶ αὐτοί. καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχήσοντες,
παρέτειναν τὸ κέρας οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμε-
νοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρριανῶν, νῆες ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, οἱ δ' αὖ
Πελοποννήσιοι ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα.
2 κέρας δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον τὸ μὲν δεξιὸν Συρακόσιοι, τὸ
δ' ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλέουσαι, Ἀθη-

---

§ 3. *τὴν μίαν.* Spr. 50, 2, 8. (Kr. z. Dion. p. 303, 69.)

C. 103. § 1. *ταῖς ἐξ Ἀ.* 8, 99, 3. — *ταῖς ἄλλαις*, mit denen die Mindaros herbeigeführt hatte nach Kr. z. Dion. p. 308, der hier und nach *ὀγδοήκοντα* Kommata setzt. — *ξυμπάσαις* im Ganzen. — *ψευσθέντες τῶν σκοπῶν*, *ψευσθέντων τῶν σκοπῶν καὶ ἁμαρτόντων.* (Sch.) Ein sonderbarer Ausdruck, da man für das Concretum ein Abstractum erwarten würde, wie in den Phrasen *ψεύδεσθαι γνώμης, ἐλπίδος.* (Pp.) Der Sinn ist wohl eig.: getäuscht in der Zuverlässigkeit der Späher. Lys. 19, 49: *φαινόμεθα τῶν ἀρχαιοπλούτων πολὺ ἐψευσμένοι*, rücksichtlich ihres Reichthums. Xen. Mem. 4, 2, 26: *διὰ τὸ ἐψεῦσθαι ἑαυτῶν πλεῖστα κακὰ πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι.* „So noch Plat. Menex. 245: *τῶν ξυμμάχων ἐψεύσθη.*" (Pp.)

§ 2. *τότε* 8, 102, 2. — *τὴν ναυμαχίαν* die zu liefernde Seeschlacht. zu 2, 86, 3 u. 6, 49, 1.

C. 104. § 1. *ἐπὶ κέρως.* zu 6, 32, 2. — *ἀντανῆγον.* zu 7, 52, 1. — *καὶ αὐτοί* ihrerseits. zu 5, 6, 3. — *παρέτειναν*, ein technischer Ausdruck, auch Xen. An. 7, 3, 48. (Bl.) — *παρέτειναν* — *Ἀρριανῶν* ita capio: Athenienses classem extendebant ab Idaco usque ad Arrhiana, navigando sc. ab Arrhianis, quae extra Cynossema pono, Idacon versus. (Dobree.) vgl. Kr. z. Dion. p. 283. — *τὸ κέρας* die Schlachtlinie. Kr. z. Xen. An. 6, 3, 5. — *ἀρξάμενοι* als ob ein: und sich erstreckend folgen sollte. vgl. Kr. z. Xen. An. 6, 2, 1 u. Her. 9, 15, 2. — *ἑβδομήκοντα* für *ὀγδοήκοντα* die besten Hsn. — *ἀπὸ Ἀ. μέχρι Δ.* Ueber die zweifelhaften Localitäten vgl. Kruse Ueber Her. Ausmessung des Pontos S. 57 ff. 66 u. 71. — *ἑξήκοντα. ὀγδοήκοντα* Acac. u. zwei Hsn. vgl. Kr. z. Dion. p. 319 s. Wenig ansprechend sind die Vermuthungen Neuerer.

ναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν·
οἱ δ' ἄλλοι στρατηγοὶ ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπειγομένων δὲ τῶν Πε- 3
λοποννησίων πρότερόν τε ξυμμῖξαι καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθη-
ναίων, ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ, ἀποκλῇσαι τοῦ ἔξω αὐτοὺς
ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν οὐχ ἑκὰς
οὖσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ᾗ μὲν ἐβούλοντο ἀποφράξασθαι αὐτοὺς
οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ, τὸ δ' εὐώνυμον
αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν ἣ Κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ 4
μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ
καθίσταντο, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος καὶ τοῦ χω-
ρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔ-
χοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι.
προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον ἐξέωσάν τε ἐς τὸ 105
ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ
πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον
ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο οὔθ' οἱ
περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου — ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν 2
ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα καὶ ἅμα οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐλάσ-
σους ἐπιτεταγμένοι εἶργον αὐτούς, πρὶν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρα-
τήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκειν ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν
ἀτακτότεροι γενέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον τὰς ἐπὶ 3

---

§ 2. *ἀριστερόν* für *εὐώνυμον* auch bei Thuk. nur hier; öfter so bei Plut. Luc. 27, Cäs. 44, Sert. 19, Brut. 41. 49.

§ 3. *τε. τι* Reiske, in der Dukerschen Ausgabe verdächtigt. — *ξυμμῖξαι, συμπεσεῖν, συρράξαι.* (Sch.) — *ὑπερσχόντες* für *ὑπερσχόντων.* zu 8, 63, 2. Ueber das Wort zu 3, 107, 3. — *ἀποκλῇσαι* für *ἀποκλεῖσαι* Bk. — *αὐτούς* eingeschoben wie 1, 68, 1. 7, 62, 3. 78, 4. 8, 2, 2. — *ἑκάς.* zu 1, 69, 4. — *ἀντεπεξῆγον* mit Bezug auf die Ueberflügelung, *ὑπερσχόντες* hier, *ἐπεξαγωγή* 8, 105, 3. vgl. zu 5, 71, 3. Oefter findet sich dies Verbum so bei Spätern, wie Dion C. 46, 37. — *περιεγίγνοντο τῷ πλῷ, ἔφθασαν πλεύσαντες οὗ ἐβούλοντο ἀποκλεῖσαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι.* (Ds.) zu 1, 55, 3. — *ὑπερεβεβλήκει. ὑπερεκβεβλήκει* einige gute Hsn. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 283, 71?

§ 4. *ἀσθενέσι* ist Prädicat, als ob stände: *ταῖς δὲ μέσαις ναυσὶν ἀσθενέσι* etc. Spr. 57, 3, 1. — *τὴν περιβολήν, τὸ προκῦπτον ἐς θάλασσαν ὃ ἔδει τοὺς Ἀθηναίους περιβαλεῖν.* (Ds.) — *ἐν τῷ ἐπ' ἐκεῖνα* zu 7, 58, 1.

C. 105. § 1. *ἐπεκβαίνειν* noch 1, 49, 4 u. bei Spätern. — *περισχόντες, ἤγουν περιγενόμενοι, κρείττονες γενόμενοι.* (Sch.) vgl. 5, 7, 2 u. 71, 1. — *ὑπό.* Xen. Hell. 6, 3, 15: *ὑπὸ πλήθους κακῶν ἀπείπωμεν.* (Dobree 2 p. 158.)

§ 2. *ἀφανές — αὐτούς* ist parenthetisch abzuscheiden. Denn zur Hülfe kam nicht der linke, sondern der rechte Flügel. (Kämpf Quaestt. 3 p. 13 s.) — *ἀφανές.* Spr. 43, 4, 13. *ἀφανέστερα* einige gute Hsn. vgl. zu 8, 55, 1. — *τὴν ἄκραν τὸ Κ. σ.* zu 1, 46, 3. — *ἐλάσσους.* Spr. 50, 11, 1. — *πρίν.* zu 5, 61, 1. — *διώκειν. διώκοντες* fast alle Hsn. Doch halt' ich ein Particip hier eben so wenig für erträglich als 4, 63, 1 u. 5, 7, 1.

§ 3. *γνόντες, τὴν ἀταξίαν.* (Va.) Interpungirt ist im Folgenden nach

σφίσι ναῦς ἐπεχούσας, παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως καὶ
ἐπαναστρέψαντες, εὐθὺς ἠμύναντό τε καὶ τρέπουσι, καὶ τὰς κατὰ τὸ
νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πεπλανημένας ἔκοπτόν
τε καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίστασαν. οἵ τε Συρακόσιοι
ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες καὶ
106 *μᾶλλον ἐς φυγὴν ὁρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων. γεγε-*
νημένης δὲ τῆς τροπῆς καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς
τὸν Μείδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς Ἄβυδον,
ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι — στενὸς γὰρ ὢν ὁ Ἑλλήσπον-
τος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχεν — τὴν μέντοι
2 *νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ*
τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διά τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλ-
ματα καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰν ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς
τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξίους του ἐς τὰ
3 *ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι Χίας μὲν*
ὀκτώ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο,
Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Πελληνέων
μίαν ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πέντε καὶ δέκα ναῦς ἀπολλύασιν. στήσαντες
δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὗ τὸ Κυνὸς σῆμα καὶ τὰ ναυάγια προσα-
γαγόμενοι καὶ νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες ἀπέστει-
4 *λαν καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δ' ἀφικομένης*
τῆς νεὼς καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπί τε ταῖς περὶ
τὴν Εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ

Dobree, *τὰς ναῦς* mit *ἠμύναντο* verbunden. — ***ἐπεχούσας***, *ἐφεδρευούσας, ἐπικειμένας.* (Sch.) Her. 9, 59: *ἐπεῖχε ἐπὶ Λακεδαιμονίους.* (Arn.) vgl. Arr. An. 1, 14, 4. Es widerstrebt Haase S. 103 ss., der *τά* oder *τό* vor *τάς* einschiebt, *ἐπὶ σφίσι* durch *κατὰ σφᾶς* deutend, *ἐπέχειν* nach der A. zu 1, 48, 2 erklärt. „Doch könnte man dies wohl auch intransitiv nehmen: stehen." (Pp.) Ueber *ἐπί* gegen Spr. 68, 41, 7. — ***ἐπεξαγωγή*** scheint sonst nicht vorzukommen. vgl. zu 5, 71, 3. — ***κατά.*** zu 1, 48, 3. — ***ὑπολαβόντες***, *δεξάμενοι.* (Sch.) *ὑπολαμβάνοντες* mehrere gute Hsn. zu 1, 68, 4. — ***καθίστασαν.*** zu 3, 108, 1. (2.) u. 4, 75, 2. — ***ἑώρων***, *ἐς φυγὴν ὁρμήσαντας.* zu 1, 78, 3. vgl. 7, 69, 1.

C. 106. § 1. ***τῆς τροπῆς.*** Kr. z. Dion. p. 320 s. — ***Μείδιον*** für *Πύδιον* die besten Hsn. *Ῥόδιον* D'Anville. vgl. jedoch Kruse eb. S. 66 u. 71. — ***μάλιστα*** eingeschoben wie *ἄνω* 2, 83, 1 u. *κύκλῳ* 7, 70, 1. — ***τὸ πρῶτον*** ohne *μέν.* zu 1, 32, 1. vgl. 7, 23, 1. — ***βραχείας*** nahe gelegene.

§ 2. ***κατὰ βραχύ***, *ἄρτι, πρὸ ὀλίγου γεγενημένα.* (Sch.) ein und der andere Verlust im Kleinen. (Ill.) zu 4, 96, 3. — ***καταμέμφεσθαι.*** vgl. 7, 77, 1 u. Kr. z. Her. 1, 77, 1. — ***του*** für *τοῦ* Dr.

§ 3. ***Πελληνέων*** für *Πελληναίων* einige Hsn. vgl. 2, 9, 1. 8, 3, 3. (Bk.) — ***πέντε καὶ δέκα.*** Kr. z. Dion. p. 323. — ***προσαγαγόμενοι.*** *ἰδιωσάμενοι.* (Sch.) — ***τούς*** vor *νεκρούς* ist mit den besten Hsn. gestrichen. zu 1, 54, 2. — ***ἄγγελον.*** zu 3, 36, 3.

§ 4. ***ἀφικομένης καὶ ἀκούσαντες.*** Spr. 56, 14, 2. — ***ἀνέλπιστον τήν.*** [*τὴν*] *ἀνέλπιστον*? — ***ἐπί*** nach Spr. 68, 41, 2. — ***ξυμφοραῖς***, der Niederlage dort 8, 95 und des Abfalles der Insel. (Ds.) — ***καὶ κατά***, *καὶ ἐπὶ*

ἐπερρώσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα,
ἢν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, περιγενέσθαι.

Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπουδῆς ἐπισκευά- 107
σαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν τῇ Σηστῷ Ἀθηναῖοι ἔπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφε-
στηκυῖαν· καὶ κατιδόντες καθ' Ἁρπάγιον καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ
Βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμούσας ἐπιπλεύσαντες καὶ μάχῃ κρατήσαντες
τοὺς ἐν τῇ γῇ ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον, 2
ἀτείχιστον οὖσαν, προσηγάγοντο πάλιν καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευ-
σαν δ' ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαι-
οῦντα καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκο-
μίσαντο — τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν — καὶ ἐς τὴν Εὔ-
βοιαν ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτην καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς.

Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιά- 108
δης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου καὶ Φασήλιδος ἐς
τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἀποστρέψειε (τοῖς) Πελο-
ποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν καὶ τὸν Τισσαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκοι
μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς
εἶχεν Ἁλικαρνασέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε καὶ Κῶν ἐτείχισεν.
ταῦτα δὲ πράξας καὶ ἄρχοντα ἐν τῇ Κῷ καταστήσας πρὸς τὸ μετό-
πωρον ἤδη ἐς τὴν Σάμον κατέπλευσεν.

Καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου, ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν 2
Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πεπλευ-
κυίας, ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννη-
σίων ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ, Ἀντάνδριοι, εἰσὶ δὲ Αἰολῆς, παρακομισάμε-
νοι ἐκ τῆς Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας ἐσηγάγοντο
ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου, Τισσαφέρνους ὑπάρχου, ἀδι-

---

ταῖς κατά. — *γεγενημέναις.* zu 1, 11, 3 E. — *δυνατά* für *δυνατόν*, wie 3, 86, 2. (Dr.)

C. 107. § 1. *ὑπὸ σπουδῆς.* zu 3, 33, 3. — *ἐν τῇ* für *ἐν* mehrere u. einige gute Hsn. — *Πρίαπον* sollte zuerst stehen. vgl. Strabo p. 587 u. zu 3, 29, 1 E. (Pp.) — *τὰς ὀκτὼ ναῦς*, die 8, 80, 3 erwähnten. Kr. z. Dion. p. 308, 88.

§ 2. *Κυζικόν.* Kr. z. Dion. p. 345. — *ἀνέπραξαν.* Spr. 52, 10, 6 u. zu 2, 95, 1. vgl. 8, 108, 1. — *αἰχμαλώτων*, die 8, 106, 3. (Sch. u. Pp.) Das Wort von Sachen bei Thuk. nur hier. — *Ἱπποκράτην. Ἱπποκράτη* zwei gute Hsn. Ueber die Sache Kr. z. Dion. p. 324. — *τὰς ἐκεῖθεν.* zu 1, 62, 3 u. Kr. z. Dion. p. 302, 67. Ueber die Sache 8, 94 ff. (Ds.) u. Kr. z. Dion. p. 323 s.

C. 108. § 1. *ταῖς τρισί.* 8, 88. — *Φασήλιδος* sollte zuerst stehen. zu 3, 29, 1 E. — *τάς τε. τε* fehlt in einigen guten Hsn. — *ἀποστρέψειε* für *ἀποτρέψειε* gute Hsn. — *(τοῖς)* hat nur (eine) gute Hs. — *τὸν Τ. ὅτι.* zu 1, 144, 2. — *πεποιήκοι.* zu 2, 48, 1. — *ἐτείχισε* für *ἐτείχιζε* die besten Hsn. — *καί* vor *ἄρχοντα* haben einige Hsn. — *ἄρχοντα* für *ἄρχοντας* eine gute Hs. — *πρὸς τὸ μ. ἤδη.* zu 4, 135.

§ 2. *ἀπὸ τῆς Ἀ.* 8, 87, 2 f. 5. — *ἀναζευγνύναι* bei Thuk. nur hier. — *παρακομισάμενοι*, ἤγουν λεληθότως καὶ ἔξω τῆς προκειμένης ὁδοῦ ἀγαγόν-

3κούμενοι, ὥσπερ καὶ Δηλίους τοὺς Ἀτραμύττιον κατοικήσαντας, ὅτε
ὑπ' Ἀθηναίων Δήλου καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιη-
σάμενος ἄδηλον καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξα-
γαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ τηρήσας ἀριστοποιουμένους καὶ
περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ κατηκόντισεν. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο
τὸ ἔργον μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος
αὐτοῦ ἃ φέρειν οὐκ ἠδύναντο ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς
109ἀκροπόλεως. ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοπον-
νησίων τὸ ἔργον καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ — καὶ ἐν-
ταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροί — διαβεβλῆσθαί τε νο-
μίσας αὐτοῖς σφόδρα καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἔτι βλάπτωσι, καὶ
ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δε-
2ξάμενος αὐτοὺς κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πο-
ρεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμψηταί
τε τῶν περὶ τὴν Ἄντανδρον γεγενημένων καὶ τὰς διαβολὰς καὶ περὶ
τῶν Φοινισσῶν νεῶν καὶ τῶν ἄλλων εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ
ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. [ὅταν ὁ
μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.]

τες. δῆλον δὲ τοῦτο διὰ τοῦ εἰρηκέναι ὅτι διὰ τοῦ ὄρους, δηλονότι δι' ὁδοῦ ἀτρίπτου καὶ ἀσυνήθους. (Sch.)

§ 3. *Ἀτραμύττιον.* *Ἀδραμύττιον, -ύτειον, -ύττειον* mehrere (gute) Hsn. — *κατοικήσαντας ὅτε* sich angesiedelt nachdem. vgl. 5, 1, 2. — *ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον* nachdem er eine geheime Feindschaft gegen Jemand den er bekriegen wolle vorgeschützt. — *ἐπαγγείλας.* zu 7, 17, 1. — *στρατιάν.* *στρατείαν* A. Ps.; doch s. zu 1, 3, 4. — *φοβούμενοι αὐτὸν μή.* zu 4, 1, 1. — *καί* vor *ἄλλα* verbindet wohl die Participia. — *ἄλλα.* *ἄττα* Kr. Bruchst. — *ἐπιβάλλοντος.* *ἐπιτιθέντος αὐτοῖς (αὐτοῦ?) τοῖς Ἀντανδρίοις.* (Sch.) Her. 1, 106, 1: *ἔπρησσον παρ' ἑκάστων τὸ ἑκάστοισι ἐπέβαλλον.* vgl. Kr. z. Arr. An. 2, 1, 5. — *ἐκβάλλουσι, οἱ Ἀντάνδριοι.*

C. 109. § 1. *τὸ ἐν.* *τὸ ἐν τῇ* mehrere auch gute Hsn. — *Μιλήτῳ* 8, 84, 2. — *Κνίδῳ* 8, 35, 1. vgl. Kr. Stud. 2 S. 197. — *καὶ — γάρ.* zu 1, 31, 2; über die Sache 8, 84, 2. (Dr.) — *διαβεβλῆσθαι.* zu 3, 109, 3 u. 8, 81, 2. — *αὐτοῖς.* *αὐτούς* viele, z. Th. gute Hsn. — *ἔτι βλάπτωσι* für *ἐπιβλάπτωσι* die besten Hsn. — *μᾶλλον ἢ αὐτὸς Τισσαφέρνης.* (A. Ps.) — *τῶν πρὸς τοὺς Ἀ.* von den Unternehmungen gegen die A., der Ge. von *τι* regiert. Doch fehlt *τῶν* in zwei Hsn. Ueber *τι μᾶλλον* zu 7, 57, 1.

§ 2. *πρὸς αὐτούς,* *τοὺς Πελοποννησίους.* (Va.) — *μέμψηται τῶν γεγενημένων.* Spr. 47, 21. *μέμψεται* Cobet v. l. p. 273. vgl. zu 1, 19. — *τε τῶν.* *τι τῶν* die besten Hsn. — *τάς.* *πρὸς τάς* Cobet eb. — *διαβολάς.* *λείπει τὸ ἀπώσηται.* (Sch.) Mehrere Hsn. fügen *ἀπώσηται* hinzu. Doch findet sich *ἀπολογεῖσθαι* auch mit dem Ac., wenigstens bei Spätern. (Hertlein.) Verschieden ist *ἀπολογεῖσθαι* 3, 62, 4 zur Vertheidigung anführen. (Pp.) Nicht minder auch 8, 68, 3 *ἀπολογεῖσθαι δίκην.* vgl. Spr. 46, 6. — *καὶ περί.* *τὰς περί?* — *ἀπολογήσηται.* *ἀπολύσεται* Cobet v. l. p. 368, wie 8, 87, 1. vgl. 5, 75, 2, Dem. 15, 2, Dion. Hal. Arch. 2, 69 u. 6, 59. Vertheidigt wird die La. von Herbst S. 47 f. — *καὶ ἀφικόμενοι — Ἀρτέμιδι* wäre nur erträglich wenn ein Erheblicheres enthaltender Ggs., den *πρῶτον* erwarten lässt, zugefügt wäre. Die Auslassung war vielleicht eine Folge unverschuldeten Abbrechens. — *ὅταν — πληροῦται* fehlt in einer Hs., schon von Dodwell verdächtigt. vgl. jedoch Kr. z. Clinton 411, 3.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ

ἐκ τῶν εἰς Θουκυδίδην σχολίων περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ Θουκυδίδου καὶ τῆς τοῦ λόγου ἰδέας.

Τῶν Δημοσθένους μύστας γεγενημένους θείων λόγων τε καὶ ἀγώνων, 1
συμβουλευτικῶν τε καὶ δικανικῶν νοημάτων μεστοὺς γενομένους καὶ
ἱκανῶς ἐμφορηθέντας, ὥρα λοιπὸν καὶ τῶν Θουκυδίδου τελετῶν ἐντὸς
καταστῆναι· πολὺς γὰρ ἀνὴρ τέχναις καὶ κάλλει λόγων καὶ ἀκριβείᾳ
πραγμάτων καὶ στρατηγικαῖς συμβουλαῖς καὶ πανηγυρικαῖς ὑποθέσεσιν.
ἀναγκαῖον δὲ πρῶτον εἰπεῖν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ γένος καὶ τὸν βίον·
πρὸ γὰρ τῶν λόγων ταῦτα ἐξεταστέον τοῖς φρονοῦσι καλῶς.

Θουκυδίδης τοίνυν ὁ ξυγγραφεὺς Ὀλόρου μὲν προῆλθε πατρός, 2
τὴν ἐπωνυμίαν ἔχοντος ἀπὸ Ὀλόρου τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως, καὶ μη-
τρὸς Ἡγησιπύλης, ἀπόγονος δὲ τῶν εὐδοκιμωτάτων στρατηγῶν, λέγω
δὴ τῶν περὶ Μιλτιάδην καὶ Κίμωνα. ᾠκείωτο γὰρ ἐκ παλαιοῦ τῷ
γένει πρὸς Μιλτιάδην τὸν στρατηγόν, τῷ δὲ Μιλτιάδῃ πρὸς Αἰακὸν
τὸν Διός. οὕτως αὐχεῖ τὸ γένος ὁ ξυγγραφεὺς ἄνωθεν. καὶ τούτοις 3
Δίδυμος μαρτυρεῖ, Φερεκύδην ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν φάσκων
οὕτως λέγειν· "Φιλαίας δὲ ὁ Αἴαντος οἰκεῖ ἐν Ἀθήναις. ἐκ τούτου
δὲ γίγνεται Δαΐκλος, τοῦ δὲ Ἐπίδυκος, τοῦ δὲ Ἀκέστωρ, τοῦ δὲ Ἀγή-

---

Μαρκελλίνου. Ueber ihn ist nichts bekannt. Die Schrift selbst besteht wie sie vorliegt wenigstens aus drei Aufsätzen verschiedener Verfasser. — *ἐκ τῶν — ἰδέας* für *περὶ τοῦ Θουκυδίδου βίου καὶ τῆς ἰδέας αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὅλης ξυγγραφῆς παρεκβολή* eine gute Hs.

1. *ἀνήρ. ὁ ἀνήρ* Bk. — *ἀκριβείᾳ.* Aristid. *π. τῶν τεττάρων* p. 200 Cant.: (*Θουκυδίδης ὁ Ὀλόρου*) *οὐ μόνον τῇ τῶν λόγων δυνάμει καὶ σεμνότητι ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων ἀκριβείᾳ πλεῖστον προέχειν τῶν συγγραφέων δοκεῖ.* — *στρατηγικαῖς* für *στρατηγίαις καὶ* Grauert ad Marc. vit. Thuc. im Rhein. Mus. 1, 3.

2. *Θουκυδίδης.* Krügers Untersuchungen über das Leben des Thuk. 1832. — *δή. δέ?* — *γάρ* für *δέ* eine gute Hs. — *τὸ γένος. τοῦ γένους?*.

3. *Φερεκύδης* nicht der Syrier, sondern der Lerier oder Athener. vgl. Sturz Pher. fragmm. p. 84 ff. (Pp.) — *Φιλαίας. Φιλαῖος* Wesseling z. Her. 6, 35. Ueber die Stammtafel Vömel Exerc. chronol. de aet. Sol. et Croesi. (Pp.) — *Δαΐκλος. Αἴκλος* Casaub. — *Ἐπίδυκος. Ἐπίδικος* Grauert, *Ἐπίλυ-*

*νωρ, τοῦ δὲ Ὄλιος, τοῦ δὲ Λύκης, τοῦ δὲ Τύφων, τοῦ δὲ Λάϊος, τοῦ
δὲ Ἀγαμήστωρ, τοῦ δὲ Τίσανδρος, [ἐφ' οὗ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις*]
τοῦ δὲ Μιλτιάδης, τοῦ δὲ Ἱπποκλείδης, ἐφ' οὗ ἄρχοντος Παναθήναια
4ἐτέθη* τοῦ δὲ Μιλτιάδης, ὃς ᾤκησε Χερρόνησον.“ μαρτυρεῖ τούτοις
καὶ Ἑλλάνικος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Ἀσωπίδι. ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποι τις,
5τί αὐτῷ πρὸς Θουκυδίδην; ἔστι γὰρ οὕτως τούτου συγγενής. Θρᾷκες
[καὶ] Δόλογκοι ἐπολέμουν πρὸς Ἀψινθίους, ὄντας γείτονας· ταλαιπω-
ρούμενοι δὲ τῷ πολέμῳ καὶ τί κακὸν οὐ πάσχοντες ἐκ τοῦ μεῖον ἔχειν
ἀεὶ τῶν πολεμίων καταφεύγουσιν ἐπὶ τὰ τοῦ θεοῦ χρηστήρια, εἰδότες
ὅτι μόνος θεὸς ἐξ ἀμηχάνων εὑρίσκει πόρους· θεοῦ γὰρ ἰσχὺς καὶ κατ'
Αἰσχύλον ὑπερτέρα, πολλάκις δ' ἐν κακοῖσι τὰν ἀμήχανον ἐκ χαλεπᾶς
6δύας ὑπέρ τε ὀμμάτων κρημναμέναν νεφέλαν ὀρθοῖ. καὶ οὐκ ἐψεύ-
σθησαν τῶν ἐλπίδων· ἐχρήσθησαν γὰρ κράτιστον ἕξειν ἡγεμόνα τοῦ-
τον ὃς ἂν αὐτοὺς ἀλωμένους ἐπὶ ξενίαν καλέσῃ. [τότε καὶ Κροῖσος
εἶχε Λυδίαν καὶ τὰς Ἀθήνας ἡ Πεισιστρατιδῶν τυραννίς.] ἐπανιόντες
οὖν ἀπὸ τοῦ χρηστηρίου περιέτυχον τῷ Μιλτιάδῃ πρὸ τῶν θυρῶν
καθεζομένῳ τῆς αὐτοῦ οἰκίας, ἀχθομένῳ μὲν τῇ τυραννίδι, ζητοῦντι
δὲ δικαίαν τῆς Ἀττικῆς ἔξοδον· ταῦτα γὰρ ᾠκονόμησεν ὁ χρησμὸς
7αὐτοῖς. ὁρῶν οὖν αὐτοὺς πλανητῶν ἔχοντας στολήν, συνεὶς τί δύνα-
ται πλάνη καλεῖ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ξενίαν, ὑπηρετῶν τῷ χρησμῷ λαν-
θάνων. οἱ δ' ἥσθησαν τὸν ἡγεμόνα τὸν ἀπὸ τῶν ξενίων εἰληφότες
καὶ πάντα αὐτῷ διηγησάμενοι στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν αὐτῶν. οἱ
μὲν οὖν τὸν θεόν φασιν ἐρωτήσαντα ἐξελθεῖν, οἱ δὲ οὐκ ἄνευ γνώμης
τοῦ τυράννου τὴν ἔξοδον πεποιηκέναι, ἀλλὰ τῷ κρατοῦντι τὴν πρόσκλη-
σιν τῶν Θρᾳκῶν διηγησάμενον ἀπελθεῖν· ὃς καὶ προσδοὺς δύναμιν
8ἀπέπεμψεν, ἡσθεὶς ὅτι μέγα δυνάμενος ἀνὴρ ἔξεισι τῶν Ἀθηνῶν. οὗ-
τος οὖν ἡγούμενος ἐπλήρωσε τὰ μεμαντευμένα, καὶ μετὰ τὴν νίκην
9γίγνεται καὶ Χερρονήσου οἰκιστής. ἀποθανόντος δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ
διαδέχεται τὴν ἐν Χερρονήσῳ ἀρχὴν Στησαγόρας ὁ .... ἀδελφὸς
10ὁμομήτριος. ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου διαδέχεται τὴν ἀρχὴν Μιλ-*

κος Gö. — ***Τύφων.*** *Τόφων* eine gute Hs., *Ἰοφῶν* Hertlein? — ***ἐφ' οὗ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις*** streichen Rutgersius, Corsini F. A. zu Ol. 53, 3 u. Vömel, der *τοῦ δὲ Τίσανδρος* dafür hinzugefügt. — ***ἐτέθη.*** *ἐτέθη, καὶ Κύψελος* Vömel. — ***ᾤκησε.*** *ᾤκισε* Steph. u. Cas.; doch s. zu Th. 1, 8, 1.

5. ***Δόλογκοι*** für *Δόλοπες* Wess. zu Her. 6, 34. — ***θεός*** für *ὁ θεός* eine gute Hs. — ***θεὸς — πόρους,*** nach Aesch. Pro. 59. (Hudson.) — ***Αἰσχύλον,*** Sieben 211 ff. (Huds.) Dort steht *πολλάκι — κάκ. χαλ. — ὑπερθ' ὀμμάτων.*

6. ***καὶ οὐκ.*** *κοὐκ* Bk. — ***ἐχρήσθησαν*** sie erhielten ein Orakel, ungewöhnlich. — ***θυρῶν*** für *ὁρῶν* Rutgers. — ***τῆς αὐτοῦ οἰκίας*** für *τῆς Ἀττικῆς* ders. vgl. jedoch Valck. zu Her. 6, 35. (Pp.)

7. ***ὅς*** für *οἷς* Casaubonus.

9. ***ὁ ...... ἀδελφός.*** Die Lücke erkannte Bk. vgl. Her. 6, 38 f. *αὐτοῦ* nach *ἀδελφός* fehlt in einer guten Hs. *ὁ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ὁμομητρίου* Hofman.

τιάδης, ὁμώνυμος μὲν τῷ πρώτῳ οἰκιστῇ, ἀδελφὸς δὲ Στησαγόρου
ὁμομήτριος καὶ ὁμοπάτριος. οὗτος οὖν, ὄντων αὐτῷ παίδων ἐξ Ἀττι- 11
κῆς γυναικός, ὅμως ἐπιθυμῶν δυναστείας λαμβάνει Θρᾳκῶν βασιλέως
Ὀλόρου θυγατέρα Ἡγησιπύλην πρὸς γάμον· ἐξ οὗ καὶ αὐτῆς γίνεται
παιδίον. κατελθόντων δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα Περσῶν συσκευασάμενος 12
τὰ αὐτοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας πέμπει καὶ τὰ πολλὰ τοῦ γένους ἀποστέλ-
λει. ἡ δὲ ναῦς ἁλίσκεται, ἐν ᾗ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχ οἱ ἐκ
τῆς γυναικὸς τῆς Θρᾳκικῆς· ἀφίενται δ' ὑπὸ βασιλέως, εἴ γε μὴ Ἡρό-
δοτος ψεύδεται. Μιλτιάδης δ' εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐκ Θράκης διαφυγὼν
σώζεται. οὐκ ἀπέδρα δὲ καὶ τὴν τῶν (ἐχθρῶν) συκοφαντίαν· ἐγκλή- 13
ματα γὰρ αὐτῷ (ἐπέφερον) διεξιόντες τὴν τυραννίδα. ἀποφεύγει δὲ
(καὶ τούτους καὶ) στρατηγὸς τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου γίγνε-
ται. ἀπὸ τούτου οὖν .... κατάγεσθαί φησι τὸ Θουκυδίδου γένος. 14
καὶ μέγιστον τεκμήριον νομίζουσι τὴν πολλὴν περιουσίαν καὶ τὰ ἐπὶ
Θράκης κτήματα καὶ .... σύλῃ μέταλλα χρυσᾶ. δοκεῖ οὖν τισιν 15
εἶναι τοῦ Μιλτιάδου ἢ θυγατριδοῦς. παρέσχε δ' ἡμῖν τὴν ἄλλως αὐ-
τὸς ζήτησιν, μηδεμίαν μνήμην περὶ τοῦ γένους πεποιημένος. μὴ ἀ- 16
γνοῶμεν δὲ τοῦτο ὅτι Ὄρολος ὁ πατὴρ αὐτῷ ἐστι, τῆς μὲν πρώτης
συλλαβῆς τὸ ρ ἐχούσης, τῆς δὲ δευτέρας τὸ λ. αὕτη γὰρ ἡ γραφή,
ὡς καὶ Διδύμῳ δοκεῖ, ἡμάρτηται. ὅτι γὰρ Ὀρολός ἐστιν ἡ στήλη δη-
λοῖ ἡ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ κειμένη, ἔνθα κεχάρακται· "Θουκυδίδης
Ὀρόλου Ἁλιμούσιος." πρὸς γὰρ ταῖς Μελιτίσι πύλαις καλουμέναις 17
ἐστὶν ἐν Κοίλῃ τὰ καλούμενα Κιμώνια μνήματα, ἔνθα δείκνυται Ἡρο-
δότου καὶ Θουκυδίδου τάφος. εὑρίσκεται (δὴ) δῆλον ὅτι τοῦ Μιλτιάδου
γένους ὄντως· ξένος γὰρ οὐδεὶς ἐκεῖ θάπτεται. καὶ Πολέμων δὲ ἐν
τῷ περὶ ἀκροπόλεως τούτοις μαρτυρεῖ· ἔνθα καὶ Τιμόθεον υἱὸν αὐτῷ
γεγενῆσθαι προσιστορεῖ. ὁ δὲ Ἕρμιππος καὶ ἀπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν 18
αὐτὸν λέγει τῶν τυράννων ἕλκειν τὸ γένος, διὸ καὶ διαφθονεῖν αὐτόν
φησιν ἐν τῇ συγγραφῇ τοῖς περὶ Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, λέγοντα
ὡς οὐκ ἐγένοντο τυραννοφόνοι· οὐ γὰρ ἐφόνευσαν τὸν τύραννον, ἀλλὰ

---

12. *ἁλίσκεται.* Her. 6, 41. — *Ἡρόδοτος* hat dies nicht gesagt.

13. *δὲ καί. δὲ τοὺς ἐχθροὺς καί* Grauert. — *ἐχθρῶν, ἐπέφερον* und *καὶ τούτους καί* sind aus Suidas zugefügt.

14. *οὖν.* Die Lücke hat eine gute Hs. — *καὶ . . σύλῃ. καὶ ἐν Σκαπτησύλῃ* Pp., *καὶ τὰ ἐν Σ.* Bk.

15. *τισίν. ἀδελφιδοῦς* fügt Casaubonus hinzu, *υἱιδοῦς* Pierson; ohne Lücke will Wuttcke *ὁ* für *ἢ* lesen.

16. *Ὄρολος. Ὄλορος, οὐχ Ὄρολος* u. im Folgenden zwei Mal *Ὄλορος* Grauert.

17. *Μελιτίσι* für *Μελιρίσι* Steph. u. Casaub. — *Κοίλῃ.* Kr. Unters. S. 69 u. epikr. Nachtr. 15 S. 27 ff. u. Forchhammer Topogr. von Athen S. 74 ff. — *Ἡροδότου. Ἡρώδου* Coraes zu Plut. Kim. 4, *Ὀλόρου* Sauppe. — *εὑρίσκεται. εὑρίσκονται* Schäfer. — *ὄντως. ὄντες* derselbe, *ὢν* Pp., *ὄντως ὢν* Grauert. — *Τιμόθεον υἱόν* für *θεονυ* Steph. u. Casaub.

18. *λέγει.* Kr. S. 5 f. — *λέγοντα* Thuk. 6, 54 ff.

19 τὸν ἀδελφὸν τοῦ τυράννου Ἵππαρχον. ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ἀπὸ Σκα-
πτησύλης τῆς Θρᾴκης, πλουσίαν σφόδρα καὶ μέταλλα κεκτημένην
20 ἐν τῇ Θρᾴκῃ. τοῦτον δὲ τὸν πλοῦτον λαμβάνων οὐκ εἰς τρυφὴν ἀνή-
λισκεν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τὸν πόλεμον αἰσθη-
θεὶς κινεῖσθαι μέλλοντα προελόμενος συγγράψαι αὐτὸν παρεῖχε πολλὰ
τοῖς Ἀθηναίων στρατιώταις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίων καὶ πολλοῖς ἄλ-
λοις, ἵνα ἀπαγγέλλοιεν αὐτῷ βουλομένῳ συγγράφειν τὰ γινόμενα κατὰ
21 καιρὸν καὶ λεγόμενα ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ. ζητητέον δὲ διὰ τί καὶ
Λακεδαιμονίοις παρεῖχε καὶ ἄλλοις, ἐξὸν Ἀθηναίοις διδόναι μόνοις καὶ
παρ' ἐκείνων μανθάνειν. καὶ λέγομεν ὅτι οὐκ ἀσκόπως καὶ τοῖς ἄλλοις
παρεῖχεν· σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων συγγρά-
ψαι, εἰκὸς δὲ ἦν Ἀθηναίους πρὸς τὸ χρήσιμον ἑαυτῶν ἀπαγγέλλοντας
ψεύδεσθαι καὶ λέγειν πολλάκις ὡς ἡμεῖς ἐνικήσαμεν, οὐ νικήσαντας.
διὸ πᾶσι παρεῖχεν, ἐκ τῆς τῶν πολλῶν συμφωνίας θηρώμενος τὴν
τῆς ἀληθείας κατάληψιν· τὸ γὰρ ἀσαφὲς ἐξελέγχεται τῇ τῶν πολλῶν
συνᾳδούσῃ συμφωνίᾳ.
22 Ἤκουσε δὲ διδασκάλων Ἀναξαγόρου μὲν ἐν φιλοσόφοις, ὅθεν,
φησὶν ὁ Ἄντυλλος, καὶ ἄθεος ἠρέμα ἐνομίσθη, τῆς ἐκεῖθεν θεω-
ρίας ἐμφορηθείς, Ἀντιφῶντος δὲ ῥήτορος, δεινοῦ τὴν ῥητορικὴν
ἀνδρός, οὗ καὶ μέμνηται ἐν τῇ ὀγδόῃ ὡς αἰτίου τῆς καταλύσεως
τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων καταστάσεως. ὅτι δὲ
μετὰ τὸν θάνατον τιμωρούμενοι τὸν Ἀντιφῶντα οἱ Ἀθηναῖοι ἔρριψαν
ἔξω τῆς πόλεως τὸ σῶμα, σεσιώπηκεν ὡς διδασκάλῳ χαριζόμενος·
λέγεται γὰρ ὡς ἔρριψαν αὐτοῦ τὸ σῶμα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς αἰτίου τῆς
23 μεταβολῆς τῆς δημοκρατίας. οὐκ ἐπολιτεύσατο δ' ὁ συγγραφεὺς γε-
νόμενος ἐν ἡλικίᾳ οὐδὲ προσῆλθε τῷ βήματι, ἐστρατήγησε δ' ἀρχέ-
κακον ἀρχὴν παραλαβών· ἀπὸ γὰρ ταύτης φυγαδεύεται. πεμφθεὶς
γὰρ ἐπ' Ἀμφίπολιν Βρασίδου φθάσαντος καὶ προλαβόντος αὐτὴν ἔσχεν
αἰτίαν, καίτοι μὴ πάντα καταστὰς ἀνόνητος Ἀθηναίοις· τῆς μὲν γὰρ
ἁμαρτάνει, Ἠιόνα δὲ τὴν ἐπὶ Στρυμόνι λαμβάνει. ἀλλὰ καὶ οὕτως
τὸ πρῶτον ἀτύχημα εἰς ἁμάρτημα μεταλαβόντες φυγαδεύουσιν αὐτόν.
24 γενόμενος δ' ἐν Αἰγίνῃ μετὰ τὴν φυγήν, ὡς ἂν πλουτῶν, ἐδάνεισε τὰ
25 πλεῖστα τῶν χρημάτων. ἀλλὰ κἀκεῖθεν μετῆλθε καὶ διατρίβων ἐν
Σκαπτῇ ὕλῃ ὑπὸ πλατάνῳ ἔγραφεν· μὴ γὰρ δὴ πειθώμεθα Τιμαίῳ

---

19. *πλουσίαν.* Kr. S. 40 ff.
20. *αἰσθηθείς.* Derselbe Ao. Hiob 14, 23, wie *αἰσθηθήσομαι* Jes. 33, 11. (Pp.)
22. *Ἀναξαγόρου.* Kr. S. 37 f. — *ἄθεος* heisst jeder Orthodoxie Jeder der ihren Aberglauben ablehnt. — *Ἀντιφῶντος.* Kr. S. 33 ff. — *ἐν τῇ ὀγδόῃ* C. 68.
23. *ἐπ' Ἀμφίπολιν.* eig. nach Thrake 4, 104, 2. vgl. jedoch 5, 26, 5. — *Ἠιόνα* 4, 104, 3. — *φυγαδεύουσιν αὐτόν.* vgl. § 46. 55 u. Kr. S. 45 ff.
25. *ἐν Αἰγίνῃ.* Falsch. Kr. S. 48. — *ἐν Σκαπησύλῃ.* Kr. S. 49 ff.

λέγοντι ὡς φυγὼν ᾤκησεν ἐν Ἰταλίᾳ. ἔγραφε δ' οὐδ' οὕτως μνησικα- 26
κῶν τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ φιλαλήθης ὢν καὶ τὰ ἤθη μέτριος, εἴ γε
οὔτε Κλέων παρ' αὐτῷ οὔτε Βρασίδας ὁ τῆς συμφορᾶς αἴτιος ἀπέ-
λαυσε λοιδορίας, ὡς ἂν τοῦ συγγραφέως ὀργιζομένου. καίτοι οἱ πολλοὶ 27
τοῖς ἰδίοις πάθεσι συνέθεσαν τὰς ἱστορίας, ἥκιστα μελῆσαν αὐτοῖς
τῆς ἀληθείας. Ἡρόδοτος μὲν γὰρ ὑπεροφθεὶς ὑπὸ Κορινθίων ἀπο-
δρᾶναί φησιν αὐτοὺς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, Τίμαιος δ' ὁ Ταυ-
ρομενίτης Τιμολέοντα ὑπερεπῄνεσε τοῦ μετρίου, καθότι Ἀνδρόμαχον
τὸν αὐτοῦ πατέρα οὐ κατέλυσε τῆς μοναρχίας· Φίλιστος δὲ τῷ νέῳ
Διονυσίῳ τοῖς λόγοις πολεμεῖ, Ξενοφῶν δὲ Μένωνι λοιδορεῖται τῷ
Πλάτωνος ἑταίρῳ διὰ τὸν πρὸς Πλάτωνα ζῆλον. ὁ δὲ μέτριος καὶ
ἐπιεικής, τῆς ἀληθείας ἥττων.

Μὴ ἀγνοῶμεν δὲ ὅτι ἐγένοντο Θουκυδίδαι πολλοί, οὗτός τε ὁ Ὀ- 28
λόρου παῖς καὶ δεύτερος δημαγωγός, Μιλησίου, ὃς καὶ Περικλεῖ διε-
πολιτεύσατο· τρίτος δὲ γένει Φαρσάλιος, ου μέμνηται Πολέμων ἐν τοῖς
περὶ ἀκροπόλεως, φάσκων αὐτὸν εἶναι πατρὸς Μένωνος. τέταρτος
ἄλλος Θουκυδίδης ποιητής, τὸν δῆμον Ἀχερδούσιος, οὗ μέμνηται Ἀν-
δροτίων ἐν τῇ Ἀτθίδι, λέγων εἶναι υἱὸν Ἀρίστωνος· συνεχρόνισε δ', 29
ὡς φησὶ Πραξιφάνης ἐν τῷ περὶ ἱστορίας, Πλάτωνι τῷ κωμικῷ, Ἀ-
γάθωνι τραγικῷ, Νικηράτῳ ἐποποιῷ καὶ Χοιρίλῳ καὶ Μελανιππίδῃ.
καὶ ἐπεὶ μὲν ἔζη Ἀρχέλαος, ἄδοξος ἦν ὡς ἐπὶ πλεῖστον, ὡς αὐτὸς 30
Πραξιφάνης δηλοῖ, ὕστερον δὲ δαιμονίως ἐθαυμάσθη.

Οἱ μὲν οὖν αὐτὸν ἐκεῖ λέγουσιν ἀποθανεῖν ἔνθα καὶ διέτριβε φυ- 31
γὰς ὢν καὶ φέρουσι μαρτύριον τοῦ μὴ κεῖσθαι τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς Ἀτ-
τικῆς· ἴκριον γὰρ ἐπὶ τοῦ τάφου κεῖσθαι, τοῦ κενοταφίου δὲ τοῦτο
γνώρισμα εἶναι ἐπιχώριον καὶ νόμιμον Ἀττικὸν τῶν ἐπὶ τοιαύτῃ δυσ-
τυχίᾳ τετελευτηκότων καὶ μὴ ἐν Ἀθήναις ταφέντων. Δίδυμος δ' 32
ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐλθόντα βιαίῳ θανάτῳ φησὶν ἀποθανεῖν·
τοῦτο δέ φησι Ζώπυρον ἱστορεῖν. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους κάθοδον δε-
δωκέναι τοῖς φυγάσι πλὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν μετὰ τὴν ἧτταν [τὴν
ἐν Σικελίᾳ]. ἥκοντα οὖν αὐτὸν ἀποθανεῖν βίᾳ καὶ τεθῆναι ἐν τοῖς
Κιμωνίοις μνήμασιν. καὶ καταγινώσκειν εὐήθειαν ἔφη τῶν νομιζόντων

---

27. *φησιν* 8, 94. — *τῆς μοναρχίας*, über das von ihm hergestellte Tauromenion. (Pp.) — *πολεμεῖ. συμπολεμεῖ* Grauert. — *Ξενοφῶν* Anab. 2, 6, 21 ff.

28. *Μιλησίου. Μιλησίας* bei Platon. — *διεπολιτεύσατο, ἀντεπολιτεύσατο.* (Pp.) — *Φαρσάλιος* Thuk. 8, 92, 8.

29. *συνεχρόνισε*, der Dichter. Kr. 61 ff. u. epikr. Nachtrag 5 S. 10 f. — *Χοιρίλῳ* für *Χοιριδίῳ* Steph. u. Casaub.

30. *Ἀρχέλαος.* Kr. S. 62. — *αὐτός. ὁ αὐτός* Pp.

31. *ἴκριον, ἱστόν*, eig. bei den zur See Umgekommenen aufgerichtet. vgl. Hesych u. Eustath. zu Il. *ι*, 64 u. *γ*, 353. (Grauert.) vgl. Kr. Nachtrag 13 S. 22.

32. *ἐλθόντα.* Kr. L. d. Th. S. 56 ff. — *τὴν ἐν Σικελίᾳ* ist irrig oder zu streichen. — *ἢ γάρ* für *εἰ γάρ* Bk. — *ἢ κλέβδην* hat Bk. zugefügt.

αὐτὸν ἐκτὸς μὲν τετελευτηκέναι, ἐπὶ γῆς δὲ τῆς Ἀττικῆς τεθάφθαι·
ἢ γὰρ οὐκ ἂν ἐτέθη ἐν τοῖς πατρῴοις μνήμασιν ἢ κλέβδην τεθεὶς
οὐκ ἂν ἔτυχεν οὔτε στήλης οὔτε ἐπιγράμματος, ἣ τῷ τάφῳ προσκει-
μένη τοῦ συγγραφέως μηνύει τοὔνομα. ἀλλὰ δῆλον ὅτι κάθοδος ἐδό-
θη τοῖς φεύγουσιν, ὡς καὶ Φιλόχορος λέγει καὶ Δημήτριος ἐν τοῖς
33 ἄρχουσιν. ἐγὼ δὲ Ζώπυρον ληρεῖν νομίζω λέγοντα τοῦτον ἐν Θρᾴκῃ
τετελευτηκέναι, κἂν ἀληθεύειν νομίζῃ Κράτιππος αὐτόν. τὸ δ' ἐν Ἰ-
ταλίᾳ Τίμαιον αὐτὸν καὶ ἄλλους λέγειν κεῖσθαι μὴ καὶ σφόδρα κατα-
34 γέλαστον ᾖ. λέγεται δ' αὐτὸν τὸ εἶδος γεγονέναι σύννουν μὲν τὸ πρόσ-
ωπον, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας εἰς ὀξὺ πεφυκυίας, τήν τε
λοιπὴν ἕξιν προσπεφυκέναι τῇ συγγραφῇ· παύσασθαι δὲ τὸν βίον
ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη, μὴ πληρώσαντα τῆς συγγραφῆς τὴν προ-
θεσμίαν.
35 Ζηλωτὴς δὲ γέγονεν ὁ Θουκυδίδης εἰς μὲν τὴν οἰκονομίαν Ὁμή-
ρου, Πινδάρου δὲ εἰς τὸ μεγαλοφυὲς καὶ ὑψηλὸν τοῦ χαρακτῆρος,
ἀσαφῶς δὲ λέγων ἀνὴρ ἐπίτηδες, ἵνα μὴ πᾶσιν εἴη βατός, μηδὲ εὐ-
τελὴς φαίνηται παντὶ τῷ βουλομένῳ νοούμενος εὐχερῶς, ἀλλὰ τοῖς
λίαν σοφοῖς δοκιμαζόμενος παρὰ τούτοις θαυμάζηται· ὁ γὰρ τοῖς ἀρί-
στοις ἐπαινούμενος καὶ κεκριμένην δόξαν λαβὼν ἀνάγραπτον εἰς τὸν
ἔπειτα χρόνον κέκτηται τὴν τιμήν, οὐ κινδυνεύουσαν ἐξαλειφθῆναι τοῖς
36 ἐπικρίνουσιν. ἐζήλωσε δὲ ἐπ' ὀλίγον, ὥς φησιν Ἄντυλλος, καὶ τὰς
Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρισώσεις καὶ τὰς ἀντιθέσεις τῶν ὀνομάτων,
εὐδοκιμούσας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ μέντοι καὶ
37 Προδίκου τοῦ Κείου τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν ἀκριβολογίαν. μάλιστα
δὲ πάντων, ὅπερ εἴπομεν, ἐζήλωσεν Ὅμηρον καὶ τῆς περὶ τὰ ὀνόματα
ἐκλογῆς καὶ τῆς περὶ τὴν σύνθεσιν ἀκριβείας, τῆς τε ἰσχύος τῆς κατὰ
38 τὴν ἑρμηνείαν καὶ τοῦ κάλλους καὶ τοῦ τάχους. τῶν δὲ πρὸ αὐτοῦ
συγγραφέων τε καὶ ἱστορικῶν ἀψύχους ὥσπερ εἰσαγόντων τὰς συγγρα-
φὰς καὶ ψιλῇ μόνῃ χρησαμένων διὰ παντὸς διηγήσει, προσώποις δὲ
οὐ περιθέντων λόγους τινὰς οὐδὲ ποιησάντων δημηγορίας, ἀλλ' Ἡρο-
δότου μὲν ἐπιχειρήσαντος, οὐ μὴν ἐξισχύσαντος — δι' ὀλίγων γὰρ
ἐποίησε λόγων ὡς προσωποποιίας μᾶλλον ἤπερ δημηγορίας — μόνος
ὁ συγγραφεὺς ἐξεῦρέ τε δημηγορίας καὶ τελείως ἐποίησε μετὰ κεφα-

---

33. *Θρᾴκῃ*. *Ἀττικῇ* Pp. Kr. Nachtr. S. 22 f. — *Κράτιππος*. Kr. L. d. Th. S. 56 f.

34. *προσπεφυκέναι* zusagend gebildet sein. — *ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη*. Kr. L. d. Th. S. 7 ff. u. Nachtrag S. 6 f.

35. *δέ. δή?* — *λέγων ἀνὴρ ἐπίτηδες*. *λέγειν ἀνὴρ ἐπιτηδεύει* Grauert. — *βατός* zugänglich, wie in dem Epigr. Brunck Anal. 3 p. 265, das denselben Irrthum über Thuk. ausspricht.

36. *ἐζήλωσε*. Kr. S. 39 f.

37. *τῆς ἐκλογῆς*. Spr. 47, 21. Doch ist der Ge. so gebraucht hart. — *τάχους*. Kr. Ind. z. Dion. u. die Erkl. zu Plin. ep. 1, 20, 18.

38. *ἀψύχους ὥσπερ*. *ὥσπερ ἀψύχους?* — *μετὰ κ. καί*. *καὶ μετὰ κ.*

λαίων καὶ διαιρέσεως, ὥστε καὶ στάσει ὑποπίπτειν τὰς δημηγορίας·
ὅπερ ἐστὶ λόγων τελείων εἰκών. τριῶν δὲ ὄντων χαρακτήρων φραστι- 39
κῶν, ὑψηλοῦ, ἰσχνοῦ, μέσου, παρεὶς τοὺς ἄλλους ἐζήλωσε τὸν ὑψηλὸν
ὡς ὄντα τῇ φύσει πρόσφορον τῇ οἰκείᾳ καὶ τῷ μεγέθει πρέποντα τοῦ
τοσούτου πολέμου· ὧν γὰρ αἱ πράξεις μεγάλαι, καὶ τὸν περὶ αὐτῶν
ἔπρεπε λόγον ἐοικέναι ταῖς πράξεσιν. ἵνα δὲ μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀγνοῇς 40
χαρακτῆρας, ἴσθι ὅτι μέσῳ μὲν Ἡρόδοτος ἐχρήσατο, ὃς οὔτε ὑψηλός
ἐστιν οὔτε ἰσχνός, ἰσχνῷ δὲ ὁ Ξενοφῶν. διά γε οὖν τὸ ὑψηλὸν ὁ 41
Θουκυδίδης καὶ ποιητικαῖς πολλάκις ἐχρήσατο λέξεσι καὶ μεταφοραῖς
τισι. περὶ δὲ πάσης τῆς συγγραφῆς ἐτόλμησάν τινες ἀποφήνασθαι
ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς συγγραφῆς οὐκ ἔστι ῥητορικῆς ἀλλὰ ποιητικῆς.
καὶ ὅτι μὲν οὐκ ἔστι ποιητικῆς, δῆλον ἐξ ὧν οὐχ ὑποπίπτει μέτρῳ
τινί. εἰ δέ τις ἡμῖν ἀντείποι ὅτι οὐ πάντως ὁ πεζὸς λόγος ῥητορικῆς
ἐστιν, ὥσπερ οὐδὲ τὰ Πλάτωνος συγγράμματα οὐδὲ τὰ ἰατρικά, λέ-
γομεν ὅτι ἀλλ' ἡ συγγραφὴ κεφαλαίοις διαιρεῖται καὶ ἐπὶ εἶδος ἀνά-
γεται ῥητορικῆς, κοινῶς μὲν πᾶσα συγγραφὴ ἐπὶ τὸ συμβουλευτικόν 42
— ἄλλοι δὲ καὶ ὑπὸ τὸ πανηγυρικὸν ἀνάγουσι, φάσκοντες ὅτι ἐγκωμι-
άζει τοὺς ἀρίστους ἐν τοῖς πολέμοις γενομένους — ἐξαιρέτως δὲ ἡ
Θουκυδίδου ἐν τοῖς τρισὶν εἴδεσιν ὑποπίπτει, τῷ μὲν συμβουλευτικῷ
διὰ τῶν ὅλων δημηγοριῶν πλὴν τῆς Πλαταιέων καὶ Θηβαίων ἐν τῇ
τρίτῃ, τῷ δὲ πανηγυρικῷ διὰ τοῦ ἐπιταφίου, τῷ δὲ δικανικῷ διὰ τῆς
δημηγορίας τῶν Πλαταιέων καὶ τῶν Θηβαίων, ἃς ἀνωτέρω τῶν ἄλλων
ὑπεξειλόμεθα. ὅπου γὰρ δικασταὶ κρίνουσι Λακεδαιμονίων οἱ παρα-
γενόμενοι, καὶ κρίνεται πρὸς τὴν ἐρώτησιν ὁ Πλαταιεὺς καὶ ἀπολογεῖ-
ται περὶ ὧν ἐρωτᾶται διὰ πλειόνων τοὺς λόγους ποιούμενος, καὶ ἀντι-
λέγει τούτοις ὁ Θηβαῖος εἰς ὀργὴν τὸν Λακεδαιμόνιον προκαλούμενος,
ἡ τοῦ λόγου τάξις καὶ μέθοδος καὶ τὸ σχῆμα δικανικὸν καθαρῶς ἀπο-
φαίνει τὸ εἶδος.

Λέγουσι δέ τινες τὴν ὀγδόην ἱστορίαν νοθεύεσθαι καὶ μὴ εἶναι 43
Θουκυδίδου, ἀλλ' οἱ μέν φασιν εἶναι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, οἱ δὲ Ξενο-
φῶντος. πρὸς οὓς λέγομεν ὅτι τῆς μὲν θυγατρὸς ὡς οὐκ ἔστι δῆλον·
οὐ γὰρ γυναικείας ἦν φύσεως τοιαύτην ἀρετήν τε καὶ τέχνην μιμή-
σασθαι· ἔπειτα, εἰ τοιαύτη τις ἦν, οὐκ ἂν ἐσπούδασε λαθεῖν, οὐδ' ἂν
τὴν ὀγδόην ἔγραψε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κατέλιπεν ἄν, τὴν
οἰκείαν ἐκφαίνουσα φύσιν. ὅτι δὲ οὐδὲ Ξενοφῶντός ἐστιν, ὁ χαρακτὴρ

Grauert. — **στάσει ὑποπίπτειν** auf bestimmte Kategorien zurückgeführt werden können. — **εἰκών. οἰκεῖον** Grauert.

41. *γε. δ'?* — *ἀλλ' ἡ* wenigstens die. (Pp.)

42. **ἐν** vor *τοῖς τρισίν* würde man gern entbehren. (Pp.) — **ἐν τῇ τρίτῃ** 53 ff. — **τοῦ ἐπιταφίου** 2, 35 ff. — **τὰς δημηγορίας** — 3, 53 ff. — **πρὸς τὴν ἐρώτησιν** 3, 52, 3. 68, 1.

43. **νοθεύεσθαι.** Kr. S. 74 ff. vgl. z. Dion. p. 251 ff.

μόνον οὐχὶ βοᾷ· πολὺ γὰρ τὸ μέσον ἰσχνοῦ χαρακτῆρος καὶ ὑψηλοῦ.
44 *οὐ μὴν οὐδὲ Θεοπόμπου, καθά τινες ἠξίωσαν. τισὶ δέ, καὶ μᾶλλον τοῖς χαριεστέροις, Θουκυδίδου μὲν εἶναι δοκεῖ, ἄλλως δ' ἀκαλλώπιστος, δι' ἐκτύπων γεγραμμένη, καὶ πολλῶν πλήρης ἐν κεφαλαίῳ πραγμάτων καλλωπισθῆναι καὶ λαβεῖν ἔκτασιν δυναμένων. ἔνθεν καὶ λέγομεν ὡς ἀσθενέστερον πέφρασται, καὶ ὀλίγον καθότι ἀρρωστῶν αὐτὴν φαίνεται συντεθεικώς. ἀσθενοῦντος δὲ σώματος βραχύ τι καὶ ὁ λογισμὸς ἀτονώτερος εἶναι φιλεῖ· μικροῦ γὰρ συμπάσχουσιν ἀλλήλοις ὅ τε λογισμὸς καὶ τὸ σῶμα.*

---

45 *Ἀπέθανε δὲ μετὰ τὸν πόλεμον τὸν Πελοποννησιακὸν ἐν τῇ Θρᾴκῃ, συγγράφων τὰ πράγματα τοῦ εἰκοστοῦ καὶ πρώτου ἐνιαυτοῦ· εἴκοσι γὰρ καὶ ἑπτὰ κατέσχεν ὁ πόλεμος. τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἓξ ἐτῶν πράγματα ἀναπληροῖ ὅ τε Θεόπομπος καὶ ὁ Ξενοφῶν, οἷς συνάπτει*
46 *τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν. ἰστέον δὲ ὅτι στρατηγήσας ὁ Θουκυδίδης ἐν Ἀμφιπόλει καὶ δόξας ἐκεῖ βραδέως ἀφικέσθαι καὶ προλαβόντος αὐτὸν τοῦ Βρασίδου ἐφυγαδεύθη ὑπ' Ἀθηναίων, διαβάλλοντος αὐτὸν τοῦ Κλέωνος· διὸ καὶ ἀπεχθάνεται τῷ Κλέωνι καὶ ὡς μεμηνότα αὐτὸν εἰσάγει πανταχοῦ. καὶ ἀπελθών, ὥς φασίν, ἐν τῇ Θρᾴκῃ τὸ κάλλος*
47 *ἐκεῖ τῆς συγγραφῆς συνέθηκεν. ἀφ' οὗ μὲν γὰρ ὁ πόλεμος ἤρξατο, ἐσημειοῦτο τὰ λεγόμενα ἅπαντα καὶ τὰ πραττόμενα, οὐ μὴν κάλλους ἐφρόντισε τὴν ἀρχὴν ἀλλ' ἢ τοῦ μόνον σῶσαι τῇ σημειώσει τὰ πράγματα· ὕστερον δὲ μετὰ τὴν ἐξορίαν ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῆς Θρᾴκης χωρίῳ διαιτώμενος συνέταξε μετὰ κάλλους ἃ ἐξ ἀρχῆς μόνον ἐσημει-*
48 *οῦτο διὰ τὴν μνήμην. ἔστι δὲ τοῖς μύθοις ἐναντίος διὰ τὸ χαίρειν ταῖς ἀληθείαις. οὐ γὰρ ἐπετήδευσε τοῖς ἄλλοις ταὐτὸν συγγραφεῦσιν οὐδὲ ἱστορικοῖς, οἳ μύθους ἐγκατέμιξαν ταῖς ἑαυτῶν ἱστορίαις, τοῦ τερπνοῦ πλέον τῆς ἀληθείας ἀντιποιούμενοι. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτω, τῷ συγγραφεῖ δ' οὐκ ἐμέλησε πρὸς τέρψιν τῶν ἀκουόντων ἀλλὰ πρὸς ἀκρίβειαν τῶν μανθανόντων γράφειν. καὶ γὰρ ὠνόμασεν .... ἀγώνισμα τὴν ἑαυτοῦ συγγραφήν. πολλὰ γὰρ τῶν πρὸς ἡδονὴν ἀπέφυγε,*
49 *τὰς παρενθήκας ἃς εἰώθασι ποιεῖν οἱ πλείονες ἀποκλίνας, ὅπου γε καὶ παρ' Ἡροδότῳ καὶ ὁ δελφίς ἐστιν ὁ φιλήκοος καὶ Ἀρίων ὁ κυβερνώμενος μουσικῇ, καὶ ὅλως ἡ δευτέρα τῶν ἱστοριῶν τὴν ὑπόθεσιν ψεύ-*

---

44. *καὶ ὀλίγον. κατ' ὀλίγον* Grauert, *κατὰ λόγον* Bk. u. Gö, *καὶ ὀλίγον* Arn. — *μικροῦ.* Spr. 47, 16, 6.

45. *οἷς ὅς* Grauert. vgl. Kr. Stud. 1 S. 258.

46. *φασίν* für *φησίν* Grauert.

48. *πλέον. πλέον ἤ* Pp. Doch s. Spr. 47, 27, 1. — *ὠνόμασεν. κτῆμα ἐς ἀεὶ μᾶλλον ὠνόμασεν ἢ* A. Ps. u. Steph. vgl. 1, 22, 3.

49. *ὅπου γε* für *ὅπου γάρ* Schäfer z. Dion. p. 68. — *παρ' Ἡροδότῳ* 1, 23 f. — *κυβερνώμενος.* Ein andres Beispiel dieses Med. führt Steph.

δεται, ὁ δὲ συγγραφεὺς οὗτος ἂν ἀναμνησθῇ τινος περιττοῦ, διὰ μὲν
τὴν ἀνάγκην λέγει, διηγεῖται δὲ μόνον εἰς γνῶσιν τῶν ἀκουόντων ἀφι-
κνούμενος· ὅ τε γὰρ περὶ Τηρέως αὐτῷ λόγος πέφρασται μόνον περὶ
παθῶν τῶν γυναικῶν, ἥ τε Κυκλώπων ἱστορία τῶν τόπων ἐμνημο-
νεύθη χάριν, καὶ ὁ Ἀλκμαίων ὅτε σωφρονεῖν μνημονεύεται, ἔνθα τὰ
τῆς σωφροσύνης αὐτοῦ νήσους ποιεῖ, τὰ δ' ἄλλα οὐκ ἀκριβοῖ. περὶ 50
μὲν οὖν τοὺς μύθους τοιοῦτος, δεινὸς δὲ ἠθογραφῆσαι, καὶ ἐν μὲν
τοῖς μέρεσι σαφής, ὑπὸ δὲ τὴν σύνταξιν ἐνίοτε διὰ τὸ ἐπιτεῖνον τῆς
ἑρμηνείας ἄδηλος εἶναι δοκῶν. ἔχει δὲ χαρακτῆρα ὑπέρσεμνον καὶ
μέγαν, τὸ δὲ τῆς συνθέσεως τραχύτητος ὂν μεστὸν καὶ ἐμβριθὲς καὶ
ὑπερβατικόν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀσαφές. αἱ δὲ βραχύτητες θαυμασταὶ καὶ
τῶν λέξεων οἱ νόες πλείονες. τὸ δὲ γνωμολογικὸν αὐτοῦ πάνυ ἐπαι-
νετόν. ἐν δὲ ταῖς ἀφηγήσεσι σφόδρα δυνατός, ναυμαχίας ἡμῖν καὶ 51
πολιορκίας νόσους τε καὶ στάσεις διηγούμενος. πολυειδὴς δὲ ἐν τοῖς
σχήμασι, τὰ πολλὰ καὶ τῶν Γοργίου τοῦ Λεοντίνου μιμούμενος, τα-
χὺς ἐν ταῖς σημασίαις, πικρὸς ἐν ταῖς αὐστηρότησιν, ἠθῶν μιμητὴς
καὶ ἄριστος διαγραφεύς· ὄψει γοῦν παρ' αὐτῷ φρόνημα Περικλέους
καὶ Κλέωνος οὐκ οἶδ' ὅ τι ἂν εἴποι τις, Ἀλκιβιάδου νεότητα, Θεμι-
στοκλέους πάντα, Νικίου χρηστότητα, δεισιδαιμονίαν, εὐτυχίαν μέχρι
Σικελίας καὶ ἄλλα μυρία, ἃ κατὰ μέρος ἐπιδεῖν πειρασόμεθα. ὡς ἐπὶ 52
πλεῖστον δὲ χρῆται τῇ ἀρχαίᾳ ἀτθίδι [τῇ παλαιᾷ], ἣ τὸ ξ ἀντὶ τοῦ
σ παρείληφεν, ὅταν ξυνέγραψε καὶ ξυμμαχίαν λέγῃ, καὶ τὴν δίφθογ-
γον τὴν αι ἀντὶ τοῦ α γράφῃ, αἰεί λέγων. καὶ ὅλως εὑρετής ἐστι
καινῶν ὀνομάτων. τὰ μὲν γάρ ἐστιν ἀρχαιότερα τῶν κατ' αὐτὸν χρό-
νων, τὸ αὐτοβοεί καὶ τὸ πολεμησείοντες καὶ παγχάλεπον
καὶ ἁμαρτάδα καὶ ὕλης φακέλους· τὰ δὲ ποιηταῖς μέλει, οἷον

---

aus Aristot. an. (Pp.) — **Τηρέως** 2, 29, 2 f. — **Κυκλώπων** 6, 2, 1. — **ὁ Ἀλκμαίων** 2, 102, 4. — *ὅτε σωφρονεῖν.* *ὅτ' ἐσωφρόνει* Grauert. *ὅτε μητροκτονεῖν?* — *ἔνθα.* *ἐνταῦθα* Pp. *μνημονεύεται ἔνθα?* — *σωφροσύνης.* *κακοφροσύνης?* — **ποιεῖ.** *οἰκίζει* oder *οἰκητὰς ποιεῖ* Grauert. — *ἀκριβοῖ* verfolgt genau. (Pp.)

50. *ὑπό.* *περί* Bk., *κατά* Pp. — **ἐπιτεῖνον** Länge der Perioden und Gedanken meint Ernesti Lex. techn. Wohl eher Gedrängtheit. — **ὄν** würde ich gern entbehren. — **νόες.** Buttm. ausf. Gr. 36, 6***). (Pp.) — **πλείονες.** Eine irrige Ansicht die auch in den Scholien öfter vorkommt.

51. **οὐκ οἶδ' ὅ τι.** *κουφολογία* Th. 4, 28, 4. vgl. 39, 2. — **πάντα** alle Eigenschaften 1, 136—138. *πανουργίαν* Grauert. — **δεισιδαιμονίαν** 7, 50, 4. 86, 4. — **εὐτυχίαν** 5, 16, 1. 6, 17, 1. 7, 77, 2.

52. **τῇ παλαιᾷ** verdächtigt Pp. — *αἰεί.* *ἀεί* bieten bei Thuk. durchgängig die meisten u. besten Hsn. — *αὐτοβοεί.* zu 2, 81, 3. — **πολεμησείοντες.** zu 1, 33, 3. So *δρασείω* Ar. We. 169, Frie. 62, Eu. Phoen. 1208, *ἐργασείω* So. Tra. 1232, Phi. 1001, *φευξείω* Eu. Herk. 628, *χεσείω* Ar. Wo. 295, Ri. 888. 998. Aus att. Prosaikern jedoch habe ich sonst nur *γελασείω* angemerkt bei Plat. Phaed. 64, b. vgl. Bekkers Anecd. p. 1279. — **παγχάλεπον** hat Thuk. nicht. (Hudson.) Wohl aber Xen. (Pp.) und Platon. — **ἁμαρτάς** hat Thuk. nicht. (Hudson.) Es ist ionisch; doch nicht ganz haben

τὸ ἐπιλύγξαι καὶ τὸ ἐπηλύται καὶ τὸ ἀνακῶς καὶ τὰ τοιαῦτα· τὰ δ' ἴδια, οἷον ἀποσίμωσις καὶ κωλύμη καὶ ἀποτείχισις, καὶ
53 ὅσα ἄλλα παρ' ἄλλοις μὲν οὐ λέλεκται, παρὰ τούτῳ δὲ κεῖται. μέλει δὲ αὐτῷ καὶ ὄγκου τῶν ὀνομάτων καὶ δεινότητος τῶν ἐνθυμημάτων, καὶ ὥσπερ φθάσαντες εἴπομεν, βραχύτητος συντάξεως· τὰ γὰρ πολλὰ τῶν πραγμάτων καὶ λέξει δείκνυται. τέθεικε δὲ πολλάκις καὶ πάθη καὶ πράγματα ἀντ' ἀνδρῶν, ὡς τὸ ἀντίπαλον δέος. ἔχει δέ τι καὶ τοῦ πανηγυρικοῦ, ἐν οἷς ἐπιταφίους λέγει, καὶ ποικίλως εἰρωνείας εἰςφέρων καὶ ἐρωτήσεις ποιούμενος καὶ φιλοσόφοις εἴδεσι δημηγορῶν· ἐν οἷς γὰρ ἀμοιβαῖός ἐστι, φιλοσοφεῖ. τὴν μέντοι ἰδέαν αὐτοῦ τῶν λέξεων καὶ τῶν συνθέσεων αἰτιῶνται οἱ πλείονες, ὧν ἐστι Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασεύς· μέμφεται γὰρ αὐτῷ ὡς πεζῇ καὶ πολιτικῇ λέξει χρῆσθαι μὴ δυναμένῳ, οὐκ εἰδὼς ὅτι δυνάμεώς ἐστι ταῦτα πάντα περιττῆς καὶ ἕξεως πλεονεξία.

---

54 Φαίνεται δὲ ἐπὶ τῶν Ἡροδότου χρόνων γενόμενος, εἴ γε ὁ μὲν Ἡρόδοτος μέμνηται τῆς Θηβαίων εἰσβολῆς εἰς τὴν Πλάταιαν, περὶ ης ἱστορεῖ Θουκυδίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ. λέγεται δέ τι καὶ τοιοῦτον, ὥς ποτε τοῦ Ἡροδότου τὰς ἰδίας ἱστορίας ἐπιδεικνυμένου παρὼν τῇ ἀκροάσει Θουκυδίδης καὶ ἀκούσας ἐδάκρυσεν· ἔπειτά φασι τὸν Ἡρόδοτον τοῦτο θεασάμενον εἰπεῖν αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα τὸν Ὄλορον·
55 „ὦ Ὄλορε, ὀργᾷ ἡ φύσις τοῦ υἱοῦ σου πρὸς μαθήματα.“ ἐτελεύτησε δὲ ἐν τῇ Θρᾴκῃ· καὶ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἐκεῖ ἐτάφη, ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ἠνέχθη αὐτοῦ τὰ ὀστᾶ κρύφα παρὰ τῶν συγγενῶν καὶ οὕτως ἐτάφη· οὐ γὰρ ἐξῆν φανερῶς θάπτειν ἐν Ἀθήναις τὸν ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντα. ἔστι δὲ αὐτοῦ τάφος πλησίον τῶν πυλῶν, ἐν χωρίῳ τῆς Ἀττικῆς ὃ Κοίλη καλεῖται, καθά φησιν Ἄντυλλος, ἀξιόπιστος ἀνὴρ μαρτυρῆσαι καὶ ἱστορίαν γνῶναι καὶ διδάξαι δεινός. καὶ στήλη δέ, φησίν, ἕστηκεν ἐν τῇ Κοίλῃ, „Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἁλιμούσιος“ ἔχουσα ἐπίγραμμα. τινὲς δὲ προσέθηκαν καὶ τὸ

---

es die Attiker vermieden. Steph. Thes. (Pp.) — *φακέλους.* zu 2, 77, 2. — *ἐπιλύγξαι* ist aus *ἐπηλυγάζεσθαι* 6, 36, 2 verfälscht. (St.) — *ἐπηλύται.* zu 1, 9, 1. — *ἀνακῶς.* zu 8, 102, 2. — *ἀποσίμωσις* hat Thuk. nicht, wohl aber *ἀποσιμόω* 4, 25, 3. — *κωλύμη.* zu 1, 92. — *ἀποτείχισις* 1, 65, 2.

53. *φθάσαντες* ungewöhnlich so gebraucht. — *εἴπομεν* § 50. — *ἀντίπαλον δέος* 3, 11, 1. — *ἐπιταφίους*, der Plu. weil die eine Standrede doch aus mehrern Theilen besteht. — *ποικίλως. ποικίλας* eine Hs. — *ἀμοιβαῖος* 5, 85 ff. — *πλεονεξία. πλεονεξίας* eine gute Hs.

54. *Ἡρόδοτος* 7, 233. — *λέγεται* —. Kr. S. 11 ff. u. Vömel Frankf. Progr. von 1833. — *ἐν ταῖς* für *εἰς τάς*, ein Fehler Späterer. Spr. 68, 12, 2.

55. *οὐ γὰρ ἐξῆν* —. zu 1, 138, 7.

"ἐνθάδε κεῖται·" ἀλλὰ λέγομεν ὅτι νοούμενόν ἐστι τοῦτο καὶ προσυπακουόμενον· οὐδὲ γὰρ ἔκειτο ἐν τῷ ἐπιγράμματι.

Ἔστι δὲ τὴν ἰδέαν καὶ τὸν χαρακτῆρα μεγαλοπρεπής, ὡς μηδὲ 56
ἐν τοῖς οἴκτοις ἀφίστασθαι τοῦ μεγαλοπρεποῦς, ἐμβριθὴς τὴν φράσιν, ἀσαφὴς τὴν διάνοιαν διὰ τὸ ὑπερβατοῖς χαίρειν, ὀλίγοις ὀνόμασι πολλὰ πράγματα δηλῶν, καὶ ποικιλώτατος μὲν ἐν τοῖς τῆς λέξεως σχήμασι, κατὰ δὲ τὴν διάνοιαν τοὐναντίον ἀσχημάτιστος· οὔτε γὰρ εἰρωνείαις οὔτε ἐπιτιμήσεσιν οὔτε ταῖς ἐκ πλαγίου ῥήσεσιν οὔτε ἄλλαις τισὶ πανουργίαις πρὸς τὸν ἀκροατὴν κέχρηται, τοῦ Δημοσθένους μάλιστα ἐν τούτοις ἐπιδεικνυμένου τὴν δεινότητα. οἶμαι δὲ οὐκ ἀγνοίᾳ σχηματι- 57
σμοῦ τοῦ κατὰ διάνοιαν παρεῖναι τὸν Θουκυδίδην τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις πρέποντας καὶ ἁρμόζοντας συντιθέντα τοὺς λόγους· οὐ γὰρ ἔπρεπε Περικλεῖ καὶ Ἀρχιδάμῳ καὶ Νικίᾳ καὶ Βρασίδᾳ, ἀνθρώποις μεγαλόφροσι καὶ γενναίοις καὶ ἡρωϊκὴν ἔχουσι δόξαν, λόγους εἰρωνείας καὶ πανουργίας περιτιθέναι ὡς μὴ παρρησίαν ἔχουσι φανερῶς ἐλέγχειν καὶ ἄντικρυς μέμφεσθαι καὶ ὁτιοῦν βούλονται λέγειν. διὰ τοῦτο τὸ ἄπλαστον καὶ ἀνηθοποίητον ἐπετήδευσε, σώζων κἀν τούτοις τὸ προσῆκον καὶ τῇ τέχνῃ δοκοῦν· τεχνίτου γὰρ ἀνδρὸς φυλάξαι τοῖς προσώποις τὴν ἐπιβάλλουσαν δόξαν καὶ τοῖς πράγμασι τὸν ἀκόλουθον κόσμον.

Ἰστέον δὲ ὅτι τὴν πραγματείαν αὐτοῦ οἱ μὲν κατέτεμον εἰς τρεῖς 58
καὶ δέκα ἱστορίας, ἄλλοι δὲ ἄλλως. ὅμως δὲ ἡ πλείστη καὶ ἡ κοινὴ κεκράτηκε, τὸ μέχρι τῶν ὀκτὼ διῃρῆσθαι τὴν πραγματείαν, ὡς καὶ ἐπέκρινεν ὁ Ἀσκληπιός.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΒΙΟΣ.

Θουκυδίδης Ἀθηναῖος Ὀλόρου ἦν παῖς, Θρᾴκιον δὲ αὐτῷ τὸ γέ- 1
νος· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτῷ Ὄλορος ἐκ Θρᾴκης εἶχε τοὔνομα. γέγονε δὲ τῶν Μιλτιάδου συγγενής· αὐτίκα γοῦν ἔνθα Μιλτιάδης περὶ Κοίλην τέθαπται, ἐνταῦθα καὶ Θουκυδίδης τέθαπται. ὁ δὲ Μιλτιάδης ἔγημε τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως θυγατέρα Ἡγησιπύλην. γέγονε δὲ Ἀν- 2
τιφῶντος τοῦ Ῥαμνουσίου μαθητής, δεινοῦ λέγειν καὶ ὑπόπτου γενομένου τοῖς δικαστηρίοις. καὶ διὰ ταῦτα λέγοντος μὲν οὐκ ἠνείχοντο αὐτοῦ, γράφειν δὲ ἐπεχείρησε τοὺς λόγους, καὶ ἐξέδωκε τοῖς δεομένοις. ἐμαρτύρησε δὲ αὐτῷ καὶ Θουκυδίδης ὁ μαθητὴς ὅτι ἂν ᾧ σύμβουλος γένοιτο, ἄριστα ἐκεῖνος ἀπήλλαττεν εἰς τὰς δίκας. ἀλλ' ὁ μὲν

---

58. **τρεῖς καὶ δέκα.** Kr. S. 83. — **ἐπέκρινεν.** eb. — **Ἀσκληπιός.** Ἀσκληπιάδης Kr. eb.

2. **ἂν ᾧ** für **ᾧ ἂν** zwei gute Hsn. — **εἰς** in Ansehung oder nach der

ἔδοξε πονηρὸς Ἀντιφῶν εἶναι, καὶ περὶ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πο-
λέμου κριθεὶς προδοσίας, ὡς Λακεδαιμονίοις μὲν τὰ ἄριστα κατὰ πρε-
σβείαν παραινέσας, Ἀθηναίοις δὲ ἀλυσιτελέστατα, ἑάλω. καὶ σὺν
αὐτῷ διεφθάρησαν Ἀρχεπτόλεμος καὶ Ὀνομακλῆς, ὧν καὶ κατεσκά-
φησαν καὶ αἱ οἰκίαι, καὶ τὸ γένος τὸ μὲν διεφθάρη τὸ δὲ ἄτιμον ἐγέ-
3νετο. στρατηγικὸς δὲ ἀνὴρ ὁ Θουκυδίδης γενόμενος καὶ τὰ περὶ Θά-
σον πιστευθεὶς μέταλλα πλούσιος μὲν ἦν καὶ μέγα ἐδύνατο, ἐν δὲ τῷ
Πελοποννησιακῷ πολέμῳ αἰτίαν ἔσχε προδοσίας ἐκ βραδυτῆτός τε καὶ
ὀλιγωρίας. ἔτυχε μὲν γὰρ Βρασίδας τὰς ἐπὶ Θρᾴκης καταλαβὼν πό-
λεις Ἀθηναίων, ἀφιστὰς μὲν Ἀθηναίων, Λακεδαιμονίοις δὲ προστι-
θείς· κἀνταῦθα δέον ταχέως ἀναπλεῦσαι καὶ σῶσαι μὲν τὴν Ἠιόνα,
ἐγγὺς κειμένην, περιποιῆσαι δὲ τὴν Ἀμφίπολιν, μέγα κτῆμα τοῖς Ἀθη-
ναίοις, τὴν μὲν Ἠιόνα ἐδυνήθη φθάσας σῶσαι, τὴν δὲ Ἀμφίπολιν
ἀπώλεσεν. καίτοι Κλέων βοηθῶν ταῖς ἐπὶ Θρᾴκης πόλεσι κατέπλευσε
[μὲν] εἰς Ἀμφίπολιν, ἀλλ' ὅμως μάχης γενομένης Βρασίδας μὲν ὁ
Λακεδαιμόνιος ἐνίκησεν αὐτόν, Κλέων δὲ ἀπέθανεν ὑπὸ Μυρκινίου
πελταστοῦ βληθείς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Βρασίδας τῆς νίκης αἰσθό-
μενος ἀπέθανε καὶ Ἀμφίπολις Ἀθηναίων ἀπέστη, Λακεδαιμονίων δὲ
ἐγένετο· ἔνθα καὶ τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα καθελόντες οἱ Ἀμφιπο-
λῖται Βρασίδεια ἐκάλεσαν, μισήσαντες μὲν τὴν Ἀττικὴν ἀποικίαν, λα-
κωνίσαντες δὲ κἀν τούτῳ καὶ τὴν τιμὴν μεταθέντες εἰς Λακεδαίμονα.
4γενόμενος δὲ φυγὰς ὁ Θουκυδίδης ἐσχόλαζε τῇ συγγραφῇ τοῦ Πελο-
ποννησιακοῦ πολέμου, καὶ διὰ τοῦτο δοκεῖ πολλὰ χαρίζεσθαι μὲν Λα-
κεδαιμονίοις, κατηγορεῖν δὲ Ἀθηναίων τὴν τυραννίδα καὶ πλεονεξίαν·
οὗ γὰρ καιρὸς αὐτῷ κατειπεῖν Ἀθηναίων ἐγένετο, Κορινθίων κατηγο-
ρούντων ἢ Λακεδαιμονίων μεμφομένων ἢ Μιτυληναίων αἰτιωμένων,
πολὺς ἐν τοῖς ἐγκλήμασι τοῖς Ἀττικοῖς ἐρρύη, καὶ τὰς μὲν νίκας τὰς
Λακωνικὰς ἐξῆρε τῷ λόγῳ, τὰς δὲ συμφορὰς ηὔξησε τὰς Ἀττικάς,
5ὅπου καὶ τὰς ἐν Σικελίᾳ. πέπαυται δὲ τὸ τῆς συγγραφῆς ἐν τῇ ναυ-
μαχίᾳ τῇ περὶ Κυνὸς σῆμα, τοῦτ' ἔστι περὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἔνθα
δοκοῦσι καὶ νενικηκέναι Ἀθηναῖοι. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἑτέροις γράφειν
κατέλιπε, Ξενοφῶντι καὶ Θεοπόμπῳ. εἰσὶ δὲ αἱ ἐφεξῆς μάχαι. οὔτε
γὰρ τὴν δευτέραν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κυνὸς σῆμα, ἣν Θεόπομπος
εἶπεν, οὔτε τὴν περὶ Κύζικον, ἣν ἐνίκα Θρασύβουλος καὶ Θηραμένης

Weise Späterer für ἔν. (Pp.) — *Ἀντιφῶν* ist mir der Stellung wegen verdächtig. — *σὺν αὐτῷ.* Plut. L. des Antiphon. (Dr.)

3. *ἀναπλεῦσαι*, auf dem Strymon. (Pp.) Dies passt jedoch nicht für *Ἠιόνα.* — [*μέν*] fehlt in zwei Hsn. — *καὶ ὁ Βρ.* für *καὶ Βρ.* zwei Hsn.

4. *πολὺς ἔρρει.* Spr. 57, 5, 1. So Dion. II. Arch. 7, 14 u. 10, 5: *πολὺς ἔρρει κατὰ τῆς βουλῆς, κατὰ τῶν δημοτικῶν.* — *ὅπου καί* ist unpassend u. verdächtig. (Pp.) Vielleicht ist nach *Σικελίᾳ* etwas ausgefallen, wie auch wohl vor *πολύς.*

5. *μάχαι. μάχαι πολλαί?* — *εἶπεν* ist zwei Mal zu denken, vorher ein

*καὶ Ἀλκιβιάδης, οὔτε τὴν ἐν Ἀργεννούσαις ναυμαχίαν, ἔνθα νικῶσιν
Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίους, οὔτε τὸ κεφάλαιον τῶν κακῶν τῶν Ἀττικῶν,
τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, ὅπου καὶ τὰς ναῦς ἀπώλεσαν Ἀ-
θηναῖοι καὶ τὰς ἑξῆς ἐλπίδας· καὶ γὰρ τὸ τεῖχος αὐτῶν καθῃρέθη
καὶ ἡ τῶν τριάκοντα τυραννὶς κατέστη καὶ πολλαῖς συμφοραῖς περιέ-
πεσεν ἡ πόλις, ἃς ἠκρίβωσε Θεόπομπος. ἦν δὲ τῶν πάνυ κατὰ γένος
Ἀθήνησι δοξαζομένων ὁ Θουκυδίδης. δεινὸς δὲ δόξας εἶναι ἐν τῷ* 6
*λέγειν πρὸ τῆς συγγραφῆς προέστη τῶν πραγμάτων. πρώτην δὲ τῆς
ἐν τῷ λέγειν δεινότητος τήνδε ἐποιήσατο τὴν ἐπίδειξιν· Πυριλάμπης
γάρ τις τῶν πολιτῶν ἄνδρα φίλον καὶ ἐρώμενον ἴδιον διά τινα ζηλο-
τυπήσας ἐφόνευσε, ταύτης δὲ τῆς δίκης ἐν Ἀρείῳ πάγῳ κρινομένης
πολλὰ τῆς ἰδίας σοφίας ἐπεδείξατο, ἀπολογίαν ποιούμενος ὑπὲρ τοῦ
Πυριλάμπους, καὶ Περικλέους κατηγοροῦντος ἐνίκα. ὅθεν καὶ στρατη-
γὸν αὐτὸν ἑλομένων Ἀθηναίων ἄρχων προέστη τοῦ δήμου. μεγαλό-* 7
*φρων δὲ ἐν τοῖς πράγμασι γενόμενος, ἅτε φιλοχρηματῶν, οὐκ εἴα τὸν
πλείονα χρόνον προστατεῖν τοῦ δήμου. πρῶτον μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Ξε-
νοκρίτου, ὡς Σύβαριν ἀποδημήσας, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, συγ-
χύσεως δικαστηρίου φεύγων ἑάλω· ὕστερον δὲ ἐξοστρακίζεται ἔτη δέκα.
φεύγων δὲ ἐν Αἰγίνῃ διέτριβε, κἀκεῖ λέγεται τὰς ἱστορίας αὐτὸν συν-
τάξασθαι. τότε δὲ τὴν φιλαργυρίαν αὐτοῦ μάλιστα φανερὰν γενέσθαι·
ἅπαντας γὰρ Αἰγινήτας κατατοκίζων ἀναστάτους ἐποίησεν.*

Μετὰ τὴν ἱστορίαν φασὶ συντετάχθαι τῷ συγγραφεῖ τὸ προοί- 8
*μιον, ἐπεὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ μέμνηται γεγονότων, ὥσπερ τῆς Δήλου
καθάρσεως, ἣν περὶ τὸ ἕβδομον ἔτος ἐπὶ Εὐθύνου ἄρχοντος γεγενῆ-
σθαί φασιν. μέμνηται δὲ ἐν αὐτῷ καὶ τῆς τοῦ πολέμου τελευτῆς,
λέγων· "ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου." ἀλλὰ καὶ ἐν ἀρχῇ
φησι· "κίνησις γὰρ αὕτη δὴ μεγίστη τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει
τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων." πλη-* 9
*ρώσας δὲ τὴν ὀγδόην ἱστορίαν ἀπέθανε νόσῳ· σφάλλονται γὰρ οἱ λέ-
γοντες μὴ Θουκυδίδου εἶναι τὴν ὀγδόην, ἀλλ' ἑτέρου συγγραφέως.
τελευτήσας δὲ Ἀθήνησιν ἐτάφη πλησίον τῶν Μελιτίδων πυλῶν, ἐν* 10
*χωρίῳ τῆς Ἀττικῆς ὃ προσαγορεύεται Κοίλη, εἴτε αὐτὸς ἐπανελθὼν
Ἀθήναζε ἐκ τῆς φυγῆς τοῦ ὁρισθέντος χρόνου πληρωθέντος, καὶ τε-*

Komma gesetzt, wenn nicht etwa *ἔγραψεν* ausgefallen ist. (Beck.) — *Ἀργεννούσαις* für *Ἀργινούσαις* eine gute Hs.

6. *κρινομένης* für *κινουμένης* Bk. — *προέστη τοῦ δήμου* wird wohl, wie vielleicht auch das Vorhergehende, aus der Geschichte des ältern Thuk., eingemischt sein. Eben so § 7. Kr. S. 48.

7. *ἅτε φιλοχρηματῶν, οὐκ εἴα.* Die Stelle klingt lückenhaft. *εἰᾶτο* [*τόν*] Pp., *εἰᾶτο* ohne *τόν* Bk. — *ὡς* für *ἐς*.

8. *ὥσπερ* 1, 8, 1. — *Εὐθυδήμου.* Clinton Fasti Hell. unter 426. — *λέγων* 1, 13, 2. 18, 2. — *φησι* 1, 1, 2.

10. *δὲ Ἀθ.* für *δὲ ἐν Ἀθ.* zwei Hsn.

λευτήσας ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, εἴτε μετακομισθέντων αὐτοῦ τῶν ὀστέων ἀπὸ Θρᾴκης, ἐκεῖ καταστρέψαντος τὸν βίον· λέγεται γὰρ ἐπ' ἀμφότερα. καὶ στήλη τις ἀνέστηκεν ἐν τῇ Κοίλῃ τοῦτο ἔχουσα τὸ ἐπίγραμμα· "Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἁλιμούσιος ἐνθάδε κεῖται."

Aus Suidas.

Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἀθηναῖος· παῖδα δὲ ἔσχε Τιμόθεον. ἦν δὲ ἀπὸ μὲν μητρὸς Μιλτιάδου τοῦ στρατηγοῦ τὸ γένος ἕλκων, ἀπὸ δὲ πατρὸς Ὀλόρου τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως. μαθητὴς Ἀντιφῶντος. ἤκμαζε κατὰ τὴν πζʹ Ὀλυμπιάδα. ἔγραψε δὲ τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων. οὗτος ἤκουσεν ἔτι παῖς τυγχάνων Ἡροδότου ἐπὶ τῆς Ὀλυμπίας τὰς ἱστορίας αὐτοῦ διερχομένου ἃς συνεγράψατο, καὶ κινηθεὶς ὑπό τινος ἐνθουσιασμοῦ πλήρης δακρύων ἐγένετο. καὶ ὁ Ἡρόδοτος, κατανοήσας τὴν αὐτοῦ φύσιν, πρὸς τὸν πατέρα Θουκυδίδου Ὄλορον ἔφη· "μακαρίζω σε τῆς εὐτεκνίας Ὄλορε· ὁ γὰρ σὸς υἱὸς ὀργῶσαν ἔχει τὴν ψυχὴν πρὸς τὰ μαθήματα." καὶ οὐκ ἐψεύσθη γε τῆς ἀποφάνσεως. οὗτος ὁ Θουκυδίδης ἀνὴρ ἦν πολὺς ταῖς τέχναις, κάλλει λόγων καὶ ἀκριβείᾳ πραγμάτων καὶ στρατηγίαις καὶ συμβουλίαις καὶ πανηγυρικαῖς ὑποθέσεσιν. οὗτος ὁ συγγραφεὺς μεταβαίνειν εἴωθεν ἀπὸ τῶν θηλυκῶν εἰς οὐδέτερα, οἷον· "τρέπονται εἰς Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ πρότερον." καὶ Θουκυδίδειος γραφή.

Namenverzeichniss.

Wörterverzeichnis

zu den Anmerkungen.

ἄνευ 1, 91, 4. 128, 2. 7, 49, 2. 8, 57, 1. 89, 2.
ἀνεύθυνος 3, 43, 3.
ἀνεχέγγυος 4, 55, 4.
ἀνέχειν. πόλεμον 1, 141, 3. hindern 6, 86, 3. sich erheben 1, 46, 3. sich aufhalten 2, 18, 3. zurückhalten 7, 48, 3. ἀνέχεσθαι 2, 74, 1. 3, 28, 2.
ἀνήκειν 3, 45, 2.
ἀνήκεστος 3, 45, 3. 4, 20, 1.
ἀνηκουστεῖν 1, 84, 3.
ἀνὴρ τῶν ἀστῶν 6, 54, 2. vgl. 1, 126, 2. ohne τὶς 8, 92, 2. ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρός 2, 103. ἄνδρες 4, 132, 3. 6, 38, 1. 7, 77, 7. einige 2, 33, 3. ἰδιῶται 1, 115, 2? ἐνθένδε ἄ. 6, 10, 1. ἄνδρες οἵ 4, 60, 2. οἱ ἄνδρες die Feinde 4, 27, 4. 6, 34, 8. πλεῖστα εἷς ἀνήρ 8, 68, 2.
Ἀνήριστος 2, 67, 1.
ἀνθάπτεσθαι 8, 50, 4. 97, 2.
ἀνθεῖν τὰ κράτιστα 1, 19.
ἀνθησσᾶσθαι 4, 19, 3.
ἀνθίστασθαι 5, 38, 5. ἀντέστη τὸ πρᾶγμα 5, 4, 5.
ἀνθορμεῖν 2, 86, 3.
ἄνθος 4, 133, 1.
ἀνθρώπειος 5, 105, 1. τὸ ἀ. 1, 22, 3. 4, 61, 4. 5, 105, 2.
ἀνθρωπείως 5, 103, 2.
ἀνθρώπινος 6, 78, 2.
ἀνθρωπίνως 3, 40, 1.
ἄνθρωπος 2, 25, 1. 50, 1. ohne Art. 1, 41, 3. 7, 47, 2.
ἀνθυπάγειν 3, 70, 3.
ἀνθυποπτεύεσθαι 3, 43, 3.
ἀνιέναι 1, 75, 2. 2, 77, 3. 4, 123, 2. 7, 51, 1. τὴν φυλακήν 4, 27, 2. τὴν ἐπιτροπήν 5, 31, 3. weichen 4, 116, 2. τῆς ἐφόδου 5, 32, 3. τὸ ἀνειμένον 5, 9, 4.
ἀνιστάναι 1, 62, 3. 126, 6. 2, 27, 1. 68, 1. 3, 75, 3. ἀναστῆναι 2, 49, 5. 6, 4, 2. ἐς 1, 87, 2. ὑπό τινος 1, 8, 2.
ἀνίσωσις 8, 87, 4.
ἄνοια 6, 16, 4. 89, 5.
ἀνοίγειν 4, 10, 5.
ἀνοικίζεσθαι 1, 7, 2. 8, 31, 1.
ἀνοικοδομεῖν 8, 16, 3.
ἄνοιξις 4, 67, 3.
ἀνολκή 4, 112, 2.
ἀνομία 2, 53, 1.
ἀνόμως 4, 92, 7.
ἄνοπλος 4, 9, 2.
ἀνταγωνίζεσθαι 3, 38, 4.
ἀνταίρεσθαι 3, 32, 1.
ἀνταιτεῖν 4, 19, 1.
ἀνταλλάσσειν 3, 82, 3. 4, 14, 2. 8, 82, 1?
ἀντανάγειν ναυσίν 7, 37, 3. 8, 104, 1. εσθαι 1, 29, 3. 4, 25, 1?
ἀνταναμένειν 3, 12, 2.
ἀνταναμύνεσθαι 4, 19, 2. 3.
ἀντανιέναι 2, 75, 4.
ἀνταξιοῦν 6, 16, 4.
ἀνταπαιτεῖν 3, 58, 1. 5, 17, 3.
ἀνταποδιδόναι 3, 41, 6. 67, 3?
ἀνταπόδοσις 4, 81, 1.
ἀνταποφαίνεσθαι 3, 38, 2.
ἀνταρκεῖν 7, 15, 1.
ἀντελπίζειν 1, 70, 4.
ἀντεξόρμησις 2, 91, 3.
ἀντεπ(αν)άγεσθαι 4, 25, 1?
ἀντεπεξάγειν, — αγωγή 8, 104, 3.
ἀντεπεξελαύνειν 4, 72, 3.
ἀντεπεξέρχεσθαι 4, 131, 1.
ἀντεπιβουλεύειν 1, 33, 3. 6, 87, 5.
ἀντεπιπλεῖν 1, 50, 4. 54, 4.
ἀντεπιτειχίζεσθαι 1, 142, 1.
ἀντεπιτιθέναι 1, 129, 2.
ἀντέχειν 2, 51, 2. 64, 4. 70, 1. 4, 68, 1. 8, 63, 3. 86, 5. ὅσον 6, 69, 2. πρός τι 6, 22, 2. dauern 1, 7, 2. ἀντέχεσθαι 2, 74, 1? τῆς θαλάσσης 1, 13, 1.
ἀντήριδες 7, 36, 2.
ἀντί 2, 3, 2. 4, 98, 5. 7, 75, 1.
ἀντιβολία 7, 75, 3,
ἀντιδιδόναι 3, 63, 4.
ἀντικαθίστασθαι 1, 71, 1. 3, 47, 1.
ἀντικρούειν 6, 46, 1.
ἄντικρυς 1, 122, 3. 2, 4, 3. 6, 49, 1. 8, 92, 11.
ἀντιλαμβάνεσθαι 2, 8, 1. 3, 22, 5. 4, 128, 2. 7, 60, 2. 70, 7.
ἀντιλέγειν ὡς οὐ 1, 77, 2. 86, 1. 8, 24, 4.
ἀντίλεκτος 4, 92, 4.
ἀντίληψις 1, 120, 2. 2, 49, 5.
ἀντιλογία 2, 87, 2. 4, 59, 3. ἐς ἀ. ἐλθεῖν 1, 31, 3.
ἀντιμάχεσθαι 4, 68, 1.
ἀντιμέλλειν 2, 12, 2.
ἀντιμίμησις 7, 67, 2.
ἀντιναυπηγεῖν 7, 62, 3?
ἀντίπαλος 1, 11, 2. 122, 2. 2, 89, 4. 4, 92, 3. 120, 2. 6, 17, 6. 7, 12, 3. γνῶμαι 3, 49, 1. ὄνομα 1, 3, 4? entsprechend 2, 61, 3. 3, 9, 2. 38, 1. δέος 3, 11, 2. κίνδυνος 4, 73, 4. ἀντίπαλον 2, 45, 1. 6, 23, 1. zw. 1, 3, 4. ἀ. τι 7, 71, 3. ἀντίπαλα 4, 117, 3. ἦν 1, 10, 3. ναυμαχεῖν 7, 34, 5. ἐς ἀ. 7, 13, 2.

ἀπέραντον ἦν 4, 36, 1.
ἀπερίοπτος τῶν πάντων παρὰ τὸ νικᾶν 1, 41, 3.
ἀπερίσκεπτος, ως 4, 10, 1.
ἀπέρχεσθαι 3, 4, 2. zw. 1, 24, 3. *τινός* 7, 48, 6?
ἄπεφθος 2, 13, 5.
ἀπέχειν 1, 78, 2. 7, 50, 2? *ἀπεῖχεν* 1, 63, 2. *ὁδόν* 6, 49, 3. *ἀπέχεσθαι μή* 5, 25, 3.
ἀπεχθάνεσθαι 1, 76, 1.
ἀπηλιώτης 3, 23, 5.
ἀπιάλλην 5, 77, 4.
ἀπιέναι 4, 39, 2.
ἀπιστεῖν 4, 63, 3. *μή* 1, 10, 1. 4, 40, 2. *ἀπιστεῖται ἡ γνῶσις* 7, 41, 2.
ἀπιστία μή 3, 75, 3.
ἄπιστος 1, 68, 1. 4, 17, 4. 5, 89, 1. *θράσος* 1, 120, 4. *λόγων μῆκος* 5, 89, 1.
ἀπίστως 1, 21, 1. *τῇ γνώμῃ* 3, 83, 1.
ἀπισχυρίζεσθαι 1, 140, 6.
ἄπλοια 2, 85, 4.
ἄπλους 7, 34, 4. *ἀπλοώτερος* 7, 60, 2.
ἁπλοῦς 3, 18, 3.
ἁπλῶς 3, 38, 5.
ἀπό u. *ἄπο* 1, 7, 2. 76, 2. 141, 3? 3, 51, 3? 5, 2, 2? 7, 4, 1? 71, 5. vgl. 6, 64, 5. *οἱ ἀπ' Ἀθηναίων Ἴωνες* 2, 15, 3. 6, 4, 5. *ἀπὸ σφῶν* für *ἄποικοι* 6, 76, 3. 7, 57, 3. *ἑξήκοντα νῆες ἀπ' αὐτῶν* 1, 112, 1. vgl. 110, 1. geschickt von 8, 6, 2. örtlich 6, 4, 5. vgl. 3, 113, 1. 6, 104, 1. *αἱρεῖν ἀπὸ Νισαίας δύο πύργω* 3, 51, 3. *ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ χρῆσθαι* 2, 4, 1. vgl. 7, 63, 2. 70, 3. *ἀπὸ νεῶν (στρατός)* 4, 10, 4. vgl. 5, 3, 2. 7, 62, 2. 8, 16, 2. 100, 5. bei *αἱρεσθαι* 7, 41, 1. bei *ἀρτᾶν* 2, 76, 3. *οἱ ἀπὸ* — 2, 69. 80, 1. 3, 90, 3. 5, 34, 1. 65, 4. 6, 2, 4. 7, 63, 1. 70, 5. 8, 23, 3. 89, 1? *τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδώς* 8, 51, 2. *τὰ ἀπὸ τῶν* — 1, 127, 1. 5, 31, 5? 37, 4. vgl. 2, 64, 2. *τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος* 1, 128, 1. *ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον* 1, 132, 2. bei *ἐπικηρυκεύεσθαι* 8, 44, 1? bei *ἀφικνεῖσθαι* 45, 1. bei *ἀκούειν* 1, 125, 1. vgl. 5, 2, 2. bei *γίγνεσθαι* 7, 70, 7. bei Passiven 1, 10, 7. 17, 1. 2, 68, 3. 4, 115, 2. vgl. 76, 1. bei *λέγεσθαι* 3, 36, 5. vgl. 5, 17, 2. 82, 3. 6, 45, 1. *ἀπὸ πολέμου ἐφθάρησαν* 1, 24, 2. vgl. 1, 71, 3. 3, 64, 2. 5, 17, 1. *τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους* 6, 76, 1. *ἡ ἀφ' ἡμῶν ἀξίωσις* 1, 37, 1. vgl. 129, 3. 2, 39, 1. 4, 108, 5. 6, 40, 3. 7, 44, 6. 8, 64, 3. *εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη* 6, 34, 6. *τὸ προϋπάρχον δεινὸν ἀπ' αὐτῶν* 4, 126, 5. vgl. 6, 86, 3. *τῆς προσόδου ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι* 3, 46, 2? vgl. zu 2, 13, 2. *τὰ μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες* 3, 38, 3. *οἱ ἀπὸ τοῦ δήμου* 4, 130, 3? *ἀφ' ἑαυτῶν* 5, 116, 2. *ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης* 4, 68, 2. *ἀφ' ἑαυτῶν* 5, 60, 1. 8, 47, 2. *ἀφ' ἑαυτοῦ* 8, 6, 1. in Folge 3, 64, 2. *ἀπὸ προνοίας* 8, 95, 2. *γίγνεται μέγας ἀπὸ τοῦ ξυνετὸς φαίνεσθαι* 1, 138, 2. *τῷ τιμωμένῳ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς βοηθεῖν* 2, 63. *ἡ ἀπὸ τοῦ πολέμου δόξα* 4, 85, 1. *ἀπὸ θεραπείας περιεγιγνόμεθα* 3, 11, 3. *ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες* 1, 12, 1. *ἀπό τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο* 4, 67, 1. *ἀπ' ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία* 6, 89, 3. *οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου* 8, 92, 3. *σωτηρίαν ἀπ' αὐτῶν προιδεῖν* 4, 62, 2. vgl. 7, 77, 4. *τεκμαίρεσθαι ἀπό τινος* 4, 123, 2. *ἀπὸ ξυμφορῶν τολμᾶν* 4, 98, 4. *ἀπ' αὐτῶν βλάψαι* 7, 29, 1. vgl. 8, 99, 2. *οὐκ ἀπὸ βραχείας διανοίας τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι* 3, 36, 3. *ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων ἀποτρέπειν* 6, 19. *ἀπὸ χρησμῶν ἰσχυρίσασθαι* 5, 26, 3. *ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται* 5, 89. *ἀπὸ βουλευμάτων κρίνειν* 5, 113. *ἀπὸ μέρους προτιμᾶται* 2, 37, 1. *ἐλπίζειν ἀπ' αὐτοῦ* 7, 21, 2. *ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους* 1, 49, 5. *τὰ αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας* 8, 87, 5. *ἀπὸ περιουσίας χρῆσθαι ἐλπίδι* 5, 103, 1. *πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως εἶχεν* 6, 46, 2. vgl. 1, 49, 5. *ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς* 1, 91, 4. vgl. 133, 1. *γνώμη ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων* 2, 62, 5. 4, 18, 1. *ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης* 2, 65, 9. *ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως* 6, 54, 3. *ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων* 6, 33, 3. vgl. 2, 62, 5. 77, 1. *ἀπὸ τῶν παρόντων* 7, 56, 1. vgl. 2, 77, 1. *ἀπὸ ξυμμαχίας ξυστρατεύειν* 7, 57, 3. *ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλεύειν* 1, 97, 1. vgl. 8, 97, 2. *ἀπὸ κυάμου* 8, 66, 1. *ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς* 7, 71, 5. *ἀπὸ προειρημένου τινός* 4, 130, 3. *ἀπὸ ξυνθήματος* 4, 67, 5. 7, 85, 3. *ἀπὸ σημείου ἑνός* 2, 90, 3. *ἀπὸ ξυνθήματος* 6, 61, 2. *παραγγέλματος* 8, 99, 2. vgl. 4, 130, 3 u. *ξυγκεῖσθαι* u. *σημεῖον*. neben e. Da. 4, 21, 4. *ἀπὸ χάλω* 4, 25, 3. *ἀφ' ἡσυχίας πολεμῆσαι* 1, 124, 3. *ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου* 6,

47, 2. ἀπὸ τῶν εἰκότων 6, 23, 3. ἀπὸ τοῦ προφανοῦς 1, 35, 3. 3, 82, 7. ἡ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δύναμις 6, 34, 8. ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα 8, 92, 9. ἀπὸ τοῦ ἴσου 1, 77, 3. 140, 6. 143, 2. 3, 10, 2. 3, 37, 5. 40, 5. 42, 4. 4, 19, 2. 5, 101. 104. ἀφ' ὧν 1, 23, 5. 7, 48, 2. 67, 3. 8, 6, 4. ἀπὸ ταὐτομάτου 6, 36, 2. ἀπὸ τοῦ εὐθέος 3, 42, 2. ἀπὸ πρώτης 1, 77, 2. ἀπὸ τούτου 4, 30, 1. ἀπὸ τοῦδε 1, 103, 3. 128, 3. 2, 68, 1. τὸ ἀπὸ τοῦδε 4, 114, 5. ἀπὸ παλαιοῦ, ἀρχαίου 5, 44, 1. ἀφ' οὗπερ 2, 102, 5. nach 7, 73, 2. ἀπὸ πρώτου ὕπνου 2, 2, 1. 7, 43, 2. nächst 6, 55, 2. ἀφ' ἑσπέρας 3, 112, 2. 8, 27, 5. zw. 4, 130, 3.

ἀποβάθρα 4, 12, 1.

ἀποβαίνειν 2, 87, 2. 3, 53, 2. 93, 1. 4, 12, 3. 39, 2. τὸ ἀποβαῖνον 2, 50. τὰ ἀποβαίνοντα 1, 39, 3. 3, 38, 5.

ἀπόβασις 4, 8, 5. 13, 1. 6, 75, 1. γῆς 1, 108, 3. vgl. 3, 16, 1.

ἀπογίγνεσθαι 1, 39, 3. 2, 34, 1. 98, 2. 5, 74, 2.

ἀπόγνοια τοῦ κρατεῖν 3, 85, 2.

ἀποδασμός 1, 12, 2.

ἀποδεικνύναι 2, 62, 1. 7, 48, 1.

ἀποδεῖν ὀκτώ 4, 38, 4.

ἀποδέχεσθαι 3, 57, 1. 6, 29, 2. ὑπόπτως 6, 53, 2. τί τινος 7, 48, 3.

ἀποδημητής 1, 70, 2.

ἀποδιδόναι 2, 71, 2. 4, 116, 2. 5, 45, 2. 77, 1. zw. 6, 62, 4.

ἀποδιώκειν 3, 108, 2.

ἀποδοχή 4, 81, 1.

ἀποδῦναι ἐς τὸ φανερόν 1, 6, 3.

ἀποθήκη 6, 97, 4.

ἀποζῆν 1, 2, 1.

ἄποθεν εἶναι 4, 120, 2. 4, 67, 2. 6, 7, 2. 77, 2.

ἀποθνήσκειν 1, 126, 6.

ἀποικεῖν 3, 55, 1.

ἀποικοδομεῖν 1, 134, 2. 7, 73, 1.

ἄποικος 2, 27, 1.

ἀποκάθαρσις 2, 49, 2.

ἀποκαυλίζειν 2, 76, 3.

ἀποκινδυνεύεται χρήματα 3, 39, 7.

ἀποκινδύνευσις 5, 100. τύχης 7, 67, 4.

ἀποκλήειν 5, 80, 3. 6, 34, 6

ἀποκληροῦν 8, 70, 1.

ἀπόκλησις 6, 99, 3. 7, 60, 1. μου τῶν πυλῶν 4, 85, 2?

ἀπομιμνήσκεσθαι 1, 137, 1.

ἀποκνεῖν κίνδυνον 3, 20, 2. 6, 92, 5. 8, 12, 1.

ἀπόκνησις 1, 99, 3.

ἀποκρίνειν 2, 49, 1. ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτηθέν 3, 61, 1. τινί 3, 53, 2. πρός τινα 5, 42, 3? mit dem Inf. 4, 99.

ἀπόκρισις 2, 49, 2.

ἀπόκροτος 7, 27, 4.

ἀποκρύπτειν (γῆν) 5, 65, 6. — εσθαι 7, 85, 21. μή 2, 53, 1.

ἀποκωλύειν 1, 72, 2. 6, 88, 6.

ἀπολαμβάνειν absondern 1, 7, 1. 4, 113, 2. aushelfen 6, 87, 3. auffangen 5, 8, 3. 8, 3, 1? abschneiden 2, 4, 4. 6, 49, 2. abhalten 22, 2. sperren 1, 134, 1. zurückerhalten 3, 62, 4? 5, 35, 5.

ἀπολαύειν τι 1, 70, 5. 2, 53, 3.

ἀπολέγειν, εσθαι 4, 70, 3.

ἀπολείπειν 3, 10, 1. 6, 49, 2. 7, 70, 4. εσθαι 1, 131, 1.

ἀπόλειψις 4, 126, 1.

ἀπολλύναι 4, 25, 2. 3. 6, 92, 3. 8, 10, 3. 76, 5. ἀπολώλει 4, 133, 1. 7, 27, 4. 8, 96, 2. υσθαι 3, 57, 3.

Ἀπόλλων 5, 23, 5.

ἀπολογεῖσθαί τ 3, 62, 4. 8, 109, 2.

ἀπολοφύρεσθαι 2, 46.

ἀπολύεσθαι 1, 49, 2. 131, 1. 5, 63, 3.

ἀπομάχεσθαι 1, 90, 3.

ἀπομιμνήσκεσθαι χάριν 1, 137, 2.

ἀπομνύναι 5, 50, 1.

ἀπονενοημένος 7, 81, 6.

ἀπόνοια 7, 67, 4.

ἀπονοστεῖν 7, 87, 6.

ἀπόνως 5, 91, 2.

ἀπόπειρα 7, 21, 1.

ἀποπειρᾶν 2, 93, 1. τινός 4, 121, 2.

ἀποπέμπειν 5, 53, 1. 7, 31, 2. ἀπέπεμπον 7, 29, 1. u. εσθαι 1, 102, 2. 3, 4, 2.

ἀποπιμπλάναι 7, 68, 1.

ἀπορεῖν 6, 34, 5. 55, 4. τί 5, 40, 3. 7, 48, 5.

ἀπορία 1, 11, 1. 123, 2. 2, 49, 4. 4, 29, 2. 6, 86, 2.

ἄπορος 1, 99, 3? 4, 32, 4. 7, 14, 1. ἐν ἀ. ἔχεσθαι (mit d. Inf.) 1, 25, 1. 3, 22, 4. τὸ ἄ. 1, 136, 2. 2, 62, 5 τῆς ὁδοῦ 4, 127, 2. ἄπορα 3, 16, 2. 8, 56, 5. τὰ ἀπορώτερα 4, 65, 4.

ἀπορρηγνύναι 4, 69, 4. 5, 10, 7.

ἀποσαλεύειν 1, 137, 3.

ἀποσημαίνειν 4, 27, 4.

8, 66, 1. 76, 6. εσθαι 1, 91, 4. 2, 74, 1. 5, 8, 3. 7, 72, 2. ἴσον 2, 44, 3. εὖ τι 4, 59, 3. (τὰ) ἄριστα 1, 43, 2. πρός τι 7, 47, 1. 60, 1. περί τινος 3, 29, 2.

βουλευτήριον 2, 15, 2.

βουλή ohne Art. 3, 71, 3.

βούλησις 5, 105, 1. 6, 69, 2. βουλήσει 7, 57, 6. ἀνθρωπείας δυνάμεως 6, 78, 2. δικαίᾳ β. 3, 68, 1. βούλησιν ἐλπίζειν 6, 78, 2.

βράγχος 2, 49, 2.

βραδύς 6, 34, 4. γίγνεσθαι 7, 43, 5.

βραδυτής 5, 75, 2.

βράχεα 2, 91, 3.

βραχέως 1, 141, 2.

βραχύς 5, 53, 2. 8, 106, 1. βραχύτατον ἀπέχειν 4, 24, 4. niedrig 2, 76, 2. 7, 29. 2. gering 1, 14, 3 78, 1. 117, 3. 130, 2. 140. 5 6. 2. 99, 4. 4, 98, 2. 5, 111, 3. 7, 77, 6. μάχη 2, 22, 2. διάνοια 3, 36, 3. πρόφασις 6, 8, 3. ἐπὶ βραχύ 1, 118, 2. κατὰ βραχύ 1, 64, 2. 4, 96, 3. ἐκ βραχέος 3, 92, 3. 7, 49, 3. διὰ βραχέος 2, 83, 4. 4, 14, 1. 76, 4. ἐν βραχυτάτῳ 3, 46, 1. βραχέα ἥδεσθαι 3, 40, 2.

βραχύτης μελέτης 1, 138, 4. γνώμης 3, 42, 1.

βρόχος 2, 76, 3.

βρῶσις ἀναγκαία 2, 70, 1.

βύζην 4, 8, 5.

βωμός 1, 126, 6. 4, 98, 4. 8, 84, 1.

γαλήνῃ ohne ἐν 4, 26, 5?

γαμικά 2, 15, 4.

γάρ erklärt 1, 8, 3. 13, 3. 17, 2. 29, 3. 69, 2. 3. 73, 2. 77, 1. 3. 120, 1. 4. 140, 2. 2, 2, 1. 4, 1. 29, 2. 39, 2. 52, 3. 61, 1. 62, 2. 3, 38, 1. 97, 2. 4, 10, 3. 59, 3. 67, 6. 72, 3. 6, 1. 65, 2. 7, 1, 3. 23, 2. 56, 4. 8, 6, 3. γὰρ ἂν denn sonst 1, 11, 1. 68, 4. 69, 2. 102, 1. 4, 126, 5. 5, 12, 2. 7, 51, 1. vgl. ἄν A. auf ein erg. nein bezogen 5, 95. aufs Folg. bezogen 3, 57, 1. 4, 132, 2. nämlich 1, 2, 3. 2, 72, 1. 3, 2, 1. 4, 17, 3. 43, 2. 88, 4. 5, 9, 1. οἱ δέ, κρίνουσι γὰρ — 1, 87, 1. 8, 100, 3. vgl. 4, 70, 3. auf e. erg. ja bezogen 5, 97. γάρ mit erg. Verbum 6, 24, 2. 68, 4. 8, 86, 3. 87, 3. in zwei Sätzen hinter einander 1, 40, 4. 91, 2. 2, 5, 2. 44, 3. 3, 2, 2. ἀλλὰ — γάρ 6, 77, 2. καὶ γάρ 1, 73, 2. 6, 102, 3. καὶ — γάρ 1, 31, 2. 77, 1. 137, 1. 7, 48, 3. 5. 8, 109, 1. καὶ γὰρ καί 6, 61, 1. 8, 64, 2. οὐδὲ γάρ 4, 68, 5.

γέ 6, 33, 5. nach μέντοι, καίτοι 1, 3, 2. μέν γε 1, 40, 3. 3, 39, 2. ἕν γε 7, 44, 2. νῦν γε 7, 63, 1. εἴς γε 1, 80, 2. γε δή 4, 78, 2. 8, 41, 2. ὅς γε 6, 37, 2. 8, 76, 5. vgl. 1, 39, 1.

γεγωνίσκειν 7, 76.

γέλως. ἐς γ. τρέπειν 6, 35.

γενεά 1, 14, 1.

γενναῖον 3, 83, 1. 4, 92, 7.

γενναιότης 3, 82, 6.

γένος 1, 24, 1.

γέρα 1, 13, 1. 25, 3.

Γεράστιος 4, 119, 1.

γεωμόρος 8, 21, 2.

γῆ 1, 81, 2. 5. 18, 1. ohne Art. 2, 21, 2. 38. τῆς γῆς εἴργεσθαι 6, 21, 1. erg. 2, 92, 3. 99, 3? 6, 92, 1.

γηράσκειν u. σκεσθαι 6, 18, 7.

γίγνεσθαι, nicht γίνεσθαι 1, 2, 2. 4, 120, 4? 8, 100, 2? γίγνεται Ἀθηναῖος 2, 67, 2. δῆμος 8, 91, 3? κωλυτής 3, 23, 3. 5, 9, 7. 8, 50, 3. αἵρεσις 2, 61, 1. τροπή 1, 49, 6. οὐ γ. περιτείχισις 4, 131, 1. τὰ διαβατήρια 5, 55, 3. 116, 1. βοήθεια 5, 64, 1. γίγνονται λόγοι 8, 14, 2. φυλακαί 4, 26, 5. στάδιοι αὐτοῖς εἴκοσιν 6, 97, 3. vgl. 99, 1. γίγνεται ἄδικος 3, 42, 3. ἄπρακτος 6, 52, 2. ἔκπυστος 3, 30, 1. vgl. 2, 50? εὔπορον 6, 90, 3. φυλῆς 2, 29, 2. τινός 4, 98, 2. 5, 5, 1. τινῶν 3, 56, 4. τινί 5, 49, 4. 93. herauskommen 1, 87, 2. 4, 9, 2. διὰ μέσου 4, 20, 1. vgl. διά. ἔν τινι 6, 15, 3. vgl. 1, 74, 1. ἐπὶ ποταμῷ 7, 80, 3. ἐπ' ἀμφότερα 1, 139, 4. κατὰ τὴν Λακωνικήν 4, 3, 1. κατὰ ξυστάσεις 2, 21, 2. κατὰ χώραν 3, 24, 3. καθ' ἕν 3, 10, 3. 8, 46, 2. κατὰ σφᾶς αὐτούς 5, 112, 1. μετά τινος 4, 125, 1. 5, 38, 4. ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν τάλαντα 6, 62, 4. ἅμα 4, 30, 3. πανοικησίᾳ 3, 16, 1. ῥᾷον 7, 84. 1. μᾶλλον 3, 82, 2. ἐντός 6, 100, 3. ὅτι ἐγγυτάτα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν 3, 40, 6. ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο 3, 68, 3. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ etc. impers. 1, 137, 4. wo ποιεῖσθαι zu erwarten 3, 86, 2. τὸ γενόμενον 6, 58, 1. τὰ γιγνόμενα der Ertrag 6, 54, 5.

γιγνώσκειν 2, 48, 2. 3, 84, 1. 6, 18, 8. zw. 4, 20, 3. 8, 71, 3. ohne Object 8, 12, 1. ὁμοῖα 1, 77, 4. ἄριστα 6, 8, 2. γνῶναι einsichtig beurtheilen

2, 60, 4. 8, 68, 4. τὸ δοκοῦν οὐκ ἔγνωσται 3, 38, 2. entscheiden 4, 20, 3. 99. mit dem Part. 1, 36, 2. 102, 3. 124, 2. 4, 63, 2. 7, 77, 7. μέγα 3, 36, 3.

γλῶσσαν ἱέναι 3, 112, 3. ἀπὸ γλώσσης 7, 10.

γνώμη Geist, Sinn 2, 38, 1. 43, 2. 4, 65, 1. μιᾷ γ. 6, 17, 3. γνώμην πρός ἔχειν 1, 95, 2. ἔχειν Bedacht nehmen 3, 25, 2. Gesinnung 1, 71, 1. 130, 2. 140, 6. 2, 20, 3. 43, 2. 61, 2. 87, 2. 3, 83, 1. 4, 128, 4. τῇ γνώμῃ θαρσαλέος 2, 11, 3. παρὰ γνώμην 3, 12, 1. γνώμης ἐπιβουλή 4, 86, 4. τῆς γ. τὸ ξυγγενές 5, 108. γ. ἀνεχέγγυος 4, 55, 4. τῆς αὐτῆς γ. εἶναι 1, 113, 2 vgl. 3,70,4. 5,46,4. 8,74,3. πρὸς τὴν ἐκείνων γ. ἑστάναι 4, 56, 4. ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης 4, 68, 2. Verstand. γνώμης ξύνεσις 1, 75, 1. Einsicht 2, 62, 5. 3, 37, 4. 38, 4. τῆς γ. τὰ βέβαια 1, 70, 2. Berechnung 4, 18, 1. Erwartung 4, 28, 4. παρὰ γνώμην 1, 127, 1. 40, 1. 127, 1. 6, 11, 4. 34, 8. (anders 1, 70, 2. 4, 19, 3.) τὸ ἐλλιπὲς τῆς γ. 4, 63, 1. Politik 3,11,2. Ansicht 1, 92. 3,42,5? ohne Art. 2, 12, 2. γνώμης τυχεῖν 3, 42, 5. Absicht, ohne Artikel 2, 12, 2. γνώμην ἔχειν 2, 86, 3. τὴν γ. ἔ. πρός τι 5, 13. ἦν τοῦ τείχους ἡ γ. 8, 90, 4. Eifer 6, 45, 1. vgl. 3, 31, 2. Vorschlag 3, 43, 4. 50, 1. γνώμην ποιοῦμαι 1, 128, 5. vgl. 3, 36, 2. γνώμας προτιθέναι 1, 139, 3.

γνώμων 1, 138, 3.

γνωρίζειν (τινί) 7, 44, 5.

γνῶσις 7, 44, 2.

Γόγγυλος 1, 128, 4.

γοῦν 6, 59, 3. 7, 82, 1? γ' ἂν οὖν 1, 76, 3.

γράμμα 5, 29, 4. γράμματα 1, 130, 1. Ἀσσύρια 4, 50, 1.

γράφειν 5, 29, 4. γεγραμμένον 1, 125.

γυμνοπαιδίαι 5, 82, 1.

γυμνά 3, 23, 4. γυμνόν 2, 49, 3?

γυμνητεία 7, 37, 2.

γυμνοῦσθαι 1, 6, 3.

γύμνωσις 5, 71, 2.

Δαΐθος 5, 19, 2.

δάκρυσιν 7, 75, 4.

δαπανᾶν trans. 4, 3, 3.

δαπάνη 1, 83, 1. 3, 31. 46, 1.

δάπανος 5, 103.

δᾴς 7, 53, 4.

Δασκυλῖτις 1, 129, 1.

δασμολογεῖν 2, 69.

Δαφνοῦς 8, 31, 1.

δέ 1, 53, 3. 56. 77, 2. 3, 26, 2. 8, 28, 3. zw. 1. 18, 6. 23, 3. 37, 2. 57, 1. 95, 1. 3, 26, 2. 3, 61, 2. 82, 5. 4, 77, 2. 5, 23. 1. 45, 2. 6, 38, 2. μετὰ ταῦτα δέ 1, 56, 1. für γάρ 6, 38, 2. während 6, 64, 2. 7, 28, 4. verbindet den No. u. Ge. eines Part. 2, 60, 4? 68, 4. 3, 24, 3. einen abs. Ge. u. No. 6, 78, 1. e. Ac. u. e. abs. Ge. 3, 55, 1. 4, 127, 1. e Ac. u. Inf. 1, 67, 3. e. Präp. mit ihrem Casus u. e. Part. 2, 37, 2. 3, 58, 1. e. finalen Satz u. e. Part. 4, 1, 2. 120, 2. e. rel. Satz und e. selbständigen 2, 41, 2. 4, 89, 2. nach οὐ τοσούτῳ 2, 85, 2. nach οὐ μᾶλλον 6, 78, 1. bei Entgegnungen 2, 72, 4. 5, 91, 1. vgl. 3, 104, 6. im Nachsatze 1, 11, 1. 18, 3. ὁ δέ im Nachsatze 2, 65, 2. 8, 70, 1? nach e. Parenthese 1, 18, 3. 7, 33, 2. 8, 29, 2. ἄκων μὲν εἶπε δέ 6, 25, 2. zwei δέ nach einem μέν 1, 43, 2. 2, 90, 1. παρὰ δὲ τό 6, 66, 1. 7, 12, 1. τάχα ἂν δέ 6, 2, 4. zu streichen 8, 69, 1. καὶ — δέ 1, 132, 4. τέ — δέ 1, 11, 1. 2, 87, 1. 3, 52, 2. δ' οὖν 1, 3, 4. 10, 7. 2, 5, 4. 16? 18, 2? 34, 4. 54, 4. 6, 59, 3? 8, 87, 5. 97, 1. vgl. μέν.

δει —. δεδιώς 2, 11, 2. τὴν ἰδίαν παρασκευήν 5, 8, 1. περί τινι, τινός 1, 60, 1. τινὰ μή 2, 67, 4. 4, 86, 2. 6, 88, 2. vgl. 76, 1. τι μή 3, 83, 2. δεδιέναι ἔχειν 1, 136, 1. τό 5, 52, 1? 6, 61, 5. τὸ δεδιός 1, 36, 1. ἐδεδίεσαν 4, 55, 4. 5, 14, 1.

δεικνύναι ἄλλα 6, 86, 3. mit dem Part. 2, 62, 1. 5, 72, 2. übergeben 5, 41, 3.

δείλη 3, 74, 2.

δεῖν binden 1, 93, 3.

δεῖν fehlen. δέων bei Zahlen 8, 6, 5. vgl. 2, 2, 1. 4, 102, 2. 5, 16, 6. 7, 53, 3. δεῖ 2, 74, 1. 77, 3. 4, 10, 4. 6, 21, 1. ἔδει 3, 47, 3. 2, 5, 1. 84, 3. 95, 3. 4, 76, 3. 89, 1. ἂν ἔδει 1, 74, 4. εἰ δεῖ 2, 74, 1. 3, 112, 5. ἃ δεῖ 4, 3, 1. ἐν δέοντι 2, 89, 6. ἐς δέον 8, 94, 2. τὰ δέοντα 1, 138, 4. Inf. erg. 3, 2, 1? 4, 5. 55, 1. 92, 3. 6, 41, 1. 88, 7. 7, 43, 1. 8, 43, 2.

δεινός 6, 36, 3. δεινὰ ποιεῖν 5, 42, 3. δεινὸν ποιεῖσθαι 1, 102, 3. δεινὸν μή 3, 102, 2. τὸ δεινόν 2, 42, 3. 3, 22, 4. 45, 1. mit dem Inf. u. μή 7,

25, 5. τὰ δεινά 8, 46, 2. τὰ δεινότατα 3, 53, 2.

δεινότης 3, 37, 5. 4, 10, 5.

δεινοῦν 8, 74, 2.

δεῖσθαι 3, 69, 2? 5, 38, 1. τι 8, 33, 1. ἅπερ 6, 78, 4. ξύμφορα 1, 32, 1. Βοιωτοὺς ὅπως 5, 36, 3. mit zwei Ge. 1, 32, 4. οὐ δέομαι πολεμεῖν 4, 130, 3. Inf. erg. 1, 27, 3.

δεκαέτης 1, 23, 4.

Δεκελεικὸς πόλεμος 7, 27, 2.

δελφινοφόρος 7, 41, 1.

Δελφοί 1, 121, 2. οἷς 1, 143, 1.

δενδροτομεῖν 1, 108, 1.

δεξιός 3, 82, 7. ohne Artikel 4, 93, 4.

δέος 2, 37, 3. 42, 3. τοῦ καρποῦ 4, 84, 2. ἐς Σ. 6, 85, 3. δέει τῶν Κ. μή 1, 26, 1. vgl. διά II.

δέρρεις 2, 75, 4.

δεῦρο 3, 64, 2. 6, 10, 1?

δεύτερος 2, 97, 5. τὰ δ. 6, 78, 4.

δέχεσθαι 1, 9, 1. 2, 36, 2. 72, 3. 3, 53, 1. 5, 94. 6, 89, 5. 7, 44, 4. 77, 5. 8, 49. πόλει 4, 103, 3. 6, 44, 2. 8, 90, 4. μιᾷ νηί 2, 7, 2. ὀξέως 145, 4. 2, 11, 6. widerstehen 7, 44, 4.

δεχήμερος 5, 26, 3.

δή 1, 37, 2. 57, 1? 3, 48? 61, 2. 4, 46, 3. 59, 3. 6, 89, 1. 8, 9, 1. ἀεὶ δή ποτε 1, 13, 3. beim Superl. 1, 1, 2. 122, 4. 5, 28, 3. πολὺ δή 1, 35, 2. bei Verben 2, 64, 4. ὅτε δή 2, 102, 4. ὅπως δή 5, 85, 1. κατὰ δὴ — 1, 24, 1. vgl. 3, 66, 2. zwei Mal 5, 74, 1. zurückweisend 2, 29, 4. 5, 105, 2. für δῆθεν 3, 10, 3. 4, 67, 4. 6, 10, 3. 54, 4. 80, 1. 2. νῦν δή 6, 24, 2. ὅστις δή 8, 87, 4. δὲ δή 1, 142, 1?

δῆθεν 1, 92. 127, 1. 3, 111, 1.

Δήλια 3, 104, 2.

δῆλος ὅτι 1, 93, 1. δῆλον ποιεῖν mit dem Part. 3, 64, 1. δῆλον δέ 1, 11, 1.

δηλοῦν 1, 82, 1. mit d. Part. 1, 11, 3. 21, 2. 2, 50. mit dem Inf. 4, 38, 1. δηλωθέντος 1, 74, 1.

δημιουργοί 5, 47, 11.

δημοκρατήσεσθαι 8, 75, 2.

δημοκρατία 2, 37, 1.

δῆμος 5, 76, 1. ohne Art. 1, 107, 3. 8, 1, 5. 68, 2. γίγνεται 8, 91, 3. οἱ τοῦ δ. 4, 130, 3. οἱ δῆμοι 8, 65, 1.

δημόσιον 5, 18, 6. (ohne Art.) 5, 50, 3. 6, 31, 3. τὰ δ. 2, 37, 3.

δημοτελής 2, 15, 3.

δημοτικός 6, 28, 2.

δῆτα 6, 38, 4.

διά I) mit dem Ge. διὰ θαλάσσης 1, 2, 1. διὰ πάσης 1, 14, 3. διὰ δέκα ἐπάλξεων 3, 21, 2. διὰ βραχέος 2, 83, 4. 4, 14, 1. 76, 4. δι' ὀλίγου 3, 21, 2. δι' ἐγγυτάτου 8, 96, 2. διὰ πολλοῦ 3, 94, 4. 6, 11, 1. 4. vgl. 2, 29, 3. 89, 7. 97, 2. διὰ μακροῦ 6, 15, 3. δι' ἐλάσσονος 3, 51, 2. 6, 75, 1. διὰ μέσου 4, 20, 1. 5, 64, 3. οἱ διὰ μέσου 8, 75, 1. temporal. διὰ χρόνου 2, 94, 1. διὰ νυκτός 2, 4, 1. διὰ πλείστου 4, 115, 2. vgl. πολύς, πλείων, πλεῖστος. δι' ἐλαχίστου καιροῦ 2, 42, 3. διὰ παντός 1, 38, 1. 2, 49, 4. 7, 6, 1. διὰ πλείονος 1, 124, 2. δι' ὀλίγου 1, 77, 4. 4, 95, 1. 5, 14, 1. 69, 3. 6, 11, 3. vgl. 4, 47, 2 u. ὀλίγος. δι' ἐλαχίστης βουλῆς 1, 138, 3. δι' ὀργῆς 2, 11, 3. vgl. 60, 3. 8, 43, 4. διὰ φυλακῆς 8, 39, 3. vgl. 4, 30, 1. 7, 8, 3. δι' ὀλιγαρχίας 6, 11, 5. caussal 1, 83, 1. δι' ἀσφαλείας οἰκεῖν 1, 17, 1. διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις ἐγένετο 6, 10, 1. δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένος 4, 8, 6. διὰ τάχους 1, 63, 2. 8, 2, 2. διὰ ταχέων 1, 80, 2. 8, 6, 1. διὰ κενῆς 4, 126, 4. διὰ τρόπου 6, 11, 3. Redensarten. διὰ μάχης ἐλθεῖν 2, 11, 2. vgl. 6, 60, 3. δι' ἔχθρας γίγνεσθαι 1, 40, 3. διὰ φόβου εἶναι 6, 34, 2. δι' ὄχλου 1, 73, 2. διὰ πάθους 3, 84, 1. ἔχειν διὰ χειρὸς 2, 13, 2. 2, 76, 3. δι' ἀσφαλείας 1, 17, 1. δι' ἡσυχίας 2, 22, 1. διὰ φυλακῆς 2, 81, 3. διὰ κινδύνων 7, 8, 3. δι' αἰτίας 2, 60, 3.

II) mit dem Ac. 1, 83, 1. 2, 11, 3. 3, 27, 1. 4, 40, 2. 6, 12, 2. 83, 3. 7, 42, 2. διὰ δέος 6, 83, 3? διὰ φθόνον 2, 35, 2. διὰ τὴν πίστιν 3, 82, 7. διὰ πρόφασιν 5, 31, 3. δι' ἀχθηδόνα vom Zweck 4, 102, 2. vgl. 2, 89, 3. δι' ἑαυτόν 6, 9, 2. δι' ἑτέρους 3, 64, 1. δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας 6, 80, 2. εἰ μὴ διά 2, 18, 3. zw. 5, 7, 1. vgl. αὐτός II u. III.

διαβαδίζειν 6, 101, 2.

διαβάλλειν 2, 18, 2. 3, 4, 2. 6, 15, 1. 30, 1. ἐς 3, 109, 3. εσθαί τινι 8, 81, 2.

διάβασις 4, 103, 4. 7, 78, 2.

διαβατήρια 5, 54, 2.

διαβοᾶν 8, 78, 1.

διαβολή 2, 65, 7. 6, 15, 1. 29, 3. 89, 1.

διαβόλως 6, 15, 1.

διαψηφίζεσθαι 4, 88.
διαψύχειν 7, 12, 3.
δίγλωσσος 4, 109, 3. 8, 85, 2.
διδασκαλία 2, 42, 1. 87, 4.
διδάσκαλος 3, 82, 2. 5, 30, 1.
διδάσκειν τειχίζειν 7, 18, 2.
διδόναι. vgl. δίκη. ὅρκους 3, 82, 6. anbieten 1, 76, 2. 140, 3. τὰ γυμνά 5, 10, 4. mit dem Inf. 1, 58, 2. 2, 27, 2. 4, 19, 1. vergönnen 3, 40, 3. 109, 3. intr. 4, 108, 3.
διεγγυᾶν τινος 3, 70, 1.
διειργεσθαι 6, 1, 1. 8, 33, 2?
διεκπλεῖν 1, 50, 1.
διέκπλους 1, 49, 2. zw. 7, 69, 4.
διεκπολιορκεῖν 3, 17, 2.
διεξέρχεσθαι 7, 85, 2.
διέρχεσθαι 6, 46, 4. 7, 43, 7.
διετήσιος 2, 38, 1.
Διής 5, 35, 1. 82, 1.
διικνεῖσθαι 7, 79, 2.
διισθμίζειν 3, 15.
διιστάναι 4, 74, 3. 6, 77, 2. 8, 96, 3.
διίστασθαι 1, 15, 3. 87, 3. 4, 32, 3. 61, 1.
Διιτρέφης 3, 75, 1. 4, 119, 2. 7, 29, 1.
δικάζεσθαι 1, 77, 1.
δίκαιός εἰμι mit dem Inf. 1, 40, 3. vgl. 4, 17, 4. λόγος 1, 76, 2. λόγοι 5, 18, 10. 98. δικαίῳ χρῆσθαι 5, 18, 3. τὸ δ. 3, 10, 1. 39, 3. 82, 8. 4, 61, 3. 62, 2. 5, 86. ἐκ τοῦ δ. 2, 89, 2. δίκαια 1, 37, 3. 40, 2. 71, 1. 3, 44, 3.
δικαιοῦν 1, 140, 2. 2, 61, 3. 4, 122, 3. 5, 26, 2. 105, 1. 6, 89, 5. οῦσθαι 3, 40, 3.
δικαίωμα 1, 41, 1. 6, 80, 1.
δικαίως 3, 56, 4. 67, 3. 4, 62, 3. 6, 34, 7.
δικαίωσις 1, 141, 1. 3, 82, 3. 4, 86, 4. 5, 17, 2. 8, 66, 2.
δικαστὴς μέσος 4, 83, 1. ἥρια 6, 91, 6.
δίκη 1, 141, 1. 2, 53, 3. θανάτου 3, 57, 3. ἴσαι καὶ ὁμοῖαι 5, 27, 2. δίκην, δίκας διδόναι καὶ δέχεσθαι 1, 28, 2. δίκης ἐπιτροπή 5, 41, 1. vgl. ὑπέχειν.
Δικτιδιῆς 5, 35, 1. 82, 1.
δίοδος 3, 23, 1. 5, 47, 7.
διοικοδομεῖν 4, 69, 2. 8, 90, 6.
διόλλυσθαι 3, 40, 5.
Διονύσια 2, 15, 3. 5, 20, 1. 23, 4.
Διονύσιον 8, 93, 3.
Διόσκοροι 3, 75, 2. ρειον 4, 110, 1.
διότι 1, 77, 1. δ. καί 6, 83, 1. 89, 3.

Διοτρέφης 7, 29, 1. 8, 64, 1.
διπλασιοῦσθαι 1, 69, 3.
δὶς τοσοῦτος 6, 37, 1.
διφθέρα 2, 75, 4.
δίχα 1, 64, 1. 4, 61, 3. 6, 10, 2. 100, 1.
διχόθεν 2, 44, 2.
δίψα, δίψος 2, 49, 3.
διωθεῖσθαι 2, 84, 2. 4, 87, 1.
δίωξις 8, 102, 2? τῇ δ. 1, 134, 2.
δοκεῖν 6, 18, 4. 8. Anakoluth 2, 11, 2. 17, 2. 20, 3. e. No. angefügt 3, 36, 2. δ. φαίνεσθαι 1, 122, 3. für νομίζεσθαι 3, 10, 1. 38, 2. 5, 16, 6. für ὑπονοεῖν 5, 88? mit dem No. u. Ac. mit dem Inf. 4, 3, 3? 5, 59, 4. vgl. 8, 8, 2. gut scheinen 4, 57, 4. vgl. 118, 1. ἐδόκει γίγνεσθαι 6, 99, 3. vor e. selbständigen Satze 1, 3, 1. δοκεῖ μοι u. ἐμοὶ δοκεῖ eb. ὡς ἐδόκουν 5, 75, 2. vgl. 113, 1. δοκεῖν ἔμοιγε 7, 87, 5. 8, 64, 3. δοκοῦν 4, 125, 1. δόξαν 5, 65, 3. 8, 79, 1. 93, 1. (τὸ δοκοῦν 1, 84, 2.) δεδογμένον 1, 125. ἡ ἀμαθία δοκοῦσα εἶναι 7, 36, 5. vgl. 5, 16, 6.
δόκησις 2, 35, 2. 4, 126, 3. τῇ δ. 6, 64, 4. τὶ πράξειν 4, 55, 3. δόκησιν παρέχεσθαι 4, 87, 1.
δοκιμάζειν 2, 45, 2. 6, 53, 2. δεδοκιμασμένον 3, 38, 4.
δόξα 2, 11, 6. 45, 3. 3, 49, 1. 5, 9, 4. 7, 71, 3. δόξης ἁμαρτία 1, 32, 4. δόξῃ ἄρχειν 5, 105, 1. παρὰ δόξαν 3, 37, 5. für φρόνημα 7, 66, 3. Ruf 2, 61, 3. 6, 55, 4.
δοξάζειν 1, 120, 4. ἑαυτόν 3, 45, 5. ῥᾳδία ἐδοξάζετο 7, 75, 6.
δόξασμα 1, 141, 6.
δορί 1, 128, 5.
δουλεία 1, 8, 3. 2, 63, 1. 5, 23, 3.
δουλεύειν 2, 63, 2. 3, 13, 5. Ao. 5, 91, 2. 7, 85, 4.
δοῦλος 3, 38, 4. δουλείαν 5, 9, 7.
δουλοῦν 1, 16. 98, 2. 2, 61, 3. 6, 77, 1. uneig. 4, 34, 1. Med. 6, 76, 2.
δούλωσις 1, 141, 1.
δοῦπος 3, 22, 3.
δρᾶν 2, 49, 3. 3, 40, 4. 55, 2. 4, 19, 2. 3. τινί 6, 83, 1. εὖ 2, 40, 4. χάριν eb. τοῦτο 1, 131, 2.
δρᾶσθαι 5, 107. τὸ δρώμενον 5, 66, 3. 102. δεδρασμένος 3, 54, 1. δρασθέν 3, 38, 3.
δραστήριος 2, 63, 2.
δραχμή 6, 31, 3. 7, 27, 2. 8, 29, 1.

4. 81, 4. 4, 85, 3. 7, 20, 3. 82, 1. *εἰ — εἰ* 6, 34, 5. mit dem Ind. Fu. 6, 80, 3. 7, 42, 2. mit dem Conj. 6, 21, 1. mit dem Inf. 4, 98, 3. für den Fall dass 1, 42, 1. 68, 3. 4, 38, 1. nach *ὀργὴν ποιεῖσθαι* 4, 122, 3. nach *θορυβεῖν* 8, 96, 2. syn. *ἐπεί* 3, 32, 1. *ὅτι* 1, 76, 2. 4, 85, 2. anders 3, 9, 2. ohne Nachsatz 3, 3, 3. *ἄλλοσε εἴ ποι* 1, 53, 2. *ἢ εἰ* 7, 66, 3. *καὶ εἰ* 2,60,4. 4,85,2. *εἰ ἄρα καί* 3,66,1. *εἴ — γε* 6, 10, 3. *εἰ μή* mit d. Ind. 1, 72, 2. *εἰ δὲ μή* 1, 28, 2. 2, 5, 3. anders 3, 3, 3. 8, 97, 1. *εἰ μὴ εἰ* 1, 17, 2. *εἰ μὴ διά* 2, 18, 3. *εἰ μὴ καί* 2, 11, 4. *εἴ ποι* 8, 5, 3. *εἴ ποτε* 3, 84, 3. 7, 70, 7. *εἴ ποτε ἄρα* 1, 68, 3. *εἴ πως* 3, 45, 2. 7, 79, 4. *εἴ τις* mit d. Opt. 7, 18, 3. *εἴ τῳ καί* 4, 92, 2. 6, 33, 4. 89, 2. *καὶ εἴ τις* einem Nomen angefügt 3, 35. 4, 69, 3. 5, 3, 3. 6, 30, 2. 32, 2. *εἴ τι — καὶ ὅτου πέρι* 5, 18, 10. *εἴ του ἄλλου* 7, 21, 5. *εἴ τε* 1, 35, 2. 143, 1. 2, 8, 2. 84, 1. 3, 32, 1. 4, 120, 4? 5, 30, 3. 6, 12, 2. 17, 6. 78, 2. 8, 24, 5. 71, 1. nach *οὔτε* 3, 28, 1. 6, 86, 2. *(καὶ) εἴ τις* 1, 67, 2. 4, 26, 3. 5, 35, 4. 6, 8, 3. *ὅστις — ἢ εἴ τινι* 4, 128, 3. 6, 58, 2. anakol. 2, 36, 3. *εἴ τι μή* 1, 72, 2. 5, 26, 2. *εἰ μὴ (—) τις* 4, 68, 5. ohne Verbum 2, 98, 2. *εἴ τις μή* 7, 7, 2.

II) ob 1, 25, 1. 2, 12, 1. 3, 52, 2. 3? 6, 30, 1. 60, 4. 8, 60, 4. erg. *εἰσίν* 4, 40, 2. brachyl. 1, 40, 4. 4, 37. 7, 3, 1. 82, 1. versuchend ob 4, 37. 6, 75, 2. mit dem Opt. Ao. ohne die Bed. der Vergangenheit 2, 12, 1. 8, 42, 1. ob nicht 2, 53, 2. 3, 62, 4. 8, 92, 9.

εἰδέναι 4, 67, 2? 5, 26, 4. 46, 1. 6, 6, 4. 23, 2. *σαφῆ* 7, 44, 1. *πλέον τι* 5, 29, 3. 6, 90, 1. 7, 49, 4. *(ἐν) εἰδόσιν* 1, 68, 3. 2, 36, 3. *πρὸς εἰδότας* 2, 43, 1. 3, 53, 4. *εὖ οἶδ' ὅτι* 6, 34, 7.

εἶδος 2, 41, 1. 6, 77, 2. 8, 90, 1.

εἶεν 3, 44, 1.

εἰκάζειν 1, 10, 3. 3, 22, 4. 6, 60, 2. 92, 4. *τινί* 1, 9, 3. *εἰκάσθη ἐπίδειξις* 6, 31, 4. Aug. 2, 54, 3.

εἰκαστής 1, 138, 3.

εἴκειν. ἐκ 5, 77, 2. *τὸ εἶκον* 3, 39, 5.

εἰκός. mit dem Inf. 2, 73, 2. des Ao. 1, 81, 2. des Pr. 4, 20, 3. (des Pf. 3, 30, 2.) erg. 2, 54, 1. 6, 103, 3. *ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδωρ* 4, 26, 2. *ὡς εἰκός* 1, 4, 1. 2, 21, 2. Inf. erg. 2, 64, 1. 5, 9, 6. 6, 46, 1. 69, 3. *τὸ εἰκός* 2, 89, 4. 5, 96. *τῷ εἰκότι* 6, 18, 5. *ἐκ τοῦ εἰκότος* 4, 17, 4. *τὰ εἰκότα* 1, 38, 1. *ἀπὸ τῶν εἰκότων* 6, 23, 3.

εἰκοστή 6, 54, 5. 7, 28, 4.

εἰκότως 2, 87, 2. 3, 46, 4. 58, 2. 4, 87, 3. 6, 20, 1. 83, 2. 7, 57, 5. *οὐκ ε.* 6, 89, 2. satzartig 1, 77, 3. 2, 93, 1.

Εἵλωτες 1, 101, 1.

εἶναι 2, 13, 6. 4, 20, 3. wo es nicht fehlen kann 2, 13, 6. beim Partic. 1, 1, 1. 38, 2. 4, 54, 2. *αὐτοῦ ἡ μάχη ἔσται* 4, 68, 5. *βοὴ ἦν ἀκοῦσαι* 7, 71, 4. *τῆς Θρᾴκης* 2, 29, 2. 4, 56, 3. 76, 2. *τῆς πόλεως* 4, 59, 1. *βουλῆς* 3, 70, 3. vgl. 8, 97, 1. 98, 1. *τοῦ ἱεροῦ* 1, 134, 2. *Τήρου* 2, 29, 4. *οὐδετέρων* 5, 84, 3. *τῆς αὐτῆς γνώμης* 1, 113, 2. 8, 74, 3. *τοῦ καλῶς πολεμεῖν* 5, 9, 6. *τῶν περιοίκων* 4, 53, 2. vgl. 1, 65, 1. 6, 43, 2. 7, 44, 4. *ἡ στρατιὰ οὐ πάσης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι* 6, 22, 3. *ἦν χρηστήριον τοῖς Α.* 1, 103, 2. *ἦν ἂν αὐτοῖς Ἰωνία* 8, 96, 4. *τοῖς ἰοῦσιν ἡ ξυνθήκη ἐστίν* 1, 40, 2. *πολεμοῦσιν ἄμεινον* 1, 118, 3. *βουλομένοις* 7, 35, 2. vgl. 6, 46, 2 u. *βούλεσθαι. περί τι* 8, 35, 2. *μετά τινος εἶναι* 6, 88, 5. *ἐν φυλακῇ* 2, 13, 6. *διὰ φόβου* 6, 34, 2. *ἀντὶ τείχους ἦν* 2, 3, 2. *ἦν τι τοιοῦτον ἀπὸ τῶν* — 8, 91, 2. *ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται* 5, 104? *ἐν παρασκευῇ* 2, 80, 2. vgl. 8, 5, 1. *ὑπ' αὐτοὺς εἶναι* 6, 86, 3. *ἄποθεν* 4, 67, 2. *ἀδόλως* 5, 23, 2. *ὁποτέρως* 1, 78, 2. *ῥᾳδίως* 4, 10, 3? 7, 4, 4? *θᾶσσον* 7, 28, 1. statt finden 4, 103, 4. möglich sein 4, 127, 2. existiren 1, 3, 2. 74, 3. 8, 92, 11. vorhanden sein 4, 39, 2. leben 2, 44, 2. *οὐκ ἔστιν ὅτῳ* 8, 86, 5. *ἔστιν ὅ* 2, 13, 6. *ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς* 1, 6, 4. *ἔστι παρ' οἷς* 1, 23, 3. *εἰσιν οἵ* 1, 23, 2. appositiv 7, 44, 8. *εἰσὶ δ' οἵ καί* 1, 23, 2. 2, 49, 5. 6, 88, 5. 8, 101, 2. *εἰσὶ δὲ καὶ οἵ* 7, 57, 3. *ἔστιν ὧν* 7, 11, 1. *ἔστιν ὅτε* 1, 25, 4. 2, 39, 1? 81, 3. *ἔστιν ᾗ* 1, 93, 1. 3, 18, 3. für *ἐξεῖναι* 4, 11, 2. 24, 3. 5, 90. 6, 12, 1. 7, 11, 3. vgl. 4, 98, 5. *ἔσται μεταγνῶναι* 3, 46, 1. vgl. 4, 8, 3. 5, 40, 2. 90. *ἐστί* fehlt 1, 6, 2. 120, 4. neben e. gesetzten Verbum 1, 91, 1. 107, 3. bei *ὅτι* 7, 66, 1. *ἦν* erg. 1, 48, 3. 2, 9, 1? bei *ᾗ* 7, 45. *οἷς κόσμος* 1, 5, 2. *ὅσος* 1, 16. vgl. *ὅσος*. bei *εἰ* 4, 40, 2. *ἂν εἴη* erg. 5, 100. *εἶναι* pleon. 1, 21, 2. 4, 28, 1. 8, 48, 6. vgl. *ἑκών*.

εἶεν 3, 44, 1. *ὤν* dem Präd. angefügt 4, 67, 5. 5, 32, 2. *ὄν* erg. 2, 35, 1.

εἰπεῖν 2, 24, 2. 60, 4. 4, 84, 2. 87, 1. 8, 68, 2. *τι* 8, 92, 11. *λόγῳ* 1, 22, 1. *βαρβάρους* 1, 3, 4. *ὡς ε.* 1, 1, 2. 2, 51, 1. 3, 38, 5. 82, 1. 7, 58, 5. *ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν* 6, 82, 3? *τὸ ξύμπαν εἰπεῖν* 1, 138, 4. 7, 49, 4. mit dem Inf. gebietend 3, 71. 4, 98, 5? 7, 29, 1. 8, 86, 6. mit zwei versch. Inf. 1, 131, 1. mit dem Ac. u. Da. 4, 2, 2. *ῥηθήσεται* u. *εἰρήσεται* 1, 73, 2. *εἴρηται* 1, 22, 1. *εἴρητο* 4, 23, 1. 5, 21, 1. 6, 102, 4. 8, 59. 64, 1 mit dem Da. u. Inf. 8, 11, 3. Inf. erg. 3, 52, 2. 5, 10, 5. *εἰρημένον* 1, 125, 1. *τὰ ε.* 5, 35, 3. 37, 5. 8, 59. *λόγος μὴ ῥηθείς* 3, 53, 3.

εἴπερ 1, 69, 2. 4, 64, 3. 6, 38, 3. *εἴπερ ποτέ* 4, 55, 3. 7, 64, 2.

εἴργειν 1, 35, 2. 106. *τὸ μή* 3, 1, 1. *ἔρξαι* 5, 11, 1. *εἴρχθην* 4, 63, 1.

εἵργειν u. *εἱργνύναι, ύω* 3, 18, 2.

εἰρεσία 7, 14, 1.

εἰρηναῖος 1, 29, 3.

εἰς u. *ἐς* 1, 1, 2. 2, 38. 4, 32, 1. 92, 4. 8, 93, 2.

εἷς 3, 39, 1. 6, 52, 2. 7, 56, 4. *εἷς γε* 1, 80, 2. *λόγος* 5, 85, 2. beim Superl. 3, 39, 1. 8, 40, 2. 68, 2. *εἷς ἕκαστος* 6, 31, 4. *ἓν οὐδ' ἕν* 2, 51, 1. *ἓν πρὸς ἕν* 2, 97, 5. *εἰς ἓν ἔρχεσθαι, συνέρχεσθαι* 1, 36, 4. *ξυστῆναι* 6, 85, 3. *καθ' ἓν* 7, 70, 6. *γίγνεσθαι* 3, 10, 3. 8, 46, 2. *καθ' ἓν ἕκαστον* 6, 15, 3.

εἴσω 6, 46, 2. 96, 2.

εἶτα 5, 65, 5?

εἴτε — εἴτε mit dem Conj. 2, 4, 2. *εἴτε ἄρα καὶ — εἴτε καὶ οὐ* 6, 60, 2. *εἴτε καὶ — εἴτε καί* 5, 65, 3. *οὔτε — εἴτε* 6, 86, 2. vgl. *εἰ.*

εἰωθέναι 3, 38, 4. Inf. erg. 1, 132, 5. 134, 3. *τὸ εἰωθός* 4, 17, 1.

ἐκ 7, 25, 4. 75, 4. *ὁ ἐκ Δεκελείας πόλεμος* 7, 27, 2. *τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ* 8, 42, 1. *οἱ ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναῖοι* 6, 46, 3. vgl. 61, 6. 7, 1, 3. *ὁ ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς* 6, 32, 2. *ᾔσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων* 3, 22, 3. *τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας* 3, 102, 2. vgl. 7, 31, 1. *τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀ. λανθάνουσιν* 3, 29, 1. vgl. 4, 67, 4. 8, 75, 3. *οἱ ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ἐβοήθουν* 7, 2, 1. vgl. 1, 105, 4. 2, 83, 1. 3, 76. 8, 20, 2. *οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις ἦλθον* 3, 5, 1. vgl. 2, 31, 1. 4, 13, 2. 6, 46, 1. 8, 89, 1. *οἱ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν* 1, 8, 2. *οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος τύραννοι κατελύθησαν* 1, 18, 1. *οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐκ Ναυπάκτου* 7, 57, 3. *οἱ ἐκ Σάμου στρατηγοί* 8, 41, 3. *τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν* 4, 9, 1. *οἱ ἐκ τοῦ ἐπ' ἐκεῖνα* 1, 2, 2. *τοὺς ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσιν* 3, 90, 3. *ἀποπέμπει τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου ἄνδρας* 3, 35. *τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος ἐκλιπεῖν* 5, 80, 3. *τέμνειν ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος* 2, 75, 2. *θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων* 2, 34, 3. *ἀνταιτοῦντες τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας* 5, 15, 1. 7, 86, 3. *ἐκ τῆς διώξεως παρεῖναι* 1, 49, 5. *στρατόπεδον ἐκ νεῶν ἱδρυθέν* 6, 37, 3. *τὸ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος* 1, 64, 1. 3, 51, 3. aus dem Gebiete von 1, 12, 1. *ἐκ τοῦ σκότους* 3, 23, 4. *φοβούμενοι τὰ ἐκ τῆς Σάμου* 8, 90, 3. *ἀπήγγειλαν τὰ ἐκ τῆς Λακ.* 5, 37, 4. *οὐδὲν ἐκ τῆς Λακ. πεπραγμένον* 46, 5. *ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν* 4, 102, 2. *ἄνδρες ἐκ τῶν ἐναντίων* 6, 10, 1. *ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει* 3, 37, 5. *σώζουσα τύχη ἐκ τοῦ θείου* 5, 112, 2. *ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος ἐχυρωτέραν παρέχεται* 2, 62, 5. *ἔκ τινος πυνθάνεσθαι* 1, 22, 2. *ἐκ τῶν ξυνειδότων μεμνῆσθαι* 1, 20, 3. vgl. 3, 57, 4. 6, 36, 2. vgl. 3, 83, 2. 5, 104. *ἐκ πολέμου εἰρήνη βεβαιοῦται* 1, 124, 3. *ὠφελεῖσθαι ἐκ τῆς ἀρχῆς* 6, 12, 2. *ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι* 3, 69, 1? *ἐκ πάντων προτιμῶνται* 1, 120, 1. 2, 49, 1. *ἐξ αὐτῶν πταρμός* 2, 49, 2. *ἐκ δημοκρατίας* 6, 89, 4. *ἐκ τεκμηρίων νομίζειν* 1, 21, 1. vgl. 1, 1, 2. 6, 36, 3. *πείθειν ἐκ τῶν λόγων* 5, 61, 3. *ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι* 1, 72, 2. *ἐκ παρακελεύσεως* 7, 40, 3. *ἐκ μεταβολῆς* 7, 55, 2. *ἐκ διαβολῆς μετάπεμπτος* 6, 29, 3. *ἐκ διαφορᾶς* 4, 83, 3. vgl. 5, 40, 2. *ἐξ ὁμολογίας* 2, 33, 3. *ἐκ Διονυσίων* 5, 20, 1. *ἐξ εἰρήνης πολεμεῖν* 1, 120, 3. *ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλεῖσθαι* 1, 39, 1. vgl. 6, 10, 1. *ἐκ τοῦ αὐτοῦ* 6, 18, 4. *ἐξ αὐτοῦ* 5, 2, 2? *ἐκ τοῦ τοιούτου* 4, 83, 2. 6, 9, 2. 8, 51, 2. *ἐξ ἑνός, ἐκ παντὸς τρόπου* 6, 34, 2. *ἐκ παρασκευῆς* 4, 94, 1. 5, 56, 4. 7, 55, 2. *ἐκ περιόντος* 8, 46, 5. *ἐκ παρέργου* 1, 142, 4. *ἐκ τοῦ δικαίου* 1, 89, 2. *ἐκ τοῦ ἀκινδύνου* 3, 40, 4. *ἐκ τοῦ περιδεοῦς* 8, 59, 1. *ὡς ἐκ κακῶν ῥώμη τις ἐγεγένητο* 7, 42, 3. (*ὡς*) *ἐκ τῶν δυνατῶν* 2, 3, 3. 7, 74, 1. vgl. 2, 89, 4. 3, 45, 5. 4, 17, 1. (*ὡς*)

ἐκ τῶν παρόντων 3, 29, 2. 4, 17, 1. ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων 7, 76. ἐκ τοῦ εἰκότος 4, 17, 4. ἐκ τοῦ ἴσου 3, 12, 2. ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς 7, 57, 6. ἐκ τοῦ ὁμοίου 1, 143, 3. 6, 78, 4. ἐκ τοῦ εὐθέος 1, 34, 2. ἐκ τοῦ προφανοῦς 3, 42, 2. vgl. ἀφανής u. φανερός. ἐκ βραχέος 3, 92, 3. 7, 49, 3. ἐξ ὀλίγου 2, 11, 3. 91, 3. 4, 108, 5. 5, 64, 3. 65, 5. ἐκ πολλοῦ 1, 58, 1. 2, 89, 6. ἐκ πλείονος 4, 42, 3. 4, 103, 3. 129, 5. 5, 82, 2. vgl. πολύς, πλείων, πλεῖστος. ἐκ καινῆς 3, 92, 4. ἐκ μέσου 4, 133, 2. ἐξ ὧν 3, 37, 2. 5, 9, 4. 6, 17, 4. ἐξ ὅσου 7, 73, 4. ἐξ ἐκείνου 2, 15, 3. ἐκ zw. 4, 48, 3.

ἑκάς 1, 69. 4. 8, 104, 3. ἔχειν 1, 80, 1.

ἕκαστος 1, 7, 1. 4, 69, 3. 6, 17, 2. aus οὐδείς erg. 8, 66, 2. mit und ohne Artikel 6, 63, 1. vgl. 2, 24, 2. eingeschoben 7, 57, 8. appositiv 2, 46. 87, 5. 8, 101, 1. εἷς ἕ. 6, 31, 4. καθ' ἓν ἕ. 6, 15, 3. ἕκαστοι ἑκατέρων 5, 68, 1. ἕκαστον 1, 97, 1. ἐφ' ἕκαστα 1, 80, 2. ὡς ἕκαστος 1, 3, 4. 98, 2. 107, 4. 3, 107, 4. 5, 4, 2. 6, 17, 3. vgl. κατά. ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν 3, 90, 1.

ἑκάστοτε 4, 126, 2.

ἑκάτερος 3, 23, 1. 6, 62, 1. ἑκάτεροι 4, 134, 2. 5, 18, 8. 47, 1. αὐτοὶ ἑκάτεροι 1, 105, 4. τὴν ἑκατέρων γῆν 5, 25, 3. ὡς ἑκάτεροι 3, 74, 3. 5, 55, 2. ἑκάτερα τὰ στρατόπεδα 4, 96, 1. ἐφ' ἑκάτερα 5, 73, 1. mit ἕτερος verwechselt 4, 73, 5.

ἑκατέρωθεν 2, 75, 2.

Ἑκατομβεύς 5, 54, 3.

ἐκβάλλειν 1, 126, 7.

ἐκβᾶν 5, 77, 1.

ἐκβιβάζειν λόγων 5, 98.

ἐκβοήθεια 3, 18, 2.

ἐκβοηθεῖν 1, 105, 5?

ἐκβολή 1, 97, 2. 4. 1, 1.

ἐκγίγνεσθαι 7, 68, 1.

ἔκδεια 1, 99.

ἔκδημος 1, 15, 2.

ἐκδιαιτᾶσθαι 1, 132, 2.

ἐκδιδόναι 8, 21, 2.

ἐκδιώκειν 1, 24, 3.

ἐκδρομή 4, 127, 1.

ἔκδρομοι 4, 125, 3.

ἐκεῖ 3, 71. 6, 34, 3. 8, 6, 4. αὐτοῦ ἐ. 7, 16, 1? ὁ ἐκεῖ πόλεμος 6, 36, 3. ἐκεῖ 1. 36, 3. vgl. 6, 17. 4. 84, 3.

ἐκεῖθεν 8, 76. 2. κίνδυνον ἐ. προείπον 6, 91, 2. τῶν ἐ. ξυμμάχων προςλαβών 7, 26, 3. εἴργουσι τοὺς ἐ. ἐπιβοηθεῖν 1, 62, 3. vgl. 2, 84, 3. 7, 26, 3. κομίζειν τὰς ἐ. ναῦς 8, 107, 2. τὰ ἐ. προσγενόμενα χωρία 6, 90, 3. ἡ ἐ. ἤπειρος 2, 69.

ἐκεῖνος u. κεῖνος 8, 86, 5. ἐκεῖνα 3, 68, 1. deiktisch 1, 20, 3. 43, 2. 2, 11, 4. 5, 30, 4. νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσιν 1, 51, 1. ἡμέρα ἐκείνη 3, 59, 2. bezieht sich auf Entferntes 4, 65, 2. auf Nahes 5, 116, 2. aufs Subject 2, 6, 2? 4, 37. 5, 57 2. 3, 77, 1. 8, 12, 2. 45, 4. vgl. 4, 99, 1. neben αὐτοῦ 1, 132, 6. nach e. Particip 2, 15, 4. aufs Folgende 5, 98. ἐκεῖνο auf ein Verbum 4, 126, 5. ἐξ ἐκείνου 2, 15, 3. ἐκεῖνα 1, 14, 1. 6, 76, 3. 7, 64, 1. ἐν τῷ ἐπ' ἐκεῖνα 7, 58, 1. τὰ ἐπ' ἐκεῖνα 6, 63, 2.

ἐκείνως 1, 77, 2. 3, 46, 2.

ἐκεῖσε 8, 87, 4. für ἐκεῖ 6, 77, 1.

ἐκεχειρία. ἐν τῇ ἐ. 5, 1, 1.

ἐκκάμνειν τὰς ὀλοφύρσεις 2, 51, 3.

ἐκκαρποῦσθαι 5, 28, 3.

ἐκκλησιάζειν. Aug. 8, 93, 1.

ἔκκλητοι πόλεις 1, 28, 1.

ἐκκολάπτειν 1, 132, 3.

ἐκκομιδή 1, 120, 2.

ἐκκρεμάννυσθαι 7, 75, 3.

ἐκλέγειν χρήματα 8, 44, 3.

ἐκλείπειν τὰς ξυνθήκας 5, 42, 3.

ἔκλειψις 1, 23, 3.

ἐκλεκτός 6, 100, 1.

ἐκλιπής 1, 97, 2. 4, 52, 1.

ἐκλογίζεσθαι 4, 10, 1.

ἐκνεῖν 2, 90, 4.

ἐκνικᾶν 1, 3, 2. 21, 1.

ἑκούσιος 1, 138, 5. 6, 44, 1. 8, 68, 2. κίνδυνοι 7, 8, 3. ἁμαρτήματα 4, 98, 4. καθ' ἑκουσίαν 8, 27, 3.

ἑκουσίως 8, 68, 2.

ἐκπαύεσθαι 5, 75, 5.

ἐκπέμπειν 4, 16, 2.

ἔκπεμψις 4, 85, 1.

ἐκπιμπλάναι 3, 82, 8.

ἐκπίπτειν 2, 92, 2. 6, 95. 7, 71, 5. 8, 34, 2. ὑπό 1, 131, 2.

ἐκπλεῖν τινα 8, 102, 1. vgl. 3, 34, 3. 5, 66, 1?

ἐκπλήγνυσθαι 4, 125, 1.

ἔκπληξις 4, 14, 3. 6, 36, 2. τοῦ στρατεύματος vor dem H. 7, 42, 5.

ἐκπληκτικός 8, 92, 7.

ἐκπλήσσειν τὸ λυπηρόν 2, 38, 1. 87, 3. εσθαί τινα 6, 11, 3.

stereotyp 2, 34, 3. 3, 113, 2. τοὺς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώτας ἥκοντας 3, 106, 1. κατῳκῆσθαι ἐν 1, 120, 2. für ἐς beim Pf. 1, 87, 4. 4, 14, 1. 7, 71, 6. 87, 3. bei e. Subst. 8, 11, 4 bei ξυναθροίζειν 2, 99, 1. ἐν τῷ τείχει 3, 68, 3. ἐν παράπλῳ κεῖσθαι 1, 44, 2. ἐν στενῷ ἰσθμῷ 6, 97, 2 ἐν πελάγει 7, 49, 3. ἐν σελήνῃ 7, 44, 2. ἐν ποσίν 3, 97, 1. ἐν τῇ μάχῃ 6. 101, 3. ἐν τῇ νυκτί 2, 3, 1. ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ 4, 76, 3. vgl. 4, 91, 1. ἐν σπονδαῖς 1, 55, 3. 7, 18, 3. vgl. 5, 1, 1. ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει 1, 87, 4. ἐν τῷ αὐτῷ 3, 11, 2. ἐν ᾧ 3, 39, 2. vgl. 84, 2. ἐν εἰδόσι μακρηγορεῖν 2, 36, 3. vgl. 1, 68, 2. ἐν ἑαυτοῖς παρακελεύεσθαι 4, 25, 6. vgl. 4, 66, 1. 5, 36, 1. 8, 63, 3. 77. vgl. 48, 2. ἐν πλήθει εἰπεῖν 4, 22, 3. ἐν τοῖς πρῶτοι 1, 6, 2. vgl. 7, 24, 3. 71, 3. 8, 90, 1. ἐν τοῖς πρώτοις 7, 19, 4. 8, 89, 2. ἐν ἑνὶ κινδυνεύειν 2, 35, 1. ἐν ὑμῖν 2, 64, 2. vgl. 65, 9. 6, 92, 2. ἐν δικασταῖς 3, 53, 1. 57, 3. οἱ ἐν τέλει 1, 10, 6. vgl. 6, 88, 11. ἐν κράτει 2, 29, 4. ἐν βλάβῃ 5, 52, 2. ἐν μέτρῳ 6, 1. ἐν παύλῃ 6, 60, 2. ἐν τῷ ἐμφανεῖ 2, 21, 2. ἐν ἔθει εἶναι 2, 64, 2. ἐν δυνάμει εἶναι 3, 93, 2. εἶναι ἐν διανοίᾳ 6, 65, 1. ἐν παρασκευῇ etc. εἶναι 2, 80, 2. vgl. 2, 17, 3. 8, 5, 1. ἐν φυλακῇ εἶναι 2, 13, 6. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγίγνετο impers. 1, 137, 4. ἐν ὀργῇ ἔχειν 2, 8, 3. ἐν θεραπείᾳ ἔχειν 1, 55, 1. vgl. 3, 9, 1. ἐν ὀλιγωρίᾳ ποιεῖσθαι 4, 5. 1. (ἐν) καιρῷ 4, 59, 3. ἐν οἷς ἀπέδειξα 2, 62, 1. ἐν ἐπιστολαῖς ἴστε 7, 11, 1. ἐν νόμῳ καταδικάζειν 5, 49, 1. γνώμη ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσα 7, 8, 2. ἐν ὀργῇ τὸν Ἀ. ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν 2, 18, 3. vgl. 5, 29, 3 an 1, 10, 6. während 2, 65, 4. ἐν ᾧ s. ὅς. ἐν ᾧπερ ἀπόλλυται 8, 89, 3.

ἐνάγειν 1, 67. 2. 6, 61, 1. 8, 26, 1

ἐναγεῖς 1, 126, 1.

ἐναλλαγῆναι 1, 120, 2.

ἐναντίος 1, 93, 3. 3, 48. 52, 3. 5, 36, 1. mit dem Da. 5, 67, 3? μεταβολή 2, 43, 3. ἐναντία πολεμεῖν 1, 29, 1. ἐξ ἐναντίας 7, 44, 4. τοὐναντίον 2, 17, 2. τῆς βασιλείας 2, 97, 4. vgl. 3, 43, 1. τἀναντία 3, 67, 3. 6. 79, 2.

ἐναντιοῦσθαι. τινός 1, 136, 4. ἠναντιῶσθαι 2. 40, 4.

ἐναντίωσις 8, 50, 1.

ἐναποθνήσκειν 2, 52, 2. 3, 104, 1.

ἐναποκλᾶν 4, 34, 3.

ἔνατος 1, 117, 3.

ἐνδεής 1, 10, 4. 70, 2. 77, 2. 102, 1. 3, 83, 2. 5, 9, 1. 7, 69, 2. 8, 36, 2. ἐνδεεστέρως 2, 35, 2. 8, 87, 4.

ἐνδέχεσθαι 1, 124, 2. 4, 10, 2. 18, 3. 92, 2. mit dem Ac. oder Da. u. Inf. 8, 27, 3. darauf eingehen 3, 31, 2. 7, 49, 2. vgl. 8, 50, 1.

ἔνδηλος 4, 41, 3. ἔ. τι ποιεῖν 4, 132, 2.

ἔνδημος 5, 47, 10.

ἐνδιδόναι 2, 49, 2. 3, 37, 2. 4, 20, 3? 35, 1. 5, 86. 6, 72, 1. 8, 71, 3? τὰ πράγματα 2, 65, 6. πόλιν 4, 66, 2. 76, 2. 5, 62, 1. 7, 48, 3. sich schwach zeigen 7, 66, 3. τι 2, 12, 1. 3, 60. μηδέν 6, 78, 4. τῷ γεγενημένῳ 6, 72, 2.

ἔνδοθεν 2, 79, 2. 7, 73, 4. 8, 71, 3.

ἐνδοιάζειν 1, 122, 3.

ἐνδοιαστῶς 6, 10, 3.

ἐνείλλειν 2, 76, 1.

ἐνεῖναι 1, 80, 3. 4, 59, 2. 8, 43, 4.

ἕνεκα 1, 5, 1. 57, 2. τούτου ἕ. ἵνα 5, 43, 3. ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕ. 8, 92, 9. vom Zweck 5, 53, 2.

ἕνεκεν 6, 2, 6.

ἐνεργός 3, 17, 1.

ἔνερσις 1, 6, 2.

ἐνευδαιμονεῖν 2, 44, 1.

ἔνθα 6, 45, 2?

ἔνθεν (τε) καὶ ἔνθεν 2, 76, 2. 7, 81, 5.

ἐνθένδε 1, 36, 3. 2, 1. ἐ. ἄνδρες 6, 10, 1.

ἐνθυμεῖσθαι 2, 40, 2. 7, 18, 3. 8, 68, 2. τινός 1, 42, 1. u. τι 5, 32, 1. ἐντεθύμηται 1, 120, 4. mit dem Partic. eb. u. Inf. 6, 78, 2.

ἐνθυμία 5, 16, 4.

ἐνθύμησις 1, 132, 6.

ἐνθύμιον 7. 50, 4.

ἐνιαύσιος 6, 54, 6.

ἐνιέναι 6, 29, 3.

ἐνίστασθαι 8, 69, 2.

ἔννατος 1, 117, 3.

ἐνναυπηγεῖσθαι 1, 13, 2.

ἐννέα. τρίς 7, 50, 4.

ἔννομος 1, 77, 2.

ἐνοικίζεσθαι 6, 2, 2.

ἐνοικοδομεῖν 6, 51, 1. 8, 16, 3.

ἐνορᾶν 1, 95, 4. 7, 36, 2.

ἔνορκος 2, 72, 3.

ἔνσπονδος (οὐδενός) 1, 31, 2. 40, 3.

ἐνταῦθα 1, 10, 4. 11, 1. 6, 60, 2. ἐ. δή 1, 91, 3.
ἐντειχίζεσθαι 6, 90, 3.
ἐντελευτᾶν 2, 44, 1.
ἐντελής 6, 45, 2.
ἐντέμνειν 5, 11, 1.
ἐντεῦθεν 1, 5, 1. 2, 74, 1. 6, 16, 1.
ἐντομή 1, 93, 3.
ἐντόνως 5, 70.
ἐντός 1, 16, 1. 48, 2. 93, 3. 133. 2, 76, 2. 78, 1. 5, 2, 2. ἐντὸς χωρίου 2, 77, 4. τοῦ ἀκριβοῦς 5, 90. ἔχειν 7, 78, 1. ποιεῖν 7, 5, 3. ποιεῖσθαι 2, 83, 4. 6, 75, 1. γίγνεσθαι 6, 100, 3. τὰ ἐ. 2, 49, 1. vgl. 7, 22, 2.
ἐντυγχάνειν 2, 43, 2. 4, 132, 3.
ἐξαγγέλλειν 4, 27, 3. 8, 51, 2?
ἐξάγγελος 8, 51, 1.
ἐξάγγελτος 8, 14, 1.
ἐξάγειν 3, 45, 3. 4, 79, 1. 6, 89, 4.
ἐξαιρεῖν 3, 113, 4. 5, 43, 3. εῖσθαι 6, 24, 1. 8, 28, 1. ἐς 90, 6.
ἐξαλείφειν 3, 57, 2.
ἐξαλλάσσειν 5, 71, 2.
ἐξαμαρτάνειν 2, 22, 1.
ἐξανάγεσθαι 8, 16, 2.
ἐξαναχωρεῖν τι 2, 88, 2.
ἐξανθεῖν 2, 49, 3.
ἐξανίστασθαι 3, 107, 3.
ἐξαπαλλάσσεσθαι 4, 28, 3.
ἐξαπίνης 3, 89, 4. 4, 111, 2.
ἐξαργυρίζειν, ροῦν 8, 81, 3.
ἐξαρτᾶσθαι 6, 96, 2.
ἐξαρτύεσθαι 4, 107, 2.
ἐξεῖναι 1, 77, 1. 8, 86, 2. Inf. erg. 8, 21, 2.
ἐξείργεσθαι 3, 70, 4.
ἐξελαύνεσθαι 4, 35, 3.
ἐξελέγχειν 3, 64, 3.
ἐξέρχεσθαι 1, 70, 3. 4. 3, 108, 2. 5, 31, 4.
ἐξετάζειν 2, 7, 3. 7, 35, 1.
ἐξέτασις ὅπλων 4, 74, 3.
ἐξηγεῖσθαι 1, 71, 4. 138, 4. 2, 65, 3. 3, 55, 2. 5, 66, 2. 7, 50, 4.
ἑξῆς 1, 20, 1.
ἐξιέναι (ἵημι) 1, 46, 3.
ἐξιέναι 1, 46, 3. 77, 4. 7, 3, 1. στρατείας 1, 15, 2.
ἐξικνεῖσθαι 1, 70, 2.
ἐξισοῦν 5, 71, 3. 6, 87, 5.
ἐξίστασθαι 2, 61, 2. 4, 28, 2.
ἔξοδος 3, 20, 2. 5, 14, 3.
ἐξοικεῖν 2, 17, 1.
ἐξορκοῦν 5, 47, 10.
ἐξορμᾶν 6, 88, 11. 7, 14, 1.
ἐξουσία 1, 38, 3. 3, 45, 3. 4, 39, 2. mit dem Inf. 7, 12, 3.
ἐξυπαλλάσσεσθαι 4, 28, 3.
ἔξω 2, 83, 2. 90, 2. 3, 94, 2. 4, 129, 3. 6, 49, 2? οἱ ἔ. 4, 66, 2. 5, 14, 2. 8, 92, 3. mit dem Ge. 1, 9, 3. 2, 65, 4. 3, 61, 2. 114, 2. 4, 8, 6. 5, 97. τὰ ἔξω 7, 37, 3.
ἐξωθεῖν 2, 90, 4. 5, 71, 1. 6, 34, 6.
ἔξωθεν 2, 49, 3. 3, 22, 5. 5, 10, 2. 25, 3. τὸ ἔ. τεῖχος 2, 13, 6. οἱ ἔ. 5, 57, 1. 8, 92, 3. τὰ ἔ. 1, 65, 2. 93, 3.
ἐοικώς 7, 71, 2.
Ἐορδοί 2, 99, 4.
ἐπαγγέλλειν 3, 16, 3. 5, 47, 3. 6, 56, 1. στρατιάν 7, 17, 1. εσθαι 8, 10, 1. ὥστε 8, 86, 6.
ἐπάγειν 1, 107, 3. 6, 69, 1. 7, 5, 3. 60, 1. ψῆφον 1, 87, 3. εσθαι 1, 3, 1. 2, 2, 2. 4. 3, 10, 2. 5, 4, 2. 41, 2. 45, 1. 98. 6, 10, 1. von Waaren 1, 81, 1.
ἐπαγωγή 3, 82, 1. 100, 1. 5, 82, 4. 7, 24, 3. 34, 5.
ἐπαγωγός 4, 88, 1. 5, 111, 3.
ἐπαινεῖν 1, 86, 1. 2, 25, 2. 45, 1. 3, 57, 1.
ἐπαίρειν 3, 45, 4. εσθαι 1, 25, 4. 42, 2. 2, 11, 2. 3, 45, 1. 4, 121, 1. 7, 51, 1. 8, 2, 1.
ἐπαίτιος 5, 65, 2.
ἐπακτός 6, 20, 3. 7, 28, 1.
ἐπαληθεύειν 4, 85, 1. 8, 52, 2.
ἔπαλξις 2, 13, 5.
ἐπαμφοτερίζειν 8, 85, 2.
ἐπαναγκάζειν. Inf. erg. 5, 31, 3.
ἐπαναγορεύειν 6, 60, 4.
ἐπαναγωγή 7, 4, 5. 34, 5.
ἐπαναιρεσθαι 8, 84, 1.
ἐπανάσεισις 4, 126, 4. 5, 17, 2.
ἐπανάστασις 1, 115, 4. 8, 21, 1.
ἐπαναστρέφειν 4, 130, 4.
ἐπαναχώρησις 3, 89, 3.
ἐπανειπεῖν 6, 60, 4.
ἐπανίστασθαι 3, 39, 2. 5, 23, 3.
ἐπάντης 7, 79, 2.
ἐπάνωθεν 2, 99, 1.
ἐπάρατον 2, 17, 1. 8, 97, 1.
ἐπάρχεσθαι 4, 120, 1?
ἐπαυλίσασθαι 3, 5, 2.
ἐπαύρεσις 2, 53, 1.
ἐπεί 2, 89, 3. 6, 2, 5. 79, 1. 2. 7, 30, 2. 67, 3. mit dem Opt. 8, 30, 3.

dem Inf. 2, 93, 2. ell. 4, 80, 2. *ἐπεὶ καί* 1, 12, 1.

ἐπείγεσθαι 3, 2, 2. 10, 2. 4, 3, 1. 8, 7, 1. *ἐπειχθῆναι* 1, 82, 5.

ἐπειδή 1, 6, 2. 3, 68, 3. 5, 18, 4. 8, 68, 4. 80, 1. *ἐπειδή γε* 4, 73, 2. *ἐπειδὴ καί* 5, 29, 2. *ἐπειδή γε καί* 6, 18, 1. *ἐ. τε* 1, 11, 1.

ἐπεισαγωγή 8, 92, 1.

ἐπεισφέρεσθαι 3, 53, 4.

ἔπειτα 3, 39, 7. ohne *δέ* 1, 18, 6. 98, 1. 3, 4, 2. 5, 7, 1. 7, 19, 1. *ἐ. ἐπειδή* 8, 67, 2. *ἔπειτ' ἤδη* 8, 46, 4. *ἔ. ὕστερον* 2, 9, 1. 3, 94, 1. 5, 61, 3. *ἐς ἔ.* 1, 130, 2. vgl. 123, 1. *ἐς τὰ ἔ.* 6, 55, 4? *οἱ ἔ.* 1, 10, 2.

ἐπεκβαίνειν 8, 105, 1.

ἐπεκβοηθεῖν 7, 53, 2.

ἐπεκδρομή 4, 25, 8.

ἐπεκθεῖν 4, 32, 4.

ἐπέκπλους 8, 20, 1.

ἐπελπίζειν 8, 1, 1. 54, 1

ἐπεξάγειν 2, 21, 3. 5, 71, 3.

ἐπεξαγωγή 5, 71, 3. 8, 105, 3.

ἐπεξέρχεσθαι 1, 22, 2. 70, 4. 84, 3. 120, 4. 3, 26, 3? 38, 1. 40, 5. 108, 2. 5, 89, 1. 100. 6, 38, 2.

ἐπεξέτασις 6, 42.

ἐπεξιέναι 1, 84, 3. 3, 82, 8.

ἐπεργασία 1, 139, 1.

ἐπερέσθαι 1, 25, 1.

ἐπέρχεσθαι 1, 2, 1. 54, 4. 70, 2. 72, 2. 97, 1. 2, 18, 3. 41, 2? 52, 1. 3, 23, 5 26, 3? 52, 4. 89, 2. 4, 85, 1. 86, 4. 93, 2. 98, 2. 120, 1? 5, 10, 3. 66, 3. 110. 7, 42, 2. 71, 1. 8, 20, 1. 94, 1.

ἐπεσβαίνειν 2, 90, 4.

ἐπεσβάλλειν 3, 13, 4.

ἕπεσθαι 1, 42, 2. 2, 87. 5. 3, 55, 2. 6, 89, 4.

ἐπετήσιος 2, 80, 3.

ἐπέχειν 1, 23, 3. 48, 2. 2, 101, 3. 4, 124, 4. 5, 32, 5. 7, 62, 4. 74, 1. 8, 16, 3. 105, 3. *τὶ* u. *τινός* 2, 76, 1.

ἐπηλυγάζεσθαι 6, 36, 2.

ἐπηλύτης 1, 9, 1.

ἐπήν 5, 47, 8.

ἐπήρεια 1, 26, 2.

ἐπί. I) mit dem Genitiv. *ἐπὶ τοῦ, τῷ* 1, 13, 3. *ἐπὶ νεώς* 8, 74, 1. (*οἱ, τὰ*) *ἐπὶ Θρᾴκης* 1, 57, 3. 60, 2. 5, 67, 1. vgl. 5, 35, 2. 6, 10, 3. 8, 79, 3. *ἐπὶ τῆς Μυκάλης* u. *ἐπὶ τῇ Μ.* 8, 79, 3. *ἐπὶ τῆς αὐτῶν μένειν* 4, 118. 3. *καθέζεσθαι ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν* 1, 126, 7. *ἐπ' ἐκκλησίας* 8, 81, 1. nach 2, 102, 1. 8, 61, 1. 79, 3. *ἐπ' οἴκου διεκρίθησαν* 4, 25, 7. *ἐπὶ κινδύνου πράσσειν* 6, 34, 8. *ἐπὶ τῶν πάλαι* 6, 89, 4. *ἐπ' ἐμοῦ* 7, 86, 4. 8, 97, 2. *ἐφ' ἡμῶν* 6, 38, 3. vgl. 59, 4. *ἐπ' Ἀριστείδου* 5, 18, 4. *ἐπὶ Λάχητος* 6, 6, 3. 75, 2. *ἐφ' ἑαυτῶν* 1, 17, 1. 5, 67, 1. 6, 40, 3. 8, 8, 1. *ἐπὶ σφῶν αὐτῶν* 8, 63, 3. *ἐπὶ τεσσάρων* 2, 90, 1. 4, 93, 4. *ἐπὶ κέρως* 2, 90, 3. 6, 32, 2. 50, 3. 8, 104, 1.

II) mit dem Dativ 8, 105, 3? *ἐπὶ ναυσίν* 2, 80, 2. *ἐπὶ Δηλίῳ* 4, 101, 4. *ἡ ἐπὶ Λοκροῖς νῆσος* 2, 32. vgl. 4, 55, 2. *ἐπικεῖσθαι τῇ Δ.* 53, 2. 54, 3. *ἐπὶ ταῖς εὐναῖς* 6, 67, 2. *ἐφ' ὅπλοις* 7, 28, 2. *ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ μένειν* 4, 105, 2. *ἐπὶ ποταμῷ γίγνεσθαι* 7, 80, 3. *ἐπ' ἐξόδῳ* 5, 28, 2. *ἥκιστα πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ* 1, 122, 1. vgl. 1, 13, 1. *ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες* 1, 70, 2. *ἐπὶ τῷ κινδύνῳ* 1, 143, 2. *ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ* 6, 45, 1. *ἐπὶ μεγέθει* 7, 30, 3. *ἐπὶ τιμωρίᾳ παράδειγμα γίγνεσθαι* 5, 90. *ἐπὶ τῷ παρόντι* 6, 20, 1. *ἐπὶ παντί* 3, 45, 4. *ἐπὶ φανεροῖς* 1, 69, 2. *ἐπὶ τῷ ὀνόματι ηὐξήθησαν* 6, 33, 6. *παρανομίαν ἐπὶ τοῖς κακοῖς ὀνομασθῆναι* 4, 98, 3. *πέμπειν ἐπὶ στρατεύματι* 6, 29, 2. *λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον* 2, 33, 3. *χρήματα ἐπ' αὐτῇ διδόναι* 2, 101, 4. *ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται* 3, 45, 4. *ἐπὶ τούτοις* 6, 45, 1. 62, 3. versch. 1, 65, 1? *ἐπὶ ταῖς ξυμφοραῖς ἐπερρώσθησαν* 8, 106, 4. *ἐπὶ κέρδεσι κοινοῦσθαι* 8, 50, 3. *ἐπὶ προφάσει* 3, 75, 3. *ἔχων ἐπ' ἀξιώσει τι ἀντειπεῖν* 2, 65, 5. *ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν* 3, 56, 4. *ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος* 8, 1, 2. vgl. 7, 69, 3. *ἐπὶ χρήμασιν ἐπίδειξις* 3, 42, 3. *ἐπὶ διαβολῇ καταπλεῖν* 6, 61, 5. *ἐπὶ τῷ ὑπόπτῳ* 6, 85, 3. *ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπέμπειν* 1, 102, 3. *ἐπὶ κακουργίᾳ ἐπιτηδεύειν* 1, 37, 2. *τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις* 2, 70, 1. vgl. 3, 13, 4. 78, 1? 4, 133, 2. 7, 4, 7. *ἐπὶ πᾶσι καθεστάναι* 1, 124, 3. *τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς θήσετε* 1, 40, 4. vgl. 6, 79, 1. *ἐπὶ τῷ δήμῳ πραχθῆναι* 6, 61, 1. vgl. 1, 102, 3. *ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο* etc. 3, 92, 3. vgl. 5, 33, 1. 7, 19, 2. 8, 60, 1. *ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ στενότητι* 7, 62, 1. *ἐπὶ βραχεῖ πλῷ ὡρμήθησαν* 6, 31, 2. *ὡς ἐπὶ τυραννίδι* 1, 126, 3. *ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ* 1, 48, 1. 7, 34, 1. *ἐπὶ ἀποστάσει* 4, 80, 1. *τἆλλα*

παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν 8, 54, 3. *ἐπὶ τούτῳ, τοῦτο* 4, 3, 2. *ἐπὶ (τῇ) τιμωρίᾳ* 3, 63, 1. 7, 68, 1. *ἐπὶ σωτηρίᾳ* 8, 33, 3. *ἐπ' ἐλευθερίᾳ* 7, 82, 1. *ἐπὶ τῷ δοῦλοι εἶναι* 1, 34, 1. vgl. 121, 4. 2, 71, 2. *κινδυνεύειν* 6, 83, 2. vgl. 1, 121, 4. 3, 42, 5. *ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ κατελθεῖν* 8, 47, 2. *κατάγειν ἐπὶ βασιλείᾳ* 2, 95, 2. vgl. 2, 80, 3. *ξυνωμοσίαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς* 8, 54, 3. *ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ γεγενῆσθαι* 6, 27, 2. *ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν* 5, 4, 2. *παρακαλεῖν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς* 5, 31, 2. *ἐπὶ μεγίστοις τὸ ἐπίφθονον λαμβάνει* 2, 64. 4. *ἐπὶ τῷ νέμεσθαι* 1, 74, 3. *ἐφ' ᾧ* 1, 103, 1. 134, 1. 4, 30, 3. unter der Bedingung dass 1, 71, 1. *ἐπὶ τοῖσδε ὥστε* 2, 70, 2. *ἐπὶ τούτοις* 8, 43, 4. *ἐφ' ἑαυτῷ* 2, 84, 2. *ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι* 8, 58, 4? *τινὶ γίγνεσθαι* 3, 59, 2? *ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν* 1, 103, 1. *ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι* 6, 22, 3. vgl. 3, 12, 2. *τὸ ἐπ' ἐκείνοις εἶναι* 8, 48, 6. *ἐπ' ἔτει* 8, 68, 4. vgl. *ἴσος* u. *ὁμοῖος*.

III) *ἐπί* mit dem Ac. *τοῦτο, τούτῳ* 4, 3, 2. *ἐπ' αὐτό* 1, 74, 1. bei persönlichen Begriffen 1, 5, 1. 116, 3. 5, 4, 5. zw. 2, 90, 1. *αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν* 1, 58, 1. *παρέσχε λόγον ἐπὶ τοὺς πολεμίους* 2, 101, 3. um zu holen 1, 116, 3. 3, 105, 3. 4, 97, 2. 6, 61, 4. 8, 87, 1. *βοήθεια ἐπὶ Χίον* 8, 15, 3. vgl. 8, 11, 1. *ἐπὶ τὰ τείχη ἀντιπαρετάσσοντο* 7, 37, 3. *στρατηγὸς ἐπὶ τὰς ναῦς* 3, 115, 2. *ὁρμᾶν ἐπὶ τὸ τεῖχος* 3, 22, 4. *στρατεῦσαι ἐπὶ Ποτίδαιαν* (nicht feindlich) 2, 67, 1. *ἐπὶ τὴν ἕω* 2, 84, 1. *ἐπὶ τειχισμόν* 5, 17, 2. *ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν* 1, 62, 3. 2, 85, 2. *ἐπὶ τὸ βέλτιον χωρεῖν* 7, 50, 3. *ἐπί τε ἰέναι* 1, 37, 1. *ἀγγελίαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι* 6, 104, 1. *ἐφ' ἕκαστα* 1, 80, 2. *ἐφ' ὅπερ* 1, 59, 1. *ἐφ' ἃ* 4, 18, 1. 6, 9, 3. 7, 15, 1. *ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον* 3, 46, 4. *ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονοεῖν* 6, 83, 3. *ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας* 7, 87, 3. *ἐφ' ἡμέραν* 4, 69, 3. *τὸ ἐφ' ἑαυτόν* 1, 141, 5. *τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι* 4, 28, 1. vgl. 8, 48, 6. *ἐπὶ μακρότερον* 4, 41, 3. *ἐπὶ μακρότατον* 1, 1, 2. *ἐπὶ βραχύ* 1, 118, 2. *ἐπ' ἐλάχιστον* 2, 45, 2. *ἐπὶ ὀκτώ* 5, 68, 3. 6, 67, 2. vgl. 4, 93, 4. 94, 1. *ἐπὶ πᾶν* 2, 51, 1. 5, 68, 3. vgl. *ἀμφότερος, ἐκεῖνος, μέγας* u. *πολύς*.

ἐπιβάθρα 4, 12, 1.

ἐπιβαίνειν νηί 7, 70, 5.

ἐπιβάλλειν 8, 108, 3.

ἐπιβάτης 8, 61, 2.

ἐπιβιῶναι 2, 65, 3.

ἐπιβλάπτειν 8, 109, 1?

ἐπιβοᾶσθαι 3, 59, 2. Ps. 6, 16, 6.

ἐπιβοήθεια 3, 51, 3.

ἐπιβοηθεῖν 3, 26, 1. 4, 4, 2.

ἐπιβόημα 5, 65, 3.

ἐπιβόητος 6, 16, 1.

ἐπιβολή 1, 93, 4. 3, 20, 2. 7, 62, 3. 65, 1.

ἐπιβουλεύειν 3, 109, 3. (*τινί*) *τι* 6, 54, 3. mit dem Inf. 3, 20, 1. *εσθαι* 3, 96, 2. *ἐπιβουλευόμενα* 6, 88, 8.

ἐπιβούλευμα 3, 45, 1.

ἐπιβουλή 1, 93, 4. 7, 65, 1. *γνώμης* 4, 86, 4. *ἐξ ἐ.* 8, 92, 2.

ἐπιγίγνεσθαι 1, 71, 2. 126, 5. 4, 26, 3. 93, 2. 6, 26, 2.

ἐπιγιγνώσκειν 1, 70, 2.

ἐπιγράφεσθαι 5, 4, 1.

ἐπιδεικνύναι 5, 77, 4. 6, 47, 2.

ἐπίδειξις 3, 16, 1. 42, 3. 6, 31, 4.

ἐπιδεῖν 4, 132, 3.

ἐπιδημιουργός 1, 56.

ἐπιδιαβαίνειν 6, 101, 5.

ἐπιδιαφέρεσθαι 8, 8, 3.

ἐπιδιδόναι 6, 60, 2. 7, 8, 1.

ἐπιδοχαὶ πολιτειῶν 6, 17, 2.

ἐπιδρομή. τινί 4, 23, 1.

ἐπιείκεια 3, 40, 1. 5, 86.

ἐπιεικής 1, 76, 3. 3, 4, 2. 9, 2. 8, 93, 2. *πρὸς τὸ ἐ.* 4, 19, 2.

ἐπιέναι 1, 2, 1. 35, 3. 72, 2. 2, 36, 3. 4, 61, 3. 128, 1. 131, 1. 7, 78, 1. *ἐ. πρός* 1, 86, 3. *τὸ ἐπιόν* 4, 61, 4. 5, 9, 5.

ἐπιζῆν 2, 65, 3.

ἐπιθειάζειν 2, 75, 1. 8, 53, 2.

ἐπιθειασμός 7, 75, 3.

ἐπιθεραπεύειν 8, 47, 1. 84, 3.

ἐπιθυμῆσαι 1, 124, 2. *τὸ ἐπιθυμοῦν* 1, 36, 1.

ἐπιθυμία 5, 15, 1.

ἐπικαθαίρειν 8, 20, 2.

ἐπικαθίστασθαι 4, 130, 4.

ἐπικαλεῖσθαι 3, 52, 3.

ἐπικατάγεσθαι 3, 49, 3.

ἐπικαταβαίνειν 4, 11, 1. 7, 23, 1.

ἐπικατάγεσθαι 3,49,3. 8,28,1 u.Zus.

ἐπικαταλαμβάνειν 3, 111, 1.

ἐπικατέρχεσθαι, ἰέναι 2, 49. 4.

ἐπικεῖσθαι 2, 27, 1. 79, 5? 8, 73, 4. *ἐπί τινι* 4, 53, 2. 54, 3.

ἐπικελεύειν 3, 82, 5.

ἐπικέλευσις 4, 95, 1.

σειν τι 1, 65, 2. vgl. 131, 1. ἐς ὑμᾶς ἐλπίδες 3, 14, 1. vgl. 5, 105, 2. δέος ἐς 6, 85, 3? vgl. 8, 92, 11. ὀργὴ ἐς Μυτιληναίους 3, 44, 3. ἐς ὀλίγους οἰκεῖν 2, 37, 1. ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις 8, 97, 2. τὰ ἐς τοὺς ἄλλους 3, 11, 3. vgl. 6, 86, 3. ἡ ἐς τὸ θεῖον νόμισις 7, 86, 4. τὸ ἐς τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές 6, 55, 4. ἔχθρα ἔς τινα 2, 68, 5. vgl. 6, 18, 6. ἡ ἐς αὐτὸν ὀργή 2, 65, 1. ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διακινδυνεύειν 7, 47, 2. ὑποθορυβεῖν ἐς τὸν Κλέωνα 4, 28, 1. περιεστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην 6, 61, 3. vgl. 1, 90, 2. 4, 27, 3. 51, 1. αἰτίαι ἐς τοὺς Ἀ. 1, 55, 3. vgl. 79, 1. μνησθῆναι ἐς τοὺς βελτίστους 8, 47, 2. εὐεργεσίαν ἐς βασιλέα κατέθετο 1, 128, 3. vgl. zu 1, 68, 1. ἡ εὐεργεσία ἡ ἐς Σαμίους 1, 41, 2. ἐς τοὺς ξυμμάχους ὠφέλιμον 1, 91, 4. ἐπέρχεσθαι ἐς πόλεμον 3, 47, 1. προκαταλαμβάνειν ἐς τὴν ἐπιχείρησιν 1, 33, 3. ἐς ἀνάγκην ἀφῖχθαι 1, 124, 2. ἐς ἐλπίδα ἦλθον 2, 56, 2. προὐχώρει ἐς ἐλπίδας 6, 103, 2. ἐς φυλακὴν ποιεῖσθαι 3, 3, 3. ἐς τὰ κοινὰ προτιμᾶται 2, 37, 1. ἐς τὸ φανερὸν λέγειν 1, 23, 5. vgl. 6, 3. ἐς χάριν μαλακίζεσθαι 3, 37, 2. πέμπειν ἐς φυλακήν 7, 4, 7. anders 8, 29, 1. ἐς ἀσθένειαν νεωτερίζειν 7, 87, 1. ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι 8, 1, 4. ἐς ἀδικίαν ἀποδιδόναι 3, 63, 4. πολλὰ ἔχω ἐς ἐλπίδα 1, 144, 1. ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές 3, 64, 3. ξύλα ἐς μηχανάς 4, 13, 1. ἡ ἐς τοὺς πολέμους ἀνδραγαθία 2, 42, 2. ἀργότεροι ἐς τὸ δρᾶν τι, ῥᾶσται ἐς τὸ βλάπτεσθαι 7, 67, 3. ἄλογον ἔς τι 1, 32, 2. νεώτερος ἐς τὸ ἄρχειν 6, 12, 2. γενόμενος ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμος 8, 74, 1. πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν 3, 11, 2. ἀκμάζειν ἐς τὸν πόλεμον 1, 1, 1. ὠφελεῖν ἔς τι 8, 66, 4. ἐς πόλεμον αὐτάρκης 2, 36, 2. vgl. 65, 3. ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν 5, 37, 4. προθυμεῖσθαι τὰ ἐς Βοιωτούς 5, 39, 2. τὰ ἐς τὸν πόλεμον 5, 67, 3. τὰ ἐς ἀρετήν 2, 40, 4. ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθός 6, 8, 1. in Bezug auf 1, 17, 1. 138, 3. 2, 37, 2. 64, 5. 65, 3. 97, 5? 3, 11, 2. 37, 2. 4. 4, 92, 4. 5, 75, 2. 6, 92, 1. 7, 69, 3. πεῖραν ἔχομεν ἐς τούςδε 4, 92, 5. vgl. 7, 69, 3. ἐς ἔδαφος 3, 68, 2. ἐς (τὸν) ἀριθμόν 2, 7, 2. ἐς χρημάτων λόγον 3, 46, 3. ἐς δύναμιν 4, 118, 1. ἐς οὐδέν 7, 59, 2. 87, 6. ἐς ὅσον 1, 123, 1. τριήρεις ἐς πλῆθος ἐγένοντο 1, 14, 2. ναυτικὸν ἐς πέντε ναῦς 7, 33, 1? ἐγένοντο ἐς τριακοσίους ξυνωμόται 8, 73, 1. vgl. 1, 100, 1. 3, 20, 2. 4, 80, 3. 118, 5? 124, 2. 5, 6, 4. 7, 30, 3. 8, 32, 2. ἡμέραι ἐς ἃς ἔδει στρατεύειν 4, 89, 1. vgl. 6, 16, 6. 8, 67, 1. ἐς διακοσίους τινάς 8, 21, 1. τελευτᾶν ἐς νύκτα 1, 51, 1. vgl. zu 3, 108, 3. 4, 48, 5. 109, 1. ἐς τὸ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζειν 3, 82, 8. ἐς τοῦτον τὸν καιρόν 3, 84, 2. ἐς τὸ λοιπόν 3, 44, 2. ἐς ὃ ἐμέμνηντο 5, 66, 1. ἐς τὰ πρῶτα 3, 39, 2. ἐς τὰ μάλιστα 8, 6, 3. ἐς ὀψέ 8, 23, 2. zw. ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν 6, 82, 3. ἐς ἀεί 1, 22, 3. ἐς ἅπαξ 5, 85, 1. ἐς ἔπειτα 1, 130, 2. ἐς αὖθις 4, 63, 2. zw. 1, 137, 3. nicht ausgelassen 8, 38, 1.

ἐσαγγέλλειν 4, 27, 3. 8, 51, 2? ἐσαγγελθέντων 1, 116, 3. mit dem Part. 1, 131, 1.

ἐσακούειν τι 1, 82, 3.

ἐσβαίνειν 1, 18, 4.

ἐσβάλλειν 2, 79, 5. 100, 3. 4, 25, 5. 5, 71, 3. 8, 86, 2. εσθαι 8, 31, 2.

ἐσ- ἐμβιβάζειν ἐπί 7, 60, 3?

ἐσβολή 2, 57. 3, 112, 2. 4, 83, 1. 7, 18, 1. 8, 31, 2.

ἐσέρχεσθαι 5, 30, 4.

ἐσηγεῖσθαι 3, 20, 1. 4, 76, 1.

ἐσήγησις 5, 30, 1.

ἐσηγητής 8, 48, 5.

ἐσθήματα 3, 58, 3.

ἐσιέναι 4, 118, 9. 5, 30, 4. 35, 2. 60, 5. ἐς τὰς σπονδάς 5, 46, 4. ἐσῄει αὐτοὺς τὰ δεινά 6, 31, 1. vgl. 4, 30, 1. zw. 4, 48, 1.

ἐσιτήρια 8, 70, 1.

ἐσκεῖσθαι 6, 32, 2.

ἐσκομιδή 1, 120, 2. 7, 4, 4.

ἐσνεῖν 4, 26, 5.

ἔσοδος 7, 51, 2.

ἐσοικοδομεῖν 2, 75, 3.

ἐσπέμπειν 4, 16, 2.

ἑσπέρα. ἀφ' ἑ. 3, 112, 2. 7, 29, 2.

ἐσπίπτειν 3, 98, 1. 4, 4, 1.

ἐσπλεῖν 3, 51, 2. 114, 1. ἐς 2, 92, 4.

ἔσπλοι 4, 8, 3. 7, 24, 3. 41, 1.

ἑσσάμενος 3, 58, 4.

ἐσφέρειν 5, 38, 5. 8, 67, 2. εσθαι 3, 98, 2.

ἐσφορά 1, 141, 3.

ἐσφορεῖν 2, 75, 4.

ἔσχατος 4, 43, 2. ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεως 8, 95, 2. vgl. 3, 106, 2. ἐπ' ἔσχατον ἀγῶνος 4, 92, 3.

καθύπερθεν 5, 59, 3.
καθυπέρτερος 5, 14, 1.
καί I) und 1, 7, 2. 138, 4. *ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας* 1, 116, 3. vgl. 2, 79, 2. 3, 109, 3. 113, 1. 6, 31, 3. 88, 11. vgl. 3, 33, 1. 4, 61, 1. 6, 31, 3. 43, 2. 8, 63, 1. *καὶ ὅσοι* und so viele sonst 1, 95, 1. 113, 2. vgl. 3, 2, 1. 111, 1. 4, 5, 1. 6, 71, 2. (mit *τε* 6, 76, 3.) 88, 7. 8, 1, 1. 98, 1. *τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγείτονας* 1, 80, 2. vgl. 5, 112, 2. *οἱ ξύμμαχοι καὶ νησιῶται* 5, 84, 2. 8, 63, 1. zw. 3, 104, 7. *τὸ ἥμισυ καὶ τὸ πλέον* 7, 80, 3. vgl. 48, 4. u. 3, 17, 1. *αὐτοὺς καὶ τοὺς μετοίκους* 4, 90, 1. 131, 1. 8, 55, 3. verbindet Verschiedenartiges. *μετρία ἐσθὴς καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον* 1, 6, 3. *ἐν ᾧ — καὶ ὅπερ* 6, 89, 5. *μετὰ τῶν φυγάδων καὶ προσλαβόντες* 1, 26, 3. vgl. 7, 20, 2. *αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας* 5, 18, 3. *τιμωροὶ καὶ νομίζοντες* 4, 2, 2. *τοῖς σπαρτοῖς καὶ ποιοῦντες* 4, 48, 3. vgl. 1, 138, 3. 2, 51, 1. 76, 3. *πολλῷ θορύβῳ καὶ πεφοβημένοι* 3, 77, 1. *διὰ θορύβου καὶ ἄσιτοι* 7, 40, 3. *νομίσαντες καὶ ὑποψίᾳ* 1, 107, 4. *ἀπαράσκευοι καὶ ἐξαίφνης* 3, 4, 1. vgl. 82, 2. 7, 4, 6. 8, 48, 6. zw. 6, 48, 1. *τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἀμφοτέρωθεν* 5, 10, 7? [*τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ* 5, 39, 2.] *ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν καὶ καρτερὸν ὂν αὐτό* 4, 3, 2. 5, 10, 4. *ἅμα τῷ τειχισμῷ καὶ τοῦ ἦρος ἀρχομένου* 7, 20, 1. vgl. 8, 10, 3. *περὶ τὴν Λοκρίδα καὶ ἅμα φυλακήν* 2, 26. *ἰδὼν καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν* 5, 9, 3. *ἐπὶ πλεῖστα εἴδη καὶ μάλιστα εὐτραπέλως* 2, 41, 1. *τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ* 5, 39, 2. *περί τινος καὶ ὅπως* 7, 56, 1. von Participien 1) verschiedene Tempora. *προσδεόμενοι καὶ παρασχόμενοι* 2, 41, 2. vgl. 6, 28, 2. 90, 3. 7, 48, 4. *νομίσαντες καὶ ὄντες* 5, 34, 3. vgl. 7, 85, 4. *ἐλθόντας καὶ κεκτημένους* 7, 66, 2. 2) verschiedene Casus. *ἐπελθὼν καὶ ὄντων* 1, 2, 1. vgl. 2, 28. 4, 29, 1. 6, 52, 2. 7, 50, 2. 8, 14, 1. 45, 1. 108, 3. *ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ ἔχων* 1, 65, 1. vgl. 68, 1. 4, 111, 1. 5, 43, 3. 46, 1. 116, 2. *προσβαλόντες καὶ οὐ προσδεχομένων* 8, 28, 2. vgl. 8, 42, 4. *ἀναπεπαυμένους καὶ ἑορτῆς οὔσης* 7, 73, 2. vgl. 3, 79, 2. 8, 3, 1? *ἐσομένην καὶ ὄντες* 4, 27, 1? vgl. 4, 32, 1. *προισχομένους καὶ ζωγρήσαντες* 3, 66, 2. *ὄντι ἀσθενεῖ καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων* 2, 25, 1. vgl. 4, 74, 1. *βουλομένων τῶν Μυκηναίων καὶ δοκοῦντα* 1, 9, 2. *πολεμοῦντας καὶ τοῦ βαρβάρου προσδοκίμου ὄντος* 1, 14, 3. vgl. 4, 8, 3. *ἀνελόμενοι καὶ ὅτι* 1, 54, 4. *ἀκούσαντες καὶ ἐπειδή* 5, 44, 1. *πυθόμενοι καὶ ὡς* 5, 55, 3. *ὡς ᾔσθετο καὶ ὁρῶν* 4, 116, 1. *σωζομένων ὑμῶν καὶ διὰ τὸ μὴ ἀντέχειν* 6, 84, 1. *ἄπειροι ὄντες τοῦ μεγέθους καὶ ὅτι* 6, 1. *οἱ Ἀ. καὶ ὅσοι* 3, 103, 1. *ἀνδράσι καὶ ὅσοι* 3, 68, 2. vgl. 2, 48, 2. 3, 93, 2. 7, 23, 4. 54. *κατὰ τὸ παρεῖχον καὶ ᾗ* 4, 36, 2. *περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ* 7, 51, 5. *ὁ ὅμιλος καὶ εἴ τις* 6, 32, 2. vgl. 30, 2. 3, 35. 5, 3, 3. 6, 58, 2. *καὶ ἦν* 8, 63, 3. *εἴτις — καὶ ὅτου πέρι* 5, 18, 10. *ὅσος — καὶ εἴ τις* etc. 1, 144, 3. *πρὶν ξυγκλησθῆναι καὶ ἕως ἦν* 4, 67, 5. verbindet e. rel. u. selbständigen Satz 6, 64, 4. vgl. 1, 106. 4, 67, 1. 5, 2, 2. 5, 1. 7, 29, 4. ein Particip u. einen Satz 5, 61, 3. zw. 55, 3. u. *ὅτι* 5, 83, 4. 89, 4. überflüssig beim Particip 1, 1, 1. 61, 3. 67, 3. 109, 3. 2, 76, 1. 4, 19, 2. 97, 2. 7, 21, 2. 53, 3. 8, 7, 1. 66, 2. 68, 3. synonym mit *γάρ* 2, 25, 4. mit e. Relativ 2, 93, 3. mit *ὅτε* 1, 50, 5. vgl. 4, 69, 3. und auch 1, 27, 3. 4, 42, 3. und so auch 1, 107, 3. 4, 63, 1. 67, 5. 80, 3. 6, 17, 1. 6. 83, 2. 7, 71, 6. vgl. *νῦν*, *τότε*, *ἅμα* u. zu 7, 80, 1. und zwar 2, 96, 3. 4, 16, 2. 6, 4, 3. 7, 48, 4. 8, 8, 2. 34, 2. 65, 3. oder 3, 82, 2. für *ὥστε* 6, 36, 1. steht und fehlt 3, 6, 2. *καὶ ταῦτα* 3, 66, 2. *καὶ οὐ* 4, 99. 6, 92, 2. *καὶ — δέ* 1, 132, 4. *καὶ — τε* 1, 9, 3. *καὶ — τε — καί* 1, 124, 3. 5, 17, 2. *καὶ δύο καὶ τρία* 1, 82, 3. *καὶ — καί* verbindet e. Dativ u. e. absol. Ge. 8, 10, 3. anakoluthisch 3, 67, 4. 5, 61, 2. 88. 8, 1, 4. als. *ἴσα καί* 3, 14. *παραπλήσιος καί* 7, 70, 1. *ἐν τῷ ὁμοίῳ καί* 6, 11, 1. *ὁμοίως καί* 4, 64, 1. 8, 76, 2. vgl. *τέ*.

II) auch 1, 13, 2. 3. 120, 1. 2, 46. 54, 4. 64, 3. 90, 1. 4, 2, 2. 17, 2. 32, 2. 62, 1. 85, 2. 96, 1. 98, 2. 114, 1? 125, 1. 5, 13. 43, 1. 83, 4. 98. 109. 6, 20, 2? 34, 5. 76, 1. 91, 3. 7, 20, 1. 57, 5. 8, 69, 2. 86, 5. kurz 1, 43, 2. *οὐδέπω καὶ νῦν* 6, 16, 6. vgl. *ξυνδοκεῖν*. *δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι* 1, 20, 3. vgl. 4, 99. zugleich 8, 83, 1.

λὺγξ κενή 2, 49, 2.
λύειν 1, 42, 3. 5, 31, 2? εσθαι 1, 78, 3.
λυμαίνεσθαι 5, 103, 2.
λυπεῖν. τὸ λυποῦν 2, 61, 2.
λύπη τινός 2, 44, 2.
λυπηρός 2, 37, 2. 6, 16, 5. τὸ λ. 2, 38, 1.
Λυσικλῆς 3, 19, 1.
λωφᾶν 2, 49, 2. 6, 12, 1. 7, 77, 3.
λώφησις 4, 81, 1.

μᾶζα 3, 49, 2.
Μακεδών 1, 62, 3.
μακρηγορεῖν 1, 68, 3. 2, 36, 3.
μακρός. νῆες 1, 14, 1. ἁρπαγή 7, 13, 2. μακράν 3, 13, 5. οὐκ εἰς μ. 3, 67, 1. διὰ μακροῦ 6, 15, 3. μακρότερα 3, 39, 3. μακροτέραν 6, 98, 4. ἐπὶ μακρότερον 4, 41, 3. ἐπὶ μακρότατον 1, 1, 2. ἐς τὰ μακρότατα 6, 31, 3.
μάλα. μᾶλλον 3, 81, 3. mit ergänzter Beziehung 1, 8, 3. 36, 1. 51, 1. 81, 2. 124, 3. 2, 7, 3. 12, 1. 48, 2. 60, 2. 64, 2. 65, 4. 76, 2. 96, 1. 3, 6, 2. 23, 4. 38, 1. 46, 3. 56, 3. 4, 19, 1. 30, 2. 5, 81, 2. 6, 20, 2. 88, 2. 5. 89, 3. 7, 3, 2. 57, 6. 63, 1. 8, 36, 2. 109, 1. zw. 7, 29, 4. mehr als früher 1, 3, 2. 8, 9, 2. 63, 1. 71, 4. zw. 1, 13, 1. 4, 66, 2. 56, 1. 108, 1. μᾶλλον ἤδη, ἤδη μ. 1, 3, 2. 7, 4, 5. ἐμπειρία μ. 7, 44, 8. μ. γενέσθαι 3, 65, 2. 82, 2. μ. τῆς ξυνθήκης 4, 61, 3. τι μ. 1, 13, 1. 4, 21, 4. 7, 57, 1. εὐρυχωρία μᾶλλον 7, 12, 3. οὐ (μὴ) μ. ἢ 1, 91, 1. 7, 19, 5. lieber 3, 63, 3. vielmehr 1, 28, 2. 2, 29, 3. 43, 1. 4, 19, 1. 5, 28, 3. ἵνα μ. 4, 98, 1. μᾶλλον δέ 1, 35, 3. μάλιστα 1, 35, 3. 38, 2. 2, 15, 3. 3, 49, 1? 4, 13, 1. 80, 3. 6, 67, 3. 93, 2. βλάπτειν 6, 92, 4. meistentheils 1, 6, 3. 3, 84, 1. μ. τοῦ στρατοῦ 3, 108, 3. μ. δεινότατος 7, 42, 5. ὅσον ἐδύναντο μ. 1, 17, 1. vgl. 2, 22, 1. ὅσῳ μ. 8, 84, 1. μ. μέν 1, 32, 1. 2, 72, 2. 4, 63, 2. 5, 21, 2. 6, 11, 3. 34, 8. μὲν μάλιστα 6, 16, 5. ἐν τοῖς μ. 7, 29, 4. 8, 90, 1. (ἐς) τὰ μ. 1, 92. 8, 6, 3. μ. bei Zahlen 1, 13, 2. 21, 1. 118, 1. 5, 6, 4. vgl. 1, 21, 1. 3, 34, 1. 4, 91, 2. περὶ δύο μ. 4, 8, 5.
μαλακία 2, 40, 1.
μαλακίζεσθαι 3, 37, 2. 5, 72, 1. 6, 29, 3. Ao. 2, 42, 3.
μαλακός 6, 13, 1. 8, 29, 2.
Μαλόεις 3, 3, 3. 4.
μανθάνειν τινί 1, 36, 3.
μαντεία, ον 2, 47, 3.
Μαραθῶνι 1, 73, 3. 89, 1.
μάρτυρες 4, 87, 2.
μαρτύρεσθαι 8, 53, 2.
μαρτύριον δέ 1, 8, 1.
μάσσεσθαι 4, 16, 2.
μαχαιροφόροι 7, 27, 1.
μαχόμενον, τό 7, 43, 7.
μάχη 3, 95, 3. μάχῃ 3, 54, 2. ἡ μ. 3, 105, 3. 4, 91, 2. 6, 49, 1. vgl. 8, 103, 2. vgl. νικᾶν.
μάχιμον, τό 6, 23, 1.
μεγαλύνειν 5, 98. 6, 28, 2.
μέγας 1, 138, 2. 3, 36, 3. 6, 31, 6. 8, 72, 2. zu gross 3, 20, 2. ἐπὶ μέγα 1, 16. 2, 76, 3. ἐπὶ μ. τοῦ ξύλου 4, 100, 2. vgl. 2, 76, 3. δυνάμεως 1, 118, 1. μέγα δύνασθαι 6, 59, 3. προφέρειν 1, 93, 2. μείζων 8, 40, 3. (τὰ) μείζω 1, 6, 3. 9, 1. 6, 78, 2. ἐπὶ μεῖζον δυνηθῆναι 1, 88. ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμεῖν 1, 10, 4. ἐνδιδόναι 8, 24, 4. μέγιστος 5, 18, 8. μέγιστον ὠφελεῖν 5, 9, 4. μέγιστον μέν — δέ 1, 142, 1. 6, 69, 5. τὸ δὲ μ. 2, 65, 1. τό τε μ. 8, 76, 6. καὶ τὸ μ. 3, 63, 2. 8, 96, 2. μέγιστον κακοῦν 7, 24, 3. ἐψευσμένος 6, 17, 4. τὰ μέγιστα 2, 49, 5. 64, 4. 3, 43, 3. 4, 126, 2. προσήκειν 6, 84, 2. ἐς τὰ μ. 4, 86, 4.
μέγεθος 1, 2, 1. 4, 8, 4. μεγέθη 7, 55, 2.
μεθιστάναι 4, 57, 4. 6, 19. 89, 5. 7, 39, 2? 8, 48, 3. 66, 1. 70, 2. 72, 2. 81, 1. ασθαι 1, 79, 1. 5, 111, 2. μεταστῆναι 1, 35, 4. 107, 4. 2, 67, 1. 5, 111, 5. 8, 15, 1. 53, 3. 76, 2.
μεθόριος 2, 27, 2.
μειζόνως 1, 130, 2. 4, 19, 3. 98, 5. 6, 27, 2.
μελετᾶν δόξαν 6, 11, 5. τὸ μελετῶν 1, 142, 4.
μελέτη 1, 138, 4.
μέλλειν 1, 86, 2. 6, 93, 1. mit dem Inf. Fu. 1, 107, 2. 3, 20, 3. 4, 66, 3. 6, 66, 1. Ao. 1, 134, 3. 5, 98. Inf. erg. 1, 101, 1. 3, 55, 1. 4, 93, 3. 123, 2. 7, 15, 2. 8, 51, 2. 66, 1. ὁ μέλλων 5, 54, 2. οἱ μέλλοντες λόγοι 6, 76, 1. τὸ μέλλον 1, 42, 2. 84, 1. 5, 30, 1. 6, 74, 1. ἐς τὸ μ. 6, 69, 4. τὰ μέλλοντα

1, 1, 1. 78, 3. 2, 11, 5. 8, 105, 3. mit dem Inf. 8, 60, 3? ὀφθῆναι 4, 74, 2.

ὀργᾶν 2, 21, 3.

ὀργή 1, 130, 2. 140, 1. 3, 45, 3. 6, 17, 1. 7, 68, 1. ἔς τινα 3, 44, 3. δι' ὀργῆς 2, 11, 3. 8, 43, 4. ἔχειν 2, 37, 2. 60, 3. (ἐν) ὀργῇ ἔχειν 2, 8, 3. 5, 46, 5. φέρειν 1, 31, 1. πρὸς ὀργήν 2, 65, 5. τῆς ξυμφορᾶς 8, 27, 5. αἱ ὀργαί 3, 82, 2. ὀργὰς ἐπιφέρειν 8, 83, 2.

ὀργίζεσθαι 1, 77, 3. περί τι 1, 122, 1.

Ὀρέσθειον 5, 64, 1.

ὄρθιος, ὄρθριος 5, 58, 4.

ὀρθός 5, 42, 3.

ὄρθρος 3, 112, 2. 6, 101, 2.

ὀρθοῦσθαι 2, 60, 2. 5, 9, 3. 6, 9, 2. 8, 64, 3? πλεῖστα 6, 13, 2.

ὀρθῶς 2, 87, 2. 3, 68, 1. στῆναι 5, 102.

ὁρίζειν 2, 96, 3. μέχρι 1, 71, 3.

ὅρκιον 6, 72, 4. ια 6, 19. 52, 2.

ὅρκιοι θεοί 1, 71, 4.

ὅρκοι 3, 82, 7. 5, 30, 4.

ὁρκοῦν 4, 74, 3. 8, 75, 2.

ὁρμᾶν 1, 87, 1. ἀπό 2, 19, 1. ἐπί 8, 75, 1.

ὁρμᾶσθαι 1, 90, 2. 2, 59, 1. 67, 1. 3, 45, 5. 5, 1, 2. 6, 6, 1. 8, 11, 4. 23, 1. ἐπί τι 6, 78, 4. ὁρμώμενος 1, 64, 2. 74, 3. 144, 5. 2, 65, 1. 3, 31, 1. 4, 1, 1. 5, 6, 1. 7, 9, 1.

ὁρμή 3, 36, 2. 7, 43, 5. 7, 71, 5.

ὁρμίζειν 7, 30, 2. ἰσασθαι 1, 51, 3. 6, 49, 3.

ὅρος 3, 106, 2. τὸ ὄ. ἡ Ἰστώνη 3, 116, 1. 4, 46, 1. 96, 5.

ὅροι. ohne Art. 1, 103, 3.

ὀρρωδία 2, 88, 1.

Ὀρχομενός, ὁ, ἡ 1, 113, 2.

ὅς 8, 24, 5. vgl. εἶναι. zw. 4, 92, 2. ἔχειν ἃ ἔχομεν 1, 140, 3. ὅστις, τίς 1, 136, 3. 137, 1. ἃ ἦν τρία 7, 43, 4. ἃ πολλά 4, 18, 3. für ὅστις 5, 111, 1? 8, 46, 2. 50, 5. οὓς — Ἀθηναίους 7, 71, 8. τὸ εὐτυχὲς οἵ 2, 44, 1. vgl. zu 6, 14. 7, 68, 1. οἵ auf e. Singular bezogen 3, 67, 2. 6, 37, 2. 67, 2. 80, 1. 7, 62, 2. 75, 7. 8, 76, 5. auf νῆες 7, 23, 4. auf e. involvirten Begriff 6, 23, 2. 68, 1. auf e. ausgelassenes Demonstrativ. ὧν für τούτων ὧν 4, 63, 1. ἀφ' ὧν für ταῦτα ἀφ' ὧν 2, 48, 2. vgl. 3, 9, 2. ἐξ ὧν für ἐκ τούτων ἃ 2, 37, 2. ἐφ' ἃ für ταῦτα ἐφ' ἃ 4, 18, 1. 6, 9, 3. 7, 15, 1. πρὸς ἃ für πρὸς ταῦτα (πρὸς) ἃ 6, 11, 4. 64, 3. ἐφ' οἷς für ἐπὶ τούτοις ἐφ' οἷς 5, 41, 3. ἐν ᾧ für ἐν τούτῳ ᾧ 7, 70, 3. οἵ für τούτους οἵ 7, 63, 2. οὗ für τοῦτο οὗ 4, 108, 3. ὧν für τούτους ὧν 7, 69, 3. οἷς für τούτων οἷς 1, 5, 2. 4, 87, 1. ἀφ' ὧν für ἀπὸ τούτων ἃ 7, 14, 1. 48, 2. 67, 3. 8, 6, 4. ἐξ ὧν für ἐκ τούτων ἃ 6, 17, 4. περὶ ὧν für περὶ τούτων ἃ 2, 40, 3. 6, 87, 1. ὅς seinem Nomen vorangehend 4, 85, 3. bei der 2 Person 7, 63, 2. bei verschiedenem Casus 6, 20, 2. nur vom Particip regiert 2, 39, 1. nach οὕτω 8, 72, 2. auf kein gesetztes Substantiv bezogen 1, 140, 6. ὅ 3, 9, 2. ὃ — ἡ ἀρχή 6, 55, 4. ὃ ἐσκεψάμην 6, 39, 4. ὃ λέγομεν 6, 85, 3. ὅ auf ein Verbum bezogen 5, 107. vgl. 1, 122, 3. so ἃ 4, 13, 3. auf zwei 6, 39, 2. welche Macht 1, 9, 3. ὅς mit dem Ge. 3, 20, 3. 4, 57, 3. 7, 63, 2. 8, 64, 1. vgl. 1, 40, 4. mit dem Ind. Fu. 6, 82, 3. 91, 3? 8, 46, 2. 66, 4. mit e. Opt. 2, 52, 3. mit dem Inf. 5, 63, 3. 7, 47, 3. 8, 48, 5. 72, 2. τρόπῳ ᾧ für ᾧ τρόπῳ 7, 7, 3. ᾧ μή τις παρέσται 2, 8, 3. vgl. 6, 31, 4. οἵ Θηβαίων 2, 6, 1. ὃ ἡμῶν 1, 84, 1. ἃ ἀλλήλων 1, 115, 1. vgl. 4, 109, 1. 5, 39, 1. τροπαῖον ὃ τῆς προσβολῆς 4, 12, 2. οὗ ποτοῦ ὕδατος 6, 100, 1. ἐν ᾧ 7, 11, 1. wobei 1, 42, 2. 122, 1. 3. 2, 35, 2. 3, 39, 2? 6, 18, 5. 7, 68, 2. 8, 86, 3. wo 2, 43, 2. 5, 60, 3? worin 6, 55, 4. wann 6, 92, 2. 7, 29, 4. vgl. 3, 39, 4. in welcher Lage 7, 14, 2. ἐφ' ᾧ (τε) 1, 103, 1. vgl. ἐπί II. ἐς ὅ 5, 66, 1. ὅς γε 3, 39, 6. 6, 37, 2. vgl. 1, 39, 1.

ὁσημέραι 7, 27, 4.

ὅσιος 2, 52, 2.

ὅσος 3, 1? 6, 91, 1? erg. ἐστίν 1, 16. 4, 48, 5. 118, 5. 7, 11, 3. ἦν 8, 70, 1. ὅση erg. γῆ 5, 18, 6. ὅσαις ταῖς σφετέραις 8, 27, 2. ohne entsprechenden Begriff 1, 22, 1. auf e. Subst. das in e. Adj. liegt bezogen 2, 45, 1. ὅσοι τῶνδε 2, 45, 1. ὅσα τῆς ξυνθήκης 5, 42, 3. vgl. 3, 104, 1. θῆκαι ὅσαι 3, 104, 1. αὐτῶν ὅσοι 4, 80, 2. ὅσα ἄλλα für ἄλλα ὅσα 6, 89, 2. 105, 3. ἄλλα ὅσα 7, 87, 3. ὅσοι für πάντας ὅσοι 6, 65, 3. für τούτων 6, 76, 3. vgl. 4, 118, 7. ὅσοις οἷόν τε ἦν πλείστοις 7, 20, 2. vgl. 60, 2. ἐν ὅσῳ 8, 61, 1. ἐξ ὅσου 7, 73, 4. ὅσον 4, 64, 1. 6, 69, 2. 7, 23, 4. πλέον ἤ

ὅσον ἦν 8, 66, 3. wie weit 6, 70, 3. vgl. 7, 28, 3. mit dem Ge. 2, 77, 2. 3, 104, 1. ὅσον ἀποζῆν 1, 2, 1. vgl. 3, 49, 3. ὅσον ἡσσᾶται 4, 64, 1. in wie fern 3, 11, 2. ὅσον ἐδύναντο μάλιστα 1, 17, 1. ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα 8, 92, 9. ὅσον μόνον 6, 105, 2. οὐχ ὅσον οὐ 4, 62, 2. καθ' ὅσον 4, 18, 2. πλὴν καθ' ὅσον 6, 54, 6. καθ' ὅ. αὐτοῦ 7, 37, 1. ἐπὶ ὅσον 7, 66, 1. ὅσον οὔ, οὔπω 1, 36, 2. 4, 69, 3. 7, 69, 2. ὅσον οὐκ ἤδη 8, 96, 2. ὅσῳ 1, 68, 2. 82, 4. 2, 47, 3. 3, 11, 1. 4, 114, 4. 7, 63, 1. 8, 84, 1. ὅσα 4, 118, 3. ὅσα δοκεῖν 6, 25, 2. ὅσα μή 1, 111, 1. ὅσα γε 4, 48, 5. 7, 11, 3.

ὅσπερ. nicht mit dem Conj. 7, 25, 1. οὗτοι οἵπερ 5, 36, 1. dem Prädicat assimilirt 3, 94, 3. ὅπερ 7, 67, 1. auf ein Fe. bezogen 62, 3. ὅπερ (καὶ) ἐγένετο 1, 50, 5. ἅπερ καί 2, 13, 2. vgl. καί II. mit dem Ge. 5, 23, 4. ὅπερ χαλεπώτατον 3, 59, 3.

ὅστις, τίς u. ὅς 1, 136, 3. 137, 1. 6, 3, 1. vgl. ὅς. ἔστιν ὅ τι 2, 94, 3? ὅτῳ τρόπῳ 1, 107, 3. εὐηθείας ὅστις 3, 45, 5. für τούτῳ (τούτοις) ὅστις 3, 39, 1. 5, 16, 3. auf e. Plu. bezogen 8, 68, 2. ὅστις — ταῦτα 6, 17, 2. οἵτινες auf στρατιά 6, 91, 3. πάντες ὅστις 7, 29, 3. ὅστις mit dem Ind. Fu. 1, 107, 3. 3, 13, 2. 21, 1. 8, 67, 1. mit dem Ind. u. Opt. 3, 113, 2. mit dem Conj. 2, 52, 2. 5, 65, 5. ohne ἄν 3, 43, 4. vgl. 4, 18, 2. ὅ τι für τούτου ὅ τι 4, 114, 5. ὅ τι zu e. Satz Ac., zum andern No. 4, 17, 1. u. zum Part. 6, 17, 3. τίνα ὅντινα 3, 39, 6. ἀφ' ὅτου 2, 48, 2. vgl. Satz. ἐν ὅτῳ 6, 6, 4. 15, 3. ὅ τι 1, 90, 4. 7, 44, 3. ὅτῳ 8, 86, 5. ὅστις δή 8, 87, 5.

ὁστισοῦν 1, 77, 2.

ὅταν 1, 141, 5.

ὁτέ 7, 27, 3.

ὅτε 1, 13, 2. 2, 21, 1. 39, 1? ἔστιν ὅτε 2, 81, 3. ὅτε δή mit dem Inf. 2, 102, 4.

ὅτι 1, 10, 1. 5, 105, 3. nach μεταμέλεσθαι 5, 14, 1. als Anführungszeichen 1, 137, 4. 139, 3. 5, 69, 2. mit dem Opt. u. Ind. 8, 50, 1. bei e. Inf. 5, 30, 5? 46, 3. Satz mit ὅτι und ein Participverbunden 1, 1, 1. bei e. Particip 4, 37, 1. bei e. Imperativ 4, 92, 7. mit zu erg. Verbum 5, 9, 1. 6, 18, 1. 7, 12, 2. nachgestellt 1, 144, 2. 2, 64, 3. 5, 7, 3. 8, 12, 1. 78, 2. 86, 2. 89, 1. 108, 1. nach e. Bedingungssatze 6, 86, 1. ὅτι ἐν βραχυτάτῳ 3, 46, 1. 6. ὅτι μή 4, 26, 2.

οὗ 1, 134, 4? ohne ἄν 4, 17, 2. mit dem Ge. 4, 54, 4.

οὗ, οἷ, ἕ s. Pronomen.

οὐ 1, 120, 4. 4, 19, 2. 6, 37, 3. 78, 1. nicht bloss 1, 51, 1. οὐκ ἀξιῶ 1, 136, 3. οὐκ οἴομαι 6, 40, 2. οὐχ ἡγεῖται 3, 42, 2. οὐ φάσκων 8, 52, 2. οὐκ ἐῶ 6, 72, 1. οὐ ξυνεπαινῶ 4, 91, 1. οὐ παραινῶ 2, 18, 2. ἡ οὐ διάλυσις 1, 137, 4. vgl. 5, 35, 1. οὐχ ὅμοιος 1, 35, 4. οὐκ ἐλάσσους 8, 53, 3. οὐκ ἐλάχιστος 1, 2, 3. οὐχ ἧσσον 1, 8, 1. 44, 1. οὐχ ἥκιστα 1, 3, 1. 95, 1. vgl. ἥκιστα. οὐ πάλαι 1, 2, 1. οὐκ εὐθύς 7, 74, 1. οὐκ ἐκεῖνοι 6, 63, 2. οὐ ταῦτα 2, 79, 2. οὐ διὰ τοῦτο 6, 54, 4. οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι 1, 5, 1. vgl. 6, 10, 2. οὐ περὶ βραχέων 1, 78, 1. οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου 1, 143, 2. οὐκ ἐκ προσηκόντων 3, 67, 1. vgl. 36, 3. (ἐξ οὐ προσηκόντων 2, 65, 5. οὐ προσήκων 6, 9, 1. οὐ τὰ ὄντα 7, 8, 2.) οὐκ ἐν πολλῷ 7, 36, 3. vgl. 79, 1. οὐκ ἐν πατρίδι 6, 68, 4. οὐχ ὡς νομίζοντας 5, 49, 3. οὐκ ἄκλητοι παρακληθέντες δέ 6, 87, 2. μέγιστον καὶ οὐχ ἥκιστα 7, 44, 6. seinem Verbum entrückt 3, 37, 1. beim Particip 3, 62, 3. dem Particip und bestimmten Verbum zugleich angehörig 6, 33, 1. οὐκ ἀντιλέγειν ὡς οὔ 1, 77, 2. 86, 1. 8, 24, 4. vgl. 3, 46, 1. in e. Frage nachgestellt 2, 40, 1. πῶς οὐ 5, 98. die Verneinung erneuernd 2, 97, 5. vgl. 5, 22, 2. οὐ μή 4, 95, 2. 5, 69, 2. μὴ οὐ 8, 71, 1. ἅτε οὐ 4, 130, 4. τε οὐ 1, 5, 2. 2, 22, 1. ἢ οὐ pleon. 2, 62, 4. 3, 36, 3. εἰ οὐ 1, 121, 4. 3, 55, 1. ὥστε οὐ 5, 40, 2. οὐκ ἦν 3, 66, 2. (4, 19, 2.) οὐ u. μὴ μόνον 8, 68, 4. οὐ μόνον ὅτι 4, 85, 3. οὐχ ὅπως 1, 35, 3. 3, 42, 5. 8, 89, 4. οὐχ ὅσον οὐ 4, 62, 2. οὐ μέντοι 5, 43, 2. οὐ μὴν οὐδέ 2, 97, 5.

οὐδέ 4, 84, 2. 6, 92, 1. 8, 21, 2. περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν 3, 57, 1. vgl. 5, 72, 3. οὐδ' αὐτός 5, 60, 1. οὐδ' ὥς 5, 115, 1. vgl. ὥς. verstellt 6, 21, 2. οὐδὲ γάρ 1, 40, 4. 92. 4, 68, 5. 98, 1. 114, 3. 6, 54, 4. 7, 11, 2. καὶ γὰρ οὐδέ 5, 7, 2. οὐδὲ — οὐδέ 1, 142, 1. οὐδέ für οὔτε — οὔτε 6, 55, 1. 8, 99, 1. οὐδὲ μεθ' ἑτέρων etc. 2, 67, 5. vgl. 7, 42, 6. 44, 1. 48, 1. οὐδ' ἀπὸ μιᾶς 5, 111, 1.

vgl. 2, 49, 1. 6, 16, 4. *ἓν οὐδ' ἕν* 2, 51, 1. *οὐδ' ὁπωστιοῦν* 8, 71, 3.

οὐδείς. appositiv 2, 53, 3. 7, 28, 3. *οὐδενὸς ὕστερος* 1, 91, 4. 8, 68, 2. vgl. 2, 60, 4. 94, 1. 6, 89, 5. 7, 85, 3. 8, 86, 3. collectiv 7, 42, 5. *τοῦ δήμου* 8, 21, 2. *οὐδὲν (τούτων)* 1, 139, 3. *προθυμίας* 8, 22, 1. *ἐς οὐδέν* 3, 10, 1. *πρὸς οὐδένα* 6, 16, 4. *οὐδὲν ἐς οὐδέν* 7, 59, 2. *ἐν οὐδενί* 2, 73, 3. vgl. *οὐδέ*. *ἄλλο οὐδὲν ἤ* 4, 14, 3. vgl. *ἄλλος*. *οὐδὲν ὅ τι οὐ* 7, 87, 3. vgl. *ἥσσων* u. *προσήκειν*.

οὐδέπω 8, 78, 1. *καὶ νῦν* 6, 16, 6.

οὐδέτεροι 5, 84, 3? appositiv 7, 38, 1.

οὐκέτι 1, 9, 2. 91, 2. 4, 44, 1. 105, 1. 7, 34, 5. 73, 3. 8, 70, 3. 71, 1. 86, 7. nicht auch 1, 126, 3. 2, 81, 4. 93, 3. 4, 96, 1. local 3, 106, 2.

οὔκουν 2, 43, 1?

οὖν 1, 62, 1. 3, 101, 2. 8, 91, 3? epanaleptisch 2, 16. 3, 95, 1. 6, 64, 3. 7, 32, 5. 8, 57, 2. 8, 81, 3? *δ' οὖν* 1, 3, 4. 10, 7. 63, 1. 2, 5, 4. 34, 4. 2, 29, 4? 6, 56, 1. *μὲν οὖν* 3, 101, 2? *τε οὖν* 7, 59, 1.

οὕνεκα 6, 56, 3.

οὗπερ 1, 134, 3. 4. 2, 86, 1. 8, 97, 1.

οὔτε 3, 40, 1. 96, 2. 4, 126, 4. versetzt 1, 78, 3. *οὔτε — τε* anakoluthisch 2, 5, 3. 5, 7, 3. 8, 21, 2. vgl. 1, 78, 3. verbindet e. Ac. u. abs. Ge. 7, 30, 2. e. Particip u. e. bestimmtes Verbum 2, 29, 4. *οὔτε ἐνδείᾳ οὔτε ὑβρίσαντες* 4, 18, 1. vgl. *εἰ* I g. E. u. *τέ*.

οὗτος 3, 2, 1. 98, 1. 4? 5, 84, 4. 6, 77, 1? 83, 2? asyndetisch 7, 57, 4. *ταύτας — μελέτας* 1, 85, 1. *τύραννοι οὗτοι* 6, 54, 5. *κίνησις αὕτη ἐγένετο* 1, 1, 2. vgl. 1, 55, 3. 2, 75, 1? 6, 16, 3. 31, 1. 60, 3. 7, 29, 4. *πρώτη αὕτη πόλις ξυμμαχὶς ἐδουλώθη* 1, 98, 2. *ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο* 8, 19, 1. vgl. 3, 28, 2. 5, 48. 8, 90, 4. *μίαν πόλιν ταύτην* 1, 58, 2. *ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην* 7, 56, 4. *τοῦτο ἴσον μετέχει* 6, 40, 1. *μιᾷ πόλει ταύτῃ χρῆσθαι* 2, 15, 2. vgl. 5, 75, 2. 7, 55, 2. *γενομένου τούτου ἀπροσδοκήτου* 2, 91, 3. vgl. 1, 71, 1. *οἱ Ὀζόλαι οὗτοι Λοκροί* 3, 95, 3. *ἡ αὐτὴ αὕτη νύξ* 8, 102, 1. *αἱ τῶν Π. αὗται νῆες* 8, 80, 2. *ἡ φυγάδων αὕτη διάβασις* 8, 100, 4. *ὡς ἐς πατρίδα ταύτην* 4, 41, 2. das Subst. epexegetisch 5, 32, 4. epanaleptisch 1, 80, 2. 4, 44, 3. 5, 91, 1. 7, 48, 4. 8, 61, 2. *οὗτοι τῶν ἀνθρώπων* 1, 71, 1. *τοῦτο τῶν* — 4, 40, 1. vgl. 1, 115, 1. aufs Folgende 5, 71, 1. 6, 92, 4. 8, 90, 4. ankündigend 6, 85, 1. so *αὐτῷ τούτῳ* 6, 55. *τοῦτο* mit e. epex. Ind. 6, 36, 2. *οὗτοι* auf *παρασκευή* bezogen 6, 44, 1. *ὧν — ταῦτα* am Ende 6, 16, 1. auf *ὅστις* bezogen nicht zuerst 2, 51, 1. vgl. *ὅσπερ*. *τοῦτο* auf e. Plu. 2, 60, 4. *οὗτοι προΐδωμεν* 3, 12, 2. *τοῦτο* 2, 51, 2. 4, 24, 4. 5, 1, 2. *τοῦτο* auf e. Verbum bezogen 1, 6, 4. 74, 3. 102, 1. 121, 2. 143, 3. 2, 15, 1. 49, 3. 81, 5. 89, 6. 3, 45, 1. 46, 4. 4, 61, 4. 5, 29, 2. 49, 3. 6, 83, 3. 7, 13, 1. zw. 3, 45, 2. *ἀπὸ τούτου* 4, 30, 1. *διὰ τούτου* etc. 6, 11, 3? *ἐν τούτῳ* 1, 132, 3. 2, 8, 3. 4, 14, 2. 7, 30, 2. 8, 87, 5. *παρασκευῆς* 2, 17, 3. *τύχης* 7, 33, 6. *ἐς τοῦτο* 1, 120, 1. 8, 68, 1. temporal 5, 26, 1. *ἀνάγκης* 1, 49, 6. *κατὰ τοῦτο* 3, 89, 4. 4, 9, 4. *(τοῦ) καιροῦ* 7, 2, 4. *ταῦτα* 1, 18, 5. 2, 69. 6, 83, 2. 8, 92, 6? auf e. Sing. bezogen 8, 76, 6. *τῶν Π.* 1, 115, 1. *ταῦτα μὲν τά* — 2, 54, 4. 4, 41, 4. *ταῦτα, κρατοῦντας* 3, 18, 2. *μωρία ταῦτα* 5, 41, 3. hinweisend 2, 35, 3. 4, 10, 1. 7, 31, 2. auf e. Inf. 6, 34, 8. 74, 2. 83, 2. vgl. 4, 87, 1 u. *βούλεσθαι*. *κατὰ ταῦτα* 6, 96, 1. *καὶ οὗτος* 2, 61, 2. 96, 4. 4, 55, 3. 6, 67, 2. vgl. *καί* I.

οὕτως 2, 15, 4. 54, 2. 93, 2. 3, 111, 2. 5, 9, 5. 60, 4. 4, 61, 5. 6, 2, 5. 9, 1. 23, 1. 36, 1. 64, 2. deiktisch 4, 54, 3. 6, 10, 1. in diesem Falle 1, 45, 2. somit 1, 76, 2. so sehr 1, 81, 2. 2, 47, 2. *οὕτω πολλή* 4, 86, 4. eben 2, 11, 4. mit folgendem Inf. 2, 35, 3. Particip 3, 20, 3. 6, 18, 2. nach demselben 6, 61, 4. *οὐχ οὕτω* 5, 59, 4. im Nachsatze *οὕτω δή* 1, 131, 1. 8, 71, 3. *οὕτως — ὕστερον* 3, 96, 2. *καὶ οὕτως* 1, 10, 4. *οὐδ' οὕτω* 2, 76, 2. 5, 59, 4? *μηδ' οὕτως* 6, 89, 3. vgl. 1, 10, 4.

ὀφείλημα 2, 40, 4.

ὀφλεῖν 3, 70, 3. 5, 101.

ὄχλος 1, 73, 2. 80, 2. 3, 109, 3. 4, 28, 3. 7, 62, 1. 75, 5.

ὀχλῶδες, τό 6, 24, 1.

ὀψέ. *ἤδη καὶ ὀψὲ ἦν* 4, 93, 1. 8, 61, 3. *ἕως, ἐς ὀψέ* 3, 108, 3. *μέχρι ὀψέ* 7, 83, 2.

ὄψις 7, 44, 2. *ἀποῦσα* 6, 24, 2. *ὄψιν παρέχεσθαι* 6, 46, 2. *τῇ ὄ.* 2, 37, 2. 3,

παρανίσχειν Zus. 3, 22, 5.
παράνομα 8, 67, 2.
παρανομεῖν. Aug. 3, 67, 3. παρανομηθεῖσα κάθοδος 5, 16, 4.
παρανόμημα 7, 18, 3.
παρανομία 6, 15, 3.
παρανόμως 4, 132, 3.
παράπαν s. παρά III.
παραπέμπειν 4, 13, 1. 8, 20, 3.
παραπίπτειν 4, 23, 3.
παραπλεῖν 1, 111, 2. 2, 83, 2. 3, 32, 1. 6, 34, 5. πόλεις 47, 2.
παραπλήσιος 1, 140, 2. gew. 3 End. 1, 84, 3. καί 5, 112, 1. ἴσος καὶ π. 7, 42, 2.
παραποιεῖσθαι 1, 132, 6.
παραρρηγνύναι 4, 96, 4. 5, 73, 1.
παρασκευάζειν 3, 36, 4. 7, 35, 1. ὥστε 3, 36, 4. εσθαι 2, 83, 4. 6, 63, 1. (ἔς) τι 1, 85, 3. 2, 89, 1. 3, 86, 3. 5, 10, 1. 7, 36, 1. mit dem Inf. 7, 35, 1. mit dem Particip 2, 18, 1. 91, 1. 5, 8, 2. 6, 54, 4. παρεσκεύαστο 1, 46, 1. 3, 22, 1.
παρασκευή 1, 1, 1. 71, 1. 91, 4. 2, 39, 1. 4, 75, 1. 5, 66, 2. 6, 34, 5. 37, 3. 7, 43, 2. 8, 5, 1. ἀπὸ π. 1, 133. ἐκ π. 4, 94, 1. 5, 56, 4. 7, 55, 2. ἐν π. εἶναι 2, 80, 2. vgl. 2, 16. 8, 5, 1.
παρατάσσειν 4, 96, 2.
παρατείνειν 4, 8, 4. vgl. 2, 76, 3. 8, 104, 1. εσθαι 3, 46, 2.
παρατείχισμα 7, 42, 5.
παρατίθεσθαι 1, 130, 2.
παρατυγχάνειν 1, 11, 2. 122, 1. 4, 19, 1. παρατυχόν 1, 76, 3. ὁ παρατυχών 1, 22, 2. ἐν τῷ π. 3, 82, 7.
παραυτίκα 2, 49, 5? τὸ π. 3, 4, 2. 8, 48, 2. 82, 1.
παραφέρειν 5, 20, 1. 26, 3.
παραφράγματα 7, 25, 4.
παραχρῆμα 1, 20, 3. 4, 15, 1. 6, 59, 1. 7, 75, 6. τὰ π. 1, 138, 3.
παρείκειν 3, 1. 4, 36, 2.
παρεῖναι 1, 119. 2, 10, 2? 4, 73, 5? 6, 91, 3. 8, 16, 1. ἐς 6, 62, 4. vgl. 3, 8. τὸ παρὸν αὐτίκα 3, 40, 6? ἐν τῷ παρόντι 2, 88, 1. 5, 63, 3. 8, 71, 1. τὰ παρόντα 1, 123, 1. 132, 2. 3, 82, 2. 6, 89, 4. 7, 15, 1. 8, 49. ἀπὸ τῶν 7, 56, 1. δεινῶν 2, 77, 1. ἐκ τῶν π. 3, 29, 2. 7, 77, 1. ὡς ἐκ τῶν π. 4, 17, 1. 6, 70, 4. πρὸς τὰ π. 2, 6, 1. 4, 80, 1. 5, 14, 2. πρὸς τὸ παρόν 3, 41, 6.
παρεξειρεσία 4, 12, 1. 7, 34, 4. 40, 4.
παρεξέρχεσθαι 8, 62, 1.
πάρεργον. ἐκ π. 1, 142, 4.
παρέρχεσθαι 1, 72, 2. 2, 55. 3, 60. 6, 15, 1. 7, 6, 1. τινί 6, 15, 3.
παρέχειν 2, 9, 2. 8, 76, 6? αἴσθησιν 2, 50, 1. φυλακὴν καὶ ἐφόρμησιν 3, 33, 3. τιμωρίαν 3, 84, 1. τόλμαν 3, 45, 3. ἄσκησιν 5, 67, 3. λόγον μὴ χωρήσωσιν 2, 101, 3. δεχομένους 5, 35, 2. unpers. 1, 120, 3. 4, 85, 2. 5, 14, 1.
παρέχεσθαι 1, 32, 2. 39, 2? 2, 9, 2. 3, 54, 1. ὅπλα 8, 97, 1. πόλιν 4, 64, 1. δύναμιν 2, 41, 2. πιστά 3, 90, 3. πίστιν 3, 112, 8. ὄψιν 6, 46, 2. versprechen 3, 36, 1.
παρηβᾶν 2, 44, 3.
παρήκειν 2, 96, 3.
παριέναι 1, 72, 2. 119? 8, 16, 1. παριών 6, 15, 1. vgl. 1, 67, 3. 8, 68, 2.
παριέναι (ἵημι) 1, 85, 1. 4, 38, 1. 86, 3. 6, 23, 3.
παριππεύειν 7, 78, 2.
παρίστασθαι, παραστῆναι 3, 45, 5. 4, 133, 1? μηδενὶ ὡς 4, 61, 2. 6, 68, 3. ἔκπληξις 8, 96, 1. παραστήσασθαι 1, 29, 3.
πάροδος 3, 21, 2. ἐν τῇ π. 1, 126, 7.
παροικεῖν 1, 72, 2.
παροίκησις 4, 92, 4.
παροικοδομεῖν 7, 6, 1.
πάροικος 3, 113, 4.
παρόμοιος 1, 80, 2. Fe. eb.
παροξύνειν 1, 84, 2. 6, 88, 11.
παρορύσσειν 6, 101, 1.
παρουσία 1, 128, 3. 6, 86, 2.
παροχῇ νεῶν αὐτόνομοι 6, 85, 2.
πᾶς 4, 43, 2. πᾶσα γῆ 2, 38. 43, 2. πᾶσα Λέσβος 3, 4, 2. 7, 85, 3. ἀλλοτρία πᾶσα 6, 21, 2. πᾶσα ἡ ἀλήθεια 6, 87, 1. πᾶν τὸ ἐξ ἐναντίας 7, 44, 4. vgl. 4, 85, 2. 6, 89, 3. ὁ πᾶς ἀριθμός 2, 7, 2. vgl. 7, 43, 2. τὸ πᾶν πλῆθος 8, 93, 3. οἱ πάντες ξύμμαχοι 1, 87, 3. οἱ πάντες 1, 19. 4, 86, 3. im Ganzen 1, 60, 1. 100, 1. 2, 101, 4. 4, 124, 2. 7, 1, 5. 82, 3. 8, 100, 5. πᾶς τις 2, 41, 2. 3, 13, 6. 7, 60, 2. πᾶν τι 1, 20, 1. καὶ τοὺς πάντας 2, 20, 2. τοῖς πᾶσι 2, 36, 2. 5, 28, 3. 6, 20, 2. 23, 1. οἱ πάντες ὁμοίως 6, 24, 2. vgl. ὁμοίως. εἴ τι - πάντα 5, 46, 3. τὰ πάντα 2, 64, 3. 5, 28, 3. 6, 31, 5. διὰ πάσης 1, 14, 3. πᾶν εἰκός 4, 98, 4? διὰ παντός 1, 38, 1. 2, 49, 4. 5, 69, 2. 7, 6, 1. ἐπὶ παντί 3, 45, 4. ἐν παντὶ ἀθυμίας 7, 55, 1.

πολλοὶ ξύμμαχοι 7, 56, 3. ἡ δύναμις ἡ πολλή 1, 24, 2. vgl. 2, 48, 1. τῆς γῆς ἡ π. 6, 105, 1. τὸ πολὺ κακόν 2, 51, 3. πολλὴ ἡ Σικελία 7, 13, 3. τὸ πέλαγος πολὺ 5, 110. περαιοῦσθαι 6, 34, 4. πολὺς ἐνέκειτο 4, 22, 2. οἱ Ἕλληνες πολλοὶ ἐπεισέπλεον 6, 2, 6. vgl. 68, 4. τοὺς φύλακας διαφθείρας πολλούς 5, 75, 3. 8, 16, 2. ἃ πολλά 4, 18, 3. τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν ἡγοῦνται 1, 10, 2. παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων 5, 116, 2. οἱ πολλοί appositiv 3, 32, 1. 87, 2. 4, 52, 1. 5, 72, 3. 96. 6, 38, 3. 7, 84, 3. τὸ πολύ für οἱ πολλοί 4, 113, 1. πολύ 7, 36, 6. νικᾶν 7, 34, 7. vgl. 3, 82, 3. 7, 7, 1. 60, 4. κρατεῖν 2, 93, 1. beim Comp. entrückt 2, 89, 3. 3, 56, 2. πολὺ (δή) im Nachsatze 1, 35, 2. πολὺ ἀπό 1, 15, 2. 6, 63, 2. πολὺ πρό 2, 91, 2. πολὺ ἐν πλείονι 1, 35, 2. πολὺ — φερεγγυώτατος 8, 68, 3. πολλῷ 5, 101. προλαμβάνειν 7, 80, 3. διὰ πολλοῦ 3, 94, 4. 6, 11, 1. vgl. διά. ἐκ πολλοῦ 1, 58, 1. 2, 89, 6. 4, 67, 3. 5, 69, 3. vgl. ἐκ. ἐπὶ πολύ weithin 1, 18, 1. vgl. 12, 1. 3, 83, 1. 8, 10, 2. τοῦ ποταμοῦ 4, 108, 1. τῆς χώρας 4, 3, 2. 7, 11, 3. τῆς θαλάσσης 1, 50, 2. τῆς δόξης 4, 12, 3. lange hin 1, 6, 3. 5, 16, 5. 73, 5. 6, 70, 3. τῆς ἡμέρας 7, 38, 1. (ὡς) ἐπὶ τὸ πολύ 1, 12, 1. 2, 13, 3. τὸ παρὰ πολύ 2, 89, 3. (τὰ) πολλά 1, 13, 1. 69, 4. 2, 11, 3. 13, 2. 87, 4. 3, 45, 1. 4, 12, 1. 81, 1. 7, 67, 1. ὡς τὰ π. 5, 65, 3. ἐπὶ πολλά 2, 39, 3. καὶ τὰ π. 1, 121, 1. τὰ π. 1, 13, 1. 3, 39, 4. appositiv 1, 21, 1. κατὰ π. 1, 121, 1.

II) Comparativ. appositiv 5, 59, 1. 2, 90, 2? 6, 82, 2. 7, 72, 2. πλείω τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι 8, 39, 3. ὁ πλείων χρόνος 4, 117, 2. vgl. 128, 1 bis. ὁ πλέων τοῦ χρόνου 1, 118, 2? τὸ πλεῖον καλόν 7, 71, 1. τὸ ἄλλο τὸ πλέον 7, 2, 5. οἱ πλέονες 1, 38, 2. 2, 11, 3. 3, 23, 2. 4, 88. 8, 66, 1. 73, 2. 5. 89, 2. appositiv 2, 4, 1. 37, 1? 3, 23, 2. 8, 80, 2. αἱ πλείονες νῆες 3, 115, 3. 1, 9, 3. πλέον, πλεῖον ἔχειν 1, 37, 3. 7, 36, 2. 5. u. Zus. zu 3, 43, 3. προελθεῖν 1, 114, 2. für μᾶλλον 3, 67, 3. πλέον τι 2, 11, 5. 3, 67, 3. 7, 21, 4. εἰδέναι 5, 29, 3. ἔχειν 7, 36, 2. 8, 99, 2. διὰ πλείονος 1, 124, 2. ἐκ πλείονος 4, 42, 3. 103, 3. 129, 5. 5, 82, 2. 8, 88. 91, 1. ἐν πλείονι 1, 72, 1. ἐπὶ πλέον 2, 51, 4. 97, 4. 4, 98, 3. 5, 14, 1. 57, 1. 7, 48, 2. 8, 2, 2. 81, 2. mit dem Ge. 1, 9, 3. 2, 29, 2. ἐπὶ πλέον τι 3, 45, 5. τὸ πλέον 1, 9, 3. 42, 3. 69, 5. 74, 3. 121, 2. 2, 100, 4. 3, 11, 1. 71. 4, 21, 2. 86, 3. 92, 2. τὸ δὲ πλέον 1, 90, 1. 7, 57, 9. τοῦ πλέονος ὀρέγονται 4, 17, 3. περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῆναι 4, 30, 3. τὸ πλέον τοῦ χρόνου 1, 118, 2. τὸ πλέον für μᾶλλον 8, 46, 4. οὐ τὸ πλεῖον 1, 9, 3. 74, 3. ἐπὶ τὸ πλέον 6, 34, 7. 54, 1. ἐς τὸ πλεῖον 1, 114, 2. (τὰ) πλείω 1, 3, 4. 81, 2. 3, (Zus. 27, 5.) 65, 2. 4, 64, 1. 65, 4. 73, 4. 19, 2. 6, 24, 3. 33, 4. 8, 48, 5.

III) Superlativ 2, 13, 3. 3, 17, 2. 4, 44, 1. 7, 30, 2. Χαλκιδῆς οἱ πλεῖστοι ἦλθον 6, 5, 2. ὁ πλεῖστος τοῦ βίου 1, 5, 1. τοῦ χρόνου 1, 30, 1. vgl. 8, 17, 3? ἡ πλείστη τῆς γῆς 6, 7, 1. τῆς στρατιᾶς 7, 3, 4. οἱ ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι 4, 90, 4. vgl. 1, 18, 1. ὁ π. ὄχλος 7, 78, 1? vgl. 3, 1, 1. πλεῖστον 4, 33, 1. 5, 113. ἐκ πλείστου 8, 68, 1. τὸ πλεῖστον 7, 57, 4. τῆς γνώμης 3, 31, 2. τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον 4, 34, 1. διὰ πλείστου 6, 11, 5. οἱ διὰ π. 4, 115, 2. ἐπὶ πλεῖστον 1, 3, 2. 70, 3. 4, 14, 3. 6, 54, 5. mit dem Ge. 1, 1, 2. 17, 2. 138, 3. 2, 34, 4. ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον 1, 2, 2. ὡς ἐπὶ π. 1, 82, 4. 2, 35, 3. 4, 62, 3. 5, 46, 2. διάφοροι πλεῖστον 8, 96, 5. πλεῖστα 2, 11, 5.

πολυτελής 7, 27, 2.

πολύτροπος 2, 44, 1. 3, 83, 2.

πολυψηφία 3, 10, 3 u. Zus.

πομπεύς 6, 58, 1.

πονεῖν 7, 38, 2. εἶσθαι 2, 51, 4.

πονηρία 8, 47, 2.

πονηρός 7, 48, 1. 8, 24, 4.

πονήρως 7, 83, 2.

πόνος 2, 49, 2.

πορθμός 2, 83, 3.

πορεύειν 4, 132, 2.

πορίζειν, εσθαι 3, 82, 1. 7, 18, 5.

πόριμος 8, 76, 2.

ποριστής 8, 48, 5.

ποριστός 3, 40, 1?

πόρος 1, 120, 2. 6, 48, 2.

ποταμός. (ὁ) Ἅλυς π. 1, 16. 46, 3. 6, 4, 1. ὁ π. ὁ — 7, 80, 3.

ποτέ 3, 40, 6? 58, 1? ἀεί π. 1, 13, 3. vgl. ἀεί.

Ποτιδαιᾶται 1, 56.

ποττώς 5, 77, 1.

56, 3. 81, 4. 83, 3. 8, 76, 3. (vgl. unten τε (—) καί.) 8, 5, 2. 21, 2. 108. τέ u. δέ 3, 82, 5. 6, 37, 3. 7, 36, 3. 58, 5. Stellung 7, 84, 3. nicht gern nach ὅτι 1, 1, 1. 7, 18, 3. erfordert 2, 64, 3. Sätze anschliessend 1, 4. τέ — τέ 4, 36, 3. 6, 34, 4. 7, 34, 7. 44, 4. 8, 92, 7. verbindet e. Ge. u. Da. 4, 20, 3. τε οὐ — τέ 1, 126, 3. οὔτε — τε οὐ 1, 5, 2. τέ — οὔτε 1, 37, 2? οὔ τε — ἦν τε 6, 33, 6. vgl. εἴ I E. τέ — δέ 1, 25, 3. 3, 52, 2. 6, 83, 1. 7, 78, 2. 81, 3. εὖ τε καὶ χεῖρον 2, 35, 1. vgl. 3, 42, 3. 6, 11, 1. τὲ καί für καί 2, 2, 3. 5, 9, 1. 35, 6? αὐτοί τε — καί 1, 124, 3. weit getrennt 6, 46, 2. 8, 45, 2. αἵ τε — καί ohne αἱ 1, 7, 2. 26, 2. 2, 40, 3. 5, 75, 1. 7, 1, 5. 7, 1. 14, 1. ἔκ τε καὶ τῆς 1, 81, 1. ὑπό τε — καί 1, 49, 2. 8, 78, 1. 75, 2. Hyperbata 1, 1, 1. 72, 2. 129, 1. 143, 2. 2, 5, 3. 3, 36, 2. 4, 28, 3. 52, 1. 100, 1. 109, 1? 5, 11, 2. 44, 1. 46, 4. 6, 6, 2. 14, 1. 15, 1. 18, 4. 38, 1. 44, 3. 52, 1. 87, 5. 100, 1. 7, 14, 2. 36, 7. 80, 1. 8, (4.) 14, 2. 97, 2. bei einzelnen Wörtern 1, 71, 3. vgl. 3, 58, 4. τὲ (—) καί nicht für καί 1, 139, 4. 5, 35, 6. 6, 21, 2. 83, 1. 92, 2. 7, 59, 1. διά τε τὸ — καὶ φόβῳ 4, 88. verbindet von Participien: e. regierten u. e. abs. Ge. 7, 28, 4. ἀνδρῶν τε ἐνόντων καὶ δεδιότες 1, 67, 1. vgl. 3, 84, 2. 4, 41, 3. 82. ὁρῶντές τε καὶ ἅμα ὄντων 4, 123, 1. ἀναγκαῖόν τε ὂν καὶ τευξόμενοι 7, 77, 7. ὁρῶντά τε καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων 7, 14, 2. vgl. 4, 54, 1. σίτου τε οὐκ ἐνόντος καὶ κατειλημμένον 4, 8, 6. vgl. 4, 41, 3. verschiedene Wortarten: αὐτός τε καὶ ἔχων 8, 55, 3. vgl. 2, 68, 1. τῆς τε δ. ἕνεκα καὶ οἰόμενοι 8, 65, 2. αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν 1, 52, 2. vgl. 6, 101, 5. ἐν νήσῳ τε καὶ χρωμένους 4, 26, 3. vgl. 1, 142, 1. 4, 12, 2. 69, 3. 6, 24, 2. ἀπροσδόκητόν τε καὶ παρὰ λόγον 2, 91, 3. ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι 7, 32, 2. zw. 6, 37, 3. ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες 7, 27, 4. βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς 1, 63, 1. vgl. 4, 36, 3. πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι 6, 21, 2. vgl. 37, 3. πολεμίοις τε οὖσι καὶ προσποιήσειν 8, 94, 8. vgl. 4, 3, 3. τῶν τε ἄλλων καὶ ὅτι 7, 60, 1. ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας καὶ ἐπειδὴ — 5, 44, 1. τῷ τε ὕδατι χρώμενοι καὶ ὁπότε — 7, 4, 6. vgl. 5, 58, 1. διά τε τὸ εἰπεῖν καὶ φόβῳ 4, 88. ἀπορώτατον τό τε μὴ οἷόν τε εἶναι καὶ ὅτι — 7, 14, 1. τῷ τε μεμονῶσθαι καὶ ὅτι 4, 126, 1. τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἵ 4, 74, 3. κατά τε τὸ διάφορον καὶ ὅτι 2, 27, 2. vgl. 3, 86, 2. πρός τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις 3, 21, 1. τῇ ἀποκλῄσει καὶ εἰ 4, 85, 2. περί τε — καὶ μή 4, 70, 1. βουλόμενός τε καὶ ὅπως 5, 45, 3. ὥσπερ τε προεδέδοκτο καὶ τῶν Σ. ἐναγόντων 7, 18, 1. ἔς τε τὴν Λ. πέμπων καὶ προσεποιεῖτο 1, 57, 2. vgl. 5, 61, 3. 7, 47, 2. ein rel. u. ein selbständiger Satz 6, 11, 1. ὅπως τε καὶ ἥν 6, 96, 3. zw. bei selbständigen Sätzen, von denen der eine für e. temporalen steht 8, 53, 1. τε οὐ — καί 2, 101, 3. (οὔτε — τε οὐ 1, 5, 2.) καὶ — τέ 1, 9, 3. καὶ — τε — καί 3, 7, 2. 6, 30, 3. 103, 4. τέ — δέ 6, 83, 1. vgl. μέν. μήτε — τε 2, 49, 3. τε δή 7, 13, 3.

Τεγέα 5, 32, 2. Τεγεᾶται 5, 67, 2.

τειχήρεις ποιεῖν 2, 101, 1.

τειχίζεσθαι 1, 93, 5.

Τείχιον 3, 96, 1.

τείχισμα 3, 34, 3. 103, 2. 5, 3, 1.

τειχισμός 5, 17, 2. 8, 14, 3.

τειχομαχεῖν 1, 102, 1. 7, 79, 1.

τεῖχος 1, 116, 2. 4, 57, 1. 5, 77, 1. ἐν τῷ τ. 3, 68, 3. τὰ μακρὰ τ. 1, 69, 1. 5, 52, 2. 82, 4. μακρόν 4, 69, 2. 5, 10, 6. 52, 2. ohne Art. 1, 101, 2. 3, 3, 3. 50, 1. 4, 133, 1. 8, 69, 1.

τεκμαίρεσθαι 1, 1, 1. 3, 53, 2.

τέκμαρσις 2, 87, 1.

τεκμήριον 1, 1, 2. 34, 2. 2, 50. τ. δέ 2, 15, 3. 3, 66, 1.

τεκμηριοῦν 1, 3, 3. 3, 104, 7.

τέκνωσις 2, 44, 2.

τέκτων 5, 82, 4.

τελεῖν 2, 97, 2.

τέλεια ἱερά 5, 47, 10.

τελευταῖος 4, 38, 2. 125, 3. τὸ τ. 8, 8, 3. τὰ τ. 1, 24, 3.

τελευτᾶν. λόγου 3, 59, 3. ἐς 1, 51, 2. 3, 104, 5. 4, 109, 1. ἐπί 8, 90, 5? τελευτῶν 2, 47, 3. 6, 53, 3. Ao. 4, 72, 4?

τέλος. zuletzt 5, 50, 4. ἔχειν 4, 118, 7. 5, 41, 3. οἱ ἐν τέλει, τὰ τέλη 1, 10, 6. 3, 36, 4. 4, 15, 1. τὰ τ. ἔχειν 5, 47, 11? 7, 73, 1. Geschwader 1, 48,

2. 2, 22, 2. κατὰ τέλη 6, 42. Kosten 4, 60, 2. 6, 16, 4.

τέμενος 3, 70, 3. 6, 99, 4.

τέμνειν 2, 98, 1. 100, 1. 6, 7, 1. τῆς γῆς 1, 30, 2. ταμεῖν 1, 81, 2.

τέρπεσθαι 6, 83, 3.

τεσσαρακοστή 8, 101, 1.

τέττιξ 1, 6, 2.

Τεύτλουσσα 8, 42, 3.

τέχνη 5, 18, 1. 7, 70, 7.

τέως μέν 5, 7, 1.

τῇ μέν 6, 66, 2.

τῇδε. οἱ τ. 6, 21, 2.

Τήνιοι 7, 57, 3.

τηρεῖν 2, 3, 3. 4, 26, 4. 108, 1. 5, 82, 1. 6, 2, 4. 7, 80, 1. mit dem Part. 6, 100, 1.

τήρησις 7, 86, 1.

τιθέναι νόμον 5, 105, 2.

τίθεσθαι. τὰ ὅπλα 2, 2, 4. 7, 3, 1. τὸ παρόν 1, 25, 1. vgl. 5, 80, 1. εὖ τὴν εὐτυχίαν 4, 17, 3. vgl. 1, 41, 3. 4, 120, 4? zw. 4, 59, 3. 6, 11, 5. τὰ ξυμφέροντα εὖ 1, 76, 1. πόλεμον 1, 82, 5. 8, 84, 3.

τιμᾶν 3, 9, 2. τὰ μέγιστα 4, 20, 3. vgl. 120, 4. τὸ τιμώμενον 2, 63, 1. τιμήσεσθαι 2, 87, 5.

τιμή 2, 36, 1.

τιμωρεῖσθαι 3, 67, 1. 7, 77, 3.

τιμωρία 1, 25, 1. 4, 62, 3. 6, 93, 2. τινός 3, 63, 1. ἁμαρτημάτων 2, 53, 3.

τὶς 3, 111, 2. 5, 34, 2. 6, 61, 3? eingeschoben 5, 82, 4. anders τὶ 2, 45, 2. voranstehend 6, 7, 1? ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων 1, 2, 1. νεώτερός τις 1, 42, 1. vgl. ἄλλος. ἐνιαυτόν τινα 3, 68, 2. ὀλίγοι τινές 2, 17, 1. 3, 5, 1. τινὲς ὀλίγοι 3, 7, 3. 4, 110, 2. 7, 74, 3. πολλῷ τινι 6, 1. ἑπτά τινες 7, 34, 4. οὐ πολλοί τινες 6, 51, 2. τινὲς οὐ πολλοί 6, 94, 3. vgl. 2, 78, 3. 7, 82, 1. τινὲς δύο 8, 100, 5. διακοσίους τινάς 8, 21, 1. ἑβδομήκοντά τινες 7, 87, 4. vgl. τοιόσδε. οἱ μέν τινες 2, 4, 2. 90, 4. οἱ δέ τινες 2, 90, 4. 6, 15, 1. τὸ δέ τι καί 1, 107, 3. τινὲς οἱ μὲν 5, 54, 3. μέρος τι 1, 23, 3. 4, 30, 1. τὸ βραχύ τι τοῦτο 1, 140, 6. τι τὸ πλέον 4, 27, 3. βραχύ τι τὸ πρὸς θάλασσαν 7, 2, 4. προσεῖναί τι τὸ εὔλογον 4, 87, 2. αὐτός τις 1, 40, 4. 6, 77, 2. πᾶς τις 1, 20, 1. 2, 41, 1. 3, 13, 6. 7, 60, 2. τὶς ἕκαστος 6, 31, 4. τὶς man 3, 55, 2. 5, 10, 15. 6, 10, 3. 48, 2. vgl. 7, 61, 1. für ὅστις 4, 61, 4. für τινές 1, 2, 1. 2, 37, 1? 41, 2. 3, 46, 4. 56, 3. 5, 109. 6, 22, 1. 7, 29, 2? e. Plu. angefügt 2, 53, 1. auf e. Plu. bezogen 4, 85, 3. vgl. 7, 75, 3. τινές 1, 2, 2. τινὲς οἱ — 8, 98, 1. vgl. 2, 25, 4. τινὲς τῶν — 8, 73, 2. τινάς für τινά 3, 36, 4. 4, 69, 1. ausgel. 4, 44, 2. 5, 52, 2. τὶς man 4, 13, 3. 62, 1. 5, 14, 3. b. Ipv. 5, 10, 5. b. σημαίνει 7, 50, 3. Jemand 4, 62, 1. jeder 6, 31, 5. jegliche 5, 31, 4. τὶ 2, 85, 4. 3, 11, 2. 6, 16, 5. 52, 2. εἴ τι — πάντα 5, 46, 3. τὶ αὐτῶν 1, 83, 2. 87, 3. 6, 40, 2. τὶ στασιασμοῦ 4, 130, 1. ποιεῖν τι 2, 74, 2. εἰπεῖν τι 8, 92, 11. vgl. λέγειν 6, 40, 2. πάσχειν τι 4, 15, 2. 124, 4. ξυγχωρεῖν τι 4, 22, 3. Manches 4, 63, 1. zum Theil 1, 107, 4. irgend 6, 25, 3. 8, 14, 3. μή τι für μηδέν 1, 126, 1. 2, 5, 1. 6, 40, 2. (μή τις 5, 26, 2. 7, 68, 2.) entbehrlich 1, 65, 1. 2, 91, 3. 4, 67, 2. 6, 21, 1. (1, 58, 2.) μᾶλλόν τι 1, 49, 2. τὶ μᾶλλον 1, 13, 1. 4, 21, 4. 7, 57, 1. vgl. 6, 79, 2? τὶ ἐμπειρότεροι 2, 89, 2. 1, 49, 1? τὶ ἄγαν 7, 50, 4. διαφερόντως τι 1, 138, 3. τάχα μέν τι 8, 94, 2. πάνυ τι 8, 71, 1. σχεδόν τι 3, 68, 3. ἄττα 8, 108, 3. τινά nicht elidirt 7, 1, 4. τού in der Stellung des Artikels 6, 34, 2. 7, 75, 7. εἴ τις, τι 7, 33, 6. εἴ τις, τι μή 1, 72, 2. 5, 26, 2. (8, 2, 1.) vgl. εἰ.

τίς 1, 81, 2. τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ 3, 39, 6.

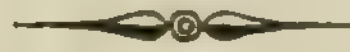
τιτρώσκειν 4, 14, 1.

τοί 2, 41, 2.

τοιόσδε 1, 31, 3. 6, 8, 3. 32, 3. τοιόνδε 4, 67, 2. 5, 71, 1. 6, 88, 1. τ. τι 2, 75, 4. 3, 97, 1. Zus. zu 4, 46, 3. 5, 45, 2. 6, 64, 3. 8, 50, 1. οἱ τοιοίδε 2, 64, 1. ἡ τοιάδε ξυμφορά 4, 10, 1. τὸ τοιόνδε 2, 36, 1. 3, 42, 4.

τοιοῦτος 1, 21, 1. 3, 42, 4. 58, 4. 5, 11, 3. 8, 89, 3. ἡ τ. διάνοια 5, 105, 3. vgl. 6, 17, 3. ἡ ἐπιβουλὴ τοιαύτη παρεσκευάζετο 4, 77, 1. vgl. 2, 78, 3. 6, 44, 1. ὁ τοιοῦτος 3, 30, 2. 38, 4. 4, 18, 3. 5, 105, 3. 6, 16, 5. τὸ τοιοῦτον 1, 76, 2. 4, 56, 1. 67, 5. 6, 9, 2. 60, 2. 7, 50, 4. 81, 3. 87, 2. 8, 51, 2. ἐν τῷ τ. 3, 81, 4. 7, 69, 3. ἐκ τοῦ τ. 4, 83, 2. 8, 47, 1. διὰ τὸ τ. 7, 86, 4. τὰ τ. 2, 47, 3.

τοιουτότροπος 2, 8, 2. 8, 84, 3.

Grammatisches Register.

---

im Nachsatze 2, 46. 65, 3. *τὸ μὲν — τὸ δέ* 3, 89, 2. *τὸ δέ* 1, 37, 2. 7, 78, 1. *τὰ μὲν — τὰ δέ* 2, 46. *τὰ δέ* 3, 11, 3 *καὶ ὅς* 4, 68, 5.

2) Der Artikel fehlt 1, 3, 1. 6, 3. 2, 72, 1. 7, 54. 86, 1. 8, 66, 3. bei appositiven Begriffen 6, 31, 5. 7, 18, 2. 8, 28, 4. beim Subject 1, 102, 1. 8, 61, 3. (anders 7, 43, 5.) *ἐν γῇ στρατός* 4, 10, 4. wo man ihn erwarten möchte: bei *ἄνθρωπος* 1, 41, 3. *βασιλεύς* 8, 47, 1. *θεράπων* 4, 16, 2. vgl. 3, 17, 2. *παῖδες καὶ γυναῖκες* 1, 89, 3. 2, 14, 1. 5, 3, 3. 32, 1. *καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες* 5, 82, 4. *αὐτῷ καὶ ὑπηρέτῃ* 3, 17, 2. vgl. 4, 16, 2. *ὑμῶν καὶ πατέρων* 2, 71, 2. vgl. 72, 4. *νεκροί* 1, 54, 2. 3, 109, 2. *Ἕλληνες* 1, 41, 1. vgl. 138, 2. *Βιθυνοὶ Θρᾷκες* 4, 75, 3. Patronymiken 1, 9, 2. *βουλή* 3, 70, 3. vgl. *δῆμος*. *δημόσιον* 5, 50, 3. *φυλή* 7, 69, 2. *πατρίς* 6, 68, 4. *πύλαι* 4, 67, 5. *ἐν ἀγορᾷ* neben *ἐν τῇ α.* 5, 47, 13. *ὅπλα* 7, 82, 2? *οἰκίαι* 1, 143, 4? (*οἰκίαι αἱ μέν* 1, 89, 3.) *πόλις καὶ οἰκίαι* 2, 72, 4. vgl. *ναῦς, ὅρος, πόλις, τεῖχος*. *πρόβατα καὶ ὑποζύγια* 1, 14, 1. *δεξιόν* 2, 90, 1. 93. 4, 93, 4. *εὐώνυμον* (*κέρας*) 1, 48, 3. *μέσον* 2, 81, 2. 4, 31, 2. 96, 2. vgl. *μέσος*. *διὰ μέγεθος* 1, 110, 1. *διὰ πλοῦ μῆκος* 6, 34, 4. 86, 2. vgl. 7, 58, 5? *διὰ χρόνου πλῆθος* 1, 1, 2. *τῶν χωρίων χαλεπότητι* 4, 12, 2. vgl. 6, 53, 2. *ἐς πολιορκίαν* 2, 70, 2. *μετὰ Ἰλίου ἅλωσιν* 1, 12, 2. *ἅμα* (*τῇ*) *ἕῳ* 2, 90, 1. *τρίτῃ ἡμέρᾳ* etc. 1, 60, 2. 4, 90, 3. 6, 8, 3. wo nicht bei Cardinalzahlen 1, 100, 1. 3, 20, 2. 4, 44, 5. bei Erwähnung der Summe 2, 58, 2. vgl. 1, 29, 3. 47, 2. *κινδύνων κάλλιστος* 2, 42, 3. vgl. 51, 2. *ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμησιν* 7, 42, 5. vgl. 2, 75, 1. *πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκυίας* 1, 102, 1. vgl. 7, 36, 3. *Ταῦρος Ἐχετιμίδα* 4, 119, 1. *ὁ πόλεμος Χαλκιδέων* 1, 15, 3. *Δωριῆς μέλλετε* 5, 9, 1. *ἡμέρα ἐκείνη* 3, 59, 2. vgl. 4, 85, 4. *αὐτοὶ Κορίνθιοι* 1, 27, 3. *Κερκυραῖοι οἵδε* 1, 37, 1. 3, 63, 2. vgl. *αὐτός* I, *ἐκεῖνος, ὅδε, οὗτος, ἕκαστος ἅπας, πᾶς, ξύμπας; ἄκρος. ἔσχατος, ἔργον, γνώμη*.

3) Der Artikel hinzeigend 1, 126, 7. 3, 37, 2. 2, 68, 5. 94, 1. 98, 2. 4, 30, 1. 85, 1. 5, 60, 5. 91, 2. 6, 17, 2. 61, 5. 80, 4. 98, 2. 99, 3? 100, 2. 101, 1. 7, 13, 2. 25, 7. 81, 1. 8, 67, 2. unregelmässig 1, 30, 3. bezeichnet das Vorzugsweise 1, 1, 1. 3, 103, 1. 7, 2, 3? Bekanntes, Berühmtes 1, 11, 1. 2. 14, 3. 18, 3. 24, 1. 103, 3. 2, 47, 2. 3, 50, 3. 116, 1. 5, 14, 3. 17, 1. 60, 2. 6, 27, 1. vgl. 80, 1. Erwähntes 1, 2, 2. 65, 2. 86, 1. 138, 2. 2, 58, 2. 68, 5. 80, 3. 90, 4. 94, 2. 3, 15. 18, 1. 25, 2. 87, 1. 92, 2. 94, 1. 107, 1. 4, 2, 1. 36, 3. 39, 1. 50, 1. 87, 1. 96, 1. 106, 2. 116, 2. 118, 1. 9. 5, 6, 1. 7, 2. 10, 3. 9. 24, 2. 26, 5. 32, 1. 40, 2. 6, 44, 4. 61, 3. 62, 1. 93, 4. 94, 3. 100, 1. 7, 5, 1. 18, 1. 4. 19, 3. 5. 26, 1. 31, 1. 3. 81, 1. 2. 85, 2. 8, 8, 2. 10, 1. 11, 3. 15, 1. 2. 3. 16, 1. 24, 1. 25, 1. 32, 2. 41, 1. 42, 2. 43, 2. 63, 1. 77. 86, 7. 94, 1. 102, 2. 107, 1. Angedeutetes 1, 6, 1. 12, 1. 13, 4. 102, 3. 126, 6. 3, 17, 2. 22, 3. 98, 2. 4, 85, 4. 93, 4. 98, 2. 5, 11, 2. 65, 4. 6, 17, 2. 34, 5. 74, 1. 2. 86, 4. 91, 3. 7, 32, 1. 8, 56, 3. vgl. *νῆσος* u. *πόλις*. Uebliches 1, 5, 2. 96, 2. 7, 65, 4. Notorisches 1, 71, 3. 74, 1. 126, 5. 2, 43, 2. 4, 7. 5, 38, 2. 59, 5. 6, 72, 2. Gebührendes, Erforderliches 1, 11, 1. 33, 1. 137, 1. 2, 45, 2. 3, 98, 1. 4, 4, 2. 42, 4. 48, 3. 115, 1. 118, 9. 6, 83, 1. 8, 9, 2. possessiv 1, 127, 2. 2, 22, 3. 40, 4. 93, 2. 3, 58, 1. 64, 2. 98, 1. 105, 4. 108, 1. 4, 92, 6. 5, 33, 2. 71, 2. 6, 17, 5. 94, 3. 7, 21, 3. 28, 4? 70, 7. 8, 43, 3. vgl. 1, 71, 2. 2, 27, 1? u. *μέρος*. Bezügliches, Betreffendes 1, 3, 2. 12, 1. 75, 2. 123, 1. 128, 5. 2, 97, 4. 3, 45, 1. 46, 4. 4, 61, 1. 74, 1. 85, 4. 5, 17, 2. 55, 1. 6, 14. 38, 4. 80, 4. 7, 32, 1. Beliebiges: jeder 5, 47, 8. 59, 5. 7, 62, 3. *ὁ βασιλεύς* 1, 131, 2. Bevorstehendes 3, 67, 5. 4, 29, 1. 6, 6, 4. 7, 65. *ἡ μάχη* 3, 105, 4. 4, 91, 2 (6, 49, 1?) vgl. 2, 77, 1. 86, 3. 4, 61, 1? 119, 2. 5, 9, 1. 32, 5. 44, 2. 65, 4. 6, 49, 1. 7, 65. 8, 34, 2. 103, 2. durch das Folgende Bestimmtes 8, 26, 1. 32, 3. 44, 2. *οἱ ἄλλοι* 1, 30, 1. vgl. *ἄλλος*. durch e. relativen Satz 1, 14, 3. 3, 3, 3. 22, 5. 8, 69, 3. durch e. Inf. 6, 72, 4. vgl. 2, 97, 4. zweifelhafte Bedeutung 2, 81, 3. 7, 70, 3. 8, 45, 3.

4) Der Artikel bei einzelnen Wortarten oder Wortformen. a) bei numerischen Begriffen: bei Cardinalzahlen 1,

72. 82, 1. 4, 34, 3. 73, 4. σφῶν 7, 48, 2. vgl. 4, 73, 3. τινῶν 8, 44, 1. ἀνθρώπων 3, 82, 8. δηλωθέντος 1, 74, 1. ἐσαγγελθέντων 1, 116, 3. vgl. 1, 7, 1. ohne ὄντων 3, 82, 1?

2) possessiver Ge. zw. 6, 40, 2. τῷ αὐτοῦ 2, 34, 1. οἱ τοῦ δήμου 4, 130, 3. τοῖς ἑαυτοῦ 8, 45, 2. bei Substantiven und Substantivirungen. κῆδος τῆς θυγατρός 2, 29, 3. a) der subjective. ἡ κτίσις τῶν Δωριέων 1, 18, 2. vgl. 3, 40, 5. ἡ τοῦ Χ. γένους παράκλησις 4, 61, 3. τῶν κρατούντων ἡ λῆψις 5, 110. διαφορὰ Συρακοσίων 7, 57, 10. ἡ τοῦ στρατεύματος ἔκπληξις 7, 42, 5. ἡ τοῦ ἀνέμου ἄπωσις 7, 34, 5. τὸ περιχαρὲς τῆς νίκης 7, 73, 2? ἔργων ὑπόνοια 2, 41, 4. κίνδυνος τούτων 2, 63, 1. ἡ ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν 5, 86. ἡ νίκη τῶν Ἀ. ἐγίγνετο 1, 63, 2. vgl. zu 4, 68, 5. τοῦ λαβόντος εἶναι 1, 103, 1. vgl. εἶναι, γίγνεσθαι u. καλεῖν.

b) objectiv. τὸ ἄγος τῆς θεοῦ 1, 126, 1. ζημία ἁμαρτημάτων 3, 45, 1. παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν 4, 59, 3. αἰτία φίλων ἀνδρῶν 1, 69, 5. προάγγελσις τῆς ἀναχωρήσεως 1, 137, 4. ἀγγελία τῶν πόλεων 1, 61, 1. λόγος τινός 1, 69, 4. 2, 42, 1. νόμων ὠφελίᾳ 3, 82, 5. τροπαῖον τῶν νεῶν 2, 92, 3. θεῶν πίστεις 5, 30, 4. εὔνοια ἑκατέρων 1, 22, 2. αἱ Ἀθηναίων σπονδαί 5, 30, 2. Λακεδαιμονίων σπονδαί 1, 35, 1. ἀμιξία ἀλλήλων 1, 3, 4. τὸ Ἀθηναίων διάφορον 2, 27, 2. ὁ τῶν βαρβάρων πόλεμος 1, 24, 4. ἡ Πλαταιῶν ἐπιστρατεία 2, 79, 1. ἐπιχείρησίς τινος 1, 70, 4. Ἐγεσταίων ἐπικουρίαι 6, 77, 1. οἱ τῶν Λ. ξύμμαχοι die L. und ihre B. 3, 86, 2. ἰσχὺς μάχης 2, 97, 5. ἀνδρεία νόμων 2, 39, 3. λύπη (ἀγαθῶν) 2, 44, 2. τὴν ὀλόφυρσιν οἰκιῶν ποιεῖσθαι 1, 143, 4. τοῦ καρποῦ τὸ δέος 4, 84, 2. εὐεργεσία τῶν ἀνδρῶν 1, 129, 3. καταφυγὴ ἁμαρτημάτων 4, 98, 3. τὸ Μεγαρέων ψήφισμα 1, 140, 4. Ἰταλίας παράπλους 1, 36, 3. ἡ τῆς Αἰτωλίας ξυμφορά 3, 114, 2. λόγων μῆκος ἄπιστον 5, 89, 1. ὁ τοῦ Ἀ. λόγος πρότερον εἰρημένος 8, 52, 2. vgl. ὁδός, δίκη, χάρις.

c) der chorographische. Ἄρνισσα τῆς Περδίκκου ἀρχῆς 4, 128, 2. vgl. 6, 91, 5. 8, 100, 3. vgl. 4, 24, 3. 5, 33, 1. περὶ (τὸ) Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος 1, 30, 3. vgl. 46, 2. 3, 93, 1. 4, 25, 2. τῆς Ἀκαρνανίας ἐς Οἰνιάδας 1, 111, 2. vgl. 8, 101, 1. τῆς Φωκαΐδος ἐς τὸν λιμένα 8, 101, 1. ὁ Ἄθως αὐτῆς 4, 109, 1. τῆς Μ. γῆς περὶ τὴν Βόλβην λίμνην 1, 58, 2. τῆς Ἰταλίας Λοκροί 3, 86, 1. Παλῆς Κεφαλλήνων 1, 27, 2. Οἰνεὼν αὐτῶν 3, 102, 1 u. Zus. Λέπρεον αὐτῶν 5, 49, 1. ἐν Φειᾷ τῇ Ἠλείων 7, 31, 1. vgl. 3, 90, 2. ἡ Ἀγραίων, οὐκέτι Ἀκαρνανίας 3, 106, 2.

d) der materiale 1, 10, 5. μέτρον (τῆς) θαλάσσης 6, 1. vgl. 2, 86, 2. ταρσοὶ καλάμων 2, 76, 1. οἱ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται 1, 93, 1. ἔρυμα λίθων πεποιημένον 4, 31, 3. ναύσταθμος πλοίων 3, 6, 2. βοήθεια ἐνακοσίων ὁπλιτῶν 5, 12. τὴν πόλιν ξυμμικτων ἀνθρώπων οἰκίσας 6, 5, 1. vgl. 1, 10, 5. μυριάδες τοῦ ξύμπαντος ὄχλου 7, 75, 5. ἑξακόσια τάλαντα φόρου 2, 13, 3. πλοῦς δύο ἡμερῶν 7, 50, 2. vgl. 2, 97, 1. τριῶν ἡμερῶν σιτία 1, 48, 1. vgl. 8, 29, 1. ὀλίγων ἡμερῶν μισθός 1, 143, 2. vgl. 6, 8, 1. 34, 4. 8, 69, 3. πολλῶν ἡ ὁδός 4, 85, 2. vgl. 2, 29, 3. ἡμέρας πλοῦς 4, 104, 3. ἑπτὰ σταδίων τεῖχος 7, 2, 4. vgl. 3, 86, 2. ἔχει τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων 7, 59, 2. πεποίηκε τὰς ναῦς ἑκατὸν ἀνδρῶν 1, 10, 5. οὐδὲν προθυμίας 8, 22, 1. στέφανος ἀγώνων 2, 46.

e) der partitive. ἄνδρες τῆς ἀρχῆς 5, 37, 1. οἱ θρανῖται τῶν ναυτῶν 6, 31, 3. Φαλίος τῶν ἀφ' Ἡρακλέους 1, 24, 1. vgl. 6, 3, 2. 8, 73, 2. τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδας 5, 71, 3. vgl. 6, 99, 2. 8, 73, 3. σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχον Zus. 3, 52, 4. ἐκείνων Στύφων 4, 38, 1. vgl. 8, 45, 3. Λακεδαιμόνιοι τῶν περιοίκων 4, 53, 2. Πελασγικὸν τῶν Τυρσηνῶν 4, 109, 3. vgl. 3, 101, 1. 7, 27, 1. πρέσβεις Κορινθίων 7, 25, 7. vgl. 8, 89, 2. οἱ ξύμμαχοι τῶν Ἀ. 5, 67, 3. οἱ φίλοι τῶν Ἀ. 5, 37, 4. vgl. 6, 43, 2. 7, 44, 4. 62, 4. ἑπτακόσιοι αὐτῶν 4, 80, 3. Σαμίων οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ 8, 25, 3. οἱ Μακεδόνες αὐτῶν 4, 126, 3. vgl. 6, 62, 3. 7, 64, 1. σφῶν αὐτῶν ἄνδρας 1, 91, 1. vgl. 3, 81, 3. Ἀργείων δύο ἄ. 5, 37, 1. (2.) vgl. ἀνήρ. σφῶν αὐτῶν φυλακήν 6, 70, 4. zw. 8, 16, 3. οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων (ξυνεστράτευον) 6, 43, 2. vgl. 7, 19, 4. ἄλλοι τῶν βουλομένων 4, 78, 3. οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν 1, 5, 2. οἱ λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων 4, 17, 3. vgl. 4, 132, 3. σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δο-

τριήρει μὲν προπλεούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐφεπόμενος 1, 120, 2. eins dem andern angefügt 2, 76, 3. 3, 3, 4. 11, 3. 6, 21, 2. im Ge. 1, 75, 2. 2, 5, 2. im Pr. als Ipf. 1, 5, 2. 8, 2. 14, 1. 2, 2, 4. 3, 113, 2. 5, 83, 2. für den Ao. oder das Ppf. 1, 29, 3. 3, 4, 2? für das Fu. 3, 18, 1. 6, 88, 11. 7, 25, 7. des Ao. 4, 108, 3. für das Pr. 4, 112, 1. mit *ἄν* von Künftigem 5, 15, 2. 7, 64, 2. 67, 4.

3) substantivirt. *ὁ προσπεσών* 7, 68, 1. *βουλόμενόν τι* 7, 48, 3. *τὸ ἐπιόν* 5, 9, 5. vgl. 6, 34, 5. 7, 43, 7. *τὸ ὑπερέχον* 3, 107, 3. vgl. *ἐπιέναι*. *τὸ δρώμενον* 5, 102. *τὸ μέλλον* 1, 84, 1. *τὸ βουλόμενον (τῆς γνώμης)* 1, 90, 2. *τῆς γνώμης τὸ νικηθέν* 2, 87, 2. vgl. 7, 68, 1. *τὸ δεδιός* 1, 36, 1. *τὸ μὴ μελετῶν* 1, 142, 4. vgl. 5, 102. *τὸ ἡδονὴν ἔχον* 4, 108, 4. *τὰ γενόμενα* nicht mit dem Ge. 2, 19, 1.

Passiv. s. *ἐμβάλλειν, ἐπιχειρεῖν, ἐφορμεῖσθαι, ἱπποκρατεῖσθαι, εὐτυχεῖν, κινδυνεύειν, τιμωρεῖν*. mit dem Ac. 1, 3, 4. 126, 6. 3, 63, 2. des Mediums 2, 53, 3. 3, 34, 1. 5, 29, 1. 7, 62, 3. 8, 5, 5.

Perfect. *αται* 3, 13, 4. 4, 31, 1. 5, 6, 4. 7, 4, 7. Opt. 2, 48, 1. anticipirt 1, 121, 3. Unfehlbares 2, 8, 3. Inf. als Ppf. 5, 46, 3.

Person. zweite auf *η, ει* 1, 129, 3. *οἵπερ ἕξομεν, οὗτοι προΐδωμεν* 1, 83, 2.

Personification 1, 110, 1. 2, 18, 2. 4, 18, 2. 100, 1?

Pleonasmen 1, 23, 4. 26, 3. 35, 4. 50, 4. (3.) 58, 1. 62, 3. 105, 5. 3, 49, 3. 53, 2. 4, 17, 2. 62, 1? 6, 4, 6. 7, 13, 3. 44, 6. 49, 3. 73, 2. vgl. *πρότερον, πρῶτον, πρῶτος, μετά, ξύν*.

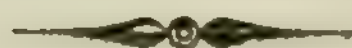
Plural. 2, 65, 4. 4, 98, 5. 6, 77, 1. *ἐπιμιξίαι* 5, 35, 1. *αἱ ξυμμαχίαι* 5, 79, 1. *φυγαί* 1, 23, 2. *λιμοί* eb. *ἀποστάσεις* 1, 57, 4. 122, 1? *χρέα* 4, 16, 2. *φίλοι* für *φίλος* 6, 92, 2. *τὸ τελευταῖον, δι' ἅπερ* 3, 56, 1. des Verbums aus dem Sing. erg. 1, 2, 1. *οἱ μέν* auf e. Sing. bezogen 6, 80, 2. vgl. 1, 12, 2. 6, 67, 2. 68, 2. auf e. Ortsnamen 6, 48, 2. *ἡλικία ὤν* 3, 67, 2. *πόλιν, ὄντας* 3, 79, 1. vgl. 7, 75, 4. *ἀναθαρσήσας-ἐπέθεντο* 5, 84, 1. Plu. des Part. auf e. Sing. bezogen 6, 25, 3. 49, 2. vgl. 1, 91, 4? 8, 91, 2. *ἅ* für *ὅ* 4, 13, 3. *ταῦτα* auf *τὶ* 1, 82, 3. vgl. *αὐτοῦ, ἑαυτοῦ, ἕκαστος, ὅς, οὗτος, τὶς*. *πολεμητέα* 1, 88. vgl. *ἀδύνατα*, Congruenz, Neutrum, Singular.

Plusquamperfect 4, 13, 1. 47, 1. 8, 66, 2.

Positiv. für den Comp. 1, 50, 5. 2, 61, 2. 5, 111, 2.

Possessiv 1, 33, 3. vgl. Neutrum. *τὸ ὑμέτερον εὔνουν* 4, 87, 2. vgl. 3, 38, 2. 4, 87, 2. 5, 46, 1. *τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον νομίζω* 4, 10, 3. *ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης* 2, 61, 2. vgl. 7, 18, 3. für den obj. Ge. 1, 33, 3. 69, 5. 77, 4. 137, 4. 6, 78, 2. 90, 1. *τὸ ἡμέτερον* 3, 11, 1. *τὸ ὑμέτερον* 1, 70, 2. *τὸ σφέτερον* 6, 36, 2? *σφέτερος* 1, 141, 3. auf das Gedankensubject bezogen 1, 15, 2. 97, 1. auf e. Sing. 3, 95, 2. 7, 1, 5. 8, 1. 38, 2. *τὰ σφέτερα φρονεῖν* 3, 68, 2.

Prädicat 4, 116, 2. 6, 34, 4. 7, 69, 4. 8, 11, 3. *πεντήκοντα ἄνδρες ἡ τάξις ἦν* 5, 68, 3. *κέρας εὐώνυμον Σκιρῖται καθίστανται* 5, 67, 1. *Ἑλληνοταμίαι κατέστη ἀρχή* 1, 96, 2. *τὸ πλεῖον ξύμμικτον (ἐμπολιτεύει)* 4, 106, 1. vgl. 2, 98, 3. *ἦν ὁ φόρος ν' τάλαντα* 1, 96, 2. vgl. 2, 13, 3. 4, 57, 4. *ἦλθον στρατὸς πολύς* 6, 2, 5. vgl. 4, 53, 2. *τὸ μεταξὺ οἰκήματα ᾠκοδόμητο* 3, 21, 1. *ἐτειχίσθη Ἀταλάντη φρούριον* 3, 32, 1. *νῆες ἔπλεον τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωροί* 4, 2, 2. *ὑπαίθριος ταλαιπωρεῖ* 1, 134, 2. *χρόνιοι ξυνιόντες* 1, 141, 6. vgl. 1, 12, 1 u. *αἰφνίδιος*. *(τὸ) μῆκος μέγα προὔβη* 1, 23, 1. *ταχεῖαι ἐπέρχονται* 5, 66, 3. *βραδεῖα προσπίπτει* 6, 34, 4. *αὐτερέται πλεύσαντες* 3, 18, 3. *πρεσβῦται λελειμμένοι* 3, 67, 2. vgl. 7, 57, 8. *ζῶντες ἐχόμενοι* 2, 5, 2. *ἃ πολλὰ (σφάλλεται)* 4, 18, 3. vgl. 7, 43, 4. 8, 23, 3. *ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιοῦντο* 1, 6, 1. *βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον* 2, 34, 4. vgl. 7, 29, 2. *τὸ ὕψος ᾔρετο μέγα* 2, 75, 4. *μέρος τι κατέστραπτο ὑπήκοον* 5, 29, 1. *μέγας ἐρρύη* 2, 5, 2. *ἐκπνεῖ μέγας* 6, 104, 3. *πολὺς ἐνέκειτο* 4, 22, 2. *πολὺς ἐχώρει ἄνω* 4, 34, 2. *ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες* 7, 13, 2. *διαφέροντα τετιμῆσθαι* 3, 39, 5. vgl. 6, 23, 1. *ὁ προὔχων προκαλούμενος* 1, 39, 1. vgl. 3, 39, 6. *γεγενημένης τῆς νίκης λαμπρᾶς* 7, 55, 1. *τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος* 2, 2, 3. *Πεισιστράτου γηραιοῦ τελευτήσαντος* 6, 54, 2. vgl. 4, 102, 2. *τῶν ἀναλωμάτων μεγάλων προσπιπτόντων* 7, 28, 4. vgl.

21

Chronologische Uebersicht

der vom Thukydides dargestellten Begebenheiten des peloponnesischen Krieges. Vgl. Clarisse ad Thucydideam belli Peloponnesii epocham. Lugduni Batavorum 1838.

---

431 f. v. Ch. G. erstes Jahr 2, 2, 1. 47, 1.
Ol. 87, $\frac{1}{4}$, Arch. Pythodoros und Euthydemos.

Die Thebäer überfallen Platäa, gegen den Anfang des Frühlings 2, 2, 1 ff. Achtzig Tage später τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος (2, 19, 1) fällt Archidamos in Attika ein 2, 10—12. 18—23. Seezug der Athener gegen den Peloponnes 1, 17, 3. 23, 1. 25. 30; gegen Lokris und Euböa 26. Vertreibung der Aegineten 27. Sonnenfinsterniss am 3 August 28. Einfall in Megaris im Spätherbst (φθινόπωρον) 31, 1 f. Im Winter Zug der Korinthier nach Astakos 33, und Bestattung der Gefallenen zu Athen 34 ff.

430 f. v. Ch. zweites Jahr 2, 47, 1. 70, 3.
Ol. 87, $\frac{2}{3}$, Arch. Euthydemos und Apollodoros.

Zweiter Einfall des Archidamos 2, 47. 55. Dauer von vierzig Tagen 57. Gleichzeitig eine pestartige Seuche zu Athen 47—54, zwei Jahre dauernd 3, 87, 1. Seezug der Athener gegen den Peloponnes 2, 56, und gegen Potidäa 58. (Itamenes erobert Kolophon 3, 34, 1.) Apologie des Perikles 2, 59—64. Zug der Peloponnesier gegen Zakynthos 66. Gegen das Ende des Sommers (68, 1.) Zug der Athener nach Akarnanien 68, 4; gegen den Peloponnes wie gegen Karien und Lykien im Winter 69. Potidäa erobert 70.

429 f. v. Ch. drittes Jahr 2, 71. 103.
Ol. 87, $\frac{3}{4}$, Arch. Apollodoros und Epameinon.

Archidamos gegen Platäa 71—77. Gleichzeitig Schlacht bei Spartolos, ἀκμάζοντος τοῦ σίτου 79, 1. Nicht lange darauf (80, 1) Schlacht bei Stratos 80—82. In denselben Tagen (83, 1) Seesieg des Phormion 83—84, und etwa sieben Tage später (86, 3) zweite Schlacht 86, 3—92, 3. Tod des Perikles, 2 Jahr und 6 Monate nach dem Anfange des Krieges 2, 65, 3. Ummauerung Platäas beendigt um den Anfang des Herbstes 78, 2. Im Anfange des Winters (93, 1) Versuch gegen den Peiräeus 93 f. Gleichzeitig (95, 1) Sitalkes Zug gegen den Perdikkas 95—101. Im Winter Phormions Zug nach Akarnanien 102, 1; im Frühling kehrt er nach Athen zurück 103.

428 f. v. Ch. G. viertes Jahr 3, 1. 25, 2.
Ol. 87, 4 u. 88, 1, Arch. Epameinon und Diotimos.

Dritter Einfall des Archidamos in Attika ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι 3, 1. Gleich darauf Abfall der Lesbier 2, 1. Züge des Asopios 7. Lesbische Gesandte zu Olympia bei der Feier der 88 Ol. (8). Zur Zeit der Ernte (15) beiderseitige Rüstungen 15. 16. Paches nach Lesbos geschickt περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον 18, 2; Lysikles zu den Bundesgenossen, Geld einzutreiben, im Anfange des Winters 18 f. Ausbruch einer Anzahl Platäer 20—24. Saläthos nach Mytilene geschickt am Ende des Winters 25, 1.

427 f. v. Ch. fünftes Jahr 3, 26, 1. 88, 2.

Ol. 88, $\frac{1}{2}$, Arch. Diotimos und Eukles.

Vierter Einfall des Archidamos in Attika 26, 1. Unterwerfung Mytilenes 27 f., sieben Tage später Alkidas in Erythräa 29, 2. Seine Züge 33—34. 69. Pyrrha und Eresos unterworfen 35. Schicksal der Lesbier 49. 50. Minoa erobert 51. Zu derselben Zeit des Sommers ergeben sich die Platäer 52, 1; im 93sten Jahre nach ihrer Verbindung mit Athen 68, 3. Vorgänge auf Kerkyra 70—81. 85. Am Ende des Sommers Laches nach Sikelien geschickt 86, 1. Im Winter wieder die Seuche zu Athen, noch ein Jahr dauernd 87, 1. Zug der Athener und Rheginer gegen die äolischen Inseln 88.

426 f. v. Ch. sechstes Jahr 3, 89, 1. 116, 2.

Ol. 88, $\frac{2}{3}$, Arch. Eukles und Euthydemos.

Vorfälle in Sikelien 90. Züge des Nikias 91. Gleichzeitig Heraklea in Trachis gegründet 92. Um dieselbe Zeit mehrere Züge des Demosthenes und seine Niederlage 94—98, wie auch ein Sieg des Laches 99. Die Lakedämonier schicken den Aetoliern Hülfstruppen *περὶ τὸ φθινόπωρον* 100, 1. Ihre Züge 101 ff. Im Winter Gefechte in Sikelien 103. Delos gereinigt 104. Kämpfe in Akarnanien 105—114. vgl. 102. Züge in Sikelien 115.

425 f. v. Ch. siebentes Jahr 4, 1. 51.

Ol. 88, $\frac{3}{4}$, Arch. Euthydemos und Stratokles.

Züge in Sikelien, *περὶ σῖτου ἐκβολήν* 4, 1, 1 f. vgl. 6, 2. Um dieselbe Zeit des Frühlings, *πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι*, Einfall der Peloponnesier in Attika und Entsendung einer athenischen Flotte nach Sikelien 2, 1 f. Demosthenes befestigt Pylos 3—5. Die Peloponnesier ziehen nach 15tägigem Aufenthalt aus Attika ab 6, 2. Gleichzeitig erobern die Athener Eon 7. Kämpfe bei Pylos 8—14. Unterhandlungen 15—23. Gefechte in Sikelien 24—26. Kämpfe gegen die Lakedämonier auf Sphakteria 27—41. Gleich darauf Sieg gegen die Korinthier 42—45. Um dieselbe Zeit Metzeleien auf Kerkyra 46—48. Am Ende des Sommers erobern die Athener Anaktorion 49. Im Winter Artaphernes gefangen 50. Die Chier müssen ihre Mauer niederreissen 51.

424 f. v. Ch. achtes Jahr 4, 51, 1. 116, 2.

Ol. 88, 4 u. 89, 1, Arch. Stratokles und Isarchos.

Sonnenfinsterniss am 21 Merz und Erdbeben *τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσταμένου* 52, 1. Die Athener unterwerfen Kythera 53—55, besiegen eine lakonische Mora und erobern Thyrea 56 f. Aussöhnung der Sikelioten 58—65. Vorgänge in und bei Megara 66—75. Athener bei Antandros und im Pontos 75. Demosthenes und Hippokrates Versuche gegen Böotien 76 f. Brasidas zieht durch Thessalien und unterstützt den Perdikkas 78—83, kommt nach Akanthos, *ὀλίγον πρὸ τρυγήτου, τοῦ καρποῦ ἔτι ἔξω ὄντος* 84, 1. 2. Akanthos und Stageiros fallen ab 88. Im Anfange des Winters Schlacht bei Delion 89—99. Sitalkes stirbt 101, 4. Nach der Schlacht Demosthenes bei Sikyon besiegt 101, 2. 3. Siebzehn Tage nach der Schlacht bei Delion dieser Ort erobert 101, 1. Amphipolis fällt zum Brasidas ab 102—108; die meisten Städte Aktes 109. Er erobert Torone 109—116.

423 f. v. Ch. neuntes Jahr 4, 117, 1. 135, 2.

Ol. 89, $\frac{1}{2}$, Arch. Isarchos und Ameinias.

Einjähriger Waffenstillstand im Frühling 117, 1, *τετράδι ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός* 118, 9. Zwei Tage vorher (122, 3) fällt Skione ab 120—122; darauf Mende 123. Brasidas und Perdikkas gegen Arrhibäos 124—128. In denselben Tagen (129, 2) nach Thrake geschickt erobert Nikias Mende 129, 2—130, und belagert Skione 131. Die Thebäer zerstören die Mauern der Thespier und der Tempel der Hera zu Argos brennt ab 133. Im Winter Kampf der Mantineer und Tegeaten 134. Versuch des Brasidas gegen Potidäa 135.

422 f. v. Ch. zehntes Jahr 4, 135, 2. 5, 24, 2.

Ol. 89, $\frac{2}{3}$, Arch. Ameinias und Alkäos.

Kleon nach Thrake geschickt μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν 5, 2, 1. Torone erobert 2. 3. Um dieselbe Zeit Phäax nach Sikelien geschickt 4, 1. Brasidas erobert Galepsos 6, 1. Schlacht bei Amphipolis 6—11. Lakedämonier in Heraklea 12. Gleich nach der Schlacht Friedensverhandlungen 14—17. Friede Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος 19, 1. vgl. 20, 1. Kurz darauf (24, 2) Bündniss 22—24.

421 f. v. Ch. eilftes Jahr 5, 25, 1. 39, 2.

Ol. 89, ¾, Arch. Alkäos und Aristion.

Umtriebe der Bundesgenossen 5, 27—31. Gleichzeitig Skione erobert 32, 1. Mehrfache Fehden 32—35. Verdächtigungen 35. Im Winter allerlei Verhandlungen 36—39, πρὸς ἔαρ 39, 2. Die Olynthier erobern Mekyberna 39, 1.

420 f. v. Ch. zwölftes Jahr 5, 40, 1. 51, 2.

Ol. 89, 4 u. 90, 1, Arch. Aristion und Astyphilos.

Im Frühling Verhandlungen der Argeier mit den Lakedämoniern 40. 41. Misshelligkeit dieser mit den Athenern 42—43; deren Vertrag mit den Argeiern, Mantineern und Eleern, dreissig Tage vor den Olympien zu Argos etc., zehn Tage vor den grossen Panathenäen zu Athen zu erneuern 47, 12. Olympien 49, 1. Im Winter die Herakleoten besiegt 51.

419 f. v. Ch. dreizehntes Jahr 5, 52, 1. 56, 5.

Ol. 90, ½, Arch. Astyphilos und Archias.

Gleich im Anfange des Sommers übernehmen die Böoter Heraklea 52, 1. Alkibiades im Peloponnes 52, 2. Fehde der Epidaurier und Argeier 53. Die Argeier gegen Epidauros τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς τετράδι φθίνοντος 54, 3. 55, 3. Im Winter Lakedämonier zu Epidauros 56, 1. Die Athener erklären den Frieden von ihnen für gebrochen 56, 3. Die Argeier gegen Epidauros, πρὸς ἔαρ ἤδη 56, 5.

418 f. v. Ch. vierzehntes Jahr 5, 57, 1. 81, 2.

Ol. 90, ⅔, Arch. Archias und Antiphon.

Auszug der Lakedämonier und ihrer Verbündeten gegen die Argeier τοῦ θέρους μεσοῦντος 5, 57, 1. 57—60. Schlacht bei Mantinea 61—74. Die Karneien 75, 2. Nach denselben gleich im Anfange des Winters ein Vertrag 76. 77. Bündniss 78. 79. Auch mit den Mantineern 81, 1. Demokratie in Sikyon und Argos, πρὸς ἔαρ ἤδη 81, 2.

417 f. v. Ch. funfzehntes Jahr 5, 82, 1. 83, 4.

Ol. 90, ¾, Arch. Antiphon und Euphemos.

Die Demokratie in Argos wieder hergestellt 82. Im Winter Zug der Lakedämonier dahin 83.

416 f. v. Ch. sechzehntes Jahr 5, 84, 1. 6, 7, 4.

Ol. 90, 4 u. 91, 1, Arch. Euphemos und Arimnestos.

Krieg der Athener gegen Melos 84. Im Winter Eroberung 116. Fehden um Orneä 6, 7, 1—3. Zug der Athener gegen Makedonien 7, 3 f.

415 f. v. Ch. siebzehntes Jahr 6, 8, 1. 93, 4.

Ol. 91, ½, Arch. Arimnestos und Chabrias.

Im Frühling athenische Gesandte aus Sikelien heimgekehrt 8, 1. Zug nach Sikelien θέρους μεσοῦντος 30, 1. Erste Unternehmungen 46—52. Zurückberufung des Alkibiades 53. 61. Hykkara erobert 62. Im Winter Rüstungen gegen Syrakus 63. Die Athener treffen vor der Stadt ein 64—66. Schlacht 66—71. Abzug, χειμὼν γὰρ ἦν 71, 2. Sie liegen 13 Tage vor Messene, χειμάζοντες 74, 2. Syrakosische und athenische Gesandte zu Kamarina 75—88. Die Sikeler 88. Alkibiades zu Sparte 88—93.

414 v. Ch. achtzehntes Jahr 6, 94, 1. 7, 18, 5.

Ol. 91, ⅔, Arch. Chabrias und Peisandros.

Gleich im Anfange des Frühlings ziehen die Athener gegen Megara in Sikelien 94, im Sommer gegen Syrakus 97. Kämpfe und Arbeiten daselbst 97—103. Gylippos 104. vgl. 93. Friedensbruch der Athener gegen die Lakedä-

monier 105. Gylippos erste Unternehmungen 7, 1—8. Am Ende des Sommers Athener vor Amphipolis 9. Im Winter Ankunft der Gesandten des Nikias zu Athen 10. Eurymedon nachgeschickt περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινάς 16, 2.

413 v. Ch. neunzehntes Jahr 7, 19, 1. 8, 6, 5.
Ol. 91, ¾, Arch. Peisandros und Kleokritos.

Gleich im Anfange des Frühlings Einfall der Peloponnesier in Attika 19. Gleichzeitig senden die Athener 30 Schiffe um den Peloponnes 20, und Gylippos kommt wieder nach Syrakus 21. Gefechte zu Wasser und zu Lande 22 — 26. Gefechte zur See 36 — 41. Ankunft des Demosthenes und Eurymedon 42. Schlacht bei Epipolä 43 — 45. Mondfinsterniss am 27 August 50, 4. Seeschlacht und ihre Folgen 52—56. 59 f. Abermalige Seeschlacht 70—72. Abzug der Athener 75. 78 — 81. Demosthenes ergiebt sich 82; so auch Nikias 85. Winter 8, 2, 1. 2. 3, 3. Beiderseitige Vorkehrungen 1—4. Athenische Bundesgenossen zum Abfall erbötig 5 — 6.

412 f. v. Ch. zwanzigstes Jahr 8, 7, 1. 60, 3.
Ol. 91, 4 und 92, 1, Arch. Kleokritos und Kallias.

Im Frühling Entwürfe der Lakedämonier 7—8. Die Isthmien 9, 1. 10, 1. Kampf beim Isthmos 10. 11. Alkibiades und Chalkideus nach Asien 12. Gleichzeitige Rückkehr des Gylippos 13. Abfall der Chier, Erythräer und Klazomenier 14. Vorkehrungen der Athener 15. Die Teier und Milesier fallen ab 16. 17. Bündniss der Lakedämonier und Perser 18. Lebedos und Erä fallen ab 19. Gleichzeitig siegen die Lakedämonier bei Peiräos und Astyochos erhält die Nauarchie 20. Demokratie zu Samos 21. Die Chier und Astyochos auf Lesbos 22. 23. Die Chier bedrängt 24. Am Ende des Sommers Schlacht bei Miletos 25. Hülfsflotte der Sikelioten 26. Jasos erobert 28. Im Winter Misshelligkeiten mit Tissaphernes 29. Uebergewicht der Athener 30. Hippokrates führt den Lakedämoniern 12 Schiffe zu 35. Zweiter Vertrag mit den Persern 37. Bedrängnisse der Chier 38. 40. Die Lakedämonier schicken nochmals eine Flotte nach Jonien περὶ ἡλίου τροπάς 39. 41. Gefecht 42. Rhodos fällt ab 44. Jetzt und schon früher Misshelligkeiten mit Tissaphernes 45. 46. 52. Alkibiades unterhandelt mit den Athenern 47—51. Peisandros leitet zu Athen die Aufhebung der Demokratie ein 53. 54. Bedrängnisse der Chier 55. 56. Die Athener unterhandeln mit Tissaphernes 56. Dritter Vertrag der Lakedämonier mit den Persern 58. Am Ende des Winters erobern die Böoter Oropos 60.

411 v. Ch. einundzwanzigstes Jahr 8, 61, 1.
Ol. 92, ½, Arch. Kallias und Theopompos.

Im Anfange des Frühlings Derkylidas nach dem Hellespont geschickt 61, 1. Ausfall der Chier 62, 1. 2. Sofort fällt Abydos ab 62. 63. Strombichides im Hellespont 61. Um diese Zeit und schon früher wurde die Demokratie bei den Athenern aufgehoben 63, 3. Sendung des Peisandros 64. (Zwei Monate später Thasos zum Abfall gerüstet 64, 2.) Die Vierhundert zu Athen 65 — 70. Um dieselbe Zeit Umtriebe auf Samos 73, 1. Befestigung der Demokratie im Heere 73 — 77. Um eben diese Zeit Unruhen bei den Peloponnesiern 78. 79. Gleich darauf wird Klearchos nach dem Hellespont geschickt 80. Alkibiades auf Samos 81. 82. Unzufriedenheit der Peloponnesier 83. 84. Mindaros Nauarch 85. Alkibades hält die Athener auf Samos zurück 86. Tissaphernes Verfahren 87. Alkibiades besucht ihn 88. Umtriebe zu Athen 89 — 93. Seeschlacht bei Eretria 94—96. Aufhebung der Vierhundert 97. 98. Gleichzeitig segelt Mindaros nach dem Hellespont 99. 101. Thrasyllos und Thrasybulos auf Lesbos 100. Seeschlacht bei Sestos 104 — 107. Alkibiades kehrt zurück πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη 108, 1.

Verzeichniss

der für die Namen der Herausgeber, Erklärer und Uebersetzer gebrauchten Abkürzungen.

Abr. für Abresch. — Ac. für Acacius von Enenkel. — Ar. oder Arn. für Arnold. — Ba. für Bauer. — Bd. für Bredow. — Bk. für Bekker. — Bl. für Bloomfield. — Bö. für Böhme. — Dr. für Duker. — Ds. für Neophytos Dukas. — Eng. für den Bearbeiter der Engelmann'schen Ausgabe. — Gb. für Gottleber. — Gl. für Randglosse. — Gö. für Göller. — Gr. für Grammius. — Hk. für Haacke. — Hl. für Heilmann. — Huds. für Hudson. — Kist. für Kistemaker. — Kr. für K. W. Krüger wo in dessen frühern Schriften Gegebenes mitgetheilt wird. — Pp. für Poppo. — Ps. für Aemilius Portus. — Sch. für Scholiast. — St. für H. Stephanus (Etienne). — Va. für Valla. — Wa. für Wasse.

Nachwort.

Aufreibende Arbeiten und hartnäckige Kränkelei, verbunden mit einer Witterung die mir meine peripatetische Curweise verbot, haben meine Nerven so sehr abgestumpft dass es mir völlig unmöglich ist die Berichtigungen und Zusätze zu denen eigene Bemerkungen oder fremde Schriften, zum Theil erst kürzlich erschienene, mich veranlassen möchten, schon jetzt, wo jede Zeile des überaus mühsamen und undankbaren Buches mich anwidert, auszuarbeiten: ein Geschäft das weder leicht noch besonders ergötzlich ist. Wenn mir über Kurz oder Lang Musse und aufgefrischte Kräfte zu Theil werden sollten, so gedenk' ich in einem Bändchen von Analekten, in dem ich vorzugsweise mehreres früher Gedruckte, aber zum Theil Vergriffene oder doch schwer Aufzutreibende zusammenstellen will, Beiträge zu einer künftigen Ausgabe des Thukydides mitzutheilen. Einstweilen geb' ich hier das (meist) von Herrn Dr. Poekel, der mich auch bei diesem Hefte mehr als freundlich unterstützt hat, mir mitgetheilte Verzeichniss der

Druckfehler.

1. Text. S. 49, 14 l. *ἀντανῆγον.* 53, 8 l. *Ἑστιαιῆς.* 64, 2 l. *εὑρήσουσι.* 85, 1 v. u. *ἁθροισθέν.* 175, 5 l. *ἄν.*

2. Anmerkungen. S. 54 Z. 2 l. *πάντες.* 62, 13 v. u. l. Optativ in finalem Sinne finden. 87, 11 v. u. l. 7, 48, 5. 148, 9 l. öfter bei Her. 183, 6 l. ***Κύζικον.***

Mehrfach sind Sylben nach meinen Grundsätzen falsch abgetheilt.

Schnellpressendruck der C. Feister'schen Buchdruckerei in Berlin,
Unter den Linden Nr. 23.

Verzeichniss

der für die Namen der Herausgeber, Erklärer und Uebersetzer gebra[illegible]

Abkürzungen.

Abr. für Abresch. — [illegible] — Bk. für Bekker. [illegible] — Eng. für den Bearbeiter der Engelmann'schen Ausgabe. — [illegible]

Nachwort.

[illegible]

Druckfehler.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

